

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 00357129 6

HANDBOUND
AT THE

UNIVERSITY OF
TORONTO PRESS

Digitized by the Internet Archive
in 2009 with funding from
University of Toronto

6796

56

712 Lit. Coll.

**CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.**

EDITIO EMENDATIOR ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

**ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE**

CONTINUATA.

31860

**CONSTANTINUS MANASSES, IOEL,
GEORGIUS ACROPOLITA.**

Vol 6.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXXVII.

CORPUS

SCRIPTORUM HISTORICARUM

BYZANTINAE

EDITIO RECONDITA ET CORRECTIO

DF
503

B. G. NIEBUHR C. R.

v. 6

ACCESSION

ACADEMIAE LITTERARUM BONAENSIUM

HISTORICARUM

CONSTITUTIO

CONSTANTINUS MANNESSE, JOEL

GEORGUS AGRIPPA

1811

BONNAE

LIBRARIIS ED. MANNESSE

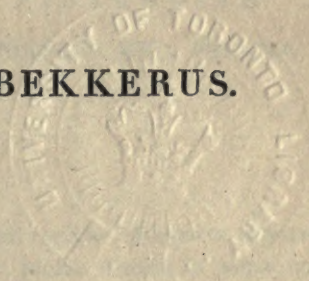
MDCCLXXXVI

CONSTANTINI MANASSIS

BREVIARIUM HISTORIAE
METRICUM.

RECOGNOVIT

IMMANUEL BEKKERUS.

A faint, circular embossed seal of the University of Toronto is visible in the background, partially overlapping the text. The seal features a central figure and the words "UNIVERSITY OF TORONTO" around the perimeter.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXXVII.

IOANNIS MEURSII DEDICATIO.

SERENISSIMO INVICTISSIMOQUE PRINCIPI

G U S T A V O A D O L P H O

D. G. SUECORUM GOTHORUM VANDALORUM

R E G I E T P R I N C I P I H E R E D I T A R I O

M A G N O D U C I F I N L A N D I A E

E S T H O N I A E W E S T H M A N N I A E Q U E E T C . P R I N C I P I .

Quantus sit historiae usus, etiam regibus, **GUSTAVE ADOLPHE**, rex auguste, iam toties et a tam multis dictum ut nemo ignorare possit; eaque de re sermonem hic instituere velle merito putidum habeatur. itaque hoc sufficiat unum, cum post ardua regni negotia fessum animum oblectare reges volunt, nusquam dignius occupari otium posse quam in historiae lectione. hanc ob rem augustae maiestati **Tuae Constantinum Manassem** offero, qui compendio res ab orbe condito gestas usque ad annos a Christo servatore nato mille ducentos comprehendit. facio audacter, quod ea maiestatis **Tuae** apud nos sit fama, immo orbem Christianum universum, inter ceteras virtutes hoc propositum maxime habere, amare et aestimare literas. id quod maximos quosque principes tanto studio consecratos in comperto est, ut imperfectam sibi gloriam aliam omnem existimare vide-

rentur, nisi hanc assecuti essent. nomina prudens non recenseo, satis ex historia nota. quorum omnium cum virtutes sedulo coniunxeris ad miraculum aevi huius, rex auguste, hanc quoque laudem deesse maiestati Tuae noluisti. nempe tot illustria exempla, quae perpetuo animo maiestatis Tuae vere regio obversantur, aliter facere haud patiebantur. et ut illa etiam deessent, domi maiestatis Tuae unum erat, omnium instar, divi Caroli, parentis Tui, quem benivolentia dei asserendis forti manu maiestati Tuae regnis excitavit. ad reliquas autem virtutes quod attinet, quis non pietatem miratur, raram in tam excelso fastigio? quis non animi magnitudinem inconcussam? quis constantiam? quis fortitudinem? qui in primis istis annis, cum hostem barbarum et aetas maiestatis Tuae et sua feritas securum facerent, timere tamen coegisti, et regni fines ut intrepidus ita invictus vindicasti. ibit haec res in historiam, rex auguste, et posteritas vix sine stupore leget. ac huius quidem felicitatis instrumentum sane magnum, vir illustris et incomparabilis Axelius ab Oxenstierna, regiae maiestatis Tuae Cancellarius, immortale regni decus; quem ut singulari illa prudentia habes Nestori prisco comparandum, ita ut etiam aetate habere olim possis voveo et opto. non Te rege, et illo tam fido ac prudenti consultore, adversi quicquam maiestatis Tuae regnis accidere possit. nec tacebo Ioannem Skytte, virum nobilissimum et amplissimum, in Gronsvio et Elffio, Tuae maiestati a consiliis et rationibus; quem legationibus pluribus valde clarum alii principes non ignorant, et apud nos quicumque aliquam rei publicae partem tenent. haec ut omnia maiestati Tuae gratularer, vis fortunae Tuae expressit et pronus quoque in rem publicam nostram animus; cui tam impense faves, ut cum a regnis maiestatis Tuae abis, non invenias cui favere magis possis. hinc foedus illud cum illustrissimis ac potentissimis Belgii foederati ordinibus nuper ictum. hinc et quod ex illa gente virum magnificum et amplissimum Iacobum Dyckium elegisti, cuius consiliis prudentissimis in maximis tot regnorum negotiis uteris; cuiusque fide ac virtutibus praestantissimis exploratis in legatione non una ad Galliae ac Britanniae reges, tandem hic loci apud eos quos dixi ordines legati ordinarii munus sustinere voluisti. neque hoc satis. Ianum Rutgersium inter prima

patriae ingenia consilii dignitate exornasti, ut animum maiestatis Tuae in gentem ac rem publicam nostram propensissimum etiam isto modo ostenderes. nemo igitur posthac mirabitur, si ingenia patriae nostrae, rex auguste, studia sua vota que omnia maiestati Tuae consecrent. ego certe mihi id faciendum putavi; eoque nomine ad regiae Tuae benignitatis aram sisto Constantinum hunc Manassem, historicum minime contemnendum, maxime in re Byzantina. confidere ausim veniam huic audaciae fore cum a maiestatis Tuae in literas favore, tum ab ea, quam praedicavi, in gentem nostram benignitate. concludam voto, rex auguste. deus ille optimus maximus, regum regnorumque arbiter, regiam maiestatem Tuam quam diutissime incolumem servet, ad nominis sui sanctissimi gloriam, subditorum utilitatem et hostium terrorem. Lugduni Batavorum, a. d. 6 Kalend. Mart. 1616.

Regiae Maiestati Tuae

humillime devotus

IOANNES MEURSIUS.

LECTORI IO. MEURSIUS.

Non te multis morabor, lector. Constantinum en Manassem, pridem tibi a me promissum et per occupationes dilatatum. descripsi ex codice bibliothecae Palatinae, cui iam auctores aliquot antea non editos mecum debes. versio, quam addidi, est Ioannis Leunclavii, viri clarissimi et de re publica literaria praeclare meriti editis tot monumentis quibus antea carebamus. ad Graecum textum notas ego pauculas adieci, quibus loca minus integra restituerem. nam ut diffunderem me et historiam cum historia compararem, non est visum operae pretium. contentus fui ipsum Manassem repraesentare. vale, et, quisquis es, aeternitatem cogita.

IMMANUELIS BEKKERI

P R A E F A T I O.

Constantini Manassis summarium historiae metricum primi ediderunt Ioannes Leunclavius et Ioannes Meursius, alter Latine versum, alter etiam Graecum. sed neque ille aut exemplarium ab Ioanne Sambuco acceptorum aut Italici sui lectiones ad communem notitiam prodidit, neque hic Palatinum suum cum Leunclavio contulit. Fabrotus autem, qui Parisiensi editioni praefuit, cum codices haberet tres, unum a Leone Allatio excerptum, duo Regios, quae ii bona ferebant, non ad poetam emendandum supplendumve rettulit, sed textui Meursiano quamvis corrupto et hiulco ita subiunxit ut ne

ordinem quidem ubique commodum servaret. hanc ego
molem indigestam augere codices novos conquirendo
nolui: usine aptare possem volui tentare.

Scrib. Berolini idibus Octobr. a. 1836.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΜΑΝΑΣΣΗ

ΣΥΝΟΨΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ

ΔΙΑΣΤΙΧΩΝ.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
AND ARCHITECTURE
1100 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60637
TEL: 773-936-3300
WWW.HA.UCHICAGO.EDU

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
AND ARCHITECTURE
1100 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60637
TEL: 773-936-3300
WWW.HA.UCHICAGO.EDU

ΤΟΥ ΚΥΡΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΜΑΝΑΣΣΗ
ΣΤΗΝ ΟΨΙΣ ΧΡΟΝΙΚΗ,
ΑΡΧΟΜΕΝΗ ΑΠΟ ΚΟΣΜΟΠΟΙΙΑΣ
ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ
ΒΟΤΑΝΕΙΑΤΟΥ.*)

Ἡ μὲν φιλόυλος ψυχὴ ταῖς ὕλαις ἐπιχάσκει,
καὶ πάντα πραγματεύεται πρὸς τὸ τυχεῖν τοῦ πόθου·
σὺ δέ, ψυχὴ βασίλισσα καὶ φιλολογωτάτη,
αἰεὶ διαψῶσα γνώσεως καὶ λόγον καὶ παιδείας,
5 βίβλοις αἰεὶ προστέτηκας, ἐπεντρυνφῆς τοῖς λόγοις,
καὶ γίνεται σοὶ τῆς ζωῆς ἅπας ὁ χρόνος λόγος.

P 1.

*) alibi τοῦ φιλοσόφου κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ Μανασσῆ σύν-
οψις ἱστορικὴ διὰ στίχων, ἀπὸ κτίσεως κόσμου τὴν ἀρχὴν ποιου-
μένη καὶ διήκουσα μέχρι τῆς βασιλείας κυροῦ Νικηφόρου τοῦ
Βοτανειάτου. ἔξεφωνήθη δὲ πρὸς τὴν σεβαστοκρατόρισσαν Εἰρή-
νην τὴν νύμφην τοῦ βασιλέως κυροῦ Μανουὴλ σὺν τῷ ἀγαθέλφῳ
αὐτοῦ κυρίῳ Ἀνδρονίκῳ. 2 τυχόν A i. e. codex Leonis Allatii.
5 τὸ κάλλος R i. e. alter codicum Regiorum a Fabroto collatorum.

CONSTANTINI MANASSIS
COMPENDIUM CHRONICUM,
AB EXORDIO MUNDI
USQUE AD NICEPHORUM BOTANIATEM,
IO. LEUNCLAVIO INTERPRETE.

Ut cupidus rerum terrestrium animus iis ipsis inhiat, et omnem lapi-
dem movet, quo potiri suo desiderio possit, ita tu, domina, regio animo
praedita et eruditae doctrinae studiosissima, semper aliquid cognoscere
ac percipere gestiens libris incumbis, ex scriptis eruditorum voluptatem

- ἐπεὶ γοῦν ἐπεπόθησας οἷα τροφίμη λόγου
 εὐδένοπτόν σοι καὶ σαφῆ γραφῆν ἐκπονηθῆναι,
 B τρωιῶς ἀναδιδάσκουσιν τὰς ἀρχαιολογίας,
 10 καὶ τίνες ἤρξαν ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέχρι τοῦ προῆλθον
 καὶ τίνων ἐβασίλευσαν, ἐτῶν δὲ μέχρις πόσων,
 ἡμεῖς ἀναδεξόμεθα τὸ βῆρος τοῦ καμάτου,
 κἂν δυσχερὲς κἂν ἐπαχθὲς τὸ πρᾶγμα, κἂν ἐργῶδες·
 παραμυθούνται γὰρ ἡμῶν τοὺς ἐν τοῖς λόγοις μόχθους
 15 εἰ μεγαλοδωραὶ σου καὶ τὸ φιλότιμόν σου,
 καὶ τὸν τοῦ κόπου καύσωνα καὶ τῆς ταλαιπωρίας
 αἱ δωρεαὶ δροσίζουσι κενούμεναι συχνάκις.

- Καὶ ταῦτα μὲν ἐνταῦθά μοι καὶ μέχρι τούτου στήτω,
 P 2 μὴ πως κολακικώτερος δόξη τισὶν ὁ λόγος,
 20 καὶ τὸν σκοπὸν καταλιπὼν ἄλλην ἀκούσῃ τρέχειν.
 πολλῶν ἱστορησάντων δὲ καὶ χρονογραφησάντων,
 καὶ σπονδασάντων μὲν εἰπεῖν ὀρθῶς καὶ φιλαλήθως,
 ἀλλήλοις ἀνομοίως δὲ ταῦτ' ἀνυπολόγητον,
 ἡμεῖς προχειρισάμενοι τοὺς μάλιστα δοκοῦντας
 25 τῆς ἀκριβείας ἔχεισθαι καὶ μᾶλλον ἀληθεύειν,
 τὸ κατὰ δύναμιν ἡμῶν ἀποπληρώσομέν σοι.

Ὁ τοῦ Θεοῦ παντέλειος καὶ κοσμοκτίστωρ λόγος
 τὸν οὐρανὸν τὸν ἄναστρον παρήγαγεν ἀρχῆθεν,
 ἀπλέτω κάλλει λάμποντα μαρμαρυγῶν ἐνθέων,

10 add ARR, quanquam aut hoc aut 11 facile careas 11 τίνες M
 i. e. editio Meursiana καὶ μέχρις ἐτῶν A 16 πόνον R
 23 ταῦτα vulgo 26 ἡμῶν A 27 παντοκτίστωρ M

percipis, totam denique vitam in disciplinis liberalibus conteris. quando igitur ut alumna doctrinae postulasti a me tuum in usum conscribi libellum perspicuum et intellectui facilem, qui clare tradat res priscis gestas saeculis, et qui ab initio potiti rerum fuerint, quo usque progressi, quibus nationibus, et quamdiu imperio praefuerint, exponat, sane onus illud in nos recipiemus, tametsi rem nos difficilem gravem et operosam moliri non nesciamus. nam labores in perficienda commentatione nostros munificentia et liberalitas tua recreat, et aestum lassitudinis ac aerumnae munera tua crebro repetita veluti roris cuiusdam respersione mitigant.

Ac de his quidem dictum hactenus esto, ne forte comparata videatur ad adsentandum oratio, neve relicto scopo evagari alio perhibeatur. cum autem complures literis mandarint historias ac annales, et recte quidem vereque cuncta narrare conati fuerint, diversa tamen id via modoque praestiterint, nos eorum auctoritatem secuti qui accurato maxime studio usi ad veritatem accedere proxime videbuntur, exspectationi votoque tuo pro viribus satisfacimus.

Perfectus ille dei sermo, rerum opifex omnium, ab initio caelum sideribus carens, et immensa tamen venustate radiorum plane divinorum

30 καὶ γῆν τὴν παντοθρέπτειραν, καὶ σὺν αὐτῇ τὸ φάος.

ἢ γῆ δ' ἀπερικόσμητος ἀόρατος ὑπῆρχε,
καὶ σκότος ἐπεκάθητο βαθὺ τοῖς ταύτης νότοις.
τοῦ δὲ φωτὸς ἀγάσσαντος καὶ πανταχοῦ χυθίντος,
καὶ λευκοπέπλου λαμπραυγοῦς ἡμέρας γενομένης,

35 ὤφθη τὰ πρὶν ἀθέατα, καὶ σκότους ἡ στυγνότης
ἐφρυγαδέυθη τῷ πυρσῷ τῶν φωτοβολημάτων.
ἐν τούτοις οὖν παρέδραμε τῶν ἡμερῶν ἡ πρώτη.

Τοῦ δὲ βλεφάρου λάμπραντος ἡμέρας τῆς δευτέρας
τὸν οὐρανὸν τὸν δεύτερον ἐσφαίρωσε πανσούφως,

40 ὃν τοῖς ἐν γῆ παντοστεγῇ δημιουργήσας στέγην
ἀνόμασε στερέωμα θεὸς ὁ καλλιτέχνης,
παρὰ τὴν πρώτην ἄνυστρον ἑτέραν ὄντα σφαῖραν.
τότε καὶ τὴν παντόχτην φύσιν τὴν ὑδατίαν
καὶ τὰς ἀβύσσους διεκλῶν, καὶ τούτων τὸ μὲν ἄνω

45 πρὸς ὑψος ἀνεννόητον ζούφως μετεωρίσας,
τὸ δ' ἐπὶ γῆς ἀπολιπῶν, ἔστησε τούτων μέσον
τὸν οὐρανὸν ὡσπερ φραγμῶν, ὡσπερ στερεὸν τειχίον.

Κόρη μὲν οὖν ἐπέμυεν ἡμέρας τῆς δευτέρας,
καὶ τρίτη πάλιν ἠύγαξε, καὶ πάλιν ὁ τεχνίτης

50 ὁ παντοτέκτων ὁ σοφὸς ἄλλοις προσεῖχεν ἔργοις.
ἐπεὶ γὰρ ἐξεκέχυτο κατὰ τῆς γῆς ἀπάσης
ὅποσον ἦν ὑπ' οὐρανὸν ὕδωρ περιπλαεῦον,

31 ἀνόρατος A 32 ἐπεκάθητο libri 34 καὶ λαμπροῦς R
35 κάλλους MR 37 δὲ R 38 δὲ φωτὸς αὐ R 42 ἔτε-
ρον AR 43 τὴν ὑδατίαν R, τῶν ὑδατίων A 48 ἐπέ-
κνευ A 50 προσεῖχε λόγοις R 52 ὑπουράνιον ἦν λελειμ-
μένον ὕδωρ A cum RR i. e. Regio utroque

fulgens, una cum terra et luce condidit. erat autem id temporis tellus omnis ornatus expers, et cerni non poterat, incumbentibus illi crassissimis tenebris. at ubi lux orta se passim diffunderet ac dies exstitisset, quae prius erant inadspectabilia, cerni coeperunt, et tristis illa caligo per radios lucidos expulsa fuit. hoc modo primus dies effluxit.

Hinc altero illucescente caelum secundum in orbem globumque solerter redegit, quod universis terrenis rebus ceu tectum quoddam obductum, opifex ipse firmamentum appellavit, diversum omnino a prioro siderum experte globo. tunc et fluxam aquarum naturam et abyssos a se invicem separavit, ac partim quidem sursum ad sublimitatem mentis intelligentia nequaquam comprehensibilem subvexit, partim in terra reliquit, utrisque caelo, tanquam septo muroque solido, interiecto.

Ita die secundo praeterlapso certius effulsit; quo rursus opifex ille sapiens aliis condendis intentus erat. nam quia super universam terram omnis infera liberaque aqua diffusa superficiem eius quasi restagnando

- καὶ πᾶν τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἐκάλυπτε λιμνάζον,
 πᾶσαν τὴν χύσιν εἰς ταῦτὸ συνήγαγεν ἄθρόως,
 55 ὡς εἴ τις γάλακτος λευκοῦ νοτίδα γλυκυχύμιον
 ὀπῶ συμπῆξει καὶ τυροῦ κύκλον ἀποτορνεύσει.
 ἀπορραγέντος τοιγαροῦν τοῦ πρὶν ἐπιπροσθοῦντος
 D ὠφθη τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ἡ μόρφωσις ἐφάνη
 καὶ τῶν πετρῶν καὶ τῶν ὄρων καὶ λόφων βαθυκρήμων.
 60 ἐντεῦθεν τὸ μὲν σύστημα σύμπαν τὸ τῶν ὑδάτων
 θάλασσαν κατωνόμασε· τῆς δὲ ξηρᾶς τὴν φύσιν,
 ὀπόση πετροστοίβυστος, ὅση λιπαροβόλαξ,
 γῆν ὃ τεχνίτης κέκληκε θεὸς ὃ παντεργάτης.
 τὴν δ' ὑπερφέρουσαν αὐτῷ δύναμιν ἐμφανίζων,
 65 μῆπω λαμπράσης τῆς αὐγῆς τοῦ γίγαντος ἤλιου
 παντοδαπὴν ἐκέλευσε βοτάνην ἐκφυῆναι,
 τὴν μὲν πρὸς μόνην ἠδονὴν καὶ τέρπιν τῶν βλεφάρων,
 τὴν δὲ καὶ ζωοθρέμμονα καὶ τοῖς ἐν γῇ χρησίμην.
 τότε τὸ πρῶτον στολισμοῖς ἡ γῆ κατηγλαῖσθη
 P 3 70 ὑπὲρ κορίσκην τρυφερὰν ἄσπι νυμφενομένην,
 χρυσιοφόρον, στίλβουσαν πέπλοις καταμιαρογάρους.
 ἔλαμπεν Ἴον εὖοσμον, ἀντέλαμπε τὸ ῥόδον.
 Ἴον χροιά παντοδαπὴ πάντοθεν ὑπεγέλα,
 κυαναυγῆς, πορφύριος, ὑπόκιρρος ἐτέρα.
 75 τινὰ μὲν περιπόρφυρα τῶν ῥόδων ἔωρᾶτο,
 τινὰ δ' ὑπελευκαίνετο καὶ γλύκιον ἀντηγύει.
 ἦν κρῖνον χιονόχροον, ἦσαν ἀναγαλλίδες.

53 τῆς γῆς R

55 νοτίδος R

56 συμπῆξει A, συμμίξει R

59 ὄρων καὶ τῶν πετρῶν AM

64 δὲ A

αὐτοῦ AR

76 γλύκνυμον A

tegebat, repente liquidam hanc naturam non aliter coëgit, ac si quis lac coaguli vi constringens caseum ex eo conficiat. in hunc modum ea re detracta quae prius terrae quasi luminibus officiebat, superficies eius atque forma conspecta fuit, una cum rupibus montibus et praeruptis collibus. inde totum illud aquarum corpus et compagem mare nuncupavit: siccam vero naturam, sive lapideam sive glebosam, terram appellavit. simul eximiam vin potestatemque suam declarans, tametsi necdum solis splendor existeret, omnis generis herbarum nihilominus e terra provenire iussit, partim solius voluptatis et oculorum delectationis causa, partim ad animalium pastum et terram incolentium utilitatem. tunc primum terra suis est ornamentis condecorata splendidius quam puella tenera primumque viro desponsa, quae auro et unionibus intertexta veste fulget. renidebant venustae violae diversorum colorum, nimirum aliae purpureae, aliae subfulvae; itidem aliae rosae purpureae conspiciantur, aliae subalbi coloris. nec nivea deerant lilia nec anagallides nec hya-

- νάκινθος ἀνέβαινεν, ἦν καὶ ναρκίσσου κάλλος
καὶ πᾶν τὸ πρωτοφόρημα τῶν ἔαρος χαρίτων.
- 80 ἄπειρανδοῦντο στάχυες βαρούμενοι τῷ σίτῳ.
εἶπε κισσὸς μελάμφυλλος κορύμβους ἐπισείων. B
καλὰ τὰ πάντα, δροσερά, κάλλους ἀγάς πλουτοῦντα
καὶ γῆν εὐωδιάζοντα συγκράτοις εὐοδμίαις.
ἔστρωτο πόα μαλακή, πρασίζουσα, βουθρέμμων,
- 85 ἵπποφορβὸς καὶ βουκολίς, δροσώδης, λειμωνία.
τοιούτον στόλιον ἢ γῆ παντόχροον ἐφόρει,
τοιούτον πέπλον εὐανθὲς εὐφραντον ἠτύχει.
ἦσαν καὶ φύλαγες φυτῶν, ἀνέτελλον καὶ δένδρων
καλλίφυλλοι καλλίκομοι κλώνες ὀπωροφόροι.
- 90 ἦν καὶ μηλέας εὐανθῆς ὄρηξ ἄγλαοκάρπον,
ἐλαῖαι τηλεθόωσαι, γλυκάζουσαι συκῆαι,
πίτυς λιπαροστέλεχος, ἐλάτη, δρυς, πετέλα.
προσέβαλλε τῆς πίτυος ἄνεμος τοῖς πετύλοις,
καὶ γλύκιον ψιθύρισμα τοῖς φύλλοις ἐνεποίει.
- 95 ἐκεῖ καὶ κέρασος καλὴ καὶ φοῖνιξ μελιτόεις, C
βοτρομητήρ ἄμπελος, ὄρχατοι κληματίδων,
καὶ βότρως νεκταρόχυμος ἤρητο τῶν κλημάτων.
τὰ πάντα τελειόκαρπα, παρτέλεια τὰ πάντα
οὐδὲν γὰρ ἀχαρίτωτον οὐδ' ἀτελὲς παρήχθη.
- 100 Ἐν τούτοις ἔδν καὶ τὸ φῶς ἡμέρας τῆς τριτάτης,
ἔλαμπε δὲ τὸ πρόσωπον τῆς μετ' αὐτὴν ἡμέρας,

80 ἄπειρανδοῦντο R φέρτω A 82 ἀγῆς A πλη-
ροῦντα M 84 δροσίζουσα M 88 ἀνέθαλλον M
90 εὐέξῃς M, εὐανθῆς R, εὐανθοῦς R 96 ὄρχαμοι R

cinthus nec narcissus, nec quicquam eorum omnium primo quae vere
proveniunt. spicas erat cernere quasi striatas et onustas frumento: he-
dera serpebat nigris praedita foliis, corymbos quatiens. omnia perpul-
chra rorida splendida erant, terramque temperatis odoribus fragrantem
reddebant. herba passim mollis ac viridis humi strata boum, equorum,
animalium ceterorum usibus serviebat. praeter huiusmodi telluris orna-
tum quasiqve vestem elegantissimam, aderat etiam plantarum copia, ra-
mique arborum venustis onusti foliis atque fructibus. erat videre pul-
chram cerasum, melleam palmam, fecundam malum, florentes olivas, dul-
cescentes ficos, pinus pingues, abietes, quercus, ulmos. ventus in ra-
mos pineos delatus suavissimum quoddam murmur in foliis efficiebat.
erat cernere vitem racemorum matrem, et palmitum ordines. uva suc-
cum nectareum continens palmitibus adhaerebat. omnia fructus maturos
habebant, omnia perfecta erant. non exstabat quippiam expers gratiae
venustatisque suae, non quicquam imperfectum.

Secundum haec diei tertii lux occidit, et quartus post eum exortus

- καὶ πάλιν ἔργων καταρχή, καὶ κέλευσις τοῦ κτίστου
 τὸν οὐρανὸν εὐστέφανον τοῖς ἀστράσι γενέσθαι.
 τότε τῶν ἀστρων οὐρανὸς τῷ κάλλει διηρθίσθη
- 105 ὡς πέπλος μαργαρόστρωτος, χρυσόπαστον ὡς φᾶρος,
 ὡς ὕφασμα κοσμούμενον ἐκ πυρραζόντων λίθων.
 τότε τὸ πρῶτον ἔφανσεν ἡ κόρη τῆς ἡμέρας,
 ὁ μέγας γίγας ἥλιος, ὁ ζωοτρόφος λύχνος,
 πηγὴ φωτὸς ἀκένωτος, οἶκος πυρὸς ἀξέλου.
- D 110 τότε τὸ πρῶτον διδουχεῖν ἀπήρξατο τὴν νύκτα
 σελήνης ἢ γλαυκόφωτος καὶ φαισφόρος σφαιρα,
 ἀρτίκυκλος, ὀλομαῆς, λιπαραυγῆς, τελεία.
 τότε τὸ πρῶτον οὐρανὸς ἀστέρων τοὺς μεγάλους
 καλλισφαιρώτους ἔβλεψεν ἐριζοντας ἀλλήλοις
- 115 καὶ καλλωπίζοντας αὐτὸν ὡς ἄνθη τοὺς λειμῶνας.
 ὁ Κρόνος ἦν μελάντερος, μολίβδινος τὴν χροάν·
 ἔλαμπε Ζεὺς ὡς ἄργυρος, Ἄρης φλογώδης ὤπτο·
 ἔστειλεν ἥλιος λαμπρὸν ὡς ὄβρυζον χρυσίον·
 ἀντηγύει δ' ὡς κασσίτηρος σφαιρα τῆς Ἀφροδίτης·
- 120 ὡσεὶ χαλκὸς ἐρυθραυγῆς Ἐρμῆς ἔλαμπηρούχει·
 D 4 διαφανῆς ὡς ὕελος ἠγύαζεν ἢ σελήνη.
 οὕτως ὁ πέπλος οὐρανοῦ παντόχρους ἐωρᾶτο,
 ὁ Κρόνος ἐκνάνιζεν ὡς ὑακίνθου χροά·
 ὡς κρῖνον ἔλαμπεν ὁ Ζεὺς, Ἄρης καθ' ἄπερ ἴον·

102 ἀπαρχὴ R	105 ὡς φᾶρος] ἐφάνη R	109 οἶκος
φωτὸς ἀξέλου R, ἀνὴ ἐκ πυρὸς οὐ ξύλου R		111 σελήνη AR
112 ἀστ. — τελεία om R	114 καλλισφαιρώτους R	116 θεῶν R
118 λαμπρὸς AR	ὄβρυζον Meursius; codices enim εὐροίζον	
vel εὐροίων	120 ἔλαμπηρούχει AR	123 κρόνος μὲν R

est. itaque rursus opera iussaque sua deus instituit, mandans ut caelum stellis quasi corona quadam cingeretur. quapropter illud siderum pulchritudine fuit exornatum, instar pepli margaritis distincti, vestis auro intertextae, panni lucidis gemmis decorati. tunc primum illuxit ocellus ille diei sol, magnus ille gigas, lucerna vitam nutriens, fons lucis inexhaustus, ignis materiei expertis domicilium. tunc primum face quasi quadam caeruleus ille globus lunae, integro lucens circulo, noctem collustrare coepit. tunc primum denique in caelo erat videre sidera magna, pulchris orbibus inclusa, secum invicem certantia, caelum ipsum sic exornantia ut pratis flores ornamento sunt. Saturnus nigricabat colore plumbeo; Iuppiter sicut argentum splendebat; Mars flammeus conspiciebatur; Sol instar auri puri puti lucebat; Mercurius instar aeris rubebat; luna in morem glaciei pellucida suam et ipsa lucem emittebat. ita diversi coloris populo caelum obductum cernebatur. Saturnus caeruleus erat, qualis hyacinthi color est; Iuppiter ut lilium splendebat, Mars

- 125 ὡς ῥόδον περιπόρφυρον ἥλιος ἦν χρυσεῖων·
ὡς λευκανθῆς ἀναγαλλίς ἔστιλβεν ἰωσφόρος·
ὡς ἄνθος ἐρυθρόβαπτον Ἑρμῆς φωτοβόλει·
νάρκισσος καλλιπέταλος ἐφαίνεται σελήνη.
τοιαύτη τις ἀνθόχροια τὸν οὐρανὸν ἐκόσμη·
- 130 τοιαύτη τις ἐφίζανε τοῖς οὐρανοῦ προσώποις
ποικιλανθῆς χαρίεσσα καλλιλαμπῆς τερπνότης,
καὶ κῆπον ἀστροφύτευτον τὸν οὐρανὸν ἐποίει,
οὔ φητοσκάφος ὁ θεός, ὡς δὲ φυτὰ καὶ βλάσται,
ὡς ἄνθη μυριόχροα τὰ τῶν ἀστέρων σέλα.
- 135 τότε τὸ πρῶτον ἥλιος φαύσας καὶ φωταυγῆσας,
φανείς τε κόσμος οὐρανοῦ καὶ κάλλος τῆς ἡμέρας,
ἐδοῦλευσε κελεύσματι τῷ τοῦ πεποιηκότος
καὶ μύσας συνετέλεσεν ἡμέραν τὴν τετάρτην.

Οὕτω μὲν οὖν τετέλεστο τὰ κατὰ τοὺς ἀστέρας,

- 140 καὶ τέτακτο μὲν ἥλιος ἀστὴρ ἡμεροκράτωρ,
τὸ δὲ σελήνης βλέφαρον ἐπέρσευσε τὴν νύκτα.
ζῶον δ' οὐδὲν ἐν τοῖς τῆς γῆς ἐστρέφετο πλατεῖαις,
οὐχ ἕγροπόρον, οὐ πέζον, ἀλλ' οὐδ' ἀεροδρόμον.
ἀλλ' ὁ παντέλειος θεὸς τῇ τῶν ὑδάτων φύσει
- 145 ἰσχὸν ἐνθεῖς ψυχώτριαν καὶ δύναιμιν γονίμην,
ζῶσαν ψυχὴν ἐκέλευσεν ἐκείθεν ἐκραγῆναι
ὡς ἐκ γαστροῦς ἀρτιμελὲς ἔμβρυον ὠδινούσης
καὶ φορτουμένης τοκετῷ τελειομήνου βρέφους·

128 καλλιπέτηλος A 133 φητηκόμος R 136 κάλλος οὐ-
ρανοῦ καὶ κόσμος M 142 ἐτρέφετο λαγόσαι M 143 ἀερο-
πόρον AMR 144 φύσει τῶν ὑδάτων R

ut viola, sol aureus ut rosa purpurea, Lucifer ut albi floris, Mercurius ut tinctus rubedine flos, luna ut pulchris conspicuus foliis narcissus. eiusmodi quaedam varietas caelum exornabat, et tam florida, tam elegans, tam splendida iucunditas in caeli spectaculo semet offerebat, efficiens hortum ex eo sideribus consitum, cuius ipse deus auctor et cultor erat. ipsae siderum faces plantas, germina, flores infiniti prope coloris referebant. tunc primum sol fulgens et lucem suam emittens, conspectusque tanquam ornamentum caeli et diei pulchritudo, illius imperio servivit a quo conditus fuerat, et oculo quasi clauso diem quartum absolvit.

Sic igitur sidera perfecta fuerunt, ac sol quidem ordinatus est velut imperator diei, luna vero tanquam noctis collustratrix. necdum in amplis terrae spatiis animal quoddam versabatur quod vel aquam penetraret vel pedes incederet vel aëra permearet. enimvero perficiens ille cuncta deus aquarum naturae indita vi animante ac facultate procreatrice, iussit ut anima inde viva scateret, tanquam fetus recens e parturiente, ianque

- ὡς σπέρμα γὰρ ἢ τοῦ Θεοῦ κέλεις ἐμπεσοῦσα
 150 τὰς ὑδροχεύμονας ῥοὰς ἐποίει πολυγόνους.
 ἐντεῦθεν τανυπτέρυγες ὄρνεις ἀεροβάται
 εἶχον ἐλεύθερον πτερόν εἰς πετασμοὺς συντόνους,
 καὶ κούφως ἠλαφρίζοντο πρὸς λιμνασμοὺς ἀέρος,
 περιρροίζουντες τὰς αὐτοῦ χύσεις τὰς λεπτοχύτους.
 155 οἱ μὲν μεγαλοπτέρυγες, μεγαλαγκυλοχεῖλαι,
 γαμφώνυχες, ὡς βέλεμνα τοὺς ὄνυχας ἀυχούντες,
 τομὸν τὸ ῥάμφος ἔχοντες ὑπὲρ τὰς μαχαιρίδας,
 οἷς ἔμελλε βρωματισμὸς τὰ κρέα χρηματίζειν
 D καὶ σύντροφα γενήσεσθαι τὰ τῆς σαρκοβορίας,
 160 ὀρνεοκράτωρ αἰτός, ἴσηκες ὠμοφάγοι,
 καὶ πάντες οἷς οὐ χρήσιμον τὸ πῦρ σαρκοφαγοῦσι.
 ἐντεῦθεν δὲ στρουθάρια λάλα, βοτανηφάγα,
 μικρόπτερον, βραχύβια ποικίλως ἐλαλάγουν
 καὶ λόχμαις ἐτιτύβιζον καὶ δένδρα περιήχουν,
 165 ἀκανθυλλίδες μουσουργοί, κόρνδοι, σπῖνοι, ψᾶρες,
 καὶ πᾶν πτερόν τὰς τῶν ἀγρῶν βοτάνας περιθέον
 καὶ καῖθεν ἀπρωγμάτευτον ὕψον ἀβρὸν συλλέγον.
 τότε καὶ θῆρες ἐπὶ γῆς ὠφθησαν φρικαῖοι,
 λέοντες λασιαύχενες, ἄρκοι, παρδάλεις, τίγρεις,
 170 καὶ κάπριοι χυλιόδοντες, εὐρύστερνος ἐλέφας,
 καὶ κύνες κάρχαρόδοντες, πτηνόποδες λαγῖναι,
 P 5 καὶ πᾶν πτηνὸν καὶ πᾶν πεζόν, ὅσων ἐν χερσοβίοις,

149 ἐμπεσοῦσα A 153 λιμνασμοὺς A 156 κειμψώνυχες AM
 157 τὸ μὲν MR, οἱ μὲν R 166 ἐπιθέον R 167 ὄψον
 συλλέγον ὠπτο R 170 κάπριοι AR, ommissa καὶ 172 ὑδρο-
 βίοις R, ὑδροβίοις AM

partu infantis absoluti onerato ventre. nam dei mandatum veluti semen quoddam incidens aquas admodum fecundas reddebat. hinc ortae volucres aëra libero volatu permeantes, quarum aliae magnis sunt alis praeditae et aduncis unguibus, quos armorum nactae sunt loco; aliae rostrum habent acutius novacula, quibus scilicet carnes pro cibis sunt destinatae; quarum e genere sunt aquila volucrum imperatrix, crudivori accipitres, aves ceterae, quaecunque non coctis vescuntur. hinc et aviculae garrulae, herbis victitantes, alis exiguis praeditae, vitae brevis, varie cantilabant, in lustris garriebant, arbores perstrepebant, nimirum musicae cardueles, alaudae, spinni, sturni, aliaeque volucres omnes quae agrorum herbas circumvolitant et victum inde facilem conquirunt. tunc etiam in terra bestiae conspectae sunt horribiles, leones hirsutas ac villosas cervices habentes, ursi, pardalides, tigrides, apri bronci, elephas lato pectore, canes dentibus serratis instructi, veloces lepores: omnes denique tam volatiles quam pedestres bestiae, quae vel in amnibus vel mari

- ὅσον θαλάσση σύμφυλον, ὅσον ὄρεσινόμον.
 τοσαῦνδε ζῳῶν τὴν ὑγρὰν πληρώσους καὶ τὴν χέρσον
- 175 ὁ πάνσοφος ὄροφωτῆς τῆς παγκοσμίου στέγης,
 καὶ μὴν τὸν ἀχειρόκλωστον χιτῶνα, τὸν ἀέρα,
 ὃν θεῶν ἐμηρῶσαντο δακτύλων λεπτοργαίαι,
 ὡς πόλιν ὄχυρόπυργον πλατεῖαν ἐφαπλώσας
 τοῖς σαρκοβόροις πετεινοῖς καὶ τοῖς βοτανηφάγοις,
- 180 ἡμέρας συνετέλεσε τὸ δρόμημα τῆς πέμπτης.
 Ἐκτη δὲ πάλιν ἠΰγαζεν ἡμέρα, ῥοδεόχρους,
 καὶ κήπευμα καλλιίδενδρον θεὸς ἐφυτοκόμει,
 οὐ σκαφευτρίαις ἐν χερσίν, οὐδὲ γεωμαχούσαις,
 οὐδὲ παλάμαις φυτουργοῖς, ἀλλὰ τῷ λόγῳ μόνῳ.
- 185 καὶ δένδρον πᾶν ἀνέτελλε καλλιβλάστον ἐκείσε, B
 εὔσομον, εὐσκιόφυλλον, εὐπέταλον, ἠδύπνου.
 τίς δ' ἂν τὸ κάλλος τοῦ Ἐδέμ ὑπ' ὄψιν παραστήσῃ;
 ἐκεῖθεν ὄρχατοι φυτῶν ἦσαν ὀπώροφόρων,
 ἐνταῦθα φάλαγξ εὐωδῶν δενδράδων ἀειβλάστων·
- 190 ἐκεῖθεν νεκταρόχυμος ἀνέτελλεν ὀπώρα,
 ὧδε πρὸς τέρψιν ἔθαλλον οὐρανομήκη δένδρα,
 πλάτανος ὑδατότροφος, ἀκρότομος ἐλάτη,
 ὑπερηρμέναι πίτνες, κυπάριττοι, πελέαι.
 τὰ πέταλα συνέπιπτον ἀλλήλοις τῶν δενδρέων,
- 195 οἱ κλώνες προσεπέλαζον, συνήεσαν οἱ πτόρθοι.
 ἐώκεισαν αὐτόχρομα τῶν δένδρων αἱ φυλλάδες

175 ὄροφωτῆς R	177 ἐτεκτήναντο R	179 βοτανοφά-
γοις R	186 εὔσομον A	187 οὖν A
188 ὀπώροφόροι A	189 ἐντεῦθεν R	δένδρων ἀειβλα-
στούνητων R	195 συνεπέλαζον R	

vel montibus degunt. tot animalibus cum terras et aquas et aëra com-
 plesset deus, eum inquam aëra quem vesti manibus haud elaboratae con-
 similem suis ipse digitis opere subtili contexuit, iamque velut urbem
 quandam munitam et amplam carnivoris ac herbivoris animalibus et vo-
 lucrilibus aperuisset, dies quintus cursum suum absolvit.

Cum sextus autem appetiisset, hortum pulcherrimis arboribus insi-
 gnem deus condidit, non fodiendo, non terram colendo, non conserendo,
 sed verbo et sermone solo; cuius imperio quaevis eo loco proveniebant
 arbores suaviter redolentes, umbriferae, virescentes. quisnam, obsecro,
 venustatem Edenis possit oculis subiicere? istic arborum fructiferarum
 ordines erant, hic plantarum fragrantium non exigua copia: rursus ab
 alia parte caelum aequantes arbores voluptatis causa conditae florebant,
 platanus irrigua, sublimis abies, excelsae pinus, cupressi, ulmi. rami
 arborum mutuo se contingebant, et folia sese velut amabili complexu ex-
 cipere videbantur. etiam fructus dulcissimi proveniebant, sole in arbo-

- C** ἀλλήλας ἀγκαλιῆσθαι περιπλοκαῖς φιλτέραις.
ἥλιος ἐπεμάρμαιρε, καὶ τοῖς φυτοῖς ἐμπίπτων
διέρρει κάτωθεν αὐτῶν ἡρέμα καὶ σποράδην,
200 εἰς ὅσον τὸ συνηρεφὲς ἠνέωκτο τῶν φύλλων.
ἔλαμπον ῥόδων καλλοναί, κρίνων ἀντηγύει χρῶα·
ἄκεντρα δ' ἦν ἀνάκανθα τὰ ῥόδα τηνικαῦτα.
ὁπόσον περιπόρφυρον καὶ λευκανγῆς ἐν ῥόδοις,
ὡς ἄστρον ἀκτινοβολοῦν ἀνέτελλε χαμόθεν.
205 ὦδε τῆς γῆς τὸ πρόσωπον ἐπράσιζε ταῖς πόαις,
ἐκεῖθεν ἐκυνάνιζεν, ἄλλοθεν ὑπεγέλα.
ταῖς δροσοστάτοις τῶν ἀνθῶν παντοδαπαῖς εὐχροίαις
Ζέφυρος ἀπαλόπνοος ἐπέπνει πανταχόθεν,
καὶ τῶν ἀνθέων τῆς ὁσμῆς ἐπλήρου τὸν ἀέρα.
- D** 210 ἐν μέσοις τούτοις τῆς ζωῆς τὸ δένδρον ἐβλυστήκει,
ταῖς χάρισι κατὰκομον, καλλίφυλλον, ὠραῖον.
ὑδατομήτωρ δὲ πηγὴ κάτωθεν ἀνερωγῶει,
καὶ τὸ καλλίδενδρον Ἐδέμ ἐπότιζε χωρίον,
καὶ τῶν φυτῶν ἐκήπενε τὰς ῥίζας καὶ τοὺς πρέμνους,
215 καὶ τῶν ἀνθῶν τοὺς ἀπαλοὺς ἐμύσχευεν ὀρχάτους.
ἐκεῖθεν δὲ πρὸς τέσσαρας ἀρχὰς διαιρουμένη
γίνεται μήτηρ ποταμῶν τῶν μεγαλοχευμένων.
οἱ ποταμοὶ δὲ τῇ φωνῇ καὶ γλώσση τῇ τῶν Σύρων
Φεισῶν καλοῦνται καὶ Γεῶν, Φοράδ ἐν τούτοις τρίτος,
220 τέταρτός ἐστιν Ἐδδεκέλ, κατὰ δ' Ἑλλάδα γλώσσαν
Γάγγης καὶ Νεῖλος ὁ πολὺς, Εὐφράτης τε καὶ Τίγρης.

197 ἀλλήλοις ARR

198 συμπίπτων R

199 σποράσιν RR

200 ὁπόσων RR

ἀνέωκτο RR

207 παθῶν RR

212 ὑδα-

τομήτηρ ARR

ἀνεραύγα R

219 φεισῶν A

220 γλώτ-

ταν RR

res incidente ac sensim per rimas foliorum penetrante. fulgebant passim rosae cum liliis; et quidem eo tempore spinis rosae tam purpureae quam albae radiantis sideris instar e terra germinantes carebant. hic terrae superficies viridi gramine ornata erat, illic herbae non purpureae tantum sed variorum quoque colorum conspiciebantur. undiquaque lenis ille favonius afflabat et aëra florum fragrantia complebat. inter haec omnia vitae lignum germinabat, ornatum singulari gratia, pulchris foliis et fructibus. ac fons aquam emittens e terra profluebat, arboreumque locum Edenis irrigabat, plantarum radices ac stipites aqua sua potans, itemque florum teneros ordines fovens. postea quattuor in principia divisus fit amplissimorum fluminum parens. ea vero flumina lingua Syrorum vocantur Phison et Geon et Phorad et Eddekel, Graecorum autem lingua Ganges, Nilus, Euphrates, Tigris. et Ganges quidem ambit terrae

- καὶ Γάγγης μὲν περιπολεῖ γῆς Εὐίλατ τοὺς ὄρους
(ἐκεῖ χρυσὸς εὐρίσκειται καὶ λίθος ὁ πρασίλων,
ὁ δὲ χρυσὸς ἀκίβδηλος καὶ στίλβων καὶ πυρράζων),
225 ὁ Νεῖλος δ' ὁ λευκόρειθρος κυκλοῖ τὴν Αἰθιοπῶν,
καὶ τὰς λιπαροβώλικας ἀρούρας Αἰγυπτίων
εὐτρόφοις ἄρδει ρεύμασι καὶ τίθησιν ἐνκάρπους.
ὁ Τίγρις δὲ φερόμενος ὡς βέλος μετὰ ῥοίζων,
καὶ καχλασμοὺς ἀποτελῶν καὶ ῥόθους βαρυνδούπους,
230 τῶν σχοινοισμάτων ἔναντι γῆς Ἀσσυρίων τρέχει.
Τοιούνδε σκῆνωμα τερπνὸν φυτεύσας καὶ δεινρῶσας
ἔπλασε καὶ τὸν ἄνθρωπον παντοεργοῖς πυλάμασι
ἐκ χωματίου καὶ λυπροῦ καὶ πηλοφύρτου βάρους·
πνοὴν δ' ἐνθήμενος ζωῆς τῷ γεηρῷ σαρκίω,
235 καὶ τέλειον τὸν ἄνθρωπον ἔμπνουν δημιουργήσας,
καὶ σύνθετον ἀπὸ ψυχῆς καὶ σώματος ποιήσας,
καὶ χάριν δωρησάμενος ἐθελουρήτου γνώμης,
καὶ καθ' ὁμοίωσιν αὐτοῦ πλάσας καὶ κατ' εἰκόνα,
ἐγκατοικίζει τῆς Ἐδέμ τῷ καλλιφύτῳ χώρῳ
240 ὡς ἐν θαλάμῳ μάργαρον, ἄλλον ἐν κόσμῳ κόσμον,
μικρὸν μὲν τὸ φαινόμενον ὡς ἐν μεγέθους ὄγκῳ,
τῇ δέ γε τιμιότητι κρείττω πολλῷ τοῦ κόσμου.
τοῦτον Ἀδάμ ὡς ἐκ πυρροῦ χόματος πεπλασμένον
ὁ τῆς πηλίνης κεραμεὺς ὠνόμασεν οὐσίας.
245 καὶ θέμενος τοῦ τῆς Ἐδέμ κάλλους πρωτοπολίτην

224 om M 232 παντοεργαῖς A, παντοεργαῖς RR 237 γνώ-
μην χαρισάμενος AM

Evilatae fines, ubi reperitur aurum et viridi colore lapis. aurum ipsum nativum est, splendidum, rutilans. Nilus autem albifluus Aethiopum terram cingit, et pingues Aegyptiorum agros fecundis aquis irrigat redditque fructiferos. Tigris tanquam telum quoddam cum strepitu ruens, efficiensque sonos ac gyros horrisonos, e regione finium terrae Assyriorum currit.

Tam iucundum tabernaculum cum exstruxisset ac arboribus ornat, finxit et hominem manibus omnia perficientibus, de pulvisculo misero et ex luto commisto pondere. cumque terrenae illi carunculae vitae spiritum indidisset, perfectumque hominem et spiraculo praeditum condidisset, ex animo et corpore compositum, donatum voluntate spontanea, suam ad similitudinem imaginemque formatum, incolam eum facit Edenis, loci pulchris arboribus consiti, quasi collocans marmor in thalamo et alium in mundo mundum, parvum quidem illum, quod magnitudinem attinebat, sed pretio longe mundo ipso praestantiorem. hunc ex rubro pulvere formatum Adamum appellavit figulus ille naturae luteae. cumque collocasset eum in pulchro Edene primum ciyem, iussit

- ἐκ πάντων ὀπωροφαγεῖν ἐκέλευσε τῶν δένδρων,
 τῷ δὲ φντῷ τῆς γνώσεως μὴ χεῖρας ἐπιβάλλειν.
 τότε καὶ πᾶν χειρόηθες καὶ πᾶν ἡμερονόμον
 καὶ πᾶν ἐκτοπιζόμενον εἰς λόχμας πολυξύλους
 250 ἤγαγε ζῶον πρὸς Ἀδάμ, πεζόν, αἰθεροπόρον,
 ὡς σχοῖεν κλήσεις παρ' αὐτοῦ ταῖς φύσεσι προσφόρους.
 ἤγετο λέων δαφινόδους χαιτήεις ταυρολέτωρ,
 ἄρκτοι βλοσυροβλέφαροι, παντόστικτοι παρδάλεις,
 ἔλαφος ποικιλόδερμος, δασύνκερκος ἀλώπηξ,
 255 ἔλεφας εὐρυμέτωπος, τὴν προνομαίαν σείων,
 δασύνπους κολοβόκερκος, κερατοπλήκτωρ ταῦρος·
 ἤγετο πέρδιξ ἐρυθρὸς τοὺς πόδας καὶ τὸ ῥάμφος.
 οἱ ψᾶρες οἱ μελάμπτεροι τὸ πτίλον ἐπεσόβουον
 καὶ χαλαζώματά τινα λευκότητος ἐφόρουον.
 D 260 τὸ κάλλος ἐπεδείκνυτο ταῶς ὃ χρυσοπτέρυξ.
 ἔλαμπε βάμμασι πολλοῖς, ἐχρύσειζε τὸ πτίλον,
 ἔστιλβεν ἀλουρογόχρουν ἐν τῷ ταῶνι χρωῖμα·
 ἐπήνθει μέσον καὶ χρυσὸς ὡς ὀφθαλμὸς μαρμαίρων,
 καὶ κῆπον πτεροφύτευτον εἰργάζετο τὸ ζῶον.
 265 ἐκύκλουν πάντα τὸν Ἀδάμ ὡσερ δεσπότην δοῦλοι·
 ἐθώπευον ὑπέτρεχον ἔσαινον τὸν γενάρχην.
 ὃ δὲ κατέφα ταῖς χερσὶ τὰ δύσμαχα θηρία
 ὡς ἀρτιτόκους νεαρὸς ἄρνας γαλακτοφάγους,

248 ἡμερωμένον RR	250 αἰθεροδόμον RR	251 προσ-
φέρειν RR	252 τῆ χαιτή R	259 ἐμφαίνων R, ἐμφέ-
ρον M	265 ἐκύκλου AM	266 ἐθώπευσεν ὑπέτρεχεν
ἔσαινε AMR	268 ἀρτιτόκους R	γαλακτοτρό-
φος R		

ut fructibus omnium arborum vesceretur: modo arbori cognitionis ma-
 nus non admoveret. tunc et mansuetum quodlibet animal, quamlibet
 item belluam, quae evagatur in silvosa latibula, deduxit ad Adamum,
 quicquid pedes incedit et in caelo volat, ut acciperent appellationes ab
 ipso naturis consentaneas. adducebatur cruentus iubatus tauri necator
 leo, ursi torvum tuentes, pardi maculosi, cervus pelle varia, caudata
 vulpecula, elephas fronte lata, proboscidem quatiens, lepus mutilata
 cauda, cornibus feriens taurus. adducebatur perdix, habens et pedes
 et rostrum rubrum, cum sturnuis alas habentibus nigras, qui pennas
 quatiebant et albas notas instar grandinis ferebant. pulchritudinem suam
 ostentabat pavo, alas habens aureas: lucebat coloribus multis, et aurum
 in plumis referebat. fulgebatque in eodem et purpureus color, et auro
 intersperso, splendentis instar oculi. cingebant Adamum omnia, sicut
 mancipia dominum: adulabantur, accurabant, nostri generis auctori blan-
 diebantur. ille vero demulcebat manibus inexpugnabiles bestias tanquam

- καὶ τοὺς ἐκ τούτων οὐδαμῶς ὑπέτρεψε κινδύνους·
 270 ἡ γὰρ σοβὰς καὶ πονηρὰ καὶ θερμορρογὸς κακία
 οὐδέπω κατεχόρευσε καρδίας τῆς ἐκείνου.
 οὕτως οὐδὲν τῆς ἀπαθοῦς ψυχῆς κατακαυχᾶται,
 οὐ θῆρ, οὐ πῦρ, οὐ ποταμοῦ μεγαλοδούπον θράσος. P 7
 ἂν βασιλεύῃς τῶν παθῶν, ἂν ἁμαρτίας ἄρχῃς,
 275 καὶ βασιλίσκων καὶ δεινῶν σκορπίων ἐπιβήσῃ,
 καὶ ταπεινώσεις λέοντα, καὶ τίγριν ἡμερώσεις.
 Ἐν τούτοις ὑπνώσεν Ἀδάμ, ἀλλὰ πικρίας ὑπνον,
 ὑπνον ἀρχὴν καταστροφῆς καὶ πυντολέθρου φθόρου.
 ἡψατο τούτου τῆς πλευρᾶς καθεύδοντος ὁ κτίστης,
 280 ἔλαβε ταύτην, ἔπλασεν ἐντεῦθεν τὴν γυναικα.
 Ἀδάμ δ' ὁ χωματόπλαστος, ὁ πρῶτος ἐν ἀνθρώποις,
 Ἐὔας τῆς παντομήτορος γέγονε πλευροπάτωρ.
 ἔνδοθεν οὖν τοῦ τῆς τρυφῆς χώρον διέζων ἄμφω
 ὡς ἄσαρκοι, μὴ φέροντες φροντίδας φιλοῦλους,
 285 ὡς μηδὲ περικείμενοι σώματος ὅλως βάρους. B
 ἄμφοϊν δὲ τούτοις ὁ θεὸς πάλιν ἐνομοθέτει.
 "ὦ γηγενεῖς καὶ τῆς Ἐδέμ ταύτης πρωτοπολιταί,
 ἅπαντα ταῦτα τῆς ὑμῶν χάριν παρῆκται χρείας·
 πρὸς τὴν ὑμῶν ἀπόλαυσιν πάντα δεινδροκομεῖτε.
 290 ἀπάντων οὖν κορένυσθε, πάντων κατατρυφαῖτε.
 τοῦτο δὲ μόνον βλαβερόν τῆς γνώσεως τὸ ξύλον·

269 κονδύλους A 273 οὐ πῦρ οὐ θῆρ R 280 ἐκ ταύτης A
 282 πρωτομήτορος RR 283 ἔνδον μὲν R 288 χάριν τῆς
 ὑμῶν R 291 καὶ ARR

recens editos agnos, qui lacte vescuntur; neque quicquam ab ipsis periculi formidabat: nam procax mala et audax vitiositas nondum in ipsius eorde locum habebat. sic nihil est quod in animum affectionum expertem ius habeat: non ignis, non fera, non flumen impetuosum. si rex eris affectionum animi peccatique dominus, super basiliscos et truculentas feras incedes, leonem humiliabis, mansuefacies tigrim.

Secundum haec Adamus somno acerbissimo sopitus est, somno qui fuit initium eversionis et omnia perdentis invidiae. costam eius dormientis attigit ipse conditor: accepit hanc; formavit inde mulierem. itaque de pulvere conditus Adamus, homo ille princeps, Evae matris primae pater respectu costae factus est. vivebant ambo in deliciarum praedio, ut infecundi, qui rerum crassarum studio nullo tangerentur, quique corporis nullo pondere gravati essent. utrisque vero legem praescrispsit deus. "o terra" inquit "editi, et huius Edenis primi cives, haec omnia vestrae utilitatis causa producta sunt. vestrae fruitionis gratia fructus arbores ferunt. itaque satiamini omnibus, ex omnibus delicias quaerite. modo perniciosum hoc cognitionis lignum, solum, in-

τοῦτο καὶ μόνον φεύγοιτε, τούτου μὴ ψαύσητέ μοι.
ἢ ψαῦσις φέρει τὴν φθοράν, καὶ τὴν χολὴν ἢ γεῦσις.
ἂν τούτου μόνου γεύσησθε, πτώμα πεσεῖσθε μέγα·

295 πικρῶς γὰρ ὀπωροδοτεῖ καὶ θάνατον ἐκφύει.

C ἂν τοῦτο μοι φυλάξησθε, φεύξησθε κέντρον πότμου
καὶ πλατυσμὸν κερδάνησθε ζωῆς ἀκαταλύτου.”

Ἦν ταῦτα, καὶ πεφόβηντο τὸν λόγον οἱ γενάρχαι,
τὴν ἀπειλὴν ὑπέτρεμον, ὑπέφρισσον τὸ ῥῆμα,
300 καὶ τὸ φυτόν ὡς ἔχθιστον ἀπὸ ψυχῆς ἐστύγουν.

ἀλλ' ὁ Σατὰν ἐβάσκαiven, ἔβρυχε τοὺς ὀδόντας,
ὡς ἀφριστὴς ἐθύμαιven, ὡς ἀγριόδους κάρπος.
βλέπειν οὐκ ἔφερεν αὐτοὺς βιοῦντας ὡς ἀγγέλους.
καὶ τοίνυν ὄργανον αὐτοῦ τῆς κακομηχανίας

305 τὸν ὄφιν τὸν δολόμετην καὶ σκολιὸν ἐφρίσκει.

θωπεύει τὴν προμήτορα, δείκνυσι τὴν ὀπώραν,
καλὴν ἰδεῖν, ἐπέραστον, γεύσασθαι νεκταρεῖαν.
εἶδεν ἐκείνη τὸν καρπὸν· ἦν ὁ καρπὸς ὠραίος,
χαρτεῖς ἦν εἰς ὄρασιν καὶ κάλλιστος εἰς γεῦσιν.

310 ὑπέσαινεν τὴν ὄρασιν, ἔθελγε τὴν καρδίαν,

D ἐώκει θελξικάρδιον γλυκυθυμίαν στάζειν.
ἔδειξε τοῦτον ὁ Σατὰν, καὶ τὸν τοῦ δόλου σκύφον
ἐπέχρισεν γλυκάζοντι μέλιτι κολακείας.

εἴρπυσε δράκων ὁ δεινός, ἐσύριξεν ὑπόπλως.

292 φεύγητε MRR 299 ὑπέφρισσον ὑπέτρεμον R 301 ἐβά-
σκηνεν MR 302 ἀφριστὴρ A ἀγριώδης MRR 303 αὐτοὺς
οὐκ ἔφερε M v. 307 om M 309 καὶ κάλλιστος] χαρτεῖς
ἦν RR 310 ἐπέσαινεν AM 313 ἐπέχρισεν R, ἐπέχριεν AMR
314 ἤρπυξε et ἐσύριξεν MR

quam, hoc fugite: ne illud mihi attigeritis. eius contactus interitum et gustus fel merum afferet. iccirco si de hoc gustaveritis, ruetis ingentem ruinam. idem si vitaveritis, stimulum mortis effugietis et amplitudinem vitae non finiendae lucrabimini. fert enim fructum amarum et mortem ipsam.”

Eveniebant haec ita: reverebantur hanc orationem auctores nostri generis; arborem istam, velut infestissimam, ex animo oderant. verum invadebat Satanas: fremebat dentibus, instar apri spumantis et efferati excandescebat: videre non poterat ut angelorum more viverent. itaque sceleratae machinationis suae instrumentum serpentem fraudulentum et tortuosum invenit. adulatur primae hominum matri: fructum demonstrat adspectu iucundum, gustatu suavem, nectareum. intuetur fructum illa, qui maturus erat, gratus adspectui, bonus ad vescendum. arridebat is oculis, cor demulcebat: videbatur dulcedinem quandam cordi gratam stillare. ostendit et Satanas eis poculum fraudis, atque illud dulci assentationis melle inunxit. serpebat ille draco ingeniosus, sibilabat molliter.

- 315 "ἂν τοῦτου γεύσῃσθε" φησι "τοῦ καλλικάρπου ξύλου,
 ἂν μόνον προσενέγκητε στόματι τὴν δπώραν,
 κύκλοι διανοιγῆσονται βλεφάρων ὑμετέρων,
 καὶ χρηματίσετε θεοί, καὶ γνώσεσθε τὰ πάντα."
 ἤκουσε τούτων ἡ γυνή, προσέσχε τῇ θωπείᾳ,
 320 ἠτήθη τοῦ γλυκάζοντος, ἠτήθη τῶν χαριῶν,
 αἰ τοῦ καρποῦ τὸ πρόσωπον ἠγλαΐζον τῷ κύλλει.
 ἔλαβεν, ἀπεγέυσατο, δέδωκε τῷ συννόμῳ.
 ἔφαγον ἄμφω τοῦ καρποῦ, μετέσχον τῆς δπώρας,
 παρήκουσαν τῆς ἐντολῆς, ἔφαγον ἐκ τοῦ ξύλου,
 325 καὶ παρὰ πόδας τὸ κακὸν αὐτοῖς ἐπηκολούθει.
 ἠνοίγησαν τὰ βλέφαρα, κατεῖδον τὴν αἰσχύνην,
 ἐλέγων τὴν γυμνότητα καὶ τὴν ἀσχημοσύνην.
 ἐντεῦθεν ὑπεδύοντο τὰς βαθυσκίους λόχμας,
 ἐπέτρεχον τὰ λάσια καὶ τὰ πυκνὰ τῶν δένδρων,
 330 ἔρρασαν περιζώματα φύλλων ἐκ παχυφύλλων,
 ὑπὸ φυτόν κατέφυγον, ἔδραμον ὑπὸ σκέπην,
 χυεῖν αὐτοῖς ἐπήρχοντο τὴν γῆν πλατὺ τὸ στόμα.
 ἐλέγω ταῦθ' ὁ φυτουργὸς τῶν ἐκκηπεύτων δένδρων,
 ἐπέστη δραπετεύουσι τοῖς ἀρχηγοῖς τοῦ γένους,
 335 ὠνειδίσει τὴν ἄγνοιαν, ἐκάκισε τὴν πλάνην,
 καὶ τί μακρὰ λογολεσχεῖν; ἀπήλασεν ἐκεῖθεν,
 ἐκόλασεν ἐργώδεσι βαρεῖαις ἐργατείαις.
 τὴν γῆν τὴν ζωοθρέπτειραν ἠπέλησεν ἐκφύειν

P 8

B

325 αὐτοῖς εὐθὺς ἐπ. R 326 ἠνοίχθησαν R 331 κατέδρα-
 μον ἔφυγον R 333 πλαστοουργὸς ARR 334 δραπετεύ-
 σαι RR 335 ἄνοιαν RR 336 cf. v. 1169.

si de hoc, ait, ligno pulchrum habente fructum gustaveritis, si modo fructum eius ori admoveritis, orbis oculorum vestrorum aperientur, eritisque dii et cuncta cognoscetis. audiit haec mulier: animum assentationi advertit, victa est per dulcitudinem, victa propter elegantiam. transgressa est interdictum, edit de ligno, sumpsit ex eo, gustavit, coniugi dedit. ambo de fructu comederunt, eiusque participes facti sunt. sed mox ipsos malum comitabatur: aperti sunt eis oculi, videntur turpitudinem, nuditatem dedecusque suum agnoverunt. hinc subibant umbras latebras, currebant sub densas ac frequentes arbores, obligacula de crassis foliis consuebant, sub arborem confugiebant et sub tegmen. optabant ut terra ipsos ore lato dehisceret, ac prius eos vivos reciperet quam morerentur. animadvertit hoc consitor ille pulchrum arborum: accessit ad fugientes nostri generis auctores, exprobravit dementia, errorem est insectatus. quid multis verbis opus est? abegit illos inde, multavitque laboriosis ac gravibus operis, minatus terram, animalium altricem, producturam spinas pungentes ac tribulos stimulis acutis prae-

ἄκωνθ' ἀν κνίζουσαν αὐτοῖς, τριβόλους ὄξυκέντρος.

340 ὠδῖνας ἐπηράσατο δριμείας μογοστόκους
 Ἐὐὰ τῇ πρώτομήτορι τῇ πρωτοπαθησίῃ.

Καὶ τοίνυν ὁ ταλάντατος καὶ δύσποτμος γενάρχης,
 ἀπελαθῆναι δυσκλεῶς ἐκεῖθεν δυστυχήσας,
 κατήρησεν ἀπέναντι τοῦ τῆς τρυφῆς χωρίου.

345 καὶ δερματίνην ἐνδυθεὶς σαρκὸς ἀντιτυπίαν
 καὶ γνοὺς τὴν Ἐὐὰν ξιμαθῶς Ἀβὲλ γεννῆ καὶ Κάιν.
 καὶ Κάιν μὲν ἀδλακισμοῖς προσεῖχε πεδιάδων
 καὶ τὰς ἀρούρας ἔσπευδε ποιεῖν ταυροπολεύτους,

C ὁ δ' Ἀβὲλ ὁ νεώτερος ποιμαντικὴν μετήγει.

350 προσῆξεν οὖν ἐκάτερος τὰς ἀπιορχὰς τῶν πόνων.
 καὶ τοῦ μὲν Ἀβὲλ ὁ θεὸς προσήκατο τὰ δῶρα
 ὡς προσενέγκαντος ὀρθῶς καὶ τεθεραπευκότος,
 τοῖς δὲ δωροφορήμασι τοῦ Κάιν οὐ προσέσχε.
 τὸ πρόσωπον συνέπεσεν ἐντεῦθεν τὸ τοῦ Κάιν.

355 τὸν Ἀβὲλ ὑπεβλέπετο βλεφάροις μισαδέλφοις,
 καὶ τῷ μηδὲν πικρᾶνanti μηδὲ λελυπηκότι
 ἐπενεγκεῖν ἐσκέπτετο παλάμας φονευτρίας.
 τὴν γὰρ τοῦ φθόνου κάμινον βρέμουσαν εἶχεν ἔνδον.
 τοῦτο καὶ δὴ τετόλμηκε, φεῦ ἀπανθρώπου γνώμης!

360 καὶ τοὺς θεισμοὺς οὐκ αἰδεσθεῖς οὓς αἰδοῦνται καὶ θεῆρας,
 τὸν ἀδελφὸν παρέπεμψε ταῖς τοῦ θανάτου γνάθοις.

D ὀργίλως εἶδεν ὁ θεὸς εἰς τὸν ἀδελφοκτόνον,

339 αὐτοὺς τριβόλοις ὄξυκέντροις M 345 ἐντεθεῖς RR
 357 παλάμας φονευτρίαις A 358 ἔχων M 362 ὀργίλον MRR

ditos. parturiginis imprecatus est graves ac difficiles Evae matri primae, quae illas princeps est experta.

Quamobrem calamitosissimus et miser ille generis auctor, cum adverso casu illinc expulsus esset, habitavit e regione fundi deliciarum, ac pellicea veste indutus, quae figura carnis erat. Evaeque cognita non sine vitiositate Abelum Cainumque genuit. Cainus agrorum culturae intentus erat et terram magno studio boum opera invertabat, Abelus autem iunior pastoriciam exercebat. itaque singuli deo laborum primitias offerebant; qui Abeli quidem acceptabat munera veluti qui recte illa obtulisset ac debito cultu: verum iis quae Cainus offerebat animum non advertebat. ex ea re factum ut Cainus vultum suum demitteret Abelumque fratrem oculis infestis adspectaret. denique illi, qui nulla re ipsum laeserat, afferre manus parricidiales cogitabat. etenim in corde caminum invidiae ferventem habebat. atque hoc quidem etiam ausus est facere. o mentem inhumanam! non reveritus ea vincula quae belluae reverentur, fratrem intra mortis mandibulas demisit. deus autem fratricidam

- ἀραῖς ὑπέβαλεν αὐτὸν ταῖς παλαμνιοτάταις.
 ἔντεῦθεν Κάιν ἐλισθεὶς τῆς πρώτης παροικίας
 365 καὶ γῆν πολλὴν ἐπιθραμῶν ἔπηξε τὰς αὐλαίας
 ἔνθα καλὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐκείνου κατεφάνη,
 καὶ πρῶτος ἐπενόησε πόλεις ὀχυροπέργους.
 νηχύτου γενομένου δὲ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων
 ὀδίταις ἐπετίθετο, ληστείαις ἐπεχείρει,
 370 ἐσκύλευε, διήρπαζεν, ἔχραινε χεῖρας φόνοις.
 Ὡς δ' εἶχον ἀπαράκλητον τὸ πένθος οἱ γενάρχαι,
 ἐκ παλαμῶν φονεργῶν Ἀβὲλ ἀπολωλότης,
 τὸν Σῆθ αἰτοῖς τὸν δίκαιον θεὸς ἀντιδωρεῖται,
 ὃς ἔθηκεν ὀνόματα τοῖς οὐρανόις ἄστροις.
 375 Ἐντεῦθεν ὡς βαθύρριζον δένδρον ἢ θνητὴ φύσις
 εἰς πληθυνσμὸν καὶ πλατυσμὸν ἐηλακνῶα πλείω
 εἰς πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ἦν διωσπειρομένη,
 καὶ πάντῃ περιτρέχουσα πᾶσαν ἐπλήρου χθόνα.
 ἐκκωλιθεῖσα δὲ λοιπὸν εἰς παρανόμους πράξεις
 380 εἰς πᾶν ἐφέρετο κακὸν ὡς ἵππος εἰς πεδίον,
 ὡς εἰς τὸ καταντὲς τροχός, κατὰ προνοῦς ὡς ὕδωρ,
 ἕως εἰς βόθρον δυσσεβοῦς πλάνης καταρραγεῖου
 θεοποιεῖν κατήρξατο καὶ σέβειν τὰ στοιχεῖα
 καὶ τὴν τιμὴν ἀντὶ θεοῦ τοῖς κτίσμασι προσφέρειν.
 385 Ἦν δὲ τις Νῶε δίκαιος ἐν τοῖς τοῦ Σῆθ ἐγγόνιοις,
 ἕνατος ἐκ τοῦ σπέρματος Ἀδάμ τοῦ πρωτοπλάστου.

P 9

376 πλέον RR

381 καταπρανής M, καταπρανώς ARR

iracunde aspexit, eumque subiecit exsecrationibus maxime diris. secundum id Cainus a sedibus primis eiectus, cum magnam terrae partem pervagatus esset, tabernacula fixit ubi commodum maxime ipsi videbatur, primusque munus turribus civitates excogitavit. cum autem genus humanum valde diffusum esset, viatores Cainus aggrediebatur, latrocinii intentus erat, praedas agebat, caedibus inquinabat manus.

Interim cum generis auctores luctu afficerentur inconsolabili, Abelο perditio per manus parricidiales, deus eis iustum illum Sethum vicissim donat, qui nomina caelestibus astris imposuit.

Hinc mortalium natura, tanquam arbor altas radices agens, magis atque magis aucta et amplificata, omnia circumcursitans totam terram replebat, perque superficiem eius omnem dispersa erat. verum deinceps exorbitans ad improba facinora, quodvis ad malum, velut equus in campum, ferebatur, quasiq̄ rota praecipitans per declivia ruens in aquas, donec ad imum erroris impii gradum prolapsa divos coepit facere ac elementa colere creatisque honorem dei loco deferre.

Erat autem iustus quidam vir Noa, de Sethi posteritate, nonus ex

- B** ὅς μετιῶν τῆς ἀρετῆς τὴν ἐννομοπραγίαν,
καὶ τὴν κακίαν ἐκ ψυχῆς ἀποστρυγῶν καὶ φεύγων,
τοὺς φανουργοὺς καὶ δυσσεβεῖς ἔσπευδε σωφρονίζειν.
- 390 ἐπεὶ δ' οὐκ ἔπειθεν αὐτοὺς τῶν φάτων ἀποσχέσθαι,
μετέστη μὲν ἀπὸ τῆς γῆς ἔνθα τὸ πρῶτον ἔφυ,
μέτοικος δὲ γενόμενος ἄλλοδαποῖς ἐν ὕροις
τὴν ὑμνουμένην κιβωτὸν ὠρίσθη τεκτονῆσαι
καὶ ζῶον ἅπαν ἐν αὐτῇ χερσούυγρον ἐγκλεῖσθαι,
- 395 ὡς σπέρμῳ χρηματίσειεν καὶ ζῶπυρον τοῦ γένους.
ἐπέσθη Νῶε τῷ θεῷ, τὸ κελευσθὲν ἐποίει,
ξύλοστεγὲς εἰργάζετο τῆς κιβωτοῦ τὸ κύτος,
μυρίους ἔνδον ἐλιγμοὺς λαβυρινθώδεις φέρον.
καὶ Νῶε μὲν ἐνέθετο τῇ κιβωτῷ τὰ ζῷα,
- C** 400 ποντογενῆ, χερσογενῆ, πτηνῶ, πεζοποροῦντα·
ὁ δὲ θεὸς τὰ στέγαστρα τῶν οὐρανῶν ἀνοίξας
ἄλας ἐκεῖθεν ὑετῶν κατήγαγε θαλάσσας,
ἐκάλυψε τὰς κορυφὰς τῶν βαθυκρήμνων λόφων,
ἔκρυψε γῆς τὸ πρόσωπον, ἐκάλυπεν ἀρούρας.
- 405 τὸ πᾶν ὁμοῦ συγκέχνητο, κεκοίνοτο τὰ πάντα.
ἦσαν ὑδατοπόνηστι τῶν δένδρων τὰ στελέχη,
τοῖς ὑψιλόφοις ὄρεσιν ἐπέλαζον ἰχθύες.
ὁ λέων ὑδατόκλυστος, ὁ θύννος ἐν τῇ χέρσῳ,
ἅπαν ὑδατοφόρητον ἦν τηρικαῦτα ζῷον,
- 410 ἀεροδόμον, χέρσυγρον, εὐπτειρον, πεζοπόρον.
καὶ πάντα συμποντούμενα τοῖς βαθυρρόδοις ὄμβροις

410 πεζοδόμον M

Adami semine, qui primus fuerat conditus. is virtutis et legitimarum actionum studiosus, cum odio vitia toto pectore haberet ac fugeret, improbe agentes et impios corrigere conabatur. ubi vero persuadere non poterat ut a sceleribus abstinerent, translatus est de terra, in qua prius erat natus, factusque aliis in finibus inquilinus celere illam arcam iussus est exstruere, ac in illam animal omne terrenum et aquatile includere, ut generis sui semen ac fomes quidam esset. obediit Noa deo, quod imperatum erat faciebat, lignis arcae capacitatem exstruebat; quae interius habebat infinitos amfractus, labyrintho consimiles. deinde Noa imponebat in arcam omnis generis animalia, terrena volueria pedestria. deus autem adapertis caelorum tectis tota inde pluviarum maria demisit; abscondidit vertices praecipitium collium, occultavit terrae superficiem, abdidit arva. universa et confusa erant et commista. immersi aquis erant arborum trunci: pisces ad montes usque sublimes accedebant; leo mergebatur aquis; thynnus erat in terra. omne animal in aqua tum ferebatur, sive aëra permearet sive terram, sive volaret sive incederet. omnia ob-

- ἐν ὕδασι ἀπέπνεον, οἰκτρῶς ἀπενεκροῦντο,
 καὶ τοῖς ὑγροῖς τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς ἐναπεφύσων. D
 ἀπλῶς εἰπεῖν, ὡς ἐν βραχεῖ, καθάπερ ἐπὶ σκότους
 415 πάλιν τῆς γῆς τὸ πρόσωπον ἀόρατον κατέστη,
 τὸ τοῦ φωτὸς πρωτόγονον πάλιν ἐκράτει χάος,
 καὶ πάλιν ὑδατόλουτος ἢ ζωοθρέμιων χέρσος.
 καὶ Θῆρες μὲν ἐφέροντο νεκροὶ πελαγοθέντες·
 ἀνθρώπων δὲ πηλογενῶν ἢ πᾶσα γενναρχία
 420 ἄσπετον ὕδωρ σπάσασα καὶ καταποντωθεῖσα,
 ὡς πλοῖον ὑγροκέλευθον, ὡς θαλασσοπλοῖον ἐκάρφος,
 κόνις ἐπέπλεε κιοφῆ τὰ τῶν ὑδάτων νῦτα.
 Νῶε δὲ μόνος ὑποδὺς τὴν ζωοφόρον στέγην
 ὡς ναύτης ἀθαλάττευτος ἔνδον ἐναυστολεῖτο,
 425 σπέρμα τοῦ γένους ἐν μικρῷ τῷ ξύλῳ διασώζων, P 10
 οὐ κόπας ἐπαγόμενος, οὐ κάλωας, οὐ λαιφή.
 τῷ Νῶε δὲ συνέπλεον υἱοὶ καὶ θυγατέρες,
 γυνή, γυναῖκες τῶν υἱῶν, νεμφίοι θυγατέρων.
 ἦσαν δὲ κλήσεις τοῖς υἱοῖς Σῆμ τε καὶ Χάμ Ἰάφεθ.
 430 ὡς δ' ὑπελώφησεν ἢ πρὶν καταφορὰ τῶν ὄμβρων
 καὶ πάλιν ὤφθησαν αἱ πρὶν κλυοθεῖσαι πεδιάδες,
 ἐξέθορε τῆς κιβωτοῦ σὺν τοῖς παισὶν ὁ Νῶε,
 καὶ ζῶον πᾶν ταυτοστεγῆς τῷ Νῶε συνῆξει.
 καὶ πάλιν κόσμος δεύτερος, πάλιν γενάρχης ἄλλος,
 435 καὶ πάλιν ἦπασα ψυχὴ πρὸς αὐξὴν ἐπεδίδαν.

415 ἀνόρατον A

433 ταυτογενὲς RR

ruebantur ab impetuosis pluviis, et in aquis animas expirabant misereque mortem obibant. ut simpliciter et breviter dicam, tanquam sub tenebris rursum terrae facies abdita conspici desiit: rursum chaos illud invalescebat antiquius luce; rursum aquis altrix animalium terra mersabatur. bestiae forebantur mortuae marique obrutae. hominum genus illud priscum, ortum ex luto, immensam aquam cum hausisset ac mersum esset, tanquam navis aquas penetrans, et navigans mari scapha, ut levis quidam pulvis, super aquarum terga natabat, et multis pluviarum reciprocis fluctibus agitabatur. Noa vero solus tectum illud salutiferum ingressus instar securi nautae in eo navigabat, semen humani generis exiguo in ligno conservans, neque remos adhibens ullos nec ulla vela. cum ipso filii filiaeque navigabant, itemque uxor et uxores filiorum et filiarum sponsi. et filii erant haec nomina, Semus Chamus Iaphetus. posteaquam vero cessit ac remisit pristinus ille pluviarum impetus, rursumque conspecti sunt prius ab aquis operti campi, exsiliit de arca cum liberis suis Noa, et omne animal eadem contactum una cum ipso exiit. iamque mundus hic alter erat, alter generis princeps: rursum omnis incrementum anima sumebat.

- Ἐκ γοῦν τῆς πρώτης πλάσεως Ἀδάμ τοῦ πρωτογόνου
 B μέχρῃς αὐ τοῦ κατακλυσμοῦ συμβάντος ἐπὶ Νῶε
 πρὸς δισχιλίους ἔτεσι δις ἑκατὸν παρῆλθον,
 σὺν ἄλλοις τεσσαράκοντα καὶ δύο πληρεστάτοις.
 440 Ἀπέγγονοι δ' ἐγένοντο τοῦ Νῶε τοῦ δικαίου,
 σὺν ἄλλοις ὑψηλόφροσιν ἐκγόνοις ἀπεκγόνοις,
 Μεσρέμ ὁ δευτερότοκος τοῦ Χάμ υἱοῦ τοῦ Νῶε,
 Νεβρωῦδ τέ γίγας, ὁ πολλὸς τῆ τῆς χειρὸς ἰσχύϊ.
 Μεσρέμ μὲν οὖν κατέκρησε τὴν τῆς Αἰγύπτου χώραν,
 445 ἄφ' οὗπερ καὶ τὴν Αἴγυπτον φασὶν ὀνομασθῆναι
 (τὸ γὰρ Μεσρέμ Ἑβραϊκῶς Αἴγυπτον ἐρμηνεύει),
 ὁ δὲ Νεβρωῦδ κατέκρησεν εἰς χώραν προσουρκτίαν,
 τὴν ἐξ Ἀσοῦρ τοῦ Σῆμ παιδὸς κληθεῖσαν Ἀσσυρίαν·
 ὃς τοὺς ἀνθρώπους ἔπεισε τὸν κτίστην ἀθετῆσαι,
 C 450 καὶ πρῶτος παρηνόμησεν εἰς τὸν πεποιχότα,
 καὶ πρῶτος ἐφρυάξατο κατὰ Θεοῦ τοῦ ζῶντος,
 καὶ τὴν τιμὴν τὴν τῷ Θεῷ προσήκουσαν, ὡς θέμις,
 εἰς ἑαυτὸν ἠθέλησε μετενεγκεῖν ἀφρόνως.
 καὶ σύμβουλος ἐγένετο πρὸς τὴν πυργοποιίαν,
 455 ὡς ἂν ἀμύναιτο Θεόν, εἰ πάλιν βουληθεῖη
 κατακλυσμὸν ἐπενεγκεῖν τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων.
 οἱ γοῦν πεισθέντες ταῖς αὐτοῦ ματαίαις συμβουλίαις
 οἰκοδομεῖν μὲν ἤρξαντο τὸν πύργον τῆς Χαλάνης
 ὑπερνεφῆ, μετέωρον, ὑπέμεγαν εἰς ὕψος,
 460 αὐτῇ σχεδὸν ἐγγίζοντα τῇ σεληναίᾳ σφαιρα,
- 436 πρωτοπλάστον ARR 440 ἀπέγγονοι AR 442 δευτε-
 ρότοκος A 447 ἀπαρτίαν R 455 ἀμύναι τὸν Θεόν M,
 ἀμύναι τῷ Θεῷ R

A prima quidem formatione Adami, primi hominis, usque ad dilu-
 vium quod accidit sub Noa, elapsi sunt anni bis mille ducenti et quadra-
 ginta duo.

Nepotes autem iusti huius Noae fuerunt, inter alios eximios nepotes
 et abnepotes, Mesremus secundo genitus filius Chami Noae filii, itemque
 Nebrodus gigas ille, manuum robore praestans. ac Mesremus quidem
 habitabilem fecit Aegypti terram, a quo Aegyptum appellatam esse trad-
 dunt: nam Mesrem Hebraice sonat Aegyptum. Nebrodus autem secessit
 ad regionem aquilonalem, quae ab Assuro Semi filio appellata est Assuria.
 atque hic auctor fuit hominibus reiiciendi creatorem, primusque fremuit
 adversus deum vivum, et honorem deo, cui fas est, convenientem ad
 se ipsum transferre stolido voluit. dedit et consilium exstruendae turris,
 ut contra deum se defenderet, si rursus vellet humano generi diluvium
 immittere. quapropter illi persuasi vanis eius consiliis turrim Chalanes,
 supra nubes evectam, ingenti excelsitate, ad ipsam prope lunarem sphae-

τὸ δ' ἔργον οὐκ ἐτέλεσαν τῆς ματαιοπονίας·
 ὁ γὰρ θεὸς συνέχεε τὰς γλώσσας τῶν κτιζόντων,
 κἀντεῦθεν διεσπάρησαν ἄλλος εἰς ἄλλον τόπον.
 Ἐβερ δὲ μόνος τῆς πληγῆς ἐλεύθερος ὑπῆρξεν·

D

465 οὐ γὰρ συγκατετίθετο τοῖς ματαιοπραγοῦσιν.
 ὁ μὲν οὖν τόπος ἔλαχεν ἐκ τοῦ συμβεβηκότος
 ὀνομασθῆναι Βαβυλὼν ἦτοι συγκεχυμένη·
 τὸ γὰρ Βάβελ τὴν σύγχυσιν Ἑβραϊστὶ σημαίνει·
 ἐκεῖ γὰρ συνεχύθησαν πυργοκτιστῶν αἱ γλώσσαι.

470 Εἰς πληθυσμὸν δὲ φθάσαντος τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους
 καὶ βασιλεὺς μετὰ μικρὸν γέγονεν Αἰγυπτίους,
 καὶ πρῶτοι βασιλεύεσθαι τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων
 Αἰγύπτιοι κατήρξαντο, καὶ τοῦ φορολογεῖσθαι.
 τὸ βασιλεύεσθαι δ' αὐτοὺς ἔσχεν ἀρχήν, ὡς λόγος,

475 ἐπὶ καὶ μόνον γενεῶν παρελθουσῶν ἀνθρώποις
 μετὰ τὴν ὑδατόροον, ὑφ' ἧς τὸ πᾶν ἐφθάρη.
 ἐντεῦθεν παρηνόμησε τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων,
 καὶ πρὸς ἀθέσμους ἔβλεψε πράξεις καὶ βδελυρίας,
 σφαγὰς ἀνδροκτασίας τε, φόνους, ἀκολασίας.

P 11

480 ταῖς ἀρπαγαῖς ἐπέχαιρον, ἐτέρποντο μοιχεύαις,
 καὶ πᾶσαν ἐπετήδευον ἐπίνοιαν κακίας,
 ἐλήστευον, διήραπαζον, ἔκλεπτον, ἔμοιχῶντο,
 καὶ τελευταῖον ἔβλεψαν πρὸς εἰδωλολατρείαν.

462 δὲ RR τὴν γλώσσαν A 468 τὸ Βάβελ δὲ RR, qui
 hunc versum post 469 ponunt Ἑβραϊκῶς R 469 συνεχέ-
 θησαν MRR 470 τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων RR 472 πρῶτα A
 477 τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος R

ram accedentem, exstruere coeperunt. verum opus hoc vani laboris non
 perfecerunt. nam deus linguas exstruentium confudit. solus Eber ab ea
 poena immunis evasit, quod vana molientibus non assentiretur. secun-
 dum hoc dispersi sunt mortales, alius alium in locum. ipse autem locus
 hic ab eo quod acciderat nomen accepit, ut appellaretur Babylon, id est
 confusa: nam illic confusae sunt linguae turrim exstruentium, et Babel
 Hebraica lingua confusionem significat.

Cum autem genus humanum ad amplitudinem pervenisset, non multo
 post Aegyptii regem acceperunt; adeoque primi mortalium regum impe-
 rium pati coeperant Aegyptii tributumque pendere. principium eius regni
 exstitit, posteaquam septem modo generationes a diluvio praeteriissent,
 quo universa perierunt. ab eo tempore genus humanum improbe se gessit,
 et nefandas actiones abominationesque respexit. rapinis gaudebant, de-
 lectabantur adulteriis, omnium vitiorum excogitationi prorsus intenti
 erant. praedabantur, rapiebant, furabantur, moechabantur. ad extre-

- Σερουὺχ δὲ πρῶτος ἤρξατο χρῆσθαι γλυπτοῖς καὶ στήλαις,
 485 ὄγδοος ὢν ἀπόγονος τοῦ Νῶε τοῦ δικαίου.
 B οὗτος οὖν πρῶτος ὁ Σερουὺχ τιμῶν τοὺς παλαιτέρους
 ὡς ἀγαθῶν ἐφευρετάς, ὡς ἰσχυροὺς ἐν μάχαις,
 ὡς τῆς σοφίας ἀρχηγούς, ὡς ἐμπειροπολέμους,
 εἰκόνας κατεσκεύασεν, ἀγάλματα καὶ στήλας,
 490 δῆθεν ὡς εἰς ἀνάμνησιν καλῶν τῶν ἐξ ἐκείνων.
 ὕπερ μὴ γνόντες οἱ πολλοὶ τῶν μεταγενεστέρων,
 μὴ καταστοχασάμενοι Σερουὺχ τῆς διανοίας,
 ὡσπερ Θεοὺς ἐτίμησαν τὰς στήλας τὰς ἀψύχους
 καὶ προσεκύνησαν γλυπτοῖς ἀνθρώπων χειροκμήτοις.
 495 ἐντεῦθεν εἰς ἀλλόκοτον θρησκείαν ἐκτραπέντες
 θρησκεύειν ἐπενόησαν ἄλλοι θεοῖς ἀλλοίοις.
 Αἰγύπτιοι δ' ἐξώκειλαν πάντων τῶν ἄλλων πλέον,
 καὶ τὴν θρησκείαν ἤγαγον ἄχρι καὶ τῶν γελοίων.
 C ἐντεῦθεν ἐσεβάζθησαν αἰλούρους καὶ πιθήκους,
 500 ἴβεις καὶ τράγους βόας τε, κύνες καὶ κροκοδείλους
 καὶ τᾶλλα προσοχθίσματα τῆς σφῶν φρενοβλαβείας.
 πάντων δ' ὑπερφρεστέρον τῶν ἄλλων θρησκευμάτων
 τὸν Ἄπιν ἐσεβάζοντο, βοῦν τελούντα πολύχρουν.
 ἦνίκα γὰρ ἐγένετο βοῦς παρ' αὐτοῖς τοιοῦτος,
 505 ἐπὶ τῇ γλώττῃ σήμαντρα φέρων καὶ πρὸς τῇ κέραῳ
 κὰν τῷ μετώπῳ μίμημα σελήνης διχοτόμου,
 ἐχόρευον, ἐόρταζον, ἐτέλουν πανηγύρεις

494 ἀνθρώποις MR

χειροτεύκτων R

496 ἐπενόησαν ARR

502 ὑπερφρεστέροι AR

505 γλώσση R

mum se deastrorum cultui dabant. primus autem Seruchus uti sculptilibus et statuis coepit, octavus e iusti Noae posteris. nimirum hic Seruchus honorem priscis deferens tanquam rerum praeclararum inventoribus, tanquam in praeliando fortibus, tanquam principibus sapientiae, tanquam belli peritis, imagines simulacra columnas exstruxit velut ad memoriam beneficiorum ab iis profectorum. quod non intelligentes posterorum plerique, non recte accepta Seruchi sententia, statuas inanimas ceu deos coluerunt et sculptilia mortalium facta manibus adorarunt. inde peregrinum ad cultum cum deflexissent, alii deos excogitarunt, quos venerarentur. magis autem quam ceteri omnes exorbitarunt Aegyptii, et usque ad ridiculas res superstitiosi esse perrexerunt. hinc factum ut feles et simias coluerint, ibes, hircos, boves, canes, crocodilos, abominationes alias ab errore mentis profectas. longe vero studiosissime inter alios cultus Apim venerabantur, qui varii coloris bos erat. nam cum apud ipsos eiusmodi bos nascebatur, qui in lingua et cauda signa certa ferret, itemque lunam in fronte dimidiatam repraesentaret, choreas agitabant, festos dies celebrabant, conveniebant, tanquam si novus ad ipsos

ὡς ἐνδημήσαντος Θεοῦ τοῦ καινοπραπεπέστρου.
 κάκεινον μὲν ἐφάντιζον ἀφθόνοις πανδαισιίαις,
 510 αὐτοὶ δὲ διημέρευον ἐν πότοις καὶ χορείαις.
 εἰς πλεόν προκοποῦσης δὲ τῆς εἰδωλομανίας
 καὶ σύμπαν γένος ἤλασεν εἰς πλάνην τὴν ἐσχάτην.
 ἀλλ' ἐπαναληπτέον μοι τὰ περὶ βασιλείας.

D

Παρ' Αἰγυπτίοις βασιλεὺς πρῶτοις ὑπῆρξε πάντων.
 515 καὶ μαρτυρεῖ τῷ πράγματι ὅσους γραφῆς τῆς Θείας.
 λιμοῦ καταλαβόντος γὰρ τὴν χώραν τὴν Χαλδαίων
 Ἀβρὰμ ὁ Θεῖος ὁ πολὺς γέγονε μετανάστης
 καὶ τὴν συγγένειαν λιπὼν εἰς Αἴγυπτον μετῆρεν,
 ὡς ἀποτρέψαιτο λιμοῦ τὴν φθαρτικὴν πύργον,

520 τοῖς ζωορκέσιν ἐντυχὼν ἐκεῖ διαφιλεστέροις.
 συνῆν δ' αὐτῷ καὶ γυμετὴ πρὸς ξένην στελλομένῳ
 Σάρρα χαριτοπρόσωπος καὶ περικαλλεστάτη.
 οἱ τοίνυν θεραπεύοντες ἐκεῖ τὸν βασιλεῖα
 (ἦν δ' Ἀβιμέλεχ βασιλεὺς τότε τῶν Αἰγυπτίων)

525 ἰδόντες κάλλει λάμπουσαν τὴν Σάρραν ἀσχηκρίτω
 καὶ τόσον ὑπερέχουσαν γυναιῶν Αἰγυπτίων
 ὅσον ἀπάντων τῶν ἀνθῶν τὸ ῥόδον ὑπερφέρει,
 τῷ βασιλεῖ προσήνεγκαν ἐρωτόληπτουμένῳ.

P 12

ὁ δ' Ἀβιμέλεχ κατιδὼν ὅλως ἐάλω ταίτης,
 530 καὶ τάχ' ἂν ἐβεβήλωσε τὸ λέχος τοῦ δικαίου,

513 βασιλέων R 514 πρῶτος MR 518 ἀπῆρεν R
 519 ἀποτρέψαιτο R, ἀποτρέψαιτο R, ἀποτρέψαι τοῦ M 521 συν-
 ἤπτειτο καὶ R στελλομένη AMR 527 ἀπάντων ἀκαν-
 θῶν ARR 528 προσήγαγον R 529 ὅλος R

deus accessisset. ac illum quidem omnis generis esculentis pascebant, ipsi vero potando et saltando dies totos consumebant. cumque insanus idolorum cultus incrementa sumeret, universa natio in errorem extremum prolapsa fuit. at enim repetenda mihi sunt de regno quae dixi.

Apud Aegyptios primus omnium rex fuit. id esse verum oracula sacrarum literarum testantur. nam cum fames terram Chaldaeorum invasisset, divinus celebris ille Abramus exsul factus est, relictaque cognatione sua in Aegyptum migravit, ut perniciosum famis ab se forcipem abigeret, alimenta istic largiora consecutus. comes erat illi etiam uxor ad solum peregrinum, eleganti praedita facie Sarra, longaeque venustissima. ministri ergo regis Aegyptii (et erat tum rex Aegyptiorum Abimelechus) cum Sarram incomparabili forma fulgentem viderent, tantumque mulierculas Aegyptias excellentem quantum omnibus floribus rosa praestat, ad regem amore captum illam deducunt. quam ubi conspexisset Abimelechus, totus captus est; forteque violasset hominis iusti

- εἰ μὴ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ θεράποντα τιμήσας
 πληγαῖς βαρεῖαῖς ἤτασε νύκτωρ τὸν βασιλέα
 καὶ σὺν αὐτῷ τοὺς προσγενεῖς καὶ τοὺς δορυφοροῦντας.
 μετ' οὐ πολλὰς δὲ γενεὰς ἀρχῆς τῶν Αἰγυπτίων
 535 ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀβραάμ ἤρξε τῶν Ἀσσυρίων
 Βῆλος ἀνὴρ ὁ βριαρὸς, ὁ κραταιόχειρ γίγας,
 B ὃν ὡς θεὸν ἐτίμησαν οἱ πεφεινακισμένοι
 καὶ Κρόνον μετωνόμασαν. οὗτος δ' ὁ Κρόνος ἔσχε
 γυναῖκα τὴν Σεμίραμιν τὴν λεγομένην Ῥέα.
 540 τῶν Αἰγυπτίων τοιγαροῦν ἡ καταδυναστεία
 καὶ κράτος τὸ βασιλείον καὶ τὰ τῆς ἑξουσίας
 μέχρις ἐτῶν διήρκεσε χιλίων πληρεσιτάτων
 καὶ πρὸς τρισὶν ἐξήκοντα πρὸς τοῖς ἑξακοσίοις.
 τὴν βασιλείαν πάλιν δὲ τοῦ γένους Ἀσσυρίων
 545 χίλι' ἔτη ἐμέτρησαν, καὶ σὺν αὐτῇ παρῆλθον
 τρεῖς ἑκατὸν ἐνιαυτοὶ μέχρι Σαρδαναπάλου.
 Ὁ Κρόνος τοίνυν συνοικῶν τῇ γαμετῇ τῇ Ῥέα
 σὺν ἄλλοις ἔτεκε πολλοῖς υἱοῖς καὶ τὸν Νινύαν,
 ὃν Νινεὶ δομήτορα φυσὶ τῆς Θουλονμένης.
 C 550 μετὰ μικρὸν ὁ Κρόνος δὲ λιπὼν τὴν Ἀσσυρίαν
 πρὸς τὴν τῶν Ἀφρων ἔδραμε χώραν τὴν ἑσπερίαν.
 ὁ δὲ Νινύας ἔλαβε τὴν ἑαυτοῦ μητέρα
 εἰς γαμετῆν καὶ σύνοικον ἕξ ἑρωτομανίας,
 ἔρον νοσήσας ἀσελγῆ καὶ παρὰ φύσιν ἔρον,
 533 πρὸς δὲ καὶ δορυφόρους R 536 κρατερὸς, ὁ βριαρόχειρ M
 545 χιλιετηρὸς ἐμέτρησε A, χιλιοετοῖς ἐμέτρησε R, χίλιοι τρεῖς
 ἐμέτρησαν M 548 ἔτεκεν υἱοῖς καὶ τὸν Νινύαν τοῦτον R
 551 τῶν ἑσπερίων R

lectum, ni deus honori cultoris sui consulisset, noctnque regem plagis
 gravibus vulnerasset, ne cognatis quidem ac satellitibus eius parcens.
 ceterum non post multas generationes ab initio regni Aegyptii, tempo-
 ribus Abrahami, Assyriis imperavit Belus vir fortis, robustis manibus,
 gigas; quem homines decepti tanquam deum venerabantur Saturnumque
 nominabant. habuit autem Saturnus hic Semiramidem uxorem, quae Rhea
 nuncupabatur. et Aegyptiorum quidem in subiectos potestas ac regia
 potentia, regium imperium, usque ad integros 1663 annos duravit. rur-
 sus vero regnum gentis Assyriorum annis 1300 ad Sardanapalum usque
 floruit.

Saturnus autem cum uxore sua Rhea cohabitans inter multos alios
 liberos et Ninyam procreavit, quem clarae Nineves conditorem fuisse
 ferunt. aliquanto post tempore Saturnus Assyria relicta in Afrorum re-
 gionem australem excurrit. Ninyas vero matrem suam ex amore vesano,
 foedo, naturae ipsi repugnante, quo correptus erat, Semiramide in hoc

- 555 καὶ Σεμιράμιδος αὐτῆς τοῦτο συνθελήσους·
 ἐξ οὗ καὶ νόμος γέγονε παρὰ τοῖς Ἀσσυρίοις
 μητρογαμεῖν καὶ τοὺς δεσμοὺς τῆς φύσεως συγχέειν.
 τὸ πρῶγμα δὲ τὸ μυσερὸν τοῦτο καὶ βδελυκτίον
 ἐξ Ἀσσυρίων ὀρμηθὲν μετέβη καὶ πρὸς Πέρσας.
- 560 Ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου δὲ Σέσωστρις ἐν τοῖς τότε
 μεγαλυνθεῖς καὶ κρατυνθεῖς ὑπὲρ τοὺς πρώην πάντας
 οὐχ ἰκανὸν ἐνόμισεν ἄρχειν Αἰγύπτου μόνης.
 καὶ δὴ στρατὸν συναγαγὼν ἐκ πάσης φυλαρχίας,
 δορατιστὰς καὶ πελταστὰς, βελεμνοτοξοφόρους,
 θωρακοφόρους, αἰχμητὰς, ἄνδρας ἀρειμανίους,
 καὶ προσλαβὼν συμμαχικὸν ἐκ τοῦ τῶν Οὐννων ἔθνος,
 καὶ προσεταιρισάμενος ἐν δώροις σύμπαν γένος,
 πάσης κατέδραμε τῆς γῆς, καὶ μᾶλλον τῆς Ἀσίας,
 καὶ πάντας κατηγάγκασε φόρους αὐτῷ προσφέρειν.
- 570 καὶ καθελὼν τοὺς πανταχῆ δυνάστας καὶ σατράπας
 καὶ ταγματάρχας ἰσχυροὺς καὶ κραταιοὺς στρατάρχας
 ὑπὸ τὴν ζεύγλην ἤγαγεν αὐτοῦ τῆς ἐξουσίας.
 ἐπέπλησε λαφύρων δὲ καὶ σκύλων τοὺς συμμάχους,
 τοῖς Οὐννοις δ' ἐχαρίσατο τὴν γῆν τῶν Ἀσσυρίων,
- 575 καὶ Πάρθους μετωνόμασε τοὺς Οὐννους ἦτοι Σκύθας.
 καὶ νικητὴς ἀνέζευξεν ἐν ἔτεσιν ἐννέα
 σύμπασαν χειρωσάμενος Ἀσίας ἰθναρχίαν.
 ἐφ' οὗ καὶ τὸ βασίλειον κράτος τῶν Ἀσσυρίων

D

P 13

556 γίνεται R	559 μετέστη A	561 τραχυνθεῖς M
563 προσαγαγὼν A	569 κατηγάγκαζε M	571 ταγματάρ- χους et στρατάρχους M
575 κατωνόμασε AR	572 δυναστείας AR	573 τε R

illi assentiente, uxorem et cohabitricem accepit. ex quo lex apud Assyrios secuta est de matrum liberorumque nuptiis et legum naturalium confusione. res autem haec nefanda et execrabilis, ab Assyriis profecta, etiam ad Persas transiit.

Ceterum id temporis Aegypti rex Sesostris, auctus magnitudine potentiae supra reges ceteros priores, non satis arbitrabatur esse soli Aegypto imperare. quamobrem coacto de tota natione sua exercitu, in quo erant hastati, cetrati, sagittarii, loricati praeliatores, viri Mavortii, assumptisque belli sociis ex Unnorum gente, quam muneribus sibi totam adiunxerat, terram universam, Asiam maxime, percurrit, et omnes ut tributa sibi penderent vi coegit. sublati etiam ubique nationum principibus et satrapis, sub iugum suae potestatis eas redegit. Unnis autem Assyriorum regionem dono dedit, et pro Unnis sive Scythiis Parthos appellavit. hoc modo victor reversus est intra novem annos, universa imperio suo Asia subiecta. sub eodem regum Assyriorum imperium poten-

- ἐπὶ μικρὸν ἀπόλεσεν ἦν εἶχε δυναστείαν.
- 580 ὡς δ' ἤσπισε καὶ Σέσωστριν θάνατος ἐκ τοῦ βίου,
τοῖς Ἀσσυρίοις ἦνθησε πάλιν ἡ βασιλεία
ὡς δένδρον ὑπὸ τοῦ πικροῦ κρυσταλλωθὲν χειμῶνος
καὶ μαρανθὲν καὶ νεκρωθὲν, καὶ πάλιν ἀναζῆσαν
παραδραμιόντος τοῦ δεινοῦ τῆς χειμερίας ὥρας.
- 585 τοῖς Ἀσσυρίοις τοιγαροῦν πάλιν ἡ σκηπτουχία
πρὸς τὴν προτέραν ἐφθασε τῆς τύχης εὐκληρίαν,
ἕως ὃ Σαρδανάπαλος ἤρξε τῶν Ἀσσυρίων,
γάστρις ἀνῆρ καὶ τρυφηλός, λαγνὸς καὶ γυναικίως,
ὃς ἐκθηλύνας ἑαυτὸν καὶ γυναιξὶ συγκλείσας
- B
590 ἐπέγραφε τὸ πρόσωπον, ἔβαπτε τὰς ὀφρύδας,
ἔξύρα καὶ τὸ γένειον μέχρις ἐπιδερμίδος,
ἐδείκνυ καὶ τὰς παρειὰς ἐψιμμυθιωμένας,
καὶ πᾶν τὸ πρόσωπον ὑπλῶς εἶχεν ἐξηλλαγμένον,
καὶ μάχλος ἦν καὶ μαλακός, χαῦνος καὶ θηλυδρίας.
- 595 μόνης τρυφῆς ἐφρόντιζε, μόνης ἀβραῶς τραπέζης·
συνῆσθιε συνέπινεν εὐνούχοις καὶ μαχλάσι,
καὶ πᾶς ὁ βίος ἦν αὐτῷ πλήρης ἀκολασίας.
αὐτὸς μὲν οὖν συγκέκλειστο σὺν γυναιξὶν ἀσέμνοισι,
ἀθέατος ἀόρατος ἄρχονσιν ἰδιώταις,
- 600 θερμοῖς λουτροῖς ἐνευπαθῶν καὶ μαλακοῖς ἀμφίσι·
C
διώκοντ' δὲ τὰ πράγματα τούτῳ τῆς βασιλείας
οἱ στρατηγοὶ τῶν πόλεων, ἐθνάρχοι καὶ χωράρχαι.

585 βασιλεία A

590 ἐπέγραπτε R

591 ἐξύρει MR

596 μαχλώσι ARR

599 ἀνόρατος ARR

tiam, quam habuerat, exiguum ad tempus amisit. posteaquam vero mors etiam Sesostri vitam eripuit, rursus apud Assyrios regnum arboris instar, ab hieme acri laesae, floruit; quae arbor et emarcuit, et mortua vitam recepit, postquam hiberni temporis saevitia praeteriit. itaque rursus Assyriorum imperium ad priorem fortunae prosperitatem rediit, donec Sardanapalus apud Assyrios regnavit, homo gulosus, voluptarius, salax, effeminatus. qui cum se ipse evirasset ac inter feminas oclusisset, pingebat vultum, supercilia colorabat, radebat barbam usque ad cutem extimam, ostendebat et genas cerussa fucatas, totam denique faciem mutatam a forma virili habebat. secors erat, mollis, libidinosus, femineus: sola ipsi voluptas, sola mensa delicata curae erat. vescebatur, potabat cum eunuchis et scortis. tota eius vita erat intemperantiae plena. et ipse quidem conclusus erat apud impudicas feminas, neque vel a praefectis vel privatis hominibus cernebatur, calidis se lavacris et vestimentis oblectans mollibus: regni vero negotia duces urbium, nationum, locorum

- οὕτως ἐβίον μαλακῶς, οὕτως ἐκλύτως εἶχεν,
 ἕως εἰς βύθρον ἑαυτὸν ἤγαγεν ἀπωλείας
 605 καὶ συναπώλεσεν αὐτῷ καὶ τὰ τῆς βασιλείας.
 Ἀρβάκης γὰρ ὁ στρατηγὸς πολλάκις ἰκετεύων
 τὸν Σαρδανάπαλον ἰδεῖν καὶ στήναι πρὸ προσώπου
 (οὐποτε γὰρ ἑώρακεν αὐτόν, οὐδ' ἐν ὄνειροις),
 καὶ τὰ πολλὰ μὲν ἄστοχῶν πρὸς τὸ πεποδημένον,
 610 μόλις δ' εἰρόν ὡς ἔρμαιον τὸ τοῦτον ἱστορῆσαι,
 ὡς εἶδεν, ὡς ἑώρακεν ἐψιμυθιωμένον
 ἄτριχα λειοπύγωνα γυναικοπροσωπίαν,
 πορφύραν διαξαίνοντα μετὰ τῶν κορασιῶν,
 ἐνόχους τε συμπαίζοντα καὶ συνασχημονοῦντα,
 615 καὶ μαλακὸν καὶ παντελῶς ἀνάξιον τοῦ κράτους,
 ἀγαρακτῆσας ἔπαισεν αὐτὸν ἐγχειριδίῳ,
 καὶ τῶν ἐγκάτων ὠθήσε μέχρις αὐτῶν τὸ ζῆφος,
 καὶ θάνατον ἐπότισε καὶ κύπελλον ὀλέθρου
 τὸν μέχρι τότε τρυφηλῶς ἐκδεδιητημένον
 620 καὶ τοῖς κρατῆρσι χαιρόντα μέχρι τοῦ περιόρθρου.
 οὕτως ἐκεῖνον ἔκτεινεν ὁ στρατηγὸς Ἀρβάκης,
 δεινοπαθῶν εἰ λέγοιτο δοῦλος ἀνδρὸς τοιοῦτου.
 Ἄλλοι δ' οὐχ οὕτω γράφουσι τὰ τοῦ Σαρδαναπάλου,
 λέγουσι δ' ὡς ἀκούσαντες οἱ πρόσκοικοι Χαλδαῖοι
 625 χοιρόβιον αὐτόχρημα τυγχάνειν καὶ κτηνώδη
 τὸν Ἀσσυρίων κράτορα τὸν Ἀνακνυδαράζον,

605 καὶ σὺν αὐτῷ ἀπώλεσεν M 608 οὐδέποτε ἐν A 610 ἱστο-
 ρεῖται A 612 γυναικοπροσωπεῖοις A 617 αὐτοῦ MRR
 622 τοιοῦδε AR 626 ἀνακνυδαράκου R

administrabant. sic molliter vixit, sic dissolute se habuit, donec in voraginem perditionis se ipse egit et secum regnum quoque ipsum perdidit. Arbaces enim dux saepius obsecrans ut Sardanapalum cerneret et coram ipso staret (nunquam enim viderat hominem, ne per somnium quidem), cum aliquoties desiderio excidisset vixque nactus esset conspectum huius tanquam rem faustam, ubi vidit, ubi fucatum cerussa conspexit, carentem pilis, imberbem, facie muliebri, pectentem purpuram inter puellas, colludentem cum eunuchis et cum iis turpiter se gerentem, mollem, prorsus indignum imperio, excandescens pugione improbum vulnerat, gladiumque ad ipsa usque intestina adigit, mortis interitusque poculo illi propinato, qui poculis ad auroram usque delectabatur. sic istum occidit Arbaces imperator, graviter ferens se viri talis amicum appellari.

Ceterum alii de Sardanapali rebus ita non scribunt, sed aiunt posteaquam audissent Chaldaei vicini Assyriorum regem Sardanapalum,

- P 14 ὀρχηστοφιλοπαίγμονα, ζῶντα γυναικομίμῳς,
αὐτοῦ καταφρονήσαντες ὡς μαλακοκαρδίον,
ἐπῆλθον ἐκστρατεύσαντες ἐν βριαρᾷ δυνάμει,
630 καὶ συμπλακέντες τῷ στρατῷ τῷ τοῦ Σαρδαναπέλου
(καὶ κείνος γὰρ ἀναμαθὼν τὴν τόλμαν τῶν Χαλδαίων
οὐκ ἤνεγκεν, ἀλλ' ἐπεμψεν ἄνδρους ἀξιωμαχοὺς)
ἐτρέψαντο τὸν στρατηγόν, ἤτησαν κατὰ κράτος,
καὶ νικηθεὶς ὁ στρατηγὸς ἔφευγεν ἀνὰ κράτος.
635 ὅπερ ὡς ἔγνω δέλαιος, ἀπορηθεὶς ἐκ πάντων,
πυρὸν ὑφῆψε λιπαρὰν ἕλαις ἀφθόνοις θρέψας,
καὶ τὰς χρυσοῦς συναγαγὼν καὶ λιθοστρώτους κλίνας
καὶ τοὺς ποικίλους στολισμοὺς καὶ τάλαντα χρυσοῦ
καὶ πᾶν ἀπλῶς βασιλείον ὅσον ἐν ἱματίοις,
640 ὅσον ἐν σκεύεσι χρυσοῖς, ἐν λίθοις, ἐν μαργάροις,
κατὰ πυρᾶς ἠκόντισε πάντα τῆς πολυξύλου,
καὶ τελευταῖον ἑαυτόν. κἀντεῦθεν οἱ Χαλδαῖοι
κατὰ πολλὴν τὴν ἄδειαν ἐκράτουν Ἀσσυρίων,
καὶ τὴν ἀρχὴν εἰς ἑαυτοὺς μεθίστων καὶ τὸ κράτος.
645 Μετ' Ἀσσυρίους τέως δ' οὖν κατήρξαν οἱ Χαλδαῖοι,
καὶ τὸ τῆς τύχης παίγνιον καὶ κύβος τῶν πραγμάτων
ἄλλοις ἐμπαῖζαν ἰκανῶς μετέπεσεν εἰς ἄλλους.
ἦνίκα δὲ συνέβαινε ταῦτα τοῖς Ἀσσυρίοις,
'Εβραίων ἐκυρίευν ὁ βασιλεὺς Ὀζίας,
650 ἔβδομος ὢν ἀπὸ Δαβὶδ τοῦ προφητικωτάτου.

633 τοὺς στρατηγούς M v. 634 om AM 644 μετῆγον M
645 ἐκράτησαν Χαλδαῖοι M

Anacyndaraxi filium, esse hominem eiusmodi qui porcorum iumentorumque more viveret, saltationum atque ludorum studiosus esset, ac mulieres imitaretur, ipsos eo contempto tanquam molli corde praedito, expeditione suscepta forti cum exercitu venisse, manuque cum Sardanapali milite conserata in fugam vertisse ducem, ac vi de adversario victoria potitos esse. quod cum miser intellexisset, destitutus ab omnibus pinguem rogam incendit, copiosa materie nutritum, collectisque lectulis aureis et gemmatis, itemque variis indumentis et talentis auri, omni denique suppellectile regia vestium vasorumque aureorum ac gemmarum, unionum, necnon cuncta in rogam de lignis multis exstructum abiecit, ac tandem se ipse iis imposuit. deinceps Chaldaei citra omnem metum Assyriis imperabant, ac regnum potestatemque in se transferebant.

Atque in hunc modum post Assyrios Chaldaei rebus potiti sunt, et fortunae ludibrium rerumque alea cum aliis satis illuisset, ad alios inclinavit. quo autem tempore Assyriis haec accidebant, Hebraeis Ozias rex imperabat, a Davide maximo vate septimus. Chaldaeis inter alios

Χαλδαίων δ' ἐβασίλευσε σὺν ἄλλοις βασιλεῦσι
 Σεναχηρίμ ὁ σοβαρὸς καὶ γῆς τῶν Ἀσσυρίων
 ἔθνος Βαβυλωνίων τε καὶ γένους τοῦ τῶν Μήδων·
 ὃς ἐκστρατεύσας σοβαρῶς κατὰ τῆς Ἰουδαίας,
 655 καὶ βλασφημήσας εἰς θεὸν καρδίας ἀπονοίη,
 καὶ ῥήμασι χρησάμενος ὑπερηφανεστάτοις,
 ἐδρέψατο τὰ πῆλαια τῆς ματαιοφροσύνης.
 ἄγγελος γὰρ ὑπὸ θεοῦ πεμφθεὶς κατὰ τὴν νύκτα
 ἔλεσε πάντα τὸν στρατὸν ξίφους συγκόφας ἄνευ,
 660 εἰς ἑκατὸν ποσούμενον χιλιανδρίας ὄλας
 σὺν ἄλλοις ὄδοήκοντα πρὸς πενταχιχίλοις.
 ὁ τοίνυν πρὶν ἀγέρωχος, ὁ πρὶν ὑπερηρμένος
 ὡς λαγῶς ἐγένετο ταχύπους φυγαδίας.

Μετὰ δὲ χρόνους βασιλεὺς ἦν Ναβουχοδονόσορ.

665 οὗτος τῆς τύχης εὐμενεῶς αὐτῷ προσφερομένης
 πάντων κατεδυνάστευσεν ἐθνῶν τῶν ἐν Ἀσίᾳ
 καὶ πάντας ὑπηγάγετο πρὸς ἐτησίους φόρους,
 Χαλδαίους Ἀσσυρίους τε, Μήδους, Βαβυλωνίους.
 ὑπήκοον ἐποίησε καὶ γένος Ἰουδαίων,
 670 καὶ τὴν μητρόπολιν αὐτῶν τὴν περιφανεστάτην
 Ἱερουσαλήμ ἐδούλωσε, καὶ πρῶτος ὑποφόρος
 τοὺς βασιλεῖς κατέστησεν. ὡς δ' ἀπειστίουν οὗτοι,
 τὸ τελευταῖον ἐλελθὼν μετὰ μυρίων ὀπλῶν

652 Σεναχερίμ R, Σεναχειρίμ R v. 653 add RR 656 ὑπερη-
 φανεστέροις AMR 664 Ναβουχοδονόσορ R 671 πρῶτους M,
 πάντας R

reges Senacheribus superbus praefuit, itemque regioni Assyriorum, genti Babyloniorum et nationi Medorum. qui superba expeditione contra Iudaeam suscepta, et per cordis amentiam deo contumeliis affecto, cum verbis arrogantioribus usus esset, insaniae suae praemia consecutus est. angelus enim a deo noctu missus exercitum omnem absque gladio concisum perdidit, qui centum et octogintaquinque hominum milia continebat. itaque is qui prius superbus atque elatus erat, instar timidi leporis pedibus celer et fugitivus evadebat.

Secundum haec erat rex Nabuchodonosor, qui prospera fortuna usus omnes Asiae nationes subegit, et omnes adigit ad annua tributa, Chaldaeos Assyrios Medos Babylonios; ipsamque Hierusalem nobilissimam metropolim Iudaeorum, infinitis cum copiis veniens, bis evertit*), et

*) ipsamque — evertit] *pro his alii*: et obedientes dicto reddidit etiam Iudaeos, eorumque metropolim longe celeberrimam, nimirum Hierosolimam, in servitutem redegit, ac primum reges Iudaeicos vectigales

- (ὕπερ γὰρ ἄμμιον ὁ στρατὸς ἦν Ναβουχοδονόσορ)
 675 κατέκαψεν εἰς ἕδαφος τὴν πόλιν τὴν ὀλβίαν,
 καὶ πάντας τοὺς ἐξ αἵματος καὶ γένους βασιλείου
 δορυαλώτους συλλαβὼν ἐν χώρᾳ Βαβυλῶνος
 μετώκισεν, ὡς ἔσονται τούτῳ θαλαμηπόλοι.
 ἦν ἐν αὐτοῖς καὶ Δανιὴλ ὁ μέγας ἐν προφήταις,
 P 15 680 οἱ τρεῖς τε παῖδες σὺν αὐτῷ σὺν ἄλλοις εὐγενέσι.
 μετὰ μικρὸν δ' ὑπεραρθεῖς ὁ Ναβουχοδονόσορ
 καὶ τὴν τῆς τύχης εὐνοίαν οὐ δυνηθεὶς βασιάσαι,
 κἀντεῦθεν εἰς ἀπόνοιαν ἐκκλισθεὶς ἐσχάτην
 (αὐτὸν ἐθεοποιεῖ γὰρ ὑπὸ φρενοπληξίας),
 685 ἐταπεινώθη πρὸς θεοῦ ταπεινώμα φρικώδεις,
 εἰς χοῖρον μόρφωσιν τραπεὶς ἐξ εἶδους ἀνθρωπίου
 καὶ ταύτην δίκην ὑποσχὼν τῆς ὑπερηφανίας.
 Ἄλλ' ἵνα πάλιν εἰς ἀρχὴν τὸν λόγον ἀναγάγω,
 Χαλδαίων ἐβασίλευσεν ὁ Ναβουχοδονόσορ,
 690 καὶ μετ' ἐκείνον Μαροδάχ, καὶ μετ' αὐτὸν Βαλτάσαρ,
 ἀμφοτέροι βλαστήματα τοῦ Ναβουχοδονόσορ.
 B Βαλτάσαρ τοίνυν ἐντροφῶν τῷ τῆς ἀρχῆς μεγέθει
 συμπότας παρελάμβανεν αὐτοῦ τοὺς μεγιστῶνας,
 καὶ ταῖς τραπέζαις λιπαραῖς αὐτοὺς ἐδεξιοῦτο.

674 ἦν στρατὸς ὁ M 675 κατέκαψεν R 678 ἔπειντο A
 τούτου R 682 μὴ MR 684 ἐθεοποίησεν ὑπὸ φρενοβλα-
 βίας R 686 μεταμόρφωσιν A, omisso εἶδους. 690 μα-
 ροδάχ A

omnes sanguinis generisque regii redactos in captivitatem Babylonem transtulit, ut essent ipsius cubicularii. erat inter hos etiam magnus ille vates Danielus, et tres illi pueri, cum aliis nobilibus. paulo post elatus nimium Nabuchodonosor, cum fortunae prosperitatem ferre non posset atque iccirco in furorem extremum devolutus esset, se ipse insaniam quamdam animi deum fecit. sed horrendum in modum humiliatus est a deo, de humana forma in porci figuram commutatus, supplicium hoc propter superbiam ferens.

Verum ut sermonem ad priora reducam, Chaldaeis imperavit hic Nabuchodonosor, et post ipsum Merodachus; post quem Baltasarus, ambo Nabuchodonosoris filii. Baltasarus imperii magnitudine abutens compositores accipiebat sibi optimates, eosque mensis splendidis excipiebat.

fecit. cum autem ab eo defecissent, reversus infinitis cum copiis (quippe superabat arenam hic Nabuchodonosoris exercitus) urbem felicem beatamque de fundamentis evertit. LEUNCL.

- 695 καὶ θέλων ἐπιδείκνυσθαι τὸ δαφυλὲς τοῦ πλοῦτου
πολυτελέσει σκεύεσιν ἐχρήτο λιθοχρῦσοις.
σὺν πᾶσι παρεισέφερε καὶ τοῦ ναοῦ τὰ σκεῦη,
ἕπερ ἀφείλετο τὸ πρὶν ὁ Ναβουχοδονόσορ,
τῆνικα Ἱερουσαλὴμ ἀπέκειρε τὸ κάλλος.
- 700 χρώμενος τοίνυν ἀδεῶς τούτοις εἰς ὑπουργίαν
(μεθύων γὰρ τοῖς πράγμασιν οὐδ' ὄλως ἐνενόει
ὡς ὁ Θεὸς ἀγανακτεῖ τούτων ὑβριζομένων)
ἀστράγαλον ἐώρακε γράφοντα πρὸς τῷ τοίχῳ.
ἔλεγον δὲ τὰ γράμματα μανῆ θεκὲλ φάρες τε·
- 705 ἂ μηδενὸς ἰσχύσαντος ἐτέρου σαφηνίσαι C
ὁ Δαυιὴλ ἠρμήνευσε τρανῶς καὶ φιλαλήθως
“μερίζων διεμέρισεν ὁ κτίστης σου τὸ κράτος·
ἔξέκοψεν ἐθέρισε τοὺς χρόνους τῆς ἀρχῆς σου.
μετατεθήσεται λοιπὸν ἡ καταδυναστεία
- 710 καὶ θρόνος ὁ βασιλείος εἰς ἄλλην φυλαρχίαν.”
ταῦθ' ὁ προφήτης ἔφησεν ἐνώπιον Βαλτάσαρ,
μηδὲν ὑποστειλόμενος, μηδ' ὄλως ὑποτρέσας.
μετὰ μικρὸν ὁ Μῆδος δὲ Δαρεῖος ἐπελάσας
μετὰ πολλῆς δυνάμειος, ὃν φασιν Ἀστυάγην
- 715 παῖδες Ἑλλήνων Περσικὰς γράφοντες ἱστορίας,
καθεῖλε τὸν ὑπέροφρον Βαλτάσαρ τὸν Χαλδαῖον,
καὶ Βαβυλωνίος ἔκαμψε τὴν σκληροτραχηλίαν,
καὶ Μηδικῆς ὑπόφορον ἐποίησεν ἰσχύος. D
κάντεῦθεν ἐκυρίευσαν οἱ Μῆδοι τῆς Ἀσίας.
- 699 ὁπόταν M περιέκειρεν Ἱερουσαλὴμ RR 704 ἔλεγε R
705 ἰσχύοντος R 715 γράψαντες R

cumque demonstrare vellet opum abundantiam, magni pretii vasis utebatur, factis ex auro et gemmis; interque cetera templi quoque suppellectilem intulit, quam olim Nabuchodonosor abstulerat, cum Hierosolymae pulchritudinem spoliaret. hanc ille cum citra metum in usum suum verteret (quippe rerum successibus ebrius plane non cogitabat deum moleste ferre sacrorum vasorum violationem), manum in pariete scribentem conspexit. literarum haec erant verba: mane tecel phares. quae cum alius nemo declarare posset, Danielus perspicue ac vere interpretatus est: “dividens divisit rerum opifex imperium tuum, excidit ac demessuit annos regni tui. transferetur deinceps potentia tua soliumque regium ad nationem alteram.” haec vates ille coram Baltasaro dicebat, nihil reveritus nec omnino quicquam expavescens. non multo post cum Darius Medus, quem Astyagen vocant Graeci qui de rebus Persicis scripserunt, magnis cum copiis advenisset, sustulit e medio superbum illum Baltasarum Chaldaeum, et Babylonis cervices duras flexit, illamque Medorum potentiae vectigalem fecit. ex eo tempore Medi universis regionibus po-

720 ἀλλ' οὐδ' αὐτοῖς παρέμεινεν ἄχρι πολλῶν ἡλίων
τὸ κράτος τὸ βασιλείον, ἀλλ' ἀπερρῆν θάπτον.
τὸ κράτος δ' ὕπως ἀπ' αὐτῶν τῶν Μήδων ἐξαπέτη,
ἐπιδρομάδην καὶ σαφῶς ὁ λόγος ἱστορήσει.

Θυγάτηρ ἦν τῷ βασιλεῖ τῶν Μήδων Ἀστυάγει

725 εὐπρόσωπος εὐπάρης εὐχρῶς εὐπρεπεστάτη·
Μανδάνην τὸ κοράσιον ὠνόμισεν ὁ σπείρας.
πρὸς ταύτην τοίνυν ὁ πατὴρ ἔσχε ζηλοτυπίαν
ἐξ ὄνειράτων θροηθεὶς νυκτέρων ἐξαισιῶν.
οὐροῦσαν βλέπειν ἔδοξε τὴν κόρην τὴν Μανδάνην,

P 16

730 τοσοῦτον δ' εἶναι τὸ χυθὲν ὕγρον ὡς ἐξισχῶσαι
τῆς γῆς τῆς Ἀσιάτιδος τὸ πρόσωπον καλέναι.
οὗτος ὁ πρῶτος ὄνειρος, δεύτερος δ' αὖθις οὗτος·
ἔδοξε βλέπειν κάτωθεν ἐκ τῆς αἰδοῦς Μανδάνης
ἀναφρεῖσαν ἄμπελον, ὅφ' ἦς πᾶσαν Ἀσίαν

735 καὶ γένος Μήδων καὶ Περσῶν κατάσιον γενέσθαι.
τοιούσδε γοῦν ὁ βασιλεὺς ἐκταραχθεὶς ὄνειροις
ὑπέτρεφεν ἀπέχθειαν λάθρῃ κατὰ Μανδάνης,
πολλοὺς δὲ στρέψας λογισμοὺς περὶ τοῦ ποιητέου
ἔγνω κατασοφίσασθαι τὴν τέχνην ἐπινοῖα.

740 τὴν κόρην τοίνυν ζέγγυσι ἀνδρὶ τινι Καμβύσῃ
(ἦν δ' ὁ Καμβύσης δυσγενῆς καὶ τῶν ταπεινοτέρων),
ὡς ἂν τὸ προσδοκώμενον ἐξαμαυρώσῃ κλέος,
τοῦ γένους τὴν λαμπρότητα θολώσας δυσγενεῖα.

B

722 ἐξ R 724 Δαρεῖος μέγας ὁ πολὺς παῖδα θηλείαν τιθεῖ
εὐπάρειον εὐπρόσωπον εὐχρῶν εὐπρεπεστάτην M 737 τάχα M
738 κατὰ R

titi sunt. verum nec apud illos multis annis regium imperium mansit, sed cito defluxit.

Quo autem pacto regnum a Medis avolaverit, breviter ac dilucide narratio nostra exponet. erat Astyagi regi Medorum filia pulcherrima, quam pater appellaverat Mandanem. erga hanc ille quadam ardebat invidia, nocturnis somniis infaustis territus. nam sibi videre visus fuerat Mandanem filiam meientem, et quidem tantam urinae copiam ut ea posset Asiaticae terrae superficiem regere. hoc primum ei fuerat oblatum somnium. alterum habuerat huiusmodi. videbatur sibi videre de verendis Mandanes enatam vitem, a qua tota Asia, Medorum Persarumque nationes inumbrarentur. talibus ergo somniis rex territus adversus Mandanem clandestinas inimicitias alebat. cumque varie cogitasset quid faciendum esset, ingenio fortunam eludendam esse statuit. quapropter puellam viro cuidam iungit, cui Cambysae nomen esset (erat autem Cambyses hic ignobilis et plebeius), ut claritatem exspectatam imminueret, generis splendore per ignobilitatem vitiatum. cum autem intellexisset esse

- ὡς οὖν ἐπέγνω κύνουσαν ὕσον οὐδέπω ταύτην,
 745 καθῆστο καιροφυλακῶν, τὸν τόκον περιμέντων.
 μετὰ μικρὸν δ' ἐξέθορεν ἄρρεν ἐκ τῆς Μανδάνης,
 καὶ τὸ τεχθὲν ὁ βασιλεὺς λαβὼν καὶ περιστείλας
 Ἀρπιάγῳ παραδίδωσιν, ὡς ἐξαναλωθεῖη.
 ὁ δὲ βουκόλῳ δίδωσι τὸ βρέφος διαφθεῖραι,
 750 ἐκτεθρομένον βορᾶν θηρίοις ὀρεστέροις.
 τὸ μετὰ τοῦτο τί καὶ πῶς; ἔλαβεν ὁ βουκόλος,
 εἰς τὴν οἰκίαν ἤγαγεν, εὔρε τὴν σὺνζυγοῦσαν
 ἄρτι νεκρὸν ἀπὸ γαστρὸς βρέφος ἐξενεγκοῦσαν.
 δείκνυσιν ὕπερ ἔφερε, ζητεῖ τὸ ποιητέον.
 755 κοινῇ γοῦν συσκεψάμενοι τὸ μὲν νεκρὸν ῥίπτοῦσι,
 τὸ δὲ δοθὲν ἐκτρέφουσιν ὡς γνήσιον παιδίον.
 τὸ δ' ἐφεξῆς ὡς θαυμαστόν! ἠλικιώθη Κῦρος,
 σὺν παιδαρίοις ἐπαιζεν, ἠρέθη βασιλεύειν,
 ἐπέταττεν τοῖς ἠλιξιν ὡς ἠθέλεν ἐκάστω.
 760 πᾶσι μὲν οὖν τὸ κελευσθὲν ὡς τάχος ἐτελεῖτο.
 ὁ δ' Ἀρτεμβάρον μόνον παῖς συμπαίστωρ ὦν τῷ Κύρῳ
 ἀνηκουστίσας πέπονθε τὰ τῆς ἀνηκούσας,
 καθυβρισθεὶς καὶ κραταιαῖς ὑποβληθεὶς αἰκίαις.
 ἦν δ' Ἀρτεμβόρης εὐγενῆς καὶ τῶν ὑπερεχόντων.
 765 ὁ παῖς ὑβριοπαθήσας πρόσεισι τῷ τεκόντι,
 τὴν ὕβριν φράζει τῷ πατρὶ, μὴνύει τὰ πραχθέντα.
 θυμὸς εὐθὺς κατέλαβε σφοδρὸς τὸν Ἀρτεμβάρον,

748 παῖδα δίδωσιν A

756 τεκνίον AR

757 βρέφος R

758 ἠρέσθη AM

759 ἐπέταξε M

763 κραταιῶς R

765 ὑβριοπάθησε ARR

767 σφοδρῶς R, σφύδρα R

praegnantem, sedebat observans tempus et partum exspectans. paulo post filius masculus e Mandane prosiliit. eum rex cum accepisset ac involvisset, Harpago tradit, ut interficeretur. ille vero infantem occidendum bubulco dat, qui exponeretur, ut feris montanis esca foret. quid inde? quo pacto res acta? bubulcus accipit, domum suam puerum deportat: reperit conjugem, quae recens infantem mortuum pepererat. ostendit infantem illi, quem ferebat: quid agendum, rogat. re deliberata inter se mortuum abiiciunt, datum genuini filii loco nutriunt. Cyrus autem (o rem prodigiosam!) cum adolevisset, cum pueris colludens, rex electus est. imperabat aequalibus, uti volebat, singulis. et omnes quidem imperata cito faciebant: solus Artembarae filius, Cyri collusor, cum dicto non obtemperasset, inobedientiae poenas luit, laesus atrociter gravique supplicio multatus. erat autem Artembares ingenuus et illustris, cuius filius laedebatur. is patrem accedit, iniuriam acceptam narrat, rem actam indicat. mox Artembares ira gravi corripitur; cumque regem con-

- καὶ προσελθὼν τῷ βασιλεῖ τὴν ὕβριν ἀπαγγέλλει.
 D καὶ γίνεται μετὰ πεμπτος ὁ Κῦρος τὸ παιδίον,
 770 καὶ πολυπραγμονούμενος σὺν ἀπειλαῖς βαρβαρίαις
 ἐν ἔλευθέρῳ στόματι τὸ πᾶν καθωμολόγει.
 ὁ βασιλεὺς ἐθαύμασεν αὐτοῦ τὴν παρρησίαν,
 καὶ τὸν βουκόλον ἔμελλεν αἰκίαις ὑποβάλλειν,
 τὸν δῆθεν νομιζόμενον εἶναι πατέρα Κῦρον,
 775 ὡς ἂν ἐξαγορεύσειε τίνας ὁ Κῦρος τέκνον.
 οὐκ ἤνεγκε τὰς ἀπειλὰς ἐκεῖνος ὁ βουκόλος,
 καὶ πᾶν εὐθὺς τὸ γεγονὸς τῷ βασιλεῖ γνωρίζει.
 κοινοῦται ταῦτα τοῖς σοφοῖς καὶ Μάγοις Ἀστράγης·
 ἀλλ' ἔσφηλεν, ὡς ἔοικε, τούτους ἰσχύς ἡ θεία,
 780 καὶ τὴν λαμπρότητα τὴν πρὶν αὐτοῖς ἐλιπιζομένην
 ἐν τοῖς παιγνίοις ἔφασαν ἐκβῆναι τῷ παιδίῳ.
 P 17 καὶ τοῦτο μὲν ἠγάθυνεν ἐκεῖνον τὴν καρδίαν,
 ἄλλο δὲ πάλιν ἐκνίζεν· ὡς γὰρ ἐχθρὸν ἐμίσει
 Ἄρπαγον τὸν δυσδαίμονα, τὸν περισεσωκότα
 785 τὸν Κῦρον καὶ μὴ φθείραντα μηδ' ἐξηφανικότα.
 καὶ τοῦτον μεταπέμπεται δῆθεν εἰς πανδαισίαν
 σὺν τῷ παιδί, τὸν Ἄρπαγον. καὶ τὸν μὲν τούτου παῖδα
 βαρβαρικῶς ὡς ἀρνίον οἴκτιστα καταθύει,
 ἐλθόντι δὲ τῷ δυστυχεῖ πρὸς τράπεζαν Ἀρπάγῳ
 790 ἐν σκεύει παρατίθῃσι τὰ τοῦ παιδίου κρέα.
 ὁ δὲ μὴ γνοὺς τὸ γεγονὸς ἔφαγεν ἄχρι κόρου.

779 ἔσφαλεν R. 781 τὸ παιδίον MRR. 786 καὶ δῆθεν
 μετ. τοίνυν R, καὶ τοίνυν μετ. τοῦτον R. 788 ἀρνεῖον A,
 ἀρνίον RR. 790 τὰ κρέα τοῦ παιδίου R.

venisset, iniuriam filio factam exponit. hoc modo Cyrus etiamnum puer accessit. cumque curiose rogatus esset non sine gravibus minis, ore libero rem omnem confitetur. rex libertatem ipsius audaciamque miratur, ac bubulcum affecturus erat poenis, qui esse Cyri pater existimabatur, ut enuntiaret cuiusnam filius esset Cyrus. eas bubulcus iste minas non tulit, sed regi rem totam mox indicavit. Astyages omnia cum sapientibus et Magis communicat. verum fefellit hos, ceu credi par est, divina potentia. nam splendorem, quem prius exspectabant ac formidabant, consecutum esse puerum ludicris in rebus perhibebant. haec quidem oratio cor regis deleniebat, verum aliud quiddam urebat. etenim Harpagum infelicem tanquam hostem oderat, qui Cyrum servasset nec illum e medio sustulisset. igitur Harpagum cum filio velut ad convivium accessit. filium autem barbaro more instar agni miserrime mactat. cumque infelix Harpagus ad mensam accessisset, in patina ei carnes filii apponit. ille quid actum esset ignorans ad satietatem edit. statim vero post cenam

εὐθὺς μετὰ τὸ δεῖπνον δὲ καὶ κεφαλὴ καὶ χεῖρες

Ἀρπάγῳ παρεφέροντο παιδίον τοῦ τυθέντος.

ὁ δ' ἔγνω μὲν τὸ τολμηθέν, οὐκ ἔχων δ' ὅτι δράσει,

B

795 ἦν ἐγκοιῶν καθ' ἑαυτὸν, στυγῶν τὸν Ἀστυάγην.

τοῦ Κύρου μεταστάντος δὲ πρὸς Πέρσας ἀπὸ Μήδων

ἐφαιραμένον τε λοιπὸν ἀνδρώδους ἡλικίας,

οὐκ ἔλληγεν ὁ δυστυχῆς Ἀρπαγος πάντα πρῶττων

καὶ πάντα μηχανώμενος, καὶ Κύρον ἐρεθίζων

800 τὸν Ἀστυάγην τίσασθαι καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκστῆσαι,

ἕως αὐτὸν παρώρμησε καὶ στρατιὰν ἐγείρει

καὶ προσβαλεῖν καὶ κραταιῶς τῷ πάππῳ συμπλακῆναι.

τὰ μετὰ ταῦτα τίνα δέ; νικῆ λαμπρῶς ὁ Κύρος,

νικᾶται Μήδων βασιλεύς, ζωγραφῆται τελευταῖον,

805 καὶ μετατίθεται λοιπὸν τὸ κράτος ἐπὶ Πέρσας.

οὕτως οὖν ἀνεζώσατο Κύρος τὴν βασιλείαν,

καὶ Κροῖσον τὸν πολύχρυσον τὸν τῶν Λυδῶν δυνάστην

ἀντιπαροταξάμενον εἶχε δεσμώτην ζῶντα.

C

Ἀλλὰ γὰρ ὧδε γεγονὼς ἐπιμνησθεῖς τε Κροῖσον

810 ἐπιμνησθήσομαι λοιπὸν καὶ τῶν Λυδῶν τῆς τύχης,

κἂν οὐ μεγάλη γέγονέν οὐδὲ τῶν περιδόξων,

ὡσπερ ἡ Μήδων καὶ Περσῶν, ὡς ἡ τῶν Ἀσσυρίων.

Κανδαύλης ἐβασίλευε Λυδίας καὶ Φρυγίας,

σειρὰν τοῦ γένους, ὡς φασιν, ἔλκων ἕξ Ἡρακλέος.

815 οὗτος συνώκει γυναικὶ τὸ κάλλος ἕξαισία,

794 ὡς ἔγνω A
ραταξάμενος M

εἶχεν R
809 τοῦ R

803 δὴ RR
813 ἐβασίλευσε MRR

808 ἀντιπα-

et caput et manus filii mactati ad Harpagum deferebantur. hinc quid factum esset intelligebat ille quidem: sed ipse quid ageret nesciens, apud animum excandescebat et Astyagem oderat. cum autem Cyrus ad Persas e Media rediisset, iamque virilem attigisset aetatem, non cessabat infelix Harpagus omnia facere, omnia moliri, ac Cyrum irritare ut se de Astyage ulcisceretur et eum imperio deiceret, donec hominem permovit, ut et copias colligeret et avum magna vi aggredereetur. quid factum secundum haec? Cyrus splendide vincit, Medorum rex vincitur, capitur, imperium deinceps ad Persas transfertur. sic igitur Cyrus regno potitur. praeterea Croesum, illum pecuniosum Lydorum principem, acie congressus vivum in potestatem suam accepit.

Enimvero cum huc pervenerim, Croesique mentionem fecerim, etiam de Lydorum fortuna quaedam commemorabo, quanquam ea nec ampla nec illustris exstiterit, ut Medorum, ut Persarum, ut Assyriorum fortuna.

Regnavit in Lydia Phrygiaque Candaules, generis originem, ceu perhibent, ab Hercule ducens. habebat is uxorem, quae esset eximia pulchri-

φαιδροπροσώπῳ τρυφεροῦ καὶ φροινικοπαροῦ.
 τοσοῦτον οὖν ἐκαίετο τῷ πόθῳ τοῦ γυναιῶν
 ὡς τῷ θεράποντι ποτὲ (Γύγης δ' ἦν ὁ θεράπων)
 τὸν πόθον καὶ τὸν ἔρωτα τραυῶς δημοσιεῦσαι

D 820 καὶ σχεῖν θελήσαι θεατῆν τοῦτον τῆς συνοικουσίας,
 θεοβλαβῶς, ὡς εἶοικε, καὶ τὸ τῆς Μοίρας ξίφος
 ἔξακονῶν καθ' ἑαυτοῦ καὶ πρὸς τομὴν ἐπέιγων.

ὁ μὲν Κανδαύλης ἔκρουπε τὸν Γύγην πρὸς τὴν θύραν,
 ἐκείνη δ' ἀπεδέυετο, καὶ Γύγης ἐνετρώφα

825 γυμνῷ τῷ κάλλει τῆς σαρκὸς τῆς ἑαυτοῦ δεσποίνης.
 εἶδε τὸν Γύγην ἢ γυνή, γυναικοθύμως εἶχε.

ὑβρισπάρθησε δεινῶς, μετακαλεῖ τὸν Γύγην,
 δίδωσιν αἴρεσιν δυοῖν, ἢ τὸν δεσπότην κτείνειαι
 κερδᾶναί τε καὶ τὴν ἀρχὴν καὶ γαμετῆν ἐκείνην,

830 ἢ τοῦ θανάτου ταῖς ποιναῖς αὐτὸν καθυπαχθῆναι.
 τῶν γὰρ Λυδῶν ταῖς γυναιξίν αἰσχρὸν ἦν τὸ φανῆναι
 ἀχίτωσί τε καὶ γυμναῖς ἀνδράσιν ἀλλοτριόις.

P 18 εἶλετο Γύγης τὴν ζωὴν, κτιννύει τὸν δεσπότην,
 εὐθὺς ἐπαναβαίνει δὲ πρὸς ὕψος βασιλείας.

835 ὁ πρὸ μικροῦ δὲ ταπεινὸς ἐξαίρνης ἀνεγάνη
 ἔξ ἰδιώτου βασιλεύς, δεσπότης ἀπὸ δούλου.

Οὗτος ὁ Γύγης, ὡς φασιν, ἐδνούχισε γυναῖκας,
 ὡς νεαζούσαις εἰς αἰὲ χρόνῳ περὶ τὴν μῆξιν.

818 τοῦνομα τῷδε Γύγης M	821 φρενοβλαβῶς AR	τοῦ	
φόνον R	826 ἔσχε R	827 σφοδρῶς AR	μετακαλεῖ-
ται R	829 καὶ γαμετῆν καὶ τὴν ἀρχὴν R	830 τῇ τομῇ	
αὐτῷ M, τὴν τομὴν αὐτῷ A, πρὸς τομὴν αὐτὸν R		831 ἄτο-	
πον ἦν φανῆναι R	833 κτείνουσι R	838 ἐς ARR	

tudine, fronte hilari, delicata, genis purpureis. eius tanto desiderio et amore flagrabat, ut aliquando ministro suo (is Gyges erat) desiderium amoremque suum patefaceret, atque illum suae coniugis spectatorem esse vellet, delirans, ut videtur, ac fati gladium contra se ipse aciens et ad laedendum se proritans. itaque Gygem Candaules ad iannam occultat: illa se exiit, Gyge de nuda pulchritudine corporis herae suae voluptatem capiente. videt Gygem mulier: ira muliebri accenditur, affectam se iniuria putat, Gygem accessit, dat optionem duorum, vel ut herum occideret ipsamque coniugem cum imperio lucrifaceret, vel interfectus mortem ipse oppeteret. nam turpe Lydorum uxoribus erat ab alienis viris conspici, cum vestibus indutae non essent. Gyges vitam eligit: herum interficit. statim ad regni sublimitatem pervenit: qui paulo ante humilis erat, subito emicat, factus ex privato rex, herus e servo.

Hic Gyges (hoc enim memoriae proditum accepimus) castrabat mulieres, ut eis semper integris et iuvenclis ad venerem uteretur.

Τούτου τοῦ Γύγου τῆς σιροῦς καὶ βασιλεὺς ἦν Κροῖσος,
 840 ὃν Κῦρος ἐχειρώσατο πεισθεὶς ταῖς ἑποθήκαις
 ταῖς τοῦ προφήτου Δανιήλ. ὁ μὲν γὰρ ἐδεῖαι
 Κροῖσον ὡς πολυτάλαντον, καὶ φεύγειν ἐνενοῦει
 πτούμενος τὴν εὐροίαν τῆς εὐποτιμίας Κροῖσου·
 ὁ Δανιήλ δ' ἐθάρονεν εἰπὼν τὴν προφητείαν,
 845 ἦν πρὸ πολλῶν τῶν γενεῶν ἔλεξε περὶ Κύρου

B

ὁ μεγαλοφρονότατος προφήτης Ἡσαΐας.
 Οὗτος ὁ Κῦρος ὁ πολὺς τοῖς ἐν αἰχμαλωσίᾳ
 Ἑβραίοις ἐχαρίσατο τὰ τῆς ἐλευθερίας,
 καὶ τὴν μητρόπολιν αὐτῶν ἐπέτρεπεν οἰκίξαι,
 850 ἦν ἀπὸ βάρθρων ἔσκαψεν ὁ Ναβουχοδονόσορ.

Τοῦ Κύρου τεθνηκότος δὲ Καμβύσης παῖς ὁ Κύρου
 τὰ τῆς ἀρχῆς ἐδέξατο καὶ τὰ τοῦ κράτους σκῆπτρα.
 καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε Δαρεῖος παῖς Ὑστάσπου.
 ἀλλὰ γὰρ ἄξιον εἰπεῖν ὕπως συνέβη τοῦτο.

855 Ὑπῆρχε παῖς τῷ βασιλεῖ Κύρῳ τὴν κληῖσιν Σμέρδης,
 θυμοειδὴς καὶ σφαιραδός, ἄλκιμος καὶ γενναῖος.
 τούτῳ Καμβύσης ἐγκοιτῶν ὡς βρομιῶν τὰς χεῖρας,
 ὅτι τὸ τόξον ἰσχυρεν ἐπὶ μικρὸν ἐντεῖναι

C

860 ἄλλως τε καὶ ζηλοτυπῶν ἐκ τινῶν ὀνειράτων
 (ἐδόκει γὰρ ἐν γάσμισιν ὄρᾶν ὀνειροπλάστοις
 θρόνον ἀβρὸν βασιλείου, ἄπλετον τὰ πρὸς ὕψος,

843 εὐτολμίας R
 παῖς AR

845 ἐκ R

849 ἐκέλευσεν M

851 ὁ

Eius Gygis e stirpe Croesus rex erat, quem Cyrus cepit, Danieli vatis admonitionibus obtemperans. nam Cyrus Croesum velut opulentum metuebat, ac fugere cogitabat, prosperitatem audaciae Croesi reformidans. verum Danielus eum confirmabat indicato vaticinio, quod ante multas aetates Esaias protulerat.

Illustris hic rex Cyrus Hebraeis, qui erant in captivitate, libertatem est largitus, concessio etiam ut ipsorum metropolis exstrueretur, quam a fundamentis Nabuchodonosor everterat.

Cyro mortuo filius eius Cambyses regnum cum imperii sceptris accepit. post quem imperavit Darius Hystaspis filius. fuerit autem operae pretium narrare qui hoc factum sit.

Cyrus rex filium habebat nomine Smerdim, animosum, robustum, fortem, generosum. huic succensebat Cambyses ut homini robusto, quod paululum potuisset arcum tendere, quem ex Aethiopia legati attulerant, alias etiam ipsi propter insomnia quaedam invidens. quippe visus sibi fuerat per quietem solium elegans, regium, altitudine immensa cernere,

ἐν τούτῳ δ' ἐφεζόμενον τῷ θρόνῳ λαμπρὸν ἄνδρα
καὶ ψαύοντα τῇ κεφαλῇ τῶν οὐρανίων ἄστρων·

865 ὡς δέ τις ἐπύθετο τίνος ὁ θρόνος εἶη,
ἤκουσεν εἶναι Σμέρδιος ὃν καθορώη θρόνον,
καὶ τὸν ἐγκαθίζανοντα τῷ θρόνῳ Σμέρδιν εἶναι),
ἐκ τούτων τοίνυν οὐ καλῶς διατεθεὶς πρὸς Σμέρδιν
δολοφονίας ἤρτυσε μύσος τῷ ταλαιπώρῳ.

D 870 τοὺς δὲ πολλοὺς ἐλάνθανεν τοῦ Σμέρδιος ὁ φόρος.
ὡς οὖν Καμβύσης ἔπλε τὸν τοῦ θανάτου σκύφος,
οἱ τῶν δωματίων φύλακες τῶν βασιλείων Μάγοι,
ᾧ ὁ μὲν εἰς ἐλέγετο Σμέρδις ὁ δ' Ἀσπαθίνης,
εἰς σφᾶς αὐτοὺς μεθείλκυσαν τὸ κράτος καὶ τὸ κῆρος.

875 καὶ φήμη μὲν ἐφέρετο καὶ λόγος παρὰ Πέρσαις
ὡς τῆς ἀρχῆς τῆς Περσικῆς ἡγίας ἔχει Σμέρδις,
αὐτοὶ δ' οὐκ ἦσαν θεατοί, τὸ πλῆθος δεδιότες·
νόμος γὰρ μέγας ἄρρηκτος ἐκράτει παρὰ Πέρσαις,
οὐκ ἐπιτρέπων ἄρχεσθαι τούτους ὑπ' ἄλλου γένους

880 οὐδ' ἔχειν ἄλλον κράτορα, πρὶν ἂν ὑπὸ θανάτου
τὸ γένος τὸ βασιλείον ἅπαν ἐκριζωθῆι.

ὡς δ' ἐπεγνώσθη τοῖς πολλοῖς ἡ κακομηχανία
καὶ τὸ τῶν Μάγων δολερὸν κατὰ μικρὸν ἐφάνη,
ἐπὶ Περσῶν οἱ πρῶτιστοι πρὸς λόγους συνελθόντες

P 19

885 καὶ συσκευάμενοι πολλὰ καὶ παρασκευασθέντες
(ὑπῆρχε δ' εἰς ἐκ τῶν ἐπὶ Δουρεῖος παῖς Ὑστάσπου)

863 ἐφεζόμενον A 869 ἤρτυσε R 870 ὁ κατὰ Σμέρδιν
φθόνος M 873 Σμέρδης μὲν εἰς ἐλέγετο, ὁ δ' Ἀσπαθίνης
ἄλλος RR 875 ἐλέγετο R 876 εἶχε A 879 παρ' A

ac in eo sedentem quendam virum illustrem, qui caelestia sidera capite contingeret. cumque de quodam interrogasset cuius esset hic thronus, audierat esse solium Smerdis, quod cerneret, et eum qui sederet in solio, Smerdim esse. hinc ergo non optime erga Smerdim fratrem affectus fraudulentam necem infelici moliebatur. postquam vero Cambyses mortis poculum ebibisset, Magi qui regiarum aedium custodes erant, quorum unus vocabatur Smerdes alter Spathines, ad se ipsos imperium et auctoritatem trahebant. nam vulgo caedes Smerdis erat incognita. et rumor quidem hominum sermone ferebatur, imperii Persici gubernacula Smerdim habere: verum ipsi non cernebantur, ut qui vulgus metuerent. etenim magna lex et inviolabilis apud Persas valebat, quae ipsos ab alia familia gubernari vetaret, nec habere vellet alium regem, prius quam morte regia familia tota exstirpata foret. cum autem haec molitio foret a pluribus animadversa et Magorum fraus paulatim patefacta, septem Persarum principes ad colloquium congressi, seque multum deliberata et constituta (erat

- τοῖς Μάγοις ἐπιτίθενται καὶ ξίφεσι κεντοῦσι.
πολλὰ δὲ βουλευσάμενοι καὶ περὶ βασιλείας
τὸ τελευταῖον ἔκριναν, οὗ τινὸς τούτων ἵππος
- 890 χρομετισμῶ χρησάμενος πρὸ πάντων φωραθείη
ἄρτι πυρσεύοντος τὴν γῆν τοῦ φεραυγοῦς ἡλίον,
οὗτος κατάρξει Περσῶν, οὗτος ἀρχηγεῖσθαι.
ἦν ταῦτα τὰ συνθήματα, Δαρείῳ δ' ἵπποκόμος
ἦν ἱκανὸς τεχνάζεσθαι τοιαύταις ἐπινοίαις.
- 895 οὗτος μαθὼν καὶ διαγνοὺς ὅποιαν ἵππον στέργει
τῶν ἄλλων πλέον ἀπιστῶν ἵππος ὁ τοῦ Δαρείου,
μετὰ τὴν μῆξιν τοῖν ἀμφοῖν οὖρον λαβὼν ἐκείνης
ἐκ τούτου περιέχρισε μυκτῆρας τοὺς ἵππους.
ἅμα δὲ καθιππύσαντο, καὶ πρῶτος ὁ Δαρείου,
- 900 ἐκ τῆς ὁσμῆς συγκινηθεὶς τῶν οὔρων τῆς Θηλείας,
καὶ φριμαγμοῖς ἐχρήσατο καὶ χρομετίζων ὄφθη.
καὶ τὸ καινὸν καὶ θαυμαστὸν ὅτι βροντώδης ἦχος
καὶ στεροπαὶ γέγονασι θαμβοῦσαι τοὺς παρόντας,
οἱ ταῦθ' ὡς ἐθεάσαντο, τῶν ἵππων ἀποβάντες
- 905 Δαρείῳ προσεκίνησαν, ὡς ἔθος παρὰ Πέρσους.
Τῆς οὖν ἀρχῆς τοὺς οἴακας δεξάμενος Δαρεῖος
πολλὰς μὲν προσεκτέησατο καὶ νήσους ἀλικλύστους
καὶ πόλεις ἠπειρωτικὰς καὶ τὴν Ἀσίαν πᾶσαν
στρατὸν δὲ μυριάριθμον καὶ κατὰ τῶν Ἑλλήνων
- 910 ἐκπέμψας κεινδύνευκε πάντων ἐκεῖ πεσόντων.

B

C

901 φρουαγοῖς R

903 ἀστραπαὶ AM

autem unus ex septemviris Hystaspis filius) Magos adoriuntur eosque gladiis occidunt. multis vero consiliis de regno habitis tandem statuunt, cuius ex ipsis equus ante omnes hinnitu uti deprehenderetur, recens lucente supra terram sole lucis auctore, eum imperio Persarum potiri debere. probabantur haec pacta. Dario curator equorum erat idoneus ad huiusmodi res solerter efficiendas. is cum animadvertisset quam amaret equam supra ceteras equus Darii, a congressu amborum accepta equae urina nares equi hac passim inunxit. equitabant iam una, cum primus Darii equus odore motus urinae ab equa exceptae hinnitu in oculis omnium uti coepit. accedebat res nova et mira, quod tonitrua fulminaque exorta praesentes obstupefaciebant. qui visis his statim ex equis delapsi Darium more Persico adorabant.

Itaque regni gubernacula cum Darinus accepisset, multas adiecit ei mari cinctas insulas et urbes in continenti Asiamque totam. cumque copias infinitas etiam adversus Graecos emisisset, damnum accepit omnibus interfectis.

Μετὰ Δαρείον τούτον παῖς Ξέρξης Περσῶν κατῆρξεν,
ὃς προσβαλὼν τοῖς Ἑλλήσιν ἐκ γῆς ἀπὸ Θαλάσσης,
ἐκ ναυτικῶν ἕξ ἵπποτων, ἐκ πάσης ἐπινοίας,
καὶ τὸν στρατὸν ἀπίωλεσε καὶ μόνος ἐπὶ πλοίου

915 μόλις φηγῶν καὶ διαδράς αἰσχρῶς ἐπαλινόσκει.

Μετὰ τὸν Ξέρξην ἦρξε δὲ μακρόχειρ Ἀρταξέρξης,
καὶ καθέστης γεγόνασιν ἄλλοι πολλοὶ Περσάοχαί,
καὶ τῶν ἔθνῶν ὑπήγαγον τὰ πλείονα δουλείῃ,
ἔως Ἀλέξανδρος ἔλθων ὁ Μακεδῶν ὁ μέγας

920 Περσῶν παρέλυσεν ἀρχήν, εἴλε τὴν δυναστείαν,

εἰς ἔτη διαρκέσασαν ἀπὸ τοῦ πρώτου Κύρου

δις ἑκατὸν καὶ σὺν αὐτοῖς εἰς ἔτερα τρεῖς δέκα,

ὡς ἐν τοῖς βίβλοις φέρεται τῶν παλαιγενεστέρων.

Οὗτος Περσῶν ἐκράτησεν, οὗτος Ἰνδῶν κατῆρξε,

925 τούτῳ καθυπετάγησαν Συρία καὶ Φοινίκη

καὶ πᾶν ἔθνος καὶ πάσης γῆς χωράοχαί καὶ σατράπαι
ἀπ' ἄκρων τῶν ἀνατολῶν μέχρι δυσμῶν ἐσχάτων.

ὡς δὲ καὶ τοῦτον ἄνθρωπον ὄντα θνητὸν τῆ φύσει

ἐχρῆν τὸ χρέως τῆς θνητῆς φύσεως ἀποδοῦναι,

930 φάρμακον μὲν συσκευασθὲν γῆθεν αὐτὸν ἄρπάξει,

τὸ δὲ τοσοῦτον μέγεθος αὐτοῦ τῆς βασιλείας

εἰς δέκα μεταβέβηκεν ἄνδρας εὐτολμοτάτους,

τῶν Ἀλέξανδρον δηλαδὴ τοὺς πρώτους δορυφόρων,

κατατμηθὲν καὶ μερισθὲν εἰς δέκα διαιρέσεις.

P 20 935 ὁ μὲν γὰρ ἐκυρίευσεν Συρίας καὶ Φοινίκης,

912 ἀπὸ] τε καὶ R

920 ἦρξε AMR

Post Darium filius eius Xerxes Persis imperavit, qui Graecos terra marique aggressus copiis nauticis equestribus, omnibus denique conatibus et viribus, exercitum amisit, et cum solus in navicula vix effugisset, domum turpiter rediit.

Post Xerxem imperavit Artaxerxes Longimanus, ac deinceps exstiterunt alii multi Persarum reges, gentiumque nonnullas in servitutem redegerunt, donec venit magnus ille Macedonum rex Alexander, et everso Persarum imperio regnum administravit, quod a primo Cyro ducentis ac praeterea tredecim annis duraverat.

Subiecit hic sibi Persas: imperavit Indis; obtemperabant ei Syria, Phoenicia, quaevis alia natio, totius terrae principes ac satrapae, ab extremo oriente usque ad occasum solis. cum autem huic etiam, qui esset homo natura mortalis, persolvendum foret naturae mortalis debitum, venenum paratum ex his eum terris rapit. tanta vero magnitudo regni eius ad decem viros fortissimos transit, qui primi fuerant Alexandri satellites. horum unus potitus est Syria et Phoenice; alius imperavit in

- ὁ δὲ κατήρξε γῆς Ἐσθρακῶν, ἄλλος Παφλαγονίας,
 Ἄσία δ' ἄλλον ἔλαχεν. ὁ δὲ γε Πτολεμαῖος
 τὴν γῆν ἐσφετερίσατο μόνος τὴν τῆς Αἰγύπτου,
 ἔξ οὗ καὶ πάλιν Αἴγυπτος ἔσχεν ἀρχὴν τοῦ κράτους.
- 940 τοῦτον ἡμέροις ἔβλεπεν ἡ τύχη τοῖς βλεφάροις,
 καὶ πᾶν ἀπέβη κατὰ νοῦν τοῦτω τῷ Πτολεμαίῳ·
 οὗτος κατέδραμε πολλῶν χωρῶν καὶ Παλαιστίνης,
 καὶ γέγονε πολύχρυσος, καὶ βορίθων ἦν τῷ πλοῦτι.
 οἱ μετὰ τοῦτον τοιγαροῦν κατάρξαντες Αἰγύπτου,
- 945 τὴν τύχην καὶ τὴν εὐκλειαν ζηλοῦντες τὴν ἐκείνου,
 καλεῖσθαι πάντες ἤθελον ἐκ τούτου Πτολεμαῖοι.
 τοῦ πρώτου Πτολεμαίου δὲ τὸν βίον ἐκλιπόντος
 τὸν μετ' αὐτὸν Φιλάδελφον ἐπίκλην Πτολεμαῖον
 Αἴγυπτος ἔσχεν ἀρχηγόν, ὃς πρώτος βασιλέων
- 950 τὴν Ἀλεξάνδρου τέθεικε βίβλιον πολλῶν μητέρα·
 ἀπειραρίθμους γὰρ φασιν βίβλους αὐτὸν ἀθροῖσαι,
 εἰς ὅλας τεσσαράκοντα φθανούσας μυριάδας.
 εἶχε μὲν οὕτως εὐτυχῶς τὸ Πτολεμαῖον κράτος,
 καὶ πάλιν εἶχεν Αἴγυπτος εὐκλειαν βασιλείας.
- 955 ἀλλ' ἦν οὐδέν, ὡς ἔοικε, μόνιμον ἐν τῷ βίῳ,
 οὐ πλοῦτος, οὐ βασιλείον κράτος, οὐ δυναστεία.
 πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις κράτορσι τῆς γῆρας Αἰγυπτίων
 καὶ Κλεοπάτρα βασιλὶς Αἰγύπτου γεγονῶσα
 ἐκ δεξιᾶς Ῥωμαϊκῆς τὸ κράτος ἀφῆρέθη,
- 960 τοῦ Καίσαρος τοῦ σεβαστοῦ τήνδε χειρωσαμένον.
 κἀντεῦθεν πάλιν ἔρριψε τὰ τῆς Αἰγύπτου σκῆπτρα,

936 τῆς Α, τῶν R
 961 κἀνταῦθα R

953 Πτολεμαίου R

958 γενομένη Α

Thracia, alius in Paphlagonia; alium Asia consecuta est: Ptolemaeus solus Aegyptum in potestatem suam redegit. inde rursus imperii principium habuit Aegyptus. hunc blandis aspexit oculis fortuna. itaque cum alias regiones tum Palaestinam peragravit, et magnam vim auri opumque nactus est. quo factum ut ii qui post ipsum Aegypto imperarunt, fortunam ac gloriam eius expetentes, vocari omnes ab ipso Ptolemaei voluerint. cum autem primus ille Ptolemaeus mortuus esset, Ptolemaeum cognomento Philadelphum principem Aegyptus habuit, qui regum primus ex Alexandria multorum librorum matrem fecit. infinitos enim libros aiunt ipsum collegisse, ad quater nimirum centena milia. verum nihil erat, uti videtur, in vita durable, non opes, non regium imperium, non potentia. nam praeter alios Aegypti principes, cum etiam Cleopatra regina facta esset, manu ei Romana imperium est ademptum, postquam Augustus Caesar eam cepisset. ex eo tempore defluerunt Aegypti scepra, quae ad

ἐν ἔτεσιν ἀνθῆσαντα καὶ πρὸς ἀκμὴν ἐλθόντα
τοῖς ὅλοις ἐνενήκοντα πρὸς τοῖς διακοσίοις.

οὐ μόνην δὲ τὴν Αἴγυπτον εἶλον Ῥωμαίων χεῖρες,
965 ἀλλὰ καὶ σύμπασαν ὁμοῦ τὴν ὑπὸ τὴν σελήνην.

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς δυνατὸν ἰστόρηται τῷ λόγῳ
ἐπιδρομάδην καὶ σαφῶς, ὡς ἐμαντὸν συμπεῖθω·
προσῆκον δ' ἔμοιγε δοκεῖ, καὶ τέχνης οὐχὶ πόρρω,
ἐπιμνησθῆναι πρὸς μικρὸν πραγμάτων Ἑλληνίων,

970 τὴν γλώττιάν τε χαρίσασθαι τοῖς κατὰ τοὺς Ἑβραίους.

Διμὸς ποτε κατέλαβε βαρὺς τὴν Χαναναίαν,
καὶ πάντας ἐπεβόσκειτο τὸ τοῦ κακοῦ πυρφόρον,
καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις Ἰακώβ εἶχε τὸν οἶκον πάντα.

D

ὁ τοίνυν θεῖος Ἰσραήλ (οὕτω γὰρ μετεκλήθη)

975 τὸ μὲν ἀκούσας Ἰωσήφ τὸν ἐκ Ῥαχὴλ τεχθέντα
ἐπιτροπεύειν Φαραῶ τὴν τῆς Αἰγύπτου χώραν,
τὸ δὲ καὶ μηχανώμενος λύσιν εὐρεῖν τοῦ πάθους,
ἔγνω λιπεῖν τὴν ἑαυτοῦ κάκει μεταναστεῦσαι.

ἀθροίσας οὖν τοὺς ἑαυτοῦ δούλους υἱοὺς ἐγγόνους,

980 τὰς ὄλας ἐβδομήκοντα ψυχὰς σὺν ἄλλαις πέντε,
εὐθυδρομεῖ πρὸς Αἴγυπτον, βλέπεται φιλοφρόνως
τῷ Φαραῶ τοῖς ὑπ' αὐτόν, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων πάντων
ὁ μέγας τοῦτον Ἰωσήφ βλέπει γλυκείαις κόραις.
ἐν γῇ Γοσέμ οἰκίζεται, χώρα τῆς Ἀραβίας.

963 ἐβδομήκοντα R 969 πράξεων R 970 γλώτταν παρορμή-
σασθαι RR 973 ἦγε A, ἦρε R 975 τὸν MRR 979 ἐκγό-
νους AR 981 βλέπεσθαι M 982 πρὸς AR 984 γεέμ A,
γεσέμ R

summum pervenerant et annis totis ducentis ac nonaginta floruerant. neque tantum Romanae manus Aegyptum ceperunt, sed omnem praeterea terram lunae subiectam.

Atque haec quidem omnia narratione complexi sumus brevi ac dilucida, sicut equidem mihi persuadeo. convenire autem mihi videtur, nec artis expers esse, ut paulisper obliti rerum Graecarum loquamur de iis quae apud Hebraeos acta sunt.

Invasit aliquando famae Chananaeam gravis, eaque calamitas in omnes pariter saeviebat, ac praeter alios Iacobi familiam urgebat. itaque divinus hic Israelus (sic enim deinceps vocabatur) partim audiens Iosephum, suum e Rachele filium, praefectum Pharaonis in Aegypto esse, partim illo se malo liberare studens, decrevit relinquere patriam et illuc commigrare. quamobrem collectis suis mancipiis liberis nepotibus, qui omnes erant animae septuagintaquinque, recta pergit in Aegyptum, adspicitur amanter a Pharaone ac subditis, supraque ceteros omnes magnus ille Iosephus eum suaviter intuetur. in terram Gesem collocatur, quae erat

- 985 ἐνεπαθεῖ τοῖς ἀγαθοῖς, ψωμίζεται προσκόρως,
καὶ τὸν ὀδόντα τοῦ λιμοῦ τὸν φθαρτικὸν ἐκφεύγει.
τὰ μετὰ ταῦτα τίνα δέ; θνήσκει μὲν ὁ τριγέρον,
ὁ δωδεκάπαις Ἰακώβ, ἕσχατον γῆρας φθάσας,
καὶ μετ' ἐκείνον Ἰωσήφ, καὶ Φαραὼ σὺν τούτοις,
- 990 ἄλλος δ' ἀνίσταται πικρὸς ἄρχων τοῖς Αἰγυπτίοις.
καὶ τούτῳ κλῆσις Φαραὼ· τοῖς γὰρ τῶν Αἰγυπτίων
ἄρχουσιν ἦν εἰς εὐκλειαν τὸ Φαραὼ καλεῖσθαι,
οἰκειουμένοις ἑαυτοῖς τοῦ Φαραὼ τὸ κλέος
τοῦ πρώτου χρηματίσαντος κράτορος Αἰγυπτίων,
- 995 ὡς οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς ἐν τοῖς ὑστέροις χρόνοις
Καίσαρος πάντας ἤθελον αὐτοὺς ἐπονομάζειν,
εἰς τὸ τοῦ πρώτου Καίσαρος τοῦ μεμοναρχηκότος
γένος εἰσάγοντες αὐτοὺς καὶ τὴν ἐκείνου τύχην.
οὗτος οὐκοῦν ὁ Φαραὼ τὸ γένος τῶν Ἑβραίων
- 1000 ὑπεραυξόμενον ὄρων εἰς πληθυσμὸν ἐλαύνει
ὡς ἄνθη δένδρων εὐθαλῶν, ὡσεὶ θαλάσσης ἄμμον,
καὶ δυσμεναίνων κατ' αὐτῶν ἦρτε τούτοις δόλους.
καὶ πρώτα μὲν ἐπέσκηπτε ταῖς μαίαις ὥστε κτείνειν
τὰ πρώτως νῦν προκύπτοντα τῶν μητρικῶν θαλάμων·
- 1005 ὡς δ' οὐκ ἐχώρει κατὰ νοῦν ἡ μηχανορραφία,
ἄλλην βουλὴν βουλευέται, καὶ πλινθουργεῖν Ἑβραίους
καὶ πόλεις κτίζειν ὄχνηράς αὐτοὺς καταναγκάζει.
ἔργον οὖν ἦν τὸ κτελεσθῆν· ἐμόχθουν, ἐτληπάθουν,

P 21

B

991 κλῆσις τούτῳ R 1000 ὑπεραυξόμενον ἰδὼν A 1008 ἔργον
γοῦν A

Arabiae regio. fruitur bonis, ad satietatem pascitur, letalemque famis dentem evadit. quid inde factum? admodum senex moritur, duodecim liberum pater, cum senium extremum attigisset. moritur et Iosephus, et cum his Pharaos quoque; pro quo surgit alius, imperans Aegyptiis acerbè, qui et ipse Pharaos nuncupabatur. nam Aegyptiorum principibus gloriosum erat Pharaonum nomen, quod Pharaonis gloriam sibi vindicarent eius qui hoc nomine primus Aegyptiis imperarat, sicut Romanorum imperatores posterioribus saeculis omnes se Caesares appellari volebant, quod in Caesaris, qui primus rerum potitus est, familiam fortunamque se vellent insinuare. hic igitur Pharaos nationem Hebraeorum valde auctam cernens, magisque adhuc crescere, florum instar qui sunt in arboribus, et instar arenae maris, infestus erga ipsos fraudes nectebat. ac primo quidem mandabat obstetricibus ut fetus primum e maternis alvis prodeuntes occiderent. haec molitio cum ex animi sententia non succederet, aliud consilium capit, et Hebraeos conficere lateres ac urbes munitas extruere sibi cogit. dictum factum. laborabant, affligebantur, conficiebant late-

- ἐπλίνθενον, εἰργάζοντο, τὰς πόλεις ὀκκοδόμουν.
 C 1010 ἦσαν αὐτοῖς καὶ χαλεποὶ τῶν ἔργων ἐπιστάται·
 ἐβάρυνον, ἐπέτειον, ἠὔξανον τὰς κακώσεις,
 ἀπλῶς εἰπεῖν, ὡσπερ ἐχθροὺς ἐχρῶντο τοῖς δειλοῖσι.
 οἱ τοίνυν τληπαθέστατοι καὶ τάλανες Ἑβραῖοι
 οἰκτραῖς ἐβόησαν φωναῖς πρὸς τὸν θεὸν τὸν ζῶντα,
 1015 καὶ λυτρωτὴν τῶν ἀναγκῶν ἤτουν αὐτὸν γενέσθαι.
 κάμπτεται τοίνυν ὁ θεὸς τοῖς στενωμοῖς ἐκείνων,
 βλέπει τὸν μόχθον τὸν βαρύν, οἰκτερεῖ, δυσωπεῖται,
 καὶ πέμπει τούτοις Μωϋσῆν τὸν μέγαν, τὸν θεόπτην,
 τῶν ἀναγκῶν ῥυσόμενον, κομφίσοντι τοὺς πόνοους,
 1020 καὶ τῆς πικρᾶς ἐξάξοντα καὶ στρυγητῆς Αἰγύπτου.
 κάτεισι τοίνυν Μωϋσῆς, τῷ Φαραῷ μηνύει
 τὸ κλευσθὲν ὑπὸ θεοῦ, καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας
 πέμπειν ἐκεῖθεν παραινεῖ καὶ μὴ κατέχειν ἔτι.
 D ἢ δυσωπεῖται Φαραῷ τοῖς λόγοις τοῦ προφήτου,
 1025 οὐ δειλιᾷ τὰς τοῦ θεοῦ παντοδυνάμους χεῖρας,
 πολλάκις δ' ὑποσχόμενος ψεύδεται τσοσαντάκις,
 καὶ γίνεται πολύχροος ποικίλος χαμαιιλῶν.
 ἐντεῦθεν ἐκβιάζεται προφήτης ὁ θεόπτης,
 οὕτω θεοῦ κελείσαντος, ἐπαγαγεῖν κολάσεις.
 1030 ὁ δ' ἐχιδνώδης Φαραῷ, τὸ τῆς κακίας θρέμμα,
 τῶν μὲν μυστίγων ἀστυρηῶς αὐτῷ προσαγομένων
 ἔταπεινοῦτο, καὶ Μωσῆν ἰκέτευσεν ἐκθύμωσ
 νεῦσαι πρὸς λύσιν τοῦ δεινοῦ καὶ τοῦ τῶν πόνων βύρους,
 ἐποτνιατο, καὶ θεὸν κλαυθμοῖς ἐξιλεοῦτο,

res, opus faciebant, urbes exstruebant. habebant et saevos operum exactores, qui gravabant intendebant augebant afflictiones. ut simpliciter dicam, hostium loco miseros habebant. quapropter aerumnosissimi et infelices Hebraei miserabilibus deum vivum vocibus implorabant, eumque rogabant ut ab his necessitatibus eos liberaret. flectitur ergo gemitibus ipsorum deus. aspicit laborem gravem, miseretur, afficitur, Mosem mittit eis, virum magnum, dei spectatorem, qui de necessitatibus eos liberaret, laboribus levaret, ex acerba et tristi Aegypto educeret. itaque descendit Moses, indicat Pharaoni quod imperatum esset a deo, utque dimitteret Israelitas nec amplius detineret hortatur. nihil sermone vatis Pharaeo commovetur, non dei manus omnipotentis formidat: sed quoties id promisisset, toties fidem fallit. inde factum ut dei spectator vates de mandato divino poenas irrogare cogeretur. verum vipereus ille Pharaeo, alumnus improbitatis, cum acerba flagella ipsi admovebantur, abiecto erat animo, et Mosem suppliciter orabat ut ad calamitatis graviumque dolorum levationem annueret: obsecrabat etiam deum lamentisque placabat,

- 1035 καὶ λύσιν ἐπηγγέλλετο βραβεῦσαι τοῖς Ἑβραίοις·
 τῶν δὲ πληγῶν ἀνεθεῖσῶν ἰσκληροτραχηλία,
 ἄκαμptos ἦν ἀνένδοτος, οὐκέτι αὐτὸς ἐκεῖνος.
 τέλος βαρεῖα μύστιγι, πυσῶν χαλεπωτέρα,
 τῶν πρωτοτόκων τῷ πικρῷ θανάτῳ δυσπαθήσας
- 1040 ἔλευθερίαν δίδωσι τῷ γένει τῶν Ἑβραίων.
 καὶ πάλιν μεταμύεται, καὶ στρατιᾶν ὀπλίτας,
 ἄρματηλάτας, ἵππιστάς, ὀπλίτας, σακεσφόρους,
 αὐτὸς τ' ἐποησόμενος ἄρματι χρυσηλάτῳ,
 ὀπίσω κατεδίωκεν ἐκείνων ὡς φυγάδων,
- 1045 ὡς πάλιν πρὸς τὴν Αἴγυπτον Ἑβραίους ἀποστρέψῃ.
 ἐντεῦθεν πληῆξις ζουθρῶς καὶ σχίσις καινότερα,
 καὶ τοῦ λαοῦ διαβάσις ὡς ἐπὶ μέσης χέρσου,
 καὶ βυθισμὸς ταγματαρχῶν τῶν σοβαροπροσώπων
 καὶ Φαραὼ τοῦ θερμορρογοῦ καὶ τολμηροκαρδίου,
- 1050 καὶ τάφος ὑδατόστρωτος ὀπλιτικῆς ἰσχύος.
 ἔδυσαν πάντες εἰς βυθόν, τριστάται, διφρηλάται·
 ἰχθύεσιν ἐχρημάτισαν τροφή θάλασσοβίοις·
 οὐδὲ γὰρ κὰν τῆς συμφορᾶς ἄγγελος κατελείφθη.
 ἐντεῦθεν ἐπινίκισι θεῷ χοροστιαίαι·
- 1055 ἐμεγαλάνετο θεός, καὶ Μωϋσῆς ὑμνεῖτο.
 καὶ φέγγος μὲν ἀνέτελλεν Ἑβραίοις εὐφροσύνης,
 τοὺς δ' Αἰγυπτίους σκοτασμοὶ τῶν συμφορῶν ἐξόφουν.
 οἱ δὲ φηγόντες Αἴγυπτον Ἰσραηλῖται τότε
 ἐξήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἦσαν μυριανδρῖαι,

1039 δεινῶ RR

1041 ἀθροίσας M

1056 εὐφροσύνη R,

εὐφροσύνην A

1057 ὀρόφουν M

seque concessurum Hebraeis libertatem pollicebatur. at ubi plagae cessassent, homo durae cervicis erat. tandem gravi flagello ceterisque saeviore, primogenitorum videlicet morte commotus libertatem Hebraeorum nationi concedit. sed rursus eisdem ab itinere revocat, armatisque validis copiis ipse vectus aurea in quadriga persequitur abeuntes a tergo tanquam fugitivos. inde rubri maris accidit verberatio et nova inusitataque divisio, populique transitus tanquam media in terra, et superbi Pharaonis ducum demersio, armatarumque copiarum in aquis stratum sepulchrum. facti sunt esca piscibus in mari viventibus. etenim ne nuntius quidem cladis superstes fuit. hinc institutae sunt triumphales deo choreae. praedicabatur deus, ac Moses celebrabatur: Hebraeis laetitiae splendor illucescebat, cum Aegyptii caligine densa opprimerentur. Israelitae autem qui id temporis ex Aegypto fugiebant, erant numero sexcenta

- 1060 ἄνευ βρεφῶν καὶ γυναικῶν καὶ παίδων ἀνιούλιον.
 C ἤγειτο γοῦν ὁ Μωϋσῆς τοῦ πλήθους τοῦ τοσοῦτου,
 καὶ γογγυσμῶν ἠνείχετο τοῦ στασιώδους ὄχλου,
 καὶ πικρασμοὺς τοὺς ἀπ' αὐτῶν ἔφερεν εὐκαρδίως.
 ἦγε δὲ τούτους Μωϋσῆς ἐρήμοις ἐν ἀβάτοις,
 1065 τοῦτο Θεοῦ κελεύσαντος καὶ κρίναντος συμφέρον.
 ὕδωρ ἐκ πέτρας ἔβλυζε, πτηνῶν ἔβροχε σάρκας,
 ἔμμανοδότει, καὶ τροφὴν ἐψώμιζεν ἀγγέλων,
 ὡς αἰτὸς ἐσκέπαζεν αἰτιδεῖς ἀπτέρους.
 ὠδεον τοίνυν ἀκλινῶς εἰς τὴν ἐπηγγελμένην,
 1070 τὴν ἀπ' Αἰγύπτου δ' ἕως γῆς ὀρίων Παλαιστίνης
 ἐν ὅλοις τεσσαράκοντα τοῖς ἔτεσι διήλθον.
 καὶ πᾶν δυσκαταμάχητον ἔθνος καὶ φρικαλέον
 καὶ γένος πᾶν ἀλλόφυλον καὶ πλήρες δυσσεβείας
 D ὡς δρεπανῖται λήϊον ἐθέρισαν ῥιζόθεν.
 1075 Ἄλλ' ὁ μὲν Θεὸς Μωϋσῆς τὸν βίον ἀπολείπει,
 πολὺν αὐτοῦ καταλιπὼν πόθον τοῖς ὁμοφύλοις,
 καὶ νόμον δοὺς ὑπὸ Θεοῦ πλαξίν ἐγγεγραμμένον,
 ὥσπερ ἀστὴρ ἡμεραγωγὸς ὑπὸ τὴν γῆν ἐκρύβη.
 μετὰ Μωσῆν δ' ὁ τοῦ Ναυῆ παῖς Ἰησοῦς κυροῦται
 1080 τοῦ δημαρχεῖν καὶ προστατεῖν τοῦ τῶν Ἑβραίων σμήνους.
 οὗτος αὐτοῖς κληροδοτεῖ τὴν γῆν τῆς Παλαιστίνης,
 ἣν ἐπηγγείλατο Θεὸς προπάτορσι τοῖς Θείοις,
 καὶ τῶν φυλῶν ἐμέρισεν ἐκάστη τὸ προσῆκον,

1060 ἀνγλικῶν M

1063 ὑπ' AR

1074 ἐθέριζον RR

1080 προστ.] στρατηγεῖν R, βοηθεῖν M

γένους ARR

virorum milia, sine feminis et infantibus et imberbibus pueris. tantae igitur multitudinis dux erat Moses, et murmurationes seditiosae turbae tolerabat, acerbitatesque profectas ab ipsis miti corde ferebat. ducebat autem eos Moses per solitudines invias et inaccessas, quemadmodum mandarat deus et expedire statuerat. aquam excassit e saxo, carnibus volucrum pluit, manna dedit eis, angelorum cibo suos pavit. sicut aquila operuit pullos implumes. proficiscebantur igitur recta in terram promissam ab Aegypto usque ad fines terrae Palaestinae. totis vero solitudinem annis quadraginta peragrarunt, omnemque nationem bellicosam ac terribilem et gentem omnem alienigenam et impietatis plenam funditus demesuerunt, ut segetem messorum ressecare consueverunt.

Tandem divinus ille Moses e vita migrat, magno nationi desiderio sui relicto; dataque illis lege divinitus tabulis inscripta, diurni sideris instar sub terram est occultatus. post Mosem autem Iesus Navae filius confirmatur, ut tribunus ac praefectus Hebraeorum nationis esset. hic per sortem eis terram Palaestinam distribuit, quam deus ipsorum maioribus promiserat. concessit autem singulis tribubus partem suam, ex-

- ἀνευ φυλῆς τῆς τοῦ Λευί· ταύτη γὰρ ἀντὶ λάχους
 1085 τὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῷ Θεῷ κατεκληροδοτήθη.
 οὗτος δυνάστας Χαναάν καὶ πάντας τοὺς προσχώρους
 ῥιζῶν ἀνείλεν ἀπ' αὐτῶν βραχίονι μεγάλῳ. P 23
 καὶ τούτου διαβάντος δὴ τὴν ἄλμην τὴν τοῦ βίου,
 κριταὶ κατῆρχον τοῦ λαοῦ καὶ πάντα διεκόσμου
 1090 μέχρις Ἡλεί καὶ Σαμουὴλ τοῦ προφητικωτάτου.
 ἕως μὲν οὖν ἐνέμενον τοῖς νόμοις τοῖς ἐνθέοις
 καὶ τὸν Θεὸν ἐσέβοντο καρδίαις ἀδιστάτοις,
 ἔθνοους ὑπέρτεροι παντὸς καὶ γένους ἐτηροῦντο,
 καὶ κατὰ ῥοῦν ἐφέρετο τούτοις ὁ βίος ἄπας.
 1095 ἤνικα δ' ἐξεφέροντο πρὸς εἰδωλολατρειὰν
 καὶ προσετίθεντο θεοῖς ἀψύχοις καὶ ματαίοις,
 εὐθέως παρεδίδοντο τοῖς δυσμενεσί δοῦλοι.
 μέχρι μὲν οὖν καὶ Σαμουὴλ κριταὶ τούτων κατῆρχον·
 μετὰ δὲ ταῦτα βασιλεὺς αἰτήσασιν ἐδόθη B
 1100 ἀπὸ φυλῆς Βενιαμὴν Σαουλ τοῦ Κίς ὁ γόνος.
 καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Δαβὶδ ὁ μέγας ἐν προφήταις
 τοῦ γένους κρείττω γίνεται, θρέμματα τότε νέμων,
 καὶ καθέξῃς τρισκαίδεκα μέχρις Ἰεχονίου,
 ἕφ' οὗ τὸ τρίτον ἐπελθὼν ὁ Ναβονχοδονόσορ
 1105 τὴν πόλιν ἐνεπύρισε καὶ τὸν ναὸν τὸν Θεῖον,
 καὶ τὸν λαὸν μετώκισεν ἐν χώρῳ Βαβυλῶνος.
 Τοῦ δὲ Δαβὶδ κατάρξαντος ἔριτι τῶν ὀμοφύλων,

1085 καὶ τῷ] τε καὶ AR. an καὶ τῆ? 1100 φυλῆς τοῦ B. M
 1101 ὁ προφήτης AR 1102 νέμων τότε R 1107 κατάρ-
 ζοντος AMR τότε MR ἄλλοφύλων AR

cepta Levi tribu: nam illi sortis suae loco res divinae una cum ipso deo obtigerunt. hic et principes Chananaeos et omnes finitimos, ab ipsis usque radicibus, forti brachio evulsit. cum autem et ipse vitae huius mare traiecisset, iudices populum habebant in potestate omniaque gubernabant, usque ad Eli et Samuelem vatem maximum. quam quidem diu divinis legibus constanter inhaerebant deumque cordibus non ambiguis venerabantur, quavis gente ac natione superiores erant vitamque universam ex animi sententia transigebant. quoties autem ad deastrorum cultum exorbitabant et mentem ad inanimes vanosque deos adiciebant, statim adversariis in servitutem tradebantur. igitur usque ad Samuelem iudices imperarunt. deinceps eis rex datus est, uti petierant, Saulus Cisi filius de tribu Benjamin. post Saulum David, magnus ille vates, gentis fit princeps, dum oves pascit. successerunt ordine tredecim ad Iechoniam usque; cuius tempore cum Nabuchodonosor ter venisset, urbem cum divino templo exussit et populum in Babyloniam regionem transtulit.

Davide autem nationi suae imperante Graeci bellum adversus Troia-
 Const. Manasses.

ὁ πρὸς τοὺς Τρῶας πόλεμος Ἑλλησιν ἐκροτήθη,
 χάριν Ἑλένης γαμετῆς οὔσης τοῦ Μενελάου.

1110 ταύτην ἐγὼ βουλόμενος τὴν μάχην ἱστορήσῃσι
 C καθὼς τοῖς ἱστορήσασι γράφεται περὶ ταύτης,
 καὶ μέλλων λέγειν οὐ καθὼς Ὀμηρος ἀναγράφει,
 συγγνώμην ἐξαιτήσομαι παρὰ τῶν ἐγγνωμόνων·

Ὀμηρος γὰρ ὁ μελιχρὸς τὴν γλῶτταν καὶ θελξίνους
 1115 μεθόδοις χρώμενος σοφαῖς οἰκονομεῖ τοὺς λόγους,
 ἐνιαχοῦ δὲ τὰ πολλὰ στρέφει καὶ μεταστρέφει.
 ἀλλὰ γὰρ ἤδη μοι λοιπὸν ταῦτα διηγητέον.

Τῷ Λαομέδοντος παιδὶ τῷ φυλαρχοῦντι Τρώων
 Πριάμῳ σύζυγος σπνῆν Ἑκάβη παῖς Κισσέως,

1120 καὶ μήτηρ ἐχορημάτισε πολλῶν ἐκ τούτου παίδων.
 ἔχουσα γοῦν κατὰ γαστρὸς καὶ πρὸς τὸ τίκτειν οὔσα
 φοβήτροις ἐκτεθρόητο νυκτέρων ὄνειράτων·
 βλέπειν γὰρ ἔδοξε δαλὸν φλόγειον ἀνθρακίαν

D ἐκ τῆς αἰδοῦς προκύπτοντα ταύτης, καὶ πυροπολοῦντα

1125 τὴν πόλιν ἄπασαν ὁμοῦ καὶ τὰς τῆς Ἰδης ὕλας.
 ἀκοῦει τοῦτο Πρίαμος, τοῖς μάντεσι κοινοῦται·
 μανθάνει χρήσιμον αὐτῷ γενέσθαι καὶ τῇ πόλει,
 ἂν τὸ γεννηθῆσόμενον θηρίοις ἐκτεθείη
 ἢ τῷ πυρὶ τῷ καυστικῷ πρὸς ὕλεθρον ὀφείη.

1130 μετὰ μικρὸν δ' Ἀλέξανδρος ἐξέθορεν εἰς φάος,
 χαρίεν βρέφος, εὐπρεπές, ἄστεϊον τῷ προσώπῳ.
 ἐχρῆν μὲν οὖν τὸν Πρίαμον μελλήσαντα μηδ' ὄλωσ

1112 ἀντιγράφει A
 τρέπει AR

1114 μὲν R
 1128 ἐκδοθείη R

1116 τρέπει R μετα-
 1131 βρέφος χαρίεν R

nos moverunt, Helenae causa, quae Menelai coniunx erat. hoc bellum equidem memoriae proditurus quemadmodum ab iis describitur qui illud viderunt, adeoque dicturus ab Homero non recte descriptum esse, veniam a benevolis lectoribus postulabo. nam Homerus lingua mellitus et illecebrosus narrationes quidem suas instituit, rationibus doctis utens: verum alicubi quaedam flectit et invertit. at enim ipsa res mihi commemoranda venit.

Filio Laomedontis, Troianae gentis principi, coniunx erat Hecuba Cissei filia, multorum e marito suo liberum mater. haec cum praegnans esset ac partui vicina, nocturnorum somniorum terculamentis percellabatur. nam videre sibi videbatur facem flammeam carbonariam prodeuntem e verendis suis et exurentem igne urbem universam una cum Idae silvis. audit hoc Priamus, cum vatibus communicat. intelligit tam sibi quam urbi utile futurum, si fetus ille feris bestiis exponatur vel ad interitum ardentem in ignem coniciatur. paulo post Alexander in lucem prodiit, infans venustus, formosus, facie lepida. debebat hic Priamus,

εὐθὺς προκίψαν ἐκ γαστρὸς τὸ βρέφος ἀφανίσαι,
ἔξαφανίζειν παντελῶς ἄπισυν χώρον μέλλον·

1135 ὁ δὲ τῆ φύσει νικηθεὶς φεΐδεται τοῦ τεχθέντος.
νομίζων δὲ σοφίσασθαι τὸ δραστικὸν τῆς τύχης;
ἄλλοις ἐκτραφησόμενον ἐκτίθησιν εἰς χῶρον
τὸν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Πάριδος Πάριον κεκλημένον.

P 24

1140 ὠκτείρησαν, ἀνείλοντο. κήδονται τοῦ νηπίου,
καὶ βρεφικῶς ἐκτρέφουσι Πάριν ὠνομακότες.
ἤδη δ' αὐτὸν ἐγγίσαντα μειράκιον ἡλικία
ὁ Πρίαμος συνέστιον αὐτὸν παραλαμβάνει,
νομίσας ὡς ἐκπέφενγε τὴν ἀπ' ἐκείνου βλάβην.

1145 ἀλλ' ἦσαν ἀμετάκλωστα τὰ νήματα τῆς τύχης,
καὶ τὸ καθάπαξ κρωθὲν οὐκ ἦν ἀναλωθῆναι.
ὁ γὰρ Ἀλέξανδρός τινα τῶν δημογνίων κτείνας,
οὐχ ἐκουσίαις μὲν ὄρμαϊς πλὴν ὅμως δράσας φόνον,
ἀπαίρει πρὸς Μενέλαον ἐκ Τροίας ἐπὶ Σπάρτην.

1150 δέχεται τοῦτον εὐμενεῶς ἐκείνος οἷα φίλον,
φιλοφρονεῖται, ξεναγεῖ, παντοίως δεξιούται.
ἐνταῦθά σου τὸ παίγιον, τύραννε πάντων Ἔρωσ,
ἐνταῦθά σου τὸ παίγιον καὶ τὸ τῆς ἔχθρας σπέρμα,
ὄθεν ἀνῆψας λιπαρὰν κάμινον τοῦ πολέμου.

B

1155 ἀποδημεῖ Μενέλαος, λείπεται Πάρις μόνος,
τὴν Μενέλαου γαμητὴν κατὰ τὸν οἶκον βλέπει.
ἦν ἡ γυνὴ περικαλλῆς, εὖσφρος, εὐχρουστιάτη,

v. 1134 add R 1137 χώρον R 1138 Πάριος M 1141 βρε-
φουργῶς R 1156 κλέπτει A

nulla eius habita ratione, prodeuntem ex alvo infantem statim perdere: verum victus a natura in lucem edito parcat. cumque se putaret astutiam fortunae decepturum, exponit eum in agrum ab aliis educandum. qui ager ab ipso Paride Parius est appellatus. abiectus erat negligenter: reperitur a pastoribus: miserti sunt, tollunt, curam infantis habent, Paridemque vocatum infantum more educant. cumque iam accessisset ad annos adolescentiae, Priamus eum suas in aedes recipit, arbitratus se iam vitasse damnum ab ipso imminens. verum telae fortunae revolvi non poterant, quodque semel constitutum erat, non poterat dissolvi. nam cum Alexander cognatum quendam occidisset, non ille quidem ex animi proposito, caede tamen perpetrata, Troia Spartam ad Menelaum discedit. excipit is hominem benigne velut amicum, complectitur, omne benevolentiae genus exhibet. hic ludus tuus conspicitur, tyranne amor: hic ludus tuus et semen inimicitiae, de quo claram belli caminum excitasti. abijt peregre Menelaus, Paris solus relinquitur. videt in aedibus Menelai conjugem. erat ea mulier perpulchra, venustis superciliis et colore, pulchris

- εὐπάρῃος, εὐπρόσωπος, βοῶπις, χιονόχρους,
 ἐλικοβλέφαρος, ἄβρᾶ, χαρίτων γέμον ἄσπος,
 1160 λευκοβραχίων, τροφειρά, κάλλος ἄντικρος ἔμπνον.
 τὸ πρόσωπον κατέλευκον, ἢ πυρεὶά ῥοδόχρους,
 C τὸ πρόσωπον ἐλίχουρι, τὸ βλέφαρον ὠραῖον,
 κάλλος ἀνεπιτήδευτον, αὐτόβαπτον, αὐτόχρον·
 ἔβαπτε τὴν λευκότητα ῥοδόχροια πυρσίγη,
 1165 ὡς εἴ τις τὸν ἔλέφαντα βάψει λαμπρᾷ πορφύρα.
 δειρὴ μακρᾶ, κατέλευκος, ὅθεν ἐμυθουργήθη
 κωνογενῆ τὴν εὐοπτον Ἑλένην χρηματίζειν.
 ὄρᾳ ταύτην Ἀλέξανδρος, ἀλίσκεται τῷ κάλλει.
 καὶ τί πολλὰ καὶ περιττὰ μακρηγορεῖν καὶ γράφειν;
 1170 ἀρπάζει ταύτην θέλουσαν, φηγὰς ἀποδιδράσκει.
 καὶ τὴν φηγὴν ἀδυνατῶν ἄλλως εὔ διαθέσθαι,
 εἰς ναῦν ἐμβὰς ἀλίπλοον ἀπαίρει πρὸς Φοινίκην,
 ἐκ τῆς φερούσης ἐκτραπεῖς πορείας πρὸς τὴν Τροίαν·
 δίωξιν γὰρ ὑπώπτευεν ἐκ τῶν ἀδικηθέντων.
 D 1175 ἀποληφθεῖς δὲ πνεύμασι σφοδροῖς πολυταράχοις
 μύλις εἰς ἕν ὠρμίσατο στομάτων τῶν τοῦ Νεῖλου,
 Κανωβικὸν ὀνομασθὲν ἐν χρόνοις τοῖς ὑστέροις,
 ἔνθα δεδόμητο νεὼς ἤρωος Ἡρακλέος,
 τοῖς πρόσφρξι δωρούμενος ἀνθρώποις ἀσιλίαν.
 1180 εἰς τοῦτον τοῖνον τὸν ναὸν φηγόντες ὑπὸ δέους
 οἱ συμφγόντες Πάριδι καὶ συνεκπεπλευκότες
 πολλὰς αὐτοῦ κατέχεον ὕβρεις καὶ λοιδορίας,

1163 ἀβάπτιστον M

1164 πυρῖνη M

1178 ναὸς R

genis et facie, grandibus oculis, colore niveo, rotundis oculis, tenera, nenus quasi quoddam gratiis abundans, brachiis albis, delicata, plane viva quaedam elegantia, facie candida, genis rosei coloris, facie venusta, formosis oculis, pulchritudine non adsciticia, colore nativo. tingeat albedinem color roseus, rubens, ac si quis ebur splendente purpura tingat. collum praelongum, candidum; unde ficta est fabula, formosam Helenam e cygno fuisse procreatam. adspicit hanc Alexander: a forma capitur. et quid multa vel dicenda sunt vel scribenda? rapit hanc volentem: fugitivus abscedit. cumque fuga recte institui alio modo non posset, navem ingressus maritimam in Phoenicem abit, omisso itinere quod Troiam versus duceret: suspicabatur enim fore ut eum laesi persequerentur. exceptus autem a ventis vehementibus ac turbulentis ad urbem applicuit, quae sita erat ad unum ex ostiis Nili, quod posterioribus saeculis Canobicum est appellatum; ubi Herculis herois fanum erat exstructum, quod hominibus eo confugientibus securitatem concedebat. in hoc fanum prae metu cum se recepissent quotquot una cum Paride aufugerant domoque navigarant,

- ἐκτραγωδοῦντες τὰ δεινὰ τὰ παρ' αὐτοῦ πραχθέντα,
τὴν ἕβριν, τὴν ἀσέβειαν τὴν εἰς τὸν ξινοδόχον,
1185 τὴν ἀρπιαγὴν τῆς γυναικός, καὶ μὴν καὶ τῶν χρημάτων.
ἀκούει ταῦθ' ὁ στυγερὸς ὁ κληρομαχῶν τοῦ τύπου, P 25
ἀκούει ταῦτα καὶ Πρωτεὺς ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου,
καὶ γίνεται μετάπεμπτος ὁ Πάρις πρὸς ἐκεῖνον
σὺν γυναικί, σὺν χρήμασι, σὺν τοῖς συνεπομένοις.
1190 ὁ μὲν οὖν ἐπυνθάνετο τίς ἢ γυνὴ καὶ τίνος,
καὶ πόθεν ἀφελόμενος ταύτην περιπλανῶτο.
Ἀλέξανδρος δ' ἀνέπλαττε ψευδοσυνθέτους λόγους.
ὁ δὲ Πρωτεὺς ἐκδιδαχθεὶς τὰ κατὰ τὴν Ἑλένην
τοιοῖσδε πρὸς Ἀλέξανδρον ἐχρήσατο τοῖς λόγοις.
1195 "εἰ μὴ μοι προκεκύρωτο καὶ προτεθέσπιστό μοι
μηδένα ξένον ἀναιρεῖν τῶν ὑπὸ κλυδωνίου
χειμαζομένων χαλεποῦ κἀνταῦθα ῥιπτουμένων,
μεγάλαις ἂν σε καὶ δειναῖς βασάνοις ἐτισάμην B
ἀχάριστον γενόμενον περὶ τὸν εὐεργέτην
1200 καὶ τοὺς θεσμούς πατήσονται τοὺς τῆς φιλαλληλίας.
νῦν δέ σοι τὰ μὲν χρήματα καὶ τὴν γυναῖκα ταύτην
οὐκ ἀποδώσω, κὰν πολλαῖς χρήσῃ ταῖς κολακείαις,
τῷ δ' Ἑλληνι τῷ παρὰ σοῦ βλαβέντι συντηρήσω·
σὺ δ' ἐξ αὐτῆς ἀπόστηθι, κὰκ τῆς Αἰγύπτου φεῦγε."
1205 Πρωτεὺς μὲν οὖν σὺν ἀπειλαῖς ἀπόσατο τὸν Πάριν·
ὁ δὲ κεναιῖς ὑπέστρεψε χερσὶ πρὸς τὴν πατρίδα,

1192 συνέπλαττε AM 1197 χειμαζόμενον AM χαλεπῶς R δι-
πλουμένον M 1198 ἠκισάμην R 1200 φιλανθρωπίας R
1202 μυρίαῖς R 1204 ἀπόστειλε A

multas in ipsum contumelias ac probra effundebant, exaggerantes tragice gravia ipsius facinora, iniuriam et impietatem adversus hospitem, raptum non solummodo coniugis sed etiam opum. audit haec dux qui isti loco praeerat: audit et Proteus rex Aegyptiorum. itaque Paris ad ipsum accessit cum muliere, cum opibus, cum comitibus. quaerebat rex quanam et cuius esset haec mulier; cuiusnam hac adempta sic oberraret. Alexander orationem falsam comminiscitur. verum Proteus edoctus omnia de Helena huiusmodi ad Alexandrum verbis usus est "nisi constitutum a me sancte foret neminem hospitem occidere, qui a tempestate graviter iactantur et huc appellunt, magnis ac gravibus te poenis afficerem, qui erga bene meritum ingratus te praestitisti, mutuique amoris vincula pedibus conculcasti. nunc autem tibi opes has et mulierem non reddam, etiamsi multis assentationibus utare: sed Graeco abs te laeso ea servabo. tu autem ex Aegypto fuga discedito." sic Proteus cum minis Paridem abegit, qui manibus vacuis in patriam reversus est, cum volu-

τῆς ἡδονῆς γενσάμενος ἄκρω δακτύλῳ μόνῳ,
καὶ πρὸς αἰθέρι φθάνουσαν πυρκαϊᾶν ἀνάψας.

Καὶ γάρτοι μετὰ τὸν δρασμὸν τούτου τὸν ἀπὸ Σπάρτης

- 1210 καὶ τὴν Ἑλένης ἀρπαγὴν τοιάδε συμβεβήκει.
C ἐπάνεισι Μενέλαος ἐκ τῆς ἀποδημίας,
μυθάνει τὸ γενόμενον, ῥηγνύει τὴν ἐσθῆτα,
καὶ σὺν αὐτῷ Τυνδάρεως πατὴρ ὁ τῆς Ἑλένης.
εἰς μέσους ἀφικνοῦνται δὲ τοὺς τῶν Ἑλλήνων πρώτους
- 1215 ἡσβολωμένοι πρόσωπα καὶ μελανειμονοῦντες,
ὄρκων ἀναμιμνήσκουσι τῶν φοικωδῶν ἐκείνων,
οὓς ἦσαν Ἑλληνες ὁμοῦ πάντες ὁμωμοκότες,
ὡς εἰ συμβῆ παρὰ τινος Ἑλένην ἀρπαγῆναι,
πάντες ἰδίῳ σώμασιν αὐτῆς ὑπερμαχοῦνται.
- 1220 πολλὰ γοῦν ἱκετεύσαντες καὶ δεδυσωπηκότες
συμπείθουσι τοὺς Ἑλληνας στρατεῦσαι κατὰ Τρωῶν.
καὶ δὴ πολλοὶ συντρέχουσιν ἐκ νήσων, ἐξ ἠπείρων,
παραθαλάσσιοι, μακρὰν τῆς ἄλμης ἀφεστῶτες,
D ἐξ Ἀθηναίων αὐθυγενεῖς, ἐκ πάσης τῆς Εὐβοίας,
1225 ἐκ Θετταλῶν, ἐξ Ἀχαιῶν, ἐκ πάσης τῆς Ἑλλάδος.
ἦσαν καὶ νῆσοι σύμμαχοι, Ἰθάκη, Ρόδος, Σκῦρος
καὶ Σάλαμις, καὶ σὺν αὐταῖς ἡ τρισημερίστη Κρήτη.
Κορίνθιοι συνήεσαν, Ἀργεῖοι συνεμάχουν,
καὶ στόλος μυριάστολος αὐτῶν συνεκροτεῖτο.
- 1230 ἦν Μενεσθεὺς ἐξ Ἀθηναίων, Νέστωρ ἀπὸ τῆς Πύλου,
ἐκ τῆς Ἰθάκης Ὀδυσσεύς, ἐκ Σαλαμῖνος Αἴας,

1214 μάγους A
1222 ἠπείρου A

1220 ἱκετεύοντες R
1229 αὐτοῖς RR

1221 ἐκπεῦσαι R

ptatem extremo tantum digito gustasset et rogam accendisset caelum ipsum attingentem.

Hoc modo fuga Paridis e Sparta Helenaeque raptus accidit. revertitur ex peregrinatione Menelaus: quid evenisset, accipit. vestem lacerat; et cum ipso Tyndareus Helenae pater idem facit. una principum Graecorum coetum adeunt, denigratis vultibus, vestesque pullas induti. irisiurandi illius horrendi commonefaciunt, quod Graeci omnes simul iraverant, ut si contingeret Helenam ab aliquo rari, omnes suis cum corporibus pro ea pugnarent. multum ergo cum supplicassent ac pudorem intecissent, persuadent Graecis ut bellum adversus Troianos facerent. itaque multi de insulis ac terris continentibus concurrunt, maritimi et longe a mari distantes, Athenienses, itemque de tota Euboea ex Thessalia, ex Achaia, ex tota Graecia. erant et insulae sociae, Rhodus, Ithaca, Scyrus, Salamis, et cum his maxima illa Creta. itabant una Corinthii: socii erant Argivi. mille navium classis est ab ipsis coacta. aderat Menestheus Atheniensis, Nestor Pylius, Ulysses ex Ithaca, ex

- ἐκ Κρήτης ἦν Ἰδομενεύς, Τληπόλεμος ἐκ Ῥόδου,
πάντες τὸ γένος ἔλκοντες ἐξ εὐγενῶν αἱμάτων,
ἄριπρεπεῖς, διογενεῖς, ἄρεικοί, γεννάδαι,
1235 γενναῖοι, θυμολέοντες, ἄνδρες αἱμάτων πάντες.
ὁ δὲ Φθιώτης Ἀχιλλεὺς ἔλαμπεν ὑπὲρ πάντας,
ἄνθρωπος πολεμόκλονος, ἄλκιμος, βριαρόχεις.
καὶ τοίνυν ἐξαρτύσαντες τὸν χιλιόναυκον στόλον
ιστιῶσιν Ἀγαμέμνονα στολάρχην καὶ στρατάρχην,
1240 ἄνδρα γενναῖον καὶ καλόν, ἥρωα ῥωμαλέον,
καὶ κάλλει διαπρέποντα καὶ βραχιόνιον σθένει.
πατρίδων μὲν ἀπαίρουσι καὶ φίλων καὶ τοκέων,
ἐκθύμως ναυστολοῦνται δὲ κατὰ τῆς πολεμίας.
κοινῇ δὲ συσκευάμενοι κρίνουσιν εἶναι δέον
1245 λεηλατεῖν τε καὶ πορθεῖν τὰ πρόσοικα τῇ Τροίᾳ,
ὡς ἂν καὶ τούτοις γένοιτο τῶν ἀναγκαίων πόρος
καὶ τοῖς Τρωσὶν ἐκκόπτοιτο τὰ πρὸς τὴν συμμαχίαν.
στέλλεται τοίνυν Ἀχιλλεὺς καὶ τῶν ἀρίστων ἄλλοι,
καὶ νήσοις ἐπιτίθενται καὶ κείρουσιν ἠπείρους,
1250 καὶ τέλεον ἐκτρίβουσιν ὕσα τῶν πολέμιων.
ἤκουστο μὲν οὖν Ἑλλησι τὰ περὶ τῆς Ἑλένης,
ὡς ὁ Πρωτεύς ὁ βυσιλεὺς ἀφέλοιτο τὸν Πάριον,
ὡς παρ' αὐτοῦ φυλάττοιτο κατὰ τὴν πόλιν Μέμφιν·
ἀλλ' ἠγωνίζοντό, φασι, περιγενέσθαι Τροίας,
1255 φήμης κρατούσης παρ' αὐτοῖς ὡς Θησαυροῖς χρυσοῦ.
ἐνευθηροῖτο, καὶ πολλῶ τῷ πλούτῳ περιβριθῶι.

1232 τριπτόλεμος ARR
λάμποντα A

1238 μυριόναυκον R

1241 δια-

1246 γίνονται R

1251 οὖν] τοῖς M

Salamine Ajax, Idomeneus e Creta, e Rhodo Tlepolemus, omnes originem generis habentes e nobili sanguine, insignes, orti Iove, Mavortii, fortes, generosi, leoninis animis praediti. supra omnes Achilles e Phthia lucebat, vir bellicosus, fortis, robustis manibus. enimvero instructa mille navium classe, Agamemnonem classis et exercitus imperatorem constituunt, virum generosum ac bonum, heroa robustum, praestantem forma et vi brachiorum. discedunt a patria et amicis et parentibus, animoque forti versus hosticum solum classem dirigunt. re communiter deliberata, statuunt esse necessarium ut diriperent ac exscinderent Troiae viciniam, ut ipsi copiam commeatu acquirere et Troianis sociorum vires frangerentur. itaque mittitur Achilles cum aliis viris praestantissimis, qui insulas invadunt et continentes depraedantur, ac tandem res hostium prorsus atterunt. audierant quidem Graeci, de Helena quid factum esset, nimirum Protea regem Paridi eam ademisse, ac ab illo res ipsius omnes custodiri: verum omni studio conabantur, ceu fertur, occupare Troiam, cum fama constans esset auri thesauris eam abundare ac magnis opibus

P 26

B

- ἤθελον δὲ καὶ τίσασθαι τοὺς προλελυπηκότας·
 ἄνδρον γὰρ καὶ μαλακὸν καὶ ταπεινὸν ἡγοῦντο
 μὴ λήψεσθαι τῆς ὕβρεως ποινὰς τὰς προσηκούσας.
- C 1260 ὡς οὖν οἱ Τρῶες ἔβλεψαν τὸν τηλικούτον στόλον,
 καὶ τὴν πληθὺν ἰστόρησαν τὴν νεναστοληκυῖαν,
 ἀπανταχόθεν ἑαυτοῖς ἀθροίσαντες συμμάχους,
 Κᾶρας Ἀρκίους καὶ Μυσοὺς καὶ Μαιόνας καὶ Φρύγας,
 καὶ προσεταιρισάμενοι σύμπαν Ἀσίας ἔθνος,
- 1265 ὅποσον ἡπειρωτικόν, ὅσον ἐν παραλίᾳ,
 ἀντεπεξῆγον στρατιᾶς σμῆνος ἀπειραρίθμουν.
 καὶ χρόνος διηνέετο μακρὸς ἐν τῷ πολέμῳ.
 οἱ δὲ τῆς πόλεως αὐτῆς οἰκήτορες τῆς Τροίας
 ἦσαν ὑπὲρ πενήκοντα λαοῦ χιλιανδρίας.
- 1270 τὰ μὲν οὖν πρῶτα κραταιῶς ὠπλιζόντο πρὸς μάχην,
 ἀνδροκαρδίους συμβολαῖς τὰς φάλαγγας ἐγγύντες·
 ὡς δ' ἐπειράθησαν ὀψὲ τῆς Ἀχιλλέως ῥύμης
- D καὶ τὴν πυρώδη καὶ θερμὴν εἶδον εὐκνησίαν,
 καὶ τὴν ἀφρενωπότητα καὶ τὴν θυμοτολμίαν,
- 1275 ἐκάθηντο τοῖς τείχεσιν αὐτοὺς συγκεκλειότες
 καὶ μηδμιῶς τοῖς Ἕλλησιν ἀντεπελθεῖν τολμῶντες,
 ἕως ἢ πάντα στρέφουσα καὶ πάντα συγκυκῶσα
 καὶ πάντων μήτηρ τῶν κακῶν, ἢ βασκανία λέγω,
 τὴν Ἀχιλλέως ἤμβλυεν ὀρμὴν τὴν δραστηρίαν
- 1280 καὶ Τρῶας παρεθάρρυνεν ἐκείνου χολωθέντος.

1263 Παίονας R
 μίαν R

1272 ἐπειράσθησαν R
 1278 τὴν βασκανίαν R

1274 εὐθυτολ-

esse refertam. volebant etiam ulcisci eos qui prius laeserant: etenim viris indignum, mollis deiectique animi putabant esse illatae iniuriae poenas debitas non exigere. cum igitur tantam classem Troiani cernerent coramque multitudinem intuerentur, quae advenerat, collectis undique suis bellorum sociis, Caribus Lyciis Mysis Maeonibus Phrygibus, adiuncta itidem sibi quavis Asiae natione, quotquot erant mediterranei, quotquot maritimi, contra Graecos exercitus innumeri quoddam velut examen educebant, ita ut longum tempus in hoc bello contereretur. erant ipsius urbis Troianae habitatores supra hominum quinquaginta milia. et initio quidem ad pugnam se magna vi armabant, virilibusque congressibus phalanges perrumpebant: verum posteaquam Achilles robur tandem experti sunt eiusque mobilitatem igneam et ardentem conspexerunt, itemque virilem faciem et animosam audaciam, intra ipsa occlusi moenia desidebant, nec adversus Graecos ullo modo progredi audebant, donec omnia vertens et omnia perturbans, omniumque malorum mater, invidiam dico, impetum Achillis in rebus gerendis retudit, illoque ira commoto Troianorum ani-

τὸ δὲ τῆς λύπης αἴτιον τῆς τοῦτον πικρανύσης
ὁ Παλαμήδους φόνος ἦν ἀδίκως ὀλωλότος.
τὸ δ' ὅπως γέγονε, καὶ τίς ὁ συσκευάσας, λέξω.

Ὁ νησιώτης Ὀδυσσεὺς κατὰ τοῦ Παλαμήδους

- 1285 ἄσπονδον μῖσος ἔτρεφε καὶ φθόνον ἐκ καρδίας,
ὅτι παρὰ τοῖς Ἑλλησιν ἦν Παλαμήδους κλέος
καὶ πάντες οἵαπερ θεῶν προσέχοντες ἐκείνῳ
καρδιακὴν τὴν πρὸς αὐτὸν ὑπέτρεφον ἀγάπην.
καὶ γὰρ προέγνω τοῦ λοιμοῦ τὸ βέλος τὸ πυρφόρον,
- 1290 καὶ πᾶσι προειμήνησεν Ἑλλήνων στρατιάρχεις,
καὶ πάντων τούτων τῷ κακῷ πικρῶς δαμαζομένων
ἐκεῖνος διετήρησεν Ἑλληνας ἀπημάντους,
τὸ μὲν ὑποτιθέμενος καὶ λόγοις καταρτίζων,
τὸ δὲ καὶ πράγμασιν αὐτοῖς διδάσκων τὸ συμφέρον.
- 1295 ἐκ τούτου τοίνυν Ὀδυσσεὺς ἐτήκετο τῷ φθόνῳ,
βλέπων ὑπερφιλούμενον πᾶσι τὸν Παλαμήδην,
αὐτὸν δὲ νομιζόμενον ὡς ἓνα τῶν τοῦ πλήθους.
ἐντεῦθεν δόλους ἤρτυε καὶ μηχανορραφίας,
καὶ συνεσκευάζε βουλὰς πλήρεις συκοφαντίας.
- 1300 τοῦ μὲν οὖν καρτερόχειρος πυρόντος Ἀχιλλεύως
ἠπράκτου τὰ βουλευμάτα παιδὸς τοῦ Λαερτίου,
καὶ πᾶν τὸ τυρενόμενον κατὰ τοῦ Παλαμήδους
καὶ μηχανορραφούμενον ἦν ὡς ἀράχνης νῆμα
ὡς δ' Ἀχιλλεὺς ἀπέσταλτο σὺν ἄλλοις ὕριστεῦσιν

P 27

B

1285 ἄσπετον A
σεν AR

1291 τούτῳ interpres

1292 συνετήρη-

1304 βασιλεῦσαι A

mos erexit. doloris autem causa, qui hunc exacerbabat, erat Palamedis caedes iniuste necati. dicam vero qui hoc factum, et quis auctor fuerit.

Ulysses ex insula natus adversus Palamedem odium implacabile alebat et invidiam ex imo corde conceptam; idque propterea quod apud Graecos Palamedes floureret, quodque cuncti ad ipsum intentis animis, tanquam ad deum, intimo pectoris amore hominem complecterentur. nam praecogno-
verat pestis ardentis telum, eamque toti Graecorum exercitui praedixerat. cumque omnes ab hoc malo acerbè affligerentur, ipse Graecos illaesos a peste servaverat, partim eis consulens et homines oratione confirmans, partim ipsa re docens quid potissimum conduceret. hinc igitur Ulysses invidia flagrabat, cum Palamedem vehementer diligi cerneret, se vero haberi tanquam unum de plebe. ex eo tempore fraudes ac molitiones nectebat consiliaque calumniae plena parabat. verum quamdiu robustus Achilles aderat, nihil efficere consilia filii Laertis poterant, nec eorum quicquam quae contra Palamedem struebantur: nam quodcunque nectebatur, erat instar telae araneae. verum posteaquam Achilles cum ducibus caeteris

- 1305 *συνάψων πόλεμόν τισιν ὑπερμαχοῦσι Τρώων,*
καὶ συνεπόμενον αὐτῷ καὶ Παλαμίδην εἶχεν .
(ὑπερεγλίχετο καὶ γὰρ πάντη συνεῖναι τούτῳ),
ἐνταῦθ' ὁ πάντολμος ἀνὴρ δραξάμενος ἀδείας
τὴν Ἀγαμέμνονος σὺλᾶ κουφόνοιαν ἐν πρώτοις,
- 1310 *καὶ δῆθεν προσποιούμενος ὑπερφιλεῖν ἐκείνον*
“ἔρα” φησίν, “ὦ βασιλεῦ, ἀρχῆς τῆς τῶν Ἑλλήνων
 C *ὁ κραταιόχειρ Ἀχιλλεύς· κεντεῖ γὰρ ἡ νεότης.*
καὶ Παλαμίδην ὡς δεινὸν εἰπεῖν καὶ κολακεῦσαι
καὶ μαστροπὸν καὶ συνεργὸν εἰς τοῦτο προσλαμβάνει.
- 1315 *μετὰ μικρὸν δ' ἐλεύσονται τῆς μάχης τελεσθείσης,*
καὶ σοὶ μὲν βοῦς προσάξουσιν ἀγέλας τε θρεμμύτων,
αὐτοὶ δὲ σφετερίζονται χρημάτων ὅλας θήκας,
οἷς τοὺς Ἑλλήνων δυνατοὺς ὑποποιήσονται τε
καὶ κατὰ σοῦ κινήσουσιν, ὡς τῆς ἀρχῆς ἐκπέσης.”
- 1320 *ἤκουσε ταῦθ' ὁ βασιλεὺς, ἐπίσθη, σννηρηπάγη,*
καὶ τῷ τοῦ δόλου σκευαστῆι χρῆται πρὸς συμβουλίαν.
καὶ γίνεται μετὰπemptos εὐθὺς ὁ Παλαμίδης,
καὶ μονωθεὶς ταῖς ἀρκυσὶν ἐμπίπτει ταῖς τοῦ φθόνου.
- D *σνκοφανιεῖται τοῖς Τρωσὶν Ἑλληνας προδιδόναι,*
- 1325 *καὶ γίνεται λιθόλευστος (φεῦ, οἷα ποιεῖς φθόνε!)*
ἄλλο μηδὲν φθεγξάμενος εἰ μὴ τὸ ῥῆμα τοῦτο
“ὦ δυστυχῆς ἀλήθεια, σέ καὶ πενθῶ καὶ στένω·
σὺ γὰρ μου προαπόλωλας καὶ προεθανατώθης.”

1307 ἀεὶ συνεῖναι RR, συναπιέναι A
 1321 φθόνου R 1323 φόνου AR

1318 οἷς] καὶ MR

missus fuit bellum gesturus cum quibusdam Troianorum defensoribus, cuius expeditionis comitem secum habebat Palamedem (etenim vehementer illi semper adesse cupiebat), tum vero quidvis audens ille, nactus occasionem periculi expertem, Agamemnonis primum levitatem praedatur, seque simulans ipsius esse perquam studiosum “affectat” inquit, “mi rex, Graecorum imperium Achilles ille robustus, a iuvenili aetate impulsus, ac Palamedem ceu dicendi et assentandi peritum Ienonis instar ac socii ad hoc sibi adiungit. neque multo post commisso praelio venient; ac tibi quidem boves afferent et greges ovium: verum ipsi plena pecuniis vasa furtim auferent, quibus et subiicient sibi Graecorum potentiores et contra te concitabunt, ut imperium amittas.” audiit haec rex: persuasus et captus est, auctorem fraudis in consilium adhibet. statim deinde Palamedes accessit, et solus relictus in caedis laqueos incidit: per calumniam insimulatur, quasi Graecos Troianis proderet; lapidibus obruitur (heu quae perpetrastis, invidia!), nihil cum dixisset aliud quam hoc verbum “infelix veritas, te lugeo deploroque gemens. nam tu ante me periisti et morte

- ἐπάνεισιν ὁ Θέτιδος μετὰ λαμπρῶν τροπαίων,
 1330 μανθάνει τὸ γενόμενον, οἰκτεῖρει Παλαμῆδην,
 βαρυνθεμῆϊ, βαρυνθενεῖ, τοῖς Ἑλλησι μνηεῖ,
 ἀγίσταται τοῦ μάχεσθαι καὶ συμμαχεῖν ἐκείνοις.
 ἐντεῦθεν θάρσος Ἑκτορι καὶ τοῖς αὐτοῦ συμμαχοῖς,
 καὶ συγκροτοῦσιν Ἑλλησι μάχης ἰσχυρομάχους·
 1335 ἐντεῦθεν φόνοι καὶ σφαγαὶ καὶ πρόβρυσις αἱμάτων,
 ἀνδροκτασίαι καὶ βοαὶ καὶ λιμνασμοὶ τοῦ λύθρου.
 καὶ πίπτουσιν ὡς στάχτες τὰ τῶν Ἑλλήνων σμήνη,
 καὶ ταπεινοῦνται, καὶ δεινοῖς ἀπείροις συσχεθέντες
 ἐν μεταμέλῳ γίνονται τῶν πεπλημμελημένων.
 1340 οἱ πρὶν τε σοβαρόφρονες λόγοις ἰκετηροῖς
 ἐδέοντο τοῦ Θέτιδος καταλλαγῆναι σφίσιν.
 ἀλλ' οὐ πρόσεσχεν Ἀχιλλεὺς τούτοις, οὐ κατεκάμφθη,
 ἕως πεσῶν ὁ Πάτροκλος, ὕπερ ὑπερηγάπα,
 ἐκ παλαμῶν ἥρωϊκῶν γενναίων Ἑκτορέων,
 1345 αὐτὸν παρεβιάσατο δραμεῖν κατὰ τῶν Τρώων.
 ἔξεισι τοίνυν Ἀχιλλεὺς πρὸς πόλεμον πῦρ πνέων.
 καὶ ῥήγνυσι τὰς φάλαγγας, καὶ κτείνει τοὺς προμάχους
 καὶ σὺν αὐτοῖς τὸν Ἑκτορα τὸν κίονα τῆς Τροίας,
 ἄνδρα βριθύν, ἀρείκον, ὅπλοισι ἐντεθραμμένον,
 1350 μωλωπισμοὺς ἐμφαίνοντα τοῖς στήθεσι μυρίους,
 οὓς εἶχε συμπλεκόμενος τοῖς ταύροις τοῖς ἀγρίοις

P 23

B

1333 θάρσος R 1338 θανατοῦνται R 1341 μεταλλα-
 γῆναι A 1342 οὐκ ἐπεκάμφθη R 1345 κατεβιάσατο R
 1346 εἰς R 1347 καὶ κτείνει] τροποῦται M 1350 ἐμφέ-
 ροντα AR

affecteda es." revertitur inde Thetidis filius cum tropaeis splendidis; accipit quod acciderat, Palamedem miseratur, indignatur, luget graviter, irascitur Graecis, pugnare desinit atque illos in praeliis iuvare. hinc nata Hectori et sociis eius audacia. pugnas cum Graecis validas conserunt. hinc caedes, mactationes, effusiones sanguinis ortae, hinc homicidia, clamores, restagnationes cruoris. instar aristarum Graecorum agmina concidunt, qui animis deieci cum malis premerentur innumeris, paenitentia ducti sunt eorum quae deliquerant; cumque prius superbe se extulissent, nunc Thetidis filium verbis supplicibus orabant ut ipsis reconciliaretur. verum Achilles illa non curabat, quo eis opem ferret, donec Patroclus cecidisset, quem valde diligebat, interfectus ab heroicis manibus Hectoris. tum vero perpulerunt cum ut adversus Troianos procurerent. itaque progreditur ad pugnam Achilles, ignem spirans: perrumpit phalanges, prima stantes in acie necat, et inter eos Hectorem ipsum, Troiae columnam, virum fortem, mavortium, nutritum in armis, gerentem

προ τοῦ τοὺς Ἕλληνας ἐλθεῖν καὶ συγκροτῆσαι μάχην.
[ἀντιπαρατασσόμενος ἔθνεσιν ἀλλογλώσσοις.]

Ἀναιρεθέντος δ' Ἐκτορος τοῦ τολμηροκαρδίου

- 1355 μετακαλεῖται Πρίαμος συμμάχους Ἀμαζόνιας·
καὶ πάλιν μάχη καρτερὰ, καὶ θανατοῦνται πᾶσαι.
ἐκ πάντων οὖν ἀπορηθεὶς ὁ Δαρδανίδης γέρον
εἰς τὸν Δαβιδ τὸν ἄνακτα τῆς Ἰουδαίας πέμπει,
παλάμην ἔξαιτούμενος συμμαχικὴν ἐκεῖθεν.
- 1360 ἀλλ' ὁ Δαβιδ οὐ δίδωσιν, εἴτε τὸ τηνικαῦτα
C ἀντιπαρατασσόμενος ἔθνεσιν ἀλλογλώσσοις,
εἴτε καὶ μυστατόμενος Ἕλληνας καὶ βουρβόρους
ὡς μὴ θεὸν γινώσκοντας ἀλλ' εἰδωλολατροῦντας,
καὶ δεδιὼς μὴ ῥέψαιεν εἰς πλάνην Ἰουδαίῳ,
- 1365 εἰ παρ' αὐτοῦ πεμφθήσονται σύμμαχοι τοῖς ἐν Τροίᾳ,
πρὸς τὴν κακίαν ἔχοντες εὐεπιφόρως φῦσει.
τὸν οὖν Ταντάνην τῶν Ἰνδῶν Πρίαμος ἰκετεύει,
καὶ μετὰ πλήθους στέλλεται Μέμνων ἀπειροαρίθμου.
ὁ δὲ στρατὸς ἦσαν Ἰνδοὶ πάντες μελανοχρῶτες·
- 1370 οὔσπερ ἰδόντες Ἕλληνας ἐν ἀλλοκότῳ θέᾳ,
καὶ δειλιάσαντες αὐτῶν μορφὴν καὶ πανοπλίαν,
καὶ ζῶα περιτρέσαντες ἄπερ Ἰνδία τρέφει,
D νύκτιω φρυγεῖν ἐσκέπτοντο καὶ προλιπεῖν τὴν Τροίαν.
ἀλλ' ὁμως ἀντετάξαντο πρὸς τοὺς κελαινοχρῶτας,

1353 ἀντιπαρατασσόμενος? sed praestat expungere verum infra
(1361) recurrentem. 1356 κρατερὰ R 1358 πρὸς R
1361 ἀντιπαρατασσόμενος R 1364 ῥεύσαιεν MRR 1367 παν-
τάνην τὸν Ἰνδόν M 1374 παρετάξαντο R μελανοχρῶτας AR

in pectore cicatrices infinitas, quas ex conflictibus adversus feros tauros
acceperat prius quam Graeci venissent et cum eo depugnassent.

Hectore perempto, qui audaci praeditus fuerat corde, Priamus Ama-
zonas ad belli societatem arcessit. itaque rursus pugnatur, et omnes
necantur. hoc modo senex ille Dardanides ab omnibus destitutus, ad Da-
videm Iudaeae regem suos mittit, qui ab eo manum auxiliarem poscerent.
verum David illam haud porrexit, sive id temporis bellum gerebat adver-
sus nationes extraneas, sive abhorrens a Graecis simul et barbaris, ut
qui deum non cognoscerent sed deaestros colerent, ac veritus ne Iudaei
ad errorem prolaberentur, si ab ipso Troianis auxiliares copiae mitteren-
tur, cum alias a natura proclives ad vitium forent. igitur regem Indorum
Tantanem Priamum ad opem sibi ferendam suppliciter invitat, et infinita
cum multitudine Memnon mittitur. exercitus erat Indicus, omnes colore
nigro. quos cum aspexissent Graeci peregrino colore praeditos, formam
eorum et armaturam veriti, simulque bestias illas formidantes quas alit
India, fugere noctu Troiamque relinquere cogitabant. sed tamen nigris

1375 καὶ τῶν Ἰνδῶν τοῖς αἵμασιν ἠρύθρωσαν ἀρούρας,
καὶ τοῦ Σκαμάνδρου τὰς ῥοὰς ἐφοίνιζαν τοῖς λύθροις.

Ἐν τούτοις οὖν κατέλαβεν ἡ τῶν ἀναθημάτων
τοῖς Ἑλλησι πανήγυρις, ἀλλὰ καὶ τοῖς βαρβάροις,
καὶ πᾶσιν ἦν ἀνακωχὴ πολέμων καὶ καμιάτων.

1380 καὶ δὴ στρατὸς Ἑλλήμιος καὶ τὸ τῶν Τρώων σμήνος
ἀλλήλοισ ἐπεμύγνυντο προᾶσαι μὴδὲν τολμῶντες.

ἦν δὲ ναὸς πρὸ τῶν τειχῶν τῆς καλλιπύργου Τροίας,
ἔνθα θαμίζων Ἀχιλλεὺς εἶδε τὴν Πολυξένην
καὶ τὸν πυρσὸν τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος ἐπανῆψεν.

1385 ἐν λύτροις γὰρ τοῖς Ἐκτορος αὐτὴν προεωράκει,
καὶ κατασχεῖν δυνάμενος ὁμως οὐκ ἤβουλίθη.

τότε δ' ὡς εἶδεν ἔπαθε, καὶ τῷ πατρὶ Πριάμῳ
λόγους ἐπέστειλε ζητῶν εἰς γάμον Πολυξένην.

ὁ δὲ συγκατατίθεισθαι δῆθεν προσεποιεῖτο,

1390 καὶ ταῦτα δόλοισ ἐπραττον Δηϊφόβος καὶ Πάρις.

ὡς οὖν εἰσῆλθον εἰς ναὸν Ἀπόλλωνος Ἀλσαίου

ὄρκοις κατιμπιδώσοντες τὰ περὶ Πολυξένης,

ὁ μὲν Δηϊφόβος προσφῶς ἐφίλει τὸν Πηλέως,

φίλης νυμφίον ἀδελφῆς αὐτὸν κατονομάζων,

1395 ἔγγυς δὲ στὰς Ἀλέξανδρος ἐπήνεγκε καιρίαν,

καὶ πλῆξας ὑπέξέφυγε μετὰ τοῦ Δηϊφόβου.

ὁ δ' Ἀχιλλεὺς κατενεχθεὶς πνοαῖς ἦν ἐν ἰσχύταις.

P 29

B

1377 δὲ MRR

1378 τῶν βαρβάρων ARR

1381 τελοῦν-

τες R

1384 ἐπανῆψεν MR

1388 ἐπέστειλε RR

1392 κατ-

εμπιδώσαντες ARR

1394 εὐνέτην R

demum hominibus aciem opposuerunt, Indorumque sanguine terram tinxe-
runt, ut ea ruberet ac ipsa flumina Scamandri cruor purpurea redderet.

Eo tempore festum donariorum appetebat, quod tam Graeci quam
barbari celebrabant. itaque factae sunt induciae bellorum ac laborum.
quibus durantibus Graecorum et Troianorum copiae ostentabant se qui-
dem mutuo, sed nihil moliri contra se invicem audebant. templum vero
quoddam erat ante Troiam pulchris ornatam turribus, in quo frequenter
versans Achilles Polyxenam vidit et ardenti eius amore correptus est.
quippe conspexerat eam, priusquam Hector redimeretur; ubi cum illam
retinere potuisset, non tamen id facere voluit. at ubi tunc eam adspexit,
affici coepit, Priamoque patri denuntiavit se Polyxenam uxorem pascere.
Priamus assentiri se simulabatur, Deiphobo et Paride fraudes hasce machi-
nantibus. quare cum ingrederentur in Apollinis Alphaei fanum, iureiur-
rando se obstricturi in causa Polyxenae, Deiphobus Pelei filium comple-
xus osculabatur, carae sororis illum sponsum appellando, Alexander autem
prope adstans letale vulnus inflixit; quo illato una cum Deiphobo in fu-
gam se proripuit. Achilles collapsus extremam agebat animam. id Ulys-

- ἦσθετο τούτων Ὀδυσσεύς, συνείπετο γὰρ τούτῳ,
καὶ σὺν αὐτῷ διογενῆς Αἴας ὁ Τελαμῶνος.
- 1400 ἄμφω τοίγαρ εἰς τὸν ναὸν συνεισπεπηδηκότες
εὔρον τὸν ἦρω κείμενον αἵμασι πεφυρμένον,
ἀπεσβηκὸς ἐμπνέοντα, μύγῃς κινοῦντα γλῶσσαν
καὶ μέλλοντα καλύπτεσθαι τὰ βλέφαρα τῷ σκότει.
ὡς εἶδον οὖν ὠλόλυξαν, καὶ προσπεσὼν τῷ στήθει
- 1405 Αἴας ὁ μέγας ἐν κλανθμῷ πρὸς τὸν Πηλέως εἶπεν
“ἦν ἄρα, πολεμόκλονε καὶ γίγα βριαρόχειρ,
ὃς ἀνελεῖν ἠδύνατο τὸν θυμολέοντά σε.”
ὁ δ’ ἀμαυρὸν ἐφώνησε καὶ παρακεκοιμημένον
C “ἀνεῖλόν με Διήφοβος καὶ Πάρις μετὰ δόλου.”
- 1410 καὶ ταῦτ’ εἰπὼν ἐξέπνευσεν ὁ τηλικοῦτος ἦρωις.
Αἴας δ’ ἐπ’ ὤμων θέμενος τὸ σκῆνος Ἀχιλλέως
πικρῶς ἐπὶ τὸν ναύσταθμον ἤγαγεν ὀλολύζιον.
Εὐθὺς δὲ μετεπέμψαντο Πύρρον τὸν Ἀχιλλέως
τὸν καὶ Νεοπτόλεμον, τὸν ἀπὸ Διδαμείης.
- 1415 καὶ πάλιν φόνοι καὶ σφαγαί, πάλιν ἀνδροκτασίαι,
καὶ πάλιν αἱματοφόρυτοι Τροίας αἰ πεδιάδες,
καὶ πάλιν αἱμοφόρυκτα τὰ τοῦ Σκαμάνδρου ρεῖθρα,
ἕως τῶν μάντεων αὐτοῖς χρησιμὸς ἐκροιβασάντων
ὡς οὐ χρεῶν ἔστιν ἐλεῖν ἀπὸ πολέμου Τροίαν
- 1420 οὐδ’ ἐκ χειρῶν οὐδ’ ἐκ ξιφῶν, ἀλλ’ ἀπὸ δόλου μόνου,
D τὸν ἵππον ἔτεκτῆραντο τὸν ξύλινον ἐκείνον,

1401 αἵματι A 1402 μόλις AR γλῶτταν R 1403 σκό-
τω MRR 1409 ἀνεῖλέ R 1411 τὸ τηλικοῦτο σκῆνος R
1416 τῆς Τροίας πεδιάδες AM 1419 λαβεῖν R

ses animadvertibat, qui comitatus eum fuerat, una cum Aiace Telamonis filio, Iove sato. quapropter in fanum uterque simul cum irrupissent, heroem illum iacentem invenerunt, cruore foedatum, extremos ducentem spiritus, vix linguam moventem et iam iamque cernendi usum amissurum. itaque illo conspecto ululabant, et ad pectus eius allapsus Ajax Telamonius cum lamento Achillem allocutus est: “o vir mavortie, robustis manibus gigas, quisnam te leonino corde praeditum occidere potuit?” ille perobscure conciseque vocem hanc edidit “fraudente Deiphobus atque Paris me interfecerunt.” quae effatus insignis heros exspiravit. Ajax vero corpus Achillis humeris impositum acerbo cum eiulatu ad portum detulit.

Mox Pyrrhum Achillis filium arcessunt, cognomento Neoptoleum, Deiodamea matre natum. rursus caedes, mactationes, homicidia exoriuntur; rursus campi Troiani cruore imbuuntur, donec vatibus oracula pronuntiantibus, fatale non esse bello Troiam occupari, nec manibus nec gladiis, sed tantum fraude, ligneum equum Graeci fabricarunt, et in eum

- καὶ καταφράκτους εἰς αὐτὸν ἄνδρας εἰσενεγκόντες
ἀπαίρειν δῆθεν ἔδοξαν πρὸς τὰς ἐνεγκαμένας.
καὶ τὸν μὲν ἵππον εἴασαν αὐτοῦ πρὸς τῷ ναυστάθμῳ,
1425 αὐτοὶ δ' ἐφώρμονν ταῖς ναυσὶν ἐν τῇ Τενίδῳ νήσῳ.
εἶδον οἱ Τρῶες τὸ συμβάν, εἶδον ἐρήμους ὄρμους.
τὸν ἵππον μόνον βλέποντες ἠπόρουν, ἐθαμβοῦντο.
καὶ πρῶτα μὲν νομίζοντες εἶναι τὸ πᾶν ἀπάτην
φθείρειν τὸν ἵππον ὠρμηγτο, πρὶ παραδιδύουαι
1430 ἢ καὶ ῥίπτειν κατὰ πετρῶν κατὰ βυθοῦ θαλάσσης·
εἶτα (καὶ γὰρ κεκέρωτο Τροίαν ἀλώωνι τότε)
προσηκόν ἔδοξεν αὐτοῖς εἰσενεγκεῖν τὸν ἵππον
ὡς ἄγαλμα καὶ λάφυρον ἀπὸ τῶν ἐναντίων.
οἱ μὲν αὐτὸν εἰσήνεγκαν, καὶ πότοις καὶ χορεῖαις
1435 αὐτοὺς ἐκδόντες ἔπρωτον βαθὺν νήγρετον ἕπνον·
οἱ δ' ἄνδρες οἱ κρηπτόμενοι, καὶ πρὸς αὐτῷ λοχῶντες,
ὑπέξελθόντες σιωπῇ φροντωρὸν ἦραν μέγαν.
ὅπερ ἰδόντες Ἕλληνες οἱ προεκπεπλεκότες
θάττον ἢ λόγος ἐν ναυσὶ κατήραν πρὸς τὴν Τροίαν,
1440 καὶ τῶν πυλῶν ἀνοίγεισῶν παρὰ τῶν προεμβάντων
ὡς ἕδωρ εἰσεχύθησαν λάβρως ποθὲν πλημμῦραν.
Τῆς στεροπόρου τοιγαροῦν οὕτω ληφθείσης Τροίας
γυναῖκες ἀφηρηπάζοντο παστάδων νεοπήκτων,
ἢ γῆ κατελιμνάζετο τοῖς φόνοις τῶν πιπτόντων,
1445 βρέφος ὑπαγκάλιδιον ἐρρήγγυτο τῷ τοίχῳ.

P 30

B

1424 τῶν ναυστάθμων ARR 1427 ἐθαμβοῦντο A 1436 αὐ-
τὸν MR 1441 λαῦρον MR 1444 βαρβάρων R 1445 καὶ
βρέφος ὑπαγκάλιστὸν ἐρρήπιετο πρὸς τείχος R. πρὸς τείχος etiam A.

viris armatis impositis se versus patrium solum solvere simularunt. et equum quidem istic iuxta portum relinquebant, ipsi vero cum navibus ad Tenedum insulam appellebant. videbant Troiani quod acciderat; portus aspiciebant vacuos, solum equum intuentes dubitabant et obstupescebant. ac primo quidem existimantes subesse fraudem, equum abolere festinabant igni traditum vel de scopulis in profunditatem maris abiectum. deinde (nam statutum erat divinitus Troiam tunc esse capiendam) visum est eis equum in urbem traducendum esse tanquam simulacrum quoddam et spoliolum hostibus adeptum. quapropter eum in urbem cum potationibus et choreis intulerunt, seque deinceps somno gravi inexcitabili dederunt. at illi qui absconditi latebant in eo per insidias, silenter egressi magnum ignem suscitaverunt. quod conspicati Graeci, qui prius discesserant, dicto citius cum navigiis ad Troiam applicuerunt. cumque portae fuissent apertae ab iis qui erant prius ingressi, clanculum in eam infusi sunt instar exundantis aquae.

Hoc modo cum Troia, firmis munita turribus, esset capta, feminae rapiebantur e lectis recentibus, terra per caedes cadentium stagna-

ἀπλῶς εἰπεῖν ὡς ἐν βραχεῖ, γόος κατεῖχε πάντα,
καὶ πᾶν δεινὸν καὶ πᾶν πικρὸν κατέκλυζε τὴν πόλιν.
αἱ χεῖρες λυθροστάλακτοι, φονόβαπτα τὰ ξίφη·
τὸ δάπεδον ἠρύθρωτο, συνεπατοῦντο βρέφη.

1450 ὡς δέ ποτ' ἐκορέσθησαν ἀρπάζοντες κιννύντες,
πυρὶ παραδιδόασι, πιμπρῶσιν ἀπὸ βύθρων
τὴν προῖν ἐν πόλεσι λαμπράν, τὴν περιλαλουμένην.

Τὰ μὲν κατὰ τὸν πόλεμον τοιοῦτον ἔσχε τρόπον·
ἢ τύχη δ' ἐγκοτήσασα καθάπαξ Μενελάω

C 1455 ἄλλοις καινοῖς τὸν τάλανα καταπιεῖζει μόχθοις.
καὶ πάλιν πλοῦς μακρότερος, ναυστόλῃσις ἑτέρα,
καὶ πόνοι διαδέχονται τοὺς παλαιτέρους νέοι
καὶ πλοῦν τὸν Ἑλλησπόντιον Αἰγύπτια πελάγη.
ἀπαίρει πρὸς τὴν Αἴγυπτον, δεινὰς μετρεῖ θαλάσσας,

1460 καὶ χειμασθεῖς καὶ κυμανθεῖς ἀνέμοις βαρυθροῖσι
μόγῃς καταίρει πρὸς αὐτήν. ἄνεισι πρὸς Πρωτέα,
εὐρίσκει καὶ τὴν σύνοικον ἐκεῖ κατὰ τὴν Μέμφιν,
καὶ ξενισθεῖς καὶ τιμηθεῖς λαμβάνει τὴν Ἑλένην,
καὶ μετὰ μόχθους ἱκανοὺς φθάνει πρὸς τὴν πατρίδα,

1465 μετὰ τὴν Τροιάς ἄλωσιν ὕγθοον ἔτος τρέχων
κατὰ τὴν περιπλάνησιν τὴν ἐπὶ τὸν Πρωτέα.
εὐρίσκει καὶ τὸν σύναιμον ἀθλίως ὀλωλότα
δύλω κακίστης γυναικός, ἐχίδνης μοιχαλίδος·

1446 τὸ πᾶν κατεῖχε ARR

1453 τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον AM

1461 κατέρρει R, ἀνέρρει M ἄνεισιν εἰς A

bat. infans qui gestabatur in ulnis, ad parietem allidebatur. ut simpliciter ac breviter dicam, eiulatu cuncta replebantur, omnis calamitas, omnis acerbitas urbem invadebat. manus cruore stillabant, gladii sanguine tincti erant, pavementum rubedine infectum, infantes proculcabantur. tandem cum rapinis et caedibus essent satiati, urbem igni tradunt et a fundamentis exurunt, prius inter alias splendidam et passim celebrem.

Hoc modo bellum istud est gestum. caeterum fortuna Menelao semel indignata novis aliis miserum laboribus opprimit. rursum navigare coactus est multo remotius: aliae molestiae iam ante infelicem excipiunt, nimirum Hellesponticam navigationem Aegyptium mare. nam Aegyptum versus solvit: navigat periculosa per loca, et a tempestatibus fluctibus ventisque gravibus iactatus vix ad eam appellit. ascendit ad Proteum: invenit ibi coniugem in urbe Memphitica, hospitioque acceptus honorifice recipit Helenam. multos denique post labores in patriam revertitur, annum iam post occupationem Troiae octavum agens in oberratione, qua ad Proteum pergebat. invenit tum fratrem Agamemnonem misere trucidatum sceleratissimae uxoris fraude, quae moecha erat et vipera. invenit

- εὐρίσκει τὸν ἀδελφιδοῦν Ὀρέστιν ἐφθαρκότα
 1470 τὸν τοῦ πατρὸς αἰσχύνοντα τὸ γένος καὶ τὸ λέχος
 καὶ σὺν αὐτῷ τὴν ἀναιδῆ μητέρα Κλυταιμνήστραν.
 Ἦδη μοι συντετέλεσται καὶ τὰ κατὰ τὴν Τροίαν
 ἐπιδρομάδην καὶ σαφῶς. καὶ δὴ λοιπὸν γραπτέον
 τὴν σφεναρὰν καὶ κραταιὰν Ῥωμαίων εὐπομίαν,
 1475 πόθεν ἀρξάμενοι τῆς γῆς ἐκράτησαν ἀπάσης.
 Μετὰ τὴν Τροίας ἄλωσιν Αἰνεῖος παῖς Ἀγχιόου,
 εἴτε φρυγῶν εἴτε λυθῆεις ἀπὸ τῶν πολεμίων,
 μεταναστεύει παγγενεὶ πρὸς γῆν τῆς Ἰταλίας,
 ἣν ἄλλοι μὲν ἰστόρησαν οὕτως ὀνομασθῆναι
 1480 ἕξ Ἰταλοῦ κατάρξαντος μερῶν τῶν Ἑσπερίων,
 οἱ δ' ἕξ αἰτίας ἔφασαν τοιαῦσδε σχεῖν τὴν κλησιν.
 ὁ μέγας ἦρωσ Ἡρακλῆς τὰς Γηρυόνας βόας
 ἀγγεληδὸν συναγαγὼν ἤγεν ἕξ Ἐρυθείας.
 εἷς οὖν ἐκείνων δάμαλις τῶν ἀπὸ τῆς ἀγέλης,
 1485 ἀποσκιρτήσας, ὡς φασιν, ἀπὸ τοῦ βουκολίου,
 τὸ μεταξὺ νηξάμενος πέλαγος τῆς Θαλάσσης
 εἰς Ἰταλίαν ἴσχυσε διαπεραιωθῆναι
 τοῦ δὲ καθ' οὗς ἀφίκοιτο πάντη πυνθινομένου
 εἴ τις αὐτῶν ἐώρακε βοῦν ἀποπλανηθέντα,
 1490 ἐκεῖνοι τῆς Ἑλληνικῆς μὴ συνιέντες γλώσσης
 οὔτιουλον τὸν δάμαλιν ἐκάλουν ἐγχωρίως.

D

P 31

1470 τὸ λέχος καὶ τὸ γένος R 1475 ὄθεν AMR 1477 ὑπὸ RR
 1487 διαπεράσαι τάχει M 1488 καθῶς AMR 1491 οὐί-
 τουλιν ARR τὴν AR

et Orestem, e fratre nepotem, qui Aegisthum occiderat, tori paterni et generis contaminatorem; quocum ille matrem etiam impudentem Clytaemnestram peremerat.

Hactenus Menelai casus a me commemorati sunt, idque cursim et perspicue: restat ut deinceps potentem ac validam Romanorum felicitatem describamus, unde illi exorsi terra universa potiti sint.

Post occupationem Troiae Aeneas Anchisae filius, sive fuga elapsus sive dimissus ab hostibus, cum familia tota se confert in terram Italiam, quam alii tradidere sic appellatam esse ab Italo, qui partibus Hesperii imperitaverit, alii de hac causa nomen hoc habere dixerunt. magnus heros ille Hercules Geryonis boves collectos armentatim ex certamine domum ducebat. ibi cum ex iis unus vitulus ab armento boum, ceu memoriae proditum est, resiliisset, interiecto maris pelago natatu traiecto in Italiam magna vi pervenire potuit. Hercule vero quocumque venisset interrogante num quis vidisset bovem hunc qui aberraverat, illi qui linguam Graecam minime intelligerent, quod Graeci damalin, vitulam more

Const. Manasse.

5

ἀπὸ τοῦ ζώου τοιγαροῦν Οὐιταλία πᾶσα
 ὄσσην ὁ βοῦς ἐπέδραμεν ἐκεῖνος ἀνομάσθη,
 τῷ χρόνῳ δὲ μετέπεσεν εἰς κλῆσιν Ἰταλίας.

B 1495 Αἰνεῖας οὖν σὺν τοῖς Τρωσὶ τοῖς συνεκπεπλευκόσι

χρησιμοὺς λαβὼν ἀπέπλεε παρὰ τὴν Ἰταλίαν.
 οἱ δὲ χρησιμοὶ προσέτατον ἐπὶ δυσμῶν ἐκπλέειν,
 μέχρις αὐτοῖς ἐγγένηται καταλαβεῖν χωρίον
 ἐν ᾧ κατασιτήσονται τὰς ἑαυτῶν τραπέζας·

1500 ἐπὶ δὲ τοῦτο γένηται, τετράποδι χρωμένους
 καθηγεμόνι τῆς ὁδοῦ κτίζειν ἐκεῖσε πόλιν
 ὅπου τὸ ζῶον ἐρεισθῆ καμὸν ἀπὸ τοῦ δρόμου.
 τούτους λαβόντες τοὺς χρησιμοὺς εἰς Λαυρεντὸν ἰκνοῦνται·
 πεδίον δὲ τὸ Λαυρεντὸν ἴσθι τῆς Ἰταλίας.

1505 ἐνταῦθα πῆξαντες σκηρὰς ἠρίστων ἐν δαπέδῳ.

C σέλινους δὲ τὸ δάπεδον ἦν ἅπαν ἐστρωμένον,
 καὶ ταῦτα χρεῖαν τραπέζων ἐκείνοις ἀπεπλήρουν.

ἀναλωθέντων τοιγαροῦν τῶν παρατεθειμένων
 σέλινου τις ἐγένεσται, καὶ μετ' ἐκεῖνον ἄλλος,

1510 καὶ μετ' αὐτὸν ὁ συσσιτῶν, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ πέλας.

καὶ τινες ἀνεβόησαν "ἡμῖν σὺν τοῖς σιτίοις

- ἀνάλονται καὶ τραπέζαι." κρότος δ' ἦν ἐπὶ τούτοις
 ὡς τοῦ χρησιμοῦ τοῦ παρ' αὐτοῖς εἰς τέλος πεφθακότος.
 ἔπειτα θύειν μέλλοντες βωμὸν ἐδημιούργουν,

1494 μετ. τὴν κλῆσιν Ἰταλία R 1496 περὶ M 1498 ἐγγέ-
 νητο RR 1502 ἐρεισθῆν R, ἐρεισθῆ A, αἰρεσθῆ M 1505 ἠρί-
 στων R 1506 δ' ἦν τὸ δάπεδον ἅπαν κατεστρωμένον R
 1512 δ' ἦν] οὖν AMR 1513 ἐφθακότος R

gentis appellabant. itaque hoc ab animali tota regio Vitalia, quam bos percurrerat, est appellata.

Igitur Aeneas cum Troianis, qui cum ipso navigabant, acceptis oraculis Italiam navigio petebat. ea iubebant versus Occidentem ut navigaret, donec tandem in regionem quandam pervenisset, in qua mensas ipsi suas ciborum instar devorarent. hoc cum accidisset, quadrupede uterentur viae duce, atque ibidem urbem exstruerent ubi animal istuc defatigatum cursu haesurum esset. his oraculis acceptis Laurentum perveniunt. Laurentum vero campus est in Italia. fixis ibi tabernaculis in pavimento prandebant. totum autem pavimentum apio constratum erat, quod ipsis mensarum usum explebat. itaque iam absumptis quae erant apposita, quidam apium gustare coepit, ac post ipsum alius, inde rursus alius victor, et vicissim illi proximus. tum nonnulli exclamarunt "una cum cibus etiam ipsae mensae absumptae sunt." subsequutus est plausus, quasi iam oraculi dati finis appetisset. hinc sacrificare volen-

1515 καὶ Θήλειαν ἐφίστασαν ἐπὶ Θυσία χοῖρον
ἐγκύμονα τυγχάνουσαν καὶ πρὸς τὸ τίκειν οὔσαν.
μελλόντων δὲ κατάρχεσθαι τῆς χοίρου τῶν θυτήρων,
ἐκεῖνη διασεύουσα χεῖρας τῶν κατεχόντων
ἔξεδραμε καὶ πρὸς τινα λόφον ὠρμήθη τρέχειν.

1520 Αἰνείας δὲ παρείπετο βήμασι σχολαιτέροις,
μικρὸν ὑπολειπόμενος ἐκεῖνης ἐκουσίως,
ὡς μὴ τοῦ δρόμου τῷ γοργῷ Θορουβηθῆν τὸ ζῶον
ἀπὸ τῆς κατὰ δαίμονα πορείας ἐκτραπήη·
συνῆκε γὰρ ὡς ὁ χρησμὸς τοῦτο τετράπουν εἶπεν.

1525 ἡ μὲν οὖν ἐκαθέζετο δρόμῳ πολλῷ καμοῦσα
(εἴκοσι γὰρ πρὸς τέσσαρσιν ἀνέδραμε σταδίους)·
Αἰνείας δὲ τὰ θέσφατα βλέπων τετελεσμένα,
τὸ δὲ χωρίον ἀφνὲς εἰς τὸ συστήσαι πόλιν,
μεγάλαις αἰτιύσεσι τοὺς χρήσαντας ὑπῆγεν.

1530 οὕτω δ' αὐτοὺς κακίζοντι καὶ καταμειφομένῳ
φωνή ποθεν ἐξ ἀφανοῦς ἠκούσθη προιοῦσα,
ἣτις καὶ μένειν ἔλεγε καὶ πόλιν ἐκεῖ κτίζειν·
καταγωγὴν μὲν γὰρ αὐτοῖς ἄρτι γενέσθαι ταύτην,
ἔπειτα δὲ μετὰ καιρὸν καὶ χρόνους ἰσχυρίθμους

1535 οἷς ἂν ἡ χοῖρος ὑπαλοῖς ἐκτέκη δελφακίοις
ἄλλην αὐτοῖς γενήσεσθαι μεγαλοπρεπεστέραν.
ἡ μὲν οὖν χοῖρος ἔτικεν ὅλην τριακοντάδα,
καὶ χρόνοις τόσοις ὕστερον παρὰ τῶν ἔξ Αἰνείου

1516 κίειν R 1517 ἐντέρων R 1526 σταδίους R 1532 μονήν
ἔλεγε κακεῖ τὴν πόλιν M. an ἔλεγεν ἐκεῖ καὶ πόλιν?

tes aram exstruebant suemque feminam sacrificandam sistebant, quae
gravidam non iam procul a partu aberat. cumque sacrifici suem petituri
mox essent, manibus illa tenentum elapsa quendam ad collem procurrit.
sequebatur suem Aeneas lento nonnihil gradu, spatio inter se suemque
non magno relicto data opera, ne contentione vehementiaque cursus illa
perturbaretur. animadvertibat enim de hac quadrupede prolatum illud
oraculum fuisse. cum ergo porca cursum non exiguum absolvisset, nimi-
rum 24 stadia, tandem consedit; et Aeneas ea quidem quae praedicta
fuerant accidisse videns, locum autem ipsum ad urbem condendam in-
ceptum, auctores oraculi magnopere culpabat. inter has querelas alicunde
vox quaedam ex obscuro loco prodiit et audita est, quae non subsistere
tantum istic inberet, sed etiam urbem condere: nam in hoc quidem tem-
pore Troianos istic hospitium habituros, deinceps vero tot annis exactis
quot enixae iam porcae fetibus numero responderent, urbem aliam longe
magnificentioream consecuturos. peperit autem porca fetus omnino tri-
ginta. totidem anni cum exiissent, Aeneae posterum civitatem Albanam,

- ἡ πόλις Ἄλβα γέγονε λαμπρὰ καὶ τρισευδαίμων.
 1540 τότε δ' Αἰνείας τῇ φωνῇ τῇ θείᾳ πεπεισμένος
 ἐκεῖ πολίξειν ἤρξατο πόλιν Λαουινίαν.
 καὶ τι συνέβη θαυμαστὸν ἀξιωφήγητόν τε.
 πρῶτα μὲν πῦρ αὐτόματος τῆς νάπης ἀνεδόθη,
 ἔπειτα λύκος ἐκπηδῶν ποθὲν ἀπὸ δρυμῶνος
 B 1545 ὕλην ξηρὰν τῷ στόματι λαμβάνων ἐπετίθει.
 ἀετὸς περυσσόμενος, ὄρνις μεγαλοπτέρουξ,
 τοῖς πτέρουξιν ἀνέκαιε τὸ πῦρ ἀναρριπίζων.
 ἀλώπηξ δέ τις δολερὰ τούτοις ἀντιζηλοῦσα
 καὶ τοῖς ἀνάπτουσι τὸ πῦρ ἀντιπαλαμωμένη
 1550 σβεννύειν ἔσπευδεν αὐτὸ καὶ μαρασμὸν ἐπάγειν,
 τὴν κέρκον διαβρέχουσα λιβάσι ποταμίους
 καὶ ταύτη διαρραίνουσα τὴν ξυλοφάγον φλόγα.
 ποτὲ μὲν οὖν οἱ θέλοντες ἀνάπτειν ἐπεκράτουν,
 ποτὲ δ' ἐκείνων περιῆν ἡ θέλουσα σβεννύειν.
 1555 τέλος οἱ μὲν ἐνίκησαν, ἡ δ' ὄχετο φυγοῦσα.
 ταῦτ' οὖν Αἰνείας κατιδὼν ἐλίφθορον τὴν πόλιν
 γενέσθαι προεφοίβασε, πολλὰ δὲ κνηθεῖσαν
 C μόλις ποτὲ καὶ σὺν μακροῖς καμάτοις ἐπαλλήλοις
 καθυπερτέραν ἔσεσθαι τῶν ἐπιβουλευόντων.
 1560 Καὶ ταῦτα μὲν ἐπράχθησαν Αἰνείου περιόντος·
 ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος ἔλιπε τὸν ταραχώδη βίον,

1546 ἀετὸς δὲ πτ. RR,	αὐτὸς δὲ πτ. A	1548 δολερῶς A
1551 ποταμίαις A	1552 ταύταις A	1556 τοῦτ' A
1557 παρεφοίβασεν A	1559 ἐπιβουλευμάτων R	

sane splendidam atque opulentam, extruxerunt. id vero temporis Aeneas divinae voci obtemperans oppidum istic condere, quod Lavinia vocatum est, coepit. acciditque mirum quiddam et commemoratione dignum. primum sponte sua exortus est ignis in luco; deinde lupus alicunde prosiliens e campo materiem siccam ore prehensam in ignem coniecit, aquila magnis alis vibratis ignem excitavit, vulpes denique fraudulenta cupide conatibus illorum obstans, et ignem accedentes dolis suis impediens, tota in eo fuit exstinguendo, petitis e flumine undis, quibus caudam maderecerat, flammam urentem respiciens. hoc modo fiebat ut nonnunquam illi superiores evaderent, qui flammam accendere volebant, nonnunquam vulpes vinceret restinguendo. tandem illis victoria potitis haec fuga sibi consuluit. haec Aeneas cum aspexisset, praedixit urbem illam invidiae expositam fore, multisque turbis exagitata vix aliquando magnis et continentibus laboribus consecuturam ut insidiatoribus suis superior evaderet.

Atque haec quidem adhuc Aenea superstite contigerunt. cum autem

- υἱὸς ἐκείνου γνήσιος, Ἀσκάνιος τὴν κλῆσιν,
 ἀπὸ Κρεούσης γεγονὼς τῆς θυγατρὸς Πριάμου,
 τὴν πόλιν Ἄλβαν ᾔκισε σὺν τοῖς περιλειφθεῖσι.
 1565 καὶ ταύτης ἐβασίλευσεν Ἀμούλιος μετ' ἄλλων,
 Νεμέτορι προσήκοντι τὰ σκῆπτρα πυραρπάσας.
 ἦν δ' ἀδελφὸς παλιύτερος Νεμέτωρ Ἀμουλίω,
 οὗ παντελῶς βουλόμενος τὸ γένος ἀφανίσει
 τὸν μὲν υἱὸν προσανααιρεῖ, τὴν δέ γε θυγατέρα
 1570 ἰέρειαν πεποίηκε ναοῦ τοῦ τῆς Ἑστίας.
 νενομοθέτητο δ' ἄγνὰς τὰς ἰερείας μένειν,
 παρθενικὰς καὶ καθαράς καὶ γάμων ἀπειράτους.
 ταύτην ποτὲ πρὸς Ἄρειος ἄλλος πορευομένην
 φυλάξας τις ἐπέθετο, καὶ συμφθαρεῖς τῇ κόρῃ
 1575 ἐγκύμονα πεποίηκεν. ὡς δ' ἐπεγνώσθη τοῦτο
 τῷ πατραδέλφῳ βασιλεῖ, τότε μὲν ἐτηρεῖτο
 μέχρις ὠδίνων καὶ καιροῦ τοῦ τῆς βρεφοτοκίας·
 ἐπεὶ δ' ὁ χρόνος ἐπιστὰς ὃν ὤρισεν ἡ φύσις
 γαστρὸς τὸ βῆρος ἔλυσε, δίδυμα δ' ἦν τὰ βρέφη,
 1580 τὴν μὲν καθιέρξας ἀσφαλῶς ὁ βουσιλεὺς κατεῖχε,
 τῶν δ' ἀρτιτόκων θάνατον κατέγνω βρεφυλλίων,
 καὶ δίδωσι τὰ δύστηνα ῥιφῆναι καθ' ὑδάτων.
 ἔρριπτο δὴ τὰ δυστυχή σκάφης ἐντὸς τεθέντα.
 ἐνταῦθα, θεῖα πρόνοια, κατὰδηλος ὑπῆρξεν
 1585 ἡ δραστικὴ σου δύναμις, τὸ τῆς χειρὸς σου κράτος.

D

P 33

1562 Αἰνείου R 1566 προαρπάσας M, διαρπάσας R 1567 ἀμου-
 λίου AR 1569 θυγατέραν AM

ille debitum naturae persolvisset, filius eius, cui nomen erat Ascanii, de
 Creusa Priami filia natus, urbem Albam cum Troianis superstitionibus con-
 didit. in ea praeter alios Amulius quoque regnavit, qui Numitori sce-
 ptra eripuerat, fratri suo maiori natu. cumque gentem ipsius universam
 abolere vellet, filio fratris interfecto filiam fani Vestae sacerdotem fecit.
 erat autem praescriptum legibus ut eiusmodi sacerdotes Vestales pudici-
 tiam castitatemque suam conservarent et virgines Veneris expertes ma-
 nerent. igitur accidit aliquando ut illam ad lucum Martis ambulantem
 quidam invaderet vitioque puellae oblato gravidam redderet. ea re cognita
 rex puellae patruus illam custodiri curavit, donec pariendi tempus appe-
 tiisset. id cum de naturae praescripto adesset, gemellos illa peperit.
 quo facto neptem suam rex inclusam arcta in custodia detinuit, infantibus
 ad mortem destinatis, mandans ut in aquas abiecti necarentur. itaque
 miselli quandam in scapham impositi abiiciuntur. sed divina hic provi-
 dentia conspecta est, eiusque manus et efficax omnino vis declarata.

- ἡ σκάφη περιτρέπεται, ῥιπτεῖται καὶ τὰ βρέφη.
 ἔκειτο δὲ κνυζούμενα καὶ τετελματωμένα.
 φαίνεται λύκαινά ποθεν σπαργῶσα νεοτόκος,
 βαρυνομένη τοὺς μιστοὺς τοῦ γάλακτος τοῖς ῥείθροις,
 1590 καὶ τὰς θηλὰς τοῖς στόμασι τοῖς τῶν βρεφῶν προσῆγε,
 καὶ τὸν πηλὸν ἀπέλειχε τῇ γλώσση φιλανθρωπῶς·
 B ἦσαν γὰρ σφῶν κατάπηλα τὰ κάλλη τῶν προσώπων.
 βλέπει ποιμὴν τὸ γεγονός, τὰ βρέφη περισώζει,
 ἀπάγει πρὸς τὴν γαμετήν, εὐρίσκει δυσθυμοῦσαν
 1595 ὅτι νεκρὸν ἀπέτεκε, παραμυθοῦται τούτοις,
 καὶ δίδωσιν ὡς ἴδια ταῦτα τὰ βρέφη τρέφειν.
 ἔτρεφε ταῦτα μητρικῶς ἐκείνη καὶ γνησίως,
 καὶ παρ' ἐλπίδας μήτηρ ἦν διδύμων βρεφυλλίων
 ἢ πρὸ μικροῦ μηδ' ἐφ' ἐνὶ τοῦτο συγχωρηθεῖσα.
 1600 ἄλλοι δ' οὐ λύκαινάν φασιν ἐκθρέψαι τὰ παιδία,
 αὐτὴν δὲ τὴν ὁμόλεκτρον Φανστύλον τοῦ ποιμένος,
 ἣτις κοινὸν τοῦ σώματος τὸ κάλλος ποιουμένη
 λοῦπα κατωνομάζετο τῇ γλώττῃ τῇ πατρῷ
 C ἣτοι κατὰ διάλεκτον Ἑλληνικὴν ἑταίρα·
 1605 ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν λύκαιναν σύνηδες λοῦπαν λέγειν,
 τὴν ὕβριν τὴν τῆς γυναικὸς τινες ἠγνοηκότες
 λύκαιναν εἶπον τοῖς μασθοῖς τὰ βρέφη διαθρέψαι.
 ὡς δ' οὖν καὶ διετράφησαν, τέως εἰς αὔξην ἦλθον

1595 παραμυθεῖται?
 1603 μετονομάζεται A

1596 φέρεται A

1598 ἐλπίδα R

nam eversa scapha pueri quoque fuerunt electi. cumque roderet eos humor et coenum, in quo iacebant, accidit ut alicunde veniens lupa lacte turgens, quae non ita pridem pepererat ideoque lactis copia gravabatur, ubera infantum oribus admoveret, ipsumque lutum perbenigne ablingegeret, quo erant illorum ora deformata et oblita. forte pastor quidam hac re conspecta infantum saluti consulit, ad uxorem eos suam defert, quam aegro affectam animo reperit, quod infantem mortuum edidisset. hanc eius calamitatem infantibus hisce oblati solatur, quos suorum liberum loco educaret. illa vero materna quadam illos pietate complexa deinceps aluit, cum praeter spem gemellorum facta parens fuisset, quae non multo ante hoc nominis ne in uno quidem consequi potuerat. alii tradunt non lupam hos infantes nutritivisse, sed ipsam Faustuli pastoris coniugem; quae propterea quod corporis sui formam vulgo prostitueret, paterna gentibus illis lingua lupa fuerit appellata, qua voce scorta nuncupari consuerint, et lupae similiter, ambigua nimirum significatione, nonnulli, quod feminae petulantiam cognitam habuissent, lupam uberibus suis infantes hos aluisse prodiderunt. posteaquam educati nonnihil ado-

- καὶ Ῥῶμος ὠνομάσθησαν οἱ παῖδες καὶ Ῥωμύλος,
 1610 καὶ βίον εἶχον συφορβῶν ἀγροίκων καὶ βοσκῶν.
 ἀγνοία δὲ Νεμέτωρος μανδρεύματα κακοῦντες,
 ὃν ἔφθη μητροπάτορα τούτων εἰπὼν ὁ λόγος,
 ἐάλωσαν ληστεύοντες τινῶν ἐνεδρευσάντων.
 τῷ πάππῳ προσαχθέντες δὲ καὶ γρόντες καὶ γνωσθέντες
 1615 τῆς βασιλείας Ἀλβανῶν Ἀμούλιον γυμνοῦσιν,
 καὶ ξίφει κατασφάττουσιν ἀφύλακτον εὐρόντες, D
 τῷ σφῶν δὲ μητροπάτορι χαρίζονται τὰ σκῆπτρα.
 τούτοις ὁ πάππος δεδωκὼς χρημάτων ἀφθονίαν
 καὶ πᾶν τὸ συμβαλλόμενον πέμπει πρὸς ὑποικίαν.
 1620 ὁ γοῦν Ῥωμύλος παρελθὼν ἐπὶ τινα πολίχνην
 ἀπὸ τοῦ κτίστου Πάλαντος Παλάτιον κληθεῖσιν
 τὸ σχῆμα τὸ τῆς πόλεως ἐκεῖσε διαγράφει,
 ἄρρητα ταῦρον καρτερόν καὶ δάμαλιν συζεύξας,
 ὧν ὁ μὲν ταῦρος ἐνευεν ἔξω πρὸς τὸ πεδίον,
 1625 ἢ τούτῳ συζυγοῦσα δὲ δάμαλις πρὸς τὴν πόλιν.
 συμβολικῶς δ' ἐπήχετο Ῥωμύλος διὰ τούτων
 τοὺς ἄνδρας μὲν τοῖς ἔξωθεν γίνεσθαι φρικαλέους,
 τὰς δὲ γυναῖκας ἔσωθεν γονίμους χρηματίζειν,
 πιστὰς μενούσους, οἰκουροὺς καὶ φύλακας τῶν ἔνδον. P 34
 1630 ἔπειτα βῶλον τῇ χειρὶ λαβὼν ἀπὸ τῶν ἔξω
 ἔνδον ῥίπτει τῆς πόλεως, εὐχόμενος ἐπαυξέειν
 τὰ πράγματα τῆς πόλεως ἀπὸ τῶν ἀλλοτριῶν.

1527 γενέσθαι AM

levissent, indita sunt eis Remi Romulique nomina, vitam subulcorum et bubulcorum agrestem agentibus. cumque per ignorantiam Numitoris causas affecissent detrimento, quem iam rumor erat ipsorum avum maternum esse, in illis latrociniis capti sunt a nonnullis, qui eis insidias struxerant. ad avum perducti, et ultro citroque cogniti, Amulium non tantum Albano regno spoliavit, sed etiam ferro destitutum a satellitibus obtruncavit, suoque avo materno sceptrum restituit. is vero cum magnas eis opes atque pecunias largitus fuisset, instructos eunctis rebus necessariis ad deducendam coloniam ablegavit. quare delatus ad oppidulum quoddam Romulus, cui Palatii nomen esset ab auctore Palante, figuram urbis ibi delineat, iunctis mare tauro et iuvenca. taurus foras campum versus spectabat: iuvenca vero sub unum cum eo iugum redacta, respiciebat urbem. qua pictura, ceu notis quibusdam, innuebat optare se Romulum ut extraneis viri formidabiles essent, feminae vero domi fecundae forent, suis maritis fidae, observatrices aedium, earumque rerum custodes quae res aedibus existunt. post haec glebam extrinsecus iacentem in manum sumptam in urbem coniecit, voto concepto ut ex alienis haec res publica

καὶ ταῦτα διαθέμενος ἐν σάλπιγγι σημαίνει
τὴν κλήσιν τὴν τῆς πόλεως, καὶ Ῥώμην ὀνομάζει.

1635 καὶ πληθος συλλεξάμενος ἀπὸ τῆς περιχώρου,
ἄνδρας, γυναῖκας, μείρακας, τριγέροντας, ἐφήβους,
ἰσοπολίτας τίθησι καὶ κατοικίζει πάντας.

Καὶ πρῶτος οὗτος βασιλεὺς καθίσταται Ῥωμαίων,
καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Νουμᾶς, καὶ μετὰ τοῦτον Τύλλος,

1640 καὶ μετ' αὐτοὺς ὁ Μάρκιος Ἄγκος ὀνομασμένος
B (τὴν γὰρ ἀγκύλην τοῦ ποδὸς εἶχε πεπηρωμένην),
καὶ μετ' αὐτὸν Ταρκύνιος πέμπτος ἀπὸ Ῥωμύλου,
μηδὲν αὐτῷ προσήκουσαν λαβὼν τὴν βασιλείαν·
τοῖς γὰρ παισὶν ὠφείλετο Μαρκίου βασιλείως.

1645 γαμβρὸς τοῦ Ταρκυνίου δὲ Τύλλιος μετ' ἐκεῖνον,
ὃς ἀπὸ βρέφους, ὡς φασι, καὶκ πρώτης ἡλικίας
ἐπινομούσθη σέρβιος ὡς γεγωνὸς ἐκ δούλης·
δύναται γὰρ τὸ σέρβιος δοῦλον παρὰ Ῥωμαίοις.
οὗτος συνῆψε τὰς αὐτοῦ πρὸς γάμον θυγατέρας

1650 τοῖς βασιλείως νίωνοῖς Λευκίου Ταρκυνίου,
ὧνπερ μιᾶς ἐπιβουλῇ καὶ τρόπῳ μισαφῶν
καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀρχῆς ὁ τάλας ἐστερήθη.
C καὶ μετ' αὐτὸν Ταρκύνιος ὁ Σούπερβος κατήρξεν,
ὃς προσφερόμενος ὠμῶς καὶ φιλυπερηφάνως

1655 καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ κοινῷ Σούπερβος ἐπεκλήθη·
τὸν δ' ἀλαζόνα παρ' αὐτοῖς ἢ λέξις ἐρμηνεύει.

1647 γεννηθεὶς MR

1651 γνώμη AR

1655 ὀνομάσθη MR

incrementum sumeret. quibus ita peractis, signo tuba dato nomen urbis edidit, ut Roma nuncuparetur. cumque de finitimis regionibus hominum turbam, virorum scilicet, mulierum, adolescentum, senum iuvenumque collegisset, omnes eodem civitatis uti iure permisit et in coloniam recepit.

Hoc modo primus Romulus rex Romanorum fuit. ei Numa successit, Numae Tullus, Tullo Marcius, Ancus cognomento, quod curvaturam pedis, quae ancyle Graecis est, mutilatam haberet. post hunc regnavit quintus a Romulo Tarquinius, potitus imperio nihil ad se pertinente: nam Marcii liberis illud debebatur. Tarquinio successit gener Tullius, qui a puero, ceu perhibent, ac prima aetate Servii nomen habuit tanquam e serva natus, quippe mancipia servi apud Romanos dicuntur. filias suas L. Tarquinii regis nepotibus nuptum dedit. earum unius insidiis et cruento consilio miser vitam cum regno amisit. secutus est eum Tarquinius Superbus in imperio, qui cognomentum hoc Superbi tulit ex eo quod crudeliter et superbe tam erga senatum quam plebem sese gereret: nam superbi apud Romanos appellantur, qui sunt arrogantes. accessit

πρὸς τοῦτον τὸν Ταρκύνιον ἀφίκετο γυνή τις
βίβλους ἐννέα φέρουσα χρησμῶν τῶν Σιβυλλείων,
ἀπεμπολήσαι δ' ἤθελε τῷ βασιλεῖ τὰς βίβλους.

1660 ἐπεὶ δὲ τὸ ζητούμενον ἐκείνος οὐκ ἔδιδου,
πυρὶ τὰς τρεῖς κατέφλεξε, καὶ πάλιν προσελθοῦσα
τιμῆς ἐπώλει τῆς αὐτῆς τὰς καταλελειμμένας.
ἀλλ' ἔδοξεν ἄσύνετος ἐν τούτῳ τοῖς παροῦσιν,
καὶ πάλιν τρεῖς πυριφλεγεῖς ἐγένοντο τῶν βίβλων.

1665 ἦλθεν ἐκ τρίτου πρὸς αὐτόν, καὶ τῆς τιμῆς τῆς ἴσης
τὰς τρεῖς ἔδιδου τὰς λοιπὰς. Θανμάσας δ' ἐπὶ τούτοις
ὁ βασιλεὺς, καὶ μάντιων πυθόμενος δοκίμων,
ἐκέλευσε τῇ γυναικὶ δοθῆναι τὸ χρυσίον.

1670 τῆν δὲ λαβοῦσαν τὸ δοθέν, καὶ μετ' ἐπιμελείας
τηρεῖν τὰς βίβλους φράσασαν, εἶδεν οὐδείς οὐκέτι·
αἱ βίβλοι δὲ γεγόνασι σωτήριοι τῇ πόλει.

τούτου ναὸν οἰκοδομεῖν ἐν Ῥώμῃ βουληθέντος
βόθρευμα μὲν ὠρύσσετο θεμέθλων ὑπογαίων,
τῆς δ' ὀρυγῆς ἐπὶ πολὺ τὸ βάθος προϊούσης

1675 εὐρέθη κάτω κεφαλὴ νεοσφαγοῦς ἀνθρώπου,
αἷμα θερμὸν καὶ νεαρὸν χεόμενον δεικνῦσα,
καὶ πρόσωπον παρεμφερές ἔχουσα τοῖς ἐμπνόοις.

ὅπερ μαθὼν ἐν Τυρρηνοῖς δόκιμος τερασκόπος
ἔφη τὴν πόλιν κεφαλὴν πολλῶν ἐθνῶν γενέσθαι,

1680 πλὴν διὰ ξίφους καὶ σφαιγῶν καὶ λιμνασμῶν αἱμάτων.

1667 μάντιων χρησάμενος δοκίμοις M

1673 ὑπογείων R

aliquando mulier quaedam, novem libros Sibyllinorum oraculorum afferens, quos regi se vendituram diceret. cum autem ille pretium ab ea postulatam non daret, igne tribus exustis, rursum rege convento priori aestimatos pretio reliquos eidem offerebat. cumque parum mentis compos esse videretur iis qui aderant, iterum tres ex iis in ignem coniectos absumpsit. hoc modo tertium regem adit, et tres solos reliquos ei pro eodem pretio venum exponit. ea res cum regi admirationi esset, probatos vates secutus aurum adnumerari mulieri iubet. quo illa recepto, cum monuisset eos libros diligenter asservandos esse, deinceps a nemine mortalium inspecta est. libri autem isti salutare urbi fuerunt. idem Tarquinius cum extruere templum Romae vellet, iamque pro subterraneis fundamentis magnam ad profunditatem fodiendo perventum foret, sub terra caput hominis recens interfecti repertum est, in quo calidus iamque primus effusus sanguis conspiceretur, et facies vivae similis. hoc cum prodigiatum apud Tyrrenos celebris accepisset, urbem Romam caput multarum gentium futuram praedixit, sed nonnisi per gladios caedes et

ἐντεῦθεν ὁ Ταρπήϊος μετωνομάσθη λόφος
ἐκ τῆς φανείσης κεφαλῆς Καπιτωλίνος λόφος·
ἀπόουτ γὰρ ἡ κεφαλὴ κατὰ Ῥωμαίων γλῶσσαν.

Χρόνοις μὲν οὖν ἐφ' ἱκανοῖς ἢ τῶν Ῥωμαίων πόλις,

1685 πόλις ἢ μεγαλόπολις, ἦν ὑπὸ βυσιλεῦσιν·
ἐπεὶ δὲ παρηνόμησεν ὁ παῖς τοῦ Ταρκύνιου
καὶ Λουκρητίαν ἤσχυνε τὴν σωφρονικωτάτην,
τὴν Κολατίνου γαμετὴν ἀνδρὸς ἐγγενεσιτάτου,
τότε δὴ πάντες εἰς ταῦτ' Ῥωμαῖοι συνελθόντες

1690 κατάλυσιν ψηφίζονται τοῦ βυσιλείου κράτους,
B κυροῦσι δὲ προβάλλεσθαι κατ' ἔτος κοινούλους,
ὅπερ δηλοῖ κατ' Ἑλληνας συμβούλους ἢ προβούλους,
οὓς Ἑλληνες ἀνόμασαν ὑπάτους μετὰ ταῦτα,
τὸ μεγαλεῖον τῆς αὐτῶν ἀξίας κατιδόντες.

1695 ἀπελαθέντων τοιγαροῦν ἐκ Ρώμης τῶν τυράννων,
πρῶτοι τῶν ἄλλων ἔλαβον ὑπατικὴν ἀξίαν
Ταρκύνιος τε Λεύκιος, ἀνὴρ τῆς Λουκρητίας,
καὶ Λεύκιος Ἰούνιος, ὃν Βροῦτον ἐπεκάλουν.
ἀλλὰ διηγητέον μοι καὶ τὰ περὶ τοῦ Βροῦτου.

1700 Μάρκιος ἦν τις ἐγγενὴς ἀνὴρ παρὰ Ῥωμαίοις,
καὶ πλοῦτῳ βριθῶν περιττῷ καὶ δὴ τιμῇ προέχων.
τούτῳ βασκήνας ὁ δεινὸς Ταρκύνιος τοῦ πλοῦτου
C αὐτὸν μὲν ξίφει δίδωσι, καὶ σὺν αὐτῷ τὸν παῖδα,

pro vv. 1681—2 unum M: ἐντεῦθεν Καπετάλιον ὁ τόπος ἀνομά-
σθη. 1683 γὰρ] καὶ γὰρ? 1698 ἀπεκάλουν vulgo
1701 τῇ RR 1702 βασκαίνων M

sanguinis effusiones. hinc factum ut collis, qui antea Tarpeius dicebatur, ab illo capite deinceps Capitolium vocaretur.

Fuit autem ingens haec Romanorum urbs longo tempore sub regum dominatu. posteaquam vero Tarquinii filius improbe se gessit, et castissimam illam Lucretiam, Collatini nobilissimi viri coniugem, violavit, Romani coactis omnium ordinum hominibus regibus suam potestatem abrogarunt, decreto facto ut in annos singulos consules ab eo tempore designarentur. ea vox tantum valet ac si consultores vel provisores dicas. Graeci quidem illos deinceps hypatos, hoc est supremos, vocarunt, amplitudine dignitatis eorum considerata. pulsus igitur ex urbe tyrannis, primi consularem dignitatem consecuti sunt L. Tarquinius Lucretiae maritus, et L. Iunius cognomento Brutus; de quo mihi quaedam commemoranda sunt.

Marcus quidam Romae vir nobilis erat, tam opibus quam dignitate praestans. ei cum acer ille Tarquinius ob facultatum amplitudinem in-

- γενναῖον ὄντα καὶ καλὸν καὶ ζηλωτὸν ἐν πᾶσιν
 1705 καὶ φαίνοντα παρ᾽ ἄσθημα ψυχῆς ἀνδροκαρδίον,
 κἂν εἰ τῷ βίῳ περιῆν οὐκ ἂν ὑπομενοῦντα
 μὴ τιμωρῆσαι τῷ πατρὶ κατὰ τῶν ἀνελόντων.
 αὐτὸν μὲν οὖν τὸν Μάρκιον Ταρκύνιος κιννύει,
 τὸν δ' ὄλβον μετατίθησιν ἐν δόμοις βασιλείοις.
- 1710 ὁ Βροῦτος οὗτος τοιγαροῦν παῖς ὑπάρχων Μαρκίου,
 καὶ κατιδὼν τὴν τοῦ πατρὸς σφαγὴν ἀδικωτάτην,
 καὶ συνιδὼν ὡς νουνεχῆς ὅτι συγκινδυνεύσει
 σὺν τῷ πατρὶ καὶ τὰ δελφῶ καὶ συναποθανεῖται,
 βουλὴν βουλευέται καλὴν· πλάττεται γὰρ μωρίαν
- 1715 καὶ σκέπτεται παράνοιαν, κἂν τεῦθεν ἀποφεύγει
 τὸ προσδοκώμενον κακόν, τὸν ἐκ τοῦ ξίφους πότμον. D
 ἐντεῦθεν κατωνόμαστο τοῖς ἀγνοοῦσι Βροῦτος·
 δηλοῖ δ' ἡ λέξις τὸν μωρὸν καὶ φρένας βεβλαμμένον.
 μετὰ γὰρ δ' οὖν Ταρκύνιος τοῦτον ἐν ἀνακτόροις,
- 1720 κήδεσθαι μὲν ὡς συγγενοῦς κακ τῶν αὐτῶν αἱμάτων
 τοῦ Βρούτου προσποιούμενος καὶ δῆθεν κατοικτεῖρων,
 τὸ δ' ἀληθὲς βουλόμενος συμπαιστορα τοῖς τέχναις
 τοῖς ἑαυτοῦ χαρίζεσθαι ψυχαγωγίας χάριν,
 οἷς καὶ συνῶν γελωτισμοὺς καὶ παιδιὰς προυξέει.
- 1725 ἀποσταλέντων δέ ποτε τῶν παιδῶν Ταρκύνιου
 ἐπὶ Δελφῶν ὡς πύσαιντο περὶ λοιμώδους νόσον,
 καὶ Βροῦτος συνεπέμπετο τέρψων αὐτοὺς παιγνίοις.
- 1705 φέροντα R 1713 σὺν] καὶ R 1719 ἐπάγει R.
 1721 κατοικτεῖρας M

videret, hominem una cum filio perimit, iuvene generoso, pulchro, apud omnes amabili, iamque fortitudinis animi certa quaedam indicia de se praebente; quae ipsa res ei mortem attulerat, metuente Tarquinio ne, si superstes relinqueretur, haudquaquam sibi temperaret quo minus se de patris interfectoribus ulcisceretur. hoc pacto cum Marcium Tarquinium e medio sustulisset, opes eius in aedes regias transfert. habebat autem Marcium alterum quoque filium Brutum, qui caede patris iniustissima considerata, simulque sapienter animadverso futurum ut idem cum patre ac fratre mortis periculum adiret, consilium longe pulcherrimum capit. nam stultitia vesaniaque simulata, quod imminebat malum, evadit. hinc apud ignaros Brutus appellabatur, quae vox stultum et amentem significat. eum Tarquinus in regiam ad se transtulit, simulans quidem se Bruti curam gerere, cuius ipsum miseresceret ob generis propinquitatem (erant enim eodem orti sanguine), reapse vero cupiebat cum filiis suis collusorem dare, de cuius consuetudine voluptatem caperent. itaque versabatur inter liberos regios, eisque ludendi et ridendi materiam suppeditabat. cum autem aliquando filii Tarquinii Delphos ab-

- P 36 οἱ μὲν οὖν τὸν Ἀπόλλωνα δώροις ἐδεξιοῦντο,
ὁ Βροῦτος βακτηρίαν δὲ ξυλίην-διατορήσας
1730 ὄλην δι' ὄλης ὡς ἄλλὸν χροσῆν ἔκρουσε ῥάβδον,
καὶ ταύτην ὡς ἀνάθημα κεχάριστο τῷ Φοίβῳ.
ἀλλ' οὗτοι τὴν εὐμήχανον σοφίαν τὴν τοῦ Βροῦτου
καὶ τὸ στεροδὸν καὶ δυνατὸν μηδ' ὄλως ἐπιγνόντες
κατέπαιζον ἐτώθιαζον ὑβρίζον ἐμωκῶντο
1735 τοιοῦτον προσενέγκαντα τῷ χρησιμοδότῃ δῶρον.
μέλλοντες δὲ τοῦ Δελφικοῦ τεμένους μεταβαίνειν
ἡρώτων τὸν Ἀπόλλωνα τίς τῶν Ῥωμαίων ἄρξει.
ὁ δ' ἀπεφοίβασε τρανῶς, ὃς πρῶτος τὴν μητέρα
φθάσει περιπτύξάμενος. συνῆκεν οὖν ὁ Βροῦτος,
B 1740 ἐκείνοι δ' οὐκ ἐπέγνωσαν τί τῷ χρησιμῷ δηλοῦται.
κοινῇ δὲ σχεῖν βουλόμενοι τὸ κράτος καὶ τὸ στέφος
ἅμα συνέθεντο τὴν σφῶν προσπτύξασθαι μητέρα.
καὶ μέντοι προσεπτύξαντο. Βροῦτος δ' ἐκβὰς τοῦ σκάφους,
πρηγῆς πεσῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκείνην κατεφίλει.
1745 Εἶχε μὲν οὖν προσποίητον ὁ Βροῦτος τὴν μωρίαν·
ὡς δ' ἐφημίσθη τὸ συμβὰν περὶ τὴν Λουκρητίαν,
τὸ πᾶν ἐδημοσίευσε, καὶ πρῶτος ἐφορμήσας
καὶ συγκαλέσας τὴν πληθὺν καὶ λόγοις ἐφοπλίσας

1733 συννετὸν AM 1734 μετέπαιζον A 1735 ἐπιφέροντα M
1737 τίς κρατήσῃ Ῥωμαίων ARR

legarentur a patre, sciscitatum Apollinis oraculum de morbo pestilente, qui tum grassabatur, etiam Brutus eis adiunctus est, qui ridiculis ipsos exhilararet. illi Delphos ingressi muneribus Apollinem sibi conciliabant. Brutus autem ligneo baculo perforato virgam in eo prorsus auream tibiae in modum abdebat, eamque Phoebō tanquam donarium dicebat et offerebat. astutam hanc callidamque Bruti sapientiam, solidi plenam ingenii, cum illi nequaquam animadverterent, hominem irridebant insectabantur exagitabant subsannabant, qui munus eiusmodi oraculorum auctori obtulisset. inde iam e templo Delphico discessuri Apollinem interrogabant, quisnam ex iis Romanorum imperio potiturus esset. ad ea respondebat Apollo perspicue, futurum ut hoc illi contingeret qui prior matrem complexus fuisset. mox Brutus animadvertit quid hoc oraculum sibi vellet, illis rem totam ignorantibus. cumque placuisset ut aequa potestate imperium administrarent, decreverunt omnes simul matrem amplecti, sicut etiam fecerunt. at Brutus, ubi primum e navi fuisset egressus, pronus in terram cecidit et eam exosculatus est.

Hoc modo Brutus data opera stultus erat. verum posteaquam de eo rumor fuisset diditus, quod acciderat Lucretiae, primus rem publicam capescebat, populum excitabat convocabat perorando armabat,

- κατάλυσιν ἐπενεγκεῖν ἴσχυσε τοῖς τυράννοις,
 1750 τῷ Ταρκυνίῳ δὴ φημι καὶ τοῖς ἐκείνου τέκνοις.
 Μετὰ γοῦν τὴν κατάλυσιν ὕπατοι πάντων πρῶτοι
 Ῥωμαίοις κατεστάθησαν Βροῦτος καὶ Κολατῖνος, C
 καὶ μετ' ἐκείνους ἕτεροι, καὶ μετ' αὐτοὺς παντοῖοι,
 Κάσιοι καὶ Κικέρωνες καὶ Αεύνκολοι καὶ Κάτλιοι,
 1755 Κάτωνες καὶ Σκηπίωνες, Πομπήιοι καὶ Σκαῦροι.
 ἡ τηλικαύτη γοῦν ἰσχύς καὶ τὸ τοσοῦτον κράτος
 ἐν ἔτεσιν ἐξήχοντα πρὸς τοῖς τετρακοσίοις
 καὶ πρὸς ἑτέροις τέσσαρσιν οὕτως ἐκυβερνᾶτο
 μέχρις Γαίου Καίσαρος, ὅστις τὴν ὑπατείαν
 1760 εἰς βασιλείαν ἤμεψε καὶ καταδυναστείαν.
 εἰ δέ ποτε κατήπειξε πραγμάτων ἀστασία
 καὶ τὸ πολύστροφον αὐτῶν καὶ τύχης δυσκληρία,
 σνερχομένης τῆς βουλῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπάτων,
 δικτάτωρ εἰς ἐγένετο πάνταρχος αὐτοκράτωρ
 1765 (τὴν δ' ἀνυπεύθυνον ἀρχὴν ἡ λέξις ἐρηγεύει D
 καὶ τὴν αὐτοκρατορικὴν πάντων οἰκονομίαν)·
 τῆς ζάλης τῶν πραγμάτων δὲ καταστορεννυμένης
 τὸ κράτος ἀπειθήτο τῆς αὐτοκρατορίας.
 Γαῖος δὲ γενόμενος δικτάτωρ αὐτοκράτωρ,
 1770 καὶ κατατροπωσάμενος μυρίας ἐθναρχίας,
 καὶ τῶν Ῥωμαίων τὴν ἰσχὴν ἄχρις αὐτῶν Γαδείρων
 καὶ μέχρι καὶ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα πλατόνας,
 μετὰ τὰς νίκας φθονηθεὶς καὶ τὰς τροπαιουχίας,
- 1755 Πομπήιοι τε καὶ RR 1758 ἐκυβερνῶντο R 1771 μέχρις R

efficere denique poterat ut imperium tyrannis, Tarquinio nimirum eius-
 que liberis, abrogaretur.

Post hanc abrogationem primi apud Romanos consules creati sunt
 Brutus atque Collatinus. eos alii secuti sunt omnis generis, Cassii, Ci-
 cerones, Luculli, Catuli, Catones, Scipiones, Pompeii, Scauri. ac tanta
 sane potentia tantumque imperium 464 annis hoc pacto administratum est,
 ad Gaium usque Caesarem, qui consulatum in regnum dominatumque pe-
 culiare convertit. quodsi aliquando rerum instabilitas et iniquitas for-
 tunae sic postularet, conveniente senatu et consulibus dictator unus sum-
 ma cum potestate creabatur, qua quidem voce significatur imperium
 rationibus reddendis haud obnoxium et administratio rerum omnium impe-
 ratoria. deinde hac tempestate sedata dictator se magistratu abdicabat.
 Gaius autem Caesar, cum dictator creatus summam hanc potestatem ac-
 cepisset, de sexcentis nationibus victis tropaea statuisset, Romanorum
 potentiam ad ipsa usque Gadira solemque orientem prolatasset, post tot
 victorias et tropaea petitus invidia, sententiam longe iniquissimam con-

- καὶ πρὸς τινῶν ἀναμαθῶν (οἷα τυρεύεις, φθόνε!)
 1775 ὡς κατ' αὐτοῦ κεκύρωται ψῆφος ἀδικιωτάτη,
 πρὸς τῶν πραγμάτων βιασθεὶς χωρεῖ πρὸς τυραννίδα,
 P 37 καὶ συμπλακεῖς τοῖς κατ' αὐτοῦ γενναίως ἐπιούσι,
 καὶ καταγωνισάμενος καὶ πάντων κυριεύσας,
 τὸ κράτος περιζώννυται τῆς αὐτοκρατορίας.
 1780 Οὗτος ὁ Καῖσαρ παιδικὴν ἄγων τὴν ἡλικίαν
 καθ' ἕνους ἔδοξεν ἰδεῖν προᾶγμα δηλοῦν τὸ μέλλον,
 ὡς τῇ μητρὶ μινύοιτο καὶ συνασχημονοίη.
 ἐτέθη δὲ κὰν τοῖς αὐτοῦ τέρας ἵπποφορβίσις,
 ἵππος βοείαις ἐν χηλαῖς τοὺς πόδας ὀπλισμένος,
 1785 μόνον δ' αὐτὸν ἐδέχετο Γάϊον ἀναβάτην,
 καθάπερ τὸν Ἀλέξανδρον ἵππος ὁ Βουκεφάλαις.
 Τοῦτῳ τῷ Καίσαρι καιρὸν τοιοῦτόν τι συνέβη.
 γυνὴ τις ἐπαφροδίτος συνέζευκτο γαμέτη·
 Νέρων ὁ ταύτης ἦν ἀνὴρ, ἐκείνη δὲ Ἰουλία.
 B 1790 ταύτην τεκοῦσαν Νέρωνι τῷ συνοικοῦντι παῖδα
 καὶ πάλιν σχοῦσαν ἐν γαστρὶ καὶ τὴν νηδὸν πλησθεῖσαν
 καὶ τῆς ἐγκυμονήσεως ἄγουσαν ἕκτον μῆνα
 ὁ Καῖσαρ ἤθελε λαβεῖν εἰς γάμον κοινωνίαν,
 καὶ Νέρωνα κατήπειγεν αὐτῷ κατεγγυῆσαι
 1795 τὴν γαμετὴν καὶ πατρικῶς ταύτην νυμφοστολῆσαι.
 πεῖθεται Νέρων, οὐχ ἑκὼν δίδωσι τὴν γυναῖκα.
 ἧ δ' ἐπιστάντος τοῦ καιροῦ τίχτει παιδίον ἄρρεν.

1786 Βουκεφάλαιος M
 φλον M

1789 ὁ ταύτης] ἐκείνης M

1797 βρε-

tra se latam audiens, rebus ipsis ita cogentibus ad tyrannidem occupandam animum adiecit. cumque manum cum iis conseruisset qui magnis freti viribus eum invadebant, omnesque devictos in potestatem redegisset, dominatum imperatorium in se translatum usurpavit.

Quo tempore puerilem adhuc aetatem agebat, visus est sibi per quietem aliquid videre, quo secuturus hic eventus indicaretur, nimirum se citra pudorem ullum matris amplexibus usum fuisse. praeterea natum est in eius equi prodigium, videlicet equus, cuius pedes unguulae bubulae munirent, et qui solum Caesarem vectorem acciperet, quemadmodum Bucephalus solum Alexandrum admittebat.

Eidem Caesari novum quiddam huiusmodi accidit. erat venusta mulier Iulia cum marito Nerone nupta, cui posteaquam liberos aliquos peperisset ac rursus uterum sexto iam mense ferret, Caesar eam sibi coniugem posebat, et Neronem urgebat ut uxorem suam ipsi, tanquam si pater esset, desponderet. paret invitus Caesari Nero, coniugem ei suam tradit; quae ubi pariendi tempus appetiisset, filium marem edidit.

κάντεῦθεν ἐξενήνεκτο δημώδης παροιμία
 “τοῖς εὐτυχοῦσι καὶ λαμπροῖς καὶ τρίμηνα παιδιά.”

- 1800 Τῶν γοῦν κατὰ τὸν Καίσαρα τοῦτον ἱστορηθέντων
 λοιπὸν διηγητέον μοι πόθεν ἐκλήθη Καῖσαρ.
 οἱ μὲν φασιν ὡς τῆς μητρὸς κατὰ γαστρὸς ἐχούσης
 καὶ μὴ θασύσης ἐκτεκεῖν, ἀλλὰ προαιελθούσης,
 ἀνέτεμον οἱ προσγενεῖς ἐκείνης τὴν γαστέρα,
 1805 καὶ ζῶν ἐκείθεν ἔμβρυον καὶ πνέον ἐξελόντες
 Καίσαρα κατωνόμασαν ὡς ἀνατετημημένον.
 ἄλλοι δὲ πάλιν λέγουσι τῆς κεφαλῆς τὴν κόμην
 Ῥωμαίους λέγειν καίσαριν· Καῖσαρ γοῦν ἐπεκλήθη
 Γάιος ὡς εὐπλόκαμος ἢ μᾶλλον ὡς διασούθρις.
 1810 ἕτεροι δὲ Ῥωμαϊκὰς γράψαντες ἱστορίας
 φασὶν ὡς τούτου προσγενῆς τοῦ Καίσαρος Γάϊου
 τρισυριστιεὺς ἀναφανείς, ὅτε Καρχηδονίοις
 Ῥωμαῖοι συνεπλέκοντο, καὶ δόρατι καιρίως
 βολῶν τὸν ἀντιγωνιστὴν καὶ κατατραυματίσας
 1815 ἔλεφαντος ὀχούμενον ἄνωθεν εὐρυστέρου
 αὐτῷ πρὸς γῆν κατήνεγκεν ἐλέφαντι, κἀντεῦθεν
 ἔσχεν ἀρχὴν τὴν Καίσαρος λαμπρὰν προσωνμίαν·
 καίσαρες γὰρ ἐλέφαντες τοῖς Φοίνιξι καλοῦνται.
 ἐκ τοῦ προγόνου τοιγαροῦν τοῦ προηριστευκότος
 1820 Καίσαρες ἐπεκλήθησαν οἱ προσγενεῖς ἐκείνω,
 τιμὴν μεγίστην ἑαυτοῖς ἐντεῦθεν προξενούντες.

1805 ἐκείνον M 1808 καισάρην M 1810 γράφοντες M
 1816 κατέρραξεν R

unde vulgo tritum illud proverbium natum est: “nobilibus et splendidis etiam mense tertio liberi nascuntur.”

Licet autem his de Caesare proditis illud etiam adiungere, unde Caesaris nomen habuerit. sunt qui tradant eius matrem gravidam eniti non potuisse, sed fuisse ante partum extinctam; quo factum sit ut eius propinqui iuberent uterum aperiri. de quo cum fetus vivus prodisset, Caesarem dixerunt tanquam excisum. alii volunt comam capitis apud Romanos caesariem appellari, Gaiumque Caesaris nomen habuisse, quod pulchra densaque caesarie praeditus esset. denique nonnulli sunt rerum Romanarum scriptores, qui memoriae prodiderunt fuisse quandam Gaii Caesaris gentilem, qui praeclearis facinoribus editis eo tempore quo Romani et Carthagenenses bellum inter se gerebant, etiam letali hastae vulnere adversarium elephantum insidentem una cum ipsa bellua in terram prostraverit, indeque gloriosum Caesaris cognomentum acceperit: nam eo vocabulo Poenis elephantos appellari. ab hoc igitur ceteros gentiles atque posteros ipsius Caesares fuisse dictos, honoris ab eodem non parum consecutos.

- Περὶ μὲν τούτων ἱκανῶς· ἡμῖν δ' ἐπιπιτέον
ἐπὶ τοῦ λόγου τὸν εἰρημόν. μέλλοντος γὰρ ἐκθνήσκειν
τοῦ καλλινίκου Καίσαρος τοῦ τολμηροκαρδίου,
1825 ἔδοξε βλέπειν ἢ γυνὴ τούτου κατὰ τοὺς ὕπνου
P 38 κατὰ τῆς τούτου κεφαλῆς πεσοῦσαν τὴν οἰκίαν,
τὸν ἄνδρα δὲ κατάρρυστον αἵμασι γεγονότου
οἰκτρότατα καταπεσεῖν ἐπὶ τοὺς ταύτης κόλπους.
ἔσφραγη γοῦν ἑλεεινῶς τῆς ἀγορᾶς ἐν μέσῳ,
1830 ἐπιθεμένων δολερῶς Κασίου τε καὶ Βρούτου.
Γαίου τοίνυν Καίσαρος οὕτως ἀπολωλότης
ἀδελφιδούς εἰσποίητος υἱὸς ἐκείνου, Καῖσαρ
ὁ σεβαστὸς ἐπικληθεὶς, ἐλάβετο τῶν σκήπτρων,
τὸ μὲν Ὀκτάβιος ἀρχῶν ὡς κύριον ἐκ βρέφους,
1835 Ἀύγουστος μετὰ ταῦτα δὲ κληθεὶς ὡς ἡνῆρημένος.
οὗτος ὑπῆρξε μόναρχος εἰς πλεόν ἐκταθείσης
B καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀρχῆς εἰς ἄκρα γῆς φθασούσης.
τοῦτον ἢ μήτηρ κύουσα κατεῖδεν ἐν ὀνείροις
σπλάγγον αὐτῆς εἰς οὐρανὸν ὡς ἄρπαγὲν ἀνέπτη.
1840 ἄρτι δ' ἐκκύπτοντος ὑγρῶν ἐκ μητρικῶν θαλάμων,
ἔδοξε βλέπειν ὁ πατὴρ αὐτοῦ κατὰ τοὺς ὕπνου
ὡς ἐκ τῶν κόλπων ἔφρασε τῆς τούτω συνοικουσύης
ἥλιος ὁ τερψίμβροτος ὁ μέγας ἡμερόαρχης.
ὡς δὲ προῆλθε βράδιον ἐκ τῆς οἰκίας τότε,
1845 ἀστεροσκοπῶ ἐντυχῶν ἤρετο τὴν αἰτίαν.
ἐκείνου δὲ τὴν γέννησιν τοῦ βρέφους ἐπειπόντος
- 1824 καρτεροκαρδίου ARR 1828 κατὰ M 1837 ἀρχῆς
καὶ τῆς ζωῆς εἰς ἄκρον R 1840 δὲ κύπτοντος AM, δ' ἐκ-
πίπτοντος R 1845 ἀστεροσκοπός?

Ac de his quidem dictum satis: nunc ad orationis seriem redeamus. cum morti vicinus esset victoriosus ille fortisque Caesar, uxor eius per quietem videre visa est gladium in caput ipsius delabentem, maritum vero sanguine perfusum in sinum uxoris miserrime se demittentem. secundum haec in medio foro miserabiliter caesus est, insidiis a Cassio Brutoque structis.

Hoc modo cum Gaius Caesar interiisset, filius eius adoptivus, Augustus Caesar e Gaii sorore natus, in imperio successit; qui cum a puero nomen Octavii tanquam sibi proprium habuisset, deinceps Augustus dictus est velut auctus. solus dominatu potitus est in vita longaeva et imperio ad extremos terrae fines prorogato. cum mater eo gravida foret, vidit in somnis viscus suum in caelum raptum subvolare. deinde illo ipso momento quo ex alvo materna prodibat, pater videre visus est e sinu coniugis solem ortum lucere. cumque tardius illo die domo exiret, quidam astrologus obviam factus cur serius prodiret interrogabat:

- καὶ τὰ μεγάλα φράσσοντος αὐτῷ τῶν ὄνειράτων,
βαρυνπειθήσας ὁ πολὺς ἐκείνος ἀστρολόγος
“ἄνθρωπε, τί πεποίηκας;” ἀνέκραγεν ἐκ βάθους·
- 1850 “δεσπότην ἀπεκύησας ἡμῖν καὶ βασιλέα.” C
τοῦ δὲ παιδὸς ἐλαύνοντος εἰς αὖξιν ἡλικίας,
κἂν τοῖς ἄγροῖς διάγοντος σὺν τοῖς αὐτοῦ τοκεῦσιν,
καὶ τερπομένον θερισταῖς καὶ τοῖς ἀμαλλοδέταις,
καὶ ταῖν χεροῖν ἐμφέροντος ἄρτον καὶ σιτουμένον,
- 1855 ἄφνω ῥοιζήσας ἀετὸς ἀφῆρασε τὸν ἄρτον,
καὶ πτερυχθεὶς μετάρσιος ἐπῆρτο πρὸς ἄερα,
καὶ πάλιν ἐπικαταπτὰς ἀπέδωκε τὸν ἄρτον.
ἐπεὶ δὲ πρὸς βασιλεῖον ὕψος ἀναβεβήκει,
θυμώδης ἦν, ἀκρόβολος, ὀργίλος, ὀρηκτίας,
- 1860 καὶ πάλιν εὐμετάφορος ἐγίνετο καὶ πρῶος.
ὡς οὖν ἐκάθητό ποτε δικοθετῶν καὶ κρίνων
καὶ πότιμον ἀπεφίνατο κατὰ πολλῶν ἀνθρώπων,
ἀνὴρ Μιγκλῆς τις σοφὸς μὴ σθένων πλησιάζουσι D
καὶ νουθετῆσαι Καίσαρα (τὸ πλῆθος γὰρ ἀπειρογε)
- 1865 χάριτη πιστεύει γράμματα, σφραγίδι σημειοῦται.
ἔλεγε δὲ τὰ γράμματα “δῆμιε, παῦσαι κρίνων.”
καταστοχάζεται καλῶς, τὸν χάριτην ἀκοντίζει.
καὶ Καῖσαρ τοῦτον κατιδὼν τὴν δέλτον ἀναπτύσσει,
καὶ τοῖς γραφεῖσιν ἐντυχὼν ἀνίσταται τοῦ θρόνου,
- 1870 καὶ τίθησιν ἀκύρωτα πάντα τὰ ψηφισθέντα.

1856 πτερουσθεὶς A

1868 τὸν χάριτην R

quo indicante natum esse sibi filium, graviter suspirans astrologus, artis suae peritia celebris, “quid hoc rei est?” exclamat. “dominum atque regem nobis genuisti.” iam cum puer adolevisset, ac in praediis paternis degens messoribus et manipulorum colligatoribus oblectaretur, forteque panem aliquando manibus gestaret eoque vesceretur, superne delata in ipsum magno cum strepitu aquila panem eripuit, moxque compositis alis in aëra sublimis avolavit, deinde vicissim sese demittens panem ei reddidit. ad imperium ubi pervenisset, iracundus admodum erat, biliosus, et iusto quidem concitator: sed rursus ad sese facile redibat et mitescebat. quare cum aliquando pro tribunali sederet causasque cognosceret ac multos mortales capitis damnaret, vir quidam sapiens, cui Maecenatis esset nomen, propius accedendi potestatem non habens ut Caesarem moneret (nam excludebatur ab ingenti hominum multitudine) literas quasdam in chartam perscribit, eamque deinceps obsignat. eae literae sententiam huiusmodi continebant “desine iudicem agere, carnifex.” hanc chartam directo in Caesarem ei aculat, qua conspecta et resignata, verbisque perscriptis in ea lectis, de tribunali surgit, quaeque prius erant decreta, tanquam irrita revocat.

Const. Manasses.

6

Τούτῳ συνῆν διδάσκαλος Ἀλεξανδροῦς τὸ γένος,
τὴν κλῆσιν Ἀθηνόδωρος, πάσης σοφίας πλήρης,
καὶ τρόπους ἰκανώτατος ὄνθμιζεν καὶ παιδεύειν.
οὗτος ἐρωτοκράτητον τὸν Καίσαρα γινώσκων

- 1875 καὶ τὸ μὲν ὅλον πορνικόν, τὸ δὲ τῶν ἄλλων χεῖρον,
P 39 ὀρεκτιῶντα γυναικῶν ἀνδράσιν ἔλευγμένον,
καὶ τοὺς ὁμόζυγας αὐτῶν ὑπηρετεῖν τῷ μύσει
δεσποτικῶς προστάττοντα καὶ τυραννικωτέρως,
ἀπάγειν τοῦτον ἔσπευδε τῆς λύσεως τῆς τοῦ πάθους.
- 1880 ἐπεὶ δ' οὐ μετετίθετο Καῖσαρ τοῦ φαύλου βίου,
ὁ θαυμαστός καθηγητῆς τοιοῦτόν τι τεχνῶται.
ἰδὼν ὀλοφυρόμενον ἄνθρωπον καὶ θρηνοῦντα
τῶν τῆς συγκλήτου καὶ λαμπρῶν καὶ τῶν εὐτυχιστέρων
(καὶ γὰρ αὐτῷ προστέτακτο φορεῖν κατιστέγῳ
1885 τὴν γαμιετὴν ἐγκλείσασθαι καὶ τῷ κρατοῦντι πέμψαι)
B παρεγγῶνται μὴ πενθεῖν μηδὲ βαρέως φέρειν,
αὐτὸν δ' ἀντὶ τῆς γυναικὸς ἐγκλείσαι τῷ φορεῖν
καὶ στέλλαι πρὸς τὸν Καίσαρα· τοῦτο γὰρ δέον εἶναι.
καὶ μόλις μὲν, συμπεῖθει δ' οὖν. τίνα τὰ μετὰ τοῦτο;
- 1890 εἴσεισιν Ἀθηνόδωρος, εἴσεισι ξίφος φέρων.
πέμπεται πρὸς τὸν Καίσαρα σημειωθεὶς σφραγίδι.
ὁ Καῖσαρ ὑποδέχεται, ῥήγνισι τὰς σφραγίδας.
ἔξεισιν Ἀθηνόδωρος τὸ ξίφος ἐπισείων.
Θαμβεῖται Καῖσαρ κατιδὼν, τῷ δέει κρυσταλλοῦται.
- 1877 τῇ πράξει R 1888 εἶναι δέον AR 1889 ταῦτα RR

Habebat idem Caesar magistrum quendam secum, Alexandrinum patria, nomine Athenodorum, omni sapientia et doctrina excultum, formandorumque morum longe peritissimum. hic cum animadverteret Caesarem in libidines et scortationes propensum esse, ac praesertim in peiori delinquere, quod mulieres maritatus appeteret, earumque coniuges cogeret ut huic improbo facinori subservirent, non heriliter eis tantum imperans sed etiam more tyrannico, totus in hoc erat ut Augustum ab eo furore vitioque revocaret. cum autem Caesar vitam sceleratam missam non faceret, admirandi praeceptor ingenii quiddam tale molitur. forte plorantem ac lamentantem conspiciebat hominem senatorium, lauta fortuna, clarum. quippe mandatum ei fuerat ut in operta lectica conclusam uxorem imperatori mitteret. eum Athenodorus hortari ne ploraret neve rem illam aegro ferret animo: se tantum uxoris loco lecticae includeret Caesarique pro eius imperio mitteret. vix hoc quidem homini, sed tamen persuadet. quid inde factum? lecticam Athenodorus ingreditur gladium tenens, sigillo obsignatus ad Caesarem mittitur; Caesar lecticam accipit, sigilla revellit; exit Athenodorus gladium quatiens; Caesar eo conspecto non tantum obstupescit, verum etiam metu congelascit:

- 1895 ὄρκοις αὐτὸν καταδεσμεῖ μηκέτι τοῦτο προὔξαι
 μηδ' ἄλλοτρίαις τοῦ λοιποῦ καταχρανθῆναι κοίταις.
 Οὗτος πολὺν τῷ Καίσαρι συνδιατρίψας χρόνον,
 καὶ μέλλων ἀπαλλάττεσθαι πρὸς τὴν ἐνεγκαιμένην,
 ἐπίπερ εἶδε Καίσαρα δύσοργον καὶ θυμώδη
- 1900 καὶ τάχιον ἐκφέροντα τὰς κολαζούσας ψήφους, C
 ταχέως δὲ τὴν τοῦ θυμοῦ πυρκαϊὰν σβεννόντα
 καὶ τρόπους μεταπίπτοντα πρὸς φιλανθρωποτέρους,
 κήσας αὐτοῦ πρὸς ἀκοὰς ὡς δὴ καταφιλήσων
 "ὦ Καῖσαρ" ἔφη "σεβαστέ, τοῦτό σοι λείπει μόνον·
- 1905 μὴ πρὶν τὰς ψήφους ἐκφέρει πρὶν ἐν σαντῷ λαλήσῃς
 τὸν τῶν γραμμμάτων ἀριθμὸν τῶν εἴκοσι τεσσάρων."
 ὁ δὲ στενάξας βύθιον καὶ πρὸς ἐκεῖνον βλέψας
 "ἔτι σου χροῖζω τῆς καλῆς" ἔφη "παιδαγωγίας,
 καὶ πάλιν ἔσο σὺν ἐμοί, καὶ Ῥώμη σε καθέξει."
- 1910 Οὗτος ὁ Καῖσαρ ἤλυνε τοὺς μετεωρολέσχας,
 μόνους κυδαίνων τοὺς σοφοὺς τιμαῖς ταῖς προσηκούσαις.
 τοσοῦτον δὲ περὶ ἴλητο παρὰ τῶν ὑπηκόων, D
 ὥστε τὸν βίον ἐκλείπειν μέλλων ἀνὴρ Ῥωμαῖος
 ἐπέτρεψε τοῖς ἑαυτοῦ παισὶ καὶ διαδόχοις
- 1915 χαριστηρίους τοῖς θεοῖς προσενεγκεῖν θυσίας,
 ὅτι, φησί, τὸν σεβαστὸν ζῶντα καταλιμπάνω.
 Ὡς δὲ καὶ Καῖσαρ ἐμελλεν ἀπαίρειν τῶν ἐνθάδε,
- 1903 ὡς δὴ] δῆθεν R 1905 ταύτῳ A 1909 ἔση A
 1915 ἐπενεγκεῖν R

sacramentis semet obstringit, quibus nihil eiusmodi se deinceps commis-
 surum pollicebatur, nec toros alienos amplius contaminaturum.

Cum autem longo tempore vixisset apud Caesarem Athenodorus, iam-
 que reversurus in patriam esset, quia Caesaris iracundiam bilemque norat,
 quodque celeriter admodum sententias poenales ferret ac vicissim extincto
 iracundiae rogo ad mores humaniores rediret, admoto eius auribus ca-
 pite tanquam ipsum deosculaturus "Auguste Caesar" inquit, "unum modo
 tibi deest. cave prius sententias tuleris, quam 24 literarum nomina te-
 cum ipse recitaveris." tum ille genuit ex imo corde ducto Athenodorum
 intuitus "adhuc" ait, "tuae praeclarae institutionis ego. quapropter
 amplius apud me tibi vivendum Romaeque haerendum erit."

Hic Caesar eos profligans et eiiciens qui de rebus sublimibus et cae-
 lestibus arroganter nugantur, solos viros sapientes ac doctos honoribus
 afficiebat. tam carus autem subditis erat, ut Romanus quidam in fata
 concessurus liberis suis atque posteris mandaret ut gratiarum actionis
 ergo sacrificia diis offerrent, quod moriens Augustum incolumem post se
 relinqueret.

Caesar ipse de vita migraturus adstantibus sibi consulibus et plebeis

παραστησάμενος αὐτῷ δημότας σὺν ὑπάτοις
 “πηλίην” ἔφησεν “εὐρών τὴν τῶν Ῥωμαίων πόλιν

1920 καλλίπυργον πεποίηκα λιθίην στερεμνίαν.

ἐπεὶ δὲ καὶ μεθίστυμαι τῆς τύρβης τῶν πραγμάτων,
 κροτῆσαι βούλομαι πολλοὺς ἐπὶ τῇ τελευτῇ μου
 καὶ χρήσασθαι γελοιασμοῖς καὶ κροταλίσαι χεῖρας
 ὡς ἐπὶ μίμου τελευτῇ γελοιαστοῦ καὶ παίκτου.”

P 40 1925 καὶ ταῦτα διετάξατο τοῦ βίον καταπαλῶν.

ἐφ’ ὅλοις δὲ πενήκοντα σὺν ἕξ κρατήσας χρόνοις
 τὴν ὀφειλὴν ἀπέδοτο, κατέβαλε τὸ χρέος.

Τούτου τοῦ Καίσαρος ἀρχῆς τοῖς σκήπτροις ἔφεστῶτος
 ἐν ἔτει τεσσαρακοστῷ καὶ μὴν πρὸς τῷ δευτέρῳ

1930 ὁ συναΐδιος πατρὶ καὶ κοσμοκτίστῳ λόγος,

εἰσδὺς νηδὺν τὴν καθαρὰν νεάνιδος ἀφθόρου,
 τὴν σάρκα συνεπήξατο ταύτης ἐκ τῶν αἱμάτων,
 καὶ σὺν αὐτῇ καὶ μετ’ αὐτῆς ἐπέφανεν ἀνθρώποις,
 θεότητι παντέλειος καὶ φύσει βροτησία.

1935 Τοῦ σεβαστοῦ δὲ Καίσαρος τὸν βίον ἐκλιπόντος

B ἀφηγητεῖ Τιβέριος, ὃς τὰ μὲν πρῶτα πρῶος
 ὑπῆρχε καὶ μειλίχιος καὶ τρόπου φιλοδώρου,
 ἀλλ’ ἕστερον ἐξώκειλεν εἰς ἦθος μαιφόνου
 καὶ γνώμην ὑπομόχθηρον καὶ ὑπαρουσχίαν.

1940 ἄρτι δὲ τέως παρελθὼν ἐπὶ τὴν βασιλείαν

οὕτως ὑπερπεφίλητο τοῖς ὑπὸ χεῖρα πᾶσιν

1919 τὴν πόλιν τῶν Ῥωμαίων R

1922 καλῆς vel καλῶς M

1923 χεῖρε M

1925 διετάττετο ARR

vv. 1926-7 om RR

v. 1929 om RR

1933 ἐπέφανεν ARR

“quam luteam“ inquit “inveni Romanam urbem, eam pulchris exornatam turribus lapideam firmamque reddidi. et quoniam mihi nunc e turba rerum humanarum erit excedendum, multos in obitu meo plausum edere volo ac ludos facere tanquam in mimi et ludionis obitu.“ quae quidem proferbat tanquam vitae mortalium illudens. cum autem totos 56 annos imperasset, naturae debitum persolvit.

Eodem Caesare potiente rerum coaeternus ille patri sermo, conditor mundi, castam incorruptae iuenculae alvum ingressus ex eius sanguine carnem sibi compegit, cum qua inter homines conspectus est, tam divinitate quam humana natura plane perfectus.

Posteaquam vero Caesar Augustus e vivis excessisset, Tiberius ad imperium pervenit; qui ab initio quidem mitis blandus liberalis erat, sed deinceps ad sanguinarios mores, improbitatem atque sordes exorbitavit. recens autem ad imperium evectus adeo subditis omnibus carus erat, ut absque satellitio custodiaque corporis tam noctu quam interdiu, quocunque vellet, iret. quos urbium praetores vel tributorum exactores con-

- ὡς φυλακῆς τε καὶ φρουρᾶς καὶ δορυφόρων ἄτερο
βαδίζειν ὅπου δὴ ποτε νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν.
εἰ δέ τισιν ἐπέτρεψε πόλεως στρατηγίαν
- 1945 ἢ τὴν τῶν φόρων εἰσπραξίαν, οὐκ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ
ἐκ τῆς ἀρχῆς παρέλκε καὶ τῆς ἡγεμονίας,
ἐκεῖνο τὸ θρυλούμενον λέγων τοῖς ξρωτῶσιν.
ἄνθρωπος ἦν κατάνοσος, τοὺς πύδας ἠλκωμένος·
ιχώρων πέπλητο πολλῶν δυσόδμων δυσιάτιων.
- 1950 αἱ μυῖαι κατεχόρευον ἐκείνου τῶν τραυμάτων, C
τὰς σηπεδόνας ἔβδαλλον, ἐμύζων τοὺς ἰχώρους.
δδύνας δὲ βαλλόμενος καὶ τληπαθῶν ὁ κάμινων
οὐκ ἀπεσόβει τὰς δεινὰς καὶ θρυσυτάτας μυίας.
ὡς δέ τις κατοικτείρησεν ἐπικαμφθεὶς τῷ πάθει
- 1955 καὶ τὰς δὴ μυίας ἔμελλεν ἐκεῖθεν ἐκδιώκειν,
ὁ πύσχων ἀνεβόησεν “ἄνθρωπε, ταύτας ἄφες,
μή πως αὐτῶν διωχθεῖσῶν ἄλγος μοι προξενήσῃς·
αἱ μὲν γὰρ κορεσθεῖσαί μου μελῶν τῶν σεσηπότεων
βραχέα με λυπήσουσιν, ἂν δ' ἐπιπτῶσιν ἄλλαι,
- 1960 προσφῦσαι βιαιότερον εἰς πλεόν πικρανοῦσι.”
ταῦτ' ἔλεγε Τιβέριος περὶ τῶν φορολόγων,
χρονίζειν λέγων δεῖν αὐτοὺς, ὡς κόρον ἐσχηκότας D
πραότερον προσφέρεσθαι τοῖς φορολογουμένοις.
εἰ δέ τινα κατέμαθε τῶν εἰσπραττόντων φόρους
- 1965 εἰς πλεόν ἐκφερόμενον τοῦ διατεταγμένου
καὶ χρηματίζοντα βαρὺν καὶ πέρα τοῦ μετρίου,

1946 παρέλκε A 1959 βραχέως M λυπήσασιν ARR ἐπιπταίεν M
1963 προσφύονται ARR 1965 πλεῖον M 1966 τοῦ μετρίου
πέρα R

stituebat, ab iis officiis intra breve tempus non removebat, causam rei sciscitantibus notum illud ac pervulgatum respondens, hominem videlicet aegrotum fuisse, cui pedes exulcerati essent, multis humoribus foetidis et sanatu difficilibus referto. in eius ulcera muscas involare solitas, ac putredines illas exhaurire. quae res tametsi dolorem aegrotanti afferret, non tamen eum molestas illas et audaces admodum muscas abegisse. cum autem misericordia quidam motus ob viri calamitatem muscas abigere vellet, aegrotum exclamasse “missas illas fac quaeso, mi homo, ne abactis iis doloris mihi maioris auctor sis. nam istae de membris meis putribus satiatæ parum mihi molestiae sunt amplius exhibiturae: sin autem aliae advolarint, violentius adhaerendo magis me cruciabunt.” haec de publicanis dicere Tiberius solebat, monens ut diutius tolerentur, quo tandem satiati benignius illos tractant a quibus exigenda sint tributa. quodsi quem publicanum accepisset modum sibi praescriptum excessisse, ita ut gravis

κολάσειν ὑπέβαλεν αὐτὸν ἀλγεινοτέραις,
ἀναβοῶν καὶ κεκραγῶς ἑτέραν παροιμίαν

“τὸν πόκον περικείμεσθαι βούλομαι τῶν προβάτων,

1970 ἀλλ’ οὐ ξυρᾶσθαι δυσμενῶς μέχρις ἐπιδερμίδος.”

τοιοῦτος ἦν ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλ’ οὐχὶ μέχρι τέλους”
καὶ γὰρ ἐκόλαζε πικρῶς πολλοὺς τῶν ἀναιτίων,
ἀσυμπαθῶς μαιφονῶν, καὶ τόσον ἐμισήθη
ὡς ὀνομάζεσθαι πηλὸς αἵματι πεφυρμένος.

P 41 1975 ἄνδρα καὶ γὰρ ὑπατικὸν καὶ τῶν εὐγενεστέρων

τὴν κεφαλὴν ἀφείλετο καὶ σὺν αὐτῇ τὸν πλοῦτον,

τοῦτο καὶ μόνον ἐπειπὼν, ὅτι τὸ νόμισμά μου

φέρων ἐπικολπίδιον καὶ ὄνπαροὺς εἰς τόπους

καὶ σκυβαλιώδεις παρελθὼν βάρος γαστροῦς ἐκένου.

1980 Τοῦ Τιβερίου τούτου δὲ κατάρχοντος Ῥωμαίων

τὸν Ἰησοῦν μου τὸν γλυκύν, τὸν τῆς ζωῆς ταμίαν,

ἐπὶ σταυροῦ καθήλωσαν Ἑβραῖοι καὶ Πιλάτος.

μετὰ δὲ τὴν καθαίρεσιν τοῦ σταυρητοῦ θανάτου

καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ μνήματος ἐξέγερσιν τοῦ κτίστου

1985 καὶ μετὰ τὴν ἐνσώματον ἔπαρσιν ἐκ τῶν κάτω

μέχρι καὶ Ῥώμης ἔδραμε Μαγδαληνὴ Μαρία

τῇ γλώσση κατατρέχουσα τῶν παρηγομηκῶτων,

καὶ Τιβερίῳ τὸν θυμὸν τοσοῦτον ὑπανῆπεν

ὡς βαρυτάτῳ καὶ πικρῷ πάντα κολάσαι πότμῳ

1990 τοὺς ἱερεῖς καὶ γραμματεῖς, ἀλλὰ καὶ τὸν Πιλάτον.

1970 ἄχρις AR

1972 ἐναντίον M

1980 Ῥωμαίοις A

1987 καταλέγουσα M

1988 ἐπανῆπεν R

1989 δεινῷ AR

esse subditis perhiberetur, suppliciis hominem multabat, tritum illud proverbium adiiciens “volo vos ovium lanas detondere, non eas ad cutem usque deglubere.” talem igitur ab initio se gerebat, sed in eo proposito nequaquam perstitit. nam deinceps durior factus acerbè puniebat etiam insones, citra commiserationem ullam se caedibus polluens. unde tantum contra se odium excitavit ut vulgo lutum sanguine mistum appellaretur. non dubitavit aliquando virum consularem et nobilem interficere ac facultates eius diripere, solam hanc causam asserens, quod Tiberii numisma in sinu gestans accessisset ad foeda stercoreaque loca ibique ventris onus evacuasset.

Hoc Tiberio Romanis imperante dulcem Iesum meum, vitae largitorem, Hebraei et Pilatus cruci affixerunt. post devictam vero mortem illam execrabilem, cum hic rerum opifex e sepulcro resurrexisset deque locis inferis corpore suo sublatus in caelum esset, Maria Magdalena Romam usque cucurrit, et sceleratis illis accusatis tantopere Tiberium ad iram commovit ut omnes gravi acerbisque morte multaret,

- Ὡς δὲ ποτε Τιβέριος ἠροπάγη τῷ Θανάτῳ,
 ἐν ἔτεσιν πρὸς τοῖς τρισὶν εἴκοσι βασιλεύσας,
 εἰς Γάιον μετέπεσε τὸ τῶν Ῥωμαίων κράτος,
 Θυγατροῖδον ὑπάρχοντα Καίσαρος Τιβερίου
- 1995 ὅς ἂν καὶ ῥυπαρόβιος καὶ φονικὸς τὸν τρόπον
 παρθένους διεκόρησε γηγισίας αὐθομαίμους,
 ἔπαιζε δὲ σὺν κυβευταῖς ἄχρι τοῦ περιόρθρου.
 σὺν τοῖς συμπόταις δὲ ποτε κυβέων ἐν Γαλλίαις
 καὶ δυσκληρῶν καὶ δυσπραγῶν ἐν τῷ παιγνίῳ τούτῳ,
- 2000 καὶ τὸν Θησαυροφύλακα βλέψας βαρυσυμοῦντα
 ὅτι τὸ πᾶν κεκένωτο τοῦ Θησαυροῦ χρυσίον,
 ἔξαναστὰς ἐκέλευσεν ἐκθρευθῆναι ξίφει
 πολλοὺς χρυσίῳ βρίθοντας, εὐθρονομένους πλούτῳ.
 ἐκείθεν οὖν μετήντησεν ὕλας χρυσοῦ λίμνας.
- 2005 οὗτος ἰδιῶν ποτε πηλὸν ἐν στενωπῷ τῆς Ῥώμης
 κόλποις Οὐεσπασιανοῦ τοῦ στρατηγικωτάτου
 βληθῆσέσθαι προσέταξεν· ἦν γὰρ ἀγορανόμος.
 Ὡς δ' ἀπεσφάγη Γάιος ἐν μέσοις ἀνακτόροις,
 ἰθύνως τὸ βασίλειον τέσσαρσι χρόνοις κράτους,
- 2010 ὁ Κλαύδιος ἠγγήσατο παραλαβὼν τὸ κράτος·
 ὅς οὕτω δειλοκάρδιος καὶ τρομερὸς ὑπῆρχεν
 ὡς τοὺς φοιτῶντας παρ' αὐτὸν ἀρευνῶν προστάττειν,
 μήπως ἐπικολπίδιον τύχοι τις κρύπτων ξίφος,
 εἰ δὲ ποτε συμπόσιον γηθόσνον συνίστη,
- 2015 περιεστήμεσιν αὐτὸν ὀπλίται δορυφόροι,

2000 βλέπων RR 2005 ῥύμης MR v. 2008 om R, 2009
 om RR. hunc vulgo post 2004 ponunt, 2012 πρὸς AR

Cum autem Tiberius in fata concessisset, imperio per 23 annos administrato, Gaius rerum potitus est, Tiberii Caesaris e filia nepos; qui cum foedam vitam ageret caedibusque gauderet, etiam germanis sororibus suis adhuc virginibus vitium obtulit. solebat et cum aleatoribus ad auro-ram usque ludere. cumque accideret aliquando in Galliis ut cum quibusdam convivis aleam exerceret infelici conatu, thesaurique praefectum eo nomine tristem videret, exhaustis omnibus in aerario pecuniis, de convivio surgens interfici quosdam opulentos iussit, eoque pacto tantum non stagna quaedam auri consecutus est. quodam tempore lutum Romae in angiporto conspicatus mandavit ut illud in Vespasiani, qui tum aedilis erat, sinum coniceretur.

Interfecto autem in regia Gaio post annum regni quartum, Claudius sceptris in se translatis imperio potitus est. erat is adeo formidolosus atque trepidus, ut accedentes ad se perquiri vellet num quis forte gladium in sinu abditum gestaret. quodsi convivium celebrare sui exhilarandi causa vellet, armati milites et satellites circumstabant, cum autem

κρατήσας δὲ τρισκαίδεκα τῆς βασιλείας ἔτη
Κλαύδιος ὁ δειλότατος φαρμάκοις ἀναιρεῖται.

Κλαυδίου φαρμαχθέντος δὲ Νέρων ὁ μητροκτόνος
παραιρεσφθάρη κάκιστα τοῖς τῶν Ῥωμαίων σκλήπτροις.

2020 ἦν δ' ἀσελγῆς καὶ βδελυρὸς καὶ πλήρης ἀσωτείας,
ἤττων γαστρὸς καὶ τῶν γαστρῶς, φίλοινος, φιλοπότης.
οὗτος πολλοὺς ὑπῆγαγε θανάτοις πικροτάτοις,
καὶ τὴν μητέρα σὺν αὐτοῖς. εἶποι τις ἂν δικαίως
ὅτι κακὸν εἰσήνεγκε τοιοῦτον τοῖς ἐν βίῳ.

2025 ἐπικατέθυσε δ' αὐτῇ καὶ τὴν ὁμοζυγοῦσαν.

P 42

κακοῖς δ' ἐπαύξων τὰ κακά, καὶ προστιθεὶς κακίῳ,
εὐνούχῳ προσηρμόσατο πρὸς λέχους κοινωνίαν.
ἔχαιρε δὲ κιθαρωδοῖς καὶ γυναιξὶ παιστρίαις,
καὶ πᾶν κακὸν καὶ πᾶν αἰσχυρὸν ἀροητουργῶν ἐπλήρου

2030 σὺν ὀρχησταῖς, γελιοασταῖς, μίμοις, ἄρματοστρόφοις.
τότε καὶ Πάρθοι τὴν ἀρχὴν τῆς Περσικῆς ἰσχύος
εἰς ἑαυτοὺς παρέσπασαν, Πέρσας δεδουλωκότες.

ὡς δὲ πολλοὺς ὁ μυσαρὸς Νέρων ἐδίδου ξίφει,
ὡς ἀκροχάλιξ, ὡς ὕγρὸς χοῖρος ἀκρατοπότης,

2035 ἐπὶ παντὸς μεμίσητο τοῦ πλήθους μῖσος ἄκρον,

B

καὶ πάντες ἀπεστρέφοντο καὶ τὴν ἐκεῖνον θεῖον
αἰσχυρὸν γὰρ σύμπαν ἔπραττεν ἐν μέσοις τοῖς θεύτρους.

v. 2016 om R · δισκαίδεκα R · v. 2017 om RR · 2023 τὴν
αὐτοῦ R · 2025 ἐπεὶ κατέθυσεν αὐτῇ R · 2027 εὐνούχον
ARR γάμον R · 2029 ἐτέλει ARR · 2033 ἐνπαρὸς AR
2034 ὡς χοῖρος ἀκροπότης M · 2037 ἅπαν R

annos tredecim exegisset in imperio, vir timidissimus veneno sub-
latus est.

Atque ita Claudio per veneficium interempto, Nero parricida nequissime Romanum imperium in se transtulit. erat ille lascivus, impurus, luxuriae plenus, gulae ventrique deditus, vinosus. multos acerbissimis suppliciis affecit, inter quos et mater ipsius fuit; quam fortasse quis non immerito caesarem dixerit, quod tam improbum mortalibus principem enixa fuerit. parricidio autem coniugis quoque mactationem adiecit. cumque mala malis et quidem foedioribus cumularet, cubicularium quendam suum coniugio sibi copulavit. delectabatur et citharædis, iisque mulierculis quae risum concitant, et cum saltatoribus ludionibus mimis cantoribus omne facinus improbum perpetrabat, nec ab ulla turpitudine abstinebat. id temporis etiam Parthi Persicum regnum ad se traduxerunt, Persis in servitutem redactis. cum autem impurus hic Nero multos gladio sustulisset, homo nimirum porco similis et merum intemperanter ingurgitans, acerrimum omnium ordinum odium contra se concitavit, adeo quidem ut eius conspectum quoque nemo non aversaretur. nam foedissima quaeque

- μη τοίνυν ἀνεχόμενοι Ῥωμαῖοι ταῦτα βλέπειν,
μηδὲ δουλεύειν φέροντες ἡνιοστρόφῳ μίμῳ,
2040 ἐπῆλθον ἀναιρήσοντες. τοῦτο δὲ γνούς ὁ Νέρων
αὐτὸν διεχειρίσατο, τοῦτ' ἐπειπὼν ἐν τέλει
"οἶον, ὦ ζεῦ, καθαρωδὸν ὁ βίος ζημιούται!"
ἔτη κρατήσας τέσσαρα πρὸς πληρεστάτοις δέκα.
Γάλβας κατῆρξε μετ' αὐτόν, καὶ μετ' ἐκείνον Ὄθων,
2045 ὁ μὲν ἐπτά γευσάμενος μῆνας τοῦ κράτους μόνον,
ὁ δ' οὐδὲ πλέον τῶν τριῶν μηνῶν σκηπτροκρατήσας.
καὶ μετ' αὐτῶν Βιτέλλιος, ὃς τοῖς ἀστρολόεσχαις
κηρύγματα προστέθεικε φεύγειν ἐξ Ἰταλίας·
οἱ δ' ἀντιπροτεθείκασιν "φεῦγε τοῦ βίου, Καῖσαρ,"
2050 καὶ τὴν ἡμέρην γράψαντες καθ' ἣν ἀποκτανθείη· C
μῆνας ὀκτώ κρατήσας γὰρ ἔργον μαχαίρας ὤφθη.
Τούτων λιπόντων τὴν ἀρχὴν καὶ σὺν αὐτῇ τὸν βίον
στρατὸς Οὐεσπασιανῶ ψηφίζεται τὸ κράτος,
τὸ κάλλος περικείροντι τῆς Ἰουδαίας τότε.
2055 κάκεινος μὲν ἀπύχεται ναυστοληθεῖς πρὸς Ῥώμην,
τὸν δὲ γενναιοκάρδιον υἱὸν αὐτοῦ τὸν Τίτον
Ἰερουσαλήμ πολιορκεῖν ἀφῆκε σὺν δυνάμει,
ἀναγορεύσας Καίσαρα διάδοχον τοῦ κράτους·
ὃς μετὰ μόχθους ἱκανοὺς καὶ τὰς ἀνδροκτασίας
2060 καὶ τὰς θαλάσσας τῶν συγνῶν αἱμάτων καὶ τοὺς φόνους,
ὑφ' ὧν κατηρθρώθησαν Σιών αἱ πεδιάδες
2039 ἡνιοστροφουμένῳ M 2040 εἰσῆλθον M v. 2043 om. R
2047 αὐτοῦ RR, αὐτοῦς A v. 2051 om. RR 2053 στρα-
τὸς τῷ Οὐεσπ. M

media in aula designabat. quapropter Romani, qui haec amplius intueri non possent nec aurigae ac mimo servire vellent, invadunt hominem tanquam interfectori; quo ille cognito manus ipsemet sibi attulit, his ad extremum verbis pronuntiatis "qualem, o Iuppiter, citharoedum mortales amittunt."

Post Neronem Galba imperio potitus est, post Galbam Otho, post utrumque Vitellius; qui edictis propositis astrologos Italia iussit excedere. illi vero scriptis vicissim propositis responderunt "tu vita, Caesar, excedito." simul ipsum diem indicarunt quo interficiendus esset. itaque mensibus octo rerum potitus gladio caesus periit.

Posteaquam hi et imperandi et vivendi finem fecissent, exercitus Vespasianum imperatorem renuntiarunt, qui tum temporis Iudaeam exscindebat. itaque Romam ille cum classe profectus est, magnanimo filio suo Tito cum copiis ad expugnandam Hierosolimam relicto, cum Caesarem ac imperii successorem illum designasset. ab eo post magnos labores caedes quasique maris in morem effusos cruores, quibus causā Sio-

- D καὶ δόρατα γέγονασι λυθρόφουρα καὶ ξίφη,
 ἀσπίδες αἰμοφόρουκτοι, φονοσταγεῖς παλάμαι,
 τέλος περιγεγόμενος πόλεως τῆς ὀλβίας
- 2065 τὰς ὄχυράς οἰκοδομὰς καὶ πύργους τοὺς ἐπύργους
 πυριφλεγεῖς πεποίηκε καὶ τὸν ναὸν καθεῖλε,
 πολλὰ πολλάκις ἐπ' αὐτῷ στενάξας καὶ δακρῶσας,
 καὶ πόλιν τὴν περικαλλῆ τὴν μυριανδρουμένην
 ἡσβολωμένην τέθεικε, καπνῷ μεμορμημένην,
- 2070 ὡς περιστῆναι τὴν πολλὴν ἐκείνην εὐανδρίαν
 εἰς ἕπορον καὶ Σκυθικὴν, ὃ φασι, ξηρμίαν.
 παρέτου γενομένου δὲ τοῦ κράτορος ἐκ γήρους
 καὶ νόσῳ καταλύσαντος τὸν βίον καὶ τὸ κράτος,
 ἔτεσι βασιλεύσαντος οὐ πλείω τῶν ἑνέα,
- P 43 2075 Τίτος παρῆλθεν εἰς αὐτό, θεῖος ἀνὴρ καὶ πρῶτος,
 ἀνὴρ φιλοδωρότατος, προετικὸς χρημάτων,
 καὶ τῆς ἀρχῆς κατὰξιος καὶ τῆς ἡγεμονίας,
 κἂν ἦσαν ἄλλαι πλείονες ἀρχαὶ καὶ βασιλεῖαι,
 καὶ ταύτας ὧν ἐπάξιος διέπειν καὶ συνέχειν.
- 2080 τούτου τὸ περιλάλητον καὶ θαναμιστὸν ἐκείνο
 "οὐκ ἐγενόμην βασιλεὺς τῆμερον οὐδὲ κράτωρ"
 οὐδένα γὰρ κατήντησα ἑίθεοις ἐδεργεσίας."
 τούτου τὸ πολυῦμνητον ἐκείνο καὶ γενναῖον
 "οὐ χρὴ τὸν θεασάμενον πρόσωπον βασιλέως
- 2085 παλιννοστεῖν περίλυπον ἐν σκυθροποῖς προσώποις."
 ἀλλ' ἔφθη προαρπάσασα νόσος ἢ παλαμναία

2062 λιθόστρακτα R. an λυθρόστακτα ? 2068 τὴν μ.]
 καὶ μ. AR v. 2076 om. M παρεκτικὸς R 2081 σήμερον R

nis rubefacti sunt, hastarum gladiatorumque vibrationibus respersi, tandem urbs opulenta beataque in potestatem redacta est, munita aedificia, cum turribus egregiis igne concremata, templum ipsum deletum; cuius nomine saepenumero Titus ingemiscebat et illacrimabat. hoc modo urbem pulcherrimam et populosissimam in fumum atque cineres redegit, ita ut habitatoribus antea frequens deinceps in miseram tristemque solitudinem commutaretur. cum autem Vespasianus imperator senio morboque confectus e rebus humanis excessisset, annis in imperio non amplius novem exactis, successit ei Titus filius, vir plane divinus, mitis, liberalissimus, opum dissipator, imperio dignus, immo dignus qui plura etiam imperia, si quidem exstitissent, administraret ac tutaretur. eius est vox illa celebris et admiranda "imperator hodie non fui, quia neminem beneficio affeci." eiusdem et altera vox valde laudata viroque generoso digna, cum diceret eum qui faciem imperatoris intueatur, tristi vultu ab eo discedere non debere. sed enim morbus letalis ante hominem elegan-

- πρὸ χρόνου τὸν πανδέξιον, κρατήσαντ' ἔτη δύο. B
 τροχοῦ δ' ἡ ἄστατος φορὰ καὶ ὁ πεττὸς τῆς τύχης
 κακῶς τῷ Δομετιανῷ τὸ κράτος ἐχειρίζει,
 2090 φνέντι μὲν ἐκ τῶν αὐτῶν σπερμάτων ἐξ ὧν Τίτος,
 οὐδὲν δὲ φέροντι κοινὸν οὐδ' ἀδελφὸν πρὸς Τίτον,
 ὡς εἶναι τὸ θρυλούμενον πανάληθρες ἐκεῖνο
 "ἡμῖς καὶ ποτιστήριον ἐκ τῆς αὐτῆς ὑέλου,
 ποδοπιπτήρ καὶ κύπελλον ἐκ τῶν αὐτῶν χωμάτων."
 2095 ἦν γὰρ ἐρασιχρήματος, κάπηλος τῶν πραγμάτων,
 διηρῶν αἱμάτων καὶ σφαγῶν, μάγειρος τῶν ἀνθρώπων,
 κρεανομῶν ἀσυμπαθῶς, βρυχώμενος ὡς λέων.
 τούτῳ προεῖπέ τις σοφὸς ἀνὴρ ἀστερολόσχη C
 πότε καὶ πῶς τεθνήξειται, τίς μετ' αὐτὸν κατάρξει·
 2100 ὁ δὲ παρυστησάμενος ἐγγὺς τὸν ἀστρολόγον
 "σοὶ δ'" "ἔφη πόσος, ἀνθρῶπε, ζωῆς ἐστὶν ὁ χρόνος;
 καὶ πῶς καὶ πότε τελευτᾷς, καὶ ποῖόν σοι τὸ τέλος;"
 ἐκεῖνου δὲ λαλήσαντος τρανῶς καὶ φιλαλήθως
 ἄπερ αὐτὸν ἐδίδασκεν ὁ τῶν ἀστέρων δρόμος,
 2105 ὁ βασιλεὺς γεννακιστὴν θέλων αὐτὸν ἐλέγξει
 πυρὰν κελεύει λιπαρᾶς ἐξ ὕλης ἀναφθῆναι,
 καὶ πεδηθέντι κραταιῶς τὸν μετεωρολόσχην
 ἀκοντισθῆναι κατ' αὐτῆς περιηγκωνισμένον.

2091 κοινὸν ἀδελφικὸν R vv. 2092-3 apud Michaellem Glycam
 legi (p. 445 20-1) monet Meursius. v. 2094 om. RR; cf. 6027.
 2095 ἐρατοχρήματος R 2098 ἀνὴρ σοφὸς R 2099 κρα-
 τήσει M 2101 δ' ἀνθρῶπέ φησι πόσος ἐστὶ ζωῆς R 2102 σου M
 2104 ὁ δρόμος τῶν ἀστέρων R, ὁ χρόνος τῶν ἀστέρων AM 2106 λι-
 παρᾶν MRR

tissimum abripuit quam biennium imperasset; ac instabilis rotæ cursus cum alea fortunæ Domitiano imperium male detulit. erat is quidem natus iisdem parentibus quibus et Titus: sed nihil cum Tito commune ac germanum habebat. quo factum ut verbum illud vulgo tritum in his verum esset "matula et poculum ex eodem vitro." quippe Domitianus avarus erat et quasi caupo quidam pecuniarum sanguinis et caedium avidus, hominum coquus, citra commiserationem carnibus humanis dilaniandis deditus, leonis in morem rugiens. prædixit ei quidam vir doctus et cursus siderum peritus, quando et quo pacto periturus esset et quis ei successurus. ille vero arcessito ad se astrologo "at tibi," ait "quantum restare temporis ad vivendum existimas, homo? quoque pacto, et quando morieris? quem habebis exitum vitæ?" de quibus ille cum recte ac vere disseruisset ut ex astrorum motu edoctus erat, imperator hominem convincere volens tanquam impostorem, rogam ex materie pingui structum accendi iubet, astrologumque firmiter colligatum constrictis brachiis in

- ἀνῆπτο μὲν ἡ κάμινος, ἤρετο μεταρσία
 2110 ἡ φλόξ, ἠπέλει φοβερόν, ἐφόβει καὶ μακρόθεν·
 φρικῶδες ἔβρομε τὸ πῦρ, ἀέρα περιήχει·
 ὁ δ' ἀστρολόγος πεδηθεὶς ἔκειτο μηδὲν πτήξας.
 τί μετὰ ταῦτα τὸ συμβάν; ἐπήρθη ποθὲν νέφος,
 τὸν οὐρανὸν ἠμαύρωσεν, ἠχλύωσεν ἀέρα.
- D 2115 ζοφῶδες ἦν, μελάντερον, κάθυγρον, ὄμβροφόρον·
 εἴκασεν ἂν τις ποταμοὺς ἐγκυμονεῖν ὑδάτων.
 ἐντεῦθεν ῥήγνυται βροντὴ καὶ μυκηθμὸς ἠχεῖται,
 καὶ πάντες ἦσαν ἐκποδῶν, ἔφηνγον ἀνὰ κράτος,
 ὁ βασιλεύς, οἱ θεαταί, δημόται, δορυφόροι,
 2120 τὴν κάμινον οἱ τρέφοντες οἱ δῆμοι. καὶ τέλος
 ὄμβρος πολὺς καταρραγείς τὸ πῦρ ἀποσβεννύει,
 καὶ κύνες ἐπελάσαντες καὶ τοὺς δεσμοὺς φηγόντες
 τὸν ἀστρολέσχην λένουσι πολλὰ θεοκλυτοῦντα.
 καὶ ταῦτα μὲν τετέλεστο περὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον·
- P 44 2125 αὐτὸς δὲ μέλλων τελευτᾶν ὁ Θῆρ ὁ Θυμολέων
 ἐν ὑπνοῖς βλέπει ἔδοξεν ὡς ἵππου μελαντέρου
 βασιλικῶς ἐπέβαινε κατάφρακτος ὦν ὄπλοις,
 ἀπορρύντων δ' ἀπ' αὐτοῦ τῶν ὄπλων αὐτομύτως
 εἰς χάσμα γῆς καὶ βόθυνον ἀθλίως κατηρέχθη
 2130 αὐτῷ σὺν ἵππῳ καὶ στολῇ, καὶ τέλος ἠφαντώθη.
 Καὶ τοίνυν τούτου τὴν ψυχὴν ἐκρήξαντος βιαίως,

2112 καταπήξας AMR

2116 ποταμὸν M

2127 ὄν] τοῖς M

illum abiici. posteaquam rogo subiectus fuisset ignis iamque sursum is se tolleret, terribile quiddam homini flamma minabatur ex longo etiam intervallo; formidabiliter ignis crepitabat, et aëra collustrabat undique, cum interim astrologus ita colligatus, ut diximus, in magna consternatione iaceret. quid quaeso deinceps accidit? nubes alicunde quaedam orta caelum obduxit et aëra totum obscuravit. erat enim illa caliginosa nigra humida, imbremque secum ferebat: existimasset aliquis eam quasi quaedam aquarum flumina parturire. secuta sunt tonitrua, et mugitus quidam auditus est. tum vero universi semet in fugam coniiicere, imperator, spectatores, vulgus hominum, satellites, ii qui caminum materie suggesta inflammabant, ipsi denique carnifices. ad extremum imber maximus de caelo lapsus ignem exstinxit, canesque supervenientes arrosis vinculis astrologum opem divinam assiduo implorantem liberarunt. eiusmodi quiddam huic viro contigit. ipsa vero bellua, leonina ferocia praedita, cum vivendi finem factura esset, per quietem videre visa est se ornatu imperatoris vestitam ascendere nigrum in equum, armis undique munitam, quae cum casu quodam amisisset, in hiatus terrae praecipitari se misere putabat una cum equo et amictu, tandemque prorsus evanescere. Posteaquam Domitianus morte violenta decessisset, exactis in impe-

- ἐν ἔτεσι κρατήσαντος πέντε σὺν ἄλλοις δέκα,
 Νερούας τὰ βασίλεια σκῆπτρα παραλαμβάνει,
 χρηστὸς ἀνὴρ, ἐπιεικὴς, κῆπος πολλῶν χαρίτων,
 2135 ὃς μυσαχθεὶς τὴν ἔκτομήν τῶν ἀνδρικῶν κυλίνδρων B
 οὐ συνεχώρει γίνεσθαι Ῥωμαίους ἔκτομίας,
 ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκτέμνοντας ἀπήλαυνε κολάζων.
 καὶ τοῖς ἐν τέλει συνεχῶς ἐδίδου γυμνὰ ξίφη,
 τὸ μὲν δοκεῖν, ὡς βλέψαιεν εἰ τμητικὰ τὰ ξίφη,
 2140 τὸ δ' ἀληθές, μὴ δεδοικῶς ἂν παραντίκα θάνη·
 οὐδὲν γὰρ ἔλεγε κακὸν αὐτῷ συνεγνωκέναι.
 Ἀλλὰ καὶ τοῦτον θάνατος ταχέως ἀφαιρήσας,
 κρατήσαντα πρὸς τέσσαρσι μῆσι καὶ χρόνον ἓνα,
 Τραιανὸν κατέστησεν ἐν αὐτοκρατορίᾳ,
 2145 ἄνδρα στρατηγικώτατον, μυριονικηφόρον,
 καρτερικόν, ἐγκάρδιον, γενναῖον, μεμεμύχον,
 τὰς κρίσεις ἄρρεπέστατον ζυγὸν δικαιοσύνης. C
 οὗτος Κελτῶν συνέκαμψε τοὺς ἀκαμπεῖς τραχήλους,
 οὗτος ὄρμᾶς ἀνέκοψε Πάρθων σιλοπολέμων.
 2150 τότε καὶ γὰρ εἰς πλατυσμὸν ἤληθαότες οὗτοι
 πάντας κατενεμήσαντο τοὺς τῆς Ἀσίας ὄρους,
 καὶ πάσης γῆς κατέδραμον κτείνοντες περπολοῦντες,
 καὶ τὰς ἀθλαίας ἔπηξαν ἕως Εὐφράτου ῥείθρων.
 ταῦτα δὲ γινούσ Τραιανὸς ἔσφι τετολμημένα,

2133 ὁ νέρβας Α
 τραϊανὸν Α
 2148 Γετῶν RR

2139 βλέψοιεν R
 2146 μονομάχον MRR

2140 θάνοι R
 2147 τὰς] εἰς MR

rio 15 annis, Nerva sceptris potitus est, vir bonus, mitis, multarum gratiarum quasi quidam hortus. is cum vehementer odisset castrationes hominum, Romanis testes excindi vetuit et excindentes multatos in exsilium egit. saepenumero magistratibus enses nudos porrigebat, in speciem quidem ut explorarent eorum acumen, sed reuera ut demonstraret nequaquam se formidare ne subito interficeretur, cum quidem diceret nullius se sibi facinoris esse conscium.

Ubi mors hunc quoque celeriter abripuisset post annum imperii primum et menses quattuor, Traianus eidem successit, vir rei militaris peritissimus, sexcentis potitus victoriis, fortis magnanimus generosus, duellis ausus cum hoste congregi, incorrupta in iudiciis statera iustitiae. hic cervices Celtarum, quae antea flecti non poterant, flexit: hic bellicosorum Parthorum impetus repressit, qui hoc tempore longe lateque diffusi universos Asiae fines populabantur, excurrerant undique, caedes perpetrabant, flammis absumberant omnia, castris ad ipsum Euphratem promotis. ea cum ab ipsis designata Traianus accepisset, quaeque foret

- 2155 καὶ τῆς ὀρητῆς τῆς Παρθικῆς ἀναμιαθῶν τὸ θράσος,
 ἀπ' ἄκρων γῆς εἰς ἄκρα γῆς ὀξέως μεταβαίνει,
 καὶ συμπλακεῖς καὶ τὰς αὐτῶν ῥήξας φαλαγγαρχίας,
 καὶ πεδιάδας τὰς ἐκεῖ δεξίας σωματοστρώτους,
 τοῖς ὄροισι κατηνάγκασεν ἐμμένειν τοῖς ἰδίοις,
- D 2160 καὶ Πάρθων τὰ σχοινίσματι συστειλάς καὶ στενώσας
 καλλίνικος ἀνέζειξε, τὴν νίκην ἐορτάζων.
 οὗτος συνήλγει πάσχουσι, συνέκρινε πονοῦσι,
 τοῖς ξένοις ἐπεκάμπτετο, φίλους παρεμυθεῖτο,
 ἀνεξικάκως ἔφερεν ἄπισαν λοιδορίαν,
- 2165 δεῖν ἐξισοῦσθαι τῷ θεῷ λέγων τὸν βασιλέα
 καὶ στόματος ἀνέχεσθαι λοιδορίου καὶ βλασφημίου.
 παρούσης δὲ καὶ τῆς βουλῆς καὶ τῶν ἐν τέλει πάντων
 ξίφος γυμνώσας δέδωκεν ἐπάρχω τῷ τῆς Ῥώμης,
 "δέξαι τὸ ξίφος" ἐπειπὼν, "κἂν μὲν ἀδίκως ἄρχω,
 P 45 2170 χρῆσαι τῷ ξίφει κατ' ἐμοῦ, μὴ φείσῃ τῆς ζωῆς μου·
 εἰ δὲ νομίμως καὶ καλῶς καὶ μετ' εὐθυδικίας,
 ὑπὲρ ἐμοῦ γενέσθω σοι τὸ ξίφος ἐκδικοῦν με."
 Ἄλλ' οὗτος μὲν ἐξέλιπε πολλαῖς ἐμπρέψας νίκαις,
 χρόνοις ἑννέα σὺν ἑπτὰ μηνσὶν ἡγεμονεύσας,
- 2175 Ἀδριανῷ δὲ τῷ γαμβρῷ κατέλιπε τὸ κράτος.
 οὗτος ταῖς βίβλοις ἔχαιρε καὶ λόγοις ἐνετρούφα,
- 2156 ὀξέως] ὀτρύξει M 2161 ἀνέταξε M 2162 νοσοῦσι ARR
 2169 κἂν μὴ νομίμως AR 2174 πρὸς RR 2176 τοῖς λόγοις
 ἔχαιρε καὶ βίβλοις R

impetus Parthici audacia cognovisset, ab extremis terrae finibus ad extremitates eis oppositas celeriter sese contulit, manum cum hoste conseruit, phalanges adversas perrupit, planities eorum locorum cadaveribus constravit, Parthos intra limites suos manere coëgit, eisque non parum artatis ad triumphum parta insigni victoria domum reversus est. sic a natura comparatus erat ut afflictis condoleret, aegrotantium miseriis afficeretur, in extraneos benignus esset, amicos solaretur, toleranter quaevis convicia ferret, cum quidem diceret imperatorem deo similem esse debere atque oris maledici petulantiam commode perpeti. gladium evaginatum in senatus et magistratum praesentia Romanae urbis praefecto cum verbis huiusmodi tradidit "accipe gladium hunc, et si quidem iniuste me in imperio gesserō, contra me ipsum illo utere nec vitae meae parcito: sin legitime, recte iusteque imperavero, pro defensione mei traditum tibi putato."

Mortuus est Traianus multis ornatus victoriis, cum imperio per annos novem et septem menses praefuisset, Adriano genero successore designato. delectabatur ille libris, ac voluptatem ex doctrinarum studiis

καὶ πάντας οὓς ἐγίνωσκε Θεραπευτὰς τοῦ λόγου
μεγαλοδώροις δωρεαῖς συχνῶς ἐδέξιοῦτο.

ἄνδρας δ' ἐπήγετο σοφοὺς αὐτῷ συνεπομένους

- 2180 ἐν στρατοπέδοις, ἐν σχολαῖς, ἐν πάσαις ἐκδημίαις,
καὶ πᾶσαν γῆν ἐπίανεν ἀφθόνοις χορηγίαις.
πᾶσιν οὖν ἦν τρισέραστος, καὶ βουλευταῖς καὶ δήμῳ.
οὗτος τοὺς κακογνώμονας Ἑβραίους ἀποστάντας
καὶ ζεύγλην ἐκλακτίσαντας Ῥωμαϊκῆς ἰσχύος
- 2185 ἐπιστρατεύσας κατ' αὐτῶν ἀπώλεσεν εἰς τέλος,
λιμῷ καὶ ξίφει καὶ πυρὶ πάντας ἐκτρίψας ἄρδην.
καὶ πόλιν Ἱερουσαλὴμ ἐκ βύθρων ἀνασκάψας
Ἀλίαν μετωνόμασεν ὡς δυστυχή καὶ τοῦτο.
ἀλλὰ μεταπιπέτω μοι πρὸς ἄλλους τὰ τοῦ λόγου.

- 2190 Ὑδέρω καταλέσαντος Ἀδριανοῦ τὸν βίον,
εἴησι πρὸς τοῖς τέσσαρσι χρόνοις βασιλευκτός,
εἰς Ἀντωνῖνον μετ' αὐτὸν τὸ σκῆπτρον μεταβαίνει,
ὃς εὐσεβῆς ὠνόμαστο διὰ χρηστοτροπίαν,
τὰ σκῆπτρα διθύνας τε ἐν ἔτεσι δὶς δέκα

- 2195 πρὸς ἄλλοις δύο τῆς ζωῆς θανάτων ἀποστερεῖται.
καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησεν ὁ Μάρκος Ἀντωνῖνος.
οὗτος ἐν πίσῃ τέθραπτο σοφία καὶ παιδεία,
καὶ χάρισι τῶν ἀρετῶν κατάκομος ὑπῆρχε,
καὶ πίσυσις κατηγλαῖστο τῶν ἀρετῶν ἰδέαις.

- 2200 διὸ καὶ προσεφέρετο πᾶσι σοφοῖς ἐντίμως,

2178 μεγαλοδῶρος A αὐτοὺς R 2183 κακοδαίμονας A
2186 ξίφει ψύχει R 2191 κερκατηκός? v. 2193 post
2195 AM 2197 παιδεύσει M

percipiebat, et quoscumque literatos esse cognovisset, magnificis muneribus saepenumero donabat. habebat etiam in comitatu suo viros doctos secum, tam in castris quam in otio et itineribus. eodem modo erga quosvis alios munificentiam exercebat. quapropter universo senatui et plebi carus erat. vesanos Hebraeos, qui defecerant et imperii Romani iugum excusserant, cum copiis adversus eos profectus ad internecionem cecidit, et cunctis fame gladio igne funditus deletis urbem Hierosolymam de fundamentis eversam deinceps Aeliam nuncupavit. sed enim ad alios oratio transeat.

Posteaquam Adrianus ex aqua intercute fuisset extinctus, anno imperii quarto et vigesimo, Antonino illud delatum est, cognomento Pio propter morum probitatem et indolis mansuetudinem. is cum annis 22 imperium administrasset, naturae debitum persolvit. successit M. Antoninus, qui educatus erat in omni liberali doctrina et sapientia, virtutum laudibus, et quidem omnigenarum, ornatus. quam ob causam quosvis sapientes ac doctos viros honorifice tractabat magnificisque muneribus af-

καὶ συνεχέσιν ἤρδενε ταῖς μεγαλοδωρίαις.
 τοῦτόν φασιν οἱ παλαιὴν γραφάντες ἱστορίαν,
 ἐπιτρεχόντων πολλαχοῦ μυρίων πολεμίων
 καὶ πᾶσαν τὴν Ῥωμαϊκὴν πορθούντων καὶ κειρόντων,

- 2205 *χορημάτων ἀπορούμενον, σφιγγόμενον ἐνδείμ
 καὶ μηδαμόθεν ἔχοντα στρατὸν ἀντεφοπλίσαι,*
 D τὸν κόσμον τὸν βασιλειον ἐν ἀγορᾷ προθεῖναι,
 ἔπιπλον πᾶν χρυσοῦφές, περιπορφύρους κἀνδύς
 καὶ στέφη καταμάργυρα καὶ κλίνας λιθοστρώτους
- 2210 *αὐτὴν τε πᾶσαν τὴν λαμπρὰν στολὴν τῆς βασιλείας,
 καὶ πάντα τὸν βουλόμενον κηρῦξαι δημοσίᾳ
 ὠνεῖσθαι τὰ προκείμενα μηδὲν τι δειλιῶντα.
 ὠνοῦντο μὲν οἱ θέλοντες, καὶ χρήματα συνῆκτο·
 ὁ βασιλεὺς δὲ τῷ στρατῷ σκορπίσας τὸ χρυσίον*
- 2215 *ἀντεπέξῃλθε τοῖς ἐχθροῖς, καὶ μάχην συγκροτήσας
 κατὰ πολλὴν εὐχέριαν τῶν δυσμενῶν ἐκράτει,
 καὶ τρέψας πάντας εἰς φυγὴν καὶ κτείνας καὶ σκυλεύσας
 ὅλους ἐκείθεν θησαυροὺς ἐκτίσαστο χρημάτων,
 καὶ πάλιν χρήματα προθεῖς τῆς ἀγορᾶς ἐν μέσῳ*
- P 46 2220 *ἐκήρυσσε τὸν θέλοντα λαμβάνειν τὸ χρυσίον
 καὶ τὸ κτηθέν, εἰ βούλοιο, πάλιν ἀποδιδόναι.
 οὗτος καὶ Λεύκιον γαμβρὸν τὸν σὸν αὐτῷ κρατοῦντα
 ἐκπέμπει πολεμήσοντα Πάρθοις τοῖς φιλομάχοις,*

2202 παλαιοὶ R 2204 γῆν M κειρ.] κρατούντων AM
 2208 κόσμος M 2209 στέφος καταμάργυρον R 2210 βα-
 σιλίδος M 2220 μέλλοντα M

ficiebat. prodiderunt de hoc memoriae scriptores historiarum prisci, variis bellis undique ingruentibus omnemque dicionem Romanam vastantibus eum pecuniae laborantem inopia, cum nullo pacto armare posset exercitum, ornatum imperatorium in foro vaenum exposuisse, nimirum suppellectilem ex auro solido textam, amictus purpureis fimbriis redimitos, coronam unionibus ornata, lectulos gemmis hinc inde distinctos, ipsam denique stolam imperatoriam splendidissimam: simul per publicum praeconem significasse licere cuivis haec vaenum exposita citra metum omnem periculi coemere. hoc modo factum ut emerent ea qui vellent, pecuniamque conflata fuisse. quam ubi distribuisset in milites, mox imperatorem copias in hostem movisse, et manu conserta citra negotium victoria potitum esse, adeoque coniectis in fugam omnibus, necatis, spoliatis, integros pecuniarum thesauros consecutum. has ubi rursus in forum rettulisset, indicari per praeconem iussisse ut qui vellet, auro recepto, quidquid prius imperatoria de suppellectile coemisset, si quidem ita placeret, restitueret. idem Lucium generum suum, imperii consortem, ad-

τῶν Παρθυαίων ἄρχοντας τότε τοῦ Βολογέσου.

2225 ἦν δὲ καλὸς ὁ Λεύκιος τὸ σῶμα καὶ τὴν γνώμην,
εὐμήκης, εὖοπτος, ἠδύς, ξανθόκομος, ῥοδόχρους·
ὅς καὶ συμμίξας τοῖς ἐχθροῖς ὑπερωφρωμένοις
ἐπὶ τε πλήθει καὶ στρατῷ καὶ φαιεροφορίᾳ,
τέλος κατηγωνίσαστο τὸ τοξοφόρον ἔθνος.

2230 Ἀλλὰ γὰρ ὧδε γεγωνὸς τοῦ δρόμου καὶ τοῦ λόγου
θαυμάζω τὸ παλίντοκον τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους,
καὶ πῶς οὐκ ἐξεικάζονται παῖδες τοῖς σφῶν πατράσιν.
αἰὲ μὲν λεοντόθυμον σκυμνὸν ὁ λέων τίκει
καὶ πάρδαλις ταυτόθυμον καὶ τίγρις αὐτοτίγριν·

2235 παρὰ δ' ἀνθρώποις ἄνισοι παῖδες πρὸς τοὺς τοκέας.
καὶ δῆλον ὡς προαίρεσις τούτων ἢ παραιτία.
πρὸς τί μοι ταῦτα λέλεκται, καὶ τίς σκοπὸς τῆς λόγου;
ὁ Μάρκος μὲν τοῖς φυσικοῖς ὑπέκνυε νομίμοις
καὶ τὴν πηλὸν ἀπέδωκε τῇ δανεισάσῃ φύσει

2240 δέκα κρατήσας ἔτεσι σὺν τοῖς λοιποῖς ἑννέα·
υἱὸς δ' ἐκείνου Κόμοδος παρῆλθεν εἰς τὸ κράτος,
μειραξ πατρώζων κατ' οὐδέν, μηδ' ἑμπερές τι φέρων
τῷ Μάρκῳ τῷ γεννήσαντι καὶ τῷ πεπαιδευκότι.
μίμοις γὰρ ἔχαιρεν αἰὲ καὶ μονομάχων θέαις

2245 καὶ γυναιξὶ καὶ φανλονοργοῖς ἀνδράσι καὶ μεθύσοις,
καὶ ξίφος εἶχεν ἐνεργὸν κρεανομοῦν καὶ θυῶν

2224 Βολογαίου A, Βελεγαίου R
τίς] τίς μοι R
post 2242 ponunt.

2239 τὸν M

2244 θεῶν A

2233 τρέφει AR
v. 2240 om. RR. eum vulgo
2246 ἐνεργῶν AM, ἐνεργ-

γούν R

versus bellicosos pugnacesque Parthos misit, quorum id temporis rex erat Volagesus. praestabat autem Lucius tam animi quam corporis dotibus, vir procerus, facie pulchra, suavis, coma flava colore roseo. cumque pugnam cum hostibus conseruisset, qui ob copiarum multitudinem pharetrasque suas nimium quantum ferociebant, arte nationem arcus gestantem vicit ac debellavit.

Quia vero ad hunc locum orationis et instituti nostri pervenimus, generis humani vicissitudinem admirari subit, qui nimirum fiat ut filii parentibus suis similes non evadant. etenim leo semper catulum gignit, qui leonino sit animo praeditus; pardalis item sibi similem animo feram, tigris ipsissimam procreat tigridem: at hominibus liberi parentibus dissimiles nascuntur; quam rem ab electione voluntatis oriri manifestum est. at enim quo nobis haec dicta sunt? quemve sunt ad scopum relata? nimirum Marcus imperator naturae se legibus submitit lutumque naturae restituit, a qua mutuum acceperat, cum imperio 19 annis praevisset. eius autem in locum filius Commodus successit, adolescens nulla in parte

- τοὺς δυνατοὺς καὶ προύχοντις καὶ τοὺς εὐπορωτέρους.
 ὄθεν καὶ τέλος εὗρατο κατὰξιον τοῦ βίου·
 φαρμάκοις γὰρ ἀπέροηξε ψυχὴν τὴν μαιφόνον
 2250 καὶ τὴν ζωὴν κατέστρεψεν ἀώρως καὶ πρὸ χρόνον,
 δις ἔξ κρατήσας ἔτεσι τοῦ βασιλείου κράτους.
- D Ῥωμαίων δ' ἤρξε μετ' αὐτὸν Περτίναξ ὁ τριγέρον,
 ὃς μηδὲ φθάσας ἀγαγεῖν εἰς βασιλείους δόμους
 τοὺς παῖδας ἢ τὴν γαμετὴν ἀνόμως ἀνῆρέθη.
 2255 Ἦν δέ τις Ἰουλιανὸς Αἰδῖος κεκλημένος·
 οὗτος, ὡς λόγος, ὄνιον ἐκτίσαστο τὸ στέγος,
 τοὺς ταγματάρχας τοῦ στρατοῦ χροῖμασιν ἵποφθείρας.
 ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἀπώνατο τῆς βασιλείου τύχης,
 Σεβήρου δὲ τοῦ Αἰβνὸς ἐπαναστάντος τοῦτ' ὄ
 2260 μαχαίρας ἔργον γίνεται καὶ κακιγκάκως θνήσκει,
 μηδὲ γενοῦμενος σχεδὸν τοῦ μέλιτος τοῦ κράτους,
 δύο καὶ μόνοις ἐντιχὼν μησὶ τῆς βασιλείας.
 ἢ δὲ πολὺξήλος αὐτὸν ἀπολιποῦσα τύχη
 Σεβήρου προσεγέλασε καὶ χροσπὸν ἐνεῖδε.
- P 47 2265 Τοῦτον ἀκούω δέιμασθαι λουτρὸν τὸ τοῦ Ζευξίππου,
 τὸ μέγα καὶ περιπυστον τῆς Βυζαντίδος θαῦμα,
 καὶ τοῦτο δὴ τὸ θέατρον τὸ τῆς ψυγαγωγίας,

2251 τῆς βασιλείας κράτος RR
 κήν κακῶς M, παραντίκα A
 nunat AM

2259 γὰρ RR 2260 κα-
 v. 2262 om. RR, post 2256 po-
 nunt AM

patrissans, nec quidquam habens simile Marco patri, a quo procreatus et institutus fuerat. quippe minis semper delectabatur et gladiatorum spectaculis et mulierculis et viris nefaria perpetrantibus ac temulentis. caedibus etiam sese polluebat, homines potentes illustres et opulentos gladio perimens. quapropter exitum illa dignum vita reperit. nam haustis venenis inquinatam caedibus animam efflavit, ac vivendi finem ante tempus fecit, cum imperio 12 annis potitus fuisset.

Praefuit autem Romanis post ipsum maxima gravis senecta Pertinax, qui cum necdum in palatium suos liberos et uxorem deduxisset, nefarie fuit interemptus.

Erat dum Didius quidam Iulianus, quem pretio mercatum esse coronam imperialem, ducibus copiarum largitione corruptis, perhibent. sed fortunae regiae fructum nullum tulit: quippe Severo Afro seditionem adversus ipsum concitante gladio necatus est et malus male periit, cum mel imperii propemodum non degustasset. hoc modo fortuna invidiosa Iuliano deserto Severo arrisit, eumque vultu hilari respexit.

Hunc audio balneum Zeuxippi condidisse magnum illud et celeberrimum Byzantinae urbis miraculum, itemque plenum illud admirandae voluptatis ac delectationis opus, quod totis oppidis et nationibus recrean-

τὸ πόλεις ὅλας ἱκανὸν στέγειν καὶ γενναρχίας,
ἐν ᾗ πρὸς τέρψιν θέουσιν ἡμιλλητῆρες ἵπποι.

- 2270 Ὁ δὲ Σεβῆρος ἱκανῶς ἐπιβιόους τῷ κράτει,
καὶ δέκα ὄλοις ἔτεσι προσδιαρκέσας τοῦτω
σὺν ἄλλοις ἕξ πρὸς τῷ ἐνί, νόσῳ δεινῇ ἐμπίπτει,
καὶ μέλλων θνήσκειν τοῖς παισὶ τὰ σκήπτρα καταλείπει,
ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἔλαχε τὴν Ἀντωνίνου κλησιν,
2275 ὃν ἔλεγον Καρόκαλλον, ὁ μετ' αὐτὸν δὲ Γέτας
ἀρχῆθεν κατιονόμαστο πρὸς τῶν γεγεννηκότων.
οὗτοι δ' εἰς ἕξ κρατήσαντες τῆς βασιλείας ἔτη

B

καὶ μῆνας δύο τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ζωῆς στεροῦνται.

Τῶν σκήπτρων τοίνυν ὁ πετιὸς συγνάκις μεταπίπτων

- 2280 σὺν ἄλλοις ἐχαρίσατο τὴν αὐτοκρατορίαν
καὶ τῷ Διοκλητιανῷ τῷ παρανομωτάτῳ,
ὃς προσεταιρισόμενος τὸν ταυτογνωμονοῦντα
Μαξιμιανὸν Ἐρκούλιον, τοῦ Σατανᾶ τὸν παῖδα,
τοῦ κράτους ἔσχε κοινωρόν. τῆς ἀνοχῆς σου, λόγε!

- 2285 καὶ συνδραμόντων εἰς ταῦτ' ἄλλοις δύο κακῶν μεγάλων,
ποῖον δεινὸν οὐχὶ πυρῆν, ποῖον δ' οὐκ ἐτολμᾶτο!
σφαγαὶ καὶ πόνοι πανταχοῦ, καὶ λιμνασιμὸς αἰμάτων.
καὶ τὸ ζοφῶδες τῆς εἰοκτῆς εἶχε πολλοὺς ἐμψρούρους,
καὶ μᾶλλον τοὺς ἀπὸ Χριστοῦ τὴν κλησιν ἐσχηκότας.

C

- 2290 πνεύσαντες γὰρ σφοδρότερον ἀνέμιον βουρθρόω

2268 τὰς M στέγειν M 2271 ἔτεσιν ἐνδιακέρσας RR
2272 προσπίπτει RR 2274 Ἀντωνίνος ARR 2276 τοῦ
γεγεννηκότος ARR νν. 2276—7 om RR. in priore AM ἐκρά-
τησαν. 2282 αὐτογνωμονοῦντα MR 2286 δ' om R
2287 λιμνασμοὶ M

dis sufficit; in quo scilicet equi certantes inter sese delectationis humanae decurrunt.

Ceterum Severus ubi satis vixisset in imperio, totosque in eo 17 annos exegisset, gravi oppressus morbo vitam cum morte commutavit. moriturus filiis suis sceptrum reliquit, quorum natu maior Antonini nomen habebat, cognomentum Caracallae: alteri Getae nomen parentes indiderant. praefuerunt annos omnino sex et menses duos.

Cum autem alea imperii saepius ab uno ad alterum se convertisset, praeter alios Diocletiano quoque, viro sceleratissimo, summam potestatem tribuit. is adiuncto sibi Maximiano Herculio, Satanae filio, qui eadem erat cum ipso in sententia, consortem imperii fecit. o patientiam tuam, fili dei sermo. cum duo magna mala simul concurrerent, quid calamitatis non aderat? quid non designabatur? ubique caedes mactationes, sanguinis effusiones stagnorum in modum: obscuris in carceribus multi custodiebantur, praesertim a Christo denominati. quippe ventum

τῆς εὐσεβείας τὸ φυτόν ἀρτίφυτόν ἐπάρογον
ἐφιλονείκουν ἐκ ῥιζῶν προεινόμεν ἀναισπύσαι
ὡς κλάδον νεομύσχευτον, ὡς ἀπαλὸν δενδρόιον.
ἐντεῦθεν στρέβλαι καὶ δεσμίά, κατάθυσίς ἀνθρώπων,

2295 καὶ σάρκες μελιζόμεναι καθάπερ ἐν μακέλλῳ.
ἀλλὰ θυμομαχῆσαντες ἀλόγιστα πρὸς τοῦτο,
καὶ μάτην ὑλακτῆσαντες ὡς κύνες λυσοσητῆρες,
ὄνομα δὲ τὸ τοῦ Χριστοῦ σβέσαι μὴ δυνηθέντες,
μανέντες οἱ τρισάθλιοι ῥιπτοῦσι μὲν τὸ στέφος,

2300 εἰς τύχην δὲ κατάγουσιν αὐτοὺς ταπεινοτέραν,
καὶ κήπων ἐπιμεληταὶ καὶ φυτεύταὶ δενδρόων
καὶ φυτοσκάφοι γίνονται, καὶ λαχανοκομοῦσιν.

D ἀναλαβέσθαι πάλιν δὲ θελήσαντες τὸ κράτος
καὶ τοῦ σκοποῦ διήμαρτον καὶ τοῦ καταθυμίου,

2305 καὶ τὰς ψυχὰς ἀπέρρηξαν θανάτοις βιρυντάτοις,
τῆς βασιλείας ἄρξαντες εἴκοσι δύο ἔτη.

Οὔτοι λαμβάνουσι γαμβροὺς αὐτῶν ταῖς θυγατράσιν,
ἀναγορεύσαντες αὐτοὺς Καίσαρας οἷα τέκνα,
ὁ πρῶτος μὲν Γαλλέριον ἐπὶ τῇ Βαλερίᾳ,

2310 Μαξιμιανὸς δὲ Κώνσταντα τὸν τοῦ Κλανδίου παῖδα
τοῦ πρὸ μικροῦ τὸ τῆς ἀρχῆς ἀνεζωσμένου κράτος.
εἶχε δ' ὁ Κώνστας γαμετὴν Ἑλένην τὴν ὀλβίαν,
ἐξ ἧς ὁ μέγας νικητὴς προῆλθε Κωνσταντῖνος·

2292 προεινόμεν AMR
χρόνους εἴκοσι δύο AM

2300 κατάγοντες M

v. 2306 om R

quemvis gravissimum spirando superantes plantulam pietatis adhuc recentem radicitus evellere singulari studio conabantur, veluti ramum quandam non ita pridem insertum arboremve tenellam. hinc tormenta vincula mactationes hominum: hinc carnes membratim discerpebantur, tanquam in macello fieri consuevit. enimvero posteaquam ex animi lubitu satis hac in parte bruto impetu decertassent, frustra cuncta furiosorum in morem latrassent, nec tamen Christi nomen abolere potuissent, ad insaniam redacti miserissimi homines abiecta corona semet ad fortunam et condicionem humiliorum demittunt, adeoque curatores horticorum, arborum plantatores, fossores stirpium olerumque nutritores fiunt. at ubi recuperare vellent imperium, gravissimo caedium genere vitam amiserunt.

Generos sibi delegerant, quibus filiae nubent, eosque tanquam natos ex se filios Caesares designarant, primus quidem Galerium, Valeriae filiae maritum, alter vero, nimirum Maximianum, Constantem Claudii filium, qui non ita pridem imperaverat. habebat iam tum Constans Helenam uxorem, feminam beatissimam, e qua magnus ille triumphator

- ἀλλὰ γὰρ δυσωπούμενος τὸ κῆδος τοῦ τυράννου
 2315 αὐτὴν ἀποβαλλόμενος μίγνυται Θεοδώρα,
 Μαξιμιανοῦ τῆ θυγατρὶ, καὶ παιδὸς ἀποτίκτει,
 μεθ' ὧν καὶ τὸν Κωνσταντῖον τοῦ Γάλλου τὸν πατέρα
 καὶ τοῦ παρανομήσαντος καὶ δεδυσσεβηκότος
 Ἰουλιανοῦ τοῦ μωσαροῦ καὶ καταρατοτάτου.
 2320 Ὁ Κωνσταντῖνος τοιγαροῦν τοῦ Κώνσταντος τὸ λάχος
 ὡς πατρικὸν παραλαβὼν, καὶ βλέπων τὰ Ῥωμαίων
 κακῶς περιστροφόμενα ζάλαις ἀλλεπαλλήλοις
 ὡς τῆς ἀρχῆς εἰς πλείονας ἀρχὰς διηρημένης
 (ἦρχε καὶ γὰρ Μαξέντιος, καὶ μετ' αὐτοῦ Σεβήρος,
 2325 καὶ Μαξιμῖνος σὺν αὐτῷ μετὰ τοῦ Γυλλερίου),
 ἐγείρει μάχας κατ' αὐτῶν, κατατροποῦται πάντας,
 καὶ βασιλεὺς καθίσταται καὶ κράτωρ μονοκράτωρ,
 καὶ θρόνον ἀναλαμβάνει Χριστοῦ σεπτῆς ἀγελαρχίας,
 πρῶτος ἀνάκτων τῷ Χριστῷ προσκολληθεὶς γνησίως.
 2330 οὗτος καθείλε τοὺς βωμούς, ἐκλείσει τὰ τεμένη
 ἐν οἷς προσῆγον Ἕλληνες δαίμοσι τὰς θυσίας,
 καὶ τῶν αἰσχυρῶν ἐναγισμῶν καὶ ἑνπαρῶν ὀργῶν
 σχολὴν κατεψηφίσατο καὶ πάσης βδελυρίας.
 καὶ γέγονε περίτρανος σάλπιγξ ἀργυροσάλπιγξ,
 2335 ἀπ' ἄκρων γῆς εἰς ἄκρα γῆς ἠχοῦσα καὶ βοῶσα,
 καὶ πανταχῇ σαλπίζουσα τὴν εἰς τὸν κτίστην πίστιν.
 πόλεως δὲ βουλόμενος δομήτωρ χρηματίσαι

2314 κῆδος vulgo
 2326 μάχην MR

2324 αὐτὸν ARR
 2336 πανταχοῦ R

2325 μετ' αὐτὸν μ. A
 2337 χρηματίζειν A

Constantinus genitus fuit: verum tyranni gloriam reveritus, ea repudiata, Theodorae coniugium amplexus est, Maximiani filiae, de qua liberos etiam procreavit, quorum in numero fuit Constantius Galli pater itemque Iuliani praevaricatoris impii maximeque exsecrandi.

Secundum haec Constantinus eam imperii partem, quae Constanti sorte obvenerat, veluti paterno iure debitam consecutus, cum res Romanas misere cerneret continentibus agitari fluctibus, imperio multos in principatus diviso (nam una praeerant ei Maxentius, Severus, Maximinus, Galerius), bellum in eos movet, deque cunctis victoria potitus solus imperatoriam potestatem adipiscitur: simul venerandi gregis Christi fit ovicula, primus imperatorum Christo vere agglutinus. hic et aras evertit et delubra clausit, in quibus ethnici malis geniis hostias offerebant; itemque promulgatis legibus turpes lustrationes, orgia foeda, cunctas abominaciones denique cessare iussit. hoc modo factus est velut argentea quaedam tuba, quae clare ab extremis terrae partibus ad alias extremitates sonuit, ac fidem in creatorem clangore cunctis in locis pro-

- C τὴν τῶν τυφλῶν κατέλαβε Χαλκηδονίων πόλιν.
καὶ κτίζειν ἀπαρξάμενος προῦγμα κατεῖδε ξένον·
2340 καὶ γὰρ μεγαλοπτέρυγες ὄρνιθες ἐπιπτόντες
τοὺς λίθους ἀφαρπάσαντες μετήνεγκαν ἐκεῖθε
ἐπὶ τὴν πόλιν Βύζαντος τὴν περικαλλεστάτην.
ὁ τοίνυν θεοσφύρητος αὐτάναξ Κωνσταντῖνος
οὐκ ἀπὸ τύχης ἐγνωκώς, ἀλλ' οὐδ' ἐκ ταυτομάτου
2345 συμβῆναι τὸ γινόμενον τοῦτο περὶ τοὺς λίθους,
ἐκεῖθεν μεταθέμενος στρέφει τὴν γνώμην ὄλην
ἐπὶ τὴν πᾶνευδαίμονα πόλιν τῶν Βυζαντιῶν,
καὶ πόλιν ὀλβιόπολιν αὐτῇ προσαναγεῖρει,
πόλιν τὴν μεγαλόπολιν, πόλιν τὴν νέαν Ῥώμην,
2350 Ῥώμην τὴν ἀρροτιδίωτον, τὴν μήποτε γηρωῶσαν,
Ῥώμην αἰεὶ νεάζουσαν, αἰεὶ καινίζομένην,
Ῥώμην ἀφ' ἧς προχέονται χαρίτων αἱ συρμάδες,
ἣν ἡπειρος προσπτύσσειται, θάλασσα δεξιούται,
ἡπίως ἀγκαλιζονται παλάμια τῆς Ἐδρώπης,
2355 ἀντιφιλεῖ δ' ἐτέρωθεν τὸ τῆς Ἀσίας στόμα.
Ἄλλὰ τὰ μὲν ἀρχήματα ταύτης τῆς βασιλίδος
ἐτέρου λόγου καὶ καιροῦ καταριθμεῖν καὶ γράφειν·
ἐπὶ δὲ τὴν διήγησιν πάλιν ἐπανιτέον.
ὁ γὰρ τοι γαληνότατος καὶ μέγας Κωνσταντῖνος
2360 ἔτεσι μὲν ἐκράτησε δέκα σὺν ἄλλοις δύο

2339 καταρξάμενος M 2340 ἐπιστάντες R 2341 ἀφαρπά-
ζοντες A κατήνεγκαν R 2342 περικαλλεστάτην R 2343 θεο-
σφύρητος M 2345 γινόμενον M 2359 ὡς γὰρ ὁ γ. AR

pagavit. cum autem urbem condere vellet, caecorum Chalcedonensium civitatem exstruendam statuit; quod opus ubi coepisset inchoare, novum quoddam prodigium vidit. nam magnis alis praeditae volucres cum advolassent, abreptos lapides inde pulcherrimam ad urbem Byzantinam deportarunt. quapropter Constantinus imperator, qui divinitus gubernaretur ac regeretur, animadverso rem hanc quae acciderat non fortuito nec casu evenisse, averso inde animo totum consilium mutat, seque ad opulentum Byzantium oppidum confert, e quo beatissimam et fortunatam urbem excitat, urbem inquam magnam, Romam novam, Romam carentem rugis, nunquam senescentem, sed perpetuo juvenescentem seque renovantem, Romam illam denique de qua gratiarum rivi profluunt; quam terra continens amplectitur, et mare vicissim excipit; quam iucunde ornant Europae manus, et ab altera parte os Asiae deosculatur.

Enimvero laudes, quibus haec urbs imperatrix sese iactat, alterius loci et temporis fuerit enumerare: nunc ad institutam mihi narrationem revertendum erit. cum ergo serenissimus ille Constantinus pulverem corporis depositurus ac tabernaculi figulinum vas terrae, quae mutuum

τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ δις δέκα Βυζαντίδος·
ὡς δ' ἐμίλλεν ὡς ἄνθρωπος ἐκ γῆς γεγεννημένος
τὸν χοῦν ἀπογορτίζεσθαι καὶ τῇ πιλῶ διδόναι
τὴν δακτυθεῖσαν παρ' αὐτῆς τοῦ σκίρονος κεραιμίαν,

2365 Κωνσταντίον τὸν δεύτερον υἱὸν ἀναγορεύει
πάσης ἐξίας κράτορα, τοῖς δὲ παισὶ τοῖς ἄλλοις
(ἦσαν δ' αὐτοῖς ὀνόματα Κώνστας καὶ Κωνσταντῖνος)
χειρίζει τὰ προσέσπερα καὶ Ῥώμην καὶ Γαλλίας.
ἀλλ' οὗτοι μὲν ἀπέσβησαν τάχιον καὶ πρὸ χρόνου,

2370 πόλεμον θεῦ εἰς ἔμφυλον ἀλλήλοισι καταστάντες
καὶ τὰς ἀλλήλων θέλοντες ἀρπάσαι κρατορίας·
εἰς μόνον δὲ Κωνσταντίον τὸ πᾶν μετέβη κράτος,
ὅς τὰ μὲν πρῶτα Καίσαρα τετίμηκε τὸν Γάλλον,
τὸν αὐτανεπιὸν αὐτοῦ, τὸν Κωνσταντίου παῖδα,

2375 βασιλειῶντα δὲ μαθὼν καὶ τυραννεῖν ὀρμιῶντα
καὶ πάντα μηχανώμενον ὥστε τυχεῖν τοῦ πόθου
τὴν κεφαλὴν ἀφείλετο, πᾶσαν ὀρμὴν προσθάσας.
τὸν ἀδελφὸν τοῦ Γάλλου δέ, τὸν χοῖρον τὸν δυσώδη,
Ἰουλιανὸν τῷ Καίσαρος ἐκόσμησε στεφανῶ·

2380 ἐφ' οἷς ἀστεϊζόμενος δῆθεν ὁ παραβάτης,
καὶ τὴν ἐσθῆτα τὴν αὐτοῦ δεικνὺς τὴν ἐκ πορφύρας,
ἐκεῖνο τὸ θρυλούμενον ἐπέλεγε τοῖς πέλας
“πορφύρεός τε θάνατος κατέλαβε καὶ μοῖρα,”
ὡς ἐν γλαμίδι πορφυρῆ καὶ Γάλλον τεθνηκότος.

2363 τῷ M vv. 2363—4 post v. 2359 ponunt AMR, addito
post v. 2362 hoc: εἰς τὴν αὐτὴν εἰσδράμοι δὲ τὴν πάντας ἐκδαμά-
ζων. 2368 χαρίζει RR 2369 κατέβησαν M 2371 ἀρπά-
ζειν ARR 2383 ab Homero, Il. 5 83. pro τε malim με.

dederat, redditurus esset, postquam regnasset annos 12, alterum ex filiis Constantinum totius Orientis imperatorem designat, reliquis duobus, quorum erant nomina Constans et Constantinus, Romam Gallias ceterasque versus Occidentem sitas provincias tradit. atque hi quidem ante tempus decessere, bello civili contra se invicem exētato, cum alter imperium alterius rapere conaretur: ad solum autem Constantinum universa potestas devenit. is primo Caesaris dignitatem Gallo concessit, patrueli suo, Constantis filio. verum ubi comperisset hunc regnum affectare, ad tyrannidem prouere, nihil non moliri quo voti compos fieret, omni conatu eius auteverso caput ei praecidi curavit. deinde Galli fratrem, porcum illum foetidum, Iulianum corona Caesarea cohonestavit. quo factum est ut desertor ille fidei urbanum quiddam proferre volens, purpurea veste sua commonstrata, tritum illud vulgo verbum ad stantes enuntiare, “purpurea mors et fatum occupavit,” significare volens Gallum etiam in

- 2385 μετὰ μικρὸν δ' ἀποστατεῖ Θεοῦ καὶ βασιλέως,
 ἐξόμενται τὸν σεβασμὸν ὃν εἶχεν εἰς τὸν κτίστην,
 καὶ προσκολλᾶται δαίμοσι τοῖς τρισαλιτηρίοις,
 αἵμασιν ἀποπλύνει δὲ φεῦ τὸ λουτρὸν τὸ Θεῖον,
 ὄπλα κινεῖ καὶ πόλεμον κατὰ τοῦ σεσωκότος,
- C 2390 καὶ περιτίθησιν αὐτῷ τὴν αὐτοκρατορίαν.
 ὅπερ μαθὼν Κωνστάντιος, καὶ τῷ Θυμῷ καχλάσας,
 νόσφ' πιέζεται δεινῇ, καὶ μετ' ὀλίγον θνήσκει,
 κατάρξας τὸ βασιλείον εἴκοσι κράτος ἔτη,
 ταῦτα τὰ τρία πονηρὰ τὰ παρ' αὐτοῦ πραχθέντι
- 2395 ἀνακλαιόμενος πικρῶς καὶ φέρων ἐπὶ γλώττης,
 τοῦ Γάλλου τὴν ἀναίρεσιν ἀδίκως γεγυῖαν,
 πίστεως τὴν πικρατροπὴν καὶ τὴν καινοτομίαν,
 καὶ τὴν ἀνάρρησιν αὐτοῦ τοῦ Θεομισεστιάτου.
- D 2400 Ἄλλα γὰρ οὐκ ἐνύσταξεν ἐπὶ μακρὸν ἡ δίκη,
 οὐδ' ὁ παντόπτης ὀφθαλμὸς ἐκάμμυσεν εἰς πλέον,
 ἀλλ' ἤγειρε τὸ βλέφαρον, εἶδε τὸν ἀποστάτην,
 κατεῖδε τοὺς ἐναγισμοὺς καὶ τὰς ζωοσφαγίας,
 τοὺς τῶν αἱμάτων ποταμούς, τὰς ἀνθρωποκτονίας,
 καὶ πᾶν αἰσχρὸν καὶ μυσαρὸν καὶ πληρὲς δυσσεβείας
- 2405 τὸ παρ' αὐτοῦ τελούμενον, καὶ μυσαχθεῖς τὴν λύσσαν
 τοῖς Πέρσαις παραδέδωκεν ὡς λέουσιν ἄγριοις
 τὸν χοῖρον τὸν πηλόφρυτον πικρῶς διασπαράξαι.

2386 ἔσχεν M πρὸς R 2395 δεινῶς καὶ γλώσσης ἐπιφέρων R
 2396 τοῦ γένους AR ἀνάρρησιν A ἀτίμως M 2406 παρα-
 δίδωσιν R

veste purpurea extinctum fuisse. non autem multo post tam a deo quam imperatore deficit: eiurat religionem et cultum, quo creatorem suum affecerat; sceleratissimis se geniis agglutinat; sanguine (proh impium facinus!) lavacrum illud divinum eluit; bellum adversus eum concitat a quo servatus fuerat; imperium denique sibi usurpat. quo cognito Constantius excanduit, ac morbo gravi correptus paulo post rebus humanis excessit, cum quidem tria malâ per se facta deploraret ac in lingua continenter haberet, primo, quod genere sibi propinquos iniuste sustulisset e medio, deinde quod fidem Christianam adulterasset ac in ea quaedam innovasset, tertio quod impiissimum hunc Iulianum Caesarem designasset.

Enimvero non longum ad tempus iustitia dormitavit, nec inspector ille cunctorum oculus diu connixit: sed palpebram sustulit, desertorem intuitus est, vidit piacula, mactationes victimarum, sanguinis rivos, hominum caedes, omnem denique turpitudinem abominationem, impietatis plena facinora, quae designabat; et furorem hominis execratus, Persis veluti saevis leonibus volutatam in luto suam immaniter dilacerandum

καὶ πίπτει μὲν ὁ δυσσεβῆς ἔργον φανείς ῥομφαίας,
 μῆρας ἑπτὰ τὸ εὐκλεές κράτος τῆς βασιλείας
 2410 σὺν ἔτη δύο δυσσεβῶς ταράξας καὶ κινήσας·
 ἢ γῆ δ' οὐ παραδέχεται τὸ σκῆνος τοῦ βεβήλου,
 ἀλλ' ἐν σεισμῷ καὶ τιναγμῷ κάτωθεν ἀποπτύει
 τὸν ἀσεβείας συσσεισμῷ δονήσαντα τὴν κτίσιν.
 καὶ πάλιν λάμπει φαιδρωπὸν τῆς πίστεως ἢ χάρις

P 50

2415 τὸ στέφος Ἰωβιανοῦ τοῦ κράτους δεξάμενον.
 Ἀλλὰ καὶ τούτου πρὸς μικρὸν τῆς τύχης γενουμένου
 καὶ παρελθόντος τάχιον καὶ γῆθεν μεταστάντος
 (μῆρας ὀκτώ γὰρ τῆς ἀρχῆς ἐκράτησε Ῥωμαίων)
 εἰς Οὐαλεντινιανὸν τὰ σκῆπτρα μεταβιβάνει,

2420 ὃς ἀδελφὸν Οὐάλεντι τὸ στέφος περιβάλλει
 καὶ τῆς ἐφῶς κράτορα τοῦτον ἀναδεικνύει,
 τὸν δὲ καλὸν Γρατιανὸν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης,
 τὸν ἐκ Σεβήρου γαμετῆς αὐτῷ γεγεννημένον.

Οὐάλης μὲν οὖν ὁ δυσσεβῆς προσθήμενος Ἀρείῳ
 2425 τῷ κατὰ τοῦ δεσπότην μου κακῶς φρουραζαμένῳ,
 καὶ τὸν λαὸν τὸν εὐσεβῆ πικρόνους καὶ συνθλίψας,
 πρὸς τροφῇ μετ' οὐ πολὺ γίνεται τοῦ παμφάγου,
 ἀχρημιὰν καθυποδὺς ἐν τῷ τοὺς Σκύθας φεύγειν,
 δέκα πρὸς τέσσαρσιν ἀρχῆς κρατήσας τῆς ἐφῶς.

B

2430 ὁ δὲ καλὸς Γρατιανὸς Οὐάλεντος πεσόντος,
 καὶ πάσης ἤδη τῆς ἀρχῆς εἰς τοῦτον μεταστύσης

2408 μαχαίρας M

2413 δινήσαντα A

2415 Ἰωβιανοῦ τὸν

στέφανον ARR

2416 τὸ στέφος R

2418 γὰρ τῆς] καὶ

γὰρ RR

2420 ἀδελφὸς Οὐάλεντος M

2424 γούν ARR

2425 φρουραττόμενον R

tradidit. hoc modo cum vir impius gladio vulneratus occubisset, ne ipsa quidem terra corpus hominis profani admittere voluit, sed succussione ac motu quodam exspuit eum qui concussionem impietatis universam creaturam turbaverat. hinc iam rursus hilari vultu fidei gratia splenduit, posteaquam Iovianus imperator designatus fuisset.

At ubi etiam ille fortuna exiguum ad tempus degustata rebus terrenis excessisset, Valentiniano imperium delatum est. is Valentem fratrem imposita corona collegam adscivit, ac Orientis quidem illum imperatorem renuntiavit, egregium vero Gratianum veteri Romae praefecit, ex Severa coniuge natum. ex his Valens, vir impius, addictus Ario, qui contra dominum nostrum superbe insurrexit, populumque religiosae pietatis studiosum acerbè vexavit et afflixit, non longo post tempore ab edaci consumptus est igne, cum Scythas fugiens in tugurium paleis refertum se recepisset. at praeclarus ille Gratianus, Valente sublato iam

- (καὶ γὰρ Οὐαλεντινιανὸς ἔφθη δοῦναι τὸ κράτος,
ὃ τῆς παρόδου τῆς εἰς φῶς αἴτιος φανείς τούτῳ,
χρηστὸς ἀνὴρ, θεοσεβής, ἄλκιμος τὰ πρὸς μάχας,
2435 δύο πρὸς δέκα τῆς ἀρχῆς κρατήσας τῶν Ἀυσόνων),
τὸν πρῶτον Θεοδόσιον ἄρχειν τῆς ἑῷ πέμπτῃ,
ἄνδρα βριθύν, ἀρεϊκόν, ἐξ Ἰσπανίας φόντα,
οὗ χαρισάμενος αὐτῷ τὸ κράτος ἀλογίστως,
δοῦς δὲ τῆς νίκης ἔπαθλον ἤνπερ κατὰ βαρβάρων
C 2440 ὑπερβαινόντων ψάμμιθον τὴν παραιγιαλίτιν
ὑπὸ Θεοῦ φρουρούμενος ἤνυσεν ὁ γεννάδας.
ὁ κράτωρ οὖν Γρατιανὸς ἐκεῖνον βασιλεύσας
καὶ τοῖς ἑξοῖς γένεσι μόνναρχον ἐπιστήσας,
τὰ μέρη τὰ προσέσπερα καὶ Ῥώμην οἰκιοῦται.
2445 Οὗτος, φασίν, ὁ βασιλεὺς γυναικὸν προσελθόντος
καὶ κατειπόντος πρὸς αὐτὸν τοῦ συνομοζυγοῦντος
ὅτι πληγὰς καὶ ῥαβδισμοὺς αὐτῇ συγχρῶς ἐπάγει,
“οὐδέν, ὦ γύναι, πρὸς ἐμὲ τοῦτ’ ἔφησεν εὐστόχως.
ἐκείνης δὲ τῆς γυναικὸς αὐθις προσεπειπούσης
2450 καὶ κατ’ αὐτοῦ βουλευέσθαι Γρατιανοῦ τὸν ἄνδρα,
πάλιν ἀνταπεκρίνατο “τί σοι πρὸς τοῦτο, γύναι;”
εὐστόχως δ’ οὕτω τοῖ φασὶ Γρατιανὸν τοξεύειν
D ὡς φρένας ἔχειν λέγεσθαι Γρατιανοῦ τὰ βέλη.
Τούτου σφαγέντος οἴκτιστα παρὰ τινος τερζίννου
2455 ὁ κράτωρ Θεοδόσιος Ῥώμην καταλαμβάνει,

2433 τούτου R 2434 ἐπιεικῆς R v. 2435 om AM 2442 δὲ MRR
ἐκεῖνος M 2450 βουλευέσασθαι R

consecutus universum imperium (quippe Valentinianus etiam naturae debitum persolverat, Gratiani pater, vir probus, religiosus erga deum, in praeliis animosus ac fortis, cum duodecim annos imperasset), Theodosium primum ad Orientis gubernationem ablegat, virum gravem, mavoritium, ex Hispania oriundum, non abs re hoc ipsi largitus imperium. quippe debitum ei concessit victoriae praemium, quam de barbaris vir magnanimus, et qui divinitus defendebatur, adeptus fuerat. ipse autem Gratianus, hoc nationibus orientalibus praefecto, sibi provincias occidentales cum urbe Roma retinuit.

Memoriae proditum de Gratiano accepimus, eum muliere quadam accedente ac maritum deferente, quod frequenter eam plagis et verberibus multaret, apte respondisse “nihil hoc ad me, mulier.” at cum illa subiecisset maritum suum ipsi quoque Gratiano insidiari, rursus illum respondisse “quid hoc ad te, mulier?” tradunt etiam Gratianum adeo peritum sagittandi fuisse, ut eius tela mentem habere perhiberentur.

Interfecto autem Gratiano miserabiliter admodum a quodam barbaro, Theodosius imperator Romam profectus est, ac parricidam ultus Romae

- καὶ τὸν φονεὴ τίννυται, καὶ τὸ τῆς Ῥώμης κράτος
εἰς Οὐαλεντινιανὸν τὸν νέον μεταφέρει,
τὸν ἀδελφὸν Γρατιανοῦ τοῦ βεβασιλευκότος.
καὶ πάλιν ἄλλος τέραχος, πάλιν βαρῦθρους κλέδων,
2460 τὸ τῆς ἀρχῆς φιλονεικίῳ καταποντίσαι σκάφος.
Ἐγγενίως τις τυραννεῖ, καὶ βασιλεὺς ἀγγόνη
χρησάμενος ὀδνητηρῶς τὸν βίον καταστρέφει.
καὶ πάλιν Θεοδοσίῳ κατὰ τοῦ παλαμναίου.
ζωορεῖται γοῦν ὁ τέρανος, δεσμεῖται χειροπέδαις,
2465 τοῦ θράσους δίκας τίννυσι καὶ τῶν τετολμημένων,
καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀρχῆς ἔλεινῶς ἐκπίπτει.
καὶ βασιλεὺς Ὀνώριος τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης
καὶ κράτωρ ἀναδείκνυται πρὸς τοῦ πατρὸς αὐτάναξ,
ὅς ἐκ Πλακίλλης γέγονεν υἱὸς Θεοδοσίῳ.
2470 Θεοδοσίῳ δὲ λοιπὸν τὸν βίον λειοπότος,
ἐν ἔτεσιν ἰθύναντος δεκαεπτὰ τὸ κράτος,
Ἀρκάδιος χειρίζεται τοὺς οἴακας τῆς ἔω,
ἐκ τῶν αὐτῶν ἀναγεῖς σπερμάτων Ὀνωρίῳ.
τότε καταφρονήσαντες ὡς μαλακοκαρδίου
2475 τοῦ τῆς ἐσπέρας ἀρχοντος αἱματορροφοὶ Γότθοι,
φίλοπλον ἔθνος, δύσμαχον, χαῖρον ἀνδροκτασίαις,
τῶν ὕρων κατατρέχουσι τῆς παλαιτέρας Ῥώμης,
καὶ πλοῦτον τὸν βασιλεῖον Ἀλάριχος λαμβάνει

P 51

B

2458 τοῦ προβεβασιλευκότος R 2460 καταποντῶσαι R 2464 μὲν AR
2470 ἐκλιπόντος R 2474 τούτου R

imperium Valentiniano iuniori, Gratiani fratri, tradidit *). hinc rursus alia turba, rursus alia gravis et horrida tempestas imperium demergere conata est. quippe tyrannidem Eugenius quidam usurpavit, et Valentinianus imperator strangulatus misere vitam amisit. rursus ergo Theodosius militem adversus parricidam educit: tyrannus vivus in potestatem redigitur, compedibus ligatur, audaciae suae flagitiorumque designatorum poenas luit, simul denique vitam et imperium amittit. secundum haec Honorius a patre Romae veteris imperator renuntiatur, a Placilla Theodosii coniuge natus. cumque Theodosius etiam ipse vitam hanc reliquisset, Orientis imperium Arcadio cessit, ex iisdem cum Honorio parentibus orto. id temporis contempto principe Occidentis, tanquam effeminato, Gotthi sanguinolenti, natio bellicosa, superatu difficilis, caedibus gaudens, in Romae veteris limites excurrunt, eorumque rex Ala-

*) addendum ex aliis: qui tribus tantum annis Romae veteri prae-
fuerat. LEUNCL.

- καὶ Πλακιδίαν ἀδελφὴν οὖσαν τοῦ βασιλέως,
 2480 ἣτις φρυγούσα παρενθὺ τὰς χεῖρας τῶν βαρβάρων
 σπουδῇ πρὸς τὸν Ὀνώριον τὸν ἀδελφὸν ἐκτρέχει,
 εἰς Ῥάβενναν στερορόπυρον πόλιν προσπεφευγότα,
 καὶ Κωνσταντίῳ ζεύγνυται τῷ ταύτην σεσωκότι·
 ἐξ ᾧν Οὐαλεντινιανὸς ὁ νέος ἀπετέχθη,
 2485 ὁ μετὰ ταῦτα βασιλεὺς ἀναδειχθεὶς τῆς Ῥώμης.
 ὡς δὲ τὸν χοῦν Ἀρκάδιος ἀπέθετο τοῦ σκήνους,
 ἔτεσι δέκα πρὸς τρισὶν αἰσίως βασιλεύσας,
 τῆς ἑὼ Θεοδόσιος ἐγκάθηται τοῖς θρόνοις,
 ὃν βασιλεὺς Ἀρκάδιος ἐξ Εὐδοξίας ἔσχεν.
 C 2490 Ὁ τοίνυν Θεοδόσιος ἰδίαν θυγατέρα
 πέμπει Οὐαλεντινιανῷ πρὸς γάμον κοινωνίαν.
 ἀλλὰ γὰρ τὸ φιλήδονον τούτου τοῦ νεανίου
 καὶ λύττησις ἀκάθεκτος ἢ τῆς φιλοσαρκίας
 ζωῆς αὐτὸν ἐστέρησε καὶ κράτους βασιλείου,
 2495 καὶ τὴν τοῦ λέχους κοινωνὸν κατήγαγεν εἰς ὕβριν.
 ὅπως δὲ τοῦτο γέγονεν εἰρήσεται συντόμως.
 Μάξιμος ἦν ὑπατικὸς ἐν Ῥώμῃ πρωτιστεύων.
 τούτῳ συνᾶκει γύναιον ἐπέραστον τὴν ὕψιν,
 κάλλος ἀμήχανον ἀγχοῦν, κῆπος ἀντικρὺς κάλλους·
 2500 ἐκόσμηε δὲ τὸ γύναιον ἢ σωφροσύνη πλέον.
 ὅπερ ἰδὼν ὁ βασιλεὺς ἀλίσκεται τῷ κάλλει,
 D καὶ πάντα κάλων συγκινεῖ πρὸς τὸ τυχεῖν τοῦ πόθου.

2483 ζεύγνυσι R v. 2487 om R 2489 ἔσχεν ἐξ Εὐδοξίας AMR
 2490 οἰκείαν R 2492 τοῦδε AMR 2493 ἢ] ἐκ R 2502 συνωθεῖ M

ricus imperatoriis opibus potitur et ipsa imperatoris sorore Placidia, quae mox de barbarorum manibus elapsa celeriter ad Honorium fratrem se contulit, qui Ravennam, urbem munitam, profugerat. est autem in matrimonium collocata Constantio, per quem servata fuerat; deque his Valentinianus iunior procreatus est, qui secundum haec Romae imperium consequutus fuit. posteaquam Arcadius terrenam corporis molem deposuerat, Theodosius in orientalis imperii solium collocatur, quem Arcadius ex Eudoxia coniuge genuerat.

Is filiam suam Valentiniano ad coniugii societatem misit, quem iuvenem voluptatum amor et insanum studium explendi libidines carnis, quod nullis inhiberi vinculis poterat, non imperio tantum sed etiam vita spoliavit, ipsamque vitae sociam iniuriae alterius exposuit; quae res quo pacto gesta fuerit, breviter exponetur.

Erat in urbe Roma vir consularis Maximus, facile princeps inter ceteros. habebat is uxorem elegantem praeditam facie, quaeque propter venustatem formae quidam velut hortus pulchritudinis esse videretur; et ornabat eandem multo etiam magis castitas atque pudicitia. cum hanc

- τῷ γοῦν ἀνδρὶ τῆς γυναικὸς Μάξιμῳ συγκυβεῖον
καὶ καθυπέροτος φανείς, μὴ φέροντος χροσίον,
2505 λαμβάνει τὸν δακτύλιον τὸν χρύσειον ἐκείνον,
φερέγγυον ἐσόμενον τῶν ἐποφειλομένων.
ἐπέμπει τὸν δακτύλιον τῇ γυναικὶ σημεῖον,
τὴν ἄφιξιν ἐνδώσουσα τὴν πρὸς τὴν βασιλίδα.
πιστεύει τούτοις ἡ γυνή, γνωρίζει τὸ σημεῖον.
2510 φθάνει πρὸς τὰ βασίλεια. τίνα τὰ μετὰ ταῦτα;
ὁ βασιλεὺς ἀπολαβὼν ταύτην αἰσχύνει βία.
μανθάνει ταῦτα Μάξιμος, πιμπρᾶται τὴν καρδίαν,
εἰς ἄμνην ὀπλιζέται, δόλους παντοίους ῥάπτει,
καὶ τελευταῖον θανατοῖ ξίφει τὸν βασιλέα,
2515 φρουρῶν ἀρίστων στρατηγῶν πρῶτον αὐτὸν στερήσας,
αἰσχύνει καὶ τὴν γαμετὴν τούτου τὴν Εὐδοξίαν.
ἡ βασιλὶς δεινοπαθεῖ, τὴν ἕβριν ἀναστένει,
καὶ πέμπει πρὸς Γιζέριχον τῶν Οὐανδήλων ῥήγα,
κατὰ τῆς Ῥώμης ἐπελθεῖν ἐκείνον παρορμηῶσα.
2520 ἐπῆλθεν ὁ Γιζέριχος, ἐκράτησε τῆς Ῥώμης,
ἠδραποδίστατο πικρῶς, δορυαλώτους ἔσχεν
αὐτὴν τε τὴν βασιλίσσαν καὶ τὰς ἐκείνης κόρας.
Ἡ μὲν οὖν Ῥώμη πρὸς μικρὸν ἔτι βασιλευθεῖσα
τὸ κράτος τὸ βασίλειον εἰς τέλος ἀφηρέθη,
2525 καὶ τῶν βαρβάρων τοῖς ῥήξιν εἶξε καὶ τοῖς ἐθνάρχαις,

P 52

2508 ἐκδύσαντα R, ἐνδήσουσαν R 2509 γινώσκει M
2512 πιμπρᾶται ARR τῇ καρδίᾳ R 2515 πάντων R

vidisset imperator, amore captus est, omnesque nervos in id intendit ut voto potiri posset. igitur aliquando cum Maximo, marito mulieris, alea ludens, ubi vicisset nec aurum Maximus numeraret, aureum eius anulum accipit quasi pro debitis oppigneratum. hinc anulum ipsius uxori mittit signi loco, de quo illa intelligeret in aulam sibi eundem esse. mulier signo cognito fidem iis quae mandabantur habet, adeoque celeriter in regiam se confert. quid inde factum? imperator eam nactus vi stuprat. Maximus his cognitis ardere animo, ad ultionem se armare, fraudes omnis generis nectere, tandem gladio imperatorem occidere, spoliatum prius fidissimis satellitibus. hoc facto coniugem quoque Valentiniani Eudoxiam stuprat, quae iniuriam hanc aegerrimo ferens animo suos ad Gizerichum Vandalorum regem mittit, oratum ut Romam cum copiis invaderet. fecit hoc Gizerichus, Romam occupavit, eaque miserum in morem spoliata imperatricem cum filiabus captivas abduxit.

Ac Roma quidem exiguum ad tempus adhuc ab imperatoribus administrata tandem imperium omne prorsus amisit, in potestatem regum principumque barbarorum redacta, quorum manibus misere prostrata fuit.

- καὶ ταῖς παλάμαις δυστυχῶς τούτων ἐταπεινώθη.
ἤρξε μὲν οὖν ὁ Μάξιμος ὁ τότε τυραννήσας,
 B καὶ μετ' αὐτὸν Ἀνθέμιος, Ὀλύβριος ὁ πάνυ·
μετὰ δὲ τὸν Ὀλύβριον ἐκράτησε Μαῖωρ,
 2530 καὶ μετ' αὐτὸν Γλυκέριος, καὶ μετὰ τοῦτον ἄλλιν
Νεπωτιανὸς Ὀρέστης τε, καὶ μετὰ τὸν Ὀρέστην
ὁ παῖς Ῥωμύλου τῆς ἀρχῆς ἤψατο τελευταῖος.
καὶ πόλις μεγαλάνυμος, ἣ τῶν Ῥωμαίων πόλις,
Ῥωμύλον σχοῦσα κατ' ἀρχὰς ἔννομον βασιλεία,
 2535 καὶ ἄλλιν περιστήσασα τὸ κράτος εἰς Ῥωμύλον
οὐδέτι τὴν κυβένησιν ἔσχεν ἐκ βασιλείων,
βαρβάρους δ' ὑποκύψασα καὶ χωροβατηθεῖσα,
καὶ τούτοις δυστυχῆσασα δορὺλητος γενέσθαι,
ῥήγας κατεῖδεν ἄρχοντας, χωράρχας, σατραπάρχας.
 C 2540 καὶ στερηθεῖσα δυσκλεῶς ὑπάτων καὶ κρατόρων
καὶ δικτατόρων καὶ βουλῆς, ἀλλὰ καὶ πατρικίων,
ἐπωμαδῖαν ἤνεγκε τὴν ζεύγλην τῶν βαρβάρων.
καὶ πρώην χρηματίζουσα βοῦς ἀγλαῖος ἄζωξ
ὑπήκοος ἐγένετο δυνάσταις ἀροτροῦσι,
 2545 καὶ γῆς τοῖς ἀυλακίσμασι τρύχεσθαι κατεκρίθη.
Καὶ ταῦτα μὲν συμβέβηκε τῇ προεσβυτέρῃ Ῥώμῃ·
ἣ δ' ἡμετέρα τέθηλεν, αὔξει, κρατεῖ, νεάζει,
καὶ μέχρι τέλους αὔξειτο, καὶ βασιλεῦ παντάναξ,
τοιοῦτον σχοῦσα τηλανγῆ φωσφόρον βασιλεία,

2527 γὰρ RR

2536 εἶχεν R

2530 καὶ μετὰ] μετὰ δὲ R

2539 κατήγεν R

2532 τελευταῖον AR

2546 παλαιτέρῃ R

tunc temporis autem Maximus occupata tyrannide regnavit, quem secuti sunt Anthemius, Olybrius vir praestantissimus, Maior, Glycerius, Nepotianus, Orestes, post quem Orestem puer Romulus omnium postremus imperium usurpavit. hoc modo celeberrima Romanorum urbs, cum ab initio Romulum legitimum habuisset, ac vicissim eius imperium ad Romulum pervenisset, deinceps ab imperatoribus gubernari desiit. barbaris autem sese submittebat ab iisque calcata, perque summam infelicitatem capta, regibus eorum nationumque principibus et satrapis paruit; planeque spoliata consulibus imperatoribus dictatoribus senatu patriciis, iugum barbarorum suis humeris tulit; quae denique prius erat indomita et expers iugi vacca, principibus aratoribus obediens facta est, et condemnata ut eius solum aratro inverteretur.

Et haec quidem Romae veteri acciderunt. at illa nostra floret, augecit, imperio fruitur, iuvenescit; utque perpetuum augecat, te, rex omnium, maxime precor, praesertim cum modo talem ac tantum imperatorem habeat, Luciferum late radiis suis splendentem, regem Ausonum

- 2550 μέγιστον Ἀνσονάνικτα, μυριονικηφύρον,
Κομνηριάδην Μανουήλ, πορφύρας χρυσοῦν ῥόδον,
οὔπερ τὸ κράτος ἤλιοι μετρήσαιεν μυριοί. D
Ἀλλὰ γὰρ πάλιν εἰς ὄδον ὁ λόγος ἀναγέσθω,
καὶ τερματιούτω τὸν λοιπὸν δρόμον τῆς ἱστορίας.
- 2555 Τὸν νέον Θεοδοσίον ἔτι παιδίσκον ὄντα
ἄγοντά τε τὴν ἁπυλὴν καὶ πρώτην ἡλικίαν
Ἀρκάδιος ἐνίδρυσε τοῖς βασιλείοις Θρόνοις,
καὶ γέλακας ἐπέστησεν αὐτῷ τῆς βασιλείας
τοὺς τῆς συγκλήτου προύχοντας καὶ τοὺς ἀγγιχουστέρους,
- 2560 καὶ σὺν αὐτοῖς τὸν ἄρχοντα Περσίδος Ἰσδιγέρδην·
ὅς καὶ μυθῶν ἐπιβολὴν κατὰ Θεοδοσίον
τυρρευομένην ἐκ τινῶν ἀνδρῶν φιλοτυράνων
ἠπέλησεν ἐπιδραμεῖν ἄχρι καὶ Βυζαντίου
σὺν μυριάσι μαχητῶν ἀλκίμων ὀπλοφόρων. P 53
- 2565 οἱ τοίνυν βουλευσόμενοι κατὰ τοῦ βασιλέως,
κατασεισθέντες τὰς ψυχὰς τῷ φόβῳ τοῦ Περσάρχου,
τὸ δύνονεν ἀπεβύλοντο καὶ τὴν κακοτροπίαν,
καὶ τῆς βουλῆς ἀπέσχοντο καὶ τῶν ἐγγεισημάτων.
ὡς ἄρα τὸ χρησιμώτερον ἔστι καὶ τοῖς βαρβάροις,
- 2570 καὶ τὴν φιλίαν ἄτρωτον καὶ τὴν φιλαλληλίαν
οἶδεν ἀνὴρ ἀλλόγλωσσος ἀθύλωτον φυλάσσειν·
τὸ γὰρ καλὸν ἐκ φύσεως ἕπασιν ἐνεσπάρη.

2552 κάλλος A
Βυζαντίδος R

2558 συνέστησεν R
2566 βαρβάρου ARR

2563 ἐπιδρομὴν M
2571 φυλάττειν R

maximum, victoriis sexcentis potitum, Manuelem Comneniadem, auream purpuræ rosam, cuius imperium infiniti soles metiantur.

Sed enim oratio nostra in viam revocetur, et historiae cursus ad finem perducatur.

Iunioyem Theodosium, cum adhuc puer esset ac teneram primamque aetatem ageret, Arcadius pater in thronum imperatorium collocavit, simulque constituit ei custodes imperii principes quosdam senatus, ite.nque genere proximos, una cum Isdigerde Persarum rege; qui deinceps, ubi de insidiis accepisset quas Theodosio quidam tyrannidis usurpandae cupidi struerent, suos ablegavit, ut ad ipsum usque Byzantium cum infinitis prope pugnatorum copiis excurrerent. hoc modo percussis insidiatorum animis formidine barbari, omni odio malevolentiaque deposita consilium prius intermissum cum ipsis conatibus fuit. de quo intelligere licet in ipsis etiam barbaris virtutem ac indolem bonam existere, hominesque linguis diversos nihilominus amicitiam et amorem mutuum illaesus conservare candide posse: nam virtus et honestum a natura cunctis insitum est.

- Ἦν δ' ἀδελφὴ τῷ βασιλεῖ τούτῳ Θεοδοσίῳ
 σεμνότροπος, σεμνόβιος, τὴν κλήσιν Πουλχερία,
 2575 καὶ κάλλει διαλάμπουσα σώματος εὐπροσώπον,
 καὶ στήλβουσα ταῖς χάρισι τῆς ἔνδον εὐπρεπείας·
 B ἣτις παρθένον συντηρεῖν αὐτὴν προελομένη
 καὶ τῆς ἀγνείας ἄσυχρον φυλάττειν τὸν λειμῶνα,
 ἀρρένων μὲν ἀπέσχετο καθάπαξ ὁμίλιας,
 2580 τῷ καθαροῦ δ' ἐπέχαιρε καὶ τῷ κοσμίῳ βίῳ,
 καὶ ζέσιν ἐπεδείκνυτο πρὸς πᾶσαν χρηστοργίαν.
 οὐ μόνον δὲ τὸν ἑαυτῆς οὕτως ἐκόσμει βίον,
 ἀλλὰ γε καὶ τὸν ἀδελφὸν παντοίαις ἐπινοίαις
 εἰς ἀρετὴν ἐρούθμιζεν καὶ τρόπους φιλοκάλους.
 2585 ἣ καὶ συνήκισεν αὐτῷ πρὸς γάμον κοινωσίαν
 τὴν κάλλεσιν ἀστράπτουσαν παντοίοις Εὐδοκίαν,
 ἣτις λειμῶνα φέρουσα κάλλους ἐν τῷ προσώπῳ
 ὠρμαῖο μὲν ἔξ Ἀθηναίων τῶν περιλαλουμένων,
 πρὸς δὲ τὴν Βύζαντος λαμπρὰν ἀφικομένη πόλιν,
 C 2590 ἐφ' ᾧ κατηγορήσειεν ἰδίων ὁμογνίων
 ὡς τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς αὐτῆ μὴ μεταδόντων,
 πολλῶν κερδαλεώτερον τὸ πάρεργον εὐρίσκει.
 τὸ δ' ὅπως τοῦτο γέγονε λόγῳ συντόμῳ φράσω.
 Ἦν ἐν Ἀθήναις τις ἀνὴρ, Λεόντιος τὴν κλήσιν,
 2595 εἰς ἄκρον ἀφικόμενος πάσης φιλοσοφίας,
 καὶ λογικῆς καὶ φυσικῆς καὶ τῆς ἀστεροσκοπικῆς.
- 2573 τούτῳ τῷ βασιλεῖ κρησὶ Θ. R 2587 τοῖς προσώποις AR
 2589 ἀφικνουμένη AR 2593 λόγοις συντόμοις AR

Ceterum imperatori Theodosio soror erat, castis praedita moribus, vitae gravis ac pudicae, nomine Pulcheria. fulgebatur ea venusti corporis elegantia, simulque dotibus internae pulchritudinis relucebat. cumque virginitatem suam retinere et castitatis campum illibatum tueri decrevisset, prorsus a virorum consuetudine semet abstinere, ac purae modestaeque vitae studio dedita fervorem animi erga quaevis facta praeclara insignem demonstrabat. neque tantum exornandae vitae suae intenta erat, verum etiam fratrem omnigenis rationibus, iisque solerter excogitatis, ad virtutem probosque mores informabat. coniunxit et fratri matrimonio Eudociam, omni venustatis genere splendentem. ea cum esset vultu praedita formosissimo, Athenis illis celeberrimis, ubi nata fuerat, Byzantium profecta, suos ut fratres accusaret, qui paternarum facultatum partem ei se daturus pernegarent, obiter quiddam longe fructuosius reperit. libet autem breviter exponere, quo pacto haec evenerint.

Fuit Athenis quidam Leontius, vir accurate peritus omnis philosophiae ac logicarum naturalium astronomicarum disciplinarum. huic ex

τούτω μιᾶς ἐκ γαμετῆς ἐτέχθησαν τρεῖς παῖδες·
 δύο μὲν ἦσαν ἄρρενες, τριτάτη δὲ θυγάτηρ,
 θυγάτηρ ἀγλαόμορφος ἐπιχαριτωτάτη.

2600 Ἀθηναῖς ἀνόμιστο πρὸς τοῦ πατρὸς ἢ κόρης.
 ὡς οὖν τὸν βίον ἐμέλλε λιπεῖν ὁ ταύτην σπείρους,
 ἐπιθανάτιον συνθεῖς καὶ τελευταῖον γράμμα
 τοῖς μὲν παισὶ κατέλιπε τοῖς ἄρρεσι τὸν βίον,
 ὁπόσος ἐν ἱματισμοῖς, ὁπόσος ἐν χρυσίῳ,

D

2605 ἐν οἴκοις, ἐν βοσκήμασιν, ἐν σκεύεσιν, ἐν δούλοις
 (ἦν γὰρ τοι μεγαλόπλουτος καὶ τῶν βαθυκτημόνων).
 τῇ θυγατρὶ δ' ἐκέλευσε, καὶ ταῦτα φιλομένη,
 μόνους χρυσίνους ἑκατὸν παρασχεθῆναι κλῆρον,
 τὴν τύχην τὴν περίλαμπρον ἄρκεῖν ἐκείνη φήσας,

2610 ἀπάσης ὑπερφέρουσαν γυναιῶν εὐποτίας.
 ὁ μὲν εἰπὼν ἐξέπιε τὸν τοῦ θανάτου σκύφον,
 οἱ δὲ τῆς κόρης ἀδελφοὶ φανλότροποι φανέντες
 πᾶσαν ἰσφειτέρισαντο τὴν πατρικὴν οὐσίαν
 καὶ παντελῶς ἀπόκληρον ἔθεντο τὴν νεᾶνιν.

P 54

2615 ἐφ' οἷς ὑπερπαθήσουσα καὶ τὴν ψυχὴν πληγεῖσα
 τῇ μητραδέλφῃ πρόσεισιν Ἀθηναῖς ἢ κόρη,
 κοινοῦται τὰ καθ' ἑαυτήν, τὴν συμφορὰν δακρύει,
 περιπαθέσι στεναγμοῖς ἐκτραγωδεῖ τὸ πάθος.
 οἰκτεῖρει τὸ κοράσιον πενθοῦν ἢ μητραδέλφῃ,

2620 ὑπὲρ τῆς ἀδελφόπαιδος πιμπροῦται τὴν καρδίαν,

2597 γυναικὸς R	τρεις ἐτέχθησαν AMR	2601 λείπειν MR
2606 πολυκτημόνων MRR	2607 ταύτη R	2609 φράσας M
2610 γυναικός A	2617 δεικνύει M	2619 θρηνοῦν M
2620 πιμπροῦται ARR		

una coniuge tres erant nati liberi, duo mares, una filia, formae puella praestantis, et ceteroquin etiam elegantissima, cui pater Athenaidis nomen dederat. cum autem rebus humanis iamiam excessurus esset, testamento de voluntate sua postrema condito filiis quidem maribus facultates omnes legavit, quicquid nimirum habebat vestium auri aedium pecoris, instrumenti ac suppellectilis, mancipiorum (quippe locuples et opulentus erat): filiam vero, quam etiam unice diligebat, sola centum aureorum sorte contentam esse iussit, quod hanc fortunam sufficere diceret, qua cunctas mulieres felicitate superaret. his ille verbis prolatis naturae debitum persolvit. puellae fratres, qui homines essent improbi, paternas facultates universas sibi vindicabant, sorore prorsus ab aditione hereditatis exclusa. quam rem Athenais aegerrimo ferens animo materteram adit, casus ei suos exponit, calamitatem deplorat et multis cum gemitibus dolenter amplificat. illa puellae commiseratione tangi, ac neptis nomine commota Cypolin cum ea proficisci, urbem urbium principem et imperii

- καὶ σὺν ἀρχτῇ καὶ μετ' αὐτῆς ὡς εἶχεν ἀφικνεῖται
 πρὸς πόλιν τὴν πρωτόπολιν, πρὸς πόλιν τὴν τοῦ κράτους.
 τῇ Πουλχερίᾳ πρόσεισι τῇ χάριτοκοσμῆτι,
 ἐπικουρίαν ἔξαιτεῖ, δεῖται βοηθηθῆναι
- B 2625 τὴν κόρην τὴν τῶν ἑαυτῆς ἀδίκως στερουμένην.
 θανμάζει τῆς νεάνιδος ἢ βασιλῆς τὸ κάλλος,
 ἐκπλήττεται τὰς φερωνγεῖς χάριτας τοῦ προσώπου,
 θανμάζει τὴν εὐσύνετον μεγαλογνωμοσύνην.
 πυνθάνεται εἰ τὴν αὐτῆς ἔφθαρται παρθενίαν,
- 2630 καὶ γνοῦσα κοίτης ἀπειρον τὴν κόρην χορηματίζειν
 καὶ τὸ καλὸν ἀκίβδηλον φιλύπτειν τῆς ἄγνειας
 λουτροῦ καθαίρει τῷ σεπτῷ, τὴν κλῆσιν μεταμείβει,
 μετονομάζει τὴν καλὴν νεᾶνιν Εὐδοκίαν,
 συνάπτει τε τῷ βασιλεῖ καὶ ζεύγνυσιν εἰς λέχος,
- 2635 συναραμένον τὰ πολλὰ πρὸς τοῦτο καὶ Παυλίνου,
 ὃς ἐν τοῖς πρώτοις τέτακτο τῶν βασιλέως φίλων.
 ἔκ ταύτης Θεοδόσιος ἔτεκεν Εὐδοξίαν,
- C ἣν Οὐαλεντινιανῶ σκηπτροκρατοῦντι Ῥώμης
 τῆς πρεσβυτέρας ἐπεμψεν εἰς γάμον κοινωσίαν.
- 2640 Ἄλλ' ἦν οὐδέν, ὡς ἔοικεν, εὐτύχημα τοῦ βίου
 ζάλης καὶ λύπης ἀμιγῆς, οὐδέ τις εὐποτία
 μὴ συναναφύμενον ἔχουσα καὶ τὸ κνίζον·
 καὶ γὰρ καὶ ῥόδον εὖοσμον φρίσσει πυκναῖς ἀκάνθαις,
 ἡλίου τε τὸ βλέφαρον σκοτίζουσι νεφέλαι,
- 2622 τὴν pro altera πρὸς RR 2629 μὴ A 2632 μεταβάλ-
 λει ARR 2634 μίγνυσιν AR 2639 βίου AB συνοικίαν R
 2643 πυκνὰς ἀκάνθας M

sedem. hinc Pulcheriam multis ornatam dotibus convenire, opem et auxilium eius implorare, rogare denique subveniret puellae suis rebus per iniuriam spoliatae. Pulcheria iuenculae formam admirari, ad radiantes vultus dotes obstupescere, magnanimitatem plane conspicuam plurimi facere; simul interrogare num florem virginitatis adhuc illibatam haberet. intellectu puellam adhuc expertem esse coniugii castitatisque bonum hactenus integrum servasse, religioso eam lavacro curat ablui, nomen immutat, Eudociam appellat, fratri matrimonio copulat, non parum adiuvente Paulino, viro inter amicos imperatoris principem locum obtinente. procreavit autem ex hac Theodosius Eudoxiam, quam Valentiniano in urbe Roma vetere imperanti ad vitae societatem misit.

Sed enim nulla vitae felicitas tempestatis ac doloris expers est, nec prosperitas esse potest ulla cum qua non existat etiam aliquid quod hominem mordeat. etenim ipsa quoque rosa, licet fragrans sit, crebris tamen spinis horret; itemque vultum solis nubes interdum caligine quadam obvelant. consimili modo invidia comitatur et insectatur eos qui

2645 καὶ φθόνος ἐπιφύεται τοῖς τὸ καλὸν ἄσκοῦσι,
καὶ πᾶν εὐτύχημα λαμπρὸν καὶ πᾶν σεμνὸν τοῦ βίου
φέρει καὶ τὸ δυστύχημα συνανακειραμένον.

Ἀλλὰ γὰρ τί μοι βούλεται τὸ πρόβλημα τοῦ λόγου;
ἡ βασιλὶς ἐπέπλεε τὴν ἄλμην τὴν τοῦ βίου

2650 εὐδαιμονοῖς καὶ γαληνοῖς πνεύμασι φερομένη·

ἀτάραχον διήννε τὸν πλοῦν τῆς εὐποτίας,
ὡσπερὲι πλοῖον φορτηγὸν ὡς ἐξ οὐρίας πλέον.

ἀλλ' αἴφνης ἐξεφύσησεν ὡς καταιγὶς ὁ φθόνος,
καὶ λαίλαψ συνετάραξε τὴν θάλασσαν καὶ κλύδων·

2655 νέφος ἐρράγη θολερόν, κατήγαγε χειμῶνα,

συνέσεισεν ἐδόνησε τὴν σκάφην ὡς φυλλάδα,
καὶ φλοίσβους ἤγειρε δεινοὺς καὶ τάραχον βαρῦθρον,

καὶ τὴν μὲν ναῦν συνέτριψε, τῇ δὲ ναυστολουμένη
στόμα δεινὸν ὑπήνοιξε χάσματος δυσάλυκτον.

2660 ἐντεῦθεν ἡ βασίλισσα πικρίας ἐνεπλήσθη

καὶ πειρασμοῖς ἐπάλαυσε βαρυσυμφορωτάτοις.

τί δ' ἦν αὐτῇ τὸ συμπεσὸν ὁ λόγος ἱστορήσει.

Θεοδοσίῳ βασιλεῖ τῶ συζυγοῦντι ταύτῃ
μῆλον καλὸν εὐμέγεθες πένης προσήνεγκέ τις.

2665 ὁ δὲ τὸ καλλιπρόσωπον θαυμάσας τῆς ὀπώρας,

καὶ τῆς εὐχροίας ἀγασθεὶς ἀλλὰ καὶ τοῦ μεγέθους,

ὡς τι καινὸν τὸ δῶρημα τῇ βασιλίδι πέμπει·

2646 σεμνὸν καὶ πᾶν λαμπρὸν A, σεμνὸν πᾶν τὸ λαμπρὸν R
2648 πρόγραμμα R 2652 πλέει AM 2658 δὲ γε ναυστο-
λοῦση A 2663 συνοικοῦντι ARR 2664 προσήνεγκέ R

virtutem colunt; omnisque sancta prosperitas et vita splendens in hominum oculis admistam quandam infelicitatem secum trahit. quid autem hoc sibi vult orationis praeludium? nimirum et haec imperatrix in huius vitae mari navigabat, et serenae placidisque ventis acta felicitatis cursum absque perturbatione conficiebat, non aliter atque si navis oneraria vento secundo feratur: verum invidia subito tempestatis cuiusdam instar flare coepit; turbo cum procella mare commovit; nubes impetuosa exorta tempestatem excitavit, adeoque succussit et agitavit scapham instar folii, commoto ingenti strepitu gravique turba, ut navem confringeret, ac ipsi naufragium facienti terribiliter ore aperto minaretur, quasi vellet ei plane dehiscere. ab eo tempore casus acerbos imperatrix complures experta fuit et aerumnosissimis cum tentationibus collectata. lubet autem commemorare quid illi acciderit.

Quidam fortunae tenuis imperatori Theodosio, Eudociae marito, pomum eximiae tam pulchritudinis quam magnitudinis obtulerat. eius ille speciem longe venustissimam, colorem, magnitudinem admiratus, pomum ipsum inusitati cuiusdam muneris loco imperatrici miserat; quae sane

D

P 55

- ὅπερ μεγάλων γέγονεν ἀρχὴ πειρατηρίων,
οὐκ ἦντιον ἢ τῆς Ἐριδος τῆς φθονεῦσ τὸ μῆλον;
- 2670 ὅπερ ἐπεισεκώμασεν ἐπὶ κακῷ τοῖς τότε
θύουσι γαμοδαΐσια Θέτιδος καὶ Πηλέως.
οἷα καὶ γὰρ συμβέβηκε διὰ τὸ μῆλον τοῦτο!
ἐθαύμασεν ἡ βασιλις τὴν ὥραν τῆς ὑπώρας,
ὑπερφυῆς ἠγήσατο τὸ χοῦμα τὸ τοῦ μῆλον,
- B** 2675 καὶ φιλοτίμως ἔχουσα πρὸς τὸν καλὸν Παυλίον
ὡς συναράμενον αὐτῇ πρὸς ὕψος βασιλείας,
τῷ μῆλῳ τῷ πικροποιῶ τὸν ἄνδρα δεξιούται.
ἐκαῖνος δὲ τῷ βουσιλεῖ τὸ δῶρον ἀντιπέμπει,
μὴ κατειδώς; ὡς ἔοικεν, ὅθεν παρεισεφθάρη·
- 2680 ἔτυχε γὰρ τῷ βουσιλεῖ μὴ συμπαρῶν ὁ τίλας
ἡνίκα Θεοδόσιος ἐδέχετο τὸ μῆλον,
Ἄιδου πικρῶν, ἂν εἶποι τις, ὀπώραν θανασίμην,
ἧς κηρευτῆς ὁ θάνατος καὶ φνιγκός Ἄιδης.
ὄρῃ τὸ μῆλον ὁ κρατῶν, γνωρίζει τὴν ὀπώραν,
- 2685 κρύπτει τὸ μῆλον παρ' αὐτῷ, σιγῇ παρακατέχει,
πυθάνεται τῆς γαμετῆς ὅπῃ τὸ μῆλον εἶη,
εἰποῦσαν ὅτι βέβρωκεν ὄρκοις καταλαμβάνει.
ἡ δέ, τῆς τύχης τῆς πικρῆς, ὡς ἔοικε, σφαλλούσης
ἀντόμνυσι καταφαγεῖν. τίνα τὰ μετὰ ταῦτα;
- C** 2690 εἰς ὑπονοίας ὁ κρατῶν οὐκ ἀγαθὰς ἐμπίπτει,
δείκνυσι τὸ κρυπτόμενον, ἐλέγχει ψευδομένην,
- 2668 ἕξαι R 2670 ἐπεισεκώμασεν R 2675 λαμπρὸν AR
2680 γὰρ μὴ συμπαρῶν τῷ παλατίῳ τότε R

res non minus maximorum incommodorum origo exstitit, atque olim pomum illud Eridis invidiæ, quod nocendi causa iis obtulit qui Thetidis atque Pelei nuptiis intererant. nam qualia, quaeso, consecuta sunt? imperatrix pulchritudinem fructus admirari, eumque arbitrari naturæ modum excedere. et quoniam Paulinum propterea venerabatur quod valde eam invisset in consequenda dignitate imperatoria, virum hoc infelici pomo donat. is vero vicissim munus imperatori mittit, ignorans, uti quidem videtur, unde profectus fuisset: non enim affuerat id temporis imperatori miser, quo pomum acceperat, quod nuncupare quis possit letalem Orci fructum, ab ipsa morte Plutoneque consitum. imperator oblatum intueri, mox agnoscere, clam apud se occultare ac retinere, coniugem interrogare ubinam pomum ab se datum haberet: illa respondere manducatum ab se esse. rursus imperator ei deferre iusiurandum: illa per summam infelicitatem sacramento confirmare pomum ab se manducatum esse. quid hinc factum? imperator suspicionibus malis indulgere, pomum absconditum proferre, coniugem mendacii convincere, excande-

- θυμοῦται, μαίνεται, μισεῖ στραγεῖ τὴν βασιλῖδα.
 ἐντεῦθεν ἐπεμόρμυρε τῶν πειρασμῶν τὸ κῆρυ
 καὶ συμφορᾶς ἢ θάλασσα καὶ τῶν κακῶν ὁ κλύδων·
- 2695 ἐντεῦθεν ἀνυπόφορον, ἤλιε, πάθος εἶδες.
 ὁ μὲν Παυλῖνος θάνατον ἐτρέγγησεν ἐκεῖθεν,
 καὶ ξίφος αἱματόχαρτον ἐμέθυσε τῷ φόνῳ·
 ἢ βασιλῖς τὸ μῖσος δὲ γνοῦσα τοῦ βασιλέως
 εἰς πόλιν Ἱερουσαλήμ ὡς τάχος ἀφικνεῖται,
- 2700 κἀκεῖσε τὸ λειπόμενον ἀνύσασα τοῦ βίου
 τῆς φύσεως τῆς γεηρᾶς ἐκτιννυσι τὸ χρέος. D
 Οὗτος ὁ Θεοδοσίος τᾶλλα μὲν ἦν ἀστεῖος,
 χαρίεις, μεγαλόδωρος, βίβλοις αἰὲ σχολάζων,
 ἀλλὰ τοῖς προτερήμασιν εἶχε συναναβαῖνον
- 2705 καὶ τι κακὸν ζιζάνιον οἶα τοῦ βίου κῆρα.
 ἂν γάρ τις οἶον δήποτε τούτῳ προσῆξε χάριτην,
 ἐν ἐρυθρόοις γραμμασίαι ἀντὸν ἐσημειοῦτο,
 μὴ συσκοπήσας μὴ μαθὼν οἶα τὰ γεγραμμένα.
 οὕτως οὐδὲν ἀκέραιον ἐν ἀνθρωπίνῃ φύσει,
- 2710 οὐδὲν τῆς λώβης ἀμιγῆς τῆς τῶν ἀποπτωμάτων.
 ἢ τοίνυν χαριτόστεπτος καὶ θεία Πουληγρία
 πολλὴν ἐδείκνυ τὴν σπουδὴν περὶ τὸν βασιλέα,
 ἀπαλλαγῆναι θέλουσα τοῦτον τῆς ἀμαρτίας·
 ὡς δὲ πολλὰς καὶ συνεχεῖς πλέξασα παραινέσεις
- 2715 καὶ λόγοις συνετίσασα τοῖς σωφρονοιστηρίοις

2699 ὡς] τὸ RR 2704 τοῖς] γὰρ A 2707 ἐρυθρόοις βέμ-
 μασιν R 2710 τῆς ἀπὸ συμπτωμάτων R 2713 ἀμαρτίας R
 2715 συνετίξουσα R

P 56

scere, furere, imperatricem odio persequi. atque hinc iam fluctus ille tentationum, mare calamitatum, tempestas malorum exundavit; hinc facinus indignum, sol, conspexisti. nam Paulinus ob hanc causam interfectus est, et imperatrix odio mariti perspecto celeriter Hierosolymam proficiscitur, atque ibi exacto reliquo vitae tempore tandem naturae debitum persolvit.

Erat ceteroqui Theodosius comis, facetus, liberalis, semper lectitandis libris occupatus: verum inter has virtutes etiam mala quaedam herba succrescebat, ut sunt res humanae. nam si quis ei chartam offerret, rubris in ea literis nomen imperatorium subscribebat, non inspectis prius iis quae essent in ea perscripta. nimirum in humana natura nihil est quod omnino sit labis expers et ab omni absurditate alienum. quamobrem divinis exornata dotibus Pulcheria, fratrem ab hoc vitio revocare studens, singulari diligentia imperatorem monebat. postea vero quam variis et continuis admonitionibus usa prudentibusque verbis castigato

πλέον ἐπέριωινεν οὐδέν, τεχνᾶται τι τοιοῦτον,
 θηρεύει τε τὸν ἀδελφὸν ἀστείαις ἐπινοίαις.
 πλάττεται χάριτην ὡς αὐτοῦ δῆθεν τοῦ βασιλέως
 οἰκέτιν χαριζόμενον αὐτῇ τὴν βασιλίδα.

- 2720 δίδωσι τοῦτον τὰδελφῶ, δέεται τοῦ βασιλέως
 ἐνσημανθῆναι τὴν γραφὴν γραμμασι βασιλείοις.
 ὁ μὲν ἐπένευσεν αὐτῇ ταῦτα λιταζομένη,
 καὶ καλαμίς ἐν ταῖς χερσὶν εὐθὺς τοῦ βασιλέως,
 καὶ πορφυρόβαπτος γραφίς τὸν χάριτην ἐπιστοῦτο·
- B 2725 ἡ δὲ τὸ γράμμα σημανθὲν ὡς ἔρμαιον λαβοῦσα,
 ὡς δούλην ἀργυρώνητον εἶλκε τὴν βασιλίδα.
 τοῦ δὲ περιωβρίζεσθαι φήσαντος ἐπὶ τούτῳ,
 ἐκείνη τὸ βασιλείον προὔφερε γραμματεῖον,
 καὶκεῖθεν ἔλεγεν αὐτὴν εἰς τοῦτο δικαιοῦσθαι.
- 2730 συνῆκεν οὖν ὁ βασιλεύς, ἠδέσθη, κατησχύνθη,
 ἀπέσχετό τε τοῦ λοιποῦ ταύτης τῆς ἀφροσύνης.
 καὶ τοῦτο μὲν εἰς ἀγαθὸν κατέληξε τὸ τέλος,
 ὡς ἄρα γε τρισεῦδαιμον καὶ μέρος εὐποτίας
 εὐνοίς ἀνθρώποις συνοικεῖν καὶ καθαρῶς φιλοῦσι
- 2735 καὶ μὴ καταρπαίνουσι τὰ τῆς φιλαλληλίας.
 Ἔτι σκηπτροκρατοῦντος δὲ τούτου τοῦ βασιλέως,
- C ἀφρυνισθέντες ὠφθησαν ἐξ ὕπνου μακρολέκτρον
 ἐπὶ καρτερικώτατοι μάρτυρες νεανίαι.

2720 τούτῳ A

2721 τῇ γραφῇ R

2722 ταῦτα] δῆθεν M

2730 συνῆκε γούν AMR

fratre nihil se proficere cerneret, huiusmodi quiddam instituit ac molita est. excogitatis ingeniose rationibus fratrem circumvenit, literas fingit, in quibus perscriptum foret imperatorem Pulcheriae sorori coniugem suam veluti mancipium quoddam donasse. hanc chartam fratri offert, rogat hanc scripturam literis imperatoris munire ac subsignare velit. imperator precibus sororis annuit, mox calamumprehendit manu, et exaratis purpurei coloris literis chartam confirmat. Pulcheria literas manu fratris subscriptas insignis lucri loco accipit, et imperatricem instar coempti pretio mancipii secum abducit. cum Theodosius a sorore iniuria se diceret affici gravissima, literas imperatoris illa vicissim proferre, seque dicere fretam his optimo iure quod faceret facere. tum vero rem imperator intelligere, pudore suffundi, ab eiusmodi stultitia deinceps sibi cavere, factum ipsum denique praeclarum ad finem tendere. nimirum in magna felicitatis parte collocandum est, si quis inter homines benevolos, vitae purae studiosos, amorem mutuum labe nulla contaminantes degat.

Ceterum imperatore Theodosio rerum potiente septem illi iuvenes, martyres tolerantissimi, de somno longissimo experrecti ac vulgo con-

- τὴν λύσσαν γὰρ ἐκφεύγοντες τοῦ δυσσεβοῦς Δεκίου,
 2740 εἰς σπήλαιον αὐτόροφον ὁμοῦ συνεισελθόντες
 τοῖς ὄροισι παρακείμενον πόλει Ἐφεσίων,
 βαθὺν καὶ μακροκοίμητον ἦσαν ὑπνοῦντες ὕπνον.
 ἀγνπνισθέντες τότε δὲ καὶ τοῖς πιστοῖς γνωσθέντες
 καὶ τιμηθέντες παρ' αὐτῶν καὶ παρὰ βασιλέως
 2745 τὸν νήγρετον κατέδαρθον καὶ τελευταῖον ὕπνον.

- Σεισμῶν ἀλλεπαλλήλων δὲ γῆν κινούντων ριζόθεν
 καὶ συσσειόντων τὰς ψυχὰς ἀνθρώπων καὶ δονούντων,
 καὶ πλήθους τοῦ φιλευσεβοῦς θεὸν ἰλιουμένου,
 αἴφνης παιδίον ἀρπαγὲν μέχρις αἰθέρος ἄνω
 2750 τὸν ὕμνον τὸν τρισάγιον ἤκουσεν ὑπ' ἀγγέλων.
 ἔμπαλιν δὲ κατενεχθέν, βαβαὶ φρικτῆς ἰσχύος!
 ἐν μέσοις ἐξεβόησε πῶς χρὴ τὸν ὕμνον πλέκειν·
 ἦσαν καὶ γὰρ οὐ πρὸ πολλοῦ πρὸς τοῦτον ἐσφαιμένοι.

- Οὗτος ὁ Θεοδόσιος παρὰ τοῦ Χρυσσαφίου
 2755 ἀπατηθεὶς καὶ πικρανθεὶς κατὰ τῆς Πουλχερίας
 πολλαῖς πολλάκις πειρισμῶν κατέκτισεν ἀκάνθαις
 τὴν πάσαις κατακόσμητον τῶν ἀρετῶν ιδέαις.
 εὐνοῦχος δ' ἦν Χρυσάφιος, ἀλάστωρ, κακοήθης,
 ἐξάμιστος καὶ φόνιος καὶ βδελυρὸς τοὺς τρόπους·

- 2760 οὗ τὴν κακίαν ὁ κρατῶν ὡς ὕστερον ἐπέγνω,
 δημιόσας τὸν κατέρατον καὶ πένητι ποιήσας

2749 ἀρπαχθέν R
 νιος R

2752 λέγειν R

2755 μετὰ A

2759 φθό-

pecti sunt. nam ut Decii furorem evitarent, in nativam specum haud procul ab Ephesina urbe sitam sese contulerant, ibique gravi et prolixo somno consopiti quieverant. hoc autem excitati tempore ac fidelibus agniti, simulque tam ab ipsis quam imperatore magno in honore habiti, rursus inexcitabili postremoque sopore correpti fuerunt.

Eodem imperante cum continui terrae motus omnia passim funditus succuterent unaque mortalium animos percellerent, accidit ut religiosa multitudo precibus deum placante puer quidam subito ad ipsum usque caelum abreptus hymnum illum sanctissimum ab angelis concini audiret. deinde relatus in terram (proh vim roburque stupendum) in medio mortalium coetu clarissima voce docuit quo pacto hymnum illum cani oporteat. quippe non ita pridem in eo peccatum fuerat.

Hic Theodosius a Chrysaphio deceptus et adversus Pulcheriam exacerbatu sacpenumero multis tentationum spinis ornatam omni virtutis genere mulierem pungebat. erat autem ille Chrysaphinis eunuchus, communis hominum perniciēs, improbus, impuris sanguinariis execrandis moribus; cuius nequitiam ubi deinceps imperator cognovisset, publicatis bonis hominem ad paupertatem redactum aequissima lata sententia solum

D

P 57

- ὑπερορῆα χαλεπῇ παρέπεμψεν ἐνδίκως,
 ἤδη δὲ χρόος τὸ κοινὸν τοῦ Θεοδοσίου δόντος
 καὶ τὴν τοῦ σώματος πηλὸν εἰς γῆν ἀποθεμένου,
- 2765 κρατήσαντος ἐν ἔτεσι τριάκοντα τρισὶ τε,
 εἰς Πουλχερίαν τὴν καλὴν τὸ κράτος μεταβαίνει,
 ἢ τις σοφῶς καὶ συνετῶς ἄγαν βουλευσαμένη
 ὡς βασιλέως χρῆζονσι τὰ πράγματα Ῥωμαίων,
 μετακαλεῖται τὸν χρηστὸν Μαρκιανὸν αὐτίκα,
- 2770 ἄνδρα σεμνοῖς ἐμπρέποντα καὶ φιλοθέοις τρόποις,
 καὶ καταδήσασα φρικτοῖς καὶ βαρυντάτοις ὄρκοις
- B ἀδιαλώβητον αὐτῆς τηρῆσαι τὴν ἀγνείαν,
 καὶ συγκρατατιθέμενον-εὐροῦσα καὶ τὸν ἄνδρα,
 τὸ στέφος περιτίθησιν αὐτῷ τῆς βασιλείας,
- 2775 τὸν δὲ Χρυσάφιον μικρῷ θανάτῳ καθυπάγει.
 Πάντως δ' οὐκ ἄκαιρόν ἐστιν, οὐδὲ τῆς τέχνης πόρρω,
 εἰπεῖν περὶ Μαρκιανοῦ πόθεν καὶ τίς ὑπῆρχε.
 πένης μὲν ἦν καὶ ταπεινός, ἀλλὰ χρηστὸς τοὺς τρόπους·
 οὐκ ὦν δὲ γένους εὐκλειοῦς, οὐδὲ τῶν ἐπισήμων,
- 2780 ταῖς τάξεσι συνείλεκτο ταῖς τῶν στρατευομένων.
 ἄρτι δὲ νέφους ἰσχυρᾶς μάχης ἀναρραγέντος
 καὶ Πέρσαις τοῖς ὑπέρφροσιν ἐπάγοντος Ῥωμαίους,
 νόσῳ ληρθεὶς Μαρκιανὸς θάνατον ἀπειλοῦσθαι
 ἔν τινι κόμῃ τῆς λαμπρᾶς Ἀνκίων ἐπαρχίας
- C 2785 κατέμεινε σωματικῆς χάριν νοσοκομίαις.
 ἔνθα φιλίαν ἰσχηκῶς πρὸς τινος ἀδομαίμου

2780 συνείλεκτο A

vertere iussit. cum autem commune debitum naturae Theodosius persolvisset, iamque pulverem corporis in terram deposuisset, ad egregiam illam Pulcheriam imperium pervenit. ea vero sapienter admodum re deliberata, et animadverso rem Romanam imperatoris egere, mox bonum illum Marcianum arcessit, virum gravibus ac religiosis moribus illustrem, eumque sacramentis horrendis obstrictum, quibus se castitatem Pulcheriae minime contaminaturum polliceretur (in quo sane Marcianum promptum et assentientem repperit), imperatoria corona exornat. Chrysaphium vero peracerba morte de medio tollit.

Atque hoc loco non intempestive fecerimus, si de Marciano memoriae prodiderimus, unde prognatus et quis fuerit. nimirum pauper erat et humili quidem ortus loco, sed indole moribusque bonis praeditus. et quanquam ex celebri et illustri familia non esset, tamen consecutus fuerat ut militum ordinibus adscriberetur. forte accidit ut bello inter Romanos et superbos Persas exorto Marcianus gravi correptus morbo, qui mortem ei minitaretur, quadam in urbe illustris Lyciorum provinciae propter debilitatem corporis subsisteret. ibi amicitia cum fratribus qui-

- συνῆν καὶ συνδιέτριβεν ὡς φίλος παρὰ φίλοις,
καὶ τῆς δεούσης παρ' αὐτῶν προνοίας ἤξιοῦτο.
τούτοις πρὸς κνηγέσιον ποτὲ πορευομένοις
- 2790 Μαρκιανὸς συνείπετο τῆς θήρας κοινονήσων.
ὡς οὖν διάβροχοι πολλοῖς γεγόνασιν ἰδρῶσι,
πρὸς λόφους ἀνατρέχοντες δυσβάτους θηροτρόφους
καὶ λόχμας ὑποτρέχοντες καὶ πολυπραγμιονοῦντες,
κατακλιθέντες ἐπὶ γῆς νήδυμον ἕπνον ἕπνον.
- 2795 ἄτερος δὲ τῶν ἀδελφῶν ἀφυπνισθεὶς ταχέως
ὄρη καταδαρθάνοντα Μαρκιανὸν εἰσέτι
καὶ φέροντα βαθύτατον ἕπνον ἐν τοῖς βλεφάροις,
ὄρον δὲ τανυσίπτερον, ὄρνεοκράτην ὄρνιν,
ἀεροπόρους πτέρυγας ἰδίας ἠπλωκότα
- 2800 καὶ χαριζόμενον σκιᾷ αὐτῷ ψυχαγωγίαν.
οὕτω τι μέγα καὶ σεπτὸν ἢ βασιλεία χρῆμα,
αὐτοῖς ἀξιότιμητον τοῖς ζῴοις τοῖς ἀλόγοις·
οὕτως αἰδεσιμώτατος ὄρνέοις σαρκοβόροις
ὁ ταύτην ἀναζώσασθαι θεῶ προωρισμένος.
- 2805 βλέπει, θαυμάζει τὸ συμβάν, τὸν ἀδελφὸν ἐγείρει,
δείκνυσι τὸ τεράστιον, ἀμφότεροι θαμβοῦνται,
καὶ νήψαντι Μαρκιανῷ μετὰ μικρὸν ἐξ ἕπνου
τὸ σκηπτρον προαγγέλλουσι τῆς αὐτοκρατορίας,
καὶ σφῶν ἐπιμνησθήσεσθαι λιτάζονται τὸν ἄνδρα.
- 2810 ὁ δ' ἐπινεύει καὶ χρηστὰ καθυπισχεῖται τούτοις.
καὶ δὴ χρυσίον ἱκανὸν ἐκείνων δεδωκότων

D

P 58

2804 ἀναζώσασθαι M
ξουσι R

2808 σκηπτροκρατορίας M

2809 λιτά-

busdam inita familiariter apud eos vivebat, suppeditantes ipsi quae ad vitam sustinendam p̄tinerent. cum autem aliquando venatum exirent, eisque Marcianus se comitem venationis adiungeret, ac iam propter sudores maderent, dum hinc inde cursu conscendunt difficiles aditu colles, ferarumque lustra curiose pervestigant, evenit tandem ut in terram reclinatis corporibus cum voluptate somnum caperent. tum fratrum alter citius experrectus Marcianum quidem adhuc dormientem conspicit, volucrum vero reginam explicatis alis umbram ei praebentem. adeo magnum et augustum quiddam est imperium, ut ipsa quoque bruta honorem ei deferant: adeo volucres etiam crudivorae venerantur hominem, cui divinitus est concessum ut imperio potiatur. cernens igitur ille quid accideret, obstupescit, fratrem excitat, prodigium ei monstrat: utrique res admirationi est. neque multo post experrecto Marciano imperium pollicentur, simul orantes ut ipsorum aliquando recordaretur. annuit ille precibus, ac vicissim utrique se benefacturum promittit. tandem auro, quan-

- ἀπάρας πρὸς τὴν Βύζαντος ἐκκλεεσιτάτην πόλιν
 Ἀρδαβουρίῳ πρόσσεισι τῷ πολυχρουσοτάτῳ.
 ἦν δ' ἄρχων Ἀρδαβούριος ἀπάντιον τῶν ταγμαίων,
 2815 συστράτηγον τὸν Ἀσπαρα καὶ σύστρατιάρχην ἔχων,
 μεθ' οὗ καὶ συνἀπέπλευσε κατὰ τοῦ Γιζέριχου.
 ἦν δ' ἄρχων ὁ Γιζέριχος Λιβύων Οὐανδήλων,
 ὃ πολέμοῦντος Ἀσπαρος ἐκ γῆς ἀπὸ θαλάττης,
 ἐξ ἵπποτῶν ἀπὸ πεζῶν, ἀπὸ θαλασσοπλῶν,
 2820 καὶ καρτερῶς τῆς προσβολῆς Λιβύων γενομένης,
 καὶ τῆς Ῥωμαίων φύλαγος ἐπὶ φρυγὴν βλεψάσης,
 ζωορεῖται καὶ Μαρκιανὸς σὺν ἄλλοις οὐκ ὀλίγοις,
 B καθειρογνυταὶ τε σὺν αὐτοῖς ἐν δόμοις Γιζέριχου.
 θελήσας οὖν Γιζέριχος ἰδεῖν τοὺς δορυκτῆτους
 2825 ἄνωθεν στάς ἐφ' ὑψηλοῦ τοὺς ἄνδρας ἐπεσκόπει,
 καὶ βλέπει πρᾶγμα δύσπιστον, Μαρκιανὸν ὑπνοῦντα
 καὶ δυσμηχάνητον αὐτῷ σκιὰν σκευιζομένην
 ὑπὸ πτερόγων ἀετοῦ. τοῦτο θαμβεῖται βλέψας,
 θεῖόν τινα λογίζεται τὸν ἄνδρα χρηματίζειν
 2830 καὶ τῆς ἀρχῆς κατὰξιον Ῥωμαίων καὶ τοῦ κράτους.
 κτεῖναι μὲν οὖν ἀπάνθρωπον ἄνδρα τοιοῦτον κρίνει,
 προβεβλημένον ἄνωθεν εἰς βασιλείας ὑψος
 (τὸν γὰρ θεοῦ ταῖς κραταιαῖς φρουροῦμενον παλάμαις
 τίς ἂν ἰσχύσειε θνητῶν ὀλέσαι πρὸς τῆς ὄρους;
 2835 ἂν ἡ θεοῦ μεγαλαυκῆς χεῖρ σε περιφρουροεῖ,

2817 Οὐανδάλων AM 2820 καρτερῶς A, καρτερῶς M συμ-
 πλοκῆς R 2825 ἀφ' R 2827 σκευιζομένην R 2834 βροτῶν R

tum satis esset ab eis accepto, Byzantium proficiscitur, atque ibi Ardaburiū, hominem longe opulentissimum, accedit. erat autem hic Ardaburius omnium copiarum imperator, et in eo munere collegam Asparem habebat; quocum Marcianus militatum abiit adversus Gizerichum Africanorum Vandilorum regem. eum cum Aspar oppugnaret terra et mari peditum equitumque copiis, et accideret quodam tempore ut Afri gravissimo cum impetu hostem invaderent ac Romana phalanx fugae se mandaret, forte Marcianus cum multis aliis vivus in hostium potestatem venit. itaque cum commilitonibus in Gizerichi domum productus carceri mancipatur. cum autem Gizerichus aliquando captivos spectare vellet, eaque de causa in sublimi regiae parte consisteret, incredibile quiddam cernit, dormientem scilicet Marcianum, cui suis alis umbram aquila suppeditaret. ad eam rem obstupescit, divinum hominem esse Marcianum colligit imperioque Romano dignum. quamobrem immaniter se facturum statuit, si virum talem occideret, cui caelitus imperium destinaretur. nimirum hominem quem robustae dei manus custodiunt, quis mortalium possit ante diem e medio tollere? si fortissima dei manus te protegat, ferrum non

- οὐ δειλιάσῃς σίδηρον, οὐ ξίφος ὑποτρέσῃς,
οὐ πῦρ, οὐ θυμοβάρβαρον, οὐ μαιφάνον ἦθος)•
μεταστειλάμενος δ' αὐτὸν ὄρκοις καταλαμβάνει,
ἂν τῶν Ῥωμαίων ἄρξειεν, ἂν τεύξοιτο τοῦ κράτους;
- 2840 μὴ πολεμῆσαι Λίβυσι, μὴ μάχην συγκροτῆσαι.
οὕτω καὶ βάρβαρος ἀνὴρ αἰδεῖται βασιλείαν,
καὶ τοὺς θεόθεν τιμητοὺς καὶ θηριῶδες ἦθος
σεβάξεται, φιλάνθρωπον αὐτοῖς ἐπεντρονίζων.
ἐκείθεν οὖν ἀπολυθεὶς ἀπὸ τοῦ Γίξερῖχον.
- 2845 πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν αὐτῆς ἐπανατρέχει,
καὶ γῆθεν μεταλλάξαντος ἤδη Θεοδοσίου
ἀναξ ἀναγορεύεται κρίσει τῆς Πουλχερίας
καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀρχηγὸς καὶ κράτωρ αὐτοκράτωρ.
ἦν δ' ἀγαθὸς καὶ συνετός, ἀσιτιός, φιλοσώφρων,
- 2850 δένδρον χαριτοφύτευτον, ἄλσος χρηστοτροπίας.
ἔξ δὲ καλῶς ἐν ἔτεσι τὰ σκῆπτρα διθύνας,
χοῦ τὸν χοῦν παρέδωκε, τὸ πνεῦμα τῷ κυρίῳ.
Ὡς δὴ τὸν χοῦν ἀπήτησεν ἡ φύσις ἀπὸ τούτου
καὶ μνήματι κατέκλεισε τὸ γηγενὲς σαρκίον,
- 2855 ἡ σύγκλητος οὖν Ἀσπαρι τῷ τότε πατρικίῳ
εἰς Λέοντα μετέγουσι τὴν σκηπτροκρατορίαν,
τὸν φροντιστὴν καὶ λογιστὴν τῶν Ἀσπαρος πραγμάτων,
καθυποσχόμενον αὐτῷ θατέρον τῶν νύεων
τῷ στέφει τῷ τοῦ Καίσαρος τὴν κεφαλὴν κοσμηῆσαι•

2836 περιτρέσῃς R 2839 τεύξεται R, τεύξεται AM v. 2840
om M 2841 βασιλέα R 2846 καταλλάξαντος R 2848 τῆς A,
γῆς RR 2852 παρέθετο RR 2853 δὲ RR, γοῦν A
2858 θάτερον MRR

metues, gladium non formidabis, non ignem, non barbaros et sanguinarios animos. itaque Gizerichus arcessitum ad se Marcianum sacramentis obstringit, quibus se polliceretur, si quidem aliquando Romanum ad imperium perveniret, Afros bello nequaquam vexaturum. sic et barbarus imperium reveretur, indolesque ferina colit homines divinitus ornatos, eosque perhumaniter intuetur. hoc modo dimissus a Gizericho Cpolin revertitur; et hunc terras Theodosius reliquisset, de iudicio et sententia Pulcheriae imperator renuntiatur. erat autem vir bonus prudens civilis modestus; adeoque velut arbor ab ipsis Gratiis consita, et virtutum prohibitisque quoddam quasi nemus. ubi praeclare sex annos potitus sceptris fuisset, terram terrae, animam domino reddidit.

Posteaquam vivendi finem fecisset, senatus una cum Aspare patricio Leoni tradit imperium, qui Asparis rationes atque negotia procurabat, cum quidem promississet Aspari se utrumque filium eius Caesaris digni-

- 2860 οὐδὲ γὰρ ἦν τὸν Ἄσπαρα κράτους ἐπιλαβέσθαι
 τῇ λύσσει κατεχόμενον Ἀρείου τοῦ βεβήλου.
 P 59 οὕτω πολλάκις ταπεινὸς ἐργάζεται τὸ κέρδος,
 οὕτως ἐλπίδες πλάζουσι τὰς τῶν ἀνθρώπων φρένας.
 τούτῳ ποτὲ τῷ Λέοντι καλῶς φιλευσεβοῦντι
- 2865 ἀνὴρ σοφίας θησαυρὸς ὡς Ἑλλήν διεβλήθη,
 τὴν κλῆσιν Ἰσοκάσιος, κοιαιίστωρ τὴν ἄξίαν·
 κἀντεῦθεν ἀπογυμνωθεὶς τιμῆς τε καὶ χρημάτων
 ἐπάροχῳ τῷ τῆς πόλεως ἐκδίδοται πρὸς κρίσιν.
 ὡς οὖν εἰσήγετο γυμνὸς ὡς δοῦλος μαστιγίας,
- 2870 ὡς χειροδέσμητος ληστής περιηγκανισμένος,
 ὁ δικαστὴς ἀνέκραγεν, ἐπεγγελῶν τῷ πάθει,
 “γινώσκεις, Ἰσοκάσιε, πόθεν ἐξεκυλίσθης,
 καὶ ποῦ σε νῦν κατήγαγεν ὁ κύβος ὁ τῆς τύχης;”
 B ὁ δὲ σὺν παραστήματι καρδίας ἔλευθέρω
- 2875 εὐθόγκτους ἐποίησατο τούτῳ τὰς ἀποκρίσεις.
 “οἶδα τὸ πολυπλόνητον τῆς τύχης τῆς ἀσάτου,
 καὶ σύννοια μηδὲν τί με καινὸν καθυποστῆναι·
 θνητὴν γὰρ περικείμενος καὶ γεηρὰν οὐσίαν
 ὑπέπεσον καὶ πάθεισι φύσεως ἀνθρωπίνης.
- 2880 σὺ δ’ ἐπιγνὸς τὸν κύλινδρον καὶ τὸν τροχὸν τοῦ βίου
 ἐξένεγκε τὴν δίκην μοι τοιαύτην κρινομένην,
 ὁποῖαν κρίνων σὺν ἐμοὶ τὴν ψῆφον ἀπεφαίνου.”
 ὄχλος οὐκοῦν ὁ παρεστὼς θαυμάσαντες τὸν ἄνδρα,

2860 κράτος R

2864 καλῶ A

2873 κατέστησεν R

2877 μηκέτι με AR

2879 ὑπέπεσα R

2882 ἀπεφάνω A

tate coonestaturum. quippe fieri nullo modo poterat ut Aspar imperio potiretur, quod execrabilis Arii furori addictus esset. sic lucrum nunquam homines submissos efficit; sic spes mortalium animos fingunt. apud hunc Leonem, qui de varietate religionis recte sentiebat, quidam aliquando delatus per calumniam fuit quasi ethnicis superstitionibus adductus esset, cum reapse foret doctrinae ac sapientiae quidam quasi thesaurus. erat ei nomen Isocasius, et iam ad honorem quaesturae pervenerat. igitur reus dignitate ac facultatibus spoliatus coram urbano praetore iudicio sistitur; cumque nudus ad illum deduceretur, instar servi verberonis aut latronis colligati, iudex calamitati eius insultans exclamat in haec verba: “iamne agnoscis, Isocasi, unde excideris, et quo te alea fortunae deiecerit?” ad quae ille generoso ac libero prorsus animo respondit “equidem fortunae vagam inconstantiam agnosco, nec mihi quidquam accidere novi fateor. quippe cum mortalis sim, humanae naturae calamitates experior. tu vero defixis in vitae rotam oculis talem fac de me sententiam feras, qualem me collega ferre consuevisti.” ad tam sa-

- καὶ τὴν σοφὴν ἀπόκρισιν αὐτοῦ καταπλαγέντες
 2885 ὡς φιλελεύθερον ὁμοῦ καὶ πλήρη παρορησίας,
 ἐκείθεν ἀφαρπάσαντες αὐταῖς σὺν χειροπέδαις
 εἰς τὸν ναὸν τὸν ἱερὸν μετὰ κραυγῆς εὐφήμου
 ἀπάγουσιν καὶ τῷ λουτρῷ τῷ θεῷ τελειοῦσιν.
 ὡς ἄρα πᾶς τῆς ἀρετῆς τὸ χρῆμα δυσωπεῖται,
 2890 ἀλλογενῆς, ἰθαγενῆς, Ἑλλήν, ἀλλόθρους, Σκύθης·
 μόνη γὰρ δύναται κοσμεῖν τοὺς ξεραστὰς καὶ σώζειν.
 Ὁ μὲν οὖν Ἰσοκάσιος οὕτω κακῶν ἐροῦσθη
 ὁ δ' Ἄσπαρ ἐφαπτόμενος γλαμύδος βασιλείου
 "ὦ βασιλεῦ" ἐπέλεγε μεθ' ὅσης ἀναιδείας,
 2895 "οὐ χρὴ τὸν περικείμενον τὴν πορφυρᾶν γλαμύδα
 ψευδιγορεῖν καὶ πλάττεσθαι ματαιοκρότους λόγους·
 πλήρου μοι τὴν ὑπόσχεσιν ἣν πάλαι καθυπέσχοι,
 σινηθέμενος ἀναγαγεῖν τὸν ἕνα μοι τῶν παιδῶν
 εἰς ἕψος τὸ τοῦ Καίσαρος καὶ τὴν ἐντεῦθεν δόξαν."
 2900 πρὸς ὃν ἀνθυπεκρούετο σοφῶς ὁ βασιλεῦν
 "οὐ χρὴ τὸν περικείμενον τὴν πορφυρᾶν γλαμύδα
 παρὰ τινος κατάρχεσθαι καὶ δοῦλον χρηματίζεῖν."
 Οὗτος ὁ κράτωρ θησαυροὺς εὐρῶν πολυταλάντους,
 ὅλας θαλάσσας εἶπε τις καὶ ποταμοὺς χρημάτων,
 2905 πόλεμον ἀντεπάγγελτον καὶ μάχην φρικαλέαν
 καὶ στόλον μυριόστολον καὶ ποντοπόρον ὄχλον
 καὶ σμῆνος ὑδροκλέυθον καὶ πληθὸς θυλασσοπλουν

2886 αὐτὸν MR 2894 ὅλης M vv. 2896-2901 om M
 2897 προῦπέσχοι R 2904 ἦ AR 2905 δ' ἀντεπάγγελτον A

piens viri responsum, quod ingenuitatis ac libertatis plenum esset, plebs urbana percussa et stupefacta vincum adhuc pedicis hominem inde arripunt, fausta cum acclamatione sacram ad aedem deducunt, divino lavacro initiari curant. nimirum nemini non virtus est venerabilis, sive sit peregrinus sive incola, sive Graecus sive diversae a Graecis linguae, sive Scythae. nam haec sola sui studiosos ornare servareque potest.

Atque hoc modo Isocasis suae salutis consuluit. caeterum Aspar aliquando chlamyde imperatoris prehensa singulari cum impudentia dixit "non decet, imperator, purpura vestitum mentiri ac vana proferre. quamobrem sta promissis, et quod dudum mihi pollicitus es praesta, cum diceres te alterum e filiis meis ad Caesaream dignitatem atque gloriam provecturum." ad quae verba sapienter admodum imperator "non decet" inquit "purpura vestitum cuiusquam imperio servilem in modum subiectum esse."

Cum autem maximos imperator Leo thesauros nactus esset, bellum Africanis indixit, tantumque non infinitam classem adversus eos et Gize-

- κατὰ Λιβύων συγκροτεῖ καὶ κατὰ Γιζιρίχου,
καὶ στρατηγὸν ἐφίστησι κράτορα τοῦ πολέμου
- 2910 τὸν ἀδελφὸν τῆς γαμετῆς Βερίνης Βασιλίσκου.
ἡ στολαρχία τοιγαροῦν ἐφόβει καὶ τοὺς πόρω,
ἐκάλυπτε τὴν θάλασσαν τοῖς λαίφεσι τῶν πλοίων,
ἔστενοχώρει τὴν ὑγρὰν σκάφεισιν ἀλιπλόοις.
ἦσαν τοξόται, πελτασταί, ναυμάχοι, πεζομάχοι,
- P 60 2915 ὑπὲρ τὴν ἄμμον εἰς πληθύν, τὸ θρόνος ὑπὲρ θῆρα.
ἀλλὰ τυραννικώτατον τὸ σθένος τοῦ χρυσίου,
ἀλλὰ δυναμικώτερον μυρίων στρατευμάτων.
τοῦτο καὶ πόλιν εὐπυργὸν ἐκ βάρθρων ἀνασκάπτει,
τοῦτο καὶ δόμους ὄλλυσι, τοῦτο κὰν τοῖς πολέμοις
- 2920 ὄλων ἐθνῶν ἀφανισμὸν καινοτομεῖν ἰσχύει,
καὶ πάντα δύναται κυκᾶν καὶ στρέφειν καὶ συγχέειν.
ἄφικτόν ἐστι βέλεμον, βάλλει κατὰ καρδίας,
καὶ χειροδέσμη δύσλυτος, ἄρηκτος ποδικάκη.
δύναται γλῶσσαν ἄφωνον τιθέναι λαλιστάτην
- 2925 καὶ στόμα τὸ περίτρανον εἰς ἀφωνίαν τρέπειν.
τούτῳ συμμάχῳ χρώμενος Γιζιρίχος ὁ Λίβυς
τὸν τηλικούτον ἰσχυσε καταποντῶσαι στόλον.
B ὁ Βασιλίσκος γὰρ πολλῶν φαρμακευθεὶς χρυσίῳ
ἔβλεψε πρῶτος εἰς φυγὴν κατὰ τὰς ὑποσχέσεις,
- 2930 κἀνευθεὶν ἀνετρόπησαν τὰ πράγματα Ῥωμαίοις,
καὶ τὸν Ἰνδοὺς φοβήσαντα καὶ τοὺς ἐν Βρεττανίᾳ
καὶ πᾶν ἔθνος καὶ πᾶσαν γῆν στόλον τὸν φρικαλέον
- 2915 ἡ πληθὺς M 2919 δήμους RR 2930 ἀνετρέ-
πετο M 2931 τὸν RR

richum regem misit, praefecto copiis imperatore Basilisco, Verinae coniugis fratre. haec classis etiam longissime dissitis terrori erat, quippe quae navigiis ipsum mare cooperiret artumque redderet. et continebat sagittarios cetratos classarios milites, pedites arenam multitudine superantes, audacia belluas. verum enimvero violentissima vis auri est, et sexcentis exercitiis potior. aurum enim potest urbem turribus egregie munitam de fundamentis evertere: aurum in bellis nationes integras delere potest et omne malum inferre conturbare subvertere confundere. telum est inevitabile, quod corda petit; indissolubilis est manica, et cippus qui frangi nequit. linguam mutam maxime garrulam efficere potest, ac vicissim os clare loquens mutum reddere. huius ope Gizerichus Libyae rex utens tantam classem demergere ac abolere potuit, quippe multo Basiliscus auro corruptus primus uti convenerat, fugam arripuit; unde factum ut res Romana subverteretur. nimirum classem illam, quae pariter Indos atque Britannos formidine perculerat omnibusque per or-

μόνη χρυσίου στιλβηδῶν ἴσχυσεν ἀφανίσαι
ἄνευ χειρῶν, ἄνευ βελῶν, ἄτερ ὀπλοφορίας.

2935 Καὶ ταῦτα μὲν συνέβησαν Ῥωμαίοις ἐν Λιβύῃ·

ὁ δὲ Ῥωμαίων βασιλεὺς, οὗτος αὐτὸς ὁ Λέων,
οὐκ εὐτυχήσας ἄρρενος γόνου πατρὸς γενέσθαι,
τὴν θυγατέρα ζεύγνυσι Ζήνωνι πατρικίῳ,
ἐξ Ἰσαυρίας ἔλκοντι τὰς ῥίζας τὰς τοῦ γένους.

2940 τῇ δὲ παιδί τοῦ Λέοντος κλήσις ἦν Ἀριάνθη.

ἐκ ταύτης δὲ τῷ Ζήνωνι παῖς ἄρρον ἐκνήθη
Λέων ὀνομαζόμενος, δμῶννμος τῷ πάππῳ·
ὑπερ καὶ προσλαβόμενος ὁ βασιλεὺς καὶ πάππος,
καὶ παριδῶν τὸν Ζήωνα καὶ φίλτρον θυγατρίου,

2945 χειρίζει τῷ θυγατρίδι τῆς βασιλείας σκῆπτρα.

δυσεντερία γὰρ ληφθεὶς οἴχεται σὺν τῇ νόσῳ,
ἔτεσι δέκα πρὸς ὀκτὼ Ῥωμαίων βασιλεύσας.
ἀλλὰ γὰρ οὗτος πρὸς μικρὸν γενεσάμενος τοῦ κράτους
γῆθεν ἀπῆλθε τάχιον, Ζήωνα τὸν πατέρα

2950 καταλιπὼν διάδοχον τῆς αὐτοκρατορίας.

Οὗτος ὁ Ζήνων οὐ καλῶς εἶχε περὶ τὸ σέβας,
καὶ γοῦν πολλὰς καὶ χυλεπὰς ἐπήγαγε κακώσεις
ἅπαντι τῷ πληρώματι τῆς εὐσεβοῦς ἀγέλης.

Τότε πολλὰ ταυτοπαθῆ τόποις ἐν διαφόροις

2955 συνέπεσε παθήματα πολλοῖς τῶν βασιλέων.

Καβάδης μὲν ἐν Περσικῇ, Νέπως δ' ἐν ἑσπερίοις,
ὁ Ζήνων ἐν Ῥωμαίοις τε πεπτώκασι τοῦ κράτους.

2937 γονῆς M . . . 2945 τῆς] τὰ?

bem terrarum nationibus terrori fuerat, solus auri splendor disperdere
et abolere potuit absque manibus absque telis absque armis.

Haec in Libya Romanis accidere. caeterum hic ipse Romanorum
imperator Leo, cum tantum felicitatis non fuisset adeptus ut masculae
sobolis pater esset, filiam suam, cui nomen erat Adriana, Zenoni patri-
cio, qui generis originem ex Isauria ducebat, in matrimonium collocavit.
ex ea Zenoni natus est filius Leo, cognominis avo imperatori. huic ne-
poti suo, Zenone filiaque praeteritis, avus imperium tradidit. atque inde
corruptus intestinorum morbo vitam amisit, imperio Romanorum duobus
de viginti annis administrato. verum ille perexiguum ad tempus imperio
degnstato rebus terrenis excessit, et Zenonem patrem in imperio suc-
cessorem reliquit.

Erat Zenonis in religione parum recta sententia; quamobrem saepe
ac graviter universum gregem piorum vexabat.

Id temporis variae calamitates diversis in locis aliquot regibus ac-
cidere. Cabades in Persia, Nepos in Occidente, Zeno apud Romanos

- ἀλλ' ὁ μὲν Ζήνων ἴσχυσε πάλιν ἐπιλαβέσθαι
 τῆς ὑπιβάμονος ἀρχῆς, ἀλλὰ γε καὶ Καβύδης·
 2960 τὸν Νέπωτα δ' οὐκ ἔβλεπεν ἡμέροις ἐν βλεφάροις
 τῆς τύχης τὸ παλίντροπον τῆς ἐπιβουλευσάσης.
 ὁ γοῦν φιλοχρυσότατος ἐκεῖνος Βασιλίσκος
 καὶ κατὰ Ζήνωνος ἰὸν ἐξέχεε κακίως,
 καὶ βασιλίσκου γέγονε πικρότερος ἐν ἔργοις,
 2965 καὶ προσεταιρισάμενος συμμάχους καὶ προμάχους
 ἐπήρχετο τῷ Ζήνωνι πρὸς θυμοῦ κακλάζων.
 Ζήνων δὲ φόβῳ συσχεθεὶς καὶ σαλευθεὶς τὰς φρένας
 σὺν Ἀριάδῃ γαμετῇ φεύγει πρὸς Ἰσαυρίαν·
 περὶ ψυχῆς γὰρ ἔτρεχεν, ἀλλ' οὐ περὶ χρημάτων.
 2970 ὡς ἄρα τιμιώτερον ψυχῆς οὐδὲν ἀνθρώποις,
 οὐ κράτος τὸ βασιλείον, οὐ θάλασσαι χρημάτων.
 ἀπονητὶ γοῦν εἰσελθὼν (οὐδεὶς γὰρ ἦν κωλύων)
 τὸ στέφος περιτίθεται καὶ κράτῳ χρηματίζει.
 ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἀνέχονται τὰ πράγματα πολλάκις
 2975 συμπαραμένειν εἰς πολὺ τοῖς θέλοσιν ἀρπάζειν,
 ἀλλὰ μεθίστανται ταχὺ καὶ φεύγουσιν ἐκ τούτων,
 ὥσπερ ἀναγνωρίζοντα σὺν χρόνῳ τοὺς δεσπότας.
 ἐπὶ δυσὶ γὰρ ἔτεσι καὶ μόνοις αὐταρχήσας
 ὁ Βασιλίσκος ὁ δεινός, Ζήνωνος ἐπελθόντος
 2980 καὶ πάντας δειλεύσαντος ἑλπίσι φιλοτίμοις,
 καὶ σὺν αὐτοῖς τὸν στρατηγὸν (Ἀρμάτιος ἦν οὗτος,

2965 ὑπερμάχους AR 2969 ἔτρεμεν AR 2970 οὐδὲν ψυ-
 χῆς R 2971 θάλασσα M 2974 ἀνέχεται R 2981 δ' ἦν R

imperiis spoliati deiectique sunt. ac Zeno quidem recuperare potuit
 amissum imperium, similiterque Cabades: verum insidiatricis fortunae
 vicissitudo Nepotem benignis oculis non respexit. igitur opulentissimus
 ille Basiliscus contra Zenonem venenum improbitatis evomuit, ac reapse
 basilisco se acerbiorem declaravit. quippe adiunctis sibi pugnacibus so-
 cius, magno cum animi furore Zenonem invasit. ille vero metu correptus
 et mente perturbata cum Ariadna coniuge in Isauriam fugit. etenim de
 vita, non opibus laborandum sibi putabat. nimirum nihil est maioris
 apud homines pretii quam vita: non regia potestas, non maria quaedam
 divitiarum et opum. hoc modo citra laborem Basiliscus urbem ingressus,
 quod esset nemo qui vetaret, imposita capiti corona imperator renuntia-
 tur. enimvero accidere plerumque solet ut imperia non diu maneant apud
 illos qui ea rapuerunt, sed avolent cito quasi que aufugiant, tanquam si
 paulatim dominos incipiant agnoscere. sic ubi solum biennium rebus
 praefuisset atrox ille Basiliscus, Zenone revertente grataque spe cunctos
 inescante, praesertim duces copiarum Basilisci Harmatium, cuius filium

οὐ τὸν υἱὸν ἐπ' ἄμοσε Καίσαρος στέφει στέφαι),
πάντοθεν ἀπορούμενος, οὐκ ἔχων ὅτι δράσει,
σὺν Ζηνωνίδι γυναικὶ θεῖῳ ναῶ προστρέχει.

2985 οὕσπερ ἐκεῖθεν ἐξελὼν ὁ βασιλεὺς ὁ Ζήνων,
προκαταδήσας ἑαυτὸν ὄρκοις φρικωδιστάτοις
ὡς οὐκ ἐπάξει φόνιον ξίφος τοῖς σφῶν τραχήλοις,
ὑπερορίους τίθησιν ἐν ὄχυρῳ φρουρίῳ,
ἐνθα συγκλείσας ἐν τινι πυργίσκῳ στερεωνίῳ,

2990 καὶ λίθοις ἐνμεγέθεσι τὴν εἴσοδον προσχώσας,
λιμῶ καὶ δίψει τοὺς κακοὺς κακῶς ἐξαφανίζει.
καλῶς δὲ κρατυνόμενος αὐτῷ τὴν βασιλείαν
τὸν μὲν Ἀρμάτιον οἰκτρῶ θανάτῳ παραπέμπει,
προδότην δολομήχανον φανέντα τῷ δεσπότη,

2995 πληροὶ δὲ τὴν ὑπόσχεσιν, καὶ τὸν ἐκείνου παῖδα
κατακοσμεῖ τῷ Καίσαρος ὀλβιωτάτῳ στέφει.
μετ' οὐ πολὺν κἀκείνου δὲ τὰς τρίχας ἀποκείρας
ἐφίστησι Κυζικηνοῖς ἀρχιερεῖ βίῳ.

Τούτῳ ποτὲ τῷ βασιλεῖ προεῖπεν ἀστρολόσχης

3000 ὡς τελευτῆς μετὰ βραχὺ, καὶ σου τὴν βασιλείαν
λήψεται καὶ τὴν σύνοικον ἀνὴρ ἐκ τῆς συγκλήτου.
τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀπώλεσε τοὺς πλείους
τῶν τῆς συγκλήτου, τοὺς λαμπροὺς καὶ τοὺς εὐτυχεστέρους.
ἀλλὰ τὴν ἄμαχον ἰσχὺν τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας

3005 οὐδέας ἰσχύσει γηγενῆς ἄπρωκτον ἀπελέγξει.

2983 δρᾶσαι R 2986 καὶ καταδήσας A 2987 τοῖς σφῶν]
εἰοῖς A 2993 οἰκτρῶς θανάτῳ καθυπάγει A 3004 τὴν οὖν
ἀμήχανον R 3005 γηγενῶν RR

se corona Caesarea velle redimere iurabat, undique destitutus et quid ageret ignorans, una cum uxore Zenonide divinam ad aedem confugit. inde avulsi a Zenone, qui maxime horribilibus sacramentis se obstrinxerat, et pollicitus fuerat nequaquam se gladio cervicis eorum recisurum, in munitum quoddam castellum relegantur. deinde firmam in turrim oclusi, adituque saxis ingentibus obsepto, fame ac siti homines mali male pereunt. secundum haec Zeno praeclare confirmato imperio morte quidem multat Harmatium, qui fraudulentum se proditorum heri sui declarasset: simul autem promisso satisfacit, eiusque filium Caesarem renuntiat. verum non multo post resectis eius crinibus illum per vim Cyzicenorum pontificem facit.

Huic imperatori praedixit aliquando quidam astrologus futurum ut ipse paulo post vita decederet, et coniugem eius una cum imperio vir quidam senatorii ordinis acciperet. hoc intellecto complures imperator senatores, praesertim illustres et opulentos, e medio sustulit. verum inexpugnabilem divinae providentiae vim nemo mortalium unquam coar-

- Ζήνων μὲν γὰρ ἐν ἔτεσι δέκα τῆς βασιλείας
 πρὸς ἄλλοις ἕξ ἐκράτησεν, εἰθ' ἠροπάγη θανάτῳ.
 ὡς γὰρ ὁ Ζήνων ἔλιπε τὸν βίον καὶ τὸ στέφος,
 εἰς Ἀναστάσιον φοιτᾷ τὸ τῶν Ῥωμαίων κράτος,
 3010 ὃς δίκωρος ἐλέγετο· τὴν γὰρ ἐτέραν κόρην
 ἔτιχεν ἔχων μελαίναν, γλανκόχρουν δὲ τὴν ἄλλην.
 P 62 ὃς Ἀριάδνη συζυγεῖς τῇ πρώτῃ βασιλίδι,
 καὶ δόξας ἐννομώτατος εἶναι περὶ τὸ σέβας,
 μετὰ μικρὸν ἀνέρορηξε τὸν τῆς κακίας τόκον
 3015 καὶ πῦσαν κακοήθειαν ἐξήνεγκεν εἰς μέσον·
 ἦν γὰρ ἀρχῆθεν σπέρματι κατὰ καρδίας ἔχων
 τῆς Εὐτύχους αἰρέσεως τοῦ τρισαλιτηρίου.
 ἐντεῦθεν λαίλαψ ζοφερά καὶ καταιγὶς ἀγρία
 καὶ κλύδωνες βαρῦθροοὶ καὶ ζάλαι καὶ χειμῶνες
 3020 τὸ σκάφος συνεδόνησαν τὸ τῆς ὁρθοδοξίας.
 ἐντεῦθεν οἱ φιλευσεβεῖς ἀρχιερεῖς ἐκ θρόνων
 ἰδίων ἀπηλαύνοντο δίκην ληστῶν κακούργων.
 ἐντεῦθεν ἦσαν συνεχεῖς ὀλολυγμοὶ καὶ θρῆνοι,
 πάντῃ βοαὶ καὶ στεναγμοὶ, πάντῃ στεροκτυπίαι.
 B 3025 τὸ πλῆθος δὲ τῶν εὐσεβῶν τόσην κακίαν βλέπον
 ἐνύβριζον τῷ κράτορι καὶ διελοιδороῦντο.
 οὕτως οὐκ οἶδεν εὐσεβῆς αἰδεῖσθαι βασιλέας,
 ὅτε πρὸς τὴν εὐσέβειαν κίνδυνος ἀνατρέχει,
 οὐδὲ λαμβάνει πρόσωπον, οὐδὲ δυνάστις τρέμει.
 3030 ὁ τοίνυν Ἀναστάσιος προθυμηθεὶς προσθεῖναι

3008 γοῦν?

3015 ἐξήγαγεν R

3026 Καίσαρι R

guere ceu vanam et inefficacem poterit. quippe cum Zeno sedecim annos regnasset, moritur. cum autem vitam cum corona reliquisset, imperium Romanum ad Anastasium pervenit, cognomento dicorum: nam e pupulis oculorum unam quidem nigram, alteram vero albam habebat. hic cum Ariadna nuper imperatrice matrimonium contraxit, et visus initio rectam de veritate religionis sententiam fovere, non multo post improbitatis fetum in lucem edidit, omnemque nequitiam suam in medium protulit. quippe latebant in eius animo semina sectae Eutychis illius perniciosissimi. hinc ergo caliginosa tempestas et immanis procella rectae doctrinae navim succussit; hinc pii pontifices suis ex thronis instar maleficorum latronum expellebantur; hinc secuti ululatus et continuae lamentationes: ubique quiritationes, gemitus, planctus. piorum vero coetus cum tantam improbitatem cerneret, imperatorem contumeliis affectum insectabatur. nequit enim vir pius imperatorem revereri, cum ipsa religionis pietas in discrimen adducitur: personas non respicit, nec potentia subnixos formidat. igitur Anastasius venenum impietatis apponere

τῆς δυσσεβείας τὸν ἰὸν ἕμῳ τῷ τρισαγίῳ,
καὶ πᾶν τὸ πλῆθος κατιδὼν εὐθὺς ἀφρηιάσαν
καὶ λιθασμοῖς ἐκ τοῦ ναοῦ τὸν ἔπιρχον ἐλάσαν
καὶ πυρπολῆσαν δυσσεβῶν οἰκίας μεγιστάνων

3035 καὶ κατασφάζουν τοὺς πολλοὺς ὑπασπιστὰς τῆς πλάνης,
ἐκὰν ἀέκων ἔληξε τῆς ὀύμης καὶ τῆς τόλμης,
ὡς ἵππος τις σκληρόστομος ἀσθμαίνων ὑπὸ θράσους
καὶ δαμιασθεῖς, ἂν χαλινοῦ γεύσῃται βαρύτερον.

C

Οὗτος καθεύδων ἔδοξεν ἰδεῖν κατὰ τοὺς ἕπνοους
3040 ἄνδρα φρικώδη φέροντα χάριτην ἐν ταῖς πυλάμαϊς,
καὶ τοῦτον ἀναπτύξαντα καὶ τὴν Ἀναστασίου
κλήσιν εὐρόντα πρὸς αὐτὸν φάναι σὺν αὐστηρίῳ
“τὴν μὲν εὐσέβειαν θεὸς ἰδὼν τὴν Ἐζεκίου
ἐπεφίλοτιμήσατο ζωὴν χρονωτέραν

3045 καὶ λύτρωσιν ἐκ τῶν ἐχθρῶν καὶ πλατυσμόν τοῦ βίου·
σὴν δὲ κακίαν μυσαχθεῖς καὶ βεβηλοτροπίαν,
ἐκκόπτων ὑπεξέκοψε τὸν δρόμον τῆς ζωῆς σου,
καὶ χρόνους ἐκολόβωσε τέσσαρας πρὸς τοῖς δέκα.”
καὶ ταῦτ’ εἰπὼν ἀπῆλειψε τούτους ἀπὸ τοῦ χάριτον.

3050 μάστιγι γοῦν ὁ βασιλεὺς βληθεὶς ὀλεθροφόρῳ
καὶ κεραυνόβλητος φανείς μετήλλαξε τὸν βίον,
ἔτισσι πρὸς τοῖς εἴκοσιν ἐπτὰ σκηπτροκρατήσας.
τῷ τάφῳ δὲ κατακλεισθεῖς μετὰ τινὰς ἡμέρας
ὄλολυγὴν ἀνέπεμψεν κάτωθεν ἐκ τοῦ τάφου

D

3055 καὶ στεναγμὸν περίπικρον ἐκ συνοχῆς καρδιάς,

3047 χρόνον RR 3054 ἀνέπεμπε M 3055 ἐκ μέσης τῆς R

volens hymno sanctissimo, posteaquam vidit universam multitudinem mox imperium detrectare, cum quidem lapidibus e templo praectorem exegisset, impiorum procerum aedibus ignem iniecisset, complures erroris propugnatores interfecisset, volens nolens de impetu audaciaque remisit, non aliter atque duri oris equus, anhelans prae ferocia, si frenum durius sentiat, perdomatur.

Visus est autem aliquando per quietem videre virum aspectu perquam horribili, qui chartam manibus teneret, eaque aperta et Anastasii nomine invento severe ipsum verbis huiusmodi compellaret: “deus Ezechieae quidem pietate conspecta, vitam ei longiorem concessit, promissa insuper ex hostibus liberatione: tuam vero nequitiam et profanitatem abominatus, certo vitae tuae tempus praecidit, quattuordecim annos sustulit.” his dictis annos illos quattuordecim ex charta delevit. quapropter exitiali plaga percussus imperator et fulmine tactus vivendi finem fecit, annis in imperio 27 exactis. cumque iam conclusus esset in sepulcro, post dies aliquot de ipsa terra et sepulcro eiulatum et lamentationes acerbis ex anxietate cordis emittebat, quibus commiserationem

ἔλεον ἐκκαλοῦμενος ἀπὸ τῶν φυλασσόντων,
καὶ λιταζόμενος αὐτοὺς ἐκεῖθιν ἀναχθῆναι.
τῶν δὲ φησάντων ἕτερον κράτορα χρηματίζειν,
ἐκεῖνος ἀνθυπήνεγκεν "οὐδεὶς μοι τούτου λόγος"

- 3060 μόνον ἐξανοιγήτω μοὶ τὸ κατηφές μνημεῖον,
ὡς τὴν γλυκεῖαν ἰδοίμι λαμπάδα τοῦ φωσφόρου.³
P 63 ἀλλ' ἦν οὐδεὶς ὁ συμπαθῶν οὐδ' ἐποικτεῖρων τοῦτον·
τοῖς γὰρ κακοῖς κὰν τελευτῇ πάντες ἐπεγκοτοῦσι.
συνέβη δὲ μετ' οὐ πολὺ τὸν τάφον ἀνοιγῆναι
- 3065 καὶ τὸν νεκρὸν τὸν δυστυχῆ πᾶσιν ἐκκαλυφθῆναι,
ἐλεινόν τι θῆμα, κατάξιον δακρῶν·
εὐρέθη γὰρ καταφαγὼν τοὺς τῶν ποδῶν σανδάλους
καὶ τοὺς βραχιόνους αὐτοῦ καθάπερ ἄλλοτριους.
τινὲς δὲ Ζήνωνί φασι συμβῆναι τὰ τοιαῦτα·
- 3070 πολλάκις γὰρ νοσήματι συνέχετο κατόχῳ,
καὶ θνήσκειν νομιζόμενος αὐθις ἦν ἐν τοῖς ζῶσιν.
Ἄλλ' οὐ γὰρ πάντα τὰ κακὰ πρόσεστι τοῖς ἀνθρώποις,
ἀλλὰ συγκρίναται ποτε καὶ βέλτιστα κακίστοις.
- B βέβηλος γὰρ καὶ δυσσεβῆς οὗτος φανείς ὁ κρᾶτωρ
- 3075 ὅμως ἐξώρυξε φυτόν γῆς πάσης Ῥωμαῖδος,
οὗ καὶ καρποὶ πικράζοντες καὶ θάνατος ἢ ῥῖζα·
ὡς εἶγε μὴ τὸ πρόσκομμα τὸ περὶ τὴν θρησκείαν
ὥσπερ παχὺ καὶ θολερὸν ἀντεπεσκότει νέφος,
τοῦτο καὶ μόνον τὸ καλὸν ἰσχυσεῖν ἂν συγκρῶσαι
- 3080 τὰς ὕλας ὀνπαρότητας καὶ τὰς ἀκαθαρσίας

3057 ἐξαχθῆναι ARR 3059 ἀντεπήνεγκεν R 3062 τούτοις A
3073 συγκρίνονται M βέλτιστα τοῖς A 3075 τῆς A 3080 ἄγαν R

custodum implorabat, utque se de sepulcro educerent obsecrabat. illis respondentibus alium nunc imperatorem rerum potiri, vicissim subiiciebat "nihil hoc ad me pertinet, modo mihi triste sepulcrum hoc aperiatur, ut dulcem solis luciferi lampadem aspiciam." verum nullus erat qui eius commiseratione tangeretur. quippe malis etiam in morte homines universi succensent. non multo post accidit ut sepulcrum aperiretur et infelix cadaver omnibus ostenderetur, spectaculum sane miserum et lacrimis dignum: inventus est enim pedum suorum digitos una cum lacertis devorasse. sunt tamen nonnulli qui haec Zenoni accidisse tradant: nam illum aiunt frequenter morbo comitiali laborasse, ac mortuum aliquoties creditum rursus revivisse.

At enim non omnia in hominibus mala sunt, sed pessimis interdum optima quaedam miscentur. quippe tametsi Anastasius imperator se profanum et impium hominem declaraverit, tamen plantam quandam ex universa dicione Romana exstirpavit, cuius tam amari fructus erant et radix letifera, ut si quidem religionis offendiculum instar crassae nubis eius

- καὶ πάντας τοὺς τραυματισμένους τοὺς ἰχωροδεστάτους
καθάπερ ἀλεξίκακον φάρμακον ὑγιάσει.
ἦν δὲ τὸ περικόσμημα τοῦ παρανομιωτάτου
ἢ πρόρριζος ἀναίρεσις εἰσπρόξενος κιβδήλου,
3085 ἢ λέγεται χρυσάργυρον ἀνδράσι φορολόγος.
τί δὲ καὶ ποῖον τὸ λεχθέν, ὁ λόγος ἱστορήσει.
ἄπας ἀνὴρ τε καὶ γυνή, παῖς κόρη τε καὶ βρέφος, C
προσαίτης, ἀπελεύθερος, οἰκέτης, οὐκ οἰκέτης,
ὑπὲρ σκυβάλου κοπρηροῦ καὶ δυσσομίας οὔρου
3090 ἔν ἐξ ἀργύρου νόμισμα παρῆχε τῷ ταμείῳ.
τουτὶ δὲ καὶ τοῖς κτήνεσιν ἐπέκειτο τὸ βάρος·
βοσὶ γὰρ ἡμίονοις τε, καὶ μέντοι καὶ τοῖς ἵπποις.
ὑπὲρ ἐκάστου δὲ κυνός, ὑπὲρ τῶν ὄναριων
ἔξ φόλλεις κατεβάλλετο τοῦ κτήνους ὁ δεσπύζων.
3095 ὁ τοίνυν Ἀναστάσιος δυσωπηθεὶς ἐντεύξεις
ἀνδρῶν μονήρη καὶ σεμνὸν μετερχομένων βίον,
τοσοῦτον ἄχθος ἤλασε καὶ τηλικούτον μῆσος,
προθέλυμνον τὸ βλάστημα τὸ τῆς αἰσχροκερδείας
ἐξανασπάσας καὶ πρὸ δούς ἀφανιστηρίῳ.
3100 Ἐπεὶ γοῦν Ἀναστάσιος ὄχρετο κακιγκάκως, D
ἀναιμωτὶ χειρίζεται τοὺς οἰάκας τοῦ κράτους
καὶ σκῆπτρον τὸ βασιλείου ὁ πρῶτος Ἰουστίνος·
λαβὼν γάρ, ὡς φασί, πολὺν χρυσὸν ἐξ Ἀμαντίου
(ὑπῆρχε δὲ προμipόσιτος Ἀμάντιος ἐκεῖνος)

3081 ἰχωροδεστέρους R 3082 ἡμερῶσαι M, θεραπεῦσαι R
3092 γὰρ] τοῖς MRR 3093 καὶ ὑπὲρ ὄναριων AR 3097 μῆ-
σος RR 3102 ὁ νέος ὁ Ἰουστίνος M

luminibus non offecisset, hoc unum facinus praeclarum omnes ipsius sor-
des et impuritates abolere potuerit, omniaque viri saniosa vulnera tan-
quam praesens remedium sanare. nimirum ornabat improbissimum ho-
minem abolitio perpetua cuiusdam exactionis fraudulentae, quam publi-
cani chrysargyrum (quasi dicas aurargentum) nuncupabant. quid autem
et quale fuerit illud, lubet exponere. omnes viri, mulieres, puellae,
pueri, infantes, mendici, liberti, servi, liberi, nomine stercoreis et uri-
nae fisco nummum argenteum pendebant. idem onus etiam iumentis im-
positum erat, bobus scilicet, mulis et equis. pro quolibet autem cane
ac asino sex folles numerabat is qui canis asinive dominus esset. Ana-
stasius ergo reveritus intercessionem atque preces nonnullorum solitariam
religiosamque vitam agentium tantum onus et piaculum abolevit, germine
turpis lucri radicibus evulso et igni tradito.

Postea vero quam malus Anastasius mala morte periisset, citra san-
guinem potitus imperio primus huiusce nominis Iustinus. quippe cum ab
Amantio praeposito magnas pecuniae summas accepisset, easque iussus

- 3105 καὶ κελευσθεὶς τοῖς τάγμασι τοῦτον κατακενῶσαι,
ὡς ἂν περιποιήσαιντο τὸ κράτος Θεοκρίτῳ
τῷ κοινονοῦντι τῶν ἀδτιῶν αἱμάτων Ἀμαντίῳ,
ἐκ τῶν ὀθνείων ἐαυτῷ κτᾶται τὴν βασιλείαν,
πριάμενος, τὸ κέρδιστον, χρήμασιν ἄλλοτριόις.
- 3110 οὕτω πᾶσιν ἐπέραστος ἡ σκηπτροκρατορία,
κἀνταῦθα μόνον ἀδικεῖν οὐκ ἂν τις κατοκνήσει,
κᾶν ἐν τοῖς ἄλλοις δίκαιος εὐρίσκοιτο καὶ σώφρων.
P 64 ἦν δ' εὐσεβῆς καὶ νουνεχῆς ὁ γέρον Ἰουστίνος,
τῷ ζήλῳ δὲ πυρούμενος τῆς εὐσεβοῦς θρησκείας
- 3115 τοῖς Μανιχαίοις ἄσπονδον πόλεμον ἔξανῆψε
καὶ διωγμὸν βαρύτερον τῶν μνημονοιμένων
τοῖς συντηροῦσι τοὺς σαθροὺς λήρους τοῦ Νεστορίου.
τῆς βασιλείας τοιγαροῦν κρατεῖ χρόνους ἐννέα.
Ὡς δὲ καὶ τοῦτον φέροντα πάχος θνητοῦ σαρκίου
- 3120 ἐχρῆν τὰ χρέος τῆς θνητῆς φύσεως ἀποδοῦναι,
πρὸς τὸν Ἰουστινιανὸν τὸ κράτος μεταβαίνει,
τὸν τοῦ νοῦ δομήταρα τούτου τοῦ τρισμεγίστου,
τὸν μεγαλοπρεπέστερον ἀνάκτων τῶν προτέρων,
ὃς ἀδελφύπαις γνήσιος ὑπῆρχεν Ἰουστίνου.
- Π 3125 οὗτος δ' εὐθὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς τῆς αὐτοκρατορίας
πόλεμον συνεκρότησε κατὰ τῶν Οὐανδύλων
καὶ τοῦ ῥηγὸς Γελίμερος ὡς τυραννικωτάτου,
φιλίαν γὰρ ται καθαρὰν καὶ πρὸ τῆς βασιλείας

3109 προῖόμενος R πράγμασιν A 3111 οὐδεὶς τι M
3112 εὐρίσκειται R, εὐρίσκειτο M 3114 εὐσεβῶν A 3116 βα-
ρύτατον A 3117 σεβομένοις A σαφροῦς RR, λυπρούς M
3121 καὶ πρὸς M 3126 3129 3147 Βανδύλων RR

esset in militum ordines erogare, ut Theocrito imperium occuparent, qui Amantii consanguineus erat, alienis opibus sibimet imperium acquisivit, rem longe fructuosissimam aere alieno mercatus. sic nimirum omnes imperium affectant, nec quisquam est qui hic iniustus esse vereatur, quamvis in rebus aliis se iustum ac moderatum declaret. erat autem Iustinus hic senior tum pius tum prudens; et religiosae pietatis zelo flagrans perpetuum cum Manichaeis bellum gerebat. idem gravissimam omnium, quae literarum quidem monumentis proditae sint, persecutionem adversus illos instituit qui putida Nestorii deliria sectabantur. hoc modo novem annis imperio potitur.

Cum autem et ipsi debitum naturae persolvendum esset, ad Iustinianum, supra imperatores priores magnificum, imperium pervenit; qui templum illud longe maximum condidit. natus erat ex Iustini sorore, statimque sub initium imperii bellum adversus Vandilos et regem eorum Gelimerem, longe crudelissimum, movit, nam cum magno, eoque can-

- πρὸς τὸν Ἰνδέρικον πλουτῶν τῶν Οὐαυδύλων ῥῆμα,
 3130 καὶ γράμματα δεξάμενος ὡς ὁ σκαιὸς Γελίμερ
 ἐπαναστατῆ κατ' αὐτοῦ καὶ κατακλείσας ἔχοι
 αὐτόν τε τὸν Ἰνδέρικον καὶ γαμετὴν καὶ τέκνα,
 καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφέλοιτο σύμπισαν Ἰνδέρικον,
 ταῦτα μαθὼν ὁ βυσιλεύς, πληγείς τε τὴν καρδίαν
 3135 καὶ μέγα παθηνάμενος ὑπὲρ τοῦ δυσπραγοῦντος,
 στόλον κατὰ Γελίμερος μυριάνδρον ἐκπέμπει,
 στολάρχην δὲ καθίστησι καὶ στρατηγὸν τῆς μάχης
 τὸν μέγαν Βελισάριον, τὴν τῶν Ῥωμαίων χεῖρα,
 τὸν πάντας ἀποκρούσαντα στρατάρχας φαλαγγάρχας
 3140 ἐπὶ στερορότητι φρενῶν, ἐπ' ἀριστοβουλλίαις·
 ὃς συλλεξάμενος πληθὺν ναυμάχων πεζομάχων,
 ψιλοῦς, ἐνόπλους, πελταστάς, ἰππότας, σφενδοθήτας,
 ἐθέλοντας καὶ σπεύδοντας αὐτοῦ προκινδυνεύειν,
 καὶ βίας ἀπεχόμενος ἀδίκων ἄρπυγματῶν,
 3145 καὶ πάντας ἔχεσθαι ποιῶν τῆς δικαιοπραγίας,
 πᾶσαν κατετροπώσατο Λιβύων φυλαρχίαν,
 καὶ τράχηλον τὸν ἀκαμπτον ἔκλινεν Οὐανδύλων,
 αὐτῶν αὐτῶ τῶν δυσμενῶν Λιβύων προσχωρούντων
 καὶ σπουδαζόντων ἄρχεσθαι παρὰ Βελισαρίου,
 3150 οὕτω τοι πράγμα δύσμαχον ἢ δικαιοπραγία,
 καὶ φίλους οἶδε καθιστᾶν τοὺς πρώην μισουμένους,
 ἐφέλκεται τε τοὺς ἐχθροὺς ὡς σίδηρον μαγνήτις.

3131 ἐπαναστήσας AM καταστήσας RR 3135 παθαινό-
 μενος R 3137 τε ARR 3150 τι AR σύμμαχον R ἢ
 ἀσπραγία πέλει M

dido, amore Vandilorum regem Hinderichum etiam antea complecteretur, cum imperium nactus fuisset, ac iam literis certior factus esset improbum Gelimerem seditione mota Hinderichum cum uxore ac liberis inclusum loco quodam habere ac regnum ei totum ademisse, perturbatus animo, vehementerque casu amici adverso commotus, classem infinitis instructam copiis contra Gelimerem misit, eique ceu belli ducem praeferens magnum illum Belisarium, ipsam Romanorum manum; qui omnes imperatores copiarumque duces animi constantia et praeclarissimis consiliis superavit. Belisarius accepto imperio cum classarios, pedites levis et gravis armaturae milites, cetratos, equites, funditores, qui pro eo lubeuter se periclitaturos profiterentur, collegisset, simul ab iniustarum direptionum vi prorsus abstinere, omnesque consuefecisset ut aequi observantes essent, Libyam universam occupavit, et cervices Vandilorum, quae hactenus flecti nequiverant, inflexit, ipsismet Afris ad eum deficientibus, et operam dantibus ut a Belisario regerentur. nimirum invicta res est iustitia, quae prius infestos potest amicos reddere, ac ha-

δείγμα χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τρόπον φιλανθρωπόου.
ἤρπασέ τις τῶν τοῦ στρατοῦ κατοικιδίαν ὄρνιν·

3155 ἤγειρε θροῦν ὃ μὴ καλῶς ἀφαιρεθεὶς τὴν ὄρνιν.

ἤκουσε Βελισάριος, ἤχθέσθη τῷ συμβάντι,
ἀνεῦρε τὸν φιλόρπιγα. τῷ ζήλῳ δ' ὑπερξέσας
δεινὸν εἰσπράττεται ποινήν ὑπὲρ μικροῦ μεγάλην·
κελεύει γὰρ τὸν ἄθλιον ἀνασκολοπισθῆναι

3160 καὶ ταύτην δίκην ὑποσχεῖν τῆς φιλαδίκου γνώμης.

P 65

εἰ γὰρ καὶ προσεφέρετο τοῖς ὄχλοις φιλανθρωπῶς
καὶ μέλιτι γλυκάζονται τοὺς λόγους συνεκίρνα,
ἀλλ' ἤδει καὶ πικράζονται ποτὲ παραμυγνύειν
κατὰ δοκίμους ἰατροὺς καὶ πολυπειροτέρους.

3165 ἐντεῦθεν τῇ μὲν στρατιᾷ φόβος ἐπῆλθε μέγας,
καὶ δέος ἐκρυστάλλωσε τοῦ πλήθους τὰς καρδίαις·
ἐκ δὲ Λιβύων τῶν ἐχθρῶν ἀγάπη προσετέθη,
καὶ πάντες ἴσα καὶ θεὸν τὸν στρατηγὸν εὐφρίμουν.
ἐντεῦθεν ὑπερίσχυσε τῶν ξερμινῶν φρουρίων

3170 καὶ πάσης πόλεως λαμπρᾶς εὐπύργου στεροροτείχου.

αὐτὸ τε τὸ τρισεύδαιμον Καρχηδονίων ὕστου
τὰς πύλας ἀνεπέτασεν· ὅπαντες γὰρ ἐκθύμως
ἐφίλουν Βελισάριον οἷα πατέρα παῖδες.

B

εὐρῶν δὲ τὰ βασίλεια Γελίμερος ἐκεῖσε·

3175 πλοῦτον θαλάσσης ἠγνίγησε καὶ ποταμοὺς χρημιάτων,

3154 ἐξήρπασε R 3158 δεινὴν AMR 3163 εἶδε R 3166 τὴν
καρδίαν R 3168 θεῶν AM 3170 στεροροπέργου AR

stes perinde attrahit ut magnes ferrum. exemplum bonitatis et humanitatis eius erga subditos hoc esse potest. quidam miles avem domesticam rapuerat. ea qui per iniuriam spoliatus erat, clamorem tumultuarium tollit. quo quidem Belisarius audito factum illud molesto tulit animo: militem rapinis deditum perquirendo repperit; ardentius excandescens poenam pro delicto non magno atrocem et gravem in eum statuit: quippe miserum in crucem agi iussit, atque hoc supplicii genus propter animum iniuriae cupidum perpeti. quamvis enim a natura sic comparatus erat ut perhumaniter cum hominibus ageret dulcique melle verba sua temperaret, tamen idem norat experientes et claros in arte sua medicos solere nonnunquam amara miscere. atque hoc facto consecutus est ut ingens quidam pavor exercitum invaderet militumque corda metus constringeret: Libyca vero natio, Romanis infesta, Belisarium amare occiperet, ac ducem hunc instar alicuius dei laudibus vulgo prosequeretur. hinc castellis munitissimis et omnibus claris urbibus potitus est. tunc et urbs opulenta Carthaginiensium portas aperuit: omnes enim toto pectore Belisarium, ceu patrem liberi, diligebant. cum autem in regia Gelimeris Carthaginiensi maximas opes atque pecunias repperisset, haec ipsa

καὶ τῷ στρατῷ διένειμε τὰ σκῦλα φιλοτιμῶς.
 αὐτῷ δὲ τῷ Γελίμερι συμμίξας πλεονάκας,
 καὶ λυθροφύρτους θέμενος Λιβύης πεδιάδας,
 καὶ πᾶσαν αἱματόβαπτον ῥομφαίαν ἀναδειξας,

3180 καὶ τῶν βαρβάρων τοῖς νεκροῖς τὴν γῆν κατακυλίνψας,
 φανεῖσαν σωματόστρωτον ἐκ τῶν ἀναιρουμένων,
 μετὰ πολλὰς τὰς συμβολὰς καὶ τὰς ἀνδροκτασίας,
 μετὰ πολλὰς τὰς συμπλοκὰς καὶ τὰς ἵππομαχίας
 καὶ τῶν δοράτων τὸν θρασυμὸν καὶ συντριβὴν ἀσπίδων,

3185 τέλος αὐτὸν Γελίμερα καὶ γαμετὴν καὶ παῖδας
 ἔλεινοῖς ἐν σχήμασι λαβῶν δορυαλώτους
 ἐκεῖθεν μυριόνικος ἀνέξενε στρατάρχης,
 στρατάρχης ἄριστόνικος, νίκαις πολλαῖς ἐμπρέπων·
 ὃν ἀμειβόμενος καλῶς Ἀύσονοκράτῳ κράτῳ

3190 ἰδίῳ ἐν νομίσμασι χρυσέοις ἀργυρέοις
 ὀπλίτην ἐνεχάρυξε ῥομφαίαν ἐσπυσμένον,
 καὶ θείμιβον ἠτοίμησε τῷ τρισαριστερογάτῃ,
 ἐν ᾧ προπορευόμενος ἦν αὐτοῦ καὶ Γελίμερ.
 ἔφριξε τοῦτον τὴν αἰχμὴν Χοσρόης ὁ Περσάρχης

3195 καὶ τὸ μεγαλεπήβολον καὶ τὰς ἀνδρώδεις φρένας·
 καὶ τούτῳ γὰρ συνέμιξεν ἰσχυρομάχους μάχας,
 καὶ τόσον καταπότησεν ὡς θέλειν τὸν Χοσρόην
 εἰρήνην ἀνταλλάξασθαι πολέμων ἀνδροφθόρων.
 καὶ Ῥώμην τὴν πρωτόπολιν, τὴν παλαιτέραν Ῥώμην,

3200 Ῥωμαίοις ἀνεσώσατο Γότθων χερσὶν ἀλοῦσαν·

3179 αἵματι βαπτὴν R 3181 πτωματοστρωτον RR 3185 τέ-
 ννα R 3187 ἀνέταξε M 3189 κράτους ARR 3194 ἰσχὸν R
 3197 ὄσον θέλειν Χοσρόην M 3198 ἀνδροφόνων A 3199 πα-
 λαιτάτην M

spolia perquam liberaliter in militem distribuit. cumque saepius acie congressus esset adversus Gelimerem, Libyae campos sanguine tinxisset, gladios suorum cruentasset, hostium cadaveribus terram cooperuisset, tandem post multa praelia, caedes, invasiones hostiles, pugnas equestres, hastarum infractiones, scutorum collisiones, ipso Gelimere cum uxore ac liberis habitu miserabili captis, ex Africa victoriis infinitis potitus dux optimus solvit. Iustinianus autem Romanorum imperator vicem ei rerum praeclare gestarum referens, tam aureis quam argenteis in numis armatum cum gladio evaginato sculpi curavit, et triumphum decrevit, in quo Gelimer ante ipsum incedebat. eiusdem impetum virilesque animos Chosroes quoque Persarum princeps extinuit. nam cum hoc etiam praeliis acerrimis congressus tantopere terruit hostem, ut Chosroes pacem quam bellum mallet. idem Romam urbium principem, Romam dico veterem, Romanis recuperavit, cum a Gotthis capta foret: quorum etiam

ὄν καὶ τὸν ῥῆγα τὸν πολὺν, τὸν μέγαν, τὸν φρικώδη,
ζωγράφους σιδηρόδετον ἔσχεν ἐν χειροπέδαις.
αὐτὸν δὲ τὸν αὐτάνακτα μέλλοντα κινδυνεύειν
καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀρχὴν ἀθλίως ζημιοῦσθαι

3205 μέσων ἀφῆρασε χειρῶν τοῦ στασιώδους ὄχλου.
τὸ γὰρ δημοτικώτερον τοῦ πλήθους στασιύσαν,
ἠνίκι συζευγνύουσιν ἵππους ἀρματοστρόφοι
καὶ δρόμους ἐρεθίζουσι πρὸς ἀμιλλητηρίους,
βοῆς ἀφῆκε κατ' αὐτοῦ δυσφήμους τοῦ κρατοῦντος

3210 καὶ φλήναφον ἀπέπτυσεν ἀπειραντολεσχίαν.
κακοῖς κακὰ δὲ προστιθὲν ἐλάττωσι τὰ μεῖζω
καὶ κράτορα προβάλλεται, δείκνυσιν ἀδουάρχη
πατρικίον Ὑπάτιον, ἄνδρα τῶν ἐπισήμων,
Ἀναστασίῳ προσγενῆ τῷ βεβασιλευκῷτι.

3215 ἐνταῦθα Βελισιῤίριος πιμπρᾶται τὴν καρδίαν
ἀνδρίζεται τε κραταιῶς καὶ σπᾶται τὴν ῥομφαίαν,
καὶ δορυφόροις σὺν πολλοῖς ἀλκίμοις ὑπερθύμοις
καὶ τῷ Ναρσῆ τῷ δεξιῷ καὶ στρατηγικωτάτῳ
ὡς λέων θραυσκάρδιος εἰσέπεισεν εἰς μέσους,

3220 καὶ τοῦ μοραίνοντος λαοῦ συνέκοψε τὸ σμήνος
ὡς Μωϋσῆς τὸν Μαδιάμ, ὡς Ἰησοῦς Χετταίους.
ἐμέθυσε τοῖς αἵμασι τὴν ἐαυτοῦ ῥομφαίαν,
καὶ μετετρέπη τὸ τερπνὸν εἰς λύπης ἀμετρίαν,
ἡμέρου πανηγύρεως ἡμέραν εἰς πενθίμην·

3201 ὅς RR 3202 εἶχεν R 3205 μέσον MRR 3209 ἀφῆ-
καν R 3210 ὁ δῆμος τὸν κρατοῦντα R 3214 τῷ προβε-
βασιλευκῷτι R 3215 πιμπραται ARR 3218 καὶ] τῷ R
3219 ἐπέπεισεν εἰς μέσον A 3220 συνέκοψε M 3221 ὡς ὁ
Μωσῆς AM

regem potentissimum maximeque terribilem vivam in potestatem redegit ac pedicis constrinxit. ipsum imperatorem denique, de vita et imperio misere periclitantem, de seditiosae plebis manibus eripuit. quippe faex plebis curulium ludorum certaminumque tempore vocibus indignis imperatorem exagitabat, et immoderata garrulitate nugae ei quasdam obiciebat. tandem minora mala maioribus cumulans Hypatium patricium, virum illustrem, eius Anastasii propinquum qui non ita pridem regnaverat, imperatorem salutabat. hic vero Belisarius exandescere, se ipse cohortari ad fortitudinem, nudato gladio, cum satellitibus et eximio viro Narse leonis in morem proruerе mediam in hominum turbam, stultique populi examen non aliter dissipare ac Moses Madianitas, Chettaeos Iesus prostravit. cum denique gladium sanguine satis inebriasset, deprehensum est hominum ad triginta milia cecidisse; quo facto iucunda hilaritas in

3225 τῶν γὰρ πεσόντων ἢ πληθὺς εὐρέθη ποσομένη
εἰς πέντε πρὸς τριάκοντα χιλιανδρίας ὄλας.
τὸ μὲν οὖν πλῆθος συσταλὲν ἀπέστη τῆς μανίας,
ὃ δὲ κρατῶν ἐξέφυγε τοὺς ἐν ποσὶ κινδύνους.

³Ἦν τοῦτο τὸ στρατήγημα λαμπρότερον τῶν πρώην,

3230 καὶ μέγας Βελισάριος ἦν ἐπὶ στρατηγίαις·
ἀλλὰ γὰρ ταῦτ' οὐκ ἤρεσκε τῷ φθόνῳ τῷ κακίστῳ.
ἔνθεν πικρὸν ἐνέβλεψε τοῦ στρατηγοῦ τῷ κλέει,
καὶ πάσαις ἤλασεν ὀρμαῖς κατὰ τῆς τούτου δόξης·
ὃ φθόνος γάρ, ὡς λέγουσιν, οὐκ οἶδε τὸ συμφέρον.

3235 ἐντεῦθεν ὁ πολύολβος, ὁ μέγας, ὁ στρατάρχης
ὁ τὸν Χοσρόην ἐκφοβῶν τὸν φοβερὸν Περσάρχη, C
ὁ βασιλεῖς ὑπαγαγὼν ὑπὸ ζυγὸν δουλείας,
ὁ σπάθῃ χειρωσόμενος τόσα Λιβύων ἔθνη,
ὁ πολεμόκλονος, ὁ πρὶν ἐν μάχαις θυμολέων,

3240 φθόνῳ καταστρατηγηθεὶς τῷ χαλεπῷ Θηρίῳ
ἄτερ στρατοῦ καὶ μαχητῶν καὶ φαρετροφορίας,
πέπτωκε πτώμα δύσκλητον, ἐπάξιον δακρύων.
γέγονε φεῦ ἄλεινός, γυμνότερος ὑπέρου·
ἔπτε φεῦ τῶν συμφορῶν ὑπερχειλῆ τὸν σκύφον·

3245 ἐγύμνωτο τῶν ἐαντοῦ καθάπερ φνυγὰς δοῦλος·
ἐκάθητο τὸν δῆμιον, ὦ πάθους! περιμένων,
πότε τῷ ξίφει τὸν αὐτοῦ τράχηλον ἀποκόψει.

3236 φοβερὸν] θαυμαστὸν R 3237 καὶ MR 3242 δύσπλη-
κτον R, χαλεπὸν R 3243 ὁ πρὶν ἐν στρατηγίαις R

maerorem maximum et festus celebrisque dies in lugubrem conversus fuit, ita fractis animis a furore suo plebs destitit, et imperator e periculis, quae tantum non ante pedes erant, evasit.

Hoc facinus imperatorium pristinis illis erat illustrius, et ubique Belisarius ob rei militaris peritiam ceu magnus celebrabatur. sed enim haec invidiae sceleratissimae non placebant. quapropter honestissimam ducis famam parum aequis oculis intuebatur, et toto impetu gloriam eius oppugnabat. nam vulgo quod dicitur, quid utile sit, ignorat invidia. quamobrem ab eo tempore vir fortunatus, magnus copiarum ductor, qui formidabilem Persarum principem Chosroem exterruerat, qui reges servitutis iugo subiecerat, qui gladio tot Libyae nationes domuerat, vir denique mavortius et in praeliis animo leonino praeditus, immanis belluae, nimirum invidiae, dolis circumventus, absque milite, puglatoribus, pharetratorum turba, ruinam indignam et lacrimis deplorandam ruit; factus est heu miser pistillo nudior; scyphum calamitatum largiter hausit; ceu fugitivum quoddam mancipium rebus suis universis est spoliatus; eo denique loci redactus est ut (heu sortem acerbam) carnificem exspectaret, quando cervices ei gladio resecturus esset. o invidia, bellua nocens,

- φθόγε, θηρίον χαλεπόν, ληστά, φονεῦ, διώκτα,
 D σκορπίε μυριόκεντρε, τίγρις ἀνθρωποβόρε,
 3250 δράκαινα φαρμακεύτρια, βοτάνη θανασίμη,
 βέλος ἀσίδηρον, αἰχμηή πιασῶν τμητικωτέρα,
 οἷα ποιεῖς καὶ κακουργεῖς, οἷα δεινὰ τυρένεις!
 ὑπερνεκῆ τὸ πάθος με, συγγέει με τὸ πένθος,
 καὶ προκαλεῖται δάκρυον ἐκ τῶν ἐμῶν ὀμμάτων.
 3255 ἔως καὶ πότε, λυμειῶν, οὕτως ὑπερισχύσεις;
 μέχρι καὶ τίνος, κάκιστε, τὸν βίον συγκυκήσεις,
 τύραννε κακομήχανε, φόνιε, παντορέκτα.
 κἀγὼ γάρ, ὡς οὐκ ὄφελον, σαῖς ἐμπεσῶν παλάμαις
 καὶ πειραθεῖς σου τῶν βελῶν κείμαι μικρὸν ἐμπνέων.
 P 67 3260 Καὶ ταῦτα μὲν ἐλέχθησαν ἡμῖν ἐν παρεκβάσει·
 ἡ γὰρ πικρία τῆς ψυχῆς λαλεῖν καταναγκάζει.
 ὁ βασιλεὺς δὲ ζηλωτῆς ὑπάρχων εὐσεβείας
 πόλεμον ἀνερρίπισε κατὰ τῶν δυσσεβούντων,
 καὶ πλεον τῶν ἐλληνιστῶν τῆς βωμολόχου πλάνης,
 3265 κἄν ὕστερον ἀπατηθεῖς ὑπὸ τινῶν βεβήλων,
 τῇ τῶν ἀφθαρτοδοκητῶν ἐάλω δυσσεβείᾳ.
 Οὗτος γὰρ ἐδείματο τὸν φεραυγῆ τὸν μέγαν,
 τὸ τοῦ θεοῦ μου τέμενος, τὸν οὐρανὸν τὸν κάτω,
 ὃν οἶμαι καὶ τὰ σεραφίμ αἰδούμενα θαναμάζει.
 3270 ἂν γὰρ θεὸς καταξιοῖ μένειν ἐν χειροκμητοῖς,

3254 προσκαλεῖται R

3259 πειραθεῖς τῶν σῶν βελῶν κείμαι

πικρὸν M

3260 παραβάσει A

3263 δυσφημούντων M

3267 ἀνήγειρε R

3268 κάτω] μέγαν ARR

latrocinatrix, caedibus et persecutionibus gaudens, scorpie stimulis infi-
 nitis praedita, tigris homines devorans, dracaena, venefica, letalis
 herba, telum ferri experts, cuspis acutissima, qualia designas et improbe
 committis! quas calamitates et quae mala struis! vincit me dolor, con-
 turbat luctus, et lacrimas exprimit. quousque, perditrix, tantum vi-
 rium habebis? quousque, sceleratissima, vitam humanam perturbabis?
 o tyranne mala machinans, sanguinarie, cuncta appetens. etiam ipse,
 quod nunquam factum oportuit, tuas in manus incidi, tuaque tela ex-
 pertus iaceo, parumper adhuc spirans.

Et hactenus haec, tanquam in digressionem ab instituto, dicta sunt:
 nam animi dolentis acerbitas, ut haec proferrem, coegit. caeterum impe-
 rator laudabili pietate praeditus, contra impie sentientes ac praesertim
 adversus scurrilem ethnicorum errorem bellum commovit, quanquam ad
 extremum a profanis quibusdam hominibus deceptus in eorum prolapsus
 est impietatem, qui opinionem de incorruptibili probant.

Templum illud splendidissimum et amplissimum condidit, delubrum
 dei mei, caelum terrestre, quod ipsos etiam Seraphos cum veneratione

ἐν τούτῳ πάντως κατοικεῖ· καὶ ποῦ γὰρ ἀλλαχόθι;
 ἂν οὖν τις παρεικάσειε σφαῖρα μὲν οὐρανή
 πόλιν τὴν ὀλβιόπολιν, τὴν Κωνσταντίνου πόλιν,

B

3275 οὐκ οἶμαι τοῦ καθήκοντος οὗτος ἀποσφαλεῖται.
 πάντες μὲν οὖν ἐκλάμπουσιν ἀφθόνοις φρυκτωρίαις,
 καὶ στίλβουσι ταῖς χάρισι καὶ κτίσιν δαδουχοῦσι,
 καὶ χρηματίζουσι φαιδροὶ τοῖς ἐπὶ γῆς ἀστέρες·
 ἡέλιος δ' ἀνόρουσε λίμνης περικαλλέος,

3280 καὶ πάντων ἀπεκρύβησαν ἀστέρων αἱ λαμπάδες.
 ὑπερεκλάμπει γὰρ φαιδρῶς, ὡς ἐν μικροῖς ἀστρίοις,
 τοῖς ἱεροῖς τεμένεσιν ἄλλος ἥλιος γέγας,
 ὁ Θεοδόμητος ναός, τὸ κάλλος γῆς ἀπάσης.

C

Τούτῳ συνῆν τῷ βασιλεῖ σύζυγος Θεοδώρα,
 3285 ταυτόζηλος, ταυτότροπος, μεγαλοπρεπεστάτη.
 αὕτη ναὸν ἀνήγειρεν ἀπὸ ῥιζῶν ἐσχάτων
 τοῖς τοῦ κυρίου μαθηταῖς, μετὰ τὸν πρῶτον πρῶτον,
 γλαυκόφωτον ἂν εἶποι τις ἐν τοῖς ναοῖς σελήνην,
 εἰς κάλλος δευτερεύοντα τοῦ λαμπρανοῦς ἡλίου.

3290 Ἀλλὰ τοιαύτας χάριτας τῷ βασιλεῖ πλουτοῦντι
 οὐκ ἦν θυγάτηρ, οὐχ υἱός, οὐ διαδοχὴ γένους.

3271 ἀλλαχόθεν AR v. 3272 om M 3274 ἀστέρας φερ-
 ανγοῦντας M 3278 τῶν ἐπὶ γῆς ἀστέρων RR 3280 ὑπε-
 κρύβησαν R 3282 μέγας R 3283 Θεόδημος R τὸ —
 ἀπάσης] ἄλλος ἥλιος κάτω, ὁ δεύτερος παράδεισος, τὸ — ἀπά-
 σης R 3285 ταυτότροπος ταυτόζηλος RR 3286 τειχῶν R
 3291 εἰς διαδοχὴν RR τοῦ γένους R

admirari arbitror. nam si deus commorari dignatur in iis quae hominum manus perpolierunt, omnino hic, nec usquam alibi, habitat. quodsi etiam lubeat alicui beatam urbem Cpolitnam cum globo caelesti comparare ac sacrosanctas eius aedes cum lucidis sideribus, non prorsus, opinor, abs re fecerit. ac splendent omnia quidem huius urbis templa perpetuis quasi luminibus, suisque gratis coruscant, ipsam rerum creaturam collustrantia tanquam lucida mortalium sidera: verum ubi sol exoritur, aliorum omnium faces occultantur. etenim inter haec quoque minora sidera, quae sacra sunt delubra, fanum illud divinitus exstructum, terrae totius ornamentum, veluti sol alter caelestisque gigas insigniter fulget.

Erat Iustiniano Theodora matrimonio iuncta, iisdem addicta cum marito studiis et eisdem praedita moribus, nimirum magnificentissima. haec a fundamentis templum discipulis Christi condidit, post primum illud facile principem sibi locum vindicans. appellare quis illud non inapte possit inter alia templa caeruleo splendentem lumine lunam; quod secundum solem pulchritudine sua secundas ferat.

Qui talibus abundabat dotibus imperator, nullam sobolem masculam, nullam femineam, quae ipsi succederet, habebat. quapropter moriturus

ἔθθεν τοι μέλλων τελευτῶν καὶ γῆθεν μεταβαίνειν
ἐπὶ τὸν ἀδελφόπαιδα βλέπει τὸν Ἰουστίνον,
καὶ τοῦτον ἀδσονάνακτα καὶ κράτορα δεικνύει,

3295 ἰθύνας τὸ καλλίπρωρον τῆς βασιλείας σκάφος
D ἐν ἔτεσι τριάκοντα πρὸς ἔννεάδι μιᾷ.

Ἦν δὲ χρηστὸς καὶ δίκαιος ὁ νέος Ἰουστίνος,
καὶ τὸ φιλάδικον μισῶν καὶ τὴν κακοτροπίαν,
φιλόκαλος, φιλόκοσμος, λαμπρόψυχος, ἄστεϊος,

3300 χρημάτων καταφρόνητής, στυγῶν σμικρολογίαν.

δειγμα λαμπρότητος αὐτοῦ καὶ μεγαλοπρεπειᾶς
ὁ χροῦσός τε καὶ τερπνὸς ἐν ἀνακτόροις οἶκος,
ὅς ἔτι τοῦ δομήτορος τὴν κλῆσιν περισώζει,
χαρίτων στίλβων καλλοναῖς καὶ πυρηνγίζων πάντη.

3305 Ἦν μὲν οὖν οὕτω κόσμιος ὁ βασιλεὺς καὶ πρῶος
καὶ μισοπόνηρον ἀγῶν τὴν γνώμην καὶ δικαίαν·
P 68 ἀλλὰ γὰρ τὸ πολύπονον αὐτοῦ τῆς διαρτίας
καὶ τὸ συγνάκις βάλλεσθαι νόσοις ἀλλεπαλλήλοις
τὴν πρόθεσιν ἐξέκοπτε τῆς δικαιοπραγίας.

3310 οὐ γὰρ προῆει συνεχῶς ἀπὸ τῶν βασιλείων,
ὡς εἶναι τοῖς ἐθέλουσιν αὐτῷ προσομιλήσαι
καὶ φιλαδίκων κατεπειῖν ἀνθρώπων ἄρπακτῆρων,
ἀλλ' εἶχε τοῦτον νοσερὸν ἢ κλίη καὶ τὸ δῶμα
ὡσπερ τι δένδρον ἐγγενές βροῖθον καρποῖς ὠραιοῖς

3315 καὶ πῦσι προϊσχόμενον πλουσίαν τὴν ὑπώραν,
χειμῶνι δὲ καὶ κρυερῷ πηγνύμενον ἄερι

3299 φιλόκομος AR
πρὸς R

3303 ἄρτι R

3300 μακρολογίαν R
v. 3313 add RR

3302 λαμ-

et terris excessurus, in natum ex sorore Iustinum coniectis oculis, eum imperatorem designat.

Erat autem Iustinus hic iunior vir bonus, iustus, iniquitati et sceleribus infensus, honesti modestiaeque studiosus, munificus, facetus, contemptor pecuniarum, ab illiberalitate ac sordibus alienus. quam splendidus ac magnificus fuerit, indicio est aurea domus in regia, gratiarum elegantia fulgens et omni ex parte quasi radians.

Erat ergo Iustinus imperator, ceu dictum est, moderatus, mitis, animo ab improbitate alieno et iusto. verum quia laboribus curandae valetudinis obrueretur et continuis cum morbis conflictaretur, propositum animi eius in exsequenda iustitia non parum impediabatur. nam e regia raro prodibat, ut illis qui conventum vellent, eius adeundi hominesque rapaces et iniustos deferendi facultas non esset. nimirum domus et lectulus morbidum detinebant, arbori praeclarae similem, quae pulchris onusta fructibus autumnum uberem pollicetur: verum deinde per tempestatem et aëra frigidum laesa, quo minus illos fructus suos perco-

- καὶ παρεμποδιζόμενον εἰς τὸ πεπᾶναι ταίτην.
 ἐντεῦθεν οἱ σπουδάζοντες ἐκ φιλαδίκου γνώμης
 τοῖς ἀλλοτριοῖς ἐντροφᾶν καὶ τὰς οὐσίας αὔξιν,
 3320 κατὰ πολὺν τοῦ θέλοντος κωλύειν ξρημίαν B
 λίγνοις ἐπεντρυνίζοντες ταῖς κύρσις τοῖς ὀθνείοις
 ἐλῆστενον διήρπαζον ἐσύλουν τὰ τῶν πέλας,
 καὶ φύρσις ἦν ἀπανταχοῦ καὶ στόνος οἰμωγμάτων,
 ὄλοσφρμοὶ καὶ στεναγμοί, θρηνοί, στερονοκτυπίαι.
 3325 πόλις δ' ὁμοῦ μὲν ἔγεμε σηνῶν θυμιαμάτων,
 ὁμοῦ δ' ὑπερπεπλήρωτο παιάνων καὶ θαυρών.
 ταῦθ' ὁ κρατῶν ὡς ἤκουσε, τὴν μὲν ψυχὴν ἐπλήγη,
 οὐκ ἔχων δ' ὅτι δρούσειεν (ἔσφιγγόν γὰρ αἱ νόσοι)
 ἐν ἀπειλαῖς ἐπιτόησε μόνις τοὺς κακοσχόλους,
 3330 ὥσπερ εἰ θῆρ ὑπέρακμος ἔξωρος καὶ τριγέρον C
 βλέπει τοὺς σκύμους τοὺς αὐτοῦ πικρῶς ἄρπαζομένους,
 καὶ μηδαμόθεν ἄλλοθεν σθένων αὐτοῖς ἀμῦναι
 φρικώδεις πέμπει βρονχηθμοὺς ἀπὸ καρδίας μέσης.
 ἀλλ' οὐκ ἐπέρανεν οὐδὲν ὁ βασιλεὺς ἐν τούτοις·
 3335 ἢ γὰρ τοι φιλοχρήματος καὶ ῥηπαρὰ καρδία
 οὐ δύσωπιῖται τοὺς θεσμοὺς τοὺς τῆς φιλαλληλίας,
 οὐ φρίσσει βλέφαρον θεοῦ, κράτορας οὐκ αἰδεῖται,
 οὐ κατοικτείρει συνοχὴν, οὐ συντριβὴν καρδίας.
 Ὡς οὖν τὸ μὲν κακεντρεχὲς κατίσχυεν εἰς πλεόν
 3340 καὶ πανταχοῦ τὰς στρυγητὰς ἐξέτεινε πλεκτύνας,

3318 φιλοδίκου A 3321 ταῖς] ἐν ARR ὀθνείοις R 3330 ὄσφ.
 περ ἄν R 3331 βλέπων R αὐτῶ R 3333 μυκηθμοῦς MR
 3334 ἐπέρανεν A εἰς τοῦτο R

quat et ad maturitatem perducatur, impeditur. hinc usu veniebat ut quibus est studio per iniuriam bonis alienis frui suasque facultates inde collocupletare, propter magnam eorum raritatem ac solitudinem qui talia prohiberent, avaris oculis in aliena coniectis proximorum bona depraedarentur, raperent, agerent. ubique confusio, gemitus, eiulatus, lamentationes, planctus erant: urbs pariter frequentes habebat suffitus, et inter paeanes lacrimae non deerant. haec cum accepisset imperator, animo quidem ille perturbabatur, verum efficere propterea nihil valens, quod a morbis domi constringeretur, improbos homines minis tantummodo terrebatur, non aliter atque bellua provectoris aetatis et iam senio confecta, si catulos suos rapi videat nec ullo modo subvenire ipsis possit, de medio pectore rugitus horrendos edit. nihil autem comminando imperator proficiebat. quippe avarus et sordidus animus leges amoris mutui non reveretur, oculos dei non metuit. imperatoris verecundia nulla ducitur, coartationem et compressionem afflictis cordis non miseratur. cum igitur improbitas et versuta in circumscribendis aliis sollertia magis magisque vi-

- D** καὶ πάντα ἐπεβόσκετο τὸ τῆς κακίας στόμα,
 ὃ δὲ κρατῶν ἀνιόμιζεν ἤσχυλλεν ἔδυσφόρει,
 τίς τῶν ἐν τέλει πυρελθῶν εἰς μέσους μετὰ θύρρους
 "ὦ βασιλεῦ" ἀνέκραγεν, "εἰ θελητόν ἐστὶ σοι
 3345 ἐκ τῶν χειρῶν τῶν πονηρῶν ῥύεσθαι τοὺς ἰδίους,
 ἐμοὶ τῆς ἐκδικήσεως ἐγχειρίσαι τὸ ξίφος.
 κἂν μὲν ἐκτέμω κεφαλὰς τὰς τῆς πλεονεξίας
 καὶ τρόπου τοῦ φιλάρπαγος ὡς Ἡρακλῆς τῆς ὕδρας,
 χάρις μοι κείσεται πρὸς σοῦ καὶ πρὸς τῶν ὑπηκόων·
 3350 εἰ δ' οὐ, μὴ φείσῃ, βασιλεῦ, ἀλλ' ὡς αἰσχύναντί σε
 πελέκει μοι τὸν τράχηλον ἀπόκοπον ἐνδίκως."
P 69 ἤκουσε ταῦθ' ὁ βασιλεύς, ἐπένευσεν αὐτίκα,
 ἐπήνεσε τὸν ἀνθρωπον τῆς φιλανθρωποῦ γνώμης,
 ἀρχὴν τὴν ἀνπεύθυνον δίδωσι τῷ γενναίῳ
 3355 (ἐπαρχον ἢ συνήθεια λέγει τὸν ταύτην σχόντα.)
 καὶ πᾶσι τρόποις παραινεῖ φροντίζειν τοῦ δικαίου.
 ὃ μὲν οὖν ἀνεζώσατο τοιαύτην δυναστείαν,
 καὶ ζήλον πλείονος πλησθεὶς εἶχετο τῶν πρακτίων·
 συνέβη δὲ μετ' οὐ πολὺ γενέσθαι τι τοιοῦτον,
 3360 λόγον καὶ μνήμης ἄξιον καὶ πρέπον ἱστορεῖσθαι.
 γυνὴ προσῆλθε πενιχρά, χηρεῖαν ἀνατλάσα,
 μετ' οἰμογῆς, μετὰ βοῆς, μετὰ περιπαθείας,
B καταβοῶσα τῶν λαμπρῶν τινὸς καὶ περιδόξων,
 3343 προσελθῶν M μέσον R κατεθάρρη A 3347 ἐκ-
 τέμνω RR 3350 αἰσχύναντά MR 3351 μου MR v. 3355
 om M 3358 πραγμάτων RR, πρακτόρων M 3361 ἀνα-
 τλάσα R

res et incrementum sumeret, ubique dignos odio laqueos tenderet, os denique mali huius cunctos cum depasceret, atque interim deploraret eam miseriam imperator gravissimeque ferret, quidam e proceribus in medium cum singulari confidentia progressus exclamat "si tuos cupis, imperator, ex improborum manibus liberare, mihi vindicem gladium tradito. quodsi avaritiae capita hominumque rapacium artes ita resevero quemadmodum Hercules Hydrae capita praecidit, erit quod tu subditi- que tui debere se mihi profiteantur. sin hoc non praestitero, ne mihi pepercis, imperator, sed ut hominem qui labem ac maculam tibi adsperserit, optimo iure securi percutito." imperator his auditis annuit, et egregia viri voluntate collaudata magistratum ei tribuit imperio nemini obnoxium, quem praefectum urbi dicunt: simul hortatur ut omnibus modis aequi iustique curam habeat. ille potestatem accipit, et maiorem in modum zelo quodam accensus negotia sibi commissa procurabat. non multum intercessit temporis, cum huiusmodi quiddam accidit, dignum quod memoriae prodatur et historiarum monumentis inscribatur. accessit ad praefectum vidua mulier, paupercula, cum eiulatu clamore quirita-

- πρὸς γένους ὄντος βασιλεῖ, μαγίστρον τὴν ἀξίαν,
 3365 καὶ τὸν φιλάδικον αὐτοῦ τρόπον αἰτιωμένη
 ὡς τὴν οὐσίαν τὴν αὐτῆς πᾶσαν διηρηπάκτος.
 ἤκουσε ταῦθ' ὁ ζηλωτὴς ἐκεῖνος τοῦ δικαίου,
 προσέσχε τοῖς οὐμώγμασιν, ὥκτειρε τὴν γυναικα,
 πέμπει μετακαλούμενος τὸν μάγιστρον εἰς κρίσιν.
 3370 ὁ μάγιστρος οὐ πείθεται, καταφρονεῖ τῆς δίκης,
 καταγελαῖ τοῦ δικαστοῦ, τὴν κρίσιν μυκτηροῖζει.
 καὶ δεῖπνον ἀβροτροπέζον τελούντος τοῦ κρατουῦντος
 συμποσιάζων μετ' αὐτοῦ σὺν ἄλλοις ἀφικνεῖται.
 τὸ μετὰ τοῦτο τί καὶ πῶς; ὁ δικαστὴς θυμοῦται,
 3375 φοιτᾷ πρὸς τὰ βασιλεια, φαίνεται τῷ κρατουῦντι,
 βλέπει λιπαροτρόπεζαν ἐν μέσῳ πανδαισίαν,
 ὄρῳ συνανακείμενον μετὰ τῶν δαιτυμόνων
 ἐκεῖνον τὸν ἀπόζοντα πλεονεξίας μύσους.
 ὡς εἶδεν, ἀνακλέγεται τῷ ζῆλῳ τὴν καρδίαν,
 3380 καὶ παρορησιασάμενος φησὶ πρὸς Ἰουστίνον
 "εἰ μὲν ἐμμένεις, βασιλεῦ, τοῖς προτεθεσπισμένοις
 καὶ βούλει τοὺς φιλάρπαγας ἐπάγεσθαι ταῖς δίκαις,
 κἀγὼ σοὶ πρόθυμος ποιεῖν τὰ προὔπεσχημένα·
 εἰ δέ σοί τις μετὰμελος ὢν ἐπραξᾶς ἐπῆλθε,
 3385 ἐμοὶ τὴν ἐπαρχον ἀρχὴν ταύτην παρεσχηκότι,
 ἰδοῦ σοὶ πύρεστιν αὐτὴν πάλιν ἀπολαμβάνειν.

3364 μάγιστρον A

3369 μάγιστρον A

3378 μίσους RR

tione viri cuiusdam illustris et clari, qui dignitate magister, consanguinitate imperatori iunctus esset, nomen deferens, deque illius iniuria querens, quod facultates ei suas omnes eripuisset. audit haec aemulator ille iuris et aequi, viduae querelis animum advertit, commiseratione tangitur, mittit qui magistrum in iudicio comparere iubeant. magister non obtemperare, actionem floccifacere, iudicem per ludibrium irridere, sanis iudicium ipsum exagitare. quia denique prandium imperator lautum praebiturus invitatis nonnullis erat, ei convivio cum aliis interfuturus abit. quid hinc factum? ira iudex accenditur, in regiam se confert, imperatori conspiciendum offert, quem opimo in convivio sedentem videbat: inter alios invitatos etiam rapacem illum accumbentem cernit. eo conspecto singulari fervore cordis inflammatur, et ore liberrimo Iustinum hisce verbis alloquitur "si perstas, imperator, in iis quae semel abs te decreta sancitaque sunt et homines rapaces multari vis, equidem paratus sum atque cupidus ut id praestem quod dudum me praestitutum pollicebat. sin te, qui praefecti munus mihi mandasti, ante actorum paenitet: en facultatem habes eius mihi vicissim auferendi. nam equidem culpa vacare volo, cum tu piculares et improbos homines amicos facias, iti-

- ἐγὼ γὰρ ἀναιτίαιος σοῦ ποιουμένον φίλους
 D τοὺς ἑξαγίστους καὶ σκαιοὺς καὶ τοὺς ὑπομοχθήρους,
 καὶ συμπαραλαμβάνοντος συμπότας ὁμοδείπνους
 3390 ἀνθρώπους κακογνώμονας καὶ κακεντρεχεστάτους.”
 πρὸς ταῦθ' ὁ γαληνότευτος καὶ πρῶος Ἰουστίνος
 περιπαθὲς τι καὶ βαρὺ καὶ βύθιον οἰμῶζας
 “ εἰ μὲν ἐγώ ” φησιν “ αὐτὸς ἄδικον εἰργασμαί τι,
 αὐτίκα με κατέρραξον τοῦ βασιλείου θρόνον .
 3395 εἰ δέ τίς μοι τῶν συμποτιῶν καὶ συνανακειμένων,
 τοῦτό σοι πάρεστι ποιεῖν ὃ πάλλαι διεσκέψω.”
 βυβαὶ τῆς γαληνότητος καὶ τῆς χρηστότητός σου,
 αὐτοκράτορον ἄριστε, δικαιοφύλαξ πρᾶε.
 εἶρηκε μὲν ὁ βασιλεύς, ὁ μάλιστα δ' αὐτίκα
 3400 ἀναρπαγεὶς πρὸς τοῦ κριτοῦ σὺν ἔλκυσμοῖς βιαιαίς
 ἐκ συμποσίου καὶ τραφῆς, ἐκ μέσων ὁμοδείπνων,
 P 70 ἐκ τραπεζῶν πολυτελῶν καὶ μεγαλοδαπάνων,
 ἦγετο πρὸς κριτήριον δίκας ὑφέξειν μέλλων.
 ἐστάθη πρὸ τοῦ βήματος τρέμων πεφοβημένος
 3405 ὁ πρὶν ὑπεραιρόμενος, ὁ σοβαρὸς, ὁ γαῦρος.
 καὶ πάλιν τὸ μὲν γύναιον ὡς πρώην κατηγόρει
 καὶ προῦφερε τὴν ἄρπιαγὴν, ἤλεγε τὴν κακίαν .
 ὁ δὲ περιμίωτο καὶ βοῦν ἐπὶ τῆς γλώττης εἶχεν,
 ὁ πρὶν σοβαροπρόσωπος, ὁ πρώην ηρσακτίας.
 3410 οὕτως ἀπαρηρησίαστον κακομηχάνου στόμα.
 ὡς οὖν ζητήσας ἀκριβῶς καὶ πολυπραγμονήσας
 3392 βαθὺ MR 3395 καὶ] τῶν M v. 3399 om M
 3400 συνελκυσμοῖς A 3401 καὶ μέσον M 3403 ἤγαγε M
 3404 ὄλος R 3405 καὶ σοβαρὸς καὶ M

demque perversos et ad nocendum ingeniosissimos, convivii mensisque
 tuis adhibeas.” ad ea placidissimus ille mitisque Iustinus, dolenter ex
 imo pectore ducto suspirio; si me ipsum” ait “insolenter aliquid de-
 signasse constat, mox imperatorio me throno detrahito. sin aliquis con-
 vivarum, qui mecum hic accumbunt, iniurius in quemquam fuit, licet
 mox facias quod dudum tuo cum animo constituisti.” papae, quanta fuit
 haec in te animi serenitas atque bonitas, imperatorum optime, iuris et
 aequi mitissime custos. vix imperator haec prolocutus fuerat, cum ma-
 gister ille per vim a iudice de convivarum coetu mensisque sumptuosus
 abreptus ad tribunal deducitur, illatae poenas iniuriae luiturus. stabat
 ante tribunal tremens ac territus, qui non ita pridem elato animo super-
 biebat. mulier rursus accusationem suam instituebat, quae per rapinam
 amisisset indicabat, facinoris hominem convincebat. ille contra, ferox
 antehac et insolens, mutus illic stabat, et in lingua, quod aiunt, bovem
 habebat. ita nimirum os hominis malefici libertate loquendi destituitur.

- ὁ μεγαλόνοτος δικαστῆς καὶ τοῦ δικαίου φύλαξ
 εἶρε παθοῦσαν συμφορὰς βαρυσυμφορωτάτας
 τὴν προσελθοῦσαν ὡς χερσὶν ἀδίκους ληστευθεῖσαν,
 3415 ὠμοῖς βουνέροις τὸν λαμπρὸν ἐκείνον κατακίλξει
 καὶ ταῖς χαλάζαις τῶν πυκνῶν μυστίγων μωλωπίξει,
 καὶ πᾶν τὸ σῶμα ταῖς πληγαῖς κατὰστικτον δεικνύει,
 εἶτα ψιλοῖ τὸ γένειον ἕως ἐπιδερμίδος,
 κείρει καὶ τρίχας κεφαλῆς, τὸ πρόσωπον αἰσχύνει,
 3420 παλιμπετῇ παλίνστροφον ἐπιβιβάζει κτήνοισι,
 δημοσιεύει τὸ κακὸν ἐν μέσοις λεωφόροις,
 καὶ θριαμβεύει δυσκλειῶς τοῦτον καὶ στηλιτεύει,
 καὶ τῆς οὐσίας τῆς αὐτοῦ δεσπότην καθιστάνει
 τὴν ὑπ' αὐτοῦ πολλὰ δεινὰ τλάσαν καὶ πικρανθεῖσαν.
 3425 οὕτως οὐδὲν ἐφάμιλλον φιλελευθέρω γνώμη
 οὕτως ἀφιλοχρήματος καὶ μὴ δεδουλωμένος
 εὐπαρρησίαστος ἀνὴρ οὐ πρόσωπα λαμβάνει,
 οὐ δειλιᾷ τοὺς ὑψηλοῦς, οὐδένα καταπτήσει,
 πτηνός, ἂν εἴπῃς, ἀετός, εὐπτερός, ὑψιβάμων,
 3430 ὑπ' οὐδενὸς κρατούμενος τῶν ἐπὶ γῆς πραγμάτων.
 ἂν ἔχῃς γνώμην καθαρὰν κερδῶν ὑψηλοτέρων,
 ἂν μὴ ῥυπαίνῃς τὴν ψυχὴν λημμάτων κιβδηλείας,
 οὐ πτοηθῆσῃ βασιλεῖς, οὐκ αἰσχυνθῆσῃ δῆμον,
 οὐ πτήξῃς ὑπερέχοντας, οὐ μεγαλοδυνάμους.

3413 φοροῦσαν M 3414 ὡς] ἐν R, καὶ R 3415 δεινὸν R
 ἐκ. κατ.] κατ. τὴν σάρκα M 3418 ἔσσει R 3425 φιλελευ-
 θεῖρον γνώμης RR 3432 χρημάτων βδελυγία R, λημμάτων
 κιβδηλία R

cum ergo prudentissimus iudex et aequi iustique custos, re accurate curioseque pervestigata, mulierculam indigna passam suisque facultatibus iniuste spoliata deprehendisset, crudis boum nervis illustrem illum virum per contumeliam caedi iubet, ac tantopere flagellari, dum corpore toto plagarum cicatrices exstarent. deinde mentum ei denudat ad cutem usque, ac rasis capitis crinibus vultuque deturpato inversum asino imponit, facinus mediis in plateis proclamatur, hominem per summam ignominiam circumvehi velut in triumpho et affici contumelia iubet. tandem facultates eius mulieri attribuit, quae oppressa per ipsum acerbeque tractata fuerat. sic nihil ad animum libertatis studiosum comparari potest: sic homo alienus ab avaritia, nec ulli rei mancipatus sed ingenuus, neminis personam acceptat; non excelso conspicuos loco metuit, neminem formidat: dixeris eum esse volucrem, aquilam celerem, sublimia petentem, nullis rebus terrenis addictam. si puram habeas mentem et lucris superiorem, si donorum captione animum non sordidaveris, reges non formidabis, plebem non reverberabis, non eximios et magna praeditos potentia metues.

- 3435 Ἄλλ' ἐπινακαμπίτεον μοι πρὸς τὰ τῆς ἱστορίας.
 τοῦτο πολλοὺς ἐγόβησε, τοῦτο πολλοὺς ἐπέσχεν·
 ἐντεῦθεν συνεστάλησαν πολλοὶ τῆς ἀδικίας
 τὴν πρόθεσιν καὶ τὴν δομὴν τὴν εἰς πλεονεξίαν·
 τὸ δυσπαράκλητον καὶ γὰρ καὶ φοβερόν εἰς κρίσεις
- D 3440 τοῦ δικαστοῦ κατέσεισεν ἀπάντων τὰς καρδίας.
 ἐνθεν γαλήνη πανταχοῦ τῆς δικαιοπραγίας
 ἀντὶ χειμῶνος καὶ στυγνῆς θυέλλης ἐφηπλώθη.
 ἀντὶ κυμάτων καὶ βρασιμῶν ἐγέλασεν εὐδία,
 καὶ πέλαιος ἀτάραχον ἐπλέετο τοῦ βίου·
- 3445 πνεῦμα θεοῦ γὰρ ἀντικρὺς ἐπέπνεεν ἠδύπνοον,
 καὶ κατεσίγαξε δεινὰς καὶ πολυρρόθους ζάλας.
 Τούτῳ συνῆν τῷ βασιλεῖ καὶ σύζυγος Σοφία,
 ἀνδρεία, μεγαλόψυχος, μεγαλοδωροτάτη.
 ἦτις μαθοῦσα τὸ κοινὸν κόπτεσθαι καὶ στυγνάζειν
- 3450 ὡς χρέεσι βαρούμενον οἷα δεσμοῖς ἀγύγκτοις,
 συναγαγοῦσα τῶν χρεῶν πάντα τὰ γραμματεῖα
 αὐτὰ μὲν ἐπυρόλησε, τοῖς δὲ χρεωφειλέταις
 ἀπέδωκε τὰ δάνεια χρημάτων ἕξ οἰκείων.
 ὅσοις δ' ἑτέροις ἀγαθοῖς καὶ μεγαλοδωρῆαις
- P 71 3455 ὁ βασιλεὺς ἢ βασιλὶς ἐπίαναν τὰς πόλεις,
 ἄπασι πάρεστι μαθεῖν ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων·
 καὶ γὰρ τοι καὶ μικρότατον γέμμα τὸν ὅλον πίθον
- v. 3437 om M 3438 τῆς πλεονεξίας AR 3446 πολυρ-
 ρόους R 3457 πίθον ὅλον R

Sed enim ad historiae seriem mihi revertendum est. hoc factum multis terrori fuit et multos in officio continuit. ex eo tempore ab inferendis iniuriis alienisque concupiscendis plerique semet abstinebant: quippe iudicis animus inexorabilis et in iudicando severus mentes omnium perculerat. hinc pro tempestate ac tristi procella succedebat ubique serenitas observationis iusti et aequi: hinc fluctuum et marini cuiusdam velut aestus loco tranquillitas incunde velut arridebat, vitaeque pelagus citra perturbationem ullam navigabatur. quippe divini cuiusdam gratique venti aura spirabat.

Uxorem imperator hic Sophiam habebat, feminam virilem, magnanimam, munificentissimam; quae cum homines vulgo magno in maerore degere cognovisset, quod aere alieno ceu vinculis inextricabilibus gravarentur, omnibus obaeratorum tabulis collectis, eas ipsas quidem concremavit, at creditoribus quae deberentur ex suo numerari curavit. de quibus hactenus breviter commemoratis intelligere licet quantis ceteroquin etiam bonis quantaque liberalitate tam imperator hic quam imperatrix totas urbes foverint. quippe gustus etiam perexiguus dolii totius,

καὶ πέπλον τὸ εὐφραντον τὸ κράσπεδον γνωρίζει,
καὶ λέων ὁ μέγανθος δῆλος ἐκ τῶν ὀνύχων.

3460 Ἐπεὶ δ' οὐκ ἦν θνητότριον ἀλλ' οὐδ' υἱὸς ἐκείνοις,

ὁ βασιλεὺς Τιβέριον εἰσποίητον ὡς παῖδα
ἐπιεξάμενος δεινὸν ἐν στρατηγίαις ὄντα

πρῶτα μὲν τῷ τοῦ Καίσαρος κατακοσμεῖ στεφάνῳ,
μετὰ βραχὺ δὲ πρὸς ταῦτ' συναγαγὼν τὸν ὄχλον,

3465 τοὺς ἱερεῖς, τὴν σύγκλητον, ἅπαντας τοὺς ἐν τέλει,

καὶ παραινέσει πολλαῖς ἐνθέοις καταρτίσας,
τὰ σκῆπτρα παραδίδωσι τῆς αὐτοκρατορίας,

ἔτι καὶ ζῶν καὶ περιὼν καὶ μὴ τὰ λοῖσθα πνέων,
ἔτεσι δέκα πρὸς τρισὶ μῆνας σκηπτροκρατήσας.

3470 ἀλλὰ γὰρ ὑπνωσε μικρὸν ἐπιβιοῦς τὸν ὕπνον

τὸν νήρητον καὶ πάγκοινον, τὸν ἀπὸ τοῦ θανάτου,
καὶ λίθος κατεκάλυψε τὸν τηλικούτον ἄνδρα·

οὐ γὰρ καλόν, οὐκ ἔμπικρον ἢ φύσις δυσσοπεῖται,
δοῦσ' δὲ φέρδην ἅπαντας τίθησι τυμβοχώστους.

3475 Ὡς ἤδη δὲ Τιβέριος παρῆλθεν εἰς τὸ κράτος,

ἐκ πρώτης, ὡς φυσί, γραμμῆς ἔδειξε τὰς ἐλπίδας
μὴ ψευσαμένας ἐπ' αὐτῷ τοῦ προχειρισμένου.

τὴν μὲν γὰρ μεγαλόδωρον βασιλίσσαν Σοφίαν
μυρίαῖς ἀντημέλητο ταῖς ἀγαθοεργίαις,

3480 τοῖς δ' ὑπηκόοις ὀχρετοὺς ἔβλυσεν εὐποίας

3461 εἰς R 3465 τὴν σύγκλητον τοὺς ἱερεῖς RR 3469 τρισὶν
αὐτὸς σκ. R. om versum R 3471 καὶ] τὸν M 3477 ἐν R
3480 εὐποτίας M

et contexti egregie pepi documentum fimbria praebet, ut leo magnanimus
ex unguibus agnoscitur.

Cum autem nullum neque filium neque filiam haberent, Tiberium
imperator, hominem in re militari praestantem, adoptatum filii loco, Cae-
saris primum corona exornat; neque multo post coactis in unum plebe
senatu sacerdotibus, universis proceribus, cum multis et divinis omnes
cohortationibus instruxisset, eidem imperii sceptrum vivum et superstes ad-
huc nec halitum extremum ducens tradidit. sed enim exiguum ad tempus
vita deinceps fruens somno mortis inexcitabili et omnibus communi sopi-
tus est, ac sub exiguum saxum talis tantusque vir conditus. quippe nec
formoso nec experienti natura parcit, sed omnes citra discrimen in se-
pultura conicit.

Posteaquam imperium Tiberius accepisset, statim prima, quod dici-
tur, linea demonstravit minime vanam fuisse spem eius a quo adoptatus
et praefectus rebus fuisset. nam munificae imperatrici Sophiae benefi-
ciis infinitis vicem rependit, et directis in subditos benignitatis rivis au-

καὶ φλέβας ἀνεστόμωσε χρυσίτιδας ἀφθόρους.
ἐπὶ παραμυθία δὲ τῶν νόσοις παλαιόντων
καὶ τῶν καμνόντων τῷ λυγρῷ καὶ πολυπόνῳ γήρῳ
οἴκους ἀνήγειρε πολλοὺς καὶ πενητοτροφεῖα.

3485 καὶ πρῶτος κατεβάλετο τὰς ῥίζας τοῦ τεμένουσ
τῶν τεσσαράκοντα Χριστοῦ μαρτύρων καλλινίκων.
ἐπὶ δυοὶ σαλεύων δὲ τὸν βίον θυγατρῶσι

τούτων μιᾷ συζεύγνυσι Μανρίκιον εἰς γάμον,
ἄνδρα δραστηριώτατον, τὸ γένος Καππαδόκη,

3490 καὶ μέλλον γαμοδαΐσια τῆς νύμφης ἐορτάζειν
ἀναγορεύει Καίσαρα τὸν τῆς παιδὸς νεμῆιον.
καὶ μετ' ὀλίγον τελεντᾷ πρὸ χρόνον, πρὸ τῆς ὄρας,
μὴ γήρως ἐφαψάμενος, μὴ κατιδὼν τὸν στάχυν
τῆς ἡλικίας ὄρμιον καὶ χριζόντα δρεπάνον,

3495 ἰθύντας τὸ βασιλεῖον τέσσαρσι χρόνοις κρύτος.
εὐθὺς δ' ἐπιλαμβάνεται Μανρίκιος τῶν σκήπτρων,
τοῦ Τιβερίου κρίναντος τὸν ἄνδρα βασιλεύειν.

Οὗτος γαμβρὸν ἐπ' ἀδελφῆ τὸν Φιλίππιον ἔσχεν,
ἄνδρα γενναῖον, εὐτολμον, μέγαν ἐν στρατηγίαις,

3500 καὶ πλοῦτον περιβριθόντα καὶ λάμποντα συνέσει,
ἄρτι λιπόντα τὴν λαμπρὰν Ῥώμην τὴν πρεσβυτέραν
καὶ πρὸς Κωνσταντινούπολιν μετακωρηχότα.

P 72

τοῦτον λαμπρὸν γενόμενον ἐπὶ τροπαιουχία
καὶ παραλύσαντα Περσῶν τὸ φρούαγμα τὸ γαῶρον

3505 καὶ καταγωνισάμενον ἐν μάχαις φρικαλείαις
ὑπώπτετε Μανρίκιος ὡς δὴ βασιλειῶντα

3483 βίῳ A 3484 πενητοτροφίας A 3485 πρῶτα R
3489 Καππαδόκα M 3493 γήρας AR, γήρους M

reas venas affatim aperuit. praeterea fovendis et alendis aegrotis, senio confectis, pauperibus complures domos exstruxit et destinavit. primus etiam templi 40 Christi testium, praeclara victoria potitorum, fundamenta iecit. cum autem filias tantum duas haberet, earum alteri Mauricium matrimonio iungit, virum ad res gerendas acerrimum, natione Capadocem; cumque nuptias puellae celebraturus esset, sponsum eius Caesarem renuntiat. neque multo post morte immatura exstinctus est, administrato quattuor annis imperio. eo mortuo Mauricius imperium occipit, quem virum Tiberius dignum iudicaverat, qui regnaret.

Habebat Mauricius affinem Philippicum, suae videlicet sororis maritum, virum generosum, audacem, in ductitandis copiis magnum, opibus locupletem, illustrem prudentia; qui non ita dudum relicta Roma veteri Cpolin commigraverat. hunc victoriis claratum Persicaeque superbiae domitorem suspectum Mauricius habebat tanquam imperii rapiendi cupi-

- καὶ παραρπάξειν θέλοντα τὴν αὐτοκρατορίαν.
 ἦν δὲ παραιτίον αὐτῷ ταύτης τῆς ὑποψίας,
 ὅτι τινὲς τῶν περιττῶν καὶ τῶν προφοιβαζόντων
- 3510 τῷ Μανρικίῳ προύφερον ὕθλους τινὰς γραυῶδεις,
 ὡς τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφαιρεθῆναι μέλλοι
 πρὸς τινος ἔχοντος τὸ φῖ στοιχεῖον ἐν τῇ κλήσει.
 ἐντεῦθεν ὁ περίλαμπρος, ὁ μέγας ἐν ταῖς μάχαις
 τοῦ φθόρου φεῦ ἀποληφθεὶς ἐν μέσοις ἀρκυστάτοις
- 3515 μεταμφιέννυται στρυγὴν ἀντὶ λαμπρῶς ἐσθῆτα,
 καὶ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς σίδηρος κατορχεῖται
 τοῦ πολυόλβου, τοῦ κλεινοῦ, τοῦ καρτεροκαρδίου.
 Ἄλλ' ἦσαν ἄρα γηγενῶν ἐπισφαλεῖς αἱ φρένες,
 καὶ πρὸς τὰ μέλλοντα τυφλαὶ τῶν λογισμῶν αἱ κόραι.
- 3520 εἰς τί μὲν οὖν κατήντησε καὶ τέλος οἶον ἔσχε
 τὸ φοίβισμα καὶ κόμπευμα τῶν τερατολογούντων,
 τοῖς ἐξεξῆς γνωσθήσεται καὶ τοῖς ῥηθησομένοις·
 ὁ δὲ χαγάνος προσβυλὼν Ῥωμαίων τοῖς φρουροῖς
 (ἦν δ' ὁ χαγάνος βασιλεὺς Σκυθῶν τῶν προσαρκτίων)
- 3525 καὶ πόλεις χειρωσάμενος εὐπύργους ἐξ ἐφόδου,
 καὶ πᾶσαν ἰστρογιέτονα χώραν ληλατήσας,
 καὶ δεῖξας αἱματόφυρτα τοῦ ποταμοῦ τὰ ῥεῖθρα,
 καὶ ξίφος πᾶν καὶ δόρυ πᾶν τοῖς φόνοις καταλούσας,
 τέλος πολὺ συναγαγὼν δορυαλώτων σμηῆρος,
- 3530 εἰς δώδεκα ποσοῦμενον χιλιαδρίας ὄλας,
 πέμπει πρὸς τὸν Μανρικίον τὸν κράτορα Ῥωμαίων,

3522 ῥηθήσεται καὶ τοῖς λεχθησομένοις R 3524 πρὸς ἀρεκτώων R
 3530 ὄλας χιλιαδρίας AMR

dum. et erat obiter quaedam suspicionis huius causa, quod curiosi quidam homines et divinandi periti Mauricio nugas aniles proposuerant, futurum scilicet ut vita pariter imperioque spoliaretur a quodam cuius a Φ littera nomen occiperet. hinc factum ut Philippicus ille clarissimus et magnus in praeliis, medias in casses invidiae delatus, cum veste splendida tristem commutaret capitisque crines amitteret.

Enimvero fallebantur mortalium animi, et oculi rationationum in rebus futuris alucinabantur. vaticinii quidem huius quis fuerit exitus, deinceps a nobis exponetur. ceterum chaganus, Scytharum septentrionalium rex, cum Romanorum castella invasisset, impetu primo quasdam munitas urbes cepisset, omnem Istro vicinam regionem populatus fuisset, amnis ipsius flumina sanguine interfectorum tinxisset, suorum enses et hastas cruore abluisset, tandem magna captivorum multitudine coacta, quae virorum ad duodecim milia contineret, ad Mauricium Romanorum

παρακαλῶν λυτρώσασθαι τοὺς ἡχμαλωτισμένους
καὶ χρήμασιν ἀλλάξασθαι τὸ πλῆθος τοσαυτοῖσιν.
ἀλλ' οὐ κατέκαμψεν αὐτοῦ τὴν σκληρογνωμοσύνην

3535 οὐ Σκυθικῆς ὠμότητος ἀπόνοια καὶ λύσσα,
οὐκ ἀγριότητος ὄρηι χαγάνου τοῦ βαρβάρου,
οὐκ πένθος, οὐκ ὀλοφυρμός, οὐ δάκρυ τῶν ἀλόντων·
δεσμὸν γὰρ εἶχεν ἀρραγῆ τὴν φιλοχρηματίαν.
καὶ ἄλιν ὁ τριβάρβαρος ἐκεῖνος ὁ χαγάνος

D 3540 ἐκπέμπει πρὸς Μαυρίκιον μετρωτέρους λόγους
καθυφίεις καὶ τὸ ποσὸν κατάγων τῶν χρημάτων.
ὡς δ' ἦν ἄσπις ὁ βασιλεὺς τὰς ἀκοὰς συμβύων
οὐδ' ἀνεχόμενος φωνῆς αἰεὶν ἐπαδόντων,
θυμοῦται φεῦ ὡς πάρδαλις, ὡς τίγρις ὁ χαγάνος,

3545 καταψηφίζεται πικρὸν τοσαντανδρίας πότμον,
θεοῖζει φεῦ τοῖς ξίφεσι τὸ πλῆθος τὸ τοσοῦτον,
καὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς τοῖς πτώμασι καλύπτει·
τὰς πεδιάδας τὰς ἐκεῖ δείκνυσι λυθροφύρτους,
καταστορέσας ὡς κορμούς πεύκης νεκρῶν σωρείαν.

3550 Χρυσὲ διώκτι, τύραννε, παντόλμε, δολοπλόκε,
πάντων κακῶν ἀγρόπολις, φρούριον ἀπωλείας,
ἐλέπολις, ῥιψέπαλις, σπαράκτρια τειχέων,
πόλεων τειχοσείστρια, τινάκτρια δωμάτων,

P 73

3532 παρακεινῶν AM	3533 Ἰσαυροῖσιν R	3535 ἀπήνεια R
3536 ἀρχὴ A	3537 δάκρυον ἀλόντων A	3543 φωνὰς R
ἄδόντων ἐπατεῖν R	3546 σιγήσας M	3547 αἵμασι M
3548 τὰς π.] καὶ π. M	3549 κατασφεύσας R, ἐγκαταστρώ-	
σας R	3551 φρ. ἀπ.] πάντων κακῶν ἢ ῥίξαι M	

imperatorem mittit, utque captivos redimat hortatur. verum neque Scythicae crudelitatis extremus furor, neque barbari regis immanitas, neque luctus exultationes lacrimae captivorum flectere durum imperatoris animum poterant, qui ab avaritia totus erat occupatus. rursus ergo barbarissimus ille chaganus, suis ad Mauricium missis, moderatius et aequius agi cum eo iubet, magna de pretio summa deducta. cum autem imperator aspidem imitans aures obturaret nec vocem excantantium admittere vellet, excandescit (proh dolor) chaganus pantherae ac tigridis instar, morti tot homines addicit, tantam (heu) multitudinem gladiis interficit, totam regionis superficiem cadaveribus mortuorum operit, campos omnes sanguine cruentat, acervis hominum interfectorum ad pinei stipitis altitudinem constratos.

O aurum, tyranne crudelis, hominum persecutor, audacissime, fraudulente, arx malorum omnium, omnium malorum radix, castellum perniciosi, vastator urbium, propugnaculorum eversor, murorum dilacerator, oppidorum oppugnator, aedium successor, qualibus malis mortales dive-

- οἷσις κακοῖς τοῖς γήγενεῖς κρεωκοπεῖς καὶ τρίχεις!
- 3555 οὐδὲν ἀνθαμιλλᾷται σοι πραγμάτων τῶν ἐν βίῳ,
οὐδὲν ἀντιφερῖζει σοι πάντων τῶν ἐπιγείων.
μιλάσσεις τὸν ἀμάλακτον, τὸν μαλακὸν σκληρόνεις·
γλῶσσαν ἀνοίγεις ἄφωνον, λάλον ἐπιστομιζεις·
ποιεῖς βραδὴν τὸν δρομικόν, πτηνόπον τὸν ἀρογόπον.
- 3560 πειράζεις μὲν καὶ θελητηρὸν ἐπάγεις ταῖς καρδίαις,
καὶ γοητεύεις ἕγγιν ἀρότοις τὰς αἰσθήσεις,
ἀλλὰ σου τὸ καλλίχροον ὡς ἔχιδνα φαρμάσσει.
θεσμοὺς καὶ νόμους συμπατεῖς καὶ τὴν αἰδῶ διώκεις. B
τυμβωρυχεῖς, τοιχωρυχεῖς, ἀπεμπολεῖς, προδίδως.
- 3565 λῆρος τὸ κομψενόμενον, ὡς ἔοικε, καὶ μῦθος,
ὡς ἄρα τὸν ἀδάμαντα μόνον αἶμα μαλθάσσει·
τί γάρ σου δραστικώτερον καὶ λίθους ἀπαλύνειν;
τί δὲ τὴν ἐπερίσχυρον ἰσχὺν σου διαφεύγει;
Ὡδε μὲν ταῦτα στήτω μοι, τὰ δ' ἐφεξῆς ὁποῖα;
- 3570 τὸν φόνον τὸν μυρίανδρον ὁ βασιλεὺς μιανθάνει,
καταγινώσκει τῆς αὐτοῦ φανλῆς σμικρολογίας,
λογίζεται τὴν σμφορὰν, τὸ πάθος ἀναστένει,
καὶ μεταμέλω τὴν ψυχὴν πλήττεται βουρτάτω.
ἐντεῦθεν δάκρυον αὐτῷ σπυρὸν ἐκ τῶν ὀμμάτων
- 3575 καὶ στεναγμοὶ βαρύστονοι καρδίας ἀπὸ μέσης,
καὶ πάταγος βαρύδουπος τὰ στέφνα μωλωπίζων, C

3554 κακοποιεῖς A 3556 ἀντισφαιρίζει AM 3557 μαλθάσ-
σεις MRR 3567 ἀπαλύνεις R 3571 μικρολογίας R
3575 ἐκ μέσης τῆς καρδίας R

xas! nulla res in hominum vita tecum in certamen descendere potest: nulla res terrena tecum potest in comparationem venire. durum emol-
lis, mollem induras: linguam mutam solvis, loquacem comprimis: cur-
rendo valentem tardum efficias, ac vicissim de tardo volucrem. corda in-
flammas et voluptate quadam demulces, sensus illecebris inevitabilibus
ceu praestigiis quibusdam excantas, cum interim venustas illa tua non
minus veneno suo quam vipera noceat. leges et iura proculcas, vere-
cundiam et pudorem abigis, sepulchra violas, parietes perforas, nihil
non habes venale, nihil non prodis. nimirum frivolum quiddam est ac
fabula mera, vulgo quod dicitur, adamantem solum sanguine molliri.
quid enim esse te possit efficacius, etiam in saxis emolliendis?

Enimvero de hoc satis. quid deinceps subsecutum? imperator de
immensis illis hominum caedibus cognoscit, avaritiam ipse suam damnat,
calamitatem acceptam expendit, miseriam tantam deplorat: animus paeni-
tundine gravissima percellitur. hinc crebrae in oculis lacrimae, genitus
ex intimo corde ducti, graves et cum vibicibus coniunctae pectoris ver-

ὄλολυγμοὶ καὶ βρυχηθμοὶ καὶ πρὸς θεὸν ἐντεύξεις
μὴ πρὸς τὸ μέλλον τὰς ποινὰς αὐτῷ θησαυρισθῆναι,
ἐνταῦθα δὲ τοῦ πταίσματος τὰς δίκας εἰσπραχθῆναι.

3580 κάμπτεται τούτοις ὁ θεὸς τοῖς γόοις, ἐπικλᾶται,
οἰκτερεῖ λιταζόμενον ἐκθύμως τὸν κρατοῦντα,
καὶ πρὸς τὴν αἴτησιν αὐτοῦ ταχέως ἐπινέει,
σὺν ἀναρίθμοις δὲ στρατοῖς ὀπιάνεται κατ' ὄναρ,
καὶ τῷ Φωκῇ τῷ φονικῷ κελεύει παραδοῦναι.

3585 ἦν ταῦτα, καὶ μετὰ μικρὸν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου
ὁ κάκιστος ἐφίσταται Φωκᾶς τοῖς βασιλείοις,
ἔξαιτησόμενός τινα παρὰ τοῦ βασιλέως·

D καὶ μαστιγῶν καὶ διωγῶν ἐφ' οἷς ἀπεφλυᾶρει
ἀνθυποστρέφει, φαίνεται λοχάρχοις φαλαγγάρχαις

3590 πνέων μανίας καὶ θυμοῦ, καὶ λόγους ἀποπιύων
φληνάφους, ἀποπέμποντας ὁσμὴν ἀπαιδευσίας,
καὶ λύσσαν ξερευόμενος κυνὸς ὑλακομῶρον.

δεινοπαθεῖ τὸ στράτευμα ψευσθὲν τῶν ἠλιπισμένων,
καὶ συνελθόντες εἰς ταυτὸ στρατάρχοι κλιματάρχαι

3595 κράτορα φεῦ τὸν λυσσητὴν Κέρβερον καθιστῶσιν,
ἄνδρα ληστήν, βαρύνθυμον, φόνιον, ὄρηγιαν.

Ὡς δ' ἔμαθε Μαυρίκιος καὶ τὴν ἀποστασίαν

καὶ τὸν ἀλάστορα Φωκᾶν κρατοῦντα φεῦ Ῥωμαίων,

3579 πτώματος AM

3587 ἔξαιτησόμενος R

ρὸν R, μισητὸν R

3586 τὴν βασιλίδα R, τοῖς στρατιώταις A

3591 ἀπὸ καρδίας R

3595 λυσση-

3598 Φωκᾶν κρατοῦντα τῶν Ῥωμαίων R

berationes, ululatus, rugitus, ad deum supplicationes, ne ad vitam secularem supplicia cumlaret, sed hic lapsus sui poenas exigeret. hisce lamentis deus flectitur, imperatoris toto pectore supplicantis commiseratione tangitur, precibus ipsius annuit. sed tamen inter innumerabiles copias Mauricio se per quietem spectandum exhibet, eumque sanguinario Phocae tradi iubet. non magno temporis interiecto spatio sceleratissimus ille Phocas e castris advenit, quaedam ab imperatore commilitonibus suis exoratus. cumque flagris caesus et eiectus et regia foret ob ea quae importune deblaterasset, in castra revertitur, cohortium phalangumque ductores adit, meram spirans insaniam, plena iracundiae verba expuens, quaeque meram stoliditatem et imperitiam redolerent, latrantis denique canis in morem nil nisi rabiem eructans. quin etiam miseriam exercitus amplificat, spe sua frustrati. quapropter in unum coacti copiarum et provinciarum duces furiosum hunc Cerberum (proh impium facinus) imperatorem declarant, sceleratum inquam latronem, iracundum, sanguinarium, quaevis ad flagitia promptum.

Mauricius ubi de militum defectione certior factus esset ac pestem illam communem Phocam imperatorem renuntiatum esse didicisset, cona-

- ὄρησε μὲν διὰ φρυγῆς κλέψαι τὴν σωτηρίαν,
 3600 ἀλλ' οὐκ ἐξίσχυσε τὰς πανοθενεῖς παλάμας·
 τὸν γὰρ κρατῆρα τῆς ὀργῆς καὶ τῆς δικαίας ψήφου
 ξιμέλλεν ἄκρατον πιεῖν ἄχρι καὶ τοῦ τρυγίου.
 τοίνυν ἀλίσκεται φρυγῶν ἕμα τῇ βασιλίδι
 καὶ τοῖς φρεῖσιν ἀπ' αὐτοῦ πορφυροφύτοις κλάδοις.
- 3605 ὁ δὲ Θεομισέστατος ἀνθρωποφόντης δράκων
 πάντας ὁμοῦ συναγαγὼν ἐπ' ὕψει Μαυρικίον
 καρατομεῖ θηριωδῶς τὰ πρῶτα μὲν τοὺς παῖδας
 τοὺς ἐν ἀκμῇ, τοὺς νεογνούς, εἶτα τὴν βασιλίδα,
 καὶ μετ' αὐτοὺς Μαυρίκιον (τῆς ἀνοχῆς σου, λόγε!)
- 3610 χρόνοις ἕφ' ὅλοις εἴκοσι κρατήσαντ' Ῥωμαίων.
 Εἰς τοῦτο μὲν ἀπέβησαν αἱ γλήφαροι τετραρεῖαι
 καὶ τὰ χρησιμοδοτήματα τῶν περισσολογοῦντων·
 ὡς δ' ἐπελάβετο Φωκᾶς τοῦ κράτους καὶ τῶν σκήπτρων,
 εὐθὺς ἐκ πρώτης, ὡς φασί, βαλβίδος παρεγέρμου
- 3615 τὸν θῆρα τὸν μικρόθυμον τὸν ἔνδον κεκρυμμένον·
 ἦν γὰρ τοὺς τρόπους φοινίκης, ὑγρόβιος, λευκώδης,
 ἀκρατοπότης, πάρονος, ἀκρόχολος, οἰνόγλυξ.
 ἐντεῦθεν αἷματα ῥοφεῖν ὡσπερ βαρύντρον λέων
 καὶ σάρκας βρωμιυτίζεσθαι ὀνηγενῶν ἀνθρώπων
- 3620 πόσιν ἐνόμιζε τερπνὴν, νέκταρος γλυκυτέραν.

3599 διαφυγεῖν M
 φροποπάγος R
 illo A. P. 2 p. 792 n. 102. qui habent, post 3612 habent. transpo-
 suit Meursius.
 νον A

3602 μέχρι A
 v. 3610 om RR, suffecto alter epigrammate
 3612 περισσοσοφούντων RR
 τὸν τρόπον M

3605 Θεομισέστατος ἀν-
 3615 κελευσμέ-
 3618 αἵματοροφεῖν A, αἵ-
 ματα ῥοφᾶν RR

batur ille quidem fuga salutē suae consulere, verum de manibus illis omnipotentibus elabi nullo modo poterat: nam decretum erat ut irae iustique iudicii craterem ad ipsas usque faeces exhauriret. quapropter in fuga cum imperatrice ac natis in imperio liberis capitur. deinde invisissimus ille deo cruentusque draco, cunctis in conspectu Mauricii collectis, primo quidem liberis tam adultis quam iunioribus capita praecidi iubet, hinc imperatricem, ad extremum Mauricium interficit. o quanta patientia tua est, fili dei sermo.

Atque hic fuit exitus illarum praestigiarum et vaticiniorum, quae ab hominibus curiosas nimium artes tractantibus profecta fuerant. posteaquam Phocas imperium occupasset, a primis, quod aiunt, carceribus belluam acerbam intra ipsum abditam ostentabat. nam moribus et indole sanguinaria praeditus erat, humida vita gaudens, furiosus, temulentus, in vino immodestus, iracundus, ebriosus. hinc fiebat ut in morem feri leonis sanguinem sorberet, ac opulentorum hominum carnibus vesci pro suavi potione duceret ipsoque nectare dulciori. Narsem illum copiarum

- C οὔτος Ναρσῆν τὸν στρατηγόν, τὸ τῶν Ῥωμαίων θαῦμα,
 πυρὸς τροφὴν πεποίηκε, καὶ τὸ τῆς παροιμίας,
 νεῦνιν καλλιπρόσωπον ἐστέρησεν ὀμμάτων,
 τηλικόν ἄνδρα στρατηγόν Ῥωμαίους ζημιώσας,
 3625 καὶ μέρος καίριον τεμὼν ἐκ τῆς ὀλομελείας
 τὸ κάλλιστον ὃ κάκιστος ἦν θράκωσε καμίνω,
 τὸν καὶ ζωῆς ἐπάξιον, εἰ δυνατόν, ἀλήθου
 ὃ τρισμυρίων ἄξιος πότμων πικροθανάτων.
 ἀλλὰ γὰρ ἤλγησεν ἡ γῆ λιμναζομένη φόνοις,
 3630 καὶ λυθροστάλακτος αὐτῷ καθ' ὄραν γινομένη
 βοῶς ἐξέροηξεν οἰκτρὰς ἐκ στόματος ἀλάλου,
 καὶ τῆς τιγροπαρδάλειος κατεῖπε τῆς λυσσώδους.
 ἦνοιξε βλέφαρα Θεός, ἔβλεψε τὴν κακίαν,
 καὶ κατοικτείρας τὰς σφαγὰς τῶν κρεανομοιμένων
- D
 3635 τὴν δίκην ἐψηφίσαιτο τὴν τῆς ταυτοπαθείας.
 τῶν γὰρ ἐν τέλει καὶ λαμπρῶν τινὲς καὶ τῆς συγκλήτου,
 ὡς ἄρουα βλέποντες πικρῶς ἀνθρώπους θυρομένους,
 δημευομένους ἀπηνῶς, οἰκτρῶς σπαρασσομένους,
 καὶ πῶρ ὑφέρον πανταχοῦ καὶ φλόγας ἐριβρόμους
 3640 ἀποτεφρούσας τὰ λαμπρὰ τῶν οἰκοδομημάτων,
 καὶ θῆρα τὸν ὠμόθυμον λίνοντα μὲν τοὺς φόνους,
 ὄμως μὴ κορεννύμενον ἀλλὰ δαφῶντα πλέον,

3627 καὶ τὸν A ἀλύθου M, consentientibus, ut videtur, libris.
 an ἀλύτου? quod est v. 4434. 3630 αὐτῆ RR 3631 πι-
 κρὰς R 3634 κατοικτείρων MR 3636 καὶ τῆς] ἐκ τῆς. RR
 3639 φλόγα ὑψουμένην M

ducem, qui miraculum Romanorum erat, igni concremavit; atque hoc facto iuvenulam, ceu dici proverbio solet, eleganti vultu praeditam oculis privavit. proh qualem hoc viro extincto ducem Romanis ademit! mirum e tota membrorum serie membrum longe utilissimum exsecuit, ac vir sceleratissimum optimum, infinitas acerbissimasque mortes commeritis perpetua, si fieri posset, vita dignum in carbones ac favillam redegit. enimvero tellus ipsa caedibus restagnans maerebat, et sanguinis stillicidio conspersa singulis horis, hominem intuita, voces plane miserabiles ex ore muto proferebat, et tigropardalium furem accusabat. quapropter oculos deus aperuit, et hominis improbitate perspecta, miseratus eorum mactationes qui dilaniabantur, tale supplicium ei destinavit, ut quae ipse designasset, ea vicissim ab aliis perpeteretur. itaque proceres et illustres ac senatorii quidam ordinis viri, cum homines agnorum instar miserrime iugulari, proscribi crudeliter, miserandum in modum lacerari cernerent, ignemque hunc adeo cum flammis illustres domos in cineres redigentibus latissime serpere, immanem denique belluam caedibus quidem crudeliter pasci, non tamen exsatiari sed magis etiam sitire, de

- ἀγωνιῶσιν ἐπὲρ σφῶν, κινδύνους ὑφορῶνται,
 τῷ στρατηγῷ τῆς Ἀφρικῆς γράφουσιν Ἡρακλείῳ
 3645 στόλον κροτῆσαι δέσμαχον σκαθῶν θαλασσοπλοίων,
 καὶ προβαλέσθαι στρατηγὸν ναύαρχον καὶ στολάρχην
 τὸν παῖδα τὸν Ἡράκλειον κατὰ τοῦ πυρανόμου.
 ἤκουσε ταῦθ' Ἡράκλειος, εἰς μάχην ἠρεθίσθη,
 καὶ στόλος ὑεροκέλευθος τὴν θάλασσαν ἐπλήρου,
 3650 καὶ πλοῦς ἐγένετο ταχὺς ἐπὶ τὴν Βυζαντιίδα.
 μανθάνει ταῦτα καὶ Φωκάς, στρατὸν ἀντεφραλλῆει,
 καὶ στόλον ἀνεμόπτερον ἀντίπλον ἐτοιμάζει.
 ἀλλ' ἐπολέμει καὶ θεὸς καὶ πόντος τῷ τυράννῳ,
 καὶ συμβαλὼν ὁ κύκιστος ἠττᾶται κατὰ κράτος,
 3655 αἰσχίνεται, διώκεται, ζωγρεῖται τελευταῖον.
 ὄν καὶ λαβὼν Ἡράκλειος ἐνδίκως κατασφύττει,
 ὀνειδισμοῦ τοῖς βέλεσι πρότερον κατατροῦσας.
 οὔτω ψυχὴν τὴν φονικὴν ἐξέροηξε βιαίως
 ἢ βούβρωστις ἢ κοσμικὴ, φύρουγξ ἢ παντοφάγος,
 3660 ὁ τοῦ θανάτου πρόσπολος, ὁ φίλος Ἐριτύων,
 ἐφ' ὄλοις ἔτεσιν ὄκτῳ βιαίως τυραννήσας,
 καὶ γέγονε βρωματισμὸς ὀρνέων σαρκοβόρων.
 εὐθὺς δὲ προσεγγίλασε τὸ κράτος Ἡρακλείῳ.
 Τοῦτῳ πατρὶς Καππαδοκῶν ἢ τρισευδαίμων χώρα,
 3665 καὶ γένος τῶν ἐπιφανῶν καὶ τῶν κομιώντων πλοῦτῳ.

3643 ὑφορῶντες R 3645 θαλασσοπλοίων RR 3646 σχολάρ-
 χην AM 3648 πρὸς R 3652 ἀνεμόστολον R 3653 πάν-
 τως M, στόλος R 3661 ἐν RR βιώσας AM v. 3662 om RR

semet ipsis angī occipiunt, imminētia pericula formidant, Heraclio duci Africae per literas significant, classem validam instrueret, eique filium Heraclium contra sceleratum imperatorem praeficeret. his cognitis Heraclius ad bellum sese comparat. iamque classis occupato mari recta celeriterque Byzantium contendebat. eo motu Phocas intellecto vicissim et ipse militum copias instruit, hostibusque velocissimam classem opponendam comparat. verum ipse deus et ipsum mare bellum adversus tyrannum gerebant. cumque facinorosissimus homo manum cum hoste conseruisset, acerrimo praelio vincitur, pudore afficitur, persequentibus adversariis tandem vivus capitur. oblatus Heraclio aequissimo iure trucidatur, cum prius variis probris affectus fuisset. sic violenta morte eruentam animam efflavit illa totum mundum absorbere conata voracitas, gula cuncta glutiens, minister mortis, amicus dirarum, cum tyrannidem totis annis octo per vim obtinuisset.

Mox autem Heraclius rerum potiri coepit, cui patria quidem erat Cappadocum illa felicissima regio, generis autem origo ab illustribus

- ἦν δὲ στρατηγικώτατος, ἄλκιμος, θημολέον,
ὀπλίτης κυριερώτατος, δξύχειρ, βριαρόχειρ.
τιὸν δὲ σχῶν οὐκ ἀγενῆ τοῦνομα Κωνσταντίνον,
ἐπειπερ ἡ βασιλισσα κατέλυσε τὸν βίον,
- C
3670 Μαρτίαν προσηρμόσατο πρὸς λέχους κοινωνίαν·
ἦν δὲ Μαρτίνα βασιλεῖ μητροῦθεν ἀδελφούπαις,
ἕξ ἧς υἱὸς Ἡρακλωνᾶς γέγονεν Ἡρακλεῖον.
ὅς ὕστερον ἀπατηθεὶς ἀνθρώποις κακοτρόποις
τοῖς δόγμασιν ὑπέκλυσε καὶ ταῖς φρενοβλαβείαις
- 3675 τῶν ἐν Χριστῷ τὴν θέλησιν μίαν γλυωρησάντων.
Τότε Χοσρόης ὁ Περσῶν ὑπέραρχος δυνάστης,
τὴν πᾶσαν ληϊσάμενος Ἀσίαν καὶ σκυλεύσας,
ἕως αὐτῆς τῆς ἐκκληοῦς ἤλασε Βυζαντίδος,
ὑπέροφεν τὸ στράτευμα καὶ σοβαρόφρον ἄγων,
- 3680 κατάφρακτον τοῖς θώραξι, βρέμον ἐν τοξολκίαις,
δορατοφόρους αἰχμητάς, δυσμάχους λογχοφόρους,
καὶ γένος πᾶν ἀρεϊκὸν ἐκ Μήδων, ἐκ Χαλδαίων,
ἕξ Ἀσσυρίων, ἐκ Περσῶν, Βακτριῶν, Παρθυαίων,
χρησοπήλικας, ἄβρους, πάντας φαρετροφόρους,
- D
3685 μκτιηροκόμποις βρέμοντας ἵπποις χρυσοφαλάρους.
ὡς οὖν ἑώρα βασιλεὺς ἀμήχανον συμμῖξαι
Χοσρόον τοῖς στρατεύμασιν (ὑπὲρ γὰρ ψάμμον ἦσαν),
βουλευέται τι δραστικὸν καὶ πλῆρες ἀγχινοίας.

3669 κατέλιπε M
3678 βασιλίδος R

3670 γάμον R
3682 καὶ Μήδων καὶ R

3676 ὑπέραρχος R
3686 ἀμηχανῶν M

viris amplaque fortuna florentibus. rei militaris peritissimus erat, fortis, leonino praeditus animo, laborum tolerantissimus, manu promptus, robustus. Constantinum filium minime degenerem ex coniuge prima suscepit, qua rebus humanis exempta Martinam ad vitae societatem adscivit. erat haec imperatori ex avunculo consobrina, de qua natus est ei filius Heraclonas. Heraclius ipse deinceps ab hominibus improbis circumventus eorum decretis et erroribus assensus est, qui unam in Christo voluntatem esse nugati sunt.

Id temporis Chosroës arrogantissimus rex Persarum, Asia tota direpta spoliataque, pervenit ad ipsum usque Byzantium, copias sane superbas et insolentes secum ducens, nimirum loricated, sagittarios, hastatos aliosque pugnandi peritos, de quavis natione bellicosa collectos, de Medis, Chaldaeis, Assyriis, Persis, Bactrianis, Parthis; qui omnes galeis utebantur aureis, eleganter instructi, pharetris muniti, generosis equis insidentes, quos aureae phalerae contegebant. cum ergo videret imperator fieri nullo modo posse ut praelium cum exercitibus Chosrois committeretur, qui tantum non arenam multitudine superabant, consilium efficax et sagacitatis plenum capit. virgini quidem dei matri Byzanti-

- τῆ κόρη τῆ Θεόπαιδι τὴν πόλιν ἐπιτρέπει
 3690 καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸν λαόν, αὐτὸς δ' ἐντεῦθεν ἄρας
 καὶ συλλεξάμενος στρατὸν ἐκ γῆς ἀπὸ Θυλάσσης,
 ψιλὸς ἐνόπλιος ἵππαστὰς ὀπλίτας σακεσφόρους,
 εἰς γῆν εἰσβάλλει Περσικὴν, προσβάλλει καὶ φροαρίοις
 καρτεροτείχοις ἐρυμνοῖς εὐπύργοις στεροσπύργοις,
 3695 φθείρει πορθεῖ λεηλατεῖ πᾶσαν τὴν ὑπὸ Πέρσας,
 ἄζαν σοφῶς τεχνώμενος μετέλκειν Βυζαντιόθεν
 κἀντεῦθεν ἀντιπερισπῶν Χοσροῦ τὰς δυνάμεις.
 πόλεων γοῦν τῶν Περσικῶν ἐκείροντο τὰ κάλλη,
 ἄγροὶ πρὸς ἐγίνοντο δαπάνη πολυξύλον,
 3700 ἠνδραποδίζοντο πικρῶς ὑπέρακμοι πρωθῆβαι,
 γυναιῖες καλλιπλόκαμοι, κορίσκει, γηραλείαι,
 καὶ παῖδες ὑπαγκάλιοι, γαλακτοφάγα βρέφη.
 ἐλούετο τοῖς αἵμασιν ἢ τῶν Ῥωμαίων σπάθη,
 ἠροάζοντο βοσκήματα, μητέρες ἠτεκνοῦντο,
 3705 καὶ στόνος κατελάμβανε τὴν Περσικὴν καὶ γούος·
 πτηνὴ γὰρ ἐκδικήσεως ἐπέτρεχε ῥομφαία,
 καὶ πάσας κατεβόσκειτο σπάθη θυμοῦ τὰς πόλεις.
 ἀκούει ταῦθ' ὁ βασιλεὺς Περσῶν ὁ φροακτίας,
 καὶ τὰ γινόμενα μαθὼν ἀπαίρει Βυζαντιόθεν.
 3710 προῆγε μὲν Ἡράκλειος εἰς μέσην τὴν Περσίδα,
 ὁ δὲ Περσάρχης πρὸς αὐτὸν ἤλωνεν ὀπισθόπους.
 καὶ γενομένης ὑπ' ἀμφοῖν καρτερομάχου μάχης
 καὶ προσβαλόντων φρικωδῶς ἀλλήλοισ τῶν ταγμάτων

P 76

B

v. 3691 om M 3692 ἵππεντάς AR 3699 ἐγένοντο A 3702 γα-
 λακτοτρόφα M 3707 ἐπιβόσκειτο R 3709 γενόμενα RR

nam urbem cum filio populoque committit: ipse vero ab urbe profectus, coactisque copiis tam mari quam terra, levis et gravis armaturae militibus, equitibus, statariis, scutatis, ad Persicos fines contendit, castellis munitis copias adhibet, urbes evertit, universam Persarum dicionem diripit, perquam sapienter hostem a Byzantio cogitans abstrahere et copias eius a se in vicem divellere. itaque Persicarum urbium segetes demetebantur, igne vastabantur agri, peracerbe rapiabantur in servitutum aetate proveciores, ancillae, mulieres formosae, puellae, vetulae, infantes qui ulnis gestabantur et adhuc lactebant; gladii Romanorum in sanguine abluabantur, diripiebantur pecudes, matres liberis orbabantur: totam denique Persiam lamentationes et ploratus occupabant. quippe volucris gladius ultionis advenerat, et iracundus ensis urbes universas depascebatur. audit haec superbus ille rex Persarum: mox obsidionem Byzantii solvit. interea mediam in Persidem suis cum copiis Heraclium penetrat. eum a tergo consecrabatur Persarum princeps. cumque praelium acre commissum inter utrosque foret, immensa quidem utrinque

- νεκροὶ μὲν ἐκατέρωθεν ἐγένοντο μυριοί,
 3715 πλὴν ὅμως καθυπέριτερα τὰ τῶν Ῥωμαίων ἦσαν.
 ἔβλεψε τότε καὶ Περσὶς ἐκ Βυζαντίου σπάθην
 θεριστικὴν ἀμφίστομον, δρεπάνην πετομένην
 καὶ πόλεις ἀφανίζουσαν καὶ τοὺς ἀγροὺς πορθοῦσαν.
 C καὶ πάλιν ἄλλο συνέτον ὁ βασιλεὺς τεχνᾶται·
 3720 ἦν γὰρ ἐμπειροπόλεμος εὐμήχανος στρατάρχης.
 μικρὸν ὑπολειπόμενος τὸν δρόμον ὑποτέμνει,
 καὶ Περσικοῦ στρατεύματος σὺν ἡμῖα τῷ Χοσρόῃ
 ὑπερδραμόντος καὶ στρατὸν Ῥωμαίων παρελθόντος
 αὐτὸς ἐκείνοις φεύγουσιν εἶπετο κατὰ νότου,
 3725 καὶ μυριάκις συμπλακεῖς ἀντινοπίοις μάχαις
 καὶ τοῖς ὁστοῖς τοῖς τῶν Περσῶν τὰ ξίφη διαθρόψας
 τὸν βάρβαρον οὐκ ἔληγε διώκων καὶ συμπύγων,
 ἕως αὐτοῦ τὸ προσγενὲς καὶ τῶν Περσῶν οἱ κρείττους
 καὶ πᾶν αὐτοῦ τὸ φίλιον καὶ πάντες φαλαγγάρχαι
 3730 καὶ παῖς αὐτοῦ πρωτόσπορος πρωτόφρυτος Σιρόεις
 τὸν ἐναγῆ καὶ βδελυρὸν Χοσρόῃν μισαχθέντες
 D δεσμῷ στεροῦ σισφίγγουσι πολυχανδῆς ὡς κῆτος,
 ὡς λέοντα βαρύνθυμον, ὡς πᾶρδαλιν ἀγρίαν,
 καὶ τῷ λιμῷ πιέζουσι καὶ τέλος θανάτοῦσιν.
 3735 ἐν ἑξαμέτρῳ τοιγαροῦν ἤλιον περιδροῦμῳ
 τὴν Περσικὴν καὶ Μηδικὴν Ἡράκλειος ἐκτρίψας
 καλλίνικος ἀνέξενξεν ἐπὶ τὴν βασιλίδα.
- 3714 ἐγένοντο RR 3717 ἀμφίστομον A 3727 ἔληξε R
 3730 αὐτῷ R 3732 πολυχανδῆς A 3736 συντρίψας R
 3737 Βυζαντίδα MRR

multitudo mortalium cecidit, victoria tamen penes Romanos stetit. vidit id temporis etiam Persarum regio Byzantium gladium secandi non ignarum, ancipitem, falci volanti consimilem, urbes abolentem, agros vastantem. rursus imperator aliud quiddam prudenter molitur, quippe gerendi belli peritus et dux copiarum industrius ac ingeniosus. progressionis impetu nonnihil remisso a tergo manebat; cumque Persicus exercitus una cum Chosroë pleno cursu Romanorum copias praeteriisset, ipse fugientes a tergo consectabatur, et praeliis adversis hostem saepissime adortus magnaue multitudine caesa regem barbarum persequi ac premere non desinebat, donec tandem eius consanguinei, Persarum optimates, amici regii, copiarum duces universi, cum primogenito filio Siroë, detestandum illum et execrabilem Chosroem abominati in vincula coniiicerent ceu cetum quendam capacissimum, ceu leonem iracundum, ceu pantheram immanem; ubi fame pressus vivendi finem fecit. itaque sexennio toto in excindendis Persarum Medorumque regionibus exacto victoriosus imperator Byzantium reversus est.

- Καὶ ταῦτα μὲν ἐνιαυτοῖς ἀπέβησαν ὑστέροις*
 ἀλλ' ἔτι διατρίβοντος ἐν Πέρσαις Ἡρακλείου,
 3740 τοῦ δὲ Περσῶν στρατεύματος ἀντιπολιορκοῦντος
 καὶ χαίνοντος καταπιεῖν τὴν πόλιν τὴν ὀλβίαν,
 ἄλλος τραχὺς βαρῦβρομος μυριοκῦμων κλύδων
 ἀντεπηγέροθη, φοβερὸν βρυχόμενος ὡς λέων,
 καὶ κατακλύζειν ἀπειλῶν τὴν τηλικαύτην σκάφην.
 3745 ταῖς Περσικαῖς γὰρ Σκυθικαῖς δυνάμεις συνδραμοῦσαι
 καὶ φάλαγγες ἰσόψαμμοι θηρωδῶν Ἀβάρων,
 ὡς χεῖμαρροι βαρῦδουποι σὺν ψόφοις συρριγεῖσαι,
 καθάπερ εἰς μισγᾶγκειαν τὴν πόλιν ἐπερρόθουν.
 οἱ Πέρσαι τὰς παρεμβολὰς εἶχον ἀντενωπίους
 3750 (καὶ μέχρι γὰρ Δαμάλεως καὶ τῶν Καλκηδονίων
 αἱ σφῶν δυνάμεις κέχυντο βαρῦθρον λαλαγοῦσαι),
 Ἄβαρας πρὸς τοῖς τείχεσιν ἐψήδρευον καὶ Σκύθαι,
 καὶ πᾶν δεινὸν καὶ πᾶν στυγνὸν ἐφαίνετο προδουμιάτων.
 ἐκεῖθεν ἤγει φοβερὸν ἢ Σκυθοτρόφος Σκύλλα,
 3755 ἐντεῦθεν τῆς Χαρῦβδεως ἠνοίγετο τὸ στόμα,
 καὶ μέσον ἐχειμάζετο τῆς πόλεως τὸ σκάφος,
 καὶ πανταχόθεν κίνδυνος καὶ πανταχόθεν σάλος.
 ὃ δὲ καιρὸς, ὡς ἔοικε, φιλονεικῶν ὃ τότε
 ἄλλο μηδὲν παραλιπεῖν μείζον κακὸν ἀνθρώποις,

P 77

B

3741 χαίροντος R 3742 ταχὺς A βαρῦστονός R, βαρῦ-
 θυμός M βιαιοκῦμων A 3747 χεῖμῶνος R 3748 ἐς
 μιγᾶγκειαν A 3750 Καλκηδονίων A 3753 πραγμάτων R

Sed haec annis sequentibus accidertunt. cum autem Heraclius ad-
 huc in Persia commoraretur et Persarum exercitus urbem Byzantinam
 sic obsideret ut ei devorandae prorsus inhiaret, alia quaedam gravis
 tempestas excita est, quae et ipsa navem illam se demersuram minita-
 retur. etenim ad exercitus Persicos etiam copiae Scytharum acceden-
 tes arenisque pares immanissimorum Avarum phalanges, torrentium in
 morem eruptione simul facta, versus urbem, ceu cavam quandam vallem,
 ingenti cum strepitu ferebantur. Persae castra metabantur ex adverso
 urbis, ad Damalim ac Chalcedonem usque diffusis eorum agminibus, quae
 quidem sonum horrendum edebant: Avarae et Scythae sub ipsis moeni-
 bus haerebant. nulla non tristis et horrenda sese facies oculis ostenta-
 bat. ab una parte terribiliter Scythica Scylla strepebat, ab altera Cha-
 rybdis os patulum conspiciebatur: in harum medio scapha urbis magna
 tempestate iactabatur, cui nulla non ex parte periculum procellis immi-
 nebat. cum denique tempus illud, uti quidem videtur, in hoc tota vi-
 rium contentione incumberet, ne quod aliud malum apud homines cala-
 mitate illius aetatis maius exstaret, cunctas etiam Tauro vicinas natio-

- 3760 καὶ πᾶσαν περιταύριον ἤγειρεν ἐθναρχίαν·
ἀκρίδα μυριόπτερον εἶποι τις ἂν εὐστόχως.
καὶ γὰρ τοὶ συμπηξάμενοι θαλαττοπόρα σκάρη
Ταυροσκυθῶν οἱ θύλαρχοι τῶν ἀγριοκαρδίων,
καὶ πλῆθος ἀπειράριθμον τοῖς σκάρεσιν ἐνθέντες,
- 3765 ἐπήεσαν καλύπτοντες τὰ νῶτα τῆς θαλάσσης
τοῖς λεμβადίοις τοῖς πυκνοῖς, τοῖς αὐτοξύλοις πλούσις.
οὕτως αἰμάστιγες πολλαὶ μυριαχόθεν ἦσαν
καὶ πάντοθεν τὰ πράγματα στενὰ τῇ βασιλίδι.
ἦν δὲ μὲν Πέρσης ὡς πικρὸς σκορπίος κεντροφόρος,
- 3770 ὡς δ' ἔχιδνα φαρμάκτρια Σκυθῶν θυμοτομία,
ἀκρίς δὲ Ταυροσκύθης δὲ πεζόπτερος πτηνόπους.
τόσοις κακοῖς ἐπάλαιε τὸ Βυζαντίων ἔσθιν,
πάντοθεν δ' ἦν ἀμήχανα τὰ τῆς ἐπικουρίας.
ἀλλ' ὑπερήσπιζεν αὐτοῦ μεγασθενῆς βραχίων,
- 3775 ἀλλ' ἦν ὑπέρμαχος αὐτοῦ παλάμη κραταιώχειρ.
καὶ τοῖνυν ἐξεφύσησεν ἄνεμος ἀγριοπόνους,
καὶ κλύδωνας ἐξήγειρε καὶ στρόφους πολυστρόφους,
καὶ πᾶσαν κατεπόντωσεν ἄπλετον στολαρχίαν.
ἔδυσαν ὡς ἡ μόλιβδος εἰς ἄλμην θαλαττίαν
- D 3780 οἱ κούφως ἐπιπλέοντες ὑδροκελεύθους πόρους,
ὡς πρὶν σοβαροπρόσωποι τοῦ Φαραῶ τριστάται.
ἐντεῦθεν ἐξεχύθησαν οἱ πρὶν πεφοβημένοι
Ῥωμαῖοι καὶ τοῖς τείχεσιν αὐτοὺς συγκεκλεικότες.

3760 ἐπιταύριον R, περιταύρειαν A 3766 καρβίους R
πυκνοῖς καὶ αὐτ. R 3769 μὲν ὁ R 3770 φαρμακείτρια R
3778 κατεπόντισεν R 3782 ἐξεχέθησαν A

nes concitavit, quas locustarum infinitati non abs re quis comparaverit. etenim Tauroscytharum immanium principes compactis scaphis et innumerabili multitudine in eas imposita, lintribus ex uno ligno factis univrsum mare cooperibant. hoc modo plagae variae de plurimis locis existebant, et ab omni parte res urbis imperatricis in angustum cogebantur. Persa consimilis erat pungenti scorpio, Scytharum ferox natio virulentae viperae, Tauroscytharum gens locustae, quae et pedes incedit et volat. tot et talibus aerumnis urbs laborabat, et in his omnibus malis auxilii nihil apparebat. sed enim propugnabat eam manus potentissima, robustumque brachium illam defendebat. itaque ventus ingens commotus tempestas et aquarum vertices excitavit, totamque classem illam immensam adobrui. videre tum erat instar plumbi sub aquas marinas demergi eos qui antea levi motu semitas illas humidis navigiis peragrabant, non aliter atque olim superbi Pharaonis satellitibus accidit. hinc iam Romani, prius terrore nimio percussi, extra urbem semet

- ὡς σελευκίδες ὤφθησαν ταῖς πτερωταῖς ἀκρίσιν,
 3785 ὡς ἴβεις δὲ πτερόισσαι τοῖς ὄφεσιν ὑπῆρξαν.
 καὶ μέλος ἐπινίκιον ἠλάλαξαν ὑμνοῦντες
 καὶ τὰς ἰδῶς τῇ στρατηγῷ θύοντες καταλλήλους.
 οὕτως οὐ γίγας σώζεται τῷ πλήθει τῆς ἰσχύος,
 οὐδὲ δυνάστης ἐν χερσὶ στρατοῦ πολυδυνάμων·
 3790 ἂν γὰρ θεὸς μὴ πῆξειε τῶν οἴκων τοὺς θεμέθλους,
 ἂν μὴ θριγγίῳ κραταιῷ τοὺς δόμους περιβάλλει,
 καὶ τὰ τῆς τέχνης ἄχρηστα καὶ τὰ τοῦ κόπου κόποι.
 Εἰς τοῦτο μὲν ἀπέβησαν τὰ πράγματα Ῥωμαίοις·
 τριάκοντα δ' ἐν ἔτεσιν Ἡράκλειος κρατήσας
 3795 φάος ἐξέλιπεν ὁμοῦ καὶ στέφος καὶ τὸν βίον.
 ἐπεὶ δὲ τὸν Ἡράκλειον ἠνάγκασεν ἡ φύσις
 δοῦναι τὸν χοῦν τοῦ σώματος τῇ γῆ τῇ δανεισάσῃ,
 ὃ παῖς αὐτοῦ χειρίζεται τὰ σκῆπτρα Κωνσταντίνος,
 ὃς πρὸς μικρόν τι γνωρισθεὶς μόνυρχος αὐτοκράτωρ
 3800 καὶ τῆς ἀρχῆς γενεσάμενος πρὸς ἓν ἔτος τοῦ στέφους
 ἀνθυπεκρύβη τύχιον, ἐξέλιπε πρὸ χρόνου,
 μηδὲν τι μνήμης ἄξιον φθειγόμενος ἢ δράσας,
 τῆς μητρονῆς, ὡς λέγουσι, Μαρτίνης καὶ τοῦ Πύρρου
 συγκεμισάντων φάρμακον αὐτῷ θανατηφόρον.
 3805 ὁ Πύρρος δ' ἦν ἀρχιερεὺς τότε τῆς Βυζαντίδος,
 λοιμὸς ἀνὴρ καὶ δυσσεβῆς καὶ φαρμακὸς καὶ γόης.

P 78

B

3784 τοῖς πτερωτοῖς A 3785 πτερώσαι R 3792 ἄριστα R
 3797 τῇ] καὶ ARR 3801 αὐθ' ἀπεκρύβη M 3805 οὔτος MR
 ὁ Βυζαντίου AR

effundebant, et intra muros quosdam conclusis hostibus ita tractabant natos in rupibus barbaros, ut locustas Seleucides solent, ut ibes illae volatiles agere cum serpentibus consuevere. simul triumphale carmen cum hymnis concinebant, et convenientes odas divae ductrici velut immolabant. ita gigas immenso robore salutem suam non tuetur, nec princeps potentis populi viribus se defendit. nam si deus aedium fundamenta non iecerit, si valido septo domos non obduxerit, omnes artis machinationes atque labores inutiles sunt.

Atque hunc sane Romani tam felicem obsidionis eventum habuere. secundum haec Heraclius annis 30 imperio administrato vitam cum corona reliquit. coacto autem a natura Heraclio ut corporis pulverem terrae, quae mutuum dederat, restitueret, Constantinus eius filius imperium accepit, et exiguum ad tempus eo potitus mortem immaturam obiit, nullo neque verbo neque facto memorabili ad posterum transmissio. perhibent autem venenum ei propinatam fuisse a Martina noverca et Pyrrho Byzantino pontifice, qui pestilens erat homo et impius, veneficus, praestigiator.

- Ὡς οὖν ἀπέλιπε ζωὴν τὴν κάτω Κωνσταντῖνος,
 Μαρτίνα παρεισφθέρηται τῇ σκηπτροκρατορίᾳ,
 καὶ μετ' αὐτῆς Ἡρακλωνῆς ὁ παῖς, ἀλλ' ἐπ' ὀλίγον·
 3810 μηδὲ γὰρ φθύσαντες σχεδὸν τῷ κράτει προσλαλήσαι
 τῆς θείας ἐκδικήσεως ἐκκλίνουσι τὸν σκόφον,
 ἄλλο μηδὲν κερδάναντες ἢ τὸ κακοὶ φανῆναι.
 οἷνα μὲν οὖν Ἡρακλωνῆς, ἡ δὲ Μαρτίνα γλωτταν
 ζημιωθέντες ἤχθησαν εἰς τὴν ὑπερορίαν,
 3815 καὶ μετ' αὐτοὺς πιστεύεται Κώνστις τὴν βασιλείαν,
 ὁ Κωνσταντῖνῳ γεννηθεὶς τῷ πρὸ μικροῦ κρατοῦντι·
 ὃς ῥίζας τρέφων πονηρὰς ἀρχῆθεν ἐν καρδίᾳ
 τῆς δυσσεβοῦς αἰρέσεως ἢ μᾶλλον ἀπονοίας
 τῶν διδασκόντων ἐν Χριστῷ θέλησιν μίαν λέγειν,
 3820 ἤνεγκε τότε καὶ καρπούς, ἀλλὰ καρποὺς πικρίας,
 ἐξ ὧν πολλοὶ μὲν ἔφαγον πλὴν ὅσον ἐπιγνώσαι
 ὅσον τὸ στῦφον οἱ καρποὶ καὶ τὸ πικρὸν ἀγχῶσαι,
 Μάξιμος δ' ὁ καλλύλωττος, σάλπιγξ ἢ χρυσοσάλπιγξ,
 ὁ Νεῖλος ὁ χρυσόρειθρος ὁ τῆς ὀρθοδοξίας,
 3825 ἕως ἐσχάτης πλησμονῆς μετέσχε τῆς πικρίας·
 τὴν χεῖρα γὰρ τὴν δεξιὰν ἐξεθερίσθη ἕξει,
 καὶ γλωσσοῦν μελιτόεσσαν οἴμοι προσαφηρέθη,
 τὴν νέκταρος πηγάζουσαν ἐνθέον τὰς συρμάδας.
 Οὗτος ὁ Κώνστις ὁ σκαιὸς ἀειφυγία θλίβει

D 3830 Μαρτῖνον τὸν ἐπίσκοπον τῆς προεβυτιέρας Ῥώμης·

3808 παρεισφέρηται R 3816 [πρὸς μικρὸν A 3819 θε-
 λησιν ἐν Χριστῷ M μόνην A 3820 καρπὸν ἀλλὰ καρπὸν MR
 3821 πλὴν] ἀλλ' A 3823 καλόγλωττος M 3825 ἐσχάτον RR

Cum ergo vitam hanc terrenam Constantinus reliquisset, Martina imperium ad se astu traducit et ad Heraclonam filium: sed eo non diu frui potuit. nam cum vix illud a limine quasi salutare potuissent, divinae vindictae poculum hausere, nihil aliud lucri ex imperio nacti quam quod improbos se declaraverint. itaque naribus Heraclonas amissis, Martina lingua, solum vertere iussi sunt. post eos imperium Constanti redditur, eius Constantini filio qui non ita pridem regnaverat. hic inde ab initio radices in corde malas fovens illius impiae sectae, vel furoris potius eorum qui unicum in Christo voluntatem agnoscere iubent, fructus sane impietatis tulit, sed admodum amaros; quos fuere quidem qui degustarent, sed aliud nihil inde consecuti quam quod eorum acerbiter agnoscerent. atque huius amaritudinis ad extremam usque satietatem particeps factus est eloquentissimus ille Maximus, aurea illa tuba, Nilus quasi quidam doctrinae veritatis aurifluus. quippe manus ei dextra praecisa fuit, et mellea lingua, divini rivos nectaris effundens, simul adempta.

Idem Constans, vir nequam, exsilio perpetuo Martinum Romae ve-

πάπαν αὐτὸν ἀποκαλεῖν οἶδε Ῥωμαίων γλῶσσα.
καὶ Κάιν μιμησάμενος ἐπ' ἀδελφοκτονίᾳ,
καὶ κτείνας Θεοδοσίον τὸν ἐκ μιᾶς ἀρούρης
καὶ τῶν σπερμάτων τῶν αὐτῶν αὐτῷ βεβλαστηκότα,

3835 εἰς Σικελίαν ὑποπλεῖ τὴν πολυφορωτάτην,
τὴν πόλιν τὴν βασιλείον ἀποκοσμήσαι θέλων
καὶ τὴν ἀρχὴν χαρίσασθαι τῇ τριπεμπέλῳ Ῥώμῃ,
ὡς εἴ τις ἀβροστόλιστον ἀποκοσμήσει νόμφην
καὶ γουῶν τινὰ τρικύρωνον ὡς κόρην ὠραίσει.

3840 ἀλλὰ τὰ διαβούλιμ μάταια τῶν ἀνθρώπων,
ἂν μὴ συμπράττῃ καὶ θεός, ἂν μὴ συνεπιπέσῃ·
θερμοῖς γὰρ ὕδασιν αὐτοῦ ψυχεγωγῶν τὴν σάρκα
ψυχρὸν ἐκεῖ κελίχιον ἐξέπιε θανάτου,
ἔτεσιν εἴκοσι λαχὼν πρὸς τοὺς ἐπὶ τοῦ κράτους.

3845 Καὶ τυραννεῖ Μιζίζιος, ἀνὴρ ἐκ Σικελίας,
ἀνὴρ χαριτοβλέφαρος, ἀστεῖος τῷ προσώπῳ.
πλὴν ὅμως οὐκ ἐπὶ μικρὸν ἀπήλυνσε τῆς τύχης,
ἀλλ' ἀπεψύχῃ τάχιον, ἀλλὰ φανείς ἐκρέβῃ,
ὥσπερ ἂν ῥόδον ἐκρυῖ καὶ παραντίκα ρεύσῃ.

3850 ὃ γάρ τοι παῖς τοῦ Κωνσταντος ἕρτι λαβὼν τὰ σκῆπτρα
(τοῦνομα δὲ τῷ βασιλεῖ βρεφόθεν Κωνσταντῖνος)
στόλῳ βαρεῖ τὴν Σικελῶν καταλαμβάνει νῆσον,
καὶ πάντας τοὺς αὐτόχειρας καὶ τοὺς ὀλεθροργάτας

P 79

3833 μικρᾶς M	3834 μετεσχηκότα M	3836 βασιλίσσαν R
3837 τριπεμπόλω R	3838 ἀβροστόλιον R	3840 τὰ] γὰρ
τὰ R	3841 συνωπινέει ARR. num Latine?	3847 μακρὰν A
τοῦ κράτους R	3848 ἀπεψύχῃ M	3849 ἐκρυῖν R
3852 χόραν R	3853 ὀλεθροργάτας R.	ρέυσει RR
		ῥεύσει RR

teris antistitem, quem Romani papam appellare consueverunt, multavit. praeterea Caini fratricidium imitatus Theodosium parentibus iisdem cum ipso natum interfecit. hinc in Siciliam fertilem cum classe profectus, urbem imperatricem ornamento suo spoliare volens, Romae vetulae conatus est imperium restituere, non aliter ac si quis egregie vestitam puellam ornatu suo denudet, ac vetulam trium cornicum aetatem habentem ceu puellam iuvenulam exornet. sed enim vana sunt hominum consilia, ni deus annuat et iuvet. quippe dum calidis aquis imperator voluptatis causa semet oblectat, frigidum mortis poculum exhaurit.

Eo mortuo tyrannidem Mizizius, natione Siculus, usurpat, vir amabili quidem gratoque vultu, sed qui hac fortuna non diu frui potuit. quippe celeriter extinctus est, instar rosae, quae vix nata continuo marcescit. etenim Constantis filius Constantinus ingenti classe Siciliam occupavit, et omnes interfectores patris imperatoris iugulavit, quos inter

- τοὺς βασιλέως καὶ πατρὸς ἐνδίκως ἀποσφάττει,
 3855 καὶ σὺν αὐτοῖς Μιζίζιον τὸν τυραννηκότα.
 B τοῦτον τὸν αὐτοκράτορα λαὸς ὁ συρφετώδης
 καὶ τὸ τοῦ δήμου συμμιγῆς ἐκάλουν Πογωνᾶτον,
 ὅτι, φασίν, ἐκναστολῶν κατὰ τοῦ Μιζίζιου
 μείραξ τρυφεροπρόσωπος ἀνίουλος ἀπώγων
 3860 ἐκεῖθεν ἀνθυπέστρεψεν ἀνὴρ τελειωπώγων.
 οὗτος ἀθροίσας σύλλογον ἀνδρῶν θεοφορήτων
 τὴν πατρικὴν ἀσέβειαν ἀνέσπυσε ῥιζόθεν,
 τοῖς φτυουργοῖς τῶν εὐσεβῶν καταρτισθεῖς δογμάτων.
 ἔθυνεν οὖν ἐν ἔτεσι δεκαεπτὰ τὸ κράτος.
 3865 ὡς δὲ καὶ θνήσκειν ἐμελλε καὶ καταπῦν εἰς κόνην,
 υἱὸν Ἰουστινιανὸν δείκνυσι βασιλεῦ
 καὶ κράτορα καθίστησιν αὐταρχον γῆς Ῥωμαίων.
 C ὅς ἀπὸ βάρθρων ἤγειρεν, ἀπὸ ῥιζῶν ἐσχάτων
 τὸν μέγαν οἶκον τὸν λαμπρὸν τὸν ἐν τοῖς ἀνακτόροις,
 3870 χροσέων πυραυγῆμασι ψηφίδων καταναγύσας
 τοὺς τοίχους, καὶ τὸ δάπεδον μαρμάρους καλλιχρῶσις,
 ὅς ἔτι τοῦ δομήτορος τὴν κλῆσιν διασώζει.
 Ὁ βασιλεὺς δὲ μισηθεὶς ἄρχουσιν, ἰδιώταις,
 τοῖς ὄχλοις τοῖς ἐν ἄγορᾷ, τοῖς ἐν τοῖς ἀνακτόροις,
 3875 ὡς σκληρογνώμων, ὡς σκαιός, ὡς ἐντροφῶν τοῖς φόνοις,
 καὶ πλέον ὡς ἀνθέκαστος ἔξ αὐταρέσκου γνώμης
 (ἦν γὰρ καὶ δοκῆσσοφος καὶ πλήρης ἀπονοίας,

3861 σύνοδον M	3862 δυσσεβειαν M	3864 ἔθυνε μὲν AM
3867 τῆς R	3870 καταναγύσας M	3871 τὸ τεῖχος A
παλυχροῖς R	3874 καὶ τοῖς ἐν ἀνακτόροις M	

et Mizizius fuit, qui tyrannidem arripuerat. hunc imperatorem Constantinum vulgus hominum Pogonatum, hoc est barbatum, appellabat, quod, uti de literatum monumentis accepimus, expeditionem illam maritimam contra Mizizium suscipiens adolescens admodum, facie delicata, nihil habens lanuginis aut barbae, cum integra virilique barba de Sicilia reversus fuisset. synodo virorum divinitus gubernatorum coacta, paternam impietatem radicatus exstirpavit, a piorum dogmatum plantatoribus in viam revocatus. imperavit autem annos septemdecim. moriturus et in pulverem rediturus Iustinianum filium imperatorem renuntiavit, qui magnam illam splendidamque domum in regia de fundamentis extruxit et aureis calculis distinxit, parietibus et pavimento de marmore confectis. domus ipsa nomen conditoris etiam nunc retinet.

Ceterum Iustinianus imperator invisus erat proceribus, privatis, vulgo, tam in foro quam in aula degentibus, tanquam durus, ferox, cae-

- καὶ ταῖς βουλαῖς οὐ κοινωνόν, οὐ συνεργάτην εἶχε,
 πᾶσαν πλουτεῖν οἰόμενος τὴν ἐν ἀνθρώποις γνῶσιν),
- 3880 ἐντεῦθεν τοίνυν μισηθεὶς ἀξίαν τῆς κακίας
 τὴν ἔκπτωσιν ἐφεύρατο τὴν ἐκ τῆς σκηπτουχίας.
 καὶ γὰρ ἀνὴρ τις εὐγενῆς τῶν ἀπὸ τῆς συγκλήτου,
 πατρικίος ἀξίωμα, Λεόντιος τὴν κλῆσιν,
 εὐρὼν καὶ συναϊρόμενον καὶ σύμφρονον τὸ πλῆθος
- 3885 (πρὸς γὰρ Ἰουστινιανὸν ἔτριφον πάντες μῖσος)
 ἐγίσταται τῷ βασιλεῖ μετὰ τῶν συμμοχούτων,
 ὅτε τὸ καλλιβλέφαρον ὄμμα καὶ φωτοφόρον
 ἔμνε δύναν κατὰ γῆς καὶ πᾶν ἦν ἐν δεμνίοις,
 καὶ χειρωσάμενος αὐτὸν ὡς ἐν δικτύῳ θῆρα
- 3890 ἐκπέμπει διαπόντιον εἰς τὴν Χερσῶνα πόλιν,
 τὴν ὄνα πρότερον τεμῶν καὶ πρόσωπον αἰσχύνους.
 ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐκάμμνε τὸ βλέφαρον τῆς δίκης,
 ἀλλ' ἐπεντρόνισεν ὀρθῶς, καὶ τὸν ἐπαναστάτα
 τοῖς ἴσοις ἀντημείρατο καὶ ταντομέτροις μέτροις.
- 3895 ληστῶν ληξιομένων γὰρ Ἀφρικανῶν τοὺς ὄρους
 (Ἀρραβες ἦσαν οἱ λησταὶ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ἄγαρ)
 καὶ πᾶσαν τὴν παράλιον κακούτων καὶ κειρόντων,
 ὁ βασιλεὺς ὑπερπαθῶν στόλον βαρῶν ἄρτίει,
 καὶ πέμπει κατὰ τῶν ληστῶν τούτων τῶν ἐγροπόρων*
- 3900 οἷς καὶ συμμίζεσαι στεροῶς αἱ ναυτικαὶ δυνάμεις
 ἐκείνους μὲν μετὰ θυμοῦ καὶ τόλμης ἐπιόντας

D

P 80

3878 καὶ ταῖς βουλαῖς οὐ συνεργὸν οὐ κοινωνόν ἀπέχε R
 3879 τῶν ἀνθρώπων R 3882 τῶν] ὧν R 3884 συναρά-
 μενον M 3887 φωτοτρόφον MR 3888 παῖς ARR
 3896 ἄγρας M

dibus gaudens, ac praesertim quod ipse sibi nimium placeret nimiumque tribueret. erat enim opinione sua sapiens, reapse autem demens; nec consiliis socium nec adiutorem quemquam adhibebat, quod existimaret se cognitionem rerum omnium, quae in homines cadere possit, habere. quapropter exosus universis praemium improbitatis repperit, imperii nimirum amissionem. etenim vir quidam nobilis, senator, patricius dignitate, cui nomen Leontius, cum plebem sibi adiumento auxilioque praesto fore cerneret, universis odio Iustinianum imperatorem persequentibus, suis cum sociis eum noctu aggreditur, quasi que bestiam cinctam indagine capiens, praecisis naribus vultuque deturpato Chersonem deportari curat. verum oculus iustitiae minime clausus mansit, sed recte seditionis auctorem intuitus pari mensura vicem ei rettulit. cum enim Africae fines a praedonibus quibusdam diriperentur, qui Arabes erant, ex Agarenorum gente, iamque regionem maritimam universam vexarent ac popularentur, suorum commiseratione motus imperator classem magnam

- καθάπερ κάπρους ἀφριστάς ἀπήλασαν ἐκείθεν,
 Ῥωμαίοις δ' ἀνεσώσαντο τὰ τῶν Καρχηδονίων,
 ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἠρέμησαν οἱ παλιμναῖοι θῆρες,
 3905 πάλιν δ' ἀντεπεστράτευσαν μυριοστόλῳ στόλῳ,
 καὶ πλείονι συμμίζαντες Ῥωμαίοις στολαρχίῃ
 B ἐτρέψαντό τε πρὸς φρυγὴν ναυάρχους ναυσιπλόους,
 καὶ τὴν ὀλβιοδαίμονα πόλιν Καρχηδονίων
 ἐλόντες καὶ σκυλεύσαντες καὶ κατηδαφικότες
 3910 τὸν χρῦσεον ἐξέκοψαν βάστραχον τῆς Λιβύης.
 ὄχλος οὐκοῦν ὁ ναυτικὸς καὶ πάντες οἱ στολάρχαι
 τὴν ἐκ τῆς ἤττης ἔμπικρον αὐ φέροντες αἰσχόνην,
 ἰώμενοί τε τὸ κακὸν ἄλλῃ κακῇ μεγάλῳ,
 ὠδίνουσί τε σπέρματα τὰ τῆς ἀποστασίας
 3915 καὶ Κρήτη προσορμίζονται τῇ τρισμεγίστῃ νήσῳ,
 ἀλλήλοις τε συνθέμενοι καὶ συνομωμοχότες
 ἐνταῦθα τῆς θρασύτητος ἐκρήσσουσι τὸ βάρος,
 καὶ σφῶν ἐπιλεξάμενοι συναποστάτην ἓνα,
 C λεγόμενον Ἀψίμαρον, κράτορα καθιστώσιν,
 3920 ὃς σὺν αὐτοῖς καὶ μετ' αὐτῶν τὴν πόλιν περισφύγγας
 καὶ προδοτῶν ἐπιτυχῶν κρατεῖ τῆς Βυζαντίδος,
 καὶ πρῶτα μὲν Τιβέριον αὐτὸν μετονομάζει,
 ἔπειτα καὶ Λεόντιον ἐξενεγκῶν εἰς μέσον
 καὶ τῇ τοιμῇ τῇ τῆς ῥίνος τὴν κόλασιν μετρῆσας

3903 ἀν ἐσώσατο M 3905 ἀντεπεστράτησαν ARR, ἀν ἐπεστρά-
 τευσαν M 3906 Ῥωμαίων MR 3915 τρισμεγίστῳ MR
 3917 βαρύτητος ἐκρύβουσι A 3918 ἀπολεξάμενοι τῶν ἀποστά-
 των M

instruit, et adversus praedones maritimos ablegat. cum eis nauticae Romanorum copiae manu conserta, quanquam insigni cum ferocia praelium capesserent, spumantium aprorum in morem, tamen inde tandem hostes pepulerunt urbemque Carthaginiensium Romanis conservarunt, at vero immanes illae belluae nequicquam poterant quiescere, sed immensa classe comparata bellum instaurabant, Romanosque maiori navium adorti numero in fugam coniecerunt tam navium praefectos quam classarios milites, simul florentem opibus Carthaginiensium urbem ceperunt, eaque direpta et solo aequata cinctum aureum Libyae totius exciderunt. igitur nautica multitudo classisque duces ignominiam cladis acceptae non ferentes, malum malo maiori sanantes, defectionem ab imperatore moliantur et maximam ad insulam Cretensem naves appellant. hic coniuratione facta suam audaciam produnt, unumque de sociis defectionis imperatorem declarant, cui nomen erat Apsimarum. is adiutus ipsorum opera cingit urbem obsidione, proditoresque nactus Byzantium occupat. hic primo se Tiberium nuncupat, deinde Leontium pro-

- 3925 φρουρᾶ καθείργουσιν αὐτὸν ἀφύκτω πικροφρούρῳ,
 ἔτεσι μόνοις ἐν τρισὶ κρατήσαντα Ῥωμαίους.
 Εἶχε μὲν οὖν Ἀψίμαρος τὸ τῶν Ῥωμαίων κράτος,
 καὶ πνεύμασιν ἐφέρετο τύχης ἀπαλοπνόοις,
 ἐν μόνον ἔθραττεν αὐτόν, ἐν μόνον ἐθορούβει,
- 3930 μὴ πρὸς Ἰουστινιανὸν πάλιν τὰ σκῆπτρα φθάσῃ,
 καὶ πάλιν ἀναλόμπιμος γένηται πρὸς τὸ στέφος
 ὃ πρὶν αὐτὸ ζημιωθεὶς καὶ σὺν αὐτῷ τὴν εἶνα.
 ὡς Θῆρα γοῦν ὑγρόχερσον ὑπώπτει τὸν ἄνδρα,
 καὶ μᾶλλον τοὺς προφοιβασμοὺς ἀκούων καὶ προρηήσεις
- 3935 καὶ τὰ κομπολογήματα τῶν ἄστερολεσχούντων.
 ἐκίνει τοίνυν μηχανάς, ὥρτυτεν ἐπινοίας,
 ὡς ἂν αὐτοῦ κωλύσειε τὰς πρὸς τὸ κρεῖττον τύχας.
 μαθὼν γοῦν ὡς ἡρμόσατο τὴν αὐδομαιμονοῦσαν
 τῇ τῶν Χαζάρων ἄρχοντι χαγάνῳ Θεοδώρῳ,
- 3940 καὶ παρ' αὐτῷ καὶ μετ' αὐτοῦ σκηνοῖτο καὶ διάγοι,
 πρεσβείαν πέμπει τῷ δεινῷ βαρβάρῳ τῷ χαγάνῳ,
 χρημάτων ὑπισχνούμενος ὅλας αὐτῷ θαλάσσας,
 ἂν τὸν Ἰουστινιανὸν δίσσας δεσμοῖς ἀρρήκτοις
 ἀπεμπολήσειεν αὐτῷ τριδουλον ὡς οἰκέτην,
- 3945 ἤγουν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμῶν ἐκπέμψῃ.
 ἀκούει ταῦθ' ὁ βάρβαρος ἐκεῖνος ὁ χαγάνος,
 τῷ τῶν χρημάτων ἔρωτι πυροῦται τὴν καρδίαν
 (καὶ τί γὰρ ἢ τριβάρβαρος χαγάνος σκυθογνώμων ;),

D

P 81

3925 καθίστησιν M πικροφρούρῳ M v. 3926 om RR 3928 ἀπα-
 λοπλόοις AM 3930 πρὸς τὸν Ἰουστ. AM 3931 μὴ MR
 ἀποπόμβιος R 3933 ἐπώπτειτε A 3938 οὖν R 3940 μετ'
 αὐτοῦ καὶ παρ' αὐτοῦ R 3944 αὐτόν AM 3947 χρησίμων R
 3948 ἢ] ὁ M

ductum in medium naribus mutilat et firmam in custodiam concludit, cum is tribus tantum annis imperio potitus fuisset. itaque regnabat Apsimaros, et fortuna prospera fruebatur. unicum erat quod hominem perturbaret, nimirum ne rursum Iustinianus ad imperium arcesseretur, qui eo nuper una cum naribus fuerat spoliatus. immo divinationes et oracula quaedam et astrologorum festivas praedictiones audiens virum istum ceu bellum ancipitem suspectum habebat. quapropter molitiones instituit et consilia quaerit, quibus occasiones ad fortunam prosperiorem ei prae-cideret. certior ergo factus Iustinianum Theodoram sororem suam germanam chagano Chazarorum principi matrimonio iunxisse, iamque cum illo familiariter dogere, legatos ad barbarum, saevum alioquin hominem, mittit, immensasque pecunias ei pollicetur, si Iustinianum vinculis in-jectis sibi mancipii in morem venderet, aut eius saltem caput a cervi-cibus recisum mitteret. his auditis animus barbari cupiditate pecunia-rum inflammatur, et ut Scythica praeditus indole, consilium capit inhu-

- ἀπάνθρωπον βουλευέται βουλήν καὶ θηριώδη
 3950 εἰς προσγενῆ καὶ τὸ μηδὲν αὐτὰν ἡδικηκότα,
 καὶ τῷ ζητοῦντι μελετᾷ τὸν δυστυχή προέσθαι.
 χρυσὲ προδότα, πάντολμε, δύστροπε, κακεργάτω,
 καὶ φίλων ἀπεμπολητὰ καὶ γένους ἀναιρέτω,
 τί τοῦτο; πῶς παλιμπετεῖς καὶ παλιμβόλους τίθης;
 B 3955 πῶς δὲ πρὸς ἄλλοπρόσαλλον γνώμην μεταβιβάζεις
 τοὺς ἀποικίλους τοὺς ἀπλοῦς ὑπὸ Θεοῦ πλασθέντας;
 ἀλλὰ τὸ μέλλον, ὡς φασι, καὶ τὸ κεκρωμένον
 οὐ τείχος σχίσει σιδηροῦν, οὐ τοῦ πυρὸς ἡ γνάθος.
 ὁ γὰρ Ἰουστινιανὸς τοὺς δόλους τοῦ χαγάνου
 3960 καὶ τὰς βουλὰς ἀναμαθῶν ἐκεῖθεν δραπετεύει,
 καὶ προσεταιρισάμενος ἄδραϊς ἐπαγγελίαις
 τὸν Τέρβελιν τὸν ἄρχοντα τοῦ τῶν Βουλγάρων ἔθνους
 καταλαμβάνει σὺν αὐτῷ τὴν Βυζαντίδα χθόνα,
 Βουλγάρων ἐπαγόμενος μυρίους λεγεῶνας.
 3965 ὀλίγοις δὲ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τὸ βούλευμα πιστεύσας
 καὶ σὺν αὐτοῖς ὑποδραμιῶν σωλῆνας ὑδρορροῶν
 τὴν εἰς τὴν πόλιν ἀπόδοδον ἐντέχνως ὑποκλέπτει,
 καὶ δεύτερον ἀρχηγετῆ καὶ ζώννυται τὸ κράτος.
 C τὰς δ' ἐπὶ τούτοις συμφορὰς τίς παραστήσει λόγος;
 3970 τῷ μὲν Βουλγάρων ἄρχοντι πληροῖ τὰς ὑποσχέσεις
 καὶ δωρεαῖς ἀμείβεται πολλῶν δαψιλεστέραις,
 πυρὶ δὲ δίδωσι συγγόνους τῶν περιλάμπρων οἴκους,

3950 τὸν A 3955 πρὸς ἄλλο πρόσωπον M 3956 ἀπὸ RR
 3958 κλύσει R 3963 Βυζαντίδος R, βασιλίδος R 3965 ὑφ'
 αὐτῷ R βούλημα ARR 3972 οἴκων ARR

manum ac belluinum contra suum affinem, a quo laesus nunquam fuerat, meditans ipse secum quo pacto miserum Apsimaro quaerenti proderet. o aurum, proditor, tyranne perverse, malefice amicorum venditor, proprii generis interfector, quid hoc est rei? cur tecum ipse mutato consilio pugnās? cur inconstantes facis? cur in aliam faciem mutas eorum mentes qui simplices et varietatis expertes a deo creati sunt? sed enim id quod futurum est, semel divinitus decretum, nec murus, ut aiunt, ferreus, nec ignis impedire poterit. Iustinianus enim chagani fraudibus et consiliis perspectis fuga saluti consulit, adiunctoque sibi promissis amplissimis Terberi Bulgarorum principe cum illo Byzantium tendit, ductis eo Bulgarorum immensis legionibus. deinde perpaucis suorum consilio suo credito, cum iisdem canales aquaeductuum ingressus furtim et solerter aditum in urbem sibi parat; quo facto iterum coepit imperare. consecutas vero deinceps calamitates quae possit oratio satis exprimere? quae Bulgarorum principi promissa fuerant, praestat: amplissimis ei mu-

καὶ διαρπάξει χρήματα, καὶ δίκην βοσκημάτων
τῶν μεγιστάνων πλείονας οἴκτιστα καταθύει.

3975 καὶ δὴ καὶ τὸν Λεόντιον κτείνει σὺν Ἀψιμάρῳ
οἷα ληστὰς καὶ συλευτὰς αὐτοῦ τῆς σηκητιουχίας.
οὕτω κακοὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑπόκεινται τῆς δίκης·
κἂν παραντίκα φύγωσι τὰ τῆς ποινηλασίας,
ἀλλ' ὕστερον ὑπέχουσι μείζονας τὰς κολύσεις.

3980 οὐ μόνους δὲ τοῖς ἀρχηγοῖς τούτοις τῆς τυραννίδος
ἐπέσεισε τὸν σίδηρον ἐδικητῆρ ὧν ἔτλη,
ἀλλὰ γε καὶ Καλλίνικον αἰζίσους καὶ χλευάσους,
τὸν ἀρχιερατεύοντα ταύτης τῆς βασιλίδος,
καὶ παιδαρίον θέμενος ὕβριν μωρονηπίων,

3985 τέλος ἀπέσβεσεν αὐτοῦ τοῦ σώματος τοὺς λύχνους·
ἦν γὰρ τοι καὶ συναίτιος καὶ ῥέκτης καὶ συνίστωρ
τῶν εἰς Ἰουστινιανὸν ποτὲ τετολμημένων.
οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ κατὰ νοῦν βυλλόμενος ὁ κράτωρ
ἕσας ἐκέρασαν αὐτῷ κύλικας πιχροπότους

3990 οἱ τῶν ὀρίων κάτοικοι τῆς Ποντικῆς Χερσῶνος,
ὅτε διῆγε παρ' αὐτοῖς ἀπελαθεὶς τοῦ κράτους,
ποτὲ μὲν ἀποσκώπτοντες, ποτὲ δὲ δυσφημοῦντες
καὶ βέλεισιν ὄνειδισμῶν κεντοῦντες κακογλώσσων,
ποτὲ βυσσοδομεύοντες βουλὰς κακομηχάνους,

3995 ὡς ἢ τοῖς σπλάγχνοις τοῖς αὐτοῦ βύψαιεν τὰς μαχαίρας
ἢ καὶ δεσμώτην ἄθλιον πέμψειαν Ἀψιμάρῳ, —

3976 σκληστὰς ARR
δοξ τούτου M

3979 δικάσεις M
3986 τι καὶ συνέστιος A

3980 τῆς τυραννί-

D

P 82

neribus vicem refert. deinde complures domos illustres igni concremat, facultates diripit, instar pecudum potiore magnatum partem miserrime trucidat, interfectis etiam Leontio et Apsimaro tanquam latronibus et imperii raptoribus. sic mali oculis iustitiae sunt expositi, et quamvis aliquandiu poenas effugiant, tandem tamen supplicia maiora luunt. neque tantum Iustinianus hos tyrannidis usurpatores principes gladio percussit ultore miseriarum suarum: verum etiam Callinico patriarchae contumeliis et ludibriis affecto ac puerorum iniuriae exposito demum oculos eruit, quod adiutor et conscius eorum fuisset quae designata in Iustinianum erant. praeterea revocans ad animum imperator quam acerbè tractatus fuisset a Ponticae Chersonis incolis, cum imperio deiectus apud illos viveret (nam modo dicerent in eum illudebant, modo mala imprecabantur, modo contumeliis improbarum linguarum pungebant, modo consilia subdola magno silentio tractabant, quando tandem gladios in ipsius visceribus tincturi essent vel infelicem comprehensum Apsimaro

- ταῦτ' οὖν Ἰουστινιανὸς τοῖς λογισμοῖς ἐγγράφων,
καὶ κατ' αὐτὸν ἀνατυπῶν καὶ ζωγραφῶν τοὺς τύπους,
καὶ πικραίνόμενος αὐτοῖς οἷα βαρβαροτρόποις
4000 πέμπει στρατὸν ναυσίπλοον, κελύων ἀποσφάττειν
ἅπαν τὸ γένος ἠβηδὸν τῶν προλελυπηκότων,
καὶ φείδεσθαι μὴ γυναικῶν, μὴ τῶν ὑποτιθίων,
μὴ γηραιῶν, μὴ νεαρῶν, μὴ πρεσβυγενεστέρων·
οὕτω βαρὺς ἐκάχλαζεν ὁ κατ' ἐκείνων χόλος.
4005 ἦν γοῶν ἀξιοπένθητον Χερσωνιτῶν τὸ πάθος,
καὶ συγκινοῦν εἰς οἰμωγὰς τοὺς φιλανθρωποτέρους,
B ὑπερηνικά Βηθλεὲμ τοὺς πολυστόνους πόρους
καὶ στοναχὰς βαρναλγεῖς, βούς πολυστενάχους.
ἐκεῖ μὲν γὰρ ἡ βρεφικὴ καὶ μόνη νηπιότης
4010 ταῖς φονετρίαις εἰς σφαγὴν ὑπέκειτο παλάμαις·
ἐνταῦθα δὲ τριπέμπτοι, πρωθῆβαι, κενάιαι,
γυναῖκες ἀπαλόχροοι, κορίσκιαι, μειρακίσκοι,
φύρδην κατεμελλίζοντο καθάπερ ἐν μακέλλῳ.
ὄλολυγὴ δὲ πανταχοῦ καὶ γόος ὄξυβόας.
4015 καὶ λόφοι μὲν ἀντίδουποι τοῖς θρηνηταῖς ἀντίχουν,
ἀκταὶ δὲ κυματόκλυστοι δεινὸν ἀντεπερρόθουν.
οὕτω μὲν οὖν εἰς Σκυθικὴν, ὅ φασιν, ἐρημίαν
Χερσῶν ἢ πολυάνθρωπος αἴφνης μετεποιήθη,
C καὶ γέγονε πολυχανδὴς Αἶδου γαστήρ πανδόχου
4020 καὶ τάφος μυριόνεκρος καὶ τοῦ θανάτου πύλη.
- 3998 ἀνασκοπῶν AR τρόπους RR 4001 ὁμαδὸν M 4002 καὶ] μὴ M 4005 πένθος R 4007 ὑπερηνικῶ καὶ A στό-
ρους AMR 4015 ἀντίδουποι A ἀπήχουν M 4018 μετ-
επτοήθη M

missuri, secum dispicientes) haec igitur cogitationibus suis Iustinianus inscribens, et per ea tanquam barbarorum moribus consentanea vehementer exacerbatus, copias navales ablegat interfectum quicquid istis ubi laesus fuerat, aetatis adultae hominum esset, praecipiens inter alia ne vel mulierculis vel lactentibus pueris vel senibus vel iuvenibus parcerent. tam gravi adversus eos iracundia flagrabat. haec Chersonitarum calamitas digna erat quae deploraretur; adeoque paulo humaniores ad lamentandum commovebat. quippe miserias Bethlehemiae clamoresque tristissimos superabat. istis enim sola infantilis aetas interficiebatur, hic decrepiti, adolescentes, mulieres, puellae tenerae, pueri citra discrimen velut in macello membratim dilaniabantur. continuo tollebantur eiulatus et clamores acres ab omni parte, tam collibus quam litoribus ad lamentantium voces respondentibus. hoc modo populosa Cherson in Scythicam quod proverbio dicitur, solitudinem subito commutata redactaque fuit, infinita multitudine perempta. cum autem accepisset im-

- ὁ βασιλεὺς δ' ἀκηκοὺς ὅτι τῶν βρεφελίων
 τῶν τρυφερῶν καὶ νεογνῶν οἶκτος ἐγένετό τις,
 γλεγμαίνει πλέον τῷ θυμῷ, καίεται τῇ ματίᾳ.
 κότος οὐκοῦν βαρῆμης κατὰ τῶν φεισισμένων,
 4025 καὶ τιμωρίας κατ' αὐτῶν ἀπόφασις αὐτίκα.
 καὶ πάλιν ἦν ναυστόλησις ἀκάτων γοργοπλόων,
 καὶ στρατεύμα μυριάδων ὡσπερ εἰς πολεμίαν,
 καὶ σὲν αὐτῷ Φιλιππικός, ὃν ἔλεγον Βαρδάνην,
 ἀρχηγειτήσιον τοῦ στρατοῦ καὶ τὸν λαὸν κοσμήσιον,
 4030 ὡς ἂν συνεκκεντήσωσι ῥομφαίαις καὶ τὰ βρέφη,
 κἄν ἄρτι πρώτως βλέποιεν τὸ κάλλος τῆς ἡμέρας,
 κἄν γάλακτος ποτίζοιτο συρμάδας βρεφοτρόφους,
 καὶ ταῖς βοῦσι πολεύσωσι πάσας τὰς λειωφόρους,
 καὶ περιανλακίσωσιν αὐτῶν τὰς πεδιάδας,
 4035 καὶ θήσωσιν εἰς ἔρημον τὴν πρὶν εὐθηνουμένην,
 τὰς ἀγνιάς εἰς ἄρουραν στάχσι βροδομένην,
 τὴν πόλιν πολυάνδριον, ἀφανισμοῦ πεδίον.
 τοῦτο κακῶν παραιτίον γέγονε τῷ κροτυῶντι,
 καὶ πάλιν πειρατήρια, καὶ πάλιν τρικυμία
 4040 καὶ κλέδωνες ἐπάφλισαν ἀγριοπνύου βίας.
 ἦ γὰρ στρατεύσιμος ἰσχύς ἦ νευανστοληκῦτα
 τὴν γνώμην τὴν ἀπάνθρωπον ἐκείνον μυσσαχθεῖσα
 ὡς τίγριν ἀγριόθυμον, ὡς λύκον αἰμοβόρον,
 εἰροῦσα καὶ Χερσωνιτῶν τοὺς ὑπολελειμμένους

4025 δεινὰς ἐπινοεῖται RR 4029 λαοῦ καὶ τὸν στρατὸν R
 4030 ῥομφαίαν RR 4031 πρῶτον MR 4033 τοῖς ARR
 πολεύσωσι RR 4034 περιανλακίσουσιν R 4035 θήσου-
 σιν RR 4037 καὶ πόλιν τὴν πολυάνδρον M 4038 κακοῦ R
 γινεται M 4042 ἐκείνην R

perator aliquam fuisse rationem habitam ex commiseratione tenerorum infantum, maiorem in modum exarsit iracundia furoreque percitus est. quapropter iis graviter succensebat qui pepercant; adeoque poenas in hos graves cogitatione concipiebat. rursus ergo classis ablegatur una cum immensis copiis velut in hosticum solum; quibus et Philippicus cognomento Bardanes intererat, ut classi militibusque praeesset ac omnino gladiis infantes quoque necari curaret, etiamsi recens in lucem editi forent, etiamsi lacte adhuc alerentur; ut bubus denique vias publicas omnes inverti iuberet et campos undique sulcari, quo fortunata prius urbs in solitudinem redigeretur, eius vicī converterentur in arva, populolum denique oppidum campus desolationis fieret. hoc institutum animi magnorum imperatori malorum origo fuit: rursus enim in pericula gravissimosque fluctus incidit. quippe milites tam immane decretum eius abominati, ac praesertim ubi superstites e Chersonitis instar tigridis

- P⁸³ 4045 ἀφηνιάσαντας αὐτοῦ καὶ βλέψαντας εἰς στάσιν,
ὡς λῆρον μὲν λογιζονται τὰ διατεταγμένα
(κηλῖσι γὰρ οὐκ ἤθελον καταχρυσθῆναι τόσαις),
ἄνακτα δὲ καὶ κράτορι Φιλιππικὸν ποιῶσι,
καὶ στέφος περιβάλλουσι τῆς σκηπτοκρατορίας.
- 4050 Ὁ γοῦν Ἰουστινιανὸς ἔκταραχθεῖς τῷ φόβῳ,
καὶ τὴν βραδύπλοιαν αὐτῶν καὶ τὴν ἀργοπορίαν
εἰς οἰωνὸν ἀπαίσιον θέμενος ἴς ἀγχίνους,
αὐτὸς αὐτῷ χερσοπορεῖ μέγρι καὶ τῆς Σινώπης,
στρατὸν συνεπαγόμενος ὀπλίτην πεζοπόρον,
- 4055 ὡς μὴ νεωτερίσαιεν οἱ προεκπεπλευκότες.
καὶ βλέψας ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς ἀκάτους λαιφοπτέρους
καὶ σκάφη πελαγόπλου, τριήρεις ὑγροπόρους,
ταχυπλοούσας καὶ φοροῖς πνεύμασι φερομένας,
δορεῖται μὲν τοὺς λογισμοὺς καὶ τὴν ψυχὴν σοβεῖται,
- B 4060 καὶ παλιμπόρευτος εὐθὺς ἀνθυποστρέφειν τρέχει,
ἵππων ὠκέων ἐπιβὰς πτηνῶν ἀελλοπόδων,
εἰ δυνατόν, καὶ πτερωτὸς εὐχόμενος γενέσθαι.
ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ φορὸν τῆς γοργοπλόου τῆς
ταχυννατεῖν ἐποίησε τὰς ποντοπλόους σκάφας.
- 4065 στόλῳ μὲν οὖν Φιλιππικὸς χρώμενος ἄνκπτέρῳ
προφθάνει τὴν βασιλίσειαν πόλιν καταταχῆσας,
καὶ κατασχὼν καὶ παρελθὼν ἔσω τῶν βασιλείων
τὸ στέφος περιτίθεται τῆς αὐτοκρατορίας.

.4045 ἀφηνιάσαντες AR αὐτοὺς R βλέψαντες AR 4046 νο-
μίζονται ARR 4049 αὐτοκρατορίας R 4053 χωροπορεῖ A
4054 συναγαγόμενος M 4058 ταχ. φοβεροῖς M 4060 σπεύ-
δει R 4062 πτερωτὸς M 4063 πνευματοφόρον M
4066 καταταχῆσας RR v. 4067 om M εἰσελθὼν εἰς R
v. 4068 om RR

aut lupi animatos reperirent, excusso Iustiniani freno et seditione concitata, primum imperata flocci faciunt, tam foeda se labe polluere nolentes, deinde Philippicum imperatorem creant.

Quapropter metu Iustinianus exterritus, qui solerti nimirum ingenio praeditus tarditatem suorum in navigando mali ominis duceret, ipse cum pedestribus copiis terra Sinopen usque progreditur, ne classarii milites ablegati dudum rebus novis studerent. hic ubi naves onerarias, scaphas, triremes, veloci cursu ventoque prospero ferri conspexit, mirifice perturbatus, animo celerrimum ad reditum sese parat, conscensus equis citissimis, exoptans, si fieri potuisset, etiam alatus esse. sed ventus secundus adiuvante fortuna Philippicum ad urbem imperatricem citius detulit; qui ea potitus et regiam ingressus est, sumpta corona imperatoria. at imperator ille cui praecisae nares erant, serius ad urbem delatus ob

- ὁ δὲ γε ῥινόλοιβητος αὐτάναξ ὑστερήσας
 4070 οἷα τριβόμενος ὁδοῖς δυσβάτοις δυσξέδοις
 καὶ τόποις παραγγώδεσι καὶ λόφοις ἀποκρήμιοις,
 ἀντιστρατοπεδεύεται πρὸς ὕρεσι γηλόφοις, C
 ἄπερ κατὰ συνήθειαν φαιμέν τοῦ Δαματρός.
 καὶ τοίνυν ὁ Φιλιππικὸς ἐκπέμπει ταγματάρχας
 4075 αὐτῶ. πολεμησεῖοντις ἀντενωπίοις μάχαις·
 οἱ βλέψαντες τὴν λεοντῆν, τὴν ἐκ τῶν στρατευμάτων
 ἰσχύν, μὴ φθάνουσαν εἰς πᾶν τὸ σῶμα τοῦ πολέμου,
 ἄλωπεκῆν προσέρριψαν τὴν ἐκ δολιευμάτων,
 καὶ τὸν λαὸν τὸν σὺν αὐτῶ θηλύναντες ἐλπίσι
 4080 ζωγροῦσι τὸν τρισάθλιον. τὰ δ' ἐπὶ τούτοις οἷα;
 λαιμοτομοῦσιν ὥσπερ βοῦν ἄφωνον ἐπὶ φάτνης,
 καὶ τοῦ θυμοῦ τὸν καχλασμόν καὶ τῆς ὀργῆς τὴν ῥύμην
 ὄλην κενοῦσι κατ' αὐτοῦ κύκλω περιλαβόντες,
 ὥσπερ λέων, ἂν εἴποι τις, μάρψας νεβρὸν ἐλάφου. D
 4085 τὸν παῖδα δὲ Τιβέριον αὐτοῦ καταλαβόντες
 προσπεφηνότα τῶ ναῦ τῆς μητρανάνδρου κόρης,
 ἀπέσπυσάν τε τοῦ νεῶ (φεῦ τοῦ φοικωδεστάτου !
 ὑπῆρχε δὲ Τιβέριος εἰσέτι παιδαρισκος)
 καὶ τῇ φλιᾷ προσέρρηξαν ἐπ' ἴσης σκυλακίῳ,
 4090 καὶ τὰς ῥαφῆς τῆς κεφαλῆς ἠλόησαν ὡς σῖτον.
 ἔρρει δ' ἐγκέφαλος χαμαί, πρᾶγμα δύσπλητον ἄψει,
 καὶ δάπεδον ἐπάλασεν ὡς ὕδωρ ἀπορρέων.

4070 διατριβόμενος M 4073 δαματρίου A, δαματρός R
 4077 τὸ τοῦ πολέμου σῶμα M 4079 ἐλπίδι M h. v. desinit R
 minor 4081 ἄστομον οἷα θῆρες R 4084 ὥσπερ om AR
 τις πεινῶν μ. AR νεβρῶν R, νεκρὸν M 4087 ἀποσπάσαν-
 τες M 4089 προσέρριψαν R 4091 χαμαί] αὐτοῦ R

itinerum difficultatem, quae convalles et praecipites passim colles habebant, ad montes acclives castra metatur, quos vulgo Damatryanos appellare consuevimus. e diverso Philippicus duces suos extra urbem progredi iubet, cum hoste manum consorturos; qui animadverso robur copiarum suarum, instar leoninae pellis, universum belli huius corpus tegere non posse, de pelle vulpina nonnihil assuunt, animisque populi, qui Iustinianum sequebatur, spe promissorum emollitis miserrimum hominem vivum capiunt. quid inde factum? iugulum ei tanquam bovi in praesepio praecidunt, et omnem irae libidinem in eo necando alter post alterum explent, non aliter ac esuriens leo prehensis hinnulis facere solet. filium autem ipsius Tiberium, qui ad virginis absque viro matris factae templum confugerat, ex aede (proh facinus) abreptum sacra, tenerum adhuc puellum, catelli in morem valvarum postibus alliserunt; cuius capite contuso cerebrum ad terram profluebat, spectaculo sane in-

οὕτω καλῶς καὶ συνετιῶς τοῖς παλαιοῖς ἐρρέθη
 “μηδὲν ὑπὲρ τὸ μέτριον, καλὸν ἢ συμμετρία.”

P 84 4095 ὁ γὰρ Ἰουστινιανὸς τὰς τοῦ Θυμιοῦ καμίνους
 ἔκκαύσας ἐπταπλάσιον κατὰ τῶν ἐν Χερσῶνι,
 μίσους ἐξῆψε καθ' αὐτοῦ φλόγα τοῖς ὑπὸ χεῖρα.
 μισεῖ, φασί, γὰρ καὶ θεὸς τὰς ἄγαν προθυμίας.
 ἐπτά μὲν οὖν Ἀψίμαρος κρατεῖ μέσον ἐν χρόνοις,

4100 ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς δέκα σὺν ἕξι ἐτέροις.

Φιλιππικὸς δ' ὁ βυσιλεὺς τρέφων κατὰ καρδίας
 δυσσέβειαν καὶ σπέρματα παντοδαπῆς κακίας
 τὰς κόρας οὐκ ἐλάνθανε θεοῦ τὰς πυνοπρίας.
 ἔνθεν τοι καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκκενηθεῖς τὰ κύκλα

4105 ἄλλος Οἰδίπους δύστηνος ἦν, σκοτεινὰ βακτρεύων
 καὶ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἀρχῆς τὴν στέρησιν οἰμώζων,
 βραχὺ τι καὶ μικρόχρονον ἐπιβιοὺς τῷ κράτει.
 δυσι γὰρ μόνους ἔτεσιν ἐγένεσαιο τοῦ στέφους.

Φιλιππικοῦ δὲ δυστυχῶς οὕτως ἐκπεπτωκότος

B 4110 ἢ σύγκλητος Ἀρτέμιον ἴστησιν Ἀδσονάροχην,
 κλῆσιν δευτέραν ἔχοντα κατὰ διωνυμίαν.
 κἀντεῦθεν Ἀναστάσιον Ἀρτέμιον ἐκάλουν.
 ἦν δὲ βριθὺς καὶ δραστικός, βίβλοις ἐνθεθραμμένος,
 ἀνάκτων ὑπογραμματαεὺς, ὃν φασιν ἀσηκῆτις.

4115 καὶ τοίνυν δραστικώτερον ὑπτόμενος τοῦ κράτους

4093 οὕτω] ἄτε R 4095 γοῦν R vv. 4099-4100 om R
 vv. 4103-4105 om M 4106 ἀγῆς M v. 4107 om M v. 4108 om R
 4113 καὶ βίβλοις τεθραμμένος MR 4114 ὁ A ἀσηκῆτην M

gratissimo, ac velut aqua destillans pavimentum conspurcabat. iccirco praeclare sapienterque dixerunt homines illi prisca “nihil ultra modum, praeclara res et mediocritas.” quippe cum Iustinianus iracundiam suam adversus Chersonitas septies exsatiasset, suorum contra se subditorum odia concitavit. nimirum id quoque recte perhibetur, deum ipsum cupiditibus nimis infestum esse. ceterum Apsimarum septem annis intermediis regnavit, Iustinianus autem aliis sedecim annis.

Imperator porro Philippicus impietatem, et omnis generis nequitiae semina sub corde nutriens oculos dei cuncta spectantes latere non potuit. ideoque miser orbibus oculorum erutis, velut alter Oedipus in caecitate furebat, et tam visus amissionem quam imperii deplorabat, ad tempus exiguum sane superstes, ex quo deiectus imperio fuerat: quippe duobus tantum annis regni gustum percepit.

Post Philippici casum infelicem senatus Artemium, cognomento Anastasium, Romano imperio praeficit. erat enim vir gravis, rebus gerendis idoneus, disciplinis innutritus, imperatorum scriba, quem a secretis sive secretarium nuncupant. imperio potitus severum se praebuit in ul-

- ἐκδικητῆς Φιλιππικοῦ καὶ τιμωρὸς ἐφάνη,
 τοὺς ἀσβολώσαντας αὐτοῦ τὰ βλέφαρα κολάσας.
 Ἀγαρηνοὺς δὲ πειρατὰς μαθῶν ναυστολουμένους,
 θηρία τὰ χερσὸῦγρα, τὰς τῆς θαλάσσης ἄρκτους,
 4120 τριῆρεις συμπηξάμενος καὶ σκάφας γοργοπλόους
 ἐκπέμπει τοὺς συνάψοντας μάχην τοῖς ἐκ τῆς Ἀγαρ.
 οἱ μέχρι πρὸς Ἑλλάσποντον εὐθέως πεπλευκότες
 (εὐθυδρομοῦντες ἦσαν γὰρ πνοαῖς ἀπαλοπνύοις)
 ἐκείσε στασιάζουσι· κατὰ γὰρ τὸν εἰπόντα
 4125 ἀπαιδευσία ναυτικῆ πρὸς δραστικωτέρα. C
 καὶ πρῶτα μὲν ἐν ξίφεσι κεντοῦσι τὸν στολάρχην,
 ἔπειτα Θεοδοσίον ἐκεῖ φορολογοῦντα
 ἄρπάσαντες ἀέκοντα κράτορα καθιστῶσι
 καὶ τοῖς συμβόλοις τῆς ἀρχῆς λαμπρῶς κατακοσμοῦσιν,
 4130 ἄνθρωπον ἀπαλόψυχον, νοθερὸν περὶ τὰς πράξεις,
 ἄτολμον, μικροκάρδιον, ἀνάξιον τῶν σκῆπτρων.
 καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ σὺν αὐτῷ βοαῖς ὑμνητηρίοις
 χωροῦσι παλιμπόρευτοι πρὸς τὴν ὀλβίαν πόλιν.
 ὁ βασιλεὺς δ' Ἀρτέμιος (ἠγγέλτο γὰρ ἡ στάσις)
 4135 τῇ μὲν ὀλβιοδαίμονι καὶ βασιλίδι πόλει
 στόλον ἐφίστησι φρουρὸν καὶ καρτεροὺς ναυάρχους,
 αὐτὸς δὲ βουλευσάμενος, ὡς ᾔετο, κρειττόνως D
 ἀπαίρει μὲν τῆς Βύζαντος, τὴν Βιθυνῶν δὲ φθάσας
 τοῖς Νικαίων τείχεσιν αὐτὸν ἐγκατακλελεῖ

4119 τοὺς R 4120 πρωτοπλόους AR 4123 οὐριοδορ-
 μοις R 4130 ἐπὶ A, κατὰ M 4132 ὑμνητηρίαις R 4139 αὐ-
 τοὺς M

ciscenda Philippici calamitate, supplicio de iis sumpto qui oculis illum spoliarent. deinde cognito piratas Agarenos, ancipites belluas, ursos marinos, hinc inde classibus vagari, triremibus scaphisque conditis mittit qui praelio cum Agarenis congregiantur. posteaquam ii recta contendissent ad Hellespontum, usi navigatione prospera, seditionem ibi concitant. quippe non imprudenter a quodam dictum est "insolentia nautica igni violentior est." primum autem gladii ducem classis confodiunt, deinde Theodosium, exactorem tributorum in iis locis, invitum abripientes imperatorem creant et splendide signis imperii exornant, hominem mollis animi, ad res gerendas ignavum, pavidum, pusillanimum, indignum fascibus. post haec itinere converso ad urbem una cum Theodosio non sine hymnis pergunt, quibus eum concelebrabant. Artemius autem imperator, accepto seditionis nuntio, Cpolin classe ac fortibus navarchis munit. ipse melius, uti quidem existimabat, consilium secutus urbe relicta Bithyniam petit, et se Nicaeae moenibus includit, quae carnificum

- 4140 ὡς δῆθεν οὐχ ὑπέικουσι χερσὶ κριοκοπούσαις·
 ἢ γὰρ τοι περιπέτεια τῆς παλιντρόπου τύχης
 ἔξέκρουσεν ἐκ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ τοῦς ἐκείνου
 τὸ "πόλιν τὴν στεροόπυργον ἂν μὴ θεὸς φυλάξῃ,
 εἰς μάτην ἐκοπίασεν ὁ ταύτης τειχοφύλαξ."
- 4145 χρόνον μὲν οὖν ἐπὶ βραχὺν οἱ σὺν Θεοδοσίῳ
 τὸ θελητὸν οὐκ ἤνυον, οἷα πυργοφυλάκων
 ἀμυνομένων καρτερῶς καὶ τούτους ἀπειρογόντων·
 ἐπεὶ δ' ἀπεῖπον ἐκ πολλοῦ καὶ συνεχοῦς καμιάτου,
 μεθύουσι τοὺς φύλακας ἐλπιδῶν τοῖς κρατῆρσι,
- P 85 4150 καὶ τὸν χρυσὸν ἐλέποιν ἄμαχον προσλαβόντες
 ὑπέρτεροί τε γίνονται τῶν ἐναντιομένων,
 καὶ νύκτωρ ἔνδον τῶν πυλῶν ὡς θῆρες εἰσδραμιόντες
 ἐλάφωξαν τὰ χρήματα πάσης λαμπρᾶς οἰκίας,
 καὶ τοὺς κατοίκους ἔδειξαν πένητας ἔξ ὀλβίων,
- 4155 ἐκ πολυχρόσων πενιχρούς, γυμνοὺς ἔξ εὐπαρούφων,
 τὸ κράτος δ' ἐκρατύναντο στεροῶς Θεοδοσίῳ.
 ὃς ἕρκους φορέας γέμοντας ἐκπέμψας Ἀρτεμίου
 πάθους παντὸς ἀπείρατον αὐτὸν διατηρήσειν,
 ἂν πρότερον ἐκθερισθῇ τῆς κεφαλῆς τὰς τρίχας,
- 4160 τὴν κόλασιν ἐπιμετρεῖ μέχρις ὑπερορίας.
 B ἀλλὰ καὶ τοῦτον πρὸς μικρὸν γενοσόμενον τοῦ κράτους
 τὸ κλέος τὸ βασιλείον θῆτον ἀπολιμπάνει,

4140 ὑπήκουσε M κριοκοπούσαις R, κριοκοπούσαις M
 4141 παλινστρόφου A 4152 εἰσελθόντες A, εἰσδραμοῦντες R,
 ἐνδραμοῦντες M 4158 ἀπείρατον R 4162 κράτος M

manibus minime cessura sperabat. etenim propter subitam fortunae mutationem de potestate animi et mentis exiverat. ni deus munitam turribus firmis civitatem custodiat, frustra custos murorum eius laborat. igitur aliquandiu Theodosiani milites parum proficiebant in obsidione, turrium propugnatoribus se fortiter defendentibus et hostem reiicientibus: at posteaquam ii longo continuoque labore fatigabantur, Theodosiani custodes et praesidiarios Nicaeae promissorum poculis inebriant, et aurum, subversorem scilicet urbium inexpugnabilem, in auxilium arcessentes, adversariis superiores evadunt. hoc modo noctu intra portas admissi, ferarum in morem cunctas aedes splendidas spoliant, possessoribus earum ad summam paupertatem redactis. occupata Nicaea imperium Theodosio stabiliunt, qui religiosissimis et horrendis maxime sacramentis Artemio nuntiat, quibus se pollicebatur eum ab omni iniuria servaturum immunem, modo crines raderet, poenam hanc adiecto exsilio cumulavit. enimvero ne Theodosius quidem imperii gloria voluptateque

- ἐπὶ δυνσὶν αὐτάνακτι χρόνοις ἀναδειχθέντα.
ὁ γὰρ τοι Θηριώνυμος ἐξ Ἰσαυρίας Λέων,
- 4165 ὁ καὶ ψυχὴν καὶ τοῦνομα καὶ τρόπους Θηριώδης,
τὴν τῆς πατρικιότητος καταπλουσιῶν ἀξίαν
καὶ στρατηγῶν καὶ στραταρχῶν ταγματῶν τῶν ἐφών,
ἀποστασίαν μελετῆ κατὰ Θεοδοσίον,
συμπρόακτορα συντυρευτὴν τῶν δολοπλοκημάτων
- 4170 ἐφευρηκὸς Ἀρτάβασδον, ἄνδρα τῶν περιδύξων,
ὃ καὶ συνῆψε τὴν αὐτοῦ πρὸς γάμον θυγατέρα,
ὅταν εἰσώρουσεν ὁ Θῆρ εἰς τὰ Ῥωμαίων σκήπτρα,
ταύτην διδοὺς ἀνταμοιβὴν τῷ συνεργῷ τοῦ κράτους.
ὁ δ' ἀναξ Θεοδόσιος τοῦ Λέοντος τὸ Θράσος
- 4175 καὶ τὴν Θηριογνώμονα καρδίαν ὑποπτῆξας
C παραχωρεῖ τῷ δυσμενεῖ τοῦ θρόνου καὶ τοῦ στέφους,
ἐκῶν ἀέκων ὑπεκστὰς ἄτερ ὄπλων καὶ μάχης,
καὶ μέλαιναν ἀμπίσχεται στολὴν ἀντὶ πορφύρας,
μόνα τὰ χεῖλη μέλιτι τῷ τῆς ἀρχῆς διάνας,
- 4180 αὐτὴν τὴν ὑπερώων δὲ μὴ δυνηθεὶς γλυκᾶναι,
ἔτεσι μόνοις ἐν δυνσὶ γευσάμενος τοῦ κράτους.
Ὡς οὖν ἐπὶ τὸν Λέοντι τὸν κάκιστον μετέβη
τὰ τῶν Ῥωμαίων πράγματα, βαβαὶ Θεοῦ κριμάτων!
ἐντεῦθεν ἐπεκύμαινε κατὰ τῆς ἐκκλησίας
- 4185 κλύδων βαρῦς ἐκ λαίλαπος δεινῆς ἀγριοπνόου,
καὶ πάλιν νέφος τετρυγὸς ὀλεθροφόρον βίας,
καὶ πάλιν νέφος ζοφερόν ἐγκυμονοῦν ὡς πνεῦμα

v. 4163 om R, post 4160 ponunt AM 4165 ὃς R τρόπον A
4169 συντηρευτὴν M δολοπλοκευμάτων M 4172 εἰσέφρυσεν R,
ἐσύρθησεν A v. 4181 om R 4182 γ' οὖν AM 4186 ὀλε-
θροφθόρον M

diu frui potuit. nam oriundus ex Isauria Leo, belluae cognomentum ferens et animo pariter, nomineque ac moribus belluinus, patriciatus dignitatem adeptus et Orientis exercituum imperator, adversus Theodosium seditionem moliri coepit, reperto in fraudibus nectendis adiutore, viro quodam illustri nomine Artabasdo, cui deinceps filiam operae navatae praemium matrimonio iunxit, ubi scilicet in Romanorum imperium belluam invasisset. Theodosius autem imperator Leonis audaciam feritatemque veritus, volens nolens, citra pugnam et arma imperio cedit, proque purpura imperatoria nigram vestem induit, cum labra tantum imperii melle madefecisset, palatum vero eius dulcedine perluere non potuisset, quod nimirum biennio solum degustasset.

Rebus Romanis igitur ad sceleratissimum Leonem delatis (proh qualia sunt dei iudicia!) gravis tempestas ecclesiam excepit, magnis cum

- D φόνους ἀνθρώπων καὶ φθοράς, ἀντὶ τῶν ὄμβρων αἷμα.
 ὃ γὰρ τοι τρισκατάρατος οὗτος αὐτάναξ Λέων
- 4190 ὠδινε μὲν, ὡς ἴοικεν, ἐκτόπους ἐπινοίας
 κατὰ Χριστοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ τιμίων μορφωμάτων,
 εἰς φῶς δ' οὐκ ἔχων ἐνεγκεῖν τὸν τῆς κακίας τόκον
 (τὸ γὰρ ἀπαρηρσίαστον ἠνάγκαζεν ἐπέχειν),
 ὡς ὕστερον ἐδράζετο καιροῦ καὶ παρηρσίας,
- 4195 ἐξέρηξε τὸν τοκετόν· ἢ γὰρ νηδὺς ζεράγη,
 καὶ γόνος ἐχιδνότοκος ἐξέθορεν ἐκεῖθεν.
 Ἔστι δ' οὐκ ἄκαιρον εἰπεῖν τίς καὶ πόθεν καὶ ποίας
 ἐκ ῥίξης ἀνεβλάστησεν ὁ βδελυγμίας Λέων.
 ἐκ μὲν Ἰσαύρων τὴν σειρὰν εἴλεε τῆς γενναρχίας,
- 4200 χειροβιώτων καὶ λυπρῶν τυχῶν τῶν γεννητόρων
 καὶ παλαιόντων τοῦ λιμοῦ ταῖς φθαρτικαῖς πυράγραις·
 τὰς ἀτελεῖς δὲ παρελθῶν καὶ πρώτας ἡλικίας
 μετῆει παλινκάπηλον ἐμπορικόν τε βίον.
 ὡς οὖν ποτὲ παρώδευε τοῖς ἐμπεπορευμένοις
- 4205 ῥαμινοφαγοῦν δνάριον κατάφορτον ἐλαύνων,
 ζεῖα μὴδέποτε πλησθὲν μὴδὲ κριθοφαγῆσαν,
 οὕτω συμβὰν συνέκρυσεν ἐμπόροις Ἰουδαίοις,
 καὶ κοινωνήσας τῆς ὁδοῦ τοῖς σκολιῶς ἐκείνοις
 καὶ συναναπαυσάμενος ὑπνωσεν ἐκ καμάτου.
- 4210 οἱ τοίνυν ὀφειότροποι θεομισεῖς Ἑβραῖοι
 καθ' ἑαυτοὺς σκεψάμενοι καὶ συννενοηκότες

P 86

4188 καὶ σφαγὰς R 4199 ἀρχὴν A 4200 χειροβιούτων R
 4201 τοῦ φθαρτικοῦ πυράγρα R 4204 τοὺς ἐμπεπορευμένους M
 v. 4206 om R 4208 τῆς σκολιῆς A

hominum caedibus coniuncta. nam execrabilis Leo imperator parturiebat ille quidem, ceu consentaneum est, absurda novaque consilia contra Christum et venerabiles eius imagines: sed fetum improbitatis suae in lucem proferre nullo modo poterat. quippe timidus animus eum ab instituto suo revocabat. tandem vero capta opportunitate sumptaque audacia fetum edidit: alvus enim rupta est, et viperarum soboles in lucem prodiit.

Minime vero fuerit alienum ab instituto nostro, si explicaverimus, unde, quis et quali stirpe procreatus abominabilis hic Leo fuerit. habebat generis originem ex Isauria, parentibus fortunae tenuis et manuum suarum labore victitantibus natus. exacta prima aetate mercaturae operam dabat, et pretio coempta rursus lucri causa vendebat. forte accidit aliquando ut cum aliis negotiatoribus iter faciens et asinum prae se mercibus onustum agens in mercatores Iudaeos incideret; quibuscum iter suum persecutus et fatigatione tandem consopitus sese quieti dedit. Hebraei re inter se communicata et diligenter considerata imperium Leoni vaticinabantur, vel qua-

- προεῖπον τούτῳ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἡγεμονίαν,
εἴτ' οὖν ἀπὸ μαθήσεως εἴτ' ἐκ κακοτεχνίας
ἢ τεκμηρίων ἐκ τινων τὸ πρᾶγμα συμβαλόντες.
- 4215 καὶ τῆς προορήσεως αὐτῶν ἦτον ἀντιμισθίαν,
ὁποῖαν ἂν αἰτήσαιεν σχόντος τὴν κρατορίαν.
ἤκουσε ταῦθ' ὁ πάντολμος, κατένευσεν αὐτίκα
ἐπ' ἀπωλεία τῆς ψυχῆς καὶ τῆς Ῥωμαίων τέχης.
τοῖς γοῦν χωράρχαις γνωρισθεὶς καὶ τοῖς κλιματαρχοῦσι,
- 4220 καὶ τὸ τολμηροκάριον κατὰ μικρὸν ἐκφῆρας,
πατρικίος καθίσταται καὶ μέγας ταγματάρχης
καὶ τελευταῖον βασιλεύς. οὐδ' οὐ στενάζεις, δίκη;
ἔμαθον τὴν ἀνάρρησιν οἱ δυσσεβεῖς Ἑβραῖοι
οἱ προγοιβιάσαντες αὐτῷ τὴν αὐτοκρατορίαν·
- 4225 ἀπτεροὶς φθάσαντες ποσὶ φανῆναι τῷ τυράννῳ
καὶ τὰ τῆς ὑποσχέσεως ζητοῦσι τελεσθῆναι.
πλὴν οὐ χρυσὸν οὐκ ἄργυρον αἰτοῦσιν, οὐδὲ λίθους,
οὐκ ἄλλο τι τῶν ταπεινῶν καὶ τῶν κοσμικωτέρων,
ἀλλὰ καθαίρεσιν σεπτῶν εἰκονογραφημάτων,
- 4230 ἀλλὰ κατάλυσιν στηλῶν θείων ἀξιοσέπτων,
αὐτόχρημα καταστροφὴν τῆς δυσσεβοῦς θρησκείας
τοὺς πύργους ἀνατρέπουσιν αὐτῆς ἀπὸ κρηπίδων.
πίθεται τούτοις ὁ σκαιὸς κακοῦργος τοῖς κακοῦργοις,
ὁ τῆς ἐχίδνης τοκετὸς τοῖς τῆς ἀσπίδος γόνοις,
- 4235 καὶ μετακαλεσάμενος τὸν ἱεροδυτοῦντα

4214 τὴν τύχην ἐγνωκότες M 4217 ἐπένευσεν M 4218 ἀρχῆς A
τῶν AM 4219 ταγματαρχοῦσι M 4223 ἐκείνοι A 4225 φθά-
νονσι AM φαίνονται AM 4231 κατασκευὴν τῆς εὐσεβοῦς R
4232 αὐτοῦς M 4235 τοὺς ἱεροδυτοῦντας R

dam ex disciplina vel arte improba vel certis indicis id quod futurum esset coniectantes. simul ab eo pro hac praedictione remunerationem contingere sibi petebant, qualem scilicet postulaturi essent ubi iam ad imperium ipse pervenisset. his auditis vir ferocissimus suae cum animae felicitatisque Romanorum detrimento annuit. hinc audaciam suam paulatim probans, ubi regionum praefectis innotuisset, patricius, copiarum ductor et (nonne hic mecum gemitus coninguis tuos, o iustitia?) demum imperator creatur. Hebraei Leonis renuntiatione cognita mox ad imperatorem advolant, et ut promisso satisfaciat orant. non tamen illi vel aurum vel argentum vel gemmas petebant, sed sanctorum imaginum picturarum statuarum veneratione dignarum abolitionem, hoc est ipsam religiosi cultus eversionem, cuius turres atque munitiones hoc facto de fundamento subruī oportebat. imperator pravus pravis, viperæ soboles aspidis fetibus assentitur; et arcessito sacrorum antistite, qui tum tem-

- (ἦν δὲ προστάτης Γερμανὸς τότε τῆς εὐσεβείας)
καὶ κοινωσάμενος αὐτῷ τὰ τῆς κακοτροπίας
- D αὐτὸν μὲν μὴ πειθόμενον αὐτοῦ τῇ δυσσεβείᾳ,
μᾶλλον μὲν οὖν ἐλέγχοντα τὴν τόλμαν καὶ τὴν λύσσαν,
4240 τῆς ἐκκλησίας ἕξωθεῖ, φεῦ τὸν ποιμένα λύκος,
ὁ Κέρβερος ὁ λῦσσητῆρ τὸν προῶν ἀγέλαρχον.
εὐθὺς δὲ προσλαβόμενος προβατοφθόρους λύκους
σπαράσσει φεῦ τὸ ποίμνιον, καὶ καθαιρεῖ τοὺς τύπους
τοὺς τῆς παρθενομήτορος καὶ τῶν Χριστοῦ μαρτύρων,
- 4245 ἀπαγλατίζει τοὺς ναοὺς, ἀποκοσμεῖ τεμένη,
ὄρηναίαν σκοτεινότητα τοῦτοις κατασκευάζει,
καὶ καταχέει σκυθροπὴν ἡμέραν μελαντάτην.
ὅσον μὲν οὖν κατὰ Χριστοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ μαρτύρων
ἰὼν ἀπήμεσε πικρὸν χυμὸν τε σιελώδη,
- 4250 ἕξ ὧν ἀναβεβλάστηκε βοτάνη θανασίμη,
F 87 ὀπόσαις τε τοὺς ἄζυγμα μετερχομένους βίον
κακώσσειν ἐξέθλιψεν ἄλλος φυνεῖς Βαλτάσαρ,
βίβλοι καὶ λόγοι φέρουσιν ἀνθρώπων παλαιτέρων·
ἐγὼ δ' ἀπολεξάμενος ἐν ἀπὸ πάντων τούτων
- 4255 τὸν Πέρσην ἐκ τοῦ κἀνδρους καὶ τοῦ στρεπτοῦ γνωρίσω
καὶ κόρακα τὸν κρωκτικὸν ἐκ τῆς μελαντηρίας.
Τοῦ τεμενίσματος ἐγγὺς τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας
οἶκος λαμπρὸς δεδόμεντο τοῖς πάλαι βασιλεῦσι,
κῆπος ἂν εἶπη τις ἄβρὸς βιβλιοφόρων δένδρων,
- 4238 δὲ A αὐτῷ τῆς δυσσεβείας R 4241 λῦσσητῆς AM
4244 αὐτοῦ M 4246 τούτων M 4249 χυμῶνα R σα-
λωδη A, σιελώδη MR 4256 βρωτικὸν M, καρτερόν A
4259 λαμπρὸς M

poris erat Germanus, de perverso dogmate cum eo communicat. cum ille non tantum non assentiretur ipsius impietati, sed etiam imperatoris audaciam ac furorem reprehenderet, heu pastorem lupus, heu furens Cerberus mitem gregis ducem ecclesia pellit et exturbat. deinde adiunctis sibi corruptoribus ovium lupis, gregem (heu) dilaniat, virginis matris et Christi testium simulacra tollit, decus suum templis adimit, ornamenta delubris aufert, caliginem eis offundit, diem tristem ac nigerrimum inducit. et quantum quidem veneni ac furoris plenae salivae adversus Christum eiusque testes eructaverit, unde letalis enata est herba, quantis vexationibus, velut alter quidam Baltasarus, afflixerit eos qui expertem coniugii vitam in solitudine debebant, libri commentariique veterum satis declarant. ego de omnibus unica re tantum selecta, Persam ex candye ac torque, crocitantem corvum ex nigredine commonstrabo.

Non procul a divinae Sapientiae fano splendida domus a priscis imperatoribus erat exstructa, quam nuncupare licuisset amaenum hortum

- 4260 ἄλσος ἀγλαοφύτευτον παντοδαπῆς σοφίας·
βίβλοι γὰρ ἦσαν ἐν αὐτῷ προτεθησαυρισμένοι
εἰς τρισμυρίας φθάνουσαι πρὸς ἄλλαις τρισχιλίαις
εἰς τρισχιλίους φθάνουσα πρὸς ταῖς πεντακοσίαις. B
τὸν τηλιοῦτον κῆπον δὲ καὶ τὸ τοσοῦτον ἄλσος
- 4265 Θεῖος ἀνὴρ πεπίστευτο, προέχων ἐν σοφίᾳ
καὶ πλείον πάντων ταῖς ἀγαθαῖς τῆς γνώσεως ἐκλάμπων,
ἄλλος, ἂν εἴποι τις, Ἀδάμ ἐνθεος δενδροκόμος,
τοῖς τῆς Ἐδὲμ ἐπεντροφῶν καλλιβλαστήτοις κλάδοις,
καὶ φυτευμάτων γεωργὸς τῶν μὴ μαραιομένων.
- 4270 τούτῳ συνῆσαν ἕτεροι καὶ συνδιήγον ἄνδρες,
καθάπερ ὑποστράτηγοι γενναίῳ στρατηγέτῃ,
ἀστέρες ἀντικρὺς φαιδροὶ καὶ τῆς νυκτὸς δαμοῦχοι.
ἐπλήρουν δὲ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ζωοφόρου κύκλου.
ἄμισθοι δ' ἦσαν παιδευταὶ τοῖς ἑρασταῖς τοῦ λόγου·
- 4275 ἀφῆρουν γὰρ τὸ κάλυμμα τῆς σκοτεινολογίας, C
ὀπόση τῆς Ἑλληνικῆς τεθρῆϊας καὶ σαυρίας,
ὀπόση τε τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεροπρεπεσιότητος.
αὐτὸς δ' ἐν πᾶσιν ἔστιλβεν ἥλιος ὡσπερ γίγας.
τοσοῦτον δ' ἦν τὸ περιὸν τῆς ἀρετῆς ἐκείνοις
- 4280 ὡς μὴδ' αὐτοῖς τοῖς ἀναξι καινοτομεῖν ἐξεῖναι
ἢ πράττειν τι καινοπρεπὲς καὶ πέρα τοῦ συνήθους,
ἂν μὴ μετέσχον τῆς βουλῆς ἐκεῖνοι καὶ τῆς γνώμης.
τοιούτους οὖν σεμνοπρεπεῖς ὄντας καὶ σεμνοβίους

4265 προῖστατο M

4268 δένδροις MR

4271 γενναῖοι M

4281 καὶ] ἦ M

πέραν R, παρὰ A

arboribus libros ferentibus plenum, adeoque lucum pulcherrimis omnigenae doctrinae sapientiaeque plantis consitum. nam erat in ea congestus librorum thesaurus, quorum numerus tricena et tria milia complectebatur. talis hortus tantusque lucus divini cuiusdam hominis curae fideique commendatus erat, qui doctrina praestabat et supra ceteros omnes radiis scientiae collucebat: non inepte dixeris alium quendam Adamum fuisse, divinum curatorem arborum, de pulchris Edenis arboribus delicias capientem, eiusque plantarum non marcescentium agricolam. vivebant cum hoc et alii, tanquam secundarum partium duces, ab illo imperatore primi, luculenta reapse sidera noctisque collustratores. hi tot numero quot circuli Zodiaci signa sunt, absque mercede literarum et doctrinae cupidos instruebant, et caliginis velum tam in putri praestigiisque referta Graecorum quam religiosissima nostra disciplina suis auditoribus adimebant, uno illo, de quo diximus, inter omnes solis instar lucentis. tanta vero in opinione virtutis erant, ut ne ipsi quidem imperatores novi quiddam et inusitati agendum sibi putarent illis in consilium non adhibitis. tales ergo viros, auctoritate singulari et innocentia vitae conspicuos, vario-

- καὶ χύσει πελαγίζοντας παντοδαπῶν χαρίτων
 4285 ἐντὸς ἀρκύων συλλαβεῖν ὃ βασιλεὺς ἐδίψα,
 καὶ σχεῖν κἀκείνους κοινωνοὺς τῆς λύσσης τῆς δυσθείου.
 ὡς δὲ κινήσας μηχανὰς ἀπάσας ἀπεκρούσθη
 D (οὐ γὰρ φοβῶν οὐκ ἀπειλῶν ἴσχυσε τούτους πῆσαι,
 καὶ τῷ χροσῶ χρησάμενος, συμμάχῳ δυσμαχίτῳ,
 4290 ἔγνω διώκων ἀετὸν ἢ βάλλων εἰς ἀστέρας),
 τὸ τελευταῖον ἀπογνοὺς, ἀλλὰ γὰρ πῶς ἐξείπω;
 βουλήν βουλεύεται σκαιὰν ἔκτοπον ἀνοσίαν,
 ἦν οὐδὲ Σκύθης ἄγχιος, ἀλλ' οὐδὲ Μιυσαγέτης.
 ὕλης σωρεύει φορυτὸν κύκλω περὶ τὸν οἶκον,
 4295 ὕλην ξηράν, ἐδέξαπτον, δαδίτιν, φρυγαῖτιν,
 καὶ πῦρ ὑφάπτει λιπαρόν, καὶ καταγλέγει πάντα
 τοὺς ἄνδρας φεῦ τοὺς ἱεροὺς καὶ σὺν αὐτοῖς τὰς βίβλους.
 αἰ' αἰ' μισόκαλος ψυχῇ! φεῦ γνώμη θηριώδης!
 ἐκ τῶν ἠνύχων ὁ δεινὸς πάντως ἐγνώσθη Λέων.
 P 88 4300 ἦσαν ἐκεῖ τὰ κάλλιστα πάντων τῶν παιδευμάτων,
 καὶ τόμος εἷς ἑξαίσιος ἐκ δράκοντος ἐντέρον,
 τὰς δέλτους τὰς Ὀμηρικὰς γέρον ἐγγεγραμμένας,
 τὴν Ἰλιάδα τέ φημι καὶ τὰ τῆς Ὀδυσσεύου.
 Ὡς δ' ἐπὶ χρόνους εἴκοσι τοῦ κράτους ἀπολαύσας
 4305 ὁ θῆρ ὁ κακομήχανος, ὁ κρεωβόρος Λέων
 σὺν ἄλλοις πέντε δυσσεβῶς, ἢ μᾶλλον τυραννήσας,
 (τὰ γὰρ κακὰ μακρόβια καὶ μόλις ἀπορρέει)

4284 χρῆσει M 4287 ἀνεκρούσθη A 4290 ἀέρα A 4298 γνώ-
 μης θηριώδους A 4304 χρόνοις ἱκανοῖς A v. 4305 om M

rumque donorum ubere copia praestantes, imperator intra sua retia comprehendere suique furoris impii participes efficere multum sitiebat. cum autem cunctis molitionibus adhibitis elideretur (nec enim vel metu vel minis eos in sententiam suam pertrahere poterat, cumque etiam auro uteretur, ceteroquin inexpugnabili socio, tamen aquilam se persequi vel sidera iactu contingere velle deprehendebat), tandem re desperata (quoniam haec, obsecro, exponam?) consilium saevum absurdum impium capit, quod ne Scythia quidem immanis vel Massagetes cepisset. materiam siccam et concremabilem ex aridis fascibus coacervat, eaque succensa cunctos exurit, homines inquam illos (heu) religiosos cum ipsis libris. pro infestum virtuti animum, pro mentem belluinam! nimirum ex unguibus saevus ille leo iam agnitus est. pulcherrima quaeque de disciplinis omnibus istic asservabantur, et inter alia volumen exstabat admirabile, confectum de draconis intestino, cui erant inscripti libri Homeric, tam Ilias tota quam Ulissea.

Posteaquam solers in designandis malis bellua carnivorusque Leo, satis longo tempore percepto imperii fructu, iam sub terram condendus

- ἔμελλε τάφῳ κρύπτεσθαι καὶ γῆ τῇ παντοδόχῳ,
ἐλπίδες μὲν οὐκ ἀγενεῖς ὑπέσαινον τοὺς τότε
- 4310 τὸν τῆς ἀρχῆς διάδοχον ἐπεικῆ φανῆναι
καὶ γνώμῃ μετριώτερον καὶ μὴ μαιφονοῦντα.
ἀλλὰ γὰρ ὡσπερ Εὐριπος, ὡς ἔοικεν, ἡ φύσις
εἰς τοὺς ἰδίους ἀγωγὸς ἀνθυποστρέφειν χαίρει·
καὶ γὰρ ὑπνοῦντος Λέοντος ἀγκάλαις ἐνταφίοις
- 4315 ἡ πάρδαλις ἐξέθορε πολλῶ θυμικωτέρα,
καὶ καλυφθείσης ἐπὶ γῆς τῆς ῥίξης τῆς δυσχίμου
πολλῶ πικροκαρπότερος κλάδος ὑπανεφύη,
ὁ μυσσαροκοπρῶνμος ἐκεῖνος Κωνσταντίνος,
ἐκ τῆς ἀσπίδος ἔχιδνα, προσφόρως ἄν τις εἴποι,
- 4320 ἔξ ἔλλεβόρον κώνειον, ἀπὸ σκορπίου δράκων,
ἄλλος Βαλτάσαρ ἀναιδῆς ἐκ Ναβουχοδονόσορ.
Κατῆρξε γοῦν ὁ βδελυρὸς αἱματοπότης λύκος,
ὃ πάντα βλέπων ἤλιε, καὶ βουσιεῖς καὶ νόμοι!
ἄνθρωπος γόης, φαρμακός, ζωοσφαγίαις χαίρων
- 4325 καὶ τελεταῖς ταῖς μυσσαραῖς τῆς ἥπατοσκοπίας,
ἄντικρος τελματόβιος βορβοροφάγος χοῖρος.
οὗτος ὁ δοῦλος τῆς γαστρὸς καὶ τῆς ἀκδλαστίας
τί μὲν οὐκ ἐπενόησε τῶν θλίβειν δυναμένων,
τί δὲ παρ' ἄλλων εὐρεθὲν αὔξειν οὐκ ἐπεχείρει;
- 4330 νόμφην τὴν χρυσοκόσμητον καὶ τρυφερομένην,

4309 ἐπέσαινον M 4311 μαιφονοῦντα A 4314 γοῦν AR
4316 δυσμάχου AM 4318 μυσσαρὸς κοπρῶνμος A 4323 οἱ
νόμοι? 4328 θλίβειν R 4330 καὶ] τὴν R

esset, spes non mediocres eius aetatis homines concipiebant, futurum ut imperii successor aequum se subditis praeberet, animi moderatioris esset, a caedibus abstineret. verum natura in morem Euripi, ceu videtur, intra suos alveos reverti perlubenter solet. etenim leone sub terra consopito pardalis prosiliit multo iracundior, et radice mali succi sub terra condita longe acerbiorem fructum ferens ramus enatus est, nimirum Constantinus ille, cui foedum et abominabile cognomen a stercore datum fuit, quem non inconvenienter prognatam ex aspide viperam, ex elleboro cicutam, ex scorpio draconem, ex Nabuchodonosore Baltasarum quis appellaverit.

Hic ergo detestabilis et sanguinarius lupus imperio potitus est, hic, inquam (o sol cunctorum inspector, o imperatores!) praestigator, veneficus, animalium mactationibus et exsecrabilibus illis sacris extispicinae deditus, in coeno plane degens porcus stercore vescens. quidnam illud ventris ac gulae mancipium non excogitabat ad divexandos homines? quid ab aliis inventum augere non conabatur? nympham illam

ἦνπερ ἠρμόσατο Χριστὸς ὁ καθαρὸς νυμφίος,
αἰφνης ἀρπάσας ἀπ' αὐτῶν φεῦ τῶν πιστοποιητῶν
χίρα ὄσσην ἀπέδειξε καὶ μελανειμονοῦσαν.

τὴν ἄμπελον τὴν βρούουσαν βοτρύων καλλιράγων

4335 κύπρος ποθὲν ἀπὸ δρόμοῦ πηδήσας χαυλιόδους
αὐτόρριζον ἐξώρῳξεν, ἐλήστευσε τὸ κάλλος,
ἐξέκοψεν ἐκ τῶν ραῶν τὰς ἱερὰς μορφώσεις,
ἀντενεχάραξε δ' αὐτοῖς χρώμασι καὶ ψηφῖσιν
τὰ φίλα κνηγέσια καὶ τὰς ἰππηλασίας.

D 4340 οὐ ταῦτα δὲ τετόλμητο μόνῃ τῷ καταράτῳ,
ἀλλὰ καὶ τοὺς μονάζοντας ὡς κύων ἀνιχνεύων
ὡς ἄρνας φεῦ κατέθυνεν ἐθελουσαυγόμενους.
ἐξεκενοῦντο τοιγαροῦν οἴκοι μελενδυτοῦντων,
σεμνείων ἦν κατασκαφὴ καθάπερ ληστῆριων.

4345 ἐστενοχώρητο φροῦραι τοῖς ἐγκαθειργνημένοις,
καὶ πάντοθεν ἠλαύνετο τὸ μέλαν ὡσπερ μῦσος.

Τοιαῦτα τοίνυν καθορῶν Ἀρτάβασδος ἐκεῖνος,
ὃν φθάσας προεγνώρισεν ὁ δρόμος ὁ τοῦ λόγου
εἰς γάμον ἀρμοσάμενον τοῦ Λέοντος τὴν παῖδα,

4350 καὶ τὴν ἀγοριβάρβαρον μισήσας τυραννίδα,
συνάπτει πόλεμον αὐτῷ, δείκνυσι φυγαδίαν,
καὶ κράτῳ ἀναδείκνυται Ῥωμαίων γῆς αὐτάναξ.
καὶ πάλιν ἀπιστρόπτουσιν ἀκτῖνες εὐσεβείας

P 89

4334 γέμουσαν AM 4336 ἐξώρῳξεν] ἐξέκοψεν A 4337 ἐξώρῳ-
γεν A 4338 ἀντενεχάραξε A 4340 τετόλμηται M 4341 καὶ]
γὰρ M 4342 κατήσθιεν R 4343 μελενδυτοῦντες A
4344 καταστροφὴ R 4346 μῖσος R 4350 μυσίας A,
αἰτήσας M

exornatam auro et delicatam, quam sibi Christus, sponsus ille purus et castus, despondit, ab ipsis (heu) thalamis abreptam viduavit, rugis deturpavit, vestibis nigris operuit. consimiliter vitem pulcherrimis uvis refertam ceu prosilians aper alicunde quapiam e silva radicitus effodit, eiusque venustatem depraedatus est. sacras e templis imagines excidit, earumque loco pingi sculpique curavit praeclaras scilicet venationes et equestres ludos. nec contentus hisce facinoribus vir execrabilis, etiam canis in morem pervestigans solitariae vitae deditos, tanquam agnos minime repugnantes iugulabat. monasteria veluti conventicula latronum evertebat: carceres ob inclusorum monachorum multitudinem prorsus arti erant; ubique niger vestitus ceu piaculum quoddam expellebatur.

Quae cum Artabasus ille, quem iam ante diximus uxorem duxisse Leonis filiam, aspiceret, tyrannidem immaniter barbaram perosus bellum Constantino facit, quo fuga sibi consulente Romanorum imperator renuntiatur. tum vero pietatis radii de integro fulgere, venerabiles

- καὶ πάλιν περιμάρμαροι χαρίτων σπιλβηδόνες,
 4355 καὶ πάλιν ἀνατέταλκε τῆς πίστεως ὁ λόγος.
 ἀναστηλοῦνται τὰ σεπτὰ, λάμπουσιν αἱ μορφώσεις
 αἰ τῶν μαρτύρων καὶ Χριστοῦ καὶ τῆς αὐτὸν τεξάσεως.
 Ἀλλὰ γὰρ ἐξητήσατο καὶ πάλιν ὁ Βελίαρ
 τὸν Ἰσραὴλ τὸν ἐκλεκτὸν ὡς σῖτον σιναΐσαι
 4360 (οὐπω καὶ γὰρ, ὡς ἔοικεν, ἀρκοῦντως ἐκολάσθη),
 καὶ πάλιν ἐπεστράτευσε τοὺς εὐσεβεῖς ἐκθλίψων
 ὡς Ἰσραὴλ Χουσουρσαθὲμ ὁ Σύρων σατραπάρχης.
 τί δὲ καὶ ποῖον τὸ συμβάν, ὁ λόγος ἱστορήσει. B
 Οὐ στέγει τὴν ἀπόπτωσιν τὴν τῆς ἀρχῆς ὁ δράκων.
 4365 βαρυνθῆμει, παθαίνεται, κοινοῦται τοῖς στρατάρχεις,
 προσφέρεται κολακικῶς, ἐλπίσιν ἐκθερμαίνει,
 εἰς ἑαυτὸν ἐφέλκεται χωρόρχας κλιματόρχας,
 καὶ δύναμιν κτησάμενος βαρεῖαν στρατευμάτων
 μάχην συνάπτει καρτεράν, ἥτιτᾶ τοὺς ἀντιμάχους,
 4370 τροποῦται τὸν Ἀρτάβασδον, νικᾷ, χειροῦται ζῶντα,
 καὶ τὴν ὄρμην καὶ τὴν ὄργην καὶ τοῦ θυμοῦ τὴν ἀλκὴν
 τοῦ δυστυχοῦς καὶ τληπαθοῦς ἄκριτον καταχέει,
 καὶ τῶν ὀμμάτων σβέννυσι τὰς φεραγωγεῖς λαμπάδας.
 καὶ πάλιν ὁ μισόθεος φορεῖ τὴν ἄλοργίδα,
 4375 πάλιν ὁ θῆρ σκηπτροκρατεῖ, πάλιν Ῥωμαίων ἄρχει, C
 καὶ γίνεται πικρότερος καὶ Νυβουχοδονόσορ.
 τί τοῦτο τὸ παλίντροπον, ἔσταιτε τροχὲ βίου;

v. 4355 om R 4357 καὶ τῶν μ. τοῦ R 4359 ἀνιά-
 σαι A 4361 ἐκθλίψας M, κολάσων A 4366 ἐκθερμαίνων A
 4367 πρὸς M 4377 παλίντροπον A, παλίντροχον R κύβε A

imagines suum in locum reponi, virginis matris et Christi testium imagines splendorem pristinum recuperare.

Sed enim rursus Belial electum Israellem instar frumenti expetivit cribrare: nondum enim, ceu credere par est, satis afflictionum et poenarum habebat. quapropter expeditionem novam instituit ad premedos homines religiosos, perinde ac Syrus ille satrapa Chusarsathemus olim Israellicos vexabat. quid autem acciderit, narratione sequenti declarabitur.

Aequo ferre animo amissionem imperii nequaquam ille draco poterat. quamobrem dolenter sortem suam copiarum ducibus exponit, adulatorie cum eis agit, spe promissorum inflammat, provinciarum praesides suas ad partes traducit. exercitu maximo coacto pugnam cum adversariis conserit, victoria potitur, Artabasdam vivum capit, iram in eum suam universam evomit, et oculis infelicem spoliat. rursus igitur infestus ille deo purpuram gestat, et ipso iam Nabuchodonosore fit truculentior. quanam haec vicissitudo est, o instabilis vitae rota! rosa vix

- τὸ ῥόδον μόλις ἔξανθεῖ, τάχιον δ' ὑπορρέει,
ἢ κεντροφόρος ῥάμνος δὲ μέχρι πολλοῦ νεάζει.
- 4380 ὁ Τίτος μόνον ἔβλεψε τοῦ κράτους τὸν λειμῶνα,
καὶ τάχιον ἀνήρπαστο μὴ μετασχὼν ὀπώρας·
οὗτος δ' ὁ μωσαρῶνμος, τὸ σκύβαλον τοῦ γένους,
ἔγένετο μακρόβιος, ὡς τῆς ἀνωμάλου!
καὶ τὴν ὀπώραν τῆς ἀρχῆς ἐτρούγησεν εἰς κόρον.
- 4385 οὗτος ὁ τρισεξάμιστος ἐξήγαγε τοῦ βίου
τὸν Στέφανον τὸν ἱερόν, τῶν μοναστῶν τὸ στέφος·
ἦν γὰρ στερεὸς ὑπέρμαχος τῶν ἱερῶν εἰκόνων,
καὶ τὸ θηρίον τὸ δεινὸν εὐστόχως διαπείρων
καὶ βάλλων κατακάρδια βελέμοις τῶν ἐλέγχων.
- D 4390 ὄστῃ τῆς καλλινίκου δὲ μάρτυρος Εὐφημίας
βοῶν ὄστέοις καὶ κυνῶν ὁ βέβηλος συμμίξας
γνάθοις πυρὸς παρέδωκε. ποῦ κερανοῦ τὸ βέλος;
τριάκοντα δ' ἐν ἔτεσι πρὸς τέσσαρσι κρατήσας
ταῖς Αἰδου παραπέμπεται κολάσειν ἐνδίκως.
- 4395 Ἐπεὶ δ' ἐξέρρηξέ ποτε ψυχὴν τὴν μαιφόνον,
Λέων ὁ παῖς τοῦ βδελυροῦ χειρίζεται τὰ σκῆπτρα.
ἀλλὰ καὶ Λέων τάχιον γῆθεν μεταναστεύει,
τῆς βασιλείας ἔτεσι μόνοις πέντε κατάρξας,
Εἰρήνην τὴν ὁμόζυγον καὶ τὸν ἐκ ταύτης παῖδα
- 4400 τὸν Κωνσταντῖνον κράτορας λιπῶν ἐννομωτάτους.

4378 τάχιον ἀπορρέει M 4379 ὁ M ῥάβδος R 4383 αἰ AR
v. 4385—6 om R 4397 μεταναστεύσας M v. 4398 om R
4399 ὁμόζυγα A

florem nacta celeriter marcescit: at spinosa rhamnus longum ad temporis intervallum viget. Titus imperii campum inspexit modo, et aequo citius abreptus particeps autumnī fructuumque fieri non potuit: at impurissimus iste, humani generis excrementum, longaevam nactus est vitam (o fortunam inaequalem), imperiique fructum ad satietatem usque decerpit. interfecit etiam scelestissimus homo sanctum illum virum Stephanum, monachorum decus, quod sacrarum imaginum propugnator constans esset, ac saevam belluam feliciter configeret, eiusque viscera sagittis argumentorum vulneraret. denique telum fulminis ossa victricis illius testis Euphemiae, boum ossibus canumque permista, concremavit. in hunc modum annis ubi triginta quattuor regnasset, ad Orci supplicia iusto iudicio detrusus est.

Cum tandem inquinatam caedibus animam expirasset, Leo filius eius impurus sceptrā consequitur: sed tamen et ipse terras cito relinquit, post annum imperii quintum, Irene coniuge Constantinoque filio, quem ex ea susceperat, successoribus in imperio longe optimis designa-

- ο἗τοι καὶ γὰρ ἀθροίσαντες ἄνδρας θεοφορήτους
 τὴν ἄκανθαν ἀτόρριζον τῆς εἰκονομαχίας
 ἀνέσπασαν τὴν κνίσουσαν τὰς εὐσεβεῖς καρδίας,
 καὶ ταῖς ἁρούραις τῶν ψυχῶν ταῖς ὑλομανησάσαις
 4405 τὸν σπόρον κατεβάλλοντο τὸν τῆς ὀρθοδοξίας.
 ἄμφω μὲν οὖν ἐφ' ἑκὼν παῖς τε καὶ μήτηρ ἦρχον,
 καὶ μήτηρ ἦν, τὸ τοῦ Δαβίδ, ἐπὶ παιδί τρυφῶσα.
 ἐπεὶ δ' ὁ παῖς ὁ βασιλεὺς λοιπὸν ἠλικιοῦτο
 καὶ μεῖραξ ἦν καλλιφνής, κροτάφους λουλιζῶν
 4410 (καὶ γὰρ παιδίσκος ἄπυλδς λέλειπτο τῷ τεκόντι),
 παρεισφθαρέντων εἰς αὐτὸν τῶν πονηροκολάκων
 καὶ δαπανώντων τὴν αὐτοῦ καρδίαν κολακείαις
 ὡς δένδρα τὰ γλυκύχυμα σκώληκες ξυλοσάγοι,
 ὑπερφρονεῖ μεγαλαυχεῖ κατὰ τῆς βασιλίδος,
 4415 αὐτός τε μόνος ἐπαρκεῖν τοῖς πράγμασι νομίσας
 τῶν ἀνακτόρων ἐκπιπτὸν ποιεῖται τὴν μητέρα
 καὶ σὺν αὐτῇ τὴν κοσμικὴν εἰρήνην κορροτρόφον.
 ἐντεῦθεν ἐκκυλίεται πρὸς ἀθεσμοπραγίας,
 καὶ κίρει μὲν τὴν σύνοικον τὴν σωφρονικωτάτην,
 4420 ἄλλης δὲ μῆξιν γυναικὸς τοῖς λέκτροις ἐπεισάγει.
 καὶ γὰρ ῥανὶς ἐνδελεχῆς πέτρων σκληρὰν κοιλαίνει,
 καὶ κάμπαι τὰς δεινδρίτιδας φυλλάδας ἀνάλοῦσι,
 καὶ κόλακες ἐσθίουσιν ἀνθρώπους μικροσπλάγγχρους.
- 4405 τῆς εἰκονομανίας M 4407 ἐπὶ παιδί τὸ τοῦ Δαβίδ R
 4411 πονηροκαρδίῶν R

tis. nam hi religiosorum et gubernatorum divinitus hominum coetu
 coacto spinas oppugnationis imaginum, quae pias mentes iamdudum
 punxerant, radicitus evulserunt, et in arvis animorum luxuriantibus re-
 ctæ veritatis doctrinae semina conseverunt. administrabant autem con-
 iunctis operis imperium tam mater quam filius satis longo tempore, cum
 quidem mater, uti Davides loquitur, ex filio voluptatem caperet. sed
 ubi filius imperator adolevisset iamque lanugo malas eius vestire coe-
 pisset, amisso prima in pueritia patre, sceleratis quibusdam assentato-
 ribus in eius amicitiam se insinuantibus et adulando cor adolescentis
 exedentibus, quemadmodum tineae dulcis arbores succi corrodere solent,
 non solum matrem imperatricem iactabundus prae se contemnebat, ve-
 rum etiam rerum se gubernationi iam idoneum satis arbitratus, ex regia
 matrem Irenen (hoc est pacem) una cum pace mundi totius eiiciebat.
 deinde ad nefanda quaedam facinora exorbitat. coniugi modestissimæ
 pudicissimæque capillos radit, et a priori matrimonio secundas ad nu-
 ptias transit. nimirum gutta continuo stillans durum etiam saxum exca-
 vat; et arborum folia erucae absumunt; et assentatores ad extremum

- ἀλλ' ἔνηπεν ὀπὲ ποτὲ τῆς ἄκρας φιλαυτίας,
 4425 συνῆκεν ὡς συνείληπται μέσος κακοῖς ἐσχάτοις,
 C καὶ πάλιν τὴν βασίλισσαν ἐκλιπυρεῖ μητέρα
 ἰθύνειν τὸ καλλίπρωρον τῆς βασιλείας σκάφος.
 κάμπτεται λόγοις τοῦ παιδὸς ἢ βασιλῆς Εἰρήνης,
 καὶ πάλιν ἦν σὺν τῷ παιδί, καὶ σὺν αὐτῷ διεῖπε
 4430 τὸ κράτος καὶ τὰ πράγματα καὶ τὴν Ῥωμαίων τύχην·
 ἦν γὰρ καὶ φύσει φίλαρχος καὶ τοῦ κράτεϊν διαψῶσα.
 ἀλλ' ὁ λαλήσας ψίδουρα ταῖς ἀκοαῖς τῆς Ἐῤῥας,
 καὶ τῆς κακίας τὸν ἰὸν εἰς τὴν ψυχὴν ἐμέσας,
 καὶ πείσας ἀπογεύσασθαι ξύλον τοῦ καλλικάρπου,
 4435 καὶ θάνατον ἐπενεγκῶν ἀντὶ ζωῆς ἀλύτου,
 καὶ τὸ τερπνὸν μεταβαλὼν εἰς ἄκρατον πιζρίαν
 καὶ τὸ γλυκάζον εἰς χολήν, τὸ θέλγον εἰς ὀδύνην,
 κἀντεῦθεν τὴν τριτάλαιναν εἰς πέλαιος ποντιώσας
 καὶ πειρασμῶν εἰς θάλασσαν καὶ συμφορῶν εἰς κῆμα,
 D 4440 οὗτος καὶ τότε' ἐπίβουλος καὶ σύμβουλος Εἰρήνης
 τῇ βασιλίδι γεγονώς, καὶ θέλξας τὴν καρδίαν
 τῆς μοναρχίας ἔρωτι καὶ μονοκρατορίας,
 πείθει κατὰ τοῦ μείρακος τούτου τοῦ βασιλέως
 βουλὴν βουλευσασθαι σκαιῶν, φεῦ, ἀπανθρωποτάτην,
 4445 ἦν οὐδὲ τιγροπάδαλις, οὐ λέων βουχητίας,
 οὐκ ἄρκτος ἀγριόθυμος, οὐ δράκων ὠμοφάγος.
 ὀρῶσα γάρ τοι τὸν υἱὸν ἀσέμνως τε βιοῦντα
 καὶ πᾶσι προσφερόμενον κατὰ τὸ βουλητέον,

4425 μέσοις MR

4441 γέγονε M

4445 καὶ R

homines pusillis praeditos animis exedunt. vicissim tamen ex hoc amore sui nimio resipiscit, extremis se malis inclusum teneri deprehendit, matrem imperatricem exorat ut ad gubernationem se rursus accingat. Irene filii verbis flectitur, ad eum revertitur, oneris in gubernatione partem in se transfert, quod etiam a natura sic comparata foret ut imperium affectaret ac mirifice dominari cuperet. verum is qui susurros in aures Evae ingessit, mali venenum in eius animum evomuit, ut ligni pulcherissimi fructum gustaret persuasit, mortem pro aeterna vita substituit, voluptatem cum amariore mero commutavit, cum bile dulcedinem, cum dolore delectationem, quique deinceps Evam illam miserrimam in mare tentationum calamitatumque demersit, is igitur etiam hoc tempore non tam consiliarius quam insidiator Irenae factus, ubi cor eius denuisisset amore dominatus, quo sola frueretur, denique persuadet ut adversus imperatorem adolescentem crudele consilium et heu longe immanissimum iniret, quod ne tigropardalis quidem, nec rugiens leo, nec iracundus ursus, nec crudivorus draco caperet. cum enim filium quodam modo

- αὐτὴν δὲ διαπράττεσθαι μηδὲν τι δυναμένην,
 4450 Πάτροκλον δῆθεν πρόφασιν εὐλογον εὐραμένην,
 ὡς οὐ καλῶς ὁ βασιλεὺς ἀλλὰ καὶ παρανόμως
 τὰς κόρας ἀπησβόλωσεν αὐτοῦ τῶν πατριδέλφων,
 κοινοῦται φεῦ τοῖς ἀμφ' αὐτὴν τὴν Θηριώδη γνώμην,
 εὐρίσκει πάντας εὐπειθεῖς, ἀνήκοον οὐδένα·
- 4455 καὶ τί γὰρ ἂν οὐκ ἔδρασαν οἱ θαλαμηπολοῦντες
 εὐνοῦχοι ὀψιπαρόψυχοι, πάντων κακῶν ἐργάται;
 τυρεῖει τὴν ἐπιβουλὴν φεῦ κατὰ τοῦ φιλιππάτου,
 τοὺς τρόπους ὑποτίθεται. τί δὴ τὸ μετὰ ταῦτα;
 ὑπνωτε μὲν ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ὑπνον σκοτοδότην,
- 4460 ὑπνον μεθ' ὃν οὐκ ἔμελλε κάλλος ἡλίου βλέπειν·
 οἱ δ' εἰσπηδῶσι κόρακες ὡσπερ ὀφθαλμορῦκται,
 καὶ τῶν ὀμμάτων φεῦ αὐτοῦ τὸ σέλας ἀμαυροῦσι.
 καὶ γλῆναι μὲν κατέρρεον ἐκ τῶν αὐτοῦ βλεφάρων,
 καὶ σταλαγμὸς αἱματηρὸς ἐμόλυνε τοὺς πέπλους,
- 4465 καὶ γάλαζα κατέβαιναν ἐκ φόνου σφαιρουμένη·
 αὐτὸς δ' ὁ τληπιθέστατος ἔκειτο σφρακελιζών,
 θέαμα φεῦ ἔλεινον, πεῦθον πενθεῖν καὶ λίθους,
 ἐκεῖ τὰς ὕψεις ἐκκοπεῖς, ἐκεῖ σβεσθεῖς τὰς κόρας,
 ὅπου τὸ πρῶτον ἔβλεψεν ἡλίου τὰς λαμπάδας·
- 4470 Πορφύραν ὀνομάζουσιν ἐκείνον τὸν οἰκίσχον.
 τίς τηλικαύτην ἤκουσε βαρῦθυμον μανίαν,

4450 ὁ φασιν A . . . 4471 ἔβλεψε A

vitam indecoram agere proque animi sui arbitrato cuncta gerere videret, ipsa parum admodum efficere valente, reperta scilicet opportuna, ceu dici solet, occasione, quae speciem aliquam aequitatis et rationis haberet, quasi praeter ius atque fas imperator suis patris oculos eruisset, cum suis immane consilium communicat, et quidem omnes obtemperandi cupidos reperit, adversantem neminem. quid enim cubiculorum custodes eunuchi, foedis animis praediti, cunctorum malorum perpetratores, non facerent? igitur insidias filio carissimo per speciem, quasi male se gereret, struit; quem conatum huiusmodi quaedam consecuta sunt. forte somnum capiebat imperator, peracerbum ipsi profecto, post quem non iam solis pulchritudinem amplius visurus esset. tum illi corvorum in morem, oculos eruentium, imperatoris in conclave irrumpunt, et lumen oculorum eius (proh foedum facinus!) extinguunt. mox pupillae oculorum delabi, stillae sanguineae peplos inquinare, cruor in morem grandinis conglobari, imperator ipse calamitosissimus ad terram proiectus animo deficere, spectaculum (heu) miserabile, quod ipsis lapidibus dolorem excuteret. et quidem eo ipso in loco visum oculis effossis amisit, quo in loco primum omnium radios solis aspexerat. solent autem domum illam nuncupare Porphyram, hoc est purpuram. quis unquam tantum furorem fando audivit, quem mater in filium evomuerit?

- μητρὸς μανίαν εἰς νίον; αἱ πάθους φιλαρχίας!
 C οὐ πάροδ' αἰς ἐκμαίνεται κατὰ τῶν σκύμνων οὕτως·
 οὐχ οὕτως ἀγριαίνεται κατὰ τῶν σκυλακίων
 4475 οὐ τίγρις, οὐδὲ κάρχαρος οὐδὲ λυσοώδης κύων.
 Μήδειαν μόνην λέγουσιν τέκνοις ἐπιβουλεύσαι,
 καὶ ταύτην ἀπὸ Σκυθικῆς ἀγριογνωμοσύνης.
 μόνον ἀκούω τὸν ἰχθὺν τὸν πελαγίτην θύνον
 πεινάσαντα καταρροφεῖν τὸν γόνον τὸν οἰκεῖον,
 4480 ἄλλο δ' οὐδὲν οὐκ ἔνυγρον, ἀλλ' οὐδὲ χειροσπόρον·
 αἱ γὰρ Εἰλείθυιαι δειναὶ μητέρας δυσωποῦσι.
 ἔσβη τὰ σελαγίσματα τότε τὰ τοῦ φωσφόρου,
 φῶς οὐκ ἐδίδου λαμπραυγές παντοφανῆς ὁ λύχνος,
 ἐπέμνε τὸ βλέφαρον ἢ φωτοφόρος κόρη,
 D 4485 ζόφος δ' ἐφήπλωτο βαθὺς ἐπὶ σκχαῖς ἡμέραις·
 καὶ τὰ στοιχεῖα γὰρ αὐτὰ τὴν συμφορὰν ἐπέπθουν.
 αἱ πάθος ἐλεούμενον οἰκτρῶς καὶ τοῖς ἀνέργοις!
 οὕτω δὲ τοῦτο δράσασα τὸ πάντολμον ἐκείνη
 ἀρχηγεῖ καὶ μοναρχεῖ (τοῦτο καὶ γὰρ ἐπόθει)
 4490 καὶ μόνη περιζώννυται τὴν αὐτοκρατορίαν.
 Τότε καὶ Ῥώμῃ τῇ λαμπρᾷ, τῇ γηραλέᾳ Ῥώμῃ,
 λόγον καὶ μνήμης ἄξιον προᾶγμά τι συνηρέχθη.
 ἦν ἀγιστεύων ἐν αὐτῇ τὰς ἱερὰς θυσίας
 τῶν ἄλλων τε πρωτόαρχος ἱεροπόλων Λέων·
 4495 πάπας κατονομάζεται τῇ τῶν Ῥωμαίων γλώσσει.

4472 πάθος AR 4480 οὐκ] οὐδ' AM 4484 ἀπέμνε R
 φωτοφόρος A 4487 οἰκτρὸν AR versibus 4491 — 4527 usus
 est P. Pithoeus Annal. et hist. Franc. scriptor. coetan. p. 290 — 1
 ed. Francofurt. 4495 γλώττη R

hei dominandi libidinem! non sic pardalis suos adversus catulos furit, non ita saevit in sobolem tigris, non aper, non canis furiosus. solam Medeam suis liberis insidiatam perhibent, et quidem ex immanitate Scythica. solum thynnum audio, piscem marinum, si esuriat, sobolem propriam deglutire; nec ullum aliud animal esse, vel aquatile vel terrestre, quod eiusmodi quiddam perpetret. quippe parturigines ipsae ad efficiendam in matribus reverentiam erga sobolem efficacitatem singularem habent. tunc et solis splendor extinctus est et luna defecit, et compluribus diebus ingens caligo fuit: nimirum ipsa elementa Constantini calamitatem deplorabant. heu facinus inanimis etiam rebus miserabile! tam atroci flagitio designato sola deinceps Irena regnat: quod unum sane quaeviserat, sola sibi usurpat imperium.

Id temporis etiam illustrissimae Romae veteri quiddam accidit, dignum quod literarum monumentis memoriae prodatur. erat in ea sacrorum antistes Leo, reliquorum sacerdotum primus, quem Romana lingua

τούτῳ πικρῶς βιασκήσαντες ἄνδρες τινὲς ἐκ Ῥώμης
οἱ προσγενεῖς Ἀδριανῷ τῷ πρὸ βραχέος πάπα,
καὶ στάσεως κλυδώνιον κυμάναντες βαρῦθρον,
τοῦ θρόνου καὶ τῆς πόλεως ἐλαύνουσι φυγάδα.

P 92

- 4500 ὁ δὲ σημάνας ἐν γραφῇ ταῦτα τῇ βασιλίδι
ἐπικουρίας τε τυχεῖν ἐκ ταύτης ἰκετεύσας,
ὡς ἔγνω πάντα μάταια τεχνώμενος καὶ πρῶτων
καὶ γράφειν τὸ λεγόμενον ἐπιχειρῶν εἰς ὕδωρ,
καὶ πανταχόθεν ἀπογνοὺς προσφεύγει τῷ Καρούλῳ
4505 (ἦν δὲ τῶν Φράγγων φύλαρχος ὁ Κάρουλος ἐκεῖνος·
ῥῆγας τοὺς σφῶν κατάρχοντας οἶδασι Φράγγοι λέγειν)
καὶ δεῖται τούτου τῆς χειρὸς ὡς μεγαλοδυνάμου,
ὡς ἐπιρκέσειεν αὐτῷ κατὰ τῶν ἀδικούντων.
δέχεται τοῦτον Κάρουλος (ἦν γὰρ παπποπατρόθεν
4510 ὑπὸ Χριστοῦ καλούμενος καὶ σέβιον Χριστοῦ νόμους),
αἰδεῖται λιταζόμενον τὸν ἱεροθνητοῦντα,
δίδωσι τούτῳ σύμμαχον μεγασθενῆ παλάμην,
καὶ πάλιν ἐγκαθίστησι τῇ πόλει καὶ τῷ θρόνῳ.
ἐντεῦθεν ἀμειβόμενος τὸν Κάρουλον ὁ Λέων
4515 ἀναγορεύει κράτορα τῆς παλαιτέρους Ῥώμης,
καὶ στέφος περιτίθησιν ὡς οἱ Ῥωμαίων νόμοι.
οὐ μὴν ἀλλὰ χρησάμενος καὶ νόμοις Ἰουδαίων
ἐκ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἐλαίῳ τοῦτον χρίει,
οὐκ οἶδα τίσι λογισμοῖς ἢ ποίαις ἐπινοίαις.
4520 οὕτως ὁ πρῶην σύνδεσμος τῶν πόλεων ἐρρώγη·

B

C

4507 ὁς] τῆς A 4509 τοῦτο A 4510 ἀπό AR 4520 πρῶ·
τος R

papam vocant. huic cum acerbe Romani quidam, propinqui Adriani eius qui non ita pridem papa fuerat, inviderent, seditione concitata non throno tantum hominem deiiciunt, sed etiam ab urbe pulsum cogunt solum vertere. tum ille re tota mox Cpoli nuntiata opem sibi ferri postulat. ubi frustra se omnia moliri et agere animadvertit, et in aqua, ceu proverbio dicitur, literas exarare, re ab omni parte desperata ad Carulum confugit. erat is Francorum nationis princeps, quem lingua sua Franci regem nuncupare consueverunt. huius manum potentissimam implorat, ut auxilium sibi ferret adversus eos qui lacerant. Carulus Leonem benigne accipit, ut qui ab avis et atavis usque Christianus esset Christianique leges coleret: sacerdotem supplicem reveretur, auxiliarem ei manum porrigit, solio pariter et urbi restituit. tum vero vicem Carulo referens Leo Romae veteris eum imperatorem renuntiat, neque tantum corona caput eius more Romano cingit, verum etiam legibus Iudaeorum usus a capite ad pedes oleo totum perungit. quod sane posterius quibus ex causis ac rationibus factum fuerit, equidem scire nequeo. sic pristinum

οὕτω μητρὸς καὶ θυγατρὸς μέσον ἐπέπτη σπάθη,
 διχάζουσα καὶ τέμνονσα μετὰ θυμοῦ ῥομφαίας
 νεῦνιν τὴν ἐμπρόσωπον, τὴν νεωτέραν Ῥώμην,
 ἐκ τῆς ῥυσσῆς καὶ παλαιᾶς καὶ τριπεμπέλου Ῥώμης.

4525 Καὶ ταῦτα μὲν τετύχηκε τοιοιουτοτρόπου τέλους·

ἢ βασιλὶς Εἰρήνη δὲ πολλὰ προθυμομένη
 μανίαν τὴν τριβάρβαρον ἐκείνην ἀφανίσαι
 καὶ μύσος ὅπερ δέδρακεν εἰς τὸν υἱὸν ἐκπλῦναι,
 χορημάτων ὅλους θησαυροὺς ἐκένωσε τῇ πόλει,

4530 καὶ τὸν χειμῶνα τῶν χρεῶν ἔτρεψεν εἰς εὐδίαν,
 ἔαρ χρυσοῦν ἐκχέουσα τῆς μεγαλοδωρίας.

D πλὴν ἄλλ' ὁ βλέπων τὰ κρυπτὰ καὶ συνιείς εἰς πάντα,
 ὁ παντεπόπτης ὀφθαλμός, ὁ τὴς καρδίας κρῖνον
 προσέσχεν, εἶδεν, ἐβλεψεν, ἐζήλωσεν, ἤχθῆσθη,

4535 καὶ πρὸς βραχὺ τῆς ἡδονῆς τοῦ κράτους γευσάμενη
 ἀψιθιάζοντα πικρὸν ἐκέρασε κρουτήρα,
 καὶ τὸν τρογίαν τῆς ὀργῆς τῇ πυρανομησάσῃ.

ἐπαναστάντος γὰρ αὐτῇ τινὸς τῶν τῆς συγκλήτου,
 τῶν περιλάμπρων καὶ γνωστῶν, τοῦνομα Νικηφόρου,

4540 ἐκβάλλεται τοῦ τῆς ἀρχῆς ἀγλαοδένδρον κήπου,
 ἀντὶ τροφῆς καρπίζεται δακνοκαρδίους πόρους,
 πόρους οὐ πόρους τοκετοῦ, τῶν συμφορῶν δὲ κέντρα,
 ἄλμην τε πίνει θλίψεως ὡς πένησσα χειρῆτις.

4530 ἄδειαν Α

illud harum urbium vinculum ruptum fuit, sic matrem a filia gladius di-
 visit ac rescuit, Romam dico recentiorem, formosam illam iuvenclum,
 ab altera rugosa planeque vetusta.

Ceterum imperatrix Irena, cum magno studio furorem illum barba-
 rissimum et ingens piaculum, quod in filium commiserat, eluere delere-
 que cuperet, totos pecuniarum thesauros in urbis usum exhauriebat, et
 vexantem oboeratos tempestatem in serenitatem commutabat, munificen-
 tia sua quoddam velut aureum ver effundens. verum oculus ille qui oc-
 culta perspicit, omnia intelligit, corda iudicat, ad Irenam se convertit,
 eam adspexit, fervore quodam accensus est, graviter molesteque facinus
 eius tulit; cumque perexiguum ad tempus imperii voluptatem illa degustas-
 set, amarum flagitio pollutae craterem, suae videlicet irae faeces miscuit.
 quippe concitata seditione per quendam ordinis senatorii virum illustrem
 et clarum, cui nomen Nicephorus, imperio deiecta est, pro voluptate mo-
 lestias cor exedentes consecuta, molestias inquam non tam appellandas
 molestias quam calamitatum filii stimulos. quare deinceps mare afflictio-
 num hauriebat, tanquam paupercula mulier et nendo victum quaerens.
 eiusmodi efficere vitae mortalis inconstantia consuevit, et hoc modo deus

τοιαῦτα τὸ παλίνστροφον ἐργάζεται τοῦ βίου·

4545 οὕτως ἀνταποδίδωσι θεὸς τοῖς ἀδικοῦσι.

P 93

μόνη μὲν οὖν τετύχηκεν ἐπὶ μικρὸν τοῦ κράτους,
σὺν Κωνσταντίνῳ δὲ νῆϋ χρόνοις ἐπὶ πρὸς δέκα.

Τοῦ κράτους τοίνυν ὁ τροχὸς ἐξ ἄλλων εἰς ἑτέρους
κυλινθηθεῖς καὶ συστραφεῖς ἐν δρόμοις ἀνωμάλοις

4550 θθάει ποτὲ μετέωρον ἄρας καὶ Νικηφόρον,
ἄνθρωπον φονικώτατον, δύστροπον, κακοήθη,
δοῦλον χρυσοῦ χρυσομανῆ, κίμβικα σμικρολόγον,
ἀντικρυς Μίδαυ τὸν ποτὲ κατάρξαντα Φρυγίας,
ὃς τὰς ἀρχὰς τῶν πόλεων ὠνίους ἐποιεῖτο,

4555 οὐκ ἀριστίνδην τὰς τιμὰς ἀλλὰ πλουτίνδην νέμων.
εἶχε χρυσὸν ἐν χεῖλεσι, βουὴν ἐπὶ γλώττης εἶχε,
χρυσὸν ἐπιτραπέζιον, χρυσὸν ὠνειροπόλει.

B

καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις σκυθρωπὸς καὶ κατηφής ἐφύκει,
ὡν δὲ χρυσοῦ τις ἔφερον ὄλκην ἐπικολπίαν,

4560 τότε δὴ τότε προσηγὲς τὸ βλέφαρον ἐδείκνυ,
καὶ σκυθρωπότητος ἀχλὺς οὐκ ἦν ἐν τοῖς προσώποις.
ἐντεῦθεν πάσας μηχανὰς ὑπώρτυτε καὶ τρόπους,
καὶ πάντας ὑπεβύθρενεν εὐρεσικάκους δόλους,
ὡς εἴ που παρευρίσκοιτο χρυσίον κενωθεῖη

4565 καὶ πρὸς αὐτὸν μετενεχθῆι τῆς φιλοχρηματίας!
οὕτως ἐπέθηκε βαρὺ τοῖς Βυζαντιοῖς ἄχθος,

v. 4544 om M	vv. 4546—47 om R	μικρὸν M	4549 κυ-
λινδρηθεῖς R	4552 κυμβικοσμικρολόγον M		4557 χρυσός
ἐπιτραπέζιος A	4561 τῷ προσώπῳ R		4563 ὑπετρόπενεν M
4564 παρευρίσκεται R, παρευρίσκετο M			4565 τὸν φιλοχρημα-
τίαν M	4566 οὕτως A		

iniuriarum auctoribus mercedem tribuit. contigit autem ipsi longo tempore, tam soli quam cum filio Constantino, imperio frui, nimirum ad 17 annos.

Igitur imperii rota cum ab aliis ad alios volutata conversaque foret inaequalibus sane cursibus, nunc tandem Nicephorum in sublime sustulit, hominem sanguinarium, moribus perversis, improbum, auri mancipium sordidum, Midae Phrygum quondam regi per omnia similem. magistratus urbium venales habebat, neque dignitates ex virtutis sed opum respectu conferebat. aurum habebat in labris, bovem in lingua gerebat; de auro loquebatur in mensa, per quietem aurum somniabat. et erat erga ceteros quidem severo tristisque vultu: verum si quis auri pondus sinu ferret, eum blande intuebatur, nec ullum tristitiae vestigium in vultu restare patiebatur. hinc fiebat ut quidvis auri conquirendi causa moliretur, eo-que nomine fraudes astutissimas universis clanculum strueret. Byzantiis

- οὐ κοῦφον οὐδ' εὐάγκalon, οὐδ' ἐλαφρὸν βαστάσαι,
 ἀνανεώσεως τειχῶν χάριν τῶν γηρασάντων,
 ὃ λέγουσι δικέροτον οἱ τούτου τελωνάρχει.
- C
 4570 σφίγγων δὲ πάντα ταῖς κλεισί, καὶ θύραζε μὴ φέρων
 οὐκ ἄργυρον οὐδὲ χρυσόν, οὐκ εὐφάντους πέπλους,
 καὶ τοῦτο τὸ λεγόμενον ἐν μύθοις Αἰσωπείοις,
 πλεῖστα μὲν ἔχγια δεικνὺς χρημάτων εἰσιόντων,
 ἔξερχομένων δ' οὐδαμῶς οὐδ' ἀποκενουμένων,
- 4575 ἐστέρησε καὶ τὸν στρατὸν τῶν ἐποφειλομένων.
 ἐντεῦθε θροῦς δυσκέλαδος καὶ στάσις ὀλεθρία
 καὶ λαλαγὴ κακόχαριτος καὶ δυσφημοῦσαι γλῶσσαι.
 καὶ συνδρομιόντες εἰς ταῦτ' οὐ μετὰ κραναγῆς ἀσήμεον
 αὐτάνακτα Βαρδάνιον τὸν τότε στραταρχοῦντα
- 4580 γενέσθαι καθικέτενον, προσφέροντες καὶ βίαν.
 ὃ δ' οὐ γνώσκων τὴν ῥοπήν τῆς ταλαντοῦχου τύχης,
 καὶ τὴν ἀμφίρροπον αὐτῆς θέλησιν ὑποτρέσας,
 ἀνθρώπῳ θεῖῳ προσφοιτῆ καὶ θεοφορομένῳ
 καὶ ταῖς τοῦ πνεύματος ἀγαθῆς πλουσίαις πρὸςσυμένῳ,
- D
 4585 ἐκφαίνει τὸ κρυπτόμενον, ἅπαντα καταλέγει,
 τὴν στάσιν καὶ τὸν τύραχον καὶ τοῦ λαοῦ τὴν βίαν.
 ἀκούει ταῦθ' ὃ πολὺς τὰς φρένας καὶ τὰς τρίχας,
 ὃ κύκνος ὃ τοῦ πνεύματος, ὃ κελადῶν τὰ θεῖα.
 ἀπαγορεύει, νοθετεῖ μηδὲν νεωτερίζειν,
- 4590 "μὴ καὶ τὰς κόρας κεντηθῆς" φησὶ "τὰς τῶν ὀμμάτων,
 καὶ πάντα προσαποβαλεῖς, πάντα προσαπολέσεις."

4575 ἐστέρησε M 4577 δυσφημοῦσα γλῶσσα M 4579 στρα-
 τηγοῦντα M 4581 εὐ? 4584 καὶ] ἐν M

onus gravissimum imposuit, veterum murorum reficiendorum causa, quod tributorum exactores diceratur vocant. cumque clavibus occluderet omnia, nec foras quidquam prodire sineret vel argenti vel auri, textarum vestium, et plurima quidem, velut est in Aesopiceis fabulis, vestigia pecuniarum introeuntium apparerent, exeuntium vero et expensarum nulla, milites etiam debitis stipendiis spoliabat; quo facto murum infaustum, noxia seditio, voces insolentes, linguae maledicae passim excitabantur. adeoque concursu facto cum clamore inarticulato Bardanium milites, qui copiarum id temporis dux erat, ut imperium ab se oblatum acciperet, non tantum precibus sed etiam vi adhibita cogebant. at ille non agnoscens initium hoc adversissimae fortunae, et tamen voluntatem eius instabilem reveritus, divinum quemdam ad hominem sese confert, arcanum sui cordis aperit, indicat omnia, seditionem, tumultum militarem, vim populi, quam sibi adhibeat. audit haec canus ille tam capillis quam animo cygnus spiritualis, divina carmina concinens: ne militibus obtemperet edicit, a rebus ut novis abstineat hortatur, ne forte iacturam oculorum fa-

- βλέπει βαρυνθυσάντα Βαρδάνιον ὁ γέρον,
βλέπει τοὺς ἔλκοντας αὐτοῦ τὸν ἵππον τῷ ἑντῆρι,
καὶ μετακαλεσάμενος αὐτῶν τὸν στρατηγέτην
4595 “οὐ μὲν, λαμπρότατέ” φησι, “τρισεμίσι στρατάρχη,
οὐκ ἐπιτεύξει τῆς ἀρχῆς, εἰ καὶ μυρία κάμησ’
τῶν ταπτομένων δέ τινες ὑπὸ τὴν σὴν παλάμην
τὴν ζώνην ἀναζώσονται τὴν τῆς ἡγεμονίας.
ὄρῳ τοὺς σοὺς ὑπασπιστὰς ἐκείνους τοὺς τρεῖς ἄνδρας;
4600 Λέων Θωμῆς καὶ Μιχαὴλ αἱ κλήσεις τοῖς ἀνδράσι.
τούτων ὁ Λέων τῶν ἀνδρῶν πρῶτος ἀρχηγετήσῃ,
καὶ μετ’ αὐτὸν τῷ Μιχαὴλ τὸ κράτος προσφοιτήσῃ.
ὁ δὲ Θωμῆς ὁ τρίτατος σφραδύσει μὲν ἐκθύμως
καὶ βασιλείας ὄνομα πρὸς ἑαυτὸν ἐλκύσει,
4605 πλὴν οὐκ εἰς τέλος ἐνεγκεῖν τὸ θελητὸν ἰσχύσει,
τῶν ὀφθαλμῶν δὲ τὰς ἀγὰς ἀπεσβεσμένης ἔξει.”
Καὶ ταῦτα μὲν ἀπέβησαν ἐν χρόνοις τοῖς ἰδίους,
ὡς ἡ πνευματοκίνητος ἐθεσπιώδει σάλπιγξ.
ὁ δὲ σμικρολογώτατος αὐτάναξ Νικηφόρος
4610 Βουλγάρους ἰστρογεῖτοσι μάχην στερορὰν συνάψας
ἔργον μαχαίρας γίνεται, βρωματισμὸς ῥομφαίας,
τῷ Σταυρακίῳ τῷ παιδί καταλιπὼν τὰ σκῆπτρα.
ἀλλὰ γὰρ καὶ Σταυράκιος τάχιον ἀποφθίνει
ἐν ταύτῃ δορατότρωτος ἀναφανείς τῇ μάχῃ
4615 καταβελῆς τε γεγονώς, ἔξαιμος, τραυματίας.
τῷ Μιχαὴλ δὲ προσγελῶ τῷ Ραγγαβῆ τὸ κράτος,

4595 καὶ μέγιστε R 4596 κἂν καὶ A 4598 ἀναξ. τῆς αὐτο-
κρατορίας A 4604 τοῦνομα A

ciat. his dictis Bardanium senex perturbatum animo videt, simulque conspiciat eos qui equum eius freno ducebant. quapropter revocato duce “tu quidem” ait, “illustrissime potentissimeque dux, imperium non consequeris, etiamsi labores infinitos suscipias. at subditi quidam tui eo poterunt. vides hic tres illos tuos satellites, Leonem Thomam et Michaelum. ex his primus Leo principatum adipiscetur. et post ipsum imperium perveniet ad Michaelum. tertius Thomas toto quidem is pectore discrucia-bitur, et imperatorum nomen ad se pertrahet: verum obtinere tandem id quod affectabit nullo modo poterit, sed in hoc conatu oculos amittet.”

Atque haec deinceps ita suis temporibus evenere, quemadmodum vir ille sacro afflatus spiritu praedixerat. ceterum sordidissimus imperator Nicephorus gravi praelio contra Bulgaros Istro vicinis inito caesus est; filioque Stauracio possessionem imperii reliquit. verum et Stauracius in eo praelio vulneratus hasta, nimia vi sanguinis profusa, celeriter extinctus est. quapropter imperium Michaelo Rangabae delatum fuit, quocum

- τῆς Νικηφόρου θυγατρὸς γαμέτης Προκοπίας,
 ἔβλεψε τότε Βυζαντις ἡμέραν ἔλευθέραν,
 ἄτερ αἱμάτων καὶ σφαγῶν, βιαιῶν ἀρπαγμάτων,
- C 4620 ἀσκότιτον, ἀθόλωτον, οὐκ ἔξαιμανρουμένην
 ἀνδροκτασίας ζοφεροῦ καὶ ταραχώδει νέφει,
 ἔβλεψε τότε Βυζαντις ἡλίους εὐποιίας
 καὶ στίλβηδόνας ἀγαθῶν καὶ δωρεῶν ἀκτῖνας,
 ἦν γὰρ καλοῖς ὁ Μιχαὴλ παντοίοις ἀπαστρέπτων,
- 4625 καὶ φιλελεύθερος ἀνὴρ καὶ γαληνὸς καὶ πρῶος,
 οὐκ αἵμασι τερπόμενος, οὐκ ἐπιχαίρων φόνους,
 ἀλλ' ἄλσος θεοφύτετον, ἀλλὰ λειμῶν χαροῖτων,
 παράδεισος κηπέυσιμος νόμασι θεοβρύτοις.
- Ἄλλὰ καὶ πάλιν ἔρρευσεν τὸ ῥόδον πρὸ τῆς ὕρας,
- 4630 ὡς ἄγρωστις δροσότροφος ἐψύγη καὶ παρῆλθεν,
 ὡς ἄνθος, ὃ φασὶ, λοκρόν, ὡσεὶ καπνός, ὡς ὕναρ,
 ἀνθῆσαν ἐπὶ τέσσαρσιν χρόνοις μῆνας ἑννέα,
- D ἀνέβη δ' ἄχερδος πυκναῖς φρίσσουσα ταῖς ἀκάνθαις
 καὶ ῥάμιος ἀγριόκεντρος αἱμιάσσουσα καρδίας.
- 4635 ὁ Λέων ὁ δυσώνυμος ἐπιπηδᾷ τῷ κράτει,
 ὁ κρεωβόρος ὁ δεινὸς τῶν τοῦ Χριστοῦ προβάτων,
 ὁ τοίνυν κράτωρ Μιχαὴλ τὴν τόλμαν τοῦ τυράννου
 καὶ τὴν ὀρμὴν ἀναμαθῶν καὶ τὴν ἀποστασίαν
 αὐτὸς ἐκὼν ἐξίσταται τοῦ πολυζήλου θρόνου,
- 4640 πληρῶν κὰν τούτῳ τοῦ Χριστοῦ τοὺς νόμους τοὺς ἐνθέους,

4617 γαμετῆς AM
 4630 δροσόπαρος R

4621 φοβεράς R
 4631 λευκῶν M

4626 αἵματι M
 v. 4632 om R

Procopia Nicephori filia nupta erat. diem id temporis liberum urbs Cpolitana vidit, et immunem a caedibus iugulationibus direptionibus violentis, expertem malorum et turbarum: vidit et solem urbs Cpolitana benefiourum et bonorum scintillas et radios munerum. nam Michaelus omnigenis virtutibus collucebat, vir libertatis amans, placidus, mitis, non caedibus et sanguinis profusione gaudens, sed lucus quasi quidam divinitus consitus, gratiarum campus, paradiscus rivis caelitus manantibus irriguus.

Enimvero haec etiam rosa plane ante tempus emarcuit, inque morem graminis a rore nutriti contabuit atque periit, cum ad annos quattuor et novem menses florisset. eius in locum acherdus enata est, frequentibus horrens spinis, et rhamnus asperrime corda pungens atque vulnerrans. nam infausti nominis Leo prosiliit ad imperium, fera carnivora, Christi ovibus immitis. at Michaelus quidem imperator, audita tyranni ferocia impetu defectione, suamet sponte throno imperiali cessit, hoc ipso facto divinis Christi iussis satisfaciens, et erga persecutorem non

- καὶ τῷ διώκῃ πεφηνῶς ἄντικρος ἄλλος κάστωρ.
 λέγουσι γὰρ αἱ παλαιαὶ τῶν ζῳογράφων βίβλοι
 ὡς ἔστι ζῷον χέρσενδρον κάστωρ ὠνομασμένον,
 καὶ τούτου χρησιμεύουσιν οἱ κύλινδροι τοῦ γόνου
 4645 πρὸς ἀποσόβησιν οἰκτρῶν παθῶν δυσπαλλάκτων ·
 ὕπερ εἰδότες οἱ πολλοὶ τῶν θηροδιωκτούντων
 τὸ ζῷον μεταθέουσι δικτύοις λινοπλόκοις,
 καὶ τοῖς κυσὶ τοῖς δρομικοῖς χρώμενοι συνεργάταις.
 ὁ κάστωρ τοίνυν συνιδὼν τῆς μάχης τὴν αἰτίαν,
 4650 καὶ κατιδὼν ὡς ἄφυκτοι τῶν θηρατῶν αἱ πάγαι,
 τοὺς σπερμογόνους ἐνδακῶν καὶ παιδουρογὸς κυλίνδρους
 χαρίζεται τοῖς θέλουσιν, ὁ δ' ἀποτρέχει φεύγων,
 κἀντεῦθεν πάντα περιττῷ, καὶ δρόμοι καὶ διώξεις,
 καὶ τῶν δικτύων αἱ πλοκαὶ καὶ τῶν κυνῶν τὸ τάχος.
 4655 οὕτως ἐκὼν καὶ Μιχαὴλ πυροχωρεῖ τοῦ στέφους
 τῷ θηροτρόπῳ Λέοντι, τῷ δεσωννυμένῳ,
 ὃς ἦν βλαστὸς κακόβλαστος ἐξ ὄρων Ἀρμενίων.
 πάλιν ἀνέβησε πικρὰ ὄλθα τῆς πρὶν ἀκάνθης,
 πάλιν ἐξήνεγκε βλαστοὺς τῶν πρὶν κεντροδεστέρους
 4660 καὶ τὸ χρυσοῦν γέωργιον ἠπειλήσε συμπνίζαι,
 καὶ πάλιν τὸ τοῦ δράκοντος οὐραῖον ἐκινήθη.
 ἣ βδελυρότης δὴ ἦν τῆς εἰκονομαχίας
 ὡς δράκων μέγας εἶρανε φρικώδης χασματίας,
 ἐρροῖζεσε καταπιεῖν πάλιν τὴν ἐκκλησίαν
 4665 ὡς ὄρτυλῆγος νεοσσοὺς στρουθίου μικροπτερον.

P 95

B

4642 ζωῳγρίων R 4643 χέρσενδρον A 4645 οἰκτρῶν]
 τινῶν A 4646 ἰδόντες A 4655 κράτους A 4659 καρ-
 πὸν τῶν πρὶν κεντροδεστέρων R 4665 σμικροτέρου M

aliter sese gerens atque castor sive fiber facere consuevit. legimus enim in priscis illis monumentis eorum qui de animalibus scripsere, fibrum animal esse quod in utroque vivat elemento, et testes habeat arcendis quibusdam horbis sane gravibus conducibiles. quod cum plerique venatores norint, animal canibus longe velocissimis insectantur. huius pugnae causam cum ipse fiber etiam cognitam habeat, perhibent eum morsu resectos testes abicere atque ita currentem saluti suae consulere; quo facto venatores feram persequi desinant. sic nimirum Michaelus quoque volens imperium resignavit Leoni, belluinis moribus et indole ferina praedito, qui oriundus erat ex Armenia. tum vero rursus enasci prioris spinae radix acerba, rursus germina proferre, magis pungentia quam priora, aureaeque segeti suffocationem minitari: rursus moveri draconis illa cauda, imaginum inquam oppugnationis abominatio, quae iam instar magni horribilis hiantisque draconis serpebat et cum sibilo stridabat, devoratura rursus ecclesiam velut implumes exiguis alis praeditas

- αἱ τῶν ἁγίων καὶ Χριστοῦ μορφώσεις ἡσβολοῦντο,
 τιτάνῳ κατεχρίοντο, πυρὶ κατεμπιμπρῶντο,
 ἀνηρευνῶντο σπήλαια, καταγωγαὶ σεμνείων
 καὶ φροντιστήρια ψυχῶν αἰ' κατ' ἀγγέλους ἔζων,
 4670 καὶ πᾶς ἠλαύνετο σεπτῶν προσκνητῆς εἰκόνων.
 C ἐπένθει τότε καὶ Σιών ἢ τοῦ Θεοῦ θυγάτηρ,
 καὶ δάκρυον σταλάττουσα πένθους ἐφόρει σάκκον,
 ἀντὶ στολῆς δὲ νυμφικῆς χηρείας χιτωνίσκον.
 ἐπένθει τότε καὶ χορὸς ἀστέρων οὐρανίων,
 4675 καὶ πρὸς τὴν γῆν ἠντράνιζεν ἐν σκοτεινοῖς βλεφάροις.
 Οὗτος τὸ γένος Μιχαὴλ φιλονεικῶν ἐκτροῦραι
 τὰ παιδογόνα τοῦ παιδὸς ἐξέτεμε Νικήτα,
 μὴ πως τεκνώσειέ ποτε καὶ τοῦτον ἀμυνεῖται.
 ὁ τοίνυν παῖς τοῦ Μιχαὴλ τομίαις χρηματίσας
 4680 εἰς ὕστερον ἀρχιερεὺς Ῥώμης τῆς νέας ὤφθη,
 μετακληθεὶς Ἰγνάτιος ἐν μεταθέσει βίου.
 Οὗτος ὁ θῆρ ὁ χαλεπός, ὁ βρονχητίας Λέων,
 ἀναπολῶν καθ' ἑαυτὸν τὰς ἱεράς προρορήσεις
 τοῦ θαυμασίου γέροντος, τοῦ χρυσοπτέρου κύκνου,
 D 4685 καὶ δεδιῶς τὸν Μιχαὴλ ὃς ἦν ἐξ Ἀμορίου,
 μὴ πρὸς αὐτὸν ὁ κύλινδρος τοῦ κράτους μεταπέσῃ,
 δεσμώτην ἐγκαθεύργυνσι φρουρᾷ λαβυρινθῶδει,
 καὶ κατὰ νοῦν ἐσκέπτετο πῶς ἀναλώσει τοῦτον.

4670 σεμνῶν R

4675 ἠντράνησεν M

4680 ἐς R, ὃς M

passeris pullos. Christi et divorum imagines in favillas redigebantur, calce viva perungebantur, igne concremabantur. speluncae perquirebantur, itemque sacrarum aedium hospitia, loca exercitationibus animorum dicata, qui quoquo modo vitam angelicam redolebant. adoratores venerandarum imaginum expellebantur. lugebat hoc tempore Sion, Christi filia, lacrimasque profundens saccum lugubrem gestabat. lugebat hoc tempore siderum caelestium coetus, et tenebricosis palpebris terram aspiciebat.

Ut autem imperator Leo praeter caetera genus etiam Michaeli extingueret, Nicetae Michaeli filio membra destinata procreationi exsecuit, ne liberos gigneret, qui paternam et avitam iniuriam ulciscerentur. hic Michaeli filius, quem castratum fuisse diximus, deinceps novae Romae pontifex factus est, cum vitae genere mutato etiam nomine prisco et Ignatii assumpto.

Secundum haec crudelis ille rugiensque leo, sacras secum ipse praedictiones expendens illius senis admirandi et cygno consimilis, simulque formidans Michaelum oriundum ex Amorio, ne ad ipsum forte imperii rota devolveretur, hominem vinctum in carcerem labyrintho non absimi-

ἀλλ' ἀσθενὴς πᾶς ἄνθρωπος πρὸς τὰς Θεοῦ παλάμιας·

4690 ἀλλὰ γὰρ μικροδύναμος ἰσχύς τοῖς γηγενέσιν,
ὁ δὲ Θεὸς μεγασθενὴς καὶ μεγαλοβραχίων,
καὶ τίς ἀντιπαλαίσειεν αὐτοῦ τῇ δυναστείᾳ;

ὁ Μιχαὴλ δὲ πεποιθὸς τοῖς Θεσπιωδηθεῖσι
τῷ καλλιγλώττῳ γέροντι, τῷ προφητικωτάτῳ,

4695 ἀνακαλύπτει φανεροὶ γυμνοὶ τὸ κεκρυμμένον.

P 96

πρὸς τὸν τῶν οἴκων φύλακα τὸν ἐν τοῖς ἀνακτόροις
(παπίαν λέγομεν αὐτὸν κατὰ Ῥωμαίων γλώσσαν),
καὶ σὺν αὐτῷ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ δρᾶμα συσκευάζει
καὶ σκύφον τῆς ἐπιβουλῆς ἀρνύει τῷ κρατοῦντι.

4700 καὶ τοίνυν συνεισάγουσι νύκτωρ τοῖς ψαλτιωδοῦσι
θωρακοφόρους αἰχμητὰς ἄνδρας ῥομφαιοφόρους,
οἱ συμπεσόντες τῷ Θεῷ τῷ παλαμναιοτάτῳ
τελοῦντι τὸ λειτούργημα τῶν ὑποθροῶν ὕμνων
τοῖς ξίφεσι συγκόπτουσι καὶ θύουσιν ὡς ἄρνα,

4705 πέντε μῆσι πρὸς τοῖς ἐπτὰ χρόνοις κεκρατηκότα.
καὶ Μιχαὴλ καθίσταται κράτωρ, ἀντι δεσμώτου
ἐλεύθερος, ἀπὸ φρουρᾶς ἀντάναξ αὐτοκράτωρ.

Καὶ ταῦτα μέντοι τοιαδί, τὰ δ' ἐφεξῆς ὁποῦτα;

B

ἔστῳγει μὲν καὶ Μιχαὴλ τὰς ἱερὰς εἰκόνας,

4710 ἀλλ' οὐκ ἐνεπικραίνετο τοῖς ταύταις προσκυνούσιν,
οὐδὲ τὰς σάρκας τὰς αὐτῶν μύστιξιν ἐχαλάζει.

ἐν οὐκ ὀλίγοις τοιγαροῦν ἀποσφαλεῖς ταῖς μάχαις

4692 τὴν τούτου δυναστείαν M 4696 τῶν ἐν M v. 4698
om M 4700 ψαλμοδοῦσι A v. 4705 om R 4707 ἀντι A
4710 ταύτας M 4711 ἐχαλάξου R

lem concludit, secum praeterea dispiciens quo pacto illum de medio tolleret. verum enimvero imbecillus est omnis homo, si cum dei manibus conferatur: immo perexiguum robur est mortalium, cum deus plurimum possit et lacertos robustissimos habeat. quis est enim, ipsius oppugnare potentiam qui possit? interim Michaelus vaticiniis disertis senis maximi-que vatium fretus exponit patefacit aperit arcanum ei qui aedium regiae custos erat, lingua Romanorum papias dictus. simul una cum ipso, et per ipsum, rem totam componit, et insidias imperatori struit. noctu ergo cum psalmodum cantoribus armatis quidam introducuntur, qui belluam immanissimam hymnorum matutinorum sacrum peragentem aggressi gladiis confodiunt et ut agnum mactant, cum annos in imperio septem et quinque menses exegisset.

Post haec Michaelus ex captivo creatur imperator, libertatem una cum regno consecutus. qualia deinceps acciderint, videamus. oderat etiam Michaelus imagines sacras, sed earum adoratoribus acerbè non succensebat, nec flagris eorum corpora violabat. pracliis aliquot infe-

- τοῖς ἐκ τῆς Ἄγαρ ἐμπαιγμὸς καὶ χλευασμὸς ἐφάνη,
οἱ τὰς Ῥωμαίων φάλαγγας σπυράσσοντες συχνάκις
4715 καὶ δορυκτῆτους ἄγοντες τοὺς ταύτων ταγματάρχας
δειλὸν μαλακοκάρδιον ἐκάλουν τὸν κρατοῦντα.
ἐντεῦθεν εἶχε Μιχαὴλ ὑδύνας ἐγκαρδίους
καὶ συμφορὰς θυμοδακεῖς καὶ θλίψεων πικρίας·
τὴν γὰρ δεινὴν καὶ φανουρογὸν δυσσέβειαν ἐνόσει,
4720 ἀποτειχίζουσιν αὐτὸν ἀπὸ Θεοῦ βλεφάρων.
ἀλλεπαλλήλων οὖν κακῶν ἐπεπιπτόντων τούτῳ
C καὶ δίκην πολυκύμονος θαλάσσης ἐκθροοῦντων,
δεινότερος ἐπέφλασε μεγαλοκῆμων φλοῖστος,
καὶ τὴν αὐτοῦ συνέσεισε καρδίαν ὡς ὄλκάδα.
4725 ὁ γὰρ Θωμᾶς, οὗ πρότερον ὁ λόγος ἐπεμνήσθη,
ἄνθρωπος πολυμήχανος, ἐμπύριος τὸ θράσος,
στριτευέσιμον συνηθροικῶς ἰσχὺν μυριαχόθεν,
ὀπλίτας αἰματοχαρεῖς, ἀλκίμους, ἐγκαρδίους,
φονοεργούς, ἀρεϊκοὺς, ἐπτόλμους, θρασυμάχους,
4730 ἐπιπηδᾷ τῷ Μιχαὴλ μετὰ σφοδρῶς τῆς ῥήμης
καθ' ἕνα οὗς ἀπὸ δορυμοῦ καὶ λόχμης πολυξύλον
ἢ σκῆμος ὀρεσίτροφος λεαίνης φιλαιμάτου,
καὶ πᾶσαν περιθράκιον περιστοιχίσας πόλιν
D ἐν ναυτικαῖς δυνάμεσι χειρὶ τε πεζομάχῳ,
4735 καὶ πᾶσαν χάκωσιν αὐταῖς ἐπενεγκῶν βαρεῖαν,
καὶ καταδουλωσάμενος καὶ ῥήξας καὶ σπυράξας,
ἕως αὐτῆς ἐπέδραμε πόλεως τῆς ὀλβίας,

4714 σπαράττοντες R
σει M

4722 ἐκθροοῦντων R

4726 τῷ θρά-

liciter commissis coepit Agarenis ridiculus videri, qui Romanorum phalanges saepius perrumpentes, et earum duces captivos abducentes, imperatorem formidolosum et mollis animi virum nuncupabant. ea res Michaelo magnos animi dolores aerumnas afflictionesque peperit. nimirum horrendae scelerataeque impietatis morbo laborabat, qui cum ab oculis dei secludebat. cum igitur aliis post alia malis ille premeretur, maris instar cum strepitu irruentibus, etiam gravior quaedam tempestas incubuit, eiusque cor veluti navim onerariam succussit. Thomas enim ille cuius antea mentionem fecimus, vir industrius et audacia flagrans, copiis undique collectis maximo cum impetu Michaelum invasit instar apri de silva lustrisque suis proruentis vel leonini catuli; cumque urbes universas Thraciae totius tam nauticis copiis quam pedestribus cinxisset, omnibus modis divexasset, in servitutem redegisset, diruisset, lacerasset, ad ipsam usque Cpolin, urbem fortunatam, excurrit. enimvero si deus ille praepotens mortalibus adversetur, omne consilium omnisque conatus

- ἀλλ' ἂν θεὸς ὁ πανσθενὴς θνητοῖς ἐναντιῶτο,
 ἰσὸς ἀράχνης ἄντικρος πᾶσα βουλὴ καὶ πρᾶξις.
- 4740 τὸ θεῖον τοίνυν ὁ Θωμᾶς ὑπερμαχοῦν οὐκ ἔχων
 εἰς ψάμμον τῆς ἐπιβουλῆς τοὺς πύργους ἰσχοδόμει,
 ἐπ' ἀσθενοῦς ἐπήγγενεν αὐτοῦ τοὺς θεμελίους.
 κἀντεῦθεν τὸ κτιζόμενον ῥιζόθεν ἀνετρόπη,
 καὶ φόνους χρόνας τὰς αὐτοῦ φιλοπολέμους χεῖρας
- 4745 καὶ δόρον πᾶν κατὰβυπτον τοῖς αἵμασι ποιήσας
 τὸ τελευταῖον ζωορηθεὶς ὁρύττεται τὰς κόρας
 καὶ σβέννυται καλλιφεγγεῖς λύχνους τοὺς τῶν ὀμμάτων, P 97
 καὶ μετὰ ταῦτα ξίφεσι δεινῶς κρεωκοπεῖται.
- Ἐ βασιλεὺς δὲ Μιχαὴλ μέλλον τὸν βίον λείπειν,
- 4750 ἐφ' ὅλοις ἔτεσιν ὀκτώ Ῥωμαίων βασιλεύσας,
 τῷ Θεοφίλῳ τῷ παιδί τὸ σκήπτρον ἐγχειρῶζει·
 ὃς ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασι τὴν ἄλμην τὴν τοῦ βίου
 κικοτυχῶς καὶ σφαλερῶς ἀλλ' οὐκ ἐνδύως πλέων
 τοῦτο καὶ μόνον τὸ καλὸν εὖρωτο παραδύξως,
- 4755 τὴν πάνσεμνον ἐν γυναιξὶ καὶ θείαν Θεοδώραν,
 ὡς μάργαρον κατὰλευκον, ὡς λίθον ἀνδροακίαν.
 ταύτην οὖν σχὼν κοινολεχῆ, ταύτην ζυγεῖς εἰς γάμον, B
 καὶ παίδων γέγονε πατὴρ εἰς γῆν γονίμην σπειρών,
 καὶ πλέον ἐπιεντύχησεν Ἀδὰμ τοῦ πρωτοπλάστου.
- 4760 τὸν μὲν γὰρ ἡ πλευροφυῆς καὶ πρωτομήτωρ Εὔα
 ἐκ τῆς τραφῆς τῶν τῆς Ἐδέμ ἐξήγαγε δεινδρέων·

v. 4750 om R 4755 πάνσεπτον A 4757 γοῦν M 4758 ὡς
 εἰς AR 4759 πρωτογόνου AR

reapse nihil est aliud quam araneorum tela. quapropter cum Thomas a numine divino non propugnaretur, insidiarum suarum turres in arenis extruebat, inque re perimbecilli fundamenta sua collocabat, et iccirco totum aedificium radioitus corrui. nam ubi caedibus manus illas pugnarum avidas inquinasset et hastas sanguine tinxisset, tandem vivus in hostium potestatem pervenit, oculisque spoliatus et postea gladiis sine omni misericordia obruncatus est.

Michaelus autem excessurus e vita, cum annis octo Romanis prae-fuisset, Theophilo filio suo imperium tradidit; qui caetera per omnem vitam infelix, unum bonum mirabiliter nactus est, Theodoram coniugem, feminam plane divinam, venerabilem inter mulieres alias, unioni candidissimo et carbunculo persimilem. huic ille matrimonio iunctus non solum liberorum pater ex fecunda coniuge factus est, verum etiam felicitate principem illum hominem Adamum superavit. nam Adamum orta de costa materque princeps hominum Eva voluptato, quam ex arboribus Edenis percipiebat, privavit: haec maritum vitaeque socium ad dexte-

- ἡ δὲ τὸν συνοικήσαντι καὶ κοινωνὸν τοῦ βίου
 τῆς δεξιᾶς πεποίηκε καὶ σωζομένης μοίρας.
 κἀνταῦθα μόνον τῷ Δαβὶδ ἤχησε παρὰ μέλος
 4765 ἡ καὶ τοὺς λίθους θέλγουσα καλλιμελῆς κινύρα.
 ἡ μὲν γὰρ ἀποφαίνεται θεῷ ψαλαττομένη
 “τοὺς μονοτρόπους ὁ θεὸς ἐν οἴκῳ κατοικίξει.”
 ἐνταῦθα δὲ συνέδραμε κόπρος εὐώδει μύρω
 καὶ ῥόδον ἐρυθρόφυλλον ἀχέρδιω κεντροσφῶρῳ
 C 4770 καὶ χρωῖμα χολοβάφινον βάμματι πορφυρέῳ.
 ἡ μὲν γὰρ πάσαις ἀρεταῖς κατάφυτον ἦν ἄλλος
 καὶ κῆπος χαριτόβλαστος καὶ δένδρον εὐκοσμίας,
 ὁ δὲ χωρίον ἄντικρυς τριβόλων δυσσεβείας
 καὶ βάτος ἀκανθοβελῆς καὶ ῥάμνος σπλαγχνότυπος.
 4775 καὶ γὰρ ἀπεχθανόμενος ταῖς ἱερογραφίαις
 καὶ τοῖς ἀπεικονίσμασι Χριστοῦ καὶ τῶν μυρτύρων,
 τοὺς ἀπονέμοντας αὐτοῖς τὸ κατὰ σχέσιν σέβας
 ἀνποφόροις καὶ δειναῖς στρεβλώσεσιν ἐκάκων.
 ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκλάμποντας τῷ βίῳ καὶ τῷ λόγῳ
 D 4780 ὑπὲρ ἀστέρων καλλονάς, ὑπὲρ ἡλίου σέλας,
 τὸν ἱερὸν Θεόδωρον, τὸν θεῖον Θεοφάνην,
 ἐπιφοραῖς βαρυαλῶν βασάνων ἐκπιέσας,
 καὶ γλοῦν τοῦ σώματος αὐτῶν βουνεύροις ἐκλειπίας,
 ἔστιξε καὶ τὰ μέτωπα μέχρις αὐτῶν ὀφρῶν,
 4785 καὶ τύπους ἐνεγράφαξεν αὐτοῖς ἱαμβοπλόκους.

4764 κατὰ M v. 4766 om M v. 4777 om R 4778 κα-
 κώσειςιν ἐστρέβλον A 4782 βασανίσας M v. 4783 om M

ram partem eorum traduxit qui salutem consequuntur. et quidem hic tantum suavis illa cithara Davidis, ipsa quoque saxa demulcens, quidam absonum cecinit, cum ait deum unius et eiusdem indolis atque morum homines in unum domicilium collocare. nam hic stercus et unguentum fragrans, rosa rubens et acherdus spinosa, tinctura bilis et purpuræ coiverunt. Theodora enim lucus erat cunctis virtutibus ornatus, consitus gratis hortus, arbor omnis elegantiae modestiaeque. Theophilus e diverso ager erat merae impietatis tribulis refertus, rubus asper, laedens viscera rhamnus. nam sacris literis et Christi martyrumque imaginibus infestus, eos omnes intolerantibus et gravissimis tormentis excruciat qui cultum eis religiose deferrent. praeterea sanctis viris Theodoro ac Theophane, qui tam vita quam doctrina supra siderum pulchritudinem et solis iubar lucebant, tristissimis cruciatibus afflictis et flagris excoriatis, etiam vultus ad ipsa usque supercilia notis deformavit, et versus iambicos ipsis impressit; quas illi notas fronti inestas non aliter gestabant atque coronam unionibus et gemmis exornatam.

- Οὗτοι μὲν οὖν τὴν κέντησιν τὴν ἐπιμετωπίαν
 ὡς στέγος καταμάρογαρον λιθολαμπές ἐφόρουν·
 ὁ κράτωρ δὲ Θεόφιλος περὶ μὲν τὰς εἰκόνους
 καὶ τὰ στηλογραφήματα τῶν ἱερῶν προσώπων
 4790 ἄγαν σκαιῶς καὶ πονηρῶς καὶ κακοτρόπως εἶχεν,
 τὰ δ' ἄλλα καὶ λαμπρόψυχος ἦν καὶ μεγαλογνώμων
 καὶ τοῦ δικαίου φροντιστῆς καὶ τῶν ἐνδίκων νόμων.
 σημεῖον ἐναργέστατον τῆς μεγαλοπρεπείας
 ὀργάνων φιλοτέχνησις τῶν χρυσοχορηγιῶν,
 4795 ἕξ ὧν ἀναπεμπόμενον ἐν μηχανῇ τὸ πνεῦμα
 τὰς ἐκελάδους καὶ τερπνὰς ἀπήχει μελουργίας
 καὶ λυγρὸν μουσικεῦμα γάργαλον ἀπορρέον.
 σὺν τούτοις τὰ κατὰ χρῆσιν καὶ τηλαυγοῦντα δένδρα,
 χρυσοῦ τῇ χλωρότητι πυρράζοντα μακρόθεν,
 4800 ἐν οἷς στρουθία μουσικὰ χρυσοτένκτα καθῆστο,
 ὡς ἐν πετάλοις πίτυος ἢ πεύκης ἀκροκόμον,
 ἐκ μηχανῆς ἐκχέοντα λάλημα μελιτόεν.
 οὕτως ἀνθρώπων τεχνουργοὶ πολυμηχανίων χεῖρες
 ἀντιφερίζουσι μικροῦ τῇ ψυχωτρίᾳ φύσει.
 4805 Εἰ δέ τις ἀκριβέστερον καταμαθεῖν θελήσει
 τὸ μεγαλόψυχον αὐτοῦ καὶ τὴν φιλοκοσμίαν,
 εἰς τοὺς θαυματοποιήτους βλεψάτω περιβόλους,
 οἱ τὴν λαμπρὰν ἐν πόλεσι περιφρουροῦσι πόλιν.
 χειμῶν γὰρ ἄγριός ποτε κατενεχθεὶς βαρύθρους
 4810 τὴν ἄλμην ἐκρυστάλλωσεν ἕως ἀπλέτου βύθους

4802 ἐπέμποντα M

4809 κατασκεθεῖς R. an καταχεθεῖς?

Tam impie autem immaniter et maligne imperator Theophilus erga imagines et sacrorum vultuum picturas, in statutis expressas, affectus caetera generosus erat, praeclari iudicii, iuris et aequi sanctorumque legum observantissimus. magnificentiam viri licet ex hoc evidentissimo iudicio colligas, quod artem excogitavit condendi organa musica, de quibus machina quadam spiritus emissus iucundos ac suaviter resonantes cantus efficit. adde his arbores illas aureas lateque splendentes, in quibus aviculae musicae ex auro factae considerant tanquam in pinus aut procerae piceae ramis, itidem machinae cuiusdam opera melleum carmen modulantes. nimirum ita mortalium varia excogitantium artificiosae manus parum abest quin ipsa cum natura, res vivas producente, in certamen descendant. quodsi quis accuratius cognoscere cupit Theophili magnificentiam et in rebus ornandis studium, is mihi velim muros illos mari vicinos intueatur.

Accidit enim ipso imperante ut hiems saeva mare cogeret in glaciem ad profunditatem sane immensam, humidumque illud elementum lapidis ad duritiam fluxione prorsus adempta redigeret, frigore nimirum

P 98

B

- καὶ τὴν ὑγρὰν ἐλίθωσε πῆξας αὐτῆς τὴν ῥύσιν,
καὶ θάλασσαν ὠστράκωσε δυσάνεμος ψυχρία.
μετὰ μικρὸν δ' ἀνγάσσασι θερμοῖτες ἡλίου
τὸ συνεχὲς δίσπασαν τῆς λιθωθείσης ἕλμης,
4815 κἀντεῦθεν ἀπερράγησαν χρυσάλλων ἀποσπῆδες,
καὶ λίθους ἀμαξοπληθεῖς νικῶσαι τῷ μεγέθει.
C εἶπέ τις ἂν ὡς κορυφαὶ βαθυφαράγγων λόφων
ὑψόθεν ἀποσπῶμεναι κυλίνδονται σὺν κτύπῳ,
ἢ λίθοι ῥιψεπάξιδες πέτονται τειχοσεῖσται,
4820 περιρροῖζόντες τὸν λεπτὸν ἀέρα τῆ κινήσει.
καὶ τοῖνον καταβαίνουσαι πελάγους ἐκ Ποντίου
προσῆρασσαν τοῖς τείχεσι τοῖς παρυγιαλίοις
καὶ συνεδόνουν τὰ στερρὰ τῶν πυργοδομημάτων.
ἄνπερ ἰδὼν ὁ βασιλεὺς τὰς καταμιωλωπίσεις
4825 καὶ τοὺς πυκνοὺς τραυμάτισμοὺς ἢ μᾶλλον παραλύσεις,
συνκατεσεῖσθη τὴν ψυχὴν ἐπὶ τῷ γεγονότι,
καὶ θέλων ἐπιδελξασθαι φιλοτιμίας πλοῦτον
ὡς κάχληκας ἐκένωσεν ἀχρείους τὸ χρυσίον,
D καὶ τὸ σαθρὸν ἐνίσχυσε καὶ τὸ πεσὸν ἐγείρας
4830 τοῖς τείχεσιν ἐπέγραψε τὴν κλῆσιν τὴν ἰδίαν.
Καὶ ταῦτα μὲν κατάξια γλώσσης ὑμνητηρίας·
ἐγὼ δ' ὑπερεκπλήττομαι τὴν δικαιοπραγίαν
καὶ τὴν ἀπροσωπώληπτον περὶ τὰς κρίσεις γνώμην.
καὶ δὴ παρατιθέσθω μοι δεῖγμα μικρὸν τοῦ τρόπου,
4835 ὡς ἐκ θαλάττης κύματος, ὡς ἀπὸ πίθου γεῦμα,

4819 πέτανται M

ex acribus ventorum flatibus orto mare totum ceu testaceum efficiente. non multo post, radiorum solarium calores ad saxi formam indurati maris continuitatem solvebant; unde fiebat ut glaciei fragmina reliquo a corpore avellerentur, quae lapides etiam plaustrales magnitudine superabant. non inepte dixerit aliquis vertices quasi quosdam collium, profundis convallibus imminentium, de sublimi avulsos ingenti cum strepitu volutatos fuisse; vel lapides propugnaculorum et murorum subversores ita volasse, ut motu suo strepitum in aëre tenero excitarent. haec ergo fragmina, e medio mari delata, muros litori vicinos feriebant et validas etiam turres succutiebant. imperator moenium turriumque rimis, quae laesae ruptaeque fuerant, conspectis animo commotus est propter id quod accidisset. simul declarare volens magnificentiam suam, aurum ea copia profundit quasi silices inutiles expendere; atque hoc modo stabilitis iis quae vetustate labascere, et excitatis quae collapsa fuerant, suum muris nomen inscripsit.

Et haec sane praedicatione digna fuerunt. iustitiam vero Theophili et animum in iudiciis nullam rationem personarum habentem non possum

βραχὺ τε σπινθηράκισμα καμίνου πολυξύλου,
 γυνή προσήλαθε πενιχρὰ τούτῳ τῷ Θεοφίλῳ
 καταβοῶσα Πετρωνᾷ τινὸς μεγαλοτίμου·
 βίγλας γὰρ ἦν δρογγάριος, εἶποιεν ἂν Ῥωμαῖοι,
 4840 καὶ ῥιζωμάτων τῶν αὐτῶν ἐξέφυ Θεοφίλῳ.

P 99

ἐγώνει γοῦν περιπαθῶς καὶ δάκρνον κατῆγεν,
 ἀμύντορα τὸν κράτορα γενέσθαι λιπαροῦσα
 καὶ τὰς παλάμας ἐπισχεῖν τὰς γιγαντοπαλάμους
 τοῦ Πετρωνᾷ, λυττήσαντος ἐκ φιλαδίκου γνώμης

4845 καὶ τὸ λυττῶν δωματίων αὐτῆς ἐπισκοτοῦντος,
 ὅπως μὴ φέρειν ἔχουσα τὸ τηλικούτον σκότος
 ἀνέμων, ὃ φασι, προυαῖς τὸν οἶκον καταλείπει.
 ἔκονσε ταῦθ' ὁ βασιλεύς, ἐζήτησε τὸ πρᾶγμα,
 ἔγνω τὸ φιλομόχθηρον τοῦ καταβοασμένου.

4850 καὶ τὸν μὲν οἶκον κατασπῆ̄ μέχρι καὶ Θεμελίων
 τὸν νύκτι χειροποίητον τῇ γυναικὶ ποιοῦντα,
 αὐτὸν δὲ μέσον ἄγυγῶν τῆς λεωφόρου τρίβου
 ὤμοις βουνέροις τὰς αὐτοῦ καταμελαίνει σῦρκας.

B

Τοῦτο μικρὸν τεκμήριον ψυχῆς τῆς Θεοφίλου,
 4855 δυνάμενον κατὰδῆλα καὶ τὰ λοιπὰ ποιῆσαι·
 καὶ γὰρ καὶ Βόκχορις, φασὶν, ὁ κράτιωρ Αἰγυπτίων
 ἀπὸ ψελλίσματος ἐνὸς ἀρτιγενοῦς νηπίου
 τὴν παλαιτέραν ἄπασῶν διάλεκτον ἐπέγνω.

4857 βρεφίου M 4858 παλαιώτριαν πασῶν M

non summo opere admirari. ac libet hic ipsius hac in parte indoliscium quoddam adicere, quod sit instar hausti de mari cyathi vel gustus e dolio vel exiguae scintillae ignis magni. accedebat aliquando Theophilum pauperula, Petronam magnae dignitatis virum accusans. erat enim is biglae, ceu Romani loquuntur, drungarius, et eodem cum Theophilo genere natus. dolenter illa quiritare, lacrimas fundere, opem imperatoris implorare, giganteas ut manus Petronae coërceret, qui per summam iniuriam in se debaccharetur suaeque domunculae, satis per se tenuis, luminibus officeret, ne tandem nimia cogente caligine solam desertamque ventis, quod aiunt, perflandam invita relinqueret. his auditis imperator de re inquit, accusati nequitiam cognoscit, ac aedes quidem illas, quae lumina domui mulieris obstruebant, ad ipsa usque fundamenta demolitur: Petronam vero publicam in viam deductum flagris caedi iussit.

Hoc tibi argumentum animi huius imperatoris, exiguum quidem illud, esto; de quo tamen aestimare caetera non difficulter possis. nam et Bocchoris, uti perhibent historiarum scriptores, Aegyptiorum rex, de balba quadam infantis voce linguarum omnium antiquissimam agnoscere potuit. iam quod liberalem eius animum attinet in contemnendis

- τὸ δ' ἔλευθεροκάρδιον πρὸς τὰς αἰσχροκερδείας
 4860 καὶ τὸ μὴ βούλεσθαι χρυσὸν ἔχειν ἐκ καπηλείας
 ἰσχύσουσι πιστώσασθαι τὰ μέλλοντα ῥηθῆναι.
 Ἔτυχεν ἄνωθεν ἐστὼς τῶν βασιλείων οἰκῶν,
 ἔνθα γλυφεῖσα δεξιῶς μάρμαρος χιονόχρους
 βουὴν μεγαλόπλευρον τυποῖ, καὶ λέοντα μορφαῖζε
 4865 ἐπιπηδῶντα τῇ βοῖ καὶ πίνοντα τοῦ φόνου·
 C καὶ γέγονε τὰ γλύμματα ταῦτα τῷ τόπῳ κληῖσις.
 ἐνταῦθα γοῦν ὁ βασιλεὺς ἐστὼς καὶ τῇ θαλάσῃ
 τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπαφίει (γαλήνη γὰρ ἐγέλα)
 καὶ ταῖς ἐκεῖθεν χάρισι ψυχαγωγῶν τὰς ὕψεις
 4870 πλοῖον ὄραῖ κατάφορτον τῇ χέρσῃ πλησιάζον.
 ἐπέπνει μὲν ὁ ζέφυρος προαῖς ἀπαλοπνόοις,
 ἐτέτατο τὰ λαίφη δὲ κολπούμενα τὸ πνεῦμα,
 καὶ πρὸς λιμένας ἤπειγον τὸ σκάφος εὐγαλήνους.
 εἶκασε δ' ἄν τις καὶ μακρὰν ἀφεστηκὸς τῆς ἄλλης
 4875 τοῦ πλοίου τὸ κατάφορτον τοῦ προσορμιζομένου·
 ἐπὶ γὰρ τρίτον τῆς νηὸς τῆς φορτηγοῦ ζωστήρη
 τὴν θάλασσαν ἀνέθλιβε τῶν ἀγωγίμων βάρους.
 ὡς ἔβλεψεν, ἐλύθετο τίς καὶ τίνος ἡ σκάφη.
 D “τῆς βασιλίδος” ἤκουσεν “ἡ ναῦς καὶ τὰ φορτία.”
 4880 καὶ λύπην μὲν δακέθυμον ἔσχε κατὰ καρδίας,
 μεταστειλόμενος δ' αὐτὴν καὶ γνοὺς περὶ τοῦ πλοίου
 “αἰ αἰ βυσίλισσα” φησὶν, “εἰς οἷον φθάνω βίον;
 οἷαν ἄνθ' οἷας εὐτυχοῦς ἀντηλλαξάμεν τύχην!
- 4861 ἰσχύσουσι AM 4863 γλυφεῖσαν AR 4872 ἐπέπματο AR
 4873 εὐγαλήνας A 4878 τινων M 4879 τὸ φορτίον M
 4883 τύχης A

turpibus lucris, et quod aurum corradere institorio quodam quaestu noluerit, ex iis quae commemoraturi sumus colligi satis liquido poterit.

Fortē stabat imperator sublimi loco in regia, ubi nivei coloris marmor ingeniose sculptum vaccam ingentium laterum repraesentat, et leonem in vaccam insipientem eamque cupide necantem; ex qua sculptura nomen loco datum est. hic ergo stans imperator et oculos in mare dirigens, quod caelum sudum esset ipseque maris intuitu sese recreare vellet, navim mercibus oneratam appellere videt, molli vento australi flante ac navigium plenis velis tranquillum in portum deferente. poterat autem aliquis etiam longo ex intervallo existimare navim appellentem ingens onus vehere: nam mercium pondus ita navim deprimebat ut e mari tertium modo cingulum exstaret. hac imperator navi conspecta, quaenam et cuius esset, interrogat. ubi tam navim quam merces imperatricis esset cognovit, animi dolore compresso et arcessita coniuge “heu mea” inquit “imperatrix, quo res meae redactae sunt! heu qua-

φορτίων ἀπεμπολητῆς ὁ τῶν Ῥωμαίων κράτιον
 4885 καὶ κύπηλος φερέντημαι φεῦ τῶν ἐμπόρων χείρων.”
 καὶ ταῦτ' εἰπὼν ἐκέλευσε γνώθοις πρὸς πιμαγάου
 τὴν ναῦν τὴν μεριόφορτον αὐτόφορτον βρωθῆναι.

Οὗτος αὐτὸς ὁ βυσιλεύς Μεθόδιον τὸν πᾶν
 θίμενος ὑπερόριον ἐν τινι νησιδίῳ

4890 εἰς σπήλαιον κατέκλεισεν ὡς εἰς μνημεῖον νέκην,
 ὡς ἐν ὑστριάκῳ μύργαρον, ὡς ἐν ἀκάνθη ῥόδον,
 καὶ σὺν αὐτῷ καὶ μετ' αὐτοῦ δύο ληστὰς κακούργους.
 τούτων θατέρου τῶν ληστῶν τὸν βίον ἐκλιπόντος
 καὶ ρείσαντος ἐκ φυσικῆς ἀνάγκης κατ' ἀνάγκης

P 100

4895 τὴν δύσοσμον ἀποφορὰν καὶ τὴν ἐκεῖθεν λύμην
 ὁ καρτερόνους ἀθλητῆς ἐκεῖνος ἐκυρτέρει,
 ἦν οὐδ' αὐτὸς ἂν ἴσχυσεν ὑπενεγκεῖν ἀδάμας.
 ὁ δ' ἕτερος ἀπολυθεὶς οὐκ ἤθελεν ἐκβῆναι,
 ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ ζοφερῷ σπηλαίῳ καταμείνας

4900 καὶ ζηλωτῆς γενόμενος ἐνθέου πολιτείας
 ὡς ἥλιος ἀπῆστραψεν ἄκτινας σεμινοῦ βίον.
 ἔτι δ' ἐμφορούρου μένοντος τοῦ θείου Μεθοδίου
 οἱ κεντηθέντες τὰ σείπτα πρόσωπα θεηγόροι,
 ὧν περ καὶ μνήμην ἔθετο φθάσας ὁ λόγος ἤδη,

B

4905 βιαίως ἐλαυνόμενοι πρὸς τὴν ὑπερορίαν,
 ἄνδρα τινὰ σαγγρευτὴν ἰχθυοθήρων ἄγρον
 εὐρόντες δικτυέοντα γράφονσι τῷ δικαίῳ
 ὀλιγοσύλλαβον γραφὴν ἐν λιμβείῳ μέτρῳ,

4894 φεύσαντα μὲν φυσικῶς M

4903 μέτωπα AR

lem fortunam cum opulentissima commutavi! nimirum iam Romanorum imperator merces venales habeo, et ipsemet (heu) institor factus sum, negotiatoribus etiam inferior.” his dictis navim una cum mercibus, quarum immensa erat copia, concremari iussit.

Idem Theophilus imperator virum praestantissimum Methodium quandam in insulam relegatum speluncae cadaveris instar inclusit, tanquam unionem in concham, rosam inter spinas. praeterea duos ei latrones adiunxit, quorum altero extincto et iam marcescente naturali quadam necessitate, foedum illum odorem et pestiferum aërem tolerantissimus athletae animo tulit aequissimo, quem ne adamas quidem sustinere potuisset. alter libertate donatus exire noluit, sed intra speluncam illam caliginosam manens divinaeque vivendi rationis aemulator factus solis instar vitae religiosae radios sparsit. dum adhuc Methodius in hoc carcere detinetur, homines illi rerum divinarum periti quos notis in vultu foedatos fuisse diximus, per vim solum vertere coacti, piscatore

Const. Manasses.

14

- ἦν οὖ καλὸν νενομικῶς κατὰ τι παρημφεῖραι
 4910 αὐτοὺς ἐκείνους τῇ γραφῇ δίδωμι τοὺς λάμβους.
 “τῷ ζῶντι νεκρῷ καὶ νεκρῷ ζωηφόρον,
 ναίοντι τὴν γῆν καὶ πνιτοῦντι τὸν πόλον,
 γραπτοὶ γράφουσι δέσμοι τῷ δεσμῷ.”
 πρὸς οὗς αὐτὸς ἀντιγραφὴν ἀντιχαράξας γράφει
 4915 “τοὺς ταῖς βίβλοισιν οὐρανῶν κλησιγράφους
 καὶ πρὸς μέτωπα σωφρόνως ἐστιγμένους
 προσεῖπεν ὁ ζῳόθαπτος ὡς συνδεσμίους.”
 καὶ ταῦτα μὲν τὰ χρῦσεα τῶν καλλιγλώττων ἔπη,
 C ἀντικρὺς θεῖου νέκταρος σταυλάττοντα συρμάδας·
 4920 ὁ δὲ καλὸς ἀγωνιστῆς Μεθόδιος ὁ πάνν
 ἐγκαρτερήσας τῇ πικρῇ καὶ κακοσφουρῇ στέγη,
 καὶ τοὺς ὀδόντας ἐκκρουσθεὶς καὶ συνθλασθεὶς τὰς γνάθους,
 καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐνεγκῶν κολάσεων ἰδέαν,
 δι’ ὧν αὐτὸν οἱ δυσσεβεῖς ἐπληττον ἀπανθρώπως
 4925 ὡς ἄκμονα σιδήρειον χαλκεῖς σφυροκτυποῦντες,
 τέλος καθάπερ ἥλιος ἡμερυνγῆς, ὡς λύχνος,
 ἐξέκνυεν ὡς ἐκ τινος ὀρζίζοντος ἐκεῖθεν,
 θελήσαντος, ὡς ἔοικε, τοῦ βλέποντός ἀβύσσους
 καὶ Χερουβὶμ καὶ Σεραφὶμ ὑπερθεῖν καθεμένον
 4930 ὡς πύλιν ὀχυρόπυργον τυττον ἐφ’ ὄρους στῆσαι,
 D ὡς μὴ τοσαύτην ἀρετὴν ὡς ἐν μοδίῳ λύχνον
 τῷ στυγερῷ καὶ ζοφερῷ καλύπτεσθαι σπηλαίῳ.

vv. 4909-10 om M

quodam reperto literas viro iusto perbreves versu iambico scripsere; quas ab interitu vindicandas ratus hoc loco subiicere volui.

vivo perempto vivificoque mortuo,
 terram incolenti ac pariter calcanti polum,
 scripsere victo victi et inscripti notis.

eis ille respondens, in haec verba rescripsit:
 libris vicissim descriptos caelestibus,
 faciesque non sine laude compunctos notis,
 secum salutat victos vivus obrutus.

hi disertorum hominum versus aurei reapse divinum quendam nectaris succum stillant. caeterum praeclarus pugil Methodius, cum toleranter in illo tristi carcere sese gessisset, dentes amisisset, maxillas contusas haberet, omnique genere suppliciorum excruciatu ab impiis hominibus per summam inhumanitatem non aliter esset atque ferream incudem malleis excussores contundunt, ad extremum inde prodiit, ortus diurni solis instar, volente scilicet, ut credi par est, deo, qui abyssos perspicit et Cherubis ac Seraphis insidet, insignem hunc virum ceu munitam urbem in monte sublimi collocare, ne tanta virtus, veluti lucerna

- ὁ κράτωρ γὰρ Θεόφιλος βίβλοις ἀεὶ σχολάζων
καὶ σίμβλα τὰ τῆς γνώσεως κηροπλαστῶν ἐντεῦθεν
4935 ὡς μέλισσα γιλοπονος ἀνθῶν ἐκ λειμωνίων,
λιβηρινθώδεσί τισι καὶ γρίοις ἐντυγχάνει.
ὦν ἐκλεπίσαι τὸ σκληρὸν καὶ τὸ στυγρὸν φωτίσαι
οὐδείς ὀρθῶς δεδύνητο, καίτοι μύριων ὄντων
τῶν γήμην μεγαλώνυμον ἐχόντων ἐπὶ γνώσει.
4940 μεγάλως οὖν τῇ βασιλεῖ τότε βαρυνουμῶντι
εἷς τῶν προκοίτων πρόσεισι καὶ θαλαμηπολοῦντων,
καὶ τὸν Μεθόδιον ὑμνεῖ, καὶ πάντα καταλέγει,
τὴν πολυμάθειαν αὐτοῦ, τὸ πόριμον, τὴν γνώσιν
καὶ τὴν οὐρανοβάμονα σύνεσιν καὶ σοφίαν,
4945 εἴτε θεοῦθεν κινηθεῖς, εἴτε καὶ φίλτρον τρέγων
πρὸς τὸν αἰθέριον τῇ τῇ καὶ θεοφόρον ἄνδρα.
ἄκοῦε ταῦθ' ὁ βασιλεύς, μετέπεμπτον ποιεῖται
τὸν ἱερὸν Μεθόδιον, ἔξάγει τοῦ σπηλαίου
ὡς ἀπὸ κόχλων μάρμαρον, ὡς ἀπὸ νέφους ἄστρον
4950 ἀκτῖνας ἀποστίλβοντα γαιδρὸς πυριμαργάρους
καὶ ζόφον ἀπελαύνοντα καὶ σκοτισμὸν ἀγνοίας.
τῆς γλώσσης οὖν Θεόφιλος γενεσάμενος τῆς τοῦτου
ἐγκατοικίξει τὸν καλὸν καλῶς ἐν βασιλείοις
ὡς χρῆμα πολυτίμητον ἐν θησαυροῖς ἀσύλοις,
4955 ὡς λίθον μέγαν στίλβοντα πυρράκην φωτοβρότην.

P 101

4937 στεγνὸν?
φίλος AM

4939 ἐν σοφίᾳ A

4952 γενεσάμενος Θεό-

sub modio, tristi caliginosoque specu abdita lateret. accidit enim ut Theophilus imperator lectitandis libris semper occupatus, unde alveolos scientiae fingeat quemadmodum apis sedula de pratorum floribus, in griphos et labyrinthis consimilia quaedam incideret, ita ut dura istaec quasi decorticare ac obscura illustrare nemo recte posset, tametsi vel sexcenti apud ipsum essent doctrinae famae celebres. cum igitur imperatori permolesta haec res accideret et animum eius angeret, quidam ex proceribus et cubiculariis accedens Methodium praedicat, indicatis dotibus, doctrinae magnitudine, scientiae copia expedita et abundanti, prudentia sapientiaque vertice suo caelum ipsum attingente, sive divinitus, ut hoc faceret, commotus, sive clandestinum amorem alens erga virum mente caelestem et numine divino plenum. haec imperator audiens Methodium de specu eductum, ceu unionem e concha, sidus e nube virum clarissimis radiis refulgentem et tenebras atque caliginem ignorantiae discutientem, ad sese revocat et invitat. cumque gustum linguae Methodii percepisset, homini praeclaro in regia domicilium assignat, tanquam magni rem pretii gemmamque splendidam rutilantem lucidam in thesau-

B

κάκεϊ παρακαθήμενος τῷ χρυσορρόφῳ Νείλῳ
ἦντλει τὴν πόσιν δαιμιλῆ τῶν γλυκνχύμων ῥείθρων.

Περῶν δὲ μέλλων ποταμὸν τὸν τῆς ῥευστῆς οὐσίας,
ὄν πάντα περικείμενον πάχος θνητοῦ σαρκίου

4960 ἀμήχανον μὴ διελθεῖν (ἐπιέγει γὰρ ἡ φύσις,
ἢ ταχυρογὸς πορθμύτρια, τὸ χρέος ἀπαιτοῦσα),
ἔτος ἤδη δωδέκατον τῆς βασιλείας ὕγων,
τῷ στέφει μὲν τὸν Μιχαὴλ κατακοσμεῖ τὸν παῖδα,
ἔτι παιδίσκον ὑπαλὸν ὄντα τὴν ἡλικίαν,

4965 τὸ νεαρὸν δὲ τοῦ παιδὸς ὡς θέμις ὑποπτέειον
σνγκοινωνεῖν ἐκέλευσεν τούτῳ καὶ τὴν μητέρα,
τοῦ κράτους ὡς φροντίστριαν αὐτῷ γενησομένην.
ἢ μέχρι τότε νύκτερον ἔχουσα μαθητεῖαν

C

καὶ σέβουσα τὰς ἱερὰς μορφὰς ἐν παραβύστω,
4970 Νικόδημος, ἂν εἴποι τις, ἀκάρδιος δειλόνοος,
τότε τορὸν ἐβόησε καὶ μετὰ παρηρησίας,
καὶ σάλπιγξ ἐχρημάτισεν εὔσημος χρυσοσάλπιγξ,
ἢ μᾶλλον καλλικέλαδος νεοττότρόφος ὄρνις,
στρουθοῦς ἐπισυνάγουσα πάντοθεν τοὺς ἀπτέρους,

4975 περιουβέντας μέχρις ἂν ὁ θηρευτῆς παρέλθῃ,
καὶ σπέρματα τρισενγενῆ σχοῦσα κατὰ καρδίας,
ὡς ἄρουρά τις εὐκαρπὸς, ὠδλαξ λιπαροβώλαξ,
χειμῶνος μὲν πιέζοντος οὐκ ἀνεδίδου βλάστην,
ὡς δὲ παρήλαε τὸ πικρὸν τῆς χειμερίας ὥρας

4959 πάθος A v. 4962 om R 4964 τῆ ἡλικία A 4966 αὐ-
τῷ M 4967 σκάφους A αὐτοῦ R

ris inviolabilibus et inaccessis collocans; atque hic frequenter assidens Nilo illi aurifluo, de dulcissimis aquis largiter hauriebat.

Cum autem traiecturus esset amnem essentiae interitui obnoxiae, quem omnes crasso corpore circumdatos permeare necesse est, ita nimirum iubente natura, quae velox est traiectrix et abs quovis debitum exigit, annum iam duodecimum imperans, Michaelum filium admodum puerum adhuc imperiali corona redimit. quia vero non abs re tenera ista aetas patri suspecta erat, matrem imperii consortem facit, ut quae filio curatricis loco futura esset. ea superiori tempore tanquam nocturna discipula, Nicodemo illi timido similis, sacras imagines occulte venerabatur. nunc autem alta voce ac libere profitebatur id quod sentiebat, eratque tuba clara: vel potius ut avicula canora, pullorum alitrix, implumes ex locis omnibus volucres cogebat, quotquot abdiderant sese donec auceps praeteriret. et quamvis semina praestantissima sub corde tegetet, ut agellus ferax, ut pinguis sulcus, hieme tamen saeviente germen nullum protruserat. nunc autem elapso longe acerbissi-

- 4980 τὸ δ' ἕαρ ὑπεγέλυσε καὶ τὸ στρυγὸν ἐλλύθη,
τότε δὴ τότε καὶ βλαστὸν ἐξήνεγκε πολύχουν
καὶ λήϊον πολύσταχυ, καὶ πλήρες εὐκυρπίας,
ὡς αἴραις κυμαινόμενον εὐπνόις ζεφυρίαις,
τοῦ πνεύματος ταῖς χάρισι τοῦ πάντα τελειοῦντος.
- 4985 ἀγχιθεάζοντασ οὐκοῦν ἄνδρασ συναγαγοῦσα,
δικελλευτός, ἂν εἴποι τις, φιλοεργούσ δοκίμουσ,
τὴν ἄκανθαν ἀνέσπασε τῆσ εἰκονομαχίασ.
ἐνθέρμωσ δ' ἱκετεύσασα τοὺσ θεσπεστούσ ἄνδρασ·
ὑπὲρ τοῦ συζυγήσαντοσ λιτάσασθαι τὸ θεῖον,
- 4990 καὶ πείσασα καὶ πίστωσιν τελείαν δεξιαμένη
ὡσ τῶν βασάνων τῶν ἐκεῖ Θεόφιλοσ ἐρρῶσθή,
δημόδειπνοσ ἐγένετο τοῖσ ἱεροῖσ ἀνδράσιν
ἄβρὰν λιπαροτράπεζαν ἐστίασιν τελοῦσα.
συνῆν δ' αὐτοῖσ ὁ χρύσειοσ τὴν γλῶσσαν Θεοφάνησ,
- 4995 ὁ τὴν πικρὰν ὑπενεγκῶν στίξιν ἐν τῷ μετώπῳ,
τῆσ Νικαέων πόλεωσ ὡν ἀρχιθύτησ τότε.
ὡσ τοίνυν ἐνητένιζεν ἡ Θεοδώρα τούτῳ
καὶ τὸ καρτεροκάροδιον ἐφκει θαμβομένη,
συνεῖσ ἐκεῖνοσ ἐφησε σκληρῶσ καὶ πικροθύμωσ
- 5000 ὄρῶσ τὴν προμετώπειον, ἄνασσα, ταύτην στίξιν;
ἐνεκα ταύτησ πρὸσ τὸν σὸν δικάσομαι γαμέτην,
ὄπου κριτῆσ ὁ πάγκοινοσ ἀδέκαστα δικάζει,

D

P 102

4981 ἐπήνεγκε A 4986 δικελλευτούσ AR 4987 εἰκονομα-
νίασ AR 4988 ἱκετούσασα R 4992 ἐγένετο AR 4995 προσά-
πφ M 4996 ἀρχιποίμην AR 4999 πικρῶσ M 5002 ἀδέ-
καστα δεικνύει M, ἀδέκαστος δικάζει A

mo illo hiberno tempore, ac vere suaviter ridente pristinamque tristitiam dissipante, multipliciter pullulabat et segetem copiosam ferebat, velut ager excitatus a favoniis et eius spiritus gratia qui omnia perficit. quamobrem coactis hominibus acceptis deo, quos non inepte dixeris industrios soli fossores, spinas oppugnationis imaginum prorsus evulsit. cumque divinos homines ardentem obsecrasset ut preces ad deum pro marito defuncto funderent, ꝑdque persuasisset eis, et plane iam certior esset facta Theophilum alterius vitæ supplicii liberatum esse, forte cum sanctis illis hominibus instructo valde opimo convivio prandebat. intererat huic praeter alios etiam aurea lingua praeditus ille Theophanes, cuius faciei notae non sine dolore magno iniustae fuerant. erat autem hoc tempore princeps urbis Nicaenae pastor. eum Theodora cum oculis defixis intueretur ac viri tolerantiam admirari videretur, re Theophanes intellecta cum asperis durisque verbis "vides" inquit, "o imperatrix, iniustas hasce fronti meae notas? earum causa illo in iudicio contra maritum tuum experiar, ubi iudex universalis integerrime iudicat,

- οὐδὲ λαμβάνει πρόσωπον, οὐδὲ δωροληπτεῖται,
οὐδὲ τὴν περιπόρφυρον γλαμύδα δυσιοπεῖται.”
- 5005 πρὸς ταῦθ' ἡ περιάλητος ἐν γυναιξίν ἐκείνη
περιπαθεῖς οἰμώξασα καὶ μέσης ἐκ καρδίας,
καὶ δακρυσίστακτον αὐτῆς τὸ πρόσωπον θεμένη,
- B ὡς κρήνη τις μελάνδρος ἑνὸθεν κατὰ πέτρας
τὸν ῥοῦν διακροννίζουσα φλεβῶν ἐκ ναματίων,
5010 φωνῆν ἐξέροηξεν οἰκτροάν, δεῖγμα τῆς ἔνδον ζάλης.
‘τοιαῦτά μοι, θανμίσειε, περὶ τοῦ βασιλείως
καὶ σὺ καὶ σύμπας ὁ χορὸς οὕτως κατεπηγγέλλον;’
ἐνταῦθ' ὁ μελιχρόγλωττος Μεθόδιος ὁ θεῖος,
ἀγελαρχῶν τῆς ἱερᾶς ποιμένης τῆς νέας Ῥώμης,
- 5015 ἐπιρροπιῖζει τὸ πολὺ τῆς τόλμης Θεοφάνους,
παραμυθεῖται τὴν καλὴν ἐκείνην βασιλίδι,
τοὺς τῶν δακρῶν ὄχετοὺς ἐντέχνως ἀνακόπτει,
κατασιγάξει τὸν βαρὺν κλύδωνα τῆς καρδίας,
λόγους ψυχῆς μαλακτικοὺς ὡς ἔλαιον σταυλάξας.
- 5020 Μέχρις μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ἦν ἔτι παιδαρίσκος,
αὐτῷ συνῆν ἡ βασίλις καὶ μήτηρ Θεοδώρα
- C καὶ πάντ' ἐποίει δεξιῶς, ἰθύνουσα κοσμίως
τὴν ναῦν τὴν μεγαλόφορτον τῆς σκηπτροκρατορίας.
ἐπεὶ δ' εἰς ἤβην ἤλασεν ὁ Μιχαὴλ ἀκμαίαν
- 5025 καὶ μόνος ἐπεδράττετο πραγμάτων τηλικούτων,
ἔργοις τὸ μνθενόμενον ἔδειξεν ἀληθεύειν.
ὡς ἄλλος γὰρ αὐτόχρημα Φαέθων νηπιάζων

5003 δωροδοκεῖται R
5011 οὐ ταῦτά M

5006 περιπαθεῖς M
5014 νεαρᾶς A

5009 ἐκ] τῶν AR
5017 ἀνακόψας M

nec vel personam cuiusquam respicit vel muneribus corrupisse patitur vel purpuream chlamydem reveretur.” ad ea verba laudatissima imperatrix eiulatu ex intimo corde sublato vocem hanc miserabilem edidit, interni doloris testem, “haecce mihi, vir admirande, tuque totusque coetus hic de imperatore meo mihi polliciti estis?” ibi divinus et ore melleo praeditus ille Methodius, qui tunc apud Romam novam sacri gregis pastor erat, nimia Theophanis audacia ferociaque reprehensa praeclaram imperatricem consolatur, arte rivos lacrimarum obstruit, gravem cordis tempestatem sedat, emollientibus animum verbis tanquam oleo quodam instillatis.

Caeterum quamdiu puer erat imperator, matrem Theodoram secum habebat, quae omnia dextre gerebat imperiumque praeclare administrabat. verum ubi Michaelus maturam ad aetatem pervenit, iamque solus amplitudinem negotiorum imperii procurare coepit, reapse verum illud probavit esse quod est in fabulis. quippe mox ut alter quidam iuvenis

- ἐφ' ἄρματος ἠνιοχιῶν εὐλίπων πυριτρόχον,
καὶ τὴν Ῥωμαίων ἅπασαν ὄλεσε χωροαχίαν,
5030 αὐτὸς τε παπποπατρικῆς ἀρχῆς ἐξεδικρίσθη,
καὶ κύμβαχος κατέπεσεν ἐπὶ βρεχυμὸν καὶ νῶτα.
ἀπέβη γὰρ ὑγρόβιος ἀντικρυς ἄλλος Νέρων,
πάροινος, μαλακόψυχος, μάχλος, ἀκρατοπότης,
ὄλας χρημάτων ἐπιαντλῶν ἀβύσσους τοῖς συμπαίκτηις,
5035 γελιοισταῖς καὶ ὄνυαροῖς ἄρματοστρόφοις, μίμοις,
ἅμα προῦθ' ἀνάκουσι τὰς ἀκρατοποσίας,
καὶ βίον τρυφερόβιον βιοῦσι Σαβυρίτην,
λιχνεομένοις εἰς τρυφὰς εὐόψων ἐδεσμίωτων,
καὶ συνδημερεύουσι γυναικοῖς ἀκολάστοις,
5040 καὶ πίνουσι καὶ παίζουσι καὶ γυναικομανοῦσιν
ὡς πρὶν ὁ Σαρδανάπαλος ὁ Νίνου βυσιλεύσας.
τοιούτοις δὴ τισὶ συνῶν διεφθαρμένοις, πόταις
ἀρρητουργοῖς καὶ φανλουργοῖς, κακίας τελετάρχαις,
ὁμόστολος ἐγένετο Μαινάδων θυρσοφόρων,
5045 καὶ ταῖς Διονυσιακαῖς βακχεῖαις ἐνετρέφρα.
ἐντεῦθεν πότοι καὶ χοροὶ καὶ μέθαι καὶ κρατῆρες,
ἀσέμνων τε καὶ πορνικῶν ἀσμάτων ἀπηχῆσεις,
καὶ λυγισμοὶ γελωτουργοὶ καὶ πᾶσα ὄνυαρότης.
μῦθοι μὲν οὖν Ἀκταίωνα φασὶ τὸν θηροφόντην
5050 ὡς κύνες διεσπίσαντο λυττήσαντες ὡς θῆρα.

D

P 103

5028 περιτρόχου M
ἐξαντλῶν χρημάτων R
5047 ἐπιχῆσεις A

5032 ἐπέβη AM
5038 εὐέψων A
5048 λυγισμοὶ AR, λογισμοὶ M

5034 ἀβύσσους
v. 5039 om M

Phaëthon, curru conscenso, totum Romanorum imperium perdidit, et ipse de avito patritoque regno veluti curru quodam est deturbatus et excussus, non pronus tantum cadens sed etiam dorsum laedens. quippe luxuriosae humidaeque vitae se deditit velut alter Nero, immodestus in vino, animo effeminato, impudicus, temulentus, totas pecuniarum abyssos in collisore exhaustiens, qui erant scurrae impuri, curruum agitantes, nimi, a primo diluculo temulentiae dediti, delicias ciborum et suavium opsoniorum avidè quaerentes, totos dies apud inverecondas mulierculas exigentes, potores, ludiones, libidinum flammis furentes; qualis scilicet olim erat ille Sardanapalus, rex Ninevitarum. eiusmodi hominum consuetudine utens, temulentia nimirum perditorum, infanda et turpissima quaeque perpetrantium, vitam plane Sybariticam degentium, etiam Maenadas illas thyrsigeras comitabatur et orgia Bacchi celebrabat. hinc computationes, saltationes, ebrietates, crateres, inhonestorum ac meretriciorum carminum cantiones, directae tantum ad excitandos risus cogitationes, omnis impuritas denique. tradunt fabulae ferarum interfectorem illum Actaeonem a correptis furore canibus ceu feram dilacera-

- κόλακες δὲ τὸν Μιχαὴλ περιεστοιχηκότις,
 ἔξυρισμένοι πάγωνας, ἐψιμμυθιωμένοι,
 εἰς ποῖον βάραθρον αὐτὸν κακίας οὐκ ἐρρίπτουν;
 ἔντεϋθεν ὁ περιόπτος, ὁ τῶν Ῥωμαίων κράτωρ,
 5055 αὐτὸς αὐτὸν ἐπέβαινεν ἄρμάτων χρυσαυτῶγων,
 τετρώροις ἐπεκάθητο καὶ δίφοις χρυσοδίφοις.
 καὶ θησαυροὶ μὲν πάντοθεν χρημάτων ἀπηντλοῦντο
 B καὶ τὰ Ῥωμαίων ἐν στενῇ πράγματα καθεστῆκει,
 κόλακες δὲ καὶ χρήμασιν ἀφθόνοις ἐνεπάθουν
 5060 καὶ χιτωνίσκοις τρυφεροῖς καὶ πέπλοις χρυσοπάστοις.
 οὕτως ὑγρῶς καὶ μαλακῶς ὁ Μιχαὴλ ἐβίον.
 πολλάκις δὲ μηδέ τινας κατεπειγούσης χρείας
 ἄτερ φυλάκων καὶ φρουρῶς, ἄτερ δορυφοροῦντων
 μόνος αὐτὸς παρῶδενεν ἐν μέσαις ταῖς τριόδοις,
 5065 ἀσέμνωσ θεατρομανῶν, χαίρων ἱππηλασίαις.
 ἐγινετό τε καὶ πατήρ παιδίων κατὰ πνεῦμα,
 τῶν μίμων τὰ βρεφύλλια καὶ τῶν ἄρματοστρόφων
 οἷα πατήρ φιλόστοργος φέρων ἐν ταῖς ἀγκάλαις
 ἐκ τοῦ λουτροῦ προκύπτοντα τῆς θεογενείας.
 C 5070 ἔντεϋθεν (οὐκ ἐξήρχουν γὰρ αἱ φλέβες τοῦ χρυσοῦ
 ἐπὶ τοσοῦτους ἀγωγὸς κενούμεναι κοπρώδεις)
 αἱ χρυσοσκεύαστοι στολαὶ τῶν πάλαι βασιλέων
 καὶ δένδρα τὰ κατὰχρυσσα, στρουθία τε τὰ λάλα,
 καὶ λέοντες σφρηγῆλατοι χρυσοῦ πεπονημένοι,
 5075 καὶ πᾶν ἀπλῶς βασιλεῖον λάμπον ἐν ἀνακτόροις,
 5060 χιτωνίοις AM χρυσοπλάστοις M 5062 βίαις R

tum esse. at vero assentatores barbas rasi et cerusa fucati cum Michaelum circumstipassent et indagine quasi cinxissent, in quod barathrum, quam vitiorum voraginem eum non coniecercunt! hinc fiebat ut spectabilis ille Romanorum imperator ipse currus aureos conscenderet ac quadrigis insideret. pecuniarum thesauri undique prorsus exhauriebantur, resque Romanorum in angustum cogebantur. interim adulatorem in maxima pecuniarum abundantia incunde vivebant, amicti tunicis delicatis et peplis auro intertextis. adeo temulentam mollemque vitam Michaelus agebat. nonnunquam nulla necessitate cogente solus absque satellitum corporisque custodum comitatu mediis in triviis obambulabat, indecore ac furenter adamans spectacula, deque agitationibus equorum voluptatem capiens. etiam spiritualium liberorum pater fiebat, infantes mimorum et aurigarum ceu benignus pater in ulnis gestans, e lavacro divinae regenerationis susceptos. itaque auri venae nullae sufficiebant, cum in tot stercoreos canales exhaurirentur. vestes ex auro factae priscis ab imperatoribus, arbores aureae, canorae aviculae, solido ex auro fabrefacti leones, omnia denique ornamenta imperatoria, quae in

ἔπερ τὸ πρὶν Θεόφιλος εἴργαστο φιλοτίμως
εἰς λάλημα περιλαμπρον ἐσόμενα Ῥωμαίοις,
χωνεῖα παρεδίδοντο, κακῶς ἐξεκενοῦντο
εἰς μυσαροὺς καὶ βδελυροὺς σωλῆνας πολυτρότους.

5080 οὐ ταῦτα δ' ὁ χοιρόβσιος τετόλμηκε καὶ μόνυ,
ἀλλ' ἐπὶ χείρονα ζωὴν προκόπτων ὀσημέραι
ἐλύττησεν ὁ κάκιστος κατὰ τῶν μυστηρίων
τῶν ἱερῶν καὶ Σεραφίμ αὐτοῖς ἀξιοσέπτων,

5085 τὴν ἀγιστείαν τὴν φρικτὴν δῆθεν ἐτελετάρχει,
παίζων, φασίν, ἐν οὐ παικτοῖς, γελῶν ἐν ἀγελάστοις.

Οὕτω βιοῦντα Μιχαὴλ ἢ μήτηρ καθορῶσα
καὶ παῖγιον γινόμενον τὸν κράτορα Ῥωμαίων
τὰ σπλάγγνα συνεστρέφετο, ψυχὴν συνεδονεῖτο,

5090 καὶ λόγοις ἐσωφρονίζεν ἐρῶθμιζε παρήγει,
βδελυροτήτων ἀσχοουρογῶν ἀπάγειν ἐπειράτο.
ἀλλ' ἦν τὸ δὴ λεγόμενον νεκρῷ προσομιλοῦσα,
παρὰ κωφῷ ψαλάττουσα τοὺς παραινετηρίους.

ἦν δὲ μητρῷδελφος αὐτῷ Βάρδας ὀνομασμένος,
5095 ἄνθρωπος κακομήχανος, ἄγων καὶ στρέφων πάντα,
ὃς ὑπελθὼν τὸν Μιχαὴλ ὡς σκώληξ γλυκὴν ἔξυλον,
καταφαγὼν τε τὴν αὐτοῦ καρδίαν καὶ συσσήψας,
πεῖθει τὴν μὲν βασιλισσαν ἐλάσαι Θεοδώρου

5100 στεγῶν δὲ τοῦ Καίσαρος αὐτὸν καταγλαῖσαι.

5086 φησὶν AM

5088 γενόμενον AR

5089 ψυχὴ M

5096 τῷ βασιλεῖ M

γλυκὴν ἔξυλον M

aula splendebant et a Theophilo magnifice fuerant ad celebrationem Romani nominis confecta, fornaci conflatoriae tradebantur et scelerate in execrabilia quosdam quasi tubos evacuabantur. neque tantum haec ausus est imitator ille vitae porcinae designare, sed etiam quotidie profectus in turpitudine quosdam faciens adversus sacrosancta mysteria, Seraphis ipsis venerabilia, vir nequissimus debacchabatur. quippe acrem sinapi succum in craterem fundens sacrum illud formidabile repraesentabat, ludens, ut dici solet, in iis quae ludum iocumque non admittunt, et ridens in minime ridiculis.

Ita viventem Michaelum mater videns, et imperatorem Romanum factum esse ludicrum, totis visceribus et animo commovebatur, eumque verbis castigabat corriperebat exhortabatur. sed quod proverbio dicitur, cum mortuo colloquebatur et admonitiones apud surdum cantillabat. erat Michaelo Bardas avunculus qui occupato Michaeli animo, non aliter atque vermis in dulce lignum irrepit, homo scilicet fraudulentus, sursum deorsum cunctaolvebat et iam Michaeli cor exederat. hic tandem ei persuadet ut imperatricem Theodoram ex aula eiceret ac se Caesarem

D

P 104

- ἔρημον οὖν παραλαβὼν τὸν ἄθλιον ἐκεῖνον
καὶ τὸ περιφερόμενον ἐκκόψαντα τὴν χεῖρα
τὴν δεξιὰν ἀριστερῶ κατὰ τοὺς μαινομένους,
μᾶλλον δ' εἰπεῖν ἀπάλαμνον ἄχειρα γεγονότα,
5105 ἢ κατὰ τὸ μυθούρημα τῆς Αἰσωπείας λύρας
προβάτιον εἰς ἄνοιαν ἀτόχημα φανέντα
καὶ κόνας ἀπελάσαντα τῇ συμβουλῇ τοῦ λύκου,
τὸ κράτος ἐκ τοῦ κράτορος εἰς ἑαυτὸν μεθεῖλε
καὶ πᾶν ἐποίει βουλητὸν ἄντικρος ὡς αὐτίναξ.
- B
5110 οὐ μὴν ἄλλ' ἐκκεκύλιστο καὶ πρὸς παρανομίαν
οἴαν οὐ Σκύθης δέδρακεν, οὐ Πέρσης, οὐ Συρμάτης,
τίσθ' ἰσχυροῦ γαμετῆ, φεῦ ἀκολάστου γνώμης!
μιγνύμενος ἀναφανδὸν ἄς ἑαυτοῦ συλλέκτρῳ.
ἤκουσε τοῦτο τὸ δεινὸν Ἰγνάτιος ὁ μέγας,
5115 ὃ τηρικαῦτα κυβερνῶν τὴν βασιλίδι πόλιν·
ἦν γὰρ περικαλούμενον ἐν ἀγνιαῖς, ἐν οἴκοις,
καὶ πάντων περιέτρεχε τὰς ἀκοὰς τὸ μῦθος.
καὶ τοίνυν ἐσωφρόνιζε τὸν Καίσαρα τὸν Βάρδα
λόγοις, φοβήτροις, ἀπειλαῖς τῶν μελλουσῶν βασάνων,
5120 ἐπέπληττε, κατήριτιζεν, ἤλεγχεν, ἐνουθέτει,
πᾶσαν ἐκίνει μηχανὴν εἰς ἐκκοπήν τοῦ πάθους.
C
ἄλλ' ἦν ἐν πᾶσιν ἀληθῆς ἡ Σολομῶντος λύρα,
ἐλέγχειν ἀποτρέπουσα τοὺς κακογνωμονοῦντας·

v. 5108 om M

5109 θελητὸν R

5110 ἐκκεκύλιστο AM

5115 Ῥώμην AR

5318 γέροντα M

5122 ἐν πνεύματ' A

5123 καιομηχανοῦντας A

crearet. hoc modo miserum illum solum desertumque nactus, qui que, ceu vulgo dici consuevit, hominum furiosorum more sinistra dexteram manum absciderat, vel potius plane iam manibus spoliatum, aut secundum Aesopicam illam fabulam ovi dementi consimilem factum, de lupi consilio pulsus canibus, imperium ab imperatore ad se transferebat, omniaque pro arbitrato animi sui gerebat ut imperator. quin etiam in flagitium ingens provolvebatur, quale nec Scythia quispiam nec Persa nec Sarmata designaret. nam cum filii coniuge (proh foedam lasciviam) non aliter consuescebat atque si tori legitimi consors esset. hoc terribile facinus ubi magnus Ignatius ille comperit, qui eo tempore novam Romam gubernabat (erat enim omnium in ore piaculum istud, passimque per compita et aedes iactabatur), Bardam Caesarem verbis castigabat metum incutientibus, adiectis securitae vitae suppliciorum minis, terrebatur hominem, in viam revocabat, reprehendebat, admonebat, omnem machinam adhibebat ut malum illud excinderet. sed enim verum erat omnino verbum illud Solomonis, qui vetat improbos taxari et reprehendi-

- ἔλεγχοι γὰρ ὡς μῶλωπες εἰσὶ τοῖς ἀσεβέσι,
 5125 καὶ πλήττουσιν ὡς βέλεμνα τὰς φανλουργοὺς καρδίας.
 ὁ Καῖσαρ γὰρ ἐκπικρανθεὶς τοῖς ὀνειδιστηρίοις
 Ῥήμασιν οἷς ἐπέπληκτο παρὰ τοῦ Θεοφόρου,
 οὐ μόνον οὐκ ἐφρόντιζε τῶν παραινετηρίων,
 ἀλλὰ καὶ κότον ἔτρεφε κατὰ τοῦ παραινοῦντος,
 5130 ὅμοιον δρωῶν ὡς εἴ τινες ἰχώρων πεπλησμένοι
 νοσοκομοῖντο πρὸς τινος, οἱ δ' ἀποδυσπετοῖεν
 καὶ μᾶλλον ἀγριοῖντο πρὸς τὸν εὐεργετοῦντι.
 ἔνθεν τοι Βάρδας προσελθὼν ποτε τοῖς μυστηρίοις
 καὶ μὴ τυχὼν τῆς δωρεῆς ἐκείνης τῆς ἐνθέου
 5135 (οὐ γὰρ πιστεύεται σαπρὸν ἄγγος εὖοσμα μύρα)
 καὶ πρὸς θυμὸν ἐκπυρωθεὶς ὡς λέων ἐριβρούχης,
 ὡς πάρδαλις ἐφ' ἄλλεται ῥαγδαῖα τῷ δικαίῳ,
 καὶ ῥήγνυσι καὶ κατυσπᾶ τῆς πηδαλιονχίας,
 ἀντεφισιτᾶ δὲ Φώτιον, φεῦ ἀντὶ τίνος ποῖον!
 5140 ἐντεῦθεν ἐπεπάφλισεν ἄλμη πειρατηρίων
 τὸν ἱερὸν Ἰγνάτιον ποντοῦν φιλονεικοῦσα.
 ὁ Καῖσαρ γὰρ ἐφύσησε βορρῆς ὡς βαρυβόας,
 ὡς εὐροκλύδων ἄγριος, ὡς δύσπνοος ἀπαρκτίας,
 καὶ λαίλαπες ἠγέρθησαν βαρῦθροοὶ καὶ ζάλοι.
 5145 ἀλλὰ γὰρ τίς δυνήσεται τὰ πύθη τραγοῦθῆσαι
 ὅσοις αὐτὸν ὑπέβαλον Φωτίως τε καὶ Βάρδας,
 ὡς ἂν ὑποσημήνηται γραφὰς ἰδιογράφους

D

P 105

5125 ἀσεβεῖς M

5143 ἐρικλύδων M

5144 βαρῦθροοὶ M

dī: nam reprehensiones sunt hominibus impiis flagrorum instar, et corda perversa veluti sagittae feriunt. nimirum obiurgationibus hisce Bardas Caesar exacerbatus non modo nihili fecit eas exhortationes, verum etiam conceptam adversus monentem iracundiam et indignationem alebat, non aliter agens atque si saniosos aliquo curare volente illi non tantum aufugiant, sed etiam erga bene facientem excandescant. cum igitur aliquando Bardas accederet ad mysteria nec divinum illud munus a patriarcha consequeretur (non enim unguenta fragrantia vasi putido committuntur), inflammatus iracundia leonis in morem rugit, ceu violenta pardalis in hominem iustum insilit, lacerat, a clavo summovet. eius in locum Photium substituit, proh qualem pro quali viro! ex eo tempore miseriarum aestus Ignatium iactabat et demergere virum conabatur. Caesar auras afflabat tanquam graviter spirans aquilo vel saevus ille tempestatesque ciens subsolanus; quo flante procellae graves concitabantur. quis ea mala satis exponere possit, quibus Ignatium Photius et Bardas excruciabant? nimirum ut propriae manus subscriptione testaretur amictum se sacrum

- ὡς θέλιον ἀποδύσασθαι τὴν ἱερὰν ἐρέαν.
ἀπορριζοῦσι μὲν αὐτοῦ τὴν ὀδοντοφυΐαν,
5150 τὰς γνάθους φεῦ συντριβουσι, τὰς σιαγόνους θλαῖσι.
καθάπερ δὲ χαιρομένη λήσταρχον κακεργάτην
γυμνὸν δεσμιώτην, ἥλιε καὶ γῆ! προσεφραπλοῦσι
ψυχρῷ μαρμάρῳ, λάρνακι δυσώδει κοπροσύρτῳ,
φερούση τὸν κατὰπτυστον νεκρὸν τοῦ Κοπρωνύμου.
5155 ἄλλ' οὐκ εἰς τέλος ἔλαθεν ἢ πάντολμος παλάμη,
ὁ τυρεντῆς δὲ τῶν κακῶν ἀπέτισε τὴν δίκην,
καὶ τῶν δεινῶν ὁ σκευαστῆς ἔπιε σκύφον θυμοῦ.
B Βάρδας μὲν οὖν τῷ βασιλεῖ βόθρον ὀρύσσων φόνου
αὐτὸς ἐκεῖνος εἰς αὐτὸν ἐνδίκως κατεργάγη,
5160 ὁ δὲ κακοῦργος Φώτιος ἐκβάλλεται τοῦ θρόνου.
οὕτως οὐδὲν τὰ βλέφαρα θεοῦ διαδιδράσκει,
οὕτως ἀνταποδίδωσι θεὸς ὑπερηφάνοις,
ἢ λόρα ψάλλει τοῦ Δαβὶδ ἢ καλλιμελεσιτάτη.
Ἐ βασιλεὺς δὲ Μιχαὴλ διφρηλασίαις χαίρων
5165 καὶ δαιμονίως ἐντροφῶν ταῖς φίλαις ἱππυσίαις
συνῆν καὶ συνδιέτριβε τοῖς θεατρομανοῦσιν,
αὐτὸς αὐτὸς ἀναπληρῶν τὴν ἀρματηστροφιάν.
καὶ δὴ ποτε τὸ τέρωρον εἷ χαλινοστροφήσας
καὶ πρὸς τινος ἀνμνηθεὶς τοῦνομα Βασιλίσκου
C 5170 ἀμείβεται τὸν ὑμνητὴν οὐ λίθοις, οὐ χρυσίῳ,
5148 ἀποτίθεσθαι AR 5157 θυμοῦ τὸν σκύφον πίνει M
5158 γὰρ R v. 5161 om R 5165 δαιμονίαις M, δαιμο-
νίαις AR καὶ ταῖς φιλιππασίαις M 5167 alterum αὐ-
τὸς om M ἀρματοδρομίαν. AR 5169 ἀναμνησθεὶς M

sponte sua deponere, dentes homini radicitus excutiunt, genas contundunt, maxillas frangunt; ceu piacularibus flagitiis gaudentem latronum ducem, maleficum, nudum et vincitum (o sol, o terra!) in frigidum sepulcrum marmoreum, foetens, pollutum stercore, quo abominabile cadaver imperatoris Copronymi continebatur, extensum toto corpore deponunt. sed haec audens quidvis manus perpetuo deum latere non potuit. quippe malorum machinator poenas luit, et auctor aerumnarum Ignatii scyphum iracundiae divinae hausit. Bardas enim foveam caedis imperatori fodiens ipse in illam iusto iudicio praeceps corruit: sceleratus autem Photius ille solio patriarchico deturbatus est. sic nihil omnino divinos oculos fugit: sic deus superbis mercedem suam tribuit, quemadmodum elegantissima Davidis lyra canit.

Ceterum Michaelus imperator ex aurigationibus voluptatem capiens saltem apud illos degebat qui spectaculis ad insaniam usque semet oblectabant, et ipse curule certamen peragebat. cum aliquando quadrigam sollerter admodum converteret, hoc nomine laudatus a quodam Basilisco praedicatorum illum suum non auro, nec gemmis donabat, sed impera-

- αὐτὸ δὲ τὸ βασιλεῖον ἕψος φιλοτιμιεῖται.
 ὅπερ ἰδὼν Βασίλειος ὁ Μακεδῶν ὁ μέγας,
 ὁ παρ' αὐτοῦ τοῦ Μιχαὴλ κράτωρ προβεβλημένος,
 καὶ τὸ πύλιμβολον αὐτοῦ τῆς γνώμης ὑποτρέσας,
 5175 δεῖν ἔγνω προκαταλαβεῖν καὶ προκαταταχῆσαι.
 ἔνθεν τοι γόνου κίρησι τῷ Μιχαὴλ κρατῆρι,
 ἔτεσι πρὸς τοῖς τέσσαρσι δέκι κεκρατηκότι,
 καὶ μονοκράτωρ γίνεται καὶ κράτωρ σκηπτροκράτωρ.
 οὐ γὰρ θυγάτηρ οὐχ υἱὸς τῷ Μιχαὴλ ἐτέχθη·
 5180 τὸ σπέρμα γάρ, φασὶ σοφοί, τὸ τῶν ἐγκαταφύρων
 εἰς Ἀφροδίτης ὄργια τὸ γόνιμον οὐκ ἔχει.
 Τοῦτόν γασιν τὴν ἄνασσάν ποτε Θεασαμένην,
 τὴν καὶ ψυχῇ βασιλισσαν καὶ τύχῃ Θεοδώραν,
 τοιαῦτ' εἰπεῖν πρὸς Μιχαὴλ "ὦ βασιλεῦ καὶ τέκνον,
 5185 ὄρῃς τὸν ἄνδρα τὸν πολὺν τοῦτον καὶ ῥωμαλέον,
 τὸν παρὰ σὸν τιμώμενον καὶ συνδιάγοντά σοι;
 οὗτος τὸ γένος φεῦ ἡμῶν ὡς δράκων ἐκροσθήσει
 καὶ προνομεύσει καὶ κτενεῖ καὶ παντελῶς ἐκτρίψει
 καθάπερ ὄρνιθος οἰκτροῦ νηπίους ὑρταλίχους."
 5190 Ἀλλὰ γὰρ ἄξιον εἰπεῖν τὰ περὶ Βασιλείου,
 ὄθεν καὶ τίνων ἔβλαστε, τίνες αὐτῷ γενάοχα.
 κόμης μὲν οὖν ἐξώρητο λυπρᾶς, προσγειτονοῦσης
 τῇ πρωτοπόλει τῇ λαμπρῇ τῶν Μακεδόνων πόλει,

v. 5177 om R 5179 βασιλεῖ M 5181 ἔχεν A 5185 καὶ]
 τὸν AR 5186 καὶ] τὸν AR

toriam ei sublimitatem largiebatur. id ubi videret magnus ille Basilius Macedo, qui iam renuntiatus a Michaelo fuerat imperator, inconstantiam hominis veritus anteverendum celeriter eius conatum statuit. quapropter craterem letiferum Michaelo miscet, regno per 14 annos potito, ac imperium occupat. quippe Michaelus neque masculam neque femineam sobolem habebat, quod de sententia doctorum hominum semen proclivium in Venerem minime fecundum sit nec ad procreationem aptum.

Memoriae proditum est imperatricem Theodoram, vere animo iudicioque regiam feminam, cum intuita Basilium aliquando esset, huiusmodi verbis Michaelum filium compellasse "videsne virum hunc, imperator et fili, praeclarum atque robustum, quem honore tu afficis, et perpetuo tecum est? hic familiam (heu) nostram draconis in morem absorpturus est, vastaturus, interfectorus, omnino exstirpaturus, tanquam implumes infelicis gallinae pullos."

Enimvero pretium operae fuerit de Basilio pleraque recensere, unde prognatus et ex quibus fuerit, quosve generis auctores habuerit. ortus igitur est ex tenui pago vicino principi clarissimaeque Macedonum

- P 106 ἦν ἕξ Ὀρέστου γέρουσαν πρὶν τὴν ἐπωνυμίαν
 5195 Ἀδριανὸς δειμάμενος ὁ τῶν Ῥωμαίων κράτωρ
 τὴν κληῖσιν ἐχαρίσατο τῇ πόλει τὴν ἰδίαν.
 οἱ δὲ γονεῖς καὶ φρυτοργοὶ τοῦ καλλικλάδου δένδρου
 οὐ πολυτάλαντοὶ τινες, ῥηγενεῖς οὐκ ἦσαν,
 οὐδὲ προβυτοθρέμμοι, οὐ πλέθρα γῆς ἀρχοῦντες,
 5200 ἀλλ' αὐτοργοὶ καὶ πένητες καὶ τῶν χειροβιῶτων.
 ὧν ἐκλιπόντων τὴν ζωὴν καὶ γῆθεν μεταστάντων,
 καὶ τοῦ Βουλγάρων ἄρχοντος τοῦ τριγκαῦτα Κρούμου
 ἐπιδραμόντος σύμπασαν τὴν ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους
 καὶ σκύλων ὑποπλήσαντος αὐτοῦ τὴν στρατιωρχίαν
 5205 καὶ σύμπαν νεοτήσιον ἄνθος ἡφανικότος,
 B θεμένου δὲ καὶ πλείονας ἐν ἀνδραπόδων μοίρα,
 ἔάλω καὶ Βασίλειος Βουλγάρων ταῖς παλάμαις
 ὡσπερ στρουθὸς καλλιπτερος πικρῶ δικτυοθήρα.
 τὰς παλαμναίας δὲ φρυγῶν βροχίδας τῶν Βουλγάρων
 5210 ἐπέστη πτεροῦζάμενος αἰθῆρις Ῥωμαίων ὄροις,
 καὶ πρὸς λατρείαν ἑαυτὸν ὡς πένης ἐκμισθῶσας,
 καὶ τληπαθήσας καὶ πολλοὺς καμιάτους ἀεθλεύσας,
 καὶ γνοὺς ὡς εἰς ἀκάρπιτον γῆν τὰ τοῦ πόνου σπεῖρει,
 ἀφίσταται τῶν προσγενῶν καὶ τῆς ἐνεγκαμένης,
 5215 καὶ πάντα λογισάμενος τᾶλλα μικρὰ καὶ φαῦλα
 ὡς πρὸς σκοπὸν ἐφέρετο τὴν Βυζαντίδα πόλιν.
 ὡς δὲ τῶν πύργων γέγονεν ἐντὸς τῶν καλλιπύργων,
 ἐνταῦθα τὴν εὐμήχανον βουλὴν θεωρητέον,

5198 οὐ ῥηγενεῖς ἦσαν R 5201 ἐκλιπόντων vulgo

urbi, quam prius ab Oreste cognominatam deinceps imperator Romano-
 rum Adrianus ab se instauratam de suo nomine nuncupavit. parentes
 autem eius nec opulenti erant nec divitiis abundantes, sed plane inopes
 laboreque manuum suarum victum quaerentes; quibus vita functis, et
 Bulgarorum principe Crumo dicionem omnem Romanam cum copiis per-
 currente suosque milites opimis spoliis collocupletante, et exstincto
 omni iuventutis flore multisque in captivitatem redactis, Basilius etiam
 captus est a Bulgaris tanquam avicula quaedam praedita venustis alis, ab
 aucupe diro. cum autem e saevis Bulgarorum laqueis evasisset, intra
 fines Romanorum reversus ceu pauper operas alias suas pro mercede
 locabat, in quo vitae genere varias aerumnas pertulit et labores magnos
 exantlavit. tandem animadverso se suos hosce labores in sterile solum
 spargere, propinquis suis relictis e patria discedit, et cetera omnia pro
 nihilo ducens recta Byzantium contendit. cum autem urbem pulchras
 turres habentem ingressus fuit, hic mihi consilium artificiosissimum vide,

- ὅπως προκαταβάλλεται τὰς ῥίζας τῶν πραγμάτων,
 5220 καὶ πῶς αἰδέσιμον αὐτῇ τὸ βασιλείας χρῆμα.
 ὑπνωττε μὲν Βασίλειος οὕτως ἀτημελήτως,
 διερωγῶσι ῥάκαισιν ἐγκεκορδύλημένος,
 οὐκ ἄργυρον οὐδὲ χρυσὸν οἰκόθεν ἐπηγμένος,
 εἰς μόνους δὲ τὰς ἑαυτοῦ παλάμας ἀποβλέπων,
 5225 καὶ ταύτους φέρων ἀφορμὴν τοῦ πολυστόνον βίον.
 ὑπνωττεν οὖν ἐπὶ τινος λιθοπλινθίνης κλίνης
 ἀγγιθυρούσης τῷ ναῶ τοῦ θείου Διομήδους.
 ἀλλ' ἐπὶ τούτοις ὄνειρος λευκόπτερος ἐπέπη·
 τὸν νεωκόρον τὸν ἐκεῖ τάχιον ἀφηνίξει
 5230 προτρέπει τε συναγαγεῖν ἔνδον τὸν βασιλέα.
 ἀποπηδᾷ τῆς ἑαυτοῦ κλίνης ὁ νεωκόρος,
 ἐπὶ τὸ προτεμένισμα συντόμως βηματίζει,
 καταδαρθάνοντα λιτῶς Βασίλειον εὐρίσκει,
 χαμεύνην, ἀνιπτόποδα, λυπρόν, ῥακιοφόρον·
 5235 πλάτην νομίζει τὸ φανέν, ἐκεῖθεν ἀποτρέχει.
 καὶ πάλιν ὕπνος ἐπιπτεν ἐν τοῖς αὐτοῦ βλεφάροις,
 καὶ πάλιν ὄνειρος ὁ πρῖν, καὶ τοῦτο μέχρι τρίτου.
 συνῆκε κατεφώρασε μόλις ὁ νεωκόρος·
 ποιεῖται τὸν Βασίλειον ἐφέστιον αὐτίκα,
 5240 καὶ θεραπείας ἀξιοῖ τοῦτον τῆς προσηκούσης.
 ἦν δ' ὁ Βασίλειος καλός, γενναῖος, γιγαντόχειρ,
 εὐπάλαμος, εὐρύστερνος ἤρωσ, στεροβοραχίων.
 ἐντεῦθεν οὖν κατὰ βραχὺ τὸ σθεναρὸν γηωρίσας

5220 βασιλείον M
 5237 τοῦτον M

v. 5223 om R
 5239 ὑφέστιον AR

5235 ἀνατρέχει M

quo pacto radices rerum multo ante iecerit, et quam veneranda res sit imperium. forte cubabat alicubi consopitus Basilius, non refecto corpore, laceris pannis obsitus, capite convoluto et tecto. cubabat autem in pavimento quodam latericio, vicino divini Diomedis aedi. secundum haec somnium aedituo felix offertur, eumque similiter quiescentem excitat, et imperatorem intro iubet deducere. tum de lectulo suo desilit aedituus, et ad fani vestibulum recta descendit: Basilius tenuiter istuc dormientem invenit, humi stratum, pedibus illotis, vestibibus sordidis et pannosis obsitum. itaque pro quodam errore visum hoc oblatum sibi ducit, et inde discedit. rursusque obdormiscenti prius illud visum se offert, idque vice tertia. vix tandem aedituus rem intelligere coepit, et Basilius suas in aedes deducit et conveniente cura reficit. erat autem Basilius facie admodum venusta, generosus inprimis, manibus giganteis, pectore lato, robustis lacertis praeditus. itaque ex eo tempore paulatim

ἄπασιν ἐπὶ στόματος ἔκειτο μεγασιᾶσι.

- P 107 5245 καὶ τι μακρὰ καὶ περιττά; τῷ Μιχαὴλ ἐγνώσθη,
καὶ πρῶτα μέντοι φροντιστῆς τετίμητο τῶν ἵππων,
ἔπειτα καὶ παρὰκοίτος, πρῶγμα Ῥωμαίοις μέγα,
καὶ τελευταῖον βυσιλεὺς καὶ σὺν αὐτῷ διεῖπε.
τοῦ δὲ κρατοῦντος καταγνοὺς ὡς πότον καὶ μεθύσου
- 5250 καὶ κώμοις ἐπιχαίροντος καὶ θεατρομανοῦντος,
κατὰ τῶν σπλάγγων τῶν αὐτοῦ διήλασε τὸ ξίφος,
καὶ τὰ τοῦ κράτους ἤρπυσε πρὸ χρόνου, πρὸ τῆς ὥρας.
Οὗτος εὐθὺς τὸν Φώτιον ὠθεῖ τῆς ἐκκλησίας,
καὶ πάλιν ἀποδίδωσι τὸν θρόνον Ἰγνατίῳ.
- 5255 θελήσας δὲ καὶ τῷ κοινῷ χρήματα διαδοῦναι
καὶ διερευνησάμενος οἶκους χρυσοφροῦρους,
οἳ τινες πρὶν συνέσφιγγον τὰς τῶν χρημάτων λίμνας,
καὶ βλέψας πάντας ἀχμηροὺς μηδ' ἄντλον εὐτυχοῦντας,
- B
ἦλγει, βαρέως ἔφερον, ἦλθεν, ἠδημόνει,
5260 οὐκ εἶχεν ὃ τι γένοιτο, πάντοθεν ἠπορεῖτο.
ὁ βασιλεὺς γὰρ ἀπορῶν ὄλβον πολυταλάντου
ἄντικρύς ἐστιν ἀετὸς παλαιγενῆς τριγέρων,
ἀφρημένος τὰ πτερά, τοὺς ὄνυχας, τὸ ῥάμφος.
ἐντεῦθεν ὁ Βασίλειος ἠσχαλλεν, ἠδημόνει.
- 5265 ὁ κρᾶτωρ γάρ τοι Μιχαὴλ πάντα κατακενώσας
καὶ μίμοις χαρισάμενος συμπαικταῖς καὶ συμπόταις,
οὐ μόνον γρυῖπας δέδωκε χωνεῖα καταχρῆσους,

5244 στόμασιν A 5245 μικρὰ M 5248 διῆγε M 5256 χρυ-
σοφόρους AM 5258 ἄντλων R 5259 ἐμψάκει AR
5262 παλαίτερος M

robur suum manifestum faciens in ore magnatibus universis erat. quid multis et supervacaneis verbis opus est? etiam Michaelo innotuit, ac primo quidem curatoris equorum dignitate cohonestatur; deinde fit accubitor, quae dignitas apud Romanos ingens est; tandem creatur imperator, ex quo iam tempore semper eodem in contubernio cum Michaelo degabat. cumque damnasset eum ceu vinosum ac temulentum, gladio viscera traiecit, et ante tempus imperium rapuit.

Initio Photium ecclesia pellit, et Ignatio thronum restituit. cumque liberalis in cives pecuniis erogandis esse vellet, perquisitis aerariis, quae prius ingentes pecuniarum copias continebant, cum omnia squalere cerneret nec hauriri quidquam ex eis posse, dolebat, rem graviter ferebat, inops consilii haesitabat, quid futurum esset ignorabat, undique coartabatur: nam egens imperator et magnis ab opibus destitutus reapse nihil est aliud quam aquila senio confecta, spoliata pariter alis unguibus et rostro. nimirum Michaelus imperator exhaustis omnibus, et in mimos collusores compoteros profusus, non grypes tantum aureos conflaverat,

- ἀλλὰ καὶ τὴν καλλίπρεμον πλάτανον τὴν χροσέαν,
 ἐφ' ἧς καθῆστο χρύσια παντοδαπὰ στρουθία, C
- 5270 καὶ μέλος ἐτιτύβιζεν ὡς ἀπὸ ζώσης γλώσσης,
 καὶ τοῖς ἀκούουσιν αὐτῶν ἐκπλήξιν ἐνεποίει,
 ἐκθαμβουμένοις τὸ καινὸν τῆς μηχανῆς ἐκείνης.
 ὃ δὲ καὶ πένθους ἄξιον καὶ θρήνων καὶ διακρούων,
 λέξων ὁ λόγος ἔρχεται καὶ βαρυστοναχίτων.
- 5275 ὁ μυριομαθέστατος ἐν φιλοσόφοις Λέων
 τῷ φιλοκάλῳ βασιλεῖ τῷ Μιχαῆλ γενέτη
 ἔξαισιον εἰργάσατο σκεῦος ὠρονομίον,
 δι' οὗ παρεῖχε καθορᾶν τῷ βασιλεῖ καθ' ὄραν,
 ἐν μέσοις διατρίβοντι τοῖς βασιλείοις οἴκοις,
- 5280 εἴ πον τολμᾷται τι καινὸν ἐν Ἀραβίῳ, ἐν Σύροις.
 τελοῦντι γοῦν τῷ Μιχαῆλ ποτὲ διαφορηλασίας D
 Σύρων στρατὸς ἔξορηθηδὲς πρὸς τινος ἐμηνύθη
 μετὰ βαρείας καὶ σφοδρᾶς καὶ βριαρᾶς τῆς ῥύμης.
 ὅπερ ἀκούσας Μιχαῆλ, καὶ δείσας μὴ τὸ πλῆθος
- 5285 τοῖς ἀκουσθεῖσι ταραχθὲν τὸ θέατρον ἐκλείπη,
 αὐτίκα τὸ μηχανήμι κελεύει συντριβῆναι.
 φεῦ τῆς σκαιότητος αὐτοῦ! φεῦ τῆς φρενοβλαβείας!
 φεῦ φεῦ, ὁποῖον θησαυρὸν ἠφάνισε Ῥωμαίων
 ἄνθρωπος ῥυπαρόβιος, πότης βοσκηματώδης.
- 5290 Καὶ ταῦτα μὲν ἀρκοῦντως μοι τεθρήνηται τῷ λόγῳ·
 ὁ κράτωρ δὲ Βασίλειος ἤδη κατανοήσας
 εἰς γόνυ φεῦ ὀκλάσασαν τὴν τῶν Ῥωμαίων τύχην

5270 γλώσσης ζώσης R 5275 βασιλεῦσι M 5280 δεινὸν R
 Σκύθαις M 5283 κρηεῖς M

verum etiam platanum illam, in qua omnis generis aviculae considerant et non aliter cantillabant atque si linguas vivas haberent, auditoribus ad earum voces obstupescensibus machinamque novam et inusitatam admirantibus. lubet etiam aliud quiddam lacrimis et lamentatione dignum exponere. princeps ille philosophorum et infinitis eruditus disciplinis Leo Theophilo imperatori, Michaeli patri, plane inusitatum confecerat instrumentum horologii, per quod imperatori agenti in regia singulis horis spectandum exhibebat quiddam novi vel apud Arabes vel apud Syros tentatur. forte Michaelo curules ludos peragenti significatum est a quodam Syrorum copias domo profectas esse cum impetu gravi atque vehemente. qua re Michaelus audita, veritus ne multitudo perturbata hoc nuntio theatrum desereret, mox ipsam machinam confringi iussit. heu quanta fuit haec imperitia quantaque dementia! proh qualem Romanis thesaurum perdidit impurus homo, bibax, pecuinus!

Et haec quidem satis iam deplorata sunt. ceterum Basilius imperator, animadverso fortunam Romanam (heu) pervolutam in genua labab-

- καὶ κινδυνεύουσιν πεσεῖν ἀθλίως ἐπὶ στόμα,
 P 108 μᾶλλον δ' εἰπεῖν ἐκλείπουσαν καὶ πνέουσαν τὰ λοῖσθου,
 5295 δεῖν ἔγνω τὴν βασιλείον ἀναλαβεῖν σοφίαν
 καὶ σῶσαι τὴν παρὰ μικρὸν νεκρὰν τε καὶ τομβήρη.
 ἐντεῦθεν κάματοι πεκνοὶ καὶ μέριμναι καὶ μόχθοι,
 καὶ θώραξ περιστέφανος καὶ σιδηροφορία,
 καὶ πόλεμοι φιλαίματοι καὶ συνεχεῖς φροντίδες,
 5300 καὶ βίος ὑπασπίδιος καὶ κόρονθες καὶ λόγχιαι,
 καὶ βλέφαρον ὀμόϊνον σπῶν οὐκ εἰς κόρον ὕπνον.
 ἐντεῦθεν ἀνεσώσατο τὰ πράγματα Ῥωμαίοις,
 καὶ τήν τὴν γηράσασάν τὴν ἐκρυτιδωθεῖσαν
 καλὴν τρυφεροπάθειον εἰργάσατο χορίσκη.
 5305 ἔγνωσαν τότε βάρβαροι θῆρη τὸν πρὶν ὑπνοῦντα
 γενναίως ἀνεγρόμενον κατὰ τῶν ἀδικούντων,
 B καὶ πάντες ὑποτρέσαντες ἔδυσαν εἰς τὰς λόχμιαις,
 καὶ πάλιν ὑπερίσχυσεν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἡβήδος.
 Ἐπεὶ δὲ κλύδωνας φρυγῶν Ἰγνάτιος τοῦ βίου
 5310 τοῖς ἐυγαλήροις οὐρανοῦ προσώκειλε λιμέναι,
 ὁ βαθυγνώμων Φώτιος, αἶε διψῶν τοῦ θρόνου
 καὶ σπεύδων ἐπιτεύξασθαι πάλιν τῆς ἐκκλησίας,
 τοῖόνδε τι βαδύτροπον καὶ σκολιὸν τεχνῆται.
 τῶν ὀνομάτων τὰς ἀρχὰς ἀπολαμβάνει μόναις
 5315 τοῦ βασιλείως, τῶν νῆων, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀγούστης,
 καὶ τὸ βεκλὰς συντίθησι, καὶ τοῦτο σαφηνίσαις,
- 5296 μικρῶ A 5300 ἑπασπίδιος AM 5306 ἐγεγρόμενον M
 5307 εἰς τὰς τρώγλας A, ὅπας τρώγλων M 5310 λειμῶσιν R
 5312 ἐπισπάσασθαι A

scere, iamque illo in periculo versari ut in os misere collaberetur, vel rectius ut loquar, animo quasi defectam spiritus extremos ducere, regia sibi utendum sapientia statuit, et eius salutem consulendum quae tantum non esset mortua iamque sepulcro condenda. quapropter ex eo tempore nil nisi perpetui labores, sollicitudines, molestiae, thoraces circa pectus, arma ferrea, bella cruenta, galeae, hastae, oculi ad satietatem somno minime recreati. atque hoc modo rem Romanam restituit, et fortunam imperii iam senescentem ac rugas contrahentem rursus instar puellae vegetam et venustam effecit. agnovere tum barbari feram, quae prius sopita strenue nunc adversus iniuriarum auctores evigilarat. iccirco terribi latebras subiere, potentia Romana rursus invalescente.

Cum autem liberatus vitae procellis Ignatius ad placidos iam caeli portus appulisset, astutus ille Photius, nunquam non throni cupidus, in hoc totus incumbens ut ecclesia rursus potiretur, huiusmodi quiddam sane versutum ac pravum molitur. solas primas literas nominum imperatoris, liberorum eius et Augustae sumit, atque inde Beclias componit,

τοῖς τότε σοφιστεύουσι πράγματα προξενῆσαι,
ἴδοξεν εἶναι βασιλεῖ μέγας ἐπὶ σοφία,
καὶ πάλιν τὸν πολυέχλον κατακληροῦται θρόνον.

5320 Ἄλλ' ἄρα τοῦς ἀκροσφαλῆς πᾶσι τοῖς γηγινέσι,
καὶ κῆρες σύμφυτοί τινες σύνεσι τοῖς ἀνθρώποις.

ὁ γὰρ πολὺς τὴν σύνεσιν οὗτος ἐν βασιλεῦσιν
ὑπὸ τινων ἀναλεισθεὶς ἀνδρῶν ὀφιοτρόπων,
οἱ δόλους ἐπορράπτουσι καὶ μηχανοπλοκοῦσι

5325 καὶ φίλτατα διχάζουσιν ἀπὸ πατέρων τέκνα,
ἀπὸ μητρὸς θυγάτριον, ἀπὸ νομίου νόμφην,
οἷος ὁ Σανταβαρηρὸς ἐκεῖνος ὁ δυσδαίμων,
καθείργουσι τὸν Λέοντα τὸν παῖδα τὸν οὐκείων
ὡς δῆθεν κατὰ τοῦ πατρὸς βρόχους ἰστάντα φόνον,

5330 ἄνδρα φιλοσοφώτατον, γνώσεως πάσης πλήρη
καὶ πᾶσι τοῖς μαθήμασιν ἐμπαυδοτριβηθέντα,
ὃν συμφορῶν ἢ κάμινος καὶ τῶν κακῶν χωνεῖα
χρυσὸν ἀπέδειξεν μηδὲν ὑπόχυλκον ἤχοῦντα.

ἐνταῦθα γόοι καὶ κλαυθμοὶ μητρὸς ποτυτωμένης

5335 καὶ δεομένης τοῦ πατρὸς ὑπὲρ υἱοῦ δυστήνου·
ἀλλ' ἦν ἐκεῖνος ἄτεγκτος ἀμάλακτος ὡς πέτρα,
καὶ πρὸς στοργὴν τὴν φυσικὴν ἄλλος σκληρὸς Ἀδάμας.
ἦσαν ἐκεῖ θρηνητρίαι καὶ μονοῦδοὶ γυναῖκες
πικρῶς ἀνακλαιόμεναι τὴν συμφορὰν ἐκείνην.

5317 προξενήσας M
ὄφιοτρόπων AR

5319 ἀπολαμβάνει M
5332 συμφοραῖς AM

5323 ἐνωτισθεῖς M
παθῶν M

eoque declarato, cum eius aetatis hominibus literatis negotii non parum exhibuisset, visus est imperatori vir esse magnae doctrinae ac sapientiae; ideoque solium ei patriarchicum redditur.

Sed enim mortalium mentes plurimum errant, et naturalia fata quaedam homines comitantur. nam imperator hic ceteroqui prudentissimus a vaftris quibusdam hominibus persuasus, qui fraudes nectunt et machinationes struunt carissimosque liberos a parentibus disiungunt, a matre filiam, sponsum a sponsa, quorum erat e numero infelix ille Santabarenius, Leonem filium suum in carcerem compingit, quasi qui mortis laqueos patri texeret, cum is revera doctrinae studiosissimus esset, omni scientia copiose instructus, omnibus disciplinis a puero excultus. atque haec sane calamitatum fornax et malorum conflatorium Leonem probarent auro similem esse, cui nihil aeris subesset. hinc orti ploratus et eiulationes matris sortem filii lamentantis et apud patrem pro eo deprecantis. sed erat durus, et instar saxi molliri non poterat: immo aequae parum ac adamas ab amore naturali erga filium flectebatur. adhibebantur mulierculae lamentatrices, quae praeficarum in morem naenias quasdam

5340 οἶκος ἐκείνος πένθους ἦν καὶ στεναγμάτων οἶκος.
 ἦν καὶ στρουθίον μουσικὸν ἐκεῖ κατὰ τὸν οἶκον,
 ἔνθα πικρὸς ὕλοφυρμὸς καὶ γόος ἐξηχεῖτο,
 ὕπερ ἀκοῦον συνεχῶς φωνῶν θρηνητηρίων

P 109

καὶ τὰς βοὰς ἐκδιδαχθῆν τὰς γοερὰς ἐκείνας
 5345 συνανωλόλυξεν αὐταῖς περὶ τοῦ νεανίου
 καὶ προύφερε τὸν Λέοντα καὶ συνθρηνεῖν ἐύκει.
 τούτου ποτὲ Βασίλειος ἀκούσας τοῦ στρουθίου
 λαλοῦντος καὶ τὸν Λέοντα φέροντος ἀνὰ στόμα,
 καὶ τοὺς παρόντας ἔνθερμον στάξαντας βλέψας δάκρυ

5350 (ἦν δὲ λιπαροτρόπεζον εἶψον δεῖπνον τότε),
 ἐνδίδωσι, μιλάσεται τῆς σκληρογνωμοσύνης,
 αἰδοῦμενος, ὡς εἶοικε, μὴ πως περὶ τὴν φάσιν
 ἀσυμπαιθέστερος αὐτοῦ φαίνοιτο τοῦ στρουθίου.
 ἔξάγει τοίνυν τῆς εἰρκτιῆς, καὶ πατρικὸν προσβλέπει.

B 5355 καὶ τοῖνυν ἔτεσιν ὀκτὼ Ῥωμαίων βασιλεύσας,
 καὶ μέλλων ἤδη τελευτῶν καὶ καταντῶν εἰς τὸ μύθον,
 εἰς τοῦτον τὸ βασιλείον κράτος μεταβιβάζει.

Τούτῳ ποτὲ τῷ βασιλεῖ πρόοδον ποιουμένην
 κὰν τῷ καὶ τοῦ μάρτυρος Μωκίου γενομένην

5360 ἐπιπηδῶ τις ἄγριος κατὰ τοὺς δαιμονῶντας,
 ἄνθρωπος ἀστατούμενος τὸ σχῆμα καὶ τὸ βλέμμα,
 καὶ ῥάβδῳ κατὰ κεφαλῆς πλήττει πληγὴν καιρίαν.
 καὶ συλληφθεὶς καὶ βιωσθεὶς εἰπεῖν τοὺς συνειδόμενος
 οὐκ εἶχεν ὃ τι φθέγγαιτο· πάθει καὶ γὰρ ὠχλεῖτο.

5348 ἐπὶ R . 5349 βλέπειν R 5352 παρὰ M v. 5355 om R

lugubriter accinerent et calamitatem Leonis acerbe deplorarent. domus
 universa nihil erat aliud quam luctus. aderat et canora quaedam avi-
 cula, quae frequenter voces illas lamentabiles audiens et eas edocta cum
 mulierculis adolescentem, expresso Leonis nomine, deplorabat. hanc avi-
 culam cum aliquando Basilius loquentem audiret ac in ore nomen Leonis
 ferentem, simulque videret eos qui aderant lacrimas profundere, illico de
 ira nonnihil remittit, durum animum emolliri patitur, reveritus, uti qui-
 dem apparet, ne forte natura magis expers esse commiserationis quam
 avicula videretur. quapropter e carcere filium educit et paterno mitique
 vultu aspicit. moriturus autem hunc ipsum imperio praeficit.

Cum Leo quodam tempore processum institueret iamque pervenisset
 ad Mocii martyris aedem, vir quidam immanis, iis similis qui malis a
 geniis agitantur, tam gestibus quam vultu inconstans, in imperatorem
 prosiliens clava in caput eius impacta letale vulnus infixit. comprehen-
 sus autem coactusque tormentis ad indicationem eorum quos facinoris
 conscios haberet, nihil dicere poterat, morbo graviter hominem vexante.

- 5365 ἄνθρωπος δέ τις ἱερὸς πνεύματι θείῳ λάμπων
καὶ χάρισι κατόκομος (ὄνομα τούτῳ Μάρκος),
ἰδὼν βαρυσυμῆσαντα δεινῶς τὸν βασιλέα
καὶ τι καὶ πείσασθαι δεινὸν ἐντεῦθεν οὐθέντα,
φάρμακον ἀκεσώδυνον τοὺς λόγους ἐπιπάττων
- 5370 προφητικῶς ἀνέκραγε στόματι καλλιγλώττῳ
“ὦ βασιλεῦ, μηδέπω μοι τὴν τελευταίην προσδόκα,
μηδέ σοι καταθύμιος ὁ θάνατος γενέσθω·
δέκα καὶ γὰρ ἔνιαυτοὶ ζωῆς καὶ βασιλείας
παρὰ τῆς ἄνωθεν χειρὸς περιλοτμήνηταί σοι.”
- 5375 ὁ μὲν εἰπὼν ἐσίγησεν, ὁ βασιλεὺς δ’ εὐθέως
καὶ τῆς πληγῆς ἐρρούισε καὶ τῆς βαρυσυμίας.
ἡ δὲ τοῦ Μάρκου πρόρρησις γέγονεν οὐκ εἰς μύτην.
Οὗτος ἀλόχοις τέσσαρσιν ὁ Λέων συνεζύγη,
οὐχ ἡδονῇ νικώμενος, ἀλλὰ διψῶν τεκνωῦσαι
- 5380 καὶ παῖδας βλέπει τῆς αὐτοῦ βλαστήσαντας ὀσφύος.
ἐκ τῆς τετάρτης τοιγαροῦν καὶ τελευταίας κύει
παῖδα πορφυροβλάστητον τοῦνομα Κωνσταντῖνον.
ἀλλὰ γὰρ ἀτοπώτατον τοῖς τοῦ Θεοῦ προσπόλοις
ἐδόκει τὸ γινόμενον παρὰ τοῦ βασιλέως,
- 5385 τὸν γάμον ἐπεισαγαγεῖν τέταρτον, καὶ μολῶναι
τὴν ἄφθαρτον καὶ καθαρὰν νόμφην τὴν ἐκκλησίαν.
καὶ τοίνυν ὁ Νικόλαος, πρῶτος ὢν ἀρχιεπίμην
- 5368 κακὸν R 5371 κεφαλήν R 5378 οὐτ’ ἀλόγως. σὺν
τέσσαρσιν ἀλόχοις M 5379 ἡδονῆς MR 5385 γὰρ ἐπιγα-
μεῖν M 5386 καὶ] τὴν A

hic cum vir quidam sanctus, quique divino spiritu futura prospiceret ac variis donis ornatus esset, nomine Marcus, imperatorem gravi dolore correptum cerneret, existimantem aliquid amplius mali consecuturum, verbis medicinam ei faciens, tanquam mitigante dolore pharmaco, vaticinium huiusmodi edidit: “noli, quaeso, imperator, appetuisse tibi vitae finem arbitrari, nec animum tuum cogitatio de morte subeat. nam tibi tam vitae quam imperii decem adhuc anni caelesti a manu concessi sunt.” haec ille fatus obtulit. neque multo post imperator et animi dolore liberatus est et ex vulnere convaluit. Marci quidem vaticinium minime fuisse vanum eventus comprobavit.

Fuere Leoni uxores omnino quattuor, quas ordine duxit, non a libidine victus, sed ingenti procreandae sobolis desiderio, quo liberos ex se natos conspiceret. tandem ex quarta et ultima filium purpurigenam genuit, cui nomen Constantini datum. sed enim hoc Leonis factum dei ministris absurdissimum videbatur, progredi videlicet imperatorem quartas ad nuptias, et incorruptam puramque Christi sponsam ecclesiam poluere. quamobrem pastorum princeps Nicolaus os aperit, libertatem lo-

- καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν διέπων τηρικαῦτα,
λαλεῖ, παρρησιάζεται, πληροῖ τὸ τοῦ προφήτου,
5390 λαλῶν Θεοῦ μαρτύριον ἔναντι βασιλείων,
καὶ τὰς ἐκεῖθεν ἀπειλὰς οὐ πτήσων οὐδὲ τρέμων.
P 110 οὕτως ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ βάλλει μακρὰν τὸν φόβον
τὸν ἐξ ἀνθρώπων δυνάτων καὶ τὸν ἐκ τῶν κρατούντων.
ἐντεῦθεν ἐκδιώκεται τῆς ποιμνῆς καὶ τοῦ θρόνου,
5395 καὶ δὴ καὶ κατακρίνεται τὰ τῆς ὑπεροχίας.
ἕτερος δ' ἀντεισάγεται, πολὺς ἀνὴρ τὰ Θεῶν,
ὅς ἐξ ὀνύχων ἀπαλῶν καὶ πρώτης ἡλικίας
ζυγὸν τὸν Θεῖον ὑπελθὼν τὸν τοῦ μονήρους βίον
οἴκησιν ἔσχεν Ὀλυμπον τὸν κατὰ τὴν Μυσίαν,
5400 καὶ χάρισιν ἐξέλαμψε τὸ μέλλον προδηλοῦσαις.
οὗτος Θεοῦ κελεύσαντος ἐνοῖ τὴν ἐκκλησίαν,
κατασχισθεῖσαν εἰς πολλὰς τομὰς καὶ διαιρέσεις
ἐπὶ παρανομήματι τῷ τῆς τετραγαμίας.
- B Ὁ δὲ φιλοσόφωτάτος ἐν βυσιλεύσει Λέων
5405 περιπεσὼν ταῖς φυσικαῖς τοῦ σώματος ἀνάγκαις
καὶ νόσῳ χεῖμαζόμενος κίνδυνον ἀπειλοῦση,
ἤδη πρὸς ἔτος εἰκοστὸν σὺν ἕκτῳ διθύνας
τὸ κράτος τὸ βασιλείον καὶ τὴν Ῥωμαίων τύχην,
καὶ συνιδὼν τὸν θάνατον καὶ τὴν τοῦ σκήνους λέσιν,
5410 κράτορας ἀναδείκνυσιν αὐτάνυκτας αὐτάρχους
Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν καὶ παῖδα Κωνσταντῖνον,
τοῦτο καὶ μόνον προειπὼν προαῖς ἐν ταῖς ἐσχάταις
- 5393 δυναστῶν MR 5406 ἐπαγούση M vv. 5407—8 om R
5410 ἀναδείκνυνται M κρτάρχους M

quendi usurpat, vatis verbum implet, dei testimonium coram regibus exponens nec minas ullas eo nomine reformidans. sic dei metus longe timorem abigit a viris potentia praeditis et rerum potentibus incussum. itaque Nicolaus grege suo et cathedra pellitur et solum vertere iubetur: substituitur autem ipsius loco quidam alius, sacrarum rerum longe peritissimus, qui a teneris unguiculis et aetate prima solitariam in Olympo Mysiae monte vitam egerat et dono vaticinandi praeditus erat. hic de mandato divino ecclesiam ad unitatem reduxit, multipliciterque distractam ac in partes divisam propter delictum Leonis quartas ad nuptias progressi.

Cum autem Leo doctissimus inter imperatores morbo correptus periculum vitae minitante, administrato iam per viginti sex annos Romanorum imperio, mortem imminere sibi animadverteret, Alexandrum fratrem et Constantinum filium imperatores creat, hoc solo in extremis re-

“ βλέπω καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ὡς κακοδότην χρόνον
κατὰ τρισκαίδεκα μηνῶν,” ἄντικρυς τοῦτο λέγων,

5415 ὅτι τοσοῦτον ἴσσεται τὸ κράτος Ἀλεξάνδρου.

Καὶ γοῦν οὐ διαπέπτωκεν ὁ λόγος, οὐδ’ ἐσφάλη.

ὁ γὰρ Ἀλέξανδρος τρυφαῖς ἐσχολακῶς καὶ πότοις
καὶ μόνον τὸν γαργαλισμὸν τοῦ σώματος φροντίσας,
ἄλλο δ’ οὐδὲν κατὰξιον τοῦ τηλικούτου κράτους

5420 οὐ δρώσας, οὐ φθεγγόμενος, οὐ σχῶν κατὰ καρδίαν,
ὡς ἄνθος ἔρρευσεν ὑγρὸν ἐκμαρανθῆν ἡλίῳ,
καὶ τάχιον ἐξέλιπε νόσοις τακεῖς φθινύσει.

καὶ Κωνσταντῖνος γίνεται μοναρχος μονοκράτωρ,
ἔτι παιδίσκος ἀπαλὸς καὶ τρυφερὸς ὑπάρχων

5425 καὶ βασιλείας κυβερνᾷν τὸ σκάφος οὐπω σθένων·
τῆς γὰρ ἡλικιώσεως ἑβδομον ἤγειν ἔτος.

ὁ καὶ πολλῶν πικραίων γέγονε κακοτήτων,
καὶ θλίψεων ἐπότισεν ἄλμην τὸν βασιλεῖα,
εἰ καὶ τὸ τέλος αἴσιον τῶν πειρασμῶν ἀπέβη.

5430 ὡσπερ γὰρ νεομύσχετον ὑρτίφντον δένδριον,

μήτε χειμῶνα κρυερὸν ὑπενεγκεῖν ἰσχύον
μήτε πνευμάτων προσβολὰς ἀγρίων δυσανέμιον
μήτε ῥαγδαίους ἕτερος μήτε καυσώδη θύλιν,
μὴ χαλαζῶν σφαιρώματα μηδὲ κρυστάλλου πῆξιν,

5435 πνοαὶ ποθεν βαρυνχεῖς τινὲς ἐκφρσηθεῖσαι
ἢ χαλαζῶν πετρώματα νεφόθεν δισκευθέντα

5414 μετὰ M

5415 ἴσσεθαι M

5416 οὐδὲ σφάλλει M

5417 ἡσχοληκῶς M

5419 βασιλείου M

5420 καρδίας AR

5421 οἰκτρὸν M

5425 οὐπω τὸ σκάφος AM

5427 γίνεται M

5431 χειμῶνος M

5434 μήτε MR

5336 ποθεν ἐκδισκευ-

θέντα R

spirationibus iamque eo animam agente pronuntiato, “Alexandrum etiam (proh parcum malignumque tempus) post tredecim menses exactos video.”

Volebat autem significare regnum Alexandri tantillum temporis duraturum; quae sane Leonis vox minime vana aut fallax fuit. nam Alexander voluptatibus avocatus et compotationibus nimium indulgens et corporis tantum titillationibus deditus, nec ulla re tanto imperio digna vel opere vel verbis perfecta vel animo denique concepta, ceu flos solis efficacitate marcescens extinctus est et a morbis celeriter absumptus. itaque solus mortuo Leone imperium Constantinus obtinuit, aetatis adhuc tenerae puer, qui imperii gubernationi parum aptus esset, annis immaturus, annos scilicet id temporis septem modo natus; quae res multis etiam malis occasionem praebuit mirificeque imperatorem afflixit, tamen etsi felicem exitum procedente tempore habuerit. quemadmodum enim arbor recens plantata, quae propter teneras adhuc radices frigi-

- χειμάζουσι καὶ κάμπτουσι καὶ κλίνουσιν εἰς γόνυ,
καὶ καταμωλωπίζουσιν αὐτοῦ τὴν τρυφερίαν,
καὶ πάντοθεν προσβάλλουσιν ὡς ἐν πολιορκίᾳ,
5440 φιλονεικοῦσαι τὸ φυτόν προθέλυμον ἐκτροῦναι.
ἂν δὲ τὰς ζάλας δυνηθῆ ἢ φρυγεῖν τὰς κικοπνόους
καὶ τὸν χειμῶνα τὸν βαρὺν καὶ τὴν ἐκεῖθεν βίαν,
P 111 γίνεται δοκιμώτερον ἅτε πολλὰ παλαῖσιν
καὶ χειμασθὲν πικροποιοῖς καὶ κικωτρίαις ὥροις·
- 5445 φυτόν γὰρ ἀνεμοτρεφὲς καὶ γυμνασθὲν ἀνέμοις
πολύ τι τὸ στερέμιον, ὡς φυσί, φύσει φέρει.
οὕτω κακείνος ὁ βραχὺς τὴν ἡλικίαν ἄναξ,
ὁ παῖς ὁ πορφυρόφυτος Λέοντος Κωνσταντίνος
μόλις ποτὲ μετὰ μακροὺς ἡλίου περιδρόμους
- 5450 τῶν συμφορῶν ἀποφυγὼν τὰς ἀλλεπαλληλίας
καὶ πειρουσμῶν ἐπαγωγὰς καὶ θλίψεις δακεθῆμους,
σύνεσιν ἐκαρπώσατο πολλῇ παιγιωτέραν,
ὥσπερ ναυβάτης κύκηθεις πολυκυμίας ζάλαις
καὶ μόλις εἰς ἐγγάληνον λιμένα καταντήσας.
- 5455 πρῶτα μὲν γὰρ ὁ καρτερός ἐκεῖνος Κωνσταντίνος,
B ὃν σχεῖν γενέτην λέγουσιν Ἀνδρόνικον τὸν Δοῦκαν,
χεῖρα πολλὴν συναγαγὼν εὐώπλον ἱσταμένην
ἀθρόον ἐπιτίθεται τῷ πορφυροβλαστήτῳ,
τῆς νηπιότητος αὐτοῦ πάντως καταφρονήσας.
- 5460 ἀλλὰ ψευδής, ὡς ὁ Δαβὶδ ψάλλει, πρὸς σωτηρίαν
ἵππος ὑπαύχην εὐσκαρθμος πτηνόπους φρουακτίας.
- 5440 τῷ φυτῷ A 5445 αὐτὸ M 5449 μικροὺς R 5450 ὑπε-
νεγῶν M 5453 κικωθεις R πολυκυμίας MR 5461 φρυγμα-
τίας AM

dam hiemem perferre nondum potest, neque ventorum saevissimos impetus neque imbres vehementiores nec aestus fervidos nec grandinem tempestatesque volantes tolerare, si ab ortis alicunde ventis aut grandine vexata nihilominus vim eorum graviorem effugiat et evadat illaesa, multo fit exploratior, cum arbor a ventis et sole exercita plurimum a natura roboris habere perhibeatur: sic etiam Constantinus hic, Leonis filius, in prima pueritia consecutus imperium, posteaquam vix multis elapsis annis de continuis calamitatibus aerumnis afflictionibus evasisset, prudentiam longe solidiorem ceu fructum quandam nactus est, instar nautae gravibus procellis iactati et vix tandem tranquillum in portum delati. nam primum fortissimus ille Constantinus, quem natum aiunt Andronico Duca patre, magna manu coacta praeclare armatorum hominum imperatorem subito invasit, puerili nimirum eius aetate contempta. verum enimvero fallax res est, uti Davides canit, ad salutem equus ferox, agilis, volucer, fremens. quippe Constantinus etiam de sella eque-

κάκεινος οὖν ἐκσφαιρισθεὶς τῆς ἕδρας τῆς ἰππεύας
πίπτει πρὸς γῆν κατενεχθεὶς, καὶ παρευθὸν τὸ ξίφος
γενέται τούτου τῶν σαρκῶν καὶ βιάπτεται τῷ φόνῳ.

5465 ἄρτι δὲ τούτου τοῦ δεινοῦ χειμῶνος παρελθόντος
ἕτερος ἐπεγείρεται βαρύτερος ἐκείνου,
πολλῶ τοῦ πρὶν πικρότερος καὶ τῆς προτέρας ζάλης.
ὁ γὰρ Φωκᾶς ὁ μάλιστα (ὄνομα τούτῳ Λέων),

C

5470 καὶ πᾶσαν τότε πιστευθεὶς Ῥωμαίων στραταρχίαν,
ἰδὼν προσλαμβανόμενον παρὰ τοῦ βασιλέως
τὸν γέροντα τὸν Ῥωμανὸν τὸν ἀπὸ τῆς Λακάρης,
τοῦ ναυτικοῦ δρουγγάριον ὄντα τὸ τηρικαῦτα,
καὶ πάλαι μὲν τὴν ἔκφυλον ὠδίνων τυραννίδα

5475 καὶ σκευωρῶν καθ' ἑαυτὸν τὰ τῆς ἀποστασίας,
ὁμῶς ἐπέχων τὴν ὁρμὴν (οὐ γὰρ καιρὸς ἐκάλει),
τότε καιροῦ δραξάμενος, ὡς ᾤετο, προσφόρου
ἐξέρρηξε τοῦ τοκετοῦ τὸ βάρος τοῦ δυστόκου
καὶ τῆς γαστροῦ τὴν ἔχιδναν ἐξήνεγκεν εἰς φάος,

5480 καὶ τρέφων πάλαι παρ' αὐτῷ σπινθῆρα δυσμενείας
τότε πνρὰν ἐξέκασε καμίνου πνριβρόμου.

καὶ τοίνυν προσποιούμενος ὑπὲρ τοῦ βασιλέως
πάντα σπονδάξειν καὶ ποιεῖν καὶ συμφερόντως τούτῳ
ὡς δὴ παρὰ τοῦ Ῥωμανοῦ καταστρατηγηθέντι

D

5485 ὁπλίζεται μετὰ στρατοῦ ἑνέτος πολλαχόθεν,
ἐκ Λυκαόνων, ἐκ Θρακῶν, ἐκ Κόλχων, ἐξ Ἰβήρων,

5462 γὰρ M 5466 ὑπαγείρεται M 5468 μάλιστα A
τούτου A 5475 σκαιορῶν A 5479 ἐξήγαγεν A 5484 κατα-
στρατηγητοῦντος M 5485 πανταχόθεν M

stri excussus in terram praeceps corruit, et gladio protinus confossus est. ubi vix gravis illa tempestas praeterisset, alia longe gravior exorta fuit. etenim Leo Phocas, dignitate magister, vir proceritate corporis ac robore insignis, cui Romani exercitus omnes erant crediti, cum receptum ab imperatore videret Romanum Lacapenum seniore, rei navalis drungarium, iam olim tyrannidem parturiens, impetuque propterea represso quod necdum se offerret occasio, tum demum opportunitatem nactus, uti quidem arbitrabatur, commodam fetum illum suum in lucem edidit et viperam enixus est; quique iamdiu scintillam animi male affecti apud se nutrierat, tunc rogum accendit camini igne stridentis. etenim prae se ferens omnia nomine imperatoris ab se suscipi et eius ad utilitatem referri, qui a Romano artificiose ac astute circumscriptus esset, copias undique coegit et instruxit, Lycaonia, Thracia, Colchide, Iberia,

- ἐκ Παιμφυλίων, ἐκ Μυσῶν, ἐκ Σύρων, ἐκ Κιλικῶν,
καὶ φάλαγγας συνηθροικῶς ὡσεὶ θαλάσσης ψάμμινον,
ἄνδρας γενναίους μαχητάς, πάντας ἀγκυλοτόξους,
5490 πῦρ ἐν πολέμοις πνέοντας, ἄνδρας ἀγχεσιμάχους,
καταστρατοπεδεύεται παρὰ τῇ Χρυσοπόλει,
τῆς Βυζαντίων πόλεως κατέναντι κειμένη,
ἣν οὐρανόπολιν εἰπὼν οὐκ ἂν τις διαμάρτη.
P 112 καὶ πληθύνει ἀρεικῶν ἀνδρῶν τὰς πεδιάδας,
5495 καὶ πῦσαν γῆν κατέχουσαν. ἀπῆστραπτον αἱ λόγχοι,
ἀνέλαμπον αἱ κόρυθες, ἀσπίδες ἐπάταγον,
ἄλλο ἐπυραυγίζετο ταῖς ἐπιδορατίσι.
ἦσαν ἐκεῖ χρυσάσπιδες, ἦσαν φαρετροφόροι,
εὐίπποι, χαλκοχίτωνες, πάντες σιδηροφόροι.
5500 ἔφριξαν ἂν καὶ γίγαντες παρεμβολὴν τοιαύτην.
αὐτὸς μὲν οὖν βασιλειῶν καὶ κατὰ τοῦ κρατοῦντος
πάντα τυρεύων καὶ ποιῶν οὐκ ἔλαθεν εἰς τέλος·
τότε δὲ τέως πρόφασιν τὸν Ῥωμανὸν εὐρίσκων
προσεποιεῖτο κατ' αὐτοῦ τοῦ Ῥωμανοῦ στρατεύειν
5505 καὶ τηλικαύτην συγκινεῖν φάλαγγα στρατευσίμην,
προσράπτων τὴν ἀλωπεκῆν ἄγαν κακομηχάνως·
οὐδ' ἄντι γὰρ τὴν λεοντῆν εἶχεν ἐμφικνουμένην.
ὁ γέρον γὰρ ὁ Ῥωμανὸς τοῦ ναυτικοῦ κατάρχων
κάκειθεν περικείμενος ἰσχὸν οὐ τὴν τυχοῦσαν,
5510 ἰδὼν περιφερόμενον τῆδε κάκει τὸ κράτος

5488 ὅσον M	5489 γ. ὀπίστας ἄνδρας ἀγκ. A	5492 Βυ-
ζαντίδος M	κειμένης M	5493 εἰπεῖν A
χαλκοῦ?	5496 ὑπέλαμπον M	5495 κατα-
τεῦθεν M	5505 τηλικαῦτα M	5509 κἀν-

Pamphylia, Mysia, Syria, Cilicia, numero maris arenas aequante, quo continebantur milites egregie strenui, armati praeclare, ignem in praeliis spirantes, viros pugna stataria praestantes. hinc ad Chrysopolim castra metatur, sitam e regione Cpolis (quam non peccaverit qui urbem illam Uranopolim, hoc est urbem caelestem, cognominaverit); et campos viris bellicosus replet. totum eius regionis solum ex hastarum aere fulgebat, galeae resplendebant, scuta sonum efficiebant, aër ab hastarum cuspidibus coruscabat. aderant milites scutati, aderant sagittarii, equites, loricati, universis ferrum gestantibus. vel ipsis gigantibus eiusmodi castra formidini fuissent. Leonem autem cupidum regni contra imperatorem omnia fuisse molitum obscurum esse demum haud potuit. id quidem temporis Romanum occasionis loco nactus adversus eum se bellum gerere simulabat, et copiis amplissimis instructus nefarie vulpinam assuebat, leonina pelle non prorsus ad omnia se extendente. quippe Romanus senior, classis praefectus ideoque non exigua potestate

καὶ κυμαινόμενον δεινῶς ὡς ναῦν ἀστατουμένην,
ἦν ἄελλαι χειμέριοι στρέφουσι καὶ δονοῦσι
καὶ καταγίδες ἄγριοι καὶ στρόφοι πνευματώδεις,
καὶ τὰ Ῥωμαίων πίπτοντα φύρδην καὶ κακοπότημωσ

5515 ἅτε χειρὶ κρατούμενα παιδίων νηπιάχου,
τοῦ κράτορος ὑπέροχεται προσπόλους καὶ προκοίτους,
οἵπερ καὶ μᾶλλον εὐνοεῖν ἐδύκονν τῷ κρατοῦντι,
καὶ κοινωσάμενος αὐτοῖς βουλὰς κρυφιωτέρας
καὶ συσκευάμενος αὐτοῖς καὶ συνδολοπλοκίης

5520 καὶ μηχανὰς παντοδαπὰς πορφύρων βαθυβούλους
ἐσχηματίζετο τολμῶν βιβίαν τυραννίδα
καὶ πᾶσαν φέρειν καὶ πτεροῦν πρὸς τοῦτο στολαρχίαν,
ὡς θροῦν ἐντεῦθεν ἄγριον κακόθρονν κυματίαν
ἐπικτυπεῖν καὶ σμαραγεῖν κατὰ τῶν βουσιλείων.

5525 καὶ πάντας κατασεῖσθαι τῷ κλύδωνι τοῦ δέους,
ἕως ἢ πάντα στρέφουσα παλίπνοια τοῦ βίου
προσώκειλε τὸν Ῥωμανὸν ἀυλαῖς ταῖς τῶν ἀνάκτων
ὡς ἐν ἀγκάλαις γαληναῖς ὄρμων ἀλεξανέμων.
τοῖς πρωτοβούλοις γὰρ πεισθεῖς ἢ μᾶλλον ἐπιβούλοις

5530 ὁ βουσιλεύς τὸν Ῥωμανὸν ὡς φίλον οἰκειοῦται
καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀρχῆς φύλακα καθιστάνει,
εἴποι τις ἂν οὐκ ἀφνωῶς, ἀλλ' οὐδ' ἀχαριτώτως,
τροχίλον ὁ κροκόδειλος, ἢ πίννα τὸν καρχίνον.
ὁ τοίνυν Λέων ὁ Φωκᾶς, οὗ πρότερον ἐμνήσθην,

5512 χειμέριοι R

5520 πορφύρας R

5521 βιβίως A

5524 ἐπικῦπτειν M

ἐπὶ AM

5526 παλίνπνοια R, καλίπνοια M

5532 ἀφνωῶς οὐδ' ἂν M

praeditus, animadverso imperii statum hinc et illinc fluctuare ceu navim quam hibernae tempestates gravissimae succutiunt, adeoque res Romanas collabi misere uti quae in tenerae admodum aetatis manu sitae forent, in amicitiam eorum imperatoris ministrorum et cubiculariorum se insinuat, qui praecipua complecti benevolentia imperatorem viderentur. cum his communicatis occultis consiliis, reque deliberata et fraudulenter instructa, tyrannidem aperta vi moliri se simulabat et ad invasionem eius classem universam adducere. quo factum est ut rumor dirus in aulam deferretur et universi gravissimo terrore percellerentur, donec tandem rerum humanarum vicissitudo, quae omnia solet immutare, Romanum ad aulam imperatoris traduxit velut ad tranquillum quendam portum. nam imperator a praecipuis consiliariis suis vel potius insidiatoribus persuasus Romanum tanquam amicum suum ad familiaritatem admittit, eumque tam vitae quam imperii sui custodem ac defensorem renuntiat, crocodilus scilicet trochilum, pinna cancrum: nam ita non inepte nec ineleganter quis de hoc facto pronuntiaverit. itaque Leo Phocas,

- 5535 τὸν Ῥωμανὸν κατάρχοντα μαθὼν τοῦ βασιλέως
καὶ φέροντα καὶ στρέφοντα πρὸς τὸ δοκοῦν ὡς δοῦλον
τὸν ἄνακτα τὸν ἀπαλὸν ὄρηκα τῆς πορφύρας,
ἐσκῆπτετο παιδαίεσθαι δῆθεν ὑπὲρ ἐκείνου
καὶ τὸν στρατὸν εἰς ἄμυναν ἄγειν εὐνοίας νόμῳ,
5540 τὸ δ' ἄληθές εἰς ἑαυτὸν ἐφείλκετο τὸ κράτος.
ἀλλ' ὁ δρασσόμενος σοφοὺς ἐπὶ ταῖς πανουργίαις
καὶ στρέφων διαβούλια καὶ τὰ κρυπτὰ γνώσκων
τὰς μηχανὰς τοῦ Λέοντος εἰς τοῦναντίον τρέπει,
καὶ λόκος μίτην ἐγγανῶν ὁ Λέων ἐγνωρίσθη.
P 113 5545 ταῖς γὰρ βουλαῖς τοῦ Ῥωμανοῦ πειθόμενος ὁ κράτωρ
γραφὴν ἐρυθροσήμαντον πρὸς τὸν στρατὸν ἐκπέμπει,
κατηγοροῦσαν τῷ Φωκᾷ πρόδηλον τυραννίδα,
τῷ Ῥωμανῷ δὲ τὰγαθὰ προσεπιμαρτυροῦσαν.
ἐντεῦθεν φύρσις τῷ στρατῷ κακόχαρτος καὶ ζῆλος,
5550 καὶ κολοῖός ξενόπτερος ἦν ὁ Φωκᾶς ὁ Λέων·
τὴν γὰρ γραφὴν τοῦ κράτορος, οἶμαι, δυσωπηθέντες
ἔφηνον πάντες, ἔρημον τὸν ἄθλιον λιπόντες.
ζωορεῖται τοίνυν ὁ Φωκᾶς καὶ σβέννυται τὰς κόρας
καὶ λόχους τοὺς τῶν ὀφθαλμῶν τυφλότητι ζοφοῦται,
5555 καὶ πάλιν ἦν ὁ Ῥωμανὸς ἄγων καὶ φέρων πάντα.
- B Πλὴν ἀλλ' ὡς μήτηρ πιστευθεῖς τὴν φυλακὴν τοῦ νέου
αἰγνης ἐφάνη μητρικὰ δύσινους ἀντ' εὐνοοῦσης,
καὶ τοῦτο τὸ λεγόμενον, ἀποσοβῶν τοὺς λόκους,
ἵνα τὸ πρόβατον αὐτὸς σπαράττοι καὶ θοινῶτο.

5535 βλέπων M · 5540 ἐφ' M

cuius mentionem modo faciebamus, intellecto imperatorem a Romano regi ceu mancipium quoddam, prae se ferebat quasi eam rem moleste ferret animoque benevolens copias eius defendendi causa secum adluceret, cum reapse imperium sibi quaereret. sed enim is qui callidos in versutia sua capit et consilia invertit secretaque cognoscit, molitiones Leonis in contraria vertit, ideoque Leo frustra rem aggressus hianti lupo similis factus est. nam Romani consiliis obtemperans imperator literas rubrica subscriptas ad exercitum mittit, quibus apertam Phocae tyrannidem accusabat et egregium Romano testimonium perhibebat. tum vero magna inter milites oriri perturbatio, et Leo Phocas mox graculus ille plumis alienis ornatus fieri. quippe universi literas imperatorias, ut arbitror, reveriti misero Phoca deserto aufugiebant. venit ergo vivus in hostium potestatem, et oculis spoliatur.

Ex eo tempore cuncta per Romanum administrari, qui recepta in se iuvenis custodia, tanquam si mater eius esset, subito se novercam hostilem probabat; et quod proverbio dici consuevit, lupos terrebat et abigebat, ut ovem ipse dilaniaret ac devoraret. imperator enim ratus

- 5560 ὁ μὲν γὰρ ἄναξ Ῥωμανὸν εὐνοὺν νομίσας εἶναι
καὶ κηδεμόνα τῆς ζωῆς καὶ τηρητὴν τοῦ κράτους
πρῶτα μὲν μάγιστρον τιμᾷ, μέγαν ἐταιρειόαρχην,
εἶτα τῇ δόξῃ προστιθεὶς ἄλλην μελζονα δόξαν
καὶ πρὸς ἀκρόρειαν ὑψῶν ἐκ τῶν χθαμαλωτέρων
- 5565 πατέρα καὶ προφύλακον ποιεῖ τῆς βασιλείας.
καὶ πλέον ἐφελκόμενος τὸν Ῥωμανὸν εἰς φίλτρον
ἐχέγγυα προγάμια νέμει τῇ τούτου κόρῃ.
ἤδη δὲ γυμοδαΐσια μέλλων τῆς νύμφης θύειν,
καὶ τὸν γυναικοπάτορα κράτορος στέφει στέφει. C
- 5570 ταῦτα μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς εἰς Ῥωμανὸν ἐποιεῖ,
ἐκείνον ἐφελκόμενος, ὡς ᾔετο, πρὸς φίλτρον.
ὁ δὲ βαθύνοος Ῥωμανὸς πολλὰ βυσοδομεύσας
καὶ κρατινόμενος αὐτῷ πάντοθεν τὰ τοῦ κράτους,
ὡς βασιλεὺς ὡς ἄνακτι ζεύξας τὴν θυγατέρα,
- 5575 ἐκ τοῦ τετρώρου τῆς ἀρχῆς φεῦ τῆς παπποπιτρούας
τὸν πορφυρόβλαστον γαμβρὸν κύμβαχον ἐκδιφρῖζει,
καὶ μόνον χαρισάμενος ὄνομα βασιλείας
τῷ δυστυχεῖ καὶ δυστυχῶς αὐτὸν προσλαβομένῳ
αὐτὸς ἐπιλαμβάνεται τῆς ἡγεμονίας,
- 5580 καὶ βασιλεὺς ὁ Ῥωμανὸς κὰν ταῖς ἀπάντων γλώσσαις,
ὁ Κωνσταντῖνος δ' οὐδαμοῦ· τύχη γὰρ ἐνεκότει D
καὶ κατεκάλυπτεν αὐτὸν ὡσπερ ἄστειρα νέφος.
ναὶ μὴν εἰς κόρον μετασχὼν τοιαύτης ἀμβροσίας
οὐ μέγρι τούτων ἔστησε τὸ λαίμαργόν τῆς γνώμης,
- 5562 μάγιστρον A 5569 στέφος στέφει A 5574 βασιλεὺς AR
5579 τὰς A

cupere sibi Romanum quam honestissime, adeoque virum illum imperii sui patronum et conservatorem esse, primo magistrum creat et magnum societatis praesidem. deinde huic dignitati maiorem aliam adiiciens, deque humili condicione Romanum ad verticem rerum evehens, patrem et custodem imperatoris nuncupat. denique artiori amoris vinculo sibi hominem adiungens sponsalia cum eius filia contrahit; iamque nuptias celebraturus socerum imperatoria corona redimit. haec imperatoris erant in Romanum beneficia, quibus eum se putabat ad amorem sui excitaturum. at occulto praeditus animo Romanus, multa suo corde tegens et ab omni parte sibimet imperium stabiliens, ut qui iam imperator esset ac imperatoris socer, natus in purpura generum tandem avito patrioque imperio deicit, et solo imperatoris illi nomine relicto gubernationem universam in se transfert. itaque Romanus imperator omnibus erat in ore, Constantinus nemini; cui scilicet adversaretur fortuna, quemque non aliter obscuraret atque nubes stellam oculere solet. quin etiam Romanus hac ambrosia fruens ad satietatem usque nequaquam hic animi sui libidini

- 5585 ἀλλ' ὄλον τὸν ἀλλότριον ἄρτον κακῶς ἀρπύσας
 ἐψώμισε τοὺς ἑαυτοῦ, τὸν ἔχοντα τὸν ἄρτον
 καταλιπὼν λιμώτιοντα· τοὺς γὰρ ἰδίους παῖδας
 καὶ Χριστοφόρον τὸν υἱὸν παιδὸς τοῦ πρωτοσπόρου
 κρότορας ἀνεκέρυξεν ἀνακτας αὐσονάρχας.
- 5590 τὸ δέ γε θυμαλγέστερον καὶ μεῖζον εἰς πικρίαν
 καὶ τῶν ὑσίων ἀπτόμινον αὐτῶν καὶ τῆς καρδίας,
 ἐπίπροσθεν ἐτίθετο πάντας τοῦ Κωνσταντίνου
 ἐν ταῖς ἀνακηρύξεσιν, ἐν γράμμασιν, ἐν θρόνοις.
 ἦν οὖν μυριοκέφαλος ἐν βασιλείοις ὕδρα,
- P 114 5595 καὶ λίγιον ἀνέβαινεν ἄντικρος βασιλέων,
 ὡς τοὺς σπαρτοὺς τοὺς γηγενεῖς ὁ μῦθος ἀνυπλάττει,
 πλασθέντας ἀπὸ δράκοντος ἄνδρας ὀδοντοφύτους,
 καὶ μέσον ἦν ὁ τληπαθῆς τῆς ἀλουργίδος στάχυς
 ὡς ῥόδον συμπιγνόμενον ἀκάνθαις ὄξυκέντροις.
- 5600 Ἄλλ' ὅτε πάνθ' ὁ Ῥωμανὸς ἔφθη κατοχυρώσας
 καὶ τείχος Σεμιράμιδος ἄντικρος κρηπιδώσας
 ἢ πύργον γιγαντόκτιστον χαλάνης ἀσφαλτώσας,
 τότε πεσὼν ἐπὶ βροχημὸν καὶ νῶτα κατεάγη
 καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκκυλισθεὶς τάλας ἐταρταρώθη.
- 5605 ὁ γὰρ πορφυροφύτευτος αὐτάναξ Κωνσταντῖνος
 ἤδη σφριγώσης ἐπιβὰς ἀνδρώδους ἡλικίας,
 B ὅτε πρὸς φρονήσεως ἀνθρώποις ἐπιλάμπει,

5589 αὐσονάρχους A
 καταχειρώσας A
 λῶθη AR

5597 βλαστόντας R
 5602 γιγαντόχαρτον M
 5605 πορφυροβλάστητος M

5600 εἶχε AR
 5604 ἐταρτα-

modum statuere volebat, sed alieno pane toto quasi praerepto suos pascebat, esurire cogens illum ad quem is reapse pertinebat. filios enim suos, et cum eis Christophorum ex primogenito nepotem, imperatores renuntiavit; quodque dolorem gignere maiorem posset ipsumque cor et ossa penetrare, tam in praeconiis publicis quam literis et consessibus omnes ante Constantinum collocabat. quo fiebat ut hydra multorum capitum esset in regia, quasique seges imperatorum haud aliter enascere-tur atque olim satos illos terrigenas provenisse fabulae perhibent, hominibus ex draconis dentibus, qui sparsi fuerant in terram, ortis. misera vero purpureae spica in horum medio premebatur, quemadmodum a spinis rosam suffocari videmus.

Cum autem omnia Romanus iam satis se munisse crederet, ac aedificii Semiramidis fundamenta icisse, vel quandam quasi Chalanes turrim a gigantibus exstructam ex asphalato condidisse, collapsus in occiput etiam tergum fregit, imperioque deiectus miser in praeceps corruit. quippe Constantinus ubi virilem aetatem attigisset, qua prudentiae fax

προβόλους προσλαβόμενος ἄνδρας ἀγαθοτρόπους
ὡς Ἡρακλῆς Ἰόλειον, ὡς ὁ Θησεὺς Πειρίθον,

5610 τὰς ὑψιπύλους κεφαλὰς τῆς ὕδρας ἐκθερῖζει
καὶ πρὸς ἀλλήλων τοὺς σπαστοὺς πεσεῖν πυραιοκενᾶζει,
τὸ δὲ παχὺ καὶ θολερὸν ἀπορρηπίσας νέγος
καθαρωτέρας τῆς ἀρχῆς ἀκτῖνας ἀποστίλβει.

πρῶτα μὲν οὖν ὁ Ῥωμανὸς ἤδη πρὸς γῆρας φθάσας,

5615 ἤδη τριγέρον γεροντὸς κατὰ τοὺς μακρογῆρας,
καὶ πλεῖστον μὲν διηνηκῶς ἐπὶ τῷ κράτει χρόνον
καὶ πέντε πρὸς τοῖς εἴκοσι χρόνους σκηπτροκρατήσας,
πάντας δὲ πλήσας δωρεῶν καὶ πάντας εὖ ποιήσας,
ὑπὸ τῶν παίδων ἑαυτοῦ ῥιπιάζεται τοῦ θρόνου

5620 καὶ τρίχας ἀποκίρεται τὰς πρὶν σιφροκοσμῆτους,
εἶποι τις ἄν, ὑπὸ Διὸς πρεσβυγενῆς ὁ Κρόνος.
εἶτα τοὺς παῖδας Ῥωμανοῦ τοὺς κακεντρεχεστάτους
ὁ πορφυρόρηξ συλλαβίον, ὁ κράτωρ Κωνσταντῖνος,
ἕξοστρακίζει θέμενος ἀθρόον νησιώτις.

5625 καὶ τότε πρῶτον ἔβλεψε τὴν γραῦν τὴν βασιλείαν
ὡς κόρην χρυσοσπάταλον, ὡς μαργαροφοροῦσαν,
ὡς ἀβροχίτιονα στιλπνήν, ὡς τρυφερομένην,
καὶ προσγελῶσαν κυπυρὸν καὶ προσλαλοῦσαν τούτῳ,
καὶ συνιοῦσαν νυμφικῶς ἐπὶ παιδογονίᾳ.

5630 Οὗτος τὸν Βάρδαμ τὸν Φωκῶν στρατάρχην καθιστάνει,
ὃν τῶν σχολῶν δομέστικον εἶποιεν ἂν Ῥωμαῖοι,
τομίαν δὲ Βασιλείον, ἕνα τῶν ἀποκόπων,

v. 5611 om R
5624 ἀθρόως M

5613 ὁ αὐτὸς M
5627 τερπνήν AM

v. 5617 om R
5629 παιδικῶς R

in homine collucere solet, viris bonis in consilium adhibitibus, uti nimirum Hercules Iolaum, Theseus sibi Pirithoum adiunxit, serpentina hydrae capita resecat, et satis illis terrigenis inter se commissis effecit ut alter alteri mutuum exitium afferret. deinde densa et caliginosa nube pulsa radios imperii puriores emitit. primum igitur Romanus, iam senio confectus, longo tempore potitus imperio, totis nimirum 25 annis, omnibus sibi per munera beneficiaque devinctis, a suismet filiis raditur et throno deficitur, non aliter atque priscus ille Saturnus a Iove regno spoliatus fuisse fertur. quo facto Constantinus imperator natus in purpura filios Romani longe nequissimos comprehendit et quandam in insulam relegavit. atque hoc primum tempore vidit imperium, anui simile, tanquam puellam auro luxuriantem et uniones gestantem, eleganti vestitu fulgere, sibi que tum arridere tum familiariter adesse.

Bardam Phocam exercitiis praeficiebat, creatum scholarum, ut Romani loquuntur, domesticum: Basilium vero eunuchum, qui Lacapeni filius

φρέντα τῷ Λακαπηρῷ σκοτίων ἐκ σπερμάτων
παράκοιτον καὶ φύλακα τῆς βασιλείου κλίνης.

5635 ἐπεὶ δ' ὁ Βάρδας ἔσβεστο τὴν πρὸς τὰς μάχας Θέρμην
καὶ τὴν ὀξύροπον ὄρημν (ἔψηχε γὰρ τὸ γῆρας),
εἰς Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν τὴν στραταρχίαν τρέπει,
εἶποι τις ἄν, ἐκ λέοντος εἰς τὸν ἐκείνου σκύμον.

5640 ὃς ἐξ Ἑλένης Ῥωμανοῦ τῆς Θυγατρὸς ἐξέφυ,
κατονομάζει Ῥωμανόν. ἐλάσαντα δ' εἰς ἤβην
καὶ γαμετῇ συζεύγνυσι, καὶ βλέψας υἱοῦ γόνου
Βασίλειον τὸν μέγιστον ἐπὶ τροπαιοχιαίς,

P 115

5645 καὶ βρέφος ἐπαγκάλιον βασιτάσας τὸν τοσοῦτον,
καὶ πέντε χρόνους μετασχὼν τοῦ κράτους ἀθολώτου,
καὶ μέλλων ἀπολύεσθαι τῶν φυσικῶν συνδέσμων,
αὐτάνακτα καθίστησι τὸν Ῥωμανὸν τὸν παῖδα.

Ἄλλ' οὗτος ἔπιψαν ἰσχύν, ἄπασαν δυναστείαν
κακοῖς καὶ μικρογνώμοσιν ἐνδούχοις ἐπιτρέψας,

5650 Θήρας αὐτὸς ἐφρόντιζε καὶ κνηγετημάτων
καὶ δαιμονίως ἔχασκε πρὸς τὰς κνοδορμίας.
τότε τὴν Κρήτην δυσμενῶν Ἀρράβων κατασχόντων
καὶ κραταιὸν κρησφύγετον θεμίων τὰ τῆς νήσου
καὶ κακουργοῦντων τὴν ὑγρὰν καὶ πάντα ληστευόντων,

5655 ὁ Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς (ἦν γὰρ ὄξυς ἐν μάχαις
καὶ τὴν ὄρημν ἐμπύριος καὶ δραστικός τὰς χεῖρας)
στολόρχης ἀναδείκνυται, πιστεύεται τὴν μάχην,

B

5633 κρηπίων A
τὸ τοιοῦτον M

5636 ἔψηξε A
v. 5645 om R

5644 ὑπαγκάλιον AR
5649 ἀνθρώποις M

naturalis erat, accubitozem fecit et imperatorii lecti custodem. extincto autem propter senectam in Barda fervore quem praelia poscunt, et impetu celeri ad res gerendas, in Nicephorum Phocam copiarum gubernationem transtulit, hoc est a leone in eius catulum. nactus eam felicitatem ut filium ex se atque Helena Romani filia natum videret, eum ipsum Romanum appellavit. ubi iam adolevisset ac pubes factus esset, uxorem ei dedit; ex quo filii coniugio nepotem vidit Basilium, principem longe victoriosissimum. tandem exactis in imperio quinque annis absque socio et perturbatione, vitae finem facturus Romanum filium imperatorem renuntiat.

Is vero potestatem universam malis et imbellibus eunuchis tradens capiendis fetis et venando miserandus occupabatur. hoc imperante Cretam insulam Arabes ceperunt, et receptaculo in ea firmo collocato mare passim infestum praedis agendis reddebant. quapropter Nicephorus Phocas, vir acer in bello et tam animo quam manu promptus, classis imperator et belli dux constituitur; qui mox navibus universum mare com-

- πληροῦ τὴν θάλασσαν σκιαῶν εὐστόλων καλλιπρώρων,
κατὰ θηρίων στέλλεται τούτων τῶν ὑδροχέρων,
5660 μάχην συνάπτει καρτεράν, ἥτις τοὺς ἀντιμάχους,
βυθίζει τὰς πειρατικὰς ἀκάτους τῶν Ἀρράβων,
χειροῦται καὶ τὸν λήσταρχον τὸν πάντολμον ἐκεῖνον,
καὶ τὸν γιγαντοπάλαμον ὡς βρέφος συλλαμβάνει.
ἐκεῖθεν ἀναξεύζας δὲ μετὰ λαμπρῶν τροπαίων
5665 πολυτελέσι καὶ φαιδροῖς θριάμβοις ἐπομπεύθη.
Τότε καὶ πόλιν τὴν καλήν, τὴν πόλιν Ἀντιόχου
τὴν εὐγενῆ, τὴν εὐπρεπῆ, τὴν νυμφοκοσμουμένην
Ἰσσηλιῆται φονικοὶ δορυκτετον λαβόντες
ὡς τριδούλον κατήσχησαν, ὡς τριδοῦτιν πόρνην.
5670 καὶ πάλιν ὁ τρισαριστεὺς σπάται Φωκᾶς ῥομφαίαν,
πύλιν κινεῖται κατ' ἐχθρῶν αἰμοχαρῶν ἐκαφύλων.
τοὺς ἄλλοφύλους ῥήγνυσι, ὑπερμαχεῖ συμφύλων,
καὶ πάλιν τὴν εὐσχέμονα τὴν εὐχρονστάτην κόρην
ἐπανασώζει τῇ μητρὶ τῇ καλλιτεκνωτῆτι.
5675 Ἔτι δὲ τότε τοῦ Φωκᾶ τὴν μάχην συγκροτοῦντος
τὸν κράτορα τὸν Ῥωμανὸν θάνατος ἀναρπάξει,
τῇ γαμετῇ Θεοφανοῦ τὸ κράτος λελοιπότου
καὶ τοῖς παισὶ τοῖς ἐξ αὐτῆς νεογενέσιν ὄδω,
κεκρατηκότα ἔτεσι τέσσαρσι πρὸς τοῖς δέκα.
5680 ἀκούει ταῦτα καὶ Φωκᾶς, ἐκεῖθεν ἀποτρέχει
καὶ πρὸς τὴν μεγαλόπολιν καταταχίσας φθάνει,

5662 χειροῦται τὸν ἀριστάρχον M 5663 γιγαντοπόλεμον M
5665 λαμπροῖς AM θεάτροις A ἐπομπεύει A 5666 λαμ-
πρῶν M 5671 καὶ μοχθηρῶν M 5672 ἀλλ' R 5678 αὐτοῦ A
v. 5679 om R 5681 καταταχύνας M

plet, et contra belluas pedestres pariter ac marinas ablegatur. pugnam inde cum hoste conserit, eumque magno praelio vincit: piraticas Arabum naves demergit, ipsum principem praedonum, hominem audacissimum et giganteum bellatorem, velut puerum capit. hinc e Creta splendidissimis cum tropaeis solvens triumphos magnificos et laetitiae plenos peragit.

Eodem tempore nobilem ac pulchram urbem in morem puellae ornata Antiochenam Ismaelitae homicidae ceperunt et in servitum redegerunt ac velut meretricem in trivio stantem habuerunt. quapropter rursum Phocas ille victoriosissimus hostem movet, alienigenas frangit, pugnat pro suis, rursum honestam et boni coloris puellam matri pulchrorum liberorum parenti, id est Romano imperio Antiochiam, restituit.

Dum istic bellum gerit, Romanus imperator e vivis excessit, uxori Theophanoni et liberis, quos ex ea susceperat, imperio relicto. cuius rei fama Phocas ad se perlata itinere celeri Cpolin profisciscitur, ibique

- D καὶ πάλιν ἀναδείκνυται τῆς ἕω ταγματάρχης,
 ὄρκοις φρικτοῖς καταδεθεῖς ὑπὸ τῆς βασιλείσσης
 ὡς οὐκ ἐπιβουλεύσει τοῦ Ῥωμανοῦ τοῖς τέκνοις,
 5685 καὶ πάλιν ἀναπόμπιμος γίνεται πρὸς Συρίαν.
 ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἠρέμησε τὸ χαλεπὸν θηρίον
 ὁ φθόνος, ἡ τῶν γηγενῶν καρδιοφάγος ἄρκτος.
 καὶ τοίνυν τις ἀπόκοπος τῶν ἐν τοῖς ἀνακτόροις,
 ὁ τότε πᾶσαν τὴν ἀρχὴν ἄνω καὶ κάτω στρέφων,
 5690 ἀκάνθη φθόνου κεντηθεῖς κατὰ τοῦ στρατηλάτου
 καὶ τηλικαύτην εὐπνοίαν τύχης οὐ φέρων βλέπειν
 τὸν Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν οὐρίως ναυστολοῦσαν,
 γραφὰς ἐπὶ τὸν Τζιμισχῆν εὐπτέρους ἐγχαράσσει
 (τῷ Τζιμισχῆ δὲ κλήσις ἦν βρεφόθεν Ἰωάννης)
 P 116 5695 ἔργον μαχαίρας τὸν Φωκᾶν θῆσθαι παρακινούσους,
 αὐτὸν δ' εἰς τὸ Βυζάντιον ἤκειν ἐρεθίζούσους,
 ἐσόμενον αὐτόνακτα καὶ κράτορα Ῥωμαίων.
 δέχεται τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην Ἰωάννης
 ὁ Τζιμισχῆς, ἐπέρχεται τοὺς τῶν γραφέντων τύπους,
 5700 καὶ γνώμην μισοπόνηρον αὐχῶν καὶ χρηστοήθη
 χειρίζει ταῦτα τῷ Φωκᾶ, τὸ δροῦμα καταγγέλλει,
 μυσάττεται τὸ φονικὸν ἐκείνου τοῦ θλαδίου.
 ἦν δὲ καλὸς ὁ Τζιμισχῆς, εὐοπτος, εὐχρους, εὐθριξ,
 καρτερικός, ἀνδρόσπλαγχνος, ἐγκάρδιος, ἀνδρόνους,
 5705 καὶ μαχητὴς ἀπρόσμιχος καὶ βουλευτὴς ὀξύνους,
 ἀνθρωπος μεγαλόφυχος, σῶφρων, ἀνδρείος, πρᾶος,

5683 γε φρικτοῖς αἰδεσθεῖς M

5687 πικρὸς καρδιοφάγος M

5692 ναυστολούσης R

5693 ἐγχαράξας AM

5699 τοῖς M

γραμμάτων A

τύποις M

5702 πονηρὸν ἐκείνο A

rursus exercituum Orientis dux declaratur, sacramentis horribilibus imperatrici pollicitus nunquam se Romani liberis insidiaturum; quo facto suum ad munus sese confert. sed enim quiescere non poterat invidia, bellua ferox, urso consimilis, hominum corda depascenti. nam quidam ex eunuchis aulicis, qui eo tempore res imperii solus arbitrato suo tractabat, adversus Phocam invidiae spina quasi quadam punctus, quod celebritatem nominis eius atque felicitatem aequo animo ferre non posset, literas ad Ioannem cognomento Zimischem penna non exaratas mittit, iisque cohortatur ut interfecto Phoca Byzantium, futurus imperator Romanorum, properaret. hanc epistolam ubi Zimisches accepisset, tanquam infestus improbitati et vir bonus eam Phocae tradit, eunuchi conatum aperit, eiusque sanguinarium animum abominatur. erat autem Zimisches formosus, facie colore capillis venustis: tolerans, misericors, fortis et virilis animi, puginator inexpugnabilis, copia celeritateque consilii prae-

- καὶ δόρυ δολιχόσκιον κραδαίνειν ἡσχημένος
καὶ τόξον ἔλκειν τὴν νεφρὰν ἐπὶ βελῶν γλυφίσιν,
ἀνὴρ ἑλευθερόψυχος, οὐχ ὑποτρέφων κότον,
5710 οὐ τῆς κακίας φωλεὸν τεκταίνων τὴν καρδίαν,
οὐδὲ ζηλῶν τὸ ζάκοτον καμῆλον βαρυχόλον.
εἰ χρῆ δ' ὀλίγοις τὰ πολλὰ καὶ τὰ μακρὰ γνωρίσαι,
ἔμψυχος ἦν παράδεισος χαρίτων φυτοτρόφος,
ἄλλος μυρίων ἀγαθῶν κατάφυτος ὀρχάτοις
5715 Θεοῦ φυτηκομούμενον παλάμαις ἀξιφύτοις,
πνεύματος κηπεύομενον νόμισι χρυσορεΐθροις,
ἐν ᾧ περιεχόρευε τῶν ἀρετῶν ὁ κύκλος,
ἀντίφθογγα δ' ὑπέψαλλε χαρίτων ἡ χορεία.
Τοιοῦτος ὢν τὴν ἀρετὴν ὁ Τζιμισχῆς καὶ τόσος,
5720 καὶ τηρικαῦτα τῷ Φωκῆ λαχὼν συνομαρτῆσαι
καὶ χρεῖαν ὑποστράτηγον ἀποπληρῶν ἐκείνω
(ἦν δὲ Φωκῆ καὶ προσγενὴς κἀκ τῶν αὐτῶν αἰμάτων),
ἅμα τὸ γράμμα ταῖς χερσὶν εἶχεν ὑπαναπτύξας,
καὶ καθ' αὐτὸν ἐπέδραμε τὸν νοῦν τῶν ἐγκειμένων,
5725 καὶ πρὸς τὸν πρωτοστράτηγον πάντα διαπορθμεύει,
καὶ "φεῦ" φησὶν, "ὦ στρατηγέ, τῆς τῶν Ῥωμαίων τύχης!
ἕως καὶ πότε τῆς ἀρχῆς τὸ σκάφος ἰθνηνοῦσιν
εὐνοῦχοι γυναικόψυχοι, πόριμοι πρὸς κακίαν,
πάντων κακῶν ἐφευρεταί, πάντων κακῶν ἐργάται,
5730 ἄνθρωποι μαλακόψυχοι, σκευὴ πονηρευμάτων,
- 5708 τὰς νεφρὰς AR ἐπιμελῶν γλυφίσαν M 5709 ὑποστρέ-
φων M 5712 μακρὰ καὶ τὰ πολλὰ R 5714 κατάφυτον M
5715 φυτοκομούμενον AM ἀξιοφύτοις AM 5722 Φωκῆς M
αὐτοῦ M 5723 ἔχων M 5724 καθ' ἑαυτὸν M 5725 ἐνα-
πορθμεύει πάντα M 5727 κράτος AM

pollens, liberalis, castus, mitis, hastarum vibrandarum et arcuum tendendorum peritissimus, ingenuus, alienus ab ira diuturna; ut paucis denique multa et proluxa complectamur, vivus quidam paradisi gratiarum erat, ipsis dei manibus conpositus et aureis sancti spiritus rivis irriguus, in quo virtutum coetus universus choreas velut agitabat, Gratiis ex adverso illis cantando quasi responsantibus.

Talis ac tantus vir cum Zimisches foret, Phocam hoc tempore comitari decrevit, legati munus ab eo consecutus. et consanguineus erat Phocae, prognatus eodem genere. posteaquam scriptum eunuchi manibus suis aperisset ac eo comprehensa percurrisset, omnibus ad copiarum imperatorem renuntiatis "proh miseram" inquit "Romanorum sortem et fortunam, imperator! quousque tandem imperium administrabunt eunuchi muliebres, fecundi ad malitiam, sordidi, facinorum instrumenta,

τῶν ἀθεμίτων ἀγωγοί, σωλῆνες κακουργίης.”
ἤκουσε ταῦθ' ὁ στρατηγός, ἤγειρε θυμοῦ γλόγῃ.
κἀντεῦθεν ὁ κοιμώμενος ὄρεσιβάτης λέων

D

ὑπῆνοιζε τὸ βλέφαρον καὶ βρονχηθμὸν ἀφῆκε,
5735 καὶ φόβος περιέδρομε λόχμις δρυμῶνας ὄρη.
κράτωρ δ' ἀναγορεύεται, φθάνει τὴν Κωνσταντίνου,
ἄνευ κινδύνων εἴσεισι, βλέπεται, βλέπει, τέρπει.
καὶ πᾶν τὸ πλῆθος προχυθέν, ὅποσον ἐν δημόταις,
ὅποσον τῇ λαμπρότητι τοῦ γένους ἐκυδροῦτο,

5740 ὅποσον ἐν ἐργατικοῖς, ὅσον ἐν ἐπαρφύοις,
πρὸ πάντων ἢ βασιλίσσῃ σὺν τοῖς ἱερομύσταις,
ὑπῆταις ὑποδέχονται τὸν ἄνδρα ταῖς παλάμαις.
καὶ ψήφῳ γίνεται κοινῇ κράτωρ ὁ Νικηφόρος·

ἦν γὰρ στρατηγικώτατος, εὐτολμος, βριαρόχειρ,

5745 καμιάτοις ἀτυπείνωτος, ἄκμων στεροὸς εἰς πόνους.

P 117

καὶ μίγνυται Θεοφανοῦ τῇ πρώτῃ βασιλίδι,
καὶ πρὸς τοὺς παῖδας Ρωμανοῦ σχέσιν πατὴρ δεικνύει.

Τότε Φωκᾶς τὸ τῆς ψυχῆς ἐγνώρισεν ἀνδρῶδες
καὶ τὸ τολμηροκάρδιον καὶ τὴν πρὸς μάχας θέσσην.

5750 εἶχε μὲν γὰρ παράστημα ψυχῆς εὐγενεστέρας,
καὶ τὸ στεροὸν μὲν καρτερόν ὑπέφαιεν ἀρχῆθεν,
καὶ τὸν τεχνίτην ἵππυστήν μακρόθεν παρεγύμνου·
τῆς δὲ τοῦ δρᾶν δυνάμεως κειμένης παρ' ἑτέροις
αὐτὸς τὸ γενναῖόθυμον ἔσφυγε κατὰ βιάθους,

5731 πονηρίας R

5733 ὄρεσιτρόφος AR

5738 ἐκχυθέν M

5739 ἐκεδνοῦτο M

5741 ἱεροθύταις AR

rerum nefariarum tubuli, canales improbitatis?” his auditis animus ducis excandescit, et leo prius quiescens oculos aperit ac rugitum edit, ob quem formido lustra saltus montes est pervagata. mox imperator renuntiatur, Cpolin occupat, urbem absque ullo periculo ingreditur, a civibus conspicitur, conspectu suo omnium omnino animos recreat. simul obviam ei se offert urbana multitudo, necnon patriciorum ordo, praetextati, ex officinis operarii. ante omnes alios imperatrix cum sacerdotibus hominem supinis manibus excipit, iamque decreto communi omnium ordinum Nicephorus imperator creatur. erat enim artis bellicae peritissimus, audax, robustus, aerumnis haud quaquam cedens, incudis in morem labores constanter perferens. secundum haec imperatricem Theophanonem sibi matrimonio copulat, et erga Romani liberos affectionem quandam animi paternam declarat.

Praecipue vero probabat in imperio virilitatem pectoris et in praeliis ardorem. quippe generosi erant in Phoca impetus animi, suaeque constantiae documenta statim ab initio dabat, iamdudum ostendens se ar-

- 5755 ὡς ὁ δαυδὸν ἐν σποδιᾷ σπέρμα πρὸς φυλάττων.
ὡς δ' ἐπελάβετο καιροῦ καὶ τῆς τοῦ δρᾶν ἰσχῦος,
καὶ πάντα στρέφων ὁ τροχὸς τοῦ παλινδρόμου βίου
αὐτὸς αὐτὸν ἐπέστησε τοῖς ἐναρμάτοις δίφροις, B
τότε δὴ τότε καὶ Φωκᾶς ὡσεὶ πρησιτῆρ ἐρράγη,
- 5760 καὶ πάσας περιέδραμε φυλὰς βαρβαροφύλους,
πῦρ ἐμπεσόν, ἃν εἶποι τις, ἐν λόγμῃ πολυξύλω
καὶ πνεύμασι σοβούμενον καὶ πανταχοῦ διέρπον
καὶ πᾶν φυτὸν βοσκόμενον καὶ πᾶν γλωρὸν ἐκκαῖον.
ἔτρεσαν Ἀρραβες αὐτόν, ὑπέκλυεν ὁ Σύρος,
- 5765 ὁ Κίλιξ ἐδραπέτευσεν, ὁ Φοῖνιξ ὑπεστάλη,
καὶ πάλιν ἀπεδίδοντο Ῥωμαίοις τὰ Ῥωμαίων.
οὕτως ἀπρόσμηχος Φωκᾶς ἦν τοῖς ὑπεναντίοις.
ὁ κύκλος γὰρ τῶν ἀρετῶν ἀμφέστεφε τὸν ἄνδρα,
καὶ πᾶν καλὸν ἠγλαίιζε, πᾶν ἀγαθὸν ἐκόσμιε,
- 5770 ἰσχῦς, ἀνδρία, φρόνησις, πρᾶότης, σιωφροσύνη.
ἀλλὰ γὰρ ἄμωμος οὐδεὶς τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων, C
κἂν ἐπὶ τὴν ἀκρόρειαν τῆς ἀρετῆς ἐλάσῃ.
καὶ γοῦν ὁ καλλιστέφανος Φωκᾶς ὁ τηλικοῦτος
ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἔλαμπε κυλοῖς τοῖς κατὰ σῶμα,
- 5775 καὶ τὴν ψυχὴν ὑπέβαινε χάρισι λαμπομένην
ὡς νέμφην ἄβροκόσμητον, ὡς τρυφερόχροον κόρην.
τοσοῦτον γὰρ τοῦ τῆς ψυχῆς ἐπεμελεῖτο κόσμου
ὡς τρέχειν τὸ σωματίον ἀκυνθοκέντρῳ ῥάκει

5757 χορὸς R

5758 ρείθροις R

5762 καὶ τὰ δερμὰ συμ-

φλέγον AR

5764 ὑπέπεσεν M

5773 ὁ καλλ.] καὶ καλλ. AM

5776 καὶ τρ. A

tificem esse peritum agendi equi. sed dum facultas agendi penes alios est, ipse generositatem animi sui corde imo comprimebat, non aliter atque si quis titionem quasi quoddam ignis semen opertum cinere conservet. at ubi opportunitatem et rei gerendae facultatem nactus fuisset, translato in ipsum imperio, presteris in morem cum impetu maximo ferebatur, et barbaras nationes universas circumcursitabat, instar ignis in silvorum quendam saltum delati, qui a vento concitatus omnes depascit arbores et saltus exurit. itaque metuebant eum Arabes, Syrus se submittebat, Cilix fugiebat, Phoenix animum contrahebat: omnes denique restituebant ea quae Romanum ad imperium spectabant. adeo se Phocas adversariis invictum probabat, absoluta virtute praeditus omnibusque dotibus ornatus, robore corporis, animi fortitudine, prudentia, mansuetudine, castitate. sed enim mortalium in terris nemo plane labis exers est, etiamsi quis ad summum virtutis verticem perveniat. nimirum victoriosus ille Nicephorus Phocas ceteris tam corporis quam animi bonis

- καὶ τὸν χιτῶνα τὸν σκληρὸν κρούπειν τῇ προφυρίδι
 5780 καὶ τραπέζων ἀπέχεσθαι τῶν τῆς κρεοβορίας.
 τὰ μὲν οὖν ἄλλα λύχνος ἦν ἡμεραυγῆς παμφαίνων·
 πλὴν ὡς φορῶν τὴν γηγενῆ καὶ χωματίνην σάρκα,
 D ἔφερε καὶ σπιλάματα τινῶν προσοχθισμάτων,
 ὡσπερ ἐν πέπλῳ καθαροῦ κηλίδας δυσεκπλύτους.
 5785 ὡς γὰρ φασιν οἱ γράψαντες πρὸ χρόνων παλαιτέρων,
 τὸ κατὰ πνεῦμα συγγενὲς σχῶν πρὸς τὴν βασιλῖδα
 ὁμῶς αὐτῇ συμφύρεσθαι καὶ συρκικῶς ἐτόλμα.
 οὗτος ὁ πρῶτος μολυσμὸς, δεῦτερος δ' αὖ ἐκεῖνος·
 ἀνάξιον αὐτάνακτος εἶχε τὸ σμικρολόγον,
 5790 καὶ τὸ φιλόδωρον αὐτοῦ τῆς γνώμης ἀπεδήμει
 ὡς ὀφθαλμὸς ἐκ σώματος κακὰ τερεβίνθου φέλλον.
 κἀντεῦθεν ἔπαιν τοῦ Φωκᾶ προτέρημα καὶ κάλλος
 ἄσχημον κατεφαίνετο, δύσμορφον καθωρᾶτο.
 P 118 καὶ γὰρ ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς κόρης ἐκκοπέισης,
 5795 ἔπαιν τοῦ σκῆνος ἀμαυρόν, ἔπαιν λυπρὸν τὸ δέμας·
 κακὰ τερεβίνθου τρυφεροῦς φυλλάδος ἐκρευσάσης,
 οἱ κλώνες ἀχαρίτωτοι, τὸ στέλεχος ἀχρεῖον.
 κείσθω μοι δὲ καὶ γνώρισμα τῆς πτωχογνωμοσύνης.
 λιμὸς τὴν γῆν ἐβόσκειτο τὴν ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους,
 5800 καὶ τῇ πυράργῃ ποῦ κακοῦ τὸ πληῆθος ἠνυλαγοῦτο,

v. 5780 om AM 5781 ὦν M 5788 αὐθις ἄλλος M
 5794 ἀποκοπέισης κόρης AR 5797 ἀγροῖον A 5798 δέ μοι M
 5799 λιμὸς ἐβόσκειτό ποτε AR v. 5800 add R

atque dotibus insigniter lucebat, et usque adeo studiosus erat pulchritudinis internae, ut veste spinarum in morem pungente corpusculum suum affligeret, sub purpura tunicam prorsus asperam tegeret, a carnibus in victu abstineret. denique rebus in aliis erat instar facis clarissime per diem splendidis. verum ut homo, qui terrestrem et corpoream carnem gestaret, quasdam etiam labe habebat, quibus homines offenderentur, ac si maculae vestem mundam foedent, quae difficulter elui possint. nam ut prisca rerum gestarum scriptores tradunt, quamvis imperatrici spirituali cognatione iunctus esset, nihilo tamen minus eam matrimonio quoque carnali ausus est sibi copulare. praeter hanc labem accedebat et alia, prorsus indigna viro principe, nimirum avaritia. quippe aberat omnis liberalitas, velut oculus a corpore, a terebintho folia. per hanc causam virtus omnis atque pulchritudo Phocae plurimum deformabatur. nimirum si absit oculus a corpore, totum hominis tabernaculum caliginosum est; et cum terebinthus foliorum honorem amisit, tum rami gratiae venustisque nihil habent, tum stipes inutilis est. atque hoc loco lubet indicia quaedam avaritiae Nicephori promere. premebat aliquando fames subiectas Romanis provincias adeo vix ut medimnus aureo num-

καὶ πάντες ἀπωδύροντο τὸ τῆς ἐνδείας βέλος·
 χρυσίνου γὰρ ὁ μέδιμνος μόλις ἀπημπολεῖτο.
 ἀνέβη ταῦτα πρὸς Φωκᾶν, ὃ δ' ἤλγησεν ἀκούσας,
 καὶ τὸ κακὸν ἴσασθαι διῆθεν παραζηλώσας

5805 τὰς δημοσίας ἀπαντλεῖν κελεύει σιτοθήκας,
 καὶ δύο τοῦ νομίματος σιτοπωλεῖν μεδίμνους.
 αὐτῷ Φωκᾶς μικροπρεπῶς τὸ πρῶγμα διετίθει,

B

καὶ ταῦτα χιλιόσιτα πλουτῶν σιτοδοχεῖα
 κατάφορτα τοῖς βάρεσι καὶ σίτοις βεβυσμένα

5810 ἐξ ὧν ἀπεθησαύρισαν αἱ πρὶν εὐετηρίαί,
 μὴ τὸν πολὺν Βασίλειον ἐξηλωκῶς ἐν τούτῳ,
 τὸν ὄντως βασιλεύτατον, τὸν ἐκ Μακεδονίας,
 ὅστις ἰδὼν κατώδυνον τὸ Βυζαντίων πλῆθος
 καὶ τὸν λιμὸν παραίτιον εἶναι μαθὼν τοῦ πένθους

5815 ἐντέχνως ἀντιτάξατο πάθει τῷ δυσπαλαιστώ,
 ἀντιπαλαμησάμενος γενναίως τῷ γενναίῳ,
 καὶ φθείρας θῆρα τὸν βαρὺν πνιγμοῖς βριαυτέροις·
 δώδεκα γὰρ τὸ νόμισμα τὸ χρύσειον μεδίμνων
 ἐκέλευσεν ἀντάξιον εἶναι τοῖς σιτανοῦσι.

5820 Καὶ ταῦτα μὲν ἕκαστος ὡς βούλοιο λαγίζεσθω·

C

ὃ δὲ Φωκᾶς ὑποκνισθεὶς ἐκ τινος ὑποψίας
 ὡς ἄρα πρὸς τὸν Τζιμισχῆν ἐρωτοδέσμην ἔχοι
 ἢ βασιλῆς καὶ γίνοιτο τούτοις τὰ τῶν ἐρώντων,
 μαθὼν δὲ καὶ τὸν Τζιμισχῆν θερμῶς βασιλειῶντα,

5825 πάσης ἀρχῆς ἀποστερεῖ τοῦτον καὶ δυναστείας,

5820 ταῦτα μὲν οὖν AR

5823 ἐρώτων vulgo

mo comparari posset. qua de re monitus Phocas dolere se illo nomine significans, et medicinam malo facere studens, horrea publica iubet evacuari duosque medimnos uno aureo vendi. tam sordidum se in frumenti venditione declarabat, cum quidem horrea multa frumento referta passim haberet, in quae superiorum annorum, qui fertiles fuerant, fruges erant repositae, nequaquam insignem illum maximeque regium imperatorem Basiliam Macedonem imitatus. nam cum is populum Cpolitenum forte tristem vidisset eiusque macroris causam famem esse didicisset, huic malo remedium sollerter invenit, gravi violentis quasi pugnis contusa. iussit enim medimnos duodecim ex horreis publicis aureo uno vendi.

Sed enim de his quisque pro animi sui libita statuat. caeterum Phocas suspitione quadam de imperatrice concepta, quod esset amore Zimischis capta quodque consuetudo quaedam inter eos clandestina intercederet, ac praeterea cognito Zimischem singulari libidine imperii fla-

καὶ καθ' αὐτὸν ὡς θελητὸν διαβιοῦν κελεύει,
 ἕτερον ἄχαρι μηδὲν περὶ τὸν ἄνδρα δράσας.
 ἀλλ' ἢ βασίλισσα βαρὺ τοῦτο λογισαμένη,
 τὸν Τζιμισχῆν μὴ καθορᾶν ἀθλαῖς ἐν βασιλείοις,

5830 πείθει Φωκᾶν μετὰ κλητὸν πάλιν τὸν ἄνδρα θέσθαι
 καὶ πάλιν τὴν λαμπρότητα τὴν προῆν ἀποδοῦναι.

D

καὶ τοίνυν καρδιότρωτος ἐπανελθὼν ἐκείνος
 καὶ φέρων τραυματίσματα κατὰ ψυχῆς ὑπουλα,
 σχήματι μὲν τὸν ἀπαθῆ καὶ μὴ βαρυνοῦντα

5835 πανοῦργος ὑπεκρίνετο καὶ φαιδρωπὸς ὠρᾶτο,
 ἔσω δ' ἐπόρφυρε δεινὰ καὶ κατὰ βιάθους ὄργα
 καὶ πάσας ὑπεβόθρευε δολομηχάνους σκέψεις.

ὁ δὲ Φωκᾶς ὁ βασιλεὺς οὐ κατειδίως τὰς πάγας
 καὶ τὰς βροχίδας τῶν βουλῶν τῶν ὑπορουσομένων

5840 ὡς αἰτὸς ἐφέρετο πτεροῖς αἰθεροπόροις,
 καὶ κούφως ἠλαφρίζετο πρὸς ἀρετῆς ἀέρα.
 ἐντεῦθεν ἐπὶ στόματος Λαβιδὸς ὁ μελιτόεις,
 καὶ κοίτασμα σκληρόστροφον ἀχρεῶν χυμηνίων·
 εὐνάς μαλακοεύρους δὲ πορφυραντῶν δεμνίων

5845 καὶ μίξεις τὰς σωματικὰς καὶ τὰ περὶ τὰς μίξεις

P 119

οὐδ' ὄναρ ἐφαντάζετο, κατὰ δὲ τὸν εἰπόντα
 ὡς ἄστροις ἐτεχμαίρετο πᾶσαν γλυκυθυμίαν.
 μακρόντων οὖν ἐμάκρυνεν, ἔφυγε φυγαδεύων,
 μονάζον ἐπὶ δώματος ἐγίνετο στρωθίον

5826 βουλητὸν A, δυνατὸν M βιοῦν διακελεύει AM 5830 τὸν
 θαναταστὸν M 5838 μὴ κατιδὼν A 5839 δεινῶν M
 5841 κούφως ἐλαφύνετο M 5843 λιθόστροφον M 5844 πορ-
 φυρατῶν M 5849 ἐγένετο M

grare, potestatem et magistratum ei abrogat vitamque privatam agere iubet, nihil aliud in eum durius statuens. verum imperatrix graviter molesteque ferens Zimischem ab aula remotum, persuadet Phocae ut hominem revocaret eique dignitatem pristinam restitueret. quapropter ille revertens animo laeso et vulnerato specie quidem tenus se affectio- num expertem atque tristem fraudulenter simulabat, sed dira secum ipse mala machinabatur et animo succensebat. hos laqueos et occulta consi- liorum retia Phocas non animadvertens instar aquilae per aëra subvola- bat et ad virtutem contendebat. nimirum in ore melleos Davidis hymnos habebat, humi duris in stragulis cubabat, lectos purpureos aspernaba- tur: a re venerea, praesertim superflua, sic semet abstinerebat ut ne per somnum quidem de ea quidquam imaginaretur; denique, sicut ille ait, argumenta voluptatum animi velut in caelo capiebat. quamobrem ab hominibus longe se removebat, quasique fuga quadam inita semet domi

5850 καὶ τυκτικώρας ἄυπνος ἐπὶ τῶν οἰκοπέδων.
 ἀλλ' ἦσαν οὐκ ἀρέσκοντι ταῦτα τῇ βασιλίδι·
 ἔχρηξε γὰρ περιπλοκῶν καὶ σωματομιξίας.
 προσλαβομένη τοιγαροῦν τὸν Τζιμισχῆν ἐγκαίρως,
 ἄτε κατὰδετος αὐτοῦ τῷ φίλτρῳ γενομένη

5855 (ἦν δὲ κάκεινος δυσπαθῶν κατὰ τοῦ βασιλείως),
 ἀνάγει τοῦτον σὺν πολλοῖς λάθρα μαχαιοφόροις,
 ἐφίστησιν ὡς θηρευτὴς τοῦ λέοντος τῇ κοίτῃ,
 καὶ παραδίδωσιν ἐχθροῖς φεῦ τὸν ὁμοζυγοῦντα,
 ὡς τὸν Σαμψὸν ἢ Δαλιδῶς ἢ μισοφονωτάτη,

B

5860 ὡς Τύνδαρις τὸν σύλλεκτρον, τὸν μαχητὴν, τὸν ἦρα.
 τίς σκυμνοτρόφος λέαινα τετόλιμκε τοιοῦτον,
 ἢ ποία τιγοπάρδαλις ἢ βαρῦθυμος ἄρκτος;
 ἢ βοῦπρησις ἢ ζύγαινα, τὰ τῆς θαλάσσης ἄχθη;
 εἰστρέχουσιν εἰς τὸν Φωκῶν ἰγνηλατοῦντες κύνες,

5865 εὐρίσκουσιν ἐν ταπεινῷ κείμενον ψιαδίῳ,
 καὶ κτείνουσιν ἐμμέροντα τῷ στόματι τὰ θεῖα,
 ἔτεσιν ἔξ αὐτάνακτα Ῥωμαίων γεγονότα.

Καὶ τὸ μὲν αἷμα κατὰ γῆς κέχυτο τοῦ δικαίου,
 ὡς Ἄβελ πρὶν ἐκ παλαμῶν ἀδελφοκτόνου Κάιν,

C

5870 καὶ πρὸς θεὸν ἀνέπεμπε βοῶς θρηνητηρίους·
 ὁ Τζιμισχῆς δ' ἀμφέθετο τῇ κεφαλῇ τὸ στέφος,
 καὶ πάλιν Ἀραβες αὐτὸν ἔβλεψαν στρατιοχοῦντα,
 καὶ πάλιν Σύροι γέγονται δραστικωτέρας σπάθης,

5850 αγρουπος R
 μεννίῳ AR

5854 πόθῳ M
 5869 ἀδελφοκτόνων A

5856 ἐπέλει A
 5871 ἐπέθετο M

5865 χα-
 5871 ἐπέθετο M

continebat, in morem solitarii passeris et insomnis cuiusdam cicumae; quae res atque studia non placebant imperatrici, venereos amplexus requerenti. quapropter opportuno tempore Zimischem sibi adiungens, cuius amore tota flagrabat, graviter imperatori succensentis, clam hominem cum multis armatis in aulam intromittit, et quasi venatores quosdam ad cubiculum leonis deducit, torique consortem (proh facinus improbum) hostibus prodit, ut illa sanguinaria Dalida Samsonem, ut Helena maritum heroem, praeliatorem insignem. quaenam leaena tale quippiam fuit ausa facere? quae tigropardalis? quae ursa? quae buprestis? quae zygaena? nimirum canes illi Phocam indagantes introcurrunt, reperiunt eum cubantem humi tenuiter, divina quaedam verba pronuntiantem interficiunt, sextum iam annum imperantem.

Hoc modo iusti viri sanguis in terram profundeabatur, ut Abelus olim a Caino fratricida necatus est, et ad deum querelas lamentabiles emittebat. secundum haec Zimisches coronam imperatoriam sibi vindicat, et rursus copias adversus Arabes educit, rursus ensem Syri effi-

- πάλιν Χαβδάν ὁ φύλαρχος ἔφηνγε προτροπάδην.
 5875 οὗτος ὁ κράτωρ τοῖς ἐχθροῖς τὸ ξίφος ἐπισείσας
 καὶ πᾶν Ῥωμαίοις πρόσοικον βάρβαρον ἐκροβήσας
 τὸ γαῦρον τοῦ φρονήματος ἔπεισεν ἀποθέσθαι,
 καὶ στενωθέντας ὑπ' ἐχθρῶν τοὺς τῶν Ῥωμαίων ὄρους
 ἐπλάτυνε σχοινίσμασι χωρῶν ἀπειροπλήθρων,
 5880 καὶ μέχρι ῥείθρων Τίγρητος ἔπηξε τὰς ἀδελείας.
 D ἔφριξαν τούτου τὴν αἰχμὴν Κιλικίων οἱ φρουράρχαι,
 ἔτρεσαν τούτου τὴν ἰσχὺν Ἀρράβων οἱ στρατάρχαι.
 ὁ Φοῖνιξ ἔδραπέτευσε τὰς ἐμπυρίους χεῖρας,
 ὑπόγλωρος ἐγένετο φεύγων τὸ δόρυ Σύρος.
 5885 Ἐδεσσα τοῦτον ἔβλεπεν, Εὐφράτου πεδιάδες·
 Ῥωμαίων ἵππος ἔπιε ναμάτων τῶν Εὐφράτου,
 καὶ φρυαγμάτων ἔπλησε τοῦτον μυκτηροκόμπων.
 ἔβλεπε τοῦτον Δάνουβις καὶ Σκύθης ἰστρογείτων
 τὰς γάλαγγας συγκόπτοντα, ῥηγνόντα τοὺς Σκυθάρχας,
 5890 κτιννόντα, διώκοντα, τρέποντα τοὺς προμάχους,
 ὡς εἴ τις λέων ἐμπεσῶν βουσὶ μεγαλοπλεύροισι
 θοινῶτο καὶ σπυράγμασι βιαίοις κεραῖζοι.
 τότε καὶ ῥεῖθρα ποταμῶν εἰς αἷμα μετετρέπη,
 καὶ γέγονε λυθρόφυρτος ὁ καλλιχεύμων Ἴστρος.
 P 120 5895 Ῥωμαῖοι κατεχόρευον πεδίων παριστρῶν,
 καρδίας δὲ βαρβαρικᾶς τὸ δέος ἐκροστάλλου.

5874 Φρυγῶν M ἔφηνγε R 5878 παρ' M v. 5882 add R
 5883 ἔδραπέτευσε τὰς ἐμπυρίους M 5886 τοῦ M 5890 προ-
 πέμποντα πρ. M 5892 θοινῶ τε M βιαίαν κερανίζει M

cacem gustant, rursum Phrygiae gentis princeps fuga sibi consultit. etenim hic imperator gladio contra hostes vibrato, barbarisque finitimis Romanorum imperio territis, omnes ferociam animi superbiamque deponere coëgit, ac plurimum Romanis finibus, qui ab hostibus valde coartati fuerant, adiecit, castris ad Tigrim amnem usque promotis. metuebant robur eius Ciliciae praesidiorum munitionumque principes: manus rei militaris gnaras Phoenicum natio fugiebat: Syri cum pallore bellum reformidabant. conspexit hunc imperatorem Edessa, conspexerunt Euphratis campi, cuius amnis aquas Romanorum equi hauserunt, et ea loca passim suis hinnitibus repleverunt. conspexit eundem Danubius fluvius, conspexerunt Istro vicini Scythae caedentem hostium agmina, duces nationum perrumpentem, occidentem, persequentem; antesignanos in fugam conicientem, non aliter atque leo delatus in boves eos ipsos mactat atque dilacerat. amnium aquae in sanguinem tunc commutatae fuerunt, ipso etiam Istro cruentato. percurrerant Romani vicinas ei planities, barbarorum animis formidine percussis.

- Τοιοῦτος ἦν ὁ Τζιμισχῆς ποιμὴν θηροδιώκτης,
 προφυλακὸς ποιούμενος τῶν ἑαυτοῦ θρεμμάτων,
 ἀγρυπνὸς οὐδὲ βλέφαρα πρὸς ὕπνον καταφέρων,
 5900 καὶ σιαγόνας καταθλῶν θηρῶν καρτερονόχων.
 ἐν ἀνεσίμοις δὲ καιροῖς προῶς ἡδὺς ἀστεῖος,
 ὄμμα χαριτοβλέφαρον, βλέμμα σταλάττον τέρψιν,
 πρόσωπον ἰλαρώτατον, χεῖρ φιλοδωροτάτη,
 καρδία μεγάλουψυχος, μεγαλοπρεπεστάτη,
 5905 ἄλλος παράδεισος θεοῦ τέτταρα βλύζων ῥεῖθρα,
 δικαιοσύνην, φρόνησιν, ἀνδρίαν, σωφροσύνην,
 ὡς εἶγε μὴ τῷ μολυσμῷ τοῦ φόνου κατεχράνθη,
 ἀστὴρ ἂν ἦν αὐτόχρημα φωσφόρος ζωογόνος.
 Ὡς δὲ ποτε καὶ Τζιμισχῆν ἀπήγαγε τοῦ βίου
 5910 τὸ πάγκοινον ὀφείλημα τῆς φυσικῆς ἀνάγκης
 ἔτεσιν ἕξ μετὰ Φωκᾶν κραιτήσαντα Ῥωμαίων,
 ἐξήμθησε Βασίλειος σὺν ἑμᾶ Κωνσταντίνῳ,
 οἱ πορφυρόφυτοι βλαστοὶ τοῦ Ῥωμανοῦ τοῦ πρώην
 Ῥωμαίων αὐταρχήσαντος παιδὸς τοῦ Κωνσταντίνου.
 5915 οἵτινες τὴν παππόπατρον κρυβεῖσαν βασιλείαν
 κὰν τοῖς Φωκᾶ καὶ Τζιμισχῆ διακοπεῖσαν χρόνοις
 πάλιν ἐξήνεγκαν εἰς φῶς, πάλιν ἐπισυνῆψαν,
 χρυσῆν, ἂν εἴποι τις, σειρὰν ἀλυσιδοῦντες ταύτην.
 τοιοῦτον γὰρ συνέβη τι τοῖς πορφυροβλαστήτοις
 5920 ὡς εἴ τι δένδρον μαρανθῆ χειμῶνος ἐπελθόντος,

B

C

5905 ῥεῖθρα βλύζων A
 5915 πατρόπατρον AR

5907 συνεχράνθη M

v. 5911 om R

Talis nimirum pastor erat Zimisches, qui belluas persequabatur, pro suis pecudibus excubias agebat, nec somnum oculis videbat suis, in hoc incumbens ut immanium ferarum maxillas contunderet. rursus idem pacis tempore mitis suavis urbanus erat. oculos habebat amabiles, vultus meram voluptatem stillabat, facie laetissimus, manu munificentissimus, corde magnanimus et plane magnificentissimus: erat denique paradisi quasi quidam novus, e quo fluvii quattuor promanabant, iustitia, prudentia, fortitudo, temperantia. quodsi Phocae imperatoris caede semet non contaminasset, reapse fuisset instar sideris luciferi.

Posteaquam naturae debitum persolvisset, exactis post Phocam in imperio sex annis, efflorescere ceperunt Basilius et Constantinus purpurigenae, Romani filii, qui pridem rebus praefuerat patre Constantino natus. hi patritum et avitum imperium aliquamdiu prorsus obscuratum, et tam Phocae quam Zimischaе annis interruptum, rursus in lucem extulerunt quasique interpolatum continuarunt, aurea catena quadam colligatum. nimirum accidit hisce purpurigenis eiusmodi quiddam ac si ar-

- καὶ πάλιν ἐκθηλάσει καὶ πάλιν ἔξανθήσει
 τῆς ἕαρος φαιδρότητος γλύκιον γελασάσης,
 ἧ καὶ καθάπερ ἂν ἀστὴρ καλλιφανῆς κρουβελῆ
 καὶ θολωθῆ καὶ καλυφθῆ τῷ πάχει τῷ τοῦ νέφους,
 5925 καὶ πάλιν ἀναλάμψει λυθέντος τοῦ σκοτοῦντος.
 Καὶ τοίνυν ὁ πρωτόφρυτος τῶν τῆς πορφύρας κλάδων,
 ζηλώσας τὸν πρωτόπαππον αὐτοῦ τὸν Μακεδόνα
 καὶ τὸν καρτερικώτατον ἥρω τὸν Ἡρακλέα,
 τὰς μὲν τροφὰς ἀπέπτυσε καὶ τὰς ἡδυπαθείας,
 5930 καὶ βίον τὸν ἀνέσιμον ἀπέστυξε καὶ χαῖνον,
 τὸ δὲ τραχὺ καὶ τὸ σκληρὸν τῶν ξερογομόθων ὄπλων
 D καὶ θώρακας καὶ κόρυθας καὶ γάσγανα καὶ βέλη
 εἴλετο μᾶλλον νέκταρος γλυκαζουσῶν ψεκάδων.
 ἐντεῦθεν τροφερόπεπλον περιβολὴν ἐστύγει
 5935 καὶ τράπεζαν ἀβρόσιτον φλεγμαίνουσαν τοῖς ὄφθοις
 καὶ κλίνην πορφυρόστρωτον καὶ μυρμαροφορίας,
 ἀσπίδων δὲ δουπήματα καὶ πάταγον ἁρμάτων
 ὑπὲρ ὀργάνων ἕγγας θελξίμελῶν ἤγειτο.
 ἐντεῦθεν περισφύρια καὶ σιδηραῖ κτημιῦδες
 5940 καὶ δόρυ πολεμόχαρτον ἦσαν αὐτῷ στερκτέα.
 πλὴν ἄλλ' ἢ τύχη βάσκανον ὕψιν ἐπιβαλοῦσα
 ἀντέπιπτεν ἀντέπραυτε τῇ τηλικαύτῃ θέρμῃ
 καὶ τὸν φλογμὸν ἐμάραινε καὶ τὴν ὀρμὴν ἐπέιχε.
 P 121 καὶ γὰρ ἀνακινήσασα πρὸς τὴν ἀποστασίαν

5922 τὴν ἕαρος φαιδρότητα — γελάσασαν M v. 5923 add R
 5926 ὁ τῆς π. κλάδος M 5927 τὸν Μακ.] καὶ Μακ. AM
 5930 ἐμείωσε M 5931 καὶ τὸν τραχὺν καὶ τὸν σκληρὸν τὸν M
 5935 τὰς ὄφεις AR 5937 πέταλον M 5942 τὴν τηλικαύ-
 την γνώμην A 5944 ἀποκινήσαντα M

bor, quae hiberno tempore marcuit, rursum venustate veris pericunde quasi ariditate reflouescat, vel pulcherrimi splendoris sidus occultetur a nube, ac rursum dissipata re, quae luminibus eius officiebat, effulgescat. maior autem e fratribus natus Basilius abavum suum Basilium Macedonem laborisque tolerantissimum Herculem imitatus, ac voluptatibus repudiatis otiosam mollemque vitam perosus, asperitatem ac duritiam armorum, loricas, galeas, enses, tela cuius nectari praeferebat. hoc studio ductus vestitum mollem, mensas delicatas, lectulos purpura constratos, unionum gestationes oderat: e contrario scutorum collisiones et armorum strepitus maioris quam quorumvis instrumentorum melicis numeris animos oblectantium illecebras aestimabat, adeoque calcaribus et tibialibus ferreis et bellicis hastis gaudebat. veruntamen fortuna invidis eum contuens oculis fervorem hunc impetumque restinxit et inhibuit.

- 5945 Βάρδαυ ἐκείνον τὸν σκληρόν, τὸν μέγαν ἐν ἰαχίῃ,
 ἄνδρα πολεμικώτατον, εὐτόλμον, ἡρωικίαν,
 αἱμάτων τε ταυτογενῶν τῷ βασιλεῖ παγέντα,
 ἐξήγειρεν ὡς ἕτερον Ἄδερ τὸν παλαμναῖον,
 καὶ τὴν ζωὴν ἐκύκησε τοῦ κράτορος ὡς πλοῖον
- 5950 νέφους ποθὲν ἀπορραγεῖς ἄνεμος θυελλώδης.
 ἐπὶ πολὺ δὲ τῷ σκληρῷ τῆς μάχης τριβομένης
 καὶ κατεχόντων τὴν ἀρχὴν κινδύνων ἐγεστίων,
 Ἀσίᾳ μὲν ἠφάνιστο τῇ τῶν Ἀρράβων σπάθῃ
 καὶ τὰ Ῥωμαίων ὄρια τοῖς Σύροις ἐστενοῦντο,
- 5955 οἱ Βούλγαροι δ' ἐπήλαυον κατὰ τῶν παριστρίων
 καὶ Θράκην ἐληΐζοντο τὴν ἀγχιτερομονοῦσαν. B
 ἐν μέσοις δ' ἦν ὁ βασιλεὺς ὡς ἐν πελάγει σκάφος,
 ὡσεὶ στρουθοῦ νεώττιον ἐν στόματι δρακόντων.
 ἀλλ' αἴφνης ἀντεπηρύγασεν ἀπὸ χειμῶνος ἔαρ,
- 5960 ἀντὶ τῆς ζάλης ἐπνευσε τῆς κυματώδους αἴρα
 ἠδύπνοος, ἐπάγουσα τοῖς πράγμασι εὐδίαν.
 καὶ Βάρδας μὲν ὑπέκλυσε τῇ τοῦ κρατοῦντος φάβδῳ,
 καὶ πάντες ὑπεστάλησαν λάθρα βασιλευῶντες,
 εἶχε δ' εὐθὺς Βασίλειον Ἀρράβων ἐθναρχία
- 5965 καὶ Φάσιδος τὸ πότιμον ἰβηροτρόφον ῥεῖθρον
 καὶ γῆ Φοινίκων βλέψουσα ταυτὸν ὡσεὶ πριστῆρα.
 ἐφριζαν τοῦτον Ἰβηρες, ἐπηΐξαν Ταυροσκύθαι·
 ὁ γὰρ ὁρὸς ἐδραπέτευσεν ἐκεῖνος Ἰβηράρχης.
 οὕτως ὀξέως ἤπυσαν ἐπέδραμεν Ἀσίαν. C

5958 στόμασι A

5959 αὐθις A

ἀντὶ M

5963 σφόδρα M

quippe concitato ad defectionem Barda Duro, magnae potentiae viro, bellicoso, audaci, arrogante, cognato imperatoris, velut alterum quendam Aderum commovit, atque ita vitam imperatoris conturbavit ut ventus procellosus ex nube prorumpens navigium succutere solet. dum hoc bellum diutius durat ac de industria protrahitur a Duro, periculis intestini imperium exagitantibus, Asia per Arabes vastata est, fines Romani a Syris coartati, vicinae Istro regiones cum Thracia finitima Bulgarorum excursionibus vexata. medius inter hos imperator, tanquam in mari navicula, fluctuabat, aviculae pullo in ore draconum similis. verum mox hiemis loco ver effulsit, et pro tempestate procellosa spirare coepit aura iucunda, tranquillitatem rerum omnium secum ferens. nam Bardas imperatoris se virgae summisit, et omnes clam regnum affectantes se represserunt. ab eo tempore mox imperator Arabum dicionem, Phasidi vicinam terram, Phoenicem presteris in morem invasit; quo factum ut Iberi atque Tauroscythae vehementer expavescerent. ita celeriter uni-

- 5970 οὐκ ἔδωκεν ἀνάπαισιν τοῖς ἑαυτοῦ κροτάφοις,
οὐδὲ βλεφάροις νυσταγμῶν, οὐδὲ ταῖς κόραις ὕπνον,
ἕως τοὺς λύκους ἤλασε τοὺς προβατοσπιραράκτας.
ἐπέγων τούτου τὴν ἰσχὺν οἱ δυνατοὶ Βουλγάρων·
ἐβάρησαν τοῖς αἵμασιν ἐκείνων πεδιάδες,
- 5975 κορμοὶ δρυῶν ἐγένοντο τὰ τούτων θνησιμαῖα,
ἔλη συνέστη πολλοῦ τοῖς ἐκρουεῖσι φόνοις.
τότε στρατὸς Ἀύσονικός, ὀπλίτης, οὐχ ὀπλίτης,
τῆς Θράκης κατεχόρευε βήμασιν ἐλευθέροις·
ἀπανταχῆ γὰρ ἔστρωτο τὰ τῶν Βουλγάρων σκῆνη,
- 5980 οὐχ ἦτιον ἢ τὰ πτώματα πάλαι τὰ τῶν Λαοδάνων
Τροίαν σκαμανδρογείτονα κείροντος Ἀχιλλέως.
ἐπέσχεν οὖν ὁ βάρβαρος τοῦ θράσους πρὸς ὄλιγον·
τὴν γὰρ στρατεύσιμον ἀκμὴν εἶδεν ἐρημωθείσαν.
καὶ πάλιν ἀνηλάλαξε κραυγὰς ἐνναλίους,
- 5985 καὶ πάλιν θροῦν ἐσάλπισε σημάτορα τῆς μάχης,
καὶ πάλιν ὁ Βασίλειος ἀμφέθετο τὸ ξίφος
καὶ πάγχυλλον ἐδούπησε βαρύνκτυπον ἀσπίδα,
καθάπερ πολεμόκλονος τεχεισιπλήτης Ἄρης,
καὶ πᾶν εὐθὺς κατὰχυλλον ἐγίνετο πεδίον.
- 5990 οὐδὲ γὰρ ἐνηλιζέτο θαλάμοις βασιλεῖοις,
ὡς τρυφερὸν κοράσιον ὄψεις ἀρρένων φεύγων,
ἀλλ' ἔτεγγον ἐωθινὰ τούτου βοστρόχους δρύσοι,
οὓς πάλαι ἐκηπεύσαντο τὰ τῆς πορφύρας μύρα.

5971 κροτάφοις M	5976 ἔλη M	5979 ἔστρωτο A
5980 παλαιά M	5981 κείροντος M	5982 δάρδανος R το
θράσος A	ἐπ' M	5983 ἰσχὺν M
5989 ἐγένετο M	5993 πόλλ' ἐκήπευσάν ποτε AR	5985 ἐσάλπισε A

versam Asiam percurrit, neque suis oculis quietem somnumve concessit ullum, donec laceratores ovium lupos exterminasset. senserunt et Bulgarorum optimates potentiam ipsius, campis eorum sanguine tinctis, et cadaveribus passim quercinorum truncorum more sparsis quasique silvam quandam efficientibus. milites Romani tam gravis quam levis armaturae per Thraciam liberrime tum vagabantur, examinatum prostratis non minus ubique Bulgaris atque olim Troiani passim caesi iacebant, Achille ipsos trucidante. quapropter de ferocia sua nonnihil remisit barbarus, qui suorum militum robur extinctum cerneret. at eodem mox clamores bellicos edente classicumque tollente, Basilius quoque gladio se accingebat, aheneumque scutum instar Martis bellici tumultus pleni et murorum expugnatoris quatiebat, campis armatorum multitudine completis. non enim solebat regis in thalamis cubare, more delicatae ac tenerae puellae, quae virorum conspectum fugit: sed matutini rores cincinnos ipsius plerumque madefaciebant, qui olim unguentis imperatoris perfundeban-

- καὶ πάλιν μάχῃ δύσμαχοι, πάλιν ἀνδροκτυσίαι,
 5995 καὶ Θράσος θυμοβάρβαρον ὃ βάρβαρος ἐδείκνυ,
 ὡς κάπρος δόρατος αἰχμὴν ὠθῶν ἐν ταῖς ἐγκάτοις.
 ὠπλιστο μὲν τὸ στράτευμα μερῶν ἕξ ἑκατέρων,
 καὶ πάντες ἦσαν πνέοντες μένος θυμοῦ καὶ μάχης,
 πάντες σιδηροχίτωνες, χαλκῶσπιδες, λογχῆται.
 6000 μελίας ἐπεφέροντο πάντες χαλκοβουρείας.
 ἢ σάλπιγξ ἐννάλιον καὶ μάχιμον ὑπήχει,
 καὶ πόλεμος φθισίμβροτος ἔφριξε ταῖς ἐγχείαις,
 καὶ θροῦς καὶ παρακελευσμὸς ἀμφὸς τῶν στρατευμάτων.
 ὡς δ' εἰς ταυτὸ συνήεσαν Βούλγαροι καὶ Ῥωμαῖοι,
 6005 συνέπεσον ὡς λέοντες, ὥσπερ ἀφρισταὶ κάπροι,
 καὶ ζήθος πᾶν ξμαίνεται, καὶ χεῖρες οὐκ ἤρέμων,
 παλάμαι δ' ἐπαλάσσοιτο τοῖς τῶν πίπτοντων λείθροις,
 καὶ τῶν ἀσπίδων ὃ θλασμὸς καὶ τῶν δοράτων θραύσις
 τὸν πάταγον ἀνέπεμπεν βερούθρον ἀγριόθρον.
 6010 καὶ βασιλεὺς τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ὡς ἱρηξ ὠκυπέτης
 παρεπορεύετο κινῶν κατὰ τῶν βαρυφρόνων.
 τέλος Βουλγῶν ὃ στρατὸς ἦρχετο κλίνας νῶτα,
 αἱ δὲ Ῥωμαίων φάλαγγες εἶποντο κατὰ νῶτον,
 κτινῦσαι τὸν ὀπίστανον, πίπτοντας συμπατοῦσαι,
 6015 διώκονσαι τὸν φέλαρχον, ἵππους νευροκοποῦσαι,
 καὶ τὰς σκηρὰς ἄρπάζονσαι καὶ σκύλοις ἐντροφῶσαι.

6001 ἐπήχει A, ἀπήχει M
 σμὸς M θλάσεις M
 σσαι σκύλοις ἐπεντρο. M

6005 ὡς ἀφρισταὶ τε M • 6008 θραν-
 6009 ἀπέπεμπον AM 6016 ἀρπά-

tur. rursus ergo pugnae ancipites atque caedes occipiebantur, et barbari animi ferociam barbarus ostentabat instar apri, qui hastae cuspidem sua intra viscera furens adigit. iam ab utraque parte milites ad praedium armari; omnes iram pugnamque spirare, omnes loriceis ferreis, scutis aereis, hastis gravibus sese munire; tuba mavortium ac bellicum quiddam sonare; hastae densari ac inhorrescere; clamores tolli; cuncta in utroque exercitu apparari. cum ad manus ventum esset, leonum et spumantium aprorum more concurrebant: enses furebant; manus haud cessabant, sed cadentium cruore polluebantur; scuta cum hastis comminebantur terribilemque strepitum excitabant. interim suos imperator obire tanquam celeriter volans accipiter, et adversus hostes irritare. tandem Bulgarorum copiis terga dantibus Romani fugientes persequi, postremum quemque caedere, cadentem pedibus proculcare, principem gentis indagare, nervos equorum incidere, castra hostium diripere, spoliis opimis potiri.

- Οὕτως ὁ κράτωρ φρούαγμα παρέλυσε Βουλγάρων
 καὶ τὴν ὄφρὸν κατέσπυσε τὴν ὑπερεπηρμένην.
 οὕτως τοὺς κύνας ἤλασε τοὺς κηρσειφορήτους
 C 6020 ἐκ μανδρευμάτων τῶν αὐτοῦ καὶ τῆς ἀγελαρχίας.
 οὕτως οἰκτροὺς τοὺς σοβαροὺς, οὕτω δειλοὺς τοὺς γαῦρου
 πόνοις συχνοῖς εἰργάσατο, δούλους ἀντ' ἔλευθέρων.
 Ἐπεὶ δ' οὐ φεῖδεται τινος Ἀιδῆς ὁ παντοφάγος,
 σνέσχον καὶ Βασίλειον αἱ μύλαι τοῦ θανάτου,
 6025 καὶ τὸν Ῥωμαίων ἐδρασμὸν ἠλόησαν ὡς σίτον,
 πλὴρ ἐν βαθεῖ καὶ λιπαρῷ καὶ μικροχρόνῳ γῆραι,
 ἐν ἔτεσι πεντήκοντα κρατήσαντα Ῥωμαίων.
 ἢ δὲ βασιλείος ἰσχὺς καὶ τὰ Ῥωμαίων σκῆπτρα
 πρὸς τὸν ἀσθόμαιμον αὐτοῦ τὸν Κωνσταντῖνον τρέχει.
 6030 ἀλλ' ἦν ἐπαληθεύουσα πάντως ἡ παροιμία·
 ποδοπατήρ καὶ κύπελλον ἐκ τῶν αὐτῶν χωμάτων,
 D ζωμήρυστρον καὶ σαρωτρὸν ἐκ τῆς αὐτῆς ξυλείας.
 οἱ βίοι γὰρ τοῖν ἀδελφοῖν ἦσαν ἐκ διαμέτρου
 ἀλλήλων παραλλάττοντες ἀπειρομέτροις μέτροις,
 6035 ὅσον ὁ μὲν Βασίλειος τὰς ἡδονὰς φανλίσας
 μελέτην τῶν πολεμικῶν ἐτίθετο τὸν βίον,
 ἄνδρας αἰὲ φυλοκρινῶν εὐίππους ὄπλοφόρους
 καὶ τοὺς χαλκοθώρακας καὶ πολεμοστολίστους,
 ὁ Κωνσταντῖνος δ' ἔμπαλιν· οὐδὲ γὰρ φέρων βλέπειν
 6040 κνημίδων περισφύρια καὶ σιδηροῦς χιτῶνας,

6021 ταύρους M 6026 μακρῶ M βαθυχρόνον M v. 6027
 om R 6029 τρέπει M 6032 ζωμήρουσι R 6037 πο-
 λυκρινῶν M 6038 χαλκοθώρακους τε M

Sic Bulgarorum fastum imperator coercuit et supercilium illud elatum depressit; sic agitato fato quodam canes suis a caulis et gregibus abegit; sic superbos miseros, sic feroces timidos, sic ex liberis servos per varias aerumnas effecit.

Sed quando nemini parcit Orcus, etiam Basilius ad mortis delatus est portas, quae fulcrum illud Romanorum instar frumenti triturarunt. accidit tamen hoc illi matura provectione iam aetate, cum imperio quinquaginta totis annis praefuisset. post eum regia potestas ad fratrem ipsius Constantinum devenit. sed verum erat in hoc omnino verbum illud vulgo iactatum "ex eadem argilla pellivium et poculum, ex eodem ligno vas coquinarium et scopae." nam horum fratrum vitae modis infinitis et ex diametro pugnabant. Basilius spreto voluptatibus omnem vitam in rerum bellicarum exercitatione consumebat, viros equestres, armatos, loricatos, ad bellum comparatos magni semper faciens: ex diverso Constantinus tibialium calcaria cum tunicis ferreis ne adspicere

- οὐ δοῦπον ἀρματοκτυπον ἀκούειν κἄν ἐν ὕπνοις,
οὐδὲ τῆς σάλπιγγος βοᾶς τῆς πολεμιστηρίας,
οὐ λαλαγὰς ἀρεικάς, οὐ κέλευδον κακῶθρον,
τρυφαῖς ἐσχόλαζεν αἰεὶ καὶ λιπαραῖς τραπέζαις,
6045 καὶ γυναιξίν ἐπέχαιρεν ἀσέμνοισι ὄρηστροῖσι,
φιλεύλοισι φιλοπαίγμοσι φιλοκιθαριστριαῖς,
καὶ ταῦτα παλαιόχρονος πέμπελος ὢν τριγέρον.
ψυχὴν δὲ δειλοκάρδιον καὶ τρομαλέαν ἔχων
ἀπὸ ψιλῆς διαβολῆς τοὺς πλείους ἀπετύφλων,
6050 ὡς δῆθεν ὑπορύττοντας δόλους ἀποστασίας.
ἐπὶ δυσὶ τὸν βίον δὲ σαλεύων θυγατράσι,
καὶ πρὸς τινων ἐκδιδαχθεὶς ὡς μετ' αὐτὸν τὸ κράτος
εἰς Ῥωμανὸν φοιτήσειεν, ἓνα τῶν τῆς συγκλήτου,
ἐπίκλην Ἀργυρόπουλον, βιάζεται τὸν ἄνδρα
6055 τὴν ἄλοχον καὶ γάμετὴν τὴν πρὶν ἀποβαλέσθαι
καὶ συζυγῆναι τῇ Ζωῇ τῇ πορφυροβλαστήτῳ.
καὶ ταῦτα διαθέμενος μεθίσταται τοῦ βίου,
βραχὺ τῆς αὐτοκράτορος ἀρχῆς παραπολεύσας,
καὶ χρόνους δύο μόναρχος δειχθεὶς αὐσονοκράτωρ.
6060 Καὶ Ῥωμανὸς ἐγκάθεται τοῖς βασιλείοις θρόνοις,
ἀνὴρ σοφός, θεοσεβής, ἐμμελετῶν τοῖς θείοις
καὶ βίβλοις χαίρων τὰ πολλὰ καὶ στάσει παντῶν
ὅς ἄγαν μεγαλοπρεπῶς τῇ θεοτόκῳ κόρῃ

P 123

B

6042 τὰς R	πολεμιστηρίον M	6043 θόρυβον M	6046 καὶ
φαύλοισι M	6049 ἄνδρας M	6055 αὐτὴν M	6061 θεο-
φιλήσ M	τὰ θεῖα M		

quidem sustinebat, curruum strepitus ne per somnum quidem audire, bellicae tubae clangores, voces et tumultus Martios ferre non poterat, voluptatibus lautisque mensis perpetuo deditus, ac delectationem capiens ex consuetudine impudicarum muliercularum, saltatricum, tibicinorum, ridicularum, citharistiarum, tametsi iam decrepitis senex foret. idem formidoloso corde praeditus nuda et levi plerumque calumnia perpelletur ut complures oculis spoliaret tanquam fraudes defectionis occulte struentes. cum filias tantum duas haberet deque illis sollicitus esset, ac monitus a quibusdam foret imperio post ipsum quandam ordinis senatorii virum, cui nomen esset Romanus, cognomentum Argyropulus, potiturum, vi hominem adegit ut uxore prima repudiata Zoen filiam suam in purpura natam matrimonio sibi iungeret. atque his ita constitutis et ordinatis vitam cum morte commutavit, cum perpusillo tempore, solo nimirum biennio, rebus praeuisset.

Inde Romanus in solio regio collocatur, vir sapiens, religiosus, divinas res studiose pervestigans, libris plerumque se oblectans, et noctur-

- ἀνεδομήσατο μονὴν ἧ Περιβλεπτος κληῖσις.
 6065 καὶ τοίνυν ἡ βασίλισσα νεότητι σφριγῶσα
 καὶ σφαδασμοῖς σωματικοῖς περιθερμαιομένη,
 καὶ βλέπουσα τὸν Ῥωμανὸν καθ' ἑαυτὸν βιοῦντα
 C καὶ μηδὲ μιμησκόμενον ὡς δέδεται γυναιῶ
 καὶ συνοικοίῃ γυναικί, καὶ ταῦτα νεαζούσῃ,
 6070 φαύλαις τισὶ καὶ σοβαραῖς ἐννοίαις ἐσοβεῖτο.
 ἦν δέ τις καλοπρόσωπος εὖοπτος νεανίας·
 ὄνομα τούτῳ Μιχαήλ, γένος ἐκ Παφλαγόνων.
 ἐκείνῳ δὴ τῷ Μιχαήλ τῷ χαριτοβλεφάρῳ,
 τῶν ἀνακτόρων ταῖς ἀλκαῖς ἐμπεριστρεφόμενῳ,
 6075 ἡ βασίλις ἐρωτικὸν ἐπιβαλοῦσα βλέμμα
 καὶ τοῦ προσώπου τὰς ἀγὰς ἰδοῦσα καὶ τὸ κάλλος
 (ἦν γὰρ τρυφεροπάρειος, εὐχρυσύτατος, χαρίεις,
 κατάλευκος, ἐξέρευθρος, ἐρωτος στάζων δρόσους)
 ἐρωτικῶς ἐμήνυτο, καὶ συνεχῶς ἐτρύγα
 6080 ἐκ τῶν προσώπων Μιχαήλ τὰ τῶν χαρίτων ῥόδα.
 D καὶ δὴ ποτε τῷ Ῥωμανῷ τῷ βασιλεῖ τὴν σάρκα
 ψυχαγωγοῦντι τοῖς λουτροῖς καὶ παραμυθουμένῳ
 ἄνδρες τινὲς χαιρομνεῖς φονίως ἐμπεσόντες
 ἀπάγχουσι ὡς δράκοντες ἐμφύντες τῷ τραχήλῳ,
 6085 οὐκ οἶδα πῶς εἰς τὸ κακὸν ἢ πόθεν προαχθέντες,
 εἰθ', ὡς φασι, καὶ τῆς Ζωῆς εἰς τοῦτο συμπραττούσης,
 ἢ συνειδυίας μηδαμῶς (οὐδὲ γὰρ ἔχω λέγειν),

6070 μοχθηροῖς R
 6086 συννευσάσης R

6083 χερομνεῖς MR, χαιρομνεῖς A

nis stationibus. virgini deiparae delubrum magnificentissimum extruxit, quod Peribleptae sive spectatissimae templum nuncupant. caeterum imperatrix aetate vicens et tentationibus corporeis incalescens, ac Romanum interea videns suis intentum rebus vivere, qui mulieri se iunctum non recordaretur, et quidem iuveni, pravis et improbis quibusdam cogitationibus mire discruciabatur. erat autem quidam adolescentem forma venusta et elegante, nomine Michaelus, patria Paphlago, in quem versantem in aula coniectis imperatrix oculis, animadversoque vultus splendore ac gratia (genas enim delicatulas et teneras habebat, colore praeditus optimo, venustus, cute candida, rubicundus, meros amoris rores stillans) non solum exardescibat, verum etiam cum eo consuetudinem habebat, et oculos suos frequente Michaeli contuitu pascere solebat. tandem aliquando Romanum imperatorem balneis se recreantem ac foventem adorti viri quidam facinorosi, draconum ritu collum eius constringentes, suffocarunt, incertum quo pacto et per quos ad hoc scelus impulsī, vel annuente, ceu vulgo perhibent, Zoe, vel prorsus ignara:

ἔτη δὲ πέντε ἡμισυ κρατήσαντα Ῥωμαίων.

τοιούτῳ τρόπῳ τῆς ἀρχῆς μεθίσταται καὶ βίου.

6090 Τοῦ Ῥωμανοῦ δὲ τὴν ζωὴν τὴν κάτω λελοιπότος
ὁ Μιχαὴλ ἀρχηγεῖται καὶ δρᾷτεται τῶν σκῆπτρων,
ὁ πρὸ βραχέος ἀφανῆς, ὁ ταπεινὸς τῷ γένει,
τοῦτον μισθὸν εὐράμενος τῶν μοιχιδίων λέκτρων.

ἦν δὲ καλὸς ὁ Μιχαὴλ οὐ μόνον τῷ προσώπῳ,

P 124

6095 ἀλλ' ἔλαμπε καὶ χάρισιν ὡς ἀρεταὶ γενῶσι,
αἱ τῆς ψυχῆς στολιστραι καὶ τοῦ τοῦ λαμπύδες.
συνίει γὰρ ὡς συνετὸς καὶ καθ' αὐτὸν ἐσκόπει
ἐξ οἷας ταπεινότητος ἔπη πρὸς βασιλείαν,
ἐξ οἷας τῆς φανλότητος εἰς οἷον ὑψος ἤρθη.

6100 ἐντεῦθεν ἦν ἐνέντενκτος, ἄτυχος, μετριόφρων,
καμπτόμενος εἰς ἔλεον, οἰκτερίων δυσπραγοῦντας,
ψυγαγωγῶν τοὺς ἐνδεεῖς, ὀλβίζων τοὺς ἀπόρους,
καὶ τοὺς ψυγέντας τῷ κακῷ τῷ τῆς ἀχρηματίας
ἀναζωῶν καὶ ζωπυρῶν καὶ συντηρῶν καὶ θάλλων,

6105 καὶ χουσορείθροισι νόμισι ἀρδεύων τοὺς διψῶντας.
οὐδεὶς αὐτὸν θεώμενος ἀπήει δακρυζέων,
οὐδεὶς δὲ λιταζόμενος ὄχετο σχετλιάζων.

B

ἀλλὰ γὰρ ἐσπιράττετο νόσω δυσφορωτάτη,
ὡς ὁ Σαουλ τῷ πονηρῷ πνιγμῷ τοῦ δαιμονίου,

6110 καὶ τὴν ζωὴν κατώδυνον εἶχε καὶ κινδυνώδη,
εἴτ' οὖν ὑλαίων ἐκ βρασμῶν θολούμενος καὶ πίπτων,

v. 6088 om R 6092 καὶ τ. M v. 6099 om R 6106 ἀπήει —
λιταζόμενος om M

nihil enim hic quod dicam habeo. sic ille vitam et imperium reliquit, annis eo quinque cum sex mensibus potitus.

Extincto Romano Michaelus imperare coepit, paulo ante obscurus ob generis humilitatem, mercedem hanc furtivae consuetudinis nactus. erat autem Michaelus non forma solum praestante, verum etiam virtutum donis fulgebatur, quae animi sunt exornatrices ac mentis faces. nam uti vir prudens intelligebat ac secum ipse considerabat ex quam humili sorte maximam ad sublimitatem pervenisset. propterea facilis ad eum patebat aditus, hominem fastus expertem, modestum, ad misericordiam proclivem, miserantem calamitosos, egenos sublevantem, pauperes beantem, ab inopia gelu laesos vicissim quasi calefacientem et foventem, sitientes aureo potu rigantem. nemo in conspectum eius admissus lacrimans abibat: nemo petens aliquid aegro discedebat animo. sed enim gravissimo quodam morbo laborabat, ut Saulus olim, a genio malo vexatus; quo fiebat ut vitam calamitosam et periculis obnoxiam ageret, vel cor-

- εἴτε βιαίῳ κολαστῇ δαίμονι προσπαλαίων.
πολλάκις γὰρ τοι κατὰ γῆς ἄφρονος ἐρριπιτεῖτο,
ἀφρὸν ἐμῶν τοῦ στόματος, σίελον ἀποβλύζων,
6115 τὰ χεῖλη μελανόμενος, τὰς κόρας διαστρέφων,
φθογγὰς προπέμπων δυσηχεῖς ἀσήμους προβατώδεις,
κἂν μὴ τινες ἐντόχοιεν ἀρήγοντες τῷ πάθει,
τειχοκρουστῶν τὴν κεφαλὴν καθάπερ ἀλλοτρίαν.
C ἀπὸ τοιούτου πτώματος πολλάκις ἀνασφήλας
6120 θερμοτέρος ἐγίνετο τῆς ἀρετῆς ἐργάτης,
καὶ πλεόν ἐπεμέλετο τῆς ἔνδον ἐδεξίας,
καὶ τὴν μονάστριαν ζωὴν μᾶλλον ὑπερεδίημα.
ἦσαν δ' αὐτῷ ταυτόιμοι κακ τῶν αὐτῶν σπερμύτων
ἄνδρες φαυλότροποι τινες, κηφῆνες ἀρπακτῆρες,
6125 ἄνθρωποι δυσανάγωγοι, κτηνώδεις, κακοήθεις,
καὶ τί γὰρ οἱ βουθρέμιμονες, χοιρόβιοι, βουζύγοι,
ἄνδρες προβατοθρέμιμονες, ἀπόζοντες τοῦ γράσου,
καὶ προνοκάρπων φροντισταὶ καὶ τῶν δροβαλάνων;
τοιούτων οὖν τῶν ἀδελφῶν ὄντων τοῦ βουσιλέως
6130 κἂν τοῖς κακοῖς ἐπρώτευν ὁ καὶ τῷ γένει πρῶτος,
ἐκτετριμημένος πρὸ μακροῦ τοὺς παιδουρογούς κελίνδρους,
D ἄνθρωπος κακουργότροπος, σκυῖός, ῥυπαρογνώμων,
ὃς σχὼν τὴν ἐπιμέλειαν τῶν γηροκομουμένων
καὶ τᾶλλα πάντα τῆς ἀρχῆς ἦγεν ἄνω καὶ κάτω
6135 καὶ τοῦ κρατοῦντος ἄντικρυς ὥπτο λεοντοκόμος.

6114 σνέλες AR	ἀπολύζων M	6116 δυσνηχεῖς M
6117 ἀρήξοντες R	6120 ἐγένετο M	6123 αἱμάτων M
6124 φαυλότατοί M	6126 οἱ] οῦ;	βουζύγοι M
εργότατος A		6132 κακ-

poris succussionibus hominem perturbantibus et prosternentibus, vel gravi scelerum vindice genio cum ipso colluctante. quippe frequenter amissa voce humi collabebatur, ore spumam salivamque copiosam reiciens, et labris nigricantibus, oculis distortis sonos quosdam horribiles obscuros ac brutos emittens. quodsi aliqui opem laboranti non ferrent, caput suum tanquam alienum parietibus allidebat. quoties malum non-nihil remittebat, longe acrius et ardentius virtuti studebat, internamque valetudinem curabat, solitariae vitae cupidissimus. habebat autem fratres viros improbos, fucos rapaces, intractabiles, belluinos, insolentes; qui apud porcos aetatem exegerant et bubulci opilionesque fuerant, hircum redolentes, glandium et aliorum silvestrium fructuum collectores. et horum princeps sceleribus erat is qui etiam aetate reliquos antecedebat, iamdudum castratus, vir moribus nequissimis, ferox, sordidus, praefectus iis aedibus in quibus senio confecti curabantur; qui sane imperii negotia sursum deorsum volutabat, et imperatorem ita tractabat ut bel-

οὗτος οὖν πείθει Μιχαὴλ εἰσποήτην γενέσθαι
 εἰδὼν τὸν ἀδελφόπαιδα Ζωῆ τῆ βασιλίσση.
 ἦν ταῦτα καὶ τοιαῦτα μὲν, τὰ δ' ἐφεξῆς ὁποῖα;
 ὁ βασιλεὺς τὸν Μιχαὴλ (οὕτω γὰρ ἐκαλεῖτο)

6140 τῆ γαμετῆ παιδοθετεῖ, καὶ Καίσαρος στεφάνῳ
 τὸν κτηνωδέστατον κοσμεῖ, τὸν ἄντικρος χοιρόνον.
 αὐτὸς δὲ συμπνιγόμενος τῷ πάθει τῷ συμφύτῳ
 καταστολὴν ἐνδύεται κρείττονα πορφυρίδος,
 τοῦ πνεύματος τῷ μέλανι τοὺς πέπλους μεταβάψας,

P 125

6145 καὶ τῆ γαλήνῃ προσδραμῶν ἐκ πολυσάλου βίου,
 ἐφ' ὅλοις ἔτεισιν ἐπτὰ τῆς βασιλείας ἄρξας.

Ἐντεῦθεν ἡ βασιλίσσα φροντίζει τῶν τοῦ κράτους,
 καὶ τὸν ἀνδραδελφόπαιδα τὸν Μιχαὴλ ἐκεῖνον
 τοῖς τῶν ἀνάκτων οὐ καλῶς κατακοσμεῖ συμβόλοις,

6150 ἄνθρωπον κακοδαίμονα, χοιρώδη, προβατόνον,
 καὶ φύσει μὲν εἰσφέροντα σκαιοτήτας συμφύτους,
 τῆς δὲ νεότητος αὐτὸν εἰς πλεόν ἐκτρεπούσης
 ἀποπτυστήρα χυλινοῦ πῶλον παραζηλοῦντα,
 καὶ πωλικά σκιρτήματα καὶ λακτισμοὺς ἀτάκτους

B

6155 ἀντιφιλοτιμούμενον τῆ θηλασάσῃ θρέπτρα
 μετὰ τὸ σπάσει τῆς θηλῆς καὶ τῆς τροφῆς εἰς κόρον.
 κἀνταῦθα μόνον ἡ Ζωή, τὸ τῆς πορφύρας ἕρνος,
 ἠγγνόησεν ἀγνόημα θλίψεις πολλὰς κεράσαν,
 ὅτι τὸν ὄφιν ἔθαλπεν ἐγγύστριον τιθεῖσα

6138 ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα AR 6143 κρείττονος M v. 6146
 om R 6147 τὰ M 6150 κακομήχανον R χειρόνον M
 6151 συμφύλους A 6152 αὐτοῦ A 6156 τῆς τροφῆς καὶ
 τῆς θηλῆς R

luas suas leonum curatores solent. hic etiam auctor fuit ut Michaelus quidam, imperatoris ex sorore nepos, ab imperatrice Zoa adoptaretur. igitur imperator hunc quidem adoptandum dat coniugi, et hominem plane brutum ac porco similem Caesaris corona dāgit: ipse vero morbo consueto pressus indumentum purpura melius, vestitum scilicet nigrum ac spiritualem, pro turbulenta vita tranquillitatem amplexus, sumit, cum in imperio septem annos exegisset.

Secundum haec gubernationis curam in se transfert imperatrix, et mariti sui nepotem ex sorore Michaelum non recte signis imperatoriis exornat, hominem diabolicum, belluinum, a natura proclivem ad quaevis facinora, et ob iuventutis insolentiam pullo consimilem frenum reipienti, et insultus ac recalcitraciones petulantes ei pro nutritionis praemio reddenti quae ipsum velut uberibus suis aluerat, posteaquam scilicet mammam eius suxisset et ad satietatem ab ea pastus fuisset. atque hac quidem in parte nata in purpura Zoe commisit ex ignoratione

- 6160 καὶ βασιλείας τὸν μαστὸν τῷ δράκοντι πυρεῖγεν.
ἐπεὶ γὰρ ἐπελάβετο πραγμάτων τηλικούτων
ἄνθρωπος νέος, ἄβουλος, ἀγέρωχος, ἀθάδης,
ὡς οἶνος νεοπάτητος ὑβρίζων καὶ καγλάζων,
τῆς τύχης τὴν εὐμένειαν οὐκ ἔσχυσε βαστάσαι,
- 6165 κἀντεῦθεν εἰς βαθύκρημον ἐξεκλύσθη χάος·
μόλιβδος γὰρ βαρύφορτος, φασίν, εὐήμερια,
κἂν οὐκ ἐντύχη κραταιῷ τῷ φέροντι τὸ βάρος,
- C κύμβαχον ὀπίτει κατὰ γῆς ἐκείνον καὶ συμπνήει.
καὶ πρῶτα μὲν τοὺς τῆς ἀρχῆς προύρχους καὶ προβούλους
- 6170 βαρβαρικῶς ἐκόλαζε τὰ παιδογόνα τέμνων,
ὥστε πολλοὺς ἀμείψαντας τὴν τῶν ἀρρέων φύσιν
ἡμιανθρώπους γίνεσθαι καὶ μὴ γνωστοὺς τῇ φύσει.
οὕτως εὐθὺς ἀπὸ γραμμῆς πρώτης κακὸς ἐφάνη·
τοὺς γὰρ πονηρογνώμονας καὶ κακεντρεχεστάτους
- 6175 ἐπὶ μᾶς, ὡς λέγουσιν, ἡμέρας γινώσεται τις.
ἔπειτα προσλαβόμενος νηπιοβούλους παῖδας
καὶ πρωτοβούλους χρώμενος νήπιος τοῖς νηπίοις,
καθάπερ πρὶν ὃ Ῥωβοᾶμ ὁ Σολομῶντος γόνος,
τὰς βασιλίσσας ἐξωθεῖ Ζωὴν καὶ Θεοδώραν,
- D 6180 καὶ νησιώτιδας αὐτὰς θέμενος ἀποκίρει.
ὅπερ δεινοὺς ἐξήγειρε φλοίσβους τῷ τάλαιπῶρῳ,
ὡς ἄνεμος ἐπιπεσὼν θαλάσση σκαφηπλόω

6160 μαζὸν M	6163 ἐμβρύζων καὶ κογλάζων M	6166 βα-
θύφορτος R	6168 συντρέβει AM	6169 πρῶτα μὲν οὖν AR
6170 ἐκόλασε M	6171 ἀλλάξαντας M	6172 τὴν φύσιν A
6175 ἀπὸ A	6182 σκαφοπλόω R,	σκαφοπλώω A

quiddam quod aerumnarum ei variarum origo fuit; quae nimirum serpentem in sinu suo foverit et imperii mammam draconi praebuerit. etenim posteaquam tantarum rerum administrationem aggressus est homo iuuenis, expers consilii, ferox, contumax, musti recentis in morem fervens et ebulliens, fortunae propitiae benignitatem ferre non potuit, ideoque confusum ac profundum in praecipitium prolapsus est. nam prosperitas est, ut aiunt, consimile quiddam gravi plumbo; et si hominem robustum non nanciscatur, qui oneri ferendo par sit, pronum in terram praecipitat et proterit. primum igitur Michaelus imperii proceres et consiliarios principes barbaricum in morem genitalibus exseciis multavit, quo facto a prima quasi linea se improbum declaravit: quippe sceleratos homines et ad malitiam sollertes vel uno quis die, ceu dici consuevit, agnoverit. deinde iuuenibus puerilia consilia suggerentibus adiunctis sibi ac primorum in consiliariorum numerum relatis, perinde ac Roboamus olim Solomonis filius sese gerebat, Zoen et Theodoram reginas eiecit et raras quandam in insulam relegavit. ea res gravissimas misero turbas dedit,

καὶ κάτωθεν ἀπὸ μοχλῶν αὐτὴν ἀναμοχλεύσας.

τότε παρῆν κατανοεῖν ἐξ ἐναργῶν πραγμάτων

- 6185 ὁποῖον πλήθους εὐνοια περὶ τὸν εὐεργέτην,
καὶ πόσα σθένει κοίρανος ἄρχων στρατάρχης κράτωρ
πατρὸς στοργὴν καταπλουτιῶν περὶ τοὺς ὑπὸ χεῖρα
καὶ παρ' αὐτῶν φιλούμενος καθάπερ ὑπὸ τέκνων.
ἐπεὶ γὰρ ἠνωτίσατο τὸ πλῆθος τὰ τοιαῦτα,
- 6190 ὡς τὰς ἀνάσσας ὁ κρατῶν ὑπεροχίους θεΐη,
ὡς τρίχας σφῶν ἀκουσῶν ἀποθερίσοι βία,
ὡς τὰς ἐσθῆτας τὰς αὐτῶν εἰς μέλαν μεταχρώσει,
θυμοῦ καγλάζει τῇ πυρᾷ, λίθους εὐθύς ἀροπάζει,
ξύλα καὶ πᾶν τὸ προστυχόν, βάλους, κορύνας, ξίφη.
- 6195 ὠπλιστο καὶ τὰ γύναια κερκίσιν ὡσπερ λόγχαις,
καὶ σὺν κραυγῇ καὶ λαλαγῇ πρὸς τὸν κρατοῦντα τρέχει,
τὰς βασιλίσσας ἐκζητοῦν ὄλαις χερσὶ καὶ γνώμαις,
καὶ βλασφημοῦν τὸν Μιχαὴλ βοαῖς ἀγριοθρούοις.
τότε δὴ τότε τρομερὰ λαγίνα καθωρᾶτο
- 6200 δράκων ὁ πρὶν βλοσυρωπός, ὁ λέων χαμαιλέον.
τοῦ θράσους καθυψήσῃ καὶ τῆς ἀλαζονείας,
καὶ γοργοπλόοις σκάφουσιν ἄγει τὰς βασιλίσσας,
καὶ πάλιν ἀποδίδωσιν αὐταῖς τὴν κρατορίαν
τὴν ἐκ προγόνων προσγενῆ, τὴν ἐκ τῶν ἐπιπάππων.
- 6205 πλὴν ἀλλὰ πάλιν ἡ πυρὰ τῆς στάσεως ἀνῆπτο,
πάλιν ἀνερρητίζετο κατὰ τοῦ καταπτύστου.

P 126

B

6185 ὁποῖα M ἀρχηγέτην MR 6186 πόσῳ M κρατάρχης R,
στρατάρχων M 6187 καταπατῶν R ὑποκείρους R 6190 θύει R
6191 ἀποθερίσας M 6193 λαμβάνει M 6198 φωναῖς AM
6199 λαγῶδες M

non aliter atque si ventus in mare incumbens totum ab imo commoveat. animadvertere tum erat ex certis rerum argumentis quanta res sit benevolentia plebis erga principem, et quantae sint eius vel regis vel magistratus vel bellici ducis vires, qui animo erga subditos paterno affectus est et vicissim ab eis tanquam liberis suis diligitur. posteaquam enim auditione populus ea quae gesta fuissent accepisset, nimirum reginas ab imperatore solum vertere iussas, invite raras, nigris vestibus indutas, ingenti furore percitus mox lapides, ligna, quasvis res semet offerentes, glebas, clavas, gladios corripit, ipsis etiam mulierculis radios hastarum armorumque loco usurpantibus. deinde magno cum clamore ad imperatorem currunt, manibus et animis reginas ab eo repetentes, et ipsum Michaelum vocibus immanissimis conviciando proscindentes. ille vero prius draconi terribili et leoni similis, nunc instar leporis feminae vel chamaeleontis formidosus conspici, de ferocia remittere, celeribus navigiis reginas adducere, gubernationem et imperium eius avitum patrium-

- καὶ τοίνυν ἄφυκτον ἰδὼν ὁ κάκιστος τὴν βίαν,
καὶ πάντοθεν κυκλοῦμενος ὡς ἄρκτος ὑπ' ἄρκύων,
πειροῦται τάχα τὴν ζωὴν κλέψαι ποσὶ φυγῶσι,
6210 καὶ δραπετεύει λαγῶός, εἶποι τις ἄν, εἰς πέτραν,
καὶ τράπεζαν τὴν μυστικὴν καταφυγὴν ποιεῖται.
ἀλλὰ τὸ πλῆθος ἐκκαυθὲν καθάπαξ εἰς μανίαν
αὐτὸ τὸ πῦρ, ὡς ἔοικεν, ὑπερρικᾶ τὸ βρέμον·
ἔνδον καὶ γὰρ τῶν ἱερῶν ἀδύτων εἰσδραμιόντες
C 6215 ἐκεῖθεν ἀφαρπάζουσι τὸν τάλαρα βοῶντα
σὺν στεναγμοῖς καρδιακοῖς, σὺν δάκρυσιν ἐνθέρμοις,
καὶ κόρας ἐξορύττουσιν αὐτοῦ ταῖς μαχαιρίσι.
καὶ σὺν αὐτῷ τὸν δυσσεβῆ πατροάδελφον τυφλοῦσι,
ἄνθρωπον δύστροπον, σκαιόν, κάκιστον, παντορέκτην,
6220 μῆνας οὐ πλέον τέσσαρας γενεσάμενον τοῦ κράτους.
καὶ πάλιν αἱ βασιλισσαι τὸ στέφος ἀναδοῦνται,
καὶ πάλιν τὴν πατρόπαιπον ἀρχὴν κατακληροῦνται.
τῆς ζάλης δὲ τῶν πειρασιμῶν ἀπελασθείσης πόρρω,
ἔπνευσε ζέφυρος ἠδύς, ἐγέλασεν εὐδία.
6225 Ἄλλ' ἡ βασίλισσα Ζωὴ τὸ τῶν Ῥωμαίων κράτος
κράτορος ἀρρενόφρονος χεῖρ' ἔκειν διεγνωκνῖα,
καὶ παίδων δὲ διαδοχῆς καὶ τοκετοῦ διαψῶσα
D καὶ γλιχομένη τεκνονογὸς ἀκοῦσαι παιδομητῶρ
(ὑπὸ δυοῖν γὰρ κοπετοῖν ὡς δένδρον ποτισθεῖσα

6208 ἄρκος M	6209 κλέψαιτο τῇ φυγάδι M	6210 ἐν πέ-
τρα A	6212 πολλάκις M	v. 6220 om R
6221 κρά-	6223 γὰρ AR	ἀπελαθείσης A
τος M	6229 ἀπὸ R	τοκετῶν R, κηπευτῶν A
6227 τε M		

que restituere. nihilominus de integro fax seditionis accensa fuit adversus hominem abominandum. quapropter inevitabili vi perspecta, cum instar ursi a canibus cincti se undique circumdatum cerneret, vitam fuga conservare nititur, et quod vulgo dici consuevit, lepus ad rupem sese proripit, ad mensam mysticam perfugii loco tendens. verum populus saepenumero ad furorem usque accensus ignem ipsum vincere solet. nam cum intra ipsa adyta sacra cursu perrupissent, inde miserum avellunt, et clamanti gementi lacrimanti oculos novaculis eruunt, eadem poena etiam patruo ipsius irrogata, qui vir erat moribus improbis, nequam, sceleratus, omnium appetens. imperii gustum non ultra 4 menses percepit. secundum haec rursus imperatrices administrationem rerum in sese recipiunt, et traditum a maioribus imperium usurpant. quare procul expulsa vexationum tempestate, iam dulcis favonius spirabat, et serenitas quaedam suaviter arridebat.

Caeterum regina Zoe cum statuisset imperium Romanum virilis imperatoris opera indigere, simulque successores ex se natos consequi cu-

- 6230 ἄχλοος ἐκινδύνευσεν, ἄφιλος, αὖτος μένειν),
 ἄνδρα τινὰ χαριέντα τοῦνομα Κωνσταντῖνον
 Λεσβόθεν μετυπέμπεται σκάρφεισι λαιφοπτέροις,
 ὃν Μονομάχον ἔλεγον ἐκ πατρεπωνυμίας.
 καὶ γὰρ καταδεδίκαστο ταύτην οἰκεῖν τὴν νῆσον
- 6235 ὑπὸ τοῦ πρώτου Μιχαὴλ τοῦ βεβασιλευκότος,
 κατ' ἄλλους μὲν ὡς τὴν ἀρχὴν πειρώμενος ἀρπάζειν
 (ἄνδιχα γὰρ ἐκράτησαν αἱ περὶ τοῦτου φῆμαι),
 ὡς ἄλλοι δὲ τινὲς φασιν, οἷς ἀψευδῆς ἢ γλῶσσα,
 ὡς συμφθαρεῖς ἐρωτικῶς Ζωῆ τῇ βασιλίσση.
- 6240 τὴν Λέσβον οὖν κατακριθεῖς οἰκεῖν ὁ Κωνσταντῖνος,
 καὶ κινδυνεύσας παρ' οὐδὲν σβεσθῆναι καὶ τὰς κόρας,
 αἰφνης πεσόντος ἔμπαιον τοῦ κύβου τοῦ τῆς τύχης
 καὶ τῶν ὀστράκων τῶν αὐτῆς ἄλλως μεταρριφέντων
 αὐτὰναξ ἀναδεικνυται; δεσπότης ὁ πρὶν δούλος,
- 6245 αὐταρχος ὁ κατάκριτος καὶ κράτωρ ὁ δεσμώτης,
 καὶ τὴν βασιλίσσαν Ζωὴν νυμφεύεται πρὸς γάμον.
 οὕτως ἀστάθμητός ἐστι τῶν γηγενῶν ὁ βίος·
 οὕτω πραγμάτων ὁ τροχὸς ἄνω καὶ κάτω τρέχων
 κυλίνδει πάντα τὰ θνητὰ καὶ φύροδην μετατρέπει.
- 6250 αἱ φῆμαι δὲ μορφάζουσι τοῦτον τὸν Μονομάχον
 τῶν μὲν μαχίμων ἀδαῆ καὶ τῆς ὀλοφορίας,
 τὰ δ' ἄλλα μεγαλοπρεπῆ, φιλόδωρον, ἕστεϊον,

P 127

6240 οὗτος AR
 κινυται R

6243 μεταρριφέντων M
 6248 τρέχει M

6244 ἀποδεί-

6249 δεινὰ M

peret (quippe tametsi cuiusdam arboris instar a duobus hortulanis rigata fuerat, tamen periculum erat ne absque germinibus et foliis arida maneret), elegantem quendam virum, cui Constantino nomen esset, Duellatori cognomentum paternum, e Lesbo celeribus navigiis arcessivit. nam relegatus in hanc insulam fuerat a Michaelo, qui non ita pridem regnaverat, propter imperii cupiditatem, quod ad se rapere conatus fuerat, uti nonnulli tradunt (diversi enim hac de re rumores emanarunt), affirmantibus aliis, quorum aliena putatur a mendacis lingua, propter occultam cum imperatrice Zoe consuetudinem exulatum abire iussum in eam quam diximus insulam, cum parum abfuisset quin oculos etiam amitteret. nunc autem contrariam in partem lapsa fortunae tessera, et aliter conversis quasi testis illius, imperator et rerum dominus renuntiatus est, qui antea condicione servus erat et exilio multatus et in custodiam datus. neque multo post Zoen imperatricem matrimonio sibi iunxit. ita nimirum versatur in incerto vita mortalium: ita rerum humanarum rota sursum deorsumque currens omnia volutat, et confuse invertit. accepimus autem fama Duellatorem hunc rerum quidem militarium fuisse pror-

- λαμπρόψυχον, φιλόκοσμον, ἐπιεικῆ τοὺς τρόπους,
 B φιλοδωρίας θάλασσαν, λίμνην ποτιμωιάτην,
 6255 ἔξ ὧν ἀπήλασαν πολλοὶ χευμάτων καλλικρούνων,
 ἔξ ὧν ἀπήντησαν πολλοὶ νάματα ζωοτρόφα·
 τὰς φλέβας γὰρ ἀπανταχῆ διακρουνίσας ὤφθη,
 χρυσεοδίνης Πακτωλός, Νεῖλος ἀργυροχεύμων.
 ἐπέγνων τούτου καὶ λαοὶ παλάμας φιλοδώρους,
 6260 ἐπέγνων τούτου καὶ ναοὶ τὰς φιλοκόσμους χεῖρας.
 οἱ πένητες ἔξέπιον ἤντησαν, ἀλλ' εἰς κόρον·
 πᾶν τέμενος ἀπήλασεν ἀρδείας χρυσορείδρον.
 οὕτω κοινὸς ἦν ποταμός, ἀπανταχοῦ λιμνάζων·
 ἐκένου γὰρ τῶν δωρεῶν ἀφθονοχύτους χύσεις
 6265 ὡς εἰς ἀτρήτους ἀγωγὸς τοὺς καταπονυμένους.
 C καὶ Ξέρξης μὲν ὁ σοβαρὸς ἐκεῖνος ὁ Περσάρχης
 ὑπὸ καλὴν πλατάνιστον ἀνακλιθεὶς ἐν θέρει
 κόσμοις ἀψύχοις τὸ φυτόν ἀντεφιλοτιμῆτο·
 τοῦ δὲ καὶ πέτραι καὶ φυτὰ καὶ νῆσοι καὶ λειμῶνες
 6270 χάρισιν ἐπιάνθησαν εὐδρόσοις ἀειρότοις.
 οὕτω μεγάλην τὴν ψυχὴν, οὕτω πλουσίαν εἶχε.
 κἂν γινῶναι θέλῃ τις αὐτοῦ τὰ τῆς λαμπροψυχίας,
 ἢ λαμπροδόμητος μονὴ πιστώσεται τὸ πρῶγμα,
 ἢ ἐκ θεμέθλων ἡγειρεν, ἀπὸ ῥιζῶν ἐσχάτων
 6275 τῷ θεῷ χρυσομάρτυρι τῷ τροπαιοφοροῦντι.
 ἀλλὰ γὰρ οὕτω τοῖς καλοῖς θάλλων ὑπὲρ τὰς κέδρους,

6257 τὸ βλέμμα A	6262 χρυσορούτου AR	6263 ἀπανταχῆ A
6264 ἐκεῖνον M	6266 καὶ] ὁ M	6267 καλὸν A
6269 λιμένες AR	6274 ἀπὸ βάρθρων R	τῶν
6276 καὶ M	λάμπων M	

sus imperitum, caeteroqui vero magnificentum, liberalem, urbanum, magnanimum, moderationis et aequitatis studiosum, ac praesertim ita magnificentum ut esse liberalitatis quoddam quasi mare videretur, cuius fructu multis frui contingit, emittentis quasdam quasi venas et scaturientis in morem auriferi Pactoli Nilique argentiflui. quippe munificas ipsius manus expertae sunt nationes integrae, templa, pauperes. erat enim flavius ubique semet effundens, et munera copiosissime distribuebat in aerumnosos tanquam in tubulos et canales haud perfossos. superbus quidem ille Xerxes, Persarum rex, cum aestivo tempore sub platano pulcherrima recubisset, arborem ornamentis inanimis vicissim cohonestavit: at huius imperatoris beneficiis continuis scopuli arbores insulae prata rigata sunt. tam magnum animum tamque locupletem habebat. quodsi quis eius magnificentiae cupit argumentum habere, fidem illi faciet domus illa splendidissime constructa de fundamento in honorem victoriosi testis Christi Gregorii. sed enim qui adeo fulgebat bonis

D

- οὕτω κομῶν ταῖς ἀρεταῖς ἀείφυλλος ὡς φοῖνιξ,
 ἄγαν πονηρῶς τῆς σαρκὸς εἶχε τῆς χωματίνης,
 ποδάγρας ταῖς βαρύντησιν ἐσφίγγετο τοὺς πόδας
 6280 ὡς ποδοκάκαις ἰσχυραῖς, ὥσπερ ἀλκτοπέδαις.
 καὶ τοίνυν διημέρευεν ἐν μαλακοῖς δεινίοις
 παραμυθούμενος αὐτῷ τοὺς κατακόπους πόδας.
 ἐντεῦθεν ἀνερράγησαν αὐτῷ πολυκνυμία
 καὶ συμφορῶν καὶ πειρασμῶν ἄνεμοι κνυματῖαι.
 6285 ἤκουσται πάντως ὁ δεινὸς ἐκεῖνος Μανιάκης,
 ἀγὴρ γιγαντοπάλαμος, δξύχειρ, ἀνδροφόντης,
 θρασύσπλαγχρος, εὐκάρδιος, πνέων ὀργῆς ἐκθύμου.
 ἐκεῖνος τοίνυν ἠθροικῶς ἄνδρας ἀγγελσιμάχους,
 κορνοφόρους, αἰχηητάς, ἄνδρας γιγαντοσώμους,
 6290 εὐαύξητον ἀναδρομῆν φέροντας τῶν σωμάτων,
 ὑπὲρ πλατάνων ὑδροηλῶν μῆκος ὠργνωμένους,
 ὡς νέφος ὑπὲρ κεφαλῆς ἔστι τοῦ βασιλέως
 6295 ἀλλὰ ῥοὰς αἱματηράς, ἀλλὰ φονίους χέσεις.
 κατέλαβε τὰ φρούρια, κατέλαβε τὰς πόλεις.
 ἐπῆει βρέμων τῷ θυμῷ, φυσῶν ὑπὲρ Κενταύρους,
 ὡς Καπανεὺς μεγαλυχῶν, κομπάζων ὡς Ἄνταϊός.
 καὶ τίς ἂν ἤλπισε φυγεῖν ἀπὸ κακοῦ τοσοῦτου ;
 6300 ἀλλ' ὁ περιφροσούμενος ταῖς τοῦ Θεοῦ παλάμαις
 οὐ δειλιάσει γίγαντας, οὐ θῆρας ὑποτρέσει,

P 128

6282 αὐτοῦ M 6285 πάντα M 6286 γιγαντοπόλεμος M
 6287 εὐκάρδιον ζέων ὀργῆς M 6289 θωρακοφόρους M
 6291 δρονηῶν M 6294 ὑδατίνους R 6297 ἀπῆει A, ἐπτόει M
 6300 δορυφορούμενος AR

supra cedros, et qui virtutibus florebat tanquam omnibus durans aetati-
 bus phoenix, corpore admodum erat languido et affecto: nam podagra
 laborabat, constrictis quasi per compedes quosdam pedibus. quamobrem
 in lecto decumbere coactus aegros et discruciatos pedes curabat. hinc
 tot in ipsum tempestates et aerumnae sunt concitatae. notus est acerrim-
 us ille Maniaces, giganteum in morem bellicosus, manu promptus,
 caedibus gaudens, audax, fortis, animoso cordis impetu fervidus. is
 igitur cum egregias militum fortissimorum copias coegisset, quasi nubes
 quaedam horrida caput imperatoris operuit, quae pluvias vehementes,
 non aquosas sed fluxus sanguinis minaretur. hinc castellis et oppidis
 captis ita fervens progrediebatur, Centauros insolentia superans, ut Ca-
 paneus magnifice se efferens, ut Antaeus cum fastu se ostentans. et
 quis eiusmodi se malum evitaturum sperasset? enimvero quisquis dei ma-
 nibus custoditur, gigantes non formidabit, belluas non metuet, non fer-

- οὐδὲ τρομάσει σίδηρον οὐδὲ καμίνου στόμα·
φέρει γὰρ σύμμαχον θεὸν ὑπὲρ παντάρβην λίθον,
B ὑπὲρ τὸν περὶ Τίγρητα Θηροδιώκτην Μίδαυ.
- 6305 ἐντεῦθεν ἥλιος φαιδρὰς ἀνέτειλεν ἀκτῖνας,
ἔλυσε τὴν σκοτόμαιναν, ἀπήλασε τὸ νέφος.
ἔβλεψαν φῶς ἐλεύθερον ὁ βασιλεὺς αἱ πόλεις,
ἐγένετο πλευρότρωτον τὸ δυσμενὲς θηρίον,
καὶ πάντες ἤλυξαν αὐτοῦ τὰς ὀμοφύγους γνάθους.
- 6310 καὶ πάλιν ὁ Τορνίκιος ἄλλο κακὸν ἀνέφν,
ἄλλο θηρίον Δανιὴλ ὁ προκατεῖδε πάλαι,
πατοῦν τὰ πάντα καὶ λικμοῦν καὶ τοῖς ποσὶ συντριβὸν
καὶ τὰ καταλειπόμενα συνθλάττον τοῖς ὁδοῦσι.
ἀλλὰ καὶ τοῦτον τάχιον ἀνήρπασεν ἡ δίκη,
- 6315 ἀφύκτοις βέλεσιν αὐτοῦ κατατοξενσυμμένη
καὶ τὸ θηρίον πλήξασα πληγὰς περιστερνίους.
C καὶ τότε περιέλαβε τὸν κράτορα γαλήνη
ἀτάραχος, οὐκ ἔχουσα κατάλειμμα χειμῶνος.
ὡς δὲ κατήπειγον αὐτὸν αἱ παλαμναῖοι νόσοι
- 6320 καὶ τὸν πηλὸν τοῦ σώματος ἡ φύσις ἐπεζήτει,
τὰ κατὰ γνώμην θέμενος μεθίσταται τοῦ βίου
ἔτεσι δυοκαίδεκα τὸ κράτος διυθύνας.
- Ὡς δὲ κατέλιπε ζωὴν τὴν κάτω Κωνσταντῖνος,
πρὸς τὴν πορφυροβλάστητον εὐθέως Θεοδώραν,
- 6325 τὴν τῆς Ζωῆς ταυτόσπορον, τὸ κράτος μεταβαίνει

6302 τρομήσει M 6307 ἔβλεψε R φῶς ἀνέσπερον M, γῆν
ἀννέφελον A 6310 ἐξέφν A 6313 συντριβὸν AM 6314 ἀφῆρ-
πασεν M 6315 αὐτοῦς M 6316 πληγαῖς περιστερνίους M
vv. 6321—23 om R 6325 αὐτόσπορον M

rum, non os ardentis camini timebit. magis enim habet opitulatorem deum quam Pantarbes lapis vel ferarum ad Tigridem persecutor ille Midas. post hasce turbas laetos sol vicissim radios emisit et illum en illam noctem atque nubem dissipavit, ut iam et imperator et urbes lucem caliginis expertem cernerent. quippe immanis illa bellua caesa est, et universi crudeles ipsius maxillas evitarunt. rursus autem aliud malum enatum est, nimirum Tornicius, alia bestia, quam olim conspexit Danielus, omnia proculcantem, comminuentem, pedibus atterentem et reliquias dentibus confringentem. verum hunc quoque vindicta citius telis suis inevitabilibus confixum abripuit. quo facto tranquillitatem nactus est imperator solidam et omnis tempestatis expertem. tandem gravibus morbis confectus, natura debitum suum exigente, rebusque suis ex animi sui sententia constitutis atque ordinatis, vitam cum morte commutavit, imperio duodecim annis administrato.

Constantino mortuo ad Theodoram Zoes germanam sororem, quae

- (ἡ γὰρ βασίλισσα Ζωὴ πάλαι προετεθνήκει),
 ἢ τῷ τοῦ κράτους πρὸς μικρὸν ἐπαναβῆσα δίφρῳ,
 καὶ μῆνας δέκα τῆς ἀρχῆς σὺν δύο βασιλεύσασα,
 καὶ τὴν ἀνάλυσιν αὐτῆς γνοῦσα τὴν ἐκ τοῦ σκήρους
- 6330 (ἦν δ', ὡς φασιν, ἀπείρατος σώματος ἑνπαρίας) D
 ἄνδρα τινὰ μακρόβιον πέμπειλον τρομαλέον
 ἐπιβιβάζει διφρεντὴν ἕρματι τηλικούτῳ.
 καὶ τούτῳ κλησὶς Μιχαὴλ, ὃς κατὰ μὲν τὸν χρόνον
 ἀμετροβίοις ἤριζε κορώναις μακρογῆρως,
- 6335 ὁποίους ἤδη φθάσαντας ἐπὶ δυσμὰς τοῦ βίου
 ἐκ τῆς λατρείας ἑαυτοῦ πόλεμος ἀπολύει,
 τὰ δ' ἄλλα καὶ σεμνότροπος καὶ βέλτιστος ἐδόκει.
 ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐξίσχυσε τὰς τῆς καρδίας βλάβους
 εἰς φῶς προάγειν καὶ δηλοῦν τὸν κατὰ βάθους στάχυν·
- 6340 καὶ γὰρ ἐσφετερίζοντο πᾶσαν τὴν δυναστείαν
 οἱ Θεοδώρας πρόσπολοι τῆς πορφυροβλαστήτου,
 καταφρονοῦντες Μιχαὴλ ἄντικρος ὡς ἀνίκμου
 κράμβης ἀφύλλου γηραιῶς, ἣδη διεφρενκίας,
 ὅτι καὶ κατεδέδετο φρικώδεσιν ὄρκιοις
- 6345 πάντων αὐτοῖς ἐξίστασθαι καὶ λόγων καὶ πραγμάτων.
 ἦν οὖν αὐτὸς ὡσεὶ σκυῖα, καὶ λόγοις μόνοις κράτωρ,
 τὰ δ' ἄλλα πάντα ταῖς χερσὶν ἐκείνων διωκεῖτο
 οὓς παιδοκόμους Μιχαὴλ ἔλιπε Θεοδώρα
 καὶ φύλακας καὶ φροντιστὰς καὶ τῆς ἀρχῆς πατέρας·
- v. 6328 om R 6330 σωμάτων AR 6334 μακρογῆροις A
 6335 ἡλίου A 6338 ἐξίσχυε R 6343 γερωῶς M ἐφρηνη-
 κνίας A 6345 αὐτῶν AM 6346 μονοκράτωρ M 6348 λέ-
 λοιπε A

dudum obierat, imperium rediit. non diu rebus praefuit, duodecim videlicet mensibus; cumque se migraturam e mortali corpore deprehenderet, etiamnum virgo, ceu perhibetur, virum quendam aetate provecta senemque prorsus capularem in locum suum substituit. ei nomen erat Michaelo, prorsus decrepito, cum cornicibus annositate certanti, consecutoque rude donandam aetatem; qui tamen alioqui gravis et optimus esse videretur. sed enim cordis sui quasi germina producere in lucem et spicam in imo latentem extrudere non poterat: quippe famuli Theodoraе potestatem universam usurpabant, contempto Michaelo veluti succi ex-
 pte brassica, foliis nudata, iam putrescente. praeterea terribilibus sacramentis se obligaverat, pollicitus se cessurum ipsis quibusvis in rebus. quapropter umbra tenuis et verbo tantum imperator erat: caetera per eos administrabantur quos diximus Theodoram Michaelo reliquisse tanquam pueri curatores, custodes, patres. bis enim pueri senes, ut

- 6350 δις παῖδες γὰρ οἱ γέροντες κατὰ τὴν παροιμίαν.
ἐντεῦθεν οἱ προσαίροντες καὶ προσιώντες τοῦτοις
καὶ πανταχῆ τοῦ νεύματος αὐτῶν ἐξηρητημένοι
ἤρόντο λιμνάσματα τῶν εὐεργετημάτων.
ἄνθρωποι δὲ στρατηγικοί, πολέμων εὖ εἰδότες
- B 6355 καὶ ριζωμάτων εὐκλεῶν φύντες καὶ καλλικλάδων,
οἷς εὐπατρίδαι πρόγονοι καὶ γένος ἐξ ἡρώων,
ὡς ἄγγος τι κεραμεοῦν ἄτιμον ἐρριπτοῦντο.
πιστοῦται τὸ λεγόμενον ὃ Κομνηνὸς ἐκεῖνος,
ὃ κλήσις Ἰσαάκιος, ὃς ἐπ' ἀριστουργίας
- 6360 ὀνόματος ἤξιώτο καὶ φήμης περιτρόνου·
εἶχε γὰρ χεῖρας ἀγαθὰς περὶ πολέμων ἔργα,
καὶ τοὺς δακτύλους εὐφρῶς ἤσκητο πρὸς τὰς μάχας.
ὃς προσελθὼν τῷ Μιχαήλ, καὶ τοὺς καρποὺς τῶν πότων
δαφιλεστέρουσ παρ' αὐτοῦ δρέψασθαι προσδοκήσας,
- 6365 καὶ τῶν ἐλπίδων μὴ τυχῶν καὶ μὴ τρογγήσας ῥόδα,
ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὕβρειν εὐράμενος ἀκάνθας
- C- πρὸς τῶν κακίστων κηπευτῶν τοῦ τῆς ἀρχῆς λειμῶνος,
περιαλγῆς γενόμενος βλέπει πρὸς τυραννίδα,
καὶ προσεταιρισάμενος τὸν Δοῦκαν Κωνσταντῖνον
- 6370 καὶ πλείους ἄλλους τῶν πολλῶ πλούτῳ περιβριθόντων
καὶ τῶν τοῦ γένους τὰς ἀρχὰς λαμπρὰς ἠτύχηκόντων,
καὶ συλλεξάμενος στρατὸν Ἀσίηθεν ὀπλίτην,
ἀντέπεισι τῷ βασιλεῖ τοῦ θρόνου κατασπάσων.

6352 πανταχοῦ M 6353 λιμνάσματα τῶν ἐνεργετημάτων M
6357 κεράμιον M 6363 τῶν καρπῶν τοὺς πόρους AR 6366 ὕβρεως A
6368 οὐκ ἐνεργῶν τὴν ὕβριν R 6371 τὸν—εὐτυχηκότα M
6372 ἀσίηθεν R

est in proverbio. hinc usu veniebat ut quicumque palpos istis obtrudebant, frequenter adibant, in omnibus eorum nutui parebant, beneficiis multiplicibus afficerentur. e diverso viri militares, rerum bellicarum periti, familiis illustribus prognati, nobiles et heroicis orti parentibus, tanquam vas aliquod fictile nullius pretii reiciebantur. eius rei certum praebet argumentum Isacius ille Comnenus, qui ex praeclarissimis facinoribus nomen atque famam celeberrimam consecutus erat, vir manu promptus et bellicis in rebus exercitatus. is Michaelo convento, cum fructus laborum uberes se percepturum existimasset, spe sua frustratus, ac non tantum non decerpit rosas, verum etiam a pessimis illis imperii gubernatoribus spinis iniuriarum punctus, immenso dolore percitus ad tyrannidem spectare coepit. cumque Constantinum Ducam et multos alios opulentissimos ac nobilissimos homines societate sibi devinxisset ac militum copias ex Asia collegisset, recta imperatorem invasit, solio

- ἤκουσε ταῦτα Μιχαὴλ ὁ τρομερὸς ὁ γέρον,
 6375 καὶ κρίνας' μᾶλλον ἑαυτὸν ἄξιον ἀφανείας
 ὡς ἤδη τυμβογέροντα καὶ κατασεσηπότα,
 ἔτοιμος ἦν ἐξίστασθαι τῷ Κομνηνῷ τοῦ κράτους.
 ἀλλ' οἱ τὸ σκάφος τῆς ἀρχῆς ἰθύνειν κληρωθέντες,
 μὴ σώζειν τοῦτο θέλοντες ἀλλὰ καὶ καταδύειν
 6380 καὶ κλύζειν τὸν ταλάντατον κύμασι βαρυβρόμοις,
 εἰς μάχην καὶ μὴ θέλοντα τὸν γέροντα κινουσι
 καὶ τὸν μικροῦ τυμβόχωστον εἰς ἀντιπαρατάξεις.
 [ἔτεροι δ' αὖθις λέγουσιν ὡς οἱ Ῥωμαίων κρείττους,
 ἀρχιθνυτῶν οἱ προύχοντες, λογάδες τῆς συγκλήτου,
 6385 αὐτὸν μετεκαλέσαντο παρεξόντες τὸ στέφος.
 ἦν γὰρ ἀνὴρ στρατηγικὸς καὶ κυβερνῶν ἰσχύων
 τὴν ἱεράν καὶ σωστικὴν τῆς βασιλείας σκάφην,
 ἀνὴρ ἀγχίνους, δεξιὸς πρὸς ἔργα καὶ πρὸς μάχας,
 καὶ μηδενὸς λειπόμενος τῶν πρώων βασιλείων.
 6390 εἴσεισιν οὖν ὁ Κομνηνὸς τὴν βασιλῖδα πόλιν.]
 ἐντεῦθεν μάχῃ σύμφυλος, καὶ δεξιαὶ Ῥωμαίων
 κατὰ Ῥωμαίων τὰς αἰχμὰς θήγουσαι καὶ τὰς λόγχας
 καὶ καταπαλασσόμεναι φόνοις τοῖς δημογίοις
 καὶ δρέπανον ἐπέτετο διχάζον δημοφύλους
 6395 καὶ κατ' ἀλλήλων συγκινοῦν ὥσπερ ἐν σκοτομύρῃ
 καὶ παῖδας ταντοπάτορας ἀλλήλοισι ἀγριαῖνον.

6374 ταῦθ' ὁ AM 6376 μᾶλλον καὶ σεσηπότα M 6379 τοῦ-
 τον M 6382 τὸν] πρὸ M vv. 6383—6390 add R
 6394 ἐφάρετο M 6395 σκῶτε βέλη R

eum deiecturus. eius rei fama trepidus ille senex Michaelus ad se per-
 lata, statutoque potius esse ut obscurus ageret in aetate tumulo vicina,
 paratus erat imperio cedere idque Comneno permittere. verum ii quos
 diximus, administratores imperii, non solum non cupientes publicae rei
 salutem consulere, sed potius eam longe afflictissimam gravissimis flucti-
 bus demergere ac obruere cogitantes, repugnantem ac tantum non plane
 sepultum ad bellum gerendum et opponendam hosti aciem incitabant.
 [alii autem dicunt Romanorum optimates, pontificum praesules, princi-
 pes senatus, advocasse eum, cui coronam tribuerent: erat enim vir du-
 cendo exercitui aptus et qui gubernare valeret sacram illam et salutarem
 imperii navim, vir praesenti consilio, dexter ad opera et pugnas, ne-
 mini secundus regum antiquorum. intrat igitur Comnenus urbem rega-
 lem.] hinc intestino exorto dissidio manus et hastas Romani cum Ro-
 manis conseruerunt sanguineque cognato polluerunt, divisi et commoti
 adversus se in vicem, veluti per noctem lunae expertem, fratribus in

γίνεται γοῦν ὑπέροτερος ὁ Κομνηνὸς τῇ μάχῃ,
καὶ Μιχαὴλ καθίσταται τοῦ κράτους καὶ μὴ θέλων,
ἐναντοῦ περίμετρον ἐνὸς σκηπτροκρατήσας.

P 130 6400 καὶ πόλιν τὴν πρωτόπολιν φθάσας ἀπτέρῳ τύχει,
καὶ στέφος περιδέμενος κρατόρων ἀντανάκτων
ἐφήπτετο τῶν τῆς ἀρχῆς πραγμάτων ἀδθεκάστως,
καὶ πᾶσι προσεφέρετο κατὰ τὸ μεγαλεῖον,
καὶ τοῖς ἀγχοῦ καὶ τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐν ἔξουσίαις.

6405 καὶ τὴν ἀλμοποτίστριαν, τὴν φαύλην κολακείαν,
καὶ τοὺς αὐτῆς ναυτισμοὺς ἀπὸ ψυχῆς ἐστύγει.
κάντεῦθεν φορτικώτερος τοῖς πλείοσιν ἐδόκει,
καὶ πλείω τοῦ καθήκοντος φέρων ἀγερωχίαν.
πλὴν ἀπολαύσας τῆς ἀρχῆς οὐκ ἐν μακροῖς ἡλίαις,

6410 ἀλλὰ τὸ δὴ λεγόμενον ὡς ἄγρωστις ἀνθήσας,
καὶ μετ' ὀλίγον μαρανθεὶς ὑπὸ φθινάδων νόσων, —
ἐπὶ δυσὶ γὰρ ἔτεσι τοῦ κράτους ἀπολαύσας

B τὸν Δοῦκαν μὲν κατακοσμεῖ τοῦ κράτους τοῖς συμβόλοις
ὡς ὑπανοῖξαντα πολλὰς αὐτῷ χρηματοθήκας

6415 καὶ συναντιλαβόμενον τῆς πρώην τυραννίδος,
αὐτὸς δὲ τὸ τραχύβιον τοῦ κατὰ θεὸν βίον
ἐλόμενος ἀμφέθετο χιτῶνας μελαγχρόους,
καὶ δαπανήσας ἐαυτὸν ἔργοις μακροκαμάτοις
πολυζηλώτῳ τέρατι τὸν βίον κατὰλύει·

6420 διὸ καὶ εὖρηκε ζωὴν ἤνπερ καὶ ἐπεπόθει.

6397 οὖν M	vv. 6398—99 om R	ἀφίσταται?	6400 ἀν-
τὸς δὲ M	6405 ἀλμοποτίστριαν M	καὶ AR	6410 δὲ
φθεγγόμενον M	v. 6412 om R	6416 κατὰ θεὸν τοῦ R	
6417 μελαγχρότους M	6419 πολυζήλω τῷ A	v. 6420 om R	

fratres exacerbatis. tandem Comnenus praelio superior evasit et Michaelus invitatus amisit imperium, quod annum unum obtinuerat.

Itaque Comnenus celeriter occupata urbe principe ac imperatoria corona sumpta rem publicam arbitrato suo administrare coepit, seque pro maiestate erga quosvis, propinquos, remotos, cum potestate rebus praefectos, gerere, toto pectore adulationibus infestus. eam ob rem gravior aliquanto nonnullis et ferocior quam par esset videbatur. ubi non longo tempore, nimirum biennio, potitus imperio fuisset, ac uti proverbio dicitur, instar graminis flourisset, pauloque post ex diris morbis emarcuisset, Ducam quandam insignibus exornat imperii, qui suos ei thesauros aperuisset ac invadendae tyrannidis conatum adiuvisset: ipse vero vitam asperam et deo placentem amplexus vestitum nigrum induit, et variis diuturnisque laboribus exhaustus sane quam laudabili fine vitam in terris suam clausit. itaque vitam quam optarat invenit.

- Ὁ Δοῦκας δὲ παραλαβὼν τοῦ κράτους τὰς ἡνίας
τὸ τέτρωρον τὸ χρῦσεον ἴθνηεν ἀγγωμάλως,
καὶ χρώμενος βηματισμοῖς σχολαίοις βραδυπόροις,
μήτ' αὐθις ἔπαν ἐνδιδοὺς καὶ παραβόλως θέων, C
- 6425 ἀλλὰ καὶ θράσους τὸν βρασμὸν ὡσπερ ἀνασειράζων
καὶ φεύγων τὸ κατὰ κρημνῶν ἐλαύνειν ἀπροόπτως
καὶ τοὺς τῶν ἁμαξοτροχῶν κινδύνους ὑπεκκλίνων.
ἐν ἑπταρῖθμοις δὲ παισὶ τὸν οἶκον ὑπερείσας
ὡσπερ ἐν κίσιν ἑπτὰ παγίως ἀραρόσι,
- 6430 καὶ μέλλον ἀπανίστασθαι τοῦ βίου καὶ τῶν βίον,
κλόνον ἀπειρομέριμον εἶχε κατὰ καρδίας
καὶ κλύδωσιν ἐφέρετο φροντίδων ἐπαλλήλων.
ἔστεργε τὴν βασιλίссαν, ἣθελε ταύτην μένειν
τῶν παιδῶν τε φροντίστριαν καὶ τῆς ἀρχῆς μεροῖτιν,
- 6435 ὑπώπτευε τὸ τροφερὸν πάλιν τῆς ἡλικίας· D
τοῖς γὰρ βρασμοῖς καὶ σφαδασμοῖς τοῖς τῆς σαρκὸς ἐσφραγία.
ὑπώπτευε μὴ δεύτερον πρὸς λέχος ἀνακλίνη,
μὴ πάλιν μήτηρ γένηται παιδῶν ἀλλοβλυοτήτων,
κάντεῦθεν οἱ μὲν ἐξ αὐτοῦ φνέντες μαρυνθεῖεν,
- 6440 πρὸς δὲ τοὺς ἑτεροθαλεῖς τὸ κράτος μεταβαίη.
τοιαύταις κυματούμενος τῶν λογισμῶν ταῖς ζύλαις
μετάγειν τὴν βασιλίссαν ἐκεῖθεν ἐπειροῶτο
καὶ τοῖς παισὶ καταλιπεῖν ἐλεύθερον τὸ κράτος,
ἄλλους αὐτοῖς διοικητὰς θέμενος ὡς νηπίοις.

6422 ἡγγικεν ἀγχιμόλως M 6423 βηματισμοῖς σχολαίοις M
6426 κρημνὸν AR 6428 θρόνον ἐπερείσας M vv. 6435—36
om R 6438 μῆ] καὶ M 6440 μεταβαίη M

Post eum Ducas accepto imperio tanta id aequabilitate moderatus est, ut neque necessarium in rebus gerendis impetum prorsus inhiberet, sed gradatim ac pedetentim progredieretur, neque praeceps rueret, sed audacem iracundiam catena quasi quadam constringeret, necopinatis praecipitiis et periculis evitatis. cum domum suam septem liberis ceu columnis fulciisset, iamque vitam et res humanas relicturus esset, in finitis et continuis curis animum discruciabatur. amabat imperatricem, et volebat quidem illam manere liberum suorum curatricem regni que participem: sed vicissim delicatam et teneram eius aetatem suspectam habebat, futurumque metuebat ut illa secundas ad nuptias transiret (nec enim flammam et tentationum carnis experta erat) ac post obitum suum ex alio liberos gigneret; unde forsitan consequeretur ut ex se nati velut evanescerent, imperio ad illos alteros transeunte. huiusmodi cogitationum fluctibus agitata imperatricem ab hoc instituto revocare conabatur et liberum suis imperium relinquere, tutoribus eis et curatoribus aliis tan-

- 6445 ἀλλὰ τὸ μέλλον ἔοικε πάντων ὑπερισχύειν,
κατακαυχῶσθαι λογισμῶν, ὑπερνηκῶν καρδίας.
καὶ τοίνυν ἡ βασίλισσα τούτων ἐπαισθημένη
καὶ πᾶν τὸ διαβούλιόν μαθοῦσα τοῦ συλλέκτρον
P 131 ὄρκους αὐτὴν φοικώδεσιν οἷα δεσμοῖς συσφιγγεῖ
- 6450 μηκέτι παστοπήγια στήσαι δευτέρου γάμον,
ἄλλους μηκέτι γνώσεσθαι θαλάμους γαμηλίου,
ἀλλὰ τοῖς τέκνοις τοῖς αὐτοῦ τὸ κράτος συντηρήσει.
Ὁ μὲν οὖν Δοῦκας τοῖς θεσμοῖς τοῖς φυσικοῖς ὑπήχθη
καὶ τὸ θνητὸν καὶ γηγενὲς ἀπεφορτίσθη βάρους
- 6455 ἐν ἐπτασίθμοις ἔτεσι Ῥωμαίων βασιλεύσας·
ἢ δ' Εὐδοκία σύμπλοος ἐγένετο τοῖς τέκνοις
ναυβάτις χρηματίζουσα τοῦ καλλιπρώρου σκάφους.
ἀλλ' αἴφνης ἀγριάνουσαι σαρκὸς αἱ καταγιγίδες
ἐξήγειραν δυστάραχον ἄνεμον κυματίαν,
- 6460 ἐπήγαγον ναυτιασμοὺς ἐμέτους σκοτοδίνας,
B ἠπείλησαν τοὺς πλείοντας θέσθαι κυματοκλύστους·
πέλαγος γὰρ δυσχείμερον ὑπήνοιγε τὸ στόμα.
τί δὲ καὶ ποῖον τὸ συμβῖάν; ἄγε μοι, λόγε, φθέγγον,
μὴ παρὰ μέλος τὴν νευρὰν τὴν μουσικὴν ψαλάττιν.
- 6465 Ἦν Ῥωμανὸς τις στρατάρχος, ἐπίκλην Διογένης,
ἐπίχαρις, εὐπρόσωπος, τὸ γένος Καππαδόκης,
εὖ ἔχων κάλλους σώματος, εὖ δὲ καὶ βραχιόνων,
εἶδος πλουτιῶν ἐράσμιον, ἄξιον τυραννίδος.
οὗτος ἰδὼν τὰ πράγματα καὶ τὴν ἰσχὸν Ῥωμαίων

6446 καὶ θυμῶν R
6458 ἀγριαινουσαι M

6453 δεσμοῖς AM
6460 σκοτοδίνους MR

v. 6455 om R

quam impuberibus constitutis. sed enim quod futurum est, quavis re potius et valentius esse ac mortalium ratiocinationes et corda vincere videtur. quippe cum haec imperatrix odoraretur et totum mariti consilium animadvertisset, se ipsa terribilibus sacramentis quasi quibusdam vinculis adstrinxit et obligavit, pollicita nunquam se ad alteras nuptias progressuram, sed liberis communibus imperium conservaturam.

Secundum haec Ducas in fata concessit, et terrenam mortalemque molem deposuit, imperio septem annis administrato. successit ei coniux Eudocia cum liberis, in qua statim ab illius obitu saevientes carnis libidines procellam quasi quandam excitarunt. quid autem rei acciderit, indicare vera narratione libet.

Erat dux quidam copiarum, Romanus, cognomento Diogenes, natione Cappadox, vultu venusto, pulchro corpore, lacertis robustis, forma corporis amplissima pulcherrimaque ac regno digna. hic cum rem

- 6470 ἐπὶ γυναιῶν κείμενα, καὶ ταῦτα φυσιοῶντι,
ἐπὶ παισὶ τε τρυφεροῖς καὶ νηπιοδυνάμοις.
ὡς δράκων ἐπεσύριξε στρουθίοις ἀπτερώτοις,
καταπιεῖν μεγαλαυχῶν στόμασιν ὄστοφάγοις
αὐτὴν τὴν στρουθομήτορα μετὰ τῶν ὄρταλίων, C
- 6475 νήπιος, οὐδ' ἐγίνωσκεν ὡς λόγος ἰσοφόρος
εἰς γῆν ῥίπτει τὸν ἀετὸν τὸν ἀεροβυτοῦντα
καὶ στάλικες ἀγρεύουσι λινύπλοκοι τὰς ἄρκτους.
περινοστήσας τοιγαροῦν πόλεις περιθρακίας
ἤθροισε σμῆνος στρατιᾶς, ἐφώρησεν, ἀντήρην,
- 6480 ἐνύβριξε τοῖς κηπευταῖς καὶ τοῖς ἀμπελοκόμοις,
διαρπαγὴν ἐτίθειτο τὰ τῶν γαιομαχούντων.
ὀλίγον τι τὸ μετὰξὺ, καὶ βοῦς ὁ μυκητίας,
ὁ βοῦς ὁ μεγαλόστερονος ἐάλω κυναρίοις.
ἤχθη κολασθησόμενος, τόλμης ὑφέξων δίκας.
- 6485 εἶδεν αὐτὸν ἡ βασιλὶς, τὸ κάλλος κατεπλάγη,
καρδίαν ἐρωτότροπον ἔσχεν ἀπὸ τῆς θεᾶς,
καὶ παρ' οὐδὲν τὸ τόλμημα τοῦ Ῥωμανοῦ θεμένη D
κἀκείνους ἀθετήσασα τοὺς φρικαλέους ὄρκους
ἐρωτικῶς συμπλέκεται, μίγνεται τῷ δεσμῶτι,
- 6490 ἀντὶ φρουρᾶς ἀνοίγνυσι θαλάμους νυμφιδίους,
ἀντὶ κλοιῶν χαρίζεται πέπλους καταμαργάρους,
καὶ λέχος τὸ βασιλεῖον ἀντὶ χαμμιστρωσίας,
καὶ κράτορα καθίστησι θανάτου ἑυσαμένη

6472 ἐπεσύριξε MR 6475 ἰσοφόρος A 6476 αἰθοροβα-
τοῦντα AR 6478 θρακίους M 6479 μελισσῶν M 6486 εἰ-
χεν A βίας M

publicam administrari cerneret a muliercula fuce pingente faciem suam et teneris et imbellibus pueris, draconis in morem sibilo contra passer- culos implumes edito matrem una cum pullis devoraturum se minabatur, ignorans homo stolidus sagitta etiam aquilam aëra permeantem in terram deiici, et furculis per lineas plagas connexis ursos capi. cum ergo Thra- ciae vicinas urbes obisset, quodam velut apum examine collecto progredi coepit et seditionem concitare, hortorum vinearumque cultores laedere, praedae subiicere, quotquot armati semet opponerent. non multum intercessit temporis, cum bos ille mugiens et ingentis pectoris a canibus capitur et ad ludendas facinoris poenas abducitur. ad eius conspectu pul- chritudinem imperatrix obstupuit, amore capta est, perpetratum a Ro- mano facinus pro nihilo duxit, sacramentis illis horrendis plane spretis in amplexus captivi ruit, pro carcere sponsalem ei thalamum aperit, pro numellis vestes unionibus ornatas largitur, pro toro ex agrestibus fron- dibus humi parato lectum regium praebet, imperatorem denique renun-

τὸν Ἄιδου κινδυνεύοντα περιπεσεῖσθαι γνάθοις.

6495 τοιαῦτά σου τὰ παύνια, παῖκτα τροχὲ τοῦ βίου.

Ὡς δὲ παρῆλθε Ῥωμανὸς εἰς τηλικούτον ὄγκον,
ἀπὸ βαλβίδος ἔδειξεν, ἀπὸ πρωτοδρομίας,
οἷας ἀρρενωπότητος θέρημην ἐν στέροισι εἶχεν.

P 132 6500 οὐδὲ θελχθεῖς τῷ χρυσαυγεί περιπορφύρω φάρι

σκώληκος ἔζη βιοτήν ἀθλοῦ γαιοφάγου,
σκοτίος, ἐγκροπτόμενος θαλάμοις βασιλείοις,
καὶ φεύγων οἶον τοὺς ἐχθροὺς καὶ μάχας ἀλυσκάζων,
καὶ τοῖς κακοῖς καὶ φανλουργοῖς οὐκ ἐπισειῶν σπάθην·

6505 ἀλλὰ θυμὸν ἀναλαβὼν κατὰ τῶν ἐκ τῆς Ἄγαρ
καὶ τῆν τοῦ ζήλου κατ' ἀντιῶν σπασάμενος ῥομφαίαν,
καὶ γῆν τοῖς τούτων πτώμασιν ὡς δράγμασι καλύψας,
καὶ τοῖς ῥνεῖσιν αἵμοσι θαλάσσας σχεδιάσας,
ἔδειξεν οἷαν Ἀῖσονες τρέφουσιν εὐανδρίαν,

6510 ὁποίους τοὺς βραχίονας ἔχουσιν ἐν πολέμοις.

B
κἂν μὴ τοῦ φθόνου τὸ δεινὸν ἀπειρῆξε τὸν γενναῖον,
ἂν μὴ κακίας ἔχιδνα κατέφαγε τὸν ἄνδρα,
οὐδ' ἂν πυρφόρος ἔφυγε τὴν μάχαιραν τῆς δίκης.
ἀλλ' ἢ κακίας ἄκανθα καὶ τὸ τοῦ φθόνου πλῆκτρον

6515 κατεμωλώπισαν αὐτὸν ὑπὲρ σκορπίων κέντρα,
καὶ κόρας ἐξικέντησαν αὐτοῦ τὰς τῶν ἡμιμάτων.
ἦν μὲν γὰρ φύσει Ῥωμανὸς αὐθέκαστος, αὐθάδης,

6495 σοι M 6500 πυραυγεί M 6507 δράμασι M 6512 ἀλλ'
ἢ R 6515 σκορπίον κέντρον M

tiat eum qui iamiam Orco tradendus fuerat. hi tui sunt, o vitae rota, lusus.

At Romanus ubi tantum ad fastigium rerum praeter spem venisset, ab ipso limine primoque cursu ostendit quam virilis animi foret. non enim corpore's voluptatibus inhiabat, non aurea purpureaque veste delectatus, instar miselli vermis e terra pastum quaerentis, vivebat obscurus, regiis in cubiculis abditus, hostes fugiens, praelia detrectans, adversus improbos et nefaria designantes gladium non vibrans. excitato adversus Agarenos animo, vindice gladio in eos stricto, terra cadaveribus ipsorum veluti manipulis constrata, undis eorum sanguine tinctis, quae Romanorum fortitudo ac virtus foret et quos lacertos in praeliis haberent ostendit. quodsi strenuum magnanimumque virum invidiae malum non impediisset nec improbitatis vipera momordisset, ne calonium quidem quispiam gladium eius ultorem evasisset. sed enim malitiae spina et invidiae stimulus eum punxerunt acrius quam quisquam scorpius, ipsis etiam oculis erutis. erat enim alias Romanus a natura fe-

- ὑπέροφρος, φιλότυφος, φίλιαντος, αὐτογνώμων·
 τότε δὲ πλέον φρσηθεὶς ἀπὸ τῆς ἄλουργίδος
 6520 καὶ μείζω τῦπον προσλαβὼν ἄτε Ῥωμαίων ἄναξ,
 καὶ μὴν καὶ προσκτησάμενος γνώμην ἀστατουμένην
 καὶ τρόπον ἄλλοπρόσαλλον, καὶ πάντας ὑποπιτεύων
 καὶ πάντας ὑφορώμενος, οἰκείους, οὐκ οἰκείους,
 ὡς ἐπιβούλους, ὡς αὐτοῦ πτέρναν ἐπιτηροῦντας, C
- 6525 βαρὺς ἐδόκει καὶ πικρὸς οὐ τοῖς ἐν τέλει μόνον
 ἀλλ' ἤδη καὶ τῇ γαμετῇ καὶ τοῖς τοῦ Δούκα τέκνοις.
 ἐντεῦθεν λόγοι ψίθυροι καὶ συσκευαὶ καὶ δόλοι,
 ἐντεῦθεν μῖσος ἔκφυλον καὶ θήρατρα καὶ πάγαι.
 καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐσκέπτοντο τὸν κράτορα προδοῦναι
- 6530 ἄπονον ἀπραγμάτευτον θήραν ἐτοιμοτάτην.
 ἐκίονα δὲ τὸ κέρασμα τοῦτο τῆς προδοσίας
 ὁ Καῖσαρ ὁ ταυτόσπορος τοῦ Δούκα Κωνσταντίνος·
 τούτου γὰρ παῖς Ἀνδρόνικος ἦν τότε στρατιάρχης.
 κοινοῦται γοῦν τοῖς στρατηγοῖς καὶ τῷ παιδί τὸ σκέμμα,
- 6535 καὶ δίκτυον ἐπλέκετο κινδύνου τῷ δειλαίῳ,
 καὶ στόλισμα μελάμπεπλον ὑφαίνετο θανάτου.
 εἶχε μὲν οὖν τὸν Ῥωμαῖον περὶα Βυζαντίου D
 θηροκτονεῖν ὀρμώμενον καὶ κατατρέχειν λύκων
 ἐπιπηδῶντων ἱεραῖς προβατοφροῦροις μάνδραις.
- 6540 πτηγὴ δὲ πέλειά ποθεν ἐπιπερυσμένη

6519 ὑπὸ A	v. 6523 om M	6526 ἀλλά γε M	6529 ἐσπέ-
πτετο R	6532 αὐτόσπορος M	6536 στολισμὸν M	6538 λύ-
κουσ M	6539 ἐπιπηδῶντας M	6540 πελειᾶς M	ποτε A

rox, contumax, superciliosus, fastuosus, amans sui, iudicii proprii tenax; et hoc tempore magis etiam purpurae causa inflatus erat, quodque imperator Romanorum esset, animos maiores sumpserat. praeterea quaedam accesserat mentis inconstantia, mores variabiles, erga quosvis tam familiares quam alienos et extraneos diffidentia suspicax, quasi omnes ipsi insidiarentur. has ob causas gravis et acerbus esse videbatur non optimatibus modo sed etiam coniugi Ducaeque liberis. hinc secuti clandestini susurri, molitiones, doli, suorum odia, casses, laquei meditatum quo pacto citra laborem omnem et periculum imperatorem hostibus proderent. eius proditionis poculum Caesar Constantini Ducae frater, cuius filius Andronicus id temporis exercituum dux erat, miscebat. igitur cum filio ceterisque copiarum ducibus consilium suum communicat, quo periculosum rete misero nectebatur et vestis letifera texebatur. iam Diogenes in adversum Byzantio litus traiecerat, totis viribus invasurus et mactaturus lupos in sacrarum et Christianarum ovium caulas prosilientes ac grassantes, cum columba quaedam alicunde advolans pla-

ἐφίζησε τοῖς γόνασιν ἐν πετασμοῖς ἀψόφοις,
οὐχ οἷα πρὶν τῆς κιβωτοῦ προσπιῦσα τῷ στεγαστρῷ
καὶ λύσιν ἀπαγγέλλουσα καταφορᾶς ὑδάτων,
καὶ δένδρου φύλλον φέρουσα, καὶ παραμυθουμένη

6545 Νῶε τὸν κιβωτόκρυπτον, τὸν δεύτερον γενάρχην,
ἀλλ' οἰωνὸς ἀπαίσιος, ἀλλὰ κακῶν σημάντωρ,
δυσάγγελος φοιβάστρια, κακόμαντις προφῆτις.
ὃ μὲν οὖν κράτωρ τὸ πτηνὸν πέμπει τῇ βασιλίδι,
εὐάγγελον προσήμαντρον ὑποτοπήσας τοῦτο.

P 133 6550 ὣν γὰρ τις γλίχεται τυχεῖν, ἐκείνα καὶ δοξάζει·
καὶ ταῦτα πᾶσι κατὰ νοῦν, ὅσα καὶ κατὰ γνώμην.
ἀλλ' ἄρα δυσποτμότερον οὐδὲν ἐστὶν ἀνθρώπου
ἔχοντος τοὺς ἐχθροὺς οἰκίους ταυτοστέγους.
ἂν ἔνδον ἔχησιν τοὺς ἐχθροὺς, ἂν ἐφεστίους τρέφῃς,

6555 οὐ ῥύσσονται κινδύνων σε τὰ Βαβυλῶνος τείχη,
οὐ πύργοι Σεμιράμιδος, οὐ πυραμίδων πάχος.
ἂν τὴν προδότριαν ψυχὴν σύννοικον δυστυχήσῃς,
ἂν συνοικίῃς μετ' αὐτῆς ἐν ἀρραγαῖ φρονηῖ,
ἀλώσιμον τὸ φρούριον, ἀφύλακτος ἡ πόλις.

6560 Ἀλλὰ διηγητέον μοι τὰ περὶ Διογένους.

B βαρὺς μὲν ἐκατέρωθεν πόλεμος ἀνερράγη
μέσον Ῥωμαίων καὶ Περσῶν, ἄγριος θροῦς ἀνέβη.
μέγας ἐφώπλιξε θυμὸς ἄμφω τὰς στραταρχίας,

6541 πετρασμοῖς M 6542 οἶον R, ὥσπερ M 6548 δεινὸν M
6549 ὑποτοπάσας R 6551 πάσχει R, μάσση A 6553 αὐτο-
στέγους R 6557 δύσφρονον R 6558 αὐτῶν M 6559 ἐνά-
λωτος R 6561 πόλεμος τότε σοβαρὸς ἐκατέρωθεν ἐρράγη M
6563 μέλας R

cido alarum motu ad ipsius genua sese demisit, non qualis ad arcae tectum quondam convolans finem appetiisse diluvii nuntiabat et allato oleae ramo abditum in arca Noam, alterum humani generis auctorem, solabatur, sed augurium prorsus infaustum, malorum indicatrix, nuntia sinistra, vates adversi casus infelix. eam alitem imperator ratus augurium laetum esse ad imperatricem mittit. nam quae sibi evenire quisque desiderat, iis se potiturum opinatur; adeoque cuncti mente concipiunt ea quae voluntate appetunt. sed enim eo nihil est aerumnosius homine qui hostes domesticos et eiusdem tecti particeps habet. si domi adversarios alas, non te periculis eripere muri Babylonii queant, non Semiramidis turres, non pyramidum crassities. si proditor animus magno cum malo tuo tecum vivat, etiamsi cum illo degas in castello quopiam inexpugnabili, nihilo tamen minus et munimentum illud occupabitur et urbs quantumvis instructa defendi non poterit.

Nunc Diogenis casus narratione complectamur. grave ac ingens praelium utrinque movebatur, nimirum inter Romanos et Persas: duces

- καὶ πάντῃ περιέτρεχεν ἀνδροδάκτης Ἄρης,
 6565 τοῖς αἵμασι κατάβαπτος, φονολουτῶν τὰς χεῖρας,
 ὄλας θαλάσσας ἐκροφεῖν γλιχόμενος αἱμάτων.
 ὁ βασιλεὺς δ' ἐπέτετο πλευροκοπῶν, διώκων
 καὶ δορατείοις νύγμασι χέων ἐχθρῶν χολάδας,
 στρουθοιοφόντης, εἶποι τις, ἱέραξ ὠκνέτης,
 6570 στρουθοῖς ἀπαλοπτέρυξιν ἐπιροοιζῶν τὰ πτῖλα.
 προσητῆρ ἐδόκει τοῖς ἐχθροῖς, ἔμπυρος καταβάτης,
 ὑπόθεν ἀποδισκευθεῖς, ἀπορραγείς ἐκ νέφους.
 ἐγένοντο κατάλονται λύθροι αὐτῶ παλάμαι,
 φονοσταγῆς ἢ δεξιᾶ, φονόφυρτος ἢ σπάθη.
 6575 ἐξέρυθρον ἰμάτιον ἐφόρεσεν ἐκ φόνων,
 ὡς εἴ τις λέων ἐντυχῶν δειλοκαρδίῳ ζῳῶ
 ρήξει πλευρὰν τοῖς ὄνυξι καὶ λάψει τῶν ἐγκάτων
 καὶ δεῖξει ἐγκατάβαπτα τοῖς αἵμασι τὰ χεῖλη.
 ὑπὲρ αὐτὸν Βοιάρειων ἔδειξεν ἐκατόγχειρ,
 6580 ὑπὲρ αὐτὸν Ἐγκέλαδον, ὑπὲρ Τυφῶνος θράσος,
 φόνιος, ὄμβριμόεργος, ἀκάμας ὡς ἀδάμας.
 Ἦν ταῦτα, καὶ προσέβλεψεν ἡ νίκη τοῦς Ῥωμαίους,
 καὶ χαροπὸν ἐγέλασε, σὺν χρόνῳ τούτους γνοῦσα.
 ἀλλὰ γὰρ ἡ τριβάρβαρος ἐκείνη βασκανία

6464 πάντα M	6565 κατάλονται M	6566 βουλόμενος M
6567 ἐπέτετο M	6568 δόρατος τοῖς M	αὐτῶν χάλαζαν M
6573 αὐτοῦ AR	6577 πλευρὰ R	λαῖσει R, θλάσει M,
χρησεῖ R	6578 δεῖξειεν κατάβαπτα AM	6579 οὐδεις αὐ-
τῶν M	6580 σειρὰν ἐγκελάδου M	6582 τοῖς Ῥωμαίοις AR
6583 τοῦτο M		

utrinque magna ira concitati prouebant; Mars hominum perniciēs circumcursitabat undique, cruore respersus et in eo manus abluens, cum quidem integra sanguinis maria cuperet exsorbere. in hoc rerum statu hostes imperator invadebat, latera caedens, persequens, hastarum ictibus eorum viscera passim effundens: dixisset aliquis velocem accipitrem et vitae avicularum infestum pullos teneris alis praeditos magno cum alarum strepitu involare. nimirum ardentis presteris in morem, ex aere nubeque delapsi, in hostes videbatur irruere. manus sanguine tinctas habebat; dextra et gladius caedes stillabant; vestes cruore caesorum respersas et rubentes gestabat, perinde ac si leo quispiam timidum nactus animal eius latera discerpat unguibus et sanguinem promanantem hauriat indeque cruentata labra ostendet. non centimanus ille Briareus huiusmodi facinora designavit, Sirenum cantus superantia et Typhonis audaciam. nimirum caedes imperator caedibus cumulabat, fortia facta patrabat, indefessus adamantis in morem erat.

Dum haec ita gererentur, ad Romanos victoria post tempus haud exiguum pugnae iam pugnae spectabat, eisque laeto et hilari vultu arridebat, cum ecce barbarissimus ille livor et scelerata improbitas et

- 6585 καὶ τῆς κακίας τὸ στυγνὸν καὶ τὸ τοῦ φθόνου νέφος,
 D τοιαύτην λαμπροστόλιστον ἡμαύρωσεν ἡμέραν.
 ὡς γὰρ ὁ Καῖσαρ τοῦ δραμοῦ καὶ τῆς φυγῆς κατηῤῥξεν,
 ἄγοντο πάντες ἐκποδῶν, τὸν κράτορα λιπόντες.
 καὶ βασιλεὺς ὡς κολοιοὺς ἦν ἀπειλιωμένος,
 6590 καὶ τῆδε περιέβλεπε κάκει περιεσκόπει,
 καὶ μόνον ἔβλεπεν αὐτὸν ἐν βρόχοις δυσσεβάτοις.
 ἐντεῦθεν ἐπεπήδησαν πρωτόαρχοι βαρβάρων,
 συντρέχοντες προτρέχοντες, ἐρίζοντες ἀλλήλοις
 τίς ἂν συλλάβοι Ῥωμανὸν ζῶντα. καὶ τελευταῖον
 6595 ζωγορεῖται φεῦ ὁ βασιλεὺς βαρβαρικῆς παλάμιας,
 ὁ λέων θήρα γίνεται πανθήρων λωσσητήρων,
 ταῖς νυκτερίσιν αἰετὸς κρατεῖται χρυσοπτέρυξ.
 P 134 τὸ μετὰ ταῦτα τί καὶ πῶς καὶ μέχρι τοῦ προῆλθεν;
 ὁ βάρβαρος ὁ φύλαρχος ἐκεῖνος ὁ ζωγρήσας
 6600 τὴν βαρβαρόθυμον ψυχὴν ἀέλπτως ἡμεροῦται,
 βλέπει φιλανθρωπότερον περὶ τὸν βασιλεῦ·
 οἰκτερεῖ γὰρ καὶ βάρβαρος ἄνακτα δυσπραγοῦντα.
 ἐλέγχει τοὺς ταντογενεῖς τῷ βασιλεῖ προδότας
 Ῥωμαίους ὁ τριβάρβαρος, ἀλλόφυλος συμφύλους·
 6605 γίνεται προμηθέστερος αὐτῷ καὶ τῶν οἰκείων,
 καὶ κηδεμονικώτερος αὐτῶν τῶν ὁμογνίων.
 σπένδεται, καταλλάττεται, σύμμαχον νέμει χεῖρα,

6590 τῆδε καὶ περίβλεπτος M 6593 προστρέχοντες M 6598 τοῦ]
 ποῦ M 6602 δὲ M 6603 γὰρ αὐτογενεῖς M 6606 αὐτὸς M

nubes quasi quaedam invidiae diem tam splendidum deturpat et obscurat. nam ubi Caesar primus initium fugae fecisset, universi relicto imperatore semet in pedes coniciebant. hoc modo imperator denudato graculo consimilis factus hac illac circumspexit, seque solum intra laqueos inextricabiles delatum videbat. secundum haec praecipui barbarorum proceres in eum ferociter irruunt, una currentes, alter alterum antevertentes, inter se decertantes quisnam ex omnibus Diogenem vivum suam in potestatem redigeret. ad extremum (heu) barbarorum in manus imperator venit; leo furentium pantherarum praeda fit; auratas alas habens aquila capitur a noctuis. quid deinceps evenit? quo pacto res gesta? quem exitum habuit? barbarus ille gentis princeps, qui Diogenem vivum ceperat, praeter omnium spem animum insolentem ac barbarum cum miti commutat, et imperatorem perhumaniter intuetur. quippe hominibus etiam barbari mens erga regem adversis iactatum casibus commiseratione tangitur. itaque vir ceteroqui terbarbarus cognatos imperatoris et Romanos, extraneus cives et gentiles proditionis coarguit; maiorem eius curandi fovendique causa sollicitudinem suscipit quam ipsomet familiares et propinqui; foedus cum eo ferit, gratiam mutuam conciliat,

- ἀνακτησόμενον αὐτῷ πέμπει τὴν κρατορίαν.
ἤλυξεν οὖν ὁ Ῥωμανὸς ὡς θῆρ ἐκ γαλιάγρας,
- 6610 ὡς ἐκ βροχίδων ἀετός, ὡς ἔλλοψ ἀπ' ἀγκίστρον,
καὶ πάλιν ἦν ἐπίσιμος ἀρθῆναι πρὸς τὸ κράτος.
ἀλλὰ συνέχεεν αὐτῷ καὶ τὰς ἐλπίδας φθόνος·
γρόμμιατι γὰρ κατὰπτερα πάντη περιεφοίτων
πύσας ἀποτειχίζοντα τῷ Ῥωμανῷ τὰς πόλεις.
- 6615 ἐντεῦθεν ὁ ταλαίπωρος ἔρημος περιήει,
ἄφιλος, ἀβοήθητος, ἄλλος Βελλεροφόντης,
τοῦ κράτους ἀποσφαιρισθεὶς ὡσπερ ἀπὸ Πηγάσου,
ἔτεισι μόνοις ἐν τρισὶ τοῦ κράτους ἀπολαύσας.
Ἄλλ' οὐδὲ πάλιν ἢ πνρὰ τοῦ φθόνου κατεσβέσθη·
- 6620 ὁ γάρ τοι Δοῦκας Μιχαὴλ ὁ παῖς τοῦ Κωνσταντίνου
πρὸς τὴν ἀκμὴν ἐπαναβὰς ἤδη τῶν νεανίσκων
καὶ χνοῦν ἐπαγγελλόμενος ἰούλον τοῖς κροτάφοις,
τῷ Καισαρι χρησάμενος τῷ θεῷ συνερίθω
καὶ τοῖς ὑπερισχύουσι καὶ τοῖς ἐν στραταρχίαις,
- 6625 ἐγκαθιζάνει μὲν εὐθὺς τοῖς θρόνοις τοῖς πατρῷοις,
καὶ τὴν τεκοῦσαν στένονσαν πολλὰ καὶ γοωμένην
τῶν περιβόλων τῆς ἀρχῆς ἄκουσαν ἀπελυῖνει
καὶ τίθησι μονάστριαν, καὶ κείρει τοὺς πλοκάμους
οὐς χάριτες ἐμύσχευόν ποτε μυραλοιφίας,
- 6630 καὶ σκοτεινότελλον τὴν πρὶν χρυσόπελλον δεικνύει.
- 6609 γοῦν M 6611 ἐπίδοξος? 6615 περιέστη M 6617 ἀπο-
σφαιρισθεὶς M v. 6618 om R 6622 ἐπαγγειλάμενος M
6623 συναρίθμω M 6624 στραταρχία R 6630 λαμπρό-
πεπλον M

manus auxiliares porrigit, cum suis ad recuperandum imperium ablegat. hoc pacto Romanus belluae alicuius in morem e carceribus ut e laqueis aquila evasit, ut acipenser hamo semet expedivit, rursus imperii fastigio se potiturum sperans. verum has quoque spes irritas ei fecit invidia. nam literae celerrimis nuntiis ad quasvis regiones erant missae, quibus denuntiabatur ut Romanus universis urbibus excluderetur. hinc factum ut miser ille desertus ac solus obvagaretur, ab amicis destitutus, egens opis et auxilii, novus quasi quidam Bellerophontes, sic nimirum imperio deiectus et excussus ut ille Pegaso, cum eo tribus tantum annis frui contigisset.

Verum ne sic quidem invidiae flamma potuit extingui. nam Michaelus Ducas, Constantini filius, qui iam adolevisset ac primam barbæ lanuginem in malis ostentaret, opera patris Caesaris usus, itemque reliquorum procerum et ducum militarium, paterno se in solio collocavit, et matrem gravissime plorantem suasque vices deflentem et reluctantem augustis aedibus expulit, vitæque solitariae tonsis capillis, quos antea Charites ipsae unguentis delibutos irrigarant, et aureo vestitu cum nigro

- μαθῶν δὲ καὶ τὸν Ῥωμανὸν πάλιν βασιλειῶντα,
καὶ πάλιν ἧς ἐκπέτωκεν ἀρχῆς ὀρεκτιῶντα,
καὶ μάχιμον ἐγείροντα κεντρῖον ὡς σκορπίον
πέμπει τοὺς πολεμήσοντας καὶ τοὺς συλληψομένους.
- 6635 καὶ πάλιν φεῦ ὁ δυστυχῆς Θεράτριος περιπίπτει,
ζωργεῖται καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τοὺς κύκλους ἀσβολοῦται,
ἐν λοπρογαίῳ καὶ σκληρῷ ῥιπιεῖται νησιδίῳ.
Ἀπαλλαγείς δὲ Μιχαὴλ τῶν παρεσιῶτων φόβων,
ἀχέμαστόν τε τῆς ἀρχῆς παραλαβὼν τὸ σκάφος,
- 6640 Θροῦβους μὲν ἀρεῖκούς καὶ Θωρακοφορίας
καὶ Θροῦν τὸν ἐνυάλιον καὶ μόχθους καὶ κινδύνους
οὐδ' ὄναρ ἐφαντάζετο, σχολάζων δὲ ταῖς βίβλοις
νύκτας ἀϋπνοὺς ἵανεν, ἄλλος ἦν Δημοσθένης
ἢ Αἰδύμος χαλκέντερος, Ἀλεξάνδρεις τὸ γένος,
- P 135 6645 ὃν οὕτως ἐπωνόμασαν ὡς ἐν τῷ χαίρειν λόγοις
ἀπόσιτον γενόμενον ἡμέρας ἐπὶ πλείους.
ἐντεῦθεν ἀνεγράγησαν ἐπίρροιοι βαρβάρων,
καὶ πάλιν ἐφυσήθησαν λαίλαπες πανταχόθεν,
καὶ φλόισβους ἀνωρύοντο καὶ παφλασμοὺς ἐποίουν·
- 6650 οὐ γὰρ παρῆν ὁ ναύαρχος ὁ ταύτας ἀλεξήσων,
καὶ γῆθεν ἀνεφύησαν βλαστήσεις ἀχερδάδεις.
ὁ γὰρ τῆς χώρας γεωργὸς ἔζη κοχλίῳ βίον,

v. 6634 om R 6637 ῥιπιεῖται M 6639 κράτος M 6650 ναύ-
αρχος ταύτας ἀπαλεξήσων AR

commutato addixit. praeterea comperto Romanum de integro regnum affectare, deque imperii, quo semel excidisset, recuperatione cogitare, ac pugnacem illum stimulum in morem scorpii rursus erigere, misit qui bellum ei facerent hominemque comprehenderent. hoc modo miserimus iterum in laqueos incidit, vivus capitur, oculis spoliatur, in sterilem ac duram insulam deportatur.

Ceterum Michaelus terroribus et periculis liberatus praesentibus, imperioque iam tranquillo potitus, bellicos tumultus, armorum gestationes, classica militaria, labores, pericula, ne per somnum quidem imaginabatur aut tractabat, sed libris incumbens totas noctes insomnes exigebat. alius scilicet Demosthenes quidam erat, aliusve Didymus Alexandrinus, cognomento Chalcenterus, sic athenis ab intestinis nuncupatus, propterea quod mirificam e literarum studiis voluptatem capiens in multos dies cibis caruerit. eam ob rem accidit ut barbari passim irruerent, ac undique rursum procellae se commoverent gravesque turbas et strepitus excitarent. nec enim praefectus aliquis navium ad manum erat, qui in hisce tempestatibus suorum salutem consuleret easque compesceret. itidem e terra germina quaedam herbaeque malae proveniebant, quod cultor agri testudinis vitam ageret, raro in publicum prodiret, mox se

- ὄλγα προερχόμενος καὶ πάλιν ὑποφεύγων
καὶ πάλιν ἐλυτρούμενος τοῖς δόμοις ὡς ὑστράκοις,
6655 ἢ μᾶλλον ὡς βυθότροφος πίννα χωματοφάγος,
δέομενος τοῦ νύξοντος εἰς βασιλείους πράξεις
καὶ χορήζων ὑπομνήσοντος ὅτι Ῥωμαίων ἄρχει.
ἐντεῦθεν πάλιν εἰσπυσαν δράκοντες χασμαίαι,
καὶ πᾶν Ῥωμαίων ὄριον ἐρρόφουν ὡς νοσσίον.
6660 ἦν οὖν βαρὺς σχετλιασμὸς κατὰ τοῦ βασιλέως,
καὶ πάντες ἐπαθαίνοντο βλέποντες τὰ Ῥωμαίων
οὐκ ἐπὶ γόνυ κείμενα μόνον οὐδ' ἐπὶ στόμα,
ἀλλ' ἤδη διαρρεύσαντα καὶ καταμαρανθέντα.
εἰς δέ τις μεγαλογενῆς καὶ τῶν ἐκ πρώτης ῥίζης,
6665 γεραίτερος μακρόβιος, Πύλιος ἄλλος Νέστωρ
(Βοτανειάτην ἔλεγον ἐκεῖνον Νικηφόρον),
ἐμπειροπόλεμος ἀνὴρ, καταβελῆς τὰς σάρκας
ἕτε πολλαῖς ἐνηθληκῶς μάχαις ἐξέτι βρέφους
καὶ γεγονῶς ἀρεϊκῶν μεστὸς Ὀλυμπιάδων,
6670 χεῖρα προσεταιρίζεται μυρίαν συμμαχίδα,
καταλαμβάνει Νίκαιαν, πέμπει πρὸς τὸν κρατοῦντα
γράμμα παραιντήριοιον δῆθεν, αὐτὸν συμπεῖθον
ἀναιμωτὶ τῷ γέροντι τῶν σκήπτρων ὑπεκστῆναι,
αὐτὸν δ' ὡς ἀπειρόμαχον ζῆν ἐν ἀπραγμοσύνῃ.
6675 καὶ τί πολλὰ καὶ περιττά; φθάνει τὴν βουσίδα,

6653 προερχόμενος M 6659 ἐξόφουν R v. 6665 om M
6667 καταμελής AM 6670 χεῖραν M κυρίαν M 6672 προσ-
αινετήριοιον M 6675 Βυζαντίδα AR

vicissim ex hominum conspectu subduceret, domi tanquam intra testas occultatus lateret, prorsus uti pinna degens in fundo, hominis egens opera pungendo ad negotiorum imperii procurationem exstimulantis, et in memoriam ei revocantis quod Romanis cum potestate praeesset. hinc rursus dracones hiantes prodire, qui fines Romanorum ceu volueris pulum deglutiebant. erant ergo querelae graves de imperatore, cunctis cum dolore videntibus res Romanas non tantum in genua vel ipsum in os collapsas, verum etiam plane diffluentes ac marcescentes. tandem magno quidam principeque loco natus, iam provecta aetate, Nestori Pylio aequalis, cui nomen erat Nicephorus Botaniates, vir bellicis in rebus experientissimus, toto passim corpore cicatrices ferens, uti qui a puero multis in praeliis fortiter cum hoste pugnasset, iamque Mavortias olympiades complures attigisset, hic ergo tandem manum sibi quandam opitulatricem adiungens Nicaeam occupat, et literis ad imperatorem perscriptis hortatur ut volens imperio sibi cederet absque sanguinis effusione, ac vitam ipse bellorum praeliorumque rudis quietam et a negotiis immunem ageret. quid multis rem commemorem? Byzantinam urbem Botaniates occupat, et purpura quidem ipse auro intertexta et distincta

B

C

καὶ πορφυρίδι μὲν αὐτὸς κοσμεῖται χρυσοπάστῳ,
ὃ πρὶν δὲ κράτῳ Μιχαὴλ γίνεται μελαμφόρος,
ἔτεσιν ἕξ γευσάμενος τοῦ βασιλείου κράτους.

D ἀλλὰ γὰρ ἐκλαθόμενος αὐτοῦ τε καὶ τοῦ γήρως

6680 ὁ γέρων ὁ παλαιγενὴς οὗτος ὁ Νικηφόρος
τῇ γαμετῇ τοῦ Μιχαὴλ ζεύγνται νόμῳ γάμου,
καὶ ταῦτα γέρων τρυφερᾷ, πέμπελος νεαζούσῃ·
αὐτὸν δὲ βαρυνόμενον καὶ δυσανασχετοῦντα
τῆς Ἐφεσίων πόλεως ποιμένα καθιστάνει.

6685 καμύτων δ' ἀπεχόμενος τῶν κατὰ τοὺς πολέμους
ἐκάθητο χρυσοφορῶν, κοσμούμενος ἀμφίσις
ἀκτῖνας ἀπαγάζουσι πυρράζοντος χρυσίου,
λουτροῖς καὶ πότοις καὶ τρυφαῖς εὐδαῖμον γήρας βόσκων,
χρυσόπτερος, ἃν εἴποι τις, κύκνος ἀγαλματίας,

P 136 6690 ὁπότε δύνειν ἔμελλε καὶ κρύπτεσθαι τῷ τάφῳ,
ἀρχόμενος ἠδύνεσθαι κεῖφραίνεσθαι τῷ βίῳ,
τριγέρων ἀπαλόβιος, σπάταλος, τρυφητίας.
καὶ τὰ μὲν πράγματα χερσὶν ἐπίστευεν ἀνθρώπων
βαρβαρίζοντων τὴν φωνὴν μηδ' ὀρθοροημονούντων,

6695 κρατῆρα πανημέριον ιστάντων καὶ πινόντων,
οἷς ἦν τὸ γένος τριδουλον, καὶ πάπποι καὶ πατέρες
τριβάρβαροι, καὶ τὴν ψυχὴν βάρβαροι καὶ τὴν γνώμην,
καὶ σκυθογλώσσους λαλιάς δυσφράστως λαλιγοῦντες,

v. 6678 om R
ἀφιστάμενος R
των M

6679 γήρως AM
v. 6690 om M

6685 ἀποσχόμενος M,
6695 κράτορα et ἐσθόν-

6698 δυσφράστους AR

exornatur, Michaelus autem, non ita pridem imperator, in monasterium detrusus vestitu nigro induitur, cum ei sex annis imperio regio frui contigisset. sed enim Botaniates ille multo senio gravis, non sui tantum verum etiam provectae aetatis oblitus, antecessoris Michaeli coniugem legitimo sibi matrimonio copulat, senex mulierem teneram et delicatam, capularis et funeri destinatus vegetam atque iuvenem. cumque sortem suam aegre molesteque ferret ac deploraret Michaelus, Ephesinae urbis pastor ab imperatore constitutus est. secundum haec Nicephorus omnis laboribus bellicis auro gravis sedebat, ornatus vestimentis quae aureos quasi quosdam rutilantesque radios de se spargebant, felicem beatamque senectam lavacris et conviviis et voluptatibus fovens. non abs re quis dixerit eum fuisse consimilem cygno alis aureis exornato et afflabre pictum referenti, qui iam moriturus et obruendus sepulcro hilaritati sese dat, vitae studio tenetur. quippe senecio delicatae vitae semet addicebat, luxui deditus ac plane voluptarius. interim publicorum negotiorum procuracionem committebat hominibus linguas barbaras usurpantibus, recte loqui nescientibus, totos dies in crapula et ebrietate contentibus; quorum et familiae et parentes et avi maxime serviles erant,

ὡς εἴ τις μεγαλόφορον πιστεύσειε φορτίδα

- 6700 ἀνεπιστήμοσι σκαιοῖς ἀχρείοις κυβερνήταις.
αὐτὸς δ' ἐπιπορούμενος χρυσοσιλβους πέπλους B
καὶ βύσσινα χρυσοῦφῃ μαργαροφόρα φάρη,
καὶ βάμμιαι πορφυρανθεῖ λάμποντα καὶ χρυσίω,
καὶ χρώμενος ἐξ ἀμοιβῆς ἀμφίοις ἐπαλλήλοις,
- 6705 ἔφ' ὑψηλῶν ἐκάθητο θρόνων ἀργυροήλων,
κοσμηῶν τοῖς ἀξιώμασι πάντας τοὺς προσιόντας,
χαλκεῖς, δρυτόμους, σκαφευτάς, ἐμπόρους, γαιομάχους,
κρηπιδοπάλας, σχοινουργούς, κναφεῖς, ἀμπελεργάτας,
καὶ χυδαιῶν τὰ τίμια, καὶ τὰ λαμπρὰ ἠναιῶν,
- 6710 καὶ τηλικαύτην εὐκλειαν κατάγων εἰς βαναύσους,
ἣν ἔπαθλον ἐδίδοσαν οἱ κράτορες οἱ πρόην
ἀνδραγαθίας καὶ χειρῶν κατορθονῶν μεγάλα, C
καὶ ταῦτα τοῖς ἐξ αἵματος καὶ γένους λαμπροσπόρου.
τοιούτοις ἔργοις ἔχαιρε, τοιούτοις ἐπηγρύνει.
- 6715 κὰν μὴ τινες αἰτήσαιεν ἀξιωμάτων ὕψη,
δεινοπαθῶν ἐφαίνετο καὶ κρίνων ζημιούσθαι.
τὰ δ' ἄλλα πάντα πάρεργα καὶ τὸ μηδὲν ἠγείτο,
κὰν τὰ Ῥωμαίων ὄσια στενοῖντο τοῖς βαρβάροις,

6701 ἐπιτεροόμενος χρυσοσιλβους πέπλοις M 6702 βυσσίην
χρυσοῦφῃ μαργαροφόρῳ φάρει M 6703 λάμποντι M 6705 ἀρ-
γυροῦλων R 6707 δ' εὐστόμους R 6708 κρηπιδοπάλας AM
6710 εὐνοίαν M 6717 ἠγείται M 6718 στενότων τῶν
βαρβάρων M

tam animo quam indicio barbarissimi, linguis Scythicis, intellectu pronuntiatuque difficilibus garrientes. quibus sane rem publicam administrandam credens non aliter agebat ac si quis ingentem navim onerariam gubernatoribus imperitis, ineptis, nullius usui committat. ipse vero, ceu dictum modo, delectationem capiens ex fulgentibus auro vestibus deque bysso confectis et propter unionum copiam gravibus ac purpureo colore tinctis palliis, quibus per vices aliis atque aliis utebatur, sublimibus et argenteis in solis considerebat, quosvis accedentes praefecturis et officii publicis ornans, nimirum excusores, materiarios, fossores, mercatores, agricolas, crepidarios, funarios, fullones, vinitores, vulgo prostituens et foede polluens res veneratione dignas et splendidas, eamque benevolentiam erga sordidos opifices declarans quam superiorum aetatum imperatores impertiri solebant quasi praemium fortitudinis et rerum praeclare gestarum, non quibusvis sed claro tantum sanguine prognatis. huiusmodi ergo rebus occupabatur planeque intentus erat. quodsi nulli ventitarent qui dignitates amplissimas peterent, cum indicatione magni doloris damnum quasi quoddam facere se putabat. cetera velut accessoria proque nihilo ducebat, sive fines imperii Romani a barbaris artiores redderen-

κἄν ἐλεπόλεσι πολλαὶ πόλεις κρισκοποῖντο.

6720 οὕτως ἐν ἔτεσι τρισὶ τοῦ κράτους ἀπολαύσας
βίον λοιπὸν μεθίσταται τοῦ βυσιλείου κράτους.

Ἄλλὰ λοιπὸν εἰς σιωπῆς ὄρμον ὁ λόγος στήτω·

πελάγους γὰρ Ἀτλαντικοῦ χύσις ἀνέρωγέ μοι,

D ἀριστοουργήματι λαμπρὰ γενναίων βασιλέων,

6725 ἀνδρῶν ἡρώων ἐγγενῶν ἀλκίμων μεγαθύμων,
ᾧν οὐδὲ γλώσση δυνατὸν τοὺς βίους διαπλεῦσαι

ἤδη λοιπὸν ἐκκύπτουσι τρισαριστεῖς σπηπτοῦχοι

Κομνηνιάδαι κράτορες μεγαλοουργοὶ γεννάδαι,

Φαλάσσας πελαγίζοντες τῶν τροπαιουχημάτων,

6730 ἅς οὐδ' αὐτὸς ἂν Ἡρακλῆς ὁ καρτερὸς περάσοι.

καὶ τοίνυν ἀναψώμεθα κάλων προμνήτην ᾧδε,

τοῦ πλοῦ τὴν κόπην σχάσαντες καὶ στελλαντες τὴ λαίφη·

οὐ γὰρ περάσιμά φασι τὰ τῶν Γαδείρων πέρα.

6719 κρεσκοπούντων M vv. 6720—21 om R 6723 ἀντλα-
τικῆ M 6727 ἐγκύπτουσι M, ἐκπίπτουσι R 6728 γεννά-
δες M 6729 Φαλάσσαις A 6730 ἀν] ὁ M περάση M
6731 προμνήτην M, προμνήτην AR 6733 notum proverbium
hoc ex Pindaro desumptum. utitur etiam Basilius in epistola ad
Postumianum: τὸ δὲ πρόσθε Γαδείρων μὴ περατὸν εἶναι ἀνθρώποις.
et Basilacas in monodia de morte fratris: μέχρι καὶ εἰς ωκεανὸν
ἔσπεριον ἐξέτεινας τὸν ἀπόδημον· τὸ δὲ πέραν Γαδείρων οὐ περα-
τόν. MURSIUS, post v. 6733 AR:

Λέγνυσο τοῖον δῶρον ἀφ' ἡμετέροιο πόνοιο,
ὀλβιόδαρε ἄνασσα, κυδίστη, ἀριστοτόκεια,
ννὲ χαριτοπρόσωπε μεγαθενέαν βασιλῆων
ἦν πλέον ἀπαστράπτουσαν ἐυβλεφάροιο σελήνης
5 εἰς γάμον ὀλβιον ἤρατο νυμφιδίοις ἐπὶ λέκτροις
πορφυρόπαις γόνος Ἀύσονάνακτος καρτεροθύμου,
Ἀνδρόνικος μεγάθυμος, ἑυμμελῆς πολεμιστῆς,
ὃ γέρε πρῶτα σεβαστοκρατορῆς νεῖμ' ὃ φντεύσας.
εἰς τοίνυν λυκάβαντας ἀπειρεσίους ἐλάσειας.

deinde R:

ἄλλ' ὦ Μανασῆ θελξικάρδιον στόμα,
Ὅρφεύς νεαρὲ τοῦ παλαιοῦ βελτίων,

tur, sive bellicis machinis urbes oppugnatae diriperentur. hoc modo tri-
bus annis imperio potitus vitam cum regno reliquit.

Enimvero deinceps oratio nostra in silentii portum sese conferat.
nam mare quasi quoddam mihi praeclarorum facinorum rerumque fortiter
gestarum a generosis imperatoribus aperitur, a viris inquam heroicis,
generis nobilitate praestantibus, strenuis, magnanimis; quorum semitas
ne linguae quidem quasi navigio permeare licet. quippe secundum haec
spectandos sese praebent imperatores fortissimi Comneniadae, qui traie-
cere veluti quaedam integra victoriarum et tropaeorum maria, quae vix
acer ille Hercules emetiri potuisset. quapropter hic sane rudentem,
remis inhibitis velisque collectis, alligemus. nam quae ultra Gades sita
sunt, uti proverbio dici consuevit, transfretando non fas est adire.

τὴν γλυκερὰν ψάλαξον αὐθις κηθάραν,
καὶ σὴν πρόσοψιν ὑπόδειξον τοῖς φίλοις,
5 καὶ προσλαλήσεις τοῖς μαθηταῖς ὡς πάλιν.

postremo codex quidam Labbeanus:

βίβλος πέφυκα πρὸς λόγους γηροτρόφος,
γηρῶσα τῷ νῶ καὶ νεάζουσα πάλιν,
τῶν γραμμάτων καίνισμα ἐκ πολλαχόθεν.
τοῖντι πρὸ ἔνδον εἰσφέρω τῶν ἐγκάτων
5 βίους ἀνάκτων τῆς νέας Ῥωμαῖδος,
Ῥώμης παλαιάτης τε καὶ τριπεμπέλου
πολλῶν τε πάντων τῶν βεβασιλευκότων
Πέρσαις τε Χαλδαίοις τε καὶ Ἀσσυριοῖς·
πόνημα καὶ γὰρ πανσόφου Κωνσταντίνου
· 10 πέλω Μανασῆ ταῦ γραμματικοτάτου.

INDEX GRAMMATICUS.

- ἄβροκόσμητος 5776.
 ἄβρόσιτος 5935.
 ἄβροστόλιστος 3838.
 ἄβροτράπεζος 3372.
 ἄγαθότροπος 5608.
 ἄγλαρχία 2328, 6020.
 ἄγλαφυτέντος 4260.
 ἄγριοβάραρος 4350.
 ἄγριογνωμοσύνη 4477.
 ἄγριόθροος 6197. ἄγριόθροος 6018.
 ἄγριοκέντρος 3763.
 ἄγριόκεντρος 4634.
 ἄγριόπνοος 4040, 4185. ἄγριό-
 πνοος 3777.
 ἄγγεσίμαχος 5490, 6287.
 ἄγγιθεάζειν 4985.
 ἄγγιθυρεῖν 5227.
 ἄδάμας ἀνάμας 6581.
 ἀειβλαστός 189.
 ἀεροδόμος 143.
 ἀθεμοπραγία 4418.
 αἰθεροπόρος 250, 5840.
 αἱματοβαπτός 3179.
 αἱματοφύροτος 1416, 3528.
 αἱματοχάρτος 2697.
 αἱμοφόροντος 1417, 2063.
 ἀκανθοβελής 4774.
 ἀκανθόκεντρος 5778.
 ἄληθος 3627.
 ἄλλοβλάστητος 6438.
 ἄλμοποτιστρια 6405.
 ἄλουργόχορος 262.
 ἄλυσιδούν 5918.
 ἀμαξοτροχός 6427.
 ἀμετάκλιστα νήματα 1145.
 ἀμπελεγάτης 6708.
 ἀμπελοκόμος 6430.
 ἀναζωοῦν 6105.
 ἀναιρέτης 3953.
 ἀνδραδεφρόπαις 6148.
 ἀνδροδιώκτης 6564.
 ἀνδροκάρδιος 1271, 1705.
 ἀνδρόνους 5704.
 ἀνδρόσπλαγχνος 5704.
 ἀνεμόπτερος 3652.
 ἀνεμόστολος 3652.
 ἀνδόχορρα 129.
 ἀνθρωποβόρος 3249.
 ἀνθρωποφόντης 3605.
 ἀνθυποκουρούεσθαι 2900.
 ἀνίουλος 1060, 3859.
 ἀντεγχαράττειν 4338.
 ἀντενώπιος 3725, 3749, 4075.
 ἀντεπαυγάξειν 5959.
 ἀντεπεγείρειν 3743.
 ἀντεπισκοτεῖν 3078.
 ἀντεριστᾶν 5139.
 ἀντεφοπλίξειν 2206, 3651.
 ἀνυπόφορον πάθος 2695.
 ἀξιόσεπτος 4230, 5083.
 ἀπαλόβιος 6692.
 ἀπαλόπνοος 3928, 4123, 4871.
 ἀπαλοπτέρυξ 6570.
 ἀπαλόψυχος 4130.
 ἀπειράριθμος 951, 1266, 1368,
 3764.
 ἀπειρομάχος 6674.
 ἀπειρομέριμος 6431.
 ἀπειρομέτρος 6034.
 ἀπειρόπλεθρος 5879.
 ἀπειραντολεσχία 3210.
 ἀπειρικόσμητος 31.
 ἀποκτυστήρ χαλινού 6153.
 ἀργοπορία 4051.
 ἀργόπους 3559.
 ἀργυροσάπλιγξ 2334.
 ἀργυροχειμών 6257.
 ἀριστοβουλία 3140.
 ἀριστούργημα 6724.
 ἀριστουργία 6359.
 ἄρκος 159.
 ἄρματηλάτης 1042.
 ἄρματα 5937: arma, Ducas histo-
 riae Byzantinae c. 24 p. 84 d: δόρυ

- τζάγρας και πᾶν εἶδος ἀρμάτων.
 et c. 28 p. 107 a: καλῶς ἠσφα-
 λιμένον ἐν ἄρμασι και ναυσι.
 et p. ead. d: εἶχε γὰρ πᾶσαν ἐν-
 τὸς και ἀρμάτων και βρωμάτων
 και παντοίων χειῶν και νέων
 πλείστον παντοίαν παρασκευὴν
 ἱκανήν. idem c. ult. ἐν τε πολε-
 μικαῖς και ἀρμάτων πληθύν. Io.
 Scylitzes: ἔππων και χρημάτων
 και ἀρμάτων ἐγένετο κύριος. au-
 ctor Graecobarbarus: ὄλος και
 κάμπος ἔγειμεν ἄρματα και δοξά-
 ρια. δοξάριον est arcus; hodie
 δοξάρι dicunt. hinc ἀρματώνειν
 armare. auctor Indicis in quo ex-
 ponuntur vocabula quibus utitur
 Homerus Graecobarbarus in Iliade:
 ὀπλίζονται ἀρματόνονται. item:
 ὀπλίται ἀρματωμένοι. et στόλον
 ἀρμάδων. vide Glossarium Ce-
 dreni et Nicetae. FABROTUS.
- ἀρματοστρόφος 2030.
 ἀρρενώφραν 6226.
 ἀρρενωπότης 1257. 6498.
 ἀρρητουργεῖν 2029.
 ἀρρητίδατος 2350.
 ἀρτίκυκλος 112.
 ἀρτίφωντος 2291.
 ἀρχιδύτης 4996.
 ἀσηκῆτις 4114.
 ἀσκότατος 4620.
 ἀστερολεσχεῖν 3935.
 ἀστερολέσχης 2047, 2098.
 ἀστεροσκόπος 1845.
 ἀστροφύτευτος 132.
 ἀτεκνοῦν 3704.
 αὐθρομαιμονεῖν 3938.
 αὐλάκισμα 2549.
 αὐξίφωντος 5715.
 Αὐσονάναξ 2550, 3294.
 Αὐσονάρχης 3212, 4110, 5589.
 Αὐσονοκράτωρ 3189, 6059.
 αὐτάναξ 2343, 2468, 3203, 4189,
 4609, 4707, 5410, 5605, 5647,
 5697, 5788.
 αὐταρχος 3867, 5410, 6245.
 αὐτόβαπτος 1163.
 αὐτοτίγρις 2234.
 αὐτοργός 5200: colonus. vide Meur-
 sii Glossarium. FABR.
- ἀφανιστήριον πῦρ 3099.
 ἀφθαρτοδοκηταί 3266.
 ἀφθονόχυτος 6264.
 ἀφιλοχρήματος 3426.
 ἀχαρίτως 99.
- ἀχαριτώτως 5532.
 ἀχειρόκλωστος 176.
 ἀχερωδῶδης 6651.
 ἀψινθιάζειν 4536.
 βαδνηκτῆμα 2606.
 βαθύροδος 411.
 βαθύτροπος 5313.
 βαθυφάραγγες λόφοι 4817.
 βαρβαρόθυμος 6599.
 βαρβαρότροπος 3999.
 βαρυνθίας 5142.
 βαρυνθρος 1460, 2290, 3019. βα-
 ρυνθρος 2459, 2657, 3751.
 βαρυνθμεῖν 1331, 2000.
 βαρυνπενθεῖν 1331, 1848.
 βαρυνχολος 5711.
 βασιλεύσας ἐκείνον 2442.
 βασιλεύτατος 5813.
 βδελυρότης 4662, 5091.
 βεβηλοτροπία 3046.
 βελεμνοτοξοφόρος 564.
 βηματισμός 6423.
 βιαιοκῦμα 3746.
 βίος τρυφερῆβιος 5037. βλαστός
 κακόβλαστος 4657. δίφρος χου-
 σόδιφρος 5056. δωρεά μεγαλό-
 δωρος 2168. ἐννή μαλακόεννος
 5844. θροῦς κακόθροος 5523.
 ἰσγὺς ὑπερίσχυρος 3568. κράτωρ
 αὐσονοκράτωρ 3189 αὐτοκράτωρ
 3189, μονοκράτωρ 2327, σκη-
 πτοκράτωρ 5178. μάχη δύσμα-
 χος 5994, ἰσχυρόμαχος 1334 et
 3196, κρετορόμαχος 3712. μέτρα
 ἀπειρομέτρα 6034, ταυτόμετρα
 3884. ὄρνις ὄρνεοκράτης 2798.
 παλάμη γιγαντοπάλαμοι 4843.
 πόλις μεγαλόπολις 1685 et 2349,
 ὀλβίοπολις 2348 et 3273, πρωτό-
 πολις 2622 et 6400. πύργος εὐ-
 πύργος 2065, καλλίπύργος 5217.
 σάλπιγξ ἀργυροσάλπιγξ 2334,
 χρυσοσάλπιγξ 3823 et 4972. στέ-
 γη παντοστεγής 40. στόλος μυ-
 ρίοστόλος 1229, 2906, 3905. στρό-
 φοι πολύστροφος 3777. συμφο-
 ραὶ βαρυνσμοφοράταται 3413. το-
 κητὸς δύστοκος 5478. φρουρά
 πικρόφρουρος 3925. φυλαὶ βαρ-
 βαρόφυλοι 5760. φύλλα παχύ-
 φύλλα 330. χύσεις ἀφθονόχυ-
 τοι 6264.
- βλοσυροβλέφαρος 253.
 βόθρεμμα 1673.
 βορβοροφάγος 4326.
 βοτρνομήτωρ 96.
 βουθρέμμων 84, 6126.

- βούννηρον 3415: flagellum e nervis bubulis. Leo Grammaticus: τὸν Ἑλλάδικον βουνεύροις τύψαντες. Io. Cantacuzenus lib. 4 c. 15: πληγὰς δὲ ἐκέλευε Σειχοῦν ἐπὶ γυνῶν τῶν σαρκῶν βουνεύροις ἐντείνειν πεντακοσίας. hinc βουνευρίζειν, nervis bubulis caedere. idem: εἶτα μετὰ τοῦτο βουνευρίζας αὐτοὺς μέχρις αὐτοῦ τοῦ θανάτου. vide Glossar. ad Cedrenum. FABR.
- βραδύπλοια 4051.
 βρεφόθεν 3851, 5694.
 βρεφοτομία 1577.
 βρεφοτρόφος 4032.
 βρεφοργῶς 1141.
 βρωαρόχειρ 1237, 1411, 3667, 5744.
 βρυχητίας 4445, 4682.
 βρωματισμός 158, 3662, 4611.
 Βυζαντόθεν 3709.
 βυθισμός 1048.
 βυθότροφος 6655.
 γαιο (εα) μαχεῖν 183, 6481.
 γαιομάχος 6707.
 γελωτονεγός 5048.
 γενεαρχία 419, 2268, 4199.
 γενναιόθυμος 5755.
 γενναϊοκάρδιος 2056.
 γιγαντόκτιστος 5602.
 γιγαντοπάλαμος 4843, 5663, 6285.
 γιγαντόσωμος 6289.
 γιγαντόχειρ 5241.
 γίγας ἥλιος 65, 108, 3282, 4273. sic Pisides in Hexaemero: ὁ μέγας γίγας ἥλιος, ὁ ζωοτρόφος λύχνος. desumptum id ex Psalmo 18: ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σήνωμα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος ἐκπορεύεται ἐκ παστοῦ αὐτοῦ, ἀγαλλιᾶζεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδὸν αὐτοῦ. MEURSIUS.
- γλανκίφατος 111, 3288.
 γλυκίχυμος 55, 4413, 4957.
 γοργόπλοος 4026, 4063, 4120, 6202.
 γυναικοθύμως 326.
 γυναικομίμως 627.
 γυναικοπάτωρ 5569.
 γυναικοπροσωπίας 612.
 δαδῆτις ὕλη 4295.
 δακνοκάρδιος 4541.
 δακρυόστακτος 5007.
 ὁ δάμαλις 1484, 1490. ἢ 1625.
 δειλοκάρδιος 2011, 6048, 6576.
 δειλόνονος 4970.
 δειδροκομεῖν 289.
 δευτερότοπος 442.
- διαρτία 3307.
 διακρουρίζειν 6257.
 δικαιοφύλαξ 3398.
 δικελλευτής 4986.
 δικέρατον 4569: duae siliquae. Anastasius Bibliothecarius in historia Ecclesiastica: ita facta est consuetudo dandi binas siliquas administratoribus. Theophanes dixerat: ἐπευράτησεν ἡ συνήθεια διδεῖν τὰ δικέρατα τοῖς διοικηταῖς. διοικηταὶ sunt tributorum exactores, qui alias dicuntur τῶν δημοσίων φόρον διοικηταί, Cantacuz. 3 12. vide Leonis Novellam LXI de dicerato, Cedrenum, et ibi Glossarium nostrum, et Michaellem Glycam p. 286 a ed. Reg. FABR.
- διοθετεῖν 1861.
 δικτυνεύειν 4907.
 δικτυνοθήρας 5208.
 δολίεσμα 4081.
 δολοπλοκήμα 4169.
 δομέστικος σχολῶν 5631: domesticus scholarum, praefectus scholis. Scylitzes p. 827: καὶ παρελθόντες τὸ τῶν σχολῶν τάγμα, et mox: τὸ τῶν σχολῶν συνταγμα. Menologium Iulii d. 1: τιμᾶται δομέστικος καὶ πατρικίος τῶν σχολῶν. Nicephorus Callist. 7 18 et 8 2. Nicetas Paphlago in vita Ignatii. scholas autem undecim recenset Iustinianus in l. ult. C. de loc. Notitia Imperii decem. FABR.
- δορατιστής 564.
 δορατόστρωτος 4614.
 δούπημα 5937.
 δρεπανίτης 1074.
 δριμύχυμος 5084.
 δρομημα 180.
 δροσόστακτος 207.
 δροσότροφος 4630.
 δρογγάριος βίγλης 4839: praefectus vigiliarum et excubiorum. Cedrenus p. 533 c: τῷ Ὁρῶφῃ δρογγάριος τῆς βίγλης τυγχάνοντι. adde Nicetam in vita Ignatii Patriarchae CP. hinc δρογγαράτον τῆς βίγλης apud Theodorum Hermopolit. 7 tit. 12 et auctorem anonymum in Leone Imp. drungarius, de biglae drungario vide Codin. de Ofic. c. 16 n. 4 — 7, et Glossar. ad Cedrenum. FABR.
- δυσωνυμείσθαι 4656.
 δωροφόρημα 353.

ἐγκατάβαπτος 6578.
 ἐγκυμόνησις 1792.
 ἐθελόρητος 237.
 ἐθελοςφραγείσθαι 4342.
 εἰκονογραφήματα 4229.
 ἐκδιφρίζειν 5030, 5576.
 ἐκρητιδοῦν 5303.
 ἐκφοιβάζειν 1418.
 ἐλευθεροκάρδιος 4859.
 ἐλευθεροψυχός 5709.
 ἐμπεριστρέφεσθαι 6074.
 ἐμπύριος 4726, 5656, 5883.
 ἐναποφρυσᾶν 413.
 ἐννομοπραγία 387.
 ἐντρανίζειν 4675.
 Ἐπαρχος 3355: praefectus urbi. Cedrenus p. 389 a: προχειρισάτω με ἡ βασιλεία σου ἐνώπιον πάντων ἐπαρχον. et p. 610 d: Φιλόθεος ὁ ἐπαρχος ἐν τῇ ἰπικιῇ σφενδόνη ἀπέτεμε. sic accipitur Michaelis Glycae Ann. p. 289 a ed. Reg., Basilic. l. 5 tit. 1 c. ult., et apud Balsamonem in manuscripta apud nos res ecclesiasticas pertinent, Theophilum § 2 de suspect. tutor. et in Adriani sententia quae incipit ab his verbis, δι' ἐπιστολιδίου, lib. 3 grammaticae Dosithei magistri. hinc ἐπαρχότης apud Olympiodorum in Excerptis Photianis, id est praefectura, urbis scilicet, plerumque tamen additur τῆς πόλεως, ut C. Manass. p. 59, vel Ῥώμης τῆς πόλεως, vel βασιλίδος πόλεως. Glossae: Praefectus urbis ἐπαρχος Ῥώμης τῆς πόλεως. et Praefectus urbi προτεταγμένος Ῥώμης τῆς πόλεως. Galenus, περὶ τοῦ προγινώσκειν, ἐπαρχος πόλεως: vertunt praeter urbanus, imperite, pro praefectus urbis, et lib. 1 περὶ ἀνατομ. ἐγγ. τοῦδε τοῦ νῦν ἐπάρχον τῆς Ῥωμαίων πόλεως, ἀνδρὸς τὰ πάντα πρωτεύοντος. id est, praefecti urbis Romae. Nicetas: εἰς δ' ἐπαρχον τῆς βασιλίδος πόλεως. non solum autem ἐπαρχος pro praefecto urbis absolute ponitur, sed etiam pro praefecto praetorio, ut apud Xiphil. in Severo p. 421, et in Adriani sententia cuius initium est κωδικίλλουσι τίς π. Olympiodorus apud eundem Photium: Ἰωβιανὸς ἐπαρχος καὶ πατρίκιος. Io-

vianus enim praefectus praetorio erat. hinc ἐπαρχικά, formae seu edicta praefectorum praetorio, qualia multa exstant apud Harmenopolium, et notantur in ora manuscriptorum codicum bibliothecae Regiae et ἐπαρχικοί, concilii Chalcedon. actione 1, id est praefectiani seu apparitores praefecti praetorio. quemadmodum autem ἐπαρχος τῆς πόλεως dicitur πρὸς διαστολήν aliorum, ita et praefectus praetorio dicitur ἐπαρχος ἀντὶς (Eunapius in Maximo) vel ἐπαρχος τῆς βασιλικῆς ἀντὶς (idem in Aedesio) vel ἐπαρχος τοῦ πραιτωρίου aut τῶν πραιτωρίων. Glossae: Praefectus praetorii ὑπαρχος τοῦ πραιτωρίου. itaque haec duo, ἐπαρχος et ὑπαρχος, plerumque confunduntur, tam in libris calamo exaratis quam editis, ut in synodo 8 oecumen. act. 1 ὑπαρχος τῶν πραιτωρίων dicitur qui ἐπαρχος τῶν ἱερῶν πραιτωρίων Chalcedonensis concilii act. 1; ut non temere fides habenda sit Graeculo monacho, qui discrimen ponit inter ἐπαρχον et ὑπαρχον, ut ἐπαρχος sit ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, praefectus urbis CP, ὑπαρχος autem ὁ τῆς ἐπαρχίας ἐξάρχων, rector provinciae. nam in Basilicis ἐπάρχον nomine continetur tam praefectus praetorio quam praefectus urbi, l. 6 tit. 4, et apud Harmenopolium l. 6 tit. de dignit. § 6. nec moveor Cedreni loco p. 389 d, cuius verba haec sunt: καὶ ὁ ἐπαρχος ἔφη τῷ βασιλεῖ "νῦν, δέσποτα, ὅπερ ὑπεσχόμην ἐτελείωσα". τοῦ δὲ βασιλέως προσελθόντος, ὡς οὐδεὶς ἦν ὁ ἐγκάλων, ὑποστρέψας πατρίκιον αὐτὸν ἐποίησε καὶ ὑπαρχον αὐτὸν μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ. quem locum sic accipiunt, ut Iustinus praefectum urbis seu ἐπαρχον, postea praefectum praetorio constituerit seu ὑπαρχον. hoc, inquam, loco non moveor: nihil enim vetat quo minus ita Cedrenus accipiat, ut praefectus urbis dignitate patriciatus auctus in urbis praefectura manere iussus sit, auctus nimirum patriciatus et perpetua urbis praefectura. dices apud Cedrenum ἐπαρχ-

χον dici qui postea ὕπαρχος, ut necesse sit alium esse ἑπαρχον ἀπὸ τοῦ ὑπάρχου. sed et apud Xiphilinum in Severo, p. 421, in codice Palatino praefectus praetorio ὕπαρχος dicitur, qui versu praecedente ἑπαρχος. quod et in aliis scriptoribus observare est. Codinus de Offic. c. 2 p. 18: ὁ ἑπαρχος: in uno autem ex Regiis ὑπάρχος legitur. Michael Glycas p. 317 c: γίνεται ταῦτα, καὶ ἀναφορὰ διὰ τοῦ ὑπάρχου τῷ λαῷ ἀναγινώσκεται. et mox ἑπαρχον appellat, et p. seq. ὕπαρχον. praefectus praetorio ἑπαρχος dicitur Novella Justiniani 50, in Basilicis autem ὕπαρχος. Xiphilinus in Severo: ἑπαρχικὴ ἐξουσία, praefectura praetorii: in codice Palatino ὑπαρχική, teste Sylburgio. praefectus urbi CP ἑπαρχος dicitur Novella 77 c. 1, in manuscripto vero ὕπαρχος. et Novella 70 ὑπαρχότητος nomine continetur praefectura praetorii et utriusque Romae. denique praefecti urbi ὕπαρχοι dicuntur in Nov. 79. ibi (τῶν τε ἐνδοξοτάτων ὑπάρχων τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης) legendum τῆς ἐκατέρας Ῥ. sic legit Iulianus Antecessor, sic vetus Novellarum interpres. item Zosimus praefectum urbi τῆς πόλεως ὕπαρχον vocat l. 2, 4 et 6. et praefectum praetorio ὕπαρχον τῆς αὐλῆς l. 2 p. 674. Theodoretus Cyrensis ὕπαρχον simpliciter, ut videtur, l. 4 in Daniele c. 6. de variis Theophanis locis hoc dicam tantum, ibi variare codices manu exaratos, et modo ἑπαρχος modo ὕπαρχος scribi. frequentius tamen, ut videtur, praefectus praetorio ἑπαρχος dicitur quam ὕπαρχος. Theophylactus Simocatta hist. Mauric. l. 8 c. 9: τὴν ἡγεμονίαν τῶν φόρων τῆς ἐφ᾽ ἑαυτοῦ τινος καιροῦ ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος ἀπειλήφει. hunc locum in mendo cubare nondum animadversum. sic igitur restituendum puto: καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἐφ᾽ ἑαυτοῦ (expunctis duabus vocibus) πρὸ τ. praefecturam Orientis ab imperatore paulo ante acceperat. quem praefectum praetorio Romani appellant. Philostorgius hist. Eccles. 3 28: ἀπο-

στέλλει Διομετιανὸν ἑπαρχον τῶν καλουμένων πραιτωρίων ὁ Κωνσταντῖος. Codinus de Offic. c. 2 p. 42 c: δορυφόρον ἑπαρχος καὶ πραιτωρίων. FABR.

ἐπερχομένῳ 3063.

ἐπέγνων i. e. ἐπέγνωσαν 5972, 6259.

ἐπεντρανίζειν 2845, 3321, 3893.

ἐπικαταδύειν 2025.

ἐπιμαρμαίρειν 198.

ἐπιμετώπιος 4786.

ἐπίπαππος 6204.

ἐπιφιλοτιμιεῖσθαι 3044.

ἐπιχάσκειν 1.

ἐπτάριθμοι 6428, 6455.

ἐρασιχρήματος 2095.

ἐργατεία 337.

ἐργόμοχθος 5931.

ἐρυθραυγής 120.

ἐρυθρόβαπτος 127.

ἐρυθροσήμαντος 5546.

ἐρυθρόφυλλος 4769.

ἐρυθρώος 2707.

ἐρωτοδέσμη 5823.

ἐρωτοκράτης 1874.

ἐρωτοληπτουμένος 528.

ἐρωτομανία 553.

ἐρωτότρωτος 6486.

ἐταιριάρχης 5562: praepositus belli sociis et foederatis. Glossarium Petri Seguerii Francia cancellarii: ἐταιριάρχης ἀξίωμα. Leo Grammaticus: ὃς μετὰ ταῦτα γέγονεν ἐταιριάρχης: erat autem ἐταιρεία duplex, ἡ μεγάλη et ἡ μικρά, eisque praepositus ὁ μέγας ἐταιριάρχης vel ὁ μικρὸς dicebatur. Scylitzes: σταλέντος Ῥωμανοῦ πρωτοπροεδρον καὶ μεγάλου ἐταιριάρχου. Cantacuzen. 1 55. Codinus de Offic. c. 2 p. 39: μέγας ἐταιριάρχης, et p. 41: καὶ δὴ μετ' αὐτὸν ἐταιριάρχης μέγας. vertunt: magnus confoederatorum dux, et post eum magnus confoederatorum dux. debuerant ubique foederatorum: nam confoederatus barbare dicitur, pro foederatus, ut iam monuit Vossius de vitis sermonis c. 19 et in Indice vocum barbararum. sive ὁ τῆς μεγάλης ἐταιρείας et ὁ τῆς μικρᾶς. auctor anonymus περὶ καταστάσεως ἀπλήκτου: κατὰ δὲ βόρειον μέρος ὁ τῆς μεγάλης ἐταιρείας, ut apud Glycam p. 321 ὁ κανικλείου et ὁ σακελλίου apud Cantacuzenum 3

- 73 et 4 37 et Codinum de Offic. et apud eundem Codinum ὁ βεστιαρίου. sic enim legi debet p. 19 c. ed. Reg., ut p. 37 b, non ὁ ἐπὶ τοῦ βεστιαρίου, ut notant in ora et alia eiusdem generis. non quod quidquam mutandum sit ubi scriptum vel excussum est ὁ ἐπὶ τοῦ βεστιαρίου (nam et ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου dicitur, ut apud eundem Cantacuzenum 1 14 et 4 2, et ὁ ἐπὶ τοῦ σακελλίου passim), sed quod lectio ἰσοδυναμοῦσα et veterum librorum consensu firmata facile mutanda non sit. FABR.
- εὐδουτολία 1257.
 εὐκήπευτος 333.
 εὐρεσίαικος 4563.
 εὐσπιόφυλλος 186.
 ἐχιδνότοκος 4196.
 ἐχιδνώδης 1030.
 ζώθαπτος 4917.
 ζωμήρυστρον 6032.
 ζωοθρέμμον 68, 417.
 ζωοθρέπτειρα 338.
 ζωοσφαγία 2402, 4324.
 ηλικιοῦσθαι 4408.
 ηλικίωσις 5426.
 ἡμεράρχης 1843.
 ἡμερανγής 1078, 4926, 5781.
 ἡμεροκράτωρ 140.
 ἡνιοστροφία 5579.
 θαλασσογιεῖον 4807.
 θελεγκάρδιος 311.
 θεόβρυτος 4628.
 θεογενεσία 5069.
 Θεοδόμητος 3283.
 θεοφύτευτος 4627.
 θηριογνώμων 4175.
 θηριώννυμος 4164.
 θηριοδιωκτεῖν 4646.
 θηριοδιώκτης 5987, 6304.
 θηροκτονεῖν 6538.
 θηρότροπος 4656.
 θηροφάντης 5049.
 θλασμός 6006.
 θρασύπλαγχνος 6287.
 θρηνητήριος 5343, 5870.
 θυμβόρβαρος 2837, 5995.
 θυμοτολία 1257, 3770.
 θυρακοφορία 6640.
 ἰαμβόπλοκος 4785.
 Ἰβηράρχης 5968.
 Ἰβηροτροφος 5965.
 ἰεροθντεῖν 4235, 4511.
 ἰξιοφόρος 6475.
 ἰσόψαμμος 3746.
- Ἰστρογιεῖων 3526, 4610, 5888.
 ἰσχυρομαχος 1334.
 ἰχωρώδης 3081.
 καίσαρες οἱ ἔλφραντες 1818.
 κακοδότης 5413.
 κακιγκάικως 2260, 3100.
 κακουργότροπος 6132.
 καυόφρουρος 4921.
 καυώτρια 5444.
 καλλιβλάστητος 4268.
 καλλίβλαστος 185.
 καλλίγλωττος 3823, 4694, 4918, 5370.
 καλλιμέλαδος 4973.
 καλλιμάδος 5197, 6355.
 καλλιλαμπής 131.
 καλλιπέταλος 128.
 καλλιπρεμνος 5268.
 καλλιπτερος 5208.
 καλλιραξ 4334.
 καλλισφαιρωτος 114.
 καλλιχεύμων 5894.
 κάπουτ 1683.
 καράβιον 3766: Carabus, navicula. auctor anonymus in Constantino Leonis F: πολεμικῶν καραβίων ἀπὸ Ταρσοῦ ἐξωρημένων. Chronicon quod subiungitur Ducae p. 202: κότεργα καράβας καὶ φουστής. index Iliados Graecobarbaras: λέβητας τὰ βατζέλια καὶ καράβια, et πλοῖον ξύλον ἢ καράβη. item: καὺς νῆες νῆας, ὄλον σημαίνει τὰ καράβια. vide Glossar. ad Nicetam FABR.
- καρδιότροπος 5832.
 καρδιοπάγος 5687.
 καρτεροκάρδιος 1824, 3517, 4998.
 καρτερόμαχος 3712.
 καρτερόνους 4896.
 καρτερότειχος 3694.
 καρτερόχειρ 1300.
 καρτερώνυξ 5900.
 καταλιμνάζειν 1444.
 κατάλουτος 6572.
 καταμάργαρος 71, 2209, 4787, 6490.
 καταμελαινεῖν 4853.
 καταμολάπισις 4824.
 κατάπηλος 1592.
 κατενεμήσαντο 2151.
 κατερυθροῦν 2061.
 κερατοπλήκτωρ 256.
 κίβωτόκρυπτος 6545.
 κληραρχεῖν 1186.
 κλησίγραφος 4915.
 κλιματαρχεῖν 4219.
 κλιματάρχης 3594, 4367.

- κοιαιστωρ 2866: quaestor. Olym-
 piodorus in Excerptis Photianis:
 Ποτάμιος ὁ κοιαιστωρ, καὶ Ἰου-
 λιανὸς προμικῆριος τῶν νοταρίων.
 qui hodie cancellarius; quem prin-
 cipi adsidere, βασιλεῖ παρεδρεύειν,
 scribit Procopius Περσ. α', hinc
 quaestorium κναιστόριον Theopha-
 ni. Michael Attalioles: ἐκράτησεν
 ἔθος ἐν τῷ κοιαιστορίῳ. FABR.
 κοίτασμα 5843.
 κομπολογήματα 3935.
 κονσύλιος 1691.
 κοπρηρός 3089.
 κοπρόφυτος 5153.
 κοσμοκτίστωρ 27, 1930.
 κουφόνοια 1309.
 κραταιόχειρ 536, 1312, 3775.
 κρατορία 2371, 4219, 6202, 6607.
 κράτωρ 626, 880, 975, 994, 1102,
 2072, 2081, 2366, 2421, 2442,
 2455, 2468.
 κρεβορία 5780.
 κριδοφαγεῖν 4206.
 κρωκτικός 4256.
 κωνογενής 1167.
 κύλινδροι ἀνδρικοί 2135, τοῦ γό-
 νου 4644, παιδουργοὶ 6131, σπει-
 ρογόνοι 4651. ὁ κύλινδρος τοῦ
 κράτους 4686.
 κυματοκλύστος 4016, 6461.
 κωνηέτημα 5650.
 λαγίνοι 171, 6199, Nicetas in An-
 dronico Comneno (p. 376 7); ἔτι
 δὲ οἱ πτηνόποδες λαγίνοι καὶ κῆ-
 νες αἱ θηρευτικά. vide Glossa-
 rium nostrum. MEURS.
 λαιρόπτερος 4056. 6232.
 λαμπροδόμητος 6272.
 λαμπρόσπορος 6713.
 λαμπροστόλιτος 6586.
 λαμπροψυχία 6272.
 λαμπρόψυχος 3299, 4791, 6253,
 λαμπτηρουχεῖν 120.
 λαχανοκομεῖν 2304.
 λεγεών 3964: Legio. Ducas hist.
 Byz. c. 28: τὰ δὲ τάγματα καὶ
 αἱ λεγεῶνες τοῦ Χαλλί. vide Glos-
 sarium ad Nicetam. FABR.
 λειοπάγων 612.
 λεοντόθυμος 2233.
 λεοντοκόμος 6135.
 λεπτόχυτος 154.
 λευκόπεπλος 34.
 λευκόρειθρος 225.
 λιθασμός 3033.
 λιθολαμπής 4787.
 λιθοπλινθίνος κλίη 5226.
 λιθόχρυσος 696.
 λιμνασμα 6353.
 λιμνασμός 153, 1335, 1681, 2287.
 λιπαροβόλας 62, 226, 4977.
 λιπαροστέλεχος 92
 λιπαροτράπεζα ἐστίασις 4993, παν-
 δαισία 3376. λιπαροτράπεζον
 δειπνον 5350.
 λογάρχης 3589: v. Glossar. Meur-
 sii. FABR.
 λυθροστάλακτος 1448, 3630.
 λυθρόφυτος 2062, 3178, 3548, 5899.
 λύττης 2493.
 μάιστρος 3364: magister officiorum.
 μάιστρον τὴν ἀξίαν: in codice
 Allatii μάιστρον. et alibi ὁ γὰρ
 Φωκῆς ὁ μάιστρος: sic etiam co-
 dex Allatianus. et v. 5562: πρῶτα
 μὲν μάιστρον τιμῶ. Regius codex
 μάιστρον. dicebant et μάιστωρ.
 Ducas c. 22: μέγας μάιστωρ, et
 c. 43: λεγέτω τῷ μεγάλῳ μάιστο-
 ρι, au grand maistre de Malte.
 hinc πρωτομαῖστωρ, id est stru-
 ctorum magister seu architectus,
 apud Glycam l. 4. erat autem ma-
 gister τῶν κατὰ τὴν αὐλὴν ταγμα-
 των ἡγεμόν, Menandro Protectori
 in Excerptis de Legat. τῶν ἐν τῇ
 αὐλῇ καταλόγων ἡγεμόν, qui ab-
 solute μάιστρος dictus (Philostor-
 gius 2 1 et 2 2) et magistri digni-
 tas μαγιστρούτης (Kusebius hist.
 Eccles. 8 23), officiorum magiste-
 rium (Rufinus 8 2), magisterii dig-
 nitas (Ammianus Marcellinus l.
 26). FABR.
 μάκελλος 4013: Glossae: μάκελλος
 macellus. μακελλάριος laniator, lan-
 nio. μακελλεῖον laniatorium. auctor
 Graecobarbarus: γίνεται τόσον μα-
 κελλίον. vide Gloss: ad Cedrenum
 in v. μακελλεῖον. FABR.
 μακροκάματος 6418.
 μακροκοίμητος 2742.
 μακρόλεκτρος 2737.
 μαλακόεννος 5844.
 μαλακόκαρδιος 628, 2474, 4716.
 μαλακόψυχος 5033, 5730.
 μαλθάσσειν 3557.
 μάνδρασμα 1611, 6020.
 μαννοδοτεῖν 1067.
 μαργαρόστρωτος 105.
 μαργαροφορεῖν 5626.
 μαργαροφορία 5936.
 μαργαροφόρος 6702.

- ματαιόκροτος 2896.
 ματαιοπονία 461.
 ματαιοπραγεῖν 465.
 ματαιοφροσύνη 657.
 μεγαλαγκυλοχείλης 155.
 μεγαλοβραχίον 4691.
 μεγαλογενής 6662.
 μεγαλόπλευρος 4864, 5890.
 μεγαλοπτέρυξ 155, 1546, 2340.
 μεγαλόστερνος 6483.
 μεγαλόστροφος 5023, 6699.
 μεγαλοχεύμων 217.
 μειχρόγυλατος 5016.
 μενεμόχος 2146.
 μητράνεινδρος 4086.
 μικρογνώμων 5649.
 μικροδύναμος 4690.
 μικροκάρδιος 4131.
 μικρόπτερος 163.
 μικρόσπλαγγνος 4423.
 μόδιος 4931.
 μονάζων 4341: monachus. B. Chry-
 sostomus homil. 25 in epist. ad
 Hebr. ἀδελφὸν ἐνταῦθα λέγων
 πάντα τὸν πιστὸν ἀπλῶς, οὐ τὸν
 μονάζοντα. Scylitzes: τὸ ἀκοῦν
 τοῖς μονάζουσι, τῷ δημοσίῳ τὸ
 περισσὸν προσεφώρισε. vide Gloss.
 ad Cedr. et Nic. FABR.
 μονάστρια 6628: monacha. B. Chry-
 sostomus ep. 14: μονάζοντες μο-
 νάστρια. auctor anonymus in vita
 S. Gregorii: tribus milibus ancillis
 dei, quas Graeci monastrias vo-
 cant, quindecim libras auri pro le-
 ctisterniis dedit. Ducas: παρκει-
 νησάν με γὰρ αἱ μονάστρια. vide
 quae dixi ad l. 13 C. de sacros.
 Eccles. in collectione Balsamonis.
 adde can. 19 Syn. Nic. 2, et Pho-
 tium Nomoc. tit. 2. c. 1. ut autem
 monachi μονάζοντες dicti, ita et
 monachae μονάζουσαι. Ducas c.
 36: ἡγόρευον, ἀρχιμανδρῖται,
 μονάζουσαι. FABR.
 μονάστρια ζωή 6122: vita solita-
 ria. FABR.
 μονοκρατορία 4443.
 μουσίκευρα 4797.
 μυθουργεῖν 1166.
 μυθούρημα 5105.
 μυριανδρεῖσθαι 2063.
 μυριανδρία 1059.
 μυριάριθμος 909.
 μυριαχόθεν 3667, 4727.
 μυριοκέντρος 3249.
 μυριοκέφαλος 5594.
 μυριοκύμων 3742.
 μυριομαθέστατος 5275.
 μυριόνεκρος 4023.
 μυριονικηφόρος 2145, 2550.
 μυριόνικος 3187.
 μυριόπτερος 3761.
 μυριόστολος 1229, 2906.
 μυριόχρους 134.
 μυσσαροκοπράνυμος 4318.
 μυσσάρωνυμος 4382.
 κολωπισμός 1350.
 μαρονήπιος 3984.
 ναυστόλησις 1454, 4026.
 ναυτιασμοί 6406, 6460.
 νεκταρόχυμος 97, 190.
 νεομόσχευτος 2293, 5430.
 νεοττοτρόφος 4973.
 νηπιόβουλος 6176.
 νηπιοδύναμος 6471.
 νυμφοποιεῖσθαι 5667.
 ξενόπτερος 5550.
 ὄβρυζον χρυσίον 118.
 ὀδοντοφνία 5149.
 ὀδοντόφυτος 5597.
 ὀλβιόπολις 2348.
 ὀλεθροεργάτης 3853.
 ὀλεθροφόρος 3050, 4186.
 ὀλοφαγής 112.
 ὀνειδιστήριος 5126.
 ὀνειρόπλαστος 861.
 ὀπαροδοτεῖν 295.
 ὀπαροφαγεῖν 246.
 ὀρθορρημονεῖν 6694.
 ὀρηγτίας 1859, 3596.
 ὀρνεοκράτης 2798.
 ὀροφαγής 175.
 ὀρνεοκράτωρ 160.
 ὀρηστοφιλοπαίμων 627.
 ὀστοφάγος 6471.
 οὔτιουλος 1491.
 οὔρανόπολις 5493.
 ὀφθαλμορύντης 4461.
 ὀφιότροπος 4210, 5323.
 ὀχρούπνευτος 178, 367, 4930.
 παιδοθετεῖν 6140.
 παιδομήτωρ 6228.
 παίστρια 2028.
 παλαιόχρους 6047.
 παλιμπόρευτος 4060, 4133.
 παλίντοκος 2231.
 πανδέξιος 2037.
 πανόπτρια 4103.
 παντάναξ 2548.
 παντεργάτης 63.
 παντοδύναμος 1025.
 παντοθρέπτειρα 30.
 παντόλεθρος 278.

παντομήτωρ 282.
 παντοστεγής 40.
 παντοστικτός 253.
 παντοτέκτων 50.
 παντόχυτος 43.
 πάππας 3831, 4495, 4497.
 πάππας 3831: papa, episcopus urbis, episcopus urbis. Concilium Constantinopolit. sub Menna: τῷ ἐν ἀγίοις πάππᾳ Ἀγαπητῷ. in synodo Carthaginensi exstat epistola concilli Africani ad papam Celestinum urbis episcopum: Graecus interpretes πρὸς Κελεστίνον τὸν πάπαν. vide Glossar. ad Cedr. et Nicetam. FABR.
 παπίας 4697: vide Glossarium ad Cedr. et ad Anastasii historiam Ecclesiasticam in ea dictione. FABR.
 παπποπατρικός 5030.
 παπποπατρόθεν 4509.
 παππόπατρος 5915.
 παπποπατρῶος 5575.
 παράκοιτος 5634: accubitor et custos regii cubiculi. Michael Glycas p. 294: τῶν Ἰππων φροντιστῆς καθίσταται, μετὰ ταῦτα παράκοιτος: qui alias παρακοιμώμενος dictus. idem Glycas p. 299: ὁ δὲ πατρικός Σεμιωνᾶς προεβλήθη παρακοιμώμενος. qua dignitate ornati viri principes. Cantacuzenus 1 2: πλὴν ἐνός μόνου τοῦ Καντακουζηνοῦ Ἀνδροῦνικου τῆ εἰς τοῦ παρακοιμώμενον τετιμημένον ἀξία. lege παρ' Ἀνδρονίκου. sub cuius dispositione erant πρόκοιτοι, de quibus Nicetas p. 207 a: καὶ τοὺς προκοίτους καὶ προσφύλακας. Ioannes tamen Antiochenus in chronicis nondum in lucem editis τοῦ Ἀρχαδίου πρόκοιτον vocat, quem alii πραιπόσιτον, ut Philostorgius 2 3, id est praepositum sacri cubiculi, alii sacri palatii cubicularium vocant, Marcellinus Comes in Chron. nisi forte legendum sit παράκοιτον. πρόκοιτοι autem ante sacrum cubiculum et fores excubabant; et ob id κοιτανῖται dicti. purius autem σωματοφύλακας dici scribit Galenus περὶ τοῦ προγινώσκειν: ἀνθρώπων τινα χαριλαποῦς τοῦ κοιτανῖτου μὲν, ὡς ἅπαντες οἱ νῦν Ἕλληνας ὀνομάζουσι, σωματοφύλακας δὲ, ὡς οἱ περιέργως ἀττικίζοντες. quo-

niam autem inter eos quidam per vices septimanatim cubiculum imperatoris custodiebant, ideo ἐβδομαριοι dicti. Leo Grammaticus: ἐποίησεν ἐβδομαρίον. Codinus in Originibus Cpolitianis: τοῖς ἐβδομαριοῖς ἢ κοιτανῖταις αὐτοῦ. FABR.
 παρθενομήτωρ 4243.
 παστοπήγιον 4332, 6450.
 πατήρ 5565: imperii pater et custos, qui et βασιλεοπάτωρ dictus. Leo Grammaticus: ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ βασιλεοπάτορος κωλυόμενος, προσπαθούντος Μουσικῷ, πάντα ὡς λῆρον ἤκουεν. Cedrenus p. 617: τὸν Ῥωμανὸν βασιλεοπάτορα προβαλλόμενος. Michael Glycas p. 300: τὸν Ῥωμανὸν διὰ χρυσοβούλλου φύλακα ἑαυτοῦ, καὶ ἀντὶ πατρὸς ἐκείνου ἑαυτοῦ καθίστησι. FABR.
 πατρειπαννμία 6233.
 πατρικός 3213: patricius. Marinus in vita Procli: Μάρκελλα μήτηρ πατρικῶ κατὰ νόμον συναρμοσθεῖσα. Ducas c. 22: ὁ τούτου πατήρ νοσηλευθείς προσκαλεῖται τὸν πρῶτον τῶν μεγιστάνων αὐτῷ, ὃν καὶ βεζύρην καὶ πάσσαν κατὰ τὴν αὐτῶν καλοῦσι φωνήν, ὃν οἱ Ῥωμαῖοι πατρικίον καὶ μεσάζοντα λέγουσι. et ibidem: καὶ Ἰπραῖμ τῶν πατρικίων ἢ Βεζυρήδων. comparat igitur patricium cum eo qui a Turcis vizir et bassa dicitur. hinc πρωτοπατρικός, qui primum locum inter patricios obtinebat. Theophaues in Iustiniano iuniore: ὁ πρωτοπατρικός καὶ κόμης ὄψικιον. Malchus in Excerptis de Legationibus p. 92 c. ed. Reg. vide ad Cedr. FABR.
 πατριμότης 4166: patriciatus dignitas. Priscus Rhetor in Excerptis de Legationibus p. 43 d: πρὸς δὲ τῇ ὑπατικῇ ἀξία καὶ τῆς πατριμότητος τυχάν. Novella 38 Theophilus § 4. quib. mod. ius potest. solv. vide ad Cedr. FABR.
 Πάτροκλον 4450: Excusatio, vide Gloss. ad Nicetam. FABR.
 πατρόπαππος 5915.
 παχύφυλλος 530.
 πεζόπτερος 3771.
 πελαγόπλοος 4051.
 πελαγοῦσθαι 418.
 πέμπελος 6047, 6331, 6682.

- πενητοτροφειον 3484: domus alien-
 dis pauperibus destinata. idem
 ptochium et ptochotrophium. FABR.
 περιανλακίζειν 4034.
 περιθράκιος 4733, 6478.
 περικλεής 2342.
 περικόσημα 3083.
 περίπιρος 3055.
 περιπλάνησις 1466.
 περιτάυριος 3760.
 Περασάρχης 917, 2566, 3236, 3711,
 6264.
 πετασμός 152, 6541.
 πετροστοίβαστος 62.
 πεύσαινο 1726.
 πηδαλιονγία 5138.
 πληλογενής 419.
 ή πηλός 2239, 2363, 2764. ό 6320.
 πηλόφυτος 233, 2407.
 πικροδιάνατος 3628.
 πικρόθυμος 3615.
 πικρόθυμος 4999.
 πικρόκαρπος 432.
 πικροποιός 2677, 5444.
 πικρόποτος 3989.
 πικρόφρονος 3925.
 πλευροπάτωρ 282.
 πλευρότρωτος 6308.
 πλευροφυής 4760.
 πνευματοκίνητος 4607.
 ποικιλόδεμος 254.
 ποιηλασία 3978.
 πολεμόκλονος 1237, 1406, 3239,
 5988.
 πολεμοστόλιστος 6038.
 πολεμόχαρτος 5940.
 πολυκνυμία 5453, 6283.
 πολύσαλος 6145.
 πολυστέναχος 4008.
 πονηρογνώμων 6174.
 πονηροκάριδος 4411.
 πονηροκόλαξ 4411.
 πορθύμπτρια 4961.
 πορθύρα 4470: alii quod nati pur-
 pura exciperentur. Claudianus de
 nuptiis Honorii et Mariae: sic ute-
 ritus crescat Mariae, sic natus in
 ostro. et de tertio consulatu Ho-
 norii: excepit Tyrio venerabile
 rigmus in ostro. FABR.
 πορφυρανθής 5845, 6703.
 πορφυροβλάστητος 5382, 5458, 5919,
 6056, 6324, 6341.
 πορφυρόβλαστος 5576, 5913.
 πορφυρόρηξ 5623.
 πορφυροφύτετος 5605.
 πορφυρόφυτος 3604, 5448.
 πραιπόσιτος 3104: praepositus sacri
 cubiculi. Olympiodorus in Ex-
 cerptis Photianis: μετέρχεται δέ
 κατά την 'Ράβενναν επί τόν
 πραιπόσιτον Ευσέβιον ή δυνα-
 στεία. Philostorgius 24: την του
 πραιποσιτον τιμήν αναβάς. Mi-
 chael Glycas Annal. parte 4: ού-
 τος και πραιπόσιτον τινα δια
 την τής γυναικός Βερονίης αδι-
 κίαν εν τώ ιπποδρόμω κατέκταν-
 σε. vide ad Cedr. FABR.
 πρινόκαρπος 6128.
 προάρχος 6169.
 προβατοθρέμμων 5199, 6127.
 προβατόνους 6150.
 προβατοσπαράκτης 5972.
 προβατοφθόρος 4242.
 προβατόφρονος 6539.
 προδότρια 6557.
 προθανατοῦσθαι 1328.
 προκαταταχειν 5175.
 προσανεγείρειν 2348.
 προσγειτονειν 5192.
 προσεφαπλοῦν 5152.
 προσήμαντρον 6549.
 προσκνυειν τινι 905, 4710,
 προσκνυητής 4670.
 προφοιβασμός 3934.
 πρυμνίτης κίλως 6731.
 πρωτιστευειν 2497.
 πρωτόαρχος 4494, 6592.
 πρωτοδρομία 6497.
 πρωτομητωρ 341, 4760.
 πρωτοπαθήσασα 341.
 πρωτόπαππος 5927.
 πρωτόπολις 2622, 3199, 5193.
 πρωτοπολίτης 245, 287.
 πρωτοστράτηγος 5725.
 πρωτόφυτος 5926.
 πτεροφύτετος 264.
 πτηνόπους 171, 3559, 3771, 5461.
 πταχογνωμοσύνη 5798.
 πτυρανγήματα 3870.
 πτυρανγίζειν 3304, 5497.
 πτυροδομήματα 4823.
 πτυροκτίστης 469.
 πτυριμάραχος 4950.
 πτυριμάραχος 4355.
 πτυρίτροχος 5029.
 ψαμνοφαγείν 4205.
 ψέκτης 3986.
 ψήξ 2518, 2525, 2539, 3127, 3129,
 4506: rex. Ducas c. 20: στείλας
 εις τόν ήγγα 'Ρασσίως. Cantacu-
 zenus 2 26. vide Glossarium ad
 Cedr. FABR.

- ἔπιολόβητος 4069.
 ἐπιπέλαξις 3552, 4819.
 ἑδοχρία 1164.
 ἑομφαιοφόρος 4701.
 ἑυπαρόβιος 1995, 5289.
 ἑυπαρογνώμων 6132.
 ἑυπαροφυχία 1939.
 ἑυπαρόφυχος 4456.
 σαρκοβασία 159.
 σατραπάριχος 2539, 4362.
 σελαγίσματα 4482.
 σεμνόβιος 2574, 4283.
 σεμνότροπος 2574, 6337.
 σιδηροφορία 5293.
 σικαμανδρογείτων 5981.
 σικαφεντής 6707.
 σικαφύτρια 183.
 σικαφήπιλος 6182.
 σικηπτονχία 585.
 σικηπτροκρατεῖν 2046, 2638, 2736,
 3052, 3469, 4375, 5617, 6399.
 σικηπτροκρατορία 2856, 3110, 3808,
 4049, 5023.
 σικηπτροκράτωρ 5178.
 σικηρογνωμοσύνη 3534.
 σικηρόστρωτος 5843.
 σικηροτραχηλία 717.
 σικηροτραχηλιῶν 1036.
 σκοτεινολογία 4275.
 σκοτεινόπελος 6530.
 σκοτοδότης 4459.
 σκυθάριχος 5889.
 σκυθόγλωσσοι 6698.
 σκυθογνώμων 3948.
 σκυθοτρόφος 3754.
 σκυμνοτρόφος 5861.
 σοβαροπρόσωπος 1048, 3409, 3781.
 σοβαρόφρων 1340, 3679.
 σπαράκτρια 3552.
 σπινθηρακισμός 4836.
 σπλαγχνότυπος 4775.
 στερονοτυπία 3024, 3324.
 στεροβοραχίον 5242.
 στεροπόρυγος 1442, 2482, 3694, 4143.
 στεροπέριχος 3170.
 στεφοκόσμητος 5620.
 στεηλογράφος 4789.
 στολίστρια 6094.
 στρατοπεδάριχος 4412: Scylitzes:
 στρατοπεδάριχον γὰρ ὄντι αὐτῶ
 νόσον ἐνεσκήψαι νεφριτικὴν φα-
 σίν. Michael Glycas Annal. par-
 te 4: Πέτρον τινὰ εὐνοῦχον στρα-
 τοπεδάριχον. vide Glossarium ad
 Cedrenum, et Anastasii hist. Ec-
 clesiast., Codin. c. 2 de Offic. Au-
 lae CP. FABR.
- στρουθιοφόντης 6569.
 στρουθομήτωρ 6474.
 συμπακτικής 5034, 5266.
 συμποντοῦσθαι 411.
 σὺν αὐτῇ καὶ μετ' αὐτῆς 1933 et
 2621. σὺν αὐτῷ καὶ μετ' αὐτοῦ
 4892. σὺν αὐτοῖς καὶ μετ' αὐ-
 τῶν 3920. μετ' αὐτοῦ καὶ σὺν
 αὐτῷ 4132.
 συνδολοπλοκεῖν 5519.
 συνομοζυγεῖν 2446.
 συντυρεντής 4169.
 συνωπινεύειν 3841.
 συρμάδες γάλακτος 4032, νέκταρος
 3828 et 4919, χαρίτων 2352.
 σφυροκτυπεῖν 4925.
 σχοινίσματα 230, 2160, 5879.
 σχοινοργός 6708.
 σωματομεία 5852.
 σωματόστρωτος 2158, 3181.
 ταγματάρχης 571, 1048, 2257, 4074,
 4220: cohortium praefectus. Du-
 cas c. 16: παρετάξατο πάντας
 τοὺς ταγματάρχας καὶ χιλιάρ-
 χους. FABR.
 ταντάνης 1367.
 ταυρολέτωρ 252.
 ταυροπόλεμος 348.
 ταυτοίμοι 6123.
 ταυτογενής 5947, 6603.
 ταυτογνωμονεῖν 2282.
 ταυτόζηλος 3285.
 ταυτόθυμος 2234.
 ταυτόμετρος 3884.
 ταυτοπάτωρ 6396.
 ταυτοστεγής 433.
 ταυτοστέγος 6553.
 ταχυοργος 4961.
 τειχοκρουστικὸν 6118.
 τειχοσειστής 4819.
 τειχοσειστρία 3553.
 τελειοπόγων 3860.
 τελεταρχεῖν 5085.
 τελεματοβίος 4326.
 τελεματοῦν 1587.
 τετραγαμία 5403.
 τριγοπάδαλις 3632, 4445, 5862.
 τινάκτρια 3553.
 τολμηροκάριδος 1049, 1354, 1824,
 4220, 5749.
 τοςάριθμος 3533.
 τοςαντανδρία 3545.
 τραχύβιος 6416.
 τριβέβαρος 3539, 3948, 4527, 6584,
 6604, 6697.
 τριπέπελος 3837, 4011, 4524.
 τρισαλιτήριος 2387, 3017.

- τρισαριστεργάτης 3192.
 τρισαριστένς 1812, 5670, 6727.
 τρισάρατος 2182.
 τρισενγενής 4976.
 τριτάλαινα 4438.
 τροπαιούχημα 6729.
 τροπαιουχία 3503.
 τροπαιοφορεῖν 6275.
 τρουφερόβιος 5037.
 τρουφεροπάριος 5304, 6077.
 τρουφερόπελος 5934.
 τρουφεροπρόσωπος 3879.
 τρουφητίας 6693.
 τυρεντής κακῶν 5156.
 ὑβριοπαθεῖν 765, 827.
 ὑγροκέλευθος 421, 2907, 3649, 3780.
 ὑγρόπορος 4057.
 ὑγρόχερσος 3933, 5659.
 ὑγροχεύμων 150.
 ὑδατόλουτος 417.
 ὑδατομήτωρ 212.
 ὑδατοπόντιος 406.
 ὑδατόροια 476.
 ὑδατόστρωτος 1050.
 ὑδατοφόρητος 409.
 ὑπαγκάλιδιος 1445.
 ὑπαγκάλιος 3071.
 ὑπαγκάλιστός 1445.
 ὑπεργλίχθεσθαι 1307.
 ὑπερδιψᾶν 6122.
 ὑπέροφρος 3679, 6517.
 ὑποβοθρεῖν 4563, 5838.
 φαιδροπρόσωπος 816.
 φαιδρωπός 2414.
 φαλαγγάρης 3139, 3589, 3729.
 φαλαγγαρχία 2157.
 φαρετροφορία 2228, 3241.
 φαρμάκτρια 3770.
 φανλότροπος 2612, 6124.
 φενακιστής 2105.
 φεραύγεια 3274.
 φεραυγεῖν 3274.
 φιλευσεβεῖν 2874.
 φιλευσεβής 3021.
 φιλοικθαρίστρια 6046.
 φιλυπερηφάνως 1654.
 φλήναφος 3210, 3591, 3611.
 φοίβασμα 3521.
 φοινικοπάριος 816.
 φύλλεις 3094: vide Glossarium ad Cedrenum. adde Euseb. hist. Ecclesiast. 10 6. FABR.
 φονόβαπτος 1448.
 φονοεργός 372, 4729.
 φονολουτεῖν 6565.
 φονοσταγής 2063, 6574.
 φονόφυρτος 6574.
 φρενοπληξία 684.
 φροντίστρια 4970, 6433.
 φρουακτίας 3409, 3708, 5461, 5946.
 φύλαρχος 4505: dux Saracenorum. sic interpretatur Julianus Nov. 95. Theodoretus religiosae historiae c. 26: εισελθὼν γὰρ τις, Σαρακηνῶν δὲ καὶ οὗτος φύλαρχος ἦν. Procopius Περσ. α': οὔτε Σαρακηνῶν τῶν Ῥωμαίοις ἐνσπόνδων ἠγούμενος, οἱ φύλαρχοι ἐπικαλοῦνται. Malchus Rhetor in Excerptis de Legationibus: ἐπεθύμει Ῥωμαίους ὑπόσπονδος γενέσθαι, καὶ φύλαρχοι τῶν ὑπὸ Πετραίαν ὑπὸ Ῥωμαίοις ὄντων Σαρακηνῶν. Marcellinus Comes in Chronico: quindecim milia Saracenorum ab Hamundaro cum Chabo et Hesido phylarchis limites Euphratesiae ingressa sunt. vide Nicephorum Callistum tom. 2 p. 207 et 564. FABR.
 φύρσις 5549.
 φυτοτρόφος 5713.
 φωταυγεῖν 135.
 φωτοβόλημα 36.
 φωτοβούτης 4955.
 φωτοτρόφος 3887.
 χαλαζώματα 259.
 χαλινοστροφεῖν 5168.
 χαμαιοστρωσία 6492.
 χαριτόβλαστος 4773.
 χαριτοβλέφαρος 3846, 5901, 6073.
 χαριτοκόσμητος 2623.
 χαριτοπρόσωπος 522.
 χαριτόστεπτος 2711.
 χαριτοφύτεντος 2850.
 χειροδέσμητος 2870.
 χερσογενής 400.
 χερσοπορεῖν 4053.
 χερσοπόρος 4480.
 χερσόυγρος 394, 4119.
 χέρσυρος 410.
 χέρσυρος 4643.
 χιλιανδρία 660, 1269, 3226, 3530.
 χιλιόσιτος 5808.
 χοιρόβιος 625, 5080, 6126.
 χοιρόνους 6141.
 χρηματοθήκη 6414.
 χρησιμοδόχημα 3612.
 χρηστοτροπία 2193, 2850.
 χρηστότροπος 2569.
 χρηστονεγία 2581.
 χρυσάντυξ 5055.
 χρυσάγγυρον 3085: vide Glossarium ad Cedrenum. FABR.

χρυσεοδίτης 6258.
 χρυσεόστιλβος 6701.
 χρυσειοκρότητος 4794.
 χρυσιόφρουρος 5256.
 χρυσιόδιφρος 5056.
 χρυσοκόσμητος 4330.
 χρυσοπτέρυξ 260, 6597.
 χρυσοσάπιγξ 4972.
 χρυσοσκεύαστος 5072.
 χρυσοσπάταλος 5626.
 χρυσοσφής 2208.
 χρυδαιούν 6709.

χωμάτινος 233, 5782, 6278.
 χωματόπλαστος 231.
 χωματοπάγος 6655.
 χωράρχης 602, 926, 2539, 4367.
 χωραρχία 5029.
 χωροβατηθείς 2537.
 ψευδοσύνθετος 1192.
 ψυχρία 4813.
 ψυχώτρια 145, 4804.
 ώμόθυμος 3641.
 ώμόϋπνος 5301.

INDEX HISTORICUS.

- A**beli nativitas, ortus et studia 346.
 Abimelechus rex Aegyptiorum 524.
 Abrami exilium 517. in Aegyptum migratio 518.
 Achilles cur exacerbatus 1280. defensor Palamedis 1282. iniuste ab Ulyase delatus 1312. insulas prope Troiam depraedatur 1249. Patrocli caedem ultus 1343. Achilles comes 1306. impetus qua in re retusus 1279. interitus 1396. postrema oratio 1409.
 Actaeon a canibus dilaceratus 5049.
 Adamus somno consopitus 277. Adami et Evae nuditas conspicua facta 327. ab Adami formatione usque ad diluvium quantum fluxerit temporis 438.
 adulterii exemplum 1687. occasiones 1152.
 Aegyptus a quo habitabilis facta 444. imperii principium quando habere coeperit 939. varie affligitur 1024. Aegypti regnum quando finem habuerit 961. Aegypti rex 939. Aegypti reges Ptolemaei vocati 946. ex Aegypto egressi Israëlitae quadraginta annos in solitudine vixerunt 1071.
 Aegyptiorum imperium quamdiu duraverit 542. primus rex 514. Aegyptiorum submersio 1048. superstitiones 497. Aegyptiis peculiarare idolum 500.
 Aegisthus occisus 1470.
 Aeneae in Italiam adventus 1476.
- navigationes 1495. obitus 1561. oraculum datum 1496.
 Aelius Adrianus imperator 2175. Adriani comitas et munificentia 2178. mors 2190.
 Agamemnon imperator 1239. eius mors 1467.
 Agareni Africam invadunt 3895. Carthaginem urbem ceperunt 3908. agriculturae origo 347.
 Aiax ex Salamine 1231. Aiakis in Achillem mortuum pietas 1411.
 Alaricus Gothorum rex 2478.
 Alba condita 1539.
 Alexander s. Paris Priami filius nascitur 1130. cur Spartam fugerit 1149. a Proteo ex Aegypto fugatur 1205.
 Alexander II et Constantinus VII imperatores 5410.
 Alexandri Magni imperium 919. successores 933.
 Amantius imperandi cupidus spe sua excidit 3104.
 Amazones Troianorum sociae 1355.
 Amulius et Numinor reges 1565, 1567. Amulii caedes 1616.
 Anastasius imp. 3049. Eutythianus 3017. eius somnium 3039. praeclearum facinus 3075. mors 3051. manus et pedes suos in sepulcro devoravit 3067.
 Ancyle Graecis quid 1641.
 Andronicus 6533.
 angelus domini caedit exercitum Sennacheribi 659.

- animalia ut similia sibi edant 2233.
 animalium ortus 150.
 Antiochia a Saracenis capta 5666.
 Antaei fastus 6298.
 Anthemius 2528.
 Antoninus Caracalla imperator 2275.
 Antoninus Pius cur et quomodo imperator factus sit 2196. quamdiu imperaverit 2240. ut pecunias ad belli vires instaurandas conflarit 2202.
 M. Antonini imperatoris collega 2222. supellex vendita 2207.
 Apis idolum Aegyptiorum 503.
 apium a Troianis comestum 1509.
 Apollinis de imperio Romano responsum ambiguum 1738.
 Apsimarus Iustiniano insidiatur 3936. Byzantium occupat 3921. Apsimari varia nomina 3922. mors 3975.
 in aqua litteras exarare 4503.
 aquarum segregatio 52. foecunditas 149.
 aquilae augurium 1855.
 Arabes 3896. Asiam vastant 5953. Cretam capiunt 5652.
 arbor cognitionis boni et mali interdicta 291.
 Arbaces dux Sardanapalum interficit 606.
 arca Noae 6845. eius forma 425.
 Arcadius Honorio fratri in imperio Occidentis succedit 2473.
 Ardaburius 2813.
 Ariadna Zenonis uxor 2968.
 Artabasdu imperator designatus 4352. capitur et excaecatur 4370. Artabasdi defectio 4170.
 Artaxerxes Longimanus Xerxi in imperio successit 916.
 Artembares 761.
 Artemius Anastasius imperator designatur 4110. in exilium ablegatur 4160. Artemii fuga 4138.
 Ascanius Albae rex 1562.
 Asia Sesosti regi tributaria 577.
 Aspar 2818. Arii furori deditus 2860.
 Assurus Semi filius 448.
 Assyria unde dicta 448.
 Assyrîi libertatem recuperant 581.
 Assyriorum de matrum liberorumque nuptiis lex 556. imperium quamdiu duraverit 587. regio Unnis data 574.
 astris nomina quis imposuerit 374.
 astrologus quidam ut supplicium evaserit 2123. astrologi cuiusdam de Augusto imperatore praedictio 1846. alia praedictio 2999. astrologi ab Augusto urbe eieci 1910. astrologorum, cum iuberentur Italia excedere, ad Caesarem Vitellium responso 2047.
 Astyagis Medorum regis de filia somnium 728. cum Magis de Cyro deliberat 778. filium Harpago condendum proponit 787. a Cyro nepote suo captus 804.
 Athenais Leontii filia 2600. postmodum Eudocia dicta imperatori Theodosio iungitur 2633.
 Athenienses 1224.
 Athenodorus Alexandrinus praeceptor Augusti Caesaris 1872. quomodo Augustum ab adulteriis revocavit 1881. ut iracundiam Caesaris comperuerit 1904.
 Avares populi 3746.
 augurium 6546.
 Augustus Caesar a Maecenate monitus 1863. in libidinem pronus 1875. capitis semel damnatus absolvit 1870. quam subditis fuerit carus 1912. eius erga sapientes et doctos humanitas 1911. Augusti matris somnium 1838. nomen unde 1835. Augusti patris somnium 1841. Augusti imperium quamdiu duraverit 1926.
 avicula plorantium vocem imitatur 5341.
 avium ortus 151. species 159.
 aurum nativum 224. quibus in locis reperitur 223.
 auri criminatio 3952. execratio 3550. vis 4150. vis maxima 2916.
 Babel quid significet 468.
 Babylon unde nomen habeat 467.
 Bactriani 3683.
 balneum Zeuxippi quis condiderit 2265.
 Baltasarus cur imperio exciderit 692. Merodacho in Chaldaeorum imperio succedit 690. Baltasaro tribus literis vaticinium in pariete scriptum 704.
 barbari cuiusdam humanitas 6600. barbari virtutem etiam possunt colere 2569.
 Barda Phocas 5630.
 Bardas Caesar 5094.
 Bardae Duri seditio 5945. incestus 5112. interitus 5159.

- Bardanio imperium oblatum 4579.
de Bardanio vaticinium 4590.
- Basilius a Bulgaris capitur 5207.
- Basilius imperio labascenti succurrit 5291.
- Basilius Macedo imperator 5172.
eius ortus 5190. liberalitas 5812.
Theodora de eo praesagium 5184.
- Basilius princeps victoriosissimus 5643.
- Basilius II Romani F. cum fratre rerum potitur 5912. eius res gestae 5920. mors 6024.
- Basiliscus 2910. auro corrumpitur 2928. imperium invadit 2979.
- Belisarius imperium Iustiniano conservat 3215. Belisarii res gestae 3136. lamentabilis casus 3230.
- Bellerophon 6616.
- bellum Troianum 1108.
- Bethlehemaie miseriae 4007.
- Belus Assyriorum rex 536.
- bibliotheca Alexandrina 950.
- bibliotheca libris tricenis et tribus librorum milibus constans cum duodecim monachis cremata 4297.
- Bocchoris Aegyptiorum rex 4856.
- Botoniatenses Nicaeam occupat 6671. socors 6685.
- Bruti amentiam simulantis calliditas 1714. eius donarium 1729. terram exosculatur 1744. Brutus atque Collatinus primi Consules 1752.
- Bucephalus 1786.
- Bulgari a Basilio II victi 5973.
- Byzantium a Chosroe obsidetur 3687.
Byzantii miraculum 2266. miser status 3748.
- Byzantium oppidum restauratum 2348. Byzantiis diceratum impositum 4569.
- Cabades Persarum rex 2956.
- Caesar primus apud Romanos monarcha 967. solus rerum dominus 1759. dictator 1766. quibus casus 1829. Caesar lingua Punica ut sonet 1818. Caesaris pueri somnium. eiusdem equus 1781. cum Iulia Neronis uxore coniugium 1789. nomen unde 1801. insigne facinus 1814. mortem quae portenderint 1825.
- Caesar Augustus Octavianus imperator 1832.
- Cainus homicida princeps 361. auctor munitionum et latrociniorum 369.
- C. Caligula imperator quando factus 993. incestum committit 1996. eius crudelitas et foedi mores, luxus, obitus 2002 sqq.
- Callinicus patriarcha caecatur 3982.
- Calpurniae somnium de caede Caesaris 1825.
- Cambyse Cyri filius imperat 851.
Cambysis somnium 861.
- Candaules genus, stultum facinus, uxor, quibus imperarit, sua stultitia perit 813 sqq.
- Capitolii nomen unde 1675.
- Cappadocia regio felicissima 3664. captivorum 12 milia morti adduntur 3546.
- carnibus volucrum pluit 1066.
- Carulus Francorum princeps 4504.
Romae imperator designatur 4515.
- Celtae a quo subiugati 2148.
- chaganus Scytharum rex 3524. eius immane factum 3546. perfidia 3946.
- Chalanes turris 458. 5602.
- Chalcedonensis caecorum civitas ut extrui coeperit et perfici desierit 2338.
- Chaldaeorum fames 516. eorum regni principium 644.
- Chananaeorum fames 971. radicatus evulsi 1086.
- Chersonitarum calamitas 4005.
- Cherson populosa 4018.
- Chosroes Persarum rex Asiam depraedatur 3670.
- Chrysaphius eunuchus infestus Pulcheriae 2758. eius exilium et mors 2762. 2775.
- chrysargyri abolitio 3085.
- Chrysopolis situs 5491.
- Christi nativitas 1930. natura 1931. quando in crucem actus 1982. eius interfectores accusati et morte multati 1989.
- in Christianos imperatorum saevitia et crudelitas 2289.
- Chusarsathemi Syri satrapae in Israeliticis crudelitas 4392.
- Claudius imperator quando factus 2010. quamdiu praefuerit imperio 2015. eius mors, obitus et natura ibd.
- Cleopatra ab Augusto capta 960. regnum amisit 961.
- Clytaemnestra perempta 1471.

- collis Tarpeii nomen 1631.
 Comnenorum principum successio 6728.
 Commodus imperator quamdiu regnavit 2241. eius exitus vita et mores 2249.
 coniugum par dissimile 4754.
 concupiscentiae poena 532.
 Constans II imp. 3815. fratricida. imperium in Italiam transferre conatur 3837.
 Constantis haeresis 3818.
 Constantinus Andronici F. Ducas imperium affectat 5455.
 Constantinus Duellator 6231.
 Constantinus imperium recuperat 5623. imperio deicitur 5581.
 Constantinus magnus imperator, prius relegatus, revocatur 2320.
 Constantinus III Heraclii F. imperator sine facto memorabili moritur 3801.
 Constantinus VII coniugi suae capillos radit 4419.
 Constantinus VIII, Romani II F., cum fratre imperium administrat 5912.
 Constantinus X Ducas imperator 6413.
 Constantinopolis exstructio 2341. laudes 2349. Constantinopolis urbs cum globo coelesti comparata 3273. consulum administratio quamdiu duraverit 1757.
 Copronymus secundo imperator 4374.
 Creta 1232.
 Creusa 1563.
 crocodilus trochilum, proverb. 5533.
 Croesi genus et origo 839.
 cruciatus mirum quoddam genus 4889.
 Cyrus Harpago trucidandus traditur 747. ubi et inter quos educatus 749. eius pueri regnum 758. avo capto regnum ad Persas transfert 805. a Danielo monitus 840. Hebraeis libertatem restituit 848.
 Damalis quid 1484.
 Damatriani montes 4073.
 Danielus vates cum tribus pueris in captivitate ductus 679. Baltasaro vaticinium explicat 706.
 Darius Hystaspis F. ex septemviris unus 886.
 David vatum maximus 650. post Saulum imperat 1101. cur Troianis opem negarit 1360.
 deastrorum cultus 1095.
 Deidamia Achilli nupta 1414.
 Deiphobi et Paridis fraudes 1590.
 diabolus primos nostros parentes ut deceperit 301.
 diceratum quid 4569.
 dictatoris potestas 1765.
 Didius Iulianus imperator quomodo ad imperium pervenerit 2255.
 diluvium a Deo immissum 401.
 Diocletianus et Maximianus imperatores vitae genus mutant 2281.
 Diogenis Romani seditiones 6465. a suis proditur 6584.
 Diomedis Cpoli aedes 5227.
 Domitianus quando factus imperator 2089. mors illi praedicta 2099. eius natura et ingenium 2095. in astrologum quendam crudelitas 2105. somnium, obitus, quamdiu imperaverit 2031.
 Domitiani et Titi fratrum comparatio 2132.
 Ducae obitus 6453.
 Eber 464.
 ecclesiae Christi persecutio 4330.
 Edekel fl. 220.
 Edenis venustas 213.
 Edessa 5885.
 equus Troianus 1421. in urbem traducitur 1434. equi hinnitu de imperio disceptata contentio 890. equorum certamen 2269.
 Eridis pomum 2669.
 Eva formata 282. a Satana victa 319. quam sustineat peccati poenam 340.
 Eudocia cum Ducae filiis imperatrix 6456.
 Eudocia Theodosii coniux 2585. eius periurium et mors 2701.
 Eudoxia Arcadii coniux 2489. stupratur 2516.
 Eugenius tyrannus 2461. eius mors 2466.
 Evilata terra 222.
 Euphrates fl. 221. 5885.
 Fabula de aegroto quodam 1948.
 fames sub Nicephoro 5798.
 Faustuli pastoris coniux Lupa appellata 1501.
 feminae castratae 837.
 festum donariorum 1377.
 fluminum quattuor in paradiso origo 214.
 fibri animalis natura 4643. testes quem habeant usum 4644.
 filii parentem regno deiciunt 5619.

- firmamentum quid et quando creatum 103.
 fratricidium 361.
 fratrum dissimilitudo 6033.
 Galba imperator 2044.
 Galerius et Constans Caesares 2309.
 Gallus Caesar 2373.
 Ganges fl. qua fluat 221.
 Gelimir Vandilorum rex crudelissimus 3127. capitur 3185.
 Geon fl. 219.
 Germanus patriarcha 4236.
 Geryonis boves 1482.
 Gesem Arabiae regio Iacobo datur 984.
 Geta 2275.
 Gizerichus Africanorum Vandilorum rex 2817. cum Marciano captivo foedus init 2838. Libyae rex auro hostem Romanum oppugnat 2519. Romam capit 2520.
 Glycerius 2530.
 Gotthi Romam invadunt 2475. amittunt 3200.
 Gratianus veteri Romae praeficitur 2422. eius scitum responsum 2448. mors miserabilis 2454.
 Graeci bellum movent Troianis 1221. cur retardati 1260. a peste servati 1292. metu percussi 1370. discessum simulantes 1423. Graecorum iusiurandum 1216. ad Troiam expugnandam consilium 1254. caedes 1335. a Troianis illata clades 1371.
 Gyges Candaulis regis minister ad regnum pervenit necato suo domino 833. feminas castrabat 837.
 Harmatius 2981.
 Harmatii proditoris poena 2993.
 Harpago Cyrus necandus traditur 748. Harpagus de filio sibi ab Astyage proposito comedit 791.
 Hebraei sub Pharaone rege affliguntur 1003. cur aliis nationibus in servitute traditi 1095. petunt imaginum abolitionem 4229.
 Hectori unde nata sit audacia 1333. occidit Patroclum 1344. occiditur 1348.
 Hecubae Cissei F. somnium 1222.
 Helena et Paris in Aegyptum veniunt 1176. Helena Menelao restituta 1463.
 Helena Romani F. 5640.
 Heraclius Africae dux 3644.
 Heraclius imperator 3663. monotheleta 3674. Heraclii praecelaram consilium, et res feliciter gestae 3689. cum Chosroe conflictus 3724.
 Heraclonas et Martina mater imperant 3809. Heraclii ex prima coniuge filius 3672. eius poena 3813.
 herbae quando creatae et cur 66. earum usus *ibid.*
 Hercules boves Geryonis abducens 1482. Hercules et Iolaus amicorum par 5609. Hercules hydrae capita praescidit 3348. Herculis in Aegypto fanum 1178.
 hiemis saevitia 4309.
 Hierosolyma per Nabuchodonosorum spoliata 699. solo aequata 850. Hierosolymae nomen mutatum 2188. excidium 2057.
 Hinderichus Vandilorum rex 3129.
 Homerus non servavit historiae legem in bello Troiano conscribendo 1114. in exuvio draconis descriptus 4302.
 homo creatus 232. cur Adam dictus 243.
 Honorius imperator 2467.
 horologium Leonis Philosophi 5277.
 Hunni Sesostriis socii 566.
 Hypatius rex salutatus 3213.
 hypati Graecis qui 1693.
 Iacobus in Aegyptum migrat 978. vocatur Israelus 974. duodecimum liberum pater 988. moritur 987. eius familia 980.
 Iberi populi 5967.
 Ida 1125.
 idololatriae origo et poena 383. initia 483.
 Idomenus Cretensis 1232.
 Iechonias rex 1103.
 Iesus Navae F. Chananaeos extirpavit 1079. post Mosem Hebraeis praeficitur 1080. eo mortuo iudices rerum potiti sunt 1189.
 Ignatius patriarcha Bardam castigat 5114. solio deicitur 5139. eius martyria 5146. mors 5309.
 Iliia virgo Vestalis 1570.
 imagines abolerentur a Leone Iudaeorum fautore 4243.
 imperator primus Christianus 2329.
 incestus exemplum 5112.
 Indi Troianis auxiliores 1369.
 infantes a lupa alti 1589.
 inimicitia domestica 6554.
 insolentia nautica 4125.

- invidia 3381. 5687. quantum malum 6511. invidia virtutem comitari solet 2645. invidiae causa 301. effectus 1279. execratio 3248.
- Ioannes Zimischa 5692. imperium sibi vindicat 5871.
- Iosephus Pharaonis in Aegypto regis praefectus 975. Racheli filius 975. eius mors 989.
- Iovianus imperator designatus 2415.
- Irene commendatur 4401. crudelitas in filium 4452. profusio 4529. mulier ambitiosa 4431. delicitur imperio 4540. Irenes et Constantini VI imperium 4399.
- de Isaacio Comneno 6359.
- Isauria 2939.
- Isdigerdes Persarum rex 2560.
- Ismaelitae, qui et Saraceni, Antiocheam capiunt 5668.
- Isocasiis sapiente responso se ab iniuria vindicat 2866.
- Israelitarum ex Aegypto egredientium numerus 1059.
- Ister fl. sanguine occisorum ruber 3527.
- Italia unde dicta 1492.
- Ithaca insula 1226.
- Iudaea a Vespasiano debellata 2054.
- Iudaeorum vaticinium 4210.
- Iudaicum excidium 2187.
- iudices quamdiu Hebraeis praefuerint 1090.
- Iulianus Caesar imperator factus 2379.
- Iuliani apostatae pater 2317. defectio 2385.
- L. Iunius Brutus 1698.
- Iustinianus magnus imp. 3121. Rom. imp. 3189.
- Iustinianus II imp. nares et imperium sua dementia amisit 3891. a chagano profugit 3960. Byzantium recuperat 3968. Iustiniani haerensis 3262. immanis conatus 4026. caedes 4081.
- Iustinus I imperator 3102.
- Iustinus II imperator vir bonus 3297.
- Lacapanus 5472.
- Laomedon 1118.
- Laurentum 1503.
- Leo I imperator 2856.
- Leo II imperator 2942.
- Leo III imperator 4189.
- Leo IV imperator factus 4396. idem imperium affectat 4635. idem unde oriundus 4657.
- Const. Manasses.*
- Leo V philosophus imperator 5358.
- leo ex unguibus agnitus 4299.
- Leo papa primus 4494. restitutus 4514.
- Leo Phocas oculis spoliatur 5554. simulacrorum et monachorum hostis 4335.
- Leontius philosophus Atheniensis 2594.
- Levi tribus cur sortis fuerit expers 1084.
- libri Sibyllini 1658.
- linguarum confusio 462.
- Lucius Antonini imperatoris collega ut exercitum maiorem fuderit arte 2222.
- Lucretia violata 1687.
- lunae sidus 111. lunae usus 121.
- lupa infantes alens 1588.
- lux quando condita 30.
- Maecenas 1863.
- magnes ferrum attrahit 3152.
- Magorum de Cyro error 779.
- Maior seu Maioranus 2529.
- mancipiorum apud Romanos nomen 1648.
- Mandana Astyagis F. Cambysae iungitur 740. Cyrum parit 746.
- Maniaces affectat imperium 6285.
- Manichaei haeretici 3115.
- manna 1067.
- Manuelus Comnenus 2551.
- Marcianus imp. 2774. ab hoste captus 2822.
- Marcus Ancus cur cognominatus 1640. e medio sublatus a Tarquinio 1708.
- mare quando creatum 54. quid appellatum 61. maris rubri divisio 1046.
- Maria Magdalena Romam profecta 1986.
- Martis sidus 117.
- Martinus papa in exilium relegatus 3830.
- Martina Heraclii coniux 3670. cum Heraclona imperat 3808.
- martyres septem dormientes 2738.
- Mauricii avaritia 3524. poenitentia 3571. somnium 3583. mors 3610.
- Maximianus Herculeus 2283.
- Maximus vir consularis 2497. Maximi uxor stuprata 2511.
- Medorum monarchia 719.
- medimnus frumenti aureo venditus 5802.
- Memnon 1368.
- Menelaus Alexandrum hospitio excipit 1150. in Paridem bellum movet 1214. in patriam redit 1464.

- mensae cum cibus absumtae 1511.
 Mercurii sidus 120.
 Merodachus post Nabuchodonosorum
 Chaldaeis imperat 690.
 Mesrem Hebraica vox quid significet
 442.
 Methodius a Theophilo imp. cruciatus
 4890. qua occasione ab exilio re-
 vocatus 4948. patriarcha Theo-
 phanem castigat 5015.
 Michaelus I Rangabes imperator 4616.
 Michaelus II Balbus imp. 4706.
 Michaelus III cognomento Temulen-
 tus, imperator 4963.
 Michaelus IV Paphlago imp. 6072.
 Michaelus V imp. caecatur 6148.
 conviciis proscinditur 6198.
 Michaelus VI militaris imper. impe-
 rium amittit 6374.
 Michaelus VII in monasterium intru-
 ditur 6677.
 Midas ferarum ad Tigridem persecu-
 tor 6304.
 Mizizius Siculus tyrannidem invadit
 3845.
 Mnestheus Atheniensis 1230.
 monachi duodecim literarum professo-
 res 4273.
 monarchia Romana 1776.
 monasteriorum eversio 4341.
 Moses ad liberandum populum mitti-
 tur 1018. dux populi Israelitici
 1061. aquam excussit e saxo 1066.
 moritur 1075.
 Nabuchodonosor Hierosolymam et
 templum exussit 1105. Iudaeam
 bis evertit 675. in porcum muta-
 tus 685. omnes regii sanguinis cap-
 tivos Babylonem transfert 676.
 post Senacheribum imperat 664. se
 deum facit 684.
 Narses a Phoca exustus 3621.
 Nebrodus ubi habitavit 443.
 Neoptolemus 1414.
 Nepos rex spoliatur 2956.
 Nepotianus 2531.
 Nero quando factus imperator 2018.
 Neronis amores foedi 2027. crude-
 litas 2022. imitator Michaelus 5032.
 Nerva imp. quando factus 2133.
 quamdiu praefuerit imperio 2143.
 eius de non castrandis hominibus
 interdictum 2136. ingenium et mo-
 res 2134. mors 2142.
 Nestor Pylus 1230.
 Nestoriani 3117.
 Nicaea capitur 4152.
 Nicephorus logotheta imperator 4539.
 Nicephorus II Phocas imperator re-
 nuntiatur 5743. insidiis circum-
 ventus uxoris occiditur 5853.
 Nicephorus III Botoniates imperator
 6676.
 Nicetas Michaeli F. castratur 4677.
 Nicolaus patriarcha 5387.
 Nilus argentifluus 6258. Nili termini
 225.
 Niveves conditor 549.
 Ninyas 552.
 Noah 399.
 Numas 1639.
 Numitor 1567.
 Olybrius 2528.
 oraculum Tarquiniis datum 1738. ora-
 cula Sibyllae 1658.
 Orestes 1469. 2531.
 Orestias 5194.
 organorum musicorum quae flatu in-
 sonant origo et auctor 4794.
 Otho imperator 2044.
 Ozias Hebraeorum rex 646.
 Pactolus aurifer 6258.
 Palamedes Graecis acceptus et gra-
 tus 1296. lapidibus obrutus 1325.
 Palatii oppidi nomen unde 1621.
 Palaestina per sortem Hebraeis distri-
 buta 1081.
 Pantarbes lapis 6303.
 pappias 4697.
 Paradisus a deo consitus 82.
 Paris v. Alexander.
 Paris ager 1138.
 Parthi regnum Persicum occupant
 2031. a quo repressi 2149. eo-
 rum excursiones et depopulationes
 2150.
 pastoriciae origo 347.
 Patrocli caedes 1343.
 Paulinus a Theodosio interfectus 2696.
 Perithous et Theseus amici 5609.
 Persarum in regibus constituendis
 consuetudo 889. eorum imperium
 quot annis duravit 922. eorundem
 adversus Iulianum apostatam expe-
 ditio 2406.
 Pertinax imperator 2252.
 pestis Graecorum a Palamede prae-
 cognita 1289.
 Pelei et Thetidis nuptiae 2671.
 Petronas 4844.
 Phaethon alter 5027.
 Phrao dei mandatam contemnit 1024.
 Hebraeorum infantes occidi iubet
 1003. mari submersus est 1051.

- Pharaonum nomen Aegyptiorum principibus gloriosum 992.
- Philippicus Bardanes 4028. imperator eligitur 4048. excaecatur 4104.
- Phison fl. 219.
- Phocas seditionem inter milites concitat 3595. imperator declaratur 3613. contra eum conspiratio 3654.
- Phorad fl. 219.
- Photius patriarcha 5139. solio patriarchico deturbatur 5160. cur restitutus in patriarchatum 5311.
- pinna cancrum, proverbium 5533.
- Placidia Honorii soror 2479.
- Placilla Theodosii coniux 2469.
- platanus aurea conflata a Michaele imp. 5268.
- Polyxena 1383.
- Porphyrogeniti qui dicantur 4470.
- portentum 2798.
- prester 5759.
- Priamus Troianae gentis princeps 1119. Priami simulatio 1389.
- prodigia 1542. 1675. 2340. 2737. 2827. 4486.
- Proteus rex Aegypti 1187.
- proverbia 1799. 6333. 6350. 6410.
- Ptolemaeus Lagi F. Palaestinam populatus est 937.
- Ptolemaeus Philadelphus Aegyptiorum princeps 948.
- Pulcheria Theodosii iunioris uxor 2574. eius astute factum 2716. imperatrix 2766.
- purpura 2551.
- Pyrrhus Achillis filius 1413.
- Ravenna urbs 2482.
- regibus romanis abrogata potestas 1690.
- Rhodus insula 1226.
- Roboamus Solomonis F. 6178.
- Roma condita 1620. Romae nomen inditum 1634. caput multarum gentium 1679. urbium princeps 3199. sub regibus quamdiu vixerit 1685. primum et ultimum regem Romulum habuit 2534. in potestatem regum barbarorum redacta 2520. quo pacto a Cpoli fuerit avulsa 4515. Roma nova 2349.
- Romanus Lacapenus imperator 5560. filios et nepotes imperatores creat 5589.
- Romanus III Argyropulus imperator 6053.
- Romanus IV Diogenes a Saracenis capitur 6636. a suis excluditur 6614.
- Romanorum rex primus 1633. imperatores Caesares appellati 996.
- Romulus et Remus a pastoribus servati 1596.
- Romulus 2534.
- rosarum genera 75.
- Sacrificiorum origo 350. sacrificium suis 1515.
- Salamis insula 1231.
- Samuelus vates 1090.
- S. Georgius 6276.
- Santabarenus 5327.
- Sara uxor Abrami 522.
- Sardanapalus Assyriorum rex 546. 587.
- Saturnus a Iove regno spoliatus 5621. Saturnus quis nominatus 538. Saturni migratio in Africam 550. Saturni sidus 116.
- Saulus Cisi F. 1100.
- Scamandri flumina cruore purpurea 1376.
- Scyrus insula 1226.
- Scythae et Auares eodem tempore cum Persis Byzantium obsident 3745.
- Scythica solitudo, proverbium 4017.
- Semi filius Assurus 548.
- Semiramis 539. eius cum filio coniugium incestum 552.
- Senacheribus Chaldaeorum Assyriorum Babyloniorum et Medorum rex 652. contra Iudaeam expeditionem suscipit 654.
- septem viri regem Persis creant 884.
- Seraphi 3269.
- serpens in sinu, proverbium 6159.
- Seruchus auctor idolorum 484.
- Servius Tullius 1647.
- Sesostris Aegyptiorum rex expeditionem in Asiam suscipit 560.
- Severus Afer imperator 2259. quamdiu imperaverit 2271.
- Sibyllae incertus exitus 1670.
- Sibyllinorum oraculorum libri exusti 1661.
- Sicilia fertilis 3835.
- siderum creatio 103. imagines *ibid.*
- simulacrorum oppugnatio 4666.
- smaragdus ubi reperitur 223.
- Smerdis Ciri F. 855.
- Smerdis et Spathines Magi post Cambysis mortem regnum occupant 873. trucidantur 887.
- sol quando illuxerit primum 108.
- Sophia Iustini coniux 3447. munifica 3448.

- Stauracius imp. designatus** exstinguitur 4612.
 stellarum creatio 103.
Stephani viri sancti martyrium 4386.
superbi Romani qui 1656.
synodus imaginum gratia celebrata 4985. **synodus sub Constantino IV** 3861.
Syri Romanum imperium infestant 5954.
Syriae dux post obitum Alexandri 935.
Tantanes rex Indorum 1367.
L. Tarquinius 1697.
Tarquinius Superbus 1642. 1653.
Tauroscythae 5967. **Romanos invadunt** 3763.
Taurus mons *ibid.*
templum Apostolorum a Theodora conditum 3284.
Tenedus insula 1425.
terebinthus 5791.
terra mortui Iuliani corpus exspuit 2411.
terrae motus continui imperante Theodoro 2746.
Theodora Iustiniani uxor 3284.
Theodora Theophili vidua cultum imaginum revocat 4969.
Theodora Zoes soror 6324.
Theodosius I imperator, vir egregius 2436.
Theodosius II Arcadii et Eudoxiae filius in Orientalis imperii solium collocatus 2488. 2703. 2763. **eius coniux Athenais** 2634.
Theodosius III tributorum exactor ad imperium evehitur 4127. **imperio cedit** 4176.
Theophanes 4781.
Theophano cum liberis imperat 5677.
Theophilus imperator 4751. **imaginum et idolorum hostis** 4788. **uxoris suae navim mercenariam exurit** 4887. **muros restituit** 4829. **Theophilus iustitiae studet** 4832.
Thomas imperium affectat 4725.
thynni piscis marini natura 4478.
Tiberius imperator quando ad imperium pervenerit 1936. **quomodo vulgo appellatus fuerit** 1974. **quamdiu cum imperio praefuerit** 1992. **adversus tributorum exactores qua-**
lis fuerit 1944. **virum consularem sine causa interficit** 1975.
Tiberius II imperator 3463.
Tigris fl. 221. 228.
Titus imperator a patre designatus 2056. **quamdiu imperaverit** 2087.
Tlepolemus Rhodius 1232.
Tornicii seditio 6310.
Traianus imperator 2144. **gladium evaginatum praefecto urbis tradit** 2168. **quamdiu praefuerit imperio** 2174. **eius ingenium et mores** 2145. **virtutes** 2162. **successor** 2175.
Troiam cur invaserit Graeci 1254. **Troiae excidium praedictum** 1418. **Troia capitur** 1442.
Troiani a Iudaeis opem exposcunt 1358.
Tullius rex Romanorum 1645.
Tullus 1639.
turris Babylonicae exstruendae auctor 454.
Tyndareus Helenae pater 1213.
Valentis imp. impietas 2424. **exitus** 2427.
Valentinianus I Gratiani pater 2432.
Valentinianus II imperator 2457.
Valentinianus Valens et Gratianus imp. 2419.
Valentinianus III imperator 2485.
Veneris sidus 119.
Verina Leonis uxor 2910.
Vespasianus aedilis iniuria a Caligula affectus 2006. **quando et a quibus imperator factus** 2054. **quamdiu imperaverit** 2074.
violarum genera 73.
virginum Vestalium leges 1571.
virtutum nomina 5906.
Vitellius imperator 2047.
Vologesus Parthorum rex 2224.
Ulysses Ithacensis 1231.
Unni Sesostris Aegyptiorum regis socii 566.
Uranopolis 5493.
Xerxes Persarum rex 6266. **in Graecia exercitum amisit** 912.
Zeno imperator 2950.
Zeno patricius 2938.
Zimischi res gestae 5853.
Zoe Romani III uxor 6056. **cum Theodora relegata** 6179.
Zoes coniugium 6246.

I O E L I S
C H R O N O G R A P H I A
C O M P E N D I A R I A.

R E C O G N O V I T

I M M A N U E L B E K K E R U S.

B O N N A E
I M P E N S I S E D. W E B E R I
M D C C C X X X V I.

I Ω Η Λ Ο Υ

X P O N O Γ P A Φ I A.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Main body of faint, illegible text, appearing to be several paragraphs of a letter or report.

Bottom section of faint, illegible text, possibly a signature block or a concluding paragraph.

I Ω Η Λ Ο Υ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΕΝ ΣΥΝΟΨΕΙ.

Ἰστίον ὅτι ὁ μὲν Ἀδὰμ ἐπέθηκεν ὀνόματα τοῖς παισὶν αὐτοῦ καὶ P 149
 πᾶσι τοῖς ζώοις χερσαίοις τε καὶ θαλαττίοις, τὸ δὲ αὐτοῦ ὄνομα
 καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἄγγελος κυρίου εἶπεν αὐτοῖς. καὶ ὁ μὲν
 Κάϊν ἔλαβε γυναικὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἀδελφὴν Ἀζούραν, ὁ δὲ
 5 Σὴθ τὴν δευτέραν Ἀσουάμ, ὁ δὲ Ἄβελ παρθένος καὶ δίκαιος
 ὑπῆρχεν. ὁ δὲ Κάϊν τῆς οἰκίας αὐτῷ πεσοῦσης ἀπέθανεν. ὁ δὲ
 Σὴθ πρῶτος ἔξεῦρε γράμματα Ἑβραϊκὰ καὶ σοφίαν καὶ τὰ σημεῖα
 τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰς τροπὰς τῶν ἐνιαυτῶν καὶ τοὺς μῆνας καὶ
 τὰς ἐβδομάδας, καὶ τοῖς ἄστροις ἐπέθηκεν ὀνόματα καὶ τοῖς πέντε
 10 πλανήταις εἰς τὸ γνωρίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ μόνων. καὶ B
 τὸν μὲν πρῶτον πλανήτην ἐκάλεσε Κρόνον, τὸν δὲ δεύτερον Δία,
 τὸν τρίτον Ἄρεα, τὸν τέταρτον Ἀφροδίτην καὶ τὸν πέμπτον Ἑρ-
 μῆν. μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν Καϊνᾶν ὁ υἱὸς Ἀρφαξὰδ συνε-

I O E L I S

CHRONOGRAPHIA COMPENDIARIA.

Sciendum est Adamum filiis et omnibus animantibus cum terrestribus tum
 marinis nomina imposuisse, nomen vero illius et uxoris ab angelo domini
 fuisse manifestata. Cainus maiorem sororem Azuram, Sethus minorem
 Asuamam uxorem duxit. Abelus virgo iustitiam colebat. Cainus propriae
 domus ruina emoritur. Sethus primus Hebraicas litteras, scientias, signa
 coeli et tempestatum vices, menses, necnon hebdomadas excogitavit; si-
 deribus quoque et quinque planetis, ut ab hominibus tantum dignosci pos-
 sent, nomina imposuit, et primum Saturnum, secundum Iovem, tertium
 Martem, quartum Venerem, quintum Mercurium nuncupavit. post dilu-
 vium Cainanus Arphaxadi filius cum Sethi illius filiorum et siderum nomina

γράψατο τὴν ἀστρονομίαν, εὐρηκῶς τὴν τοῦ Σήθ καὶ τῶν αὐτοῦ τέκνων ὀνομασίαν καὶ τῶν ἀστέρων ἐν πλακί λιθίνῃ γεγλυμμένην. οἱ γὰρ τοῦ Σήθ ἔκγονοι προμνηθέντες ἄνωθεν τὴν μέλλουσαν γενέσθαι φθορὰν τῶν ἀνθρώπων ἐποίησαν δύο στήλας, μίαν μὲν P 150 λιθίνην ἑτέραν δὲ πλινθίνην, λογισάμενοι ὅτι, εἰ μὲν δι' ὕδατος ὁ κατακλυσμός, ἢ λιθίνῃ στήλῃ μενεῖ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ γεγλυμμένα, εἰ δὲ διὰ πυρός, ἢ πλινθίνῃ σωθήσεται. ἀπὸ Μαγουσαίων δὲ ἦτοι Περσῶν ἤρξατο ἀστρολογία καὶ μαγεία, λαβόντων ἀρχὰς ἀπὸ Νεβρωδ τοῦ τὴν Βαβυλῶνα κτίσαντος.

Μετὰ Νίνον ἐβασίλευσεν Ἀσσυρίων Θύρρας τις τοῦνομα, 10 ἔτη λ', ὃν καὶ μετεκάλεσαν Ἄρεα εἰς ὄνομα τοῦ πλανήτου ἀστέρος, ᾧ τινὶ Ἄρει πρώτην στήλῃν ἀνέστησαν οἱ Ἀσσύριοι, καὶ ὡς θεὸν μέγχι τοῦ νῦν προσκυνοῦντες καλοῦσι Περσιστὶ Βάουλ θεός, ὃ ἔστιν Ἄρης πολέμων θεός, οὗ καὶ Δανιὴλ μέμνηται.

B Ἐν τοῖς χρόνοις τῆς βασιλείας τοῦ Φοίνικος ἦν Ἡρακλῆς 15 φιλόσοφος, ὁ Τύριος, καὶ τῆς κογχύλης ἐφευρετῆς. μετεωριζόμενος γὰρ ἐπὶ τὸ παράλιον μέρος τῆς Τύρου εἶδε ποιμεικὸν κύνα ἐσθίοντα τὴν λεγομένην κογχύλην, καὶ τοῦ ποιμένος νομίσαντος αἰμάσσειν τὸν κύνα, λαβόντος πόκον ἔριον ἀπὸ τῶν προβάτων καὶ ἀπομάξαντος τὸ καταφερόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ κυνός, 20 καὶ βαφέντος τοῦ πόκου, προσέσχεν ὁ Ἡρακλῆς μὴ εἶναι αὐτὸ αἷμα ἀλλὰ βάμματος πρόξενον, ὃ καὶ θανμάσας ὡς μέγα δῶρον τουτὶ προσήγαγε τῷ βασιλεῖ Φοίνικι, ὃς καὶ μᾶλλον ἐκπλαγεῖς

20 αἰμάξαντος vulgo

in saxeo cippo comperisset, stellarum cursus commentario complexus est. nam Sethi successores imminentem generi humano perniciem edocti duas columnas, unam quidem lapideam alteram latericiam, extruunt, rati, si mundus aquarum illuvie immergeretur, lapideam permansuram et quaecunque in ea exsculpta erant, si conflagraret incendio, latericiam evasuram. a Magusaeis sive Persis astrologia et magia initium duxere, a Nembrode Babylonis conditore occasione sumpta.

Post Ninum Assyriorum regno praefuit Thyrras annos triginta. illi e planeta nomen Martis inditum est, et statua prima erecta. eum Assyrii ad haec tempora pro deo colentes, lingua Persica Baalem deum vocant, quod notat Mars bellorum deus. illius meminit Daniel.

Temporibus Phoenicis regis Heracles philosophus Tyrius purpuraeque inventor florebat. quippe Tyri maritima obambulans pastoriciam comperit canem conchylum depascentem, quem pastor sanguine videns infectum, lanae vellere ex ovibus raptum, quod ab eius ore profluebat abstersit; cum autem Heracles vellus non sanguine tingi sed nova quadam tinctura infici observasset, admiratus magni loco muneris Phoenici regi obtulit, qui et ipse

ἐκέλευσεν ἀπὸ κογχύλης ἔριον βαφῆσαι καὶ γενέσθαι αὐτῷ περιβό-
λαιον, καὶ οὕτω πρῶτον αὐτὸν φορέσαι ἡμίτιον ἐκ πορφύρας.

- Μετὰ Ναβουχοδονόσορ καὶ Βαλτίσαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἔβα- C
σίλευσε Περσῶν Κῦρος ὁ Πέρσης, ἔτη λβ', ὃς πόλεμον μέλλων
5 συμβαλεῖν πρὸς Κροῖσον τὸν τῶν Ἀυδῶν βασιλέα καὶ φοβηθεὶς
μετεπέμψατο ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς χώρας τὸν προφήτην Δανιήλ, ὃς
ἔρωτηθεὶς εἶπε πρὸς Κῦρον "Θύρσει, νικᾷς τὸν ἐχθρόν σου. περὶ
σοῦ γὰρ εἶπεν ὁ προφήτης Ἡσαΐας. οὕτω λέγει κύριος τῷ Κύρῳ,
ὃ ἑκράτησα τῆς δεξιᾶς. ἐπακούσει ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη, καὶ
10 ἰσχὺν βασιλείως διαορήξω. αὐτὸς οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου,
καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἐπιστρέψει. εἶπε κύριος Σα-
βαώθ." ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας ταῦτα εἶπε πρὸς τοὺς πόδας τοῦ D
Δανιήλ πεσὼν "Ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς σου. ἐγὼ ἀπολύσω τὸν Ἰσραὴλ
ἐκ τῆς γῆς μου, ἵνα λατρεύσῃσι τῷ θεῷ αὐτῶν ἐν Ἱερουσαλήμ."
15 παραταξάμενος οὖν τῷ Κροίσῳ, κατὰ κράτος ἠττήσας καὶ χιλιά-
δας ν' ἀπολέσας, τοὺς δὲ λοιποὺς αἰχμαλώτους σὺν αὐτῷ λαβῶν,
καὶ τὴν τῶν Ἀυδῶν βασιλείαν τελείως καταλύσας, τοὺς υἱοὺς
Ἰσραὴλ πάντας εὐθέως μετὰ Ζοροβάβελ ἀπέλυσεν ἐν Ἱερου-
σαλήμ.
- 20 Μετὰ δὲ Κῦρον ἐβασίλευσε Δαρεῖος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ
Καμβύσης, ἔτη η'. μετὰ δὲ Καμβύσῃν Ἀρταξέρξης ὁ Μνήμων,
ἔτη κ'.

6 an Ἰουδαϊκῆς?

attonitus lanam conchylio tingi praecipit sibi que vestem fieri. sic primus
ipse purpuratam chlamydem gestavit.

Post Nabuchodonosorem et Baltasarem filium Persarum regnum tenuit
Cyrus annos triginta duos. hic cum adversus Croesum Lydorum regem bel-
lum pararet, timore percitus ab Indica regione Danielem prophetam accersit
ad se misit. Daniel interrogatus respondit "bono esto animo, hostem
tuum devinces. quippe de te Esaias propheta vaticinatus est: sic dicit do-
minus Cyro, cuius dexteram apprehendi, ut subiiciam ante faciem eius gen-
tes et robur regis confringam. ipse aedificabit civitatem meam, et captivi-
tatem populi mei convertet, dicit dominus sabaoth." his auditis Cyrus Da-
nielis ad pedes concidens "vivat" inquit "dominus deus tuus: ego Israe-
lem ex servo faciam, ut sit liber, et a mea ditione dimittam, ut Hierosoly-
mis deo suo cultum exhibeat." sic acie instructa contra Croesum in dimica-
tionem venit, eoque subiecto et quadringentis milibus caesis, qui cladi su-
pererant captivos fecit, Lydorumque imperio funditus everso nulla mora
Israelitas omnes cum Zorobabel dimisit, ut Hierusalem repeterent.

Post Cyrum Darius filius, qui et Cambyses dictus est, regnum tenuit
annos octo. post Cambysen Artaxerxes Memor annos viginti.

P 151

Ἰστίον δὲ ὅτι Ῥώμος ὁ τῆς Ῥώμης βασιλεύσας τὰ λεγόμενα Βρουμάλια ἐπενόησεν δι' αἰτίας τοιαύτης. φασὶ γὰρ αὐτόν τε καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐκ πορνείας γεννηθέντας ἐν ἀλώδει τόπῳ ῥιφῆναι καὶ ὑπὸ ἀγροικικῆς τινὸς γυναικὸς εὐρεθέντας ἀνατραφῆναι. ὄνειδος δὲ ἦν Ῥωμαίοις τὸ ἐξ ἀλλοτρίων τρέφεσθαι καὶ 5 ἀλλοτριοφάγους καλεῖσθαι. ὁ οὖν Ῥώμος τὸ οἰκείον ὄνειδος ἐξαλεῖψαι βουλόμενος ἐπενόησε τὰ Βρουμάλια, εἰρηκῶς ἀναγκαῖον εἶναι τὸν βασιλεῖα τρέφειν τὴν οἰκείαν σύγκλητον ἐν τῷ καιρῷ τοῦ χειμῶνος ὡς ἐντίμους, ὅταν ἡρεμῶσιν ἐκ τοῦ πολέμου, τὴν δὲ 10 Β σύγκλητον πάλιν τρέφειν τὸν στρατόν. ἐκάλεσε δὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἀρίστου ἐξ ἐκείνου Βρουμάλιουμ, ὃ ἔστι Ῥωμαῖοσι ἐξ ἀλλοτρίων τραφῆναι.

Μετὰ δὲ Ῥῶμον ὑπὸ ὑπάτων καὶ στρατηγῶν τῆς Ῥώμης διοικουμένης, ὣν εἷς ἦν καὶ Μάλιος, ὁ Φεβρουάριος συγκλητικὸς ὢν καὶ τῷ Μάλιῳ φθονήσας παρεσκεύασε τοὺς συγκλητικοὺς 15 τοῦτον τῆς πόλεως ἐκδιῶξαι. τῶν οὖν Γάλλων τῇ εἰκάδι τοῦ Σεξτίλιου μηνὸς νυκτὸς ἐπελθόντων καὶ τὴν πόλιν παραλαβόντων καὶ πολλὴν φόνον ἐργασαμένων, οἱ συγκλητικοὶ φυγόντες τὸν Μάλιον πάλιν προσκαλοῦνται, ὃς μετὰ στρατοῦ ἐπελθὼν καὶ τοὺς 20 Γάλλους παραλαβὼν πάντας ἀνέιλε, καὶ κρατήσας αὐτῆς τῆς Ῥώμης ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας τοῦ Σεξτίλιου μηνὸς ὡς δυστυχοῦς τῇ Ῥώμῃ γενομένου διὰ τὸ τὴν παρὰ λῆψιν αὐτῆς ἐν αὐτῷ γενέσθαι. τὸν δὲ Φεβρουάριον τῶν ὑπαρχόντων γυμνώσας καὶ ἀτί-

Sciendum est Romum, qui Romae imperavit, Brumalia non alia de causa excogitasse. ferunt namque ipsum una cum fratre adulterio editos, silvis expositos et ab agresti quadam muliere inventos, enutritos fuisse. porro contumeliosum erat apud Romanos alieno cibo nutrirī, ut aliarum mensarum captatorem dici. quapropter Romus Brumalia commentus est, ut maculam deleret, necesse esse affirmans senatum ali a rege, veluti honore dignum, hiemis tempore bellicae indutiis, exercitum a senatu. convivio nomen Brumalium dedit, quod Romana lingua sonat alieno victu esse educatum.

Post Romum cum Roma a consulibus et dictatoribus regeretur, inter eos Manlius Februario cuidam senatori invisus, aliis senatoribus mala Februarii fraude seductis, civitate eiicitur. interea Galli die Sextilis mensis vigesimo impetu facto urbem occupant et caedibus omnia complent. senatores, qui fugam arripuerant, rursus Manlium advocant. Manlius coacta manu Gallos armis opprimit, trucidatque omnes, et Roma recepta mensis, quo haec acta sunt, tanquam qui Romae propter illius captivitatem infausus fuerat, dies detruncat, et Februarium bonis publicatis turpiter ab urbe

μωσ τῆς πόλεωσ ἐκβαλὼν ἀνείλε, καλέσας τὸν Σεξιτίλιον μῆνα Φεβρουάριον ὡσ ἄξιον τοῦ ὀνόματος.

Μετὰ δὲ τὸν εἰρημένον Ἀρταξέρξην ἐβασίλευσε Χῶος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὃς καὶ τὴν Αἴγυπτον παρέλαβε καὶ ἀπώλεσε, βυσιλεύον-
5 τος αὐτῆς τότε Νεκτεναβίῳ, ὃς φρυγῶν καὶ διὰ φαντασιῶν τινῶν καὶ μαγειῶν Αἰγυπτιακῶν προλέγων τὰ μέλλοντα γνώριμος γίνεται Φιλίππῳ καὶ Ὀλυμπιάδῃ τῇ γονακί αὐτοῦ, ἐξ ἧς ἔτεκε τὸν Ἀλέ-
ξανδρον. ὁ δὲ Φίλιππος ἐβασίλευσε τῆς Μακεδονίας ἔτη κ', ὃς τὴν Θεσσαλίαν ὑποτάξας τὴν Θεσσαλονίκην πόλιν ἔκτισεν. D

10 Μετὰ δὲ Φίλιππον ἐβασίλευσε Μακεδόνων Ἀλέξανδρος, ὅτε καὶ Δαρειῶς ὁ Ἀρσάμου μετὰ Χῶων βασιλεύων κατεκρόριευσε πάντων, ὃν ὁ Ἀλέξανδρος χειρωσάμενος παρέλαβε πῦσαν τὴν βα-
σιλείαν αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν Περσῶν καὶ Μήδων καὶ Πάρθων καὶ Βαβυλωνίων χώραν καὶ τὰ Ἰνδικὰ πάντα μέρη. ὃς καὶ τὴν
15 μεγάλην Ἀλεξάνδρειαν εἰς τὸ ἴδιον ὄνομα κτισας εἰς Βαβυλῶνα ὑπέστρεψεν, ἐν ᾗ καὶ τελευτᾷ, ἐτῶν ὡν λβ', βασιλεύσας ἔτη ιβ'.

Ἰστέον ὅτι δύο Λάμεχ ἡ γραφὴ μνημονεύει, ἐνὸς μὲν τοῦ P 152
ἀπὸ Κάιν, τοῦ καὶ πεφορευκότος ἀνδρα τε καὶ νεανίσκου (τοὺς γὰρ δύο ἀδελφοὺς τοῦ δικαίου Ἐνώχ ἀνελὼν καὶ τῶν δύο τὰς γυ-
20 ναῖκας ἔλαβε), ἐτέρου δὲ τοῦ πατρὸς Νῶε, τοῦ καὶ μεταγενε-
στέρου καὶ ἀπὸ Σῆθ καταγομένου.

3 an Ὁχος?

eiectum interficit, Sextilemque mensem Februarium tanquam eo nomine dignum cognominat.

Post dictum Artaxerxem principatui praefuit Chous filius. is debellatam Aegyptum, eversamque in sui potestatem redegit, Nectenabone tunc imperante, qui fuga sibi consuluit, et Aegyptiaco ritu fictis imaginibus et magicis nugamentis futura praesagens, Philippi atque Olympiadis illius uxoris familiaritatem sibi parat, ex eaque Alexandrum procreat. Philippus annos viginti Macedoniae gubernacula gessit, et Thessalia oppressa urbem Thessalonicam extruxit.

Philippo in Macedoniae regno successit Alexander, tunc cum Darius Arsami filius post Choum occupatis omnibus dominus factus est. Dario profligato Alexander eius imperium universum et Persarum, Medorum item et Parthorum et Babyloniorum regionem et Indicos omnes tractus in suam dicionem redegit. hic cum magnam Alexandriam condidisset, ex proprio nomine nuncupatam in Babyloniam conversus vitae finem posuit, aetatis annorum triginta duorum, regni anno duodecimo.

Advertendum est duos nobis Lamechos a scriptura commemorari, alterum ab Caino, qui et virum et adolescentulum occidit (caesis enim duobus iusti Enochi fratribus eorum uxores duxit), alterum recentiorem, Noë parentem, a Setho oriundum.

Ὁ Θάρρα ἐγέννησε τὸν Ἀβραάμ, τὸν Μαχωὲ καὶ τὸν Ἀράμ τὸν πατέρα τοῦ Λώτ, ὃς καὶ ἀπέθανε πρὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Θάρρα· τοῦ γὰρ Ἀβραάμ ἐμπρησμὸν ποιήσαντος ὥστε κατακαῦσαι τὰ εἰδῶλα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, εἰσελθῶν Ἀράμ ἐξελεῖσθαι αὐτὰ ἀπέθανεν ἐν τῷ οὐρανῷ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. 5

- B** Ἐκ τοῦ γένους Σίδου υἱοῦ Αἰγύπτου, βασιλέως Αἰγυπτίων, κατήχθη Μελχὶ ὁ πατήρ τοῦ Σεδέκ, ὃς γενόμενος ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ καὶ βασιλεὺς τῶν Χαναναίων ἐπεκλήθη Μελχισεδέκ πατρωνυμικῶς, καὶ κτίσας πόλιν ἐν τῷ ὄρει Σιών ἐπωνόμασεν αὐτὴν Σαλήμ, ὃ ἐστὶν εἰρήνης πόλις, ἐν ἧ καὶ βασιλεύσας ἔτη 47 ἔτε- 10
λεύτησε δίκαιος καὶ παρθένος, ὡς φησὶν Ἰώσηπος. λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Κύριλλος. ἀγενεαλόγητος εἴρηται Μελχισεδέκ παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν ἐκ τοῦ σπέρματος Ἀβραάμ ὅλως, μηδὲ ὑπὸ Μωσέως γενεαλογηθῆναι, εἶναι δὲ Χαναναῖον τὸ γένος καὶ ἐκ τῆς ἐπαρά-
C του σποραῖς ὀρμώμενον. ὅθεν οὐδὲ γενεαλογίας ἤξιώται· οὐδὲ 15
γὰρ πρεπωδέστατον ἦν τὸν τῆς ἄκρας δικαιοσύνης ἐπειλημμένον συμπλέκειν τῷ τῆς ἄκρας ἀδικίας γένει. ἡ δὲ Ἱερουσαλήμ ἐκ προσθήκης τῆς τοῦ ἱεροῦ συλλαβῆς μετὰ τῆς Σαλήμ κατὰ συνάφειαν ὀνομάσθη φερωνύμως Ἱερουσαλήμ, πῆ μὲν διὰ τὴν ἱεροουργίαν τοῦ Μελχισεδέκ, πῆ δὲ διὰ τὴν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ κατασκευὴν· 20
Ἰεβοὺς γὰρ ἐκαλεῖτο πρῶην.

Λώτ ἀνεψιὸς τοῦ Ἀβραάμ ἐκ τῶν δύο θυγατέρων αὐτοῦ ἐγέννησεν υἱὸς δύο, Μωάβ καὶ τὸν Ἀμμάν, ἐξ ὧν Μωαβῖται καὶ Ἀμμωνῖται.

Tharra genuit Abrahamum Machoë et Aramum Loti patrem, qui et ante Tharram vita functus est. nam cum Abrahamus incendium excitasset, ut idola patris absumeret, Aramus, dum ea ab igne servare contendit, domi, in quam fuerat ingressus, vidente patre, flammis crematus occubuit.

Ex sanguine Sidi filii Aegypti regis Aegyptiorum natus est Melchius pater Sedeci. hic divino sacerdotio imperioque Chananaeorum auctus a patre nomen habuit, dictusque est Melchisedecus, urbemque in monte Sion condidit, Salem denominatam, quasi diceret civitatem pacis: in ea cum regnasset annos tredecim, vita functus est, iustus et virgo, ut Iosephus tradit. magnus Cyrillus de eo haec habet. Melchisedecus sine genealogia dicitur, quod ex semine Abrahami non fuerit, neque a Moyse eius genealogia descripta. erat porro genere Chananaeus, execrando semine oriundus, quare nec dignus habitus est cuius genealogia scriptis mandaretur: dedebat quippe absolutissimae iustitiae sectatorem perditissimae nequitiae generi copulari. Hierusalem vero Hieru, id est sacri, una cum salem additione Hierusalem dicta est; idque vel Melchisedeci sacerdotio vel templi sacrosancti extructione: nam prius Iebus nuncupabatur.

Lotus Abrahami fratris filius duos filios ex filiabus genuit, Moabum et Ammanum, ex quibus Moabitae et Ammanitae originem habent.

Ὁ δὲ Ἀβραάμ ἐκ μὲν τῆς Αἰγυπτίας αὐτοῦ παιδίσκης Ἄγαρ
 ἐγέννησε τὸν Ἰσμαήλ, ἐκ δὲ τῆς Σάρρας τὸν Ἰσαάκ. ὁ δὲ Ἰσαάκ
 ἐγέννησε τὸν Ἡσαῦ καὶ τὸν Ἰακώβ ἐκ τῆς Ῥεβέκκας. καὶ ἐκ μὲν
 τοῦ Ἡσαῦ ἐτέχθη Ἐδὰμ υἱὸς ὁμώνυμος τῷ πατρὶ καὶ Ἀμαλῆκ,
 5 ἐξ ὧν Ἰδουμαῖοι καὶ Ἀμαληκῖται, ἐκ δὲ Ἰακώβ τοῦ καὶ Ἰσραὴλ
 Ἰούδας, ἀφ' οὗ καὶ Ἰουδαῖοι πάντες καὶ οἱ ἐκ τῶν λοιπῶν προση-
 γορεύθησαν, καὶ Ἰσραηλῖται μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς Ἰακώβ, Ἰουδαῖοι
 δὲ ἐκ τοῦ ἐπισημοτέρου ἀδελφοῦ αὐτῶν. ἐκ δὲ τοῦ Ἰσμαὴλ ἄρ-
 χοντες καὶ ἔθνη αὐτῶν ἐξ Ἰσμαηλῖται οἱ κῶν Ἀγαρηνοὶ τε καὶ Σα-
 10 ρακηνοὶ λεγόμενοι. ὁ δὲ γε θεῖος Ἀβραάμ ἐγέννησεν ἐκ τῆς ἐσχά-
 της γυναικὸς αὐτοῦ Χεττούρας υἱὸς ε', ἐξ ὧν ἐστὶ Μαδιάμ, ἀφ'
 οὗ Μαδιανῖται, καὶ Ἄφερ, ἐξ οὗ Ἀφρικὴ. Ἰσαάκ δὲ ἀπέθανε
 ζήσας τὰ πάντα ἔτη ρπ'. Ἰακώβ δὲ ζήσας ἔτη ρνδ' ἀπέθανε εἰς
 Αἴγυπτον, ποιήσας ἐκεῖ ἔτη ιζ'. ὃς ὅτε ὑπῆρχεν ἐτῶν οε', φυγὼν P 153
 15 Ἡσαῦ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ κατήνησεν εἰς Χαρρὸν τῆς Μεσοποτα-
 μίας πρὸς Λάβαν τὸν ἀδελφὸν τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ῥεβέκκας, οὗ
 τῶν προβάτων νομεὺς γενόμενος ἔτη κ' καὶ τὰς δύο θυγατέρας αὐ-
 τοῦ Λείαν τε καὶ Ῥαχὴλ γυναῖκας λαβὼν ἔσχεν υἱὸς καὶ θυγατέ-
 ρας, μίαν ἀπὸ τε τῶν ἐλευθέρων ἀπὸ τε τῶν θεραπεινίδων Βάλας
 20 καὶ Ζελφάν. μετὰ δὲ τὸν κ' χρόνον τῆς ἐκ Μεσοποταμίας πρὸς
 γῆν Χαναὰν ὑποστροφῆς εἶδεν ὄρασιν ἐν Βαιθήλ, καὶ πάντα
 ἀποδεκατώσας ἄπερ ἐκέκτητο τελευταίους ὑποβάλλει τοὺς παῖδας,
 καὶ ἀπὸ τοῦ Βενιαμὶν ἀρξάμενος ἀνάπαλιν καὶ ἐπὶ τὸν Λεὺθ' ἐλ- B

9 καὶ interpres: vulgo κατὰ

21 ἀποστροφῆς vulgo

Abrahamus ex Agare Aegyptia ancilla Ismaelem procreavit, Isaacum ex
 Sarra. Isaacus Esau et Iacobum ex Rebecca. ex Esau nascitur Edomus
 patri cognominis et Amalec, ex quibus Idumaei et Amalecitae. ex Iacobo,
 qui et Israelus, Iudas, a quo Iudaei omnes, etiam ab aliis exorti, nuncupati
 sunt, Israelitae si quidem a patre Iacobo, Iudaei a nobiliore fratre Iuda ap-
 pellationem habent. ex Ismaele principes et eorum sex nationes, qui nunc
 Sarraceni et Agareni vocantur. porro divinus Abrahamus ex Chettura po-
 strema uxore liberos quinque suscepit: inter eos Madiamus est, a quo Ma-
 dianitae, et Afer, a quo Africa. Isaacus occubuit, cum vixisset annos
 omnes simul centum octuaginta. Iacobus annorum centum quinquaginta
 quatuor diem obiit in Aegypto, postquam ibi commoratus esset annos se-
 ptemdecim. hic annos natus septuaginta quinque timore fratris Esau fu-
 giens Carrhas Mesopotamiae pervenit ad Labanum matris Rebeccae fratrem,
 cuius cum viginti annos oves pavisset, Lia atque Rachele Labani filiabus
 ductis filios filiasque tulit, partim ab liberis uxoribus, partim ab ancillis
 Balla et Zelphasa. anno vigesimo elapso redux ex Mesopotamia in terram
 Chanaan visionem Bethelae conspexit. ibi cum ex omnibus quae possideret
 decimas obtulisset, postremum et ex filiis, a Beniamino ducto initio dinu-
 meratis, ordine praepostero ad Levim progressus, eum decimum repertum

Θὼν τοῦτον προσήγαγε τῷ Θεῷ. ὁ γοῦν Ἰσαὰκ καὶ ἡ Ῥεβέκκα μετὰ τὴν τοῦ Ἰακώβ ἐπίνοδον προσκαλεσάμενοι τὸν τε Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ, καὶ παρακάλεσαντες αὐτοὺς ἅμα καὶ ἐνορκωσάμενοι εἰρήμην ἄγειν πρὸς ἀλλήλους καὶ τὴν ἀδελφικὴν οἰκειότητα ἀσπάζεσθαι, τελευτῶσι, προτέρα μὲν ἡ Ῥεβέκκα, εἶτα καὶ ὁ Ἰσαὰκ, 5 τῷ Ἰακώβ καταλείναντες τὰ τῆς πρωτοτοκίας γέγρα. μετὰ δὲ ταῦτα ὑπὸ Ἀμαλῆκ τοῦ νιοῦ αὐτοῦ παροξυνθεὶς Ἡσαῦ κατὰ τοῦ

C Ἰακώβ καὶ συναγαγὼν ἔθνη ὥρμησε κατ' αὐτοῦ, ὡς φησὶν Ἰωσήπος. ὁ δὲ τὰς πύλας ἀποκλείσας τῆς πόλεως εἰς ἣν κατέφυγεν, ἐκ τοῦ τείχους παρεκάλει τὸν Ἡσαῦ μνησθῆναι τῶν γονικῶν ἐντο- 10 λῶν. τοῦ δὲ μὴ ἀνεχομένου, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ὑβρίζοντος καὶ ἐξολοθρεῦειν αὐτὸν ἀπειλοῦντος, ἐντείνας τὸ τόξον ὁ Ἰακώβ καὶ κατὰ τοῦ δέξιόυ μαζοῦ πλήξας κατέβαλε τὸν Ἡσαῦ. καὶ οὕτως ἐπληρώθη ἡ τοῦ Ἰσαὰκ πρόρρησις λέγουσα πρὸς Ἡσαῦ “ἐὰν κηδέλης τὸν ζυγὸν τοῦ ἀδελφοῦ σου ἀπὸ τοῦ τραχήλου σου, πλημ- 15 μελήσεις πλημμύλειαν θανάτου.”

D Λεὺ δὲ ἐγέννησε τὸν Καάθ, Καάθ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβράμ, Ἀβράμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀαρὼν καὶ τὸν Μωσῆν. ἐν δὲ τῷ πέῃ τοῦ Μωσέως ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου, ἐπιφερόμενοι καὶ τὰ ὀστᾶ Ἰωσήφ. ἐποίησαν δὲ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη μ'. 20

Μετὰ Μωσέα διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Ἰησοῦς τοῦ Νωνῆ, καὶ ποιήσας ἐν τῇ γῆ τῆς ἐπαγγελίας ἔτη λβ' ἀπέθανε, ζήσας ἔτη ρί'.

12 ἐκτείνας vulgo

deo devovit. porro Isaacus et Rebecca accitos Iacobum peregre regressum et Esau precibus et votis, eorum etiam fidem iureiurando adstricta, adhortantur uti pacem mutuam vinculaque fraternae societatis inviolata servent; sicque diem obeunt, prior quidem Rebecca, non multo post Isaacus, Iacobo primogeniti iura elargiti. post haec Esau Amaleci filii cohortationibus in Iacobum fratrem concitatus, militum manu collecta cum armis, ut narrat Iosephus, invasit. Iacobus oppidi, in quod confugerat, portis clausis, de muro ut parentum monitorum recordaretur admonebat. Esau aegre ferens consilium, eum non solum conviciis maledictisque incessere, sed excidium quoque minari. Iacobus telo emisso Esau dextra mammilla saucium sternit. tunc autem impletum est Isaaci vaticinium de Esau, “si excusseris iugum fratris tui de collo tuo, peccabis peccatum mortis.”

Levi porro genuit Caatham, Caathus genuit Abramum, Abramus genuit Aaron et Moysen. et anno octuagesimo Moysis egressi sunt filii Israel ex Aegypto una secum et ossibus Iosephi delatis, commoratique sunt in deserto annos quadraginta.

Post Moysen principatum accepit Iesus Nave, commoratusque in terra promissionis annos triginta duos diem obiit annorum 110.

Μετὰ δὲ Ἰησοῦν διὰ τῶν κριτῶν ἔσωζεν ὁ Θεὸς τὸν λαόν, καὶ πρῶτον Ἰούδας ἔκρινε τὸν λαὸν ἔτη ζ', χειρωσάμενος καὶ τὸν Ἀδωνιβεζέκ βασιλέα τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἀκρωτηριάσας αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας· ὃς καὶ εἶπεν "οἱ βασιλεῖς τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν 5 καὶ τῶν ποδῶν ἀποκεκομμένοι ἦσαν συλλέγοντες τὰ ὑποκάτω τῆς τραπέζης μου. καθὼς οὖν ἐποίησα, οὕτως καὶ ἀπέλαβον παρὰ Θεοῦ."

Μετὰ Ἰούδαν γέγονε κριτῆς Γοθονιήλ ἔτη ν', μετὰ δὲ Γο- P 154
θονιήλ Ἀνὼδ ἔτη π', μετὰ δὲ Ἀνὼδ Σαγαμάρ ἔτη ζ', μετὰ δὲ
10 Σαγαμάρ Βαράκ, μεθ' οὗ καὶ Δεβόρρα ἡ προφῆτις, ἣτις καὶ
τὸν Σίσαρα Ἰαήλ ἀπέκτεινεν ἐν πασσάλῳ, γυνὴ Χάμερ τοῦ Κε-
ναίου. ἐφ' οὗ Προμηθεὺς καὶ Ὀρφεὺς ὁ Θοράξ οἱ παρ' Ἑλλήσι
σοφώτατοι καὶ Ἀσκληπιὸς ὁ ἰατρὸς καὶ Λυκούργος ὁ Σπαρτιάτης
καὶ νομοθέτης τῶν Ἑλλήνων ἐγνωρίζοντο.

15 Μετὰ Βαράκ Γεδειὼν ἔτη μ', ὁ πατάξας τὸν Μαδιὰμ μετὰ B
τῶν τ' τῶν λαμψάντων ἐν τῷ πίνειν, καὶ τὸν Ὠρήβ καὶ Ζήβ καὶ
Ζεβεὲ καὶ Σαλμανᾶν τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν.

Μετὰ δὲ Γεδειῶν Ἀβιμέλεχ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη γ', πατάξας
καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ὁ ἄνδρας ἐπὶ λίθῳ ἐνί, διὸ καὶ ἀπώ-
20 λετο ὕστερον ἐπὶ γυναικὸς ἀπὸ πύργου διὰ βολῆς λίθου συντρι-
ψάσης αὐτοῦ τὸ κρανίον. ὃς καὶ εἶπε πρὸς τὸν αἵροντα τὰ σκεύη

20 ἀπὸ vulgo

Post Iesum per iudices deus populo succurrebat. et primus omnium Iudas iudicavit populum annos septem. hic Adonibezecum alienigenarum regem subegit, eiusque manuum et pedum extremitates praecidit. tunc Adonibezecus "reges summitates manuum suarum ac pedum abscisi erant colligentes quae sub mensa mea. sicut igitur feci, sic retribuit mihi dominus."

Iudae successit Gothoniellus iudex annos quinquaginta, Gothoniellum excepit Avodus annos octuaginta. post Avodum iudex factus Samagarus annos septem. post Samagarum iudicem egit Baracus, et cum eo Deborra vates, quae Iaelem Sisaram interfecit paxillo, Cinaei Chamberis uxor. his temporibus Prometheus et Orpheus Thrax, qui apud Graecos sapientissimi habiti sunt, et Aesculapius medicus et Lycurgus Spartanus Graecorum legum lator celebres erant.

Post Baracum iudicavit Gedeo annos 40. is cum trecentis, qui cum biberent praestantissimi habiti sunt, Madiamum et Orebum et Zebum et Zebeamum et Salmananum principes perdidit.

Gedeoni Abimelechus filius successit annos tres. hic fratres suos septuaginta super unum lapidem neci tradidit; ideoque tandem periit, cum mulier e turri lapidis ictu cranium illius contrivisset. et clamavit ad puerum,

αὐτοῦ “σπάσαι τὴν ῥομφαίαν σου καὶ θανάτωσόν με, μὴ ποτε εἴπωσιν ὅτι γυνὴ αὐτὸν ἀπέκτεινεν.” καὶ οὕτως ἀνείλεν αὐτὸν τὸ παιδίον.

C Μετὰ δὲ Ἀβιμέλεχ ἔκρινε Θολὰ ἔτη κγ', μετὰ δὲ Θολὰ Ἰεφθαῖ ἔτη ε', μετὰ δὲ Ἰεφθαῖ Ἀβεσὰ ἔτη ζ', μετὰ δὲ Ἀβεσὰ Ἐλώμ ἔτη ι', μετὰ δὲ Ἐλώμ Σαμψὼν ἔτη κ', εφ' οὗ καὶ Ἡρακλῆς ὁ παρ' Ἑλλησι διαβόητος ἐγνωρίζετο.

Μετὰ δὲ Σαμψὼν ἐγένετο ἀναρχία ἔτη μ'.

Μετὰ δὲ τοὺς κριτὰς ἔκρινε τὸν λαὸν ἀρχιερεὺς Ἡλεὶ ἔτη κ', καὶ τῇ παροιμίᾳ καὶ ἀταξίᾳ τῶν νιῶν αὐτοῦ Ὀφνει καὶ Φινεὲς τῇ 10 ἐπὶ τῶν θυσιῶν ἐπῆλθεν αὐτοῖς ἡ θεία δίκη· οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ πολέμῳ δεινῶς ἀηρέθησαν, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ δίφρου πεσὼν ὀπισθίως

D καὶ τὸν νῶτον συντριβεῖς ἀπέθανεν ἐτῶν υ'.

Μετὰ δὲ Ἡλεὶ Σαμουὴλ ὁ προφήτης καὶ ἱερεὺς ἔτη λ'. καὶ συναθροίζεται ὁ λαὸς πρὸς αὐτὸν εἰς Ἀρμαθαὶμ αἰτούμενος βασι- 15 λέα. τῷ δὲ σφόδρα λυπηθέντι εἶπεν ὁ θεός· “ἄκουσον τῆς φωνῆς τοῦ λαοῦ, ὅτι οὐ σὲ ἐξουδενώσουσιν ἀλλ' ἐμέ, τοῦ μὴ βασιλεύειν ἐπ' αὐτῶν.” καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὸν Σαοὺλ ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, χρίσας αὐτὸν εἰς βασιλείαν.

Μετὰ οὖν Σαμουὴλ ἐβασίλευσε Σαοὺλ ἔτη μ', ὅς τολμήσας 20 πρότερον μὲν θυμιαῖσαι τῷ θεῷ, εἶτα παραβὰς τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοῖς Ἀμαληκίταις, ζωογονήσας Ἀγάγ τὸν βασιλεὺς αὐτῶν,

qui ferebat vasa eius: “educ gladium tuum et interfice me, nequando dicant, mulier ipsum occidit;” et sic transfodit eum puer.

Post Abimelech Thola praefuit annos viginti tres, post Tholam Iephtaë annos sex, post Iephtaë Abesa annos septem, post Abesam Elomus annos decem. Elomo Sampso suffectus est, iudicavitque annos 20. sub haec tempora Hercules Graecorum historiis nobilis florebat.

Post Sampsonem fuit interregnum annos quadraginta.

Post iudices iudicavit populum summus sacerdos Heli annos viginti. is filiorum Ophnis et Phinees petulantia ac perversitate in sacrificiis simul cum filiis grave numinis iudicium subiit: hi quippe in proelio crudeliter caesi sunt, ille de sella retrorsum cadens confracto dorso mortuus est annorum 90.

Post Heli iudicavit populum Samuel propheta et sacerdos annos triginta. et congregatus populus in Armathae regem exposcit. quo cum nimis Samuel indoluisse, haec sibi a deo dici intellexit: “audi vocem populi, quoniam non te spreverunt sed me, ut non regnum super eos.” et dedit illis Saulum filium Cisi ex tribu Benjamin, quem unxit in regem.

Post Samuelem Saulus regni gubernacula suscepit per annos quadraginta. hic cum primum quidem thura deo incendisset, deinde mandato numinis violato de Amalecitis Agagum eorum regem vivum conservasset, au-

ἤκουσε παρὰ τοῦ προφήτου “ὅτι μεματαιώται σοι, ὅτι οὐκ ἐφύ- P 155
λαξας τὴν ἐντολήν μου, ἣν ἐνετείλατό σοι κύριος;” καὶ τὰ ἔξῃς.

Μετὰ δὲ Σαουλ ἐβασίλευσε Δαβὶδ ἐκ φυλῆς Ἰούδα ἔτη μί,
5 ὅς καὶ ἐποίησε τὰ θελήματα τοῦ κυρίου πάντα. πατάξας δὲ καὶ
5 τὸν Μελχὼ βασιλεύει τῶν Σύρων, καὶ λαβὼν τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν μέγαν, ἔχοντα λίθους τιμίους, ἐφόρεσεν
αὐτόν, καὶ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ κόσμος εὐπρεπέστατος,
ὅπερ δηλῶν ἔφη “κύριε, ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βα-
σιλεύς” καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ. πρεσβύτερος οὖν καὶ πλήρης
10 ἡμερῶν γενόμενος, καὶ βασιλεύσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σολομῶντα,
εἶπεν αὐτῷ “καὶ νῦν, Σολομόν, γινῶθι τὸν θεὸν τῶν πατέρων B
σου, καὶ δούλευε αὐτῷ ἐν καρδίᾳ τελείᾳ καὶ ψυχῇ θελούσῃ, ὅτι
καρδίας πάσας ἐτάζει κύριος καὶ πᾶν ἐνθύμημα γινώσκει. καὶ
ἐὰν ζητήσῃς αὐτόν, εὐρεθήσεται σοι, καὶ ἐὰν καταλείψῃς αὐτόν,
15 καταλείψει σε εἰς τέλος.” καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ παράδειγμα τοῦ
ναοῦ παντὸς ἐν γραφῇ, λέγων “ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου, ὅτι κύριος
ὁ θεός μου μετὰ σοῦ.” καὶ μετὰ ταῦτα ἐτελεύτησεν ἐν γῆρᾳ
καλῶ πλούτῳ τε καὶ δόξῃ καὶ εὐσεβείᾳ, ἑτῶν σ'. ἦν δὲ ἑτῶν λ'
Δαβὶδ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, ἐβασίλευσε δὲ καὶ ἔτη μί. ἀλλὰ
20 τῆς μὲν βασιλικῆς χρίσεως διὰ Σαμουὴλ ἠξιώθη τὸ πρότερον·
τὰς γὰρ τοῦ λαοῦ ἀναγορεύσεις ἢ ἱστορία χρίσεις διαφόρους ἀνό-
μιαισεν. τελευτήσας τοίνυν θάπτεται ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλὴμ εἰς C
τὸ μέγιστον μνημα, ὃ κατεσκεύασεν ὁ σοφώτατος υἱὸς αὐτοῦ Σο-

21 ἀδιαφόρως interpres

diit a propheta “stulte factum est: mandatum meum, quod praecepit tibi dominus, non servasti” etc.

Saulo successit in regno David ex tribu Iuda annos quadraginta, qui deo morem gessit de omnibus. hic Melchomo Syrorum rege debellato coronam magnam, pretiosis illustrem lapidibus, ex illius capite sublatam sibi imposuit, ornatum pulcherrimum ac regalem, quod ipse illis innuit “domine in virtute tua laetabitur rex,” et reliqua illius psalmi. David praeterea senio confectus et diebus auctus, cum Salomonem regem creasset, dixit “et nunc Salomon nosce deum patrum tuorum, et servi ei in corde perfecto et anima volente, quoniam corda omnium scrutatur dominus, et omnem cogitationem cognoscit. et si quaesieris eum, inveniatur tibi, et si dereliqueris eum, derelinquet te in finem. et dedit illi exemplar templi universi, dicens: confortare et viriliter age, quoniam dominus deus meus tecum.” post haec summa iam senectute, divitiis gloria et pietate celebris, annorum septuaginta e vivis excessit. erat autem triginta annorum cum ipse regnavit, et quadraginta annos regnavit. hic regia unctione a Samuele dignatus: sed populares plausus historia indifferenter unctiones vocavit. extinctus ergo in urbe Hierusalem in maximo monumento, quod sapientissimus filius Salomon

λομῶν, ἐν ᾧ καὶ συγκατάωρξε τῷ πατρὶ πολλὰς μυριάδας τάλαντων χρυσίου, ὡς φησὶν Ἰώσηπος. καὶ δῆλον ἐκ τῶν εἰς ὑστερον γενομένων· ὁ γὰρ ἀρχιερεὺς Ὑρκανὸς πολιορκουμένης τῆς πόλεως ἐπ' Ἀντιόχου τοῦ Δημητρίου παιδὸς ἀνοίξας τὸ μνημια τάλαντα γ' ἐκεῖθεν ἐξεφόρησεν. τὸ δὲ τάλαντον ἔχει νομίσματα 5 ρκέ'. μεθ' ὃν Ἡρώδης γνοὺς ὡς Ὑρκανὸς τοῦτο πεποίηκεν, ἠνοίξε καὶ αὐτὸς τὸν τάφον, καὶ χρήματα μὲν οὐχ εὔρεν, κόσμον δὲ καὶ κειμήλια χρύσεια πάμπολλα ἀνέειλετο. πειραθέντος δὲ αὐτοῦ ἐν-
D δοτέρῳ χωρεῖν, οὗ τὰ σώματα Δαβὶδ τε καὶ Σολομῶντος ἐτέθη, πῦρ ἐξελεθὼν δύο τῶν δορυφόρων αὐτοῦ διέφθιρε. 10

Μετὰ οὖν Δαβὶδ ἐβασίλευσε Σολομῶν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη μ',
 ὅς τὴν πανθαύμαστον καὶ θεόδοτον καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον σοφίαν
 δεξάμενος ὠκοδόμησε τὴν τε πόλιν καὶ τὸν ναὸν κυρίου ἐν ἔτεσιν
 ἐπτὰ, μῆκος πῆχεων ἕξ, εὖρος πῆχεων κ' καὶ ὕψος πῆχεων ρκ'·
 δίφορος γὰρ ἦν, ὡς φησὶν Ἰώσηπος. τὸ δὲ ἄριστον τοῦ Σολο-
 μῶντος ἦν καθ' ἡμέραν κόροι σειμιάλειος λ', κόροι ἀλεύρου κε-
P 156 κοπανισμένου ἕξ, μόσχοι ἐκλεκτοὶ ἰ', βόες νομάδες κ' καὶ πρό-
 βατα ρ', ἐκτὸς ἐλάφων καὶ δορκάδων καὶ δονίδων ἐκλεκτῶν καὶ
 σιτεντῶν. ὁ δὲ κόρος ἐποίει μόδια λ'. ὁμοῦ γινόμενα μόδια ββψ'.
 ἀπέθανε δὲ Σολομῶν ἐτῶν ογ', καὶ ἐτάφη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.
 20 ἔφ' οὗ ἦν Ὀμηρος καὶ Ἡσίοδος.

exaedificaverat, sepelitur. et in eo, ut Iosephus auctor est, multas aureorum talentorum myriadas contumulavit, quod et per posteriores eventus comprobatum est. quippe summus sacerdos Hyrcanus ab Antiocho Demetrii filio urbe obsessa, reserato monumento tria milia talentorum inde extraxit. talentum vero est nummorum centum viginti quinque. Herodes deinceps gnarus id Hyrcano factum, monumentum et ipse adaperuit, ubi licet nullae essent pecuniae, ornatum tamen aureum plurimaeque donaria ex eo sustulit, sed cum ulterius progredi tentaret, ubi Davidis et Salomonis corpora repocita fuerant, ignis exiliens duos ex eius satellitibus absumpsit.

Post Davidem regno potitur Salomon filius annos quadraginta, eximiae divinaeque et supra humanum captum sapientiae particeps. hic urbem et templum domini longitudine cubitorum sexaginta, latitudine viginti, altitudine centum viginti, septem annorum spatio absolvit: duas quippe contignationes habebat, ut refert Iosephus. in prandium eius quotidie insumebantur similiae cori triginta, farinae cribratae cori sexaginta, electi vituli decem, qui autem per campos pascebantur boves viginti, oves centum, praeter cervos et capreas et aves electas et altiles. corus triginta modiorum mensura est, ita ut omnes modii simul colligantur duo milia et septingenta. vita porro functus est Salomon aetatis anno septuagesimo tertio, sepeliturque cum patre Davide. sub eo Homerus et Hesiodus claruere.

Μετὰ δὲ Σολομῶντα ἐβασίλευσε Ῥοβοὰμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη
 15 ἰϛ', ὃς τὸ πονηρὸν ἐποίησεν ἐνώπιον κυρίου ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ,
 καὶ ἀπέθανεν ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ. ἐφ' οὗ Σουσακεὶμ βασι-
 λεὺς Αἰγύπτου τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐλὼν ἀφείλετο τὰ ἐν τῷ ναῷ καὶ
 6 τοῖς βασιλείοις χρήματα καὶ τὰ χρυσᾶ δόρυτα καὶ τοὺς χρυσοῦς
 θυρεούς, ἀνθ' ὧν ἐγένοντο χαλκοῖ. B

Μετὰ δὲ Ῥοβοὰμ ἐβασίλευσεν Ἀβίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ
 ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέθανεν βασιλεύσας
 ἔτη ς'.

10 Μετὰ δὲ Ἀβίαν ἐβασίλευσεν Ἀσὰ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε
 τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέθανε βασιλεύσας ἔτη ιϛ'.

Μετὰ δὲ Ἀσὰ ἐβασίλευσεν Ἰωσαφὰτ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε
 τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐτελεύτησε βασιλεύσας ἔτη κέ'.

Μετὰ δὲ Ἰωσαφὰτ ἐβασίλευσεν Ἰωράμ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ
 15 ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέθανε δυσεντερικός, C
 βασιλεύσας ἔτη η'.

Μετὰ δὲ Ἰωράμ ἐβασίλευσεν Ὀχοζίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτος α',
 καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ ἀηρέθη ὑπὸ Ἰησοῦ.

Μετὰ δὲ Ὀχοζίαν ἐβασίλευσε Γοθολία μήτηρ αὐτοῦ ἔτη ς',
 20 καὶ ἀπέκτεινε πάντας τοὺς υἱοὺς Ὀχοζίου παρεκτὸς νηπίου ἐνὸς
 διασωθέντος παραδόξως ὑπὸ γυναικὸς Ἰωδαῆ τοῦ ἱερέως· ὃς καὶ
 αἰφνιδίως ἀνηγορεύθη βασιλεὺς ὑπὸ Ἰωδαῆ τοῦ ἱερέως, ὑπάρχων
 ἐτῶν ζ'. ἡ δὲ Γοθολία ἀπεκτάνθη ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως.

Salomoni in regno successit Roboamus filius, regnoque praefuit annos
 septemdecim, male de domino, aequè ac pater, meritis. mortuus est in
 peccatis suis. eo tempore rex Aegypti Susacemus, Hierosolymis captis,
 pecunias quae in templo regiaeque erant, et aureas hastas et scuta diripuit,
 quorum loco aenea restituta sunt.

Post Roboamum Abias filius regnavit, et hic quoque male se gessit erga
 dominum, et mortuus est anno regni 6.

Post Abiam regnavit Asanus filius, et is non recte se cum domino ges-
 sit, annoque regni 16 mortuus est.

Asano successit in regno Iosaphatus filius, qui bene agendo dominum
 demeritus est, obiitque anno regni 25.

Post Iosaphatum regno praefuit Ioramus filius, qui in deum impius fuit.
 diem obiit viscerum morbo confectus anno regni octavo.

Post Ioramum regnum suscepit Ochozias filius annum unum, qui ob sce-
 lera deo odiosus fuit caesusque est ab Ieu.

Ochoziae in regno successit Gotholia mater annos sex, quae omnes
 Ochoziae liberos praeter unum infantem ab Iodaë sacerdotis uxore praeter
 hominum opinionem servatum interemit. is ex improvise ab Iodaë sacerdote
 septennis rex creatur. Gotholia vero in regia interficitur.

D Μετὰ οὖν Γοθολίαν ἑπταετῆς βασιλεύσας Ἰωᾶς υἱὸς Ὀχοζίου ἔτη μ' ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, ἔτι παρατραπέις ἐσφάγη ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. ὃς καὶ ἀπέκτεινε Ζαχαρίαν τὸν προφήτην, τὸν υἱὸν τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ. ἐφ' οὗ ἡ Σίβυλλα ἐγνωρίζετο. 5

Μετὰ δὲ Ἰωᾶς ἐβασίλευσεν Ἀμασίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κθ', καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, ἐσφάγη δὲ ἐν τῷ πολέμῳ.

Μετὰ δὲ Ἀμασίαν ἐβασίλευσεν Ὀζίας, ὃ καὶ Ἀζαρίας, υἱὸς αὐτοῦ ἔτη νβ', καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, καὶ εὐδοῦ-
 μενος ἐπήρθη, καὶ δὴ θελήσας θυμιᾶσαι τῷ θεῷ αὐτὸς ἀφ' ἐαν-
 10 τοῦ καὶ θυμιᾶσας εὐθὺς ἐλεπρώθη, καὶ οὕτως ἐτελεύτησεν.

P 157 Μετὰ δὲ Ὀζίαν ἐβασίλευσεν Ἰωάθαν υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ις', καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐτελεύτησεν.

Μετὰ δὲ Ἰωάθαν ἐβασίλευσεν Ἀχάζ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ις', καὶ ποιήσας τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου ἀπέθανεν. 15

Μετὰ δὲ Ἀχάζ ἐβασίλευσεν Ἐζεκίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κθ', καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐτελεύτησεν. ἐφ' οὗ ἦν ὁ Μωσαϊκὸς χαλκοῦς ὄφρις ἔτι παρὰ Ἰουδαίων σιβόμενος, ὃν ἠφάνισεν Ἐζεκίας, ὡσπερ δὴ καὶ τὰς βίβλους τοῦ Σολομῶντος. ἐφ' ὧν χρόνων Ῥῶμος καὶ Ῥέμος ἐβασίλευον ἐν Ῥώμῃ, καὶ Σίβυλλα 20

B ἡ Ἐρυθραία ἐγνωρίζετο. ἐφ' οὗ καὶ Συναχρηεῖμι κατὰ Ἱερουσα-

9 αὐτοῦ vulgo om

Gotholiam excipit Ioas Ochoziae filius septennis, regnavitque annos quadraginta. hic prius ob pietatem deo gratus extitit, deinde aberravit, domique necatur. Ioas Zachariam prophetam praeceptoris sui filium neci tradidit. sub his temporibus Sibylla clara habebatur.

Post Ioas imperio praefuit Amasias filius annos viginti novem, vir spectatae in deum pietatis. in proelio obruncatus est.

Amasiae succedit in regno Ozias filius, qui et Azarias, annis 52. is numinis benevolentiam assecutus, cum prospera cuncta sibi fluere videret, flatu tumens voluit ipsemet deo incensum offerre. sic cum in templo adolevisset, repente lepra obsitit est et vitam effudit.

Post Oziam regnum obtinuit Ioathanus filius annos sexdecim, pius ac religiosus vir, et mortuus est.

Post Ioathanum imperio praefuit Achazus filius annos sexdecim, vir nequam et impius, et mortuus est.

Achazi regnum excepit Ezechias filius, pietate in deum commendatus. regni anno vigesimo nono diem obiit. illius aetate Mosaicus aeneus serpens adhuc supererat a Iudaeis in veneratione habitus. eum Ezechias, sicut et Salomonis libros, expunxit et de medio sustulit. his temporibus Romus et Remus Romae imperium tenebant, et Sibylla Erythraea illustris erat. et

λήμ ἀναβάς, διὰ θείου ἀγγέλου ἐν μιᾷ νυκτὶ ρπέ' χιλιάδας ἀποβαλὼν, μετ' αἰσχύνῃς ὑπέστρεψεν.

Μετὰ δὲ Ἐζεκιάν ἐβασίλευσε Μανασσῆς υἱὸς αὐτοῦ ἔτη νέ', ὁ καὶ τὸν μέγαν Ἡσαΐαν πρίσας καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ ἀθῶων αἰσμάτων πλήσας καὶ τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου ποιήσας. ὕστερον δὲ μετὰ τὴν ἄλωσιν καὶ αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ μετανοίᾳ διορθωσάμενος ἀπέθανε.

Μετὰ δὲ Μινυσσῆν ἐβασίλευσεν Ἀμὼς υἱὸς αὐτοῦ ἔτη β', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ οἴκῳ 10 αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ Ἀμὼς ἐβασίλευσεν Ἰωσίας αὐτοῦ ὑπάρχων υἱὸς C ἔτη λ', ἐτῶν ὑπάρχων ἧ', καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐτελεύτησε τοξενθεὶς ἐν τῷ πολέμῳ. ἐφ' ὧν χρόνων καὶ τὸ Βυζάντιον ὑπὸ Βύζου βασιλείῳς ἐκτίσθη τῆς Θράκης.

15 Μετὰ δὲ Ἰωσίαν ἐβασίλευσεν Ἰωάχαζ υἱὸς αὐτοῦ μῆνας γ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ληφθεὶς ὑπὸ Νεχιαῦ βασιλείῳς Αἰγύπτου ἀπήχθη εἰς Αἴγυπτον, ἐν ᾗ καὶ ἀπέθανε.

Μετὰ δὲ Ἰωάχαζ ἐβασίλευσεν Ἰωακείμ ὁ καὶ Ἐλιακείμ, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἔτη ια', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου. 20 καὶ ἐλθὼν Ναβουχοδονόσορ τὴν πᾶσαν Ἰουδαίαν ὑπόφορον ἐποίησεν. ἀθετήσαντος δὲ φορολογίαν Ἰωακείμ ἤλθε πάλιν εἰς Ἱερουσαλήμ Ναβουχοδονόσορ, καὶ τοῦτον χειρωσάμενος καὶ ἀνελὼν ἀπὸ τοῦ τείχους ῥιφήναι προσέταξε, καὶ ἄταφον ἐπὶ πολλὴν κατέλιπε χρόνον.

Senacherimus Hierusalem oppugnans, centum octuaginta quinque milibus per angelum una nocte trucidatis, dedecore opertus reversus est.

Post Ezechiam Manasses filius regnum obtinuit annos quinquaginta quinque. magnum Esaiam serra divisit, Hierosolymam innocentem sanguine inundavit, deo exosus. tandem post excidium et captivitatem eum sceleratae vitae poenituit, sicque vita functus est.

Manassi successit in regno Amosus filius, regnavit annos duos, nec se erga deum pium praebuit, propriisque in aedibus trucidatus est.

Amosum excepit Iosias filius aetatis annorum octo. regnavit annos triginta unum. hic fecit rectum coram domino. sagitta confossus in proelio occubuit. eo tempore Byzantium a Byzo Thracum rege exaedificatur.

Post Iosiam regnavit Ioachasus filius. is voluntati dei adversatus, captus a rege Aegyptiorum Nechaone abductusque est in Aegyptum, ubi occidit, cum imperium tenuisset menses tres.

Ioachazo successit Ioachimus frater, cui et Eliacimo nomen, annos undecim. hunc propter scelera adversatus est dominus. quare Nabuchodonosor Iudaeam invadens eum sibi vectigalem fecit. sed cum Ioachimus imperata solvere recusaret, iterum irrumpens Hierosolymam cepit, regemque captum caesumque e muro praecipitem dari, insepultumque diu iacere iussit.

Μετὰ δὲ Ἰωακεὶμ ἐβασίλευσεν Ἰεχονίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ Ἰωακεὶμ, διὰ προστάγματος Ναβουχοδονόσορ μῆνας τρεῖς, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου. καὶ περὶ τοὺς φόρους ἀγνωμονήσαντος αὐτοῦ ἦλθεν αὐτῷς Ναβουχοδονόσορ εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ τὸν Σεδεκίαν ἀντὶ αὐτοῦ καταστήσας ἀπέκτισεν εἰς Βαβυλῶνα 5
 P 158 Ἰεχονίαν καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ. ἐξήνεγκε δὲ καὶ τοὺς θησαυροὺς κυρίου καὶ τοῦ βασιλείως καὶ τὰ χρυσᾶ σκευὴ πάντα, ἃ ἐποίησε Σολομῶν ἐν ναῷ κυρίου.

Μετὰ δὲ Ἰεχονίαν ἐβασίλευσε Σεδεκίας πατράδελφος αὐτοῦ ἔτη γ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐναντι κυρίου, καὶ περὶ τὴν φορο- 10
 λογίαν ὡσαύτως παρυσπονήσαντος αὐτοῦ ἦλθε πάλιν Ναβουχοδονόσορ, καὶ τὴν μὲν πόλιν πᾶσαν πυρὸς ἐπέθηκε, τὸν δὲ Σεδεκίαν χειρωσάμενος τὴν μὲν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ κατ' ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ ἀνείλεν, αὐτὸν δὲ ἐκτυφλώσας καὶ δεσμοῖς καθ-
 εῖρξας εἰς Βαβυλῶνα αἰχμάλωτον ἀπήγαγεν. 15

B Μετὰ τὴν διαίρεσιν τῶν δέκα σκήπτρων ἐβασίλευσεν Ἱεροβοὰμ υἱὸς Ναβὰτ ἐκ φυλῆς Ἐφραΐμ, ὁ δοῦλος Σολομῶντος καὶ ἀποστάτης, ἔτη μβ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου· διὸ καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ὁ Θεός, καὶ ἀπέθανεν ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ. 20

Μετὰ δὲ Ἱεροβοὰμ ἐβασίλευσε Ναβὰτ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη β', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Βαουσσά.

Μετὰ δὲ Ναβὰτ ἐβασίλευσε Βαουσσά ἔτη κδ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ ἐσφάγη ἐν πολέμῳ.

Ioachimum excepit Iechonias filius, qui et Joachimus, per menses tres: sic enim Nabuchodonosorus in mandatis dederat. erga deum impius fuit. hic cum tributa mala fide persolveret, valida iterum manu Nabuchodonosorus Hierosolymam obsidione cingit, et Iechoniae regnum in Sedeciam transfert, eo matre reliquisque illius principibus Babylonem adductis. thesaurus item omnes tam sacros quam regios, et auream suppellectilem, quam Salomon in domo domini praeparaverat, exportavit.

Post Iechoniam Sedecias patruus regnum obtinuit annos tres, vir iniustus et impius, qui cum pactis nec ipse stetisset, tertio Nabuchodonosorus Hierosolymam obsedit expugnatamque flammis absumpsit, Sedecia capto uxorem et filios in conspectu illius neci tradidit, eum obcaecatum vinculisque alligatum captivum in Babylonem abduxit.

Decem sceptris divisus Ieroboamus filius Nabati, ex tribu Ephraim, servus Salomonis et rebellis regnum occupat annos quadraginta duos, multis nefariisque sceleribus coopertus. ideo percussit illum dominus, et mortuus est in iniquitatibus suis.

Ieroboamo successit Nabatus filius, scelere furoreque inflammatus; et cum biennium regnasset, caesus est a Baasa.

Post Nabatum regnavit Baasa, vir maleficus et iniustus; et cum regnasset annos 24, in proelio trucidatus est.

Μετὰ δὲ Βαιουσσὰ ἐβασίλευσεν Ἡλὰ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη β', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Ζαμβροῦ.

Μετὰ δὲ Ἡλὰ ἐβασίλευσε Ζαμβροῦ ἔτη ιβ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν, καὶ ἐκαύθη ὑπὸ τῶν πολεμίων οἴκῳ προσφυγῶν.

5 Μετὰ δὲ Ζαμβροῦ ἐβασίλευσεν Ἀχαιῶβ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κβ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν, καὶ ἐσφάγη, καὶ ἀπέθανεν ἐν ταῖς ἀμαρτίαις αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ Ἀχαιῶβ ἐβασίλευσεν Ὀχοζίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτη β', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν, καὶ πεσὼν ἐκ τοῦ ὑπερώου τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἀπέθανεν.

Μετὰ δὲ Ὀχοζίαν ἐβασίλευσεν Ἰωραμ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτη β', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Ἰηοῦ. ἐφ' οὗ ἀνελήφθη ὁ μέγας Ἡλίας, ὁ δὲ Ἐλισσαῖος τὸ Ἰεριχούντιον ὕδωρ πικρὸν ὃν φύσει καὶ δύσποτον ἴασατο.

15 Μετὰ δὲ Ἰωραμ ἐβασίλευσεν Ἰηοῦ υἱὸς Ἀμεισιὸν ἔτη κη', καὶ εἰσερχόμενος ἐν τῇ πόλει Σαμαρείας εἶδε προκύψουσαν Ἰεζάβελ διὰ τῆς θυρίδος κεκαλλωπισμένην, καὶ προσέταξε τοῖς ἐνούχοις αὐτῆς κατακρημνίσαι αὐτήν, ἢ κατεπατήθη ὑπὸ τῶν ἵππων καὶ κατεβρώθη ὑπὸ τῶν κυνῶν. ἐπάταξε δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς Ἀχαιῶβ, 20 καὶ μετὰ πανουργίας συναθροίσας πάντας τοὺς ἱερεῖς καὶ προφήτας τοῦ Βάαλ πάντας ἀναιρεθῆναι προσέταξεν, καὶ τὸν Βάαλ καὶ τὰ αὐτοῦ πάντα ἐνέπρησε. πλὴν οὐκ ἐφύλαξεν εἰς τέλος πορεύεσθαι ἐν νόμῳ κυρίου, καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ πολέμῳ.

Post Baasam imperavit Hela filius, vir profligatissimus. is biennium regnavit, sublatusque est a Zambrio anno regni 2.

Helae Zambrius successit multis flagitiis et sceleribus contaminatus. hic cum se fuga domum recepisset, ab hostibus concrematus est anno regni 12.

Zambrio succedit in regno Achabus filius, facinorosis operibus deo exosus, et mortuus est in iniquitatibus suis anno regni vigesimo secundo.

Defuncto Achabo regnum administravit Ochosias annos duos, vir profligatissimus ac perditissimus. is cum e caenaculo domus suae cecidisset, consumptus est.

Ochoziae successit Ioramus frater nequitia singulari praeditus; et ab Ieu trucidatus est, postquam regnasset annos duodecim. sub eo Helias magnus assumptus est. Elisaeus vero aquis Hiericuntis, cum essent amarae et gustu insuaves, opem tulit.

Post Ioramum regnum tenuit Ieu Amasiae filius annos viginti octo. is cum Samariam ingrederetur, Iezabellam, quae cultissimo corporis ornatu in fenestra apparuerat, per eunuchos praecipitem egit: sic illa ab equis conculcata et a canibus devorata est. idem filios Achabi neci tradidit, et astute fraudulenterque convocato populo sacerdotes ac prophetas Baalis omnes interfecit, et Baal illiusque suppellecilem omnem succendit. ceterum Ieu usque in finem nec iustitiam nec legem domini servavit, mactatusque est in proelio.

P 159

Μετὰ δὲ Ἰηοῦ ἐβασίλευσεν Ἰωάχαζ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κζ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέθανεν.

Μετὰ δὲ Ἰωάχαζ ἐβασίλευσεν Ἰωᾶς υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ιδ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ ἀπέθανεν. ἐφ' οὗ Ἐλισσαῖος ἐτελεύτησε προφητεύσας αὐτοῦ τὴν προτέραν διὰ συμβόλων νίκην κατὰ Σύ-5
ρων. τοῦ δὲ προφήτου θαπτομένου ἐν τῷ μνημείῳ νεκρὸς τις ἐν τῷ αὐτῷ τάφῳ πλησιάσας τοῖς μακαριοῖς ὁστέοις αὐτοῦ ἀνέστη.

Μετὰ δὲ Ἰωᾶς ἐβασίλευσεν Ἰεροβοάμ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη λδ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ ἀπέθανεν.

B Μετὰ δὲ Ἰεροβοάμ ἐβασίλευσεν Ἀζαρίας υἱὸς αὐτοῦ μῆνας 10
ς', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Σελούμ.

Μετὰ δὲ Ἀζαρίαν ἐβασίλευσε Σελούμ μῆνα α', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Μαναΐμ.

Μετὰ δὲ Σελούμ ἐβασίλευσε Μαναΐμ ἔτη γ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Φακεσίον. 15

Μετὰ δὲ Μαναΐμ ἐβασίλευσε Φακεσίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτη β', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Φακεῖ.

C Μετὰ δὲ Φακεσίαν ἐβασίλευσε Φακεῖ ἔτη κ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Ὠσηέ.

Μετὰ δὲ Φακεῖ ἐβασίλευσεν Ὠσηέ ἔτη θ', καὶ ποιῶν τὸ 20
πονηρὸν ἀπέθανεν.

Μετὰ δὲ τοὺς εἰρημένους Ἀσσυρίων βασιλεῖς ἐβασίλευσεν,

Post Ieu regnavit Ioachazus filius annos viginti septem, legirupa, impius, et mortuus est.

Ioachazo successit Ioas filius, vir profligatissimus; et cum regnasset annos quatuordecim, mortuus est. eius tempestate Elisaeus moritur, postquam per signa de Syriis victoriam praedixisset; cum vero sepulturae mandaretur, cadaver in eodem monumento beatis illis prophetae ossibus appropinquans vitae restitutum est.

Post Ioas Ieroboamus filius regnum tenuit annos triginta quatuor, vita flagitiis inquinata, et mortuus est.

Ieroboamo successit Azarias filius sane nequam ac perditus. caesus est a Sellumo, postquam regnasset menses 6.

Azariae successit Sellumus fraudi scelerisque plenus, trucidatus a Manaimo regni mense primo.

Post Sellum regnavit Manaimus annos tres. profligatissime vixit, et a Phacesia intorempus est.

Manaimum excepit Phacesias filius ab omni honestate relictus; et cum regnasset annos duos a Phacea occiditur.

Post Phacesiam regnavit Phaceas annos viginti, deo exosus, mactatusque ab Osea.

Post Phaceam regnavit Osea annos novem, plenusque sceleris occubuit.

Post enarratos Assyriorum reges, ut proditum est, regnum ad Nabu-

ὡς εἶρηται, Ναβουχοδονόσορ ἔτη κζ'. καὶ διὰ τὸ ἐπαρθῆναι κατὰ θεῖαν ὀργὴν ἐξ ἀνθρώπων ἐκδιωχθεὶς καὶ μετὰ θηρίων οἰκήσας καὶ χόρτον φαγών, ὕστερον ἐπιγινούς τὸν τῶν ὄλων θεὸν πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ λαμπρότερος γέγονε.

5 Μετὰ δὲ Ναβουχοδονόσορ ἐβασίλευσεν Οὐλεμαροδάχ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ε'.

Μετὰ δὲ Οὐλεμαροδάχ ἐβασίλευσε Βαλτάσορ ὁ ἀδελφὸς D αὐτοῦ ἔτη γ', ὅς μίαντας τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ θεοῦ ἐν τῷ συμποσίῳ αὐτοῦ, ἄπερ ἤγαγεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ναβουχοδονόσορ ἐξ Ἱερουσα-
10 λήμ, ἀνῆρέθη κατὰ θεῖαν ὀργὴν, καὶ παρέλαβε τὴν βασιλείαν Δαρείος.

Μετὰ δὲ Βαλτάσορ ἐβασίλευσε Δαρείος ὁ Μῆδος, ὁ καὶ Ἀστυάγης καὶ Ἀρταξέρξης, ἔτη ιζ'. ἐφ' οὗ καὶ τῷ Δανιὴλ ὠράθησαν αἱ διὰ τοῦ ἀγγέλου ὀπτυσίαι, καὶ ὁ χρόνος ἐδηλώθη τῆς
15 Χριστοῦ παρουσίας· ὅς φθονηθεὶς ὑπὸ τῶν μεγιστάνων διὰ τὸ μέγਾਲως τιμᾶσθαι ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐνεβλήθη ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων.

Μετὰ δὲ Δαρείον ἐβασίλευσε Κῦρος ὁ Πέρσης ἔτη λ', ὅς ἀνελὼν Δαρείον ἐκρύτησε πάσης τῆς Χαλδαίων καὶ Ἀσσυρίων
20 καὶ Περσῶν καὶ Παλαιστίνης καὶ πάσης τῆς Ἀσίας, μεθ' ὧν τὴν P 160 Ἀυδῶν βασιλείαν ὑπέταξεν, ἀνελὼν Κροῖσον, ὡς προεῖρηται. ἐφ' οὗ Δανιὴλ ἐπιφανέστερος ὑπάρχων ἔτι καὶ τὸν Βῆλ συντρήσας καὶ τὸν δράκοντα φονεύσας, τὰ Περσῶν σεβάσματα, ἐβλήθη ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων καὶ ἦν ἐκεῖ ἡμέρας ἕξ.

chodonosorum est devolutum, qui Hierosolymorum annos 27 regnum occupavit. hic propter superbiā divīna ira ex hominū coetu eiectus cum sodalibus belluis foenum epulabatur. tandem deo rerum omnium opifice cognito, rursus pristino imperio restitutus est illustriorque effectus.

Post Nabuchodonosorum imperio praefuit Ulemarodachus filius annos 5.

Ulemarodacho successit Baltasar frater, trienniumque regnavit. is vasis numini sacris, quae Hierosolymis Nabuchodonosorus pater asportaverat, in convivio contaminatis, numine succensente violenta morte occubuit, et regnum ad Darium translatum est.

Post Baltasarum Darius Medus, qui Astyages item et Artaxerxes dicebatur, regnum administravit annos septemdecim. sub hoc per angelum visiones Danieli ostensae sunt, tempusque Christi venturi indicatum. hic quod magno esset in pretio apud regem, invidia principum in foveam leonum proicitur.

Post Darium Cyrus Persa regnum tenuit annos triginta, qui Dario caeso universa Chaldaeorum Assyriorum Persarum regione potitus, Palaestinam item et totam Asiam, Lydorum posthac dominatum, Croeso capto, ut iam diximus, sub ditione propria redegit. ea tempestate Daniel dignitate ac factis conspicuus, Belo confracto draconeque interfecto Persarum sacrosanctis numinibus, in foveam leonum coniectus est, ubi septem dies permansit.

Μετὰ δὲ Κῦρον ἐβασίλευσε Καμβύσης ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ Ναβουχοδονόσορ ἐπικληθεὶς, ἔτη ιη'. ἐφ' οὗ καὶ Ἰουδῆθ τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ καὶ τῇ ἑαυτῆς σοφίᾳ ἀπατήσασα καὶ ἀποκεφαλίσασα τὸν Ὀλοφέρνην, πορθοῦντα τὴν Βετουλίαν πόλιν, νίκην μεγάλην
 B τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ προεξένησεν, καὶ ἐτελεύτησε χήρα ἑτῶν ρε'. 5

Μετὰ δὲ Καμβύσῃν ἐβασίλευσε Σπέρδιος ὁ μάγος μῆνας ζ'.

Μετὰ δὲ Σπέρδιον ἐβασίλευσε Δαρείος Ὑστάσπου ἔτη κ'. ἐφ' οὗ πάλιν Ζοροβάβελ καὶ Ἰησοῦς ἐπιτραπέντες ἐτελείωσαν τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ, ὅτε ὁ Ζοροβάβελ ἐν προβλήματι νικήσας, καὶ ἐπιτραπεῖς αἰτήσασθαι ὁ βούλεται, ἠξίωσεν ἀφεθῆναι 10 τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ οἰκοδομηθῆναι τὴν Ἱερουσαλήμ· ὁ καὶ γέγονε, καὶ τότε πεπληρωται εἰς τέλος τὰ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τῆς ὀργῆς ἔτη ο'. ὁ δὲ γε ἀρχιερεὺς καὶ γραμματεὺς Ἔσδρας ἦν
 C διδάσκων τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ καὶ διερμηνεύων ὡς εὐφρέστατος πάντων, ὃς καὶ τὰς ἱερὰς βίβλους ἀπεκατέστησε διαφθαρείσας 15 ὑπὸ τῶν πολεμιῶν· οἱ γάρ τοι Χαλδαῖοι μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ ἐνέπρησαν πύσας. διὸ καὶ ἐνέπνευσεν ὁ Θεὸς τούτῳ ὥστε αὐτὰς ἐκθέσθαι.

Μετὰ δὲ Δαρείον ἐβασίλευσεν Ἀρταβάνης μῆνας ζ'.

Μετὰ δὲ Ἀρταβάνην ἐβασίλευσεν Ἀρταξέρξης ὁ μακρόχειρ 20 ἔτη μ'. ἐφ' οὗ Σοφοκλῆς Ἡρόκλειτος καὶ Ἀναξαγόρας καὶ Πυθαγόρας καὶ Θουκυδίδης καὶ Εὐριπίδης καὶ Ἡρόδοτος καὶ

6 Σπέρδιος?

Cyrum excipit Cambyzes filius, qui et Nabuchodonosor vocabatur, per annos octodecim. ea tempestate Iuditha divina ope et prudentia propria Olopherne deluso, eiusque Betuliae magnae urbis excidium minitantis capite amputato, ingentis victoriae Israelitis causa fuit; obiitque vidua aetatis annorum 105.

Cambysis regnum, eo defuncto, Sperdius Magus menses 7 occupavit.

Post Sperdiium Darius Hystaspis filius regnum administravit annos viginti, sub quo rursum Zorobabelus et Iesus exaedificationis templi provinciam sibi commissam absolvunt. quando Zorobabelus superior in exponendo problemate declaratur, eique pro libito quidquid esset concederetur, primum libertatem populi, deinde Hierosolymorum exstructionem exposuit; quod et exitum habuit. et tunc anni septuaginta captivitatis et irae completi sunt. interea summus sacerdos scribaque Esdra populum legibus divinis informabat, et pro sua ingenii dexteritate interpretabatur. hic etiam libros sacros ab hostibus corruptos renovavit: Chaldaeorum quippe manu post Hierosolymorum excidium deflagrarunt. quapropter deus eum afflatu ita munit, ut illos ederet et publicaret.

Dario in regno succedit Artabanes per menses septem.

Artabano Artaxerxes Longimanus per annos 41. ea tempestate Sophocles, Heraclitus, Anaxagoras, Pythagoras, Thucydides, Euripides, Hero-

Ἐμπεδοκλῆς καὶ Διογένης καὶ Ζήνων Φερεκύδης τε καὶ Ἀρίσταρ- D
χος καὶ Ἱπποκράτης, Παρμενίδης, Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης καὶ
Δημοσθένης καὶ Σωκράτης ἐγνωρίζοντο.

Μετὰ δὲ Ἀρταξέρξην ἐβασίλευσεν Ἀρταξέρξης ἄλλος καὶ οἱ
5 καθεξῆς ἕως Δαρείου, ὃν ἀνεῖλεν Ἀλέξανδρος, οὗ τὴν Περσῶν
βασίλειαν καταλύσαντος καὶ πάσης τῆς γῆς κρατήσαντος ἐν Βα-
βυλῶνι τε τελευτήσαντος διεῖλον τὴν βασιλείαν, ὡς πρόσθεν εἴρη-
ται, οἱ παῖδες αὐτοῦ οὕτως. τῆς μὲν Αἰγύπτου Πτολεμαῖος
ἐβασίλευσεν ὁ Λαγοῦ καὶ οἱ καθεξῆς Πτολεμαῖοι γ' ἕως Κλεοπά-
10 τρας θυγατρὸς Διονυσίου, τῆς δὲ Ἀσίας πάσης Ἀντίγονος, τῆς
δὲ Συρίας καὶ Βαβυλωνίας καὶ Παλαιστίνης Σέλευκος ὁ Νικάνωρ, P 161
ὃς καὶ πόλεις δύο κτίσας ἐν τοῖς μέρεσι Κιλικίας καὶ ἄλλην ἐν
Συρίᾳ τὴν μὲν Σελεύκειαν ἐκάλεσεν τὴν δὲ Ἀντιόχειαν τὴν δὲ
Λαοδίκειαν εἰς τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα καὶ τοῦ νιοῦ καὶ τῆς θυγατρὸς
15 Λαοδίκης. ἐφ' οὗ Ῥόδιοι θαλασσοκρατήσαντες ἀνέστησαν ἐν τῇ
πόλει, ἤγουν τῇ ἐκεῖσε νήσῳ, χαλκοῦν ἀνδριάντα τοῦ ἡλίου, ὃν
διὰ τὸ μέγεθος ἐκάλεσαν κολοσσόν, καὶ αὐτοὶ Κολοσσαεῖς ὠνομά-
σθησαν.

Μετὰ δὲ Σέλευκον ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος υἱὸς αὐτοῦ καὶ
20 ἄλλοι ε'. εἴτα ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος ὁ ἐπιφανής, υἱὸς Σελεύκου B
τοῦ φιλοπάτορος, ἐφ' οὗ γέγονεν ἡ δευτέρα ἄλωσις τῆς Ἱερουσα-
λῆμ καὶ τὰ κατὰ τῶν Μικκαβαίων ἐπράχθη καὶ τὸ ἱερὸν ἐμολύν-
θη κατὰ τὴν τοῦ Δανιὴλ πρόρρησιν. ὃς καὶ δι' αὐτὴν ἐπράξε πολλὰ
κακὰ αἰσχίστω μόρῳ τὸν βίον ἐπὶ ξένης κατέστρεψεν.

16 ἥως vulgo

dotus, Empedocles, Diogenes, Zeno, Pherecydes, Aristarchus, Hippocra-
tes, Parmenides, Plato, Aristoteles, Demosthenes et Socrates florebant.

Post Artaxerxem Artaxerxes alius; et qui Artaxerxi successere, regnum
obtinent ad Darium usque, quem Alexander interemit. hic cum regnum Per-
sarum vastasset, universa terra subacta Babylone occubuit; et eo fato fun-
cto administrari, ut iam dictum est, imperium divisere; quorum Ptolemaeus
Lagi filius Aegypti regnum occupavit, et qui post eum subsecuti sunt Ptole-
maei tredecim, usque ad Cleopatram Dionysii filiam. universae Asiae imper-
rium arripuit Antigonus, Syriae Babyloniae, et Palaestinae Seleucus Nica-
nor, qui duas apud Cilices et tertiam apud Syros urbes condidit, hanc quidem
Seleuciam, illam Antiochiam, tertiam Laodiceam a suo filii filiaeque nomine
nuncupatam. eo tempore Rhodii cum imperium maris obtinuissent, statuam
aeneam in ea urbe sive insula soli sacram erexerunt, quam ex magnitudine
Colossium appellarunt, a qua ipsi postea Colossenses dicti sunt.

Seleuco successit Antiochus filius et alii quinque. deinde subsecutus est
Antiochus Epiphanes, Seleuci Philopatoris filius, sub quo secundum Hiero-
solymorum excidium et Maccabaeorum res gestae narrantur, templumque
secundum Danielis vaticinium profanatum. hic nefariorum scelerum archi-
tectus vitam in aliena terra cum turpissima morte commutavit.

Μετὰ δὲ Ἀντίοχον ἐβασίλευσεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Εὐπάτωρ.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐβασίλευσεν Ἰούλιος Καῖσαρ ὁ μὴ γεννη-
θείς· τῆς γὰρ μητρὸς αὐτοῦ Θανούσης ἐν τῷ ἑνάτῳ μηνί, ταύ-
την ἀνατεμόντες ἐξέβαλον αὐτόν. ὄφεν καὶ Καῖσαρ λέγεται· ἀφ'
C οὗ Καῖσαρες οἱ Ῥωμαίων προσηγορεύθησαν βασιλεῖς, ὃ ἔστιν 5
ἀνατομή κατὰ τὴν Ῥωμαίων γλώττιαν. ὃς πρῶτος καὶ μόνος ἐκρά-
τησεν τῶν Ῥωμαϊκῶν σκῆπτρων μετὰ πολλῆς ὑπερηφανίας, ὄφεν
καὶ δικτάτωρ ἐκαλεῖτο, ὃ ἔστι μονάρχης. πάντων δὲ κρατήσας ἐν
ἐταμότητι καὶ τυραννίδι ἐπὶ ἔτη ἡ' ἀνηρέθη ἐπὶ συγκλήτου. ὃς
νόμους Ῥωμαίοις ἔδωκεν, καὶ τὸν βίσεκτον ἐφεῦρε, καὶ τὸν μῆνα 10
Ἰούλιον μετωνόμασε, πρότερον Κυντίλλιον καλούμενον. ἐφ' οὗ
ἦν καὶ Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ὁ ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων
μνημονευόμενος, καὶ Ἀντίπατρος ὁ Ἡρώδου πατὴρ βασιλεὺς τῆς
Ἰουδαίας κατέστη.

D Μετὰ δὲ Ἰούλιον Καῖσαρα ἐβασίλευσεν Αὐγουστος Καῖσαρ 15
Ἰουλιανὸς υἱός, ὃς καὶ Σεβαστός, ἔτη νς'· ἀφ' οὗ Σεβαστοὶ καὶ
Αὐγουστοὶ προσηγορεύθησαν οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς, καὶ ὁ μὴν
Αὐγουστος ἐκλήθη, πρότερον Σεξτίλιος ὀνομαζόμενος. ἐν τῷ μβ'
ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐγεννήθη ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χρι-
στός. ἐν δὲ τῷ μα' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἀπὸ κτίσεως κόσμου 20
ἔτει εφ', καὶ Ἡρώδης ἐξ ἔθνων ἤδη βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας ἀνη-
γόρευται. τοῦ δὲ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα γεν-
νηθέντος καὶ τοῦ Ἡρώδου κακῶς τὸν βίον μεταλλάξαντος πεπλή-
ρωται τὸ "οὐκ ἐκλείπει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, ἕως ἂν ἔλθῃ ὃ ἀπόκει-

Antiochum excepit filius Eupator.

Posthac Iulius Caesar, qui genitus non est, res imperii administravit: nono etenim mense, ex quo uterum mater ferre coeperat, matris inortuae utero secto extrahitur. unde et Caesar dictus, et ab eo Caesares omnes Romanorum imperatores, a caesura sic dicta linguae Romana. hic primus omnium et solus imperium Romanum tenuit, quod superbe admodum arroganterque administravit; hinc dictatori nomen illi fuit. is severe ac tyrannice rei publicae gubernaculis pertractatis per annos octodecim in senatu trucidatur. Romanis leges dedit, bissextum instituit, mensem prius Quintilem dictum Iulium nominavit. sub eo floruit Iudas Galilaeus, cuius in actibus apostolorum mentio fit, et Antipater Herodis pater rex Iudaeae creatur.

Post Iulium Caesarem imperium tenuit Augustus Caesar Octavii filius, qui et Augustus appellatus est, annos quinquaginta sex. ab hoc Romani imperatores Sebasti Augustique vocati sunt, et mensis Augustus, cui antea nomen Sextili. anno quadragesimo secundo eiusdem imperii dominus noster Iesus Christus nascitur. anno vero illius quadragesimo primo ab orbe condito annus 5500 completur, cum Herodes rex Iudaeae eligitur. porro domino nostro Iesu Christo in carne nato, Herode item atrocissime vita functo, adimpletum est illud "non deficiet princeps ex Iuda, donec veniat cui repositum

ται," ὅς ἐστιν ὁ Χριστός. ὁ δὲ γε Ἡρώδης ἔσχεν αὐτῶν υἱοὺς
 ὁμωνύμους καὶ διωνύμους τρεῖς, Ἡρώδην Ἀντίπαν τὸν καὶ τὸν
 πρόδρομον ἀποτεμόντα, ἐφ' οὗ καὶ ὁ κύριος ἐσταυρώθη, Ἡρώ-
 δην Φίλιππον, ᾧ πρῶτον Ἡρωδιάς συναφθεῖσα ἔτεκε θυγατέρα P 162
 5 Σαλώμην τὴν ὀρχησαμένην, καὶ Ἡρώδην Ἀντίπατρον τὸν καὶ
 Ἰάκωβον ἀνελόντα τοῦ Ζιβεδαίου, ὃς ἐν τῷ δημηγορεῖν τοῦ δήμου
 φωνοῦντος "φωνὴ θεοῦ καὶ οὐκ ἀνθρώπου" δίκην ἔδωκεν αὐτίκα·
 ἄγγελος γὰρ κυρίου ἐδόθη τοῦτον ἀθρόως ἐπάταξεν, καὶ ὃς ἀνε-
 πήδησε τῆς καθέδρου ἐν τῷ δεινῶς τὴν γαστέρα αὐτοῦ σπαράττε-
 10 σθαι. τὸν δὲ γε θεῖον Ἰάκωβον ἰδὼν ἀπαγόμενον τὴν ἐπὶ θάνα-
 τον ὁδὸν ὁ κατήγορος αὐτοῦ καὶ μεταμεληθεὶς προσέπεσε τοῖς
 ποσὶ τοῦ ἀποστόλου λέγων "συγχώρησόν μοι, ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ,
 ὅτι μεταμελέημαι ἐφ' οἷς ἐλάλησα κατὰ σοῦ." ὁ δὲ μακάριος
 τοῦτον καταφιλήσας εἶπεν αὐτῷ "εἰρήνη σοι, τέκνον, εἰρήνη σοι, B
 15 καὶ συγχώρησις τοῦ πταίσματος." ὁ δὲ μετὰ φωνῆς μεγάλης ἐδ-
 θέως Χριστιανὸν ἑαυτὸν ἐπὶ πάντων ἀνηγόρευσε, καὶ οὕτως συγ-
 καταριθμηθεὶς τῷ ὑπ' αὐτοῦ κατηγορηθέντι σὺν αὐτῷ καὶ τὸ
 βραβεῖον τοῦ μαρτυρίου ἀπηνέγκατο. ὁ δὲ γε ἄθλιος Ἡρώδης
 ἐπὶ ἡμέρας φθειρόμενος καὶ σκώληκας ἐκβράζων ἔλεινῶς τὸν βίον
 20 κατέλυσεν, ὥσπερ καὶ ὁ δυσσεβέστερος αὐτοῦ πατήρ.

Μετὰ δὲ Αὐγουστον ἐβασίλευσε Τιβέριος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη
 κη', ὃς κτίσας πόλιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐκάλεσεν αὐτὴν εἰς τὸ ἴδιον
 ὄνομα Τιβεριάδα. οὗ τῷ ἐ' ἔτει τῆς βασιλείας ὁ κύριος ἡμῶν
 βαπτισθεὶς τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἀπῆρξατο. ἐν δὲ τῷ ιη' C

est," qui est Christus. Herodes vero liberos binomines sibique cognomines
 tres suscepit, Herodem Antipam, qui praecursoris caput abscidit et sub quo
 dominus cruci affixus est, Herodem Philippum, cui primum Herodias nupta
 Salomen saltatricem generat, et Herodem Antipatrum Iacobi Zebedaei par-
 ricidam, qui, cum inter concionandum inclamasset populus "vox dei et non
 hominis," repente poenas dedit: angelus quippe domini confestim eum per-
 cussit; hinc cruciatum doloribus in ventre convulsus e solio exiit. divi-
 num vero Iacobum cum eius accusator ad mortem duci vidisset, poenitentia
 ductus in pedes apostoli procubuit dicens "condona mihi, vir dei: iam me
 poenitet facinoris adversus te perpetrati." at beatus illum exosculatus dixit
 "pax tibi, fili, pax tibi sit et erroris venia." ille distenta voce palam omni-
 bus se fidem Christi sequi professus, una cum eo quem ipse prius in iudicium
 vocarat, martyrii coronam consequitur. miser autem Herodes foeda ver-
 mium tabe per plurimos dies confectus, quemadmodum pater eius eo impro-
 bior ac perversior, vitam finit.

Post Augustum Tiberius eius filius imperium tenuit annos viginti tres.
 is urbem in Iudaea prope lacum conditam a suo nomine Tiberiadem appella-
 vit. imperii eius anno decimo quinto dominus noster baptizatus evangelicae

σταυρωθεὶς ἀνέστη τῇ κ' τοῦ Φαμενώθ μηνὸς ἦτοι Μαρτίου, τοῦ πρωτοκτίστου μηνὸς Νισὰν παρ' Ἑβραίοις λεγομένου, ἐπιγεσκούσης κυριακῆς. διὰ τί δὲ ὀγδόη ἢ τοῦ κυρίου ἀνάστασις ἐπωνόμασται; ἐπειδὴ ἐπτάκις νεκρῶν ἀνάστασιν εἴρομεν ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ καὶ μετὰ τοὺς ζ' ὄγδοος ἐκ νεκρῶν ἀνέστη ὁ κύριος. πρὸ 5 γὰρ τῆς Χριστοῦ ἀναστάσεως ἐν τῇ παλαιᾷ πρώτῃ γέγονεν ἡ τοῦ νιοῦ τῆς χήρας, ὃν Ἡλίας ἐν Σαράφθοις ἀνέστησεν, β' ἢ τοῦ νιοῦ τῆς Σουμανίτιδος, ὃν Ἐλισσαῖος ἤγειρεν, γ' ἢ τοῦ στρατιώτου, ὃς ἐγγὺς Ἐλισσαίου ταφείς καὶ τοῖς ὄστέοις τοῦ προφήτου πλησιύσας ὡς ἀπὸ πυρὸς ἐξεπήδησεν, δ' ἐν τῇ καιρῇ ἢ τῆς θυγα- 10 τρὸς τοῦ ἀρχισυναγώγου, ε' ἢ τοῦ νιοῦ τῆς χήρας, ε' ἢ τοῦ Λαζάρου, ζ' ὅτε πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη, ἡ δὲ ἢ τοῦ κυρίου ἀνάστασις μετὰ τὸ σωτήριον πάθος. οὗτος φροντίζων τοῦ δικαίου ἔγραφεν ἀεὶ ταῖς ὑπ' αὐτὸν πόλεσι λέγων
 “ἐάν τι γράψω παρὰ τοὺς νόμους προστάσεων γίνεσθαι, τούτῳ 15 μὴ προσεκτέον· ἠγγόνεκα γάρ.” ἀλλ' ὕστερον, φεῦ, αἰφνίδιον εἰς τὴν χεῖρονα μεταβληθεὶς γνώμην πρὸς πᾶσαν ἀνοσιουργίαν μωιφονίαν τε καὶ ὀλισθηλασίαν ἐτρόπη, καὶ οὕτω τὸν βίον κατέστρεψεν.

Μετὰ δὲ Τιβέριον ἐβασίλευσε Γάιος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη δ', ὃς 20 πρῶτον μὲν μεγαλοφρόνως διεῖπε τὰ τῆς βασιλείας πράγματα καὶ P 163 τοῖς ὑπηκόοις καθηκόντως ἐκέχρητο, ὕστερον δὲ μετὰ δύο χρόνους

16 προσετέον vulgo

praedicationis initia posuit, et decimo octavo, Phamenothi sive Martii, primi conditi mensis, qui Nisanus Hebraeis est, vigesimo quinto die, dominico illucescente, cruci affixus resurrexit a mortuis. sed quam ratione septima domini resurrectio nuncupatur? septem scilicet in divinis litteris mortuorum resurrectiones deprehendimus, deinceps octavus a mortuis dominus resurgit. nam ante Christi resurrectionem in veteri testamento viduae filii excitatio commemoratur, quem Helias Saraphthis excitavit; secunda filii Sunamitidis Elisaei beneficio; tertia militis iuxta corpus Elisaei sepulti, qui ubi prophetae reliquias tetigisset, statim velut ab igne exiliit; quarta in novo filiae Archisynagogi; quinta filii viduae; sexta Lazari; septima cum multa sanctorum corpora surrexerunt; octava post salutarem passionem domini resurrectio. Tiberius vero iusti nimis tenax subiectis civitatibus scripto inculcabat, “si quid exlex scripsero praeceperove ut faciatis, huic nequaquam animum advertatis: inscio quippe excidit.” sed tandem, vae illi misero, repente descivit ad vitia, in omnia scelerum caedium et libidinum effraenatarum genera impulsus. sicque vitae finem posuit.

Post Tiberium Gaius filius quatuor imperium tenuit. hic primum quidem munifice admodum imperii clavum moderatus est, subditis etiam moderate et ut par erat usus; deinceps post biennium, ut patri acciderat, tan-

- ἑκστάς τῆς ἀνθρωπίνης φρονήσεως κατὰ μίμησιν τοῦ πατρὸς ἑαυ-
τὸν ἀπεθέωσεν καὶ ἀνδριάντας ἑαυτοῦ κατὰ πόλιν ἐν τοῖς ναοῖς
ἕστησεν. ὃν οἱ στρατιῶται ἐν βυλαναίῳ λουόμενον διεχρισάντο,
μὴ φέροντες ὄρεῖν τὰ ὑπὸ αὐτοῦ παναισχίστως πραττόμενα. ἐφ'
5 οὗ Θεοδᾶς ὁ ἐν ταῖς πράξεσι μνημονεύμενος τὸν Ἰορδάνην τεμεῖν
ἐπαγγεϊλάμενος καὶ διαμαρτήσας ἀνῆρέθη, καὶ ὁ πύργος τοῦ Σι-
λωάμ ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς ἡ' ἄνδρας, καὶ Στέφανος ὁ πρωτομάρτυς
ἐμαρτύρησεν, καὶ Παῦλος ἐπίστευσεν, καὶ Φίλων καὶ Ἰώσηπος οἱ
ἐξ Ἑβραίων σοφοὶ ἐγνωρίζοντο. B
- 10 Μετὰ δὲ Γάϊον ἐβασίλευσε Κλαύδιος ἔτη ιγ', ἐφ' οὗ καὶ
Μάρκος ὁ εὐαγγελιστὴς ἐν Αἰγύπτῳ πρῶτος ἐκκλησίαν πηξάμενος
πολλὰ μοναστήρια συνεστήσατο, ἅπερ σεμνεῖα τότε προσηγορεύ-
θησαν, καὶ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον συνεγράφατο, καὶ ἐπ' αὐτῆς
Ἀλεξανδρείας ἐκκλησίαν πρῶτον συνεστήσατο.
- 15 Μετὰ δὲ Κλαύδιον ἐβασίλευσε Νέρων ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ιδ',
ἐφ' οὗ Σίμων ὁ μάγος διὰ γοητείας ἐν Ῥώμῃ πολλὰ σημεῖα καὶ
φαντασίας ἐπιτελῶν καὶ ἑαυτὸν θεὸν ὀνομάζων. καὶ ποτε μεσοῦ-
σης ἡμέρας προελθὼν εἰς τὸ θέατρον ἐπηγγέλματο δι' ἀέρος ἀνα- C
πίσθαι. οὗ γενομένου προσευξάμενος ὁ Πέτρος καὶ ἀτενίσας
20 εἶπε τῷ Σίμωνι "εἰ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰμὶ ἐγώ, καὶ οὐχὶ
πλάνος ὥσπερ σὺ Σίμων, προστάσσω ταῖς πονηραῖς δυνάμεσιν
ἀφεῖναί σε τῆς κρατήσεως." καὶ ταῦτα εἰπόντος τοῦ ἀποστόλου

tus furor ac stupor eum invasit, ut se in deorum numerum referret statuas-
que sibi per singulas civitates in templis erigeret. eum milites in balneo, quo
lavatum abierat, obtruncarunt, cum aequis oculis atrociam illius profligatissi-
maque facta contueri non possent. sub eo Theudas, cuius mentio est in Acti-
bus apostolorum, cum sese divisurum Iordanem iactasset nec exitus verbis
accederet, interfectus est. tunc et Siloami turris sua ruina octodecim viros
oppressit. Stephanus protomartyr martyrio vitam posuit. Paulus Chri-
stianam religionem amplexus est. Philo et Iosephus Hebraei scientia celebres
floruere.

Gaio successit Claudius, tenuitque imperium annos tredecim. eius im-
perio Marcus evangelista primus apud Aegyptios ecclesias erexit, pleraque
item monasteria fundavit, quae σεμνεῖα sive venerabilia dicta sunt; sacro-
sanctum item evangelium scriptis mandavit, et in ipsa Alexandria primum
ecclesiae fundamenta iecit.

Claudio mortuo in Neronem imperium devolutum est. praefuit annos
14. id temporis Simon Magus multis prodigiis ac portentis artis magicae vi,
necnon praestigiiis fallaciisque editis, dei nomen sibi vindicaverat. hic ali-
quando meridie in theatrum progressus sese per aërem volaturum promisit.
dum volatum intendit, Petrus precibus effusis defixisque oculis in eum "Si-
mon" ait, "si apostolus Iesu Christi ego sum et non planus, quemadmodum
tu Simon es, pravis daemonibus impero uti missum te faciant nec ultra te-
neant." vix haec dixerat Petrus, et ille cum ingenti strepitu in terram dela-

παρουχόημα κατηνέχθη μετὰ ἤχου πολλοῦ καὶ συνετριβή. ὁ δὲ Νέρων ἀκούσας ὅτι πεφόνενται Σίμων ὑπὸ Πέτρον καὶ ἀγανακτήσας ἐκέλευσεν αὐτὸν σταυρωθῆναι. ὁ δὲ παρακαλέσας τὸν ἔπαρχον ἵνα μὴ ὄρθιος σταυρωθῆ, κατὰ κέλευσιν ἐσταυρώθη καθὼς ἤξιώσεν ἐκ πολλῆς μετριοφροσύνης. μετὰ δὲ τοῦτον καὶ Παῦλος 5 τὸν διὰ ξίφους τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἀνεδήσατο. ὁ δὲ γε Νέρων κραταιουμένης αὐτῷ τῆς ἀρχῆς εἰς ἀνοσίας πράξεις καὶ μαιφρονίας καὶ θεομαχίας ἐξώκειλε, καὶ οὕτως ἐκ τῆς ἄγαν μανίας ἀποκτονηθεὶς εἰς προύστειον ἐξεληθὼν ἑαυτὸν διεχειρίσατο. ὡσαύτως δὲ καὶ Πιλάτος ποικίλαις περιπεσῶν συμφοραῖς ἑαυτὸν 10 ἀνεΐλε.

Μετὰ δὲ Νέρωνα ἐβασίλευσε Γάλβας μῆνας ζ', μετὰ δὲ Γάλβαν ἐβασίλευσε Λουκίβιος μῆνας γ', μετὰ δὲ Λουκίβιον ἐβασίλευσεν Οὐϊτέλλιος μῆνας β', καὶ ἐσφάγη μέσον τῆς Ῥώμης ὑπὸ τοῦ δήμου. 15

P 164 Μετὰ δὲ Οὐϊτέλλιον ἐβασίλευσεν Οὐεσπασιανὸς υἱὸς Νέρωνος ἔτη θ'.

Μετὰ δὲ Οὐεσπασιανὸν ἐβασίλευσε Τίτος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη γ'. καὶ ὥρα θερυνῆ πανημέριον ὁδοιπορήσας, καὶ αἰμορραγῆσας διὰ τῶν μυκτῆρων ὑπὸ τοῦ ἡλίου συμφλεχθεὶς καὶ πάνν λιποθυμήσας, 20 ἔτι ἐμπνέων ἐνεβλήθη εἰς τὸν τάφον παρὰ Δομετιανοῦ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ κατ' ἐπιτροπὴν τῆς γυναικὸς τούτου, καὶ οὕτως ἐτελεύτησε πάση ἀγαθοῦργίᾳ καὶ σωφροσύνῃ κεκοσμημένος, πένθος

tus contractis membris interiit. Simonis caedem ubi rescivit Nero a Petro patratam, aegre ferens contumeliam in crucem agi Petrum iussit. Petrus praefectum deprecatus ne rectus cruci affigeretur obtinuit; illius quippe iussu, ut ipse pro sua humilitate optaverat, cruci datus est. post Petrum Paulus gladio martyrii coronam accepit. Nero autem, cum illi protraheretur imperium, in nefaria ac detestanda scelera infamesque caedes prolapsus est, adeo ut immani furore percitus efferatusque in suburbio manus sibi intulerit. sic quoque Pilatus variis calamitatibus victus manus sibi conscivit.

Post Neronem Galbas imperium administravit menses septem, post Galbam Lucibius menses tres, post Lucibium Vitellius menses duos. et a multitudine in medio Romae trucidatus est.

Post Vitellium Vespasianus Neronis filius annos novem.

Post Vespasianum Titus filius annos tres. hic cum aestate solibus calidissima per diem integrum iter continuasset, radiis solis exustus sanguinique e naribus eruptione animi deliquium passus est, et adhuc animam agens a Domitiano fratre suasionē uxoris Titi in sepulchrum conicitur, sicque animam efflavit, optima vitae ratione inita, continentia et iustitia celebris, omni-

πολὸν τοῖς ἐν Ῥώμῃ καταλείψας, ὡς κατ' οἶκον καὶ δημοσίᾳ πάντα κλαίειν καὶ ἀποδύρεσθαι. B

Μετὰ δὲ Τίτον ἐβασίλευσε Δομετιανὸς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτη 5
 10 αἷ, καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ ναῷ Ῥώμης κατ' ἐπιβουλὴν τῆς αὐτοῦ γυναικός. διάδοχος γὰρ τοῦ ἀδελφοῦ γενόμενος οὐ τὴν πατρικὴν τε καὶ ἀδελφικὴν ἐξήλωσεν ἀρίστην πολιτείαν, ἀλλὰ τὴν Τιβερίου καὶ Νέρωνος ἀνοσιουργίαν. πᾶν γὰρ εἶδος κακίας καὶ γυναιχομανίας καὶ ἀνδρομανίας ἐπελθὼν, καὶ τελευταῖον ἑαυτὸν ἀποθεώσας καὶ ἔχθιστον ἑαυτὸν ἕπασιν ἀποφήνας ἀσχίστω μὲρῳ τὸν μισαρὸν καὶ
 15 βέβηλον καταστρέφει βίον. ἐφ' οὗ Τιμόθεος ὁ ἀπόστολος καὶ C
 Ὀνήσιμος ἐμαρτύρησαν, καὶ ὁ θεολόγος Ἰωάννης καὶ εὐαγγελιστῆς ἐν Πάτμῳ τῇ νήσῳ ἐξωρίσθη, καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς ἐγνωρίζετο.

Μετὰ δὲ Δομετιανὸν ἐβασίλευσε Νερούας ἔτος ἐν, ὃς ἀνα-
 15 καλεσόμενος Ἰωάννην ἐκ τῆς νήσου ἀπέλυσεν οἰκεῖν ἐν Ἐφέσῳ, μόνον τότε ἐκ τῶν ἱβ' μαθητῶν περιόντα τῷ βίῳ· ὃς καὶ συγγραψάμενος τὸ κατ' αὐτὸν εὐαγγέλιον ἐν εἰρήνῃ ἀνεπαύσατο. καὶ Φίλιππος ὁ ἐκ τῶν ζ' διακόνων ἐν Ἱερραπόλει τελειοῦται, καὶ θάπτεται μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ.

20 Μετὰ δὲ Νερούαν ἐβασίλευσε Τραϊανὸς ἔτη θ', καὶ ὑδεριά- D
 σις ἀπέθανεν, ὃς τοσοῦτον ὑπῆρχεν ἀγαθὸς μισοπύνηρός τε καὶ φιλοδίκαιος, ὥστε γυμνώσας ποτὲ ῥομφαίαν ἐνώπιον τῶν μεγιστάνων δεδωκέναι τῷ ἐπύρχῳ, καὶ εἰπεῖν "δέξαι τὸ ξίφος τοῦτο,

bus desiderabilis. illius morte tantus dolor Romanam urbem occupavit, ut publice et privatim quilibet affligeretur et ingemisceret.

Domitianus frater, eo interempto, imperio annos quindecim potitus est : tandem in templo Romae insidiis uxoris interficitur. hic fraterni imperii heres, neque patris neque fratris optimae vitae institutum sectatus, sed Tiberiana Neronianaque flagitia aemulatus, scelerum omni genere, caedibus item et in mares et feminas libidinibus contaminatissimus, divinos sibi honores arrogavit ; ideoque omnibus detestabilis exosusque probrosissimo mortis genere abominabilem nefandamque vitam abiecit. ea tempestate Timotheus apostolus et Onesimus pro religione Christiana extinguuntur, Ioannes cognomento theologus et evangelista in Patmon insulam relegatur. Apollonius item Tyaneus vigeat.

Nerva post Domitianum imperavit annum unum. is ex insula Patmo ab exilio revocatum Ioannem Ephesi liberum dimisit, qui tunc solus e duodecim Christi discipulis supererat, et evangelio conscripto diem obiit extremum. Philippus item e septem diaconis unus apud Hieropolim moritur, et cum filibus tumulatur.

Traianus post Nervam imperium administravit annos novem, et hydrope extinctus est ; tantumque in eo in improbos quosque odium et iustitiae studium erat, ut aliquando in procerum conspectu gladium ipse nudum praefecto praetorio daret, utereturque his verbis "accipito gladium hunc : si recte rem

καὶ εἰ μὲν καλῶς ἄρχω, ὑπὲρ ἑμοῦ, εἰ δὲ μή, κατ' ἑμοῦ χοῆσαι αὐτῷ.” μὴ ἔχων δὲ παῖδας κληρονόμους τῆς βασιλείας ἔμελλεν ἕξ ὑποβολῆς τινῶν ἕῃσαι τὴν σύζυγον αὐτοῦ καὶ λαβεῖν ἑτέραν πρὸς τὸ παιδοποιῆσαι· ἣ δὲ συνετὴ οὖσα συνεβούλευσεν αὐτῷ ὡς εἶπερ βούλεται μνημονεύεσθαι ὑπὸ πάντων ἐν πάσαις γενεαῖς, 5 πλακῶσαι διὰ μαρμάρων τὰς εἰσοδοξεύδους πασῶν τῶν μεγαλοπόλεων· ὃ δὴ καὶ πεποιήκεν. ἐφ' οὗ καὶ Συμεῶν ὁ τοῦ Κλοπᾶ
 P 165 καὶ Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος ἐμαρτύρησαν, καὶ Βασιλίδης καὶ Κήρινθος καὶ Νικόλαος καὶ Ἐβιωναῖος οἱ αἰρεσιάρχαι καὶ ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας ἐγνωρίζοντο. 10

Μετὰ δὲ Τραιῖανὸν ἐβασίλευσεν Ἀδριανὸς ὃς καὶ Αἴλιος ἔτη κδ', καὶ ὑδριάσας ἀπέθανεν· ὃς νυδὸν ἐν Κυζίκῳ κτίσας καὶ πόλιν ἐν τῇ Θράκῃ Ἀδριανούπολιν αὐτὴν προσηγόρευσεν. ἐφ' οὗ Κέρδων καὶ Οὐαλεντίνος καὶ Μαρκίων καὶ Μοντανὸς καὶ Σατορνίνος καὶ Καρποκράτης οἱ αἰρεσιάρχαι καὶ Ἀκύλας ἐγνωρίζοντο. 15

B Μετὰ δὲ Ἀδριανὸν ἐβασίλευσεν Ἀντωνῖνος ἔτη κβ'. ἐφ' οὗ Πολύκαρπος ὁ μαθητὴς Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος καὶ Διονύσιος ἐπίσκοπος Κορίνθου ἐμαρτύρησαν, καὶ Τατιανὸς καὶ Βαρδησάνης οἱ αἰρεσιάρχαι καὶ Πρισκίλλα καὶ Μαξιμίλλα αἱ ψευδοπροφήτιδες τῶν κατὰ Φρόγυας ἐγνωρίζοντο. 20

Μετὰ δὲ Ἀντωνῖνον ἐβασίλευσε Μάρκος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ια', ἐφ' οὗ πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολὰς φερόμενον ὤφθη.

publicam administravero, pro me, sin minus, contra me utitor.” cum successoris copia non esset, nonnullorum impulsu coniugem erat dimissurus aliamque sibi collocaturus, ut filios procrearet. coniux prudens et casta suavit, si memoriam sui vellet apud omnes sempiternam conservari, ut omnes omnium magnarum urbium exitus atque introitus marmoribus insculperet; idque opere praestitit. sub eo Symeon Clopae filius et Ignatius cognomento Theophorus martyrio vitam posuere. Basilides Cerinthus Nicolaus Ebionaeus haeresiarchae et veritatis hostes vivebant.

Traiano in imperio successit Adrianus, qui et Aelius, imperavitque annos viginti quatuor. aqua intercute extinctus est. templum Cyzici extruxit et urbem in Thracia Adrianopolim. sub eo Cerdo Valentinus Marcio Montanus Satorninus Carprocrates haeresiarchae et Aquila vivebat.

Extincto Adriano ad Antoninum imperium devolutum est, quod rexit annos viginti duos. eius imperio Polycarpus Ioannis evangelistae discipulus, Iustinus philosophus et Dionysius episcopus Corinthi mortem pro Christo obiere. tunc quoque Tatianus et Bardesanes haeresiarchae, et Priscilla et Maximilla ex Cataphrygarum secta fatidicae celebres habebantur.

Antonino successit Marcus filius: imperium tenuit annos undecim. sub eo ignis de coelo ab occasu ad ortum longe lateque vagari visus est.

Μετὰ δὲ Μάρκον ἐβασίλευσε Σεβῆρος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη η', καὶ ἐσφάγη ἐν Προικονήσῳ.

Μετὰ δὲ Σεβῆρον ἐβασίλευσε Κόμοδος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτη ιβ', καὶ ὑπὸ ἀναγωγῆς αἵματος καὶ χολῆς ἀθρόον ἀπέθανεν. ἐφ' 5 οὗ καὶ Θεόδοτος, ὁ καὶ πρῶτος τῆς κατὰ Παῦλον τὸν Σαμοσατέα καὶ Νεστόριον πλάνης ἀρξάμενος, καὶ Θεοδοτίων ἐγνωρίζοντο.

Μετὰ δὲ Κόμοδον ἐβασίλευσε Περτίναξ μῆνας β', καὶ ἐσφάγη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν.

10 Μετὰ δὲ Περτίνακα ἐβασίλευσε Δάδιος μῆνας δ', ὃς καὶ Ἰουλιανὸς λέγεται, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ τοῦ κουβικουλαρίου εἰς τὴν πηγὴν τοῦ παλατίου Φεωρῶν τοὺς ἰχθύας.

Μετὰ δὲ Δάδιον ἐβασίλευσε Σεβῆρος ἔτη ιη'. ἐφ' οὗ Ἀωνίδης ὁ ἐπίσκοπος καὶ πατὴρ Ὠριγένους ἐμαρτύρησεν, καὶ Κλή- 15 μης ὁ στραυματεὺς καὶ Σύμμαχος καὶ Ὠριγένης ἐγνωρίζοντο.

Μετὰ δὲ Σεβῆρον ἐβασίλευσεν Ἀντωνῖνος καὶ Γέτας ὁ ἀδελ- D φὸς αὐτοῦ μῆνας β'. καὶ σφάξας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ μοναρχήσας ἔτη ε' ἀναιρεῖται ὑπὸ τῶν ἰδίων.

Μετὰ δὲ Ἀντωνῖνον ἐβασίλευσεν Ἀντωνῖνος ὁ Καράκαλος 20 ἔτη κς', καὶ ἐσφάγη ἐν πολέμῳ. ἐφ' οὗ ἦν Γαληνὸς ὁ ἰατρός.

Μετὰ δὲ Ἀντωνῖνον ἐβασίλευσε Μακρίνος ἔτη δ', καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Ἀντωνίνου.

Post Marcum imperium administravit Severus filius annos octo. et in Proeconeso mactatus interiit.

Post Severum regnat Commodus frater annos duodecim. hic sanguinis bilisque excretionē repentine occidit. sub id temporis Theodotus, qui primus Pauli Samosatani et Nestorii erroribus semina dedit, et Theodotio cognoscebantur.

Post Commodum Pertinax menses duos imperavit: a militibus ad mortem datus est.

Post Pertinacem imperium procurat Didius, qui et Iulianus, menses quatuor. a cubiculario, dum sese in Palatino fonte piscium obtutu recreat, caeditur.

Post Didium imperium obtinet Severus annos octodecim. ea tempestate Leonides episcopus et pater Origenis vitam suam per martyrīum posuit. Clemens Stromateus, Symmachus, Origenes item florebant.

Post Severum Antoninus et Geta eius frater imperium tenent menses duos. praeterea Antoninus fratre Geta mactato solus imperium administrat annos sex. a propriis iugulatur.

Post Antoninum Antoninus Caracallus imperio praefuit annos viginti sex. in proelio occiditur. sub eo Galenus medicus innotuit.

Antonino succedit Macrinus, regnatque annos 4. ab Antonino sublatu est.

Μετὰ δὲ Μακροῖνον ἐβασίλευσεν Ἀντωνῖνος ὁ Γάλβας, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Ἀλεξάνδρου.

P 166 Μετὰ δὲ Ἀντωνῖνον ἐβασίλευσεν Ἀλέξανδρος ὁ Μاماίας ἔτη γ', καὶ ἐσφάγη σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Μاماίᾳ ἐξ ἐπιβουλῆς Μαξιμίνου στρατηγοῦ. ἐφ' οὗ Νάρκισσος ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων ἐν τῷ βαπτίζειν, ἐλαίου τοῦ χρίσματος λείψαντος, ἐκέλευσεν ὕδωρ ἐν τῷ κρατῆρι βληθῆναι, καὶ προσευξάμενος εἰς ἔλαιον τοῦτο μετέβαλε.

Μετὰ δὲ Ἀλέξανδρον ἐβασίλευσε Μαξιμῖνος ἔτη γ', καὶ ἐσφάγη ὑπὸ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ. ἐφ' οὗ Λαυρέντιος καὶ Κυπρια-10 νὸς ἐμαρτύρησαν.

Μετὰ δὲ Μαξιμῖνον ἐβασίλευσε Πουπλιανὸς μῆνας β', καὶ ἐσφάγη ἐν πολέμῳ.

Μετὰ δὲ Πουπλιανὸν ἐβασίλευσε Ἰούνωρ μῆνας ε'.

Μετὰ δὲ Ἰούνωρα ἐβασίλευσε Γορδιανὸς υἱὸς αὐτοῦ ἔτη δ', 15 καὶ ἐν πολέμῳ συμπεσὼν τῷ ἵππῳ ἀπέθανεν.

B Μετὰ δὲ Γορδιανὸν ἐβασίλευσε Φίλιππος ὁ τῆς ἁγίας Εὐγε- νείας πατὴρ ἔτη ε', ὃς καὶ τὴν Φιλιππούπολιν ἐκτίσεν. ἀνηρέθη δὲ ἅμα τῷ υἱῷ ὑπὸ Δεκίου διὰ τὸ ὑπὲρ Χριστιανῶν ἀγωνί- ζεσθαι. 20

Μετὰ δὲ Φίλιππον ἐβασίλευσεν Ἰούνωρ υἱὸς Γορδιανοῦ ἔτη β', καὶ ὕδριάσας ἀπέθανεν. ἐφ' οὗ Σαβέλλιος ὁ αἵρεσιάρχης ἐγνωρίζετο.

Μετὰ δὲ Ἰούνωρα ἐβασίλευσε Μάρκος ἔτη γ'.

Post Macrinum imperium tenuit Antoninus Galba. interimitur ab Alexandro.

Post Antoninum imperavit Alexander Mamaeae filius annos tredecim, et insidiis Maximini ducis circumventus cum Mamaea matre violenta morte occubuit. sub eo Narcissus Hierosolymorum episcopus, cum inter baptizandum oleum unctionis defecisset, iussit ut aqua in vas infunderetur, quam precibus in oleum commutavit.

Post Alexandrum imperat Maximinus annos tres. a suis militibus obtruncatur. sub eo Laurentius et Cyprianus pro Christo vita privantur.

Maximino successit Publianus menses duos. in proelio interemptus.

Publiano Iunor menses sex.

Iunori Gordianus filius annos quatuor. hic equo in proelio concidens e vita migrat.

Gordiano successit Philippus sanctae Eugeniae pater, tenuitque imperium annos quinque. hic Philippopolim condidit, caesusque est una cum filio a Decio, quod Christianas partes tutaretur.

Post Philippum imperavit Iunor Gordiani filius annos duos. aqua intercute extinguitur. sub eo Sabellius haeresiarcha vivebat.

Post Iunorem regnavit Marcus annos tres.

Μετὰ δὲ Μάρκον ἐβασίλευσεν Ἰουστιλιανὸς ἔτη β', καὶ
 γλεβοτομηθεὶς, ἐπειδήπερ ἐξεχύθη τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐν τῷ καθεύ-
 δειν, λιποθυμήσας ἀπέθανεν.

Μετὰ δὲ Ἰουστιλιανὸν ἐβασίλευσε Φίλιππος ἔτη κς', καὶ C
 5 ἐσφάγη ἐν τῷ παλατίῳ.

Μετὰ δὲ Φίλιππον ἐβασίλευσεν Οὐαλεριανὸς ἔτος ἕν, καὶ
 ἐσφάγη ὑπὸ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ Οὐαλεριανὸν ἐβασίλευσε Γάλλος μῆνα α', καὶ
 ἐσφάγη καθεύδων ὑπὸ τῆς ἰδίας γυναικός.

10 Μετὰ δὲ Γάλλον ἐβασίλευσε Δέκιος ἔτος α', καὶ ἐσφάγη ἐν
 τῷ πολέμῳ. ἐφ' οὗ καὶ Βαβύλας ὁ Ἀντιοχείας καὶ Φλαβιανὸς
 Ῥώμης καὶ Ἀλέξανδρος Ἱεροσολύμων καὶ Διονύσιος Ἀλεξανδρείας
 ζυμαρτύρησαν, καὶ Ναυάτος τῆς ἐκκλησίας ἀπέστη, καὶ Κελοαῖος
 ὁ αἵρεσιάρχης ἐγνωρίζετο.

15 Μετὰ δὲ Δέκιον ἐβασίλευσεν Αἰμιλιανὸς ἔτος α', καὶ D
 ἐσφάγη ἐν τῷ παλατίῳ.

Μετὰ δὲ Αἰμιλιανὸν ἐβασίλευσεν Γαλλιανὸς ἔτη γ', καὶ
 ἐσφάγη ἐν πολέμῳ. ἐφ' οὗ Ἀρτέμιος καὶ Συνέπων οἱ αἵρεσιάρχαι
 ἐγνωρίζοντο, καὶ Γρηγόριος ὁ θυματουργὸς ὁ καὶ μαθητὴς Ὡρι-
 20 γένους διέπρεπεν.

Μετὰ δὲ Γαλλιανὸν ἐβασίλευσε Κλαύδιος ἔτη β'.

Μετὰ δὲ Κλαύδιον ἐβασίλευσεν Κυντιλιανὸς ἡμέρας ζ'.

Μετὰ δὲ Κυντιλιανὸν ἐβασίλευσεν Ἀδρηλιανὸς ἔτη ε', καὶ

Post Marcum Iustilianus annos duos. hic inter dormiendum venis inter-
 cisis amissoque sanguine animi deliquio periit.

Post Iustilianum imperat Philippus annos viginti sex, et in palatio ob-
 truncatur.

Post Philippum Valerianus annum unum, et a suis interficitur.

Post Valerianum Gallus mensem unum. inter dormiendum ab uxore
 necatur.

Post Gallum Decius annum unum. in conflictu extinguitur. sub eo Ba-
 bylas Antiochenus, Flavianus Romanus, Alexander Hierosolymitanus et Dio-
 nysius Alexandrinus episcopi Christi causa occubuerunt. Navatus ab eccle-
 sia scissus et Celsaenus item haeresiarcha cognoscebatur.

Post Decium imperium administravit Aemilianus annum unum. in pala-
 tio mactatus.

Post Aemilianum Gallianus annos tres. in proelio occiditur. eius im-
 perio Artemius Synepoque haeresiarchae cognoscebantur. Gregorius item
 thaumaturgus Origenisque discipulus florebat.

Post Gallianum imperium tenuit Claudius annos duos.

Post Claudium Quinctilianus dies 7.

Post Quinctilianum Aurelianus annos quinque. a cubiculario caesus. sub

ἐσφάγη ὑπὸ κουβικουλαρίου. ἐφ' οὗ καὶ ὁ ἅγιος Χαρίτων ὁμο-
 λόγησε, καὶ Μάνης ὁ μιαρὸς καὶ τρισκατάρατος ἀνεφύη, Χριστὸν
 εἶναι καὶ πνεῦμα ἅγιον ὁ δαμονιώδης μορφαζόμενος. Παῦλος
 δέ τις τῷ Μανέντι τοῦτω σύγχρονος γεγονώς, τὸ γένος μὲν Σα-
 P 167 μωσατεύς, Ἀντιοχείας δὲ τῆς μεγάλης πρόεδρος, ψιλὸν ἄνθρωπον 5
 εἶναι τὸν κύριον ἔδυσφύμησεν. εἶτα Ἀπολλινάριός τις ἀνεφύη,
 πρόεδρος Λαοδικείας τῆς Συρίας, ὃς σάρκα μὲν ἐψυχωμένην
 ψυχῇ ζωτικῇ ἀνειληφέναι τὸν κύριον ἔλεγεν, ἄνουν δέ. μεθ' ὃν
 ἀναφαίνεται τις Θεόδωρος, Μοψουεστίας πόλεως ἐν Κιλικίᾳ τὴν
 ἡγεμονίαν λαχών, ὃς ἓνα τῶν καθ' ἡμᾶς κοινῶν ἀπεκάλει τὸν δε- 10
 σπότην Χριστὸν, καὶ ἐκ προκοπῆς λαβόντα καὶ κατὰ χάριν τὸ
 θεὸν αὐτὸν ὀνομάζεσθαι, καὶ ἐκ τοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ βα-
 πτίσματος ἀζωθέντα τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος χάριτος, ὡς δῆθεν
 B τὸν θεὸν λόγον διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀρετὴν αὐτῷ κατοικήσαντα
 μεταδοῦναι τῆς θεϊκῆς ἀξίας αὐτῷ καὶ προσκνήσεως ἐς ὕστερον 15
 μετὰ τὴν τελείωσιν. μετὰ δὲ τοῦτον Νεστόριος ἀπὸ Γερμανικείας
 τῆς Συρίας τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως δραξάμενος, ὃς τοῖς
 αὐτοῦ προγόνοις ἐπόμενος (υἱὸς γὰρ ἦν τοῦ Κίλικος, ἀπόγονος δὲ
 τοῦ Σαμοσατεύς) ἀπηρεῖτο θεοτόκον λέγειν τὴν ὑπεραγίαν ἡμῶν
 δέσποιναν, ὡς ἄλλον μὲν εἶναι τὸν Χριστὸν ἄλλον δὲ τὸν θεὸν 20
 λόγον κατὰ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ πλάνην δογματίζων. εἶτα Εὐτυ-
 χῆς, ὃς ἀπηρεῖτο λέγειν σώζεσθαι ἐν τῷ Χριστῷ δύο φύσεις μετὰ
 τὴν τούτων ἔνωσιν. εἶτα Σεβήρός τις λεγόμενος, ἀρπύσας τὸν
 C θρόνον Ἀντιοχείας. καὶ ἐξῆς ἕτεροι.

eo sanctus Charito martyrii coronam assecutus est. praeterea Manes impius
 et terque quaterque execrandus oritur, qui se Christum et spiritum sanctum
 esse daemonibus ipse percitus iactabat. Paulus aetate Maneti compar genere
 Samosatenus, Antiochiae magnae praeses, nudum hominem fuisse dominum
 oblatravit. subsecutis deinceps temporibus Apollinarius quidam, Laodiceae
 Syriae praesul, dominum carnem anima vivente animatam, sed quae rationis
 minime compos esset, assumpsisse enuntiavit. post Apollinarium Theodorus
 Mopsvestinae urbis in Cilicia rector, Christum dominum hominem nobis simi-
 lem et vulgarem, et progressu tantum gratiam dei recepisse ideoque deum
 vocatum, et ex baptisate, quo in Iordane ablutus est, spiritus sancti mun-
 eribus dignatum; divinum autem verbum propter immensam illius virtutem in
 eo habitasse, illique dignitatem divinitatem ac venerationem tandem post
 consummationem communicasse fatebatur. post hunc Nestorius e Germani-
 ciae Syriae throno Cpolitano invaso, maiores suos secutus (Cilicis quippe
 filius, Samosateni nepos erat) sanctissimam nostram dominam deiparam vo-
 care renebat, quasi alius esset Christus et alius divinum verbum, ut ipse
 patrium et avitum errorem secutus affirmabat. praeterea Eutyches, qui post
 unionem duas in Christo naturas conservari negabat. Severus item nescio
 quis, qui Antiochiae thronum occupavit, et alii.

Μετὰ δὲ Ἀύρηλιανὸν ἐβασίλευσε Τάκιτος μῆνας ε', καὶ ἐσφάγη ὑπὸ φίλων Ἀύρηλιανοῦ.

Μετὰ δὲ Τάκιτον ἐβασίλευσε Φλωριανὸς μῆνας β', καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Προβόν.

5 Μετὰ δὲ Φλωριανὸν ἐβασίλευσε Πρόβος ἔτη ε', καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Κάρου.

Μετὰ δὲ Πρόβον ἐβασίλευσε Κάρος ἔτος α', καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Καρίνου.

10 Μετὰ δὲ Κάρου ἐβασίλευσε Καρίνος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη β', καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Νουμριανοῦ.

Μετὰ δὲ Καρίνον ἐβασίλευσε Νουμριανὸς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτος α', καὶ συλληφθεὶς ὑπὸ Περσῶν ἐξεδόρη ἔτι ζῶν. D

Μετὰ δὲ Νουμριανὸν ἐβασίλευσεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ἔτη κβ'. ὑφ' ὧν μέγας 15 διωγμὸς κατὰ Χριστιανῶν ἐκινήθη, ὅτε καὶ Πέτρος Ἀλεξανδρείας καὶ Ἄνθιμος Νικομηδείας καὶ Προκόπιος καὶ Θεόδωρος οἱ ἀοιδίμοι ἐμαρτύρησαν καὶ ἕτεροι πλείστοι, καὶ Σαβάτιος ὁ τὴν αἵρεσιν τῶν Τεσσαρεσκαίδεκατιτῶν κρατύνας ἐγνωρίζετο. οὓς ἡ θεία δίκη ἐνδίκως μετελθοῦσα δικαίως ἐξέκοψεν· καὶ ὁ μὲν Διοκλητιανὸς 20 τῆς γλώττης αὐτοῦ σαπίσης μετὰ τοῦ φάρυγγος, καὶ πλῆθος σκωλήκων ἀναβράσας, κακῶς καὶ βιαιῶς ἀπέρρηξε τὴν ζωὴν, ὁ δὲ Μαξιμιανὸς ἀπήγγεατο.

Μετὰ δὲ Διοκλητιανὸν καὶ Μαξιμιανὸν ἐβασίλευσε κατὰ P 168 τοὺς αὐτοὺς χρόνους Κωνσταντῖος καὶ Σεβήρος, Μαξιμῖνος καὶ

Post Aurelianum imperium administravit Tacitus menses sex. ab amicis Aureliani interficitur.

Post Tacitum Florianus menses duos. occiditur a Probo.

Post Florianum Probus annos sex. occiditur a Caro.

Post Probum Carus annum unum. iugulatur a Carino.

Post Carum Carinus filius annos duos. vita privatur a Numeriano.

Post Carinum Numerianus frater annum unum. captus a Persis vivus excoariatur.

Post Numerianum Diocletianus imperio cum Maximiano genero communicato annos viginti duos. eorum imperio contra Christianos magna persecutio mota est, in qua Petrus Alexandrinus episcopus, Anthimus Nicomedienensis, Procopius item et Theodorus celeberrimi aliique complures pro religione Christiana crudelissimis exemplis interempti sunt. tunc etiam innotuit Sabbatius, qui Tessarescaecatitarum haeresim stabilire conatus est. verum hos imperatores divinum iudicium subsecutum iusta morte multavit: Diocletianus enim lingua ac faucibus computrescentibus, vermibus scatens, misere violenterque vitam abiecit, Maximianus laqueo gulam fregit.

Diocletiano ac Maximiano de medio sublati, sub eadem tempora imperium tenuerunt Constantius et Severus, Maximinus et Maxentius. Constan-

Μαξέντιος. καὶ ὁ μὲν *Κωνσταντῖος* σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ *Κωνσταντῖνῳ* τῆς *Γαλλίας* καὶ τῆς *Βρεττανίας* ἐκράτησαν, ὁ δὲ *Σεβήρος* καὶ *Μαξιμῖνος* τῆς *Ρώμης*, ὁ δὲ *Μαξιμῖνος* τῆς ἐξέως, ὅς πολλὰ μισαὶ καὶ ἄτοπα διαπραξάμενος διωγμὸν ἀπηνῆ καὶ ἀπάνθρωπον κατὰ *Χριστιανῶν* ἐπεδείξατο, καθ' ὃν πλεῖστοι τῶν εὐδοκίμων 5 ἐμαρτύρησαν. καὶ ἄξια τῆς δυσσεβείας αὐτοῦ πέπονθε· νόσῳ γὰρ δεινοτάτῃ περιπεσὼν, ὡς καὶ τὰς σάρκας αὐτοῦ δίκην κηροῦ

B τακῆναι καὶ τὰ ὀστέα συμφρυγῆναι καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ μορφῆς ἀφανισθῆναι καὶ δεινῶς κατασαπῆναι, καὶ τοσαύτην δυσωδίαν ἐκπέμπειν ὡς μηδὲν τῶν ἐν τάφοις κειμένων 10 νεκρῶν διαφέρειν. ἐν τούτοις οὖν ὁ ἀλιτήριος ἐταξόμενος τοιαύδε ἔφη “οἴμοι τῷ ἐλεινῷ καὶ θρήνων ἄξιῳ, ὅποίαν τῶν εἰς *Χριστιανούς* τετολημημένων ὑπέχω τιμωρίαν.” καὶ ταῦτα μετὰ πολλῆς ὀδύνης εἰπὼν ἀπέθανεν.

Κωνσταντίου δὲ τοῦ ἐπικληθέντος *Χλωροῦ* διὰ τὴν τοῦ πρῶσ- 15 ῶπου ἀχρότητα τελευτήσαντος ὁ υἱὸς αὐτοῦ *Κωνσταντῖνος*, ὅς ἐξ *Ἑλένης* αὐτῷ ἐγεννήθη περὶ τὴν τῆς *Δακίας* πόλιν, τὴν ἀρχὴν

C διεδέξατο. ὡσαύτως καὶ *Σεβήρου* τεθνηκότος *Δικίννιος* ὁ γαμβρὸς *Κωνσταντῖνου* ἀντεισάγεται. τοῦ οὖν *Κωνσταντῖνου* βαπτισθέντος καὶ τὴν παράδοξον ἐκείνην ἀπαλλαγὴν τῆς κατεχούσης 20 νόσου εὐρηκότος, ἀπτικά καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ *Ἑλένη* καὶ οἱ τούτου συγγενεῖς τε καὶ φίλοι βαπτίζονται. εἶτα ἀκούσας τὰ ὑπὸ *Μαξεντίου* ἐν *Ρώμῃ* χυλεπὰ τε καὶ ἄτοπα γενόμενα, καὶ πρᾶσβείαν ἐκ

17 an μητρόπολιν?

tius cum filio Constantino Celtis Britannisque imperitavit, Severus et Maxentius Romae praefuit, Maximinus Orienti. hic multis flagitiis ac sceleribus contaminatus, animo fero crudeli, inhumana persecutione in Christianos invectus est, pluresque ingenuos viros pro Christo martyrio affecit. pro sua tamen impietate, quas commeruit, poenas accepit: nam adeo diro morbo excruciatu est ut carnibus ad instar cerae liquefactis, ossibus exsiccatis, ne vestigium quidem formae humanae remanserit, et putridis atque deciduis membris tantum redoleret foetorem, ut a cadaveribus in sepulchris marcescentibus nihil differret. his cum nequitiae illud stabulum excrucietur, “hei misero” ait “et deplorando, quibus pro his quae in Christianos patravi poenis exerceor.” et haec effatus gravi cum cruciatu vitam abiecit.

Constantio Chloro, propter vultus viriditatem sic cognominato, vita functo ad Constantinum filium, quem ex Helena susceperat in una Daciae urbe, imperium devolutum est. similiter extincto Severo Licinnius Constantii gener intruditur. postquam vero Constantinus sacro lavacro ablutus praeter expectationem a gravi illo morbo, quo plane confectus erat, incolumis evasit, statim Helena mater omnesque illius affines consanguinei familiaresque sacro fonte initiantur. tandem cum res nefarie gestas et tyrannidem, quam in cives Maxentius Romae exercebat, per legatos a senatu Romano

τιῶν Ῥωμαίων δεξάμενος, ἰστροτεύσει κατ' αὐτοῦ, προηγούμενον τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς τὸ ἐν οὐρανῷ ὑποδειχθέν αὐτῷ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐπιφερόμενος, δι' οὗ καὶ ἐτροπώσατο Μαξέντιον. καὶ οὕτως ἐπὶ Ῥώμην ἐλαύνει, καὶ πάντες αὐτὸν ἅμα γυναιξὶ καὶ D 5 νηπίοις καὶ παντὶ τῷ δήμῳ Ῥωμαίων μετ' εὐφημίας καὶ ἀπλήστου χαρᾶς ὑποδέχονται.

Μετὰ δὲ Μαξέντιον ἐβασίλευσε Κωνσταντῖνος ὁ μέγας καὶ πρῶτος ἐν βασιλεῦσι χριστιανικώτατος ἔτη λβ', ὅς τὴν εὐσέβειαν καὶ ὀρθοδοξίαν διὰ πάντων ἐκράτηεν. ἐν δὲ τῷ κ' ἔτει τῆς αὐτοῦ 10 βασιλείας συνεκροτήθη ἡ ἐν Νικαίᾳ σύνοδος τῶν τῆς πατέρων Θεοφόρων κατὰ Ἀρείου τοῦ ματαιόφρονος. ἐτελεύτησε δὲ ἡ μὲν μήτηρ αὐτοῦ ἐτῶν π', καὶ ἐτάφη παρ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. αὐτοῦ δὲ ἐν Νικομηδείᾳ τελευτήσαντος ἐτῶν ζε' οἱ 15 δὲ δύο υἱοὶ αὐτοῦ ἐκράτησαν, τῆς μὲν ἀνατολῆς Κωνσταντῖος, τῆς P 169 δὲ δύσεως Κωνσταντῖνος καὶ Κόνστας, ὅς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον φονεύσας καὶ βασιλεύσας μόνος ἔτη ις' ἐσφάγη καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ δήμου.

Μετὰ δὲ Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν ἐβασίλευσε Κωνσταντῖος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ια', ὅς μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν εἰς τὸ 20 Ἀρειανικὸν φρόνημα παρασυρεὶς ἐβίαζε τὸν Θεῖον Ἀλεξάνδρον δέξασθαι τὸν Ἀρειὸν εἰς κοινωσίαν. τοῦ δὲ μὴ ἀνεχομένου, ἀλλὰ τὸν Θεὸν σὺν δάκρυσιν ἱκετεύοντος, αἰσχίστῳ μύθῳ τὸν βίον κατέστρεψεν ὁ τρισάθλιος.

missos accepisset, copias in eum duxit, quibus signum crucis illi de coelo ostensum praeire iussit; quo Maxentium in fugam vertit, ipse autem Romam contendit, ubi ab omnibus mulieribus infantibus et universa Romanorum multitudine ingenti laetitia summoque plausu et approbatione excipitur.

Post Maxentium Constantinus Magnus et primus inter alios imperatores Christianam religionem perfectissime exosculatus imperium administravit annos triginta duos. hic pietatem coluit, rectaque fidei dogmata modis omnibus constabilivit. anno eius imperii vigesimo quinto Nicaeae synodus trecentorum octodecim sanctorum patrum contra stultissimum Arium celebrata est. mater eius anno aetatis octuagesimo vita excessit, tumulataque est ab ipso in templo sanctorum apostolorum. verum Constantino Nicomediae fato functo aetatis annorum sexaginta quinque, tres filii illius imperio potiti sunt, Orientis quidem Constantius, Occidentis Constantinus et Constans, qui fratre Constantino obruncato solus imperium rexit annos sexdecim. tandem et ipse a populo neci datus est.

Constantinum Magnum excipit Constantius filius, imperatque annos undecim. is post obitum patris Arianae sententiae adhaerens divinum Alexandrum compellebat ut cum Ario communicaret, quo abnuente deumque cum lacrymis deprecante, miserrimus ille leto malo emortuus est.

Μετὰ δὲ Κωνσταντίον ἐβασίλευσεν Ἰουλιανὸς ἔτη β', Καί-
B σαρ δὲ ἐγένετο ἔτη δ' καὶ μῆνας ε'. ὅς πολλὰ κακὰ κατὰ Χρι-
 στιανῶν ἐνδειξάμενος ἐν Περσίδι ὑπὸ τῆς θείας δίκης ἀναιρεῖται,
 ἐτῶν ὧν λ'.

Μετὰ δὲ Ἰουλιανὸν ἐβασίλευσεν Ἰοβινιανὸς μῆνας ἧ', ὃς ὑπὸ 5
 τοῦ στρατοῦ κατασχεθεὶς εἰς τὸ τὰ τῆς βασιλείας ὑποδέξασθαι
 σύμβολα, λέγεται πρὸς τὸ στρατόπεδον εἰρηκέναι μὴ δύνασθαι
 βασιλεύειν αὐτῶν ὡς ὑπὸ Ἰουλιανοῦ μολυνθέντων. τότε πάντας
 μιᾷ φωνῇ ἀποκριθῆναι λέγεται ὅτι ἡμεῖς Χριστιανοὶ ἐσμεν, καὶ
 οὕτω τὴν βασιλείαν ἐδέξατο. ἀλλ' οὗτος ὁ εὐσεβῆς καὶ θαυμά- 10
 σιος μετὰ ἧ' μῆνας τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐν τῷ ὑποστρέφειν ἀπὸ
 πῆς Περσίδος ἐτελεύτησε, μέγα πένθος καταλείψας τῇ ἐκκλησίᾳ
 καὶ λαοῖς ἅπασιν.

C Μετὰ δὲ Ἰοβινιανὸν ἐβασίλευσεν Οὐαλεντινιανὸς ἔτη ιβ', ὃς
 μετὰ λ' ἡμέρας τῆς αὐτοῦ ἀναγορεύσεως τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν Οὐά- 15
 λεντα ἐκ Παιονίας μεταπεμψάμενος κοινωνὸν τῆς βασιλείας προσε-
 λάβετο, ὃς τοὺς αἵρετικὸς συγκροτῶν οὐ διέλιπεν ἐπισκόπους καὶ
 πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ λαοὺς ἐξορίζων καὶ πλείστα ἀθέ-
 μιτα καὶ ὠμότατα κατὰ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας μηχανώμενος.
 ὕστερον δὲ τοῖς Γότθοις πόλεμον συμβαλὼν καὶ κατὰ κράτος ἦτ- 20
 τηθεὶς φεύγει σὺν ὀλίγοις εἰς οἴκημα, ἐν ᾧ τοῦτον κατέκασαν οἱ
 πολέμιοι σὺν τοῖς συνοῦσιν αὐτῷ καὶ αὐτῷ οἰκήματι, βασιλεύ-
D σαντα ἀνοσίως ἔτη ιδ'. Οὐαλεντινιανὸς δὲ ὁ μέγας ἐκ τῶν μερῶν
 τῆς Γαλλίας ἐλθὼν ἐτελειώθη, κληρονόμους τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας

Post Constantium Iulianus imperium tenuit annos duos. Caesaris dignitate functus est annos quatuor menses sex. is cum adversus Christianos pestem ac perniciem machinaretur, in Perside poenas divinae iustitiae graves iustasque persolvit aetatis annorum triginta.

Extincto Iuliano Iovinianus imperium obtinet menses octo. hic cum ab exercitu ad imperii insignia accipiendum cogeretur, se eorum, tanquam qui a Iuliano essent contaminati, imperio non posse praeesse respondit. quare omnes una voce, ut fertur, acclamarunt "nos Christiani sumus." sic imperium accepit. verum hic pius atque admirandus post imperii sui menses octo, cum a Perside rediret, rebus terrenis excessit, ecclesiam et universam multitudinem ingenti luctu afficiens.

Post Iovinianum Valentinianus imperium rexit annos duodecim. is Valentem fratrem, postquam renuntiatus esset imperator, triginta diebus elapsis ex Paeonia accitum collegam imperii fecit. Valens haereticis addictus episcopos sacerdotes et diaconos, omnem denique plebem acerbe vexatam exilio multabat, plurima impia illa quidem atrocissimaque contra dei ecclesiam aggressus. tandem cum Gothicis armis dimicans afflictus ac stratus cum nonnullis fugiens in tugurium se recipit: ibi una cum suis et tugurio flammis ab hostibus absumptus est, cum impie rem publicam administrasset annos quatuordecim. Valentinianus Magnus e Gallia rediens diem obiit extremum; im-

καταλιπὼν Γρατιανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, Αὐγουστον ὄντα καὶ ἐν Ῥώμῃ διατρίβοντα, καὶ Οὐαλεντινιανὸν νέον κομιδῇ τυγχάνοντα, ὃν ἡ ἀνάγκη τῶν ἐπιχειρούντων τὸν τόπον τῆς βασιλείας ὑφαρπάξαι παρεσκεύασεν καὶ ἀπόντος τοῦ ἀδελφοῦ τὴν πορφυρᾶν ἀνα-
5 δῆσασθαι.

Ὁ δὲ γε Γρατιανὸς τὸν μέγαν Θεοδοσίον ἐξ Ἰσπανίας ἀγαγὼν προεχειρίσατο εἰς βασιλέα, γαμβρὸν αὐτοῦ ὄντα, πρὸς τὸ πολεμεῖν τοῖς Σκύθαις τὴν Θράκην ληϊζομένοις. ὁ δὲ Γρατιανὸς κατ' ἐπιβουλήν Μαξιμίον τινὸς δι' Ἀνδραγαθίου ἀνῆρέθη, καὶ P 170
10 ὑπὸ Θεοδοσίου εἰς τοὺς βασιλικούς τάφους μετετέθη.

Μετὰ δὲ Γρατιανὸν ἐβασίλευσε Θεοδοσίος ὁ μέγας ἔτη ιζ', ὃς τῷ θεολόγῳ Γρηγορίῳ τὴν ἐπισκοπὴν ἐκύρωσε Κωνσταντινουπόλεως καὶ μὴ θελήσαντι, βιασάμενος, ὡς πολλὰ καμόντι καὶ τῆς πλάνης τῶν αἰρέσεων τὴν πόλιν ἐλευθερώσαντι. ὀλίγους δὲ
15 τῶν Ἀλυπτίων μαθῶν ὁ θεῖος Γρηγόριος τῷ λόγῳ τούτου φθορήσαντας, τὸν Συντακτῆριον συνθεὶς τῆς ἐπισκοπικῆς διοικήσεως ὑπεχώρησεν. ἀντ' αὐτοῦ δὲ Νεκτᾶριον προχειρίζεται ὁ τε βασιλεὺς καὶ ἡ σύνοδος, ὅτε καὶ ἡ δευτέρα σύνοδος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν ῥν' ἁγίων πατέρων κατὰ Μακεδονίου τοῦ B
20 πνευματομάχου, ἐπισκόπου γεγονότος Κωνσταντινουπόλεως. ἐπὶ δὲ Θεοδοσίου καὶ ἡ τιμία κεφαλὴ τοῦ προδρομοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει διεκομίσθη. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Οὐαλεντινιανὸς ἐν τοῖς τῆς δύσεως μέρεσιν βρόχῳ χρησάμενος τὸ τέλος εἶρε τοῦ βίου, δι' ἣν αἰτίαν μέχρι τοῦ παρόντος οὐκ ἴσμεν. ὁ δὲ γε Θεοδοσίος ἐν μὲν

15 λόγῳ τούτῳ?

perii heredes Gratianum filium, qui Augusti insignia ceperat Romaeque commorabatur, et Valentinianum puerulum adhuc instituit. Valentinianus desertorum vi coactus imperii sedem sibi arripuit, et absente fratre purpura convestitur.

Gratianus Magnum Theodosium generum suum ex Hispania advocatum imperatorem creat, ablegatque ad Orientis gubernationem, Scythas Thraciam devastantes debellaturum. postea vero Maximi cuiusdam insidii ab Andragathio trucidatur et a Theodosio in regia sepulchra defertur.

Post Gratianum imperium rexit Theodosius Magnus annos septemdecim. Gregorio cognomento theologo sedem Cpolititanam decrevit invito ac renuenti, tanquam qui pro religione multos exantlasset labores urbemque ab haeresion lue liberasset. verum Gregorius ubi nonnullos Aegyptios sibi eo nomine invidia percitos succensisse rescivit, oratione quam Syntacteriam vocavit conscripta, ab episcopatus onere sese abdicavit. loco illius ab imperatore et synodo Nectarius evectus est. tum secunda synodus 150 sanctorum patrum adversus Macedonium episcopum Cpolititanum, spiritus sancti oppugnatorem, Cpoli celebrata est. sub eodem pretiosum praecursoris caput Cpolim advehitur. interea Valentinianus in occiduis partibus ipse sibi laqueo vitam intercipit, qua vero de causa adhuc incompertum est porro Theodosius Orientis

τῇ ἀνατολῇ τὸν Ἀρκάδιον προσέταξε τὴν παραδοθεῖσαν αὐτῷ βασιλείαν φυλάττειν, Ὀνώριον δὲ τῇ αὐτοῦ τιμήσας ἀξίᾳ ἐπὶ τὴν τῆς δύσεως βασιλείαν ἐλθεῖν ταχέως προσέταξεν. ἐλθόντα δὲ αὐτὸν περιεπτύξατο καὶ ἐφίλησεν, καὶ τὰ τῆς βασιλείας σκῆπτρα τῆς δύσεως παραδεδωκώς αὐτῷ αὐτὸς εἰς τὸν βελτίονα μετέστη βίον, ἐπὶ ἡς ἐνιαυτοὺς τὴν βασιλείαν εὐτυχῶς διοικήσας.

Μετὰ δὲ Θεοδοσίον ἐβασίλευσεν Ἀρκάδιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κβ', ὃς τὸν κίονα τοῦ Ξηρολάφου στήσας ἐν αὐτῷ καθίδρουσε τὸν ἑαυτοῦ ἀνδριάντα, καὶ πόλιν ἐν τῇ Θράκῃ κτίσας ἐπωνόμασεν Ἀρκαδιούπολιν, ὅτε καὶ Νεκταρίον τελευτήσαντος κοινῇ ψήφῳ Ἀρκάδιος ἐκ τῆς Ἀντιοχείων πόλεως Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον μεταστειλόμενος χειροτονηθῆναι παρεσκεύασεν ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως.

Μετὰ δὲ Ἀρκάδιον ἐβασίλευσε Θεοδόσιος υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ Καλλιγράφος, ἔτη λβ', ὃς τὸν ἐν τοῖς Χαλκοπρατείσι ναὸν ἐκτίσας τῆς Θεοτόκου, πρότερον ὄντα συναγωγὴν Ἰουδαίων. ἐφ' οὗ καὶ οἱ ἐν Ἐφέσῳ ἑπτὰ παῖδες οἱ κοιμηθέντες ἐπὶ Δικίου ἀνέστησαν μετὰ ἔτη τβ'. ὃς πέμψας εἰσήγαγε τὸ λείψανον τοῦ Χρυσόστομου, καὶ ἀπέθετο ἐν τῷ θνυσιαστηρίῳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ὅτε καὶ ἡ τρίτη γέγονε σύνοδος τῶν ὁ πατέρων ἐν Ἐφέσῳ κατὰ Νεστορίου. ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος μετὰ τινα χρόνον ἐξῆλθεν ἰππασόμενος, καὶ συμπεσόντος αὐτοῦ τοῦ ἵππου πληγεὶς εἰσῆλθεν ἐν φορείῳ, καὶ καλέσας τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Πουλχερίαν εἶπεν αὐτῇ περὶ Μαρκιανοῦ τοῦ μετ' αὐτὸν βασιλεύσαντος. "τοῦτο γάρ

2 αὐτῆ?

imperium sibi traditum Arcadio administrandum committit, Honorium dignitate, qua ipse pollebat, auctum ad Occidentis imperium quam ocysus ablegat; eumque cum ad se venisset laetis ulnis complexum dulci osculo cepit, atque Occidentalis imperii administrationem concessit. ipse vero in beatorum coetum translatus est, per septemdecim annos felicissime imperio administrato.

Post Theodosium imperium tenuit Arcadius filius annos viginti duos. columnam Xerolaphi dictam erexit, in eaque propriam statuam collocavit. urbem in Thracia a se conditam Arcadiupolim denominavit. Nectario vita functo, cunctis suffragiis Arcadius Antiochia Ioannem Chrysostomum accersitum episcopum Cpolitanum eligi fecit.

Post Arcadium imperio praefuit Theodosius filius, qui et Calligraphus dictus fuit, annos triginta duos. deiparae templum, quod prius Iudaeorum synagoga fuerat, in Chalcostrateis exaedificavit. sub eo septem pueri, qui Ephesi obdormierant, post annos 302 excitati sunt. eo procurante reliquiae Chrysostomi Cpolim advehuntur, reponunturque in sanctuario sanctorum apostolorum. et tertia synodus ducentorum patrum Ephesi contra Nestorium celebratur. non multo post Theodosius equitandi studio urbem egressus et inter agitandum equo effusus plagam accepit, lecticaque in urbem illatus, advocata sorore Pulcheria, cum ea de Marciano, qui postea regnavit, sermo-

μοι” φησὶν “ἀπεκάλυψεν Ἰωάννης ὁ θεολόγος ἐν Ἐφέσῳ ὄντι.” P 171
καὶ μετὰ β’ ἡμέρας ἐτελεύτησεν.

Μετὰ δὲ Θεοδοσίον ἐβασίλευσε Μαρκιανὸς ἔτη ε’ καὶ μῆνας
ε’, στεφθεὶς ἐπὶ Ἀνατολίου πατριάρχου· τοῦ γὰρ Θεοδοσίου
5 τελευτήσαντος, καὶ μήπω τινὶ τούτου γνωσθέντος, μεταστειλα-
μένη τοῦτον ἡ Πουλχερία στρατιώτην ὄντα γέροντα, ἐν σωφρο-
σύνη καὶ σεμνότητι βίου διαπρέποντα, φησὶ πρὸς αὐτὸν “ἐπειδὴ ὁ
βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἐγὼ δέ σε ἐξελεξάμην ἐκ πάσης τῆς συγκλή- B
του ὡς ἐνάρετον, δὸς μοι λόγον ὅτι φνύττεις μου τὴν παρθενίαν
10 ἄστυλον, ἣν τῷ θεῷ ἀνεθέμην, καὶ ἀναγορεύω σε εἰς βασιλεία.”
τοῦ δὲ συνθεμένου ταῦτα μεθ’ ὄρκου προσκαλεῖται τὸν πατριάρ-
χην καὶ τὴν σύγκλητον, καὶ ἀναγορεύει αὐτὸν βασιλεία. ἐφ’ οὗ
καὶ ἡ τετάρτη γέγονε σύνοδος ἐν Χαλκηδόνι τῶν χλ’ πατέρων κατὰ
Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκοῦρου. ὁ δὲ βασιλεὺς Μαρκιανὸς στεφθεὶς
15 * * * τοὺς πόδας, καὶ ἀρρωστήσας ἐπὶ μῆνας πέντε ἐτελεύτησεν.

Μετὰ δὲ Μαρκιανὸν ἐβασίλευσε Λέων ὁ μέγας ὁ λεγόμενος
Μάκελ ἔτη ιγ’, διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ ὀρθοδοξίαν προβληθεὶς C
παρὰ Ἀσπαρος καὶ Ἀρδαβουρίου, οὓς αὐτὸς ὕστερον ἀνεῖλεν ὡς
Ἀρειανοὺς καὶ μίτη ὀρθὴν πίστιν ἔχοντας πρὸς αὐτὸν καὶ κακῶς
20 τὰ πράγματα διοικεῖν βουλομένους. γράψας δὲ ἐπιστολὴν πρὸς
Ἀνθέμιον βασιλεία Ῥώμης καὶ τοῦτο ἔθετο, ὅτι ἐγὼ ἐφόνευσα
Ἀσπαρα καὶ Ἀρδαβούριον, ἵνα μηδεὶς ἐναντιῶται μοι. Μάκελ

nem confert: “hoc enim” ait “mihī Ephesi commoranti Ioannes theologus manifestavit.” et post biduum efflavī animam.

Post Theodosium imperium administravit Marcianus annos sex et menses quinque. coronam imperii ab Anatolio patriarcha accepit: nam mortuo Theodosio, cum adhuc nemini innotesceret, Pulcheria Marciano milite sene, temperantia ac gravitate insigni, accito ita effatur. “quando imperator de vita discessit, teque ex omni senatorum numero virtutibus omnibus praeditum imperatorem elegerim, fidem velim adstringas tuam, te nunquam virginitatem meam, quam sacrosanctam deo oblatam spondivi, violaturum. si primo promiseris, te rei publicae imperatorem proponam.” annuente eo et iureiurando dicta firmante, imperatrix patriarcha acersito senatuque convocato Marcianum imperatorem renuntiat. sub eo quarta synodus sexcentorum triginta patrum apud Chalcedonem adversus Eutychem et Dioscurum celebrata est. sic Marcianus coronam imperii consecutus * * * atque ex aegritudine in morbum coniectus post menses quinque diem suum obiit.

Post Marcianum frena imperii moderatus est Leo Magnus cognomento Macel annos octodecim, ob virtutem rectamque ac incorruptam de fide opinionem ab Aspare et Ardaburio creatus, quos ipse postea tanquam Arrianos et in semet perfidos facinorososque rerum publicarum administratores de medio sustulit. Leo datus ad Anthemium Romanum imperatorem litteris inter alia illud quoque subiunxit “ego Asparem et Ardaburium mactandos curavi, ne quis mihi posthac adversetur.” Macel vero Romana lingua occisorem

γὰρ λέγεται Ῥωμαῖσι δὲ σφαγεύς. ἐφ' οὗ καὶ ὁ μέγας ἐμπρησμός
 γέγονεν ἀπὸ τοῦ νεωρίου μέχρι τοῦ ἁγίου Θωμᾶ. καὶ τῆς θεο-
 τόκου ἢ ἐσθῆς εὐρεθεῖσα ἐν Ἱεροσολύμοις παρὰ τινι εὐλαβεστάτῃ
 γυναικὶ Ἐβραίδι καὶ παρθένῳ ἱερῶς φυλαττομένη, καὶ ἐν Κων-
 σταντινουπόλει διακομισθεῖσα, ἐν Βλαχέρναις ἀπετέθη, ἔνθα ὁ 5
D βασιλεὺς ναὸν ᾠκοδόμησε τῆς θεομήτορος, καὶ σορὸν ἐκ χρυσοῦ
 καὶ ἀργύρου κατασκευάσας κατέθετο ταύτην, ἣτις ἐξ ἐρίων εὐ-
 φθάρτων ἐξυφασμένη καὶ στημόνων ὁμοιοειδῶν καὶ ὁμοχρόων
 ἀδιάφθαρτός ἐστιν· καὶ ἀδιάλυτος μέχρι τοῦ νῦν, τῆς ἀειπαρθένου
 τὸ θαῦμα σαφῶς κηρύττουσα. ὁ δὲ γε βασιλεὺς Λέων δυσεντε- 10
 ριάσας ἀπέθανεν.

Μετὰ δὲ Λέοντα ἐβασίλευσε Λέων ὁ μικρὸς ὁ ἔκγονος αὐ-
 τοῦ, ὁ ἀπὸ Ζήνωνος καὶ Ἀριάδνης, ἔτος ἐν.

Μετὰ δὲ Λέοντα τὸν μικρὸν ἐβασίλευσε Ζήνων ὁ Ἰσαυρος
P 172 καὶ πατὴρ αὐτοῦ ἔτη ια', καὶ ἀπέθανε δυσεντεριάσας. ὃς ἅμα 15
 τῷ βασιλεῦσαι ἐπιβουλευθεὶς παρὰ Βηρίνης τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ,
 γυναικὸς Λέοντος τοῦ μεγάλου, ὡς παρὰ γνώμην αὐτῆς βασιλεύ-
 σας, προσέφυγε τῇ ἰδίᾳ πατρίδι. ἡ δὲ Βηρίνα ἔστειψε Βασιλί-
 σκον τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς. μετὰ δὲ ταῦτα Ζήνων ὑποστρέψας ἐν
 Κωνσταντινουπόλει, καὶ τοῦτον χειρωσάμενος, τῇ ἐκκλησίᾳ προσ- 20
 φηγόντα ἅμα γυναικὶ καὶ τέκνοις ἐξώρισεν ἐν τῷ φρουρίῳ Καπ-
 παδοκίας, ἐν ᾧ βληθέντες ἐν πύργῳ τῆς θύρας ἀναφραγείσης ἐτε-
 λεύτησαν. ἐφ' οὗ καὶ Μαρτύριος ὁ Ἀντιοχείας διὰ τὴν τοῦ Ζή-
B νωνος περὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν διαστροφὴν ἀποταξάμενος τῇ ἐπι-

significat. ea tempestate incendium magnum a Neorio ad sanctum Thomam
 saevissime grassatum est. vestisque deiparae penes piissimam virginem He-
 braeam summa veneratione adservata cum innotuisset, Cpolim devecta apud
 Blachernas reposita est. ibi imperator templum dei matri sacrum extruxit,
 et in arca ex auro argentoque facta conservavit. vestis ex facile putrescenti
 lana et staminibus forma coloreque similibus contexta, neque corrumpi neque
 dissolvi ad haec tempora potuit, incorruptae illius ac aeviternae virginittatis
 argumentum. Leo vero imperator viscerum morbo confectus occubuit.

Leoni successit Leo iunior ex Zenone et Ariadna nepos. rexit imperium
 annum unum.

Post Leonem Zeno Isaurus eius pater imperium administravit annos un-
 decim, viscerumque morbo vitam amisit. ipso sui imperii primordio ab insi-
 diis Berinae socrus et Leonis Magni uxoris, tanquam qui ea adversante im-
 perium obtineret, sibi cavens in patriam aufugit. Berina Basiliscum fratrem
 imperatorem creavit. post haec Zeno Cpolim reversus Basiliscum, qui in
 ecclesiam una cum uxore et liberis confugerat, captum exilio multat et in
 oppidum Cappadociae relegat, ubi tum inclusi foribus obseratis e vita cesse-
 runt. sub eo Martyrius Antiochenus praesul propter Zenonis in rectam fidem

σκοπῇ ἀνεχώρησεν, οὗ ἀναχωρήσαντος Πέτρος ὁ Κναφεὺς τυραν-
 νικῶς τῷ θρόνῳ ἐπεπήδησεν· ὅστις Μαρτύριος πρῶτος ἐπενόησε
 τὸ μέρος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπὶ παντὸς τοῦ λαοῦ ἀγιάζεσθαι, καὶ ἐν
 ἐκάστη εὐχῇ τὴν Θεοτόκον ὀνομάζεσθαι, καὶ ἐν πάσῃ συνάξει τὸ
 5 σύμβολον τῆς πίστεως λέγεσθαι, πρότερον μὴ λεγόμενον εἰ μὴ
 ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ παρυσκευῇ. καὶ Βαρνάβα τοῦ
 ἀποστόλου τὸ λείψανον εὗρέθη ὑπὸ δένδρον κερασίαν, ἔχον ἐπὶ
 στήθους τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον ἰδιόγραφον τοῦ Βαρνάβα.
 ἕξ ἧς προσφάσεως παραγεγόνασι Κύπριοι τοῦ μὴ τελεῖν ὑπὸ Ἀν- C
 10 τίοχειαν τὴν κατ' αὐτοὺς μητρόπολιν. ὅπερ εὐαγγέλιον ἀποτεθὲν
 παρὰ Ζήνωνος ἐν τῷ παλατίῳ εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου
 ἀναγινώσκεται κατ' ἐνιαυτὸν τῇ ἁγίᾳ μεγάλῃ πέμπτῃ.

Μετὰ δὲ Ζήωνα ἐβασίλευσεν Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος ἀπὸ
 σελεντιῶν, τῶν Ἀκεφάλων καὶ αὐτὸς ὢν, ἔτη ιγ'· ὃς εἶδε καθ'
 15 ὕπνου φοβερόν τινα τῇ χειρὶ κατέχοντα κώδικα γεγραμμένον καὶ
 λέγοντα αὐτῷ "ἰδοὺ διὰ τὴν ἀπιστίαν σου ἀπαλείψω τῆς σῆς ζωῆς
 ἔτη ιδ'." καὶ βροντῶν καὶ ἀστραπῶν παρὰ τὸ παλάτιον γενομέ-
 νων, καὶ τοῦ βασιλέως μονωτάτου καταλειφθέντος καὶ ἀπὸ τόπου D
 εἰς τόπον φεύγοντος, ἐν ἐνὶ τῶν κοιτωνίσκων (Ῥατον δὲ ἐλέγετο)
 20 κατέλαβεν αὐτὸν ἡ ὄργη, ὥστε αἰφνίδιον εὗρεθῆναι νεκρόν. φασὶ
 δὲ μετὰ τὸ ταφῆναι μεθ' ἡμέρας βοῶν "ἐλέησατέ με καὶ ἀνοίξατε."
 τῶν μνημοναρίων δὲ εἰπόντων "ἄλλος βασιλεύει," εἰπεῖν "οὐδὲν

17 περί?

perversitatem episcopatu sese abdicat, statimque Petrus Cnapeus tyrannice
 se in sedem illam intravit. Martyrius olei unctionis consecrationem solemnī
 ritu in conspectu populi peragi, et in unaquaque prece de matris men-
 tionem fieri, necnon in quolibet conventu symbolum fidei recitari, quod prius
 non nisi magna parascue semel anno dicebatur, primus instituit. item Bar-
 nabae apostoli corpus, in cuius pectore Matthaevi evangelium propria Barna-
 bae manu exaratum erat, sub arbore ceraso inventum est. hac occasione
 Cyprii a propria metropoli Antiochia se exemerunt. evangelium a Zenone
 in templo sancti Stephani in palatio collocatum singulis annis magna feria
 quinta legitur.

Post Zenonem in imperium successit Anastasius Dicorus e Silentia-
 riis, Acephalorum sectae et ipse addictus. regnavit annos tredecim. is per
 quietem vidit terribilem virum, qui codicem scriptum manu ferebat, dixitque
 ipsi "en propter tuam fidem perversam deleo de vita tua annos quatuorde-
 cim." multis porro tonitruis fulgoribusque cum quateretur palatium, solus
 imperator relictus hinc atque inde pererrans, subsidium sibi in tanto malo
 parans, tandem cum in cubiculum Oatum dictum se contulisset, divinae iusti-
 tiae poenas dedit, ita ut exanimis confertim corruerit. nonnulli tradunt primo
 sepulturae die elapso vocem intonuisse "miseremini mei, et portas reserate."
 at illis qui sepulturae curam gerebant dicentibus "alium nunc imperator re-
 rum potitur," respondit "nihil mihi curae est: in monasterium abducite et

μοι μέλει· εἰς μοναστήριον ἀπαγάγετέ με καὶ ποιήσατε μοναχόν.” οἱ δὲ εἶασαν αὐτόν. μετ’ οὐ πολὺ δὲ τοῦ μνήματος ἀνοιγέντος εὐρέθη φαγὼν τοὺς βραχίονας αὐτοῦ καὶ τὰ καλῆγμια, ἄπερ ἐπέδεδυτο.

Μετὰ δὲ Ἀναστάσιον ἐβασίλευσεν Ἰουστίνος ὁ Θραξ ὁ μέ- 5
γας ἐν βασιλεῦσιν ἔτη θ’, ἄριστος ἐν πολέμοις καὶ ζηλωτῆς τῆς
ὀρθοδόξου πίστεως, ἐφ’ οὗ καὶ τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Ἀρέθην καὶ
P 173 Ἐλεσβαῦ τοῦ βασιλέως τῶν Αἰθιοπίων. τελευτήσας δὲ ὁ βασιλεὺς
Ἰουστίνος κατέλιπε βασιλέα Ἰουστινιανὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ. 10

Μετὰ δὲ Ἰουστίνον ἐβασίλευσεν Ἰουστινιανὸς ἀνεψιὸς αὐτοῦ
ἔτη λθ’, ὃς ἐποίησε τὰς νεαρὰς διατάξεις. ἀνεκαίνισε δὲ καὶ τὴν
τοῦ Θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν εἰς κάλλος καὶ μέγεθος ὑπὲρ τὸ πρό-
τερον, παραδοὺς καὶ τροπάριον ἐν αὐτῇ ψάλλεσθαι “ὁ μονογενὴς
υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ.” καὶ ἡ Ὑπαπαντὴ ἔλαβεν ἀρχὴν ἑορτά- 15
ζεσθαι, μὴ συναριθμουμένη πρότερον ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς.
γένετο δὲ καὶ ἡ πέμπτη σύνοδος τῶν ρξέ ἁγίων πατέρων κατὰ
Ἐπιφάνιον καὶ τῶν τὰ ἐκείνου ἀσεβῆ δόγματα διαδεξαμένων Διδύ-
B μου καὶ Εὐαγρίου καὶ τῶν παρ’ αὐτῶν ἐκτεθέντων κεφαλαίων.
εἰς δὲ τὰ τέλη αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς κινήσας τὸ περὶ φθαρτοῦ καὶ 20
ἀφθάρτου δόγμα ἀλλότριος τῆς εὐσεβείας ἐτελεύτησεν, προβαλ-
λόμενος Ἰουστίνον ἀνεψιὸν αὐτοῦ εἰς βασιλεία, κουροπαλίτην τότε
ὄντα.

3 an ὑποδέδητο?

habitu monachi induite.” custodes vota neglexerunt. non multo post cum sepulchrum aperiretur, inventus est lacertos suos et caligas, quas gestabat, devorasse.

Anastasio mortuo imperium tenuit Iustinus Thrax, magnus imperator, annos novem, vir bellicosissimus rectaeque fidei propugnator. sub eo, quae in sanctum Aretham in Negra urbe gesta sunt, et contra Homeritas per Elesbaam Aethiopum regem, acciderunt. Iustinus morti proximus Iustinianum sororis filium imperatorem pronuntiat.

Post Iustinum Iustinianus sororis filius imperium obtinet annos triginta novem. novellas constitutiones composuit. dei magnam ecclesiam renovavit, pulchritudine et magnitudine, qua antea erat, spectabiliorem, in qua et troparium canendum tradidit, cuius principium “unigenitus filius et verbum dei.” Hypapante cum prius inter dominicas solemnitates non commemoraretur, celebrari coepit. cogitur quinta synodus 165 sanctorum patrum adversus Origenem eiusque impiorum dogmatum sectatores Didymum et Eua- grium et capita ab eis exposita. circa vitae exitum quaestione de corruptibili et incorruptibili mota perduellis pietatis rectaeque fidei expiravit, cum prius Iustinum sororis filium curopalatem imperatorem nominasset.

Μετὰ δὲ Ἰουστινιανὸν ἐβασίλευσεν Ἰουστίνος ὁ ἀνεψιὸς αὐ-
 τοῦ ἔτη γ', μεγαλοδωρότατός τε ὢν καὶ φιλοκτίστης. ἔκτισε
 παλάτιον ἔξω τῆς πόλεως καὶ λιμένα ἐν τῇ πόλει. καὶ τὸ μὲν
 ἐκάλεσε Σοφιανάς, τὴν δὲ Σοφίαν εἰς ὄνομα τῆς ἑαυτοῦ γυναικός.
 5 ἔκτισε δὲ καὶ τὴν ἐν τῷ ὀρφανοτροφείῳ ἐκκλησίαν τῶν ἁγίων ἀπο-
 στόλων Πέτρου καὶ Παύλου. εἶτα νόσῳ ληφθεὶς καὶ μέλλων τε- C
 λευτῶν τὸν τε πατριάρχην καὶ τὴν σύγκλητον πᾶσαν προσκαλεσά-
 μενος Τιβέριον εἰς βασιλεία προειβάλετο.

Μετὰ δὲ Ἰουστίνον ἐβασίλευσε Τιβέριος ὁ Θραξ ἔτη δ', ὃς
 10 τὴν ἰδίαν γυναῖκα Ἀναστασίαν ἀναγορεύσας, Σοφίαν τὴν τοῦ Ἰου-
 στίνου γυναῖκα εἰς τὸ ἐν τῷ Ἰουλιανοῦ λιμένι παλάτιον κελεύσας
 ἀπαχθῆναι, κουβικουλαρίους καὶ ἑτέρους τινὰς εἶναι εἰς ὑπουρ-
 γίαν αὐτῆς ἔδωκεν· ἦν καὶ ἐτίμα ἴσα μητρὶ, ποιῶν πᾶσαν θερα-
 πείαν αὐτῆς. μέλλων δὲ τελευτῶν Μαυρίκιον τὸν ἐπὶ θυγατρὶ
 15 αὐτοῦ γαμβρὸν βασιλεία ἀνηγόρευσεν.

Μετὰ δὲ Τιβέριον ἐβασίλευσε Μαυρίκιος Ἀρμένιος καὶ γαμ- D
 βρὸς αὐτοῦ ἔτη κ'. οὗτος γαμβρὸν ἔσχεν ὀνόματι Φιλιππικόν, ὃς
 ἔκτισε μονὴν ἐν Χρυσοπόλει ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ. ὁ δὲ Μαυρίκιος
 τὴν τοῦ Φωκᾶ τυραννίδα μαθὼν καὶ τὴν τοῦ λαοῦ ἐπανάστασιν
 20 φεύγων, μεσοῦσης νυκτὸς τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα ἀποδυσάμενος
 καὶ ἰδιωτικὴν ἐνδυσάμενος εἰσῆλθεν εἰς δρόμονα σὺν τῇ γυναικὶ
 αὐτοῦ καὶ τοῖς τέκνοις, καὶ μετὰ κινδύνου εἰς τὸν ἅγιον Ἀυτόνο-
 μον διασωθεὶς καὶ πρὸς τι φρούριον ὄχυρὸν σπεύδων καταφυγεῖν

2 ὃς ἔκτισε?

Post Iustinianum imperavit Iustinus ex sorore illius natus annos tredecim, imperatorum munificentissimus et fabricarum studiosissimus apparator. extra urbem palatium et portum in urbe extruxit: illi ab uxoris nomine Sophianis, huic Sophiae nomen dedit. aedificavit praeterea in orphanotrophio ecclesiam sanctorum apostolorum Petri et Pauli. tandem mala valetudine aeger et morti propinquus, patriarcha et senatu universo accito, Tiberium imperatorem creat.

Post Iustinum regnat Tiberius Thrax annos quatuor. hic uxorem Anastasiam Augustam proponit, Sophiam Iustini coniugem in palatium in portu Iuliani situm ablegat, cubiculariis et plerisque aliis constitutis, qui illi e servitio essent. eam semper quasi matrem veneratus nulli illius fovendae studio pepercit: cum occubiturus esset, Mauricium generum imperatorem proponit.

Post Tiberium Mauricius Armenius et Tiberii gener imperio praest annos viginti. huius gener Philippicus monasterium a suo nomine apud Chrysoopolim condidit. verum Mauricius Phocicae tyrannidis certior factus, populi rebellionem evitans media nocte vestem imperatoriam exiit, popularem induit, sicque in celocem una cum uxore et liberis ingressus non sine discrimine in sancti Autonomi templo salutem suam consulit, et cum in munitum oppi-

οὐκ ἴσχυσεν· αἴφνης γὰρ ἐπιτίθενται αὐτῷ σφοδρότατοι πόνοι καὶ ἄρθριτιδες ποδαλγίας καὶ χειραλγίας, ὥστε κείσθαι αὐτὸν ἀμετακίνητον. ὁ δὲ Φωκῆς ὑπὸ τοῦ λαοῦ δεχθεὶς εἰσῆλθεν εἰς τὴν βασιλείαν.

P 174

Μετὰ οὖν Μανρικιον βασιλευσε Φωκῆς ὁ Καππαδόκης καὶ 5
τύραννος ἔτη ἡ'. ὁ δὲ γαμβρὸς αὐτοῦ Πρίσκος μὴ φέρον ὄραν
τοὺς ἀδίκους φόρους καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γινόμενα δεινὰ γράφει
Ἡρακλεῖω στρατηγῷ ὄντι τότε ἐν Ἀφρικῇ, ὅπως ἀνέλθῃ μετὰ
στόλου κατὰ τοῦ τυράννου· οὗ ἀνελθόντος καὶ πολέμου κροτη-
θέντος ἠττᾶται Φωκῆς ὁ ἀλιτήριος, καὶ κατασχεθεὶς καὶ τὰς 10
χεῖρας καὶ τοὺς πόδας καὶ τοὺς ὤμους ἀκρωτηριασθεὶς καὶ τὰ
αἰδοῖα ἐκτμηθεὶς καὶ κοντῷ ἀναρτηθεὶς, εἶτα καὶ τὴν κεφαλὴν
ἀποτμηθεὶς, τὸ λοιπὸν αὐτοῦ σῶμα ἐν τῇ τοῦ βοῦς λεγομένη
ἀγορᾷ πυρὶ παρεδόθη.

B

Μετὰ δὲ Φωκῶν βασιλευσεν Ἡράκλειος ἔτη λ', ὃν Σέργιος 15
ἔστεψεν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐν τῷ παλατίῳ. ἐστέφθη
δὲ ἅμα αὐτῷ ἡ μεμνηστευμένη αὐτῷ Εὐδοκία Ἀυγούστα τοῖς
στεφάνοις τοῦ γάμου, ὁμοῦ αυτοκράτορες καὶ νυμφιοὶ ἀναδειχθέν-
τες. ἐφ' οὗ καὶ Χοσρόης ὁ Πέρσης ἐπόρθησε τὰ Ἱεροσόλυμα,
καὶ τοὺς σεβασμίους τόπους ἐνέπρησε, καὶ πλῆθος λαῶν ἤχμα- 20
λώτευσεν σὺν τῷ πατριάρχῃ Ζαχαρίᾳ καὶ τοῖς τιμίοις ξύλοις, καὶ
εἰς Περσίδα ἀνήγαγε. τοῦ δὲ Χοσρόου μετὰ χρόνους ἀναιρεθέν-
τος πάλιν ἡ αἰχμαλωσία ἀνεκλήθη καὶ ὁ ζωποιδὸς σταυρὸς τοῖς
ἰδίοις τόποις ἀποκατέστη. οὗτος οὖν ὕστερον ὑπ' Ἀθανασίου

dum confugere studeret, non potuit: subito namque vehementissimi dolores corripuere, podagraeque ac chiragrae cruciatibus oppressus est adeo ut im- motus procumberet. Phocas a populo exceptus in regiam appellit.

Post Mauricium Phocas Cappadox et tyrannus imperium invasit, annos octo. Priscus eius gener clades iniustas et scelerosa illius facinora non sustinens Heraclio, qui tunc Africanis exercitibus praeerat, scribit ut adversus tyrannum copias ducat. Heraclius dicto audiit, venit, commissoque proelio pestem illam rei publicae superat; capti manus ac pedes summitatesque humerorum absciuntur. pudenda item ac caput amputatur; conto praefixum caput circumlatum est; trunci quod reliquum fuit in foro bovis concrematum.

Phocae successit Heraclius per annos triginta, a Sergio in aede sancti Stephani in palatio una cum Eudocia Augusta sponsa coronatus; nuptiarumque coronis imperatores simul et sponsi declarati sunt. ea tempestate Chosroes Persa Hierosolymis expugnatis veneranda illa loca succendit, multitudinem innumeram captivam cum patriarcha Zacharia et lignis pretiosis in Persidem adduxit. sed Chosroe post nonnullos annos mactato captivi illi in libertatem vindicati et vivifera crux proprio loco restituta est. imperator tandem ab

πατριάρχον τῶν Ἰακωβιτῶν καὶ Σεργίου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ C
Σύρου ἀπατηθεὶς εἰς τὴν τῶν Μονοθελητῶν αἵρεσιν ἐξεκλύσθη,
καὶ δὴ νόσῳ ὑδερικῇ περιπεσὼν καὶ δεινῶς τιμωρηθεὶς τέθνηκεν.

Μετὰ δὲ Ἡρακλίον ἐβασίλευσε Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ
5 ἔτος α', ὃς φαρμάκῳ ὑπὸ τῆς ἰδίας μητρικῆς Μαρτίνης ἀναι-
ρεῖται.

Μετὰ δὲ Κωνσταντῖνον ἐβασίλευσεν Ἡρακλωνᾶς ἡμα Μαρ-
τίνῃ μητρὶ αὐτοῦ μῆνας δ', ὃν ἡ σύγκλητος ἀπόσαστο ῥινοκοπή-
σασα αὐτὸν τὴν τε Μαρτίναν γλωσσοτομήσασα καὶ ἀμφοτέρους
10 ἔξορίσασα.

Μετὰ δὲ Ἡρακλωνᾶν ἐβασίλευσε Κώνστας υἱὸς Κωνσταν- D
τίνου, ἔκγονος δὲ Ἡρακλείου, ἔτη κζ', ὃς Μαρτῖνον τὸν ἀγιώ-
τατον πάπαν Ῥώμης ἀγωγὸν ἀτίμως ἐν Κωνσταντινουπόλει διὰ τὸ
ἐλέγχεσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὸ μονοθέλητον αὐτοῦ δόγμα ἐξώρισεν ἐν
15 Χερσῶνι, καὶ Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ τὴν γλῶτταν καὶ τὴν
δεξιὰν ἀπέτεμε χεῖρα, καὶ πολλοὺς ἐτέρους τῶν ὀρθοδόξων αἰκίαις
καὶ δημεύσεσι καὶ ἔξορίαις κατεδίκασε διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. εἶτα
καταλιπὼν τὴν Κωνσταντινούπολιν διὰ τὸ μισηθῆναι ὑπὸ τῶν
Βυζαντιῶν σφοδρῶς μετέστη ἐν Συρακούσαις τῆς Σικελίας, ἔνθα
20 ἐν βαλανίῳ σμηχόμενος μετὰ κάδου παρὰ Ἀνδρέου τινὸς κατὰ
κορυφῆς λαβῶν ἐτεθνήκει.

Μετὰ δὲ Κώνσταν ἐβασίλευσε Κωνσταντῖνος υἱὸς αὐτοῦ
ἔτη ιζ', ὃς καὶ Γερμανὸν τὸν γενόμενον πατριάρχην εὐνούχισεν, P 175

Athanasio Iacobitarum patriarcha et Sergio Syro Cpolitano deceptus in Mo-
notheletarum haeresim devolvitur. tandem aqua intercute miseris aerumnis
affectus morte poenas atroces dedit.

Post Heraclium Constantinus filius imperium gerit annum unum. veneno
a Martina noverca tollitur.

Post Constantinum Heraclonas cum Martina matre per menses quatuor
in imperio successit. eum senatus naso mutilatum, et Martinam resecta lin-
gua, regno eiecit extorresque egit.

Post Heraclonam in Constantem filium Constantini Heraclii nepotem
imperium devolutum est, quod gessit annos viginti septem. hic Martinum
sanctissimum Romanum pontificem Roma ignominiose Cpolim advectum,
quod eius sententiam, qua unam in Christo voluntatem asserebat, argueret,
solum vertere Chersonem iussit, et Maximi confessoris linguam manumque
dexteram ademittit, et multos alios recte sentientium flagellis proscrizione
exilioque non aliam ob causam multavit. deinceps Cpoli egressus, quod
magno in odio apud Byzantinos esset, Syracusas Siciliae migravit. ibi ab
Andrea nescio quo, dum in balneo lavatur, cado graviter capiti inflicto
necatur.

Post Constantem Constantinus filius imperium gessit annos septemde-
cim. Germanum patriarcham, prius eius patre sublato, eviravit. dictus

ἀνελὼν τὸν αὐτοῦ πατέρα. ἐκλήθη δὲ Πωγωνάτος διὰ τὸ ἀγένειον ἀπελθεῖν εἰς Σικελίαν ἐπὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἐκδίκησιν καὶ ἐπανελθεῖν μετὰ πάγωνος. τοὺς δὲ δύο ἀδελφοὺς αὐτοῦ Ἡράκλειον καὶ Τιβέριον ξηροτόμησεν ὡς ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀναγορευομένους, αὐτοῦ τοῦτο μὴ θέλοντος. ἔστειπε δὲ Ἰουστινιανὸν υἱὸν αὐτοῦ 5 συμβασιλεύειν αὐτῷ. ἐν δὲ τῷ γ' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας σῦνοδον οἰκουμενικὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνήθροισε τῶν ῥο' ἁγίων πατέρων κατὰ Θεοδώρου τῆς Φωρᾶν ἐπισκόπου, Ὁνωρίου

B Ῥώμης καὶ Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου τε καὶ Πύρρου καὶ Παύλου καὶ Πέτρου Κωνσταντινουπόλεως γεγονότων ἐπισκόπων 10 καὶ καθ' ἑτέρων λεγόντων ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν κατὰ τοῦ σωτήρος ἡμῶν Χριστοῦ, καὶ ἀναθεματίσασα ἐξεφώνησε δύο θελήματα φυσικὰ ἡγουν θελήσεις καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ἐνὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπιδεικνυσθαι. ὁ δὲ βασιλεὺς δυσεντερία ληφθεὶς ἀπεβίω. 15

Μετὰ δὲ Κωνσταντῖνον ἐβασίλευσεν Ἰουστινιανὸς υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ι', ὃς τὸν Ἰουστινιανοῦ λεγόμενον τρίκλινον ἐν τῷ παλατίῳ ἔκτισεν. ὕστερον δὲ ὑπὸ Λεοντίου ῥινοτιμηθεὶς ἐξωρίσθη ἐν Χερσῶνι.

C Μετὰ δὲ Ἰουστινιανὸν ἐβασίλευσε Λεόντιος ἔτη γ', ὃς τὸν 20 πατρίκιον Ἰωάννην μετὰ Ῥωμαϊκοῦ στόλου κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν ἐκπέμπει ἐν Ἀφρικῇ· ὃς τοὺς ἐχθροὺς τροπωσάμενος καὶ τὴν Ἀφρικὴν ἐλευθερώσας εἰς βασιλεία ἐπορεύετο. ἀλλ' ὁ στρατὸς ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀρχόντων εἰς βουλήν πονηρὰν ἐκτραπίς, καὶ τὸν

est Pogonatus, quod imberbis ad ulciscendam necem patris in Siciliam profectus promissa barba redierit. duos fratres, tanquam eos qui a populo imperatores eo abnuente proclamarentur, naso mutilavit, et filium Iustinianum corona condecoravit, ut simul cum eo imperaret. anno decimo tertio eius imperii generalis synodus apud Cpolim 170 patrum congregata est adversus Theodorum Pharanum episcopum, Honorium Romanum, Cyrum Alexandrinum, Sergium Pyrrhum Paulum et Petrum Cpolitano, aliosque, qui unam in Christo voluntatem atque operationem affirmabant, quos anathemate feriit, duasque naturales voluntates et duas naturales operationes in uno Christo deo nostro esse demonstrarique publicavit. imperator viscerum morbo correptus animam exhalavit.

Post Constantinum imperium administravit Iustinianus annum unum. triclinium quod dicitur Iustiniani in palatio condidit. tandem a Leontio praecisis naribus Chersonem solum vertere cogitur.

Post Iustinianum Leontius imperio praefuit annos tres. Joannem patricium cum Romanorum classe adversus Agarenos in Africam mittit, qui hostibus fuis Africaque in libertatem vindicata redux sese domum recipiebat. sed exercitus malo primatum consilio in animum solutum ac liberum versus

πατρίκιον Ἰωάννην φονεύσας, καὶ τὸν βασιλέα ἀναθεματίσας, Ἀψίμαρον δρουγγάριον τῶν Κιβυρραιωτῶν βασιλέα ἀνηγόρευσαν, Τιβέριον αὐτὸν μετονομάσαντες, ὃς διὰ τῆς τῶν Βλαχερῶν πόρτης προδοσίας γενομένης ἐν τῇ πόλει εἰσελθὼν καὶ τὸν Λεόντιον χειρωσάμενος καὶ ῥινοκοπήσας ἐν τῇ μονῇ τῶν Δαλμάτων D περιώρισεν.

Μετὰ δὲ Λεόντιον ἐβασίλευσεν Ἀψίμαρος ὁ καὶ Τιβέριος ἔτη ζ'. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ὁ παρὰ Λεοντίου ῥινοκοπηθεὶς ἐκ Χερσῶνος λάθρα τινὰς ἀναλαβόμενος ἀπέπλευσεν ἐπὶ τὸ στόμιον 10 τοῦ Ἰστρου, καὶ διασωθεὶς ἀπέστειλε πρὸς Τέρβελον τὸν Βούλγαρον δοῦναί οἱ συμμαχίαν τοῦ κρατῆσαι τῆς προγονικῆς βασιλείας. ὁ δὲ οὐ μόνον συμμαχίαν ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν ἐπιδέδωκε, σὺν αὐτῷ ἐπὶ τὴν βασιλείουσαν παραγενόμενος. εἰσῆλθεν οὖν Ἰουστινιανὸς σὺν ὀλίγοις ὁμοσύλοις διὰ τοῦ ἀγωγῶ προδοσίᾳ τινῶν 15 ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἁγίαν Ἄνναν τὴν λεγομένην δι' αὐτὸν δευτέραν, καὶ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς παλατίοις τῶν P 176 Βλαχερῶν· ὅπερ μαθὼν ὁ Ἀψίμαρος εἰς Ἀπολλωνιάδα φεύγει, λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ πολλὰ χρήματα. ὁ οὖν Ἰουστινιανὸς τὸν τε Λεόντιον καὶ Ἀψίμαρον τὸν μὲν τῆς βασιλείας τὸν δὲ τῆς φυλακῆς 20 ἐξαγαγὼν, καὶ ἀμφοτέροισι τοῖς ποσὶν αὐτοῦ ὑποθείς, ἐν τῷ Ἰπποδρομίῳ κεφαλικῶς αὐτοὺς ἐτιμωρήσατο.

Μετὰ δὲ Ἀψίμαρον ἐβασίλευσε πάλιν Ἰουστινιανὸς ἔτη ζ', δῶρα πολλὰ τῷ Τέρβελι δὸς καὶ χώραν Ῥωμαϊκὴν τὴν λεγομένην

Ioannem patricium obtruncat, imperatorem anathemate ferit, Apsimarumque Cibyraeotarum drungarium, quem Tiberium mutato nomine dici voluit, imperatorem declarat. Tiberius per portam quae apud Blachernas est, proditores nactus, urbem ingressus Leontium captum et naribus mutilatum in Dalmatarum monasterio ablegat.

Post Leontium Apsimarus, Tiberius dictus, imperium occupat annos septem. porro Iustinianus opera Philippici naribus truncatus Chersone clanculum, nonnullis secum devectis, ad fauces Istri navigat. cum pervenisset ad Terbelum Bulgarorum ducem, rogatum mittit ut sibi ad paternum avitumque imperium recuperandum auxilia suppeditaret. Terbelus non auxilia modo sed suam ipse operam praestat, ad principem urbium usque progressus. Iustinianus itaque paucis amicis consilio suo credito, cum iisdem per aquaeductum, nonnullorum civium proditione, furtim aditum in urbem sibi parat, nec longius a sancta Anna, cui secundae propter ipsum nomen fuit, abiit, sedemque in aedibus Blachernensibus collocavit. eo cognito Apsimarus Apolloniadem cum magna vi pecuniarum aufugit. verum Iustinianus Leontium et Apsimarum, hunc imperio pulsum, illum carceribus extractum, pedibus conculcatos inter ludos Circenses poena capitis multavit.

Post Apsimarum rursus Iustinianus imperium administrat annos septem. Terbelo referens gratiam munera misit ingentia, eumque Romana illa re-

την τῶν Ζαγόρια. Ἡράκλειον δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς συνα-
B σπιζομένους αὐτῷ ἀνεσκόλοπισεν. Καλλίνικον δὲ τὸν πατριάρχην
 τυφλώσας ἐν Ῥώμῃ ἐξώρισεν· ἀνθ' οὗ προεβάλετο Κυριακὸν τὸν
 ἐν τῇ νήσῳ Ἀμάστριδος ὄντι ὡς προαγορευόμενα αὐτῷ τὴν τῆς
 βασιλείας ἀποκατάστασιν. Χερσωνίταις δὲ μνησικακῶν ἀπὸ τῆς 5
 ἐξορίας στόλον ἐξώπλισεν κατ' αὐτῶν, καὶ ἀπέστειλε τῷ πατρικίῳ
 Μαύρῳ τοῦτον ἐγχειρισάμενος. οἱ δὲ τὸν μὲν Ἰουστινιανὸν καθύ-
 βρισαν, τὸν δὲ ἐκείσε ἐξόριστον ὄντι ὑπὸ Ἀσμιάρου Φιλιππικόν,
 υἱὸν Νικηφόρου πατρικίου, βασιλέα θᾶπτον ἀνηγόρευσαν· ὅπερ
 γνοὺς ὁ τύραννος Ἰουστινιανός, καὶ ἐπὶ πλείον θυμωθεὶς καὶ 10
C φοβηθεὶς, ἀπῆλθε μέχρι Σινόπης ἀκριβέστερον περὶ τούτου μα-
 θησόμενος. τοῦ δὲ Φιλιππικοῦ σὺν στόλῳ καταλυβόντος Ἰουστι-
 νιανὸς πρὸς τὸν Δημήτριον ἀπέδρα, καταλειφθεὶς ὑπὸ πάντων·
 ὃν αὐτίκα Φιλιππικὸς χειρωσάμενος ἀνείλεν αἰσχροῶς, καὶ τὴν κε-
 φαλήν αὐτοῦ τοῖς Σκύθαις ἐξέπεμψεν. ἀναιρεῖ δὲ καὶ Τιβέριον 15
 τὸν υἱὸν αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ Ἰουστινιανὸν ἐβασίλευσε Φιλιππικὸς ὁ καὶ Βαρ-
 δάνης ἔτη β'· ὃν Γεώργιος πατρικίος, ὃ ἐπίκλην Βόραφος, καὶ
 Θεόδωρος πατρικίος ὁ Μύξης μετὰ ταξιωτῶν αἰφνης ἐκ τῆς Θρά-
D κης ἐλθόντες καὶ εἰσπηδήσαντες ἀρπάζουσι καὶ εὐθὺς τυφλοῦσι, 20
 καὶ τῇ ἐπαύριον συναχθέντος τοῦ λαοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ
 ἕστεψαν Ἀρτέμιον πρωτισηκρήτην.

Μετὰ δὲ Φιλιππικὸν ἐβασίλευσεν Ἀρτέμιος ὁ καὶ Ἀναστά-

gione quam nunc Zagoriam vocant donavit. Heraclium Apsimari fratrem, et omnes qui cum eo consenserant, suspendio affecit. Callinicum patriarcham oculis privatum Romam in exilium egit, et loco illius Cyriacum in insula Amastri degentem, quod imperii recuperationem praedixisset, patriarcham Cpolititanum creavit. adversus Chersonitas, eorum in se dicteria ac contumelias, cum imperio deiectus apud illas viveret, animo volvens, classem, cui patricium Maurum praefecit, instrui pararique iussit. Chersonitae Iustiniani freno excusso Philippicum ibi Apsimari iussu exulantem, Nicephori filium, cito et cursim imperatorem pronuntiant. de eo Iustinianus certior redditus magis ac magis furore excanduit, metuque exterritus Sinopem usque procedit, ut res omnes accuratius rescisceret. verum Philippico cum classariis militibus ad urbem citius delato, Iustinianus a suis omnibus desertus ad Demetrium se contulit. illum captum Philippicus confestim ignominioseque neci tradidit, et caput eius Scythis misit. Tiberium quoque illius filium obtruncat.

Post Iustinianum Philippicus, qui Bardanes etiam dicebatur, imperavit annos duos. illum Georgius patricius, cognomento Boraphus, et Theodorus patricius Myxa cum armatorum militum manu repente ex Thracia irruentes arreptum statim excaecant, et die sequenti convocata multitudo in magna ecclesia Artemium protasecretum imperatorem denuntiant.

Post Philippicum imperium tenuit Artemius, Anastasius etiam dictus,

σιος ἔτη β', ἐφ' οὗ καὶ Γερμανὸς ἐκ τῆς μητροπόλεως Κυζίκου
 μετατέθη εἰς Κωνσταντινούπολιν πατριάρχης. ὁ δὲ κατὰ πῶν
 Ἀγαρηνῶν παρ' αὐτοῦ σταλείς στόλος στασιάσας καὶ τὸν βασιλέα
 ἀνασκάψας καὶ τὸν οἰκεῖον ἄρχοντα ἀνελὼν ἀνήρχετο κατὰ τῆς
 5 βασιλίδος πόλεως. ἐλθόντες δὲ ἐν τῷ Ἀτραμύτῳ εὔρον ἐκείσε
 Θεοδόσιον ἐκλήπτορα τῶν δημοσίων φόρων, ἄνδρα δυσσεβῆ καὶ
 ἀπράγμονα, καὶ ἀνηγόρευσαν αὐτὸν βασιλέα· ὃς ἐπὶ τὰ Θρακῶν P 177
 περὶ σὺς μέρη ἐν ὄχλῳ βαρεῖ τὴν πόλιν καταλαμβάνει, καὶ διὰ
 τῆς τῶν Βλαχερνῶν πόρτης εἰσῆει. ὁ δὲ Ἀρτέμιος ἐν Νικαίᾳ
 10 φρυγῶν, λόγον τε ἀπαθείας λαβὼν, τὸ μοναδικὸν περιεβάλετο
 σχῆμα· ὃν Θεοδόσιος ἐν Θεσσαλονικῇ ἐξώρισεν. Λέων δὲ ὁ καὶ
 Ἰσαυρὸς καὶ τῶν ἀνατολικῶν στρατηγὸς ὑπερμαχῶν Ἀρτεμίου οὐχ
 ὑπετάγη Θεοδοσίῳ.

Μετὰ δὲ Ἀρτέμιον ἐβασίλευσε Θεοδόσιος ὁ Ἀτραμυτηνὸς
 15 ἔτη β', ἐφ' οὗ Λέων ὁ Ἰσαυρὸς ὑπὸ Μαισάβα τοῦ τῶν Σαρα-
 κηνῶν ἀρχηγῶ συγκαταθῆις καὶ παρὰ πάντων εὐφημηθῆις μετὰ
 πλείστον στρατοῦ καταλαμβάνει τὴν Χρυσόπολιν. ὁ δὲ Θεοδό- B
 σιος λόγον ἀπαθείας παρ' αὐτοῦ λαβὼν παρεχώρησεν αὐτῷ τῆς
 βασιλείας, κληρικὸς σὺν νύμφῳ γενόμενος. τὸν αὐτὸν δὲ φησὶν οἱ
 20 ἱστορικοὶ καὶ χρυσογράφον εἶναι, καὶ γεγονέναι ἐπίσκοπον Ἐφέσου
 ὑπ' αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ Θεοδοσίον ἐβασίλευσε Λέων ὁ Ἰσαυρὸς ὁ καὶ Κό-
 νων ἔτη κέ', πολλὰ κακὰ τοῖς Χριστιανοῖς ἐνδειξάμενος διὰ τὴν

7 ἀπηγόρευσαν vulgo

annos duos. sub eo Germanus ex metropoli Cyzici in Cpolitanam sedem
 translatus est. classis, quam ipse contra Agarenos expedierat, seditione
 facta imperium Artemio abrogant, ducem suum interficiunt, sicque in domi-
 nam urbium gressus dirigunt. cum Adramyttum pervenissent, Theodosium
 publicorum vectigalium exactorem, virum impium rusticumque, abreptum
 imperatorem creant. hic cum in Thracias oras traiecisset, seditiosam civi-
 tatem per Blachernarum portam ingreditur. Artemius Nicaeam fugiens et
 securitate promissa habitum monachi induit; quem Theodosius Thessalonicae
 exulare iussit. caeterum Leo Isaurus Orientalium dux pro Artemio propu-
 gnans Theodosio obedire noluit.

Post Artemium Theodosius Atramyttenus imperium regit annos duos.
 sub eo Leo Isaurus a Malsava Saracenorum principe seductus, et ab omni-
 bus imperator salutatum, ingenti copiarum vi Chrysopolim occupat. caete-
 rum Theodosius imperium cessit Leonī, a quo cum se in posterum tuto vi-
 tam agere posse promissum accepisset, clericorum se albo una cum filio
 ascripsit. eundem et chrysographum fuisse, et episcopum Ephesinum crea-
 tum ab eodem, historia proditum est.

Post Theodosium imperium invasit Leo Isaurus, qui et Cono, annos vi-
 ginti quinque. hic multis damnis malisque Christianos affecit, ut veneran-

τῶν ἁγίων εἰκότων καθάρσει. ἔσπευε δὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον. καὶ νόσῳ δυσεντερίας ὁ παμμίαιρος καὶ ἀλάστωρ περιπεσὼν τὴν ψυχὴν ἀσχορῶς ἀπέρηξεν.

C Μετὰ δὲ Λέοντα ἐβασίλευσε Κωνσταντῖνος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη λδ', ἐκ δεινοτάτου λέοντος ποικιλωτάτῃ πάρδαλις, ἐκ σπέρματος 5 ὄφως ἀσπίς δεινὴ καὶ ὄφις πετόμενος, ὁ ἐκ Δὰν Ἀντίχριστος. οὗτος τὴν πατρῴαν βασιλείαν ἅμα καὶ δυσσέβειαν διαδεξάμενος πλεῖον καὶ μᾶλλον ἐκ θεοῦ καὶ τῆς θεομήτορος καὶ πάντων τῶν ἁγίων δίστατο. ἀλλ' ἀσχορῶς καὶ οὗτος τὴν ψυχὴν ἀπορήξας θνήσκει ψυχῇ καὶ σώματι, βοῶν ὀδυνηρῶς καὶ λέγων "ζῶν πυρὶ 10 παρεδόθη διὰ τὴν θεοτόκον Μαρίαν. ἀλλ' ἀπὸ τοῦ νῦν τιμᾶσθω καὶ ἀννμείσθω ὡς θεοτόκος ἀληθῆς οὔσα."

D Μετὰ δὲ Κωνσταντῖνον ἐβασίλευσεν ὁ ἐκ τῆς Χαζάρου υἱὸς αὐτοῦ Λέων ἔτη ε'. ἔσπευε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον. ὁ οὖν Λέων λιθομανῆς ὑπάρχων ἠράσθη τοῦ στέμματος Μαυρι- 15 κίων, καὶ λαβὼν ἐφόρεσεν αὐτὸ καὶ προῆλθεν. ὅθεν ἀπηνθρακάθη δεινῶς ἢ κεφαλὴ αὐτοῦ, καὶ σφοδροτάτῳ πυρετῷ συνεχόμενος ἐτελεύτησε, τῆς ἱεροσυλίας ἐπίχειρα κομισάμενος.

Μετὰ δὲ Λέοντα ἐβασίλευσε Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ιζ', ἐφ' οὗ τὸ τῆς εὐσεβείας δόγμα ἔλαβεν ἀρχὴν παρησιά- 20 ζεσθαι καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ πλατύνεσθαι. μετὰ δὲ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εἰρήνης ἐβασίλευσεν, ἥτις καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς

P 178

darum imaginum cultum aboleret. filium suum Constantinum imperatorem proposuit. verum haec flagitiosissima execrandaque rei publicae pestis viscerum morbo correptus ignominiose vitam abiecit.

Leoni successit Constantinus filius in administratione imperii per annos triginta quattuor, ex horrendissimo leone versutissimus pardus, ex semine serpentis aspis dira et fulmineus serpens, ex Dano Antichristus. hic paterni imperii atque impietatis heres magis ac magis cultum divinum, dei matris gloriam sanctorumque omnium aversabatur. sed hic quoque turpi leto animam profudit, cum corpore extincto anima quoque aeterno supplicio condemnata. ideo vivus miserabiliter eiulans maerensque conquerebatur. "vividus igni traditus sum propter deiparam Mariam. sed ab hoc tempore in honore ac veneratione esto, cum vere deipara sit."

Constantinum secutus est in imperio Leo ex Chazara filius per annos quinque. is filium Constantinum coronavit. verum cum gemmarum ardore nimio insaniret, ad coronam Mauricii studio inflammato raptus est, ablataque ab ecclesia exornatus in publicum prodiit. hinc caput illius carbuncolorum vehementissimo morbo exarsit, ipse rabidissime haerenti feбри iactatus vitae finem posuit, sacrilegii poenis persolutis.

Leoni Constantinus filius successit, tenuitque imperium annos septemdecim. sub eo verae pietatis dogmata radicibus actis propagari verbumque dei laxius numerosiusque dilatari coepit. cum matre Irene imperium admi-

ἀρθὲν στέμμα πάλιν τῇ ἐκκλησίᾳ προσήνεγκεν ἐπικαλλώπιασα διὰ μαργαριτῶν. ἐφ' ὧν χειροτονεῖται πατριάρχης Ταράσιος ὁ ἀπὸ ἀσηκρητῶν. γέγονε δὲ καὶ ἡ ἐβδόμη σύνοδος τῶν τν' ἁγίων πατέρων συνελθόντων ἐν Νικαίᾳ τὸ δεύτερον κατὰ τῆς πρώην 5 ἀθέσμως συναθροισθείσης παρὰ Κωνσταντίνου ἐφ' ὕβρει καὶ καταστροφῇ τῶν ἁγίων εἰκόνων. ἀναθεματίσασα δὲ τοὺς ταύτης ἐξάρχους, τήν τε τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἀρχαίαν παραδεδομένην τῇ ἐκκλησίᾳ τιμὴν ἀνανεώσασα, ὥρισε παραπλησίως ταῦτα τῷ σταυρῷ προσκυνεῖσθαι. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος κατὰ Ἀράβων ἐξελθὼν B
10 καὶ ὑποστρέψας ἐν τῷ παλατίῳ κρατηθεὶς παρὰ τῶν μεγιστάνων τυφλοῦται βουλῇ τῆς αὐτοῦ μητρὸς Εἰρήνης, ἣτις μετὰ ταῦτα ἐκράτησε τῆς βασιλείας ἔτη ε'.

Μετὰ δὲ Εἰρήνην ἐβασίλευσε Νικηφόρος ὁ ἀπὸ γενικῶν ἔτη ἡ', ἔστεψε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σταυράκιον. ἐφ' οὗ Ταρασίου 15 τελευτήσαντος Νικηφόρος ὁ ἀγιώτατος χειροτονεῖται. ὁ δὲ βασιλεὺς Νικηφόρος κατὰ Βουλγάρων ἐκστρατεύσας ὑπ' αὐτῶν ἀναιρεῖται.

Μετὰ δὲ Νικηφόρον ἐβασίλευσε Σταυράκιος υἱὸς αὐτοῦ ἔτος α' καὶ μῆνας β'.

Μετὰ δὲ Σταυράκιον ἐβασίλευσεν ὁ εὐσεβέστατος Μιχαὴλ C
20 καὶ γαμβρὸς αὐτοῦ, ᾧ Παγγαβὲ ἦν ἡ προσηγορία, ἔτος α' καὶ μῆνας θ', στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου.

Μετὰ δὲ Μιχαὴλ ἐβασίλευσε Λέων ὁ Ἀρμένιος, ὁ καὶ παρβατάης γεγωνὸς ὕστερον, ἔτη ζ' καὶ μῆνας ε', στεφθεὶς ὑπὸ Νι-

nistravit. ea coronam a marito sublatam unionibus exornatam rursus ecclesiae restituit. sub his Tarasius a secretis patriarcha eligitur, et septima trecentorum quinquaginta sanctorum patrum apud Nicaeam secundum congregatorum synodus, adversus primam contra ius fasque a Constantino in contumeliam abolitionemque sacrarum imaginum coactam celebrata, illius auctores anathemate feriit, et venerandarum imaginum antiquo avitoque honore in ecclesia restituto eas quemadmodum et crucem adorari decrevit. Constantinus porro cum in Arabas exercitum duxisset, regressus in palatium a primatibus consilio matris Irenes oculis privatur; quae post eum imperium tenuit annos quinque.

Post Irenem imperavit Nicephorus ex genicis annos octo: is Stauracium filium coronavit. eius imperio Tarasio vita functo sanctissimus Nicephorus eligitur. imperator a Bulgaris, adversus quos duxerat exercitum, obtruncatur.

Post Nicephorum Stauracius filius imperium rexit annum unum et menses duos.

Stauracio successit piissimus Michael Nicephori gener, cognomento Rangabe. imperavit annum unum menses novem, a Nicephoro patriarcha coronatus.

Michaelem secutus est Leo Armenius, qui postea perduellis fuit; imperavit annos septem menses quinque. coronatur a Nicephoro patriarcha,

κηφόρου πατριάρχου, βεβαιώσας πρότερον ἐγγράφως περὶ τῆς
 ἑαυτοῦ ὀρθοδοξίας, ἣν ὕστερον ἀθετήσας καὶ κατὰ τῶν ἁγίων
 εἰκότων λυτήσας ὁ παμβέβηλος τὸν τε ἁγιώτατον Νικηφόρον
 ἐξώρισεν καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν τῆς εὐσεβείας προμάχων μυριοίς
 δεινοῖς περιέβαλεν. ὃν ἡ θεία δίκη μετῆλθεν κατὰ τὴν ἑορτὴν 5
 τῶν γενεθλίων τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἔνδον τοῦ ναοῦ μεληθὸν κατα-
 D κοπέντα καὶ οὕτω τὴν ἀνόσιον αὐτοῦ καὶ ἀθλίαν ψυχὴν ἀπορ-
 ρήξαντα.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ Ἀμορραῖος ἔτη ἡ' καὶ
 μῆνας θ', ἔσπεψε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Θεόφιλον· ὃς ὕστερον 10
 ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς τῶν νεφρῶν ἀλγηδόνας κακῶς ἀπηλλάγη τοῦ
 ζῆν. ἔσχε δὲ τὴν ἀρχὴν αὐτ' αὐτοῦ Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ
 τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εὐφροσύνης.

Μετὰ οὖν Μιχαὴλ ἐβασίλευσε Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ
 νέος Βαλτίασαρ, τῶν ἁγίων ὑβριστῆς καὶ καθαιρετῆς καὶ βέβηλος, 15
 ἔτη ιβ' καὶ μῆνας γ', καὶ ἀπέθανε δυσεντερικῶς. ἡ δὲ τούτου
 μήτηρ Εὐφροσύνη ἐκουσίως κατελθοῦσα τοῦ παλατίου ἐν τῇ μονῇ
 αὐτῆς, ἣ ἐπώνυμον τὰ Γάστρια, ἠσύχαζεν. αὐτὸς δὲ στέφει τὸν
 P 179 υἱὸν αὐτοῦ Μιχαὴλ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, οὗ δυσεντερικῆ νόσῳ,
 ὡς εἴρηται, κακῶς καὶ ἀθλίως τὴν ψυχὴν ἀπορρήξαντος ἀπεκομί-
 σθη τὸ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

Μετὰ δὲ Θεόφιλον ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ λε-
 γόμενος Μεθυστής, σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεοδώρᾳ ἔτη ιδ', μόνος

cum prius scripto rectam de fide sententiam confirmasset; quam postmodum violavit, et adversus imagines vir contumacissimus rabide desacriens sanctis-
 simum Nicephorum solum vertere iussit, et plurimos alios verae pietatis ad-
 sertores innumeris malis afflixit. sed divino tandem iudicio poenas, quas
 meruit, dedit: ipso enim nativitatibus nostri servatoris die in templo discerptus
 in membra impiam ac miseram animam exhalavit.

Post hunc Michael Amorraeus regnavit annos octo et menses novem.
 filium Theophilum coronavit. tandem urinae difficultatibus renumque dolo-
 ribus malus male periit. illi in imperio succedere Theophilus filius cum ma-
 tre Euphrosyna.

Post Michaelē imperium administravit Theophilus filius, novus Baltasar, in res sacras iniuriosus ac facinorosus, moribus profligatissimis, annos
 duodecim, menses tres. dysenteria excessit. mater eius Euphrosyna sponte
 palatio cedens in monasterium proprium, quod Gastia cognominatum, sese
 recepit; ibi quieti operam dabat. imperator Michaelē filium in magna ec-
 clesia imperatorem coronat. verum, ut dictum est, dysenterico morbo
 male ac miserabiliter extincti infelix cadaver in templum sanctorum aposto-
 lorum delatum est.

Post Theophilum imperavit Michael filius Methystes, hoc est temulen-
 tus, dictus, cum matre Theodora annos quattuordecim, solus annos decem,

δὲ ἔτη *ι'*, οὖν τῷ Βασιλείῳ δὲ ἔτος *α'* καὶ μῆνας *δ'*· ὅς τὴν πα-
 τριάρχην βασιλείαν διαδεξάμενος, τὴν Θεοστυγῆ αὐτοῦ αἵρεσιν ἀπο-
 σεισάμενος τὴν ἔκπαλαι Θεοφιλῆ καὶ ὀρθὴν πίστιν ἀνεκήρυσσε καὶ
 5 κύριον ἐκδημήσαντος χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἰγνάτιος υἱὸς Μι- B
 χαῆλ τοῦ κουροπυλάτου, ὃν ὁ Καῖσαρ Βάρδας, ὡς παρ' αὐτοῦ
 ἐλεγχόμενος ἐπὶ τινὶ μύσει παρ' αὐτοῦ πραττομένῳ, βία τῆς ἐκ-
 κλησίας ἐξέωσεν, ἀντ' αὐτοῦ δὲ χειροτονεῖ πατριάρχην τὸν Φώ-
 τιον. ὁ δὲ Μιχαῆλ ἀναιρεῖται βουλῇ Βασιλείου.

10 Βασίλειος ὁ Μακεδῶν, ὁ λεγόμενος Κεφαλῶς, ἔβασίλευσε
 μετὰ Μιχαῆλ μὲν ἔτος *α'* καὶ μῆνας *δ'*, μόνος δὲ ἔτη *ιθ'*. οὗτος
 Φώτιον τοῦ θρόνου ἐξεώσας ὡς ἐλεγχθεὶς ὑπ' αὐτοῦ διὰ τὸν τοῦ
 Μιχαῆλ νόμον, προεχειρίσατο τὸν ἐν ἁγίοις Ἰγνάτιον πατριάρχην
 τὸ δεύτερον. τούτου δὲ τελετήσαντος πάλιν Φώτιος προχειρίζε-

15 ται. τούτον τὸν βασιλεῦ ἐξελεθόντα πρὸς τὸ κνηγῆσαι καὶ ἔλα- C
 φον παμμεγέθη ἀναφανεῖσάν ποθεν καταδιώκοντα, ἐπιστραφεῖσα
 ἔρε τοῦτον μετὰ τοῦ κέρυκος αὐτῆς τοῦ ἵππου ἐκ τῆς ζώνης·
 φθάσας δὲ τις καὶ σπάθη τὴν ζώνην ἐκκόψας ἐρρούσατο αὐτόν.
 ἐκ τοῦ τοιοῦτου οὖν τῆς ἐλάφου σπιράγματος νοσηλευθεὶς τε-
 20 λεντῆ, Λέοντα καταλιπὼν αὐτοκράτορα καὶ τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν
 Ἀλέξανδρον.

Ὁ δὲ Λέων ἔβασίλευσεν ἔτη *κ'* καὶ μῆνας *η'*. Στέφανος
 δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς κληρικὸς ὢν καὶ σύγγελλος ἦν μετὰ Φωτίου
 πατριάρχου, ἀνυτρεφόμενος παρ' αὐτῷ καὶ παιδευόμενος. τὸν

cum Basilio annum unum menses quattuor. hic paterni imperii heres paterna
 eaque execranda haeresi de medio sublata, iam a suo principio piam re-
 ctamque fidem promulgat, sanctumque Methodium patriarcham designat. is
 cum in domino obdormisset, loco illius Ignatius Michaelis curopalatae filius
 sufficitur. illum Bardas Caesar, cum ab eo ob scelus, in quod provolvaba-
 tur, reprehenderetur, vi ab ecclesia eiecit. eius in locum patriarcham Pho-
 tium substituit. Michael vero iussu Basilli occiditur.

Basilius Macedo, cognomento Cephalas, cum Michaele imperium rexit
 annum unum menses quattuor, solus annos novemdecim. Photio, quod ab
 eo propter Michaelis caedem reprehenderetur, pulso, sanctum Ignatium se-
 cundo patriarcham designat. Ignatio mortuo rursus sufficitur Photius.
 tandem cum isset venatum, immanem cervam alicunde venientem perseque-
 batur. illa conversa imperatorem cornibus medium arreptum de equo proii-
 cit. interim quidam occurrens ense, cingulo perrupto, imperatorem peri-
 culo liberat. verum ex illa cervae laceratione in aegritudinem incidens vi-
 tam finit, Leone et fratre Alexandro imperatoribus propositis.

Leo imperavit annos viginti quinque et menses octo. Stephanus illius
 frater, clericorum syncellorumque albo ascriptus, apud patriarcham Pho-
 tium educabatur et scientiis erudiebatur. sed Photio nonnullas ob causas

οὖν Φώτιόν διὰ τινος αἰτίας ὁ βασιλεὺς τοῦ θρόνου καταγαγὼν
D Στέφανον τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν πατριάρχην προβάλλεται. τούτου
 δὲ τῶν τῆδε μεταστάντος ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἀντώνιος ὁ ἐπι-
 λεγόμενος Κανλέας. ἡ δὲ Ἀυγούστα Θεοφανῶ τελευτᾷ βασιλεύ-
 σασα ἔτη ιβ'· ἀντ' αὐτῆς δὲ στέφει ὁ βασιλεὺς Ζωὴν τὴν θυγα-
 5 τέρα Τζαούτζα, καὶ εὐλογεῖται μετ' αὐτῆς. Ἀντωνίου δὲ τοῦ πα-
 τριάρχου τελευτήσαντος χειροτονεῖται Νικόλαος πατριάρχης, μυ-
 στικὸς χρηματίσας τοῦ βασιλέως. οὗ διὰ τὸ μὴ συνθέσθαι τῇ
 τοῦ βασιλέως πολυγαμία βίβη τοῦ θρόνου καταβιβασθέντος, χει-
 ροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης Εὐθύμιος σύγκελλος, ὃν φασιν
 10 ἐκ θείας ἀποκαλύψεως τοῦτο δέξασθαι ὡς τοῦ βασιλέως βουλευο-
 μένου αἴρεσιν καὶ νόμον θεῖναι τοῦ μέχρι τριῶν μὲν ἀνδρῶν τεσ-
P 180 σάραν δὲ γυναικῶν τὸν γάμον γίνεσθαι. στέφει οὖν ὁ βασιλεὺς
 [Λέοντα] τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον. κοιλιακῶ δὲ νοσήματι
 περιπεσὼν τελευτᾷ προχειρισάμενος Ἀλέξανδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν,
 15 πολλὰ δεηθεὶς αὐτοῦ φυλάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον.

Ἀλέξανδρος οὖν ἐβασίλευσεν ἔτος α' καὶ ἡμέρας κθ' οὖν
 Κωνσταντῖνον υἱὸν Λέοντος· ὃς ῥομφαία θεηλάτῳ πληγῆς αἵμα-
 τος πολλοῦ ἐκ τε τῶν ῥινῶν καὶ τῶν αἰδοίων ἐκφερομένου μετὰ
 δύο ἡμέρας κακῶς ἐτελεύτησεν, εἰσας τὴν βασιλείαν Κωνσταν-
 20 τῖνον υἱὸν Λέοντος, καὶ ἐπιτρόπους αὐτῷ καταλιπών.

B Κωνσταντῖνος δὲ ὁ πρῶτος πορφυρογέννητος, τοῦ πατρὸς
 αὐτοῦ τελευτήσαντος Λέοντος παῖς ἔτι τυγχάνων (ἑβδομιον γὰρ
 ἦν αὐτῷ τῆς ἡλικίας ἔτος) ὑπὸ Ἀλέξανδρον θεῖον αὐτοῦ ἐν τῇ

solio eiecto imperator Stephanum fratrem patriarcham creat. quo defuncto
 in locum eius sufficitur Antonius cognomento Cauleas. Augusta item Theo-
 phano cum regnasset annos duodecim, morbo extinguitur: in locum illius
 Zoem Tzautzae filiam imperator coronat, et ritu ecclesiae sacro sibi matri-
 monio iungit. cum ex hac vita decessisset Antonius, Nicolaus patricius,
 secretioris consilii senator, patriarcha eligitur. is cum pluribus imperatoriis
 nuptiis adversaretur, throno extruditur, substituiturque Euthymius syncel-
 lus. eum divino consilio tantum munus subiisse tradunt, cum imperatori
 novam condere legem haeresimque suscitare in animo esset, ut videlicet nu-
 ptiae ad tertium usque virum, ad quartam vero uxorem protendi possent.
 interea Leo Constantinum filium imperatoria corona donat. tandem impera-
 tor coeliaco morbo correptus Alexandrum fratrem imperatorem designat,
 multis prius deprecatus ut Constantinum filium servaret incolumem, et sic
 moritur.

Alexander una cum Constantino Leonis filio annum unum et dies viginti
 novem regnavit; qui divina framea percussus, sanguine multo ex naribus
 pudendisque effluente, post duos dies leto malo emoritur, Constantino Leo-
 nis filio imperium necnon curatores relinquens.

Constantinus primus Porphyrogenneta, cum illius pater Leo diem obiis-
 set, puer adhuc (namque septimum aetatis annum agebat), ab Alexandro

βασιλεία καταλέλειπτο, ὑπὸ ἐπιτρόπους τελῶν. ἐβασίλευσεν οὖν
 σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ζωῆ τῇ Καρβωνοψίνα ἔτη ζ', ἅμα δὲ Ῥω-
 μανῶ πενθερῶ αὐτοῦ, ὧν ἐν ὑποταγῇ, ἔτη κέ', μονοκράτωρ ἔτη
 μ', ὡς εἶναι τὰ πάντα τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη ξε'. ὃς τὴν οὐ-
 5 κείαν μητέρα ὡς ἐπιβουλεύουσαν Ῥωμανῶ διὰ πεφαρμαγμένων
 βρωμάτων φωράσας, ταύτην μὲν τοῦ παλατίου καταβιβάζει, Ῥω-
 μανὸν δὲ τὸν Λεκαπηνὸν τὸν καὶ Ἀβάστακτον τῇ τοῦ Καίσαρος
 ἀξία τιμῆ, εἶτα καὶ τῷ τῆς βασιλείας αὐτὸν στέφει διαδήματι.
 ὃς μετ' οὐ πολὺ τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον διὰ τινων ἐπιβουλῆν
 10 αὐτῷ κατασκευάζοντα μαθὼν καὶ προφάσεως λαβόμενος αὐτὸν C
 μὲν ὑποβιβάζει καὶ δεύτερον καθιστᾷ, ἑαυτὸν δὲ ἄγει εἰς τὸ ἔμ-
 προσθεν, μετὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Θεοφύλακτον τῷ
 πατριαρχικῷ θρόνῳ ἐγκαθιδρύει. ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας καὶ
 τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἔκμαγειον ἐξ Ἐδέσης ἐν Κωνσταντινουπόλει
 15 ἀνεκομίσθη. ἀλλ' ὕστερον τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν οἱ τούτου παῖ-
 δες τοῦ παλατίου καταγαγόντες ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξώρισαν,
 ἐνθα καὶ τελευτᾷ. οὗς πάλιν ὁ τούτου γαμβρὸς Κωνσταντῖνος,
 μήπως καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια διαπραξέωνται λογισάμενος,
 ἀναρπάστους τοῦ παλατίου καταγαγὼν καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις
 20 νήσοις περιορίσας κληρικοὺς ἀπέκειρεν, σὺν αὐτοῖς βασιλεύσας D
 ἡμέρας μγ'. Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Λέοντος υἱὸς ὁ πρῶτος προ-
 φυρογέννητος τὰ ὑπουλα ἐκ μέσου περιελάν, καὶ μόνος τὴν αὐ-
 τοκράτορα περιζωσάμενος ἀρχὴν τὸ δεύτερον, κατὰ τὸ θεῖον πά-
 σχα καὶ τῷ υἱῷ Ῥωμανῶ περιτίθησι διάδημα, Θεοφυλάκτου τοῦ
 25 πατριάρχου τὰς εὐχὰς τελέσαντος. εὐνούχισε δὲ καὶ Ῥωμανὸν

avunculo in imperio relinquitur curatoribus obnoxius. imperavit itaque cum
 matre Zoe Carbonopsina annos septem, cum Romano socero, illius volun-
 tati asserviens, annos viginti quinque, solus annos quadraginta, ut imperii
 illius anni simul omnes fuerint sexaginta quinque. hic deprehensam matrem
 venenatis cibis vitae Romani insidiari regia pellit; Romanum Lecapenum,
 cui et Abastacto nomen, Caesaris dignitate exornat, deinceps et imperii dia-
 demate coronat. qui non multo post Constantinum imperatorem sibi insidias
 parare ab aliquibus edoctus, occasione arrepta de gradu deicit et secundo
 post se loco collocat, sibi primas arrogans; postea Theophylactum filium
 in sedem patriarchalem promovet. sub eius imperio sancta Christi imago
 Edessa Cpolim advehitur. tandem Romanus a propriis filiis palatio eiectus
 ad Proteum insulam exulatum mittitur, ubi excessit e vita; quos rursus illius
 gener Constantinus, ne contra se similia auderent, raptos et regia pellit, et
 in vicinas insulas ablegatos comis detonsis clericorum albo adscripsit, post-
 quam cum illis regnasset dies quadraginta tres. Constantinus itaque, Leon-
 nis filius et primus Porphyrogenneta, suspicione omni de medio sublata, et
 secundum solus imperio potitus, sacro die paschatis Romano filio, patriarcha
 Theophylacto preces fundente, diadema imponit, Romanumque Stephani

τὸν τοῦ Στεφάνου υἱόν, ἔτι δὲ καὶ Βασίλειον τὸν ἐκ δούλης Βουλ-
γάρως ἀποτεχθέντα Ῥωμανῶ τῶ γέροντι, Μιχαὴλ δὲ τὸν υἱὸν
Χριστοφόρου τοῦ βασιλέως ἀπέκειρε κληρικόν. Θεοφύλακτος δὲ
ὁ πατριάρχης ἰγ' μὲν ἐτῶν ὧν ὅτε διάκονος ἐχειροτονήθη, ις' δὲ
ὅτε εἰς τὸν πατριαρχικὸν ἀνεβιβάσθη θρόνον, ἐπ' ἔτη κγ' καὶ 5

P 181 ἡμέρας κέ κακῶς καὶ ἀναξίως ἀρχιερατεύσους τὸν βίον κατέλειπεν·
ἀντ' αὐτοῦ δὲ προβάλλεται ὁ μοναχὸς Πολυεύκτος. ἐπὶ τῆς τού-
του βασιλείας ἤχθη ἐξ Ἀντιοχείας καὶ ἡ τιμία χεὶρ τοῦ προδρο-
μου καὶ τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου. οὗτος
οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος μονοκρατήσας, ὡς ἔφημεν, ἔτη ιε' 10
νόσω περιπεσὼν τελευτᾷ.

Μετὰ δὲ τὸν Κωνσταντῖνον ἐβασίλευσε Ῥωμανὸς ὁ τούτου
υἱός, ὁ λεγόμενος παιδίον, ὃς νόσω περιπεσὼν ἐτελεύτησεν ἐτῶν
ὑπάρχων κδ', βασιλεύσας ἔτη γ' μῆνας δ' ἡμέρας ε'.

Μετὰ δὲ τὸν Ῥωμανὸν διαδέχονται τὴν βασιλείαν Βασίλειος 15
B καὶ Κωνσταντῖνος οἱ παῖδες αὐτοῦ σὺν Θεοφανοῖ τῇ μητρὶ, βα-
σιλεύσαντες μῆνας ε' σὺν Ἰωσήφ τῷ Βρίγγῃ τότε παραδυνα-
στεύοντι.

Μετὰ δὲ τούτους Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς βασιλεύει, στεφθεὶς
παρὰ Πολυεύκτου τοῦ πατριάρχου. εἴτα καὶ τὴν Θεοφανῶ νό- 20
μιμον γαμετὴν ἄγεται. ὃς καὶ μέρος τι τοῦ ἱματίου τοῦ βαπτι-
στοῦ Ἰωάννου εἰσήγαγεν ἐν τῇ πόλει, ὅπερ εὔρεν ἐν Βερροίᾳ.
ἤγαγε δὲ καὶ τὸν κέραμόν τὸν ἔχοντα τὸ ἀχειρότευκτον ἐκτύπωμα
τῆς μορφῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν, ὃν εὔρεν ἐν Ἱεραπόλει,

filium eviravit, necnon et Basilium ex serva Bulgara Romano seniori proge-
nitum, et Michaelem Christophori filium ablata coma clericum fecit. verum-
tamen Theophylactus patriarcha annos natus tredecim diaconus ordinatur,
anno vero aetatis decimo sexto in patriarchale solium promovetur; per annos
viginti tres et dies viginti quinque male indigneque patriarchatu administrato
animam exhalat, et in eius locum sufficitur Polyuctus monachus. Con-
stantino imperante Ioannis praecursoris veneranda manus Antiochia advehi-
tur et corpus sancti Gregorii theologi. hic ergo Constantinus, ut fassi su-
mus, solus imperio administrato per annos quindecim in morbum incidens
diem obit.

Post Constantinum ad Romanum illius filium, qui et puer dicebatur,
imperium delatum est; qui morbo conflictatus ex hominum vita migravit, an-
norum viginti quattuor, imperii anno tertio, mense quarto, die quinto.

Post Romanum imperium accipiunt Basilius et Constantinus filii cum
Theophanone matre. imperarunt menses quinque cum Iosepho Bringa, qui
tum plurimum apud eum valebat.

His successit in imperio Nicephorus Phocas a Polyucto patriarcha co-
ronatus; qui et Theophanone sibi legitimo matrimonio copulat, et parti-
culam vestis Ioannis baptistae Berrocae inventam Cpolim asportavit. adve-
xit item tegulam, in qua erat imago Christi dei nostri, non humana arte nec

ταύτην πεπορθηκώς, καὶ τῶν τριχῶν τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου βό-
στρονχον ἓνα πεπλημένον αἵματι. οὗτος βασιλεύσας ἔτη ε' φο-
νεύεται ἐν τῷ παλατίῳ βουλῇ τῆς βασιλίσης Θεοφανοῦς παρὰ C
τοῦ Τζιμισκῆ καὶ τῶν αὐτοῦ συναμοτιῶν.

- 5 Μετὰ δὲ τοῦτον βασιλεύει Ἰωάννης ὁ Τζιμισκῆς, συμβασι-
λεύοντας ἔχων αὐτῷ Βασίλειον καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς υἱοὺς Ῥω-
μανοῦ. ἄγεται δὲ γυναῖκα Θεοδώραν τὴν ἀδελφὴν Ῥωμανοῦ, θυ-
γατέρα δὲ τοῦ πορφυρογενήτου Κωνσταντίνου. στέφεται δὲ τῷ
τῆς βασιλείας διαδήματι παρὰ Πολυεύκτου πατριάρχου, πρότε-
10 ρον αὐτῷ πεισθεὶς καὶ τοὺς Νικηφόρου ἀτόχειρας ἐκ μέσου
ποιήσας, καὶ τὴν Θεοφανὴ τοῦ παλατίου καταβιβάσας καὶ ἐξο-
ρίσας, καὶ τὸν τόμον διαρρήξας ὃν ἐπὶ συγχύσει τῶν ἐκκλησια-
στικῶν ὁ Φωκᾶς Νικηφόρος ἐξέθετο. μετὰ δὲ τὴν τούτου ἀνυ-
γόρευσιν λέ' μόνας ἡμέρας ὁ Πολύευκτος ἐπιβιοὺς κατέλυσεν τὴν D
15 ζωήν, καὶ προχειρίζεται ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης Βασίλειος ὁ Σκα-
μανδρηνός, ὃς ἐπ' αἰτίαις τισὶ διαβληθεὶς συνοδικῶς καθρέθη.
προεβλήθη δὲ ἀντ' αὐτοῦ Ἀντώνιος ὁ Στουδίτης. ὁ δὲ Τζιμισκῆς
βασιλεύσας ἔτη ε' καὶ ἡμέρας λ', φαρμάκῳ κατεργασθεὶς παρὰ
Βασιλείου τοῦ παρακοιμωμένου, θνήσκει διαδόχους καταλιπὼν
20 Βασίλειον καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς παῖδας Ῥωμανοῦ.

Μετὰ οὖν τὸν Τζιμισκῆ κρατοῦσι τῆς βασιλείας Βασίλειος
καὶ Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος ἔτη γ', ὧν ὁ μὲν Βασίλειος
τὸν κ' ἤνευ τῆς ἡλικίας χρόνον, τὸν ιζ' δὲ ὁ Κωνσταντῖνος. διὸ
καὶ τὸ τῆς βασιλείας ὄνομα μόνον τούτων ἐχόντων ἔχοντων P 182

manu expressam, Hierapoli, dum urbem diripit, repertam, et capillorum
Ioannis baptistae cincinnum unum, adhuc sanguine madidum. hic cum re-
gnasset annos sex, consilio imperatricis Theophanonis a Tzimisce et coniu-
ratis in palatio obtruncatur.

Post hunc imperium occupat Ioannes Tzimisces, quo cum simul impera-
bant Basilius et Constantinus Romani filii. Tzimisces sibi matrimonio copu-
lat Theodoram Romani sororem, Constantini Porphyrogeneti filiam. a Po-
lyeucto patriarcha imperatoris insignibus donatur, cum prius illi obtempe-
rasset Nicephoriq̄ue parricidas de medio sustulisset, Theophanonem palatio
eiecisset solumque vertere iussisset, tomum praeterea, quem Nicephorus
Phocas, ut res ecclesiasticas transversas ageret, conscripserat, dilacerasset.
post huius electionem cum triginta quinque tantum dies supervixisset Polyeu-
ctus vitam posuit: in locum eius successit Basilius Scamandrenus, qui non-
nullorum criminum reus a synodo convocata pellitur, et Antonius Studita
substituatur. Tzimisces cum imperasset annos sex et dies triginta, Basili
accubitoris insidiis veneno extinguitur, successoribus Basilio et Constantino
Romani filiis.

Post Tzimisces imperium tenuerunt Basilius et Constantinus Porphy-
rogeneta annos quinquaginta. Basilius aetatis annum vigesimum, Con-
stantinus decimum septimum agebat. quapropter solo nomine erant impera-

πραγμάτων μεταχείρησιν Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος ἐνήργει, ὃς ἅμα καὶ τὴν τούτων μητέρα πέμψας ἀπὸ τῆς ὑπερορίας ἄγει εἰς τὰ βασίλεια. Νικολάου δὲ τοῦ Χρυσοβέργου ἐπὶ χρόνους ἰβ' καὶ μῆνας ἢ τὴν ἐκκλησίαν ἰθύναντος καὶ λύσαντος τὴν ζωὴν, χειροτονεῖται Σισίνιος μάλιστα, ἀνὴρ ἐλλόγιμος καὶ ἰατρικῆς καὶ νομικῆς τέχνης ἤκων εἰς τὸ ἀκρότατον. καὶ οὗτος δὲ ἐπὶ τρεῖς μόνους ἐνιαυτοὺς τὴν ἐκκλησίαν ποιμάννας ἐξέστη τῆς ζωῆς, καὶ προεβλήθη Σέργιος, ἡγούμενος ὢν τῆς μονῆς τοῦ Μανουήλ καὶ τὸ γένος ἀναφέρων εἰς Φώτιον τὸν πατριάρχην, ὃς ἐπὶ κ' ὅλους ἐνιαυτοὺς τὴν τοῦ Θεοῦ ποιμάννας ἐκκλησίαν πρὸς κύριον ἐξεδή- 10 μησε, καὶ προεβλήθη πατριάρχης Εὐστάθιος, πρῶτος ὢν τῶν πρεσβυτέρων τοῦ ἐν βασιλείῳ ναοῦ. ἀνεκαίνισε δὲ ὁ βασιλεὺς Βασίλειος καὶ τὸν ἀγωγὸν Οὐάλεντος τοῦ βασιλέως, ὡς ἂν ἔχοιεν οἱ ἐν τῷ Βυζαντίῳ ἀφθονίαν ὕδατος. οὗτος αἰφνιδίῳ νόσῳ ληφθεὶς ἀπεβίω, πρὸ τινων ἡμερῶν τῆς αὐτοῦ τελευτῆς καὶ Εὐστα- 15 θίου τοῦ πατριάρχου ἀποθανόντος, οὗ διάδοχον ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιον μοναχὸν ἐποίησατο ἐκκλησιάρχην ὄντα ἐν τῇ τοῦ Στουδίου μονῇ. τοῦ οὖν βασιλέως Βασιλείου τελευτήσαντος καὶ ἐν τῷ κατὰ τὸ ἑβδομον ναῷ τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ θεολόγου ταφέντος, ὁ 20 τούτου ἀδελφὸς Κωνσταντῖνος μόνος τὸ τῆς βασιλείας ἀνεδήσατο κράτος· ὃς ζήσας μὲν τὸν ἅπαντα τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον ὀ' ἔτη, ἐπὶ τρεῖς δὲ ἐνὸς δέοντος μηνὸς αὐτοκράτωρ γεγονώς, αἰφνιδίῳ νόσῳ ληφθεὶς καὶ παρὰ τῶν ἰατρῶν ἀπαγορευθεὶς ἂντ' αὐτοῦ βασιλεία προχειρίζεται Ῥωμαῖον τὸν Ἀργυρὸν, συζεύξας πρότερον

tores, Basilius vero accubitor rem omnem pro libidine gubernabat. hic eorum matrem ab exilio in regiam revocavit. Nicolaus Chrysoverges per annos duodecim et menses octo rebus ecclesiasticis administratis obiit, illicque succedit Sisinnius magister, vir insignis et medicae artis instructissimus et legibus exponendis nemini secundus. hic item per tres tantum annos rebus ecclesiae moderatis e corpore excessit, substitutusque est Sergius monasterii Manuelis abbas, qui genus ad Photium patriarcham referebat; qui ad viginti annos integros ecclesiae dei gubernata de vita ad dominum migrat, eligiturque patriarcha Eustathius sacerdotum templi, quod in regia erat, primas. Basilius vero imperator Valentis imperatoris conductum restituit, ut Byzantinis aquae abundantius fluerent. is repentino morbo correptus cessit e vita. paucis vero diebus antequam moreretur, extremum obiit diem patriarcha Eustathius, cuius successorem Alexium monachum in Studitae monasterio ecclesiae praefectum designat. emortuo itaque imperatore Basilio, et in templo Ioannis evangelistae et theologi, quod in Hebdomo est, sepulto, Constantinus frater universam imperii provinciam in se contulit; qui cum annos septuaginta vixisset, triennium mense minus solus imperasset, subito morbo arreptus desperatusque a medicis sui loco Romanum Argyrum impe-

αὐτῷ τὴν ἰδίαν θυγατέρα Ζωὴν, ὡς τῆς αὐτοῦ γυναικὸς ἔκου-
 σίως τὴν τρίχα κειραμένης διὰ τὸ κινδυνεύειν τὸν αὐτῆς ἄνδρα
 Ῥωμανὸν πηρωθῆναι παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ διὰ τοῦτο σὺν τῇ
 ἄφει καὶ τὴν βασιλείαν τῷ συζύγῳ χαρισαμένης. οὕτως παρὰ
 5 πᾶσαν ἐλπίδα τὸν τῆς πηρώσεως κίνδυνον διαδράς ὁ βασιλεὺς D
 Ῥωμανὸς αὐτοκράτωρ ἅμα Ζωῇ τῇ τοῦ Κωνσταντίνου ἀναγορευέ-
 ται θυγατρί, οὐκ ὀλίγας ἀγαθουργίας ἅμα τῷ βασιλεῦσαι ποιή-
 σας. ἐξέκοψε δὲ καὶ τὸ ἀλληλέγγυον, ὃ παρὰ Βασιλείου τυπω-
 θὲν ἐμελέτω μὲν ὁ Κωνσταντῖνος ἐκκόψαι, οὐκ ἔφθασε δέ. ἐπὶ
 10 τῆς τούτου βασιλείας καὶ Γεώργιος ὁ Μανιάκης τὴν Ἐδεσαν ἐλών,
 ἐν ταύτῃ εὐρῶν τὴν πρὸς Ἀγγαρον πεμφθεῖσαν ἰδιόγραφον ἐπι-
 στολὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ ἐν
 Βυζαντίῳ ἀπέστειλεν. οὕτως νόσω χρονία βάλλεται καὶ τριχορ-
 ρνεῖ γένν τε καὶ τὴν κόμην, κατεργασθεῖς, ὡς φασιν, ὑπὸ
 15 Ἰωάννου ὀφθαλμοτρόφου· πρὸς γὰρ τὸν τούτου ἀδελφὸν Μιχαὴλ
 ἔρωτα δαιμονιώδη σχοῦσα ἢ βασιλὶς Ζωή, καὶ τούτῳ κρυφίως P 183
 συμμιγνυμένη, τὸν βουσίλει φαρμάκοις οὐκ ὠκνητοῖς ἀλλὰ σχο-
 λαιότατον καὶ βραδὴν ἐπάγουσι θάνατον κατειργάσατο· ὅς κατὰ
 τὴν μεγάλην ἐμπτην κατὰ τὸ ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ βαλανεῖον
 20 λουόμενος ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Μιχαὴλ τῇ κολυμβήθρῃ τοῦ λουτροῦ
 οἰκτρῶς ἀπεπνίγη, βασιλεύσας ἔτη ε' καὶ μῆνας ε'. θάπτεται δὲ
 ἐν αὐτῇ τῇ παρ' αὐτοῦ νεουρηγηθείσῃ τῆς Περιβλέπτου μονῆ
 κατ' αὐτὴν τὴν ἁγίαν μεγάλην πιαρασκευῆν.

ratorem enuntiat, cum propriam filiam Zoem prius in matrimonio copulasset. uxor quippe Romani sponte comam posuerat, ut caecitatis periculum, quod marito ab imperatore imminabat, averteret. sic lumen oculorum imperium-
 que viro elargita est. hoc modo praeter spem omnem atque expectationem caecitatis periculo imperator Romanus ereptus, rerum omnium moderator cum Zoe Constantini filia salutatur, in ipso imperii exordio plerisque homi-
 nibus proficuis rebus perpetratis. abolevit et allelengyum, tributum scilicet, quod pauperum vice divites persolvebant, a Basilio institutum; id abolere quidem Constantinus in animo habuit, sed morte praeventus non potuit. sub eius imperio Georgius Maniaces Edessa directa ad Abgarum epistolam domini nostri Iesu Christi manu exaratam, in ea inventam, imperatori Romano Byzantium transmisit. interim imperator lento morbo corripitur, capitis et barbae pilis defluentibus, a Ioanne pupillorum curatore circumven-
 tus. imperatrix etenim Zoe Michaelis Romani fratris amore mirum quantum insaniens, eiusque se clanculum libidinibus tradens, non rapido et veloci veneno sed blando torpentique laeserat. is ergo magna feria quinta in balneo apud magnum palatium se lavans, in ipso solio balnei a Michaelis sociis miserabiliter suffocatur, cum imperasset annos quinque et menses sex. sepelitur vero in eo quod ipse sub Peribleptae nomine, hoc est spectabilis, aedificaverat monasterio, ipso magnae parasceues die.

Ἡ Ζωὴ δὲ τὸν Παφλαγὸνα Μιχαὴλ ἐπὶ τὸν βασιλείον ἰδρύ-
 Β σασα θρόνον ᾧ ἤθη μὲν ἀντὶ ἀνδρὸς καὶ βασιλέως δοῦλον καὶ διά-
 κονον ἔξεν, ἀπέβη δὲ ταύτῃ πάντα εἰς τὸνναντίον. ὁ δὲ βασιλεὺς
 δαίμονι ληφθεὶς καὶ ὑπὸ τούτου κατατεινόμενος, καὶ πάντα ποιῶν
 ὥστε ἔλευθερίαν τούτου εὑρεῖν, οὐδὲν ὤνησεν· μᾶλλον γὰρ ἐπε- 5
 τείνετο τὸ κακὸν συνεπιλαμβανομένης καὶ νόσου ὑδερικῆς. τῇ
 οὖν κατεχούσῃ νόσῳ ἐκτροχωθεὶς καὶ πάντοθεν τῆς οἰκείας ἀπο-
 γνοὺς σωτηρίας ἀποκίρεται παρά τοῦ μοναχοῦ Κοσμᾶ τοῦ Τζιν-
 τζιλουκίου, ὃς διὰ παντὸς συνῆν αὐτῷ καὶ ἐνουθέτει τὰ δέοντα,
 καὶ θνήσκει ἐν μετανοίᾳ καὶ ἔξομολογήσει, τὴν εἰς τὸν βασιλέα 10
 Ῥωμῶν ἁμαρτίαν ἀποκλαιόμενος, βασιλεύσας ἔτη 5' καὶ μῆ-
 νας 7'.

Κ Τοῦ δὲ Παφλαγόνος Μιχαὴλ θανόντος τὸ πᾶν κράτος περιέ-
 στη εἰς κληρονόμον τὴν βασιλίδι Ζωὴν, ἣ τὸν τοῦ βασιλέως ἀνε-
 ψιὸν καὶ ὁμώνυμον, Καίσαρα ὄντα καὶ δροστήριον δοκοῦντα καὶ 15
 περὶ τὰ πράγματα δεξιόν, ὄρκους πρότερον φρικωδεστάτοις κατα-
 λαβοῦσα ὡς κυρίαν αὐτὴν ἔξει διὰ βίον καὶ δέσποιναν καὶ μητέρα,
 εἰσποιητὸν προσλαμβάνει υἱὸν καὶ βασιλέα Ῥωμαίων ἀναγορεύει·
 ὃς τὰς πρὸς αὐτὴν ἀθετήσας συνθήκας, καὶ διὰ τοῦτο μισηθεὶς
 παρὰ παντὸς τοῦ πληθοῦς τῆς πόλεως, καὶ τὴν τοῦ δήμου ἀκα- 20
 τάσχετον δειλιάσας κίνησιν, φυγὰς ᾗχετο εἰς τὴν τοῦ Στουδίου
 μονήν, καὶ εὐθὺς τὸ μοναχικὸν περιβάλλεται σχῆμα. ἀλλ' οὐκ
 ἀπέδρα· τὸ γὰρ πλῆθος τοῦ λαοῦ κινηθὲν καὶ τοῦτον τῆς μονῆς
 ἀφαρπίσαν ἄγουσι κατὰ τὸν τόπον τὸν λεγόμενον Σίγμα καὶ εὐθὺς

Zoe Michaele Paphlagone in imperatoris solio collocato, sperabat se loco mariti et imperatoris mancipium ac famulum habituram. sed votis exitus minime responderunt. porro imperator malo genio obnoxius cum nimium afflicteretur, nihil intentatum ut ab hac se aerumna liberaret reliquit. sed omnia cassa in vota vocata sunt. quinimo magis ac magis cruciatus augebantur aquae intercutis accessione. itaque continuo morbo confectus, propriaque salute desperata, a monacho Cosma Tzintzilucio, qui illi semper aderat agendaque demandabat, detondetur, paenitensque exacta delictorum confessione facinusque in Romanum imperatorem deplorans occumbit, cum regnasset annos septem et menses octo.

Michaele Paphlagone defuncto universa imperii cura in imperatricem Zoem tanquam heredem devoluta est. haec imperatoris ex fratre nepotem illique cognominem Caesarem creatum, audacem et temerarium rebusque gerendis peropportunum, prius horrendissimo iureiurando devinctum se per omnem vitae tempus quasi dominam ac heram et matrem pertractaturum, in locum filii assumit et imperatorem salutatur. verum is pactis cum Zoe initis violatis universae multitudinis odium incurrit, et populi incontinentem impetum timens in Studii monasterium confugit, statimque monachi habitum induit. sed ne sic quidem iram evitavit: multitudo namque populi commota eum a monasterio abreptum in locum qui dicitur Sigma transferunt, subito-

ἐκτυφλοῦσι. τυφλωθεὶς οὖν ἐξορίζεται εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἐλε- D
γμῶν, βασιλεύσας μῆνας δ' καὶ ἡμέρας ε'.

Τῆς οὖν ἀρχῆς πάλιν εἰς τὴν Ζωὴν μετακλισθείσης, συμ-
βασιλεύουσαν ἔχουσιν καὶ τὴν ἀδελφὴν Θεοδώραν, μετυστέλλε-
5 ται ἀπὸ τῆς ἐξορίας Κωνσταντῖνος ὁ Μοινομάχος, ᾧ καὶ συνά-
πτεται εἰς κοινωρίαν γάμου ἢ βασιλῆς, τῆς ἱερολογίας γενομένης
παρὰ τοῦ πρώτου τῶν πρεσβυτέρων τῆς Νέας. στέφεται δὲ τῇ
ἐπαύριον παρὰ τοῦ πατριάρχου Ἀλεξίου, ὃς ἐπὶ τῆς τούτου βασι-
λείας θνήσκει. ἀνάγεται δὲ εἰς τὸν θρόνον Μιχαὴλ ὁ Κηρουλά- P 184
10 ριος κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ εὐαγγελισμοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς τῇ συνή-
θει νόσω τῆς ποδαλγίας κατάσχετος γενοὺς, ἐπακολουθήσαντος
καὶ ἐτέρου συμπτώματος, ἐν τῇ παρ' αὐτοῦ νεορρηθείσῃ μονῇ
τῶν Μαγγάνων κείμενος θνήσκει, καὶ ἐν αὐτῇ θάπτεται βασι-
λεύσας ἔτη ιγ', καὶ τῆς Ζωῆς ἤδη προτελευτησάσης.

15 Τούτου δὲ τελευτήσαντος Θεοδώρα ἡ πορφυρογέννητος τὴν
προγονικὴν βασιλείαν ἀναδέχεται, καὶ ἔτη β' καὶ μῆνας ζ' βασι-
λεύσασα εἰλεοῦ νοσήματι περιπεσοῦσα θνήσκει.

Οἱ δὲ ταύτης εὐνοῦχοι οὖν τῷ συγκέλλῳ Λέοντι, ἔτι ταύ-
της ψυχορραγούσης, ἀνάγουσιν εἰς τὸν βασιλεῖον θρόνον Μιχαὴλ
20 πατριῆκον τὸν Στρατιωτικόν, ὃς ἔτος α' βασιλεύσας καὶ ἄκων τῆς B
βασιλείας τῷ Κομνηνῷ ὑπεξίσταται.

Ὁ οὖν Κομνηνὸς Ἰσαάκιος τὴν βασιλείαν ἀναζωσάμενος αὐ-
τίκα τῷ βασιλικῷ νομίσματι ξιφηφόρος διαζαράττεται, οἷα μὴ
τῷ Θεῷ τὸ πᾶν ἐπιγράφων ἀλλὰ τῇ ἰδίᾳ ἰσχύϊ καὶ τῇ περὶ πολέ-

que excaecant. ille cassus luminibus solum vertere cogitur in monasterium
Elegmorum, postquam regnasset menses quattuor et dies quinque.

Itaque rursus imperium ad Zoem devolvitur, Theodora sorore una cum
ea imperium administrante. tunc ab exilio accersitur Constantinus Mono-
machus, cui nubit, ceremoniis rite peractis a primate Novae sacerdote. die-
que subsequenti a patriarcha Alexio coronatur, qui sub eius imperio vitam
finit, et in thronum eius substituitur Michael Cerularius, die annuntiationi
sacro. imperator consueto morbo podagrae correptus novi symptomatis ac-
cessionem in Manganorum monasterio, ab ipso de integro extracto, moritur,
ibidemque sepelitur, cum regnasset annos tredecim, Zoe item iamdudum
morta.

Eo decedente Theodora Porphyrogenneta paternum imperium recupe-
rat, et cum regnasset annos duos menses sex, tenuis intestini morbo extin-
guitur.

Eius autem eunuchi et Leo syncellus, ipsa adhuc etiam animam agente,
in imperatoria sede collocant Michaelem patricium Stratioticum. hic cum
regnasset annum unum, licet invitus, Comneno imperium cedit.

Isaacius Comnenus cum imperii pondus subiisset, subito in regio nu-
mismate se ense ferentem excudi iussit, tanquam qui non deo sed proprio
robore et circa rerum bellicarum usum experientiae omnia accepta referret.

μους ἐμπειρία. ἤγαγε δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Αἰκατερίναν ἐκ τῆς ἀνατολῆς, καὶ ταύτην ἀνηγόρευσεν. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ πατριάρχης Μιχαὴλ ὁ Κηρουλάριος ἀπεβίω, προχειρίζεται ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης ὁ Λεικούδης Κωνσταντῖνος. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς κν-
 C νήγιον ἐξελθὼν καὶ φωτὶ ἀστραπηβόλῳ βληθεὶς τοῦ ἵππου τε ἀπε-5
 σφαιρίσθη καὶ πρὸς τῇ γῆ ἀφρίζων ἐκλύετο. γνωσιμαχῆσας οὖν ἐφ' ἡμέρας τινάς, εἴ πως ἀνεθείη τῆς νόσου, ἐπειπερ ἔγνω κατ' ἄκρας ταύτη ἁλούς, τὴν βασιλείαν ἀποθέμενος τὴν τοῦ Στουδίου καταλαμβάνει μονῆν καὶ τὸν μοναχικὸν ἀσπάζεται βίον, πολλὰ καὶ τῆς Ἀγούστης Αἰκατερίνης συμβαλλομένης αὐτῷ πρὸς τὸ 10
 προκείμενον, βασιλεύσας μὲν ἔτη β' καὶ μῆνας γ', ἐπιζῆσας δὲ τούτων ἐλάττονα τῷ μοναχικῷ, πῦσαν ὑπακοὴν πρὸς τὸν ἐν τῇ μονῇ ἡγεμονεύοντα ἐνδεικνύμενος, ὡς καὶ θυρωρὸς γενέσθαι καὶ ταῖς ἄλλαις ὑπηρετήσαι διακονίαις διὰ πολλὴν μετριοφροσύνην
 D καταδεξάμενος. προχειρίζεται δὲ ἀντ' αὐτοῦ εἰς βασιλεία Κων-15
 σταντῖνον τὸν Δοῦκαν.

Μετὰ δὲ τὸν Κομνηνὸν Κωνσταντῖνος ὁ Δοῦκας ἀναιμωτὶ δίχα πραγμάτων καὶ ταραχῆς τῶν σκήπτρων ἐπιλαμβάνεται. τοῦ δὲ πατριάρχου Κωνσταντῖνου τοῦ Λεικούδη θανάτος Ἰωάννης μοναχὸς ὁ ἐπίκλην Ξιφιλῖνος προχειρίζεται. τῷ δὲ βασιλεῖ νόσος 20
 ἐνσκήψασα οὐ μικρῶς αὐτὸν κατέτρuxεν. ὡς δὲ ἔγνω ἤδη τέλειον τῇ νόσῳ κατεργασθεὶς, τοὺς ἕξ Εὐδοκίας τῆς βασιλίσσης αὐτοῦ τρεῖς παῖδας Μιχαὴλ Ἀνδρόνικον καὶ Κωνσταντῖνον, ἕξ ὧν πορφυρογέννητος ἦν ὁ Κωνσταντῖνος, πάντας βασιλεῖς ἀνηγόρευσε,
 • Καίσαρα δὲ τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν Ἰωάννην. ἦσαν δὲ αὐτῷ καὶ θυ-25

abduxit ex Oriente uxorem Caterinam, eamque imperatricem creavit. verum cum patriarcha Michael Cerularius occubisset, in eius locum Licudem Constantinum substituit. imperator cum isset venatum, igne fulmineo percussus equoque deiectus spumans humi circumvolubatur. itaque eum consilii paenituit, nec morbo remittente sed intime misereque vexante, sceptro rerumque moderamine deposito ad Studii monasterium se confert, monasticam vitam amplexus, ad hoc Augusta Caterina suam opem conferente. imperavit annos duos menses tres. his minus supervixit in habitu monastico. adeo monasterii praesidi fuit obediens ut et ostiarius factus sit aliisque ministeriis pro sua ingenti moderatione inservierit. in vicem vero suam Constantinum Ducam imperatorem elegit.

Post Comnenum Constantinus Ducas absque sanguine, sine ullo rerum discrimine ac molestia, sceptrum occupat. Licude Constantino emortuo Ioannes monachus cognomento Xiphilinus sufficitur. imperatorem autem obortus morbus vehementissime vexabat, ut cognovit se aegritudine confectum, tres liberos, quos ex Eudocia imperatrice susceperat, Michaellem Andronicum Constantinum, inter quos Constantinus erat Porphyrogenneta, imperatores creat, Caesarem vero fratrem Ioannem. illi fuerunt et tres filiae,

γατέρες τρεῖς, Ἄννα τε καὶ Θεοδώρα καὶ Ζωή. μέλλον δὲ τε-
 λευτῶν, ἔγγραφον ἀπήτησεν ἐκ πάντων ὡς οὐκ ἂν ποτε παρὰ P 185
 τοὺς αὐτοῦ παῖδας βασιλέα ἕτερον δέξαιτο· ἐν ᾧ καθυπέγραψαν
 ἅπαντες. ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ βασιλὶς Εὐδοκία, ὡς οὐκ ἂν οὐδὲ
 5 αὐτὴ πρὸς δεύτερον ἐλεύσεται συνοικέσιον. ὃ καὶ ἀπαρτισθὲν τῷ
 πατριάρχῃ φυλάττειν δεδώκασιν. τελευτᾷ οὖν ὁ βασιλεὺς ἐτῶν
 ὄν ἕ' καὶ μικρόν τι πρὸς, βασιλεύσας χρόνους ἕ' καὶ ἡμισυν,
 ταφεῖς εἰς τὸ Μολιβωτόν.

Κατέσχον οὖν τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας ἡ τε σύζυγος αὐ-
 10 τοῦ Εὐδοκία καὶ οἱ παῖδες. σὺν τούτοις οὖν μῆνας ἕ' καὶ μικρόν
 τι πρὸς βασιλεύσασα ἀνάγει τὸν Ῥωμανὸν Διογένην εἰς τὰ βασι-
 λεια, καὶ τούτῳ προσζεύγνται, καὶ βασιλέα εὐθὺς ἀναγορεύει.

Τὴν οὖν βασιλείαν ὁ Διογένης λαβὼν, εἶθ' ὕστερον ἐπι- B
 βουλευθεὶς παρὰ τῶν οἰκείων ἐκτυφλοῦται, καὶ οὕτως θνήσκει,
 15 καὶ ἐν τῇ νήσῳ Πρώτῃ θάπτεται, βασιλεύσας ἔτη γ' καὶ μῆνας ἡ'.

Διεδέξατο τὴν βασιλείαν ὁ τοῦ Δούκα υἱὸς Μιχαὴλ ὁ λε-
 γόμενος Παραπινάκης. τοῦ δὲ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Ξιφι-
 λίνου κοιμηθέντος, ὁ βασιλεὺς ἕτερόν τινα προεχειρίσατο Κοσμοῦν
 μοναχόν, τῆς ἀγίας μὲν πόλεως ἀφικόμενον, μεγίστη δὲ τιμῇ διὰ
 20 τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν παρὰ βασιλεῖ τιμώμενον. οἱ δὲ πολῖται διὰ
 τὸ τὸν Βοτανειάτην ἐξ ἀνατολῆς ἤδη ἀναγορευθῆναι τὰ τε ἀνά-
 κτορα κατασχόντες καὶ φύλακας αὐτοῖς ἐπιστήσαντες, καὶ τὸν C
 βασιλεύοντα Μιχαὴλ καθαιρήσαντες πρὸς τὴν τοῦ Στουδίου μο-
 νῆν παραπέμπουσιν μετ' εὐτελοῦς ὑποζυγίου σὺν τῇ Ἀγγούστῃ
 25 Μαρίας τῇ ἐξ Ἀλανῶν καὶ τῷ τούτου παιδί Κωνσταντίνῳ τῷ πορ-

Anna Theodora Zoe. mortis proximus fidem ab omnibus scripto exposcit, neminem post se alium imperatorem quam filios excepturum. subscripsere omnes. quinimo et ipsa imperatrix Eudocia nequaquam se secundas nuptias celebraturam scripto promisit. absolutum scriptum patriarchae tradidit, ut conservaret. obit aetatis annorum sexaginta; annos plus minus septem et dimidium regnavit. in Moliboto sepelitur.

Imperii habenas coniux illius Eudocia filiique tenuere. cum vero una cum liberis menses septem vel paulo plus imperasset, Romanum Diogenem in regiam accitum sibi matrimonio iungit imperatoremque pronuntiat.

Occupavit imperium Diogenes, qui deinceps a familiaribus dolis circumventus luminibus privatur, mortuusque in insula Prote sepelitur, cum regnasset annos tres et menses octo.

Ducæ filius Michael Parapinaces dictus imperium suscipit. patriarcha Ioanne Xiphilino vita functo, imperator Cosmam quendam monachum, qui e sancta civitate advenerat, maximo ab se propter eximias virtutes in pretio habitum elegit. cives Botaniatē in Oriente imperatorem creatum audientes regiam occupant, custodes illi imponunt; imperantem Michaelem solio pulsum, vili vehiculo cum Augusta Maria ex Alanorum genere et filio Constan-

φυρογεννήτω, καὶ πρὸς τὸν μονήρη μεταλλάττουσι βίον κατὰ τὸ σάββατον τοῦ ἁγίου Λαζάρου, βασιλεύσαντα χρόνους ζ'.

Οὕτως οὖν ὁ Βοτανειώτης Νικηφόρος παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἀναίμακτον ἀπέλαβε τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν κατ' αὐτὴν τὴν μεγάλην τρίτην, καὶ ταῖς τοῦ πατριάρχου χερσὶν τῷ βασιλικῷ 5
D ταινιοῦται διαδήματι, καὶ γυναικὶ συζεύγνυται τῇ ἑξ Ἀλαμανῶν Μαρία, τῇ τοῦ Μιχαὴλ συμβίῳ. ἐβασίλευσε δὲ ἔτη γ'.

Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς ἐβασίλευσεν ἔτη λζ' μῆνας δ', Ἰωάννης ὁ τούτου υἱὸς ἔτη κδ', Μανουὴλ ὁ τούτου υἱὸς ἔτη λη', Ἀλέξιος ὁ τούτου υἱὸς μειράκιον ἔτος α'. 10

Τοῦτον φονεύσας Ἀνδρόνικος ὁ πρὸς πατρὸς θεῖος αὐτοῦ ἐτυράνησεν ἔτη γ'. τοῦτον φονεύσας ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ἰσαάκιος ὁ Ἄγγελος ἐκράτησεν ἔτη θ'. τοῦτον ἐκτυφλώσας ὁ ἴδιος ἀδελφὸς Ἀλέξιος ἐκράτησε καὶ αὐτὸς ἔτη θ'. τοῦτον ἐκδιώξας τῆς P 186 βασιλείας καὶ Κωνσταντινουπόλεως ὁ ἀνεψιὸς Ἀλέξιος μειράκιον 15 ὢν, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰσαακίου, ἐκράτησε μῆνας ε'. τοῦτον φονεύσας ὁ ἐξάδελφος Ἀλέξιος ὁ Δοῦκας, ὁ καὶ Μούρτζουφλος, ἐκράτησε μῆνας β'. φεῦ, καὶ ταῦτα Χριστιανοὶ Χριστιανούς. καὶ πῶς ἔμελλεν ἐφρησυχάσαι ἡ δίκη καὶ μὴ παραδοῦναι ἡμῶς εἰς αἰχμαλωσίαν καὶ ἐξολόθρευσιν; ὃ καὶ γέγονε, καὶ ἡ περιβλεπτος Κωνσταν- 20 τίνου διὰ τὰς τοιαύτας ἀνοσιουργίας παρεδόθη τοῖς Ἰταλοῖς.

tino Porphyrogenneta in Studii monasterium ablegant et monachorum albo ascribunt, sabbato qui dicitur Lazari. imperio praefuit annos sex.

Hac ratione Nicephorus Botaniates praeter omnem expectationem magna feria tertia imperium occupavit minime sanguinolentum. diademate imperatorio patriarchae manibus insignitur, iungitque sibi matrimonio Alamanam Mariam, Michaelis coniugem. regnavit annos tres.

Alexius Comnenus imperium tenuit annos triginta septem menses quatuor, Ioannes eius filius annos viginti quattuor, Manuel eius filius annos triginta octo, Alexius huius filius infans adhuc annum unum.

Et trucidato Andronicus patruus imperium invasit annos tres. Andronico necato Isaacius Angelus fratris filius imperium obtinuit annos novem. Isaacium oculis spoliavit proprius frater Alexius, qui regnavit et ipse annos novem. Alexio imperio atque Cpoli pulso filius Isaacii Alexius puerulus adhuc regnum obtinuit menses sex. hunc cum occidisset patruelis Alexius Ducas, qui et Murtzuphlus dictus est, imperio praefuit menses duos. heu nos miseros! et maxime cum simus Christiani, talia in Christianos machinamur. et quam ratione divinum iudicium tot scelera laturum esset, et non esset nos captivitati et internecioni traditurum? quod et factum est, et spectatissima urbs Constantini ob similia facinora impietatesque Italica tradita est.

INDEX GRAMMATICUS.

Ἀλλοτριωφάγος 6 a.
ἀναδήσασθαι τὴν πορφυρᾶν 39 d.
ἀνδρομανία 29 b.
ἀποδευκατῶσαι ἄπερ ἐκέκτητο 9 a.
ἀρθροίτιδες ποδαλγίας καὶ χειραλγίας 46 d.
ἀχειρότενυκτος 58 b.
βασιλεύσας i. e. *βασιλέα ἀνειπῶν* 13 a.
γλωσσοτομεῖν 47 c.
δυσεντεριᾶν 42 d a.
ἔᾶσαι i. q. *καταλιπεῖν* 44 d, 56 a.
εἰσοδοξέοδοι 30 d.
ἐκκλησιάρχης 60 b.
ἐκλήπτωρ φόρων 51 d.
ἐνορκωσάμενοι 10 b.
ἐπὶ ἡμέρας 25 b. *μεθ' ἡμέρας* 43 d.
ζωογονεῖν i. q. *ζωογεῖν* 12 d.
καθαίρετης 54 d.
καθαίρησαντες 65 c.
καλήγρια 44 d.
κατασχεθεῖς εἰς τὸ ὑποδέξασθαι 38 b.

λιθομανής 52 d.
λόγον δοῦναι 41 b. *λόγον ἀπαθείας λαβεῖν* 51 a b.
μάκελ ὁ σφαγεύς 41 c.
μεγαλοπόλις 30 d.
μέσον τῆς Ρώμης 28 d.
μετὰ τοῦ κέρατος i. q. *τῷ κέρατι* 55 c.
μετεωριζόμενος 4 b.
μνημοναριοὶ 43 d.
μόδια 14 a *bis*.
μονοκρατήσας 58 a.
μονοκράτωρ 57 b.
μορφαζόμενος ἑαυτὸν Χριστός 34 d.
οἰστορηλασία 26 d.
παναισχίστως 27 a.
πλακῶσαι διὰ μαρμάρων 30 d.
ποιεῖν ἔτη 9 a d.
πρός] μικρόν τι πρὸς 65 a *bis*.
σεμνεῖα 27 b.
τελειωθῆναι i. q. *ἀποθανεῖν* 29 c, 38 d.
χρυσογράφος 51 b.

INDEX HISTORICUS.

Acephali 43 c.
Aegyptus Aegyptiorum rex 8 b.
Aesculapii aetas 11 a.
Africa unde nomen traxerit 9 d.
Alexander Alexandriae ep. 37 a.
Alexander Hierosolym. ep. 33 c.
Alexander M. Nectanebi f. 7 c.
Alexandri imperium liberi partuntur 23 d.
Alexandria 7 d.
Alexius patriarcha 60 b.

ἀλληλέγγυον 61 d.
Anastasius Dicorus vivus sepelitur 43 sq. d.
Anatolius patriarcha 41 a.
Anaxagorae aetas 22 c.
Andragathius Gratiani percussor 39 d.
Andreas Constantis percussor 47 d.
Anthimus Nicomed. 35 d.
Antiochia a Seleuco condita 23 a.
Antonius Cauleas patriarcha 56 d.

- Antonius Studita patriarcha 59 d.
 Apollinaris haeresiarcha 34 a.
 Apollonius Tyanensis 29 c.
 Aquila 30 a.
 Arcadiopolis 40 c.
 S. Arethas 44 d.
 Aristarchus Hippocrati aequalis 23 d.
 Artabanes Dario Hystaspis succedit 22 c.
 Artaxerxes Longimanus 22 c.
 Artaxerxes Memor 5 d.
 Artemius 33 d
 astrologia a Persis inventa 4 a.
 astronomiam quis primus litteris mandaverit 4 b.
 Astyages i. q. Darius Medus et Artaxerxes 21 d.
 Athanasius Iacobitarum patriarcha 46 sq. b.
 S. Autonomus 45 d.
 Baal 4 a.
 Babylas Antioch. 33 c.
 Bardesanes haeresiarcha 30 b.
 Barnabas apostolus 43 b.
 Basilides haeresiarcha 30 a.
 Basilius accubitor 59 c.
 Basilius Scamandrenus patriarcha 59 d.
 brumalia 6 a.
 C. Caesar (Caligula) Tiberii f. 26 d.
 Caesares unde vocentur 24 b.
 Callinicus patriarcha 50 b.
 Cambyses i. q. Darius 5 d, i. q. Nabuchodonosor 22 a
 Caracalus Antonino (Basso) succedit 31 d.
 Carpocrates haer. 30 a.
 Celsaeus haer. 33 c.
 Cerdon haer. 30 a.
 Cerinthus haer. 30 a.
 Chalcopratea 40 d.
 Chaldaei Hebraeorum libros comburunt 22 c.
 Chariton confessor 34 d.
 Chos Persarum rex 7 c d.
 Christi epistola 61 d. imago Edesena 57 c, Hierapolitana 58 b.
 Chrysopolis 45 d, 51 a.
 Clemens ὁ στωματεύς 31 c.
 Colossenses Rhodii 23 a.
 Commodus Severi frater 31 b.
 Constantinus Licudes 64 b.
 corus 14 d a.
 Cosmas patriarcha 65 b.
 Cosmas Tzintzilucius 62 b.
 S. crux 46 b.
 Cyprianus 32 a.
 Cyprii metropolitae Antiochensi non subiecti 43 c.
 Cyriacus patriarcha 50 b.
 S. Cyrillus 8 b.
 Dalmatarum monasterium 49 d.
 Daniel 5 c.
 Darius Arsami f. 7 d.
 Demosthenes quando vixerit 23 d.
 dictator quid 24 c.
 Didii Iuliani mors 31 c.
 Didymus Origenis sectator 44 a.
 Diocletiani mors 35 d.
 Diogenes quando vixerit 23 d.
 Dionysius Alexandriae ep. 33 c.
 Dionysius Corinthi ep. 30 b.
 Ἐλεῦσιν monasterium 63 d.
 Elesbaas Aethiopus rex 44 d.
 Empedocles 23 d.
 Euagrius Origenis sectator 44 a.
 S. Eugenia 32 b.
 Eustathius patriarcha 60 b.
 Euthymius patriarcha 56 d.
 Eutyches haer. 34 b.
 Februarius senator 6 b.
 Flavianus Romae ep. 33 c.
 forum boarium 46 a.
 Galba Antoninus 32 d.
 Galenus medicus 31 d.
 Galli quando urbem ceperint 6 b.
 Gastia monasterium 54 d.
 Georgius Boraphus 50 c.
 Georgius Maniaces 61 d.
 Germanus patriarcha 47 a, 51 d.
 Gregorius ὁ θαυματουργός 33 d.
 Gregorius ὁ θεολόγος 39 a, 58 a.
 Hebdomum 60 c.
 Heraclitus 22 c.
 Heraclius Iustiniani Rhinotmeti frater 48 a.
 Hercules Sampsoni aequalis 12 c.
 Hercules Tyrius 4 a.
 Herodoti aetas 22 c.
 Hierosolyma 8 b c.
 Homeritae 44 d.
 Homerus et Hesiodus quando vixerint 14 a.
 ἡ ὑπαπαντή quando sit coepta celebrari 44 a.
 Iacobitae 47 c.
 Iacobus Zebedaei f. 25 a.
 Ignatius ὁ θεοφόρος 30 d.
 Ignatius patriarcha 55 b.
 Ioannis baptistae reliquiae 58 b.
 Ioannes Chrysostomus 40 c.
 Ioannes evangelista et theologus 29 c, 60 c.

- Ioannes orphanotrophus 61 d.
 Ioannes patricius 49 c.
 Ioannes Xiphilinus 64 d.
 Fl. Iosephus 8 b; 10 c, 14 c d,
 27 a.
 Iosephus Bringas 58 b.
 Iuliani portus 45 c.
 Iunor Gordiani f. 32 b.
 Iunor Gordiani pater 32 a.
 imp. Iustilianus 33 b.
 Iustiniani triclinium 48 b.
 Iustinus martyr 30 b.
 Laodicea a Seleuco condita 23 a.
 Laurentius martyr 32 a.
 Leon syncellus 63 a.
 Leonidas Origenis pater 31 c.
 litteras Hebraicas quis invenerit 3 a.
 imp. Lucibius 28 d.
 Lycurgus Aesculapio aequalis 11 a.
 Macedonius ὁ πνευματομάχος 39 a.
 magiam qui invenerit 4 a.
 Magusae Persae 4 a.
 Malius urbem a Gallis captam liberat
 6 b.
 Malsabas Saracenorum princeps 51 a.
 Manes haeresiarcha 34 d.
 Manganorum monasterium 63 a.
 Manuelis monasterium 60 a.
 Marcion haeresiarcha 30 a.
 Marcus evangelista monasteriorum
 conditor 27 b.
 imp. Marcus Iunoris successor 32 b.
 S. Mariae vestis 42 c.
 Mars planeta 3 b, 4 a.
 Martinus papa 47 d.
 Martius mensis i. q. Nisan et Phame-
 noth 26 c.
 Martyrius Antioch. 42 a.
 Matthaei evangelium a Barnaba de-
 scriptum 43 b c.
 Maximilla ψευδοπροφήτις 30 b.
 Maximini mors 36 a.
 Maximus confessor 47 d.
 S. Methodius patriarcha 55 a.
 Michael Cerularius 63 a.
 Molibotum 65 a.
 Monotheletae 47 c d, 48 b.
 Montanus haer. 30 a.
 Narcissus ep. 32 a.
 Navatus 33 c.
 Nectarius 39 a.
 Negra urbs 44 d.
 Nestorius 31 c, 34 b.
 S. Nicephorus patriarcha 53 b.
 Nicolaus Chrysoverges patriarcha
 60 a.
 Nicolaus haeresiarcha 30 a.
 Nicolaus patriarcha 56 d.
 Oatum 43 d.
 olei consecratio 43 b.
 Onesimus martyr 29 c.
 Origenes 31 c.
 Orpheus eadem qua Prometheus ae-
 tate 11 a.
 Paulus Samosatensis 31 c, 34 d.
 Peribleptae monasterium 61 a.
 Petrus Alexandrinus martyr 35 d.
 Petrus fullo 43 b.
 Pherecydes quando vixerit 23 d.
 Philippi duo imperatores 32 b, 33 c.
 Philippopolin quis condiderit 32 b.
 Philippus diaconus 29 c.
 Philo Iudaeus 27 a.
 Phoenix rex 4 a.
 planetis quis nomina dederit 3 4 b.
 Polycarpus martyr 30 b.
 Polyeuctus patriarcha 58 a.
 Priscilla ψευδοπροφήτις 30 b.
 Procopius martyr 35 d.
 Prometheus Deborae aequalis 11 a.
 Prote insula 57 c, 65 b.
 Ptolemaei tredecim 23 d.
 imp. Publianus 32 a.
 purpurae inventio 4 b.
 Pythagoras Artaxerxi Longimano ae-
 qualis 22 c.
 Quintilis mensis 24 c.
 resurrectiones octo 26 c.
 Romus Romae rex 6 a. Romus et
 Remus 6 a.
 Sabatius haer. 35 d.
 Sabellius haer. 32 b.
 Salomonis libri aboliti 16 a.
 Saracenorum origo 9 d.
 Saturninus haer. 30 a.
 Seleuciam quis condiderit 23 a.
 Sergii patriarchae 47 c, 60 a.
 serpens aeneus 16 a.
 Severus haer. 34 b.
 imp. Severus M. Aurelii f. 31 b.
 Sextilis mensis i. q. Februarius 7 c,
 i. q. Augustus 24 d.
 Sibyllae aetas 16 d. Sibylla Ery-
 thraea 16 b.
 Sidus Aegypti f. 8 a.
 Sigma 62 c.
 Simon magus 27 b.
 Sisinnius patriarcha 60 a.
 Sophiae portus 45 b.
 Sophianae 45 b.
 Sperdus magus 22 b.
 Stephanus patriarcha 56 d.
 Studii monasterium 60 b, 62 c, 64 c,
 65 c.

- symbolum fidei quando recitetur 43 b.
 Symeon Clopae f. 30 d.
 Symmachus 31 c.
 Synepon haer. 33 d.
 Tarasius patriarcha 53 a.
 Tatianus haer. 30 b.
 Terbelus Bulgarus 49 d a.
 Tessarescaedecatitae 35 d.
 Theodorus martyr 35 d.
 Theodorus Mopsvest. 34 a.
 Theodorus Myxes 50 c.
 Theodorus Pharan, ep. 48 a.
 Theodotion 31 c.
 Theodotus haer. 31 c.
 Theophylactus patriarcha 57 d.
 Thessalonica a Philippo condita 7 d.
 Thucydides quando vixerit 22 c.
 Tiberias a quo sit condita 25 b.
 Timotheus apostolus 29 b.
 imp. Titi mors 28 a.
 Vespasianus Neronis f. 28 a.
 Xerolaphi columna 40 c.
 Zacharias Hierosolym, patriarcha
 46 b.
 Zagoria regio 50 a.
 Zenonis aetas 23 d.

LIPSIAE,

EX OFFICINA B. G. TRUBNERI.

GEORGII ACROPOLITAE

A N N A L E S.

RECOGNOVIT

IMMANUEL BEKKERUS.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXXVI.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 341

LECTURE 1

LECTURE 1

LECTURE 1

LECTURE 1

LECTURE 1

IMMANUELIS BEKKERI

P R A E F A T I O.

Georgius Acropolita rerum sua aetate gestarum commentarios reliquit duos, qui cum plerumque ad verbum convenient, eo differunt quod alter quae ad rem publicam pertineant tradit, alter scriptoris vitam inserit. illum Theodorus Dousa edidit, hunc Leo Allatius: utrumque iuxta ponit editio Parisiensis, malo, si quid video, exemplo: cur enim eadem bis ingerantur? equidem Allatianum libellum (A) cum Dousano (D) ita contuli ut diversam huius lectionem, quae quidem verbis aut singulis aut paucis contineretur, tanquam e codice minus integro exciperem aut, si possem, ad emendationem converterem. sic scriptoris tertia ferme parte compendi facta, commentatorum quoque depascendam ratus luxuriam et Allatii de Georgiis eorum-

que scriptis diatribam reccidi, receptam praesertim a Fabricio (Bibl. Gr. t. 10 ed. antiq., t. 12 ed. Harles.), et Melchioris Incoferi de immunitate rerum sacrarum sententiam (p. 206—215 ed. Paris.) omisi, et passim locos bene multos delevi scriptorum tum aut ineditorum aut rariorum, nunc aditu tam faciliū ut sufficere videretur, loci illi ubi reperiantur, verbo monere.

Scrib. Berolini cal. Iun. a. 1836.

THEODORIDOU SAE

PRAEFATIO.

Quod de Africa olim, mallet hodie de Graecia diceretur, ut ea scilicet nobis aliquid novi subinde suppeditaret pareretque. quod quidem te iuxta mecum optare, qui tuus est erga litteras amor, lector candide, certo certius. eecum igitur tibi sub hoc nomine votoque historicum mediae aetatis Graecum, nunquam ante hac editum, ex mea bibliotheca postliminio eductum. repertum olim in Galata (Pera vulgo) redemptumque a Georgio Cantacuzeno, ex cuius libro apographum transcriptum fuit manu Theodosii Zygomalae Nauplii ex petitione domini Georgii fratris mei P. M., qui auctorem illum inter alios Cpoli superioribus annis attulit. hic cum a me exercitii gratia pro meis viribus Latine translatus esset, vix tamen videbatur idoneus qui per virorum ora oculosque volitaret. versio rudis erat et nondum recognita; exemplar (quo unico usi sumus) ita corruptum, tot lacunis et maculis oppletum, tam denique ab omni parte culpa amanuensis (qui et ipse corrupto exemplari usus erat) vitiosum, ut nihil minus quam historia aliqua inde elici posse videretur. non mentior, lector: ad singula propemodum verba subsistendum mihi fuit et divinandum. quid quaeris amplius? fregi glaciem, quoad potui, auctorem lacerum mutilumque seposui,

ut meliori tempore reservaretur. sed cum I. MEURSIUS et P. SCRIVERIUS, geminum et incomparabile seculi nostri eruditorum iubar, operam suam in hoc auctore liberaliter offerentes non esse procrastinandum dictarent, accidit nescio quo modo ut hic liber una cum versione mea et notis nonnullis, e manibus mihi praereptus, quasi abortivus partus ante tempus nasceretur, ita tamen ut iidem illi quos dixi auctori huic corrigendo non parum lucis dederint, difficultates plurimas et inextricabiles errores explicuerint. tu interim, amice lector, tantis difficultatibus consideratis, hunc laborem meum studiumque promovendae rei historicae ex aequitate metire, et hac ipsa diligentiam meam compensa, aequi bonique consulens primam hanc Georgii Logothetae editionem: in magnis enim voluisse sat est: recogniturus eundem, si deo placet, aliquando, et luculentiorum, si vita supersit, producturus. interim esto contentus hoc Catone, et vale.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

ΧΡΟΝΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ

ΧΡΟΝΙΚΗ ΣΤΓΓΡΑΦΗ.

Τὸ τῆς ἱστορίας χρήσιμον καὶ πρὸ ἡμῶν οἱ συγγραψάμενοι διω- P 1
ρίσαντο, καὶ ἄπερ ἂν ἐκείνοις ἐπῆλθεν εἰπεῖν, ταῦτ' ἂν καὶ ἡμεῖς
ξερεῖν ἔχομεν· τί γὰρ ἂν καὶ εὔροιμεν καινότερον νόημα τοσοῦτων
ἱστορησάντων καὶ σύμπαν καλὸν τῆς ἱστορίας ἀποφηναμένων ἐν
5 τοῖς σφετέραις συγγράμμασιν; τύχα δέ, ὃ πλέον ἐκείνων ἐν τοῖς

inscr. Πόνημα χρονικὸν ἡμιτελές D. ἡ παροῦσα χρονικὴ συγγραφή
τοῦ μεγάλου λογοθέτου τοῦ Ἀκροπολίτου ἐστίν, ὃς ἐκτίσας καὶ τὸ
μοναστήριον τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως. περιέχει δὲ τὰ
μετὰ τὴν ἀλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἄχρι τῆς βασιλείας τοῦ
βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου A. prooemium tale habet D:
Τὸ τῆς ἱστορίας χρήσιμον καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν συγγραψάμενοι διωρί-
σαντο, καὶ ἄπερ αὐτοὶ ἐκείνοι εἶχον ἂν εἰπεῖν ἀπὸ τῶν πραγθέν-
των ἀναμαθόντες, ταῦτα ἡμεῖς νῦν προϊόντες ἐροῦμεν, τῶν ἱστο-
ρίαν συγγραψάμενων ὡς ἐνὸν τὸν στῦλον (τοῦ στύλου?) ἐχόμενοι,

GEORGII ACROPOLITAE

MAGNI LOGOTHETAE

A N N A L E S,

LEONE ALLATIO INTERPRETE.

Historiae commoda, qui res gestas ante nos scripsere, oratione complexi
sunt; alia nos ab illis quae ipsis in mentem venere non suggesserimus: quid
enim post tot scriptores, qui totum quod in historia est bonum monumentis
editis demandarunt, inauditum aut cuiquam novum afferemus? verum quod

νῦν προκειμένοις ἡμῖν λέξιν ἄξιον, τοῦτό γε ἂν τῆς ἡμετέρας
P 2 συγγραφῆς προβαλούμεθα. τὸ δέ ἐστιν ὅτι καινότερων ἡμῖν προ-
 κειμένων πραγμάτων, ἃ μῆπω τις γραφῆ παραδέδωκε, καινότερον
 συμβαίνει εἶναι καὶ τὸ ὠφέλιμον, ἐκείνων ἐν γνώσει τῶν ἀνθρώ-
 πων γεγενημένων ἄπερ ὁ χύδην ῥέων λόγος οὐκ ἀληθῶς ἀποφαί- 5
 νεται. οἱ μὲν οὖν τὰ καθ' ἡμᾶς ἱστορικῶς συγγραφάμενοι ἄλλην
 ἄλλος πεποιήνται τὴν ἀρχήν· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἀπὸ τῆς τοῦ κό-
 σμου γενέσεως ἤρξαντο, οἱ δὲ ἐξ ἀξιολόγου τινὸς ἀρχῆς, ἢ Περ-
 σῶν ἢ Ἑλλήτων ἢ Ῥωμαίων ἢ ἄλλου οὐτινοσοῦν τῶν ἐθνῶν, ἕκα-
 στος πρὸς τὸν ἑαυτοῦ σκοπὸν τὸ οἰκεῖον καταρτιζόμενος σύγ- 10
 γραμμι. καὶ ἡμῖν οὐχ ἥκιστα οὕτω τὰ τῆς συγγραφῆς τελε-
B σθήσεται. τὰ μὲν γὰρ ἀπ' ἀρχῆς γεγενημένα τῆς τοῦ κόσμου
 γενέσεως πολλοῖς τε καὶ πολλῶν ἐξιστορήθη, οὐ χρὴ δὲ λέγειν
 καὶ ὡς πρὸς ἀλλήλους οἱ πλείους ἠγναντιοφώνησαν τὰ τῶν βασι-
 λέων συγγράφοντες, ἀλλοιώσεις τε χωρῶν καὶ πόλεων στάσεις καὶ 15

καθὰ μιμηταὶ τοῦ καλοῦ τῆς ἱστορίας ἐθέλοντες ἐπακούειν. και-
 νοτέρων τοίνυν προκειμένων παραχθέντων πραγμάτων καὶ μῆπω ἐτι
 οὐδενὶ συγγραφῆ παραδεδομένων καινότερον συμβαίνει πως γενέ-
 σθαι καὶ τὸ ὠφέλιμον· ἐκεῖνα γὰρ νῦν διηγησόμεθα ἃ χύδην καὶ
 πολυτρόπως πολλοὶ ἐσημείωσαν, ἐκλεξάμενοι καὶ ἀναμαθόντες τὴν
 ἀλήθειαν τῶν πεπραγμένων. οἱ μὲν οὖν τῶν συγγραφέων αὐτῶν
 ἄλλην ἄλλος πεποιήται τὴν ἀρχήν, ἢ ἀπὸ τῆς γενέσεως τοῦ παντός
 ἀρξάμενοι, ἢ ἀπὸ ἀξιολόγου ἀρχῆς, ὡς Περσῶν Ἑλλήτων Ῥωμαίων
 ἢ καὶ ἄλλων, ἕκαστος πρὸς τὸν σκοπὸν ἑαυτοῦ τὸ οἰκεῖον ἐξυφαινό-
 μενος σύγγραμμα. ἡμῖν δ' οὐχ οὕτω τὰ τῆς συγγραφῆς ἡμῶν ἔσται,
 τοῦτο μὲν ὡς πολλοῖς συγγεγραμμένα, τοῦτο δὲ ὅτι καὶ πρὸς ἀλλή-
 λους ἀντιλεγόμενα, μὴ καὶ ἡμεῖς ἀντιμάχης τυχόντες τὴν ἀλήθειαν
 ἀδικήσωμεν, ὡς οἱ παραχαράσσονται ἢ οἱ τὰ βασιλικὰ κέρματα λυμαι-
 νόμενοι. οὔτε γοῦν ἀφανῆ τινὰ καὶ πολυτρόνια ἀσάφειαν ἔχοντα
 συγγράφειν ἐπιχειρήσωμεν, οὔτε πρὸς χάριν ἢ ἀπὲρ χάριαν ἢ φθόνου,
 ἢ ἄλλων (ἄλλο τι?) τῶν συσκιαζόντων τὴν ἀλήθειαν καὶ πιθανῶς
 ἢ καὶ διαλεκτικῶς ἄλλα ἀντ' ἄλλων ἀναπλαττόντων, ἢ καὶ τὰ μὴ
 ὑπάρξαντα θαναταστά μὲν ἄλλ' οὐ πιστὰ τῇ φύσει ἀναπλαττόντων,
 ἢ καὶ τὰ μικρὰ μεγαλυνόντων ἢ καὶ τὰ μεγάλα μικρυνόντων τῇ
 πανδήμῳ ῥητορικῇ, ἀλλὰ φιλαλήθως τὰ ἐμφανῆ καὶ ἐπὶ τοῖς χρό-

in re proposita dictu dignum a nobis censetur, id scriptioni nostrae praepo-
 nemus, rebus scilicet novis obiectis. nullique scriptorum enarratis novam
 quoque utilitatem nobis accedere, cum ea in cognitionem hominum veniant,
 quorum fluxo et popularis strepitus diffuso rumore veritati non recte consu-
 litur. qui itaque res nostras historia prosecuti sunt, alio atque alio initio
 facto rem inchoarunt: ex his enim nonnulli ab orbe ipso condito, alii a
 praeclaro quopiam sive Persarum sive Graecorum sive Romanorum sive al-
 terius nationis imperio exorsi, ad exitum sibi propositum scriptionem pro-
 priam direxerunt. nos etiam nihilominus narrationem nostram prosequemur.
 res quippe actas earumque cursum ab orbe condito multi ac saepe pertra-
 ctarunt. neque hic operae pretium erit disserere quantum illi in rerum ge-
 starum serie, regionum excidiis, urbium seditionibus, bellis commissis, ca-

πολέμων συρρήξεις και ἀνδροποδισμοὺς και νίκας και ἡτίαις και ὕσα τοιαῦτα συμβαίνει τοῖς καθ' ἡμᾶς. πολυσχιδῶν γὰρ τουτωνὶ τελούτων και μηδὲ παρ' αὐτῶν ἴσως τῶν ἐνεργούντων γινωσκομένων, σχολῇ γ' ἂν τοῖς ἐξιστοροῦσι τοῦ ἀλήθοῦς παντά-
 5 πιασι γενήσεται ἢ ἐπιτενεῖς. ἐκ τοῦ μᾶλλον δὲ και ὕσα τῇ κοινῇ γῆμῃ γνωρίζεται, ταῦτα τὸν ἐξιστοροῦντα παραλήψεσθαι δέον, εἰ μὴ ἀδικεῖν οὗτος ἐθελήσῃε τὴν ἀλήθειαν ὡς οἱ τοὺς ὀβολοὺς κερματίοις ἐλλυμαιόμενοι ἢ και παραχαράττειν βουλόμενοι. οὔτε
 10 γοῦν πρὸς χάριν οὔτε πρὸς φθόνον, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς μῖσος ἢ και πρὸς εὐνοίαν συγγράφειν χρεῶν ἐστὶ τὸν συγγράφοντα, ἀλλ' ἱστορίας μόνον χάριν και τοῦ μὴ λήθῃς βυθῶ, ἣν ὁ χρόνος οἶδε γενῶν, πικροδοθῆναι τὰ ὑπὸ τινων γεγενημένα, εἴτ' ἀγαθὰ εἴτε φαῦλα τυγχάνοιεν. ἀρχὴ δὲ ἡμῖν γενέσθω ἢ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἄλωσις, οὔτω τοι περιφανῆς και γνώριμος οὕσα σύμπασιν
 15 ὡς μηδὲ ἐν εἶναι τῶν ἐθνῶν ὃ μὴ ταύτην ἐγνώρισεν.

νοῖς εἰπεῖν ἡμῶν πεπραγμένα, ἐξ ὧν ἄλλα μὲν ἀπὸ τῶν ἀκριβῶς εἰδότεων ἠκούσαμεν και πεπληροφορημέθα, ἄλλα δὲ ἀπὸ σημειωμάτων τῶν σπουδαιοτέρων, ἄλλα δὲ και εἶδομεν και ἐνωσίσθημεν, νέα εἰπεῖν και πρόσφατα, ἐν οἷς ἀλήθεια γυνωῶς ἀναγράφεται, ὡς ἐπὶ στήλης ὁ ἀνδρίας και τὰ βασιλικὰ ἀπειμονίσματα τῆς μνήμης χάριν ἐπὶ στήλων ἢ ζωγραφούμενα ἢ πλαττόμενα ἢ ἐγγλυφόμενα, ἀνά τε τοὺς πολυανδρείους τόπους και φόρους και συνελύσεις τετεχνουργημένα ἀνεστηλωμένα τε και ἰσχυρῶς ἐνιδρυμένα. ἀρχὴ δὲ ἡμῖν γενέσθω τοῦ παρόντος συγγράμματος τῆς ἱστορίας ἀλώσεως Λατίνων ἢ τῆς πασῶν μὲν πόλεων εὐτυχεστάτης, προκαθημένης και βασιλίδος, τῆς Κωνσταντινου, τοῦ Βύζαντος ποτέ, νῦν δὲ δυστυχεστάτης, ὡς ἐμφυλίοις κάκοις ἐντροσύνης και πράγμασι γειτονικοῖς καθὰ εἰπεῖν κυκλομερῶς και ἀπανταχόθεν πολιορκηθείσης, ἵνα τὴν ταύτης κάρην εἴπω τὴν κομόφσαν και χαρίτων συρμάδας τὰς παντοίας κλινοῦσι, και διαμεριοῦνται τὸν ταύτης πλουτισμόν. ἦν δὲ (δῆ?) ἄλωσιν δονησασαν ταραχαῖς πολέμοις ἀνδροκτασίαις αἰχμαλωσίαις, και ἐνωτισθείσαν ἀπανταχοῦ ἔθνεσιν ἅπασι και σύμπασι φάναι, φῆμῃ, ὡς θεὰ τις καθ' Ὀμηρον και αὐτῇ, και τὰ πρὸς ἀλλήλους ἐρωτήματα τὰ συνήθη ἀνθρώπων και διηγῆματα ἐποίησε γνωρίμον και διάδηλον.

ptivitatibus, victoriis, cladibus et huinsecmodi generis aliis asserendis inter se dissentiant: cum enim varia sint ac multiplicia, adeo ut neque victoribus ipsis, ut ipse suspicor, innotescant, qui id fieri potest ut incorruptam fidem nudamque veritatem ab historicis expectemus? immo scriptori quae fama plurimorum celebrantur assumenda sunt, ni veritatem, quemadmodum qui obolos frustulis depravant aut adulterant, contaminare velit. non itaque gratia aut invidentia, non amore aut odio, sed cognitionis tantum causa, ut ne quae a nonnullis gesta sunt, sive illa prava sive bona, memoria hominum dilapsa oblivione, quae tempore irrepit, obruantur, scribenda historia est. narrationis nobis principium sit Copolis expugnatio, urbis sane conspicuae omnibusque notae, et cuius nomen in humano genere nemo est qui non teneat.

2. Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ἀδελφοῦ τελοῦντος τοῦ προβε-
 βασιλευκότος Ἰσαακίου, Ἀγγέλων καὶ ἀμφοῖν ὀνομαζομένων, τὰ
 D τε τῶν Ῥωμαίων τότε διθύνοντος σκῆπτρα, οἱ ἔξ Ἰταλίας κατὰ
 τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐξεστράτευσαν. ἡ δὲ αἰτία τοιάδε. κατ-
 ἔβαλε μὲν τῆς ἀρχῆς τὸν ἀδελφὸν Ἰσαάκιον ὁ προειρημένος Ἀλέ- 5
 ξιος καὶ οἱ τὰς ὕψεις ἐπήρωσε, καὶ ἦν τὸ ἀπὸ τοῦδε τῆς τῶν Ῥω-
 μαίων κρατήσας ἀρχῆς· ὑπῆρχε δὲ τῷ Ἰσαακίῳ υἱὸς ἐκ τῆς προ-
 τέρας αὐτοῦ γυναικὸς γεννηθεὶς, τὸν μείρακα ἤδη ἀμείβων, ὃς
 δυσανασχετήσας τῇ τοῦ πατρὸς παροινία τὴν φυχὴν τε μηχανη-
 σάμενος ἐπὶ τὴν Ῥώμην χωρεῖ καὶ τῷ ταύτης ἀρχιερεῖ ἑαυτὸν 10
 προσορίπτει, λιπαρῶς τε τούτῳ προσκειόμενος τὴν πατρικὴν ἐκδι-
 κησιν ἐπιζητεῖ. ἐπεὶ δὲ τῷ τότε τύχοι πλήθην πολλὰ εἰς ἓν συνα-
 χθῆναι τῶν Ἰταλῶν, οἱ μὲν ἔξ αὐτῆς Ἰταλίας οἱ δὲ ἐκ τῆς τῶν
 P 3 Φράγκων ἀρχῆς, ἐκ δ' Ἑνετῶν ἕτεροι καὶ ἔξ ἄλλων ἄλλοι, καὶ
 ἡ πρόφασις εἰς ἐλευθερίαν τῆς Ἱερουσαλήμ ἀπελθεῖν, ὅπου ὁ κ- 15
 ριακὸς τυγχάνει τάχος, ἦν δὲ ὁ τούτους συναθροίσας ὁ ἀρχιερα-
 τικῶς τῆς πρεσβυτέρας προϊστάμενος Ῥώμης, ὃν, ὡς προειρήκειν,
 ἵπερ τῆς πατρικῆς ἀρχῆς ὁ τοῦ Ἰσαακίου ἐξελιπάροι υἱὸς, ταῖς
 παρακλήσεσι τοῦ παιδὸς δυσωπηθεὶς ὁ πάπας, μάλιστα δὲ ταῖς
 ἵποσχέσεσιν (ἐτύγχανον γὰρ ἀδραί), παραδίδωσι τὸν παῖδα τοῖς 20
 ἡγεμόσι τῶν στρατευμάτων, ὡς ἂν αὐτὸν τῆς προκειμένης ἐκνεύ-

1 τοῦ Κομνηνοῦ — τὰ τε] τοῦ Ἀγγέλου τὰ D 5 ὁ προειρημέ-
 νος Ἀλέξιος om D 6 καὶ ἦν — ἀρχῆς om D 7 ἐκ — ἀμεί-
 βων om D 10 περὶ vulgo 11 προσορίπτει, πατρικὴν ἐκ-
 δίκησιν ἐπιζητῶν, omissis reliquis, D 13 τῶν Ἰταλῶν om D,
 εἰς Ἰταλίαν interprets 14 ἕτεροι add D 16 συναθροίσας —
 19 μάλιστα] ἀθροίσας ὁ πάπας, ὃς ταῖς παρακλήσεσι τοῦ παιδὸς
 καταδυσωπηθεὶς, μᾶλλον D,

2. Alexio Comneno, Isaacii, qui ante imperium rexerat, fratre, (utri-
 que Angelo nomen fuit) Romani imperii sceptrā tenente, Itali (Polim ducto
 agmine invaserunt, expeditionis causa haec fuit. Alexius Isaacium fratrem
 imperio spoliatum obcaecat, indeque Romanorum dominatum occupat: sed
 Isaacii filius e priore illi uxore susceptus, tum primum e pueris excedens,
 facinus patratum in parentem aegre ferens, fugam meditatus Romam appu-
 lit, et ad pedes pontificis provolutus impenseque exorans acrius ad ulciscen-
 das paternas iniurias incumbabat. sors tunc tulerat ut complures in Italiam,
 non ex Italia modo sed ex dicione Gallica, aliique ex aliis locis (nec deerant
 Veneti) in unum convenirent, eo nomine ut Hierusalem, ubi dominicum erat
 sepulcrum, suo accessu in libertatem vindicaret, eos in eundem locum
 coegerat, qui tunc tanquam summus sacerdos seniori Romae praecerat; quem,
 uti dixeram, pro paterno imperio recuperando Isaacii filius supplici oratione
 exorabat. adolescentis precibus, imo promissorum (neque enim exigua pol-
 licitus fuerat) expectatione motus copiarum ducibus juvenem committit, ut

σαντες τῷ πατρικῷ ἐγκαταστήσαιεν θρόνῳ, ἀναλώματά τε παρ' αὐτοῦ λάβοιεν ὅποσα ἂν καθ' ὄδον ἀναλώσαιεν καὶ ὅποσα περὶ τὴν Κωνσταντίνου βραδύναντες. ἀνήχθησαν οὖν οὗτοι τριήρεσι τε καὶ ναυσὶ κοίλαις. ἐπεὶ δὲ τῇ Κωνσταντίνου προσώκειλαν εὐ-
 5 τυχῶς ἐν πνεύμασι φοροῖς πεποιημένοι τὴν ἄνοδον, γνωρίζουσι B τοῖς ἐκεῖ τὸν παῖδα, τὴν ἀδικίαν, τὰ διὰ ταῦτα τοῦ Ῥώμης ἐν-τάλματα. μέχρι μὲν οὖν τινὸς λόγοι τε ἕξ ἀμφοτέρων ἐγγένοι-σαν τῶν μερῶν καὶ μάχαι κατὰ χερσὸν ἰσχυραί, ξυμβάσεις τε ἐκ πρεσβεϊῶν οὐδ' ὕλως συνέβαινον. ἐπεὶ δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος τοῖς
 10 τοιούτοις ἀπώκνησε πράγμασι, μάλιστα δέ γε ἀπειροῦχε τοῖς ἐντὸς εἰς σύγχρῳσι ἀποβλέπουσι καὶ νοσοῦσι τὸ ἕστατον, τὰ πάντα χαί-ρειν ἕασας φυγῇ ἐχρήσατο ἐκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ, τοῦτο δὲ προσειπὼν, ὡς οἱ ἀκηκόυτες ἔφασκον, τὸ "Δαβὶδ φυγῶν ἐσώθη,"
 15 προσεπαγόμενός τε καὶ τὴν γυναῖκα καὶ χρήματα τοῦ βασιλικῷ C ταμιεῖου ἱκανά. (3) ἐπεὶ γοῦν οὗτος ἕξῃ τῆς Κωνσταντίνου, πρεσβεύουσι πρὸς τοὺς Ἰταλοὺς οἱ οἰκήτορες, ὡς ἂν ὁ τοῦ Ἰσαακίου Ἀλέξιος, δι' ὃν, ὡς ἐδόκει, τὸ μάχιμον ἦν, ἐντὸς εἰσαχθεῖη καὶ βασιλεὺς ἀναγορευθεῖη. εἰσάγεται γοῦν εἰς τὴν πόλιν ὁ παῖς ἐπὶ ταῖς προτέραις συνθήκαις, αἷς ὑπέσχετο τοῖς ἀναβιβάσασιν
 20 αὐτὸν Ἰταλοῖς, καὶ βασιλεὺς παρὰ παντὸς ἀναγορεύεται τοῦ λαοῦ.

1 καταστήσαιεν D 4 τε om D εὐτυχῶς — ἄνοδον
 post κοίλαις ponit A, πεποιημένοι τὴν ἄνοδον om D 6 ἐκέισε D
 7 ἕξ ἀμφοτέρων post μάχαι, omissis τῶν μερῶν et κατὰ — συνέ-
 βαινον, D 10 γε om D 12 ἐκὼν — θυμῷ om D δὴ
 et 13 ὡς — τὸ et 14 προσεπαγόμενός — Κωνσταντίνου om D
 16 Ἰσαακίου υἱὸς Ἀλέξιος D 17 δι' — ἦν om D 18 ὁ παῖς
 et 19 προτέραις om D.

eum de via decedentes paterno solio restituerent, sumptus sive in itinere sive apud Byzantios mora impensos ab ipso susciperent. triremibus itaque et navibus conscensis, secundissime rapacibus ventis acti Cpolim perveniunt: ibi manifestant adolescentem, patrata scelera, unde enata iussa pontificis ante oculos omnium proponunt. congressi sunt per breve tempus; colloquia inter ambas partes processerunt; praeliis nec contemnendis ad urbem decernunt. sed legationibus irritis gravius dissident. his imperator Alexius animum despondens, quin imo tractationibus civium confusis illis quidem ac lubricis diffidens, contemptis neglectisque omnibus fugam arripuit, sponte quidem, sed illubenti animo, cum illud enuntiasset, ut auriti testes referunt, "David fuga salutem sibi peperit", una secum et uxore et ingenti pecuniarum vi ex imperatorio aerario avecta. (3) eo itaque Cpoli egresso legationem cives ad Italos mittunt, ut Isaacii filius Alexius, cuius causa, ut videbatur, ad arma profectum erat, invecus imperator acclamaretur. quare adolescens, quibus se devinxerat deducentibus Italis, condicionibus introducitur, et uno omnium ore imperator

ἦσαν οὖν τὸ ἀπὸ τοῦδε οἱ τε πολῖται οἱ τε Ἴταλοὶ τῷ δοκεῖν εἰρη-
νεύοντες, τῶν μὲν Ἴταλῶν ἀπαιτούντων τὰς ὑποσχέσεις καὶ τὰ
ἀναλώματα, τῶν δὲ οἰκητόρων τῆς πόλεως ὑπὲρ ἀριθμὸν ἡγουμέ-
D των τὸ χρῆμα, καὶ δισχυριζομένων ὡς οὐκ ἂν ἔχοιεν τοσαῦτα
τοῖς Ἴταλοῖς ἐπιδοῦναι. συνέβη δὲ τῷ τότε καὶ γογγυσμὸν ἐν τῇ 5
πόλει τούτου χάριν γενέσθαι· ὁ γὰρ πατὴρ Ἀλέξιου ὁ Ἄγγελος
Ἰσαάκιος (ἔτι γὰρ περιῆν τῷ βίῳ, κἂν ἀπῆρε μετὰ μικρόν) μήπω
ἀλούστis τῆς Κωνσταντίνου γνώμην δέδωκεν ὡς τῶν ἱερῶν κειμη-
λίῳν συνάθροισιν γεγενῆναι τὰ πρῶτα, ἐκεῖθ' ἐν τε ἄρξασθαι τοῦ
πρὸς τοὺς Ἴταλοὺς χρέους, τὸ δὲ ἐλλεῖπον ἐκ τῶν βασιλικῶν τα-10
μειῶν δοθῆναι καὶ τῶν οἰκητόρων τῆς πόλεως. ἐν τῷ μεταξὺ δὲ
τῆς ἀμφισβητήσεως οὔσης καὶ ἕξ ἑκατέρων τῶν μερῶν ἀφικνου-
μένων τῶν πρέσβων, φρονέεται ὁ καὶς τοῦ Ἰσαακίου Ἀλέξιος
P 4 παρ' Ἀλέξιου τοῦ Λούκα, ὃν πρωτοβεστιάριον οὗτος τετιμῆκεν,
οἱ δὲ τῆς πόλεως εἰς τι τῶν αὐτοῦ ἐπιμεμφόμενοι Μούρτζουφλος 15
ἐξάλουν. ἀνηγορεύθη γοῦν παρὰ τῶν πολιτῶν ὁ ῥηθεις Ἀλέξιος
Μούρτζουφλος βασιλεύς. τοῦ τοιούτου γοῦν χάριν ἐπὶ πλέον μα-
νέντες οἱ Ἴταλοὶ ἄσπονδον τὴν ἔχθραν κατὰ τῶν Κωνσταντινου-
πολιτῶν ἐποίησαν. συνέβη δὲ καὶ ἕτερόν τι γενέσθαι τοῖς πολι-
ταις βούλευμα ἐπαῖνον ἄξιον. τοὺς γὰρ Λατίνους, οὓς οἰκίτη-20
ρας εἶχεν ἡ Κωνσταντίνου, οἱ προύχοντες καὶ τῶν ἐν τέλει συνε-
βουλεύσαντο ἀποπέμψαι τῆς πόλεως, ὡς μὴ ἐπιβούλους αὐτοὺς

1 ἦσαν — εἰρηνεύοντες om D 2 τὰς ὑποσχέσεις ἀπαιτούν-
των D 3 an ὑπεράριθμον? 6 τούτου χάριν post καὶ D
7 ἔτι — μικρόν om D 10 τοῦς om D 12 πρέσβων ἀφι-
κνουμένων D 16 οὖν D 17 τοῦ τοιούτου] τούτου D
19 πεποιήκασι D 21 Κωνσταντινούπολις D.

salutatur. erant interim cives cum Italis imagine tantum pacis et amici-
tiae specie concordēs, cum Itali promissa impensasque acrius reposcerent,
cives earum summam subducta ratione immanem esse existimarent, mini-
meque se eam persolvere posse contenderent. interea novae turbae Byzan-
tiii concitatae sunt. pater enim Alexii Angelis Isaacius, licet ex urbe decli-
nasset, adhuc in vivis, paululum antequam Byzantium caperetur, senten-
tiam tulerat ut ex donariis sacris in unum collectis divenditisque Italis debi-
tum primum reponeretur; si quod deesset, ex aerario, civiumque facultati-
bus persolveretur. dum inter se dissident et hinc illincque legati mittuntur,
filius Isaacii Alexius ab Alexio Duca, ab hoc eodem Isaacii filio protovestia-
rii dignitate insignito, et a civibus, nescio quid illi vitio vertentibus, Mur-
tzuphlo dicto, obtruncatur. Murtzuphlo postea imperator non dissentiente
populo eligitur. hinc magis ac magis Itali in furorem acti graves ac sempi-
ternas inimicitias in Byzantinos susceperunt. per idem tempus laudabili con-
silio a civibus deliberatum est: nam qui praeerant et dignitatibus praefulge-
bant, decrevere ut Latini, qui Cpoli veluti accolae sedem posuerant, urbe

ἐντὸς ἔχοιεν· οἱ δὲ αὐτόμολοι πρὸς τοὺς πολεμίους χωροῦσι χιλι-
στῆες πολλαί, ὄρκοις ἀρρήκτοις τὸ πρῶτον τοὺς πολίτας πληροφο- **B**
ροῦντες μὴ ἂν ποτε μελετῆσαι κατ' αὐτῶν προδοσίαν, συναποθα-
νεῖν δὲ εἰ συμβαίῃ αὐτοῖς ὡς ἰθαγενεῖς καὶ αὐτόχθονας. καίτοι
5 καὶ γυναῖκάς τε καὶ παιδία διδόντες ἐν ἀσφαλεστέροις ταῦτα τό-
ποις ἀπαγαγεῖν οὐκ ἔπεισαν. ἐξεληθόντες δὲ πολλὰ τοῖς ἐναντίοις
συνήραντο ἅτε πλῆθος πολὺ ὄντες καὶ εἰδήμονες τῶν πραγμάτων.

4. Τεσσαράκοντα γοῦν παρῆλθον ἡμέραι, καὶ ἕλω παρὰ
τούτων ἢ Κωνσταντίνου, ἔτους μὲν ὄντος ἀπὸ γενέσεως κόσμου
10 ψυιά, β' τοῦ Ἀπριλλίου ἄγοντος· τῷ γὰρ ε' ἔτει Μαΐου ὄντος
τῇ πόλει προσώρησαν, ἐν ἔνδεκα δὲ μηνὶ συνέβη γενέσθαι τὴν
πόρθησιν. καὶ ἡ μερίστη καὶ περιφανεστάτη πόλις ἕλω, ἐνόσ,
ὡς φασιν, ἢ καὶ δύο ἐπιπηδησάντων πρῶτον τῷ τείχει ἀπὸ κλί-
μακος εἰς ἰσθὸν κειμένης μερίστης κοίτης νηός. ὅσα μὲν οὖν συν- **C**
15 ἔβη τῇ πόλει, μακροτέρων ἂν εἴη ταῦτα λόγων καὶ οὐ πρὸς τὴν
παρούσαν ὑπόθεσιν· πάντως δὲ νοεῖν ἔξεστι πᾶσιν ὅποσα ταῖς
αἰχμαλωτιζομέναις πόλεσιν ἐπιπέτωκε πάθη, θόνοι ἀνδρῶν, γυ-
ρτικῶν ἀνδραποδισμοί, σκυλεύσεις, οἰκιῶν κατασκάψεις, τὰλλὰ
τε πάντα ὅποσα μυχίους ἔργον καθέστηκεν. ἐπεὶ γοῦν ἐγκρατεῖς
20 γεγόνασι τῆς πόλεως οἱ Ἴταλοί, ὡς ἔξ ὑπερδεξίων ὁρμώμενοι τὴν

1 οἱ — τὸ] καὶ τὸ D 2 πληροφοροῦντας D- 4 συμβῆ D
5 τε om D διδόντες et ταῦτα om D 8 παρῆλθον
γοῦν D 9 Κωνσταντινούπολις D ἔτους — ψυιά
om D 10 ἄγοντος τοῦ Ἀπριλλίου D 12 καὶ περιφαν-
στάτη om D 13 πρῶτον add D 15 ταῦτα om D 20 τῆς
πόλεως γεγόνασιν D post Ἴταλοί D διὰ τὰς ἀμαρτίας, ὡς
ἦσαν οἱ ἄγιοι τρεῖς παῖδες ποτε καὶ συνάδει καὶ πᾶσα ἡ θεία γραφή,

pellerentur, ne Byzantini internis insidiis appeterentur. illorum multa mi-
lia in hostes transfugiunt, licet prius fidem suam solemnī iureiurando obliga-
rent nunquam se in cives proditorem medituros, commorituros potius, si
opus fuerit, veluti domesticos et indigenas: imo cum uxores ac filios trade-
rent, ut securioribus locis custodirentur, non suasere. hi urbe egressi,
multi nimium rerumque periti, re et opera et consilio quam plurimum hostes
iuverunt.

4. Post quadraginta itaque dies exactos Cpolis ab istis expugnatur
anno ab orbe condito 6711, duodecimo mensis Aprilis. decimo namque
anno mense Maio ad urbem applicant, et mense undecimo diripiunt. sicque
maxima urbium ac celeberrima capta est, uno aut altero, ut rumor incre-
buit, e scala malo navis maximae adnexa in muros insilientibus. quae vero
mala urbs subiit, prolixiorem poscunt orationem longaeque sunt ab hoc argu-
mento. ad ea porro quisque animum defixerit, quae in excidio ac direptione
urbium accidunt, caedes hominum, mulierum captivitates, praedas, domo-
rum effossiones, cetera omnia, quibus gladii scelere ac facinore in hostes
desaeviunt. Itali devicta urbe, veluti e loco superiori impetu facto, occi-

τε δυσμὴν πᾶσαν κατέδραμον, ἀλλὰ δὴ καὶ τῆς ἐξῆς μέρος οὐκ ἔλαττον. πρῶτα μὲν οὖν χειροῦνται τὰ τῆς δυσμῆς, πάντων ὑποφειγόντων αὐτοὺς ὡς ὑπὸ τινος Θεηλάτου ἐλαυνομένων πληγῆς.

5. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἀλέξιος ὁ Ἄγγελος, ὃν ἀποδρᾶ-5
 D ναι ὁ λόγος εἰρήκει τῆς Κωνσταντίνου, ἐπὶ τὴν Φιλιππούπολιν ἀφικόμενος καὶ μὴ πρὸς τῶν οἰκητόρων δεχθεὶς ἐπὶ τὴν Μοσυνούπολιν ἀφικνεῖται, κάκεισε τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο. Ἀλέξιος δὲ ὁ Δούκας, ὃς τὸν υἱὸν τοῦ Ἰσαακίου ἀπέκτεινε, βουλόμενος ἐκ κήδους αὐτῷ προσαρμόσασθαι ἅμα τε τὸν τοῦ Ἰσαακίου υἱὸν 10 πεφόνευκε καὶ ἅμα τὴν τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου θυγατέρα Εὐδοκίαν προσηγάγετο εἰς γυναῖκα, ὑστάτην οὖσαν τῶν θυγατέρων ἐκείνου. τρεῖς γὰρ ὑπῆρχον αὐτῷ, καὶ ἡ μὲν πρώτη Εἰρήνη κατωνομάζετο, ἦν καὶ ἀνδρὶ συνῆξεν Ἀλεξίῳ τῷ Παλαιολόγῳ, ὃν καὶ δεσπότην
 P 5 τετίμηκεν· ἀλλὰ προήγετο οὗτος τῆς Κωνσταντίνου ἀλωσείως. 15 ἡ δὲ δευτέρα ἐκαλεῖτο Ἄννα, εἰς ἣν Θεόδωρον τὸν Δάσκαριν ἐπεγάμβρυσεν. ἡ δὲ τρίτη Εὐδοκία κατωνομάζετο, ἦν πρὸ καιροῦ ὁ πατὴρ αὐτῆς τῷ κράλῃ Σερβίῳ συνῆξεν. ἐπὶ τινι δὲ πάθει, ὡς ἔφασκον, ταύτην οὗτος φωράσας ἐπὶ τὸν πατέρα πάλιν ἐκπέμπει, καὶ ἔμενεν οὕτως. ταύτην εἰλήφει ὁ εἰρημένος Δούκας Ἀλέ- 20 ξιος, τὴν οἰκίαν καταλιπὼν γαμετήν. ὡς γοῦν παρὰ τῶν Ἰταλῶν ἐάλω ἡ Κωνσταντίνου, ἀπέδρα καὶ οὗτος ἐκεῖθεν, ἐπιφερόμενος καὶ τὴν σύζυγον Εὐδοκίαν. μαθὼν δὲ ὡς ἐν Μοσυνουπόλει

3 ὡς om D	6 Κωνσταντινουπόλεως D	6 et 7 περὶ vulgo
8 τὰς om D	12 εἰς γυναῖκα προσηγάγετο D	15 ἀλω- σεως] πόλεως D
17 κατωνομάζετο om D	19 ταύτην ante ὡς D	20 ἔμενεν] ἦν D
21 Ἀλέ- ξιος] ὁ Μούρτζουφλος D	22 Κωνσταντινούπολις D.	

dentis oram omnem et orientis partem non minimam excurrere. primum occidentis partes, fugientibus omnibus tanquam ira caelitem invectum malum eos abigeret, in deditionem subigunt.

5. Imperator Alexius Angelus, quem antea Cpoli declinasse commemoraveram, Philippopolim veniens nec ab accolis exceptus Mosynupolim confugit, ubi moras trahebat. at Ducas Alexius, qui filium Isaacii peremerat, illius affinitatem ambiens, statim atque Alexium iugulavit, imperatoris Alexii filiam Eudociam, filiarum illius postremam, sibi in matrimonio iunxit. tres etenim filias susceperat, quarum prima Irene Palaeologo, qui despotae dignitate honestatus ante direptionem urbis vitam finierat, collocatur; secunda Anna Theodoro Lascari desponsa; Eudociam tertiam impuberem adhuc nec maturam viro crali Serviae nuptam dederat, quam ille, ut aiebat, nescio in quo deprehensam patri remisit, cum quo aetatem degebat. eam Ducas Alexius, exclusa propria, uxorem duxit. sed potitis Italis Byzantio inde secum inter alia uxorem deferens excessit, certiorque factus Mosynu-

τὰς διατριβὰς ποιῆται ὁ πενθερὸς αὐτοῦ βασιλεὺς Ἀλέξιος, θαρ-
 ρούντως πρὸς αὐτὸν ἀπῆει. ὁ δὲ τοῦτον πολλῶν τε ἄλλων χάριν
 καὶ οὐδὲν ἦτιον τῆς θυγατρὸς ἐμισούτετο. κηδεστίας οὖν ὑπο- **B**
 δὺς προσωπεῖον ὑποδέχεται τὸν Ἀλέξιον, λουτρόν τε εὐτρεπίσας
 5 ἅμα τῇ θυγατρὶ λουθῆναι τοῦτον προστέταχεν. ἐντὸς οὖν τοῦ
 λουτῆρος γενομένου τοῦ Ἀλεξίου ἐπεισπίπτουσι ἀθρόως αὐτῷ οἱ
 τοῦ βασιλέως Ἀλέξιοι ὑπηρεταί, κἀκεῖσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ
 ἐξορύττουσιν. ἔφρασκον δὲ οἱ ξυνηχόντες ὡς ἡ θυγάτηρ ἐσιῶσα
 παρὰ τὴν θύραν τοῦ λουτροῦ τὸν πατέρα ὕβρεσιν ἔπλυνε, κἀκεῖ-
 10 νος ταύτην τῆς ἀναιδείας καὶ τῆς ἀσελοῦς ἀγαπήσεως ἐλοιδορεῖ.
 τυφλὸς οὖν γεγονὼς ὁ δηλωθεὶς Δούκας Ἀλέξιος περὶ τὰ τῆς Μο-
 σσυνοπόλεως ἐπλανᾶτο μέρη, ἀλήτης διερχόμενος τὰ ἐκεῖσε. ὁ
 δὲ βασιλεὺς Ἀλέξιος ἀπάραις ἐκεῖθεν ἐπὶ τὰ μέρη τῆς Θεσσαλονί- **C**
 κης ἐχώρει. ἐπεὶ δὲ ἐξώρμησαν τῆς Κωνσταντίνου οἱ Ἴταλοι καὶ
 15 ἀπῆλθον περὶ τὴν Μοσσυνοῦπολιν, εὐρόντες ἐκεῖσε τὸν Μούριζου-
 γλον εἰς τὴν Κωνσταντίνου ἀπήγαγον, τοῦ δὲ δηλωθέντος αὐτοῦ
 μιάσματος ἀμνύμενοι, ὅπερ εἰς τὸν νῆον Ἰσαακίου τοῦ βασιλέως
 εἰσγόματο, κρημνῶδει θανάτῳ τοῦτον καταδικάζουσιν· εἰς γὰρ
 τὸν μέγιστον ἀνάξαντες κίονα, οὗ Ταῦρος ἢ κλησίς, κάτω βάλ-
 20 λουσι. καὶ τοιοῦτον μὲν τὸ τέλος αὐτοῦ, ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξιος
 εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ἀφίκετο.

4 καὶ λουτρόν εὐτρ. **D** 5 γενομένου τοῦ λουτῆρος οἱ τοῦ βα-
 σιλέως Ἀλεξίου ἐπεισπίπτουσι αὐτῷ ὑπηρεταί **D** 7 αὐτοῦ
 add **D** 11 δηλωθεὶς om **D** 13 περὶ vulgo 16 Κων-
 σταντινούπολιν **D** δηλωθέντος αὐτοῦ om **D** 17 ὁ εἰς
 τὸν Ἰσαακίου πεποιήκειν νῆον **D** 18 κρημν. — ἀφίκετο] ἐκ
 Ταύρου κρημνίζουσι τοῦ κίονος **D**.

poli imperatorem Alexium socerum immorari alacri ad eum animo festinat; qui multis aliis titulis, sed filiae potissimum causa ab eodem abhorrebat: affinis nihilominus personam induens Alexium excipit, praeparatoque lavacro ut una cum filia lavaret iussit, balneumque ingressum Alexium imperatoris Alexii administri impetu facto invadunt et luminibus spoliunt. traditum est ab oculatis testibus filiam ad balnei fores stantem patrem iniuriis lacessere, contra eam a patre pro impudico atque flagitioso amore proscindi. obcaecatus itaque Ducas Alexius apud Mosynupolim et loca vicina palans vagusque oberrabat; et imperator Alexius inde deflectens Thessalonicam contendit. Itali vero Cpoli excedentes, circaque Mosynupolim immorantes, compertum Alexium Murtzuphlim Cpolim avexere, scelusque quod in imperatoris Isaacii filium ediderat ulciscentes auctores fuere ut praiceps adigeretur: namque in columnam maximam, cui Tauro nomen est, sublatum egere praecipitem et hic finis vitae illius fuit. sed imperator Alexius Thessalonicam venit.

6. Τῆς οὖν πόλεως κυριεύσαντες οἱ Ἰταλοὶ ἄδειαν δεδώ-
 κασι τοῖς ταύτης οἰκήτορσι τοὺς θέλοντας μένειν τε καὶ ὑπὸ χεῖρα
 εἶναι αὐτῶν, τοὺς δὲ μὴ ἀκολούτως ἀπέροχεσθαι ὅπη ἂν βούλοιντο.
 D ἐξήρχοντο τοίνυν οἱ μὲν φανερώς οἱ δὲ καὶ κρύφα, ὅσοι τῶν πε-
 ριφανεστέρων ἐτύγχανον. ὁ μὲν οὖν Λάσκαρις Θεόδωρος προεξ-5
 ελθεῖν πέφθακεν ἅμα τῇ γαμετῇ Ἄννη, ὃν γαμβρόν ὁ λόγος φθά-
 σας ἐδήλωσε τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τελεῖν, καὶ δεσπότην ὑπ' ἐκεί-
 νου τετιμημένον. ἀπελθὼν οὖν οὗτος μετὰ τῆς σφετέρας γυναι-
 κὸς καὶ τῶν τέκνων (ὑπῆρχον γὰρ αὐτῷ θυγάτρια τρία, ὧν ἡ
 μὲν πρώτη Εἰρήνη ἡ δὲ δευτέρα Μαρία ἡ δὲ τρίτη Εὐδοκία κατ-10
 ωνομάζοντο) καὶ ἐπὶ τὴν Νίκαιαν πόλιν γενόμενος παρεκάλει
 τοὺς Νικαιεῖς ἕσω τοῦτον τῆς πόλεως δέξασθαι καὶ ὡς κυρίῳ
 προσανέχειν αὐτῷ. οἱ δὲ οὐκ ἐδέχοντο. λιπαρώς γοῦν ὁ Λά-
 σκαρις τούτοις προσκειμένος, καὶ κἂν τὴν γυναῖκα μόνην δέξα-
 σθαι ἐκδυσωπῶν, μόλις ἐς τοῦτο πειθηνίους ἐγνώρισεν. ἀφείξ 15
 P 6 οὖν τὴν γυναῖκα οὕτως κατὰ Νίκαιαν διήρχετο τὰ περίξ Προῦσης
 τε καὶ τὰ περὶ αὐτήν, ὅπως τε ὑπὸ χεῖρα ταῦτα ποιήσαιο καὶ ὡς
 βασιλεὺς ἀντὶ τοῦ πενθεροῦ Ἀλεξίου τούτων κατάρξειεν. οὗ δὲ
 καὶ τετύγχε· καὶ γὰρ ἐν τῷ μεταξύ καὶ ἐπὶ τὸν Περσάρχην ἀφί-
 κετο συνήθη τούτῳ τελοῦντα, καὶ συμμαχίαν προσεῖληφε, καὶ 20
 τὰ πρὸς σκοπὸν διεπράξματο. δύο γοῦν παραδραμιόντων ἐνιαυτῶν,

1 Μοσνονπόλεως D 3 μὴ add D ὅπον D 5 μὲν
 οὖν] δὲ D ἅμα τῇ γαμετῇ Ἄννη προεξελθεῖν πέφθακεν τῆς
 Κωνσταντίνου, δεσπότης ὑπ' ἐκείνου τετιμημένος D 8 ἀπελ-
 θὼν τοίνυν μετὰ καὶ τῶν θυγατριῶν Εἰρήνης Μαρίας καὶ Εὐδο-
 κίας εἰς Νίκαιαν παρεκάλει τοὺς Νικαιεῖς ἕσω τῆς πόλεως δέξασθαι
 τοῦτον. οἱ δὲ οὐκ ἐδέχοντο. ὁ δὲ καὶ κἂν τὴν γυναῖκα δέξασθαι
 δυσωπῶν μόλις ἔπεισεν D 11 περὶ vulgo 16 οὕτως κατὰ
 Νίκαιαν om D Προῦσάν D 17 ὅπως τε] τε om D
 19 περὶ vulgo.

6. Itali urbe potiti civibus potestatem fecere ut qui vellent manerent ac subditicii essent, qui nolent, libere quo vellent proficiscerentur; iamque qui ante alios eminebant, hi clam alii palam, sese surripiebant. Theodorus Lascaris, quem imperatoris Alexii generum fuisse ab eodemque despotam declaratum supra oratio nostra narraverat, una cum uxore Anna et filiis (tres namque filiae illi erant, prima Irene, altera Maria, tertia Eudocia) ante directionem abscedens et circa Nicaeam profectus, Nicaenos exorabat ut semet intus reciperent sibi que veluti domino obtemperarent. cum non proficeret, acrius incumbens, et vel uxorem solum admitterent impense deprecans, vix tandem obtinuit. quare Nicaeae uxore relicta circa Prusam loca omnia excurrerebat, eo animo ut illa sibi subiceret et pro socio Alexio ipse veluti imperator res ageret ac ministraret. nec spes eum fefellit: nam interim ad Persarum principem sibi amicitia devinctum profectus atque auxiliaribus copiis auctus, quae iamdiu animo conceperat, per-

καὶ ὡς δεσπότην παρὰ πάντων φημιζομένον τοῦ Λασκάρως, ἐπεὶ
 συνδρομὴ γέγονε κατὰ Νίκαιαν ἀπὸ τε περιφανῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν
 λογάδων τῆς ἐκκλησίας, σκέψις τούτων ἐγένετο ὅπως βασιλεὺς B
 φημισθεὶς ὁ δεσπότης Θεόδωρος. πατριάρχον δὲ μὴ παρόντος
 5 ἐκεῖσε, — ὁ γὰρ Καματηρὸς Ἰωάννης, ὃς τὸν πατριαρχικὸν ἐκό-
 σμηι θρόνον ἠρίκα τῆς Κωνσταντίνου ἐκράτησαν Ἴταλοι, περὶ τὸ
 Διδυμότοιχον ἀπῆρε καὶ ἐκεῖσε τὰς διατριβὰς ἐπεποίητο, καὶ δια-
 μνηθεὶς παρὰ τε τοῦ Λασκάρως καὶ τῶν λοιπῶν ἀπρηήματο τὴν
 πρὸς αὐτοὺς ἄξιζιν, ἔγραψεν τὴν παραίτησιν ποιησάμενος. ψη-
 10 ῖζεται γοῦν πατριάρχης Μιχαὴλ ὁ Ἀυθωρειανός, λόγιος τυγχά-
 ρων καὶ πάσης γραφῆς ἐμπειρὸς τῆς τε ἡμετέρας καὶ τῆς θύρα-
 θεν, ὃς καὶ τὸν δεσπότην Θεόδωρον τῷ βασιλικῷ διαδήματι ἐται-
 νίωσεν. (7) ἐντεῦθεν βασιλεὺς ὁ Λάσκαρις ἀναγορευθεὶς συν- C
 τονώτερον ἐξήματο τῶν πραγμάτων, μάχαις δὲ προσέκρουσεν οὐκ
 15 ὀλίγαις καὶ χαλεπαῖς. οἱ τε γὰρ Ἴταλοι κατὰ τὴν ἐφ' ἑαυτοὺς ἐποίησαντο· τό τε γὰρ
 ἕβαν θέμα Ὀψικίον καὶ Αἰγαίον καὶ αὐτὸ δὴ τὸ Ἀτραμύτιον τῶν
 Ἰταλῶν ἐγεγόνει, Βάρις τε καὶ Αἰλώνια Ποιμανηρόν τε καὶ Λεν-
 τιανὰ μέχρι τοῦ Λοπαδίου αὐτοῦ δεσπότης ἐγίνωσκον Ἰταλοὺς,
 20 ἀλλὰ γε δὴ καὶ τῆς Βιθυνίας πάντα μέχρι καὶ Νικομηδείας αὐ-
 τῆς. ἐντεῦθεν ἐστενοῦτο πολὺ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος. οὐδὲν δὲ
 ἦν καὶ πρὸς τῶν Ῥωμαίων κατεβιάζετο. ἐν γὰρ τῇ συγχύσει

1 φημιζομένον παρὰ πᾶσιν τοῦ Λασκάρως D 2 τε add D
 3 τούτοις D 7 ἐποίητο D 8 παρὰ τοῦ Λασκάρως D
 11 γραφῆς πάσης D τῆς ante θύρ. add D 12 τῷ τῆς βα-
 σιλείας διαδήματι ταινιοὶ D 14 προσέκρουσεν A 20 Θινίας D
 22 τῶν om D.

fecit. duobus itaque annis integris cum omnibus uti despota Lascaris agnosceretur, conventusque ex viris celeberrimis ac ecclesiae primatibus Niceam concurrentibus haberetur, illud inter eos agitatum est, qua ratione Theodorus ad illa usque tempora despota imperator acclamaretur. patriarcha non aderat: Ioannes quippe Camaterus, qui patriarchale solum Italiam Byzantium expugnantis honestabat. Didymotoechum abierat ibique commorabatur: accessit a Lascari aliisque scripto etiam patriarchatu renuntians noluit accedere. ideo in eius locum Michael Auctorianus sufficitur, vir disertus literarumque non nostrarum solum sed exterarum etiam peritissimus. is despota Theodorum imperatorio diademate coronavit. (7) hinc imperator Lascaris renuntiatu impensius ad res gerendas accingitur, bellisque se plurimis iisque ingentibus exercuit. Itali namque in orientem praetergressi potissimum illius partem debellaverunt, thema siquidem Opsicii et Aegaei necnon Atramyttium ipsum Italiam cesserat. Baris item et Aulonia, Poemanenum, Lentiana ad Lopadium, et Bithyniae omnia ad Nicomediam Italorum imperium subierunt. quare imperator Theodorus in summas angustias adductus est. nec minus a Graecis ipsis urgebatur. enimvero in per-

τῆς Κωνσταντίνου ἀλώσεως ἄλλοθεν ἄλλος ἡγεμόνες εἶναι τυχόν-
 τες ἢ καὶ οἱ τῶν ἄλλων προύχοντες ὡς οἰκίαν ἀρχὴν τὴν ὑφ'
 D ἑαυτοὺς ἐποιοῦντο χώραν, ἢ ἕξ αὐτῶν εἰς τοῦτο ὀρηήσαντες ἢ
 καὶ παρὰ τῶν οἰκητόρων μετακληθέντες εἰς τὴν τῆς χώρας δεφέν-
 δεισιν. αὐτίκα Θεόδωρός τε, ὃν καὶ Μωροθεόδωρον ἐπεκάλουν, 5
 ἀρχων ἦν τῆς Φιλαδέλφου πόλεως, ἕτερος δὲ Σάββας τοῦπικλήην
 τοῦ ἄστεως ἐδέσποξε τοῦ Σαμψῶν μετὰ καὶ τῶν πλησίον τεγχα-
 νότων αὐτῷ. Παφλαγονίας δὲ πάσης ἐγκρατῆς ἦν Δαβίδ, ἀδελ-
 φὸς ὢν Ἀλεξίου τοῦ τῆς Τραπεζοῦντος κρατήσαντος, ὃς καὶ μέγας
 ὠνομάζετο Κομνηρός, οἱ τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου ὑπῆρχον ἐγ- 10
 γονοὶ, Μανουὴλ τῷ τούτου τεχθέντες υἱῷ. διὰ ταῦτα ἐν πολλῇ
 P 7 στενοχωρίᾳ τὰ πράγματα ὑπῆρξε τῷ βασιλεῖ Θεοδώρῳ. ἀλλὰ
 τὸν μὲν Μωροθεόδωρον καὶ τὸν Σάββαν εὐχερῶς μετῆλθεν,
 κἀντεῦθεν ἐδέσποξεν ἀδεῶς Κελβιανοῦ τε παντός, Μαιάνδρου
 Φιλαδέλφειας καὶ Νεοκάστρων. 15

8. Ἄλλ' ἐνταῦθά μοι ὁ λόγος ἀναμεινάτω· ἱστοροῦσαι
 γὰρ βούλεται τὰ τῷ βασιλεῖ Ἀλεξίῳ συμβάντα, ἤδη δὲ καὶ
 τἄλλα τὰ ἐπὶ τῇ ἐσπέρα γενέσθαι φθάσαντα. ἀφίκετο μὲν, ὡς
 εἰρήκειν, εἰς Θεσσαλονίκην ὁ εἰρημένος βασιλεὺς Ἀλέξιος, καὶ
 ὑπεδέχθη παρὰ τῆς αὐτοῦ νύμφης, ἢ ἕξ Οὐγγρων μὲν ὠρηητο, 20
 ἐπεγαμβρεύθη δὲ τῷ βασιλεῖ Ἰσαακίῳ μετὰ τὴν τῆς γυναικὸς αὐ-
 τοῦ τελευτήν, ἣν καὶ ὠραίαν πάνυ τῷ εἶδει οἱ κατιδόντες ἔφασκον

2 οἱ om D 5 τε om D 11 Μανουὴλ] μετὰ A διὰ —
 12 Θεοδώρῳ om D 17 ἤδη — φθάσαντα om D 18 μὲν]
 μὲν οὖν D 19 ὁ — Ἀλέξιος om D.

turbatione ac confusione Cpolitanae direptionis hinc inde alius atque alius cum exercitus ducerent, sive etiam qui aliis praestarent, partem quam ipsi moderabantur, sive id ex semetipsis tentantes, sive ab accolis in locorum propugnationem accersiti, veluti dominatum proprium occupabant. sic Theodorus cognomento Morotheodorus Philadelphiam dominatui suo subiecit. alius item cognomento Sabbas Sampsonis urbem cum his quae adiacebant tenuit. Paphlagoniam universam David Alexii Trapezuntis domini frater, qui et magnus Comnenus vocabatur, imperatoris Andronici nepos uterque ab illius filio prognatus, obtinuit. propterea in maximis turbinationibus ac fluctibus res imperatoris Theodori nutabant, qui primum quidem Morotheodorum et Sabbam facile oppressit, ideoque tuto et sine motu totius Celtiani Maeandri Philadelphiae et Neocastrorum dominationem tenebat.

8. Sed hic paululum coercenda oratio est: namque mihi in animo est, quae imperatori Alexio contigere, necnon gesta in occidente reliqua recensere. appulerat imperator Alexius, uti supra memoravi, Thessalonicam, exceptusque est a nuru, genere quidem Ungara, sed imperatori Isaacio post uxoris obitum desponsata, muliere specie nimium egregia ac decora, ut

εἶναι. τῶν γοῦν Ἰταλῶν εἰς πολυμέρειαν τὰ τῆς Ῥωμαίδος κλη- B
 ρωσαμένων, καὶ τοῦ μὲν ἐκ Φλάντρας ὠρημένου Βαλδουίνου
 βασιλέως ἀναγορευθέντος, τοῦ δὲ δουκὸς Βενετίας, ὃς καὶ αὐτο-
 προσώπως συνῆν, μερίδα οὐ μικρὰν ἐσχηκότος καὶ δεσποτικῶ
 5 ἀξιώματι τιμηθέντος, ἔχειν τε ἐξ ὄλου, πρὸς τὸ ὄλον ὃ τὸ τῶν
 Φράγκων ἐκτήσατο γένος, τὸ τέταρτον καὶ τοῦ τετάρτου τὸ
 ἡμισυ, ἐπειδὴ καὶ ὁ μαρκέσιος ἀξιόλογον μοῖραν τῆ συμμαχίᾳ
 ἦν ἐνεγκάμενος, ῥῆξ Θεσσαλονίκης παρὰ τοῦ Φλάντρα τετίμητο,
 προσλαβόμενος καὶ γυναῖκα τὴν δηλωθεῖσαν Μαρίαν τὴν ἐξ Οὐγ-
 10 γρίας πρότερον προσηρμοσμένην Ἰσαακίῳ τῷ βασιλεῖ. ὑπὸ ταύ- C
 τῆς, ὡς ἔφην, ὁ βασιλεὺς ὑπεδέχθη Ἀλέξιος. μετὰ μικρὸν δὲ
 φωραθεὶς τὰ ἐκεῖσε νεωτερίζεσθαι ἀπεδιώχθη συνάμα τῇ γυναικὶ
 καὶ τῇ θυγατρὶ Εὐδοκίᾳ, ἣν καὶ ἐς Κόρινθον ἀφικόμενος τῷ
 ἐκεῖσε τῆς χώρας κατάρχοντι συνεζεύξατο Σγουρῶ· ἦν γὰρ καὶ ὁ
 15 Σγουρὸς οὗτος μετὰ τὴν τῆς Κωνσταντίνου ἄλωσιν νεωτερίσας
 καθ' εαυτὸν, καὶ Κορίνθου ἄρχων καὶ τῶν περὶ ταύτην χωρῶν,
 ὡς καὶ ἐτέρων ἕτεροι. μικρὸν δὲ καὶ τοῖς ἐκεῖσε προσδιατρέψας,
 γνοὺς παρὰ τινων ὡς ἀλίσκεσθαι μέλλει, ἀπέδρα. ἐκ Λογγιβαρ-
 δίας δὲ τισὶ ξυντυχῶν ἀλίσκεται, πρὸς τὸν πρωτεξάδελφον αὐτοῦ
 20 Μιχαὴλ τὰς κινήσεις ποιούμενος· ἦν γὰρ οὗτος τότε μέρους τινὸς
 τῆς παλαιᾶς Ἠπείρου κρατήσας καὶ πολλὰ τοῖς πρὸς τὰ ἐκεῖσε D

1 γοῦν] δ' D 2 Φλάνδρας D 3 αὐτοπρόσωπος D 4 μι-
 κρὰν D 5 τε] τὰ A 7 τῆς συμμαχίας D 8 ῥῆξ τῆς
 Θ. D Φλάνδρα D 9 τὴν ἐξ — βασιλεῖ om D 11 ὡς
 ἔφην ὁ βασιλεὺς om D 12 τὰ] τοῖς D 13 τῷ Σγουρῶ
 συνεζεύξε. μικρὸν δὲ τοῖς, omissis reliquis, D 17 ἐκεῖ συν-
 διατρέψας D 20 ἀκείνους τῷ τότε D 21 κρατήσας Ἠπεί-
 ρου D τοῖς — ἀφικμένοις post πράγματα D.

qui illam viderant fassi sunt. ab Italis itaque Romana ditione in plurimas partes ac homines divisa, Balduinus Flander imperator eligitur, dux Venetiarum, cum ipse praesens adesset, despotae dignitate insignitur et non perexiguam rerum accipit partem, ut scilicet rerum omnium quae Franci obtinuisset quartam ipse partem quartaeque mediam haberet. cum vero et marchio non parum in suppetiis afferendis adiuvisset, a Flandro rex Thessalonicae fit, et sibi Mariam Ungaram prius, ut iam diximus, imperatori Isaacio desponsatam matrimonio iungit. ab hac Alexius imperator excipitur, nec multo post novis rebus inhiare deprehensus urbe pellitur una cum uxore Eudociae filia, quam Corinthum veniens Sguro illius regionis dynastae in matrimonium copulat. Sgurus etenim post Byzantinum excidium solus rebellione facta Corintho et locis adiacentibus imperavit, quemadmodum alii aliis. paululum autem ibidem commoratus, cum a nonnullis insidias sibi parari audisset, sese subterdixit, et parvae Longobardorum manu impingens, dum ad consobrinum Michaellem contendit, capitur. Michael quippe partem veteris Epiri tunc temporis dominabatur, Italis circa ea loca excurrent-

μέρη ἀφιγμένοις Ἰταλοῖς παρέχων πρόγραμμα. καὶ ἦν οὗτος δυναστεύων τῆς τοιαύτης χώρας· Ἰωαννίνων γὰρ ἤρχε καὶ Ἄρτης καὶ μέχρι Ναυπάκτου. ὡς γοῦν ἐάλω παρὰ τῶν Λογγιβάρδων ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος, καὶ ἀπεμπολεῖται παρ' αὐτῶν σιγγάμα τῆ γυναικί. μικρὸν δὲ μετὰ τοῦ Μιχαὴλ προσκαυτερήσας βούλεται πρὸς τὸν τοῦ Ἰκονίου σουλτάνον ἀπελθεῖν, ὃν Ἰαθατίνην ὠνόμαζον. ἦν γὰρ τοῦτῳ σιγγάμας· ὃ γὰρ εἰρημῆνος Ἰαθατίνης τὰς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ χεῖρας ἀποδρὰς Ἀζατίνου κατάρχοντος τῷ τότε τῶν Μουσουλμάνων, φυγὰς παρὰ τὴν Κωνσταντίνου ὄχλο, καὶ τῷ βασιλεὶ ὑποδέκεται Ἀλεξίῳ, βαπτίζεται τε παρ' αὐτοῦ 10 καὶ νίοθετεῖται. ὅς καὶ τῷ βασιλεὶ Ἀλεξίῳ συναπέδρα ἀποδράντι

P 8 τῆς Κωνσταντίνου. ἀλλ' οὕτω συγγαί παρῆλθον ἡμέραι, καὶ ἀφικνεῖται πρὸς αὐτὸν ἀνὴρ κρύφα μηνίων αὐτῷ τὸν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ μόρον· ὅς καὶ ῥάκεσι πενιχροῖς ἐσταλμένοις μετ' αὐτοῦ ἀφικνεῖται, καὶ τοῖς αὐτοῦ καταστάς γνώριμος Περσάρχης ἐπι- 15 φημίζεται. οὗτος καὶ τῷ βασιλεὶ Θεοδώρῳ ἐν τισὶ καιροῖς στενοχωρηθέντι χρήσιμος ἀνεφάνη, συμμαχίαν δούς καὶ τὰ εἰς εἰρήνην σπεισάμενος· ὡς ἀδελφὴν γὰρ τὴν βασιλίδαν Ἄνναν ὠνόμαζεν. (9) πρὸς τοῦτον ἢ πᾶσα σπονδὴ τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου ἀφικέσθαι προσῆν· ἐδυσανασχέτει γὰρ ἐλθεῖν παρὰ τὸν βασιλέα καὶ 20 γαμβρὸν Θεόδωρον. ἐφοδίοις γοῦν ἀπάρας τῆς τοῦ Μιχαὴλ γῆς

1 οὕτως D 3 τῶν om D 4 καὶ — 5 προσκαυτερήσας add D
 5 βουλεύεται πρὸς τὸν Ἰκονίου Σουλτάν D 8 Ἀζατίνου add D
 9 φυγὰς — νίοθ.] ἐς Ἀλεξίον ἦκε τοῦτον καὶ παρ' αὐτοῦ νίοθ. D
 11 Ἀλεξίῳ] τοῦτῳ D ἀποδράντι τῆς Κωνσταντίνου om D
 12 οὗ D 13 ἀνὴρ τὸν ἀδελφοῦ αὐτοῦ μόρον μηνίων αὐτῷ κρύφα D
 16 οὗτος] ὅς D ἐν — στενοχωρηθέντι om D
 17 καὶ — σπεισάμενος om D 19 πρὸς — Θεόδωρον om D
 20 παρὰ] περι vñgo 21 γοῦν om D.

tibus molestus operosusque. hic, inquam, usquequaque Michael dominabatur, cum Ioannis et Artae usque ad Naupactum imperaret. captus itaque a Longobardis imperator Alexius pretioque redemptus, una cum coniuge ad sultanum Iconii Iathatinem sibi familiaritate notum proficisci deliberat: namque Iathatines et fratris tunc Musulmanarum rerum moderantis manibus fugiens profugus Cpolim appellit, exceptusque ab imperatore Alexio sacro initiatur lavacro filiusque adoptatur. hic cum imperatore Alexio Cpoli fugiente una afulgit. nec multo post vir quidam clam ad ipsum proficiscens fratris obitum nuntiat; qui vili in veste ac squallente cum nuntio iter ingreditur, et a suis cognitus Persarum principatui praeest, Theodoro imperatori belli discriminibus saepe afflicto debilitatoque non modo auxiliaribus copiis sed foedere etiam pacto (Annam enim imperatricem sororem compellabat) apprimè proficius. (9) ad hunc ut accederet sua studia convertit omnia Alexius imperator: ad imperatorem enim et generum Theodorum moleste accedebat. commeatu itaque subvehens e dicione Michaelis solvit, et

καὶ φορῶν χρησάμενος πνεύματι τῇ τῆς Ἀττάλου προσώρμισεν. B
 ἄσμενέστατα γοῦν παρὰ τοῦ σουλτάν προσδέδεται. ὁ βασιλεὺς
 δὲ Θεόδωρος διῆγεν ἐν τῇ Νικαίᾳ, καὶ πρὸς τοῦ σουλ-
 5 τάν παρ' αὐτὸν ἀφικνεῖται τὴν τοῦ βασιλέως καὶ πενθεροῦ γνωρί-
 ζουσαι ἄφίξιν, καὶ ὡς ἄδικος εἴη ξενικῆς ἐπειλημμένος ἀρχῆς.
 ἐταράχθη γοῦν ἐπὶ τοῖς λόγοις ὁ βασιλεὺς, καὶ δέος αὐτῷ ἐπεισ-
 10 ῆν ἐπὶ ξυροῦ, ὃ φασι, τῷ βασιλεῖ Θεοδώρῳ τὰ πράγματα. συν-
 αγωγῶν οὖν τοὺς αὐτοῦ ἐπειροῦτο τούτων, εἴτε αὐτῷ προσανέ- C
 χοντες ἂν εἶεν εἴτε τῷ πενθερῷ αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ Ἀλέξιῳ. οἱ δὲ
 πανσυδὶ μιᾷ φωνῇ, ὡς ἐκ γνώμης μιᾶς, ἢ συζῆν αὐτῷ ἢ συνα-
 15 πολέσθαι εἰρήκισουν. Θαρσαλέος γοῦν ὁ βασιλεὺς τοῖς τῶν ὑπὸ
 20 χεῖρα λόγοις γινόμενος τῆς Νικαίας ἐξήει, ἔχων καὶ τὸν τοῦ σουλ-
 τάν πρέσβιν μεθ' ἑαυτοῦ. ταχύτερον δὲ τῷ δρόμῳ χρησάμενος
 ἀφικνεῖται τῇ Φιλαδέλφῳ. ὁ δὲ σουλτάν ἐπάρας μεθ' ἑαυτοῦ
 καὶ ὄν ὡς δέλεαρ ἐπεφέρετο βασιλέα Ἀλέξιον, τὴν ἔφοδον ἐν Ἀν-
 20 τιοχείᾳ πεποιήται· πόλις δὲ αὕτη χώρας προκυθημένη Μαιάν-
 20 δρον. κρατεῖν δὲ οἱ ταύτης ἦν ὁ σκοπός. διὰ ταῦτα καὶ ἐλε-
 πόλεις ἐστήσατο καὶ ἐπόρθει τὴν πόλιν. καὶ ἦν γε αὕτη ἐν χρῶ

2 οὖν D 3 πρὸς τοῦ σουλτάν om D 6 καὶ — μικρόν om D
 7 τὸν βασιλέα om D 8 τῇ — τὴν] σκοπὸς δ' ἦν αὐτῷ τὴν
 τῶν D 9 καὶ κατ. — ποιήσασθαι om D 10 ὃ om D τῷ
 βασι. Θ.] τούτῳ D 11 γοῦν D 12 ἂν om D αὐτοῦ
 τῷ βασιλεῖ Ἀλέξιῳ om D 13 μιᾷ — μιᾶς om D 14 οὖν D
 ὁ — γινόμενος om D, qui θαρσαλέως 15 τοὺς τοῦ Σουλτάν
 πρέσβεις, onissis μεθ' ἑαυτοῦ, D 17 ἀφίκετο εἰς Φιλαδέλφον D
 20 κρατήσαι D.

ventis operam dantibus ad Attali urbem descendit, et quam cupidissime a
 sultano excipitur. interim Nicaeae Theodoro imperatori degenti a sultano
 legatio mittitur, quae et imperatoris et soceri nuntiaret adventum, et quam
 iniustus esset alieni principatus occupator. conturbatus animo imperator ni-
 mis male timuit totus. sultanus enim specie propugnandi Alexii, re autem
 ipsa Romanos agros omnes excurrere populabundus et diciōi Persicae ad-
 dere animum induxerat. erantque res Theodori in angusto oppido coactae,
 et ut aiunt in acie novaculae. quare convocatis suis omnibus explorabat, in
 suamne an in soceri imperatoris Alexii partem abituri essent? illi omnes
 uno ore veluti ex tessera inclamare, aut una cum eo se vivere aut una mori
 velle. recollecto igitur animo subditorum vocibus imperator Nicaea exit,
 secum legatum sultani convehens, ocyusque appropereans Philadelphiam oc-
 cupat. sultanus cum imperatore Alexio, quem veluti Romanorum escam
 secum conducebat, in Antiochiam irrupit. est ea civitas Maecandro adiacens,
 illiusque potiundae propositum erat. hinc machinis adactis urbem premebat,

- D** τοῦ ἀλώναι. ὃ δὴ καὶ δεδιῶς ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος (ἦν γὰρ καὶ ἀληθὲς ὡς εἰ ταύτης ἐκράτησεν ὁ σουλτάν, οὐδὲν ἂν ἦν αὐτῷ ἐμποδῶν τοῦ μὴ πᾶσαν τὴν τῶν Ῥωμαίων χειρῶσασθαι) καὶ οἷον ἐπὶ κύβου τὸν πόλεμον θείς, ἢ μᾶλλον ἀληθῶς εἰπεῖν ἐπὶ τῷ δεσπότῃ θαρρήσας Χριστῷ, οὗ τὴν κλήσιν ὡς σύσσημόν τι ἢ σφραγιδα 5 οἱ εὐσεβεῖς ἐπιφέρομεν, ἐπισπεύδει τὸν δρόμον, παρυγγείλας μηδένα ἢ σκευὴν φέρειν ἢ ἄχθος ἢ ἕτερόν τι τῶν οὐ λυσιτελούντων ἐν τῷ πολέμῳ, ἄνευ μέντοι τῶν ἀναγκαίων, τροφῆς μικρᾶς καὶ ἐνδύματος. ἦν δὲ ἄπαν αὐτῷ τὸ στράτευμα εἰς διαχιλίους ἠριθμημένον, ὧν ὀκτακόσιοι μὲν Ἴταλοί, ἄνδρες γενναῖοι καὶ τὴν χεῖρα 10
- P 9** σθεναροί, ὡς ὁ καιρὸς ἔδειξε, Ῥωμαῖοι δὲ οἱ λοιποὶ ἐτύγχανον. (10) ἐγγὺς που γοῦν γενόμενος τῆς Ἀντιοχείας ὁ βασιλεὺς ἀφίησι τὸν πρέσβιν Πέροσιν παρὰ τὸν σφέτερον ἀφικέσθαι δεσπότην· καὶ ὃς ἀπῆλθε καὶ μνηεῖ τῷ σουλτάν τὴν τοῦ βασιλέως ἔφοδον, δύσπιστον ἐκείνῳ πᾶν τυγχάνουσαν. ὄρκοις γοῦν ἐβεβαίον ὁ 15 πρέσβις ὡς ἐγγὺς ὁ βασιλεὺς πάρεστιν. ταῦτα οὖν ἀκηκοὺς ὁ σουλτάν, ὡς εἶχε τάχους, τὰς δυνάμεις συνάγει καὶ παρατάττεται πρὸς τὸν πόλεμον. ἐμπίπτουσι γοῦν ταῖς τοῦ σουλτάν πρῶτον δυνάμεσιν Ἴταλοί. ἀλλ' ἦν τὸ τῶν Μουσουλμάνων πλῆθος πολὺ.
- B** ἔργα δὲ κρατερᾶς χειρὸς ἐνδειξάμενοι καὶ γενναιοτέρας ψυχῆς 20 σχεδὸν πλῆττουσι πάντες, ἀπειροπλασίους ξίφος ἔργον ποιήσαντες. τῶν γοῦν Ἰταλῶν οἱ Μουσουλμάνοι περιγενομένοι ῥῆον καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν ἐκράτουσιν δυνάμεων· καὶ οἱ μὲν προτροπάδην

3 τὴν Ῥωμαίων D · 7 σιγὴν D.

et tantum non ceperat. quod pertimescens Theodorus (neque enim dubium erat quin ea subacta sultano nullum in posterum impedimentum foret, quo minus Romani imperii reliquum debellaret) et veluti in cubo belli exituposito, sive ut verius dicam, Christi domini, cuius nomen veluti tesseram et signum pii nos circumferimus, praesidio nisis, propere celerat, prius commisso, ne quis attegias aut sarcinas vel quid simile praelio inutile prae necessariis tenui victu vestituque deferrent. exercitus bina milia hominum non excedebat, quorum octingenti Itali, viri strenui et manu fortes, ut occasio palam fecit, reliqui Romani fuere. (10) propere itaque Antiochiam factus imperator Persam legatum, ut remearet ad dominum, dimittit. ille sultano nuntiat imperatoris accessum, creditu omnino difficilem, adeo ut imperatorem iam adesse iureiurando confirmare necesse fuerit legatum. his auditis sultanus quam celerrime collectis copiis in aciem militem excit. primum Itali sultani ordines nimium multos adoriuntur, ac manus validae viriliorisque animi facinoribus effectis fere omnes occumbunt, cum multo plures ac multo numerosiores obruncassent. exsuperatis a Musulmano Italis nullo negotio Romanorum exercitus fusus est, cuius potior pars fugiens terga ver-

ἔφενον, ὀλίγοι δὲ ἐκαρτέρου τὸ τέλος τῆς μάχης ἀποσκοπούμε-
 τοι. τῆς μάχης οὖν ἐγκρατῆς γενόμενος ὁ σουλτὰν ἐζήτει τὸν
 βασιλέα, καὶ δεικνύσι τις τοῦτον αὐτῷ ἐν ἀμηχανίᾳ γενόμενον. ὡς
 εἶχε γοῦν τάχος, πρὸς τὸν βασιλέα ὁρμῆ, τῇ τοῦ σώματος ἰσχύϊ
 5 θαρρῶν ἐπ' αὐτῷ. ἔγνωσαν οὖν ἑκατέρους ἑκάτεροι. καὶ ὁ μὲν
 σουλτὰν κορούνη κατὰ κεφαλῆς πλήττει τὸν βασιλέα, καὶ πίπτει C
 τοῦ ἵππου· ἦν γὰρ τῇ βολῇ σκοτοδινιάσας. συννεποδίοθη γὰρ,
 ὡς φασι, τῇ βολῇ καὶ ὁ ἵππος, οὐκ οἶδ' εἰ καὶ τούτου δευτέραν
 παρὰ τοῦ σουλτὰν λαβόντος πληγὴν. ἔξω δ' οὖν τοῦ ἵππου ὁ
 10 βασιλεὺς γενόμενος καὶ οἶον ὥσθεὶς ὑπὸ θειοτέρας δυνάμεως, ἐπὶ
 πόδας σταθεὶς τὴν σπάθην ἐξάγει τοῦ κουλεοῦ, καὶ τοῦ σουλτὰν
 ἐνθένδε στραφέντος καὶ ὑβριστικῶς ἐπειπόντος “ λάβετε τουτονί”
 πλήττει τοὺς ὀπισθίους πόδας τῆς τοῦ σουλτὰν ἵππου ὁ βασιλεὺς·
 θηλείας δὲ ἐπωχεῖτο καὶ ὑπερμεγέθους. ὡς ἐκ πύργου γοῦν ὁ
 15 σουλτὰν καταβάλλεται, καὶ οἱ αἰφνηδὸν ἢ κεφαλῇ ἀποτέμνεται,
 μήτε τοῦ βασιλέως γνόντος μήθ' ἑτέρον τῶν συμπάροντων τῷ βα-
 σιλεῖ παρὰ τοῦ κεκαρατόμηται. νικῆ γοῦν ἐντεῦθεν ὁ βασιλεὺς D
 τὸ πλεῖστον ἐξηττημένος· οὐδὲ γὰρ εἶχεν ἐπὶ τὰ πρόσω χωρεῖν
 μετὰ μετρίων ἑλλειμμένους. τοῦτο τοῖς Ῥωμαίοις ἀναρπυχῆς ἐγέ-
 20 νετο πρόβασις· σπονδὰς γὰρ ἐντεῦθεν ἀρρήκτους οἱ Μουσουλμά-
 νοι μετὰ Ῥωμαίων ἐποίησαν. ἐντεῦθεν τῆς ἐκείσε μάχης ἐκχει-
 ρίαν ἔσχεν ὁ βασιλεὺς, τοῖς δ' Ἰταλῶν πολέμοις ἐσχόλαζεν. προσ-
 ελάβετο δὲ καὶ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ τὸν βασιλέα Ἀλέξιον ἐν τῇ
 μάχῃ ἐρῶν καὶ τὰ εἰκότα τιμήσας, ἀπήγαγέ τε εἰς Νίκαιαν, καὶ

5 ἔγνωσαν — ἑκάτεροι om D

7 συνεμπ. γὰρ] συνεμπ. δὲ?

9 γοῦν A

16 συμπαραεστῶτων D

19 μυρίων A

23 τὸν

βασιλέα Ἀλέξιον om D.

tere, pauci se sistere pugnae exitum expectantes. ubi sultanus pugnam in-
 dipiscitur, imperatorem vestigat. haerentem illum, atque attonitum quispiam
 monstrat. sic celeritate qua poterat, corporis robore fidens in imperatorem
 rapitur. se cognoscunt invicem, et primus sultanus clava caput imperatoris
 ferit. ille plaga vertigine correptus equo (quippe equus etiam plaga, nescio
 an iterata, externitur) decedit; quo deturbatus et divino auxilio veluti fultus,
 erectus strictoque gladio sultani inde reversi, iniurioseque conclamantis “ca-
 pite hunc,” posteriores equae, qua immani ille vehebatur, pedes caedit.
 indeque tanquam e turri deieci sultani caput humeris avellit: a quonam
 vero abscissum sit, neque imperator ipse neque ex iis qui aderant quispiam
 perspexit. potissima itaque sui parte devictus, cum ultra progredi cum mi-
 libus haud posset, imperator devicit. hinc relaxatis animis Romani respira-
 runt. perpetuo namque Musulmani cum Romanis, nunquam rescindendo
 amicitiae foedere sociati sunt; quo a Persicis pugnis liber imperator Italo-
 rum praellius animum advertibat. comprehendit et socerum Alexium in acie,
 quem debito honore affectum Nicaeam conduxit, insignibusque imperatoris

τῶν βασιλικῶν παρασήμων ἐκδύσας ἐν τῇ τοῦ Ὑακίνθου μονῇ
διάγειν ἐκέλευσεν, ἔνθα καὶ θνήσκει· ἡ γὰρ σύζυγος αὐτοῦ Εὐ-
φροσύνη ἐν τῇ τῆς Ἀριῆς ἐτελεύτησε χώρῳ, ἔνθα καὶ ὁ νεκρὸς
αὐτῆς κατετέθη.

11. Περιεγένετο δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος καὶ τοῦ 5
τῆς Παφλαγονίας κρατοῦντος Δαυίδ, καὶ Ἡράκλειαν παρεστή-
σατο καὶ Ἀμαστριν καὶ τὴν πᾶσαν περίξ χώρῳν καὶ τὰ πολίχνια.
P 10 πάλιν δέ μοι τὰ τῆς ἱστορίας βούλεται τὰ ἐν τῇ ἐσπέρῳ ξυμβάντα
συγγράφασθαι. ἵνα δέ μοι ἡ ἱστορία τοῖς πᾶσιν εὐγνωστος εἴη,
δέον ὀλίγ' ἄττα προέξειπεῖν. 10

Τοῦ βασιλέως Ἰσαυκίου τῆς Κωνσταντίνου κατάρχοντος,
καὶ τῆς γαμετῆς θανούσης αὐτοῦ, ἠγάγετο εἰς γυναῖκα τὴν ἦν
προειρήκειν, ἕξ Οὐγγρίας ὠρημένην, θυγατέρα οὖσαν τοῦ τῶν
Οὐγγρων ἄρχοντος. ἐπεὶ δὲ ἐμελλε τὸν γάμον ποιεῖν καὶ ὑπῆρχεν
οὗτος βασιλικός, ἀξιόλογα ἔδει γενέσθαι τούτων τὰ ἀναλώματα. 15
ἐντεῦθεν ἕξ ἀπάσης τῆς Ῥωμαίων ἐπαρχίας πρόβατά τε καὶ χοῖροι
B καὶ βόες συνήγοντο. ἐπεὶ δὲ πλείω τῶν ἄλλων ἢ Βουλγάρων τρέ-
φει ταῦτα, καὶ πλείω παρὰ ταύτης ἀηγοῦντο. τὸ δὲ Βουλγάρ-
ων φῦλον ἔκσπονδον μὲν τὰ πρῶτα Ῥωμαίοις τελοῦν καὶ πολέμων
πολλῶν πρόξενον γεγονὸς αὐτοῖς ἀνδραποδισμῶν τε καὶ ἀλώσεων 20
πόλειων καὶ μυρίων ἄλλων δεινῶν, καὶ ταῦτα ἐν πολλοῖς τοῖς ἔτε-
σιν, ὕστατα παρὰ τοῦ βασιλέως Βασιλείου χειροῦται, ὃν διὰ
ταῦτα Βουλγαροκτόνον ἢ φήμη ἐκάλεισε. μέχρι γοῦν τοῦ βασι-

8 συμβάντα συγγράφασθαι D 13 προειρήκειν post ὠρημένην D
θυγατέρα post ἄρχοντος D 15 γενέσθαι καὶ τὰ τούτων D
16 πρόβατα καὶ βόες καὶ χοῖροι D 18 δὲ] γὰρ D 21 τοῖς
om D 22 χειροῦνται D 23 μέχρις οὖν D.

spoliatum in Hyacinthi monasterium relegavit, ubi et diem suum obiit. con-
iux illius Euphrosyne in Arta urbe, in qua et sepulta est, vita excessit.

11. Profligavit deinceps imperator Theodorus et Davidem Paphlago-
niae dominum, et in potestatem redexit Heracleam, Amastrim, loca in eis
atque oppidula omnia. rursus cursus orationis id postulat ut quae gesta sunt
in occidente enarrem: ut vero historia omnibus perspicua sit, pauca quidem
praedicenda sunt.

Cum imperator Isaacius rem gereret Cpolitnam, uxore demortua,
quam supra diximus, Ungaram Ungarorum principis filiam uxorem
duxit. cum appararet nuptias easque regias, magnificis quoque sumptibus
decorare decrevit. hinc ex universa Romanorum ditione pecudes sues
boves congregabantur. sed cum harum rerum Bulgaria omnium feracissima
sit, plurima quoque ab ea deposcebantur. Bulgari et antea quidem inimici
Romanis, illisque multorum bellorum, captivitatum, excidiorum urbium
et aliorum sexcentorum infortuniorum per annos plures causa, tandem ab impe-
ratore Basilio, quem non aliam ob causam Bulgaroectonum dictum fama atque

λέως Ἰσαακίον ὑπόφορον τὸ γένος ἐτέλει Ῥωμαίους, διὰ δὲ τὴν
 τοιαύτην πρόφασιν μεμελέτηκεν ἀνταρσίαν, καὶ ἀνίσταται τις
 Ἀσάν τὸ ὄνομα καὶ βασιλεύει τῆς χώρας, ἅπαντα τὰ ἐντὸς τοῦ
 Αἴμου μέχρι καὶ τοῦ Ἰστροῦ ὑφ' ἐαυτὸν ποιησάμενος. ἐκ τού- C
 5 του οὐκ ὀλίγα πράγματα Ῥωμαίοις ξυμβέβη· ἔχοντες γὰρ οἱ Βούλ-
 γαροι τὸ Σκυθικὸν σύμμαχον πολλὰ ἐποίουν τῇ Ῥωμαίων δεινὰ.
 τῷ τοι καὶ ὁ βασιλεὺς ἀγανακτήσας Ἰσαάκιος, τὸ τῶν Ῥωμαίων
 ἅπαν συναγαγὼν εἰς ἓν στράτευμα, κατ' αὐτῶν ἐχώρει. τὴν γοῶν
 παράλιον παριῶν καὶ διὰ τῆς Μεσημβρίας πόλεως τὴν δίοδον
 10 ποιησάμενος ἕσω τοῦ Αἴμου γίνεται. ὁ δὲ Ἀσάν μετὰ τοῦ
 ὑπ' αὐτὸν στρατεύματος ἐντὸς τοῦ πολίχνιου οὗ δὴ τὸ ὄνομα
 Στρίναβος εἰσέρχεται, ἔνθα καὶ τὰς σκηνὰς ποιησάμενος ὁ βα-
 σιλεὺς Ἰσαάκιος τοὺς Βουλγάρους ἐπολιόρκει. καταστρατηγεῖ- D
 ται δὲ παρ' αὐτῶν τῶν τις Βουλγάρων γὰρ προσωπεῖον ὑπε-
 15 ὄς φρυγάδος ἀφικνεῖται παρὰ τὸν βασιλέα καὶ μὴνύει αὐτῷ
 Σκυθῶν ἔφοδον, ὃ δὲ βασιλεὺς τῷ λόγῳ θροσηθεῖς, καὶ ταῦτα τὴν
 ἐπιούσαν τὸ πολίχνιον χειρώσασθαι μέλλων, ἀπανίσταται τοῦ τό-
 που. οὐκ ἐξῆλθεν οὖν τὴν ἣν ἐπῆλθεν ὁδόν, ἀλλ' ἐξαπατηθεῖς
 ὑπὸ τοῦ Βουλγάρου τὴν ταχύτεραν τάχα διεξιέναι βεβούλευται.
 20 ἔπεισπίπτουσι οὖν αὐτῷ διερχομένῳ οἱ Βούλγαροι ἐπὶ τινι στε-
 νωπῷ γενομένῳ, καὶ καταλύουσι τὸ ὑπ' αὐτὸν ἅπαν στράτευμα,
 καὶ σκυλεύουσι πᾶσαν τὴν τῆς στρατιᾶς ἀποσκευὴν, ἀλλὰ δὴ καὶ
 τὴν τοῦ βασιλέως αὐτοῦ. πύπτουσι δὲ πολλοὶ τῶν Ῥωμαίων. οἱ
 δὲ διασωθέντες μετὰ τοῦ βασιλέως γυμνοὶ τε ἦσαν καὶ ὀλίγοι

4 μέχρις τοῦ D 7 τῷ τοι] τότε D 8 εἰς ἓν om D 14 γὰρ
 Βουλγάρων τις D ὑπενδυσθεῖς A 18 εἰσῆλθεν D ἀπατηθεῖς D.

auditione accepimus, debellati ad imperatoris usque Isaacii tempora Romanis tributa pendebant. tum ob ea quae memoravimus rebellionem moliantur, et ab Asano nescio quo suasore atque impulsore, omnibus quae intra Haemum ad Histrum usque excurrunt in potestatem redactis, regio occupatur. eo res Romana quam maxime afflictata est: Bulgari namque cum Scythae mutuas operas tradidissent, multis malis Romanos vexarunt. propterea indignatus imperator Isaacius in unum collectis copiis adversus eos aciem ducit, et maritima praetergressus atque per Mesembriam civitatem iter faciens Haemum ingreditur. Asanus cum exercitu in oppidulo cui nomen Strinabo immoratur; et imperator Alexius tentoriis fixis Bulgarios obsidet. sed ab illis eluditur. unus enim ex illis transfugam simulans imperatori Scytharum irruptionem denuntiat. imperator conturbatus nuntio, licet die sequenti oppidulum subacturus esset, loco cedit, nec eam quam inierat redit viam, sed delusus a Bulgario brevior nec inconsultus aggreditur. progredientem itaque et in angusta semita laborantem Bulgari aggrediuntur, militem fundunt, apparatusque omnem bellicum depraedantur, ipsam etiam imperatoris suppellectilem diripiunt. ex Romanis plures caesi sunt; qui cum imperatore evaserant

πάνν. ἐντεῦθεν ἐφρυσιώθη τὸ τῶν Βουλγάρων γῦλον, λείαν πολ-
 λὴν ἐκ τῶν Ῥωμαίων κερδήσαν, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐκ τῶν βασιλικῶν
 P 11 παρυσήμων τὰ τιμιώτερα. τὰς τε γὰρ τοῦ βασιλέως πνραμιδίας
 ἀνελάβοντο καὶ φιάλας τῶν ἐπισήμων καὶ χρῆμα εἰς πλήθος καὶ
 αὐτὸν δὴ τὸν βασιλικὸν σταυρόν· τῶν τινὸς γὰρ αὐτὸν ἱερέων 5
 ῥήψαντος μετὰ μικρὸν ἐφεῦρον ἐν τῷ ποταμῷ, ἐκ χρυσοῦ μὲν
 κατεσκευασμένον, φέροντα δὲ μέσον ἐκ τοῦ ἁγίου ξύλου, ἐν ᾧ περ
 ὁ δεσπότης προσηλώθη Χριστός, εἰς σταυροῦ σχῆμα τετυπωμέ-
 νον, θήκας δὲ μικρὰς παμπόλλας ἔχοντα, ἐν οἷς λείψανά τε
 πρόσεστι τῶν περιφανεστέρων μαρτύρων, τῆς Θεομήτορος τὸ γάλα 10
 καὶ μέρος τι τῆς ζώνης αὐτῆς καὶ ἄλλα πλεῖστα, ὅποσα τῶν εὐα-
 γῶν καθειστήκει. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰσαάκιος εἰς τὴν Κων-
 σταντίνου οἶον φυγὰς ἔρχετο. (12) ἐντεῦθεν οὐκ ὀλίγα πρά-
 B γματα Ῥωμαίοις ἐκ Βουλγάρων ὑπῆρχεν. ἀλλὰ καὶ τοῦ βασιλέως
 Ἰσαακίου ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀλεξίου τυφλωθέντος, καὶ 15
 αὐτοῦ δὲ τῶν Ῥωμαϊκῶν σκῆπτρων ἐπιλημμένον, πόλεμοι πάμ-
 πολλοι τοῖς Ῥωμαίοις παρὰ τῶν Βουλγάρων ἐγένοντο περὶ τὰ
 μέρη τῆς Φιλίππουπόλεως καὶ Βερόης, ἔνθα καὶ ὁ πρωτοστράτωρ
 Καμύτζης ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐάλω μαχόμενος, τοῦ ἀδελφοῦ
 τοῦ Ἀσάν Ἰωάννου τότε κατάρχοντος. ὁ γὰρ δηλωθεὶς Ἀσάν δύν 20
 ἔσχεν ἀδελφούς, ὧν ὁ μὲν Πέτρος ἐκαλεῖτο ὁ δὲ Ἰωάννης· καὶ

2 εἰληφός D 5 δὴ om D 6 ἐν] αὐτὸν ἐν D 7 ἐν —
 Χριστός om D 9 προσῆσαν λείψανα ἁγίων μαρτύρων, τὸ γάλα
 τε τῆς Θεομήτορος D 11 καὶ ἄλλα — καθειστήκει om D 13 οἶον
 φυγὰς om D 14 τοῖς Ῥωμαίοις A ὑπῆρχεν — 18 Βερόης]
 καὶ τοῦ Ἀλεξίου βασιλεύσαντος πόλεμοι αὐτῷ ἐκ τούτων πολλοὶ
 περὶ Βερόειαν D 19 τῶν om D 20 ὁ γὰρ Ἀσάν εἶχε δύο
 ἀδελφούς, Πέτρον καὶ Ἰωάννην D.

pauci admodum fuere et prorsus nudi. hac victoria praeda spoliisque Roma-
 norum Bulgari nimis et insolenter animos sublevarunt: quippe ex ipsis impe-
 ratoriis insignibus pretiosiora conquisierant, et praeter ea regias pyramidas,
 phialas celebres, pecuniae vim immensam, ipsam etiam imperatoriam cru-
 cem, quam sacerdos abiecerat, non multo post in flumine offendunt, ex auro
 compactam, in medio ex sacrosancto ligno, cui Christus dominus affixus pe-
 penderit, in modum crucis efformato complectentem, nec non parvas et plu-
 rimas thecas habentem, in quibus celebriorum martyrum reliquiae, deiparae
 lac, zonae eiusdem pars, et reliqua multa, quae sanctis oculis asservan-
 tur, continebantur. imperator ergo Isaacius Cpolim fugiens se recepit.
 (12) hinc detrimentis noxisque non paucis Romanos Bulgari affecerunt.
 sed et imperatore Isaacio a fratre Alexio obcaecato, eoque Romani imperii
 habenas moderante, multis praeliis versus Philippopolim Beroemque, ubi
 protostator Camytzes depugnans a Bulgaris captus est, Ioanne Asani fratre
 tunc dominante, Romanos Bulgari vexarunt. Asanus enim duos habuit fra-
 tres: uni nomen fuit Petro, alteri Ioanni. Ioannes penes illum residebat,

τὸν μὲν Ἰωάννην εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ, τὸν δὲ Πέτρον τμημά τι
 κόψας τῆς αὐτοῦ ἐπαρχίας ἄρχειν ἐκείνου διεκελεύσατο, ἢ τε με-
 γάλῃ Περισθλάβῃ καὶ ἡ Προβάτους καὶ τὰ περὶ αὐτὰ τῷ Πέτρῳ C
 παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀσάν ὡς οικείου κληρος δεδώρητο,
 5 ὅθεν καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὰ τοιαῦτα τοῦ Πέτρον ὀνομάζεται χώρα.
 ἐνταῦθα γοῦν ἐναντούς διανύσας ὁ Ἀσάν βασιλικῶς κατέρχαν τοῦ
 Βουλγαρικοῦ γένους φονεύεται παρὰ τοῦ πρωτεξαδελφοῦ αὐτοῦ
 Ἰβαγγοῦ, ὃς καὶ παραντίκα ἀπέδρα, βασιλεύει δὲ τοῦ γένους ὁ
 ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης, μὴ θελησάντων τῶν Βουλγάρων εἰς
 10 βασιλείαν τὸν Πέτρον ἀναγαγεῖν· καὶ ὁ τοῦ Ἀσάν δὲ υἱὸς Ἰωάν-
 νης ἔτι ἀφῆλιξ ὑπῆρχεν. (13) οὗτος οὖν ὁ Ἰωάννης βασιλεὺς
 Βουλγάρων ὀνομασθεὶς πολλῶν τε τοῖς Ῥωμαίοις αἴτιος ἐγγόνει
 κακῶν, εὐτυχῶς δὲ καὶ τοῖς Ἰταλοῖς αὐτοῖς. ἦν γὰρ οὗτος βασι- D
 λεὺς Βουλγάρων, ὅποτε ἡ Κωνσταντίνου ἑάλω. ὡς γοῦν οἱ Ἰτα-
 15 λοι πᾶσαν τὴν τῆς Μακεδονίας χώραν ὑφ' ἑαυτοὺς ἐποίησαντο,
 βασιλικῶς τοῦ πρώτως ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει κατάρχσαντος
 Βαλδουίνου τὰ κατ' αὐτοὺς διεκθύνοντος, καὶ πρὸς τὴν πόλιν
 Ἀδριανοῦ διεμηνύσαντο ὅπως ὑπ' αὐτοὺς γένηται· ὁ γὰρ βασι-
 λεὺς Βουλγάρων Ἰωάννης προὔλαβε χειρῶσασθαι τὴν Φιλιππού-
 20 πολιν καὶ ἀνδραποδισμόν μέγαν τῶν Ῥωμαίων ἐκείθεν ποιήσα-
 σθαι. μὴ βουλευθέντων δὲ τῶν Ἀδριανουπολιτῶν ὑπὸ χεῖρα γενέ-
 σθαι τῶν Ἰταλῶν, ἐκστρατεύουσιν οἱ Ἰταλοὶ κατ' αὐτῶν, αὐτοῦ

2 κόψας ἄρχειν τούτου παρήκειν D ἢ τε — χώρα om D
 6 βας. — γένους om D 7 τοῦ om D 8 Ἰβανοῦ D ὃς —
 ἀπέδρα om D καὶ βασιλεύει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης,
 ἀφῆλιξ οὗτος τοῦ τοῦ Ἀσάν υἱοῦ Ἰωάννου D 11 οὗτος — 13 δὲ]
 ὃς πολλῶν ἐγγόνει τοῖς Ῥωμαίοις αἴτιος κακῶν D 16 βασιλέως
 τοῦ πρώτου D ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει om D 17 δι-
 κθύνοντος D 20 μέγαν om D 22 αὐτοῦ — Κωνσταντινου-
 πόλει om D.

Petro partem e dominio avulsam commisit, ut regeret. tum magnam Peri-
 sthlabam et Probatum et loca adiacentia frater Asanus Petro, ut iure suo ac
 nutu gubernaret, elargitur. sic factum est ut ad hunc diem ea loca Petri
 regio cognominentur. per integros novem annos cum Asanus regie admodum
 rem Bulgarorum gessisset, a consobrino suo Ivango, qui se postmodum illico
 in fugam dederat, iugulatur. haeres fuit imperii Ioannes ipsius frater: re-
 nuere namque Bulgari Petro provinciam dominandi tradere. (13) Ioannes ita-
 que Asani filius tenera adhuc aetate rex Bulgaris constitutus multa in Roma-
 nos mala ingressit, et in Italos etiam ipsos, prospere et fortunate: erat enim,
 cum Cpolis direpta est, Bulgarorum rex. quando itaque Itali universam
 Macedoniam subegerunt, res eorum, qui primus Cpoli imperium tenuit, regie
 administrante Balduino, pro deditione Adrianopolitae sollicitant: namque
 rex Bulgarorum Ioannes Philippopolim magna Romanorum clade praeda di-
 tatus praeripuerat. cum Itolorum iugum Adrianopolitae detrectassent, Itali

τε τοῦ βασιλέως Βάλδουίνου συνόντος αὐτοῖς καὶ τοῦ τὸν τόπον τοῦ δουκὸς ἐλέγοντος Βενετίας ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει. εἰς στενοχωρίαν γοῦν οὐ μικρὰν ἐλθόντες οἱ τῆς Ἀδριανοῦ οἰκήτορες

P 12 ἀποστέλλουσι πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Βουλγάρων Ἰωάννην, ἵνα συνάρηται τούτοις καὶ τοῦ ἐληφμένου κινδύνου ῥύσῃται. ὁ δὲ 5 ἀσμένως δέχεται τοῦτο, καὶ Σκύθας μεθ' ἑαυτοῦ προσλαβόμενος, ἐπεὶ φανερῶς οὐκ εἶχε τοῖς Λατίνοις μαχέσασθαι, περιγεγέσθαι βεβούλευται μηχαναῖς. καὶ ὁ μὲν ἔκειτο μακρὰν πον τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἐκπέμπει δὲ κατὰ τῶν Ἰταλῶν τοὺς Σκύθας τῇ Σκυθικῇ στρατείᾳ χρῆσασθαι κατ' αὐτῶν. Ἰταλοῖς μὲν οὖν ἕθρος 10 ἔφ' ἵπποις ὑψιπέδεσιν ἐποχεῖσθαι καταφράκτοις τε δι' ὅλου εἶναι τοῖς ὅπλοις τοῦ σώματος, κἀντεῦθεν δυσκινήτως κατὰ τῶν ἐναντίων ὀρμῶσι. Σκύθαι δὲ κουφότερον ὠπλισμένοι ἐλευθερώτερον ἐπιπηδῶσι τοῖς ἐναντίοις. οὐ μὴ ξυνιέντες οἱ Ἰταλοὶ παρὰ τῶν

B Σκυθῶν καταστρατηγοῦνται, ὥστε καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα Βαλ-15 δουίνον ὑπ' αὐτῶν ἀλῶναι καὶ δέσμιον ἀπαχθῆναι πρὸς τὸν βασιλέα Βουλγάρων Ἰωάννην, οὗπερ, ὡς φασι, καὶ τὴν κεφαλὴν μετὰ τὴν σφαγὴν εἰς κύπελλον χρηματίσαι τῷ βαρβάρῳ, τῶν ἐντὸς ταύτης πάντων κεκαθαυμένην καὶ κόσμῳ περιπνευσθεῖσαν κύκλωθεν. οἱ μὲν οὖν Ἀδριανουπολίται ἐκ τοῦ παραπίνακα τὸ 20 γεγονὸς οὐκ ἐγνώρισαν· εἰ γὰρ ἤδεισαν, ἐξήεσαν ἂν τῆς πόλεως

1 secundum τοῦ vulgo deest 3 οὖν D Ἀδριανοῦ στέλλουσι D
 4 τῶν om D 5 καὶ — ῥύσῃται om D 7 ἐπεὶ — μαχέ-
 σασθαι om D 8 μηχαναῖς Λατίνων περιγεγέσθαι σπεύδει D
 9 τῇ — αὐτῶν om D 11 ἐποχεῖσθαι ὑψιπέδεσιν D τε—
 τοῖς om D 12 τοῦ — ὀρμῶσι om D 15 ὡς D βασιλέα
 om D 17 καὶ et 18 μετὰ τὴν σφαγὴν om D 18 τῶν —
 κεκαθαυμένην om D 19 καὶ om D πνευσθεῖσαν D
 21 ἐξήεσαν — καὶ om D.

in eos copias, quibus Balduinus imperator et vices ducis Venetiarum Byzantii gerens praesto aderant, educunt; quare Adrianopolitae in summas angustias adducti ad regem Bulgarorum Ioannem, ut suppetias ferret et a scopulo in tranquillum deduceret, viros delegant. postulatis ille oblectatus, sociosque sibi Scythas asciscens, cum palam in acie adversus Latinos prodire non posset, ex insidiis eos opprimere statuit. ipse quidem longe Adrianopoli aberat, Scythas vero in Italos mittit, ut Scythico bellandi modo eos aggredirentur. Italis in more est equis ferocitate exultantibus vehi, munisque armis circumquaque toto corpore, ideoque segnes ac tardos in hostes ferri. verum Scythae cum levius armentur, liberius adversarios impetunt. illud ignorantes Itali a Scythis praeter opinionem dolis opprimuntur. Balduinus imperator captus et vinculis gravis ad Bulgarorum regem Ioannem adducitur; illius caput abscissum, sordibusque internis expurgatum et ornamentis undique circumseptum, poculi loco barbaro inseruisse fama est. Adrianopolitae non statim rem perceperant: nam urbe egressi castris adsultarent Italo-

καὶ λείαν αὐτῶν ἐπεποιήκεισαν τὰς Ἰταλικὰς σκηναίς. οἱ γοῦν ἀπολειφθέντες Ἰταλοὶ φῶτα λαμπρὰ ἐν ταῖς σφετέραις ἀνάφαντες σκηναῖς, καὶ ὑποψίαν δόντες τοῖς πολίταις ὡς πάρεσι, μέσων C νικτῶν φρυγάδες ἐπὶ τὴν Κωνσταντίνου χωροῦσι. πρώτας γοῦν 5 γρόντες τοῦτο οἱ τῆς Ἀδριανοῦ οἰκήτορες τὰ ἠλλελεμιμένα ταῖς σκηναῖς ἐλήθσαντο. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Βουλγάρων κατὰ τὰ ὑπεσχημένα τοῖς Ἀδριανουπολίταις ἐγκρατῆς γενέσθαι τῆς σφῶν πόλεως ὤρμησεν· οἱ δὲ ἀπρηγήσαντο τοῦτο. δυσανασχετήσας οὖν ὁ τῶν Βουλγάρων βασιλεὺς τῇ ἀπάτῃ πολιορκῆσαι τούτους ἤθελησεν. 10 ἀλλ' ἀφνεῖς παντελῶς εἰς πολιορκίαν οἱ Βούλγαροι· οὔτε γὰρ ἐλεπόλεις οἶδασι στῆσαι οὐδ' ἕτερόν τι τῶν δυναμένων πορθῆσαι διανοήσασθαι. ἀπάρας γοῦν ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς τῶν Βουλγάρων, μὴ ἔχων τὸ ἐμποδῶν ὡς τῶν Ἰταλῶν αὐτοῦ καταπορθηθέντων τὸ ἔσχατον, ἕτερον δὲ μὴ ὕντος τοῦ ἀνθισταμένου, πᾶσαν κατατρέ- D 15 χει Μακεδονίαν. λείαν οὖν παμπόλλην ἐποίησατο, αὐτάνδρους τὰς πόλεις ἀνδραποδισάμενος καὶ τέλειον κατασκάψας αὐτάς. τὸ δὲ οἱ διανόημα ἦν, ὡς μήποτε Ῥωμαίους ἀνάκλησιν σχεῖν, τῶν σφετέρων ἐπιδράζασθαι πόλειον. κατέσκαψε γοῦν ἐκ βάθρων αὐτῶν τὴν Φιλιππούπολιν, θαναμαστὴν ἄγαν οὔσαν, ἣτις παρὰ 20 τῷ Ἐβρω κεῖται, εἶτα τὰς ἄλλας πάσας πόλεις, τὴν Ἡρόκλειαν, τὸ

1 αὐτῶν ἐπεπ.] ἂν ἐποίησαν D γοῦν] δὲ D 2 λ. ταῖς σκηναῖς ἀφαντες καὶ μέσον νικτῶν ἀφαντες περὶ D 4 περὶ vulgo οὖν D 5 οἰκήτορες om D 6 ἀφαντες ἦσαν D κατὰ] Ἰωάννης κατὰ D 8 ὁ — ἀπάτῃ om D 11 τι — πορθῆσαι om D 12 ὁ — ἐμποδῶν om D 13 αὐτοῦ et 14 τὸ — ἀνθισταμένου om D 15 καὶ λείαν πολλὴν ἐλά D 16 ἐλῶν καὶ τέλος D ibid. αὐτάς — ἦν om D 17 τῶν — πόλειον om D 18 γοῦν — 19 τῆν] γὰρ D 19 θαναμαστὴν — κεῖται om D 20 τὰς — τὴν om D τὸ et τὴν om D.

rum ac bona diripissent. reliquiae Italorum in tentoriis, clarissimis luminibus accensis, quasi adessent, media nocte pedem Cpolim referunt. eo mane cognito ab Adrianopolitanis, quae in tentoriis remanserant, praedatum itum est. rex Bulgarorum Adrianopolitanarum promissionibus fretus, urbem sibi subiicere avens iter arripit: illi se dedere recusarunt. sed dolo rex Bulgarorum indignatus ad eos obsidendos animum advertit. verum apparandis obsidionibus Bulgari omnino inepti sunt; neque enim admovendarum machinarum artem callent, neque quippiam aliud capiendis urbibus opportunum moliri possunt. propterea inde discedens, cum nullus illi se opponeret, Italis ab eo penitus debellatis, universam Macedoniam excurrit, praeda ingenti locupletatus, urbes cum ipsis habitatoribus spolians funditusque evertens, eo animo ut si quando Romani infortunio desaevente respirassent, propria opida recuperare nequirent. quare e fundamentis sustulit Philippopolim, praedaram nimium atque egregiam urbem, quae Hebro adiacet, alias deinceps

- Πάνιον, τὴν Ῥαιδεστόν, Χαριούπολιν, Τραιανούπολιν, Μάκρην, Κλαυδιούπολιν, Μοσυνούπολιν, Περιθεώριον καὶ ἄλλας πολλὰς, ὡς ἀριθμεῖν οὐ χρεῖον. τὸν δὲ λαὸν ἀπύρατος ἐκεῖθεν περὶ τὰς παραρροίας καθίζει τοῦ Ἰστρου, ἐκ τῶν ἰδίων τῶν ἠνδροποδισμένον κωμῶν καὶ πόλεων τὰς κλήσεις ἐπιθεῖς ταῖς οἰκίσεις. 5
- P 13** Βουλγάρους κακῶν ὁ βασιλεὺς Βασίλειος, καὶ καλεῖσθαι μὲν ἔλεγεν ἐκεῖνον Βουλγαροκτόνον, Ῥωμαιοκτόνον δὲ ὠνόμαζεν ἑαυτόν. μέχρι γοῦν καταντήσας καὶ αὐτῆς τῆς Θεσσαλονίκης ἐκεῖσε θνήσκει πλευρίτιδι νόσῳ κατασχεθεῖς, ὡς δὲ τινες ἔλεγον ὅτι ἐκ θεο- 10
μηρίας αὐτῷ ὁ θάνατος γέγονεν· ἔδοξε γὰρ αὐτῷ καθ' ὑπνους ἔνοπλον ἄνδρα ἐπιστῆναι αὐτῷ καὶ δόρατι πληῆσαι οἱ τὴν πλευράν. ἦν γὰρ καὶ ἀληθῶς ὡς οὐδέποτε τῇ Ῥωμαίων τσαῦτα παρά του ξυμβῆη κακὰ, ὡς καὶ ὄνομα τεθῆναι τούτῳ ἐκ κυνὸς τὴν ἐπίκλησιν ἔχον· Σκυλοϊώαννης καὶ γὰρ ἐπεκλήθη τοῖς πᾶσι. τὸ γὰρ 15
- B** τῶν Σκυθῶν γένος ἰδιοποιησάμενος καὶ κοινωήσας αὐτοῖς συγγενείας καὶ τρόπου μετασχὼν ἐκ φύσεως θηριωδεστέρον, φόνους ἐνετρέφα Ῥωμαίων. ὡς γοῦν οὕτοσὶ ζεθνήκει, ὁ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ παῖς Βορίλας τοῦνομα, τὴν Σκυθίδα θείαν γαμετὴν εἰληφώς, τῆς ἀρχῆς τῶν Βουλγάρων γέγονεν ἐγκρατής. τὸν δὲ τοῦ 20
Ἰωάννου παῖδα Ἰωάννην ἀφῆλικο ὄντα ἔτι κρύφα τις λαβὼν, ὡς

3 πολλὰς om D 4 τοῦ Ἰστρου καθίζει D ἰδίων τῶν
om D 5 ἐπιθεῖς τὰς κλήσεις D 6 οὖν] μὲν οὖν D 9 καὶ
αὐτῆς καταντήσας Θεσσαλονίκης D 13 ἦν — κακὰ om D 14 τὴν
ἐπίκλησιν ἔχον om D 16 τῶν γὰρ Σκυθῶν τὸ D συγγε-
νείας] κοινωήσας D 17 ἐκ φύσεως om D 19 φροσίλας A
21 Ἰωάννου D ἔτι ὄντα D ὡς εἰρήκειμεν om D.

universas, Heracleiam, Panium, Raedestum, Chariupolim, Traianupolim, Macrem, Claudiupolim, Mosynupolim, Peritheorion, aliasque quamplurimas, quas enumerare operae pretium non est. multitudinem abigens circa Istri fluente collocat, et ex iam direptis oppidis et urbibus nomina propriis coloniis imponit, damna, ut ipse dicitabat, compensans, quibus imperator Basilius Bulgaros afflixerat, eumque fatebatur dici Bulgaroectonum, se vero Romaeoectonum indigitabat. is usque Thessalonicam perveniens laterali morbo vitam finit, vel ut alii asserebant, ira numinis tristi morte multatus est. somniavit enim ab armato sibi adstante hasta latus confodi: nemo enim, nec mentior, e memoria hominum tot ac iste calamitatibus Romanos afflixit, adeo ut a cane nomen illi impositum sit, et Scylo-Ioannes ab omnibus compellaretur. cum enim Scythas sibi devinxisset affinitate cum illis contracta, et mores sibi vindicaret ob ferociorem naturam immaniores, caedibus Romanorum admodum delectabatur. hoc fati functo sororis illius filius Phrorilas nomine, Scythide avia in matrimonium ducta, regnum Bulgarorum occupat. filius vero Asani Ioannes clam ereptus, ut diximus, ad Scythas asportatur.

εἰρήκειμεν, ἐπὶ τοὺς Σκύθας κειώρηκεν. καὶ ταῦτα μὲν τὰ περὶ Βουλγάρων· ὁ λόγος δὲ μετὰ ταῦτα τοῖς ἰδίοις ἔξιτορήσει καιροῖς.

14. Ὁ δὲ Μιχαήλ, ὃν ἱστορήσας ὁ λόγος πέφθακε τῆς Ἡπείρου κατάρξαι καὶ τινος μέρους τῆς χώρας Ῥωμαίων, τρεῖς 5 κασιγνήτους ἐκέκτητο, τὸν Κωνσταντῖνον, τὸν Θεόδωρον καὶ τὸν C Μανουήλ, ὧν ὁ μὲν Θεόδωρος τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων συνῆν Θεοδῶρω τῷ Λάσκαρι, ὑπηρετῶν αὐτῷ ὡς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Ῥωμαίων. διὰ τοῦτο παρακαλεῖ τὸν βασιλέα Θεόδωρον ὁ Μιχαήλ, ἵνα τοῦτον πρὸς αὐτὸν ἐκπέμψῃ διὰ τὸ μὴ ἔτι ἔχειν παῖδα εἰς 10 ἦβην ἐλθόντα, ἀλλ' οὐδὲ γνήσιον (ὁ γὰρ αὐτῷ γενηθεὶς Μιχαήλ ἐκ παλλακῆς ἐκείνου γενένητο, περὶ οὗ ἔροῦμεν ἐν τοῖς μετέπειτα), καὶ τοῦ θανάτου δὲ δεδιέναι τὸ ἄωρον· τοὺς γὰρ λοιποὺς τῶν ἀδελφῶν ἀφνεῖς ἐγίνωσκεν εἰς ἀρχήν. τοῦτον δὲ τὸν Θεόδωρον ὁ βασιλεὺς πέμπει τῷ ἀδελφῷ Μιχαήλ, ὄρκους πρῶτον ἐμπεδω- 15 σάμενος πίστιν δουλείας εἰς τοῦτον φυλάττειν καὶ εἰς τοὺς μετ' αὐτὸν Ῥωμαίων κατάρξοντας. ὃς καὶ ἀφικόμενος συνῆν τῷ ἀδελφῷ Μιχαήλ. μετ' οὐ πολὺ δὲ φονεύεται παρὰ τοῦ τῶν ὑπηρετῶν ὁ Μιχαήλ νύκτωρ ἐπὶ τῆς κλίνης συγκαθεύδων τῇ γυναικί· Ῥωμαῖος δὲ ἦν τῷ φονευτῇ τοῦνομι. ἐπιλαμβάνεται γοῦν τῆς 20 ἔξουσίας ἐκείνου ὁ ἀδελφὸς Θεόδωρος, ἔχων καὶ τοὺς ἀδελφοὺς Κωνσταντῖνον καὶ Μανουήλ. ἄρξαι δὲ βουλευθεὶς πάνυ ἐπηύξησε

1 περὶ vulgo καὶ — καιροῖς om D 3 ὁ Μιχαήλ δέ, ὃν
τῆς Ἡπείρου κατάρξαι εἰρήκαμεν, τρεῖς D 5 τὸν ter om D
7 ὑπηρετῶν — 8 τοῦτο] καὶ D 9 ἔχειν ἔτι παῖδα ἔνθηβον D
11 γενένηται D περὶ — μετέπειτα om D 12 δὲ om D
τοῦ D, omissis Ῥωμαίων κατάρξοντας 16 αὐ-
21 ἄρξαι — ἐπηύξησε] καὶ ἠύξησε D.

et haec quidem de Bulgaris: reliqua oratio, quibus gesta sunt temporibus, enodabit.

14. Michaeli porro, quem Epiro imperasse et partem aliquam domini Romani obtinuisse supra enuntiavimus, tres fuere fratres, Constantinus Theodorus et Manuel. Theodorus cum Theodoro Lascari imperatore vivebat, illi, quemadmodum et reliqui Romanorum morigerans atque obsequiosus. propterea Theodorum imperatorem Michael deprecatur ut eum ad se mitteret, quod nullum genuinum filium adultum possideret (quem enim susceperat Michael, ex pellice erat, de quo infra dicemus), et mortem intempestatam pertimesceret, et alios fratres ineptos ad dominandum iudicaret. Theodorum imperator fratri Michaeli dimittit, cum prius iusiurandum fidelitatis in semet et in successores suos Romanorum imperatores exegisset. sic dimissus cum fratre Michael in communitate vitae atque victus erat. non multo post a servo Michael noctu in lectulo una cum uxore cubans (Romaeo nomen erat parricidae) interimitur. quare Theodorus frater in dominatu, secum habens Constantinum et Manuelem fratres, succedit. cum vero ad principatum in-

τὴν αὐτοῦ ἀρχήν· ἔκ τε γὰρ τῶν Ἰταλῶν οὐκ ὀλίγην χώραν ἐκτί-
 σατο, καὶ τῶν Βουλγάρων πολλήν· τὴν τε γὰρ Θεσσαλίαν ὑφ'
 ἑαυτὸν ἐποιήσατο Ἀχρίδα τε καὶ Πρίλαπον Ἀλβανὸν τε καὶ αὐτὸ
 τὸ Δυρράχιον, ἔνθα καὶ Πέτρον μετὰ μεγίστης στρατιᾶς ἐξ Ἰτα-
 λίας ὁρμώμενον καὶ ὡς πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν πεποιημένον⁵
 τὴν δίοδον, ἀνηγορευμένον πρὸς τοῦ πάπα καὶ βασιλέα, αὐτοῦ
 P 14 που γεγενημένον προχειρωσάμενον τε καὶ αὐτὸ τὸ Δυρράχιον γεν-
 ναίως κατετροπώσατο. ὁ μὲν οὖν ῥήθεις Πέτρος γαμβρὸς ὑπῆρχεν
 ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος ἐκ τοῦ Λατίνων μέρους
 Βαλδουίνου καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν Ἐρρῆ, ἐκαλεῖτο δὲ ἡ αὐτῶν ἀδελ-
 10 φῆ Ἰολέντα, ἐξ ἧς παῖδες τῷ Πέτρῳ γεγένηται τρεῖς, ὁ τε Φίλ-
 ιππος, ὁ Ῥομπέρτος καὶ ὁ Βαλδουῖνος, ὧν ὁ μὲν Ῥομπέρτος καὶ
 ὁ Βαλδουῖνος τῆς Κωνσταντίνου βασιλεύκασι, τοῦ πρώτου αὐ-
 τῶν ἀδελφοῦ τοῦ Φιλίππου τῷ ἀδελφῷ Ῥομπέρτῳ τῆς βασιλείας
 παραχωρήσαντος. ὑπῆρχον δὲ σφισι καὶ ἀδελφαί, ὧν μία Μαρία¹⁵
 B ἦν, ἣ συνζύγη ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος. ὁ μὲν οὖν δηλωθεὶς Θεό-
 δωρος, καθὼς εἰρήκειν, τὸ οἰκεῖον παριλαβὼν στράτευμα ἀντι-
 τῆται τῷ Πέτρῳ μικρὸν ὑπερπηδήσαντι τὸ Δυρράχιον καὶ ἐν
 ταῖς τοῦ Ἀλβανοῦ δυσχωραῖς γεγενημένῳ. νικῶσι γοῦν κατὰ
 κράτος οἱ τοῦ Κομνηνοῦ Θεοδώρου τὸ τῶν Λατίνων στράτευμα,²⁰

1 προσεκτήσατο γὰρ οὐκ ὀλίγην χώραν ἐκ τε Ἰταλῶν καὶ Βουλγάρων, καὶ τὴν Θεσσαλίαν D 5 ὡς om D 6 διοδεύοντα D καὶ om D βασιλέως A αὐτοῦ — 13 Βαλδουίνου] καὶ προχειρωσάμενον τὸ Δυρράχιον, ἐκ τοῦ Λατίνων μέρους Βαλδουίνου καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν Ἐρρῆ γενναίως κατετροπώσατο. γαμβρὸς δ' ἦν ὁ Πέτρος Βαλδουίνου ἐπ' ἀδελφῇ Ἰολέντα, ἐξ ἧς παῖδες αὐτῷ Φίλιππος Ῥομπέρτος καὶ Βαλδουῖνος D 13 ὁ om D 15 δὲ om D ὧν μία et 16 ἦν om D 16 ὁ δὲ τῆς Ἡπείρου Θεοδώρος τὸ D 19 κατὰ κράτος om D.

cumberet, imperii sui iura nimium extendit: namque ex Italia non parvam, ex Bulgaria vero multam regionem suae dicioni adiecit, sibi que Thessaliam Achrida Prilapum Albanum et Dyrrachium ipsum subegit; ubi Petrum cum ingenti militum vi ex Italia venientem, et quasi Cpolim iter intenderet, a summo pontifice electum, declaratumque circa eadem loca imperatorem, Dyrrachio praeoccupato fortiter in fugam vertit. Petrus sororem primi ex Latinis Balduini et successoris illius Erici sibi matrimonio iunxerat. sorori nomen Iolentae fuit, ex qua tres Petrus susceperat filios, Philippum Robertum et Balduinum, quorum Robertus et Balduinus, cum primus eorum frater Philippus Roberto administrandi imperii potestatem fecisset, Cpolis regionem tenuerunt. ex eorum sororibus Maria Theodoro imperatori copulatur. porro, quem supra innuimus, Theodorus, exercitu coacto, Petro paululum Dyrrachium praetergresso et inter Albani angustias adducto sese opponit. ibi Theodori Comneni milites Latinorum copias strenue fundunt, oppressis uni-

ὡς πάντας ἄρδην δεσμώσας ποιῆσαι σὺν πᾶσι σκεύεσι, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα Πέτρον ἔργον μαχαίρας γενέσθαι. τοῦτο δὴ τότε μέγα τοῖς Ῥωμαίοις ἐγγόνει βοήθημα.

15. Ἄλλ' ὁ λόγος μοι καὶ πάλιν ἐπὶ τὸν βασιλέα Θεόδω-
5 ρον τὸν Λάσκαριν ἐφορμᾷ. οὗτος γὰρ ἐκ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς C
Ἄννης, ὡς ἔφην, τρεῖς ἐποίησατο θυγατέρας, Εἰρήνην Μαρίαν
καὶ Εὐδοκίαν. τὴν γοῦν Μαρίαν τὴν δευτέραν τῶν αὐτοῦ θυγα-
τέρων τῷ ῥηγὶ Οὐγγρίας διερχομένῳ τὴν αὐτοῦ χώραν ἐκ τῶν
Ἱεροσολύμων εἰς κῆδος ἐπὶ τῷ νιῷ παραδίδωσι, τὴν δὲ πρώτην
10 αὐτοῦ θυγατέρα τὴν Εἰρήνην ἀνδρὶ συζεύγνυσι τῷ Παλαιολόγῳ
Ἄνδρονίκῳ, ὃν καὶ δεσπότην τετίμηκε. μετ' οὐ πολὺ δὲ ὁ δεσπό-
της Παλαιολόγος θνήσκει, καὶ προσλαμβάνεται ὁ βασιλεὺς εἰς
γαμβρὸν Ἰωάννην τὸν Δούκαν, οὗ Βατάτζης τὸ ἐπίκλην, καὶ ἐκ
Διδυμοτοίχου ἦν ὠρμημένος, τὸ τοῦ πρωτοβεστιαρίου διενεργῶν D
15 ὁσφίκιον. ἡ μὲν οὖν βασίλισ Ἄννα ἔφθη πρὸ καιροῦ τελευτῆσαι,
ἠγάγετο δὲ ἕξ Ἀρμενίων γυναικῶν ὁ βασιλεὺς. δυσαρεστήσας δὲ
πρὸς αὐτὴν ἐπὶ τὴν ἰδίαν πατρίδα τὴν Κιλικίαν ἐκπέμπει, ἐπι-
φέρει δὲ αὐτῷ γαμετὴν τὴν τοῦ βασιλεύοντος τῶν Ἰταλῶν ἀδελ-
φήν, ὃς Ῥομπέρτος, ὡς ἔφην, ἐκέκλητο καὶ τὸν θεῖον Ἐρρῆ διε-
20 δέξατο. οὗτος καὶ γὰρ ὁ Ἐρρῆς πολλὰ πράγματα παρέσχε Ῥω-
μαίοις καὶ αὐτῷ τῷ βασιλεῖ Θεοδώρῳ. ἀνδρεῖος γὰρ ὢν, περι

3 τοῖς om D 4 Ἄλλ' — 5 γὰρ] ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόδωρος Λάσκαρις D
6 ὡς ἔφην om D 7 secundum τὴν et τῶν αὐτοῦ θυγατέρων om D
8 ἕξ D 9 τῷ add D 10 αὐτοῦ — ἀνδρὶ om D 12 post θνή-
σκει D: ὡς μὲν τινες ἔφασκον, ἕξ ἕρωτικῶν διαθέσεων 13 τού-
πίκλην, ἐκ Διδυμοτοίχου δὲ πρωτοβεστιαρίου ὄντα D 15 βασίλισσα
Ἄννα προτετελευτήκει, ἦγετο D 17 τὴν Κιλικίαν om D 18 βασι-
λέως Ἰταλῶν Ῥομπέρτου ἀδελφὴν. καὶ τὸν θεῖον γὰρ Ἐρρῆν ὁ
Ῥόμπερτος διεδέξατο πολλὰ Ῥωμαίους ἠττήσαντα, μάλιστα δὲ ἕξ D.

versis, adeo ut omnes comprehensos vinculis alligarint, impedimenta abri-
puerint, ipsumque etiam imperatorem Petrum gladio peremerint. hac victo-
ria res Romana haud minimum sublevata est.

15. Verum rursus oratio in Theodorum Lascarum imperatorem defle-
ctit. huic ex Anna uxore, ut dixi, filiae natae sunt tres, Irene Maria et
Eudocia. Mariam secundam Ungariae regis Hierosolymis per illius dicio-
nem revertentis filio nuptum dederat, primam Irenem Andronico Palaeologo,
quem et despota dignitate insigniverat, uxorem locarat: nec multo post
Palaeologus despota morte obit, et imperator eam Ioanni Ducae, Batatae
cognomine, qui e Didymotoecho ortum duxerat et hinc protovestiarii officium
administrabat, despondit. imperatrix Anna antea vitam finierat, hinc ex
Armenis uxorem accipit imperator, cui deinceps subiratus in Ciliciam illius
patriam remittit, et cum sore Isalorum principis (Roberto, ut innui, nomen
erat, et Erico patruo successerat) nuptias facit. per Ericum res Romana et
Theodorus imperator multum detrimenti cepit: cum enim esset fortis et ad

μάχας ὀξύρροπος, καὶ τεταπεινωμένα τὰ τῶν Ῥωμαίων ὄρων, καὶ μάλιστα ἐξ ὅτου τὸν σουλτὰν πεφόρευκεν ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος· τότε γὰρ τὸ ἐκ Φράγκων προσὸν αὐτῷ ἀπολάλεκε στράτευμα, ἐν ᾧ καὶ τὰς πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς τεταραχτικῶς ἦν μάχας. οὓς καὶ ὁ βασιλεὺς Ἐρρῆς ἐδεδίδει· πολλοὶ γὰρ ἦσαν ὀνομαστοὶ ἀπὸ τε 5 γένους ἀπὸ τε μὴν τῆς προσούσης ἐκείνοις ἀνδρίας. διὰ ταῦτα, ὡς φασὶ τινες, καὶ τὴν τοῦ βασιλέως νίκην ἀκηκοὺς ὁ Ἐρρῆς “νενίκηται” ἔφη “ὁ Λάσκαρις, οὐ νενίκηκεν.” ἵνα γοῦν μὴ πολὺν

P 15 καταταίνω λόγον τῆς ἱστορίας, τοῦτ' ἂν μόνον εἰπὼν τὸ πᾶν παραστήσαιμι· μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ Νυμφαίου τὰς σκηνὰς ὁ Ἐρ- 10 ρῆς ἐπήξυτο, κατ' ἐρημίαν πολλήν, οὐδενὸς κωλύοντος. ἐκεῖθεν τε ὑποστρέψας τὸ μὲν τοῖς κριτηθεῖσι κορσεθεῖς, τὸ δὲ καὶ ἐχειρίαν ἐθελήσας λαβεῖν (οὐ γὰρ ἄγαν καρτερικὸν τὸ Λατινικὸν φῦλον ἐν ταῖς μάχαις καθέστηκεν), εἰς ξυμβάσεις ἤλθε μετὰ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου. καὶ συνεφωνήθη τὰ μὲν τοῦ Κιμιᾶ πάντα 15 (οὕτω γὰρ τὸ ὄρος καλεῖται τὸ ἐγγὺς τῆς Ἀχρυόους τρυχάνον) μετὰ καὶ αὐτῆς τῆς Ἀχρυόους παρὰ τοῦ τῶν Φράγκων γένους δεσπόζεσθαι, τὸν δὲ Κάλαιμον (κώμη δὲ ἐστὶν ὁ Κάλαιμος, ἐξ οὗ

B τὸ τῶν Νεοκάστρων ἄρχεται θέμι) μένειν ἄοικον, τὰ δὲ ἐντεῦθεν παρὰ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου δεσπόζεσθαι· Νεοκάστρα δὲ ταῦτα 20 ἦν καὶ Κελβιανὸν Χλιάρᾳ τε καὶ Πέργαμος καὶ τὰ πλαγίως ἐγκείμενα, Μαγιδιά τε καὶ Ὀψίκια. ὑπῆρχε δὲ καὶ ἄλλη χώρα τῷ

3 παρὸν D ἐν — 7 τινες] διὸ D 8 ἵνα — 10 παραστήσαιμι] καὶ D 10 τοῦ om D 11 κατ' — κωλύοντος om D 12 τὸ μὲν — καθέστηκεν om D 17 μέρους A 18 κῶμος D 19 τὰ δ' ἐντεῦθεν τὰς Νεοκάστρα Κελβιανὸν Χλιάρᾳ τε καὶ Πέργαμος καὶ τὰ πλαγίως ἐγκείμενα Μαγιδία τε καὶ Ὀψίκια παρὰ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου δεσπόζεσθαι. ὑπῆρχε δὲ τοῦτω καὶ ἄλλη χώρα ἢ D.

pugnandum praecipuus et audax, videretque Romanos depressos, et potissimum postquam sultanum imperator Theodorus leto dedit: tunc enim Italum militem, quo fultus cum suae nationis hominibus audacter bellum conserabat, et quem imperator Ericus metuebat quod in eo et genere nobiles et irato sibi ingenio viribus valentes conspicerentur, perdidit. praeterea, ut quidam memorant, de imperatoris victoria certior factus “Lascaris” exclamat “victus est, non vicit.” sed ne diutius orationem protraham, vel hoc solo res conspicua erit. Nymphaeum usque, cum nullus adversaretur, castra posuit Ericus, indeque rediens, partim praeda parta opimus ac saturus, partim a laboribus feriari optans (neque enim in sustinendis bellorum certaminibus Latina natio perdurat) cum imperatore Theodoro foedus iniit; concordatumque est Cimeni (sic enim mons Achirao adiacens appellatur) universa et ipsam Achiraum a Latinis possideri, Calamum vero (id oppidum est, ex quo Neocastorum thema initium sumit) inhabitatum deseri; quae sequerentur sub arbitrio esse imperatoris Theodori: ea erant Neocasta, Celbianum, Chliara, Pergamus, et quae a latere erant Magidia et Opsicia. praeter haec alius etiam regionis imperator Theo-

βασιλεῖ Θεοδώρῳ ἢ ἀπὸ τοῦ Λοπαδίου ἀρχομένη, καὶ Προῦσαν περιλαμβάνουσα καὶ Νίκαιαν. καὶ οὕτω μὲν ξυνέβη τῷ βασιλεῖ Θεοδώρῳ τὰ πράγματα.

16. Ὁ δὲ εἰρημένος Ἐρρῆς, εἰ καὶ Φράγκος τὸ γένος 5 ἐτύγχανεν, ἀλλ' οὖν τοῖς Ῥωμαίοις καὶ Ἱθαγενέσι τῆς Κωνσταντίνου ἰλαρώτερον προσεφέρετο, καὶ πολλοὺς εἶχε τοὺς μὲν τοῖς μεγάλους τούτου συντεταγμένους τοὺς δὲ τοῖς στρατιώταις, τὸ δὲ κοινὸν πλήθος ὡς οἰκεῖον περιεῖπε λαόν. καὶ γὰρ περιγεγόμενος 10 τῶν Ῥωμαϊκῶν ἄστειων Λεντιανῶν τε καὶ Ποιμανηνοῦ, καὶ ἄνδρας τὸν Ἄρην πύοντας καὶ ἔργα ψυχῆς γενναίας ἐνδειξαμένους ὡς ἔρμαιόν τι ἐδέξατο ἐφευρών. ἐν γὰρ τῷ τῶν Λεντιανῶν ἄστει οὐ μόνον σπάνις ὕδατος τοὺς φυλάττοντας ἐξέκασεν, οὐδ' ὅτι ὁ λιμὸς καὶ σκότη φαγεῖν αὐτοὺς κατηνύγκασεν τὰ ἀπὸ τῶν ἀσπίδων καὶ ἐφιστρίδων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τείχος οὐ μικροδιάστατον 15 ταῖς ἐλεπόλεσι κατεπεσόν, μετὰ μεγίστης πυρκαϊᾶς τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐφύλαττον τοῦτο, ἀμοιβὰδὸν τῇ πυρκαϊᾷ προσεπισωρεύοντες ξύλα. κρατηθέντος γοῦν τοῦ ἄστεως οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπολέ- 20 ἄνδρῳ, ὄν, ὡς ὁ λόγος πέφθακε δηλώσαι, καὶ εἰς τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Εἰρήνην γαμβρόν ὁ βασιλεὺς προσελάβετο. πάντας δὲ τοὺς ἄλλους ὁ Ἐρρῆς συλλεξάμενος καὶ κατὰ ἴλας συντάξας,

2 καὶ οὕτω — πράγματα om D 5 ἦν D τῆς] τοῖς D 6 μεί-
 ξοσιν αὐτοῦ D 8 πλήθος om D 9 Ῥωμαϊκῶν] λοιπῶν D
 τε om D 10 ἔργα post γενναίας D 12 φυλάσσοντας D
 13 αὐτοὺς φαγεῖν D τὰ ἀπὸ τῶν] ἀπ' D 14 μακροδιά-
 στατον D 17 ἀπέλετο D 18 μόνον D 20 ὁ — δηλώσαι]
 ἔφην D 21 αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς προσελάβετο γαμβρόν D.

dorus dominabatur, quae a Lopadio principium habens Prusam Nicaeamque suo ambitu continet. et sic Theodoro imperatori res cesserant.

16. Sed Ericus licet Italus genere, Romanos tamen et Byzantinos indigenas placidius sedatiusque amplectebatur, et ex illis plures inter primates collocaverat, alios inter militem adnumeraverat, plebem vero veluti proprium populum fovebat. etenim Romanis urbibus Lentianis ac Poemanio expugnatis, viros in illis Martem spirantes et editis facinoribus singulares praeter spem inventos in lucro deputavit. nam Lentianis non modo custodes aquarum penuria afflixit, verum et famis adeo ex cruciavit ut scutorum nec non sagulorum pelles comedere compulsi sint. murum etiam machinis admotis solo aequatum, ideoque vaste ac profunde hiantem unus post alium incendio ligna supergerens per quadraginta dies defenderunt. tandem urbe perdomita, nullus ex defensoribus praeter germanum imperatoris fratrem, et qui exercitui praeerat Dermocaitem, et Palaeologum Andronicum, cui Irenem filiam imperator, ut antea diximus, collocaverat, pretio redemptus est. quin omnibus Ericus in unum convocatis et in turmas ac cohortes dissipatis, duci-

καὶ ὁμογενεῖς αὐτοῖς παραδοὺς ἡγεμόνας, ὑπερέχειν δὲ πάντων τὸν Θεοφιλόπουλον Γεώργιον παρυσκευάσας, τὴν τῶν ἀνατολικῶν μερῶν φυλακὴν αὐτοῖς ἐνεπίστευσε.

17. Τουτουὶ δὲ τοῦ Ἐρρῆ τῆς Κωνσταντίνου κατάρχοντος ἀπεστάλη παρὰ τοῦ πάπα πρὸς τὴν βασιλίδαν τῶν πόλεων ἀρ-5 χιεύς, ὃν καὶ λεγᾶτον αὐτοὶ φασι, τοῦνομα Πελάγιον, ἅπαντα τὰ προνόμια τοῦ πάπα φέροντά· ἐρυθροβαφῆ καὶ γὰρ ὑπέδεδετο
 P 16 πέδιλα, ἐκ τῆς αὐτῆς δὲ χροιάς καὶ τὰ ἐνδύματα εἶχε, καὶ ἡ ἐφεστρίς δὲ τοῦ ἵππου καὶ τὰ χαλινὰ τῷ τοιοῦτῳ ἐβάπτιοντο χρώματι. ἡθους δὲ τυχῶν ἀγριωτέρου καὶ ἀλαζονεῖα χρώμενος πολλὰ δεινὰ 10 ἐνεδείξατο ἐπὶ τοῖς τῆς Κωνσταντίνου οἰκήτορσι. καὶ ἡ σκῆψις ὡς εὐλόγος· ἠνάγκαζε καὶ γὰρ τοὺς πάντας τῆ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ὑποκύναι ὑποταγῆ. ἐντεῦθεν καθιέρωνντο μοναχοί, ἱερεῖς ἐδεδουλοῦντο καὶ ναὸς ἅπας ἐκέκλειστο. καὶ ἦν ἐν αὐτῷ δυοῖν θάτερον, ἢ ὁμολογῆσαι τὸν πάπαν πρῶτον ἀρχιερέα καὶ τούτου τὴν 15 μνήμην ἐν ἱεροτελεστίαις ποιεῖν, ἢ θάνατον εἶναι τῷ μὴ διαπραξαμένῳ τοῦτο τὸ ἐπιτίμιον. τοῦτο εἰς βαρυνθμίαν ἤγε τοὺς οἰκή-
 B τoras τῆς Κωνσταντίνου, καὶ μάλιστα τῶν ἄλλων τοὺς προύχον-
 τας, οἳ καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Ἐρρῆν ἀφιγμένοι “ἡμεῖς μὲν” ἔφασαν “ἄλλον γεγονότες γένους, καὶ ἄλλον ἀρχιερέα ἔχοντες, ἐαν-20 τοὺς τῷ κράτει σου ὑπετάξαμεν ὥστε σωματικῶς κατάρχειν ἡμῶν, οὐ μὴν γε ψυχικῶς καὶ πνευματικῶς. σοῦ μὲν γὰρ ἐν πολέμῳ

3 αὐτοῖς φυλακὴν D 4 τουτουὶ δὲ τοῦ] τοῦ δὲ D 5 παρὰ τοῦ
 πάπα om D βασ. τῶν πόλεων] Κωνσταντίνου D 9 δὲ om D
 10 τυχόντος D δεινὰ τοῖς Κωνσταντινουπολίταις παρέσχεν D
 14 ἐγκέκλειστο D 16 ποιεῖν] ἐκφωνεῖν D 17 τοῦτο ante τὸ om D
 19 τὸν βασιλεύοντα τὸν D 22 καὶ] ἡ D πολέμοις D.

bus ex eodem genere assignatis, omnium principatum Theophilopulo Georgio commisit, et orientalium partium custodiam demandavit.

17. Sub hoc Byzantii imperante ad reginam urbium a summo pontifice praesul (ipsi legatum indignant) Pelagius nomine papae praerogativas omnes referens ablegatur: namque calceos rubros induebat, neque diversicoloribus indumentis amiciebatur, quinimmo equi sagulum et fraena eodem inficiebantur veneno. et cum moribus esset immanioribus, fastus ac insolentiae plenus, nimium in Byzantinos saevit. et propositum a ratione aberrare non videbatur: omnes enim, ut veteri Romae colla subicerent, compellebat. hinc monachi in carcerem impingi, sacerdotes in vincula, et templa omnia occludi, nec praeter haec duo tertium statui: etenim vel papam primum omnium pontificem faterentur, illiusque inter sacrorum solemniam memoriam facerent, vel qui id abnuissent, morte penderent poenam. hoc Byzantii accolae, et inter eos primas obtinentes, angi excruciarique animo et ad Ericum imperatorem profecti “nos” inquit “alio genere orti aliumque habentes pontificem nosmet imperio tuo et potestati subiecimus, ita ut in corpora, non in animum et spiritum dominareris. namque in tui defensionem, dum bellum geritur,

ἵππευμαχεῖσθαι τῶν ἀναγκαιῶν, τῶν δ' ἡμετέρων ἐκστῆναι σεβασμάτων καὶ θρησκευμάτων τῶν ἀδυνάτων πάντη καθέστηκεν. ἢ γοῦν λῦσον ἡμῖν τὰ ἐπελθόντα δεινά, ἢ ἄφες ὡς ἔλευθέρους ἐν τοῖς ἰθαγενέσιν ἀφίχθαι." ταῦτ' εἶπον, κἀκεῖνος μὴ βουλόμενος
 5 ἐν στερήσει γενέσθαι τοσοῦτων καλῶν κἀγαθῶν ἀνθρώπων, καὶ C
 ἄκοντος τοῦ εἰρημένου λεγάτου τοὺς τε ναοὺς ἀνέωξε, καὶ τοὺς ὅσοι ταῖς εἰρηκαῖς ἦσαν κατασχήμενοι μοναχοὺς τε καὶ ἱερεῖς ἀποπέλυκε, καὶ τὸν κατασχόντα τότε τὴν Κωνσταντίνου κλύδωνα κατεστόρεσε. πολλοὶ δὲ τῶν μοναχῶν προεξιόντες τῆς Κωνσταντίνου τῷ βασιλεῖ
 10 Θεοδώρῳ προσῆλθον, καὶ αὐτοῖς προστάξει τούτου μοναὶ πρὸς καταμονὴν ἐπιδέδονται. καὶ πρεσβύτεροι δὲ πρὸς τὴν Νίκαιαν ἀπιόντες οἱ μὲν τῷ πατριαρχεικῷ κλήρῳ συγκατελέγησαν, οἱ δὲ θείοις ἐνασμενίσαντες τοῖς σηκοῖς ἔλευθέρως ἐβίωσαν. καὶ οὕτω μὲν ἐγεγόνει ταῦτα παρὰ τοῦ τότε βασιλεύοντος τῆς Κωνσταντι- D
 15 νου Ἐρρῆ.

18. Τούτου δὲ τελευτήσαντος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ῥομπέρτος μαλακώτερον ἐχρᾶτο τοῖς πράγμασι. τούτου τὴν ἀδελφὴν εἰς γαμετὴν εἰλήφει ὁ βασιλεὺς. οὐ πολλοὶ παρῆλθον ἐνιαινοί, καὶ ἐπεὶ ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως βασιλεὺς Ῥομπέρτος οὐκ ἔφθασε
 20 συζυγῆναι γυναικί, παράνομόν τι πρᾶγμα βεβούλεται ὁ βασιλεὺς διαπράξασθαι· ἐπὶ γὰρ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ προσλαβέσθαι τουτονὶ γαμβρὸν ἤρετίσατο. ἐνθεν τοι καὶ ἔρις ἐκ τοῦ τότε πατριαρχοῦντος Μανουὴλ τῷ βασιλεῖ ἔνυμβεβήκει, μηδ' ὅλως τῇ

7 μοναχοὶ D 8 καὶ τὸν — κατεστόρεσε om D 9 Κωνσταντι-
 νουπόλεως D 10 προσέεισαν D πρὸς καταμονὴν om D
 11 ἐπεδίδοντο D 13 θείοις ναοῖς ἐνασμ. ἔλευθ. D καὶ —
 16 τούτου] τοῦ Ἐρρῆ D.

arma capere necesse est: at nostris ritibus et caeremoniis ut cedamus fieri omnino nequit. aut itaque nos ab urgenti discrimine libera, aut tanquam liberis ad indignas additionem dato." sic locuti. ille cum tot probis optimisque viris privari nollet, etiam invito legato templa reseravit, vinculis custodiisque monachos ac sacerdotes liberavit, et tempestatem, qua tunc Byzantium iactabatur, sedavit. multi vero ex monachis, antequam haec gererentur, Cpoli excedentes ad imperatorem Theodorum commigrarunt, quibus illius mandato monasteria ad habitandum assignata sunt. et sacerdotes Nicaeam petentes, partim patriarchali clero adnumerati, partim locis sacris oblectati, libere vitam traduxere. et haec quidem hoc modo ab imperatore Cpolitano Erico gesta sunt.

18. Erico fato functo frater illius Robertus mollius negotiis incumberebat. huius soror imperatori nupsere, paucis elapsis annis cum Cpolitano imperator Robertus uxori non esset obnoxius, imperator impium facinus patrare sibi in animo proposuit, studens eum Eudociae filiae alligare sibi que generum assumere. hinc dissidia inter Manuelem tunc temporis patriarcham

τοιούτη ἀθεσμογαμία συγκατανεύοντος. ἀλλ' οὐκ ἔφθασεν ὁ βασιλεὺς τέρματι δοῦναι τὸ θέλημα· μήπω γὰρ στείλας ταύτην εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὡς ἠτύρπειζε, καταλύει τὸν βίον, τὴν βασιλείαν καταλιπὼν τῷ γαμβροῦ αὐτοῦ Ἰωάννῃ τῷ Δούκα. οὗ
P 17 γὰρ εἶχεν ἄρρενα παῖδα εἰς ἥβην ἐλθόντα· οὗς γὰρ δύο ἐκ τῆς 5 βασιλίδος Ἄννης ἔσχηκεν ἄρρενας παῖδας, τεθνάναι προύφθασαν, ἐκ δὲ τῆς ἐξ Ἀρμενίων ὠρμημένης ἐν παιδίον ἄρρενα πεποίηκεν, ὅπερ ὀκταετὲς ἦν ἡνίκα ὁ βασιλεὺς καὶ πατὴρ αὐτοῦ ἐτεθνήκει. διὰ τὸ ἀμοιρεῖν γοῦν αὐτὸν ἄρρενος ἐνήβου γοῆς ὁ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ γαμβρὸς αὐτοῦ τῆς βασιλείας κληρονομεῖ. 10 ἦν δὲ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις, ὅποτε τὸ τέλος ἔσχε τοῦ βίου, τῶν μὲν τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν ὑπερέκεινα, ἐλάττων δὲ τῶν πενήκοντα, βασιλεύσας ἐκ τούτων ἔτη ἰη'. ἦν δὲ τὸ σῶμα μικρὸς, οὐκ ἄγαν δέ, μετὰ γαμῶν ἐφ' ἱκανόν, καθεμιμένον ἔχων
B τὸ γένειον καὶ περὶ τὸ ἄκρον σχιζόμενον, ἐπ' ὀλίγον ἐτερόφθαλ- 15 μος, πρὸς τὰς μάχας δξύς, θυμοῦ τε καὶ ἀφροδισίων ἠτιώμενος, ἐλευθεριώτερος ἐν ταῖς δωρααῖς· οἷς γὰρ ἂν βούλοιο, πολὺ τὸ χρυσίον ἐδίδοτο, ὡς ἐν ἀκαρεῖ τούτους πλουτεῖν. τετυλαιπώρηκε δὲ πάμπολλα ἐν ταῖς μάχαις ταῖς τε πρὸς Ἰταλοὺς καὶ τοὺς Πέρσας. ἀρχὴ γοῦν οὗτος ἐγεγόνει τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς, ᾧ 20 καὶ πολλὴν χάριν ὄφλειν τοῖς Ῥωμαίοις πάνν δέον καθέστηκεν.

1 συγκατανεύσαντος D 3 Κωνσταντίνου, ὡς ἠτύρπεισε D
 4 τῷ γαμβροῦ αὐτοῦ post Δούκα D 5 γὰρ ἐνήβου εἶχεν D, non
 omissis εἰς ἥβην ἐλθόντα. ὄν γὰρ ἐκ D 7 ἄρρενα παῖδα
 τεθνάναι προύφθασεν D 9 διὰ γοῦν ἀμοιρεῖν D 10 αὐτοῦ
 βασιλέα D 11 δὲ ὁ Λάσκαρις μὴ ἐτῶν καὶ πρὸς, ἐλάττων D
 13 ἦν δὲ om D 14 τὸ μὲν σῶμα D 18 ὡς — πλουτεῖν om D
 19 πάμπαν D 20 τῶν om D 21 καὶ om D
 πάνν om D.

atque imperatorem suborta sunt, cum neququam adeo infandis nuptiis consensum ille praestaret. verum imperator, quod optabat, praestare non potuit. nondum enim illa Cpolim transmissa, dum appararent nuptias, vitam finit, generi suo Iohanni Ducae imperio relicto: nullum enim habebat puberem filium, namque bini ex imperatrice Anna suscepti ante obierant, et ex Armenia filius unicus erat octennis, cum pater illius et imperator vita defecit. quod itaque ille masculino filio eoque pubere destitueretur, filiae suae maritus imperii heres fit. imperator Theodorus Lascaris annos quinque et quadraginta et amplius, minor quinquaginta natus excessit e vita, decem et octo regnavit, corpore, sed non nimium, pusillus, moderate nigricante, promissa barba, sed quae in extremis scinderetur, variis, sed parumper, oculis, praiceps in proelia, irae ac Veneris impatiens, in muneribus munificentior: quibus enim illi collubitum erat, ingens auri vis donabatur, ut statim opulenti evaderent. pugnis adversus Italos et Persas quammaxime conflictatus, prima tamen Romanis imperii ipse fundamenta iecit, cui a Romanis quammaximae

κατετίθη δὲ ὁ νεκρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ Ἰωάννου μονῆ, ἔνθα καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος τέθνηται καὶ ἡ βασίλισ Ἄννα ἡ τούτου σύζυγος.

19. Καθὼς γοῦν εἰρήκειν, μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ ἐπι- C
5 λαμβάνεται τῶν Ῥωμικῶν σκήπτρων Ἰωάννης ὁ Δούκας ὁ γαμ-
βρὸς αὐτοῦ, στερθεὶς παρὰ τοῦ πατριάρχου Μανουήλ, ὃς τὸν
Μάξιμον διεδέξατο. μετὰ γὰρ τὴν τελευτὴν τοῦ πατριάρχου
Μιχαὴλ ὁ Εἰρηνικὸς Θεόδωρος τῷ πατριαρχικῷ ἐνίδρουντι Θρόνῳ,
ὃς καὶ Κοπῆς ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐκαλεῖτο, μετὰ δὲ ἐνιαυτοῦς ἔξ
10 ἐκείνου τὸν βίον ἀπολιπόντος ὁ μοναχὸς Μάξιμος εἰς τὸν πατρι-
αρχικὸν ἀνάγεται Θρόνον, θεραπεύων τὴν γυναικωνίτιδα καὶ ὑπὸ
ταύτης ἀντιθεραπεύμενος· οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἦν τὸ εἰς ταύτην ἀνα-
βιβῆσαι αὐτὸν τὴν περιωπὴν. ἐπιβιοῦς δὲ μῆρας ἔξ τελευτῆ, καὶ
ὁ Μανουήλ εἰς τὸν πατριαρχικὸν ἀνάγεται Θρόνον, φιλόσοφος, ὡς
15 ἐδόκει, ὧν καὶ ὑπὸ πολλῶν κατονομαζόμενος. D

20. Ἐπὶ δὲ τὰ Βουλγάρων καὶ αὐθις ὁ λόγος ἀναχωρεῖ.
ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῶν Βουλγάρων Ἀσάν δύο ἔσχεν υἱούς, τὸν
Ἰωάννην καὶ τὸν Ἀλέξανδρον. τοῦ γοῦν εἰρημένου Βορίλα βασι-
λικῶς τῶν Βουλγάρων κατάρχοντος, ὁ τοῦ Ἀσάν υἱὸς Ἰωάννης
20 φρυγαδεῖα χρησάμενος ἐπὶ τὰ τῶν Ῥώσων χωρεῖ, ἐκεῖσέ τε χρόνον
ἑφ' ἱκανὸν διαμείνας, καὶ τινὰς τῶν συγκλύδων Ῥώσων σὺν ἑαυ-

4 καθὼς — αὐτοῦ] εἶτα D 5 Ἰωάννης Δούξ Βατάτζης γαμ-
βρὸς D 9 ὑπὸ τῶν πολλῶν om D τούτου δὲ μετ'
ἐνιαυτοῦς ἔξ ἀπολιπόντος μοναχὸς D 11 καὶ — περιωπὴν om D
13 δὲ] δὲ μόνον D 15 ὑπὸ τῶν πολλῶν D 16 καὶ om D
χωρεῖ D 18 τοῦ — κατάρχοντος om D 19 τοῦ Ἀσάν
υἱὸς om D 20 περὶ vulgo τῶν om D 21 σὺν] ἐν vulgo.

gratiae habendae sunt. sepultus fuit in Hyacinthi monasterio, ubi et impe-
rator Alexius positus fuerat et imperatrix Anna thalami consors.

19. Quemadmodum ergo dixi, post illius obitum Romani imperii gu-
bernacula Ioannes Ducas gener illius suscipit, a Manuele patriarcha, qui
Maximo successerat, coronatus. namque post patriarchae Michaelis exces-
sum Irenicus Theodorus, cui a plerisque Copae nomen inditum fuerat, in
patriarcham eligitur; post annos sex eo demortuo Maximus monachus pa-
triarchale solium ascendit, gynaeceio palpans ac supparasitans, et vice versa
ex eo assentationes et blanditias aucupans: neque enim aliud eum in tam
sublime culmen evexerat. sed post menses sex moritur, et Manuel in pa-
triarchali solio collocatur, vere vir philosophus, ut apparebat, et a multis eo
nomine honestatus.

20. Sed ad res Bulgaricas redeamus. primus Bulgarorum rex Asanus
duos habuit filios, Ioannem et Alexandrum, itaque Borila, cuius supra men-
tionem fecimus, regie Bulgaris imperante, Asani filius Ioannes fuga se abri-
piens in Rusos confugit, ibique per tempus aliquod commoratus, et conven-
tarum Rusorum nonnullis in unum congestis, paternam hereditatem reposcit,

τῶ περιωγαγῶν, τὴν πατρικὴν ἀνακαλεῖται κληρονομίαν καὶ πολε-
 μεῖ τῶ Βορίλα καὶ νικᾷ τοῦτον καὶ χώρας οὐκ ὀλίγης ἐγκρατῆς
 γίνεται. ὁ δὲ Βορίλας ἔνδον εἰσέρχεται τοῦ Τρινόβου, καὶ ἐπὶ
 ἐπιτὰ ἔτεσι τειχῆρος πολιορκεῖται. ἕπει δὲ ἀπέκαμον οἱ συνόντες
 αὐτῷ, τῶ Ἀσάν Ἰωάννη προσέρχονται. φεύγων δὲ ἀλλίσκεται ὁ 5
 Βορίλας καὶ παρὰ τοῦ Ἰωάννου τυφλοῦται, καὶ οὕτως ἐγκρατῆς
 P 18 τῆς τῶν Βουλγάρων ἀπάσης ὁ Ἰωάννης γαγένηται. καὶ τὰ μὲν ἐν
 τοῖς Βουλγάροις τοσαῦτα.

21. Ὁ δὲ Κομνηνὸς Θεόδωρος, ὃν πρὸ μικροῦ ὁ λόγος
 ἰστόρησεν, μὴ θίλων μένειν ἐν τῇ οἰκείᾳ τάξει ἀλλὰ τὰ τῆς βασι-10
 λείας σφετερισάμενος, ἐπειδὴ τῆς Θεσσαλονίκης γέγονεν ἐγκρατῆς
 πολλήν τε χώραν τῆς Ῥωμιάδος ἐκ τῆς κεκρατημένης παρὰ τῶν
 Ἰταλῶν ὑφ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο, ἔτι δὲ καὶ τῆς παρὰ τῶν Βουλγάρ-
 ων κεχειρωμένης, πορφυρίδα τε ὑπενδύεται καὶ ἐρυθρὰ περιβάλ-
 λεται πέδιλα, ἀντιστάντος αὐτῷ ἐπὶ τούτῳ στερορότατο τοῦ μητρο-15
 B πολίτου Θεσσαλονίκης Κωνσταντίνου τοῦ Μεσοποταμίτου, ὃν καὶ
 πολλαῖς κακουχίαις καὶ ἔξορίαις διὰ ταῦτα ὑπέβαλε τῶν κανονι-
 κῶν ἐθῶν ἀντεχόμενον. ὁ δὲ Βουλγαρίας ἀρχιεπίσκοπος Δημή-
 τριος τὸ βασιλικὸν περιδιδύσκει τοῦτον διάδημα, ὡς ἔφασκεν,
 αὐτόνομος ὢν καὶ μηδενὶ εὐθύνῃς ὑφείλων δοῦναι, καὶ διὰ ταῦτα 20
 ἔξουσίαν ἔχειν βασιλέας χρεῖν οὕς τε ἂν καὶ ὕπον καὶ ὅτε βού-
 λοιτο. βασιλεὺς οὖν ἀναγορευθεὶς ὁ Θεόδωρος βασιλικῶς ἐχρᾶτο

2 ἐγκρατῆς οὐκ ὀλίγης D 4 πολ.] ἔσω πολ. D 6 τῶ Ἰωάννη D
 7 ἐγένετο D καὶ — τοσαῦτα om D 12 ἐκ τῆς om D
 13 τῶν — κεχειρωμένων D 14 ὑποδύεται — ὑποβάλλεται D:
 malim περιβάλλεται — ὑποδεῖται. 15 τοῦτο D 17 διὰ ταῦτα add D
 20 τοῦτο ἔχειν ἔξουσίαν βασιλέα στέφειν D, omissis οὕς — βούλοιτο.

et in Borilam arma suscipit, et vincit, dominusque fit non exiguae regionis. Borilas Trinobum ingressus septem annos obsidionem sustinet; et cum socii defatigati succumberent, ad Asani Ioannem deficiunt. Borilas inde inter fugiendum deprehensus ab Ioanne oculis laeditur, sicque universa ditione Bulgarorum Ioannes potitur. et haec quidem de Bulgaria.

21. Comnenus interim Theodorus, cuius paulo ante meminimus, proprium ordinem indignatus et quae sunt imperii occupans, postquam Thessaloniam in potestatem recepit, non minimam Romanae ditionis partem, ex ea quae suberat Italis et a Bulgaria intercipiatur, sibi vindicat, purpureaque chlamyde induitur, et rubris calceis convestitur, oblucente illi in hoc quam strenuissime Constantino Mesopotamita metropolita Thessalonicensi, quem diris malis et calamitosis exiliis canonica statuta propugnantem insectatus misere afflixit. sed Bulgariae archiepiscopus Demetrius, tanquam qui, ut ipse fatebatur, sui iuris esset neminiue sui facti rationem reddere teneretur, ideoque in eius potestate esse, quoslibet et ubicunque et quandocunque illi libitum fuisset, reges ungere, regio eum diademate coronat. Theodorus ergo imperator acclamatus, uti imperatoribus moris est, res disponebat, despotas,

τοῖς πράγμασι, δεσπότας τε προεβάλλετο καὶ σεβαστοκράτορας
 μεγάλους τε δομestίκοις καὶ πρωτοβεστιαρίους καὶ τὴν λοιπὴν
 πᾶσαν τάξιν βασιλικήν. ἀφενῶς δὲ ἔχων περὶ τοὺς τῆς βασιλείας C
 Θεμοὺς Βουλγαρικώτερον ἢ μᾶλλον βυρβαρικώτερον ταῖς ὑποθέ-
 5 σεσι προσεφέρετο, οὐ τάξιν γνώσκων οὐδὲ κατάστασιν οὐδὲ ὅσα
 ἐν τοῖς βασιλείοις ἀρχαῖα ἔθιμα καθεστήκασιν. οὗτος οὐ μικρῶς
 τῷ βασιλεῖ ἀντεφέρετο Ἰωάννη. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἤξιον αὐτὸν
 τῶν δευτερείων μετέχειν τῆς βασιλείας καὶ τῆς χώρας αὐτοῦ ἐγ-
 κρατῆ εἶναι καὶ κατ' οὐδὲν ἄλλο ὑπέκειν αὐτῷ, ὁ δὲ ἀντίβεινε
 10 στερεώτερον.

22. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης ἄρτι τῶν σκήπτρων
 ἐπιλημμένος, καὶ κομιδῇ ἐν στενωῷ οὖσαν τὴν τῶν Ῥωμαίων τε-
 θεαμένος ἀρχήν, οὐκ ἀνασχόμενος ἐν πολλοστοῖς βασιλεύειν, δύο D
 παραδοραμόντων ἐνιαυτῶν μάχην ποιεῖται μετὰ τῶν Ἰταλῶν. καὶ
 15 συνάγεται στρώτευμα Λατινικὸν ἀξιόμαχον, οὗ προμαχοντο οἱ
 τοῦ βασιλέως Θεοδώρου ἀδελφοί, οἱ σεβαστοκράτορες Ἀλέξιός
 τε καὶ Ἰσαάκιος· οὗτοι καὶ γὰρ ἕνα τῶν τὸν βασιλεῖα αὐτῶν ἀδελ-
 φὸν θανεῖν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Εὐδοκίαν λαβόντες ἀποδρᾶναι
 πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐβουλεύσαντο, ἀλλὰ τοῦ μὲν σκοποῦ
 20 αὐτῶν ἤμαρτον, ἐκεῖνοι δὲ δραπέται ὄχοντο. τῆς μάχης οὖν
 συρραγείσης ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ Ποιμανηροῦ, ὅπου καὶ ὁ ναὸς τοῦ
 ἀρχιεπισκόπου τῶν ἀνω δυνάμεων ἐγκαθίδρυσται Μιχαήλ, νικᾷ

2 τε om D 3 τοῦ βασιλέως D 4 ἢ — ὑποθέσει] αὐτοῖς D
 5 οὐ — καθεστήκασιν om D 7 οὖν βασιλεὺς] γὰρ D 8 ἐγ-
 κρατῆς D 9 καὶ — αὐτῷ om D 13 οὐκ — ἐνιαυτῶν om D
 15 οὐ καὶ πρ. D 17 secundum καὶ om D ἀδελφὸν αὐτῶν
 βασιλεῖα D 20 αὐτῶν om D.

sebastocratoras, magnos domesticos, protovestiariorum creabat, et reliquum
 universum imperatorium ordinem pro nutu dispensabat. cum vero inepte
 circa imperatoria iura stultus esset, Bulgarico magis sive potius barbarico
 more neque ordinem servans neque decorem, et si quae alia sunt in impera-
 toria aula veneranda decreta negligens, negotiis incumbat. hic non parum
 Iohanni imperatori adversabatur. quare eum imperator, ut secundas imperii
 sibi haberet suoque uteretur dominatu, in nullo sibi obnoxius concedebat.
 ipse firmiter ac validius reluctari.

22. Ioannes ergo imperator tum primum sceptris obtentis, et Romano-
 rum imperium in angustum adductum conspiciens, nec sustinens cum multis
 aliis imperare, post elapsos duos annos bellum cum Italis suscipit, et exerci-
 tum ex Latinis fortissimum atque amplissimum conflat, quem Theodori impe-
 ratoris fratres germani Sebastocratores Alexius atque Isaacius deducebant.
 his enim, statim atque imperator eorum frater mortem oppetit, illius filia
 Eudocia surrepta Cpolim secedere in animo fuit. sed spe frustrati fugiunt.
 ergo apud Poemanenum, ubi et coelestium virtutum militiae duci Michaeli

κατὰ κράτος ὁ βασιλεὺς, τῶν μὲν πλείστων Ῥωμαίων σχεδὸν
 ἐξηττημένων τὸ πρῶτον, αὐτοῦ δὲ τοῦ βασιλέως μετ' ὀλίγων
 P 19 πάντων τὴν νίκην πῦσαν ἐχειροκασμένον· αὐτὸς τε γὰρ δόρυτος ἤψατο
 καὶ πολέμιον ἔβαλε καὶ ἀνδρεῖον ἐν ἐκείνῳ τῷ πολέμῳ τὸ φρόνημα
 ἐνεδείξατο, οὐδὲ τοῖς πρὸ τοῦ ἀγνοοῦμενον. ἡ τοιαύτη νίκη εἰς 5
 μεγίστην αὐξήσιν ἐγεγόνει τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς, τῶν Ἰταλῶν
 δὲ συστολῆν καὶ κατὰπτωσιν. τοὺς μὲν γὰρ ζαωρίας τοὺς κρείτ-
 τους αὐτῶν ἐν τῷ τοιούτῳ πολέμῳ ὁ βασιλεὺς κατέσχευ, ἀλλὰ
 δὴ καὶ τοὺς ἀνταδελφούς Λασκάριας, οὓς τυφλοὶ ἐπαιτίους εὐ-
 ρῶν· ἄλλοι δὲ ἕξιδους ἔργον ἐγένοντο· οἱ δὲ μὴ συνόντες τῷ πολέ- 10
 μῳ δειλία κάτοχοι ἐγεγόνευσαν. καὶ μέρος δὲ τῶν Ἰταλῶν τὸ
 B Σέρρων κάστρον τῷ τότε πολιορκοῦν ὑπὸ τοῦ Κομνηνοῦ Θεοδώ-
 ρου δεσποζόμενον, ἐπεὶ τὴν τῶν οἰκείων τοιαύτην ἐπέγνωκεν ἤτ-
 ταν, ἀπέδρα ἐλευθέρας τὰς Σέρρας καταλιπών· ἐς μικρὸν γὰρ
 αὐτῷ κομιδῇ τοῦ ἁλώσαι ἤλθον. ἐντεῦθεν τὰ τῶν Ἰταλῶν ἐνθεν 15
 κάκειθεν διαιρούμενα κατὰ τε τὴν ἕω καὶ τὴν ἐσπέραν, καὶ ἰσχυ-
 ροῖς ἀντιπάλοις προσπταίοντα τῷ τε βασιλεῖ Ἰωάννῃ καὶ τῷ Κο-
 μνηνῷ Θεοδώρῳ, βασιλεῖ φημιζομένῳ καὶ τουτωί, ἀπῆρχοντο
 καταπίπτειν. αὐτίκα γοῦν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ἐπειδὴ τοὺς Ἰτα-
 λούς ἐν τῷ εἰρημένῳ τόπῳ καταλελύκει, τὰ ὑπ' ἐκείνων κρατού- 20
 μενα τῶν Ῥωμαίων ἐπολιόρκει φρούρια, καὶ ἤλισκε ταῦτα μηδε-
 νὸς τελοῦντος τοῦ βοηθήσοντος. μέχρι μὲν γὰρ τινος οἱ ἐν τοῖς

1 τῶν — 3 γὰρ] ὁ γὰρ βασιλεὺς D 9 Λασκάριας D ἀπο-
 τυφλοῖ ἐν αἰτίαις D 10 οἱ — καὶ om D 11 τῶν om D
 12 τῷ τότε om D 13 ὡς ἔγνω τὴν ἤτταν ταύτην D 14 ἐλευ-
 θέρας — ἤλθον om D 15 ἐνθεν — 19 καταπίπτειν] ἐστενοῦντο D
 19 αὐτίκα γοῦν ὁ] ὁ δὲ D ἐπειδὴ — καταλελύκει om D 21 μη-
 δενὸς — ἀντείχοντο om D.

templum positum est, commisso proelio, vi armisque superat imperator Marte ambiguo, primum quidem potiori Romanorum parte debellata, sed imperatore deinceps cum paucis admodum insignem victoriam adepto. ipse etenim hastam contorsit, hostem confodit, et magnas cogitationes in bello, quod et antiquioribus minime ignotum fuerat, commonstravit. victoria haec mirum est quantum res Romanas sublevaverit, Italas imminuerit ac depresserit. Italorum enim praestantissimos quosque viros in eo conflictu cepit, fratres itidem Lascarides, quos criminis convictos luminibus spoliavit. alii gladio internecati sunt; qui vero pugnae non affuere timore perciti haesere. Itali etiam eo temporis Serrarum castellum prementes, ubi suos debellatos esse agnoverunt, Serris liberis derelictis fuga sibi consuluerunt, cum parum abfuisset quin ab ipsis expugnarentur. exinde res Itala hinc atque illinc per Orientem ac Occidentem divulgata, et valentiores nacta adversarios imperatorem Ioannem et Theodorum Comnenum, ipsum etiam imperatorem vocitatum, cadere coeperat. statim itaque Ioannes imperator dicto in loco Italis expugnatis ab illis Romanorum oppida oppressa obsidione tentare, et auxilio

φρουρίοις ἀντείχοντο· ὡς δὲ χρονιωτέρους ἐποίηε τὰς πολιορκίας ὁ C
 βασιλεὺς, μάλιστα δὲ καὶ παρακαιρίους (οὐ γὰρ ἐν ἔαρι ἢ θέρει
 ἢ μετοπώρῳ, ἀλλ' ἐν μέσῳ χειμῶνος τὰς ἐφόδους ἐποιεῖτο), ἐλε-
 5 πόλεις τε συνίστα καὶ τὰς ἐπάλξεις κατέβαλλεν, ἀποκάμνοντες οἱ
 ἐπιπτον μάχῃ καὶ καθείργοντο ὡς δεσμῶται. ἔάλω γοῦν ὑπὸ
 τοῦ βασιλέως Ποιμανηρὸν Λεντιανὰ Χαρίορος Βερβενίακον. ὁ
 γοῦν βασιλεὺς Ἰωάννης παντοίως τοῖς Λατίνοις μαχόμενος τριή-
 10 ρεις τε κατεσκεύασε, καὶ περὶ τὸν Ἑλλησποντον ταύτας ἔστησεν D
 ἐν τόπῳ ὃς Ὀλκὸς ὀνομάζεται, καὶ ἦν πολλὰ παρέχων αὐτοῖς
 πράγματα, κατὰ δύοσιν ὀρμώμενος καὶ λείαν τὰ ἐκείνων ποιούμε-
 νος, πορθῶν τε τὸ τῶν Μαδύτων ἕστν καὶ τὴν Καλλιούπολιν καὶ
 τὰ παραγιάλια πάντα τοῖς Ἰταλοῖς ὑπόφορα ὄντι.

23. Ἐν τουτοῖσι δὲ ὄντος τοῦ βασιλέως Ἰωάννου, καὶ
 15 ἀκρατῶς μαχομένου τοῖς Ἰταλοῖς κατὰ τε χέρσον καὶ θάλασσαν,
 σκευρεῖται τούτῳ ἐπιβουλῇ. ὁ δὲ ταύτην συστησάμενος πρωτεξ-
 ἀδελφος ἦν τοῦ βασιλέως ὁ Νεστόγγος Ἀνδρόνικος. οὗτοσι δὲ
 καὶ τὴν τῆς συγγενείας σχέσιν παρ' οὐδὲν θέμενος καὶ τὸν τῆς
 φιλίας ἀπορρήξας δεσμὸν ἀντιρσίαν κατὰ τοῦ πρωτεξἀδελφου
 20 βασιλέως βεβούλευται, ἔχων συνεργὸν εἰς τοῦτο τὸν ἀδελφὸν Ἰσαά-
 κιον καὶ ἑτέρους τῶν ἐπιφανῶν οὐκ ὀλίγους, τὸν τε Φλαμούλιον,

1 ὡς δὲ] ὃς D	ὁ — παρακαιρίους om D	2 γὰρ ἔαρι ἢ
θέρει τε ἢ D	6 ὡς δεσμῶται om D	ὑπὸ τοῦ βασι-
λέως om D	7 Λεντίνα D	8 παντοίως — μαχόμενος om D
9 τε καὶ κατασκευάσας καὶ D	10 ἐν — ὀνομάζεται om D	
αὐτοῖς] Λατίνοις D	16 σκαιορεῖται D	ταῦτα D
17 ἦν om D	οὗτοσι — βεβούλευται om D	21 τὸν τε —
ἀριθμὸν om D.		

opeque destituta expugnare: paululum enim qui in oppidis erant, obsistere; sed cum diuturnioribus et potissimum intempstivis (neque enim vere aut autumno aut aestate, sed hieme media irruptiones faciebat, admovebat machinas et propugnacula deliciebat) obsidionibus urgeret, qui in illis erant, defatigati ea, iureiurando vitam redimentes, dedere, plerique etiam ex his pugna periclitantes oppressi, tanquam captivi mancipati, sic ab imperatore Poemanenium, Lentiana, Charioros, Berbeniacum expugnata sunt. Ioannes ergo imperator undique bellum in Latinos commovens triremes compegit, pergitque in Hellespontum, ubi Holco nomen est, quibus molestus erat atque negotiosus in occasum irrepens, fortunas uniuscuiusque et bona depopulans. inter ea et Madytarum urbem et Calliupolim et oram maritimam Italis tributariam depraedatur.

23. Cum haec ageret imperator Ioannes, acribusque Italos praeliis terrae marique divexaret, insidiae vitae illius parantur. facinoris auctor erat Nestongus Andronicus imperatoris consobrinus. is artissimae affinitatis coniunctione neglecta spretisque amicitiae iuribus in consobrinum suum imperatorem coniurat, coniurationis consorte fratre Isaacio et non paucis ex proceri-

- P 20 ὃν μέγαν ἑταιρειάρχην ὁ βασιλεὺς τετίμηκεν, τὸν Ταρχανειώτην
 Συναδηρόν, τὸν ἐπ' ἀδελφῆ τούτου γαμβρόν Στασηρόν, τὸν Μα-
 κρηρόν καὶ ἄλλους εἰς πλῆθος τὸν ἀριθμὸν. ἐγένετο δὲ ἡ ἐπι-
 βουλή πολυήμερος. ἐν τῇ Λαμνῶν δὲ διάγων ὁ βασιλεὺς μαν-
 θάνει ταῦτα. πρὸ οὖν τὰς τριήρεις καταναλώσας, ἵνα μὴ τοῖς 5
 Ἰταλοῖς ὑπὸ χεῖρα γένοιτο, καὶ προουργαιότερον τὸν ἕσωθεν πόλε-
 μον κρίνας τοῦ ἕσωθεν, ἀπάρας ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Ἀχρῶν ἀφί-
 κητο, κάκειθεν τὴν ἐξέτασιν τῆς ἐπιβουλῆς ἐποιήσατο. καὶ ἦσαν
 οἱ συνωμόται πάντες ταῖς δίκαις ὑπεύθυνοι. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς
 B φιλανθρωπότερον τοῖς νόμοις ἐχρήσατο, καὶ τὸν μὲν Νεστόγγον 10
 Ἰουάκιον τυφλώσει καταδικάζει καὶ χειροκοπία, ὡσαύτως καὶ τὸν
 Μακρηρόν· ἐξελήλεγκτο γὰρ ὡς πολλὰκις ἐφώρμησε, κατὰ νότον
 τυγγάνων τοῦ βασιλέως, ἐφελκύσαι τὴν σπάθην καὶ καταροῤῥῆσαι
 κειρίαν. καὶ ἄλλους δὲ τινες μικραῖς ποιναῖς καθυπέβαλεν, τοὺς
 δὲ πλείστους ἀφῆκεν εἰρκταῖς μέχρι τινὸς περικλείσας, καὶ αὐτὸν 15
 δὴ τὸν πρωτοεργὸν τῆς ἐπιβουλῆς, τὸν καὶ βασιλείας ἐφιέμενον,
 τὸν Νεστόγγον Ἀνδρόνικον ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Μαγνησίας συνέ-
 κλεισεν. τοσοῦτον ἡ τῆς ἀγάπης σχέσις τὸν βασιλέα τοῦ κακο-
 C ποιῆσαι τοῦτον ἐκόλυσεν. ὃς καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέδρα, ὡς μὲν
 τινες ἔφασκον, θελήσει τοῦ βασιλέως ἐλευθεριώτερον βαίνειν τοῦ- 20
 τον παρακελευσαμένου καὶ οἶον κλέψαι τοῦτον τὴν σωτηρίαν βου-
 λευσαμένου. ὃς καὶ νυκτὸς φυγὼν ἐπὶ τὰ τῶν Μουσουλμάνων

4 ὁ βασιλεὺς add D 5 τοῦτο D γοῦν D 7 περὶ vulgo
 11 χειροκοπήσει D 15 πλείους D 16 τὸν καὶ] καὶ τῆς D
 17 τὸν Νεστόγγον Ἀνδρόνικον om D 18 τοσοῦτον — ἐκόλυ-
 σεν om D 19 ὃς καὶ ὕστερον ἀπέδρα περὶ Μουσουλμάνους καὶ
 ἦν ἐκεῖ μέχρι D 22 περὶ vulgo.

bus. nec deerant sceleris participes Phlamulius magni hetaeriarchoe dignitate beneficio imperatoris condecoratus, Synadenus Tarchaniota sororis illius maritus, Stasenus, Macrenus aliique quamplurimi. cum vero per multos dies coniuratio protraheretur, Lampsaci degens imperator conatus conspirantium rescivit, et trementibus ne ab Italis occuparentur concrematis, bello domestico magis quam externo invigilandum ratus, inde digressus Achirum proficiscitur, ibique quaestionem, ut consortes sceleris indicarentur, habet: et coniurati omnes convicti condemnatione sunt. attamen imperator humaniorem se praebens Nestongum Isaacium lumine et manu mutilat, Macrenum quoque: saepius enim cum a tergo imperatoris esset, et gladium stringere et vulnus infligere letale tentasse deprehensus est. alios itidem mitioribus poenis multavit, plurimos ad tempus detruxit in carceres, et ipsum conspirationis auctorem et imperium affectantem Nestongum Andronicum Magnesia in arcem relegavit. sic amoris illecebrae ab illis maleficiendo imperatorem abstraxere. Nestongus paulo post aufugit, ut quidam tradunt, annuente imperatore, qui illum liberius vagari posse praeceperat, ut quodam modo salutem suffuratus esse videretur. noctu ille in fugam coniectus Musulmanis convenit, inter

ἐφώρμησε, καὶ διῆγεν ἐκεῖσε μέχρι τῆς αὐτοῦ τελευτῆς. ἐντεῦ-
θεν ὁ βασιλεὺς προσεκτικώτερον ἐχρᾶτο τοῖς πράγμασι, καὶ τῆς
προτέρας ἐλευθεριότητος οὐκ ἀντεποιεῖτο, φύλακός τε περὶ αὐτὸν
ἔστησε καὶ φρουροὺς νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν τοῖς ἐκείνου
5 προσέχοντας. μάλιστα δὲ περὶ ταῦτα συνέτεινεν ἡ βασιλὶς Εἰρήνη,
ἀρρενωπότερον τὸ ἦθος ἔχουσα καὶ τοῖς πᾶσι βασιλικώτερον ἐν- D
τυγχάνουσα.

Εἰς συνθήκας δὲ θελήσαντες ἐλθεῖν οἱ Ἴταλοι ἀπέλυσαν
πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὸ τῶν Πηγῶν ἄστυ. καὶ οὕτω δὴ μετ'
10 αὐτῶν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης εἰρήνευσεν, πάντων τῶν πρὸς νότον
ἐποχώρησάντων αὐτῷ Λατίνων, ἔτι δὲ κρατούντων πρὸς Βορρᾶν
τὰ πλησίον ὄντα τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆ τοῦ Νικομήδους
πόλει ἐγγίζοντι.

24. Συνέβη δέ τι πρὸ αὐτοῦ καὶ τοιοῦτον. οἱ γὰρ τῆς
15 Ἀδριανουπόλεως οἰκήτορες πρεσβείαν πρὸς τὸν βασιλέα ἐστείλαντο,
ὅπως ἀποστείλῃ πρὸς αὐτοὺς στρατεύμα καὶ τῆς Ἰταλῶν ἐλευθε-
ρώσῃ χειρός. ὁ δὲ τὸν πρωτοστράτορα Ἰσῆν, στρατεύμα δοὺς
αὐτῷ, ἐξαπέστειλεν. συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Καμύτζης Ἰωάννης.
οἱ καὶ διαπεράσαντες τὸν Ἑλλήσποντον καὶ διὰ τῆς Μακεδονίας
20 διελθόντες εἰς Ἀδριανούπολιν ἀφίκοντο, ἐντὸς δὲ γενόμενοι τῆς
πόλεως διῆγον ἐκεῖσε. ἕλπις δὴ ἦν τῷ βασιλεῖ Ἰωάννῃ διὰ ταῦτα
καὶ τῶν πέριξ ἐγκρατῆ γενέσθαι. ἀλλ' ὁ Κομνηνὸς Θεόδωρος, P 21

2 καὶ — ἀντεποιεῖτο om D 4 νύκτωρ — προσέχοντας om D
8 δ' ἐθελήσαντες οἱ Ἴταλοι συνελθεῖν D 10 Ἰωάννης om D
11 τὰ πρὸς Βορρᾶν τὰ πλησίον τῆς D 13 Συνέβη — γὰρ] οἱ
δὲ D 17 πρωτοβεστιαρίον D 21 δὲ D 22 καὶ add D
ἐγκρατῆς D.

quos ad extremum vitae exitum aetatem duxit. hinc imperator attentius re-
bus advertere; omnibus ad se adeundi facultatem, qua prius utebantur libe-
riore, coercere; custodes ac vigiles, qui noctu interdique se ac rationes
suas defenderent, addere. sed omnium maxime imperatrix Irene, moribus ac
ingenio mascula, et cum omnibus magis regie quam par erat conversans, ad
conservandum eum incumbere.

Itali interim cum imperatore concordiam confirmare volentes castro Pe-
garum cessere; sicut, cum eis Ioannes imperator pacem composuit, cum ad
Austrum omnibus renuntiassent, sed adhuc, quae circa Boream affinia Cpoli
erant urbique Nicomediensi proxima, retinerent.

24. Contigit etiam illud prius. Adrianopolitani cives legationem ad
imperatorem obeunt, ut exercitu ad eos convecto servitute Italica liberet.
ille Isem protostratora cum copiis misit; militiae consors erat Ioannes Ca-
mytzes. hi Hellesponto adnavigato per Macedoniam iter facientes Adriano-
polim veniunt, urbemque ingressi stativa habuere. certa vero spes impe-
ratori Ioanni inhaeserat reliquorum etiam adiacentium locorum dominatum
habiturum. verum Theodorus Comnenus, de quo nos supra diximus, vici-

ὃν φθάσας ὁ λόγος ἐδήλωσεν, τῶν ἐγγὺς πάντων γενόμενος ἐγκρα-
 τῆς, ἄνευ μέντοι τοῦ τῆς Ῥοδόπης ὄρους, ὅπερ καὶ Ἀχριδῶς
 ὠνόμασται, καὶ τῶν ἐν τούτῳ ἄστεων καὶ τοῦ Μελενίκου· τού-
 των γὰρ ἦρχεν ὁ Σθλάβος, προσγενὴς ὢν τοῦ βασιλέως Ἀσάν
 καὶ δεσπότης τετιμημένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως Κωνσταντινουπόλεως 5
 Ἐροῆ, οὗ καὶ τὴν θυγατέρα ἐκ πύλλακῆς αὐτῷ γεγενημένην ἠγά-
 γητο εἰς γυναῖκα. οὗτος δὲ ὁ Σθλάβος, ἵνα μικρόν τι τὸν εἰρ-
 μὸν τοῦ λόγου διέλωμαι, φρούριον τὸν Μελενίκον εὐρῶν ὀχυρὸν
 καὶ σχεδὸν πᾶσιν ἐναντιουμένοις ἀνάλωτον αὐτοκρατῆς ἦν, μη-
 δὲνὶ τῶν πέρας ἀρχόντων ὑποπεσών. ἐνίστε μὲν γὰρ Ἰταλοῖς 10
B ὑπῆρχε σύμμαχος ἐκ κήδους αὐτοῖς συναγόμενος, ἐνίστε δὲ Βουλ-
 γάροις ἐκ συγγενείας ὁμοφρονῶν, ἐνίστε δὲ τῷ Κομνηνῷ Θεο-
 δώρῳ· καὶ ἦν οὐδέποτε τινι οὔτε ὑποτασσόμενος οὔτε εἰς ἀληθῆ
 πίστιν καὶ ὁμοφροσύνην ἐρχόμενος. τούτῳ συνεζύγη μετὰ θάνα-
 τον τῆς αὐτοῦ γαμετῆς ἢ τοῦ Πετραλίφου θυγάτηρ τοῦ γυναικα- 15
 δέλφου τοῦ Κομνηνοῦ Θεοδώρου, περὶ ἧς παρκατιῶν ὁ λόγος
 ἐρεῖ. ἄνευ μέντοι, καθὼς εἰρήκειν, τῶν ὑποπιπτουσῶν τῷ τοιού-
 τῳ Σθλάβῳ χωρῶν τὰ πάντα ὑπὸ τὸν Κομνηνὸν ἐγεγόνει Θεόδω-
 ρον. ἐπεὶ γοῦν Μοσυνούπολις καὶ Ξάνθεια καὶ ἡ Γρατζιανὰ καὶ
 αὐτὴ ὑπὸ τούτων ἐτέλει, τὸ τῆς Σταγείρας ὑπερβάς ὄρος, ὃ δὲ 20
C Μάκρην ὀνομάζουσιν οἱ πολλοί, τὰ ἐκεῖθεν τοῦ Ἐβρου κατέδρα-
 μεν, ἄνετα εὐρῶν πάντα καὶ μηδὲν φρουρίῳ περιφραγνύμενα.

1 ὃν] ὡς D	2 μὲν D	Ἀχριδῶς D	6 τὴν ἐκ
πύλλακῆς θυγατέρα ἠγάγητο D		7 δὲ om D	ἵνα —
διέλωμαι om D	9 καὶ — ἀνάλωτον om D		αὐτοκρα-
τῶν D	10 μὲν om D	Ἰταλοῖς συνεμάχει, ἐνίστε	
Βουλγάροις, ἐνίστε δὲ καὶ τῷ D		13 καὶ ἦν — ἐρχόμενος om D	
16 περὶ — Θεόδωρον om D	19 Γρατζιάνους αὐτῆ D	22 καὶ —	
		τοι om D.	

nis omnibus potitus praeter Rhodopes montem, cui et Achrido nomen est, et in eo oppida, et Melenium, quibus Sthlavus Asani regis affinis et ab imperatore Cpolitano Erico, cuius filiam e pellice susceptam sibi matrimonio iunxerat, despotae munere decoratus dominabatur. Sthlavus hic, ut seriem orationis paulum abrumpan, castro Melenico potitus, valido illo quidem et hostibus inexpugnabili, suo ipse iure utebatur, nemini vicinorum principum obnoxius; quandoque enim Italis, affinitate cum eis coactus, auxilio erat, quandoque Bulgaris generis fretus coniunctione, quandoque etiam Theodoro Comneno, nemini unquam se neque subdens, neque pacem conciliatam vere servans, neque assensus sustinens. illi, post elatam uxorem, Petraliphae Theodori Comneni uxoris fratris filia nupserat, de qua infra dicitur. praeter itaque urbes Sthlavo tributarias, reliqua omnia Theodoro Comneno subdebantur. et cum Mosynupolis Xanthia Gratianus sub eo essent, Stagirae monte, quem Macrem vulgus nominat, decurso, Hebri ex ea parte omnia aperta atque incustodita nec castello ullo munita excurrens, et Didymotoe-

ἐνθεν τοι καὶ περὶ Αἰδυνότοιχον γεγωνὸς ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ βασιλεὺς ἐπεφημίετο τούτων. ἀφικόμενος δὲ καὶ ἐπὶ τὴν Ἀδριανούπολιν εὗρεν ἐντὸς τὸν δηλωθέντα Ἰσὴν τὸν πρωτοστράτορα καὶ τὸν Καμύτζην μετὰ τοῦ στρατεύματος τοῦ βασιλέως Ἰωάννου. 5 ἀπατηλοῖς δὲ λόγοις τοὺς οἰκήτορας ὑπέλθων, ὡς πλουτίσειε τούτους ἄκρως καὶ τῶν ἄλλων Ῥωμαίων ὑπερυψώσειεν, πείθει τὸ μὲν τοῦ βασιλέως ἐξαγαγεῖν στρατεύμα ἕξω, αὐτὸν δὲ εἰσαγαγεῖν. ἐξάγεται οὖν ὁ πρωτοστράτωρ Ἰσῆς καὶ ὁ Καμύτζης μετὰ D τοῦ συνόντος τούτοις στρατεύματος, ἐπὶ ὄρκοις τοῦ μή τινα πα- 10 θεῖν τούτων δεινόν τι. ἐξελθόντες οὖν ὁ μὲν πρωτοστράτωρ οὐδὲ ὄλως τὸν Κομνηνὸν Θεόδωρον τεθέαται (τοῦτο γὰρ δὴ αὐτοῖς συμπεφάνηται), ὁ δὲ Καμύτζης συντυχὸν αὐτῷ οὐκ ἀπέβη τοῦ ἵππου οὐδὲ ὡς βασιλεῖ προσεκύνησεν. εἰς ὃ βαρυθυμήσας ὁ Κομνηνὸς Θεόδωρος (ἐβούλετο γὰρ ὡς βασιλεῦ ἐκείνον πάντας ἔχειν 15 Ῥωμαίους, ἐπειπερ καὶ ὡς βασιλεὺς ἐφημίετο) ὕβρεις τε κατέχευε τοῦ ἀνδρὸς καὶ μικροῦ ἂν καὶ πληγὰς ἐπέθετο. τοῦτο τῷ Καμύτζῃ ἀφορμὴ ἐγενόνη πρὸς τὸν βασιλεῦα τιμῆς· ὡς γὰρ αὐδῆς τὸν Ἑλλησποντον διεπέρασαν καὶ πρὸς τὸν βασιλεῦα ἀφίκοντο, μέγας ἐταιρειάρχης διὰ ταῦτα ὁ Καμύτζης τετίμηται. ὁ Κομνηνὸς 20 οὖν Θεόδωρος ἐγκρατῆς καὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως γεγωνὸς πολλὰ

1 περὶ τὸ Αἰδυνότειχον D 2 Ἀδριανοῦ, καὶ εὐρῶν τὸ στρατεύμα τοῦ βασιλέως Ἰωάννου, καὶ ἀπατηλοῖς λόγοις D 7 στρατεύμα, αὐτοῦ δ' D 8 εἰσάγεται D ὁ πρωτ. — στρατεύματος om D 10 τούτων παθεῖν τι δεινόν D 11 τεθέαται ante τὸν D 13 βασιλεῦα D 14 Θεόδωρος — ἀνδρὸς καὶ om D 16 ἐπέθετο τούτῳ. διὸ ἐτιμήθη παρὰ τοῦ βασιλέως μέγας ἐταιρειάρχης ὁ Καμύτζης D 19 ὁ οὖν Κομνηνὸς γεγωνὸς καὶ τῆς Ἀδριανοῦ ἐγκρατῆς D.

chum appellens, non multos post dies rex eorum acclamatur. et Adriano-polim usque perveniens, in ea dictum Isem protostratora et Camytzem cum imperatoris copiis reperit, et fallacibus ac captiosis sermonibus cives decipiens, opibus nempe fortunae dignitatibus aliisque Romanos caeteros quam maxime sui causa superaturos, persuadet imperatoris militem eicere, suum admittere. quare protostrator Ises atque Camytzes cum exercitu pelluntur, cum cives se prius iureiurando alligassent nemini damnum illaturos. pulsus protostrator Comnenus Theodorum ne vidit quidem (namque ita convenerunt), Camytzes cum illi occurrisset, neque equo descendit neque uti decet imperatorem adoravit. quare ira incitatus Theodorus (volebat enim se ab omnibus Romanis imperatorem agnosci, cum et imperator diceretur) gravissimis iniuriis virum cumulat, parumque absuit quin etiam plagas infligeret. hoc Camytzae, ut ab imperatore honores consequeretur, in causa fuit: nam ut rursus Hellesponto praeterlapso ad imperatorem accessere, magnus hetaeriarcha non aliam ob causam Camytzes efficitur. Comnenus itaque Theodorus Adrianopoli occupata non minimum res Italas turbavit: quae

P 22 παρέσχε τοῖς Ἰταλοῖς πράγματα. κατέδραμε γὰρ πάντα τὰ ὑπ' ἐκείνων κρατούμενα, καὶ μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Βιζύνης γενόμενος τὸ ἔξω κατέσχε τοῦ ἄστεως, καὶ λείαν πολλὴν ἐκεῖθεν ἐποίησατο, καὶ μέχρι καὶ τῶν πωλῶν τῆς Κωνσταντίνου κατήντησε, καὶ πτοίαν πολλὴν τοῖς Λατίνοις ἐνέβαλε. τότε δὴ καὶ ὁ Ἄσελ 5 Δεκαέ, ὃς τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Δασκάρως συνεζύγη, ὑπὸ τινος τῶν τοῦ Κομνηνοῦ Θεοδώρου δόρατι ἐπλήγη τὸν τράχηλον. καὶ ἦν ὡς ἔδοξε τὰ τῆς βολῆς ἐκείνω θανάσιμα, ἀλλ' ὑπὸ του τῶν ἱατρῶν τεθεράπεται. ἦν δὲ τὸ ἀπὸ τοῦδε B τραχητέρα αὐτοῦ ἢ φωνὴ καὶ οὐκ εὐχερῶς οἱ τοῦ τραχήλου στρε- 10 φόμενοι σπόνδυλοι.

25. Οὕτως οὖν ἐπαυξήσας τοῖς πράγμασιν ὁ Κομνηνὸς Θεόδωρος ἐπειδὴ ὁμορῶν ἐγεγόνει τοῖς Βουλγάροις, εἰς σπονδὰς τε συνῆλθε τῷ τῶν Βουλγάρων βασιλεῖ Ἰωάννῃ τῷ Ἀσάν, ὃν φθάσας ὁ λόγος εἶρηκε μετὰ τὸν Βορίλαν βασιλεῦσαι τῆς τῶν 15 Βουλγάρων, καὶ συγγένειαν μετὰ τούτου πεποίηκε προσλαβόμενος ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ τούτου Μανουῆλ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Μαρίαν, ἣτις ἐκ παλλακῆς ἐκείνω γεγέννηται. ὁ μὲν οὖν Ἄγγελος Θεόδωρος τὰς μετὰ τοῦ Ἀσάν Ἰωάννου σπονδὰς διαλύσας, οἷα ἐκεῖνος C ἀνὴρ θρασύτερος καὶ ἀτακτότερον φερόμενος οὐ μόνον ἐν βασι- 20 λείοις ἀλλὰ καὶ ἐν πᾶσιν ἀπλῶς τοῖς πολιτικοῖς, καὶ θαμὰ παρα-

3 καὶ λείαν — ἐποίησατο om D 4 καὶ post μέχρι om D
καὶ — ἐνέβαλε om D 5 δὴ om D 6 δεκαέ τῆς θυγατρὸς
τοῦ Δασκάρως Θεοδώρου σύζυγος D 7 τῶν add D 8 ἦν —
9 τεθεράπεται] τεθεράπεντο D 9 ἦν δὲ] καὶ ἦν D 10 καὶ — 12 ὁ]
ὁ δὲ D 13 ἐπειδὴ — Βουλγάρους om D 14 τε om D
τῶν add D ὃν — πεποίηκε om D 16 προσλαβ. —
Μανουῆλ post Μαρίαν D 18 ἣτις — γεγέννηται om D ὁ —
γαιτόνων] εἶτα D 19 οἶος? v. index grammat.

enim illi tenebant, omnia adortus et Byzantium ipsam usque profectus, quidquid extra urbem erat, pro arbitrio duxit, et opima praeda auctus ad fores Byziae, ingente Latinis timore iniecto, pervenit. tunc temporis et Aseldecæ, filiae imperatoris Theodori Lascaris maritus, ab iis qui cum Comneno Theodoro erant hasta iugulum feritur, vulnusque letale iudicatum a perito tandem medico sanatur. exhinc postea erat vox asperior, nec colli vertebrae, ut antea, flexu faciles.

25. Sic ergo rebus prospere gestis Theodorus Comnenus, cum suo imperio fines iidem essent ac Bulgaris, foedus cum Bulgarorum rege Ioanne Asano, qui, ut dixi, post Borilam Bulgaris praeerat, inivit; illiusque filia Maria ex pellice suscepta fratri suo Manuelli desponsata affinitate coniungitur. sed enim Angelus Theodorus cum Asano Ioanne condicionibus ac pactionibus perturbatis, cum audacior esset, atque inordinatus non solum in regia sed in aliis negotiis civilibus sese immisceret, saepeque iusiurandum

βαίνων τοὺς ὄρκους καὶ παρασπονδῶν τοῖς ἐν γειτόνων, κατὰ Βουλγάρων χωρεῖ, πολλὴν συναθροίσας τὴν στρατιῶν ἐκ τῆς Ῥωμαίων συγκεκροτημένην καὶ Ἰταλῶν. παραμείψας οὖν τὴν Ἀδριανοῦ ἐπὶ τὰ ἄνω τοῦ Ἐβρου τὴν πορείαν ἐποιεῖτο, ζητῶν μετὰ Βουλ-
 5 γάρων συρρῆξαι πόλεμον. ἐξήτει δὲ ἄρα τὸν αὐτοῦ ὄλεθρον. ἐδό-
 κει καὶ γὰρ ὡς οὐδ' ὕλως οἱ Βούλγαροι ὑποπτήξαντες τὴν ὁρμὴν
 καὶ μόνην τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ ὑποσταῖεν. οὐχ οὕτω δὲ καὶ οἱ
 Βούλγαροι, ἀλλ' ὁ Ἀσὸν Ἰωάννης ταῖς ἐπιφορτικαῖς καὶ ταῖς παρα- D
 σπονδήσεσι τοῦ Ἀγγέλου Θεοδώρου μᾶλλον τεθραυρηκῶς ἢ ταῖς
 10 σφετέραις δυνάμεσιν, ὀλίγον τι συμμαχικὸν ἀπὸ Σκυθῶν εἰλη-
 φῶς, οὐκ εἰς χιλίους μετρούμενον, θαυραλεώτερον εἰς τὴν μά-
 χην ἐφέρετο, ὡς φασὶ τινες, καὶ τῇ σημαίᾳ τὸν ἔγγραφον ὄρκον
 τοῦ Θεοδώρου ἀπαιωρήσας. καὶ δὴ περὶ πον τὸν παρέβριον τό-
 15 πον (Κλοκοτινίτζαν αὐτὸν ὀνομάζουσι) ἐσυμβάλλουσι τὰ στρα-
 τεύματα, καὶ ὡς ἐν μικρῷ τὸ πᾶν παρυστῆσαι, κατὰ κράτος νι-
 κᾶται παρὰ τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν Σκυθῶν ὁ Θεόδωρος, καὶ
 συλλαμβάνεται μὲν παρὰ τῶν πολεμίων οὗτος, οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ
 τῶν προσγενῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἐν τέλει τε καὶ λογάδων, καὶ τὰ
 ἐκείνων πάντα λεία τοῖς Βουλγαροῖς ἐγένετο. φιλανθρωποτέρως
 20 δὲ περὶ τὸ ἄλωθῆν πλῆθος ὁ Ἀσὸν διατεθεὶς τοὺς πλείους τῶν

2 πολλὴν — Ἰταλῶν om D 4 περὶ vulgo 5 ἐξήτει — ὄλε-
 θρον om D καὶ ἐδόκει ὡς οἱ Βούλγαροι ὑποπτήξαντες
 οὐδὲ τὴν ὁρμὴν τῆς D 7 οὐχ — Βούλγαροι om D 8 Ἰωάν-
 νης om D καὶ ταῖς — 10 δυνάμεσιν] τούτου τεθραυρηκῶς D
 10 τι om D ἀπὸ τῶν Σκ. D 11 οὐκ — 12 καὶ] ἐν D
 13 τοῦ Θεοδώρου] τούτου D δὴ om D 14 ὃν Κλο-
 κοτιτζαν ὀνομ. D 15 ὡς — κράτος om D 16 παρὰ — ὁ]
 ὁ Ἀγγελος νέος D καὶ συλλ. — 18 προσγενῶν] ὅς συλλαμ-
 βάνεται καὶ οὐκ ὀλίγοι τῶν συγγενῶν D 19 ἐγένοντο D
 20 περὶ — πλῆθος om D.

negligeret fidemque violaret, in affines Bulgaros pedem movet, et ex Romanis atque Italis ingentem militem exaggerat, et Adrianopolim praetergressus in superiori parte Hebræi agmine ducto cum Bulgaris poscebat, sed exitium sibi quaerens, acie configere. videbatur enim sibi Bulgaros timore percitos nequaquam vel solum sui exercitus impetum sustinere. at non sic Bulgari, sed Asanus Ioannes perfidia ac foedere ab Angelo Theodoro fracto potius quam propriis viribus fretus, parva sibi auxiliari manu e Scythia conducta, ne numero quidem millenis, confidentius in conflictum agebatur, signo etiam militari, ut a nonnullis memoriae proditum est, iureiurando Theodori scripto appenso. et forte circa locum Hebro proximum, quem Clacotinitzam appellant, milites adversis signis irruunt, et ut verbo singula exprimam, debellatur a Bulgaris et Scythia Theodorus, et ab hostibus una cum eo non pauci illius affines et dignitate conspicui et illustres viri, eorum suppellectile a Bulgaris depopulata, capiuntur. Asanus cum multitudine capta humanius se gerens potiore copiarum partem, et eos

στρατευμάτων, καὶ μάλιστα τοὺς χυδαιοτέρους καὶ σύγκλυδας,
 ἔλευθεροῖ καὶ πρὸς τὰς ἑαυτῶν ἀποπέμπει κώμας τε καὶ πόλεις,
 τάχα μὲν τὸ φιλόφρωνον ἐνδεικνύμενος, τάχα δὲ καὶ τὸ συμ-
 P 23 φέρον τούτῳ πραγματευόμενος· ἐβούλετο καὶ γὰρ δεσπόσαι τῶν
 τοιούτων, τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς ἀποσπάσας. οὗ καὶ τετύχηκεν· 5
 ἐπεὶ καὶ γὰρ κατ' αὐτῶν κατόπιν ἐχώρει, πάντα ἀναιμιωτῶ τούτῳ
 ὑπέπιπτον, καὶ γίνεται μὲν ὑπ' αὐτὸν ἢ Ἀδριανοῦ, ἐκ τοῦ σχεδὸν
 δὲ καὶ τὸ Διδυμότοιχον, εἶτα Βολερὸν ἅπαν, Σέρραι Πελαγονία
 καὶ Πριλάπος καὶ τὰ περὶ τούτων. κατέδραμε δὲ καὶ τῆς με-
 γάλῃς Βλαχίας, ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἑλβάνου κατακυριεύει, καὶ μέχρι 10
 τοῦ Ἰλλυρικοῦ τὰς λείας ποιεῖ. ἐπεὶ δὲ τὸ πολὺ τοῦ βουλευμά-
 τος κατειργάσατο καὶ ὡς ἡγάπα τὰ καθ' αὐτὸν διέθετο, εἰς τοὺς
 οἰκείους ἐπανέζευξε τόπους, τινὰ μὲν τῶν φρουρίων καταλελοιπῶς
 B ὑπὸ Ῥωμαίων δεσπόζεσθαι, τὰ πλείω δὲ ὑφ' ἑαυτῶν ποιησάμενος,
 στρατιώτας ἐν τούτοις τάξας καὶ στρατηγούς καὶ τοὺς εἰσπραττο- 15
 μένους τὰ δημόσια φορολογήματα. ἔδοξε γοῦν τοῖς πᾶσι τότε
 καὶ θαναμαστός καὶ μακάριος· οὗ γὰρ ἐχρᾶτο μαχαίραις ἐν τοῖς
 οἰκείοις, οὐδ' ἐχραίνεται φόνοις Ῥωμαϊκοῖς, ὡς οἱ πρὸ αὐτοῦ τῶν
 Βουλγάρων. ἔθνην τοι καὶ οὐ μόνον παρὰ Βουλγάρων ἀλλὰ καὶ
 παρὰ Ῥωμαίων ἐφιλεῖτο καὶ ἐτέρων ἔθνῶν. 20

1 καὶ μάλιστα — σύγκλυδας om D	2 καὶ πρὸς — πόλεις om D
3 μὲν καὶ τὸ D	4 καὶ om D
6 καὶ om D	κατόπιν om D
om D	15 στρ.] καὶ στρ. D
μακαριστός D	16 οὖν D
Βουλγάρων om D	ἐν τοῖς οἰκείοις om D
om D.	18 Ῥωμαϊκοῖς —
	19 οὐ — καὶ om D
	20 καὶ ἐτέρων ἔθνῶν

praecipue qui humili loco nati convenerant, liberat inque eorum oppida ac urbes dimittit, seu ex humanitate id gereret, seu ut hac ratione utilia sibi comparans et commodis suis apta disponeret: eorum namque dominium sibi defectionis tempus circumspectans moliebatur. votique compos effectus est: quippe quos ipse persequabatur, Marte incruento colla omnes subdebant. illi etiam se submitit Adrianopolis, non multo post Didymotoechum, Bole- rum totum, deinceps Serrae Pelagonia Prilapus et loca contermina. magnam item Blachiam excurrit Elbanumque occupat et usque Illyrium rapinis omnia vastat. cum vero quae sibi animo proposuerat maiori ex parte complexisset disposuissetque pro arbitrio, patrias repetiit sedes, et castellis nonnullis in custodiam ac dominium Romanorum relictis, plerisque sibi reservatis, milites in illis ac duces quaestoresque, qui vectigalia et tributa exigèrent, constituit; iudicatusque est ab omnibus tunc temporis admirabilis et tuto fortunatus; neque enim in domesticos gladio saeviit, et neque Romanorum se caedibus polluit, ut qui ante eum Bulgaris dominabantur sueverant. hinc non a Bulgaris modo sed Romanis aliisque gentibus carus ac in- timus habebatur.

26. Ἐπεὶ γοῦν, ὡς ὁ λόγος ἰστόρησεν, ὁ Ἄγγελος Θεόδωρος λάφυρον ἐγεγόνει μετὰ καὶ λοιπῶν προσηκόντων τῷ γένει ἐκκρίτων ἀνδρῶν τῷ Ἀσάν, ἐφρουρεῖτο μὲν παρ' αὐτοῦ, ἐφιλοφρονεῖτο δὲ τὰ πολλὰ. καὶ τοῦτο ἦν ἐπὶ πολὺ· ἐπεὶ δὲ εἰς τὰ 5 οἴκοι νεωτερισμοῖς χρᾶσθαι πεφύραται, ἐκυφλοῖ αὐτὸν ὁ Ἀσάν. ὁ μὲν οὖν ἀδελφὸς αὐτοῦ Μανουὴλ ὁ Ἄγγελος, ὅς δεσποτικῶν ἀξιώματι παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἐτετίμητο, φηγῆ χρησάμενος ἤνικα τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐπετρέπετο στρατεύμα, ἐπὶ τὴν Θεσσαλονικὴν ἀπῆει καὶ δεσπότης ὠνομάζετο, ταύτης τε κυριεύων καὶ τῶν περὶ αὐτήν, 10 ἔρυσθροῖς δὲ γράμμασι τὰς αὐτοῦ γραφὰς ἐπεκέρου. πρὸς ὃν καὶ ἀπέσκωπέ τις τῶν πρέσβειων παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου ἀποσταλαίς, ὡς εἰς σὲ μᾶλλον ἀρμόσει τὸ εἰς Χριστὸν ψυλιτωδύμενον, σὲ τὸν βασιλέα καὶ δεσπότην. καὶ ἦν μὲν τὸ ἀπὸ τοῦδε ὁ Ἄγγελος Μανουὴλ τῶν ἐναπολειφθεισῶν πρὸς τὰ δυτικὰ μέρη χω- 15 ρῶν καὶ πόλεων ἐγκρατῆς, μὴ παρὰ τῶν Βουλγάρων τὸ σύνολον ἐνοχλούμενος, ἐπεὶ τῇ ἐκ πυλλακίδος τοῦ Ἀσάν συνεκοιτάζετο θυνατρί.

27. Ἀλλὰ ἐπὶ τοὺς ἐν τῇ Κωνσταντίνου Λατίνους ἐλθέτω καὶ αὐθις ὁ τῆς ἱστορίας εἰρημὸς. οἱ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει 20 ἔπειδῃ, ὡς προειρήκαμεν, ὁ Ῥομπέρτος, ὃν ὡς βασιλέα ὁ λόγος ἔχειν τούτους ἰστόρησε, τὸν Εὐριπον καταλαβὼν τετελεύτηκεν, ἐναπελείφθη δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Βαλδουῖνος ἔτι ἀφῆλιξ ὢν,

1 Ἐπεὶ — 5 χρᾶσθαι] ἐφρουρεῖτο οὖν ὁ Ἄγγελος Θεόδωρος παρὰ τοῦ Ἀσάν φιλοφρόνως. καὶ ἐπεὶ νεωτερίζων D 6 ὁ δὲ ἀδελφὸς τούτου D ὃν καὶ δεσπότην τετίμηκεν D 7 ἤνικα — στρατεύμα om D 9 ὀνομαζόμενος ἔρυσθροῖς γράμμασι D 12 σὲ καὶ μᾶλλον τὸ D 13 καὶ ante ἦν add D 18 Ἀλλὰ — 21 ἰστόρησε] ὁ δὲ Ῥομπέρτος ὁ τῆς Κωνσταντίνου βασιλεύς D 22 ὁ om D.

26. Theodorus Angelus, ut dixi, una cum aliis affinis et viris illustribus ab Asano spoliatus in custodiam conicitur; cui Asanus prolixè ac benigne et ad multum tempus favebat. sed cum domi novis rebus inhiare deprehendisset, lumine privat. frater illius Manuel Angelus, despotae dignitate a fratre coonestatus, fugam meditatus, cum Romanus miles terga verteret, Thessalonicam reversus despota vocabatur, illius et locorum adiacentium dominus, scriptionesque suas purpureis characteribus consignabat. in quem et Ioannis imperatoris legatus non inurbana dicacitate iactavit, in eum scilicet magis aptari posse quod de Christo in Psalmis legitur, "te regem et despotam." et ex eo tempore Angelus Manuel reliquorum in occidentali plaga oppidorum ac urbium dominus habebatur, a Bulgaris nulla molestia lacessitus, dum eius matrimonium cum Asani filia vigeret.

27. Verum in Byzantinos Italos rursus orationis seriem convertamus. Cpolitani, cum, ut ante narravimus, Robertus, quem veluti imperatorem venerabatur, Euripum profectus exspirasset et frater eius Balduinus puer

στέλλουσι πρεσβείαν πρὸς Ἰωάννην τὸν ὀνομαζόμενον Ἱεροσολύμων ῥήγα, φήμην τε πολλὴν ἀρχοῦντα περὶ τὰς στρατιωτικὰς μεθό-
P 24 δους βριαρόν τε χεῖρα καὶ τῷ μεγέθει τοὺς κατ' αὐτὸν ὑπερβάλλοντα, ὡς ἂν γε ἀφίκοιτο πρὸς αὐτοὺς καὶ βασιλεὺς Κωνσταντινουπόλεως φημισθεὶ καὶ ἄρξοι ὡς αὐτοκράτωρ τῶν εἰς αὐτήν, 5 ἐπιγαμβρεύσοι δὲ ἑαυτῷ καὶ τὸν ὃν εἶχεν εἰς τὴν κληρονομίαν, ὡς ᾤοντο, Βαλδοῦϊνον (ὑπῆρχε γὰρ τῷ ῥήγι καὶ θυγάτριον), μετὰ δὲ τὴν τοῦ ῥηγὸς ἀποβίωσιν βασιλεύσοι τούτων ὁ Βαλδοῦϊνος, αὐξὴν προσοδεγμένος τῆς ἡλικίας, ἐπεὶ καὶ ὁ ῥήξ ἕξωρος ἄγαν ἦν, περὶ πού τὰ ὀγδοήκοντα ἔτη ἢ καὶ πλείω τούτων δια- 10 βιώσας. ὡς καὶ αὐτὸς τοῦτον εἶδον, ὑπερεξεπλάγην τὸ τοῦ ἀνδρὸς μῆκος ἐν πάσῃ διαπλάσει τοὺς ἄλλους ὑπερβάλλοντος πολὺ
B κατὰ γε μῆκος καὶ πλάτος. ἔννεθετο γοῦν ὁ ῥήξ τῇ πρεσβείᾳ, καὶ καταλαμβάνει τὴν Κωνσταντίνον, τὴν πορείαν διὰ θαλάττης πεποικηκῶς· οὐδὲ γὰρ εἶχε λαὸν ἀξιόχρεων, ὡς ἂν γε πεζοπορή- 15 σαιεν. ἐπεὶ δὲ καταλάβοι τὴν Κωνσταντίνον, οὐκ εὐχερῶς εἶχεν ἔξιέναι καὶ μάχης κατάρξαι· καὶ γὰρ ἐπέγνω τὸν βασιλεῖα Ἰωάννην στρατηγικώτατον τε ὄντα καὶ ταῖς κατ' ἐχθρῶν μάχαις εὐμεθοδώτατον. ἐμέμφετο γοῦν ἑαυτὸν τῆς ἐγχειρήσεως, καὶ ὅτι

1 στέλλει οὖν πρ. D 2 ῥήγα τῶν Ἱεροσολύμων D, omissis φήμην — ὑπερβάλλοντα 4 γε] τε vulgo πρὸς αὐτοὺς om D 5 καὶ — αὐτήν om D 6 ἐπιγαμβρεύσας δὲ τούτου αὐτῷ, εἶχε γὰρ θυγάτρια, καὶ ἵνα μετὰ τὴν τοῦτου ἀποβίωσιν βασιλεύσῃ πάλιν αὐτός. ἦν γὰρ ὁ ῥήξ οὗτος περὶ πού τὰ ὀγδοήκοντα καὶ πρὸς ἔτη καὶ ὑπερόριος D 11 ὡς — πρεσβεία καὶ om D 14 κατ. οὖν τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ ῥήξ, καὶ μὴ ἔχων λαὸν ἀξιόμαχον οὐκ εὐχερῶς εἶχεν ἔξιέναι, ἐπιγνοὺς τὸν D 18 τε et καὶ — εὐμεθοδώτατον om D 19 δὲ τῆς ἐγχειρήσεως ἑαυτὸν καὶ κακῶς ἔφασκε νοεῖν τοὺς λέγοντας αὐτὸν τῷ βασιλεῖ ἀντιφέρεισθαι. δύο οὖν ἑνιαυτοὺς D.

adhuc ac impubes remansisset, ad Ioannem Hierosolymorum regem militari prudentia, ut tunc fama ferebat, singularem, manu validum multumque inter suos specie corporis eminentem, legatos destinant, ut ad illos concederet et Cpolis imperator acclamaretur, res in ea uti imperator obtineret, nec non filiam, quam ipse susceperat, Balduino, sicuti ipsi existimabant, imperii heredi, qui tamen post eum aetate iam matura ac integra imperaret, in matrimonium collocaret. aetas regis nimium processerat circa annos octoginta vel ultra nati. quemadmodum et ipse eum vidi, et admiratus sum viri undequaque exactam molem: humanae enim magnitudinis modum longitudine ac latitudine plus nimio excesserat. rex legatis animum advertit, iterque per mare ingressus Cpolim venit: neque enim multitudo, qua sibi tutum iter terrestre faceret, suppetebat. cum Cpolim penetrasset, neque egredi neque primus pugnam tentare audebat: sat enim illi comperta erat Ioannis imperatoris rei militaris summa prudentia et in conflictu cum hostibus ingenium supra caeteros solertissimum. quare semet ipsum aggressionis illius incusabat,

πρώτως τοῦ ἔργου ἐπεβάλετο, καὶ κακῶς ἔφρασκεν τοὺς λέγοντας, εἶγε καὶ οὕτως ὑπελάμβανον καὶ οὐκ ἠρέθιζον αὐτὸν διὰ τὸ σφίσι συμφέρον, ὡς καταλάβοι ἂν εἰς χώρους ὧν οὐκ ἐπίσταται ἄρχειν **C** ὃ ἐπ' αὐτοῖς βασιλεύων· καλῶς γὰρ ἐγνώκει καὶ ἔλεγεν ὡς εἰ δέκα **5** τοσοῦτοι χῶροι τῷ βασιλεῖ Ἰωάννῃ πρὸς δεσποτεῖαν ὑπῆρχον, καλῶς ἠπίστατο τούτων κατέρχειν καὶ βασιλεύειν καὶ διασώζειν ἐκ τῶν ἐχθρῶν. εἴτε γοῦν διὰ ταῦτα, εἴτε καὶ τροφῆσαι εἰς ἄκρον ἐν τοῖς τῆς Κωνσταντίνου βεβουλημένους καλοῖς, δύο ἐνιαυτοὺς ἐντὸς αὐτῆς διήρυσε. μόγις γοῦν τριήρεις οἰκονομήσας καὶ στρα- **10** τευμα συναθροίσας, ὅσον εἶχε πρὸς δύναμιν, κατὰ τῆς ἕω ἐχώρησε, καὶ περὶ τὸ τῆς Λιμνῶν ἐλλειμνέει νεώριον, προσεχώσας τῷ τότε τοῦ βασιλέως Ἰωάννου ἐκ τῆς κατὰ τοῦ Καίσαρος Γα- **D** βλαῦ μάχης ὑποστρέψαντος, ὃν διὰ νεωτερισμὸν ἐμαχέσατο.

28. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς περὶ τὰ τῆς Σταδίας μέρη τὰς **15** σκηνώσεις ποιούμενος τῷ Παλαιολόγῳ Ἀνδρονίκῳ, ὃν μέγαν δαμέστικον εἶχε, περὶ οὗ καὶ μικρὸν πρόσθεν εἰρήκειν, τὰ στρατεύματι καὶ τοὺς στρατηγούς παραδούς, καὶ ἐπὶ τὴν νῆσον Ῥόδον τριήρεσιν ἱκαναῖς καὶ λοιπαῖς ἐξαποστείλας ναυσίν, εἴ πως βριαρώτερον ἐπιτεθείη τῷ ἀποστάτῃ καὶ καταβλάψειν οἷς οἶδε λόγοις **20** τῆς στρατηγίας, ἐπειδὴ ταῦτα οὕτω συμβαίη καὶ κατὰ σκοπὸν Ἰωάννῃ τῷ βασιλεῖ τὰ περὶ τὸν Καίσαρα γένοιτο, ἀκούσας δὲ καὶ ὡς ὁ ῥῆξ ἐξήει τῆς Κωνσταντίνου καὶ βούλην ἔχοι προσοκεῖλαι τῇ

9 μόγις γοῦν] καὶ **D** 10 συναθροίσας — δύναμιν om **D**
 τῆν **D** 11 τοῦ **D** 16 περὶ — εἰρήκειν om **D** 17 καὶ
 τοὺς στρατηγούς om **D** 18 τριήρεσι καὶ ναυσὶ στελλας **D**
 βρ. τὸν ἀποστάτην κατ. **D** 19 οἷς — p. 50, 4 ἐφέρετο] καὶ ἐπέι
 ταῦτα κατὰ σκοπὸν συνέβη τῷ βασιλεῖ **D**.

et quod manus operi iniicisset; et male eos asserere contendebat, si ipsi tamen ita sentirent neque ipsum propter propria commoda proritarent, eum ad loca accessurum fuisse, quae dominus illorum ac imperator administrare nesciret: namque apprise callebat, dictoque firmabat, etiamsi decies tot loca ad regendum Ioanni imperatori suppeterent, optime eum illa agere moderari tuerique ab hostibus scire. sive etenim horum causa, sive etiam quod Cpolitani luxuriari deliciis ac bonis animum implere vellet, duos in ea annos exegit. tandem triremibus apparatis et collectis, uti poterat, copiis, in orientem progreditur et apud Lampsacum portum capit, Ioanne imperatore a bello cum Caesare Gabala, quem propter motam seditionem debellaverat, gesto continenter regresso.

28. Imperator in Stadiae partibus tabernaculis positus, Andronicum Palaeologum magnum domesticum, de quo supra diximus, copiis ac ducibus traditis in insulam Rhodum cum triremibus, quae satis essent, et aliis navibus dimittit, ut validius rebellem invaderet et militiae quas noverat artibus opprimeret. haec cum ita perfecta essent, resque contra Caesarem pro sententia imperatoris Ioannis successisset, nec non relatum illi fuisset regem

P 25 Λαμψάκῳ κἀκεῖ ἐξέλθειν καὶ Ῥωμαίοις πολεμῆσαι μεθ' ὧν ἔτυχε
 διάγειν ὁ βασιλεὺς (ὄλγιοι δὲ ἦσαν οὗτοι, ἐπεὶ τὸ πολὺ τῆς στρα-
 τιᾶς τῇ μάχῃ καὶ τῇ ὥρᾳ τοῦ χειμῶνος τεταλαιπωρηκὸς ἐπὶ τὰ
 οἴκοι ἐφέρετο), χωρεῖ πρὸς τὴν Λάμψακον, καὶ τοῖς τῆς Σιγρη-
 νῆς μέρεσι τὰς σκηνὰς πῆγνυσι. 5

29. Τότε καὶ αὐτὸς πρὸς τῶν γονέων ἐκ τῆς Κωνσταντι-
 νου ἀπεστάλην τῷ βασιλεῖ ἐκκαϊδεκάτης ὧν καὶ νῦν τῆς ἐγκυκλίου
 ἀπηλλαγμένος παιδεύσεως, ἣν γραμματικὴν κατονομάζουσιν οἱ
 πολλοί. ἐβούλετο δὲ μοι καὶ ὁ πατὴρ λάθρα τῆς τῶν Λατίνων
 ἀπολισθῆσαι χειρός· ἰσχυρῶς γὰρ παρ' αὐτῶν ἐκεκράτητο ταῖς 10
 τῶν ἀναλωμάτων δαψιλείαις καὶ ταῖς σφῶν δεξιῶσεσι, καὶ τὸ πολ-
 λὴν ἔχειν περὶ αὐτὸν ἕπηρεσίαν τέκνα τε θεράποντάς τε καὶ θερα-
 παινίδας οὐκ ὀλίγον ἐποiei τούτῳ τὸ ἐμποδῶν. ἀλλ' ἦν αὐτῷ
 κατὰ νοῦν τῷ τότε, καθὼς ἂν ἄρα δυνάμειος σχοίη, εἰ δεήσει,
 παρακινδυνεῦσαι πρὸς τὴν ἐξέλευσιν καὶ ἀποπλῆσαι τὸ σπουδαῖο- 15
 μενον. διὰ τοι τοῦτο κἀμὲ πρὸς τὸν κρατοῦντα προπέπομφε. κε-
 κάλυκε δὲ τοῦτον νόσος βαρεῖα· ἡμιθνής γὰρ σχεδὸν καὶ ἡμίξη-
 ρος γεγινώς, περὶ δύο που ἔτη τῇ κλίνῃ προσπεπαταλευμένος,
 ἀπέλιπε τοῦ βίου, αὐτὸς δὲ ἐναπελείφθη τοῖς ἀνυκτέροις προμη-
 θείας βασιλικῆς ἀξιούμενος. 20

C 30. Ὡς γοῦν ἔφημεν, καταλαβὼν ὁ ῥήξ Ἰωάννης, ὁ καὶ
 βασιλεὺς Κωνσταντινουπόλεως φημιζόμενος, τὴν Λάμψακον περὶ
 τὸν οὕτω πως ὀνομαζόμενον τόπον Ὀλκὸν τὰς νῆας τούτου καθ-

4 χωρεῖ αὐτὸς πρὸς D καὶ παρὰ τὴν Σιγρινὴν τὰς D
 6 Τότε — 21 ἔφημεν om D 21 καταλαβὼν οὖν ὁ ῥήξ τὴν
 Λάμψακον, περὶ τὴν Ὀλκὸν τὰς D.

Cpoli egredi eo animo ut Lampsacum appelleret ibique adversus Romanos confli-geret, cum his quos secum habebat imperator admodum paucos (potissima namque exercitus pars proelio ac tempestate hiberna afflicta domum remeaverat) Lampsacum petit et apud Sigrenem castra metatur.

29. Tunc temporis et ipse a parentibus undecim annos natus et ex encyc-
 clycia, quam vulgus grammaticam vocat, literatura instructus ad imperato-
 rem mittor. pater etiam e Latinorum manibus se surripere decreverat, licet
 ab illis et sumptuosis impensis et officiis et beneficiis, quibus eum prolixè
 admodum prosequerantur, detineretur, ne leve esset domesticae suppellecti-
 lis amplitudo, filii famuli famulaeque impedimentum: in ea nihilominus per-
 stabat sententia, si quando facultas esset, etiam vires exerturum et exitum
 tentaturum et concepta vota obiturum, ideoque me ad imperatorem praemi-
 serat. sed morbus gravis conatus interceptit: namque pene semivivus et me-
 dia sui parte fere exiccatus, annosque circiter duos lecto detentus, tandem
 vitam amisit. ipse vero in aula imperatorio sumptu necessariis provi-
 debar.

30. Rex enim Ioannes, ut dictum est, qui item Cpolitianus imperator
 acclamabatur, Lampsacum appulsus in locum Holcum dictum naves suas

ὄρμισεν. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰωάννης ἐπεὶ μὴ εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ στρα-
 τὸν ἀξιόμαχον κωλύσαι τούτῳ τὴν ἔξοδον δι' ἧς εἰρήκειν αἰτίας,
 μεθόδοις στρατηγικαῖς μεθ' ὧν εἶχεν ὀλίγων τὰς τῶν πολεμίων
 κινήσεις ἐκόλυεν. ἐξῆλθον γοῦν οἱ Λατῖνοι καὶ ὁ τούτων ῥῆξ
 5 Ἰωάννης, καὶ ἐβάδισαν μὲν τόπους τινὰς παρρηγιαλίους. οὐδὲ
 γὰρ ἠδύνατο μακρότερον τῶν νηῶν αὐτῶν ἀποστήναι· ὁ γὰρ ἀν-
 τιστρατηγῶν αὐτοῖς βασιλεὺς ἐπηκολούθει καὶ ὑπῆρχε δεινὸς μετὰ
 μικρᾶς πάνν δυνάμειος ἀναχατίσαι τοὺς ἐναντίους. ὁ μὲν οὖν D
 βασιλεὺς περὶ τὰς τῶν βουνῶν ὑπρωρίας ἐποιεῖτο τὰς πορείας,
 10 περὶ δὲ τὰς ἡϊόνας οἱ Ἰταλοί. ὀλίγον οὖν χρόνον διαβιβάσαντες
 ἐν τῇ τοῦ βασιλέως παρρηγιαλίῳ χώρᾳ (οὐπω γὰρ παρέδραμον
 τέτταρες μῆνες) καὶ ὀλίγον τόπον πατήσαντες (ἀπὸ γὰρ τῆς
 Λαμψάκου μέχρι καὶ τῶν Κερχριῶν ἀφίκοντο), μικρὸν ἢ μηδὲν
 λυμῆναντες (προῦφθασε γὰρ ὁ βασιλεὺς τὰ χρειώδη πάντα τοῖς
 15 ὑψηλοτέροις τόποις διασώσασθαι), ἐπὶ τὸ τῶν Πηγῶν ἐχώρη-
 σαν ἄστν, ἐν μόνον φρούριον χειρωσάμενοι, ὃ Κεραμιδάς ὀνο-
 μάζεται, περὶ ποῦ τοὺς βουνοὺς διακείμενον τῆς Κοζίκου. εἶχον
 δὲ καὶ τὰς ναῦς αὐτῶν ἐτοίμους εἰς τὴν Κωνσταντίνου παλινο-
 στήσαι. καὶ ὄρχοντο ἂν αἰσχύνης καὶ ζημίας πεπληρωμένοι, εἰ
 20 μὴ τοῦ τῶν Πηγῶν ἄστεως περιεγένοντο τῇ κλοπῇ· ἀνὴρ γὰρ τις
 δεινὸς ἀναρριχᾶσθαι πρὸς ἀκρωνυχίας πετρῶν ὁδὸν ἐφεῦρε, δι' ἧς P 26
 ὀπλισμένους Λατίνους εἰς τὴν ἀκρόπολιν νυκτὸς ἀνεβίβασεν, οἱ

1 λαὸν D	2 κωλύσαι — αἰτίας om D	4 ἐκόλυσεν D
οὖν D	ὁ ῥῆξ αὐτῶν D	7 καὶ — ἐναντίους om D
12 τέσσαρες D	τοῦ D	13 ἄχρις καὶ τῶν Κερχριῶν D
15 περὶ vulgo	ἐχώρησεν D	16 χειρωσάμενος D
21 ἀκρωνυχίαν D	22 ὀπλ. ἀνθρώπους Λατ. D.	

subduxit. Ioannes autem imperator, cum ad resistendum ac descensum im-
 pediendum ob iam dictas causas copias non haberet, militaribus artibus cum
 exiguo milite hostium motus reprimebat. descenderunt Latini et eorum rex
 Ioannes, perque loca quaedam maritima iter intendebant, cum a navigiis
 discedere procul non auderent: nam eos adversis copiis imperator sequeba-
 tur, ingenio promptus et acer, qui cum parva etiam manu hostium impetus
 propulsaret. imperator per radices montium, Itali per littora iter habebant.
 parum itaque in ora maritima imperatori subiecta commorati (neque enim
 quattuor menses exegerant) nec multo calcato solo, cum a Lampsaco Cen-
 chrias usque ne minimo quidem damno illato processissent (namque impera-
 tor eminentioribus locis necessaria quaeque antea conducta in custodiam tra-
 diderat), ad Pegarum oppidum deflexere, unico tantum castello, cui Cera-
 midae nomen est, circa Cyzici colles sito, devicto. naves vero promptas,
 quibus se Cpolim reducerent, habebant. et remeassent utique probris ac
 damnis pleni, ni furto Pegarum oppidum expugnassent. vir enim quidam
 saxorum praeurpta scandere dexter ac solers viam invenit, per quam noctu

καὶ τοῖς φύλαξιν αἰφνης ἐπεισεσόντες αὐτούς τε ἐφόβησαν καὶ εἶλον τὸ ἄστυ. τοῦτο πρὸς βραχὺ μὲν εἰς δειλίαν Ῥωμαίους ἐνέβαλε· πλήρης γὰρ ἦν ἡ πόλις ἀνδρῶν καλῶν τε καγαθῶν καὶ τῶν περιφανεστέρων ἐν στρατιώταις. ἀλλ' ἡ τοῦ βασιλέως περὶ τὰ τοιαῦτα οἰκονομία καὶ στρατηγικωτάτη δεινότης τὴν τῶν Ῥω- 5
 μαιῶν δειλίαν τότε ἀπεινώξατο, καὶ εἰς πτοίαν μᾶλλον τοὺς
 Β Λατίνους ἐνέβαλε, καὶ τῆς τε φυσικῆς ῥοπῆς καὶ τῆς ἀλώσεως τῶν κατασχεθέντων γεγενημένης σφίσι δρμῆς ἀνέστειλε. καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Κωνσταντίνου, μικρόν, ὡς ἔφημεν, ἢ οὐδὲν ἐργασμένοι. 10

31. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης, οἷα ἐκεῖνος δεινὸς ἐφενρεῖν μεθόδους ἐν περιστάσει σῶσαι τε τὸ οἰκεῖον, ὑπὲρ οὗ καὶ πλείονος ἐδεῖτο λόγον, ἀναχαιτίσαι τε καὶ τὸ ὑπεναντίον, ὡς ἂν δι' ἀμφοῖν τὰ οἰκεῖα κρατύνοιο, εὕρισκει τρόπον ἀποπληρω- 15
 τικὸν τοῖν δυοῖν. ἐγενήθη γὰρ αὐτῷ υἱὸς ἐκ τῆς βασιλίδος Εἰ-
 C ρήνης, ᾧ καὶ κλήσις τοῦ πάππου καὶ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Λαοσκάρου ἐπετέθειτο· ἐνδέκατον δὲ οἱ ἔτος τότε ἦνέτο. καὶ ὁ Ἰασὺν δὲ θυγάτριον ἔσχεν, Ἑλένη αὐτῇ τοῦνομα, παρὰ τῆς ἕξ Οὐγγρων γαμηθείσης αὐτῷ· ἑννάτον καὶ ταύτῃ ἔτος ἦν. πρε- 20
 σβείαν γοῦν στέλλει ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν Βουλγάρων ἄρχοντα
 Ἰασὺν, καὶ μνηστείας τῶν παιδῶν μνημονεύει καὶ τῆς ἀμφοῖν ἀγχι-

3 καὶ — στρατιώταις om D 4 περὶ — 5 δεινότης] στρατηγία D
 5 τῶν Ῥωμαίων et τότε om D 6 καὶ εἰς — ἐργασμένοι om D
 7 τῆς] τῆς ἐκ τῆς? 11 Ὁ — ἐκεῖνος] οὗτος γὰρ οἶα D
 οἶος? 12 ὑπὲρ — λόγον om D 13 καὶ ἀναχαιτίσαι
 τὸ D 16 κλήσιν τοῦ πάππου Θεοδώρου ἐπετέθειτο D 17 τότε
 ἔτος διηνέτο D 18 δὲ om D παρὰ — αὐτῷ ante
 θυγάτριον D 19 ἑννάτον — p. 53, 1 συγκροτήσεως] στέλλει οὖν
 πρὸς τοῦτον ὁ βασιλεὺς ὑπὲρ μνηστείας τῶν παιδῶν D.

in arcem armatos Italos introduxit, qui improvisa irruptione custodibus con-
 trucidatis oppidum occuparunt. hoc Romanis non parum timoris incussit:
 urbs enim ea viris probis ac bonis et inter milites celebrioribus abundabat.
 verum imperatoris circa haec prudentia et plusquam militaris calliditas Ro-
 manorum quidem metum excussit, Latinis vero maiorem formidinem iniecit,
 et quos ipsi impetus ex praeda facta sumpsero inhibuit. quare cum parum
 aut nihil, ut dictum est, profecissent, Cpolim reverterunt.

31. Imperator Ioannes impendentibus periculis et rebus in extremum
 adductis discrimen succurrere perspicax et acutus, ut suos tueri ac servare
 posset, quod et magis dignum consideratione erat, et hostes infirmare, et
 per haec duo propria constabiliret, ut ambo perficeret, modum invenit. ex
 imperatrice Irene filium susceperat, cui ab imperatore Theodoro Lascari
 patruo nomen dederat, undecim iam annos eo temporis natum. Asanus item
 filiolam habuit Helenem nomine, ab Ungara ortam, novennem. imperator
 ad Asanum Bulgarorum principem oratores mittit, ut sponsaliorum inter

στείας καὶ τοῦ δι' ἀλλήλους συνασπισμοῦ τε καὶ συγκροτήσεως. καὶ δέχεται ὁ Ἄσαν τὴν πρεσβείαν, καὶ πληροῦνται αἱ συμφωνίαι. καὶ ἐπὶ τούτοις καὶ ὄρκοι προύβησαν.

32. Τότε γοῦν καὶ αὐτὸς ἔρωτι τῶν μαθημάτων ἀλοῦς D
 5 καὶ τῆς ἐνμηλοτέρας τῶν λόγων παιδεύσεως, τοῖς πᾶσι χαίρειν εἰπὼν, θελήματι τοῦ κρατοῦντος μετὰ καὶ ἐτέρων μειράκιων εἰς τὰς τῶν λογικῶν παιδευμάτων θύρας παρήγγισα. παιδευτῆς δὲ ἦν ἡμῖν ὁ Ἐξαπτέρυγος Θεόδωρος. ἐπεὶ δὲ ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως συνήλθομεν, πρὸς με τίννας τὸν λόγον ὁ βασιλεὺς εἰρήκει
 10 ὡς τούτους μὲν ἐκ Νικαίας λαβῶν τῷ διδασκαλείῳ παρέδωκα, σὲ δὲ τοῦ ἐμοῦ ἐκβαλὼν οἴκου τουτοισὶ συναφῆκα διδάσκεσθαι. δεῖξον οὖν ὡς ἀληθῶς τῆς ἐμῆς οἰκίας ἐξήεις, καὶ οὐτωςὶ τῶν μαθημάτων ἀντιποιήθητι. στρατιώτης μὲν γὰρ τὸ ἐπιτήδευμα γε-
 15 ξιώσεις, τσσαῦτα ἂν ἴσως ἢ καὶ ὀλίγον πλείω σοι διὰ τὸ τοῦ γένους περιφανὲς ἔσται. ἐμπλεως δὲ φιλοσοφίας φανείς μεγάλων ἀξιοθῆσθαι τῶν τιμῶν τε καὶ τῶν γεῶν· μόνου γὰρ ὑπάντων ἀνθρώπων ὀνομαστότατοι βασιλεὺς καὶ φιλόσοφος. οὕτω μὲν τῶν ἀνακτόρων ἐποχωρήσας ὡς διδασκάλου φέρων ἐνέβαλον ἑαυτὸν,
 20 ἑπτακαιδέκατον ἔτος ἄγων. ἦν δὲ οὗτος, ὡς ἔφην, ὁ Ἐξαπτέρυγος, ἀνὴρ οὐδὲ πᾶν μὲν ἐπιστήμων ἐν τοῖς μαθήμασιν, ἀγαθὸς P 27
 δὲ φράζειν, οἷα ῥητορικῆς κατάκρως ἐνδιατρέψας λόγοις καὶ τὸ ἐξαγγέλλειν εὐφρῶς μεμελετηκῶς καὶ πολλοῦ διὰ τοῦτο ἤξιωμένος

2 καὶ πλ. — προύβησαν om D
 om D.

4 Τότε — παρεμβληθήσεται

pueros et inter se affinitatis mentione inducta de mutuo auxilio mutisque inter se tradendis operis sermonem consererent. Asanus legationem approbat; pacta conventa conficiuntur et iureiurando confirmantur.

32. Tunc mihi mathematicum et sublimioris disciplinae amore excito, omnibus valere iussis, una cum aliis adolescentibus, ita annuente imperatore atque Exapterygo Theodoro informante, logicae scientiae aditus forensque aperiantur. cum ante imperatorem convenissemus, in me oratione conversa imperator dixit. "hos Nicaea desumptos proceptorum claritudinem supererunt. at ubi philosophiae insinuatus frugiferis opibus te impleveris, magnos honores ac dignitates tibi comparabis. namque inter homines maxime omnium conspicui praecellunt imperator atque philosophus." hac ratione aula egressus praeceptorum me dedidi annos septem et decem natum. verumtamen Exapterygos in mathematicis non admodum praestabat, sed multum dicendo valuit, utpote rhetoricis studiis eximie institutus et ad eloquentium compositum usu atque ingenio comparatus, ideoque nomen illius celeberrimum.

ὀνόματος. ζέεινον δὲ τελευτήσαντος μετὰ τὴν εἰς ἡμᾶς τῶν ποιημάτων σαφήνειαν καὶ τὴν τῆς τῶν λόγων τέχνης διδασκαλίαν, παρὰ τὸν Βλεμμίδην Νικηφόρον, ὃν τότε πάντες οὔδαμεν τελειότερον τῶν ἄλλων ἐν ταῖς κατὰ φιλοσοφίαν ἐπιστήμαις, ἐφοίτησά τε αὐτὸς καὶ ὅσοι σὺν ἐμοὶ ἐτελοῦντο τὰ λογικά. καὶ ὁ περὶ ἡμῶν 5 λόγος μέχρι τοσοῦτου νυνί. Ἰσαῦθις δὲ ὅπη παρείκοι τῇ ἱστορίᾳ παρεμβληθήσεται.

B 33. Ἐπεὶ δέ, ὡς προειρήκειν, καὶ ἀμφοῖν τοῖν βασιλείων αἱ σπονδαὶ τῆς συμβιβάσεως γένοιτο, τῷ τε βασιλεῖ φημί Ἰωάννη τῷ Λούκα καὶ τῷ κρατοῦντι τῶν Βουλγάρων Ἀσάν Ἰωάννη, προ- 10 κατέλαβε μὲν ὁ βασιλεὺς τὴν Λάμψακον, καὶ διαπεραιούτῃ μετὰ τῶν οἰκειῶν δυνάμειων εἰς Καλλιούπολιν, καὶ πολεμεῖ τὸ ὕστν ἐλεπόλεις στήσας, καὶ ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ χειροῦται τοῦτο, τῆς τῶν Βενετικῶν διασώσας τοῦτο χειρός. μετὰ τοῦτο καταλαμβάνει τὴν Καλλιούπολιν καὶ ὁ Ἀσάν σὺν τῇ οἰκειᾷ γαμετῇ τῇ ἕξ Οὐγγρων 15 Μαρία καὶ τῇ θυγατρὶ Ἐλένη, καὶ συνέρχεται εἰς Καλλιούπολιν τῷ βασιλεῖ, καὶ τὰ εἰς φιλίαν ἀμφοτέροι διαπράττονται. οὗτος C μὲν σὺν οὐ διεπέρασε τὸν Ἑλλησποντον, ἀλλ' ἔμεινεν ἐν τοῖς τῆς Καλλιουπόλειως μέρεσιν· ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰωάννης τὴν αὐτοῦ σύζυγον σὺν τῇ θυγατρὶ Ἐλένη λαβὼν διαπεραιούτῃ εἰς Λάμψακον, 20 ἔνθα ἦν ἡ βασιλις Εἰρήνη, καὶ πληροῦσι τὴν τῶν παίδων συνάφειαν, τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ τὰ τῆς ἱερολογίας τελέσαντος.

6 παρῆκοι vulgo 8 δὲ — 12 εἰς] δ' αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο, διαπεραιούτῃ ἐν Λαμψάκῳ μετὰ τῶν οἰκειῶν ὁ βασιλεὺς εἰς D
14 ἀνασώσας χειρός D μετὰ τοῦτο om D 15 τῇ ἕξ
Οὐγγρων Μαρία om D 16 Ἐλένη om D εἰς Καλλιούπολιν om D
17 ἕξ D οὗτος — μέρεσιν om D
19 ὁ σὺν Ἀσάν τὴν αὐτοῦ γαμετῆν καὶ τὸ θυγάτριον λαβὼν D
21 πληροῦται τὰ τοῦ κήδους τῶν παίδων D 22 ἱεροτελεστίας D.

rimum fuit. eo demortuo, postquam nobis poematum ambages explicasset et orationis conficiendae artem tradidisset, ad Blemmidem Nicephorum, quo neminem in philosophicis disciplinis praestantiores novimus, me ipsum contuli, et quicumque una mecum logicis speculationibus attendebant. et de me ipso haec in praesenti satis dicta sint: in posterum vero reliqua; ubi sese tulerit occasio, historiae inserentur.

33. Cum itaque, ut praedixeram, ambo Ioannes Ducas imperator et Asanus Ioannes Bulgarorum rex in unum foedere icto convenissent, imperator Lampsacum praecoepat, et copiis Calliupolim traiecit, adactisque machinis castellum invadit, et non multo post e Venetorum manibus recuperat. post haec Asanus cum uxore Maria Ungara et filia Helena Calliupolim venit, ubi cum imperatore sermonem conserit; ibidemque amicitiam uterque confirmant. hic Hellespontum non traiecit, sed in Calliupolis partibus remansit. Ioannes imperator cum uxore et filia Helena Lampsacum, ubi erat Irene imperatrix, remeat. et puerorum nuptias apparant, cum Germanus patriarcha

τότε καὶ ὁ Τρινόβου ἀρχιερεὺς ὑπὸ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως
 τελῶν αὐτονομία τετίμηται καὶ πατριάρχης ἀναγορευέσθαι κέκρι-
 ται βασιλικῶ καὶ συνοδικῶ τῷ θεοπλίματι, χάριτας τῶν προ-
 χόντων ἀποτινύντων τῷ Βουλγάρων ἄρχοντι Ἀσάν τοῦ κήδους
 5 ἕνεκα καὶ τῆς φιλίας. ἐπεὶ γοῦν ὅσα ἐς τὰ τοιαῦτα φέροι πεπλή-
 ρωται, ἡ μὲν βασιλεὺς Εἰρήνη τὸν υἱὸν μετὰ τῆς νέμφης λαβοῦσα **D**
 τοῖς ἐφόις συνδητῶτο χώροις, ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ τοῦ Ἀσάν σύ-
 ζυγος ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις ὑπέστρεψεν, ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰωάννης
 καὶ ὁ Ἀσάν τὰς οἰκείας δυνάμεις προσειληφότες καὶ ἄμφω τὴν δυ-
 10 τικὴν κατέδραμον χώραν, ὁπόση ἦν τοῖς Λατίνοις δουλεύουσα.
 καὶ λείαν μὲν πολλὴν ἐποίησαντο καὶ Σκυθῶν ζερμίαν (τὸ τῆς
 παροιμίας εἰπεῖν) τὴν ἄπυσαν ἀπειργάσαντο, σφίσι δὲ αὐτοῖς
 κατὰ τοὺς ὄρκους τὰ ἄσθη καὶ τὴν χώραν διμερίσαντο. καὶ Καλ-
 λιούπολις μὲν, ἐπεὶ καὶ πρὸ τῆς συνελέσεως τοῦ Ἀσάν παρὰ τοῦ
 15 βασιλέως ἐύλω, ὑπὸ τὸν βασιλέα ἐγένετο, ὁμοίως καὶ Μάδυτα **D**
 καὶ πᾶσα ἡ ὀνομιζομένη Χερρόνησος. εἶχε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τὸ
 τοῦ Κισσοῦ φρούριον, καὶ μέχρι ποταμοῦ ὄν Μαριτζαν ὁ πολὺς
 μετονομάζει λαὸς τὰ σύνορα ἔθετο. ἐκράτησε δὲ καὶ τοῦ ὄρους
 τοῦ Γάνου, καὶ ἐν αὐτῷ ἐδείματο καὶ πολίχμιον, ἐνθα καὶ τὸν **P 28**
 20 Κοτέρτζην Νικόλαον φυλάττειν ἐξέπεμψε καὶ πράγματα παρέχειν

2	τετιμητο βασιλικῶ καὶ συνοδικῶ ψηφίσματι D	3	χάριτας —
φιλλίας om D	5 ἐπεὶ — πεπλήρωται] ἔπειτα D	7	διητῶτο
χωροῖς, ἡ δὲ τοῦ D	8 τόποις om D	9	διειληφότες D
καὶ ἄμφω om D	10 τοῖς om D	11	καὶ λείαν —
ἐποίησαντο om D	τὸ τῆς παροιμίας]	12	ὡς ἔπος D
12 πᾶσαν D	ἐργάσαντο D	13	κατὰ τοὺς ὄρκους
om D	καὶ τὴν χώραν καὶ τὰ ἄσθη D	14	παρὰ τοῦ
βασιλέως om D	16 εἶλε D	17	μέχρι τοῦ ποταμοῦ Μα-
ριτζας τὰ D	19 τοῦ om D		καὶ πολ.] καὶ om D
20	παρέχων D .		

inter rem divinam nuptiarum caeremonias absolvisset. tunc et Trinobi prae-
 sul Cpolitano obnoxius imperatorio ac synodico decreto, ut Asano Bulgaro-
 rum principi affinitatis et amicitiae causa gratificarentur, suo iure vivere et
 patriarchae nomine condecorari obtinuit. his ergo ac similibus expletis im-
 peratrix Irene cum filio ac sponsa in orientalibus locis versabatur, Asani
 uxor in sedes suas reversa est. Ioannes deinceps imperator et Asanus con-
 ductis copiis uterque occidentum plagam, quae Latinis serviebat, excurrerunt,
 ingentique inde praeda deportata Scythicam solitudinem, ut proverbio utar,
 universam effecerunt, urbibus ac regione, ut iureiurando convenerant, sibi
 divisit. Calliupolis cum ante adventum Asani expugnata fuisset, sub impe-
 ratoris potestate venit. simili ratione et Madyta, et omnis cui Chersoneso
 nomen est, habebat praeterea imperator et Cissi castrum, et ad fluvium
 qui Maritza a multis vocatur fines extendit. potitus est ad haec et monte
 Gano, in quo oppidulum exstruxit, cuius in custodiam misit Nicolaum Co-
 tertzem, virum plurimis proeliis exercitum, in quibus adeo praestiterat ut

Λατίνοις τοῖς ἐν τῇ Τζουρουλῶ, ἄνδρα πολλοῖς κατεξήτασμένον πολέμοις, καὶ ἐς τοσοῦτον εὐδοκίμησαντα ὡς πάντας τοιαύτην δόξαν περὶ τούτου σχεῖν, μήτε πρὸ αὐτοῦ μήτε μὴν μετ' αὐτὸν ἄλλον φανῆναι τοιοῦτοις ἔργοις ἐγκειρηκότα ἢ τοσαῦτα κατορθωκότα. ὁ δὲ Ἀσάν τὰ ὑπεράνω τῶν εἰρημένων χώρων καὶ πρὸς 5 Βορρᾶν νεύοντα ὑφ' ἑαυτὸν ἔσχεν. μέχρι μὲν οὖν καὶ αὐτῶν τῶν τευχῶν τῆς Κωνσταντινῶν καὶ ἀμφοτέρω κατηντήκεσαν, τοῦ ῥήγδος Β' Ἰωάννου ἐπ' αὐτῶν καθεζομένου καὶ καθορώντος, καὶ πτοίαν πολλὴν τοῖς Λατίνοις ἐπέβαλον, καὶ ἐν στενῷ κομιδῇ τὰ κατ' αὐτοὺς ἔθεντο. ἐπεὶ δὲ ὁ τοῦ μετοπώρου παρερρῶν καιρὸς καὶ ὁ 10 χειμῶν ἤγγιζεν, ἀλλήλοις συνταξάμενοι ὃ τε βασιλεὺς Ἰωάννης καὶ ὁ Ἀσάν ὁ μὲν εἰς τὴν οἰκίαν χώραν τῶν Βουλγάρων χωρεῖ, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐς τὴν ἑὸν διαπερᾶ.

34. Ἐπεὶ δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Θεόδωρος ἀφῆλιξ ἐτύγχανεν ὢν, ἐνδέκατον γὰρ διήνυσεν ἔτος, ὥσπερ ἔφημεν, ἠνίκα τῇ βασιλίδι 15 Ἑλένῃ ἐς συνουσίαν ἔμεινον ἀτελεῖ. ἀνήγοντο δὲ παρὰ τῆς βασιλίδος Εἰρήνης καὶ ἐπαιδεύοντο, οἷα ἐκείνη φύσεως ἀγαθῆς τυχοῦσα καὶ πρὸς ἅπαν καλὸν ἐπιτεύουσα. τὰ μὲν οὖν τῶν Λατίνων πράγματα συνεστάλη τε τότε πολὺ, καὶ τῷ κῆδει τῶν δύο αὐτοκρατόρων εἰς ταπεινὸν ἄγαν καταπεπτώκει τὸ φρόνημα. ὁ 20 δὲ ῥῆς Ἰωάννης μικρὸν ἐπιβιώσας ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, τὴν τῆς

1 ἄνδρα — 4 κατορθωκότα] τοῦτο δὲ τὸ τῆς Τζουρουλῶ οὐ μετὰ πολὺν χρόνον ὑπὸ τῶν Ῥωμαϊκῶν ἐλάω δυνάμεων D 5 χωρίων D 6 καὶ τὰ πρὸς D 7 10 ὁ — καὶ om D 8 11 συνταξάμενοι ὁ μὲν Ἀσάν εἰς τὰ οἴκοι, ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς ἑὸν διαπέρασεν D 14 Ἐπεὶ — φρόνημα om D 16 ἐς] συνεξέχθη, τὰ ἐς? 17 οἷα? 18 ἀπονεύουσα? cf. p. 31 a.

apud omnes illud vulgatum fuerit, neminem neque ante eum neque post eum fuisse qui tot ac tanta facinora vel attentarit felicius vel prosperius gesserit, ut inde Latinis qui in Tzurulo erant negotia faceretur. Asanus dictorum locorum partes superiores ad Aquilonem tenuit. et ad ipsos usque Cpolis muros Ioanne rege in illis adsidente et intuente uterque perveniens ingentem timorem Latinis iniocere, resque eorum in extremum discrimen deduxere. porro cum autumnus praeterisset ac hiems instaret, Ioannes imperator atque Asanus postquam inter se de gerendis deliberassent, Asanus quidem domum revertitur, imperator in Orientem transfertur.

34. Cuius filius Theodorus cum adhuc immatura esset aetate, utpote qui annum undecimum, ut diximus, non excederet cum reginam Helenam duceret, integer ab imperatrice Irene una cum puella conservabatur: colebantur enim ab ea pueri atque informabantur, tanquam quae ingenium ac naturam optimam nacta in omne bonum animum inclinaret. igitur Latinorum res nimium in angustum deducta, duorum etiam imperatorum affinitate in extremum fastus ille depressus est. rex interim Ioannes cum non diu vixis-

Κωνσταντινουπόλεως ἔξουσίαν τῷ αὐτοῦ γαμβρῷ τῷ Βαλδουίνῳ ὡς κληρον καταλιπών. ὁ δέ γε Ἀσάν μετὰ μελος ἐπὶ ταῖς τοῦ βασιλέως Ἰωάννου συνθήκαις, ὡς ἐφάνη, γενόμενος τρόπον ἐζήτει ὅπως ἂν τὴν θυγατέρα ἀποσπάσῃ τοῦ συζύγου βασιλέως τοῦ Θεο-
 5 δώρου καὶ ἐτέρῳ ταύτην κηδεύσῃ· τῶν γὰρ Ῥωμαίων ἐδεδίει πᾶν τὴν ἐς τὰ βελτίω προκοπὴν, ἔθρους ὄρχων ὑποτεταγμένου πάλαι D Ῥωμαίοις. σκήπτεται γοῦν αἰτίαν, ὡς ἔδοκει μὲν, εὐλογον, κἂν οὐκ ἐλάνθανε τοὺς ἐπισταμένους τὰ πράγματα, καὶ ἀποστέλλει πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασιλίδαν, ὡς ἐπεὶ πλησιάσει
 10 τῇ Ἀδριανοῦ βούλειαι αὐτός τε καὶ ἡ σύζυγος τὸ θυγάτριον ἰδεῖν καὶ πατρικῶς περιπτύξασθαι καὶ τὰ εἰκότα πληρῶσαι καὶ αὐθις ἀποπέμψαι πρὸς τὸν πενθερὸν καὶ σύζυγον. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης καὶ ἡ βασίλισ Εἰρήνη, καὶ τοί γε ἀκριβῶς εἰδότες τὸ δρᾶμα καὶ καθαρώς ἐπιγνόντες τὴν σεκνωρίαν, ὅμως πέμποσι
 15 πρὸς τὸν Ἀσάν τὴν θυγατέρα, ταῦτ' εἰρηκότες ὡς εἰ τὴν θυγατέρα κατάσχοι καὶ τοῦ νομίμως συζευχθέντος ἀποστερήσειεν, ἔστι θεὸς ὁ τὰ πάντα ἐφορῶν καὶ τιμωρίαν ἐπάγων τοῖς τοὺς ὄρκους P 29 παραβαίνουσι καὶ τὰς συνθήκας, ἃς ἐπὶ θεῷ μάρτυρι συνεστήσαντο, διαλύουσιν. ὁ μὲν οὖν Βούλγαρος τὴν θυγατέρα λαβὼν
 20 ὄχετο, τοὺς ἐπομένους αὐτῇ πάντας ὀπισθορμήτους ποιήσας, καὶ

1 τῷ γαμβρῷ Βαλδουίνῳ τὴν Κωνσταντίνου ὡς D 2 γε om D
 3 ταῖς συνθήκαις τοῦ βασιλέως φανεῖς τρόπον ἐζήτει δι' οὐ τὸ θυ-
 γάτριον τοῦ συζύγου ἀποσπάσῃ. τῶν D 6 ἐς τὰ βελτίω om D
 ἔθρους — Ῥωμαίοις om D 7 σκήπτεται vulgo ὡς —
 πράγματα om D 8 στέλλει πρὸς τὴν D 10 Ἀδρια-
 νουπόλει D τε om D 11 καὶ τὰ — σύζυγον om D
 12 οἱ οὖν βασιλεῖς καίτοι ἐπιγνόντες D 15 τοῦτ' D 16 καὶ —
 ἀποστερήσειεν om D ἔστι θεὸς τιμωρός. καὶ ὁ Βούλγαρος D
 19 λαβὼν τὴν θυγατέρα D.

set, ex hominibus sublatus genero suo Balduino Cpolitano imperium hereditarium reliquit. Asanus pactorum quae cum Ioanne imperatore sanxerat pertae-us, quam ratione filiam a marito Theodoro imperatore avelleret et alii collocaret quaerebat: Romanorum namque in meliora progressum formidabat, gentis ipse Romanis obnoxiae occupator. meditatur itaque causam, iustam illam quidem atque conspicuam, ut videbatur, licet expertos rerumque gnaros consilium hominis non praeteriret. mittit ad imperatorem atque imperatricem legatos, qui referrent se cum uxore, dum Adrianopolim venisset, filioli intueri velle et paterna necessitudine amplecti exoscularique, aliaque, uti par esse videbitur, explere, rursumque se eam ad socrum et consortem thalami remissurum. Ioannes imperator et imperatrix Irene, etsi fabulam ad amussim callerent et plane technas ac machinas cognoscerent, mittunt nihilominus ad Asanum filiam hoc enuntiato, "si ille filiam retinisset et a legitimo coniuge separasset, esse deum, qui omnia conspicit, poenamque iurisiurandi et foederum sub teste deo initorum violatoribus infligit." sed Bulgarus recepta filia abiit, omnibus eam sequentibus recessim

τὸν Αἴμον διαβὰς ἐχώρει ἐπὶ τὸν Τρίνοβον, κλειούσης μὲν τῆς αὐτοῦ θυγατρὸς καὶ ὀλοφυρομένης, καὶ πενθερᾶς καὶ βυσιλίδος Εἰρήνης καὶ τοῦ συζύγου λίαν ἐποδυρομένης τὸν χωρισμόν, ὅτε φασὶ τὸν Ἀσὸν προσλαβόμενον αὐτὴν τῆς αὐτοῦ ἐφεστρίδος ἐμ-
B προσθεν ἐπικαθίσει καὶ τύψαι κατὰ κόρης τοῖς δακτύλοις, καὶ 5 ἐπαπειλῆσαι δεινῶς, εἰ μὴ σιγῇ φέροι ὅσα οἱ διὰ βουλῆς ἐστὶν ἐπ' αὐτῇ διαπράξασθαι.

35. Κατ' ἐκεῖνο καιροῦ καὶ τὸ τῶν Σκυθῶν γένος, τῶν Ταρτάρων καταδραμόντων αὐτῶν, ὅποσοι τὸ ξίφος ἐκείνων ἐξέ-
 φηγον, ἄσκοις τὸν Ἴστρον διαπεράσαντες τέκνοις ἅμια καὶ γυναιξί, 10 καὶ ἀκόντων Βουλγάρων (πολλοὶ γὰρ ὑπῆρχον χιλιοστές) τοὺς τῆς Μακεδονίας χώρους κατέλαβον, οἱ μὲν περὶ τὸν Ἐβρον καὶ τὰ ἐκείσε πεδία τὰς νομὰς ποιοῦμενοι, οἱ δὲ περὶ τὰ κατωτέρω μέρος καὶ τὸν ποταμὸν ὃν ἡ χύδην ῥέουσα γλῶττα, καθάπερ ἔφημεν,
C Μαρίτζαν κατονομάζει. καὶ γὰρ ἔστιν ὡς ἀληθῶς Ἐβρος μέχρι 15 καὶ τῆς Αἴμου τὰς ἐκδρομὰς ποιοῦμενος, κακέειπεν ἐπὶ τὸ Αἰγαῖον ἐκρέων πέλαγος· ὅτι δὲ συμβάλλουσι τούτῳ καὶ ἕτεροι ποταμοὶ καὶ μείζω ποιοῦσιν, ἐναλλάττει τοῖς παροικοῦσι καὶ τοῦνομα. ἐλήϊζον οὖν τὰ ἐν Μακεδονίᾳ πάντα, καὶ ὡς ἐν ὀλίγῳ ἔρημα πάντα τῶν οἰκητόρων ἐποίησαν, καὶ Σκυθῶν ἔρημίαν (τὸ τῆς παροικίας 20 ἔρεϊν) ἀπειργάσαντο, καὶ πολυχνίων δὲ ὅποσα ὑπῆρχον εὐχείρωτα

1 περὶ vulgo 2 καὶ πενθερᾶς — χωρισμόν om D 4 τῆς —
 καὶ om D 5 τοῖς δακτύλοις om D 6 διαβολῆς vulgo
 εἰ — διαπράξασθαι om D 10 διαπεράσαντες καὶ τὸν Αἴμον
 ὑπερπηδήσαντες τέκνοις D 13 περὶ — 18 τοῦνομα] περὶ τὴν
 Μαρίτζαν D 16 περὶ vulgo 19 γοῦν D ἅπαντα D
 καὶ ὡς — ἀπειργάσαντο om D.

cedere coactis, ac Haemum praetergressus Trinobum contendeat. cum illacrimaretur filia eiularetque, seque a socio, imperatrice Irene, atque coniuge separatam esse anxie ac nimium indoleret, fama est Asanum eam ante sui equi sagulum collocasse, digitisque in faciem percussisse, minatum acriter, ni silentio raptum ferret, se in eam omnia quae illi probro essent executurum.

35. Per idem tempus Scytharum gens ab excursionibus latrocinii ac Tartarorum caedibus reliqua, cum filiis et uxoribus, Bulgaris licet reclamantibus, cum innumera esset multitudo, utribus Istro superato, Macedoniae loca occuparunt: alii circa Hebrum et aequatas agri planities victus sibi suppeditant, alii in loca inferiora, et fluvium quem communis lingua, ut diximus, Maritzam vocare solet, deferuntur. Hebrus namque re et nomine usque Haemum excurrit, indeque in Aegaeum pelagus influit. quod vero in eum alii fluvii ingrediuntur et auctiorem reddunt, nomina accolarum, uti sese offerunt, induit. diripere itaque omnia quae in Macedonia erant, adeo ut minimo tempore universa cultoribus spoliata desolaretur, et Scytharum

πολέμῳ περιεγέγοντο. καὶ ἐφονεύοντο μὲν πολλοί, ἐσκυλεύοντο δὲ πάντες καὶ ἠχμαλωτίζοντο καὶ ἀπημπολοῦντο ἐν τοῖς μείζοσιν ἄστεσιν, οἷον τῇ Ἀδριανουπόλει, τῷ Διδυμοτοίχῳ, τῇ Βιζύῃ, τῇ D Καλλιουπόλει, καὶ εἴ τι ἄλλο ἦν τείχεσιν ἐρυμνοτέροις ἀχρωμέ-
5νον καὶ τῷ πλήθει τῶν οἰκούντων ἡσφαλισμένον.

36. Ἐπεὶ γοῦν οὕτω ταῦτα συνέβη, τὸ τῶν Λατίνων γέ-
νος αἰὲ καθ' ἡμῶν μανίαν τρέφοντες, καὶ χεῖρον δὲ διατεθέντες
διὰ τὴν πρὸ μικροῦ γενομένην σφίσι πυρά τε τοῦ βασιλέως Ἰωάν-
νου καὶ τοῦ Ἀσάν ἐφοδον καὶ τῶν χωρῶν καὶ τῶν πολιχνίων αὐ-
10 τῶν στέρησιν, καιρὸν ἐζήτουν ἐπιχειρήσασθαι καθ' ἡμῶν, εὐρόν-
τες τῷ τότε δυνάμενον, ὡς ὤοντο, τὴν ἦτταν τούτοις ἀνακαλέ-
σασθαι. καὶ πρῶτα μὲν τὸν Ἀσάν ὑποποιοῦνται, καὶ τούτῳ τὰ
πρὸς εἰρήνην σπένδονται· ἔπειτα δὲ σὺν αὐτῷ καὶ τοὺς Σκύθας,
βαρβάρους ἄνδρας ἀλήτας τε καὶ ἐπήλδους, μικροῖς τισὶ τοῖς χα-
15 ρίσμασι, μακροτέραις δὲ γε ταῖς ὑποσχέσεσιν εἰς ἑαυτοὺς ἔλκουσι
καὶ συμπράκτορας τῶν ἔργων ποιοῦσι. καὶ δὴ συμμαχίαν τοσαύ-
την ἔκ τε Σκυθῶν καὶ Βουλγάρων συνηθροικότες οἱ Ἴταλοὶ ὁμοσε
κατὰ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου χωροῦσιν. ἐπεὶ δὲ σφίσιν ἔκ τοῦ P 30
σχεδὸν τὸ τῆς Τζουρουλοῦ ἄστου ἐτύγγανε, κατ' ἐκείνου τὴν μά-
20 χην ἰστώσι, παρόντος αὐτοπροσώπως καὶ τοῦ Ἀσάν μετὰ τοσοῦ-
των χιλιούτων, τῶν Σκυθικῶν καὶ τῶν Βουλγαρικῶν στρατευ-
μάτων, καὶ τῶν Ἰταλικῶν μηχανημάτων. ἦν δὲ τῆς Τζουρουλοῦ

2 τοῖς — τῇ om D 3 τῷ Διδυμοτοίχῳ om D τῇ utrum-
que om D 4 καὶ εἴ — 5 ἡσφαλισμένον] καὶ τοῖς μείζοσιν ἄστεσιν D
7 αἰε — 12 πρῶτα] πρῶτον D 12 τὰ πρὸς εἰρήνην om D 14 ἄν-
δρας om D 15 μείζοσι δ' ὑποσχέσεσιν D 17 ἔκ — Βουλ-
γάρων om D οἱ Ἴταλοὶ om D 18 Ἰωάννου om D
19 Τζουρουλοῦ D 20 αὐτοπροσώπως om D 21 τῶν ante
Bouly. om D 22 ἐφρούρει δὲ τὴν Τζουρουλοῦ ὁ D.

rum solitudo, ut proverbio dicitur, efficeretur. oppidulis item captu faci-
libus bello non sine multorum strage potiti sunt: rapinis ac populationibus
omnia vastata; viri in servitutem abacti in maioribus urbibus Adrianopoli
Didymotoecho Bizya Calliupoli, et si quae alia erat murorum tutiorum strue
circumdada aut habitantium multitudine circumsepta, dividendi sunt.

36. Cum haec ita succederent, Latini quoque perpetuo in nos odio ac
furore inflammati, et propter quam in eos Ioannes imperator et Asanus irru-
ptionem fecerant, et urbium ac oppidorum privationem magis ac magis in-
fensi, nostra aggrediendi nosque opprimendi occasionem quaerebant, et ad
vires amissas instaurandas satis illud peropportunum visum est. primum sibi
Asanum conciliant, cum quo pacem componunt; deinceps Scythas barbaros
errones peregrinos et advenas munusculis exiguis, sed uberioribus promissio-
nibus illectos sibi adsciscunt, agendorumque sibi socios allegant. hinc
magis ex Scythia et Bulgaris auxiliaribus copiis recollectis Itali una omnes
simul adversus Ioannem imperatorem aciem instruant. et cum prope Tzuru-

τὴν φρουρὰν παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου προσδεγεμένος ὁ Ταρχανειώτης Νικηφόρος, ὃς ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ βασιλέως ὑπῆρχε τότε, μέγας δὲ δομέστικος τετίμηται ὕστερον, γαμβρὸς δὲ ἦν τοῦ μεγάλου δομεστίκου τοῦ Παλαιολόγου ἐπὶ τῇ πρώτῃ αὐτοῦ θυγατρὶ Μαρία. ἦν δὲ ὁ Ταρχανειώτης καὶ στρατιώτης καλὸς καὶ 5
B ἀγαθὸς στρατηγός, καὶ πολλῆς ἐπαπολαύων τῆς παρὰ θεοῦ ἀντιλήψεως, καθὼς καὶ μέχρι τέλους ἐπέγνωσται μάλιστα· καὶ γὰρ ἐδόκει τοῖς πολλοῖς εὐτυχία κατορθούμενος τὰ πολλὰ ἢ εὐανδρία καὶ στρατηγία τῶν ἐναντίων περιγεγόμενος. ἐπεὶ δὲ τῷ ἄστει παρεκαθίσαντο, μηχανήματά τε καὶ ἐλεπόλεις τοῖς Ἰταλοῖς ἐγεγό- 10
 νεισαν πολλαὶ τε καὶ ἰσχυραὶ, ὡς μὴ μόνον τηλικούδε ἄστεως περιγεγέσθαι ἰσχύουσαι ἀλλὰ καὶ ὑψηλοτέρων τειχῶν καὶ εὐμεγεθεστέρων πόλεων, τότε τὸ γενναῖον φρόνημα καὶ τὴν στρατηγικὴν μεθοδεῖαν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης λαμπρῶς ἐνεδείξατο. ἦν δὲ τὸ ὅλον τῆς τοῦ θεοῦ ἀντιλήψεως· ἀντεμχανάτο 15
C γὰρ ἔνδον ὁ Ταρχανειώτης τοῖς ἔξωθεν μηχανήμασιν, καὶ τῇ τοσαύτῃ κληθῆναι τῆς στρατιᾶς ἀντεπεξῆγε τὸ ἀνδρικὸν ἐν πολλοστοῖς ἄγαν τοῖς στρατιώταις. ἐν ἀμηχανία δὲ ἦν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης, οὐ τοσοῦτον τῶν ἐν τῷ ἄστει ὑπερωγωνίων, ἀλλ' εἰδώς, οἷα ἐχέφρων καὶ συνετὸς τὰ πολέμια, ὡς εἰ τὸ ἄστυ παρὰ τῶν 20

2 ὃς] ὁ D, omissis τοῦ βασιλέως ὑπῆρχε. 3 μέγας — ὕστερον] καὶ ὕστερον μέγας δομέστικος D 4 ἐπὶ — 5 καὶ] ἀνήρ D 5 καὶ ἀγαθὸς στρατηγός om D 6 ἀπολαύων D 7 καθὼς — περιγεγόμενος om D 10 τε] μὲν D τοῖς Ἰταλοῖς om D 14 τῆς om D 17 ἀντεπεξῆγε — στρατιώταις om D 19 οὐ — ἀλλ' om D 20 οἷα — πολέμια om D παρὰ τῶν ἐναντίων om D.

lense castrum esset, vires ad id oppugnandum convertunt, eodem Asano praesente cum tot milenis Scytharum et Bulgarorum et Italicis machinis. Tzuruli custodia Nicephoro Tarchaniotae, qui e mensa tunc erat imperatoris, postnodum magnus domesticus creatus est, magni domestici Palaeologi gener, cum primum illius filiam Mariam sibi nuptiis adiunxisset, ab imperatore Ioanne demandata fuerat. erat Tarchaniota miles praestans et optimus dux, et divini praesidii saepissime particeps, ut exitu fineque rerum patenter innotuit: namque cum plerique aspirante magis fortuna res absolvere quam robore et militari peritia hostes superare existimabant. postquam castrum a milite circumseptum est, arietes tormentaquo Italis adfuere multa et valida, quibus non hoc solum sed altiores etiam muros et ingentiores urbes quassatas diruissent. tunc cogitationes magnas et in bellicis disponendis industriam una cum sociis, qui e mensa erat, dilucide satis demonstravit. verum totum id divinae opi tribuendum est. nam Tarchaniota in externas machinas alias ipse machinabatur, et tantae copiarum multitudini robur ac animum, quae in immensa militum multitudine reperiri possent, opposuit. haec anxium ac sollicitum habebant Ioannem imperatorem, non tantum de castro pertimescentem, sed tanquam summo ingenio et prudentia bellica praeditum

ἐναντίων ἀλώῃ φροῦδα πάντα τὰ ἐν τῇ δύσει τοῦτω τυχάνοντα
 γένοιτο. τέως οὖν ἡγάπα μᾶλλον ἐν τοῦτω ἐπιτοῆσθαι τοὺς πο-
 λεμίους καὶ τὸ πολὺ τῆς ῥύμης σφίσι ἐναποκόπτεσθαι· ἔμελε γὰρ
 αὐτῶ μᾶλλον τὰ ἐν τῇ ἕω, ὧν ἐλευθέρων ὑπυρχόντων τῆς μάχης
 5 πλείον αὐτῶ τὸ τῆς εὐφροσύνης ὑπῆν. πολιορκουμένου γοῦν τοῦ
 ἄστεως Τζουρουλοῦ αἰφνης ἐπέηι μήνυμα τῷ Ἀσάν ὡς ἡ σύζυγος **D**
 αὐτοῦ ἢ ἐξ Οὐγγρων ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, τετελεύτηκε δὲ κατὰ
 ταῦτὸ καὶ πειδίον αὐτοῦ καὶ ὁ Τρινόβον ἐπίσκοπος. Θεομηρίαν
 γοῦν ἡγησάμενος ταῦτα πρὸ ἀφανίζει τὰς ἐλεπόεις, καὶ ὡς εἶχε
 10 δρόμου ἐπὶ τὸν Τρινόβον ἵκετο. μόνου γοῦν ἀπολελειμμένοι οἱ
 Ἰταλοί, ἐπεὶ μὴ ἀποχρώντως εἶχον εἰς τὴν τοῦ ἄστεως πολιορκη-
 σιν, κάκεινοι τὴν κατ' αὐτῶν μάχην λειοιπότες ἐς τὴν Κωνσταν-
 τίνου ὄχοντο. ἡλευθέρωτο γοῦν τὸ ἄστυ τῆς τῶν ἐναντίων πο-
 λιορκίας, καὶ συνηλευθέρωτο καὶ ὁ ἐπὶ τῆς τραπέλης Ταρχανειώ-
 15 τῆς, Νικηφόρος ἐν τούτοις κατὰ τὴν κλῆσιν ἀναφανείς. ὁ μὲν
 οὖν Ἀσάν, ἐπειδὴ τοῦτω τὰ προορηθέντα ξυμβέβηκε λυπηρά, εὐ-
 σεβῶς καὶ μάλα οἰθρῆεις ὡς διὰ τὰς παραβασίας τῶν ὄρκων ὧν
 μετὰ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου ξυνέθετο καὶ τὸ ἀποσπάσει τὴν θυ- **P 31**
 γατέρα τοῦ συζύγου Θεοδώρου ταυτὶ γένοιτο, μετὰμελος ἐπὶ
 20 τούτοις γενόμενος πρόσβεις ἐξαπεστάλκει πρὸς τὸν βασιλέα, ἐαν-
 τόν τε ἐξουθενῶν τῆς κακίστης πράξεως καὶ τὰς συνθήκας ἀνα-

1 ἀλῶ **D** τούτω et 2 γένοιτο om **D** 2 ἐν τοῦτω μᾶλ-
 λον **D** 3 ῥύμης **D** 5 τὰ **D** 6 Τζουρουλοῦ **D** 7 κατ'
 αὐτὸ καὶ τὸ π. **D** 9 γοῦν] τοῖνον **D** 10 περι vulgo 12 ἀπο-
 λειοιπότες **D** 15 Νικηφόρος — ἀναφανείς om **D** 16 ἐπει-
 δὴ — λυπηρά om **D** 17 καὶ μάλα om **D** παραβά-
 σεις **D** ὧν — 19 γένοιτο] οὕτω λελύπητο **D** 20 ἐξα-
 ποστέλλει **D** 21 καὶ τῆς κακίστης πράξεως τὴν ἤτταν ἀνακα-
 λούμενος **D**.

suspiceret, si castrum ab hostibus caperetur, quaecumque ipse in occidente
 possideret, pessum itura. delectabatur interim in eo expugnando adversa-
 rios retardari, eorumque potissimam impetus partem confringi: nam orien-
 talibus rebus potius animum advertibat, quas cum a bello immunes conspiceret,
 magis animo gestiebat. dum obsidetur Tzuruli castrum, Asano de
 repente nuntiat uxorem Ungaram in vivis esse desuisse, eodem momento
 et filiolum ipsius et Trinobi episcopum obiisse. ideo numinis iram ratus tor-
 menta igne concremat, et quam citissime Trinobum redit. igitur soli Itali
 cum ad obsidendum castrum ex se non sufficerent, quam in Romanos consti-
 tuerant pugnam dirimentes, Cpolim revertuntur, et arx illa ab hostium ob-
 sidione liberatur. qui e mensa erat Tarchaniota Nicephorus in his victo-
 riam, quod utique suum nomen infert, adeptus. Asanus ergo post dicta
 adversa ac infortunata pie admodum concipiens propter violatum iusiuran-
 dum, quod imperatori Ioanni dederat, et filiam a thalami consorte Theodoro
 raptam haec fieri, poenitentia ductus caduceatores mittit ad imperatorem,
 semet ipsum sceleris accusans et pacta conventa reposcens, deprecansque

καλούμενος καὶ συγγνώμην τῶν πεπραγμένων αἰτούμενος. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης καὶ ἡ βασίλισ Εἰρήνη, οἷα ἐκείνοι πρὸς τὰ εὐσεβέστερα καὶ θεϊότερα ἀπονεύοντες, δέχονται τε τὴν πρεσβείαν, καὶ οὐδὲ εἰς μακροὺς ἐλθόντες λόγους τοὺς τε ὄρκους καὶ αὐθις B πεδοῦσι καὶ τὴν νύμφην Ἑλένην ἀνακαλοῦνται. ἀποστέλλεται 5 γοῦν αὕτη πρὸς τε τὸν πενθερὸν καὶ τὸν σύζυγον, καὶ εἰρήνη πάλιν μέσον Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων.

37. Ὁ μὲν οὖν τῆς ἱστορίας δρόμος ἐφ' ἑτέραν τρέπεται τὴν ὁδὸν καὶ τὰ περὶ τῶν ἐν τῇ Κωνσταντίνου διασαφήσει· πολυσχιδῶς γὰρ τότε τῶν πραγμάτων κεινημένων διὰ τὸ πολυαρ- 10 χίαν ἐν πᾶσι γενέσθαι, ποικίλως δεῖ καὶ τὰ τοῦ λόγου συστρέφεισθαι. ὁ μὲν οὖν Βαλδουῖνος, ὃν ὁ λόγος βασιλεῦσαι τῆς Κωνσταντίνου προεῖρηκεν, ἀπειρηκὸς ἐν ταῖς πρὸς Ῥωμαίους μάχαις, μᾶλλον δὲ τῇ πρὸς τὸν βασιλεῖα Ἰωάννην ἐναντιότητι (ἐς μικρὸν C γὰρ τὰ ἐκείνου παρὰ τούτου συνέσταλται), πρὸς τὸν τῶν Φράγ- 15 κων ἀποδεδημήκει ῥῆγα, προσωκλειωμένον τούτῳ καθ' αἷμα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὡς ξυμφυλέτην ἄγαν τε Ῥωμαίοις ἐχθρὸν καὶ βοηθεῖν διὰ ταῦτα ἔτοιμον, καὶ συμμαχίαν ζητεῖ ἀξιόλογον, καὶ ἐπιτυγχάνει τοῦ σκοποῦ· καὶ ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ ἐξήκοντα χιλιάδες σινηθρολόθησαν Φράγκων, ἕν' ὅπως κατὰ Ῥωμαίων χωρήσωσιν. 20 ἐπεὶ δὲ οὐκ ἦν αὐτοῖς εὐδρομος διὰ νηῶν ἢ ὁδός, τῆς ἀναγωγῆς

1 καὶ συγγ. — αἰτούμενος om D οἱ οὖν βασιλεῖς πρὸς τὰ
θεϊότερα D 2 οἷοι? 3 τε om D 4 καὶ — πεδοῦσι
om D 5 νύμφην αὐθις ἀνακαλοῦνται, καὶ στέλλεται αὐτοῖς,
καὶ εἰρήνη γίνεται μέσον αὐτῶν D 8 Ὁ — 13 προεῖρηκεν] ὁ δὲ
Βαλδουῖνος D 14 μᾶλλον — συνέσταλται om D 16 οὐ —
ἔτοιμον om D 18 συμμαχίας ζητήσας ἔτυχε τοῦ D 20 ἠθροί-
σθησαν D ἕν' — χωρήσωσιν om D 21 τῆς — μισθὸν om D.

sibi veniam flagitiorum. Ioannes imperator Ireneque imperatrix, tanquam qui in magis pia ac magis divina prospicerent, legatos excipiunt, nec verbis rem prolatando rursum iusiurandum comprobant, sponsamque Helenam repletunt, quae ad sacrum et coniugem redit, et pax iterum inter Romanos et Bulgaros peragitur.

37. Sed historiae series alio deflectit, et quae Cpoli agebantur narrare gestit: namque cum tunc temporis ob varios ubique principatus in multas etiam partes res divisae agerentur, varie etiam orationis corpus conformandum est. Balduinus, quem supra oratio nostra Cpoli imperasse demonstraverat, ob conflictus erga Romanos et potissimum propter sui adversarium Ioannem imperatorem, qui in angustum dominatum illius contraxerat, diffidens ac plane desperans ad Francorum regem sibi affinitate coniunctum et eiusdem generis et Romanis infensissimum, ideoque suppetisse ferre paratum, proficiscitur, operamque illius nec contemnendam poscit. fit voti compos, et intra breve tempus Francorum sexaginta milia, ut in Romanos arma caperent, lecta sunt. et cum navigiis via difficilis esset (largiore enim

προσαπαιτούσης πλείω ἢ κατὰ δύναμιν τὸν μισθόν, διὰ τῆς χέρ-
 σου τὴν πορείαν ποιοῦνται. καὶ δὴ τὰς ἄνω παραμείψαντες Γαλ- D
 λίας καὶ διελθόντες τὴν Ἰταλίαν διὰ τῶν ὑπωρειῶν τῶν Ἄλπειων
 εἰς τὸ Ὀστρίκιον ἀφίκοντο, καὶ τὴν Οὐγγρίαν παραγγείλαντες
 5 διαπερῶσι τὸν Ἴστρον, καὶ τῇ Βουλγάρων προσέσχον, πᾶσι μὲν
 ὡς φίλοις καὶ συγγενέσι καθ' ὁδὸν χρώμενοι, καὶ διὰ σφῶν μὲν
 αὐτούς, οὐχ ἤτιον δὲ καὶ διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν ἐφιλοφρο-
 νοῦντο παρὰ τῶν κατὰ τόπους κρατούντων τὰ μάλιστα. οἱ μὲν
 οὖν Βούλγαροι τὰς μετὰ Ῥωμαίων σπονδὰς παρεωρηκότες ἄδειαν
 10 τοῖς Φράγκοις δεδώκασι διὰ τῶν ὄρων αὐτῶν διελθεῖν, τῷ δοκεῖν
 ἐπ' αὐτῶν βιασθέντες τὴν ἐκβολήν. τὸ μὲν οὖν ἄστυ τῆς Τζου-
 ρουλοῦ καὶ αὐθις ἐάλω ἐκστρατευσάντων κατ' αὐτῶν τῶν Λατί-
 νων καὶ συμμαχούντων τούτοις καὶ τῶν Σκυθῶν, εἰς φυλακὴν δὲ
 ἦν τότε ὁ Πετραλίφας Ἰωάννης, ὃς μέγας χιρτουλᾶριος πρὸς τὸν
 15 βασιλέα Ἰωάννην τετίμητο, ἀνὴρ γενναῖος τὴν χεῖρα καὶ πολεμι-
 κοῖς πράγμασι κατεξήτασμένος παιδόμενος· τὸ δὲ τῆς Λατινικῆς
 δυνάμεως περιὸν καὶ τὸ ἀπειροπληθές τῶν Σκυθῶν καὶ τὸ τῶν
 ἐλεπόλεων συγχρόν τε καὶ καρτερόν παραδοῦναι τοῦτον τὸ ἄστυ P 32
 τοῖς Ἰταλοῖς πεποιήκεσαν. φασὶ δὲ τινες καὶ προδοσίαν μελετή-
 20 σαί τινας κρύφα, κἀντεῦθεν πτοηθῆναι τὸ ἀπρόοπτον τῆς ἀλώ-
 σεως. οἱ μὲν οὖν Λατῖνοι τὴν Τζουρουλοῦν ἐχειρῶσαντο, καὶ
 τοὺς ἐν ταύτῃ Ῥωμαίους συνάμα τῷ Πετραλίφᾳ δεσμώτας ἤγα-

8 τὰ μάλιστα om D	10 τοῖς om D	διὰ — αὐτῶν om D
τῷ — ἐκβολήν om D	11 Τζουρουλοῦ D	12 ἐκστρατ. —
Σκυθῶν om D	14 τότε] τούτου D	13] ὁ D, omissis
πρὸς — τετίμητο.	τοῦ βασιλέως Ἰωάννου?	15 γενναῖος —
16 παιδόμενος] ἀνδρείος D	19 πέπεικε D	καὶ — 21 ἀλώσεως]
ὡς καὶ διὰ ὑποψίαν προδόσεως D	21 Τζουρουλοῦ D	22 ἐν- ταῦθα D.

quam ipsi possent facere impensam similis navigatio postulabat), terrestri itinere viam ineunt, superioresque Gallias traicientes percursaque Italia per radices Alpium Ostricum proficiscuntur, et per Ungariam commigrantes Istrum tranant, et Bulgaris immiscuntur, omnibus tanquam amicis et affinis usi; qui et propter semet ipsos, nec minus in nos odium amicissime a locorum dominis excipiebantur. Bulgari foederibus cum Romanis spretis facultatem Francis fecere per montana sua transeundi, quasi vi atque factione coacti dedissent. sic Tzuruli arx a Latinis oppugnantibus cum Scytharum auxiliaribus copiis rursus expugnatur. tunc eam custodiebat Ioannes Petraliphas magni cancellarii dignitate a Ioanne imperatore decoratus, vir maximis corporis viribus et a puero militaribus negotiis exercitus: verum Latinarum copiarum abundantia et innumera Scytharum vis tormentorumque spissum ac validum Italiam deditionem paravit. tradunt nonnulli clam aliquos defectionem meditados, ideoque improvisum expugnationis pertimuisse. Latini itaque Tzurulum cepere, et in ea Romanos comprehensos cum Petrali-

γον εἰς τὴν Κωνσταντίνου, καὶ πρὸς τοὺς οἰκίους αὐτοὺς ἀπημ-
 πόλησαν. τοῦ δὲ ἄστειος τῆς Τζουρουλοῦ πολιορκουμένον παρ'
 Ἰταλῶν, ὃ βασιλεὺς Ἰωάννης τριήρεις ἱκανὰς συσκευασάμενος
 καὶ στρατεύμα οὐκ ὀλίγον μεθ' ἑαυτοῦ προσλαβὼν κατὰ τῶν
 Β Ἰταλῶν ἐπεχείρει. ἀπὸ μὲν οὖν τῆς Νικομηδείας ἀπάρας καὶ 5
 παραμείψας τὸν χάρακα ἐπόρθησε τὴν Δακίβυζαν πρὸ καιροῦ,
 καὶ κατέσχε ταύτην, προσέτι δὲ καὶ τὸ τοῦ Νικητιάτου φρούριον,
 καὶ ὑφ' ἑαυτὸν καὶ τοῦτο πεποίηκεν. ἔδυστόχησε δὲ τῷ τότε ἐν
 ταῖς τριήρεσιν ἀπειροπολέμων ὄντων τῶν ἐν αὐταῖς μαχομένων,
 καὶ τοῦ Ἰσφρὲ τοῦ Ἀρμενίου εἰς τάξιν ἡγεμόνος ἐν τούτοις τυγχά- 10
 νοντος καὶ ὀκνηροτέρου τελοῦντος περὶ τὰ μάχην. προὔπηρχε
 δὲ τὴν τῶν τριήρεων στρατηγίαν ὁ Κοντοφρὲ Μανουὴλ περιεζω-
 σμένος, ἀνὴρ γενναῖος τὴν χεῖρα καὶ Ἄρην πνέων κατὰ τε θά-
 C λατταν καὶ ξηράν. ἀλλὰ πρό τινων ἡμερῶν θρασυτέρας τὰς δια-
 λέξεις περὶ τοῦ ναυτικοῦ πρὸς τὸν βασιλέα ποιησάμενος (εἰρήκει 15
 καὶ γὰρ ὡς οὐκ ἂν ἀντωπήσειαν ταῖς Ἰταλικαῖς τριήρεσιν αἱ ἡμέ-
 τεροι, κἂν πολλαπλασιάζοντο πρὸς αὐτούς, ἀκριβῶς τὰ περὶ
 ἀμφοῖν ἐπιστάμενος) παρεστάλη τῆς ἡγεμονίας, καὶ Ἰσφρὲ αὐ-
 τὴν διεδέξατο, καὶ ἠτήθη ἦταν σφόδρα δεινήν. τριάκοντα γὰρ
 ἑξάορων τριήρεων ὑπὸ τρισκαίδεκα ἐκνεκίηται, καὶ τοσοῦτας 20
 ἀπώλεσεν ὅποσοι ἦσαν τῶν ἐναντιῶν· ἐκάστη γὰρ τούτων μίαν
 ἐκέρδησε λάφυρον αὐτοῖς ἀνδράσι καὶ ὄπλοις. καὶ ταῦτα μὲν

1 Κωνσταντινούπολιν D 2 Τζουρουλοῦ πολιορκουμένης D
 παρ' Ἰταλῶν om D 3 συσκευασάμενος D 5 οὖν add D
 10 Ἰσφρὲ D 16 καὶ γὰρ om D ἂν om D τριήρεσιν
 om D 17 κἂν — 18 ἐπιστάμενος] καὶ D 18 καὶ ὁ Ἰσφρὲ D
 19 ἦταν σφόδρα δεινήν om D 20 νεκίηται D 21 ἐκά-
 στη — οὕτως om D.

pha vinculis alligatos et Cpolim deductos familiaribus vendiderunt. dum ob-
 sideretur ab Italis Tzurulus, Ioannes imperator multis triremibus fabricatis
 et exercitu non exiguo secum conducto Italos aggrediebatur. a Nicomedia
 discedens et Characem praetergressus Dacibyzam praeter expectationem op-
 pugnatam occupavit. praeterea et Nicetiati castellum in suam potestatem
 redegit. infortunatus nihilominus in triremibus fuit, cum qui in illis confligebant bello essent inexperti atque insucti, et Ispheus Armenius classi praeesset, circa res militares ultra quam par erat segnior. ante eum Manuel Contophreus, vir manu potens, terra marique Martem spirans, triremium erat gubernator: sed cum ante paucos dies de classe audacior illius cum imperatore congressio fuisset (namque dixerat Italicis triremibus nunquam nostras, licet multo plures fuissent, cum ipse ambarum facultates optime nosceret, obviare vel obsistere posse), praefectura spoliatus est, quam in se Ispheus receperat, valde miseranda victoria superatus: cum enim triginta triremes conduceret, a tredecim debellatus est, totque de suis quot erant hostium amisit: singulae enim singulas cum ipsis hominibus et armis spoliium

ἄσθεν οὕτως, ὃ δὲ βασιλεὺς Ἰωάννης καὶ αὐθις μετὰ τοῦ βασι- D
λέως Ἀσάν εἰρήνην εἶχε, καὶ τῇ συγγενείᾳ καὶ ἄμφω συνεδέοντο,
οὐκ ἀκριβῶς μὲν τοῦ Ἀσάν τὰς ἐνόρκους συμφωνίας φυλάττοντος·
ἔστι γὰρ ὅτε διὰ μικρὸν κέρδος παρεσπόνδει. τῶς ἐν τῷ φανερωῷ
5 καὶ πλατυκῶς ἔστεργε τὴν ἀγάπην καὶ τὰ τῶν φίλων ἐποίει.

38. Ὁ μὲν οὖν Ἀσάν Ἰωάννης τῆς συζύγου στερηθεὶς, ἦν
ἐξ Οὐγγρίας εἶναι ὁ λόγος φθάσας ἰστόρησεν, ἠγάγετο εἰς γυναικα
τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀγγέλου Θεοδώρου τὴν Εἰρήνην, καλὴν τὸ
εἶδος καὶ εὐμεγέθη, μηδὲ τὸ τοῦ ἀνταδέλφου τοῦ πατρὸς αὐτῆς
10 κῆδος ὑπιδῶν, ὅτιπερ τῇ ἐκ παλλακίδος αὐτοῦ θυγατρὶ συνηνά-
ζετο. ἦσαν δὲ τῷ Ἀγγέλῳ Θεοδώρῳ παῖδες ἄρρενες δύο, Ἰωάν-
νης καὶ Δημήτριος, καὶ θήλειαι δύο, ἡ Ἄννα καὶ ἡ ῥηθεῖσα Εἰ-
ρήνη, μεθ' ἧς ὁ Ἀσάν παῖδας γενένηκε τρεῖς, τὸν Μιχαήλ,
τὴν Θεοδώραν καὶ τὴν Μαρίαν. ἀπελύθη γοῦν τῶν δεσμῶν διὰ
15 τοι τοῦτο ὁ Ἀγγελος Θεόδωρος, καὶ συναινέσει τοῦ γαμβροῦ αὐ- P 33
τοῦ τοῦ Ἀσάν ἐγκρατῆς γενέσθαι τῆς Θεσσαλονίκης καὶ πάσης ἧς
πρότερον ἤρχε χώρας ἠθέλησε. καὶ δὴ τινὰς ὀλίγους παρὰ τοῦ
Ἀσάν προσλαβόμενος, ἐπεὶ φανερωῶς κινήσαι μάχην κατὰ τοῦ ἀδελ-
γοῦ αὐτοῦ Μανουὴλ οὐκ ἠδύνατο, κρύφα μηχανᾶται τὴν εἰς Θεσ-
20 σαλονίαν εἴσοδον, εὐτελεῖ τινὰ ἀμφιασάμενος ῥάκια καὶ τὴν εἴσο-
δον ὑποκλέμας τῆς πόλεως. ἐπεὶ δὲ εἰσῆει καὶ τισιν ἐπεγνώσθη
τοῖς οἷς ἐβούλετο, οὓς ὅτε εὐτύχει ἐφίλειστε καὶ εὐηργέτει, μεθ'.

1 βασιλέως om D 2 ἄμφω] αὐθις D 3 οὐκ — 4 ὅτε] ἀλλ' ὁ Ἀσάν ἔστιν ὅτε καὶ D 4 τῶς — ἐποίει om D 6 Ὁ — 7 ἠγάγετο] ἠγάγετο δὲ ὁ Ἀσάν D 8 καλὴν — εὐμεγέθη om D
11 ἄρρενες δύο om D 12 θήλειαι Ἄννα τε καὶ Εἰρήνη D
15 τοι om D ὃ] καὶ ὁ D 17 εἶχε D 18 μάχην add D.

retulerunt. et haec quidem ita se habuere. imperator vero Ioannes rursus cum Asano pacem sanxit, et affinitate ambo vinciebantur. Asanus quamvis cum iureiurando foedera composita non nimis anxie observaret, tanquam qui vel minimo emolumento sibi proposito iura violaret, in aperto et simulate amicitiam colebat, et quae amicorum erant exequabatur.

38. Hic ergo uxore, quam Ungaram fuisse praeenarravimus, privatus filiam Angeli Theodori Irenem, forma conspicuam et corpore proceram, fratris paterni consanguinitatem, qui cum filia sua e pellice suscepta cubabat, haud reveritus, sibi matrimonio iungit. erant Theodoro Angelo filii masculi duo, Ioannes et Demetrius, et duae feminae, Anna et dicta Irene; quacum Asanus filios habuit tres, Michaellem Theodoram Mariam. propterea vinculis solutus Angelus Theodorus, ita genero eius Asano annuente, Thessalonicae et universae regionis, cui ipse prius imperabat, imperium recuperare animum induxit, paucisque ab Asano acceptis, cum palam in fratrem Manuelem arma capere non posset, clam ingressum Thessalonicae molitur. sic sordidis pannis vestitus urbem furtive ingreditur. cum vero quibus concupierat, illis scilicet quos ipse in rebus prosperis sibi et amore et beneficio

ὧν καὶ τεθάρρηκε τὴν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σκῆψιν, οὐ πολλοῦ δεη-
B θείς τοῦ χρόνου ἐγκρατῆς τε αὐθις τῆς Θεσσαλονίκης ἐγένετο καὶ
τῶν περίξ πόλειων καὶ χωρῶν. βασιλεὺς δὲ ὀνομάζεσθαι οὐκ ἠθέ-
λησε διὰ τὸ τῶν ὀφθαλμῶν πάθος, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ Ἰωάννην
βασιλεία ἀνόμισσε, καὶ ἐρυθροῖς πεδίλοις τοὺς πόδας ἐκείνου ὑπέ-
δησε, καὶ τοιούτοις γράμμασιν ὑπογράφειν διώρισεν, αὐτὸν τε
διέπειν τὰ κοινὰ καὶ διεξάγειν τὰ τοῦ υἱοῦ. τὸν δ' ἀδελφὸν Μα-
νουὴλ τῆς ἀρχῆς ἐκβαλὼν, καὶ ἐμβαλὼν ἐν τινι τριήρει, περὶ τὴν
Ἀττάλου ἐξώρισεν, τὴν δὲ σύζυγον αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα Ἀσάν
ἐξέπεμψεν. ὁ δὲ Ἀσάν τὸν πενθερὸν μᾶλλον ἐφιλει Θεόδωρον ἢ **10**
C τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Μανουήλ· ὑπερηγάτα γὰρ τὴν σύζυγον Εἰρή-
νην, οὐχ ἤττον ἢ Ἀντώνιος τὴν Κλεοπάτραν. ὁ μὲν οὖν Μανουήλ
τῇ Ἀττάλου προσοκέλευσε παρὰ προσδοκίαν τοὺς ἐξ Ἄγαρ εἶρε
φιλανθρωπίᾳ μᾶλλον πρὸς αὐτὸν χρησαμένους· ἐπεὶ γὰρ εἰρήκει
πρὸς τὸν βασιλέα Ἰωάννην τυγχάνειν αὐτοῦ τὴν δομήν, παρεχώ- **15**
ρησαν τούτῳ τὴν δίοδον, ἐφοδιασόμενοι προσηκόντως. ἐκείθεν
οὖν πρὸς τὸν βασιλέα ἀρίκετο οὗτος, καὶ ὁ βασιλεὺς ἀσμένως τε
τοῦτον ἐδέξατο καὶ ὡς προσωκειωμένον τῷ γένει καὶ ὡς πάλαι δε-
D σπότην ὠνομασμένον, δούς δὲ αὐτῷ χρῆμα καὶ τριήρεις ἐξ ἐπὶ
τὴν μεγάλην Βλαχίαν ἀφῆκεν, ὄρκους παρ' αὐτοῦ λαβὼν φρικώ- **20**
δεις, οἷος ἐκεῖνος συνέσεως καὶ ἀγχινοίας πλήρης ὢν. καταλαβὼν
οὖν τὸν τῆς Δημητριάδος χώρον ὁ Μανουήλ, κατέειπεν τοῖς μὲν

2 τε om D τῆς om D 3 ἐθέλησε D 10 πενθερὸν
αὐτοῦ μᾶλλον D 11 ὑπερηγάτα — Κλεοπάτραν om D
13 τοῖς ἐξ Ἄγαρ ἐνέτυχε D 14 μᾶλλον om D 17 χρησαμέ-
νοισι D 16 εἰσοδον D ἐφοδ. — 17 οὖν] καὶ D 17 οὗτος
om D 19 περὶ vulgo 20 φρικώδεις — ὧν om D
22 οὖν τὴν Δημητριάδα κατέειπεν D.

devinxerat, innotuit, adversus fratrem consilia aperit, neque diu post rur-
sus et Thessalonicam et adiacentia loca et urbes sub dominium ditionemque
suam facit. is propter oculorum imminutionem imperatoris nomen recusat,
eo tamen Ioannem filium cohonestat, et purpureis calceis pedes illius cir-
cumvestit, neque dissimilibus literis subscribere iussit; sibi vero summam
omnium rerum ac filii temperationem reservavit; fratrem Manuelem abrogato
imperio in triremem impositum Attaliam ablegavit, coniugem ad Asanum
patrem remisit. Asanus Theodoro socero quam genero Manueli addictior
erat: non minus enim ipse amore coniugis Irenae quam Antonius Cleopatrae
corripiebatur. Manuel itaque Attaliam appellens ab Agarenis, quod ipse
nusquam speraverat, humanissime officiosissimeque excipitur: nam dicenti
se ad Ioannem imperatorem contendere commeatu, uti par erat, submini-
strato transitum dedere. indeque imperatorem conveniens, et uti genere
coniunctus et despota iam olim electus ab imperatore lubenti animo visitur;
cui cum et pecunias et triremes sex tradidisset, in magnam Blachiam, prius
ab illo iureiurando formidabili sane, tanquam qui et prudentia ac solertia ex-
celleret, accepto, direxit.* ubi Demetriadem Manuel appulisset et amicis

τῶν οἰκείων γραφαῖς τὴν αὐτοῦ παρασημάντας ἔφοδον, τοὺς δὲ ὑποθέλξας ταῖς ὑποσχέσεσιν, οὐ διὰ πολλῶν συνηθροίκει περὶ αὐτῶν στρατεύματα, ἤρξέ τε Φαρσάλων καὶ Λαυρίσσης καὶ Πλαταμῶνος καὶ τῶν περὶ ταῦτα. εἶτα δὲ σπονδὰς ποιησάμενος συνῆλθε 5 τούτου τοῖς ἀδελφοῖς, τῶν τε Κωνσταντίνῳ καὶ Θεοδώρῳ· ὁ μὲν γὰρ Κωνσταντῖνος δεσπότης, ὡς ἔφημεν, ὃν ἤρχεν ὢν εἰρήκειμεν ἄρχειν, ὁ δὲ Θεόδωρος ἦν ὁ τοῦ φημιζόμενου ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἰωάννου πατὴρ. ἐπεὶ δὲ συνήεσαν, πείθονσι καὶ ἄμφω τῷ ἀδελφῷ τὸν Μανουὴλ τῶν σπονδῶν ἐκοτῆραι τῶν πρὸς τὸν βυσιλέα Ἰωάν- 10 νην. ὁ δὲ ἐκὼν ἀέκων, ὡς ἔφρασκον οἱ παρατυχόντες καὶ περὶ τῶν τοιούτων εἰδότες, συνήρσεσιν αὐτῶν τοῖς βουλευμασι, καὶ τὸ P 34 ἀπὸ τοῦδε ὑπῆρχον συνδεδεμένοι, ταῖς σφετέραις χώραις ταῖς μεμερισμέναις αὐτοῖς ἀρκοῦμενοι, καὶ μετὰ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Εὐρώπῳ Λατίνων συμβάσεις ἔχοντες εἰρηναίως.

39. Οὐ πολὺς παρερρῆ χρόνος, καὶ ὁ Μανουὴλ ἕξ ἀν- 5 θρώπων ἐγένετο, μετὰμελος, ὡς ἔλεγον, τῶν παραβάσεων τῶν πρὸς τὸν βυσιλέα γενόμενος. θνήσκει δὲ καὶ ἡ βασιλὶς Εἰρήνη, γυνὴ σωφρονικὴ τε καὶ ἀρχικὴ καὶ πολὺ τὸ μεγαλεῖον ἐπιδεικνυ- 10 μένη τὸ βασιλείον. ἔχαιρε δὲ καὶ λόγοις καὶ σοφῶν ἠκροῦτο 20 μεθ' ἠδονῆς. ἐτίμα δὲ τούτους ὑπερβαλλόντως, ὡς ἔστιν ἐκ τούτου γινῶναι. καὶ γὰρ ἐκλείψεως γενομένης ἡλίου τὸν καρκίνον B διοδεύοντος περὶ μεσημβρίαν, ἐπέπερ αὐτὸς οὕτω συμβὰν ἐν τοῖς

3 Φαρσαλίας D 4 καὶ τῶν — ποιησάμενος add D 5 τοῖν
ἀδελφοῖν D 6 Κωνσταντῖνος ὥστε μὲν δεσπ. D ἤρχεν —
p. 35 B extr. καλούμενος om D.

ac familiaribus ad hos literis datis suum significasset adventum, alios promissionibus demulxisset, nullo negotio copias collegit, Pharsalosque et Larissam et Platanonem sibi comparavit, convenitque cum fratribus Theodoro et Constantino. nam Constantinus, ut diximus, despota, quae commemoravimus, dominabatur, Theodorus erat Ioannis, qui Thessalonicae acclamabatur, pater. cum convenissent, ambo fratres Manuelli suadent ut conditiones et pactiones, quas cum imperatore Ioanne iuraret, perturbaret. ille volens nolens, ut qui interfuerant et rerum harum periti asserebant, consilio eorum acquievit; indeque inter eos amicitia ac familiaritate intercedente, divisus urbibus contenti, cum Latinis, qui in Euripo atque Peloponneso erant, foedere iungebantur.

39. Nec diu post Manuel, cum pactorum, quae cum imperatore Ioanne pepigerat, violationis prius eum paenitisset, ex hominum vita migravit. imperatrix etiam Irene, mulier prudens ac digna imperio, multumque dignitatis ac magnificentiae prae se ferens, ex hac turba et colluvione decessit. ea sermonibus delectabatur, et sapientum congressibus, quos maximi faciebat, non sine gaudio attendebat, ut hinc manifeste percipitur. nam cum sol cancrum peragrans meridie defecisset, ipseque casu in regiam accessissem

βασιλείοις ἀπῆλθον (ἐσκηνοῦτο δὲ περὶ τοὺς τόπους οὓς ὀνομά-
 ζουσι Περίκλυστρα σὺν τῇ βασιλίδι ὁ βασιλεύς), ἠρώτηκέ με τὴν
 τῆς ἐκλείψεως αἰτίαν. καὶ αὐτὸς μὲν ἀκριβῶς οὐκ εἶχον ξρεῖν
 (ἄρτι καὶ γὰρ τῶν τῆς φιλοσοφίας ἠψάμην ὀργίων παρὰ τοῦ σο-
 φοῦ Βλεμμίδου διδασκόμενος), ὅμως μέντοι παρ' αὐτοῦ τῷ τότε 5
 ὅσον ἦν εἰκὸς ἐπιγνοῦς τὴν τε τῆς σελήνης ἐπιπρόσθησιν αἰτίαν τῆς
 C ἐπισκιάσεως ἔλεγον εἶναι, καὶ δοκεῖν μὲν ἐκλείπειν τὸν ἥλιον, οὐκ
 ἀληθῆ δὲ εἶναι τὴν τῆς φάσεως στέρησιν, μᾶλλον μέντοι τοῦτο
 τὴν σελήνην πάσχειν, ἐπὶ τῷ σκιάσματι ἐμπέση τῷ τῆς γῆς, διὰ
 τὸ ἔξ ἡλίου τὸ φέγγος ἀρχεῖν. ἐπεὶ δὲ ὁ λόγος ἐπὶ μήκιστον 10
 παρετείνεται, ἀντέλεγε δὲ τοῖς λεγομένοις ὁ ἰατρὸς Νικόλαος, ἀνὴρ
 ἤκιστα μὲν φιλοσοφίας μετασχών, ἄκρος δὲ τὴν οἰκείαν τέχνην καὶ
 μάλιστα τὴν διὰ πείρας γινωσκομένην (πάνυ δὲ οὗτος ἠγαπᾶτο τῇ
 βασιλίδι, ἀκτουαρίον δὲ εἶχε τιμὴν) — ἐπεὶ γοῦν ἀντέλεγεν οὗτος,
 αὐτὸς δὲ πλέον ἐστωμυλλόμην, ἐν τῷ μεταξὺ τῶν λεγομένων ἐπε- 15
 κάλεσέ με ἡ βασιλις μωρόν, εἶτα δὴ ὡς πέρο τι οὐ προσῆκον ἐργα-
 D σαμένη, πρὸς τὸν βασιλέα στραφεῖσα “ἀπρεπῶς ἄρα εἰρήκειν”
 ἔφη, “καλέσασα τοῦτον μωρόν.” καὶ ὁ βασιλεύς “οὐ καινόν·
 μειράκιον γάρ ἐστιν.” εἴκοσι γὰρ σὺν ἐνὶ τότε ὑπῆρχον ἐτῶν, καὶ οὐ
 πάμπαν ἀπάδει τούτου τὸ πρόσρημά. ἀλλ' ἡ βασιλις “οὐ χρεῖών” 20
 φησι “τὸν φιλοσόφους λόγους προφέροντα οὕτωςί γε προσαγο-
 ρεσθῆναι παρ' ἡμῶν.” ταῦτ' εἶπον, ὡς ἂν παραστήσαιμι ὅπως
 τε αὐτὴ ἐφίλει τοὺς λόγους καὶ τοὺς λόγους εἰδόμενος τούτους ἐτίμα.
 Φνήσκει μὲν, ὡς ἔφην, ἡ βασιλις αὕτη, οἶμαι δὲ καὶ τὴν τοῦ ἡλίου

(loca vero Periclystra dicta imperator cum imperatrice incolebat), defectus
 causam a me poposcit. ipse tum primum philosophiae arcanis a sapiente
 Blemmida imbutus accurate rem non poteram explicare, ex memetipso tamen,
 quod par erat, decernens lunae interpositionem adumbrati solis causam esse
 enuntio, viderique solem deficere re vera lumine non spoliatum, sed potius
 lunae defectum esse, dum in umbram terrae incidit, quandoquidem illa solis
 splendore renideat. sed cum oratio in longum protraheretur, dicta refelle-
 bat Nicolaus medicus, vir nullatenus in philosophia versatus, arte vero quam
 ipse profitebatur eximius, et ea praecipue quae experientia comparatur, im-
 peratrici summopere carus, et actuarius dignitate. cum ille itaque oppone-
 ret, ipse vero magis ac magis garrulus blaterarem, inter disserendum me
 imperatrix μωρόν quasi puerum compellavit; postmodum ac si indecore fec-
 cisset, ad imperatorem conversa “indecenter itaque feci” ait, “dum hunc
 μωρόν nuncupavi.” et imperator “non novum illud est” inquit: “adoles-
 centulus namque est.” tunc quippe eram unum et viginti annos natus; ideo-
 que similis appellatio haud dedecebat. et imperatrix “at minime opus est
 philosophicos sermones pertractantem sic a nobis compellari.” haec ideo
 effatus sum, ut quantum ipsa sermonibus afficeretur et sermonum similium
 guaros honoraret, eluceat. moritur ergo, ut dixi, haec imperatrix, existi-

ἔκλειψιν τὸν ταύτης προσημῶναι θάνατον. καὶ κομήτης δὲ πρὸ
 μηνῶν ἕξ περὶ τὸ μέρος ἀνεφάνη τοῦ Βορρᾶ· ἦν δὲ πωγωνίας,
 καὶ διήρκεσε μῆνας τρεῖς, οὐχ ἐνὶ τόπῳ ἀλλ' ἐν διαφόροις φαινό-
 5 μενος. μετὰ βραχὺ δὲ καὶ ὁ Βουλγάρων ἄρχων Ἀσάν ἕξ ἀνθρώ- P 35
 10 πων ἐγένετο, ἀνὴρ ἐν βαρβάροις ἄριστος ἀναφανείς οὐκ ἐν τοῖς
 οἰκείοις μόνον ἀλλὰ γε δὴ καὶ τοῖς ἄλλοις· ἐχρήσατο καὶ γὰρ
 φιλανθρωπότερον τοῖς προσερχομένοις αὐτῷ ἐπήλυσι, καὶ μάλι-
 στα τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ φιλοτίμως αὐτοῖς παρεῖχε τὰ σιτηρέσια.
 ἐπεὶ οὖν αὐτὸς ἐτεθνήκει, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὃν Καλλιμάνον ὠνόμα-
 15 ζον, ἐκ τῆς ἕξ Οὐγγρων τούτῳ γεγεννημένος τὴν ἀρχὴν ἀνεδέξατο.
 ἦν δὲ τῷ τοιούτῳ Καλλιμάνῳ καὶ αὐτοκασιγνήτῃ, ἧς τοῦνομα
 Θάμαρ. ἐκ δὲ τῆς τοῦ Ἀγγέλου θυγατρὸς τῷ Ἀσάν τρεῖς παῖδες
 γεγέννηται, ἄρσῃ ὁ Μιχαήλ, αἱ θήλειαι, ὡς εἰρήκειμεν, ἡ Μα-
 ρία καὶ ἡ Ἄννα. ὁ μὲν οὖν Καλλιμάνος τὴν πατρικὴν ἀρχὴν ἀνα- B
 20 ζωσάμενος καὶ τὰς μετὰ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου σπονδὰς ἀνενώ-
 σαστο, καὶ εἶχον εἰρήνην ἐν τοῖς τοιούτοις τὰ πράγματα. τοῦ δὲ
 Μανουὴλ τοῦ ἀδελφοῦ Θεοδώρου τετελευτηκότος τὴν κρατουμένην
 παρ' αὐτοῦ χώραν ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Μιχαήλ κατέσχε καὶ τῇ αὐτοῦ
 προσήρμοσε χώρα· καὶ ἦσαν αὐδὲς εἰρηνεύοντες ὁ τε Θεόδωρος
 20 Ἀγγελος, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰωάννην ἔχων ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ τοῖς
 περὶ αὐτὴν βασιλικῶς φημιζόμενον, καὶ ὁ θεῖος αὐτοῦ Κωνσταν-
 τῖνος δεσπότης καὶ οὗτος καλούμενος, καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ
 Μιχαήλ.

40. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης, ἐπειδὴ ὁ Βούλγαρος C
 25 Ἀσάν ἐκποδὸν ἐγένετο καὶ μειράκιον ἦρχε τῆς τῶν Βουλγάρων,

22 ὁ om D

23 Μανουήλ D

25 Ἀσάν om D.

moque solis defectum illius mortem praenuntiasset. cometa etiam, ex eorum
 specie quos barbatus dicimus, ante sex menses in Borealem plagam apparuit,
 suffecitque menses tres non uno in loco, sed alio atque alio divagatus. nec
 multo post Bulgarorum princeps Asanus vita excessit, vir inter barbaros
 optimus, nec propriis modo sed alienis etiam optime usus: humaniorem et-
 enim cum advenis ad eum concurrentibus, et potissimum Romanis, quibus
 magnifice stipendia numerabat, se praebuit. eo vita functo Callimano eius
 ex Ungara filius in dominatu succedit. Callimano soror erat, cui Thamari
 nomen. ex filia vero Angeli Asanus tres filios suscepit, Michaellem mascu-
 lum, ut diximus, Mariam et Annam feminas. Callimano patrum regnum
 capessens foedera cum Ioanne imperatore renovat, sicque placida in pace
 omnia quiescebant. Manuele porro Theodori fratre extincto loca ab eo ob-
 tenta Michael nepos occupavit suisque coniunxit. rursumque Theodorus
 Angelus, cum filius Ioannes Thessalonicae et adiacentibus locis imperator
 acclamaretur, et patruus illius Constantinus, despota et ipse vocitatus, et
 nepos ipsius Michael inter se pacem agebant.

40. Imperator ergo Ioannes, Asano Bulgaro de medio sublato et puero

ἀδείας δραξάμενος ἐπεχείρησε τὴν βασιλικὴν καταλῦσαι κληῖσιν τὴν ἐπισημιζομένην τῷ Ἰωάννῃ τῷ υἱῷ τοῦ Ἀγγέλου. καὶ πρῶτον μνημίαισιν ὑποποιεῖται τὸν αὐτοῦ πατέρα Θεόδωρον. καὶ δῆτα οἶος ἐκεῖνος ἀπροόπτως ἐπιχειρῶν ἐν τοῖς πράγμασι, μηδὲν τι τῶν συμβησομένων ὑπιδῶν προσέρχεται τῷ βασιλεῖ Ἰωάννῃ, καὶ ὑπο-
 D δέχεται αὐτὸν οὕτως ἄσμένως καὶ τετίμηκε, θεῖον τε τοῦτον ἀπο-
 κολῶν κὰν τῇ αὐτοῦ συγκαθίζων τραπέζῃ καὶ τῶν λοιπῶν φιλο-
 φρονημάτων μεταδιδούς. ἐπεὶ δὲ τοῦτον ἐν χεροῖν ἔσχεν ὁ βασι-
 λεύς, ἔτιγε δὲ καὶ ταῖς αὐτοῦ δυνάμεσι ταῖς Ῥωμαϊκαῖς στρατευμα
 ἀξιόμαχον προστεθὲν ἐκ Σκυθῶν (τούτους γὰρ πρὸ βραχέος δώ- 10
 ροις τε καὶ δέξιώςεσι ποικίλαις ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης χειροῖθεις τε
 πεποίηκεν ἕξ ἀγριωτέρου τοῦ ἡθους, καὶ τῆς Μακεδόνων ἀπέ-
 σπασε καὶ πρὸς τὰ τῆς ἕω διεπέρυσε μέρη), τούτοις μᾶλλον θαρ-
 ρήσας, καὶ μηδὲν τι δεινὸν ἐκ Βουλγάρων προσδοκῶν τὸ μὲν διὰ
 τὰς γεγενημένας σπονδὰς τὸ δὲ καὶ διὰ τὸ ὑπὸ μειρακίου τὰ τῶν 15
 Βουλγάρων διεξάγεσθαι, ἀπύρας τῆς ἕω ὁ βασιλεὺς καὶ δια-
 περαιωθεὶς τὸν Ἑλλήσποντον, τὰς ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμά-
 των δυνάμεις καὶ τὰς ἐκ τῶν Σκυθῶν μεθ' ἑαυτοῦ ἔχων χωρεῖ
 κατὰ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ φημιζομένου βασιλεῦς Ἰωάννου. ἐπεὶ
 δὲ παρήλθε τὰ τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας χωρία, ἤδη δὲ καὶ 20
 τὴν Χριστοῦπολιν παρήμειψε καὶ τὸν Στρυμόνα, τῷ φρουρῷ τῆς
 P 36 Ρεντίης προσέσχεν ὑπὸ τινῶν τηρουμένῳ τῶν Ἰωάννου, οἷ καὶ

1 βασιλικὴν αὐτῶν κατ. D 3 καὶ δῆτα — 5 ὑπιδῶν] ὁ δὲ D
 10 πρὸ βραχέος om D 11 τε om D 12 ποικίλαις om D χει-
 ροῖθεις πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς ἕξ D 13 πρὸς τὴν ἕω D, omisso
 μέρη 15 τῶν om D 17 τῶν om D 19 Θεσ. βασιλεύοντος
 Ἰω. D ἐπεὶ — ἄπασαν om D.

Bulgariae imperante, occasione arrepta appellationem imperatoriam, qua Ioannes Angeli filius gestiebat, debere sibi in animo proponens, primum Theodorum illius patrem nuntio seductum sibi conciliat, qui tanquam tunc recens res aggressus, nihil eorum quae contingere poterant suspicatus, ad Ioannem imperatorem se confert. imperator eum excipit lubentissime, honoribus afficit, patrumque vocans mensa ac reliquis humanitatis officiis communicavit. postquam eum in potestatem habuit, et non contemnendus esset e Scythis exercitus, quos non multos ante dies muneribus variisque beneficiis sibi devinctos atque ex immanioribus moribus et Macedonia distractos in orientalem oram deduxerat, satis animo certo et confirmato nihil sibi incommodi a Bulgaris pertimescens, partim propter pacta cum eis inita, partim quod res Bulgarorum a puero regerentur, ex Oriente solvens, praeternavigato Hellesponto, secum una et Romanarum copiarum et Scytharum auxiliis advectis adversus Ioannem Thessalonicae imperatoris sibi nomen vindicantem aciem instruit. et cum Thraciae, ac Macedoniae oppida superasset, Christopolim et Strymonem praeteriens Rentinae castello a nonnullis Ioannis

πρὸ τοῦ τὰ στρατεύματα τοῦ βασιλέως Ἰωάννου ἰδεῖν καταλιπόν-
 τες τὸ φρούριον, φυγῇ χρῆσάμενοι, δρομαῖοι τὴν Θεσσαλονικὴν
 εἰσήσαν. ἔρημον δὲ ἀνδρῶν πολεμιστῶν εὐρόντες οἱ τοῦ βασι-
 λέως κατέσχον αὐτὸ καὶ φυλακὴν ἐγκατέστησαν. ὁ δὲ βασιλεὺς
 5 τὴν στρατιὰν συλλεξάμενος ἤπισαν ἐγγὺς πον τῆς Θεσσαλονικῆς
 ὡσεὶ σταδίου ὀκτώ τὴν σκητὴν πῆγνυσι· κῆπος τοῦ Προβατῆ ἢ
 κλῆσις τοῦ τόπου. ἐλεπόεις μὲν καὶ μηχανήματα οὐκ ἦν αὐτῷ
 εὐχερὲς κατὰ τῆς τοσαύτης πόλεως στήσαι κἀντεῦθεν μετὰ μάχης
 τοιαῦδε χειρῶσασθαι, ἐκδρομὰς δὲ ἐποίει διὰ τῶν στρατευμάτων B
 10 καὶ τὰ περίεξ πάντα ἐλίψεν, καὶ μάλιστα διὰ τῶν Σκυθῶν· πάντα
 γοῦν λείαν ἐποίουν. εἶχε δὲ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τριήρεις, ὧν ἦρχεν
 ὁ Κοττοφρὲ Μανουήλ. ἔκκριτοι δὲ τῷ βασιλεῖ παρέπιπτο ἄνδρες
 ὁ Τορνίκης Δημήτριος τὰ κοινὰ διέπων καὶ μεσιτεῶν ταῖς ὑπο-
 θέσειςιν, Ἀνδρόνικος ὁ Παλαιολόγος, ὅς τὴν τοῦ μεγάλου δομε-
 15 στίκου περιεξώννυτο δύναμιν, τὰ τῶν στρατευμάτων διεξίγων
 πράγματα, καὶ ἄλλοι πλείους εἰς ἡγεμόνας ἀποτεταγμένοι, ὃ τε
 Ῥαούλ Ἀλέξιος πρωτοβεστιάριος ὢν, ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης Νικηφό- C
 ρος ὁ Ταρχανειώτης, ὁ Κοττοστέφανος ὁ τὴν πρωτοσεβαστοῦ ἔχων
 ἄξιαν, ὁ Πετραλίφας μέγας χαρτουλάριος ὀνομασμένος, καὶ ἄλλοι
 20 τῶν ἐπιφανῶν οὐκ ὀλίγοι. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης παρακαθῆ-

5 ἐγγὺς — 7 τόπου] καὶ πῆγνυσι τὴν σκητὴν κατὰ τὸν κῆπον τοῦ
 Προβατῆ, ὡσεὶ σταδίου ὀκτώ ἀπέχοντα τῆς Θεσσαλονικῆς D
 8 διὰ μάχης πειρᾶται χειρ. D 10 καὶ μάλιστα — ἐποίουν om D
 13 ὁ τὰ D καὶ — ὑποθέσειςιν om D 14 ὁ Παλαιολόγος Ἀν-
 δρόνικος μέγας δομῆστικος ὢν, ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης Νικηφόρος Ταρ-
 χανειώτης, ὁ πρωτοσεβαστος Κοττοστέφανος, ὁ πρωτοβεστιάριος
 Ἀλέξιος ὁ Ῥαούλ, ὁ Πετραλίφας μέγας χαρτουλάριος καὶ ἄλλοι. ὁ D
 20 Ἰωάννης παρακαθήμενος om D.

militibus custodito applicat, qui nec imperatoris Ioannis comparatos exercitus
 intuiti, castello neglecto in fugam sese conicientes, cursim Thessalonicam
 petunt. qui cum imperatore erant, viris bellatoribus vacuum castellum oc-
 cupant et in custodiam tradunt. imperator recollecto exercitu prope Thessa-
 lonicam stadia circiter octo castra ponit; nomen loco Provatae hortus. cum
 illi neque tormenta neque arietes, quibus tantam urbem oppugnaret et prae-
 lio sibi assereret, suppeterent, milite, sed praecipue Scythico, excurrebat,
 omniaque circum loca depopulabatur. erant cum eo triremes, quibus prae-
 erat Manuel Contophreus. viri illustres imperatorem sequebantur Deme-
 trius Tornices, qui summam rerum publicarum administrabat et negotiis in-
 tererat, Andronicus Palaeologus magnus domesticus, copiarum gubernator,
 aliique multo plures duces militibus praefecti, Raulus Alexius protovestiar-
 rius, qui e mensa erat, Nicephorus Tarchaniota, Contostephanus protoseba-
 stus, Petraliphas magnus chartularius, aliique celebrium non pauci. sed
 Ioannes imperator urbi adsidens agenda omnia in civitatem moliebatur; nec

μενος, ὅσα ἦν εἰκὸς ποιεῖν, ἐποίει κατὰ τῆς πόλεως. οὐδὲ οἱ ἐντὸς ἀπάνκουν ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἐκδρομὰς τῶν πυλῶν ἐξιόντες κατὰ τῶν τοῦ βασιλέως ἐποίουν. οὐ συχναὶ παρῆλθον ἡμέραι, καὶ τὸ τῶν Ταχάρων ἔθνος κατὰ τῶν Μουσουλμάνων χωρῆσαν καὶ πόλεμον κατ' αὐτῶν συρροῆσαν νενίκηκε. καὶ ὁ λόγος 5

D φθάνει πρὸς τὸν βασιλέα διαμνηθεὶς παρὰ τοῦ νείως αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου· τοῦτον γὰρ καταλελοίπει περὶ τὰ μέρη τῶν Πηγῶν διατρίβειν, ἀφείς μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν Μουζάλαωνα Ἰωάννην, μυστικὸν μὲν ὄντα ὅτε τοῖς κοσμικοῖς συνετάττετο, τότε δὲ μοναχὸς ἦν, ἀνὴρ δέξυνος καὶ δραστήριος καὶ βασιλικοῖς τῶν ἄλλων πλέον ἐμπρέπων πράγμασι, καὶ τὸν Λιβαδάριον Μιχαὴλ μέγαν ἑταιρείαρχην ὄντα. ὡς γοῦν τῆς φήμης ὁ βασιλεὺς ἤσθητο, σιωπὴν παρωγγείλας τοὺς εἰδότες ἄγειν καὶ μηδενὶ περὶ τούτου κοινωνεῖν, εἰς συμβάσεις μετὰ τοῦ ἐντὸς Ἰωάννου χωρεῖ, πρέσβιν ἐν τούτοις λαβὼν τὸν πατέρα Ἰωάννου τὸν Ἄγγελον Θεόδωρον. 15 πληρουμένων γοῦν ἡμερῶν τεσσαράκοντα ἐγένοντο αἱ σπονδαὶ καὶ οἱ ὄρκοι προέβησαν· τὰ μὲν γὰρ ἐροθρὰ πέδιλα ἀπεβάλλετο καὶ τὴν περιμάργαρον πυραμίδα, εἰς ἣν καὶ λίθος ὑπερκάθηται κόκκινος, βασιλικὰ ταῦτα σύμβολα, τετίμηται δὲ πρὸς τοῦ βασιλέως τῆ δεσποτικῆ ἀξιώματι, καὶ εὐνοὺς ἀνεφάνη τῷ βασιλεῖ. ταῦτα 20

P 37 δὲ διαπραξάμενος ὁ βασιλεὺς παλινοστεῖ πρὸς τὴν ἔω, καταλιπὼν δεσπότην τὸν βασιλέα καὶ ὑποχείριον, ὄρκοις συνδήσας τοῖς εἰωθόσι καὶ δόροις εἰκόσι δέξιωσάμενος, καὶ πάντας τοὺς ὑπ' ἐκείνου

2 ἔνδον D ἐργάζεσθαι et καὶ οὗτοι om D 3 κατὰ — βασι-
λέως om D συχναὶ δὲ π. D 6 διαμνηθεὶς — 12 ἤσθητο] ὁ δὲ D
13 τοὺς — κοινωνεῖν om D 14 ἔνδον D 18 ὑπερκάθητο D
19 παρὰ D.

cives desponderant animum, sed foribus egressi excursionibus imperatorios divexabant. nec multos post dies Tachariorum natio in Musulmanos invadens proelio cum illis dimicat et fugat; de quo imperator ab imperatore Theodoro filio, quem in Pegarum partibus una cum Ioanne Muzalone mystico quidem, dum cum laicis connumeraretur, sed tum monacho, homine navo industrio experientissimo et rebus imperatorii administrandis ante alios excellentissimo, et Michaele Libadario magno hetaeriarcha, reliquerat, certior fit. id ubi persensisset imperator, ut silentio scientes tenerent et ne cui rem communicarent iubet. interim cum Ioanne, qui Thessalonicae erat, foedus ferit, cum pro eo Theodorus Angelus Ioannis pater legatus accessisset, inter dies quadraginta sanctiones factae sunt et iusiurandum finem habuit: namque rubri calcei dimissi et unionibus interstincta pyramis, super quam lapis rubeus emicabat, quae imperatorum insignia sunt; ab imperatore postea despotae dignitate condecoratur, cuius et amicitiam coluit. his completis imperator in Orientem remeat, cum fecisset ut imperator despota esset et servus; quem iureiurando, uti moris erat, obstrinxerat muneribusque pro di-

φιλοφρονησάμενος χρήμασι. καταλελοίπει δὲ μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν πατέρα τούτου Θεόδωρον.

41. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης κατελήφει τὴν ἕω. τὴν γοῦν χειμερινὴν τότε παραμείψας ὥραν ἐν τῷ Νυμφαίῳ, ὡς ἔθος 5 ἦν αὐτῷ, ἀπύρας ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Λάμψικον ἦει, κακέισε τὸ θέρος διαβιβάσας καὶ τὴν τῆς ὀπώρας ὥραν, ἐπεὶ ὁ χειμὼν ἤρξατο, τοῦ B χώρου μεταβάς ἐπὶ τὰ τῶν Πηγῶν ἐχώρει μέρη. μεγίστου δὲ χειμῶνος πεπείραται καθ' ὁδόν, ἀρξαμένου μὲν ἐπεὶ ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Σιγρηνὴν ἐσκήνωσεν, ἡμέρας δὲ δύο τῇ δριμύτητι τούτου καὶ 10 τῇ σφοδρότατῃ φορᾷ τῆς χιόνος τεταλαιπώρηκεν, μέχρις ἂν κατηντήκει εἰς τὸ τῶν Πηγῶν ἄστυ. πολλοὶ γοῦν καθ' ὁδὸν ἐτεθνήκεισαν καὶ πολλοὶ· μέχρι γοῦν τριακοσίων, ὡς οἱ ἀριθμήσαντες ἔφασκον, ὑπὸ τῆς χιόνος κατεχώσθησαν, μὴ δυνάμενοι ἀντωπῆσαι τῇ τοῦ πνεύματος φορᾷ. οὐδεὶς γοῦν τῶν ἰδόντων ἔλεγε γινώ- 15 σκειν γεγενῆσθαί ποτε τοιοῦτον χειμῶνα. ἦγε δὲ τῷ τότε ὀκτωκαιδεκάτῃ μῆνι ὁ Δεκέμβριος, ἔτος δὲ ἦν ἐπὶ τῷ ἑξακισχιλιοστῷ καὶ ἑπτα- C κοσιοστῷ τὸ τεσσαρακοστὸν οἶμαι πρῶτον. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἐν τῷ τῶν Πηγῶν ἄστυ διημερεύσας μέχρις ἂν τὸ πολὺ τοῦ χειμῶνος λωφήσῃ, ἐξιών ἐκεῖθεν εἰς τὸ Νύμφαιον ἀπῆει, καὶ ἦν ἐκεῖσε μέχρι καὶ 20 τῆς τοῦ ἔαρος ἐπιλάμψεως. ἐπεὶ γοῦν, ὡς εἰρήκειμεν, ἡ τῶν Μουσουλμάνων παρὰ τῶν Ταχαρίων καταλέλνται στρατιά, σουλτάνος

1 χρήμασι om D 2 πατέρα τούτου] βασιλέα D 5 περι vulgo κακέισε — 7 μέρη] καὶ τὸ ἐπὶ τὸν ἔτος περι Πηγὰς χωρεῖ D 8 ἐπὶ τὸν D 9 Σιγρηνὴν] γῆν D 11 δὲ D ἀπεθνήκεισαν D 12 πολλοὶ et γοῦν om D οἱ ἀριθμήσαντες om D 15 τοιοῦτον γινώσκειν D, omissis γεγενῆσθαί ποτε ἦγε — πρῶτον om D 17 μὲν οὖν] γοῦν D 19 ἐξιών δὲ ἐκ. D καὶ ἦν — 20 ἡ] ὡς οὖν ἡ D.

gnitate affecerat, et caeteros alios illi subiectos pecunia donaverat. cum eo etiam patrem Theodorum reliquit.

41. Igitur imperator Ioannes, cum se in Orientem recepisset, Nymphaei hiemat. inde discedens Lampsacum venit, ubi aestate atque autumnō transactis, initio hiemis, dimisso loco, Pegas contendit, quando et inter ambulandum saevientis hiemis vim atram exceperit, cum castra Sigrene locasset, exorsam, et per duos dies illius frigore ac glomeratae nivis turbinibus afflictus, donec ad Pegarum arcem pervenit. plures eo in itinere virilis et muliebris sexus exanimati sunt: ad trecenta namque, ut qui rationem supputarunt retulerunt, hominum mortuorum capita, nivali eo tumulo contacta, consita sunt, quando ventorum rabie ne intueri quidem alter alterum poterant, omnesque qui malo interfuere contestati sunt similem se hiemis horrorem nunquam alias persensisse. decima octava tum mensis Decembris dies numerabatur; annus 6741, ut mea fert sententia. imperator in Pegarum urbe donec hiemis saevitia molliretur commoratus, inde exiens Nymphaeum appellit, ibique ad vernum tempus permansit. Musulmanorum itaque exercitu dissipato, ut diximus, a Tachariis, quibus sultanus Iathatines praeerat, sultani

δὲ ἤρχεν αὐτῶν οὗ κληῖσις Ἰαθατίνης, υἱὸς τοῦ σουλτάν Ἀζατίνης, φραῦλος ἕξ ἀγαθοῦ ἀρχὸς γεγονώς, — πότοις γὰρ ἔχαιρε καὶ ἀσελ-
D γείαις καὶ κοίταις ἀλλοκότοις τε καὶ ἀτόποις, καὶ συνῆν αἰεὶ ἀν-
 θρωπίκοις οὐκέτι λόγον εἰδόσιν οὐδ' ἀνθρωπίνην φύσιν τὸ σύνο-
 λον. ὁ πατὴρ δὲ αὐτοῦ οὐ τοιοῦτος ἦν, ἀλλ' ἥτιτῶ μὲν, οὐδ' 5
 σφόδρα δέ, τῶν ἀσελγειῶν· διὸ καὶ βέλτιον τῶν πρὸ αὐτοῦ ἔστρα-
 τήγει, καὶ φιλίως πρὸς τὸν βασιλέα διέκειτο. ἀλλ' οὗτος οἷς
 ἔχαιρε, πλησμίως τούτων ἀπώνατο. πεπειραται γοῦν μάχης
 Ταχαρικῆς καὶ ἤττηται. ἐν στενῷ γοῦν τῶν πραγμάτων κομιδῇ
 γεγονώς πρέσβεις ἐκπέμπει πρὸς τὸν βασιλέα Ἰωάννην, βουλῆς τε 10
 ἀξιῶν ἀρίστης ἕξ αὐτοῦ τυχεῖν, ὡς ἂν ἀποτρέψοιτο τὸν ἀντίπαλον
 καὶ μικρὸν κουφισθεῖν τοῦ βάρους αὐτοῦ, σωτηριῶδες τοῦτο φά-
 σκων τυγχάνειν ἀμφοῖν· τοῦ γὰρ γένους τῶν Μουσουλμάνων παρὰ
 τῶν Ταχάρων ἀπολωλὸτος ἄνετος λείπεται τοῖς ἐναντίοις ἢ κατὰ
 τῶν Ῥωμαϊκῶν χωρῶν ἔφοδος. καὶ ἦν τοῦτο πᾶν γε ἀληθές. ὁ 15
 γοῦν Ἰωάννης, οἷα ἐκείνος δεινὸς ἐν τοῖς τοιοῦτοις πράγμασιν,
P 38 ἀποδέχεται ἄσμενος τὴν πρεσβείαν, καὶ εἰς ἔνωσιν συνελθεῖν ἤρε-
 τίσατο τῷ σουλτάν, ὡς ἂν τοῦτο τοῖς ἐναντίοις εἰς ἀποτροπὴν γέ-
 νοιτο· ἠνωμένων γὰρ τῶν τοιούτων δύο μεγίστων ἀρχῶν εἰς
 πτοίαν γενέσθαι τοῖς πολεμίοις, πρὸς ἓνα μὲν ἔχουσι τὸν σκοπόν, 20
 πρὸς δύο δὲ ἀθρόον εὐρισκομένους. καὶ γοῦν ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις

1 οὗ κληῖσις om D υἱὸς Ἀζατίνου D 5 ὁ — ἀπώνατο om D
 9 ἐν — 10 πρέσβεις] πρέσβεις οὖν D 10 τε et 11 ἀρίστης ἕξ αὐ-
 τοῦ om D 11 ὡς ἀποτρέψοιτο D 12 τοῦ βάρους αὐτοῦ om D
 φάσκων τυγχάνειν] τυγχάνον D 14 γίνεται D 15 Ῥωμαίων D
 καὶ — ἀληθές om D 16 γοῦν βασιλεὺς Ἰωάννης D, omissis οἷα —
 πράγμασιν 17 ἄσμενος om D καὶ εἰς — εὐρισκομένους om D
 21 γοῦν — συσκευασάμενοι om D.

Azatini filius, qui ex bono in principem malum degenerarat: potibus namque, libidinibus monstruosis execrandisque amoribus furens, perpetuo cum homuncionibus et rationis et naturae humanae penitus ignaris consuescebat, parenti suo dissimilis, qui libidinibus, non ita tamen, parebat; quare et melius progenitoribus ipse suis aciem struebat, erga imperatorem benevole affectus, verum quibus iste delectabatur, iisdem saturitate non fraudata adiutus est; qui cum se vellet in pugna Tacharica experiri, debellatur. et pene rebus aversis legatos ad imperatorem Ioannem mittit, consilium praesentissimum petens, quam tandem ipse ratione hostem repelleret et paululum a malis sublevaretur, id scilicet dicitans utrisque salutare esse: Musulmanis enim a Tacharis prostratis, in Romanas civitates aditus liberi ac sine impedimento, quod et verissimum erat, hostibus, cum eos reprimere non possis, patebunt. porro imperator Ioannes, utpote in rebus similibus sagax et prudens, legationem libens accipit, et concordiam cum sultano conglutinat, ut sic adversarios repellerent: nam his duabus maximis potentissimis consociatis verosimile fuerit hostem metum concipere, si dum contra unum invehuntur, repente contra duos se arma sumpsisse deprehendant. propter haec itaque in unum

συσκευασάμενοι συνηλθέτην καὶ ἄμφω, ὃ τε βασιλεὺς Ἰωάννης καὶ ὁ σουλτὰν Ἰαθατίνης, ἐν τῷ ἄσκει τῆς Τριπόλεως, ὅπου καὶ ὁ Μαιάνδρος ῥεῖ ποταμὸς. γέφυραν γοῦν ἐξ αὐτοσχεδίου ἐκ ξύλων οἱ τοῦ σουλτὰν ἐργασάμενοι εὐχερῆ τοῖς βουλομένοις πεποιήκασιν 5 τὴν περαιώσιν. ἀλλήλους γοῦν οἱ ἄρχοι φιλοφρόνως δεξιοσάμενοι, ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἕφ' ἐκάτερον ἐκάτεροι προύχοντας, καὶ συνθήκας ἕς καὶ πρὸ τοῦ εἶχον κρειπτόνως βεβαιωσάμενοι, ὡς ἂν μάχοιντο συνημμένως τοῖς ἐναντίοις, διελύθησαν, ὃ μὲν βασιλεὺς ὑποστρέψας εἰς τὴν Φιλαδέλφον, ὃ δὲ σουλτὰν εἰς τὴν Ἰκονίεον, 10 ἔνθα ἦν καὶ τὰ βασιλεία. τότε μὲν καὶ ἐν ἀμφοῖν τὰ τῆς μάχης ἠρέμησαν. καὶ γὰρ ἡ τῶν Ταχάρων στρατιὰ καθ' ἑαυτῶν ἔμενε, καὶ οὐ κινήθη ὡς ἔθος· ἐν τοῖς ἑαυτῶν καὶ γὰρ ἡσυχολοῦντο πράγμασιν.

42. Μετ' οὗ πολὺ δὲ καὶ ὃν προειρήκειμεν Ἰωάννην τὸν 15 δεσπότην γεγενημένον παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τὸ χρεῶν εἰλήφει. ὑπῆρχε δὲ αὐτῷ ἀδελφὸς Δημήτριος, ὃς μεταστειλόμενος πρεσβείαν εἰς τὸν βασιλέα τοῦ τε δεσποτικοῦ ἀξιώματος ἐκεκληρονομήκει τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ δεσπόζειν πάντων τῶν ὑπ' ἐκεῖνον προστέτακται. ἀλλ' ἦν οὗτος οὐκ ἀδελφὰ φρονῶν Ἰωάννην 20 τῷ ἀδελφῷ, ἀλλὰ πολλῷ τῷ μέτρῳ διέξεντο. ἐκεῖνον μὲν γὰρ εὐσεβεῖα καὶ εὐλαβεῖα καὶ σωφροσύνη χαιρόντος — καὶ γὰρ ἔλεγον οἱ τὰ αὐτοῦ εἰδότες μὴ ἂν ποτε ἀπολειφθῆναι μηδεμιᾶς ἡμέ-

1 καὶ om D Ἰωάννης et 2 Ἰαθατίνης om D 2 ἐν Τριπόλει D καὶ et 3 ποταμὸς om D 3 γέφυραν — 8 ἐναντίοις] εἶτα D 8 ὃ μὲν — 13 πράγμασιν] ἠρέμησαν δὲ καὶ οἱ Τάχαροι D 14 Μετ' — p. 76, 9 ἡσέλαινε] Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Ἄγγελος ὁ δεσπότης Θεσσαλονίκης τὸ χρεῶν ἐλειτούργησε. καὶ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δημήτριος πέμψας τὸ δεσποτικὸν ἐν βασιλέως εἰλήφει ἀξίωμα. ἐγένετο δὲ ἐξώλης D.

animis coaluere, ambōque, cum Ioannes imperator tum sultanus Iathatinas, apud Tripolim, quam Macander praeterfluit, ponte a sultani sociis extemporalis lignis extracto, ut facilius transeuntibus pateret aditus, semet humanissime excipiunt, alique alios magnates ac proceres; et pactis, quibus antea obstringebantur, sanctius confirmatis, ut simul una ambo hostes proelio lacessent, abiere, Ioannes Philadelphiam petens, sultanus Iconium, ubi regia illius erat. et tunc quidem uterque tranquilla pace usus est. nam Tacharorum exercitus suis se finibus continuit, nec praescriptos, uti moris erat, transcendit, cum rebus domesticis incumberet.

42. Paulo post Ioannes, quem diximus ab imperatore Ioanne despotam factum, spiritum exhausit, fraterque illius Demetrius legatis ad imperatorem missis, ut in despotae dignitate fratri succederet omniaque illius sibi sub potestate vindicaret, impetravit. verum hic non modo Ioanni fratri non exaequatus est, sed longo intervallo ab eo degeneravit, ille siquidem, cum pietate religione et castitate summe delectaretur (ut enim illi qui optime virum noverant referebant, nullo is unquam anni die a sacro audiendo nisi mala va-

ρας τοῦ ἔτους τοῦ μὴ τῆς θείας ἱεροτελεστίας ἐπακροῦσασθαι, εἰ
 μὴ τις ἐκόλυε νόσος. προσεῖχε δὲ παννυχίῃν εὐχαῖς, καὶ τὰς
 καθ' ὥραν ὑμνωδίας ὁσημέραι ἐπλήρου. ὠμίλει δὲ καὶ διηγεκῶς
 D Ναζηραίοις, καὶ ἦν αὐτῷ διὰ σπουδάσματος ὅτι πλείστου τοῦ
 μονήρους βίου τυχεῖν καὶ τῆς ἐντεῦθεν ἡσυχίας ἐν πείρᾳ γενέσθαι, 5
 ἢ κὰν προσφιλῶς διακειῖσθαι τοῖς οὕτως ἔχουσιν. ὁ δὲ ἀδελφὸς
 Δημήτριος ἐξ ἐναντίας εἶχε τοῦ τρόπου. μειρακίους γὰρ ἀβελτέ-
 ρους ὠμίλει, καὶ τούτοις τε πλείστα συνήσθητο καὶ τοῖς ἀφροδι-
 σίοις ἡσέλγαινε καὶ παρὰ ταῖς ὑπὸ ζυγὸν ἐφοῖτα, ὥστε ποτὲ καὶ
 σύμπτωμα συνέβη τούτῳ δεινόν· ἐκ γὰρ θυρίδος τοῦ ἀνδρὸς τῆς 10
 μοιχομενῆς ἀθρόον ἐπεισελθόντος βουλευθεῖς ἀποδρᾶσαι, ὡς ἐξ
 ὑπερψήλου τοῦ τόπου πεσών, τὸν γλουτὸν ἐπλήγη, ἱκανὸς δὲ
 ἡμέρας νοσηλευθεὶς ἰάθη μὲν, ὑπέσκαζε δὲ τῶν ποδῶν θάτερον
 καὶ οὐκ ἐβημάτιζεν ὁμαλῶς. ἀλλ' οὗτος οὐκ εἰς μακρὰν ἀπώνατο
 P 39 τῆς ἀρχῆς. ὁ γὰρ βασιλεὺς Ἰωάννης ἀδείας δραξάμενος τῷ τότε 15
 καιροῦ, ἐπέπερ, ὡς ἔφημεν, τὸ τῶν Ταχαρίων γένος ἐνησχολεῖτο
 ἐτέροις ἔθνεσι, καταλιπὼν τὴν πρὸς τοῦ σουλτάν τοῦ Ἰκουλίου μά-
 χην (τῷ γὰρ Βαβυλωνίῳ καὶ τοῖς πέριξ τούτου τὰ τῆς μάχης ἐπὴ-
 γεν, ὃν Χαλιφᾶν εἰώθασιν καλεῖν τὰ τῶν Μουσουλμάνων φῦλα),
 θέρους ὥρας γενομένης διαπεραιοῦται τὸν Ἑλλήσποντον, καταλι- 20
 πὼν εἰς τὴν ἕω τὸν υἱὸν αὐτοῦ Θεόδωρον. ἔτυχε μὲν πρὸ καιροῦ

9 ὥστε—10 ἐκ γὰρ] ὅς ἐκ D 11 ἀθρόον om D ὡς—12 τόπου]
 καὶ D 14 καὶ — ὁμαλῶς om D οὗτος om D 15 Ἰωάννης om D
 τῷ τότε — p. 77, 13 τὸ ποίμνιον] τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ τῶν
 τῆδε ἀπάραντος, καὶ Μεθοδίου τινὸς μοναχοῦ, ἡγουμένου τῆς Τα-
 κίνθου, πατριαρχεύσαντος καὶ μετὰ τρεῖς μῆνας τετελετηκότος,
 καὶ τότε χηρευούσης τῆς ἐκκλησίας D 17 καταλιπὼν vulgo.

letudine discruciatu abstinuit), precibus ad deum effundendis perpetuo per-
 noctabat, laudesque divinas certis diei horis ascriptas quotidie celebrabat;
 quinimo continuo cum Nazaraeis versabatur, volebatque quammaxime vitae
 solitariae nomina dare et manantem inde tranquillitatem experiri, vel saltem
 sic affectorum amicissimo commercio uti. at frater Demetrius in fraternae
 vitae contraria studia trahebatur, tanquam qui stolidis adolescentulis consue-
 scerat, quibus potissimum gaudebat, et dediti corporis obsequio vinceretur,
 alienasque permoleret uxores. hinc aliquando non medio cre infortunium in-
 venit; nam cum constupratae mulieris vir per fenestram ex improvise domum
 esset ingressus, ille fuga sibi consulens alto ex loco praecipitatus clunem
 laesit, et cum diu aegrotasset, sanatus quidem est, sed altero pede claudi-
 cans non recta incedebat. at hic non multum imperio potitus est. nam Ioan-
 nes imperator tunc temporis occasione arrepta, quod, ut diximus, natio Ta-
 charorum cum aliis nationibus contendebat, cum sultano pugna postposita,
 quando Musulmani Caliphum solent appellare, et illi pro-
 ximis bellum inferret, ineunte aestate Hellespontum tranat; filio suo Theo-

τὸν πατριάρχην Γερμανὸν τὰ τῆδε καταλιπόντα πρὸς τὰς θείας ἀπῆραι σκηνάς, καλῶς καὶ ὁσίως βιώσαντα καὶ καλῶς τὴν αὐτοῦ ποιμάναντα ποιμένην· ἐγένετο δὲ μετ' αὐτὸν Μεθόδιός τις κα- B
 5 λούμενος μοναχός, ἡγούμενος ὡν τῆς κατὰ Νίκαιαν Ἰακίνθου μονῆς, ἀνὴρ ἀρχῶν μὲν εἰδέναι πολλά, ὀλίγων δὲ ἴδρις ὢν. ἀλλ' οὗτος τρεῖς καὶ μόνους μῆνας ἐπαπολαύσας τοῦ θρόνου τετελεύτηκεν. ἐστέρευτο γοῦν ἀρχιερέως ἢ ἐκκλησίου. ὁ γὰρ βασιλεὺς Ἰωάννης ἐν τοῖς τοιοῦτοις μὴ πρόχειρος ὢν οὐκ εὐχερῶς εἶχεν ἐκ τοῦ προχείρου τὸν ἄξιον ἐφενρεῖν, ἢ μᾶλλον τὸν ἐκείνῳ ἀρέσοντα·
 10 μάλιστα γὰρ οἱ κρατοῦντες τοὺς πρὸς ἀρέσκειαν ἐν τούτοις προσιένται, ὡς ἂν μὴ τινας ἔχοιεν ἀντερίζοντας τοὺς βουλήμασι. παρερρήν γοῦν χρόνος συχνός, καὶ οὐκ ἦν ὁ διεξάγων τὸ ποίμνιον.

43. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης, ὡς ἔφημεν, εἰς τὴν C
 15 ἀντίπεραν καὶ δυτικὴν ἐποιεῖτο τὸν βάδον χάριν τοῦ τὰς ἐκεῖσε χώρας καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς κατοπτεύσασθαι ἄστη· καὶ μέχρι γὰρ τοῦ οὕτω πως ἐπονομαζομένου ἄστεως Ζίχνα, ἐγγύς που ὄντος Σερρών, ἀπάντων ἐδέσποζεν. ἤρχε μὲν τότε Βουλγάρων ὁ τοῦ Ἀσάν υἱὸς Καλλιμάνος, δωδεκαέτης ὢν. ἐπεὶ γοῦν ἐπὶ τὰ μέρη τοῦ
 20 Κισσοῦ ὁ βασιλεὺς ἐγένετο, κάκειῖσε διημερεύσας τὴν ἐπαύριον τῆς πορείας εἶχετο, ἐπεφθάκει δὲ ἐπὶ τὸν ποταμὸν ὃν Ἐβρον καλοῦσι, πλησίον τῆς μονῆς τοῦ Βηρὸς ὀνομαζομένης ποιούμενον τὰς ῥούας,

14 ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς τὴν ἀντίπεραν ἐποιεῖτο τὸν βάδον ἕως τοῦ Ζίχνα ἄστεως. ἤρχε μὲν οὖν Βουλγάρων D 19 περι vulgo
 20 γένοιτο D κάκειῖσε et τὴν ἐπαύριον om D 21 καὶ πέφθακε
 περι τὸν Εὔρον τὸν πλ. D 22 ὀνομαζομένης om D.

doro in Oriente relicto. ante haec tempora Germanus patriarcha rebus terrenis dimissis in beatorum sedes avocatur, postquam probe sancteque vixisset, probeque suas oves pavisset. post eum monachus quidam Methodius nomine, Hyacinthi, quod Nicaeae est, monasterii praeses, vir quidem dicto suo tenus cautus ac sapiens, re vera tamen paucorum sciens, tres tantum menses throno potitus obiit, et ecclesia vidua pontifice suo carebat. cum enim Ioannes imperator in his expediendis non esset admodum promptus, non ita facile poterat e re nata dignum tali solio, vel potius qui illi probaretur, invenire. principes enim in haec munera viros, qui quod illis placitum est faciant nec suis desideris adversentur, asciscunt. igitur multum praetererat tempus, nec aderat qui oves gubernaret.

43. Porro Ioannes imperator, ut diximus, in oppositam e regione continentem atque occidentem, ut urbes in ea ac oppida resque in illis visitaret, iter instituit: nam ad oppidum cui nomen Zichnae est, prope Serras, omnibus dominabatur. tunc Bulgarorum Asani filius Callimanus duo et decem annos natus principatum tenebat. cum ad loca Cissi imperator processisset, ibidem commoratus die postero iter continuat, et ad flumen Hebrum, prope Beris monasterium defluentem et ab indigenis Maritzam vocatum, pervenit.

D Μαριτζαν δὲ καλούμενον χωριτικῆ διαλέκτῳ. κατὰ δὲ τὸ μέσον τοῦ ποταμοῦ γενομένου τοῦ βασιλέως (ποσὶ γὰρ ἵππων ὑπῆρχε βατός, ἐπέπερ θέρους τέλος ἐτόγγανεν· φθίνοντος γὰρ τρίτη ἢ καὶ τετάρτη Σεπτεμβρίου ἦν) μήνυμα διακεκόμεσται σεσημασμένον γραφῆ σταλείη παρὰ τοῦ τὴν δημόσιον τῆς Ἀχρῖδος κρα- 5 τοῦντος ἀρχῆν, ὡς ὁ Καλλιμάνος ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων τὸν βίσιον ἐξεμέτρησεν, ὡς τινὲς μὲν ἔφασκον, φυσικῆ νόσῳ τοῦτο παθῶν, οἱ δ' ἄλλως ἔλεγόν, ὡς ἐναντιόφροσι τούτου πόματι κρύψμα ἐσκευασμένη πρὸς μόρον διέφθαρται. ἀλλ' οὗτος μὲν εἶθ' οὕτως εἶτ' ἄλλως ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, καὶ ἦν ὁ λόγος ἀληθείας 10 ἐχόμενος· συνεχέσι γὰρ διεβεβαιοῦτο μηνύμασιν. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ταῦτα μαθὼν τοῦ πρόσω εἶχετο, καὶ τέλος φθάνει τὴν Φιλίππου, παραμείψας τὴν Χριστούπολιν, κἀκέῃσε σκέρψιν ἐποιεῖτο μετὰ τῶν μετ' αὐτοῦ λογάδων εἰ δεῖ προσβαλεῖν τοῖς τῶν

P 40 Βουλγάρων καὶ χειρώσασθαι τινα τῶν παρ' αὐτοῖς κρατουμένων, 15 καὶ εἰ εὐχερὲς ἔστιν ἄλῳναι ἡμῖν τὸ τῶν Σερρῶν ἄστυ. καὶ τινὲς μὲν ἀπηγόρευον τῷ βασιλεῖ τὴν κατὰ τῶν Βουλγάρων μάχην· οὐ γὰρ ἀξίόμαχον ἔλεγον ἄγειν στρατόν, ἐπεὶ μηδὲ πρὸς μάχην ἠδ- τρέπιστο, ἀλλὰ κατὰ μόνην θείαν τῶν αὐτοῦ ἐποιεῖτο τὴν κίνησιν. τὸ δὲ τῶν Σερρῶν ἄστυ, ᾧ πρώτως προσβαλεῖν ἔδει, ἄμαχον μὲν 20 ἔστιν ἐκ τοῦ ὑπερκεῖσθαι τῆς γῆς, κυκλωθῆναι δὲ τοσοῦτῳ στρα-

1 χωριτικῆ διαλέκτῳ om D κατὰ — 6 ὡς] καὶ ἐκεῖ δέχεται ἀναφορὰν παρὰ τοῦ τῆς Ἀχρῖδος δημοσίαν κρατοῦντος ὡς D 6 ὁ τῶν — ἄρχων om D 7 ὡς — 12 μαθὼν] καὶ τάχος D 12 τέλος om D 13 παραμείψας τὴν Χριστούπολιν om D 14 μετὰ — λογάδων om D 15 Βουλγάρους D καὶ — κρατουμένων om D 16 ἔστιν om D ἡμῖν] οἱ D 17 ἀπηγόρευον — p. 79, 6 ἀποτρέποντες] ἀπέτρεπον τοῦτο D.

in medio fluminis constitutus imperator (equo enim aquas, quando aestas praecipitabatur, nam vigesima septima aut octava erat mensis Septembris, permeabat) literis a rerum summam Achridae gubernante ad se datis certior fit Callimanum Bulgarorum principem vitam finisse, nonnullorum sententia naturali morbo, aliorum ab adversariis ad hoc clam parato pharmaco extinctum. at hic sive hac sive alia ratione ex hominibus sublatus est. nec rumor a veritate aberat: crebris enim nuntiis id asseverabatur. haec ubi rescisset imperator, iter prosequitur, et Christopolim praeteregressus quam celeriter Philippos attingit, ibidemque cum primoribus suis consilium init, an irrupendum esset in Bulgaros, abripiendumque aliquid quod ab ipsis occupabatur, et an facili negotio posset a nobis Serrarum oppidum expugnari. quidam imperatori adversus Bulgaros bellum dissuadebant, non habere eum militem, cum non ad confligendum sed sua solummodo visitatum venerit, tanto proelio parem. Serrarum arcem primum aggrediendam, cum e planitie emineret, inexpugnabilem esse, nec posse tantillo exercitu circumsepi. tor-

τεύματι οὐκ ἐτί ῥᾶον ἐστίν. ἐλεπόλεις δὲ στήσαι κατ' αὐτοῦ τῶν ἀμυχάνων καθέστηκεν. προσβαλεῖν δὲ καὶ μετὰ πείραν ἀνακρουσθῆναι αἰδῶς μὲν ὑπάρχει τῷ κράτει τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς (φήμη B γὰρ αὐτῆς ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις πάνυ πολλή), καὶ τὸ πρὸς μάχην 5 πυροτροῦναι Βουλγάρους ἐφησυχάζοντας οὐκ ἐτί συμφέρει. ταῦτα συνεβούλευον οἱ τὸν βασιλέα τῆς ἐγχειρήσεως ἀποτρέποντες. ὁ δὲ Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος, ὃν μέγαν δομέστικον ὁ λόγος μοι προῖστόρησε, τὰ ἐναντία μᾶλλον τῷ βασιλεῖ συνεβούλευε. καὶ ἀποπειρᾶσθαι χρὴ τοῦ ἄστεως τῶν Σερρῶν. καὶ εἰ μὲν κρατήσομεν 10 τούτου, κέρδος ἐσχέκαμεν οὐ μικρὸν, καὶ μᾶλλον τὰ τῶν Βουλγάρων ταπεινωθήσονται, καὶ τὴν τῆς ἀγάπης πρεσβείαν εὐχερέστερον δέξαιντο, ἐπεὶ καὶ ἐκποδῶν αὐτῶν ὁ δεσπότης, μέλλει δὲ καὶ ἄλλο βρέφος ἄρξει τῶν Βουλγάρων ὁ ἐκ τῆς Εἰρήνης τῆς τοῦ Ἀγγέλου Θεοδώρου τῷ Ἀσῶν γεννηθεὶς Μιχαήλ. εἰ δὲ μὴ περι- C 15 γενέσθαι ἡμᾶς συμβαίη τοῦ ἄστεως, τί τὸ ζημίαν ἐπάγον τῆ τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆ; λαβόντες γὰρ διάπειραν ἠρεμήσομεν, καὶ πάλιν διαπρεσβεύσομεν πρὸς Βουλγάρους, κἀκεῖνοι ἀσμένως τὴν πρεσβείαν δέξαιντο ὑπὸ βρέφους ἀρχόμενοι, ὃ τὰ πρὸς μάχην οὐκ οἶδεν. ἕκαστος δὲ τὰ τῆς εἰρήνης φιλεῖ, τῆς ἀναπαύσεως στοχαζόμενος. 20 ἔδοξε τῷ βασιλεῖ ἄριστα βεβουλεύσθαι τὸν μέγαν δομέ-

1 στήσαι vulgo 6 ὁ δὲ Παλαιολόγος ὁ μέγας δομέστικος καὶ ἀποπειρᾶσθαι Σερρῶν ἔφη D, omissis καὶ εἰ — Μιχαήλ 9 χρῆ] ἔφη χρῆ? 14 εἰ δὲ καὶ μὴ περιγενοίμεθα, τίς ἡ ζημία; A, omissis λαβόντες — στοχαζόμενος 20 τοῦ δὲ δεξάμενος ὁ βασιλεὺς τὴν βουλὴν εἰς τὰς Σερρας ἀφίκετο. εὗρεν οὖν τὴν μὲν πόλιν διεσπασμένην, τὴν δ' ἀκρόπολιν τετειχισμένην, καὶ φύλακα ἐπ' αὐτῇ Δραγωγῶν τινα. τοὺς Τζουλούκανας οὖν ἀθροίσας ὁ βασιλεὺς κρατήσαι ταύτης ἠρέτισε (ἠρετίσατο?), οἱ τὰ τόξα λαβόντες καὶ σάνδας αὐτοσχεδιάσαντες ὡς ἀσπίδας ἐν οὐ πολλῷ κρατῆσαι ταύτης ἔσχυσαν, καὶ σκυλεύουσι τὰ παρερημένα. ὅσοι δ' ἔσχυσαν τῶν ἐν-

menta in eam ut adigerentur fieri omnino non posse. aggredi vero et arce tentata repelli Romanorum robori ac virtuti, cuius adeo praeclara fama in omnes pervasit, probro esse. Bulgaros quiescentes ad proelia concitare minime conducere. haec regem ab oppugnatione retrahentes adducebant in medium. Palaeologus Andronicus, quem ante magnum domesticum fuisse significavimus, hisce contraria imperatori consulebat. tentandam esse Serarum arcem; ea potitis multum inde utilitatis futurum, rebus Bulgarorum magis ac magis afflictis, qui ista ratione legationem pro pace ineunda expeditus admittent, cum a nullo regantur, et infantis Michaelis ex Irene Angeli Theodori filia Asano suscepti dominationem subituri. quodsi castrum ita ferente fortuna nobis non cesserit, quid inde Romanorum imperio incommodi impendet? rem experti cessabimus, rursumque viros ad Bulgaros legabimus, qui ab infante, ne nomine quidem pugnae conscio, gubernati lubentissime legatis animum advertent, quilibet vero quietis commoda sibi repraesentans pacem exoptat. optime omnium magnum domesticum consuluisse imperatori

στικον, και γοῦν τῆς πρὸς τὰς Σέρρας φεροῦσης, ὡς εἶχεν, ἦψυτο. σχεδὸν δ' ἐκεῖσε γενόμενος ἐπήξατό τε τὰς σκηνὰς καὶ κατ' αὐτῶν

D ἔστρατοπεδεύσατο, οὐκὸν μὲν δι' ἀξιομάχου στρατοῦ (οὐ γὰρ ἠμποῖρει τοσοῦτου τότε, καθὼς εἰρήκαμεν), στρατηγία δὲ καὶ μεθοδούμασιν ἐπειρᾶτο τοῦ ἄστειως. ἐπεὶ δ' αἱ Σέρραι πάλαι μὲν 5 ὑπῆρχε πόλις μεγίστη, ὃ δὲ Βούλγαρος Ἰωάννης μετὰ τῶν λοιπῶν Μακεδονικῶν πόλειων καὶ ταύτην πολιορκήσας κατήρειπεν, ὡς κόμη τότε ἐτύγχανε, τῆς ἀκροπόλεως μόνης περιτειχισμένης καὶ ἠντροπισμένης δέξασθαι πόλεμον, ἧς φύλαξ ἦν ἀνὴρ Βούλγαρος Δραγωτᾶς τὴν κλησιν, ἐς Μελενίκου τὰς οἰκῆσεις ποιούμενος. 10 ἐπεὶ γοῦν ἡ κάτω πόλις Σερρῶν ἀτείχιστος ἦν (λίθοις καὶ γὰρ μόνοις, ἀσβέστου δίχα, καὶ μὴ ἀνηγμένοις εἰς ὕψος τὰ τεθρασμένα τάχα περιεφράγγυτο), τοὺς ἐπὶ μισθῷ τοῖς στρατιώταις δουλεύοντας, οὓς καὶ Τζουλούκωνας ἢ χυδαῖα γλῶττα κατονομά-

P 41 ζει, συναθροίσας ὃ βασιλεὺς κρατῆσαι ταύτης ἠρέθισεν, ἐπεὶ 15 τῶν ἀναγκαίων ἐσπᾶνίζον, οἳ καὶ οἴκοθεν ἐκινουῦντο πρὸς τὸ εὐπορῆσαι τῶν χρειδῶν. ὀρῶντες δὲ καὶ τὴν χώραν ἐπέβητον, τὰ τόξα λαβόντες, ἔτι δὲ καὶ σπάθας, καὶ τινας σανίδας ἔξαντο-σχεδιάσαντες ὡς ἀσπίδας, καὶ ταύτας προβεβλημένοι, τὸ ἀρεῖκδν ἀλαλάξαντες χωροῦσι κατὰ τῆς χώρας αὐτοβοεῖ, καὶ ἐν οὐ πολ- 20 λαῖς ὥραις ἐντὸς ἐγένοντο. σκυλεύουσι γοῦν τὰ παρευρεθέντα. οἱ δὲ γε ἐντὸς, ὅσοι μὴ ἐπεφθάκεισαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀναδραμεῖν, ἐκίται πρὸς τὸν βασιλέα ἐξήεσαν. ἐπεὶ δ' ὃ κρατῶν τοῦ

τός, ἐκίται πρὸς τὸν βασιλέα ἦκον. καὶ ὃ Δραγωτᾶς διαπρεσβένεται πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ χρήματα καὶ ἐσθῆτας δεξάμενος τὸ ἄστυ δέδωκεν. ὑπέσχετο δὲ δοῦναι καὶ Μελενίκου **D** 23 οἰκίται vulgo.

visum est, et ad Serras iter, utut potuit, ingreditur, proximeque accedens tentoriis structis castra metatur, non exercitus viribus fidens, quem exiguum ac pusillum fuisse diximus. hinc militaribus artibus ac insidiis urbem aggreditur. Serrae antiquo aevo civitas maxima, postmodum a Ioanne Bulgaro una cum aliis Macedonicis urbibus obsidione septa soloque aequata, cuius veluti apertus prostabat, arce tantum muris circumsepta, sicque accommodata ut bellum posset excipere. illius custodiae vir Bulgarus Dragotas nomine, Melenici sedem habens, invigilabat. cum ergo Serrarum urbs inferior absque moenibus esset, quippe quae saxis tantum absque calce, nec iis in altitudinem sublatis, in locis murorum quassatis disiectisque cingebatur, mercede conductos militum famulos, quos Tzucalonas vulgus lingua propria nominat, in unum exaggerans imperator ad eam occupandam, cum necessariis destituerentur, quique domo egressi fuerant ut sibi futura usui subministrarent, incitavit. hi cum locum aditu facilem vidissent, acceptis sagittis et ensibus, et nonnullis tabulis in modum scuti ex tempore, quibus corpus defenderent, detornatis, classicum concinientes in urbem ipso clamore irrumpunt, et non post multas horas introeunt, obvia quaeque rapiunt. ex civibus, quicumque in arcem non convolarunt, supplices ad imperatorem

ἄστεος Δραγωτῆς τὴν κάτω χώραν εἶδεν ἄλοῦσαν, ἀνὴρ Βούλγα- B
ρος καὶ ἤκιστα πεπαιδευμένος ἄστη χρονίως διαφυλάττειν, μαθῶν
δὲ καὶ τὸν τοῦ δεσπότου αὐτοῦ θάνατον, τύχη ἀγαθῇ οὐ διὰ μα-
κροῦ καρτερήσας διαπρεσβέεται πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ τὸ μὲν
5 ἄστει εὐθὺς τὴν βασιλείᾳ ἐφῆμιζεν· ἄλουργόν οὖν χλαῖναν ὁ Δρα-
γωτῆς χρυσίῳ συννυφασμένην ἐνεδέδυτο, καὶ στατήρων πλήθος
χρυσῶν ἐδέδεκτο. ὑποσχέσεις γοῦν ὑπὲρ τοῦ Μελενικοῦ μάλα
λαμπρὰς πρὸς τὸν βασιλέα ἐπεποίητο, ὑπεράγαν ἀληθεῖς.

44. Πάντα γοῦν ταῦτα πρὸς τοῦ βασιλέως λαβὼν ὁ Δρα-
10 γωτῆς, καὶ ὡς δέλιον ὑποβεβλημένος, ἀπῆει. ἐπεὶ δὲ φθῆσοι C
ἐς Μελένικον, πάντα προὔπτα τοῖς ἐποίκοις ποιῆται, καὶ σφᾶς
αὐτοὺς διεγείρει προδοῦναι τὸ ἄστυ τῷ βασιλεῖ, ἐν τῷ φανεροῦ
μὲν οὐ ταῦτα λέγων, κρύφα δὲ τοῖς πλείστοις περὶ τούτου κοινο-
λογούμενος. ἐπεὶ δὲ ὁ τὴν ἡγεμονίαν διέπων τοῦ ἄστεως ὁ Λιτο-
15 βόης Νικόλαος κατάνοσος ἦν καὶ τῇ κλίνῃ ταῖς τῶν ποδῶν ἀλγη-
δόσι προσπεπατυλευμένος, ἐλευθέρως εἶχον οἱ πάντες διαπρατ-
τεσθαι σφίσι τὰ βουλητά. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ Μαγκλαβίτης Νικόλαος
εἷς ἦν τῶν ἐπιφανεστέρων ἐν τοῖς τοῦ Μελενικοῦ οἰκίτορσιν, ἀνὴρ
δραστήριος καὶ δεινὸς καιρिकाῖς περιπετεῖαις συμμεταβάλλεσθαι,
20 τὰ τοῦ Δραγωτῆ φωρούσας καὶ γνοὺς ὡς δυνηθεῖη ἂν τὰ ὑπεσχη- D

9 Huius capitis loco haec habet D: καὶ εὐρῶν τὸν μὲν τοῦ ἄστεως
ἔφορον Λιτόβοον κινήσῃ, τὸν δὲ Μαγκλαβίτην Νικόλαον * * * * *
ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἐσηνοῦτο περὶ τὴν Βαλαβίσταν τόπον, καὶ οἱ
Μελενικῶται ἀφικόμενοι τὸ ἄστυ τούτῳ παρέσχον. ἐκράτησε δὲ ὁ
βασιλεὺς καὶ Στενιμάχον καὶ Τζεκαίνης καὶ τῶν τῆς Ροδόπης πο-
λιχνίων καὶ καμοπόλεων, καὶ ὄρον τὸν Εὐρὸν πεποίητο. κατέσχε δὲ
καὶ ἐκ τῶν πρὸς Βορρᾶν Στούμπιόν τε καὶ Χυττοβὸν καὶ Βελεβού-
σδιον Σκόπια τε καὶ Βελεσσόν καὶ τὰ μέχρι Πριλάπον καὶ Πελαγο-
νίας χωρία, Νευστάπολιν τε καὶ Πρόσανον, καὶ σπονδάς τε ἐκ Βουλ-
γάρων δεξάμενος, ὡς μέχρι τούτων στή, ἀνέσχεν.

egrediuntur. arcis praefectus Dragotas, homo Bulgarus, et per multum
tempus ad tuendas ac defendendas arces plane ineptus, ubi audiit inferiorem
urbem captam nec non domini sui obitum, ita favente fortuna, non diu susti-
nens, imperatori de arce dedenda significat, et sic arx illico imperatorem
recognovit. Dragotas purpurea chlaena auro contexta amicitur, et staterum
aureorum vim non contemnendam accipit. proin magnificas admodum maxi-
meque veras de Melenico promissiones imperatori fecit.

44. His omnibus ab imperatore Dragotas acceptis, et quasi esca aliis
expositus, discessit, atque Melenicum veniens omnia ad accolae refert, eos-
que ut imperatori se dedant, non haec in aperto edisserens sed clam cum
plurimis sermonem communicans, adhortatur. cum autem, qui oppidum gu-
bernabat, Nicolaus Litoboës aegrotus lecto pedum doloribus teneretur, libere
omnes arbitrato suo res quas ipsi vellent agebant. inter hos Nicolaus Man-
clavites ex nobilioribus unus Melenici incolis, vir audax et pro re nata, uti
tempus daret, varie se effingendi sagax ac perspicax, quae a Dragota molie-

μένα τῷ βασιλεῖ διαπράξασθαι, τοῦ πλήθους τὸ πλεῖον ὑπαγα-
 γών, τοῦ κρύφα λέγειν ἀποστάς ἐς τὸ φανερόν τοῖς πᾶσιν ὑπέθετο
 τὰ συνοίοντα, εἰρηκῶς ὡς ἡμῖν μὲν ἐγένετο προσταλαμπωρῆσαι
 τῇ τοῦ παιδὸς τοῦ Καλλιμάνου ἀρχῇ, καὶ ἦν πρὸς ἐλπίδος ἀν-
 δρωθῆναι τε τοῦτον καὶ πρὸς αὐτοῦ τὰς ἀμοιβὰς τῆς κακοπα- 5
 θείας ἀντιλαβεῖν εἰς ἡλικίαν ἐλθόντος, ὅτε διακρῖναι δύναίτο ἄν
 τις ἀπὸ φαύλου ἀνδρα καλόν. ἐπεὶ δὲ τούτου κακούργου τύχη
 ἡμάρτομεν, πρόκειται δὲ ἡμῖν βρεφύλλιον ἄλλο εἰς τὴν τῶν Βουλ-
 γάρων ἀρχήν, παντὸς ἄν ἀνοηταίνοντος χεῖρους φανεῖμεν, εἰ
 πάλιν πρὸς δυσπραγίας ἄλλας ἐπιδοίημεν αὐτούς, ἀδέσποτοι τὸν 10
 πάντα βίον διατελεῖν αἰρούμενοι, ὑφ' οὗ πολλά τε καὶ μείζω τὰ
 δεῖνὰ φέεται. ἀλλ' ἐπεὶ ὁ βασιλεὺς ἡμῖν ὁ τῶν Ῥωμαίων προσήγ-
 P 42 γισεν, δεῖ αὐτῷ ἑαυτοὺς ἐγχειρίσασθαι, δεσπότη πιστῶ καὶ εἰδότη
 ἀνδρα ἠδὲ κακὸν ἠδὲ καὶ ἐσθλόν, καὶ δίκαιον ἐν ἡμῖν ἐκπαλαί
 σχόντι. ὅ τε γὰρ ἡμέτερος χῶρος τῇ τῶν Ῥωμαίων προσήκει 15
 ἀρχῇ· πλεονεκτικώτερον γὰρ οἱ Βούλγαροι τοῖς πράγμασι χρησά-
 μενοι καὶ τοῦ Μελενίκου γεγένηται ἐγκρατεῖς, ἡμεῖς δὲ πάντες
 ἐκ Φιλιπποπόλεως ὀρμώμεθα, καθαροὶ τὸ γένος Ῥωμαῖοι. ἄλ-
 λως τε καὶ ὁ τῶν Ῥωμαίων βασιλεὺς ἀληθῶς καὶ ἐν ἡμῖν δικαιοῦ-
 ται, καὶ εἰ Βουλγάρους προσήκοιμεν· ὁ γὰρ υἱὸς τούτου καὶ βα- 20
 σιλεὺς Θεόδωρος τῷ βασιλεῖ τῶν Βουλγάρων τῷ Ἀσάν κεκήδευτο,
 B καὶ νῦν ἡ τοῦ βασιλείως τοῦ Ἀσάν θυγάτηρ ἡ σύζυγος τοῦ τοιού-
 του βασιλέως δέσποινα παρὰ Ῥωμαίοις καὶ ἔστι καὶ ὀνομάζεται.

14 ἠδὲ κακὸν] ἡμὲν κακὸν?

bantur deprehensis, ac cognito se posse imperatori promissa perficere, si multitudinis potiore partem in sententiam suam traxisset, ab occultis colloquiis sese retrahens palam omnibus utilia edixit, "pueri Callimani" inquit "principatu iniqua perpassi sumus, ea tamen spe, nos, si puer in virum evasisset, tantae tolerantiae praemia recepturos, postquam ille aetatem illam, quae virum probum a malo discernere potest, attigisset. sed cum id adversa fortuna amiserimus, et infantulus alius ad regendos Bulgaros praeponatur, omni stulto stultiores essemus, si aliis rursus infortunis nosmetipsos dederimus, tanquam qui in omne aevum absque principe, re omnium perniciosissima, vivere vellemus. sed quando Romanorum imperator ad nos accessit, nos illi fido domino et virum probum ac malum optime cognoscenti tradere debemus. ipse ius ab antiquo in nos obtinet, locus siquidem hic noster imperii Romani est. Bulgari vero alienis avaritia raptis Melenicum quoque occuparunt, nos omnes ex Philippopoli orti primordia quoque generis liquido ducimus ex Romanis. quinimmo et Romanorum imperator, licet Bulgari essemus, ius tamen in nos habet; filius quippe illius et imperator Theodorus cum Asano Bulgarorum principe affinitate coniungitur, et nunc regis Asani filia domina a Romanis nuncupatur et est. his itaque omnibus verba lucu-

τούτων οὖν ἀπάντων χάριν τὰ πολλὰ τῶν λεγομένων καταλιπόντας
 ἐπ' αὐτὸν χρῆν ἔναι καὶ τοὺς ἀρχένας ὑποκλῖναι τῷ τῆς δουλείας
 ζυγῷ· χρηστός γὰρ ὁ ζυγὸς τῶν φρονίμων βασιλέων καὶ γηραιῶν,
 καὶ πολλῷ κουφότερος τῶν ἔτι διατελούντων ἐν μείραξι.” ταῦτ'
 5 εἰρηκῶς πέπεικε πάντας ἀμογητὶ καὶ πολλῶν ἄτερ πραγμάτων γε-
 νέσθαι τοῦ βασιλέως. καὶ δὴ πρέσβεις τινὰς τῶν συνεποίκων
 στείλαντες, τάχα μὲν κρύφα, μᾶλλον δὲ γνωσκομένους τοῖς πλείοσι,
 συμβάσεις μετὰ τοῦ βασιλέως πεποίηται. χρυσόβουλλος γοῦν C
 τῷ βασιλεῖ τῶν ἡττημένων σφίσι περιληπτικὸς γεγενημένος καὶ δε-
 10 δομένος τοῖς πρέσβεσι τοῖς τοῦ Μελενίκου ἀποσταλῆναι προσετε-
 τάχει οἰκῆτορσι. καὶ οἱ μετ' οὐ πολὺ ὁμοθυμαδὸν πάντες συνει-
 λεγμένοι, ὅσοι τε τῶν προυχόντων, ὅσοι τῶν ἐν στρατείᾳ κατειλε-
 γμένων καὶ ὅσοι κρείττους ἄλλοι τῶν οἰκητόρων, πρὸς τὸν βασι-
 λέα ἀφίκοντο, σκηνοῦμενον περὶ τόπον Λαβίσδαν οὕτω πως ὄνο-
 15 μαζόμενον, ἄνδρες εὐστατεῖς τε καὶ ἔντιμοι κακ' ἰσθμῆς θείας αἰ-
 δοῦς καὶ τιμῆς ἄξιοι, ὑπὲρ πεντακοσίους τρηχάνοντες· οὗς αὐτὸς
 εἰρήκειν ἰδὼν “ποία ὄπλομαχία ἡμῖν αὐτοὺς παρεστήσατο; ἢ πό- D
 σαι φάλαγγες ἰπέων τῶν τοσοῦτων περιεγένοντο; ἀλλ' ἐν τῷ
 κρείττονι ῥᾶστα καὶ τὰ μικροῦ δεῖν ἀνεπιχείρητα. κἀντεῦθεν
 20 δῆλον ὡς ἀληθές ἐστι τὸ τῷ ἀποστόλῳ Παύλῳ εἰρημένον, οὐ τοῦ
 τρέχοντος οὐδὲ τοῦ διώκοντος, ἀλλὰ τοῦ εὐδοκοῦντος θεοῦ.” τῷ
 τοι καὶ τὸν στρατηγὸν οὐ δεῖ πάμπαν ἐπαινεῖν οὔτε μὴν ψέγειν.
 πολλὰ γάρ τινες διαγωνισάμενοι σπονδαίως τε καὶ συντόνως, δρα-
 στικώτερον τοῖς παροῦσι χρησάμενοι, μικρὸν ἢ οὐδὲν κατορθώ-

10 προπεφθάρκει?

lenta in pauca conferentes ad eum recurrere debemus, colla illi nostra servi-
 tute constituta addicere. sapientum namque regum ac senum iugum suave
 est, multoque levius quam infantium.” his sine ullo labore ac molestia omni-
 bus suasit ut imperatoris partes sequerentur. quare ex civibus nonnullos
 clam quidem, ut videre erat, sed plurimis tamen cognitis legant, et in foedus
 cum imperatore coeunt. et bulla aurea, qua res gestae describebantur,
 per eosdem legatos imperatoris iussu ad Melenicum defertur cives, qui una
 omnes simul, sive ex primoribus sive militiae ascriptis sive celebrioribus sive
 etiam habitatoribus, in unum conspirantes ad imperatorem apud Labisdam
 (locum sic appellant) commorantem viri compti ac nobiles et ex solo aspectu
 venerandi ac honoribus digni supra quingentos festinant. ut ipse eos vidi ita
 locutus sum. “quacnam nobis armorum fulgura viros subegit, aut quot equi-
 tum phalanges tot devicerunt? sed melioris praesidio facillime et quae vix
 unquam vinci poterant debellantur. hinc verissimum est Pauli apostoli di-
 ctum, non esse currentis neque persequentis, sed illius cui deus beneplacito
 suo concesserit.” propterea duces exercituum neque laudandi neque vitupe-
 randi sunt. multi namque diligenter ac prudenter certantes, dum animosius

σαντο, ἔνιοι δὲ καὶ ἐσφάλοντο πλεῖστα. ἕτεροι δὲ δεξιᾶς ἡθμοιο-
 ρηκότες τύχης, ἀμελετήτως ἐπὶ τὰ ἔργα χωροῦντες μεγάλων τρο-
 παίων γεγόνασιν αὐτορρογοί, οἷόν τι ξυνέβη τῷ τότε καὶ τῷ βασι-
 λεῖ Ἰωάννῃ. πολλῶν γὰρ ἄστειν καὶ χώρων πολλῶν ἐγεγόνει
 δεσπότης ἐν ἀκυρεῖ, μὴ τινος πολέμου γεγενημένου, μηδὲ τινος 5
 πεσόντος ἐν μάχῃ, μηδὲ χυθέντος αἵματος, μηδὲ ἕξιφους κατορ-
 χησαμένου σώματος, ἀλλ' ἡμέρωσ καὶ γαληνῶσ ὥσπερ τινὸς κλή-
 ρου πατρόθεν τούτῳ προσήκοντος ἀνιδρωτὶ τῶν τοιοῦτων ἀπάν-
 P 43 των κατήρξε. **Σ**τενίμαχος γὰρ καὶ Τζέπαϊνα, καὶ ὅσα ἦν τῷ τῆς
 Ῥοδόπης ὄρει παρακείμενα πολίχνιά τε καὶ κωμοπόλεις, ὑπόφορα 10
 τούτῳ γεγένηται, καὶ ὄρος αὐτῷ τε καὶ τοῖς Βουλγάροις Ἐβρος
 ἦν ποταμὸς. ἐκ δὲ τοῦ πρὸς Βορρῶν μέρους Στούμπιον τε καὶ
 Χοτοβὸς ὄχυρά ἄττα φρούρια καὶ χώρος ὁ Βελεβονδίου ὑπὸ τὸν
 βασιλεία ἦν, Σκοπιῶ τε καὶ Βελεσὸς καὶ μέχρι Πριλάπου καὶ τῶν
 Πελαγονίας χωρίων, Νευστάπολις τε καὶ Πρόσακος, τὰ πάντα 15
 ἐπῆρξε τῷ βασιλεῖ ὑποχείρια. καὶ σπονδαὶ ἐπὶ τούτοις τῶν Βουλ-
 B γάρων τῷ βασιλεῖ ἐγεγόνεισαν, τοῖς τοιοῦτοις καὶ μόνοις ἀρκεί-
 σθαι τοῦτον καὶ μὴ περαιτέρω κατεπεμβαίνειν. καὶ ταῦτα μὲν
 οὕτως ἔσχε τὸν τρόπον, ἐγὼ δὲ αὐτὸς ἐν τοῖς ἐπιστολιμαίοις τῶν
 λόγων ὑποῦρογόν, ἐκάστῳ τῶν ἀλισκομένων ἄστειν τε καὶ χωρίων 20
 καὶ γράφῃν ἐγχαράττων βασιλικήν· ἔθος γὰρ τοῦτο παλαιὸν τοῖς
 βασιλεῦσι Ῥωμαίων, δῆλα τοῖς μακρόθεν διὰ γραμμάτων ποιεῖν
 τὰ σφῶν αὐτῶν κατορθώματα καὶ πρὸς ἡδονὴν ἐπεγείρειν, ἧς δὴ
 καὶ οὗτοι διὰ τῶν ἔργων μεταλαγχάνουσιν.

2 περὶ vulgo.

rem peragunt, parum aut nihil profecerunt, plerique etiam operam et oleum
 ut plurimum perdididerunt: alii secunda freti fortuna segniter se in rebus agen-
 dis occupantes, ingentia tropaea consecuti sunt, uti tunc imperatori Iohanni
 accidit, qui nulla mora multarum urbium multorumque oppidorum absque
 ullo proelio, absque ullius caede, sine effusione sanguinis, sine gladii in cor-
 pus humanum saevitia, sed placite ac quiete et sine sudore, ac si in heredita-
 tatem paternam immitteretur, dominationem adeptus est. Stenimachus enim
 et Tzepaena, et quotquot Rhodopes monti oppidula cuiusque adiacent, tri-
 butaria habuit, et imperatoris ac Bulgarorum fines Hebrus fluvius terminavit.
 in Boreali plaga Stumpium, Chotobos, castra munitione valida, et Belebudii
 locus imperatori cesserant, nec non Scopia et Belesus caeteraque usque Pri-
 lapum et Pelagonios agros; item Neustapolis et Prosacus sese subiecerant.
 et super his Bulgarorum rex et imperator sic convenerant, ut imperator sci-
 licet his et solis contentus nihil ulterius attentaret, et haec quidem ita per-
 acta sunt. ipse in scribendis epistolis operam navabam, singulis urbibus ac
 oppidis captis scribens et imperatorium sigillum imprimens. namque id moris
 erat Romanorum imperatoribus per literas longe distantibus egregie a se ge-
 sta significare, voluptatemque illis, quam ipsi experirentur, conciliare.

45. Ἐπεὶ γοῦν οὕτω ταῦτα διεπράχθη τῷ βασιλεῖ, πολλῆς μὲν ἡδονῆς αἷτια τούτῳ γεγενῆμενα, οὐχ ἤττον δὲ καὶ πᾶσι C
 Ῥωμαίοις αὔξησιν τινα κατιδοῦσι τοῦ κράτους καὶ πλατυσμὸν τῆς
 ἀρχῆς, ἣν μὲν πρὸς βουλήσεως τῷ βασιλεῖ μνήσασθαι νόστου καὶ
 5 πρὸς τὴν ἔω ἐπανάξῃσαι (καὶ γὰρ καὶ ὁ καιρὸς τοῦτο ἤπηται·
 μὴν γὰρ παρερρήη Ὀκτώβριος, καὶ περὶ που τὰ μέσα τούτου
 διήρχετο ὁ Νοέμβριος), ἀλλὰ τις λόγος χρηστός καὶ πάνυ ἀφέ-
 λιμος ἐνεπόδιζε τὴν ὁρμὴν. ἡ γὰρ Θεσσαλονίκη, καθάπερ προΐ-
 στορήσαμεν, τὸν τοῦ Θεοδώρου υἱὸν τὸν Δημητρίον ἐγνωρίζε τε
 10 δεσπότην καὶ κατινώμαζε· δεσπότης γὰρ ἦν καὶ πρὸς τοῦ βασι-
 λέως τετιμημένος. ἐπεὶ δ', ὡς προπεφθάκαμεν περὶ τούτου ξρεῖν,
 ἀτάσθαλον ἦν τὸ μειράκιον καὶ παιδιαῖς ἐνσχολάζειν προσήκον D
 καὶ μειρακίων ἀθύρμασι, μήτι γε ἀνδρῶν προΐστασθαι συνετῶν
 καὶ πολιτείας κατέρχειν καὶ νομίμως ἐπιστατεῖν, ἐπιβουλήν κατ'
 15 αὐτοῦ τινὲς ἐξορτύνουσιν, ὧν οἱ ὀνομαστοὶ τε καὶ γνωρῖμοι Σπαρ-
 τηνὸς ἦσαν καὶ Καμπανὸς ὁ Ἰατρόπουλός τε καὶ ὁ Κουτζουλάτος,
 οἱ δὲ τῶν ἐπισήμων ὁ τε Μιχαὴλ ὁ Λάσκαρις καὶ ὁ Τζυρίθων,

1 Ἐπεὶ — p. 88, 20 χωρεῖ] haec ita contrahit D: ἔνετο δὲ τῷ βασιλεῖ
 ἀγγελία ὡς ἐπιβουλήν τινες τῶν Θεσσαλῶν κατὰ τοῦ δεσπότητος Δη-
 μητρίου Ἰστώσιν, ὧν οἱ ὀνομαστοὶ Σπαρτηνὸς ἦσαν καὶ Καμπανὸς
 Ἰατρόπουλός τε καὶ ὁ Κουτζουλάτος, οἱ δὲ τῶν ἐπισήμων Μιχαὴλ ὁ
 Λάσκαρις καὶ ὁ Τζυρίθων. Ἐνα γοῦν τούτων τὸν Καμπανὸν εἰς τὸν
 βασιλείᾳ ἐπέμψαν, καὶ ὁ βασιλεὺς τὰ κατὰ σκοπὸν τούτους ἐπεπρά-
 χει δι' ἐγγράφου χρυσοβουλλίου, καὶ ἀπάρας Μελενίκου περὶ Θεσ-
 σαλονίῃν ἐφέρετο, πρέσβεις πρὸς Δημητρίου πέμψας, ὡς ἂν κατὰ
 τὰς αὐτοῦ ὑποθήκας ἀφίκοιτο εἰς αὐτόν. ὁ δὲ (οὐδὲ γὰρ εἶχε
 νοεῖν) οἴκου κατέμεινεν ἐν τῶν συμβούλων πεισθεῖς. ἔννεβη δὲ τι
 ὄπερ ὡς ἡδυσμά τι παραστήσω. τὸν Καμπανὸν (εἰς δ' οὕτως τῶν
 συνιστόρων τοῦ δόλου) ἀπήγγειλάν τινες κατὰ Δημητρίου φρονεῖν,
 καὶ ὅς παρεῖτη τῷ Δημητρίῳ καὶ ἀπηλέγχετο καὶ ἦν πρὸς τῇ τοι-
 αύτῃ ἐξετάσει. ὁ γοῦν Σπαρτηνὸς συμμύστης ὧν τούτῳ τάχος
 ἐκείσε φέρεται, καὶ "τί" φησι "περὶ τοῦδε τοῦ ἀλιτηρίου κατηγο-
 ροῦσι τινες, δεσποτα; ὅς εἰ ἀλῶ τοιοῦτος, πολλῶν θανάτων κρι-

45. Cum itaque haec ab imperatore sic essent peracta, quibus magnam
 ille laetitiam nec minorem Romani omnes conceperant, tanquam qui inde
 magnum et imperio progressum et amplitudinem virium auspicarentur, de
 reditu et in Orientem abitione cogitari coeptum est: tempus enim id prae-
 stolabatur, cum October effluxisset et medius iam November excurreret.
 verum rumor nescio quis probus et apprime utilis impetum cohibebat. The-
 ssalonica enim, ut supra narravimus, Theodori filium Demetrium despotam
 agnoscebat cognominabatque, cum eo honore ab imperatore insigniretur.
 sed cum, ut ante diximus, puer sceleribus illaquearetur, rebusque ludicris
 puerorumque nugamentis, non virorum prudentium colloquiis nec iustae rei
 publicae administrationi ac regimini incumberet, insidiis a nonnullis appeti-
 tur, quorum praecipui et notiores fuere Spartenus, Campanus, Iatropulus,
 Cutzulatus, insigniores Michael Lascaris et Tzyritho magni chartularii di-

ὄν καὶ μέγαν χαρτουλάριον ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης τετίμηκεν. ἄλλοι δὲ οἱ τοῦ σκέμματος κοινωνοὶ οὕτω δῆλοι ὡς αὐτοὶ σφίσι τοῦ πράγματος σὺν τῷ πλήθει γέγονασιν, ἀλλ' ἔμειναν ἀκατάγνωστοι τοῖς πλείοσιν. ἓνα γοῦν τούτων τῶν εἰρημένων τὸν Καμπανὸν οἱ πάντες συσκευασάμενοι εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην ἐπέμπουσιν 5 πραγματείας μὲν προφάσεως χάριν, τῇ δὲ ἀληθείᾳ κοινοῦ χρυσοβούλλον ἐπενυμοιοῖσθαι, τῶν ἀνέκαθεν προσαρμοσάντων Θεσσαλονίκη ἐθίμων τε καὶ δικαίων περιεκτικοῦ καὶ τῆς σφῶν ἐλευθερίας P 44 παρεκτικοῦ. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς πάντα τε τούτοις κατὰ σκοπὸν ἐπεπράχει, καὶ δωρεῶν ὑποσχέσεις τοῖς ὑπηρετήσουσι τῇ πράξει 10 καὶ ἐγγράφους τίθησι. ταῦτα δὲ ἐς τὸ ἀσφαλὲς οικονομήσας ὁ βασιλεὺς ἀπύρας τῶν Μελενίκου χωρίων περὶ τὴν Θεσσαλονικίην ἐφέρετο, πρότερον ἔξαποστείλας πρέσβεις ἐς τὸν Δημήτριον, ὡς ἂν κατὰ τὰς αὐτοῦ ὑποθήκας ἀφίκοιτο εἰς αὐτὸν καὶ ἀφοσιώσοι τὸ ὄφλημα· οὕτω γὰρ συνέθετο καὶ κατώμοσεν. ὁ δὲ (οὐδὲ γὰρ 15 εἶχε νοεῖν οἰκοθεῖν) τοῖς ἐπιβούλοις συμβούλοις χρώμενος οἴκοι B καταμένειν ἐπειθετο· σκενωρίαν γὰρ ἔφασκον εἶναι κατ' αὐτοῦ

θείη ἂν ἄξιος." καὶ ὁ Δημήτριος (ἐθάρρει γὰρ μάλα τούτῳ ὡς πιστῷ) "προδότην τοῦτόν φασιν εἶναι, Σπαρτηνέ." ὁ δὲ παίει τὸν Καμπανὸν λαβόμενος τούτου τῆς γένου. "ἐγὼ" φησὶν "αὐτὸν ἐν τοῖς οἴκοι ἀπαγαγών, δέσποτα, ἔτασμοῖς ἐκπιέσας πάντα τοῦτον καταναγκάσω ἐκφορα ποιῆσαι." ταῦτ' εἶπε, καὶ ὡς εἶχε τάχους ἐς τὴν οἰκίαν ἀπήει. τὸν μὲν οὖν Καμπανὸν τὸ ἀπὸ τοῦδε κλίην εἶχεν, ἀσπὸν δὲ διαφυσήσας ὁ Σπαρτηνὸς καὶ δεσμεύσας καὶ ἐπαιωρήσας ἔτυπεν ὡς Καμπανόν, ἀποκαλύψαι δῆθεν τὰ κρύφα. ἀσπὸς δὲ ἦν, οὗ Καμπανὸς ὁ τυπτόμενος. εἶτα ἀφίκοιτο ὡς εἶχε ποδῶν ὁ Σπαρτηνὸς πρὸς Δημήτριον, καὶ οἱ φησὶν "ὄρρω σε πιστώσω τὸ πρᾶγμα, μὰ τὸν σὸν καὶ ἡμῶν ἀπάντων Δημήτριον, τὸν κηδεμόνα Θεσσαλονικίης καὶ πολιοῦχον. τοιοῦτός ἐστιν ὁ Καμπανὸς ὁποῖος ὁ Σπαρτηνός, καὶ οὕτως διάκειται περὶ σὲ καθὰ καὶ ὁ Σπαρτηνός, ὃν ἀνθρώπων ἀπάντων πλεόν σε φιλοῦντα ἐπέγνωνας." ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπὶ Θεσσαλονικίης χωρεῖ. 2 σνάμματος vulgo 8 περιεκτικὸν et παρεκτικὸν vulgo.

gnitate ab imperatore condecoratus; reliquos conspirationis socios nondum novimus: ita una cum multitudine coëtere, ut inauditi ignotique pluribus remanserint. unum ex his Campanum insidiarum instructissimum ad imperatorem Iohannem ablegant, quasi ille negotiationis causa proficisceretur, re vera tamen ut bullam auream impetraret, qua antiqua Thessalonicensium iura ac privilegia comprobarentur et libertas civibus assereretur. imperator in vota eorum concedens pro sententia omnia exequitur: munere etiam inter consilii adiutores distribuendorum promissionibus rem sollicitat, et scripto se obligat. his ita tuto dispositis Melenico egrediens Thessalonicam contendeat, prius ad Demetrium viris delegatis, ut ille, si pacta servare vellet, ad se proficisceretur et debitum exsolveret. sic enim ille convenerat, iureque se iurando obstrinxerat. ille (neque enim ex se aliquid sapere poterat) insidiatoribus pro consiliariis usus domi mansit: vocationem etenim imperatoris

τὴν τοῦ βασιλέως μετάκλησιν, κοῦφος δὲ ὢν οὗτος τὰς φρένας τοῖς αὐτῶν λόγοις συνεφέρετο, ὅποι καὶ νεύοιεν. ξυνέβη δὲ καὶ τούτοις ὑπὲρ ὡς ἠδυσμά τι παραθήσω τοῖς λόγοις. τὸν Καμπανὸν (ἓνα καὶ τούτον τῶν συνιστόρων τοῦ δόλου προεῖπομεν εἶναι) 5 τὰ οὐχ ὑπὲρ Δημητρίου φρονοῦντα ἀπήγγειλάν τινες, ἔπει καὶ ἐκ βασιλέως ἐπανεῖξεν. καὶ ὃς παρέστη τῷ Δημητρίῳ, καὶ κατηγορεῖτο πρὸς τῶν ἀληθῆ κατ' αὐτοῦ φασκόντων, ὡς ῥαδιουργεῖ κρύφει καὶ ἀποπειρᾶται τοῦ λαοῦ καὶ γραφαὶ πρὸς αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ πέμπονται καὶ λόγοι μυστηριώδεις διαμηνύονται. καὶ ἦν C 10 πρὸς τῇ τοιαύτῃ ἔξετάσει ὁ Καμπανός. ὁ γοῦν Σπαρτηνὸς συμμύστης ὢν τῶν πραττομένων περὶ τῶν τοιούτων μεμαθηκὸς τάχος ἐκῆσε φέρεται, καὶ ὡς εἶχεν ἄσθματος καὶ σπουδῆς, "τί" φησί "περὶ τοῦδε τοῦ ἀλιτηρίου κατηγοροῦσί τινες, δέσποτα, ὃς εἰ ἀλώῃ τοιοῦτος, πολλῶν θανάτων κριθεῖη ἢ ἄξιος;" καὶ ὁ 15 Δημήτριος (ἐθάρρει γὰρ μάλα τούτῳ ὡς πιστῷ, καὶ πάντῳ τοῦτον δυσνοούτατον κατὰ τὸν κωμικόν, εἰ καὶ μὴ κλεπτίστατον, ἤγειτο) "προδότην τοῦτον, Σπαρτηνέ, φασὶν εἶναι οἱ τοῦτον διώκοντες." ὁ δὲ παῖει τὸν Καμπανὸν κατὰ τῆς σιαγόνος τῷ καρπῷ, D σφόδρα χρησάμενος τῇ βολῇ, καὶ λαβόμενος τούτου τῆς γέννος 20 "ἐγώ" φησὶν "αὐτὸν ἐν τοῖς οἴκοι ἀπαγαγών, δέσποτα, ἐτασμοῖς ἐκπνεύσας τὸ πρῶτον, πάντα τοῦτον καταναγκάσω ἔκφορα ποιῆσαι τὰ κρύβδην τούτοις ῥαδιουργούμενα." ταῦτ' εἶπε, καὶ ὡς εἶχε τάχους ἐς τὴν οἰκίαν ἀπῆει. τὸν μὲν οὖν Καμπανὸν τὸ ἀπὸ τοῦδε

16 εὐνούστατον?

in eum fraudulenta esse consilia affirmabant. qui cum ineptus esset nec animi compos, eorum sermonibus, quocumque illum traxissent, agebatur. accidit etiam quod condimenti loco orationi meae interponam. Campanum, unum ex conspirantibus, ut supra diximus, non a Demetrio sed ab adversario stare, cum ex imperatore rediisset, non nemo renuntiavit. iudicio penes Demetrium sistitur, et accusatur ab iis qui vera referebant, eum clam in principem machinari seducereque populum; literas ad imperatorem scriptitare, quibus arcana imperii revelaret. et simili quaestioni Campanus supponebatur. Spartenus machinationis consors, ubi id rescivisset, quam citissime eo advolat, et utut potuit, anhelans "cuius causa" inquit, "despota, scelestus iste in ius rapitur, qui si similibus criminum convincatur, ne ille et iure merito multis mortibus condemnabitur." et Demetrius illi tanquam fidei spectatae viro confidens, cum eum sibi amicissimum, etsi non furacissimum, ut Comici verbis utar, existimaret, "qui hunc accusant, proditorem esse, Spartane, fatentur." ipse pugno, eoque vehementissimo, Campani maxillam contundit, arreptaque illius barba "ego" inquit, "despota, domum conductum tormentis primum adhibitis, quaecumque ipse sive consilii occulte pertentarent, cogam confiteri." dixit, et qua potuit celeritate domum abiit. Campanus itaque ex illo in lecto pulcherrimo ac magnifico stragulo inter plu-

κλίνη εἶχε καὶ στιβάς ὑψηλὴ πρὸς ἀνάπαισιν καὶ τὰ ἐξ τροφῆν μᾶλλον ἐφευρημένα, οἷς καὶ μᾶλλον χαίρουσιν ἄνθρωποι οἱ τοιαῦτα μεμελετηκότες διαπρόττεσθαι πράγματα. ὡς δὲ καὶ τινες ἔφασαν, ἀσκὸν διαφορήσας ὁ Σπαρτηνὸς καὶ πληρώσας τοῦ πνεύματος, εἶτα καὶ δεσμεύσας ὡς ἐντὸς ἕβαν ἐνυπελήφθαι πνεῦμα 5 μὴ τινοσ οὔσης τούτῳ τῆς ἐκροῆς, ἀπαιωρήσας ἔτυπτε ῥάβδοις τάχα τὸν Καμπανὸν ἐτάζων ἀποκαλύψαι τὰ κρύφια. ἀσκὸς δὲ ἦν, οὗ Καμπανός, ὁ τυπτόμενος. ἐπεὶ δὲ ἡ ἀρκοῦσα ὥρα παρήει,

P 45 καὶ ἄξιον ἔτασμον δεδνημένην ποιήσασθαι καὶ ἔκπυστον θεῖναι καὶ τὸ ἐν μυχοῖς βαθυτάτοις ἐγκείμενον ἀρρητον, ὡς εἶχε ποδῶν 10 ὁ Σπαρτηνὸς ἀφίκετο πρὸς τὸν Δημήτριον, καὶ οἱ φησι “δέσποτα, ὄρκω σε πιστώσω τὸ πρᾶγμα. μὰ τὸν σὸν καὶ ἡμῶν ἀπάντων Δημήτριον, τὸν κηδεμόνα τῆς Θεσσαλονίκης καὶ πολιοῦχον” (οὗτος δὲ ὁ ὄρκος παρὰ Θεσσαλονικεῦσι πλέον τῶν ἄλλων ὄρκων ἰσχύει), “τοιοῦτός ἐστιν ὁ Καμπανὸς ὁποῖός ἐστιν ὁ Σπαρτηνός, 15 καὶ οὕτως διάκειται περὶ σὲ καθάπερ δὴ καὶ ὁ Σπαρτηνός, ὃν ἀνθρώπων ἀπάντων πλέον σε φιλοῦντα ἐπέγνωκας.” οὕτως ὁ

B Σπαρτηνὸς τὴν μέλλουσαν φωραθῆναι ῥαδιοργάναν οἰκονομικῶς διασκέδασεν. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης ἀπάρας τὰ στρατεύματα ἐπὶ τὴν Θεσσαλονικὴν ἐξ ὄρθου χωρεῖ, καὶ περὶ ταύτην 20 ἐστρατοπεδεύσατο. πολιορκῆσαι μὲν γὰρ οὐκ ἦν αὐτῷ (οὐ γὰρ ἀρκοῦσας εἶχε τὰς ἐπὶ τούτῳ δυνάμεις), πρῆβειας δὲ ἐποίησεν, καὶ ἐζήτην ἐξελθεῖν πρὸς αὐτὸν τὸν Δημήτριον, καθὼς ἦν ὠμοσμένον

20 ἐξ ὄρθου vulgo, ἐξ ὄρθου interpres. quod reposui, infra est p. 95 b 21 οὐ — δυνάμεις om D.

mas quiescebat; et quaecunque ad augendum luxum et sese oblectandum viri hisce rebus perditū ingenii acumine comparare nituntur, large effuseque illi subministrabantur. sermo et ille nonnullorum fuit Spartenum utrem inflasse implevisseque flatu, dein illigasse, ne flatus in eo interclusus aliqua ex parte efflueret. eum appensum flagellis, ac si Campanum quateret, ut quae sciret indicaret, caedebat. verum non Campano sed utri ictus illi incutiebantur. tandem cum hora, quae pro habenda quaestione, et ad ea revelanda quae etiam in occultissimis abdita latebant, plus satis esse poterat, effluxisset, Spartenus velocius ad Demetrium pervolat, et inquit “rem tibi sacramento corroboro per tuum et nostrum omnium Demetrium Thessalonicas curatorem ac moderatorem,” quo sane sacramento apud Thessalonicenses nil solemnius, nil sanctius excogitari potuit, “non alius a Sparteno Campanus est, qui aequae ac Spartenus, quo nullum inter mortales reliquos tui studiosiorem cognoscis, in te animo affectus est.” sic Spartenus scelus alias detegendum provide exhausit et quaestioni finem fecit. igitur imperator Ioannes una cum milite primo diluculo Thessalonicam appellit, ibique castra ponit: nam obsidione eam cingere, cum ad obsidendum necessaria minime uppeterent, non poterat. caduceatoribus porro Demetrium, ut ipse iuratus

αὐτῷ, ἔτι δὲ ποιῆσαι καὶ ἀγορὰν ἔξω τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης, ὡς ἂν ἔχοιεν ἠνεῖσθαι τὰ χρειώδη τὰ στρατεύματα. ὁ δὲ τοῖς ἐπιβούλοις συμβούλοις χρώμενος οὐδέν τι τῶν τοιούτων ποιῆσαι παρεχωρεῖτο. πῦνν δὲ ὀλίγων ἡμερῶν παραδραμοσῶν ὀλίγου C
 5 τινὸς στρατεύματος πλησίον ἰσταμένου τῆς μικρᾶς πύλης τῆς παρὰ τῇ θαλάσῃ [καὶ ἐπονομαζομένης] διὰ τὸ μὴ ἀπροόπτως ἐξελθεῖν τινὰς τῶν τῆς πόλεως καὶ τινὰς λυμαινέσθαι τῶν ἐκ τοῦ στρατοῦ, ἐξαπίνης ἐκ ταύτης ἐγεγόνει βοή ὡς ἤνοικται ἡ πύλη παρὰ τινος τῶν ἐντός, καὶ τῇ βοῇ συνείπετο ἡ παραφυλάττουσα
 10 δύναμις, καὶ σύμπαν δὲ τὸ στράτευμα ὄπισθεν μετὰ τοῦ κρατοῦντος ἐφοῖτα. καὶ ἐν ἀκαρεῖ πάντας εἶχεν ἡ Θεσσαλονίκη τοὺς τοῦ βασιλέως ἐντός. ὁ δὲ βασιλεὺς ἔστη παρὰ τὴν πρὸς ἀνατολὰς βλέπουσαν πύλην τῆς πόλεως, καὶ ἡ τοῦ Δημητρίου ἀδελφὴ Εὐρῆνη, ἡ τοῦ Βουλγάρων Ἀσὰν γαμετὴ, γονυπετοῦσα καὶ ποτινω- D
 15 μένη μὴ παθεῖν τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς τῶν ὀφθαλμῶν στέρησιν. ὁ δὲ Δημήτριος ἔφθη εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀναβάς. ἐγγύς δὲ ἐνωμότους πρὸς τοῦ βασιλέως λαβοῦσα ὡς οὐκ ἀπολέσει οὗτος τοὺς ὀφθαλμούς, ἀπῆε τε παρὰ τὸν ἀδελφὸν καὶ πρὸς τὸν βασιλεῦ τοῦτον ἐξήγαγεν· ἦν δὲ φέρων οὗτος τὴν ἡλικίαν τοῦ μείρκος,
 20 προσεχῶς εἰς αὐτὴν παραγγείλας καὶ μήπω χροάζων τὸ γένειον, ὠραῖος δὲ τὸ εἶδος καὶ τὴν φυῆν. τετίμηκε δὲ ταύτην ὁ βασιλεὺς· ὡς γὰρ ἀπέβη αὐτὴ τοῦ ἵππου, τηρικαῖα καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ οἰκείου ὀχλήματος ἀποβάς πεζὸς ἔστηκε σὺν αὐτῇ. ἡ μὲν οὖν πόλις

6 καὶ ἐπονομαζομένης om D 11 ἡ om D 12 περὶ D
 14 ἡ vulgo om 17 ὡς — ὀφθαλμούς om D 18 τε παρὰ]
 πρὸς D 22 ante ὡς D : οἶα ἐκείνης σχηματιζόμενος τὴν τα-
 πείνωσιν. τοῦ οἰκείου — αὐτῇ om D.

imperatorī fuerat, ad se accersit, emporiumque poscebat extra Thessalonicam, in quo milites, quae sibi usui essent, pretio coemerent. ille a consultiōrum insidiis sibi non praecavens, dictis eorum obsecundans, nihil ex his quae imperator indixerat executus est. paucissimos post dies parva militum manus apud pusillam urbis portam et mare spectantem adsidens, custodiensque ne quis ex urbe ex improvise irrepens militem laederet, oborto inde clamore portam ab iis qui intus erant apertam fuisse, clamorem insequitur, et universus exercitus post eam armatus cum imperatore confestim Thessalonicam ingressus omnia occupant. imperator in porta urbis, quae in Orientem vergit, stetit. aderat et Demetrii soror Irene, Bulgarorum Asani uxor, supplex, genibus nixa et lacrimabunda exorans ne frater oculis obcaecaretur. Demetrius in arcem prius sese receperat. soror, spondente ac iureiurando promittente imperatore oculos eum non amissurum, fratrem adolescentis aetatem maturam admodum prae se ferentem, sed adhuc imberbem, forma et specie egregium, ad imperatorem detulit. eam honore ornavit imperator: ut enim illa equo descendit, imperator etiam a proprio vehiculo exiliens, pe-

Θεσσαλονίκη οὕτως ὑπὸ τὸν βασιλέα γέγονεν Ἰωάννην, μᾶλλον δὲ ὑπὸ Ῥωμαίους· οἱ γὰρ αὐτὴν κρατοῦντες ἐναντιόφρονες Ῥωμαίοις ἐτέλουν.

46. Ὀλίγας δὲ πᾶν ἡμέρας ἐν τῇ Θεσσαλονικῇ προσκαρ-
 P 46 τερήσας ὁ βασιλεὺς (κατήπειγε γὰρ αὐτὸν ὁ τοῦ χειμῶνος καιρὸς· 5
 Δεκέβριος γὰρ ἐτύγγανε μῆν), ἄφεις ἐν αὐτῇ τὸν μέγαν δομέστι-
 κον τὸν Κομνηρὸν Ἀνδρόνικον τὸν Παλαιολόγον, οὗ πολλάκις
 ἐμνήσθημεν, τὰ πρῶτα φέροντα τῶν ἐν στρατηγίαις τεταγμένων,
 ἄνδρα συνετώτατον καὶ πρᾶττον καὶ εὖ εἰδὸτα καὶ μάχην ὀπλί-
 σαι καὶ διενθῆναι λαὸν καὶ ἐν πολεμικοῖς καὶ εἰρητικοῖς τοῖς και- 10
 ροῖς, νικητῆς ἐπανέξεν εἰς τὴν ἔω, θαναταζόμενος ὑπὸ πάν-
 των καὶ κλειζόμενος τῆς ταχινῆς οὕτω καὶ μεγίστης νίκης, οὐχ
 ὑπὸ τῶν οὐκείων μόνον ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλοτριῶν· ὑπὲρ φουσι-
 κῆν γὰρ τάξιν ἔδοξε τὸ κατόρθωμα καὶ τῶν τροπαίων τὸ ἄλλ-
 B ἐπάλληλον, καὶ Θεοῦ μᾶλλον προνοίᾳ ἢ στρατηγικαῖς μεθόδοις 15
 ταυτὶ διαπράξασθαι. καταλέλοιπε δὲ καὶ εἰς τε τοῦ Μελενίκου
 καὶ τὴν τῶν Σερρῶν καὶ τῶν περὶ αὐτὰς φυλακὴν τὸν τοῦ εἰρη-
 μένου μεγάλου δομεστικῶν πρῶτον υἱὸν τὸν Κομνηρὸν Μιχαήλ,
 ὃν μετὰ χρόνους τινὰς ἢ τῶν Ῥωμαίων βασιλεία πεπλούτηκεν εἰς
 εὐτυχίαν ταύτης καὶ εὐδοξίαν, ἄλλον τε ἀλλαχοῦ ἐπαφῆκεν εἰς 20
 ἀσφάλειαν τῶν χωρῶν τε καὶ πόλεων, ἐπάνω δὲ πάντων τὸν μέ-

1 μᾶλλον — ἐτέλουν om D 4 Ὀλίγας — 10 τοῖς καιροῖς]
 ὁ δὲ βασιλεὺς ἄφεις τὸν μέγαν δομέστικον τὸν Παλαιολόγον D
 11 θαναταζόμενος — 20 εὐδοξίαν] ἄφεις καὶ εἰς Μελενίκου καὶ
 Σέρρας καὶ τὰ περὶ αὐτὰ τὸν τοῦ μεγάλου δομεστικῶν υἱὸν Μιχαήλ
 τὸν Παλαιολόγον. 16 τοῦ] τὴν τοῦ? 21 ἐπάνω — διῆγε
 om D.

des cum ea stetit. Thessalonica hac ratione sub imperatoris Ioannis ditione facta est, imo potius sub tutela Romanorum acquievit: illius etenim domini Romanis contraria sentiebant.

46. Nec multum Thessalonicae commoratus imperator (hiberna namque tempestate Decembre mense exhorrescente pellebatur), in ea magnum domesticum Comnenum Andronicum Palaeologum, cuius saepius meminimus, inter viros militia celebres primas ferentem, prudentissimum et quam maxime mansuetum, aciei instruendae et digerendi militem optime gnarum, et belli pacisque artibus clarum, relinquens, victor triumphans in Orientem reversus est, ab omnibus laudibus encomiisque ob celerem ac maximam victoriam, non a suis modo sed externis etiam, condecoratus. supra enim naturae captum facinus et tropaeorum crebritas divina potius providentia quam militarium artibus patrata fuisse visa sunt. praeterea Melenicum Serras ac loca adiacentia in fidem ac clientelam Michaelis Comneni, dicti magni domestici primi filii, quem post annos non multos Romanorum imperium non sine et fortunarum et gloriae incremento sui administratorem agnovit, contulit. nec non arcibus tuendis ac defendendis urbibus alium atque alium imposuit, qui-

γαν δομέστικον, ὡς ἂν ὑπέκριντο πάντες αὐτῶ καὶ τοῖς ὑπ' αὐ-
 τοῦ λεγομένοις τε καὶ πραττομένοις. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς εἰς τὰ
 τῆς ἑω μέρη διαπεράσας διῆγε, καὶ τὸν Δημήτριον, ὃν τῆς Θεσ-
 σαλονικέων ἀρχῆς καθεῖλεν, ἐν τῷ φρουρίῳ καθιέρξας τῶν Λεν- C
 5 τιανῶν ἐτήρει. ὁ δὲ μέγας δομέστικος ὀλίγον ἐπιβιούδης χρόνον καὶ
 καλῶς διαπρέφας ἐν τῇ τούτου ἀρχῇ, νοσήσας καὶ τὴν τρίχα
 ἀποκαρεῖς τὸ βιωὺν ἐξεμέτρησεν. ἀπεστάλη δὲ ἀντ' αὐτοῦ Θεό-
 δωρος ὁ Φιλῆς ἀντ' αὐτοῦ διέπειν τὰ τῆς ἀρχῆς. ἐπεὶ δὲ ὑπὸ
 τὸν βασιλέα ἐγεγόνει Θεσσαλονίκη καὶ Βέροια, τὰ ἐκεῖθεν ἀ-
 10 τῶν καὶ πρὸς δυσμὰς ἀπὸ τοῦ Πλαταμῶνος ἀρχόμενα ὑπὸ τὸν
 δεσπότην Μιχαὴλ ἐτέλουν, ἔτι τε τὰ περὶ Πελαγονίαν καὶ Ἀχρίδα
 καὶ Πρίλαπον. τοὺς δὲ Βοδηνοὺς καὶ Σταρίδολα Στρόβον τε καὶ
 τὰ περὶ ταῦτα ὁ τοῦ Δημητρίου πατὴρ τοῦ Μιχαὴλ δὲ Θεῖος ὁ
 Ἄγγελος κατέιχε Θεόδωρος.

15 47. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἐν τοῖς τοῦ Νυμφαίου παραχει- D
 μιάσας ἦρος φανέντος, ὥσπερ εἰώθει, ἐξῆι ἐκεῖθεν, ἐχειρίαν
 δὲ ἐξ ἀπάντων ἔχων τοῖς πλησιάζουσιν ἄσπεσι τῆς Κωνσταντινου
 καὶ παρὰ Λατίνων κεκρατημένοις, τῇ Τζουρουλῶ φημί καὶ τῇ
 Βιζύῃ, ἐπιθέσθαι τεθέληκεν· ἐώρα καὶ γὰρ πᾶν τὰ τῶν Λατί-
 20 νων ἡσθενημένα. διαπεραιωθεὶς γοῦν τὸν Ἑλλησποντον ἐν τῇ

3 καὶ τὸν] τὸν δὲ D 5 ἐφρούρει D τοῦ δὲ μεγάλου
 δομεστίκον νοσήσαντος καὶ ἀποκαρέντος ἐστάλη D 8 ἀντ' —
 ἀρχῆς om D καὶ ἐπεὶ D 9 τὰ] καὶ τὰ D 10 τὸν
 Μιχαὴλ τὸν δεσπότην D 11 τὴν Πελαγονίαν καὶ Ἀχρειδῶν D
 12 Στροφῶς D 13 τοῦ Μιχ. — Θεόδωρος om D. pro τοῦ autem
 vulgo τὸν. 15 μὲν om D 16 ὥσπερ — κεκρατημένοις om D
 18 φημί om D 19 ἐώρα — p. 92, 1 ἀφίκετο] καὶ πρῶτον ἀφί-
 κετο ἐν τῇ Τζουρουλῶ D.

bus magnum domesticum, ut illius imperia aequae ac subditi capesserent, praecepta sarta tecta haberent, rebus gerendis obsecundarent, praefecit, ergo imperator regressus in Oriente degebat. Demetrium a Thessalonicensium dominatu exturbatum et in arce Lentiana oclusum in custodiam misit, magnus interim domesticus non diu vita protracta, sed qui non sine nominis et gloriae fama in administratione se gesserat, in morbum incidens capillis detonsis vitam finiit; in cuius locum suffectus est Theodorus Philes, qui loco illius imperium regeret. subacta Thessalonica ac Berroea, quae inde extendebantur loca ad occasum ab usque Platamone, et quaecumque ad Pelagoniam Achridam et Prilapum attinebant, sub Michaele desputa erant, Bodeni Staridola Strobos et circa ea loca sub Demetrii fratre, Michaelem patruus Angelus Theodorus penes se habebat.

47. Imperator cum Nymphaei hibernasset, ineunte vere, suo more faciens, inde egressus, cum undique pactae indutiae cessationem belli fecissent, proxima Cpoli oppida et a Latinis possessa, Tzurulum scilicet et Bizyan, bello aggredi instituit: nam collapsas Latinorum vires animadverterat. quare tranato Hellesponto apud Tzurulum primo sedem locat. erat eo in

Τζουρουλῶ τὸ πρῶτον ἀφίκετο. ἦν δὲ ἐντὸς τοῦ ἄστεως ἢ τοῦ βασιλέως γυναικαδέλφη Εὐδοκία, ἦν ὁ Ἀσέλ Δεκαὲ εἰς γυναῖκα ἠγάγετο τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς βασιλίδος Εἰρήνης καὶ τοῦ γαμβροῦ καὶ βασιλέως Θελήματι. ὁ μὲν οὖν Ἀσέλ Δεκαὲ οὐκ ἐκαρτέρησεν
 P 47 ἐν τῷ ἄστει· τὴν γὰρ τοῦ βασιλέως ἐπιγνώκως ἔφοδον ἐκείνος 5
 μὲν ἐξῆει, τὴν δὲ σύζυγον αὐτοῦ Εὐδοκίαν εἴασεν ἐν τῷ ἄστει, φυλακὴν ἱκανὴν συνειπιστήσας αὐτῷ· ἔδοξε γὰρ αὐτῷ ὡς διὰ τὴν αὐτοῦ γυναικαδέλφην οὐκ ἂν βουληθεῖη ὁ βασιλεὺς πορθῆσαι τὸ ἄστυ. ἐκεῖνος δὲ τὰ πολλὰ παρορῶν τῶν τοιούτων παρεκάθισε τῷ ἄστει, καὶ ἐλεπόλεις ἔστησε καὶ μηχανήματα καταβλητικὰ τῶν 10 ἐπάλλεων, καὶ διὰ μετρίων πάντων τῶν ἡμερῶν χειρώσατο, καὶ τὴν μὲν αὐτοῦ γυναικαδέλφην εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐξαπέστειλεν, ἕνα ἵππον αὐτῇ δοὺς ἵν' ἐποχῆται, πάντας δὲ τοὺς εἰς φυλακὴν τοῦ ἄστεως ὄντας πεζοὺς ἀπέλυσεν. ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς
 B Βιζύης ἄστυ στρατιῶν ἐκπέμψας διὰ βραχέος κεχείρωκεν, καὶ 15 συνήγαγε καὶ τοῦτο τῇ τούτου ἐπικρατείᾳ.

48. Κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους ἐάλω καὶ τὸ ἄστυ τῆς νήσου Ῥόδου ὑπὸ Γενουιτῶν νικτὸς ἐν κλοπῇ. ὁ γὰρ κρατῶν αὐτοῦ Ἰωάννης ὁ Γαβαλῆς, ὁ τοῦ Καίσαρος Λέοντος τοῦ Γαβαλᾶ ἀδελφός, ὁ καὶ μετὰ θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τῆς νήσου δε- 20 σπύζων, ἀποδεδημήκει μετὰ τοῦ βασιλέως κατὰ τῶν ἐν Κωνσταν-

1 ἦν δὲ ἐκείσε ἢ τοῦ Ἀσελδεκαὲ γυνή, ἀδελφὴ τῆς βασιλίδος Εἰρήνης, Εὐδοκία. ὁ — D 6 ἐν — ἄστυ om D 9 ἐκεῖνος δὲ] ὁ δὲ βασιλεὺς, D omissis τὰ — τοιούτων. 11 πάντων τῶν om D 12 τὴν χειρώσατο τοῦτο καὶ τὴν αὐτοῦ D 12 τὴν post εἰς om D ἀπέστειλε, καὶ τὸν σὺν αὐτῇ. ἀλλὰ — D 15 καὶ — ἐπικρατεία om D 17 Caput 48 tale praebet D: Τότε καὶ τὸ ἄστυ ἰσχυρὸν Ῥόδου ἐάλω ὑπὸ Γενουιτῶν κλοπῇ. ὁ γὰρ κρατῶν αὐτοῦ Ἰωάννης ὁ Γαβαλᾶς ὁ τοῦ Καίσαρος ἀδελφός ἀποδεδημήκει μετὰ τοῦ βασιλέως περὶ Νικομήδειαν διαγόν-

oppido Eudocia soror uxoris imperatoris, quam sibi Aseldecaë, ita imperatrice Irene et genero et imperatore annuente, in matrimonium coniunxerat. Aseldecaë quippe imperatoris invasione comperta non diu in oppido moratus, praesidiis loco firmato, profugerat, consortem suam Eudociam ibidem relinquens, ratus imperatorem propter propinquam cognationem oppidum neutiquam appetiturum. verum ille huiusmodi rationibus posthabitis oppidum cinxit, tormenta admovit et machinas, quibus propugnacula disiceret, et post dies non multos occupavit. uxoris suae sororem unico cum equo, quo vehi posset, Cpolim transmisit; reliquos, qui in arcis custodia erant, pedites dimisit. imo et Bizya oppidum incitato milite non multo post cepit dominatuique suo subegit.

48. Circa haec tempora Rhodi insulae castrum a Ianuensibus nocturno dolo occupatur. praefectus enim Ioannes Gabalas, Caesaris Leonis Gabalae frater, post obitum fratris insulam cum imperio obtinens, una cum im-

τινούπολει ὠρημένων Λατίνων, περὶ τὰ μέρη Νικομηδείας διά-
 γόντος. εὐθύς οὖν βασιλικῇ προσταγῇ στέλλεται ὁ ἐπὶ τοῦ κε-
 ράσματος Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνός (οὗτος γὰρ ἔτυχε τῷ τότε τὴν
 δουρικὴν τῶν Θρακησίων ἀνεξωσμένος ἀρχήν), καὶ εἰσῆλθεν ἐν- C
 5 τὸς τῆς νήσου μετὰ μετρίων τινῶν δυναμένων ὄπλα κινεῖν, καὶ
 φθάσει κατασχεῖν τὰ ἐν αὐτῇ φρούρια, τὰ τε ἐπονομαζόμενα
 Φιλέρημον καὶ Ἀγίτον τὸ ἕτερον. ἐμάχετο οὖν ὡς εἶχε δυνάμειος
 τοῖς Γενοῦταις. ἐπεὶ δὲ ἀξιώμαχος παρὰ τοῦ κρατοῦντος ἀπε-
 στάλη τούτῳ στρατός, ἐγγύς που τοῦ ἄστεως πηξάμενος τὰς
 10 σκηνὰς ἐπολιόρκει τοὺς ἐντὸς Γενοῦταις, οὐ κατέβλυπτε δὲ αὐ-
 τοὺς· τροσῶν γὰρ ἠπόρουσαν διαρκῶν. τὰς γὰρ τῶν Ῥοδίων οὐ-
 κίας πλήρεις εὐρόντες τῶν ζωαρκῶν οὐδενὸς τῶν ἀναγκαίων ἐσπά-
 νιζον. συνεκοιτάζοντο δὲ καὶ ταῖς τούτων γυναιξίν, εἰ μὴ τινα
 ἕξωρον οὖσαν ἢ τὸ εἶδος οὐκ ἀγαθὴν ἀπήλασαν ἕξω. καὶ τάχος D
 15 μὲν ἂν τὸ τῆς Ῥόδου ἄστυ ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο τῇ συνεχεῖ πο-
 λιορκίᾳ τοῦ Καντακουζηνοῦ καὶ ταῖς εὐμηχάνοις τούτου ὀπλομα-

τος. εὐθύς οὖν βασιλικῇ προσταγῇ στέλλεται ὁ ἐπὶ τοῦ κερά-
 σματος Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνός τὴν Θρακησίων ἐξωσμένους
 ἀρχήν, καὶ εἰσῆλθε τὴν νήσον, καὶ κατέσχε φρούριον ταύτης
 ὀνομαζόμενον Φιλέρημον, καὶ ἐμάχετο Γενοῦταις. ἐγγύς δὲ
 τοῦ ἄστεως πηξάμενος τὰς σκηνὰς ἐπολιόρκει τοὺς Γενοῦταις.
 καὶ τάχος μὲν ἂν τὸ τῆς Ῥόδου ἄστυ ὑπὸ Ῥωμαίων ἐγένετο. εἰ μὴ
 ὁ τῆς Ἀγαίας καὶ Πέλοπος πρίγγιψ Βαλδουίνος εἰς Συρίαν ἐπάγων
 συμμαχίαν καὶ ὀπλίτας εἶχεν ἱππότας κἀκεῖθεν διὰ τὴν συνθήκας
 μετὰ Γενοῦτῶν ἐποίησε καὶ ἀφῆκεν αὐτοῖς ἄνδρας ἑκατόν, ὃ τοὺς
 Ῥωμαίους ἔπεισεν ὑποχωρῆσαι εἰς τὸ Φιλέρημον. ἐξήρχοντο οὖν
 οἱ τοὺς πρίγγιπτος ἱππεῖς, καὶ τὴν χώραν ἐληΐζοντο, καὶ σπάνιων τῶν
 ἀναγκαίων Ῥωμαίοις ἐποίουν. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης τὸ
 Νύμφαιον καταλαβών, καὶ στόλον συσκευασάμενος καὶ τριακοσίους
 ἱππεῖς, καὶ δούς αὐτοῖς στρατηγὸν τὸν Κορτοστέφανον, τὸν πρω-
 τοσεβαστὸν Θεόδωρον ἐξαπέστειλεν· οἱ τῇ νήσῳ ἐπιόντες καὶ τοὺς
 Λατίνους ἕξω καταλαβόντες ἄρδην πάντας σπάθης ἔργον ἐποίησαν.
 οἱ δὲ Γενοῦταις παρέδωκαν τὸ ἄστυ καὶ αὐτοὶ πρὸς βασιλέα
 ἀφίκοντο.

peratore circa Nicomediam degente adversus incursantes e Cpoli Latinos processerat. statim itaque imperatoris mandato Ioannes Cantacuzenus pincerna, eo tempore ducalem Thraciesiorum principatum administrans, mittitur, in eamque ingressus cum paucis admodum copiis arma movet, oppidumque in ea Philiremun ac Lietum occupat, et utut poterat, cum Ianuensibus confligebat. cum vero iustum ad opus exercitum imperator transportasset, ille prope castrum tentoriis collocatis Ianuenses, sed nullo damno, obsidebat: namque alimentis abundabant, tanquam qui Rhodiorum domibus, bonis ad vitam sustinendam exuberantibus, expilatis necessaria sibi omnia ad vitam comparaverant. cum eorum quoque uxoribus, nisi effoeta iam aetate aut specie indecora quaequam fuisset, quas oppido eiecerant, consuescebant. et continua sane nec interrupta Cantacuzeni obsidione, beneque instructis machinis et opportunis dimicationibus, Rhodiense castrum sub ditione Roma-

γίαις, εἰ μὴ τι ξυνέβη τοιοῦτον. ὡς γὰρ ὁ τῆς Ἀχαΐας καὶ Πε-
 λοποννήσου πρίγκηψ Βιλαρδουῖν εἰς τὴν Συρίαν ἀνήγετο, συμμα-
 χίαν ἐπάγων τοῖς εἰς Συρίαν ἀφικομένοις Φράγκοις, κὰν ταῖς
 τριήρεσιν αὐτοῦ ὀπλίτας εἶχεν ἵπποτας, προσώκειλε δὲ τῇ νῆσῳ
 Ῥόδῳ, καὶ συνθήκην μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ Γεννοῦτῶν ἐποίησατο, 5
 καὶ καταλέλοιπε παρ' αὐτοῖς ἄνδρας εὐγενεῖς καὶ ἀγαθοὺς ἵππεῖς
 πλείους τῶν ἑκατόν. τοῦτο τοὺς Ῥωμαίων ὑποχωρῆσαι τῆς πο-
 λιορκίας τοῦ ἄστεως κατηνάγκασε καὶ εἰς τὴν Φιλέρημον ἐγχωρεῖν.
 οἱ μὲν οὖν καταλελειμμένοι παρὰ τοῦ πρίγκηπος ἵππεῖς καταλιμ-
 πύνοντες τοὺς πεζοὺς Γεννοῦτῆτας περὶ τὸ ἄστυ ἐξήρχοντο, καὶ 10
 P 48 τὴν πᾶσαν χώραν ἐλήϊζον. τὰ μὲν οὖν χρειώδη ἑαυτοῖς περιε-
 ποιοῦντο, σπάνις δὲ τῶν ἀναγκαίων τοῖς Ῥωμαίοις ἐκ τούτου
 ξυνέβη γίνεσθαι, ἐφ' ᾧ τυγχάνειν δρόμωνας καὶ ἕτερα ἔϋλα τοῖς
 Γεννοῦτῆταις πειρατικά. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης τὸ Νύμ-
 φαιον καταλαβὼν, καὶ στόλον συσκευασάμενος ἀξιόλογον ἐν τῇ 15
 Σμύρῳ, ἵππαγωγούς τε τριήρεις οἰκονομήσας ὡς μέχρι καὶ τῶν
 τριακοσίων ἵππων ἐπιφέρεισθαι, καὶ εἰς στρατηγὸν αὐτοῖς ἀποτά-
 ξας τὸν Κοντοστέφανον Θεόδωρον τὴν τοῦ πρωτοσεβαστοῦ ἀξίαν
 διέποντα, καὶ ὅπως μέλλει τὰ τῆς μάχης καταρτίσαι τε καὶ συν-
 B τάξαι, ποῦ τε καὶ ὅτε, ἐγγράφως αὐτῷ παραδοὺς ἐξαπέστειλεν, 20
 ἐπευξάμενος τούτῳ τε καὶ τοῖς μετὰ τούτου τὰ λόφου. ὁ μὲν οὖν
 πρωτοσεβαστὸς Θεόδωρος ταῖς τριήρεσιν ἀναχθεῖς καὶ εἰς τὴν
 νῆσον ἀφιγμένος Ῥόδον, πάντα τε ὡς ὁ βασιλεὺς προσέταξε δια-
 ταξάμενος, τοὺς Λατίνους κατετροπώσατο· ἔξω γὰρ ληϊζομένοις
 ἐντυχόντες τοῖς Λατίνοις οἱ τοῦ βασιλέως ἄρδην πάντας σπάθης 25

norum venisset, nisi quid tale obtigisset. Achaiae et Peloponnesi princeps
 Vilarduinus in Syriam contendens ad Francos, qui in ea erant, copias auxi-
 liares traiecit, armatosque in triremibus etiam equites deportabat. hic
 Rhodum appellens, cum Ianuensibus pactione inita, equites fortes atque in-
 genuos centum et amplius illis concessit, qui Romanos ab obsidione licet in-
 vitos dimovere et Phileremum repulerunt. hi a principe equites relictis, pe-
 ditibus Ianuensibus in castris secludentes, exilientes rapinis omnia vastabant,
 sibi quoque alimenta subministrabant. hinc Romani rerum inopia laborare, eo-
 que potissimum quod dromonibus aliisque Ianuensium navibus piraticis infe-
 starentur. sed Ioannes imperator Nymphaeum pergens, Smyrnae classe
 valida adornata et hippagogis triremibus ad trecentos etiam transportandos
 equos aptissime compactis, ductorem classis Theodorum Contostephanum,
 protosebasti dignitate insignitum, delectum, apprimereque quamnam ratione
 aciem instruere ac componere, quo in loco et quando deberet, etiam scrip-
 tione instructum, dimittit, bona illi sociisque ac fausta deprecatus. proto-
 sebastus Theodorus triremibus in altum devectus et Rhodum veniens, et uti
 praeceperat imperator rebus dispositis, Latinos fugat, Romanis siquidem
 Latini omnia diripientes obviam facti ad internecionem caesi sunt, cum pin-

ἔργον πεποιήνται, τοῦ ἐπὶ τοῦ κεράσματος Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ ἐπισκηψαμένου μηθενὸς αὐτῶν φείσασθαι. οἱ μὲν οὖν Φράγχοι οἱ ἱππεῖς βασιλικῆ εὐβουλίᾳ οὕτως ἀπάλλοντο, οἱ πεζοὶ δὲ Γεννουῖται ἐναπολειφθέντες τῷ ἅστυ τῆς Ῥόδου κατεῖχον αὐτὸ C
5 τοῖς ἔξω μαχόμενοι. ἐπεὶ δὲ οὐ δυνάμεως εἶχον εἰς μακρὸν ἀντέχειν, εἰς ξυμβάσεις ξυνηλθον, καὶ παρέδωκαν μὲν τὸ ἅστυ τοῖς Ῥωμαίοις, αὐτοὶ δὲ πρὸς τὸν βασιλέα ἀφίκοντο καὶ κατὰ τὰς γεγονυίας τούτοις συνθήκας τῆς βασιλικῆς εὐμενεῖας ἀπήλυσαν. καὶ οὕτω δὴ καὶ αὐθις ἡ νῆσος Ῥόδος ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο.
10 καὶ ταῦτα μὲν ξυμβέβηκεν οὕτως.

49. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης μετὰ τοῦ δεσπότου Μιχαὴλ συνθήκας τε πεποίηκε καὶ εἰς κήδους κοινωνίαν συνῆλθε· τὸν γὰρ τοῦ Μιχαὴλ υἱὸν Νικηφόρον ἐπὶ τῇ θυγατρὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ βασιλέως Θεοδώρου τῆ Μαρία γαμβρὸν ἡγάγετο. καὶ ἡ D
15 τούτου γαμετὴ Θεοδώρα τὸν Νικηφόρον μεθ' ἑαυτῆς λαβοῦσα εἰς τὴν ἔω διαπεραιούται, καὶ περὶ τὰ μέρη τῶν Πηγῶν τῷ βασιλεῖ διώκοντι ἐντυγχάνει, καὶ ἡ τῶν παιδῶν μνηστεία γηγένηται. καὶ ἡ Θεοδώρα αὐθις τὸν αὐτῆς υἱὸν λαβοῦσα οἴκαδε ὑπεχώρησε παρὰ

11 D: Ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τοῦ δεσπότου Μιχαὴλ συνθήκας ἐποίησε καὶ εἰς κήδους κοινωνίαν συνῆλθε, τὸν υἱὸν τούτου τὸν Νικηφόρον γαμβρὸν λαβὼν ἐπὶ τῇ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ θυγατρὶ Μαρίᾳ, καὶ περὶ Πηγῶν τὴν μνηστείαν ποιῆ. ἀλλὰ τὸ τῆς παροιμίας κἀπὶ τῷ Μιχαὴλ ἐπαληθεῖον ἦν· στρεβλὸν ξύλον οὐδέποτε ὄρθον, καὶ Ἀθίσιον οὐκ οἶδε λευκαίνεσθαι. εἶτα εἰς ἀποστασίαν ἐχώρησεν ὁ Μιχαὴλ, τῷ θεῷ αὐτοῦ Θεοδώρῳ συμβούλῳ χρησάμενος. ὁ γνοὺς ὁ βασιλεὺς διαπεραιούται τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ καταλαβὼν Θεσσαλονίκην ἐν τοῖς Βοθηνοῖς ἐστρατοπεδεύσατο. ἀπέδρα δ' ἐκεῖθεν ὁ Ἄγγελος Θεόδωρος. εἰς δὲ πολιορκίαν Βοδηῶν καταστάς τὸ ἅστυ παρεστῆσατο. καὶ ἐν λίμνῃ Ὀστροβῶ παραστρατοπεδεύσας πέμπει τὸν Κομνηνὸν Ἀλέξιον Στρατηγόπουλον, Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον, τὸν Μακρηνὸν Ἰωάννην, τὸν Τύραννον Γουδέλαν, ἵνα ληΐζοντο

cerna Ioannes Cantacuzenus id imperasset ut nemini parcerent. sic Franci equites sapienti imperatoris consilio trucidati sunt. Ianuenses pedites, qui in castro Rhodio remanserant, adversus oppugnatores bellum gerentes illud defendebant. cum deinceps pugnam diutius sustinere nequirent, pacto castrum dedidere Romanis, ipsi vero ad imperatorem accedentes, ut pactioe firmatum fuerat, imperatoriae mansuetudinis participes effecti sunt. sic rursum Rhodus insula in dicionem Romanorum venit. et haec quidem ita peracta sunt.

49. Porro Ioannes imperator cum despota Michaelē foedus inī, et affinitatis cognatione coniungitur. namque Michaelis filio Nicephoro filii sui imperatoris Theodori filiam Mariam matrimonio copulat, uxorque illius Theodora Nicephorum una secum in Orientem asportat, et circa Pegarum loca imperatorem degentem alloquitur. sic filiorum sponsalia constituta sunt. dein Theodora cum filio, non sine debitis humanitatis officiis ab imperatore

τὸν αὐτῆς σύζυγον *Μιχαήλ*, προσηκόντως φιλοφρονηθέντες παρὰ τοῦ βασιλέως. ἀλλὰ τὸ τῆς παροιμίας κατὰ τῷ *Μιχαήλ* ἐπαληθεύειν ἐφαίνεται· στρεβλὸν ξύλον οὐποτ' ὀρθόν, καὶ ὁ *Αἰθίοψ* οὐκ οἶδε λευκαίνεσθαι. εἰς ἀποστασίαν γὰρ τοῦ βασιλέως ἐχώρησε, συμβούλιω περὶ τὴν σκῆψιν τῷ θείῳ αὐτοῦ τῷ Ἀγγέλῳ 5 *Θεοδώρῳ* χρησάμενος. ὁ γοῦν βασιλεὺς *Ἰωάννης* ταῦτα γνοὺς καὶ τὴν αὐτῶν συναμοσίαν μεμαθηκώς, οὐκ ἄλλους οἰόμενος ἐναντίους εἶναι μετὰ τῆς *Κωνσταντίνου* ἄλωσιν ἀλλ' ἢ τούτους, ἐπειδὴ καὶ ἐκχειρίαν ἤγεν ἀπὸ τοῦ μέρους τῶν *Μουσοιμάνων*,
P 49 ἤρέμιον δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν *Βουλγάρων*, ἀξιωμαχῶς καὶ ὡς εἰπεῖν 10 βασιλικῶς παρασκευασάμενος, καὶ τὰς δυνάμεις ἀπάσας ὡς ἔδει συντάξας, διαπεραιοῦται τὸν Ἑλλάσποντον, πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλοιους ἔχων στρατηγούς, τὸν δὲ *Ταρχανειώτην Νικηφόρον* τὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτοῦ οἶον τὰ τοῦ μεγάλου δομεστικου διεκπληροῦντι. ἐπανεπαύετο δὲ τοῖς αὐτοῦ ἡφθεσι, καὶ εὖνον αὐτὸν 15 ἐλογίζετο κὰν ταῖς στρατηγίαις, ὡς ἡ πείρα μεματόρηκε, δεξιότατον. καταλαβὼν γοῦν τὴν *Θεσσαλονίκην* κατέειπεν τὰς δυ-

τὰ τοῦ *Μιχαήλ*. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκεῖ σκηρῶν ἠθόμευε ὅτι μὴ ἄξιόν τι εἰργάσατο. τὴν δὲ τῶν χειρωδῶν σπάνιν ἡμίονοις καὶ καμήλοις ἐκ *Βερροίας* ἐθεράπευεν. ἦκε δ' αὐτῷ πρόσφνξ ὁ *Γλαβᾶς Ἰωάννης* ἐκ *Καστορίας*, καὶ συνεχῶς ὁ *Πετραλίφας Θεόδωρος* ὁ γυναικᾶδελφος τοῦ *Μιχαήλ*, ὃς ἐπεὶ προσέλθοι τῷ βασιλεῖ, αἱ *Δεαβόλεις* ἢ τε μικρὰ καὶ μεγάλη τοῦ βασιλέως ἐγένοντο. καὶ ὁ ἀπὸ *Ἀλβάνου Γουλάμου* μετὰ στρατοῦ πρὸς *Καστορίαν* διάγων, σύζυγον ἔχων καὶ τὴν αὐτοῦ ἀνεψιὰν τῆς βασιλίδος *Εἰρήνης* πρωτεξαδέλφους αὐτῆς θυγατέρα, προσῆει τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ *Μιχαήλ* ἐν στενωπῶν τὰ περὶ αὐτὸν πρεσβείαν πρὸς τὸν βασιλέα ἐπέστειλατο, καὶ ἀπέλυσε πρὸς τὸν βασιλέα ὁ *Μιχαήλ Πρίλαπον* καὶ *Βελεσόν* καὶ τὸ ἐν τῷ *Ἀλβάνῳ* φρούριον τὰς *Κρούας*. καὶ προέβησαν παρὰ τοῦ βασιλέως ἔγγραφοι ὄρητοι, καὶ δεσπότην τὸν αὐτοῦ υἱὸν τιμήσας ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν ἐγγόνην. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐν *Βοθηροῖς* παραχεμασας μετὰ μετρίου στρατεύματος ἀπῆλθεν εἰς *Ἀχρίδας* καὶ εἰς *Δεάβωλον* καὶ *Καστορίαν*.
9 ὑπὸ vulgo.

utrique exhibitis, ad maritum Michaelē domum revertitur. attamen pro-
verbio lignatum in Michaelē quoque nec incompte locum habere comper-
tum est: lignum curvum nunquam rectum, nec Aethiops albescere scit; quippe
ab imperatore, consilio patris sui Angeli Theodori usus, defecit. quod cum
intellexisset imperator, et eorum conspirationem rescivisset, sibi post
Cpolim captam nullos alios praeter hos adversarios infensos existimaret, et
pace Musulmanica frueretur, et conatus Bulgarorum quiescerent, pro digni-
tate rei, et ut ita dicam, apparatu regio, militiis omnibus uti par erat com-
positis Hellespontum transit, secum plerisque militum ducibus conductis.
inter eos accensebantur Nicephorus Tarchaniota mensae praefectus et vices
magni domestici gerens, cuius moribus imperator, sibi amore coniunctissi-
mum iudicans, acquiescebat, vir in exercendis militiae numeris, ut experi-
mento postea deprensus est, praestantissimus. ille se Thessalonicam con-

νάμεις ἀπάρας ἐν τοῖς Βοδηνοῖς ἐστρατοπεδεύσατο. πέφθακε δὲ
 ὁ Ἄγγελος Θεόδωρος ἐξ αὐτῶν ἀποδρᾶναι καὶ εἰς τὸν ἀναψιὸν αὐ- **B**
 τοῦ τὸν δεσπότην Μιχαὴλ ἀπελθεῖν. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς εἰς πο-
 λιορκίαν τῶν Βοδηνῶν καταστάς ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ τὸ τῶν Βο-
 5 δηνῶν παρεστήσατο ἕστυ. κάκειθεν ἀπάρας ἐν τινι τόπῳ τῆ τοῦ
 Ὀστροβοῦ ἐγγίζοντι λίμνη ἐπήξαστο τὰς σκηνάς. καὶ ἐξαποπέλλει
 στρατηγούς κατὰ τῶν χώρων τοῦ δεσπότητος Μιχαὴλ τὸν τε Στρα-
 τηγόπουλον Ἀλέξιον, τὸν Παλαιολόγον Μιχαὴλ τὸν τοῦ μεγάλου
 δομεστίου υἱόν, καὶ τὸν Μακρηνὸν Ἰωάννην, τὸν Τύραννον Γου-
 10 δέλην καὶ ἑτέροους, ἵνα τε λήξουσιν τὰ περίεξ, καὶ πού εἰ τύχοιεν
 καὶ στρατεύματι αὐτοῦ, εἰς μάχην κατ' αὐτοῦ χωρήσουεν, καὶ
 εἴπερ εὐχέριαν οχοῖεν, καὶ ἔστυ πορθήσουεν. καὶ οὕτως μὲν **C**
 ἐκίνοι ἐποίουν, καὶ προῆγον τῆς τοῦ βασιλέως σκηνῆς ἔμπρο-
 σθεν· ὁ δὲ βασιλεὺς προσεκυτῆρει τοῖς τοῦ Ὀστροβοῦ τύποις,
 15 καὶ ββαρυνθῆμει ἐφ' ᾧ μὴ πέφθακεν ἄξιόν τι ἐργάσασθαι. ἡγα-
 νάκει δὲ καὶ τὸ στρατεύμα· ὁ κυρὸς γὰρ ἦν χειμέριος, ἐσπύ-
 ριζον δὲ καὶ τῶν χρειδῶν. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τὸ τοιοῦτον τεθε-
 ράπενκεν· ἀπὸ Βεροσσίας γὰρ ἡμίονοις καὶ καμήλοις τὰ χρειδῶδη
 διεκόμιζεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ. οὕτως δὲ διατεθειμένον τοῦ βα-
 20 σιλέως παρ' ἐλπίδας ἐπιγοιτᾷ τῷ βασιλεῖ πρόσφνξ ἀπὸ Καστορίας
 Γλαβῦς, καὶ συνεχῶς ὁ Πετραλίφας Θεόδωρος ὁ ἐπὶ θυγατρὶ
 γυμβρός τοῦ Τορνίκη Δημητρίου τοῦ Κομνηνοῦ, ὅς τὰ κοινὰ διέ- **D**
 πων ἦν τῷ βασιλεῖ Ἰωάννῃ, παρ' αὐτοῦ πάνυ φιλούμενος καὶ τι-
 μώμενος· ἀδελφὸν γὰρ αὐτὸν ἐν τοῖς γράμμασιν ἀπεκάλει. ἐξ

tulit, inde collatis signis apud Bodenos castra locavit. verum Angelus
 Theodorus Bodenis prius emergens nepotem suum Michaelē despotam adit.
 imperator nihilominus obsidione cingit Bodenos, nec multum post tempus
 castrum in dicionem recipit. hinc abscedens in loco quodam Ostrobi lacu
 proximo tabernacula figit, indeque duces militum Alexium Strategopulum,
 Michaelē Palaeologum magni domestici filium, Ioannem Macrenum, Gu-
 dolem Tyrannum, aliosque in Michaelis despotae loca subiecta mittit, ut
 fortunatus uniuscuiusque diriperent, et sicubi exercitum illius offenderent,
 pugna in eum inveharentur, et si sese offerret occasio, arcem etiam expu-
 gnarent. sic illi exhauriebant omnia ac depopulabantur et ante imperatoris
 tentorium deferebant. imperator in Ostrobi locis remanserat, affligebatur-
 que animo, quod nihil dignum ipse expectatione hominum peregisset. neque
 minus exercitus aegre ferebat, quippe tempestate hiberna discruciatu magis
 ac magis necessariorum inopia laborabat. imperator incommodo providit:
 mulis etenim camelisque Berroea necessaria convehantur. sic imperatori
 affecto praeter expectationem Castoria transfuga Glavas occurrit, et non
 multo post Theodorus Petraliphas, qui conduxerat filiam Demetrii Tornicii
 Comneni, cui summa rerum publicarum ab imperatore Ioanne commissa fue-
 rat, cum eum summonere et diligeret et in honore haberet: eum enim in li-
 Georg. Acropol. Annal. 7

ἀνθρώπων οὖν πρὸ καιροῦ γέγονεν. οἰκονόμος οὖν τῶν κοινῶν
 οὐκ ἦν ἐν τιμῇ καὶ ὀφφικίου ὀνόματι γνωριζόμενος, τοῖς τυχοῦσι
 δὲ ἐχρᾶτο εἰς ὑπηρεσίαν ὁ βασιλεὺς καὶ γραμματικοῖς ἀνωνύμοις,
 τῷ Μεσοποταμίτῃ Ἰωσήφ καὶ τῷ ἐξυπηρετήσαντι αὐτῷ Νικηφόρῳ
 τῷ Ἀλνάττῃ, ἐν δὲ τοῖς ἔλλογιματέροις γραμμασι καὶ ἀξίοις σπου- 5
 δῆς τῷ Μακρωτῷ Ἰωάννῃ καὶ ἐμοί. ὁ μὲν οὖν ῥηθεὶς Πιτραλί-
 φας τοῦ Μιχαὴλ γυναικάδελφος ὢν, ἐπεὶ προσέλθοι τῷ βασιλεῖ,
 P 50 πολλῆς εὐθυμίας αὐτόν τε τὸν βασιλέα καὶ τὰ στρατεύματα ἐπλη-
 σεν· εὐθὺς γὰρ ἡ Καστορία καὶ ἡ περὶ αὐτὴν ἅπασα χώρα προσ-
 ερρῆ τῷ βασιλεῖ, καὶ αἱ Δεαβόλεις δέ, ἧ τε μικρὰ καὶ μεγάλη, 10
 τοῦ βασιλέως ἐγένοντο. καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ Ἀλβάνου ὁ Γουλάμος,
 ἐπεὶ πρὸς τὰ τῆς Καστορίας συνδιῆγε μετὰ τοῦ ἐξ Ἀλβάνου στρα-
 τοῦ μέρη, σύζυγον ἔχων τῆς βασιλίδος Εἰρήνης ἀνταναψιὰν πρω-
 ἐξαδέλφης αὐτῆς Θυγατέρα, λόγοις μελιχίοις καὶ γραμμασι
 ὑποσχέσεων τῶν ὑπὸ τοῦ βασιλέως θελχθεὶς προσῆμι τῷ βασιλεῖ. 15
 B φιλοφρόνως γοῦν τοὺς τοιούτους πάντας ὁ βασιλεὺς δεξάμενος
 προεπόντως ἐφιλοτιμήσατο. ταῦτα γνοὺς Μιχαὴλ ὁ δεσπότης,
 καὶ ἐν στενωῖ κομιδῇ βλέπων τὰ περὶ αὐτὸν τυγχάνοντα πράγματα,
 κατὰ ῥοῦν δὲ χωροῦντα τῷ βασιλεῖ, προσβείαν πρὸς τὸν βασιλέα
 ἐστείλατο διὰ τε τοῦ μητροπολίτου Ναυπάκτου τοῦ Ξηροῦ καὶ τοῦ 20
 ἐπ' ἀδελφῇ γαμβροῦ αὐτοῦ τοῦ Μαλιασηνοῦ καὶ τοῦ Λαμπέτου,
 οἳ καὶ εἰς λόγους συνελθόντες τῷ βασιλεῖ ζυμβάσεις πεποιήνται.
 καὶ ἀπέλυσε μὲν πρὸς τὸν βασιλέα ὁ Μιχαὴλ τὸ ἕστν τὸν Πρί-
 λαπον καὶ τὸν Βελεσὸν καὶ τὸ ἐν τῷ Ἀλβάνῳ φρούριον τὰς Κρούας,

teris fratrem vocabat. hic multum ante haec tempora vita functus est; id-
 eoque nemo in ea dignitate atque officio, qui publica scilicet administraret,
 agnoscebatur, sed imperator quibuscunque et ut sors tulerat, grammaticis-
 que minime notis, Iosepho Mesopotamita illiusque administro Nicephoro
 Alyate, sed in spectabilioribus literis studioque et diligentia dignis Ioannis
 Macroti et meo ministerio utebatur. Petraliphas ergo, uxoris Michaelis fra-
 ter, obviam imperatori factus multo eum gaudio, ingenti etiam laetitia
 agmina cumulavit. statim enim Castoria et circumiacentia loca imperatori
 se submisere. Deabolis item magna et parva in potestate illius venere. et
 ex Albano Gulamus, una cum exercitu, quem Albano conduxerat, in Ca-
 storiae partibus degens, Irenae imperatricis nepti, consobrinae illius filiae,
 matrimonio copulatus, oratione placida et miti, nec non literis ac promissis
 imperatoris illectus, imperatori se dederat. amice humaneque hos omnes
 exceptos imperator, uti par erat, muneribus etiam cumulavit. certior de
 his factus Michael despota, cernens res suas in extrema fortuna laborare, im-
 peratoris prospere cuncta ac secundo vento procedere, legatos ad imperato-
 rem misit Xerum metropolitam Naupacti, Maliassenum sororis suae gene-
 rum, et Lampetem, qui convenientes imperatorem foedus faciunt. et Mi-
 chael quidem imperatori castrum Prilapi et Belesum et in Albano oppidum

καὶ προέβησαν πρὸς τοῦ βασιλέως ἔγγραφοι ὄρκοι, καὶ ἀπεστάλησαν πρὸς αὐτὸν καὶ πρόσβεις, ὃ τε Φιλαδελφίας Φωκάς καὶ ὁ τῆς αὐλῆς προμμικῆριος Ἰσαάκιος ὁ Δούκας, ὃν καὶ Μούρτζουφλον ἀπεκάλουν, καὶ ὁ Ἰαλέας Μιχαὴλ καὶ αὐτὸς ἐγώ. ἀπήει-
 5 μιν γοῦν πρὸς τὸν Μιχαὴλ, καὶ εὔρομεν τοῦτον ἐν τῇ Λαορσση, καὶ πεπληρώκαμεν τὰς σπονδάς, καὶ λαβόντες τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νικηφόρον, ὃν καὶ δεσπότην ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν αὐτοῦ ἐγγόνην τετίμηκεν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν τοῦ Μιχαὴλ θεῖον τὸν Ἄγγελον Θεόδωρον δεσμώτην, πρὸς τὸν βασιλεῦς ἐπανεξέψαμεν ἐν τοῖς
 10 Βοδηνοῖς σκηνοῦμενον. καὶ οὕτω μὲν ἐγεγόνει ταῦτα, καὶ εἰς τοιοῦτο τέλος κατηρτῆκε τὰ πράγματα. παραχειμάσας οὖν ἐν τοῖς Βοδηνοῖς ὁ βασιλεὺς ἤρως ὥρα, ἐπεὶ καὶ τὴν ἀναστάσιμον ἡμέραν, τὰ στρατόπεδα αὐτοῦ πον καταλελοιπῶς καὶ εἰς ἡγεμόνα αὐτῶν τάξας τὸν τε πρωτοβεστιάριον Ἀλέξιον τὸν
 15 Ῥαοῦλ, γαμβρὸν ὄντα ἐπ' ἀδελφόπαιδι τοῦ βασιλέως, καὶ τὸν Κομνητὸν Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον, μετὰ μετρίου στρατεύματος εἰς θῆαν τῶν προσφάτως ἐπιγεγενημένων τούτω χώρων ἀφίκετο. καὶ ἀπῆλθε μὲν εἰς Ἀχρίδα, ἐπιδημηθεὶς δὲ ἐς Δεάβολιν κἀκείθεν εἰς Καστορίαν. καὶ τῇ τῆς ὀπώρας ὥρα συσκευασάμενος τὰ
 20 στρατεύματα τῆς εἰς ἔω φερούσης ἐφάρματο.

50. Παραμείψας οὖν τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὴν Βισαλτιαν, διαβάς ἐς Φιλίππους ἐπήξατο τὴν σκηνὴν λόγου πέρι, ὡς ἐδόκει τούτω, οὐχὶ σμικροῦ. ὁ γὰρ ἐκ τοῦ Μελενίκου Μαγκλα-

21 D: Καὶ παραμείψας Θεσσαλονίκην, καὶ Βισαλτιαν εἰς Φιλίππους ἐπήξατο τὴν σκηνὴν. ὁ γὰρ Μαγκλαβίτης Νικόλαος κατεῖπε

Croas dedidit. foedus etiam per imperatorem iureiurando scriptis consignato firmatum est; et ad eum missi legati Phocas Philadelphiensis, Isaacius Ducas aulae primicerius, quem et Murtzuphlum cognominabant, Michael Hyaleas et ego ipse ad Michaellem accessimus Larissae commorantem, et pacta complevimus. et cum filium illius Nicephorum, quem propter suam neptem imperator despotae munere decoraverat, accepissemus, nec non Michaelis patrum Angelum Theodorum vinculis alligatum, ad imperatorem apud Bodenos degentem remigravimus. et haec ita peracta sunt, talemque finem res habuere. cum Bodenis imperator hiemasset, vere, resurrectionis diebus festis celebratis, exercitibus ibidem relictis, et ductoribus eorum protovestiario Alexio, Raulo neptis marito et Comneno Michael Palaeologo constitutis, cum parvo agmine ad urbes iam recens Romano imperio additas revendas iter ingreditur, et primum Achridam petit, inde Deabolim proficiscitur, ex qua Castoriam pervenit, et autumno agminibus compositis viam ad Orientem meditatur.

50. Hinc Thessalonicam praetergressus emensusque Bisaltiam apud Philippos non levi ex causa, ut sibi videbatur, castra metatus est. nam e Melenico Nicolaus Manclavites imperatori adhuc apud Bodenos commoranti

βίτης Νικόλιος κατείπε πρὸς τὸν βασιλέα τοῦ Παλαιολόγου Μι-
 P 51 χαῖλ τοῦ προρορηθέντος υἱοῦ τοῦ μεγάλου δομestίκου, ὅτε ἦν ἐν
 τοῖς Βοδηροῖς. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἦν καιρὸς τοιούτων πραγμάτων ἐρεῦ-
 νης ἀλλ' ἐστρατείας καὶ μάχης, ἐταμιεύετο τῷ βασιλεῖ τὰ τῆς
 ὑποθέσεως ἕως ὥραν εὐθετον. τότε γοῦν εἰς ἐξέτασιν τῶν τοιού- 5
 των ἐγεγόνει ὁ βασιλεύς, καὶ δικαστήριον ἔστησε καὶ κρίτας ἐκά-
 θισε καὶ λαμπρὸν κριτήριον συνεκρότησεν. ἡ δ' ὑπόθεσις ἦν
 τοιαύτη. ἐπεὶ ἐτελεύτησεν ὁ Τορνίκης Δημήτριος, ἔτι δὲ περιῆν
 ἐν Θεσσαλονικῇ ὁ μέγας δομestικός, ὁ δὲ τούτου υἱὸς Μιχαῖλ ἐς
 Μελένικον καὶ Σέρρας, ὃς καὶ μαθὼν τὸν τοῦ Τορνίκη θάνατον 10
 B ἔδυσφόρησε καὶ σκυθρωπὸς τοῖς ἐντυγχάνουσι ἐπεφαινετο· ἦν
 γὰρ ὁ Τορνίκης σύζυγον ἔχων τοῦ μεγάλου δομestίκου πρωτεύα-
 δέλφην. οἶα γοῦν φιλεῖ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις γίνεσθαι, ἠρωτήκει
 τις τῶν ἐκ Μελένικου τοῦνομα . . . θάτερόν τινα καλούμενον . . .

Μιχαῖλ τοῦ Παλαιολόγου, ὃν καὶ ἤθελεν ἐξετάσαι ὁ βασιλεύς.
 ἐτασθέντων οὖν τῶν εἰρημένων ὁ μὲν ἤλεγχε τὸν εἰπόντα, ὁ δὲ
 ἀμολόγει εἰπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἰδήσει τοῦ Παλαιολόγου Μιχαῖλ. καὶ
 ὀπισθόντες καὶ ξυβαλόντες ἤτηται ὁ κατηγορούμενος, καὶ σὺλ-
 ληφθεὶς ζῶδς αὐθις ἠρνεῖτο κατεκρίθη θανεῖν, καὶ αὐθις μεθ'
 ὄρκου τὸν Κομνηρὸν Μιχαῖλ ἔλεγε μὴ εἰδέναί. ἡ οὖν ἐξέτασις
 πρὸς τὸν Κομνηρὸν Μιχαῖλ, καὶ ἡ διὰ μύθρου ἀπόδειξις. ὁ δὲ,
 εἰ μὲν κατηγορεῖ μοῦ τις, πρὸς ἐκείνον ἂν ἐμαχεσάμην, τὸ δὲ μύ-
 θρου κρατῆσαι τερατοργου τινός, οἷος ἦν Φειδίας καὶ Πραξιτέλης.
 ὁ δὲ Φιλαδέλφου Φωκίας συνεβούλευσε τούτω τὸ τοιοῦτον. ὁ δὲ
 "οὐκ οἶδ' ὅπως τὸ τοιοῦτον κέκληται ἄγιον" ἔφη, "ἀλλ' ἐγὼ ἀμαρ-
 τολὸς εἰμι ἄνθρωπος, καὶ τερατοουργεῖν τοιαῦτα οὐ δύναμαι. εἰ
 δὲ μοι συμβολικῆ μητροπολίτης ἂν καὶ θεοῦ ἄνθρωπος τουτὶ δια-
 πράξασθαι, ἔνδυσαι μὲν αὐτὸς τὴν ἱεράν σου στολήν, εἶτα ταῖς σαῖς
 χερσίν ἐκπύρωσόν μοι τὸν σίδηρον, καὶ ταύταις ἐπίθες τῇ χειρὶ μου
 τοῦτον. καὶ εἰ οὕτω γένηται, τεθάρρημα τῷ δεσπότη μου Χριστῷ
 ὡς τὴν μὲν ἀμαρτίαν μου παροράσεται, θανατοურγήσει δὲ τὴν
 ἀλήθειαν." καὶ ὁ μητροπολίτης "οὐκ ἔστι τοῦτο τῆς ἡμετέρας καὶ
 Ῥωμαϊκῆς καταστάσεως, οὐδὲ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως,
 βαρβαρικῆ δὲ παραδόσει παρήκται." καὶ ὃς "εἰ μὲν ἐκ βαρβάρων
 γεγέννημαι, βαρβαρικῶς ἐκτισαίμην τὴν δίκην μου." καὶ ὁ μητρο-
 πολίτης πρὸς τὸν βασιλέα ἐλθὼν ταῦτ' εἶπε. καὶ ὁ βασιλεύς "αἰ
 τὸ ἔλειπὸν οἶας δόξης ἐξέπεσε."

Michaelē Palaeologum, dicti magni domestici filium, accnsavit: sed cum
 talium perscrutatio, dum educendi exercitus pugnaeque conferendae tempus
 instaret, minime opportuna videretur, in opportunius tempus rem visum est
 imperatori differre. tunc itaque de iis quaestionem habendam censuit. quare
 senatum continuo convocavit, iudices decernit, et iudicium celebre constituit.
 causa haec erat. cum Demetrius Tornicius vitam finisset, essetque Thes-
 salonicae magnus domesticus, filius vero illius Michael Melenici et Serris,
 Michael comperta Tornicii morte, aegre rem tulit, tristicque ac vultu tur-
 bationem prae se ferens alloquentibus videbatur. Tornicius enim magni do-
 mestici consobrinam matrimonio sibi iunxerat. ut in his fieri amat, e Mele-
 nico quispiam, alium quidem nomine interrogavit "quam de causa

ὅτου χάριν σκυθρωπάξει ὁ Κομνηνὸς Μιχαήλ. ὁ δὲ (καὶ γὰρ
 ἡμίσητο τὴν αἰτίαν) “ὁ Τορνίκης” ἔφη “Δημήτριος τέθνηκεν.
 ἦν δὲ προσγενὴς αὐτοῦ καὶ οἰκονόμος τῶν κοινῶν. καὶ τούτου
 γοῦν χάριν κἀκείνου λελύθηται.” ὁ δὲ “οὐ μοι δοκεῖ” φησὶν·
 5 “οὐδὲ γὰρ διὰ Τορνίκην οὕτως ἂν ἠδημόνει καὶ ἤσχαλλεν. ἀλλ’
 ὡς ἔοικεν, ἐπὶ τῷ κρείττονι ἐκείνου τοῦτο συμβέβηκε. καὶ εἰ C
 τοῦτο, φεῦ ἡμῖν· ἐν γὰρ ταραχαῖς καὶ ὀχλήσεσιν ἀδύς γενήσον-
 ται τὰ ἡμέτερα, κατεστορισμένα νῦν καλῶς καὶ εἰς ἀταραξίαν
 ἐληλυθότα.” ἦ δ’ οὕτως “ἀλλ’ ὦ φίλος, καὶ εἰ τοιοῦτον ἔξνέβη,
 10 καὶ οὕτω δὴ οὐ κακῶς τὰ καθ’ ἡμᾶς ἔξουσι. καὶ γὰρ ὁ μέγας
 δομέστικος ἐν Θεσσαλονίκῃ διάγει ἡγεμονείων αὐτῆς, καὶ οὕτως
 δὲ ὁ Κομνηνὸς Μιχαήλ ὁ τούτου υἱὸς τὴν τῶν ἡμετέρων χώρων
 διεξάγει κηδεμονίαν. ὑπὸ τοιούτων γοῦν μεγίστων ἀνδρῶν δια-
 κυβερωμένοι οὐκ ἂν ποτε κοσμικὸν κλυδώνιον ἴδοιμεν, ἄλλως τε
 15 καὶ ἡ τοῦ Βουλγάρου Καλλιμάνου ἀδελφῆ Θάμαρ, ἄρξῃ ἔτι τε-
 λοῦσα, εἰς γάμου κοινωσίαν ξυνέλθῃ τῷ Κομνηνῷ Μιχαήλ, καὶ D
 γενήσονται σπονδαὶ μέσον τε ἡμῶν καὶ Βουλγάρων.” ταῦτα δὴ
 λελάληνται παρ’ αὐτῶν μηδὲν εἰδότες τοῦ Κομνηνοῦ Μιχαήλ.
 Θάτερος οὖν τοῖν δυοῖν ἐπελθὼν πρὸς τὸν εἰρημένον Μαγκλαβίτην
 20 ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὰ τοιαῦτα, ὁ δὲ ἀνήγγεκε τῷ βασιλεῖ. κατα-
 σχεθέντες οὖν καὶ ἄμφω ἠρώτηνται περὶ τῶν λελεγμένων. ὁ μὲν
 οὖν κατηγορεῖ, Θάτερος δὲ ὑπεραπελογεῖτο. ἔφησεν οὖν ὡς ἀλη-
 θῶς μὲν οὕτως εἰρήκει, παρ’ ἐμοῦ γὰρ ἀκήκοεν· ἀλλ’ οὐκ εἰδῆ-

4 οὐ μὴ vulgo.

Michael Comnenus sese animi tristis angeret.” ille (namque causam optime
 calebat) “Tornicius” ait “Demetrius fato functus est, qui eum propinqua
 cognatione continebat et res publicas administrabat, propterea morte illius
 tristis est.” alius “non hoc mihi ita se habere videtur: neque enim pro-
 pter Tornicium ita doleret affligereturque. sed ut apparet, id in melius illi
 contigit. quodsi hoc fuerit, vae nobis: rursus enim res nostrae perturbatae
 in magna confusione motuque erunt, quae nunc sedatae ac optime tranqui-
 latae cernuntur.” tunc alius respondit “sed o carum caput, licet tamen id
 acciderit, non ideo res nostrae male se habebunt. namque magnus domesti-
 cus Thessalonicae degens illam moderatur. et hic ipse Comnenus Michael,
 illius filius, nostris urbibus operam praestat. ab his itaque viris, iisque
 maximis, dum gubemur, nunquam aliqua tempestate iactari poterimus.
 praeterea Callimani Bulgari soror Thamar, nulli nupta, matrimonio Mi-
 chaeli Comneno iungetur. et sic inter nos ac Bulgaros pax conciliabitur.”
 haec ab illis inscio Michaele Comneno dicta sunt. at unus ex his Manclavi-
 tae colloquia inter se inita refert: ille imperatori denuntiat, comprehensus
 uterque de iis quae dixerant interrogantur. et unus quidem accusabat, alius
 respondebat “accusatorem vera enunciare: a me enim audiit. verum ea in-

σει μοι εἴρηται τοῦ Κομνηνοῦ, ἀλλ' ἐξ ἑαυτοῦ τοὺς λόγους τούτους προήνεγκα. ἠναγκάζετο γοῦν περὶ τούτου· ὁ δὲ ἠρνεῖτο καθάπαξ μὴ εἰδέναι τι περὶ τούτου τὸ σύνολον τὸν Κομνηνὸν Μιχαήλ. ἐντεῦθεν ἠδῆρῆπιστο τούτοις στρατιωτικὴ τις ἀπόδειξις, ἐπεὶ μὴ ὄπῃροχον οἱ μαρτυροῦντες, ἢ διὰ μάχης διάπειρα. ὡπλί-5
 P 52 λήλοις, καὶ νενίκηται ὁ κατηγορούμενος ἀπερρίγη τε τοῦ ἵππου, καὶ τὴν νικῶσαν ὁ κατήγορος ἔσχηκεν. συλληφθεὶς οὖν ζωὸς (οὐδὲ γὰρ καιρίαν τέρωται) καὶ ἀδθις ἠρώτηται, ὡς ἂν καθομολογήσειε τὴν ἀλήθειαν. ὁ δὲ τοῦ προτέρου λόγου ἀντείχετο, 10 καὶ μηδ' ὄλως εἰδέναι τι τὸν Κομνηνὸν διημαρτύρετο Μιχαήλ. ἐπεὶ δὲ διὰ πλείονος βασάνου ἔδοξεν ἐπιγνώσθαι τὸν βουσιλέα τὸ ἀληθές, οἷος ἐκείνος τὰς ἐξετάσεις ἀκριβεστέρας ποιούμενος, τὸν διὰ θανάτου ἐπῆραγε τῷ ἀνδρὶ ἔλεγχον. ἐδέδεντο γοῦν αἱ χεῖρες ὅπισθεν τοῦ καταδικασθέντος ξίφος ἔργον γενέσθαι, οἱ δ' 15 ὀφθαλμοὶ λιγῶ ὑφάσματι ἐκαλύφθησαν· οὕτω γὰρ εἶωθε τοὺς
 B κατακρίτους διασκευάζεσθαι καὶ τὴν πληγὴν λαμβάνειν τῆς ἀναιρέσεως. ὡς γοῦν καὶ ταῦτα οὕτως γένοιτο, καὶ ὁ δεσμώτης κλῖναι τὸν ἀχένα προστέτακται ἵνα δέξηται τῆς κάρου τὴν ἐκτομήν, καὶ πάλιν περὶ τῶν ζητουμένων ἠρώτηται ὁ δὲ μεθ' ὄρκων 20 σφικτῶν ἐβεβαιώσατο μηδὲν τι ὄλως συνειδέναι ἐπὶ τούτοις τὸν Κομνηνὸν Μιχαήλ, ἐκεῖνος μὲν τὴν πρὸς θάνατον εἰάθη ὀδεῦσαι, τὴν δὲ πρὸς εἰρκτὴν ἐβῆδισε, καὶ εἶχον αὐτὸν κλοιοὶ καὶ καθείρ-

22 ῥήθη?

scio Comneno effatus sum, cum ex memetipso verba illa protulerim. cogebatur ille ut hoc indicaret. verum ille negabat aliquid omnino de eo Michaellem scire Comnenum. hinc militaris probatio, cum testimonia aliorum desiderarentur, praeparatur, per pugnae scilicet experimentum. ambo itaque armantur, in stadium intrant, configunt invicem, et accusatus vincitur, qui equo deiectus victoriam accusatori concessit. idem vivus comprehensus (neque enim letali vulnere vocem amiserat) iterum interrogatur, ut rem fateretur. ille primum sermonem obstinate continuabat, et nihil horum Michaellem Comnenum tenere contestabatur. cum vero atrocioribus tormentis veritatem extorquendam esse statuisset imperator, quemadmodum ille accuator vitae examina poscebat, quaestionem homini, quae per mortem infertur, instituit. manus retro condemnati alligatae fuerunt, ut ense periret, oculi linteo involucre operiuntur. sic enim condemnati solent construi et ictum necis excipere. his ita peractis, et vinctus, ut cervicem ad caput amputandum reclinaret iussus, denuo de iis quae in quaestione erant exposcitur. ille iureiurando etiam sacro sancto confirmavit nihil ulla tenus horum conscium esse Michaellem Comnenum. qui postmodum, licet non caesus fuit, in carcerem tamen abductus est, compedibus ac vinculis constrictus.

ξεις. ἡ ἕξτασις δὲ πᾶσα πρὸς τὸν Κομνηνὸν κατήντηκε Μιχαήλ,
 καὶ δὴ ἔφασκον αὐτῷ οἱ τάχα κρίνειν τοῦτον λαχόντες ὡς ἐπεὶ
 περὶ σοῦ ἀπειρημένοι τινὲς λελάληνται λόγοι, δεῖ σε διὰ τινος
 θαυματοποιίας τούτους ἀποσκευάσθαι. τὸ δὲ ἦν ἢ διὰ μύδρου C
 5 ἀπόδειξις. ὁ δὲ (καὶ γὰρ εἶχεν βοηθοῦσαν αὐτῷ τὴν ἀλήθειαν)
 “εἰ μὲν τις ἦν” ἔλεγεν “ὁ κατ’ ἐμοῦ τι κατηγορῶν, πρὸς ἐκείνον
 ἂν ἐμαχεσύμην καὶ ἀπέδειξα ψεύδεσθαι· κατηγοροῦν δὲ μὴ παρόν-
 τος ὑπὲρ τίνος κρίνομαι; εἰ δὲ θαυματουργῆσαί με θέλετε, ἀλλ’
 ἐγὼ οὐκ εἰμὶ τοιοῦτος ὥστε καὶ τερατοποιίας ἐργάζεσθαι. σίδηρος
 10 δὲ πεπυρακτωμένος, εἰ ἐν χειρὶ ἀνθρώπου ζωῶν οὗτος ἐμπέσοι,
 οὐκ οἶδα πῶς ἂν οὐ καύσειεν αὐτήν, εἰ μὴ πού τις ἕξεσται τῷ
 Φειδίᾳ ἐκ λίθου ἢ τῷ Πραξιτέλει, ἢ καὶ ἀπὸ χαλκοῦ εἰργασται.”
 ταῦτ’ ἔλεγε καὶ μάλα νῆ τὴν Θέμιν δικαίως. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ τῆς D
 Φιλαδελφείων μητροπολίτης Φωκῆς συμπυρῆν τοῖς γενομένοις,
 15 φιλούμενος πρὸς τοῦ βασιλέως καὶ πᾶν φιλοφρονούμενος, — πέ-
 πονθε δὲ τοῦτο οὐκ ἔξ ἀρετῆς ἀλλ’ ἔξ ἀναιδείας. καὶ γὰρ ποτε
 τοῦ βασιλέως πνυθόμενον περὶ τινος τῶν κοινῶν πραγμάτων ἐπαρ-
 ρησίσατο καὶ “ὦ βασιλεῦ” ἔφη, “τίνος χάριν ἀρτίως ἡμῶς ἐρω-
 τῆς, αὐτὸς αἰεὶ ἔξ ἑαυτοῦ τὰ δοκοῦντά σοι διαπραττόμενος;”
 20 ταῦτ’ εἶπε, καὶ τότε μὲν ὁ βασιλεὺς ἐσχετλίασεν, καὶ γε εἰρήκει
 πρὸς τοὺς συμπαραισταμένους “τί οὕτω θρασύτερον ὁ μητροπολί-
 τής εἰρηκεν, ὑμεῖς δὲ ἠνέσχεσθε;” μετὰ βραχὺ δὲ φιλοφρόνως
 τοῦτον ἐδέξιώσατο καὶ ἐτίμα καὶ σύμβουλον εἶχεν ἐν ταῖς κοσμι-
 καῖς ὑποθέσειν. ὑποδρηστῆρι γοῦν καὶ τότε ἐχρήσατο τούτῳ ὁ

universa tandem quaestio in Michaelem Comnenum conversa est, et iudices
 ad id destinati illi dicebant “quando de te sermones quidem haud comprobati
 referuntur, a te illos mirando aliquo facinore refellendos esse necessum est,
 id autem erit per ferrum candens purgatio.” tum ille veritate ipsa fretus
 “si quis esset” dicebat “qui me accusaret, cum eo utique contenderem,
 ostenderemque eum mentiri. at vero cum accusator nullus sit, de quo iudi-
 cor? porro si me mira vultis conficere, ego sane is non sum qui miracula
 facere possim. ferrum candens in manus vivi hominis cadens nescio quam
 illud ratione manus non comburat, nisi ille a Phidia vel Praxitele e saxo ex-
 cisus vel ex aere conflatus sit.” haec ille, et admodum hercle iuste dicebat.
 verum enimvero cum et Philadelphensis metropolita Phocas rebus interesset,
 unice imperatori dilectus multisque humanitatis officii acceptus, quod non
 virtute ac merito, sed impudentia assecutus fuerat. namque cum aliquando
 de rebus publicis nescio quid percunctaretur, libere sententiam suam osten-
 dit, et “ὁ imperator” inquit, “quamobrem in praesenti nos consulis, cum
 ipse semper per te, quod tibi visum fuerit, peragas?” dixerat haec, et
 moleste sane tolerat imperator, quandoquidem eos qui adstabant sic eum al-
 locutum ferunt “an potuit a metropolita afferri quid audacius? et vos tole-
 rastis.” post brevem horam in eum suavissime effusus beneficia contulit, et
 honores consiliumque ab eo in negotiis secularibus capiebat. quare tum

- P 53 βασιλεύς. καί γε καταμόνας τὸν Κομνηνὸν παραλαβὼν Μιχαήλ, κάμιοῦ τῶν λόγων ἀκροωμένον, ταῦτ' εἶπεν, ὡς εὐγενὴς μὲν ἀνὴρ σὺ καὶ ἐξ εὐγενῶν γεγένησαι. δεῖ οὖν σε τὸ δέον ὑπὲρ τῆς σῆς ὑπολήψεώς τε καὶ πίστεως καὶ παντός σοι τοῦ γένους καὶ νοῆσαι καὶ διαπράξασθαι. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔλεγχος παρὰ μιμνῶν ἐν σοί, 5 δεῖ σε τῷ μύθῳ τὴν ἀλήθειαν παραστήσασθαι. καὶ ὃς μάλα γενναίως καὶ ἀνδρικῶς; καὶ ὡς ἂν τινὰ οἱ γραφεῖς ἐν μάχῃ ἀτρεστον διαγράφαιεν, "οὐκ οἶδ' ὅπως τὸ τοιοῦτον κέκληται ἄγιον, ὃ δέσποτα," ἔφη. "ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἁμαρτωλὸς εἰμι ἄνθρωπος, καὶ τερατουργεῖν τοιαῦτα οὐ δύναμαι· εἰ δέ μοι συμβουλευή μητρο- 10
- B πολίτης ὢν καὶ Θεοῦ ἄνθρωπος τουτὶ διαπράξασθαι, ἐνδύσαι μὲν αὐτὸς τὴν ἱεράν σου πᾶσαν στολήν, καθὼς εἴωθας ἐν τῷ θεῷ εἰσέρχεσθαι βήματι καὶ ἐντυγχάνειν θεῷ, εἶτα δὴ ταῖς σαῖς χερσὶν ἐκπύρωσόν μοι τὸν σίδηρον, αἷς τοῦ θείου ἐφάπτη θύματος, τοῦ σώματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ὑπὲρ παντός τοῦ 15 κόσμου τεθνημένου καὶ ἀεὶ θνομένου παρ' ἡμῶν τῶν ἱερέων τε καὶ ἱεραρχῶν, καὶ ταύταις δὴ ταῖς ἱεραῖς σου χερσὶν ἐπίθες τῇ χειρὶ μου τὸν σίδηρον; καὶ τεθάρρηκα εἰς τὸν δεσπότην Χριστὸν ὡς πᾶσαν μὲν οὗτος ἁμαρτίαν μου παροράσεται, θανατουργήσει
- C δὲ τὴν ἀλήθειαν." καὶ ὁ μὲν Κομνηνὸς Μιχαήλ οὕτως εἶρηκεν, 20 ὁ δὲ μητροπολίτης "ὦ καλὲ νεανία" ἔφη, "τοῦτο οὐκ ἔστι τῆς ἡμετέρας καὶ Ῥωμαϊκῆς καταστάσεως, ἀλλ' οὔτε τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως, οὔτε μὴν ἐκ τῶν νόμων οὔτε δὴ πρότερον ἐκ

tiam imperator tanquam ministro usus est, qui seorsim ab aliis Comnenum Michaelē, cum et ipse sermones audirem, in hunc fere modum alloquitur. "nobilis quidem cum ipse sis et ex nobilibus prognatus, ea et animo concipere et re praestare debes quae nec ab existimatione nec a fide tua nec denique a cognatione tua aliena indicantur. sed enim cum testes ad te convincendum non adsint, operae pretium erit te ferro candenti veritatem designare." ille magno ac virili animo, et quemadmodum pictores inter pugnandum imperterritum hominem depinxissent, firmus ac stabilis, "sacrum hoc" inquit, "domine, quonam vocetur nomine, non novi. ipse ego peccator sum, nec eiuscemodi admiranda efficere possum. si vero tu mihi, qui metropolita es et homo divinus, ut id expleam adhortaris, age tu ipse sacrum vestium apparatu integro te circumvesti, quemadmodum sancta sanctorum ingredi soles et deum alloqui; dein tuis manibus, quibus tangis sacrosanctum sacrificium, corpus domini nostri Iesu Christi, qui pro orbe universo oblatus est continuoque a vobis sacerdotibus et praesulibus offertur, ferrum mihi inflamma, et iisdem sacris tuis manibus ferrum acceptum manui meae impone. sic enim in domino meo Christo confido, omnia eum mea delicta dissimulaturum veritatemque non sine miraculo patefacturum." haec Comnenus Michael dixerat. et metropolita "o bone iuvenis" inquit, "hoc neque nostri neque Romani instituti neque ecclesiasticae traditionis. immo neque ex legibus, neque prius e sacris ac divinis canonibus desumptum est.

τῶν ἱερῶν καὶ θείων κανόνων παρείληπται. βαρβαρικὸς δὲ ὁ
τρόπος καὶ ἀγνώς ἐν ἡμῖν, προστυγῆ δὲ μόνον ἐνεργεῖται βασι-
λικῆ.” καὶ ὅς “ὦ μέγιστε ἱεράρχα θεοῦ, εἰ μὲν καὶ αὐτὸς ἐκ
βαρβάρων γεγένημι καὶ βαρβαρικοῖς τοῖς ἤθεσιν ἀνατέθραμμα
5 ἢ καὶ νόμοις τουτοῖσιν ἐκπεπαιδευμαι, καὶ βαρβαρικῶς ἐκτισαίμην
τὴν δίκην μου. εἰ δὲ Ῥωμαῖος καὶ ἐκ Ῥωμαίων, κατὰ νόμους
Ῥωμαϊκοὺς καὶ παραδόσεις ἐγγράφους ἢ κρίσις τερμητισθῆτω D
μοι.” ἐκεῖνος μὲν οὖν τοῖς λόγοις οἷον τοῦ νεανίου ἐκπεπληγμέ-
νος (εἰκοστὸν γὰρ καὶ ἕβδομον διήνυνε ἔτος ὁ Κομνηνὸς Μιχαήλ)
10 καὶ τῷ μὴ ἐν συμφοραῖς τούτου ἔντος τὸ εὐγενὲς τοῦ φρονήματος
καταπίπτειν μηδὲ τὸ τῶν νοημάτων χαλᾶν εὐεπήβολον, πρὸς τὸν
βασιλέα ἐλθὼν ὅσα μὲν οὖν εἶπεν ἐκεῖνος αὐτὸς οὐκ οἶδα, πάντως
δὲ ταῦτ’ ἔμελλε λέξαι ὅσα τε καὶ οἷα ἤκουσεν. ὁ μὲν οὖν βασι-
λεὺς διάπειραν πολλὴν πεποιηκὼς οὐχ εὔρε κατά τι τὸν Κομνηνὸν
15 Μιχαήλ ἔπ’ αἰτίαν ὄντι, καὶ ταῦτα καὶ τὸν ἀναίτιον εἰς αἰτίαν
ἀγων τῆ βία ἢ τῶν λόγων ἢ τῶν μαστίγων. πάντες γὰρ ἀπεφαι-
νοντο οἱ τε τῶν Λατίνων οἱ τε τῶν Ῥωμαίων, καὶ μάλιστα τῶν
Λατίνων, ἐπεὶ γε οὗτοι ἐλευθερώτερον χροῶνται τῇ γλώττῃ πρὸς
τοὺς δεσπότας, ἀδῶον εἶναι ἐπὶ πᾶσι τὸν Κομνηνὸν Μιχαήλ.
20 ἤκουσα δὲ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῇ κρίσει παρών, καὶ σὺν ἐμοὶ ὁ Μα- P 54
κρωτὸς Ἰωάννης, τάχα καὶ ἡμεῖς συναριθμούμενοι τοῖς κρίνουσι
πρὸς τοῦ βασιλέως, ὡς ἕϋλων ἂν τινες μηδὲν διαφέροντες ἐνταῦθ’
ἴστανται. ἐβούλετο γὰρ πάντας κατ’ αὐτοῦ συμψηφίζεσθαι.
ἡμῖν δὲ οὐκ ἦν λόγος, ἄνευ λόγου τοῦ Μιχαήλ Κομνηνοῦ κρινο-

sed barbaricus est iste modus, nobisque minime notus, qui iussu tantum im-
peratorio fit.” et ille “o maxime dei antistes, si ex barbaris ipse genus du-
cerem et barbaricis moribus enutritus aut similibus legibus instructus fuis-
sem, barbarico etiam modo poenas luerem. sed si Romanus et ex Romanis,
Romanis legibus, et scriptis traditionibus iudicium terminetur.” ille itaque
iuvenis sermonibus quasi attonitus (Michael namque Comnenus septimum
tunc et vigesimum annum agebat), et quod in infortuniis nihil de generosis
coꝑitationibus demitteret nec sententiarum ingeniosum ac dextrum laxaret,
ad imperatorem accurrit, et quaeenam ipse dixerit nescio, attamen illum
quaeunque audierat, nec alia dixisse iudico. igitur imperator post varia
multaque experimenta nullius criminis aut facti reum Michaellem Comnenum
deprehendit, eoque potissimum, quod innocentem et sermonem et flagello-
rum vi reum perageret, omnes enim sive Latini sive Romani, sed maxime
Latini, qui ore liberiore adversum dominos loquuntur, Michaellem Comne-
num omnium plane insontem iudicabant. ego etiam qui iudicio interfueram,
et una mecum Ioannes Macrotns, uterque ab imperatore inter iudices annu-
merati, nonnullos nihil a lignis distantes ibidem interesse audiui. namque
ille volebat ut omnes simul in eum sententiam ferrent. sed nos his neque at-
tendebamus neque advertebamus animum, cum Comnenus Michael absque

μένον. ἐφιλεῖτο γὰρ (φίλη γε ἢ ἀλήθεια) οὐ πρὸς ἡμῶν καὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς παντὸς τῶν ἐν τέλει τῶν τε στρατηγῶν τῶν τε στρατιωτῶν καὶ αὐτῶν τῶν τῆς ἐξυγκλυδος· τοῖς τε γὰρ νεάζουσιν ἡδὺς ἦν καὶ προσηγῆς ὁμιλῶν καὶ χαίρεις ἐν λόγοις καὶ ἐν ἐπιτηδεύμασι δεξιότατος, τοῖς τε γέρονσι γηραιὸς ἐδόκει τὸν λόγον 5

B τε καὶ τὴν σύνεσιν, καὶ ὑσπᾶσιος αὐτοῖς ἐνομιζέτο. καὶ ταῦτ' οὖν, ὡς οἶμαι, γέγονεν ἐπ' αὐτῷ δοκιμασίᾳ τοῦ κρείττονος· ἐπεὶ γὰρ εἰς τὴν βασιλείον ἐμελλε θεὸς ἀναβιβᾶσαι τοῦτον περιωπῆν, τῷ τῶν βασάνων πυρὶ καὶ τῷ διαπειρας χωνευτηρίῳ δεδοκιμάκεν, ἵνα μὴ εἰς τὸν βασιλείον ἀναβᾶς θρόνον ὅσον ἔχοι πιστεῦν δια- 10 βολαῖς καὶ συκοφανταῖς, μήτε θᾶπτον τὰς ἀποφάσεις ποιεῖν ἐπ' ἐξουσίᾳ τοῦ πρῶττειν τὰ βουλευτέα γεγενημένος. οὐ μὴν καὶ ἐν ἄλλοις κατεξήτασεν, ὡς προῖον ὁ λόγος δηλώσει. ἐπὶ δὲ τέλει τῆς ὑποθέσεως ταυτησι ἦν ὁ βασιλεὺς εἰρηκῶς, κάμοῦ τῶν λόγων

C ἀκρωμένον, “αἰ ἰλειωνὸν οἷας δόξης ἐξέπεσες.” τὸ δὲ ἦν ὅτι περ 15 πρὸς βουλήσεως ἦν τῷ βασιλεῖ τὴν ἐγγόνην αὐτοῦ, τὴν πρώτην θυγατέρα τοῦ νιοῦ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τὴν Εἰρήνην, ἐπιδοῦναι τῷ Κομνηνῷ Μιχαῆλ εἰς ὁμόκοιτιν. ἦν δὲ αὕτη πρὸς τὸν Μιχαῆλ ἀνεπιὰ δευτερεξαδέλφου θυγάτηρ. ἀλλὰ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῷ βασιλεῖ Ἰωάννῃ ἐγένετο καὶ ἐν πλείοσιν ἄλλοις, καὶ εἰώθε 20 τὰ τοιαῦτα αὐτῷ πως συμβαίνειν· κἂν γὰρ τῇ ἐκκλησίᾳ κεκώλυται, ἀλλὰ τοῖς βασιλεῦσιν ἑφεῖται τῆς κοινῆς προμηθείας χάριν καὶ τοῦ συμφέροντος.

12 καὶ] ἀλλὰ καὶ?

15 αἰ] ἂν vulgo.

ulla ratione in iudicium vocaretur. diligebatur etenim, ita me amet veritas, non a nobis modo, sed ab unoquoque dignitate praefulgente, ductoribus copiarum, militibus, convenis; cum iunioribus dulcis, usu facilis, eloquio suavis, ad agenda tractandaque negotia incredibilis, senibus et sermone et prudentia senex habebatur, cuius impendio consuetudine illi oblectabantur. haec tamen ita annuente numine in eum patrata sunt, quandoquidem, cum ad imperatorium culmen attollere decrevisset eum, et tormentorum igne et experimentorum conflatorio probavit, ne in solium evectus calumniis et accusationibus ex facili crederet, neque eo in loco constitutus, quo quidquid libuerit agere posset, plus iusto celerius decerneret ac determinaret. verum enimvero in aliis etiam, ut subsequens oratio indicabit, numini probatus est. in extremo negotio imperator, quod etiam ipse auditione acceperam, enuntiarat “vae misero tibi, quam gloria cecidisti.” id porro erat, imperatorem fixius animo agitasse neptem, primam filiam filii sui imperatoris Theodori, Irenem, quae ipsi Michaelis secundi consobrini sui filia erat, Michaeli Comneno in matrimonium collocare. quod et in imperatore Ioanne aliisque pluribus factum est. et his affinia non alia ratione evenire consuevere: licet enim ab ecclesia prohibeantur, attamen publicae gubernationis causa atque commodi imperatoribus permittuntur.

51. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς οὕτως τὰ τῆς ὑποθέσεως δια-
 λύσας εἰς τὴν ἔω ἀπήει, ὁ δὲ Κομνηνὸς Μιχαὴλ, ὡς εἰρήκειν,
 ὑπεβλέπετο. ἐπεὶ δὲ τὸ τοῦ γένους περιφανὲς καὶ πρὸς αὐτὸν συγ- D
 γενές, ἔτι γε μὴν τὸ πρὸς τοὺς μεγάλους γνήσιον τούτου οὐκ εἶα
 5 τὸν βασιλέα ἐν περιφρονήσει φέρειν τὰ κατ' αὐτόν, τί ποιεῖ;
 στέλλει τοῦτον πρὸς τὸν πατριάρχην. ὁ Μανουὴλ ἦν τότε τὰ
 τῆς πατριαρχίας διθύνων πηδάλια, ἀνὴρ εὐλαβοῦς καὶ βίου καὶ
 πολιτείας σεμνῆς, εἰ καὶ γυναικὶ συνεζέγγη, ἄλλως δὲ οὐ πεπειρα-
 μένος γραμμμάτων, οὐδὲ ὣν ἀνεγνώσκεν ἀελίτταν τὴν ἔννοιαν.
 10 καὶ γράφει πρὸς τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἐπιτιμίων καθυποβαλεῖν τὸν
 Κομνηνὸν Μιχαὴλ καὶ ὅρκους αὐτὸν ἐμπεδῶσαι, μὴ ἂν ποτε
 βουληθῆναι ἀπιστίαν κατὰ τοῦ βασιλέως μελετῆσαι, φυλάττειν
 δὲ καθαρὰν αὐτοῦ τὴν πρὸς τὸν κρατοῦντα διάθεσιν. γέγονε P 55
 ταῦτα, καὶ ὁ βασιλεὺς τὸν Κομνηνὸν ἀνεδέξατο Μιχαὴλ, καὶ
 15 ζεύγνυσιν αὐτῷ εἰς γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ σεβαστοκρά-
 τορος Ἰσαακίου τοῦ Δούκα ἐγγόνην τὴν Θεοδώραν, ἣν μόνην ὁ
 πατὴρ αὐτῆς καταλειποῦς ὁ τοῦ σεβαστοκράτορος υἱὸς Ἰωάννης
 ἔτι ἐν μείραξιν ἂν τὸ χρεῖον ἐξεμέτησε, χήραν μὲν τὴν αὐτοῦ
 γαμετὴν Εὐδοκίαν ἀφείξ, τὴν τοῦ Ἀγγέλου Ἰωάννου θυγατέρα,
 20 ὄρφανὴν δὲ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα Θεοδώραν, ἣτις εὐτυχῶς τῷ
 Κομνηνῷ τότε συνέζευκτο Μιχαὴλ. ἡ γὰρ μήτηρ αὐτῆς Εὐδοκία
 καὶ τοὶ γε νέα οὖσα πάνυ τὴν χηρείαν φέρειν ἠσπάσατο, ἀρετὴν B

1 D: Καὶ εἰς ἔω διαπεραιουῦται, καὶ συζεύγνυσιν τῷ Μιχαὴλ τῷ
 Κομνηνῷ εἰς γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ σεβαστοκράτορος
 Ἰσαακίου ἐγγόνην τὴν Θεοδώραν, ἣν μόνην ὁ πατὴρ Ἰωάννης κατέ-
 ἔλειπεν σὺν τῇ αὐτῆς μητρὶ Εὐδοκίᾳ τῇ τοῦ Ἀγγέλου Ἰωάννου συν-
 ούσαν, τῇ θείᾳ τῶν Στρατηγουνπούλων. 10 ἐπιτιμίσις?

51. Igitur imperator, modo quo diximus quaestioni fine imposito, in
 Orientem progreditur, et Michaelem Comnenum suspectum habebat. quando
 vero et generis claritudo et cum ipso coniunctio, necnon cum magnatibus
 affinitas non permittebant imperatori ut res ab eo gestas haberet contemptui,
 mittit eum ad Manuelem, qui ea tempestate patriarchatus gubernaculis assi-
 debat, virum pietate insignem et vitae instituto, licet uxorem duxisset, ve-
 nerandum, literas tamen haud doctum, cum nec eorum sententiam quae ipse
 percurrerat caperet; quem scripto imperator compellat ut poenis quoque ex-
 actis Michaelem Comnenum increparet, iureque iurando fidem illius alligaret,
 nullas cum imposterum adversus imperatorem insidias moliturum, sed fidum
 ac incorruptum in dominum amoris obsequium exhibiturum. ubi ea res sic
 evenit, imperator Comnenum in gratiam recipit, illique fratris sui sebasto-
 cratoris Isaacii Ducae neptem Theodoram nuptum dedit, quam unicam pater
 illius, sebastocratoris filius Ioannes, in adolescentia fato functus, reliquerat.
 obiit equidem ille uxore Eudocia Angeli Ioannis filia vidua, pupilla vero filia
 Theodora, quae iam tum non infelicibus avibus Comneno Michaeli iuncta
 fuerat, relicta, mater siquidem illius Eudocia, licet florente iuventa fervida,

δὲ ἐφίλει καὶ καθάπερ προσανέχειν θεῷ. διὰ ταῦτα καὶ ἀντιμισθίαν ἀντιλαμβάνει πρὸς θεῷ τὸ κῆδος. καὶ ταῦτα μὲν ἔσχεν οὕτως.

52. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὰ τῆς ἔω μέρη κατειληφώς καὶ τοῦ ἐναντιοῦ ἐκείνου παρωχηκός αὐθις ἐπὶ τὴν προκαθημένην τῶν Βιθυνῶν πόλιν ἀφίκετο Νίκαιαν. κειρὸς ἦν περὶ τὰ τοῦ χειμῶνος τέλος, καὶ φθίνων ἐτύγγυε Φεβρουάριος. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῆς

2 θεοῦ? 4 D: Εἰς ἐπιὸν περὶ τὴν Νίκαιαν ἀφίκετο, ἔνθα περὶ τὸν Φεβρουάριον ἐπὶ κλίνης τὸ πλεοντῆς νυκτὸς καθήμενος καὶ πρηγνὴς ἐπὶ κλίνης πεσὼν ἦν ἀναυδός. οἱ δὲ κλίτροι ἀμυχᾶς τοῖς ποσὶν ἐποίουν, καὶ ἐφόλιον ταῖς ἀμυχαῖς ἐνέβαλον. ἀλλὰ ταύτην τὴν νύκτα καὶ τὸ ἐπιὸν ἡμερονύκτιον ἀκίνητος ἔκειτο· ἀποπληξία γὰρ ἦν ἡ νόσος. μόλις γοῦν ἀνέπνευσεν ἠλλοιωμένος τὸ χροῶμα, καὶ ἔσπευσε καταλαβεῖν τὸ Νύμφαιον πρὸ τῆς βαίτοφορου κυριακῆς, κατ' ἦν εἶσθε θριαμβεύειν. καὶ ἐκεῖ καὶ τὴν Ἀναστάσιμον διῆλθε, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε τοῖς τοιοῦτοις ἐπεχωρίαζε μέρεσι, τῇ καταστροφή τούτου νόσῳ κατὰ διάστημα ἡμερῶν πιεζόμενος. ποτὲ μὲν γὰρ ἐπὶ κλίνης ἔπιπτεν ἄφωνος, ποτὲ δὲ ὄδον βαδίζων ἔριππος ὑπὸ τῆς νόσου ἐγένετο κάτοχος, καὶ οἱ συμπαρόντες κατεῖχον καὶ παρεφύλαττον, καὶ ἐπὰν εἰς λογισμὸν ἦκε σχολῇ πρὸς τὰ βασίλεια ὑπανάστρεφεν, ἐνίοτε δὲ καὶ φοράδην ἤγετο. ἐπεὶ δὲ ἡ νόσος ἐπήυξανε καὶ τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως κατέπιπτε, συνεχέσθηρον γὰρ ἐγένετο τοῦτο, καὶ ἡ ἀτροφία τοῦτον ἐπίεξε, καὶ ἀφίκετο εἰς Σμύρνην, ὡς τῷ ἐκείσε προσκυνήσῃ Χριστῷ καὶ διὰ παρακλήσεσιν Ἰλεων αὐτὸν ἀπεργάσοιτο. καὶ ἀπελθὼν ἀνακαγχῆν οὐκ εὔρεν. ἀλλ' ἦν τοῖς Περικλύστοις τόποις σκηνοῦμενος, ἃ εἰσιν ἐγγὺς Σμύρνης, κείρονος τοῦ πάθους ἐπήσθετο. καὶ καταλαμβάνει τὸ Νύμφαιον, καὶ ἐν τοῖς ἐγγὺς τῆς χώρας βασιλείοις κήποις τὰς σιηνὰς ἐπήξαστο. ἔνθα καὶ τὸ χροῶν ἐλειτονοργησεν, ἐξήκοντα δύο ἐτῶν ὧν, ἐξ ὧν τριακοντατριεὶς βεβασιλευκεν καλῶς καὶ ἀγαθῶς. πρῶτος γὰρ ἦν καὶ πρὸς τὸ φιλανθρωπότερον αἰεὶ ἀπονεύων, πρὸς πάντας φιλόδαρος, μᾶλλον δὲ πρὸς τοὺς μῆκοθεν. ἐρώτων δὲ θήλειων ἠττάτο, ἐξ ὅτου ἡ σύζυγος αὐτοῦ Εἰρήνη ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, μάλιστα δὲ τῆς ἐξ Ἰταλίας Μαρκεσίνης, ὡς καὶ πέδιλα ὑποδεδέσθαι ταύτην δοῦναι κοκκοβαφῆ καὶ ἐφροστρίδας καὶ χαλινά, ἔπεισθαι τε αὐτῇ πλείους ἢ τῇ κυρίας δεσποίνῃ, ἄλλα τε πολλὰ ἐποίει ταῖς ἐκείνης δουλεύων ὀρέξεσι. καρτεριὸς δ' ἦν ἐν ταῖς μάχαις, καὶ τοῖς μὲν κατὰ συστάδην πολέμοις οὐκ ἔχειρε, τὸ ἄλλοπρόσαλλον τοῦ Ἄρεως δευλιῶν, τῇ καρτερίᾳ δὲ χροῶμενος, καὶ ἐνεαρίζων εἰς τὴν ἐναντίων καὶ τὴν θέρους ὄραν διαβιβάζων, ἔτι δὲ καὶ τὴν φθίνουσαν, ἐνίοτε δὲ καὶ παραγευμάζων τὴν νικῶσαν ἐλάμβανεν. ἦν δὲ εὐσεβέστατος καὶ φιλοπρωτοχὸς πολιδίκαιός τε καὶ φιλόχριστος, τὴν βασιλείαν τῷ υἱῷ Θεοδώρῳ καταλιπὼν ἐτῶν ὄντι λγ'. τοσοῦτος γὰρ ἦν ὁ χρόνος αὐτῷ ὅσος ὁ τῆς πατρικῆς βασιλείας ἐτύγγυεν· σχεδὸν γὰρ τῇ πατρικῇ ἀναρρήσει καὶ γέννησις ἐκείνου συνέδραμεν. 5 περὶ vulgo.

viro carere maluit ac virtutem sectari, deo freta, cui se fortunasque suas devoverat. hinc deus virtutem matrimonio compensavit. et haec quidem ita se habuere.

52. Imperator cum in Orientem secessisset, anno elapso rursus ad reginam Bithynorum urbem Nicaeam pervenit. hiemis extremum erat, exitusque Febuario impendebat, cum imperator vesperi lecto assidens, exigua

κλίνης ἐσπέρας καθήμενος (παρέδραμε δὲ καὶ μέρος τι τῆς νυκτός), αἰφνης γεγονώς ἄφρωνος, πρηγῆς ἐπὶ τῆς κλίνης πεσὼν ἦν τὸ ἀπὸ C τοῦδε ἄνακτος τὸ καθύλον. χεῖρες δὲ λατρῶν ὑποῦργον ἐν τούτῳ, καὶ ἀμυχὰς ἐν τοῖς ποσὶν ἐποίουν, καὶ ἐφόλβιον ταῖς ἀμυχαῖς 5 ἐνέβαλλον, καὶ ἄλλ' ἄττα ἔπραττον, ὅποσα ἡ τέχνη ἐδίδασκεν. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ὄλην τε ταύτην τὴν νύκτα καὶ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν καὶ αὐθις τὴν ἑτέραν νύκτι ἀκίνητος ἔκειτο· ἀποπληξίῳ γὰρ ἦν ἡ νόσος, καὶ οὕτω βιερεῖται ὥστε διαρκέσειν τόσούτον εἰς ἀκινήσιαν καὶ ἀφρονίαν. μόγις οὖν ἀνέπνευσε καὶ εἰς ἑαυτὸν ἦλθεν.

10 ἠλλοιωμένους δὴ ἦν τὸ χροῖμα. ἔπεισε γοῦν καταλαβεῖν τὸ Νέμφαιον, φθάσας τε πρὸ τῆς βαῖοφόρου κυριακῆς, καθ' ἣν εἴωθε D θριαμβεῦειν ὁ βασιλεὺς. ἐπιτείνας οὖν τὴν ὁδὸν ἀφίκετο εἰς τὸ Νέμφαιον, κάκεισε τὸν κατὰ τὴν βαῖοφόρον θρίαμβον ἐξετέλεσε καὶ τὴν ἀναστάσιμον ἐωρτάκει ἡμέραν. καὶ τὰ ἀπὸ τοῦδε τοῖς

15 τοιοῦτοῖς ἐπεχωρίαζε μέρεσι, τῇ κατασχούσῃ τοῦτον νόσῳ κατὰ διαστήματα ἡμερῶν τρυχόμενός τε καὶ πιεζόμενος. ποτὲ μὲν γὰρ ἐν τῷ παλατίῳ διάγων εὐθὺς ἐπὶ κλίνης ἐπιπτιν ἄφρωνος, ποτὲ δὲ ἐφ' ἵππου βαίνων καὶ ὁδὸν βαδίζων ὑπὸ τῆς νόσου ἐγίνετο κάτοχος, καὶ οἱ συμπαρόντες κατεῖχόν τε καὶ πρὸς ὦραν παρεφύλαττον,

20 ὥστε μὴ γνωρίζεσθαι τοῖς πολλοῖς. ἐπὴν δὲ εἰς λογισμὸν ἐπανῆκε, σχολῇ πρὸς τὰ βασιλεία ἐπανέστρεφεν, ἐνίοτε δὲ καὶ φοράδην ἐπὶ θρόνου ἐν τοῖς ἀνακτόροις ὑπὸ τῶν οἰκείων ἤγετο. ἐπεὶ δὲ ἡ νόσος ἐπῆξανε, τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως κατέπιπτε· συνεχέστερον γὰρ ἤρξατο πᾶν τοῦτῳ γίνεσθαι. σύντηξις γοῦν ἦν αὐτῷ τῶν σαρκι-

11 φθάσαι?

noctis parte procedente, ex improvise vocem emittit: hinc pronum effusum loquela penitus destituerat. medici curationem eius recipere, pedes scarificare, scarificationibus epholbium imponere, aliaque remedia, quae ars dictat, malo invenire. verum imperator tota ea nocte et die subsequente, et quae mox advenerat, alia nocte motus expers iacuit: morbus enim erat nervorum resolutio, adeoque gravis ut tanto tempore et motu et voce stupens atque attonitus privaretur. tandem aliquando respiravit et in semet, colore tamen deperdito, rediit. Nymphaeum ergo quam celerrime, et ante dominicam palmarum, qua triumphare ille suserat, advehi curat, et accelerato itinere Nymphaeum appellit, in quo die palmarum triumphum egit et resurrectionis diem celebravit; indeque assiduo loca illa frequentabat, morbo per intervalla dierum ingruente iactatus conflictatusque. quandoque enim in palatio degens subito in lectum amissa voce procumbebat; quandoque equitans inter ambulandum a morbo corripiebatur. et qui aderant, sustinebant et ante tempus custodiebant, ne pluribus innotesceret. dein sui compos per otium in aulam revertebatur. quandoque etiam clanculum in sellula per regiam a familiaribus deducebatur. sed cum morbus invalesceret, corpus imperatoris in peius ruebatur, cum solito longe frequentius malo divexaretur carnesque absumeren-

- P 56 κῶν, καὶ τὸ δεινότερον ἢ ἀτροφία-τοῦτον ἐπέλεξεν. ἐπεὶ οὖν χεῖ-
 ρεις ἰατρῶν εἰς τὴν νόσον ἀπέκαμιον, πυραμυθίαν βουλόμενος μι-
 κρὰν ἐφενρεῖν ἠθέλησεν εἰς τὴν Σμύρνην ἀπελθεῖν, ὅπως τῷ ἐκείσῃ
 προσκυνήσῃ Χριστῷ παράκλησίν τε ποιήσοι καὶ ἕλωγ αὐτὸν ἀπερ-
 γάσοιτο. ἀφικόμενος οὖν ταῦτα μὲν διεπρόξυατο, ἀνακιοχὴν δὲ 5
 τοῦ πάθους οὐχ εὔρεν, ἀλλ' ἐν τοῖς Περικλύστροις σκηνοῦμενος
 (τόπος δὲ ἐστὶν οὗτος ἐγγὺς πον τῆς Σμύρνης, διὰ τὸ πολλοῖς τοῖς
 ὕδασι περικλύζεσθαι οὕτω πως κατονομαζόμενος) μείζονος ἢ μῦλ-
 λον χείρονος τοῦ πάθους ἐπῆσθετο. ἐκεῖθεν οὖν ἀπάρας ποιήσας
 λίαν ἔχων τοῦ σώματος καταλαμβάνει τὸ Νύμφαιον. καὶ ἐν μὲν 10
 τοῖς βασιλικαῖς οὐκ ἀπῆλθεν οἰκήμασιν, ἐν δὲ τοῖς ἐγγὺς πον τῆς
 χώρας βασιλείοις κήποις τὴν ἀνακτορικὴν σκηρὰν ἐνιδρύσατο. ἐνθα
 καὶ τὸ χροεὼν ἐλειτούργησε τρίτῃ καλανδῶν Νοεμβρίου, ἐξήκοντα
 καὶ δύο, ὡς οἱ τὰ περὶ αὐτοῦ ἀκριβέστερον εἰδότες ἔγρασκον, ἔτη
 βιώσας, ἐξ ὧν τριάκοντα καὶ τρεῖς βεβασίλευκε καλῶς τε καὶ ἀγα- 15
 θῶς. πρῶτος γὰρ ἦν καὶ πρὸς τὸ φιλανθρωπότερον ἀεὶ ἀπονεύων.
 δωρεαῖς μὲν πρὸς τοὺς αὐτοῦ ἦντο ἐχοῦατο, πρὸς δὲ τοὺς ξένους,
 C καὶ μᾶλλον τοὺς ὡς πρέσβεις ἀφικόμενους, δωριλεστέραν τὴν
 χεῖρα προὔτεινεν, ἢν' ὕπ' αὐτῶν ἐπαινοῖτο. ἐρώτων δὲ θήλειων
 ἠτιτᾶτο, ἐξ ὅτων ἡ σύζυγος αὐτοῦ καὶ βασιλὶς Εὐρώπη ἐξ ἀνδρώ- 20
 πων ἐγένετο. μάλιστα δὲ τῆς ἐξ Ἰταλίας ἐλθοῦσης ὡς Θεραπει-
 νίδος μὲν τῆς ἐξ Ἀλαμάνων συζύγου βασιλίδος Ἀννης, ἀντιζήλου
 δὲ ταύτης γεγενημένης Μαρκισίνης τε ὀνομαζομένης τοῦ ἔρωτος
 ἠτιτῆτο, καὶ ἐς τοσοῦτον τῆς ἀγάπης αὐτῆς ἐξεκρέματο ὡς καὶ

6 post Περικλύστροις vulgo τρόποις.

tür, quod deterius habebat et ali non poterat. cum ergo medicorum ingenium de restituenda valetudine desperasset, ut respirare ipse paululum posset, Smyrnam iter meditatur, ut Christum, qui in ea insigniter colitur, adoraret precibusque effusis sibi propitium in tanto infortunio redigeret. accessit, omnia, uti instituerat, perfecit, nec tamen ex morbo convaluit. porro in Pericylstris commorans (locus is est prope Smyrnam, quod undique aquarum copia circumfluatur, sic dictus) maiori sive potius atrociori malo oppressus, inde discedens, cum gravissime corpore urgeretur, Nymphaeum proficiscitur, nec regias ibidem domos invisit, sed in hortis regis prope urbem imperatoria finxit tentoria; ubi et diem suum obiit extremum tertio calendas Novembris, sexaginta et duos annos natus, ut qui illius res exactius possidebant dixere. ex his triginta tres probe integreque regnaverat. leni animo fuit, semperque se humaniorem praebebat. familiares parcius munerabatur: exteros, eosque qui tanquam legati ad eum venissent, magnificentioribus largitionibus, ut ab eis laudaretur, afficiebat. amoribus muliebribus, postquam eius uxor Irene imperatrix ex hac vita excesserat, et potissimum Marcesinae, quae ex Italia venerat, Annae quidem imperatricis ex Alemania uxoris pedissequa, sed quae postea in amore aemula fuerat, deditus. e cuius amore ita

πέδιλα ὑποδεδέσθαι δοῦναι ταύτη κοκκοβαφῇ καὶ ἔφειστρίδας τοιαύτας καὶ χαλινά, ἔπειθαί τε αὐτῇ πλείους ἢ τῇ κυρίως δεσποίνῃ, ἄλλα τε πολλὰ ἐποίει ταῖς ἐκείνης δουλεύων ὀρέξεισι. καρτερικὸς δὲ ἦν οὗτος ἐν ταῖς μάχαις ὁ βασιλεὺς, καὶ τοῖς μὲν κατὰ συστά-
 5 δην πολέμοις οὐκ ἔχαιρε, τὸ ἄλλοπρόσβαλλον τοῦ Ἄρειος δειλιῶν καὶ τὸ παρὰ ταῦτα ἄδηλον ὑπολογιζόμενος· τῇ καρτερίᾳ δὲ χρώμενος, καὶ ἐνεαρίζων μὲν εἰς τὴν τῶν ἐναντίων γῆν καὶ τὴν θέρους ὥραν διαβιβάζων, ἔτι δὲ καὶ τὴν φθίνουσαν ὀπώραν διανύων, ἐνίοτε δὲ καὶ παραχειμάζων τὴν νικῶσαν ἐλάμβανεν, ἀποκαμνόν-
 10 των τῶν ἐναντίων τῇ τοῦ βασιλέως ἐνστάσει τε καὶ ὑπομονῇ. ἐτεθνήκει μὲν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης τῷ νυῖν αὐτοῦ Θεοδώρῳ τὴν βασιλείαν καταλειποίως, τριάκοντα καὶ τρία ἔτη διανύοντι. τοσοῦτος γὰρ ὁ χρόνος αὐτῷ ὀπόσος τῆς πατρικῆς βασιλείας ἐτύγχανε· σχεδὸν γὰρ τῇ πατρικῇ ἀναρρήσει καὶ ἡ γέννησις ἐκείνου ξυνέ-
 15 δραμεν.

53. Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς μὲν Θεόδωρος τῶν βασιλείων ἐπέληπτο θρόνων. τὴν νενομισμένην γοῦν ὄσιαν ἀποδοὺς τῷ βασιλεῖ P 57 καὶ πατρὶ, καὶ καθεσθῆεις ἐπ' ἀσπίδος ὡς ἔθος, καὶ ὑπὸ πάντων φημισθεῖς ἀντοκράτωρ, τοῦ Νυμφαίου ἀπάρας ἐπὶ τὴν Φιλαδέλ-
 20 φον ἀφίκετο. μεγίστη δὲ αὐτῇ πόλις καὶ πολυάνθρωπος καὶ ὀπλί-

16 D: Ὅς τὴν νενομισμένην ὄσιαν ἀποδοὺς τῷ πατρὶ καὶ ἐπ' ἀσπίδος φημισθεῖς, τοῦ Νυμφαίου ἀπάρας πρὸς τὴν Φιλαδέλφον ἀφίκετο. καὶ ἐκεῖσε διακαρτερήσας μικρὸν καὶ περὶ τὴν Βιθυνῶν χωρεῖ. καὶ ἐπεὶ ἐγήρευεν ἡ ἐκκλησία (προτέθνηκε γὰρ τοῦ βασιλέως ὁ πατριάρχης Μανουήλ), Ἀρσένιον τινα μοναχὸν ἐξ Ἀπολλωνιάδος Μινης μεταπεμφθέντος χειροτονεῖ πατριάρχην, ὃς καὶ μονημέρως διάκονος καὶ ἱερεὺς καὶ πατριάρχης τετέλεστο. καὶ παρ' αὐτοῦ στεφθεῖς ἔξεισιν.

ipse pendeat ut illi coccineos calceos gestare permiserit et sagum et fraenum non alterius coloris indulerit, plures illi famulos quam verae dominae donaverit, aliaque quamplurima libidinibus illius deserviens praestiterit. fuit illi animus belli ingens ac tolerans. consertis proeliis, variam Martis sortem extimescens, et in illis ferendis incertum animo agitans, minime delectabatur, sed fortitudine ac patientia, et verno tempore in hostium locis degens et aestate traiciens, nec non et senescentes fructus expectans, quandoque etiam hibernans victoriam reportabat, imperatoris constantia ac patientia fatigatis hostibus. moritur imperator Ioannes imperio filio suo Theodoro tres et triginta annos agendi relicto: tot enim aetatis illius anni quot et paterni imperii erant: cum paterna enim acclamatione forte et natales illius concurrerant.

53. Igitur imperator Theodorus imperii habentis susceptis, iustisque imperatori et fratri, uti fieri amat, factis, et super scutum assidens, uti moris est, ab omnibus imperator acclamatus, Nymphaeo discedens Philadelphiam com meat, urbem ingentem et frequentem populis oppidanisque arma

ζεσθαι δεδνημένους οικήτορας ἔχουσα, καὶ μάλιστα τοξείαν
 ἀσκοῦντας· ἀγγιτερονοῦσαι δὲ τοῖς Περσικοῖς ὄροισι ἀεὶ διαμά-
 χεσθαι τοῖς ὑπεναντίοις τούτους ποιῆ καὶ ἐθάδης πολέμων ἐργά-
 ζεται. ἐκεῖσε οὖν διακατερήσας μικρὸν καὶ ὅσον πρᾶσβείαν στεί-
B λαι πρὸς τὸν σουλτάν, ἐπὶ τὰ Βιθυνῶν κειώρηκε μέρη καὶ τὴν 5
 τῆς χώρας ταύτης προκαθημένην πόλιν τὴν Νίκαιαν. ἐπεὶ δὲ
 ἐχῆρνε τοῦ πατριαρχοῦντος ἡ ἐκκλησία (πέφθαικε γὰρ ὁ πατριάρ-
 χης Μανουὴλ μικρὸν τι τοῦ βασιλέως Ἰωάννου προτελευτήσαι),
 ἔδει δὲ πρῶτον πατριάρχην προβληθῆναι, ἵν' ἐπὶ τῷ βασιλεῖ τὴν
 στεφηφορίαν ἐν τῷ ἱερῷ τελεσιουργήσῃ τεμένει, ἔζητεῖτο μὲν ὁ 10
 ἄξιος τοῦ τοιοῦτου θρόνου, ἡ δόξα δὲ τοῖς πολλοῖς ἐπὶ τῷ Βλεμι-
 μίδῃ ἐτύγγανε Νικηφόρῳ, τῷ ἐμῷ διδασκάλῳ τῶν τῆς φιλοσοφίας
 λόγων τε καὶ δογμάτων, ἀνδρὶ ἐκ νεότητος τὸν ζῆγόν ἀριμένῳ
C τοῦ μονήρους βίου καὶ περιβοήτῳ τυγχάνοντι καὶ περὶ λόγον καὶ
 ἀρετῆν, κὰν ἐνίων ὁ φθόνος, καὶ μάλιστα τῶν προυχόντων, οὐ 15
 μόνον οὐκ ἐκφανῆ τούτῳ τὰ τῆς ἀρετῆς ἐποίει, ἀλλὰ καὶ κακίας
 τινὰς αὐτῷ προσεκόλλη. οὗτος οὖν πρὸς τὸν βασιλέα Θεόδωρον
 φιλίως διέκειτο καὶ παρ' αὐτοῦ ἐφιλεῖτο· τῶν γὰρ λόγων, ἐν οἷς
 τὰ πολλὰ ἐπεγάνυτο, διδάσκαλον καὶ αὐτὸν ἐπεγράφετο· σοφὸς
 γὰρ ἦν εἰς ἄκρον ταῖς ἀληθείαις ὁ βασιλεύς. ὁ δὲ δυνηρότερος 20
D περὶ τὸ πρᾶγμα ἐτύγγανεν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτὸς
 μυλακώτερον αὐτοῦ ἐπειρᾶτο· μᾶλλον γὰρ πρὸς βουλήσεως ἦν
 αὐτῷ τὴν προστασίαν μὴ καταδέξασθαι. ταπεινοτέρους γὰρ καὶ
 μετρίους εἶναι τὸ φρόνημα τοὺς πατριαρχεύοντας οἱ κρατούντες

5 περὶ vulgo.

sumere et maxime sagittis adversarium configere professis. ea cum in finiti-
 mum agrum Persicum extendatur, bella cum hostibus continuo exercens gen-
 tem belli studiis asperrimam alit. ibi paucis diebus, quibus legationem ad
 sultanum miserat, commoratus ad Bithynorum oras et ad primam illius regio-
 nis urbem Nicaeam secessit. sed cum patriarchae orba ecclesia foret (nam
 paulo antequam Ioannes imperator moreretur, patriarcha Manuel vitam finie-
 rat), nec absque patriarcha imperatoris coronatio in sacro templo confici
 posset, dignus ea provincia et honore conquirebatur. plurimorum suffragia
 in Nicephorum Blemmidam, praeceptorem meum et philosophicorum sermo-
 num ac dogmatum institutorem, virum et literis et virtute perquam celebrem,
 et qui iuvenis adhuc atque tenella aetate iugum monasticae vitae tul-rat, res-
 piciabant, licet nonnullorum, et maxime primatum, invidentia non modo
 tantae virtutis lumen oculuerat, sed et vitia quaedam homini appiuxerat.
 hunc imperator Theodorus diligebat, cui iucundissimus erat, quippe qui ser-
 monum, quibus summopere delectabatur, magistrum eum sibi adsciverat:
 sapientiae enim culmen et re vera attigerat imperator. ille ad tantam rem
 segnior esse, et imperator etiam ipse non impense nimis urgere, cui magis
 volupe erat ab eo similem dignitatem non recipi. reges scilicet eos qui pa-

ἐθέλουσι, καὶ προσπίπτειν εὐχεριῶς τοῖς σφῶν αὐτῶν βουλήμασιν ὡς προστάγμασιν. τοῦτο δὲ μᾶλλον οἱ ἀγροικότεροι πάσχουσιν· οὐδὲ γὰρ ἔχουσι τοῖς λόγοις θαρρεῖν, οἱ δὲ περὶ λόγους ἄκαμπέστεροι φαίνονται καὶ τοῖς ἐκείνων ὀρισμοῖς ἀντιπίπτουσιν. ὁ γοῦν βασιλεὺς Θεόδωρος διὰ ταῦτα μικρὰν τινα πείραν λαβὼν τοῦ ἀνδρὸς ἐφ' ἐτέρους ἐτόραπετο. καὶ ἐπεὶ δυσαρεστῶν ἐτύγχανεν ἐν πολλοῖς, μοναχόν τινα εἶναι μαθὼν ἐν τῇ τῆς Ἀπολλωνιάδος λίμνῃ ὀλίγων γραμματίων πείραν ἔχοντα (μόνον καὶ γὰρ ἐφήματο τῆς γραμματικῆς παιδείας), ἀνίερρον τελοῦντα καὶ Ἀρσένιον ὀνομαζόμενον, ὡς εἶχε τάχους, στέλλει τοὺς αὐτὸν ἄξοντας. καὶ ὅς ἀφίκετο. ἐπεὶ δὲ τὴν ἀπὸ τῆς Νικαίας ἔξοδον ἔσπευθε, διὰ τάχους τοῖς ἀρχιερεῦσι προστάττει χειροτονῆσαι πατριάρχην αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, οἱ καὶ οὕτως διεπράξαντο, ἐν μιᾷ ἑβδομάδι διάκονον καὶ ἱερέα καὶ πατριάρχην αὐτὸν ἐκτελέσαντες.

54. Ἡ δὲ αἰτία τοῦ ἐπισπεύδειν τὴν ἀπὸ τῆς Νικαίας ἔξοδον ἦν αὕτη. ὁ Βουλγαράρχης Μιχαήλ, ὃς γυναικάδελφος τοῦ βασιλέως ἐτύγχανε Θεοδώρου, τῷ πενθερῷ αὐτοῦ τῷ Ἀσάν Ἰωάννῃ ἐκ τῆς τοῦ Ἀγγέλου Θεοδώρου θυγατρὸς γενηθεὶς, τὸν τοῦ βασιλέως Ἰωάννου πνθόμενος θάνατον, ἐπεὶ τὰ δυτικὰ μέρη 20 γυμνὰ στρατευμάτων ἑώρα Ῥωμυϊκῶν, βουληθεὶς τὴν ἀφρημέ-

15 D: Ὁ γὰρ Βουλγαράρχης Μιχαήλ, ὁ τούτου γυναικάδελφος, τὸν τοῦ βασιλέως Ἰωάννου πνθόμενος θάνατον, ἐπεὶ τὰ δυτικὰ μέρη γυμνὰ στρατευμάτων ἑώρα, βουληθεὶς τὰ ἀφρημέτα ἐν τούτῳ ἄσπῃ ἀνακαλέσασθαι, τὸν Ἐυφρον διαπεράσας πολλὰ ὑφ' ἑαυτὸν ἐποίησατο. μετετέθη μὲν οὖν ὁ Στενίμαχος Περιστερῆς Κριτζίμους Τρέπαινα καὶ τὰ ἐν τῇ Ἀχριδῶ ξύμπαντα πλὴν Μνιακόν· τοῦτο γὰρ καὶ μόνον ὑπὸ Ῥωμαίων περὶλάκτο. Οὐστρα δὲ καὶ Περπεράμιον καὶ Κρυβὸς καὶ τὸ παρακείμενον τῇ τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ κεκλημένον Ἐφραϊμ τοῖς Βουλγαροῖς κειρίωτο. τούτου χάριν ἔσπευθε.

triarchatui praesint moribus ac ingenio abiectiores moderatioresque, ut facilius eorum nutibus veluti iussis succumbant, peroportant, quod rusticioribus, cum sermonibus fidere nequeant, potissimum accidit: qui vero sapientiae operam navant, rigidiores videntur et illorum iussibus adversantur. propterea imperator Theodorus illius mente sensuque leviter degustato ad alios se convertit, et cum plures non satisfacerent, monachum quendam ex Apolloniadis lacu, praeter paucas literas caeterorum inscientem (solum enim rudimenta grammatices attigerat), nullis sacris ordinibus insignitum, Arsenium nomine, accersitum quam celerrime missis hominibus conduxit: nec ille renuit. et Nicaea exire festinans praesulibus, ut quamprimum eum patriarcham efficerent, imperat. illi audientes per unam hebdomadam diaconum sacerdotem et patriarcham consecrant.

54. Causa vero exitum Nicaea sollicitandi ea fuit. Bulgarorum princeps Michael, uxoris Theodori imperatoris frater, socero illius Ioanni Asano ex Angeli Theodori filia susceptus, Ioannis imperatoris obitu nuntiatio, cum occiduas partes imperatoriis copiis nudas orbasque conspiceret, animoque

νην πρὸς τοῦ βασιλέως Ἰωάννου χώραν ἐκ Βουλγάρων καὶ τὰ ἐν
B τούτοις ἄσθη πρὸς Βουλγαρικὴν ἀρχὴν καὶ αὐθις ἀνακαλέσασθαι
 (τοῦτο γὰρ ἐκ μακροῦ τοῖς Βουλγάροις ᾠδίνετο) καὶ τὸν καιρὸν,
 ὡς ἐδόκει, κατιδὼν ἐπιτήδειον, ἔξορμήσας τοῦ Ἄμιου καὶ τὸν
 Ἔβρον διωπεράσας ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ πολλήν τε χώραν ὑφ' ἑαυ- 5
 τὸν ἐποίησατο πολλά τε ἄσθη σὺν οὐδενὶ παρεστήσατο πόσῃ.
 Βούλγαροι καὶ γὰρ τυγχάνοντες οἱ οἰκήτορες τοῖς ὁμοφύλοις προσέ-
 τρεχον, τὸν ζυγὸν τῶν ἀλλογλώσσων ἀποσειόμενοι. τὰ δὲ ἄσθη
 μετὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν καὶ μόνων ὑπολείμεμμένα φυλάξαι, οὐκ
 ἀξίων τοιοῦτοις καιροῖς ἀντιμάχεσθαι, εὐχείρωτα τοῖς Βουλγάροις 10
 ὑπῆρχε, τῶν μὲν πτοίῃ ταραττομένων καὶ προδιδόντων τὰ ἄσθη
C καὶ λαμβανόντων τὴν πρὸς τὰ οἴκοι ἔλευθερίαν, τῶν δὲ πρὸς τὴν
 ἔξαπίνης γεγενημένην τῶν Βουλγάρων ἔφοδον μηδὲν ἐχόντων ἐκ
 τοῦ προχείρου νοῆσαι λυσιτελοῦν, ἀποδιδρασκόντων καὶ ταῦτα
 ἔρημα τῶν φυλαττόντων ἀπολιμπανόντων, ἄλλων δὲ ἴσως καὶ 15
 χρόνῳ ἀποκαμόντων, παραταθέντος αὐτοῖς παρὰ τὸ μέτρον τοῦ
 χρόνου τῆς φυλακῆς. τὰ πλείω δὲ τῶν ἄστων καὶ ἀπεριποίητα
 ἦν καὶ τῶν χρεωδῶν ὄπλων ἄμοισα. κατεσχέθη μὲν οὖν ἐκ τοῦ
 παραντίκτου Στενίμαχος Πριστίτζα Κρυτζιμὸς Τζέπαυνα καὶ τὰ ἐν
 τῇ Ἀχριδῶ ξύμπαντα πλὴν Μνειάκου· τοῦτο γὰρ καὶ μόνον ὑπὸ 20
D Ῥωμαίων πεφύλακται. Οὐστρα δὲ καὶ Περπεράκιον καὶ Κρυβοῦς
 καὶ τὸ παρακείμενον τῇ τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ κεκλημένον Ἐφραίμη
 τοῖς Βουλγάροις κεχείρωται. τούτων οὕτω γεγενημένων καὶ τῶν
 ἐν δυσμαῖς Ῥωμαϊκῶν κλονουμένων πραγμάτων, τῆς φήμης μέχρι

agitasset regionem et in ea oppida ab imperatore Ioanne Bulgaris surrepta
 ad Bulgarorum rursus dominatum, quod iam diu Bulgarorum cordi inhaese-
 rat, revocare, rem pro tempore opportunam, ut sibi videbatur, ratus, Hae-
 mo prodiens transnatoque Hebro paucissimo tempore multarum regionum
 potitus est, multaque oppida nullo cum labore sibi devinxit, Bulgari siquidem
 habitatores externorum iugo deiecto generis consortibus accurrebant. arces
 solo Romanorum praesidio munitae cum ad repellendos hostium impetus non
 sufficerent, in potestatem Bulgarorum nullo negotio ceciderunt, partim ti-
 more perculsis et deditionem arcium pro salute et domum abitione prodenti-
 bus, partim repentinae Bulgarorum irruptioni, cum obviam ire non possent,
 aufugientibus easque custodibus vacuas deserentibus, aliis etiam temporis
 longinquitate defessis, cum praeter modum custodiae terminus illis protrahe-
 retur. pleraeque etiam arcium imperfectae, viris et reliquis necessariis pa-
 rum munitae, praeda hostibus patuerunt. e vestigio itaque expugnatae sunt
 Stenimachus, Peristitza, Crytzimus, Tzepaena et Achridis praeter Mnia-
 cum, quod vel solum Romanis devotum perseveraverat, omnia. praeterhea
 Ustra, Perperacium, Cribus, et quod Adrianopoli adiacet, Ephrem, Bulga-
 ris cessere. haec ubi ita facta sunt, et in occiduis partibus rebus Romano-
 rum in discrimen adactis, cum fama ad imperatoris etiam aures pervolasset,

καὶ ἐς βασιλέως ἐπιδραμούσης καὶ πλειόνων προσδοκίαν κακῶν τῶν προσόντων φαντασίαν παρεχομένης, οἱ περὶ τὰ βασίλειον οὐ μικρῶς ἐταράχθησαν· ἠπίσταντο γὰρ ὡς τὰ πλείω τῶν δυτικῶν μερῶν Βουλγάρους οἰκοῦνται, καὶ ἀποστατήσουσι πάσαι Ῥωμαίων, 5 προσφάτως δὲ χειρωθεῖσι τῷ βασιλεῖ Ἰωάννῃ, καὶ οὕτω πῆξιν τῆς χειρώσεως λαβούσης, ἔχθραν δὲ αἰετὸν πρὸς Ῥωμαίους ἐνδομυχοῦσι.

55. Διὰ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἠδημῶνει τοῖς πράγμασιν, εἰ οὕτω κατ' ἀρχὰς τῆς ἔξουσίας αὐτοῦ δυστυχῶς πράτ- P 59
10 τει. συναθροίσας οὖν τοὺς ἐν τέλει καὶ τοὺς εἰς στρατηγὸς τεταγμένους, σὺν οἷς καὶ οἱ πρὸς πάμπαν αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου ὑπῆρχον αὐτῷ θεῖοι, ὃ τε Μανουὴλ καὶ ὁ Μιχαήλ, βουλεύσατο τί ἂν ἔχοι πρὸς τὰ γεγενημένα διαπραττεσθαι. οἱ μὲν οὖν πλείους διαπερᾶσαι τὸν βασιλεῦν τὸν Ἑλλησποντον δέον ἔλεγον
15 εἶναι καὶ στήσαι τὴν τῶν Βουλγάρων φορὰν. τοῦτο δὲ τοῖς τοῦ κρατοῦντος θεοῖς τοῖς προειρημένοις οὐκ ἤρεσκεν, οἷς καὶ προσεῖχε μᾶλλον ὁ βασιλεὺς, πολλῶν ἕνεκα. ἢ τε γὰρ γνησιότης τοῦ γένους ἠνάγκαζε καὶ τὸ τῆς ἡλικίας γηραιὸν παρεβίαζεν, οὐχ ἦτον δὲ πρὸς τοῦτο καὶ τὸ πολλῶν πραγμάτων ἴδιος αὐτοῦς γίνε- B
20 σθαι παρέπειθε· φηγάδες γὰρ οὗτοι γεγονότες τῆς τοῦ βασιλέως Ἰωάννου διακρατήσεως πολλοῖς προσωμίλησαν δεσπόταις καὶ εἰς διαφόρους περιεπλανήθησαν τόπους, κἀντεῦθεν κατὰ τὴν ποιησιν

8 D: Βουλὴν οὖν ποιησάμενος, οἱ μὲν πλείους διαπερᾶσαι αὐτὸν τὸν Ἑλλησποντον δέον ἔλεγον. οἱ δὲ πρὸς πάμπαν αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου, Μανουὴλ καὶ Μιχαήλ οἱ Λασκάρειες, οἷς προσεῖχε μᾶλλον τῇ τε γνησιότητι καὶ τῷ γῆραι, οὐ χρεῶν διαπερᾶσαι τὸν βασιλέα ἐβούλευον. ἢ τῶν πλειόνων γοῦν ἰσχυσε βουλή.

et praesentibus malis atrociora inde ventura repraesentasset, qui in aula erant, nimis conturbati sunt, quippe qui scirent potissimam Occidentis partem in Bulgaros esse propensam, tanquam quae a Romanis iampridem defecisset, et recenter a Ioanne imperatore debellata nondum solida ac firma in dominio constaret, sed continua in Romanos odia clanculum exerceret.

55. Propterea imperator etiam ipse rebus anxie aestuabat, si tam misere potestatis illius initio haberentur. illis ergo qui dignitate fulgebant, et exercituum ductoribus, inter quos et ex avo imperatore Theodoro patris Manuel et Michael advenerant, convocatis, consilium init, quid sibi, ut malo occurreret, agendum esset. potior eorum pars in eam ivit sententiam, ut imperator Hellesponto superato impetum Bulgarorum comprimeret. sed hoc principis patris, quos supra nominavi, haud arridebat, quibus animum potius adverterat imperator multis de causis. affinitas quippè generis et veneranda senectus compellebat; neque minus ad id conferebat rerum multarum experientia. hi namque Ioannis imperatoris tempore e solo patrio exules multorum principum familiaritate usi sunt et diversa in loca aberrarunt, hinc-

εἶδον ἄστυα καὶ νόον ἐγνώσαν· καὶ ἦσαν μὲν ὡς ἀληθῶς οὗτοι νοήμονες, οὐκ ὀρθὰ δὲ ἐφρόνουσι τοῖς τῶν Ῥωμαίων πράγμασιν, αἰτίαν ἔχοντες τὸ παρευδοκιμηθῆναι τὰ πρῶτα παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ βασιλέως, μηδενὸς αὐτῶν εἰς ἀξίαν ἀνηγμένου βασιλέως ἀδελ-
C φοῖς διαπρέπουσαν. εἶτα καὶ παρὰ τοῦ γαμβροῦ καὶ βασιλέως 5 καὶ φυγαδία τῆς Ῥωμαίων γεγενημένοι πρὸς αὐτοὺς ἐδυσμέναινον. καὶ ταῦτα μὲν ἴσως ἐρεῖ τις αἰτία εἶναι, τὸ δὲ ἀληθές τὰ τῶν ἀνθρώπων ἦδη ἀβεβία ὄντα καὶ ἄστατα τοιοῦτους τὴν γάμιν ἐποιοῦν. καὶ ταῦτα μὲν οὐ διελάνθανεν οὐδὲ τὸν βασιλέα Θεό-
 δωρον· τῶς οὖν ὡς οἰκείους τοῦ αἵματος καὶ τὸ τιμᾶν αὐτοὺς 10 διὰ παντὸς προετόμιμος ἐχρᾶτο πρὸς συμβουλίας. ὑπετίθεντο γοῦν οὗτοι ὡς οὐ χρεῶν τὸν βασιλέα διαπερᾶσαι πρὸς τὴν δυσμήν, ὅτι τε κακῶς πράττει τὰ τοιαῦτα μέρη, καὶ ὡς νοσεῖ σχεδὸν ἀθε-
D ράπεντα, στράτευμά τε μὴ ἔχειν τὸν βασιλέα προσῆκον πράξει βασιλικῇ· ὃ γὰρ χειμῶν ἐκώλυε τὴν συνάθροισιν τῶν δυνάμεων. 15 καὶ τὸ ἐπιδημῆσαι κατὰ χώραν τὸν βασιλέα καὶ μὴ ἀξίον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ καὶ τῆς φήμης ἐργάσασθαι οὐ τῶν ἀφηρημένων καὶ μόνον βεβαίωσιν ἐν τοῖς ἐχθροῖς ποιεῖται, ἀλλὰ καὶ τῶν περιλειμμένων ἀφαίρεσιν αὐξῆν τε τῶν ὑπεναντίων πολλῶν μείζονα, ὡς καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων ἐλάττωσιν οὐ μικρῶν. ταῦτα 20 μὲν οὗτοι, ὃ δὲ τὰ πλεῖστα πεποθημένος αὐτῷ Μουζάλων Γεώργιος, τὴν τοῦ μεγάλου δομestίκου δύναμιν περιεζωσμένος, τὴν βασιλικὴν περᾶωσιν συνεβούλευε καὶ ταύτην κατήπειγε, μὴ λάθῃ

6 φυγαδίας et γεγενημένοις vulgo.

que, ut poeta cecinit, viderunt urbes et mores hominum cognoverunt. hi licet, ut verum fatear, pleno pectore saperent, non recte tamen Romanorum rebus consulebant, quod primum a fratre et imperatore neglecti nullo digni habitū fuissent munere, quod fratres imperatoris condecorat; dein per generum et imperatorem ab solo patrio extorres, ab eis totos se abalienaverant. et has quidem causas Romanis illos inimicissimos reddidisse aliquis forte diceret: nobis satis cognitum mores hominum incertos atque instabiles in huiusmodi eos deduxisse similitates, quae neque imperatorem Theodorum latebant. nihilominus eos, tanquam sanguine coniunctos, et quod perpetuo eos honoribus condecorare proposuerat, consiliis adhibebat. proponebant itaque illi non esse operae pretium imperatorem in occasum progredi, quod eae partes male afflicterentur et absque remedio vehementer laborarent. copias esse imperatoris exiles ac tenues nec regio apparatu supparet, cum tempus hibernum impedimento esset ne cogerentur in unum. praeterea imperatorem, si loco moveatur neque nomini suo neque expectationi hominum dignum quippiam conficiat, non tantum hostibus ablata confirmare, sed et reliqua summo adversariorum incremento rerumque Romanarum imminutione disperdere ac dissipare. et haec quidem isti. verum Georgius Muzalo apprime illi carus, qui magni domestici munere fungebatur, imperatorium progressum non con-

τα πάντα τῶν ἐν δυσμῇ ἢ τὰ πλείω ταῖς τῶν ἐχθρῶν χερσίν ἁλω-
θῆναι. καὶ ἄλλοι δὲ τῶν ἐπιφανῶν οὐκ ὀλίγοι τῇ τοῦ μεγάλου
δομestίκου συνήρουν βουλῇ. ἡ τῶν πλείονων γοῦν ἴσχυσε βουλῇ, P 60
μάλιστα δὲ τοῦ βασιλέως τὸ πρόθυμον καὶ ὁ τῆς καρδίας αὐτοῦ
5 ζῆλος ἐκκατῆς γεγωνὸς πρὸς τὴν κίνησιν. καὶ προσλαβόμενος τοὺς
ἄσοι συνακολουθεῖν ἔτυχον, εἰς μέτριον ἀριθμουμένους στρατεύματα,
καὶ τοὺς καθ' ὁδὸν ξυντυγχάνοντας, καὶ τοὺς ἐγγύτερον τῆς φε-
ρούσης ὄντας καὶ δυναμένους αὐτοῖς ὄπλοις καὶ ἵπποις ἐφέφε-
σθαι, διαπεραιοῦται τὸν Ἑλλήσποντον, καταλιπὼν εἰς τὴν ἑω τὸν
10 μέγαν δομestικόν.

56. Ἐντεῦθεν, ὡς εἶχε τάχος, τὴν Ἀδριανούπολιν πέ-
φθακε. μίαν δὲ καὶ μόνην ἡμέραν διακαρτερήσας ἐν ταύτῃ ἐξῆλ-
θεν εἰς νέωτα. καὶ τις τῶν ἐκ Βουλγάρων κατοπτήρων τὸν βασι- B
λέα τεθεαμένος τῆς Ἀδριανοῦ ἐξερχόμενον δρομαῖος ἐπὶ τὸν Βούλ-
15 γαρὸν ἵκετο (περὶ τὸν Ἐβρον καὶ γὰρ οὗτος ἐστρατοπεδεύετο) καὶ
τὸ δρᾶμα διασαφεῖ καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἐξηγγέλλει κατ' αὐτοῦ
ταχέων ἔφοδον, καὶ ὄρκους ἑβειοῦτο ἢ μὴν ὄφθαλμοῖς τεθεῖ-
σθαι τὸν βασιλέα τὴν πρὸς τῇ πόλει τυγχάνουσαν τοῦ ποταμοῦ

11 D: Ὡς εἶχεν οὖν τάχος, τὴν Ἀδριανοῦ πέφθακεν. κάκειθεν ἔξεισι,
καὶ τις τῶν Βουλγάρων κατοπτῆρ τὸν βασιλέα τῆς Ἀδριανοῦ ἐξίοντα
τεθεαμένος δρομαῖος πρὸς τὸν Βουλγαράρχην ἀφίκετο περὶ τὸν Εὐ-
βρον σινηοῦντα, καὶ τὸ δρᾶμα διασαφεῖ ὄρκους. ἰδεῖν τὸν βασιλέα
τὴν πρὸς τῇ πόλει τυγχάνουσαν τοῦ ποταμοῦ Εὐβρον γέφυραν δια-
βαίνοντα. γινῶς δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν τῶν Βουλγάρων κατασκήνωσιν
ἐπέτειε τὴν ὁδόν. καὶ οἱ προάγοντες τοὺς φύλακας Βουλγάρων
ξίφει καὶ ζωγραφίᾳ ἐλόντες, ἕκ τινος φυγάδος διαμαθόντες, πάντες
ἐφυγον τούτων πρὸς τὰ ἐνδοτέρα, κατεδρῦπτοντο δὲ τοῖς συνηρε-
φίσι τῶν δένδρων. ἔωθεν δὲ τὸν τόπον ἔρημον φθάσας ὁ βασιλεὺς
λελύπηται μὲν, οὐκ εἶχε δ' ὅ τι καὶ δράσειε. περὶ δὲ τὴν Βερροῖην
χωρεῖ, καὶ αὐτοβοεῖ τὸ φρούριον εἶλε. καὶ τάχ' ἂν περὶ τὸν Αἴμον
αὐτὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ φρούρια ἐκεχωρήκει, εἰ μὴ χειμῶν ἐκόλυσεν
αὐτὸν μέγας· πολλῇ γὰρ χιῶν τῆς γῆς τὸ πρόσσπον ἐπηλύγασεν.
ἡμέρας γοῦν ἕξ διακαρτερήσας ὁ βασιλεὺς, λείαν τὰ Βερροῖης ποιη-
σάμενος, εἰς τὴν Ἀδριανοῦ ὑπέστρεψεν. 14 περὶ vulgo.

sulere modo, sed etiam cogere, ne quae in occasu erant, vel maior eorum
pars, in inimicorum potestatem venirent. alii etiam non pauci viri celebres
in magni domestici sententiam iverant. igitur praelatum est plurimorum con-
sillium. maxime vero imperatoris ingens cupido ac animi ardor, ad itionem
impense exagitatus, obvios quosque promptosque, pusillum sane exercitum,
eosque qui inter ambulandum occurrebant, alios etiam qui a via non aberant,
armis tamen equisque caeteros consequi valentes collegit, quos secum por-
tans Hellespontum traicit, magno domestico in Oriente relicto.

56. Hinc festinans Adrianopolim venit, ibique unico die commoratus
postero die egreditur. interim ex Bulgarorum speculatoribus unus impera-
torem intuitus Adrianopoli exsiliensem citato cursu ad Bulgarum fertur (ille
etenim circa Hebrum castra posuerat) et rem aperit, imperatorisque in eum

Ἐβρον γέφυραν διαβαίνοντα. τοῦτο συνέχει μὲν τοὺς περὶ τὸν Βουλγαρον, οὐ μὴν τοῦ τόπου καθ' ὃν ἔλαχον στρατοπεδεύειν ἀπέστησαν, ἀλλ' ἔμενον ἐκεῖσε μέχρις ἂν γνοῖεν τὰ τῆς γῆμης C ἀκριβέστερόν τε καὶ καθαρώτερον. ἀλλ' οὐδὲ τὸν βασιλέα ἢ τοῦ Βουλγάρου κατασκήνωσις λέληθεν, ἀλλ' ἐμεμαθήκει τὸν τόπον 5 ὅπου δὴ τὸ στρατόπεδον εἶχεν. ταχύτερον γοῦν τὴν πορείαν ἐποιεῖτο καὶ τῶν ἵππων τὰς κινήσεις ἐπέτεινε, καὶ ἤρχετο τῷ Βουλγαρικῷ ξυντυχεῖν στρατεύματι. οὕτω γοῦν ἔχων ὀρμήματος ἕκ τινος συμβάματός ἐσθάλη τυχηρῶς τοῦ βουλευμάτος. οἱ γὰρ προάγοντες τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων τοῖς εἰς φυλακὴν προτεταγμέ- 10 τοις τοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοπέδου συμπεπτώκασι, καὶ πολλοὺς D μὲν ξίφος ἔργον πεποίηται, ἄλλους δὲ ζωγρίας εἶλον, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ τὸν τὴν ἡγεμονίαν τῆς στρατείας ἔχοντα. οἱ δὲ ἔτεροι φηγῆ χρησάμενοι νυκτὸς βαθείας εἰς τὸ Βουλγαρικὸν ἀπέδρασαν στρατεύμα, καὶ διηγούντο τὰ πάντα, καὶ τὸ πλησίον αὐτῶν ἤδη 15 τυγγάνειν τὸν βασιλέα δυσχεροῖζοντο. ὡς ἔτυχε γοῦν ἕκαστος τῶν Βουλγάρων καὶ αὐτὸς ὁ τούτων ἄρχων, ἐπιβάς τοῦ ἵππου, ἐπὶ τὰ ἐνδότερα τῶν Βουλγαρικῶν ἐφέρετο χώρων. κατεδρόπτοντο δὲ τούτων τοῖς τῶν δένδρων κλάδοις τὰ πρόσωπα, συνηρεφέσει τούτοις ἐμιπίπτοντα· ὃ δὴ καὶ αὐτὸς ὁ Βουλγαρος πέπονθεν. ἔνιοι 20 δὲ αὐτῶν καὶ γυμνοῖς ἐφεστρίδων εἰς τὴν ὀρείαν τοῖς ἵπποις ἐχρήσαντο. οὕτω γοῦν διαδρόντες τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀπέφυγον σπάθην. ἔωθεν δὲ τὸν τόπον φθάσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἔρημον στρατεύματος

17 περι vulgo.

20 Βουλγαράρχης?

celerem irruptionem exponit, atque iureiurando confirmabat semet oculis propriis imperatorem pontem fluminis Hebrî urbi proximum pertranseuntem conspexisse. hoc quidem Bulgaros turbavit, non ita tamen ut loco, in quo castra fixerant, se moverent; quem retinebant mordicus, quousque accuratius pleniusque de his quae rumor attulerat certiores fierent. sed nec imperatorem Bulgarorum tentoria fugiebant, cum locum in quo exercitus erat addidicisset. igitur celerius iter ingredi, equorum gressus properos urgere, summisque votis exoptare Bulgaris copiis occurrere. sic ergo irruente forte fortuna ab instituto abducitur, qui enim Romanis copiis praeibant, in Bulgarici exercitus custodes incidunt, quorum plerosque ense trucidant, alios vivos capiunt, inter eos et cui summa belli credita fuerat. caeteri fuga sibi consulentes summa nocte in Bulgaricum exercitum revertuntur, nuntiantque omnia, et iam imminere imperatorem contendunt. quare uti quisque Bulgarorum potuit, eorumque princeps in equum insiliens, in interiora Bulgariae regionis loca sese recipere, et cum per loca arboribus frequentibus consita abigerentur, arborum ramis facies, quod et Bulgarus passus est, dilacerari; nonnulli etiam ex ipsis sagis omissis equis calcar addere, qui sic in fugam dati Romanorum ictus declinarunt. mane cum locum occupasset imperator

Βουλγαρικοῦ κατιδῶν λελύπηται μὲν, οὐκ εἶχε δὲ ὅ τι καὶ δρούσει. βουλῆν δὲ ποιησάμενος ἐπὶ τὴν Βεροὴν χωρεῖ, κάκεισε δὲ ἀφριμέ- P 61
 ρος αὐτοβοῦι τὸ φρούριον εἶλεν· ἅπαν γὰρ τὸ τεῖχος αὐτοῦ κατη-
 ρεῖπτο καὶ διεξόδους εἶχε πολλὰς, καταβεβλημένον καὶ τοῦτο
 5 παρὰ τῶν Βουλγάρων σὺν τοῖς λοιποῖς τῶν Ῥωμαϊκῶν ἕστεων, εἰ
 καὶ κάμαξι καὶ τοῖς ἐξ ἀμαζιῶν ξύλοις ἐδόκουν αὐτὸ κατοχυρώσα-
 σθαι οἱ οἰκήτορες. τροφῶν γοῦν ἠνυμοίρησε τὰ στρατεύματα,
 αὐτοὶ τε καὶ οἱ τούτων ἵπποι· ἐπέπληστο γὰρ χορτασμάτων τὸ
 ἄστυ. καὶ τάχ' ἂν καὶ προσωτέρω ἂν ἐκεχωρήκει ὁ βασιλεὺς καὶ
 10 ἐπὶ τὸν Αἴμον αὐτὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ τυχάνοντα φρούρια τὴν
 ἔξοδον ἐπεποίητο (πτοίαν γὰρ οὐ μικρὰν τοῖς Βουλγάρους ἐνέβα-
 λεν), εἰ μὴ χειμῶν βαρύτατος αἴφνης ἐπισπεσὼν ἐκόλυσεν αὐτὸν
 τῆς ὁρμῆς· πολλὴ γὰρ χιὼν τῆς γῆς τὸ πρόσωπον ἐηλύγασε, καὶ B
 τὸ ἐπὶ ξένης καὶ πολεμίας τὰ Ῥωμαϊκὰ χροοῖζειν στρατεύματα οὐ
 15 καλὸν ἐδόκει τοῖς συμβουλευούσιν. ἡμέρους οὖν ἐξ ἐκεῖσε διακαρ-
 τερήσας ὁ βασιλεὺς, ἐπεὶ εἶχε τι ἔτερον δοῦσαι, λείαν τὰ Βερόης
 ἅπαντα ποιησάμενος, ἄνδρος γυναικας νήπιά, πρόβατα βόας καὶ
 σῆμπαν ἄλλο κινεῖσθαι δυνάμενον, εἰς τὴν Ἀδριανοῦ τὴν ὑποστρο-
 φῆν ἐποίησατο.

20 57. Ἐκεῖθεν γοῦν ἐπιλεξάμενος ἀξιόλογον στρατεύμα περὶ
 τὰ ἐν Ἀχρειδῶ φρούρια ἐπεπόμφει τὰ πρὸ μικροῦ τοῖς Βουλγάρους
 κεχειρωμένα, εἴ πως καὶ αὐθις τῇ τῶν Ῥωμαίων ὑπαρχθεῖεν ἀρχῆ.

2 περὶ vulgo.

10 περὶ vulgo.

20 D: Κἀκεῖθεν ἐπιλεξά-
 μένος στρατεύμα περὶ τὰ ἐν Ἀχρειδῶ φρούρια ἐπεπόμφει τὰ κρατη-
 θέντα ὑπὸ Βουλγάρων, εἴ πως καὶ αὐθις τῇ τῶν Ῥωμαίων ὑπα-
 ρχθεῖεν ἀρχῆ. ἐκεῖσε οὖν ἀφριμένοι οἱ τῶν Ῥωμαίων ἡγήτορες ἔαον
 τῶν φρουρίων περιεγέροντο τῶν πλείστων. ἐπεὶ δὲ τὸ ἔαρ ἐπέλαμψε,

et militaribus copiis vacuum comperisset, indoluit sane, sed praestare aliquid
 haud potuit. tamen consilio into Beroem proficiscitur, primoque appulsu
 oppidum cepit. nam murus undique lacer corruerat multisque patebat hiati-
 bus, cum hoc quoque cum reliquis Romanorum oppidis a Bulgaro solo aequa-
 tum fuisset, licet perticis et lignis ex plaustris accolae illud munisse viderentur.
 cibis itaque et equi et milites cumulate abundarunt: oppidum etenim
 pabulorum omnium abundantia circumfluebat. fortasse etiam imperator ulterius
 processisset, et circa Haemum et in eo sita oppida incursionem fecisset
 (timorem enim, nec eum pusillum, Bulgari incusserat), nisi tempestas asper-
 rima ex improvise irrupens impetum ardoremque restinxisset. ingens et-
 enim nix infusa terrae faciem obtexit, et in aliena ac hostili terra exercitus
 Romanos diutius immorari non aequi consultores laudabant. sex itaque dies
 ibi imperator commoratus, cum nihil suppeteret agendum, omnia Beroes,
 viros mulieres infantes, pecudes boves, et quidquid loco moveri poterat, de-
 populatus Adrianopolim repetit.

57. Ibiq̄ recollecto non contemnendo exercitu ad Achridae oppida,
 quae paulo ante Bulgari subegerant, si forte rursus dicioni Romanorum red-

- C** ἐν αὐτοῖς γοῦν ἀφιγμένοι σὺν τοῖς στρατεύμασιν οἱ τῶν Ῥωμαίων ἠγῆτορες μηχανήμασι τε καὶ ἐλεπόλεσι ῥῆον τῶν φρουρίων περιε-
 γέροντο· οἱ Βούλγαροι καὶ γὰρ θᾶττον τῶν ἐν ἄστεσι φυλακῶν
 ἀπαλλάττονται, εἰ πολεμίους ὄρωεν καὶ μαχιμωτέροις συμπλακίειν
 τοῖς πρόγμασιν. ἐν οὐ πολλῷ γοῦν τὰ πλείω αὐτῶν ἐχειρώσαντο. 5
 ἀλλὰ καὶ ὁ βασιλεὺς τὸν περὶ αὐτὸν συναθροίσας λαὸν ἐπὶ τὰ ἐν
 Ῥοδόπῃ ἄστη κεχώρηκε. καὶ εἶλε μὲν Περιστίτζαν τοῖς μηχανή-
 μασι, καὶ μετ' αὐτὴν τὸν Στενίμαχον, καὶ ἐπὶ τούτοις τὸν Κρυ-
 τζιμόν, ὄχυράματα ταῦτα πάντα καὶ εἰς πρόσωπον κείμενα τοῦ
 τῆς Ῥοδόπης ὄρους καὶ τὰ ὀπίσω πάντα φυλάττοντα. ἀφίκετο 10
- D** δὲ καὶ εἰς Τζεπαϊναν ἐν ἀκμῇ χειμῶνος· ἡ δὲ τοῦ τόπου δυσχω-
 ρία καὶ τὸ ψυχρὸν τοῦ καιροῦ οὐδὲ μικρὸν τι εἴασεν ἐν ταύτῃ
 προσκαρτεροῦσαι. ἐπεὶ δὲ τὸ ἔαρ ἐπέλαμψεν, προστάγματα πρὸς
 τὸν Στρατηγόπουλον Ἀλέξιον καὶ Τορνίκην Κωνσταντῖνον, ὃν μέ-
 γαν προμιμηθῆριον ὁ βασιλεὺς τετίμηκεν Ἰωάννης, ἐξέπεμψεν, ἐν 15
 ταῖς Σέρραις ὄντας καὶ τὸ στρατόπεδον ἔχοντας, ἵνα τὴν στρατιὰν
 πᾶσαν συναγαγόντες κατὰ τῆς Τζεπαϊνῆς ἀφίκοιντο. τοῦτο δὴ
 καὶ ἐποίησαν. κακοὶ δὲ ἐφάνησαν ἐν τούτῳ τῷ ἐπιχειρήματι στρα-
 τηγοί· μήτε γὰρ πολεμίῶν ἐγκύρσαντες στρατιαῖς μήτε ἀνδράσιν
 ἀξίοις τούτοις μαχέσασθαι, κτύπων δὲ καὶ μόνων καὶ ψόφων ἀκη- 20
 κοότες καὶ ἤχων κερατίνων ἀκροασάμενοι, ἀκόσμως ἐχρήσαντο τῇ
- P** 62 φυγῇ, πᾶσαν ἀποσκευὴν καὶ τοὺς πλείους τῶν ἵππων τοῖς ποιμέσι

προστάγματα ἦγον πρὸς τὸν Στρατηγόπουλον Ἀλέξιον ἐν Σέρραις,
 ἵνα κατὰ Τζεπαϊνῆς ἀφίκοιντο. ὃ καὶ ἐποίησαν. ἀλλὰ μήτε πολε-
 μίοις ἀξίοις ἐγκύρσαντες, κτύποις ἤχων κερατίνων διαδροηθέντες
 ἀκόσμως ἐχρήσαντο τῇ φυγῇ, πᾶσαν ἀποσκευὴν καὶ τοὺς πλείους
 τῶν ἵππων τοῖς Βουλγάροις ἀπολιπόντες. 6 ἐπὶ] περὶ vulgo.

derentur, transmittit. duces Romani cum copiis advecti tormentis ac machinis facili negotio loca expugnant. Bulgari enim vel solo hostium conspectu et bellicarum rerum conflictu, arcium custodia neglecta, fugam arripiunt. quare parvo tempore potissima quaeque eorum occupata sunt. imperator etiam milite proprio coacto ad Rodopeia oppida gradum facit, cepitque machinis adactis Peristitzam, postea Stenimachum, tandem Crytzimum, propugnacula omnia in faciem Rodopes montis sita, quae retro posita custodiunt. Tzepaenam quoque profectus est ipso vigore hiemis. verum loci asperitas ac temporis rigor neque minimum in ea morari concessit. sed ubi ver appetebat, ad Strategopulum Alexium et Constantinum Tornicem, cui magni primicerii dignitatem imperator Ioannes crediderat, apud Serras existentes et exercitu potentes, mandatorum libellum dedit, ut in unum universo milite collecto Tzepaenam progredierentur. quod et executi sunt. sed in eo conatu mali copiarum ductores esse deprehenduntur: nam cum neque in hostiles copias incidissent neque viros eos cum quibus arma conserere debebant, tantum sonis et strepitibus auditis corneisque fragoribus haustis, turpiter sese conie-

καὶ συμβάταις τῶν Βουλγάρων καταλιπόντες. οὕτω μὲν οὖν ἐκεῖ-
νοι φρυγαδία γεγονότες τὰς Σέρρας καὶ αὐθις κατέλαβον, ἵππων
καὶ ὄπλων γυμνοὶ τυγχάνοντες. ὁ μὲν αὖν βασιλεὺς διὰ ταῦτα
θυμοῦ μὲν ἐπέπληστο, καὶ προσέειπεν ἐξ ὀργῆς αὐτοὺς ἐκείνους,
5 ὅπως ἂν ἔχοιεν, ἐπὶ τὴν αὐτὴν καὶ αὐθις μάχην χωρῆσαι· οἱ δὲ
ἀδυνάτως εἶχον τῆς πράξεως.

58. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα οὕτω ξυνέβη, συνεπεπτώκει καὶ τι τῶν
βαρύτερων, καὶ πολλὴν τὴν κατὰ τῶν Ῥωμαίων βλάβην ἐπαπει-
λοῦν. ὁ γὰρ τοῦ Μελενικιωτικοῦ προεξάρχων στρατεύματος,
10 Δραγωγᾶς τούνομα, καὶ φύσει μὲν ὡς Βούλγαρος δύσνοιαν τρέ- B
φων κατὰ Ῥωμαίων, ἔτι δὲ καὶ πλέον φέρων τοῦ φυσικοῦ διὰ τὴν
πρὸς τὸν βασιλέα ἀπέχθειαν (ἤλπισε γὰρ ἐξ αὐτοῦ μεγάλων τυχεῖν·
οἱ δὲ γὰρ ἔκρινεν ἄξια τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου ἐκείνῳ κεχο-
ρηγημένα, καὶ ταῦτα πολλὰ γεγενημένα), ἀποστασίαν φανερὰν με-
15 μελέτηκεν. καὶ δὴ πάντας τοὺς ἐν Μελενικῷ συναγαγὼν στρα-

5 περι vulgo. 7 D: Καὶ ὁ τοῦ Μελενικιωτικοῦ δὲ προεξάρχων στρα-
τεύματος Δραγωγᾶς τούνομα ἀποστασίαν φανερὰν μεμελέτηκεν, καὶ
συναγαγὼν στρατιὰν πλείστην παρεκάθισε Μελενικόν. ἐφύλαττον δὲ
τοῦτον ὁ Νεστόργγος Θεόδωρος καὶ ὁ Ἄγγελος Ἰωάννης, οἱ καὶ γενναίως
ἀντείχον. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς Σέρρας ἀφίκετο, καὶ ἐπεὶ ἐπέτυστο τὴν
τοῦ Ῥουπελίου δυσχωρίαν, καθ' ἣν ὁ ποταμὸς Στρώμων δεῖ, Βουλ-
γαρικῇ φυλάττεσθαι στρατιᾷ, οἱ καὶ πύλας ἐν αὐταῖς κατεσκευά-
σαν, σπονδῇ περὶ τὸν ἐκεῖσε γῶρον ἀφίκετο. ἀποκόψας οὖν στρα-
τιὰν περαιτέρω ὑπὲρ κεφαλῆς τῶν Βουλγάρων βαδίζειν εἰς τὸ ὄρος
προσέταχεν, ἵππεῦσι δὲ κατ' εὐθὺν τῶν πυλῶν τὴν μάχην ποιεῖν
ἐκέλευσεν. καὶ ἐπεὶ κατείδον οἱ Βούλγαροι ἐκ μὲν ἀνωθεν δίστους
βάλλοντας κατεναντιὸν δὲ σταδαίαν οὖσαν τὴν μάχην, εἰς φυγὴν
ἐτρέποντο. καὶ τὸ βασιλικὸν ἐφέλιπετο στράτευμα, καὶ πολλοὺς
σπάθης ἔργον ἐποίησαν. οἱ δὲ λοιποὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἔφοδον τοῖς
Βουλγάροις ἀπήγγειλαν, οἱ καὶ διαταραχθέντες ὡς εἶχον ἕκαστος
ἔφυγεν. ἐπειδὴ δὲ νῦν ἦν ἀσέληνος τῆ φυγῇ καὶ δυσχερῆς ὁ τόπος,
ἔνιοι μὲν ἐπιπτον τῶν ἵππων, ἕτεροι δ' αὐτοὺς κατεπάτου, ἄλλοι
τῶν ἐφαστρίδων ἀπεσφενδοοῦντο κατὰ κρημνῶν, ὡς ὀλίγους δια-
σώσθηναι εἰς τὴν Βουλγάρων. καὶ ὁ Δραγωγᾶς δὲ ἵππων ποσὶν
ἄπαν τὸ σῶμα συντέθλαστο, καὶ τριταίος τὴν αὐτοῦ ψυχὴν ἐξεφύ-
σησεν. ὁ γοῦν βασιλεὺς τὸ ἄστυ καταλαβὼν ἀσπάσιος ὤφθη.

cerunt in fugam, apparatu omni bellico et ex equis plurimis Bulgarorum pa-
storibus ac porcariis derelictis. hac illi ratione fugitantes, equis armisque
destituti, rursus Serras pervenere. propterea imperator ira furoreque per-
citus imperavit eisdem ut modo, quo recesserant, conflictum eundem atque
pugnam exciperent. at illi tanto conatui pares non erant.

58. Haec cum ita evenissent, gravius quippiam supervenit, quod in-
gentem adversus Romanos noxam minabatur. nam Meleniciotici exercitus
praefectus, cui Dragotae nomen fuit, et natura quidem veluti Bulgarus Ro-
manis infensus, et praeter innatum odium propter Ioannem imperatorem ma-
gis ac magis alienus: namque ingentia ab eo sperans, et quae ab imperatore
Ioanne acceperat, multa licet atque magnifica, haud tanti aestimans palam
defectionem meditatur. et iam omnibus e Melenico militibus coactis aliisque,

τιώτας τε καὶ λοιπούς, ἔτι δὲ καὶ ἄλλους παμπόλλους ἐκ τῶν πέ-
 ριξ χωρῶν, παρεκάθισε τοῦ Μελενίκου τὸ ἄστυ καὶ ἐπολιόρκει
 C τοῦτο καὶ ἐφιλονίκει πορθεῖν. ἦσαν δὲ ἐν τούτῳ τῷ ἄστυ προ-
 τεταγμένοι τῶν φυλασσόντων ὁ τε Νεστογγος Θεόδωρος καὶ ὁ
 Ἄγγελος Ἰωάννης, καὶ ἀμφότεροι δεξιῶι ἄστυ φυλάξαι καὶ πολε- 5
 μίους ἐκτρέψασθαι. ἔστενοχώρει δὲ τοὺς ἔνδον τοῦ ἄστεως οὐδὲν
 ἄλλο (καὶ γὰρ ἠῤυμοίρουσι τῶν χρειωδῶν) ἀλλ' ἢ ἢ τοῦ ὕδατος ἐνδεια
 ἐν ὥρᾳ θέρους, τὸ ἀναγκαιότατον τῶν ἄλλων κὰν τῇ σπίνει βαρούτα-
 τον. οἱ δὲ (καὶ γὰρ οὐ πάντῃ τούτους τὸ ὕδωρ ἐξέλιπε) καρτερώς τοῖς
 ἐναντίοις ἀνθίσταντο καὶ οἴστοις ἔβαλλον καὶ λίθοις ἐτίρωσκον καὶ 10
 D πᾶσιν ἄλλοις ὅπλοις ἐμάχοντο. τούτων ἐν ἀκροόσει γεγενημένος ὁ
 βασιλεὺς δυσσφόρος τὴν ἀκοὴν ἤνεγκε, βουλὴν δὲ βουλευσάμενος τὴν
 ἀρίστην, ὡς εἶχε τάχους, ἅπαν ξυναγροχῶς τὸ στρατόπεδον δωδεκα-
 ταῖος τὰς Σέρρας πέφθακεν, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τοσαύτην διανύσας ὁδὸν
 καὶ τοσοῦτον ἐπαγόμενος στράτευμα, ταῖς κατὰ συστάδην εἰθισμένον 15
 μύχαις, ὅπλοις κατάφρακτον καὶ ἵπποις φορτωγαγωγῶς διοικούμενον
 καὶ πάσαις ἄλλαις ἀποσκευαῖς συγκροτούμενον καὶ περιφραγνύμενον.
 ἐπεὶ δὲ μέχρι Σερρῶν κατηγήκει, αὐτόθι διανυκτερεύσας, ἅμα
 πρωῖ τὰ στρατεύματα συνταξάμενος καὶ τοὺς πεζιαιτέρους καὶ
 τοξοφόρους ἔμπροσθεν βαίνειν ἐγκελευσάμενος, ἐπεὶπερ ἐπέπυστο 20
 τὴν τοῦ Ῥοπελίου δυσχωρίαν, καθ' ἣν ὁ ποταμὸς Στρυμῶν ρεῖ
 δυοὶ συγκλειόμενος ὕρσειν ὡς μόγις ἅμαξαν διὰ ταύτης ἔρχεσθαι,
 τοῦ ποταμοῦ στενωτάτην ἀπεργαζομένου τὴν διόδον (κλεισοῦρας
 τοὺς τοιοῦτους τόπους ὁ πολὺς κατονομάζει λαός), Βουλγαρικῇ

2 τῷ ἄστυ? ita p. 30 B, 47 A.

nec non etiam ex circumiacentibus locis plurimis, Melenici moenia circumvenit et obsidione cingit et oppugnare totis viribus contendit. arcis custodia demandata erat Nestongo Theodoro et Angelo Ioanni, ad defendendum oppida hostesque debellandos aptissimis. oppidani licet necessariis rebus abundarent, aquae tamen inopia laborabant, aestivo tempore prae caeteris ad tolerandum maxime arduum ac difficillimum. illi (neque enim prorsus aqua defecerat) fortiter adversariis resistere, sagittis ferire, lapidum iactu incensere, et omnium armorum genere impetum sustinere. horum certior factus imperator aegre animo angī, et cogitatione optima usus, celeritate qua potuit militibus in unum coactis, die duodecimo, tam brevi temporis spatio tantum iter emensus, tantoque exercitu stataria sueto pugna, armis circumquam munito, equis onerariis proviso, omni alio apparatu atque ornatu visendo firmato obvallatoque instructus, Serras advenit; atque ibi cum pernoctasset, postero die summo mane recensitis copiis pedites ac sagittarios praeire iussit, cum accepisset difficilem Ropelii transitum, per quem flumen Strymo duobus ocellus montibus praeterfluit, adeo ut vix per viam currus praeteriret, flumine transitum quam angustissimum efficiente, ideoque locum Clisuras vulgus appellavit, a Bulgaro milite, equitibus

γυλάττεσθαι στρατιῶν ἰππέων μὲν ὀλίγων πεζῶν δὲ πολλῶν (οἱ γὰρ P 63
 Βουλγαροὶ καὶ πύλας ἐν αὐταῖς κατεσκευάσαν μοχλοῖς καὶ κλει-
 θροῖς ἡσφαλισμένας, ὡς ἄμυχα τούτοις ἐξ ἀμφοτέρων τυχγί-
 νειν, τῆς τε δυσκολίας τοῦ τόπου καὶ τῆς γεγενημένης παρ' αὐ-
 5 τῶν προμηθείας τῆς λοιπῆς ὀχυρώσεως), ἐπεὶ ταῦτα οὕτως
 ἔχειν ἐμεμαθήκει ὁ βασιλεὺς, σπουδῇ ἐπὶ τὸν ἐκεῖσε τόπον
 ἀφῆκτο. εὔρε δὲ τὰ ἐν αὐτῷ καθάπερ ἐπέπυστο. ἀποκρίμας οὖν
 τῆς τῶν πεζαιτέρων στρατιᾶς ὅσον ἦν εἰκὸς σένταγμα, ὑπὲρ κεφα-
 λῆς τῶν Βουλγάρων βαδίζειν εἰς τὸ ὄρος προστέταχεν, ὡς ἂν ἐξ
 10 ὑπεροδείξιον τοὺς Βουλγάρους βάλλωσιν ἐξ ὑψηλοτέρων τῶν τόπων
 ἐν τοῖς χθαρμαλοῖς ἐκείνους τυχγάνοντας. οἱ δὲ θᾶττον ἐποιοῦν B
 τὰ προσταττόμενα· ἦν γὰρ τὸ ὄρος δένδροις μὲν συνηρεφές, βᾶ-
 σμιον δὲ ποσὶ πεζαιτέρων. ἰππεῦσι δὲ κατευθὺ τῶν πυλῶν τὴν
 μάχην ποιεῖν ἐκέλευσεν. ἐπεὶ γοῦν κατεῖδον οἱ Βούλγαροι ἄνωθεν
 15 μὲν ἐκ τῶν βουνῶν οἰστοῖς ἑαυτοὺς βαλλομένους, σταδιαίαν τὴν
 μάχην κεκτημένους κατεναντίον, καὶ ἐν στενωῖ κομιδῇ τὰ καθ'
 αὐτοὺς καθορῶντες εἰς φυγὴν ἐτρέποντο, καὶ τὸ βασιλικὸν αὐτοῖς
 ἐφέπετο στράτευμα. πολλοὺς οὖν ἐκεῖθεν σπάθης ἔργον πεποίη-
 ται. οἱ δὲ ἄλλοι μέχρι καὶ τῶν Βουλγαρικῶν στρατευμάτων δια- C
 20 σιωθέντες ἀπέδρασαν, καὶ τὰ περὶ τοῦ βασιλείως τούτοις ἀπήγγει-
 λαν, καὶ ὅσα δὴ ἐπεπόνθεισαν. οἱ δὲ τῷ ἀθρόῳ διαταραχθέντες
 τῆς ἀκοῆς, καὶ ὡς αἴφνης αὐτοῖς ἐπεισπέπτωκε τὰ δεινά, ἐκα-
 στος, ὡς εἶχεν, ἵππου τοῦ ἐφευρεθέντος αὐτῷ σχεδὸν ἐπιβάς,
 φεύγειν ὤρμησαν. ἐπεὶ δὲ καὶ νῆξ ὑπῆρχεν ἀσέλγηος καθ' ἣν ἡ
 φυγὴ, καὶ δυσχερὴς ὁ τόπος καὶ τὰ τῶν ὁδῶν δυσδιάνγνωστα, ἐπι-

6 περὶ vulgo.

quidem haud multis, peditibus plurimis, custodiri. Bulgari enim palis loris-
 que praemunitas fores in illis aperuerant, ut expugnari quidem et difficultate
 loci et per ipsos ex arte reliqua munitione absoluta minime posset. hoc ita
 se habere ubi rescivit imperator, iter ad locum acceleravit, et rem veram
 esse quam audiverat comperit. expeditam itaque exercitu, quae sufficere
 videbatur, cohortem separatam supra Bulgarorum capita montem ascendere
 praecipit, ut a superioribus ac opportunioribus locis Bulgarios in humiliori-
 bus repentes ferirent. dicto citius audiunt: namque mons ille frequentibus
 arboribus consitus viam peditibus sternebat. equitibus adversum portas pu-
 gnam conserere mandat. verum ubi Bulgari ex collium eminentiori facie
 spicula mitti atque stataria pugna ex adverso urgeri sese deprehendunt, res-
 que suas in extrema fortuna collocatas conspiciunt, in fugam se dedunt. im-
 peratoriae cohortes insecutae quamplurimos contrucidarunt. reliqui cursu
 in tentoriis Bulgaricis saluti consulere, imperatoris res gestas et quae ipsi
 passi fuissent enuntiare. qui improviso nuntio et repentinis calamitatibus
 conturbati, uti poterat quilibet, in oblatum sibi equum conscendens fugit;
 et cum fugae tempore luna sileret, locus difficilis, nec viae essent in prom-

πτον μὲν ἐξ ἵππων ἔνιοι, ἕτεροι δὲ αὐτοὺς κατεπάτουσιν καὶ ἐφθειραν, καὶ ἄλλοι μὲν τῶν ἐφιστρίδων ἀπεσφενδονοῦντο κατὰ κρημνῶν, ἄλλοι δὲ ἄλλως τέλος δύστηνον ἀπελάμβανον, ὡς ὀλίγους ἐξ αὐτῶν διασωθέντας ἐς τὴν Βουλγάρων χωρῆσαι. τότε δὴ καὶ
 D προϊστάμενος αὐτῶν Δραγωτιᾶς ὁ καὶ προεξάρχων τῆς ἀπιστίας 5
 ἵππων ποσὶν ἅπαν τὸ σῶμα συντέθλασται, καὶ τριταίος τὴν αὐτοῦ ψυχὴν ἐξεφύσησεν. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς τῆς νυκτὸς ἐκείνης τὸ ἔστυ καταλαβὼν τοῖς ἐκείσε φυλάττουσι ξυνομίλησε, κάκεινοι ἀσπασίως τε τὸν αὐτοκράτορα ὑπεδέξαντο καὶ κρότοις ἐπήγουν καὶ εὐφήμοις λόγοις ἐκύδαινον καὶ αἰτὸν ταχὺν κατονόμαζον. 10

59. Τὰ ἐκείσε οὖν, ὡς ἦν εἰκόσ, οἰκονομήσας ὁ βασιλεὺς, καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας τῶν ἀπιστησάντων ἐξορίσας τοῦ ἄστεως, πάντα δὲ τὰ αὐτῶν χρήματι δημοσιευθῆναι κελεύσας, ἀπάρας τοῦ Μελενίκου ἐς τὴν Θεσσαλονίκην ἀφίκετο, κάκειθεν τὸν Βαρδάριον διαπερῶσας καὶ τὰ Βοδηγὰ παραμείψας ὀλίγον 15

11 D: Καὶ ἀπάρας ἐκείθεν εἰς Θεσσαλονίκην ἀφίκετο. κάκειθεν τὸν Βαρδάριον διαπερῶσας καὶ τὰ Βοδηγὰ παραμείψας ἐνόσησε νόσημα ἐδρικόν. διακαρτερήσας δ' ἐκείθεν μικρὸν περὶ τὸν Πρίλαπον ὤρμησεν. ἐκείθεν εἰς Βελεσὸν ἐχώρει, καὶ ἅμα τῷ φθάσαι ἐκείσε οἱ φύλακες τούτου ὄρκους λαβόντες ἐξήεσαν. κάκειθεν διὰ τῆς Νευσταπόλεως τὴν πορείαν ἐποιεῖτο. τὸ γοῦν τῆς Στρουμίτζης παραμείψαντες ἔστυ ἐς Σέρρας ἀπήεσαν, οὐ καὶ γράφας ἐδέξατο ὁ βασιλεὺς πρὸς τοῦ Μουζάλωνος, ὡς τὰ τῶν Ταχαρίων αὐτίς νυμάνεται. ἀπάρας ἐκείθεν εἰς Ἀδριανοῦ μολεῖ. καὶ ἐπεὶ μηδὲν τῶν περὶ Βουλγάρων κρατηθέντων ἐναπολέλειπτο, παρέξ φρουρίων σμικροτάτων Ἀκριδοῦ καὶ Πάτμου καλουμένων, ἃ καὶ εὐχερῶς πάνν ὁ Φιλανθρωπηγῆς εἶλεν Ἀλέξιος, καὶ ἄστεως ἄλλον Τζεπαίνης, μᾶλλον ἐδυσφόρει ὁ βασιλεὺς. διὸ καὶ τῆς Ἀδριανοῦ ἀπάρας κατὰ Τζεπαίνης χωρεῖ. καὶ χειμῶν μέγας γέγονεν, χιόνι τε πολλῇ τῆς γῆς ἐπηλυγασας τὸ πρόσωπον κατὰ τόπον ὃν Μακρολιβάδα φασὶ σκηνοῦντι τῷ βασιλεῖ. ἐκείθεν δ' ἄρας ἐς Στενίμαχον ἔητο, καὶ κατευθὺν Τζεπαίνης ἐχώρει, καὶ περὶ Βατκούνιον. καὶ ἀπεστάλκει καταπεῦσαι τὸν τόπον, εἰ εὐχερῆστεραν τὴν εἰς αὐτὸν πορείαν σχοίη. τέως ἦκεν ἐκείσε, καὶ ἰδὼν τὸ φρούριον δυσάλωτον καὶ τὸν χειμῶνα βαρύν, τὴν μὲν στρατιάν ἐς τὸ πεδῖον ἀνήκεν, μόνος δὲ μετὰ τριῶν οὐράγει.

ptu, alii equis decidere, alii eos pedibus conculcatos interimere, alii e sagis per praecipitia eiaculari, alii alio malo vitam misere amittere, adeo ut ex illis pauci incolumes ad Bulgaros regressi fuerint. per id etiam tempus Dragotas Bulgarorum ductor, defectionis auctor, equorum pedibus corpus totum dilaceratus tertio die leto malo emoritur. imperator ea nocte in oppidum appellens custodes alloquitur, qui eum libentissime excipere, dein plausu et acclamationibus ingentique praeconio consalutare et celerem aquilam compellere.

59. Rebus itaque, uti par erat, dispositis imperator, nec non eorum qui defecerant uxoribus ac filiis oppido in exilium missis, et universa eorum suppellectile fisco sublatis, Melenico discedens Thessalonicam advehitur. inde Bardarium transiens parumque Bodena traiiciens castra collocat, quando

ἐκέϊσε τὰς σκηνὰς ἔπηξεν. ἐνόσησε δὲ νόσημα ἐδρικόν· τοῦτο δὲ
καὶ ἐπιδήμιον τοῖς ἐκεῖσε στρατεύμασιν ἐγεγόνει. διακαρτερήσας
οὖν ἐκεῖσε μικρὸν ὅσον ράϊσαι τὴν νόσον, ἐπὶ τὸν Πρίλαπον ὤρ- P 64
μησεν. ἐκεῖσε οὖν προσηκόντως συσκευασάμενος καὶ μηχανήματα
5 προσλαβόμενος, καὶ ἀμάξιας τὰς ἐλεπόλεις συγκομισάμενος, ἐς
τὸν Βελεσὸν ἐχώρει πολιορκῆσαι καὶ τῆς τῶν ἐχθρῶν χειρὸς ἐξε-
λεῖν. οἱ δὲ καὶ μόνον τῇ τοῦ βασιλέως ἐφόδῳ καταβροτηθέντες
καὶ μηδὲ ἀναμεινάντες ἀναστῆναι μηχανήματα, εἰς συνθήκας ἐλθόν-
τες ἐφ' ᾧ μὴδὲν τι παθεῖν δεινόν, αὐτοῖς δὲ ὅπλοις καὶ πράγμα-
10 σιν τοῦ ἄστεως ἐξελεθεῖν, τοὺς ὄρκους πρὸς τοῦ βασιλέως λαβόντες
ἐξήσσαν τοῦ φρουρίου. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπέπερ αὐτοὺς ἐθειάσατο B
παμπόλλους μὲν τὸν ἀριθμὸν (εἰς γὰρ πεντακοσίους ἤριθμητο),
εὐμεγέθη δὲ κεκτημένους τὰ σώματι καὶ ἄγαθούς τὰς μορφάς,
ἐπὶ τῇ πράξει μεταμειλήται, εἰ τοσοῦτους καὶ τοιοῦτους ἐάσει
15 πρὸς τὴν τῶν ἐχθρῶν ἀφικέσθαι καὶ ἐναντίους γενέσθαι Ῥωμαίοις.
ὑπὸ δὲ τῶν ὄρκων ἀναγκασθεὶς ἀπέλυσε σφᾶς αὐτοὺς τὴν ἐλευθε-
ρίαν. ἐκεῖθεν οὖν μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς ὁρμήσας διὰ τῆς
Νευσταπόλεως τὴν πορείαν ἐποιεῖτο. ἄνδρος δὲ ἐστὶν ὁ τόπος
καὶ ἄνοικος καὶ πλήθει στρατευμάτων δυσβάδιστος. ἄρτου γοῦν
20 ἐν ἐνδείᾳ ἐν οὐ μετρίαις ἡμέραις διῆγεν ἢ στρατιᾶ, καὶ δυοῖν C
ἡμέραις οἱ πλείους τῶν ἵππων ὑπῆρξαν ἄγεστοι ὕδατος. τὸ γοῦν
τῆς Στρουμιτζῆς παραμεινάντες ἄστυ, καὶ διὰ τῶν τοῦ Μελε-
νίκου χώρων βαδίσαντες, ἐς τὰς Σέρρας καὶ αὐθις ἀπήμιεν.
ἐνθα καὶ γραμᾶς ὁ αὐτοκράτωρ δεξάμενος ἐκ τῶν τῆς ἀνατολῆς

3 περι vulgo.

16 τὴν] ἐς τὴν?

et morbo hedrico laboravit. morbus hic per milites etiam divagatus est. ibi
itaque tantum ut malo maderetur cunctatus Prilapum petiit. ubi decenter re-
bus constructis, machinis comparatis, tormentisque quas Helepoles vocant
cum vehiculis circumlatis Belesum adproperat, ut oppidum obsidione ex ho-
stium manibus ereptum sibi vindicaret. illi vel sola imperatoris irruptione
attoniti, cum neque tormentorum applicationem sustinuisent, de pace pactio-
nes faciunt, ut scilicet nulla eis inferretur noxa, sed cum armis et suppel-
lectile ipsis exitus pateret liber civitatis. pactis sacramento ab imperatore
confirmatis Beleso egrediuntur. quos ubi conspexit plures numero, cum
quingenti numerarentur, ingenti corpore conspicuos formaque egregios, facti
eum coeperat paenitere, quanto tot ac tales in inimicorum se protruderent
loca, Romanis hostes futuri. sed iureiurando obstrictus libertatem, quam
promiserat, concessit. inde cum toto exercitu exiens per Neustapolim iter
arripit, loca arida et habitationum vacua et multitudini copiarum impervia.
exercitus itaque panis inopia per plures dies laboravit, et maior equorum
pars per duos dies aquam non degustaverat. nos Strumitzae oppidum prae-
tergressi et per Melenici loca gradientes rursus Serras devenimus, ubi literis

μερῶν πρὸς τοῦ προσφιλοῦς αὐτοῦ πεμφθείσας μεγάλου δομῆστῆ-
 κου τοῦ Μουζάλωνος, ὡς τὰ τῶν Μουσουλμάνων πρὸς τῶν Τα-
 χαρίων κυμαίνεται, ἐπέτεινε τὴν ὁδὸν καὶ μικροτέρας τὰς ἡμερη-
 σίους ἐποιεῖτο πορείας. ἐπεὶ δὲ τὸν Ἐβρον ἐπεφθάκει, ὃν καὶ
 Μαριτζαν ὁ χυδαῖος κατονομάζει λαός, καὶ μὴ οὕτως ἔχειν τὰ ἐν 5
D τῇ ἕω μεμαθηκῶς πράγματα, τῆς ταχυτῆτος ἀνείεις σχολαιότερον
 ἐπορεύετο καὶ τοὺς συνήθεις βασιλικοὺς ἐποιεῖτο σταθμούς. παρυ-
 κλίνας δὲ τῆς πρὸς ἕω κατ' εὐθείαν ἐς τὸ Διδυμότοιχον ἀφίκετο,
 κακῆθεν ἐς τὴν Ἀδριανοῦ. καὶ ἐπεὶ μηδὲν ἐναπολλέλειπτο τῶν
 παρὰ τῶν Βουλγάρων κατασχεθέντων φρουρίων καὶ ἄστειον, 10
 πάντα ὁ βασιλεὺς χειρώσατο, πλὴν δυοῖν, ἐνὸς μὲν φρουρίου
 πάνυ σμικροτάτου ἐν τοῖς βουνοῖς κειμένου τῆς Ἀχριδοῦ καὶ κα-
 λουμένου Πάτμον, ὃ καὶ εὐχερῶς πάνυ ὁ Φιλανθρωπηρὸς Ἀλέ-
 ξιος εἶλεν ὁ Δούκας, καταλειφθεὶς πρὸς τοῦ βασιλέως εἰς φηλα-
 κὴν τῶν ἐν Ἀχριδοῦ, καὶ ἄστειος ἄλλου Τζεπαίνης ὠνομασμένου, 15
 λίαν τυχάνοντος ἐχυροῦ καὶ περὶ τὴν ξυμβολὴν τελούντος τῶν
 δύο μεγίστων ὄρων, τοῦ τε Αἶμον καὶ τῆς Ροδόπης, καθ' ὧν
 μέσον ὁ Ἐβρος ῥεῖ ποταμός, ἐν δεινῷ μὲν ἐποιεῖτο ὁ αὐτοκράτωρ
 ὅτι μὴ καὶ αὐτῶν ὡς τῶν ἐτέρων ἐκράτησεν, ἀλλ' ἔτι τῆς χειρὸς
P 65 αὐτοῦ κρείττω φανέντα ἔξω τυχάνουσιν, μάλιστα δὲ ὑπὲρ τῆς 20
 Τζεπαίνης ἐδυσφόρει τὰ μέγιστα. ἔσπευσε μὲν οὖν καὶ κατὰ ταύ-
 τῆς στρατιεῦσαι καὶ ὡς εἶχεν ἰσχύος ἀποπειρῶσθαι. ἡ μὲν οὖν
 ὥρα τοῦ θέρους ἤδη παρήει, καὶ τὸ μετόπωρον ἐγγὺς ἦν καὶ τοῦτο
 πυραυδραμεῖν. ὁ δὲ μηδὲν τι τοῦ καιροῦ φροντίσας, μηδὲ τὸ τοῦ

11 ὁ] γὰρ ὁ?

ex Oriente acceptis ab amico magno domestico Muzalone datis, quibus cer-
 tior imperator redditur a Tachariis Musulmanos perturbari, omni festinatione
 properans diurna itinera longiora habere. ast ubi ad Hebrum, quem plebeius
 sermo Maritzam nuncupat, ventum est, res in Oriente non ita geri perci-
 piens, celeritatem itineris moratus tardius ac per otium intendere, et impera-
 toribus solitas mansiones conficere. recta vero e via ad Orientem deflectens
 Didymotoechum indeque Adrianopolim transfertur. verum castella et oppida
 ab hostibus occupata, duobus exceptis, omnia imperator recuperarat, quo-
 rum alterum valde exiguum in collibus Achridae situm, Patmon nomine,
 nullo deinceps negotio a Philantropeno Alexio Duca, in custodiam Achridae
 regionis ab imperatore relicto, expugnatum est; alterum Tzepaena fir-
 missime septum munitumque in ipso maximorum montium Haemi Rhodopes-
 que, inter quos Hebrus fluvius praeterfluit, concursu. imperator, quod non
 horum, sicuti caeterorum, potitus fuisset, quae, uti potiora, subdi nequive-
 rant, aegre angi, sed Tzepaena potissimum exagitari atque animo discruciarī.
 quare in eam expeditionem maturavit, viresque voluit experiri suas, si quid
 proficerent. elapsa iam aestate, extremi sub casum autumnī, neque tempe-

χειμῶνος προσωπήσας δομιῶν (ένος γάρ και μόνον τοῦ τὸ οἰκεῖον ἀποπλήσαι βούλημα ἰστοχάζετο), τὴν στρατιᾶν πᾶσαν ἐκ τῆς Ἀδριανοῦ κινήσας, ἀμάξια τε παμπόλλια συλλεγῆναι προστάξας ἀπὸ πανταχόθεν τῆς τῶν Μακεδόνων χώρας, τὰς μὲν ἐπὶ τῷ τὰ 5 μηχανήματα και τὰς ἐλεπίλους φέρειν, τὰς δὲ ἐπὶ τῷ διακομίζειν B τὰ ζωαρκῆ τοῦ στρατεύματος, και συναθροισθῆναι κελεύσας πληθύν πεζῶν ἀνδρῶν τοξοτῶν και κορυνοφόρων οὐκ εὐαρίθμητον, ἐπεὶ πάντι καλῶς αὐτῷ και ὡς ἔδοξε κατηρτίσατο, τῆς Ἀδριανοῦ ἀπάρας κατὰ τῆς Τζεπαίνης ἐχώρει. τέτταρας δὲ σταθμοὺς 10 παρήμειπεν ὁ στρατός, και κατὰ τὸν τόπον ὃν Μακρολιβάδα κατονομάζουσιν ἐτητύμως πρὸς τὸ σχῆμα τὴν κλῆσιν οἱ πρώτως ἰδόντες θέμενοι, δεινὸς συμπίπτει σφίσι χειμῶν. ἐξ ἑσπέρας ὄν ἀρξάμενος, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς τὴν σφοδρότητα τοῦ ψύχους και τοῦ ἀνέμου προσεπιτείνας τὸ βίαιον, πολλῆ τε χιόνι τῆς γῆς ἐπη- C 15 λυγᾶσας τὴν ἐπιφάνειαν, ἔωθεν τῷ βασιλεῖ πολλὴν προυξένησε τὴν δυσχέρειαν. ὁ τε γὰρ τόπος ἄοικος ἦν, και ἐγγύτερον ἐτήχαιον οἱ πολέμιοι, και ἡ προσδοκωμένη σπάνις τῶν ἀναγκαίων οὐκ ἤττον τὴν ψυχὴν ἐπέλεξε· τοῦτο γὰρ και μᾶλλον δεινότερον καθέστηκεν ἐν στρατεύμασιν. ἐς τοσαύτην γοῦν τὴν δυσφορίαν συνελαθεῖς 20 τοὺς ἡγεμόνας συνηθροίξει τῶν στρατευμάτων, οὐ τῶν Ῥωμαϊκῶν μόνον ἀλλ' ἤδη και τῶν ἐξ ἔθνους Λατίνων τε και Σκυθῶν, και τούτους τί δεῖ ποικῖν ἡρωτήκει. πάντες γοῦν σχεδὸν ἐβουλεύσαντο ἐς τὴν Ἀδριανοῦ τὴν ὑποστροφὴν ποιήσασθαι. ὁ δὲ τὴν μὲν βο- D 7 λὴν αὐτῶν οὐκ ἀπέμειπεν, ἀλλὰ πρὸς αὐτοὺς εἰρήκει ὡς ἡμεῖς 25 μὲν ὅπερ κρεῖττον και συμφέρον ἔδοξε καλῶς ἐβουλεύσασθε· εἰ δὲ

statis neque hiberni temporis asperitate deterritus (id enim sibi tantum, rem suo modo et more facere, proposuerat), motis Adrianopoli cohortibus universis vehicula pleraque ex Macedonum regione, haec ad machinas et arietes transportandos, illa ad militiae idonea victuique necessaria devehenda, undique cogi iubet. dein peditum sagittariorum clavigerorum innumera multitudine conducta, cum opportunissime parata esse omnia aestimasset, Adrianopoli discedens Tzepaenam ferebatur. mansiones quattuor miles emensus in locum, cui ex forma ab hominibus, qui primum conspexerant, apposite nomen Macrolibada inditum fuit, advehitur. ibi foeda tempestas caelo deiecta, quae a vespere coorta per totam noctem frigoris vim et ventorum procellas intense continuans, multaque nive terrae faciem inasperans, mane imperatori atrox negotium facessit. locus enim erat habitatorum vacuum; hostes instabant proximi, et de qua timebat, necessariorum inopia, quod in exercitu omnibus pessimum accidit, non minimum animum ex cruciabat. tantis difficultatibus conflictatus copiarum, non Romanorum modo, sed ex aliis gentibus Latinorum ac Scytharum duces advocat, deque agendis consulit. omnes fere in id convenerunt ut Adrianopolim remearent. imperator haud spreta eorum sententia infert "vos quidem quod et melius utiliusque fore iudicastis, recte

καὶ αὐτὸς ἕτερόν τι σὺν Θεῷ νοήσοιμι, οὐκ ἂν δέξῃσθε τοῦτο ὡς ἀπὸ δεσπότου νουνεχοῦς εἰρημένον καὶ ὑμῶν ὡς δέον προνοο-
 μένον; ξυνέφησαν ἅπαντες ὡς ὅπερ ἂν τῷ σῶ δόξειε κράτει,
 στερεκτὸν αὐτὸ καὶ ἀσπαστὸν λόγισαίμεθα. τούτους μὲν οὖν
 πάντας ἀπέλυσεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὰς σφετέρας ἀπιναίαι σκηνάς 5
 ἐφ' ᾧ καὶ τροφῇ διὰ τὸν χειμῶνα χρήσασθαι, αὐτὸς δὲ εἰς τὸν
 αὐτοῦ κοιτῶνα εἰσιὼν μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐβουλεύετο τί μᾶλ-
 λον χρῆ ποιεῖν. τινὲς μὲν τὴν τῶν ἔξωθεν βουλευσασμένων βουλήν
 εἰς ἔργον ἐβούλοντο θείναι, ἕτεροι δέ, οἷς καὶ τὸ κρεῖττον διανοη-
 θῆναι τῷ βασιλεῖ διακέκριται, τοῦναντίον εἰρήκασιν. ἔφησαν 10
 καὶ γὰρ “ὅση μὲν ἡμῖν ὁδὸς ἐστὶν ὀπισθεν εἰς τὴν Ἀδριανοῦ, το-
 P 66 σάυτη καὶ ἔμπροσθεν εἰς τὸ τοῦ Στενιμάχου ἄστει καθίστηται· καὶ
 ὡσπερ ἐκεῖ τῶν χρειωδῶν εὐμοιρῆσαι ἔχομεν, οὕτω δὴ καὶ εἰς τὸν
 Στενίμαχον. οὕτω πράξαντες οὐ δόξαμεν τοῖς πολεμίοις οὔτε
 δειλία τῇ πρὸς αὐτοὺς οὔτε μὴν τῇ τοῦ χειμῶνος δυσχερεῖα τὴν 15
 ὑποστροφὴν ποιήσασθαι.” ἀρεστὸν γοῦν ἔδοξε τῷ βασιλεῖ, καὶ
 ἐπεὶ τῆς δριμύτητος καὶ ὁ χειμῶν ἔληγε καὶ ἡ τῆς χιόνος ἔσθη
 φορὰ, τὴν ἐπιούσαν τὸ ἀνακλητικὸν ἠχῆσαι προσέταξεν. ἐκείθεν
 οὖν τὰς συντάξεις τῶν στρατευμάτων λαβὼν ἀπῆει εἰς τὸν Στενί-
 B μαχον. κἀντεῦθεν οὖν τὸ σύμπαν ἐνοσιτίσασθαι κελεύσας στρα- 20
 τευμα κατευθῆ τῆς Τζεπαίνης ἐχώρει. κατηντήκει γοῦν ἐς πόλιν
 ἐπιεκλημένην Βατκούνιον, ἱκανὰς ἡμέρας μεγίστη ἐξαρκέσαι δυ-
 ναμένην εἰς ζωάρκειαν στρατιᾶ. ἐκείθεν οὖν ἀπεστάλκει τὸν Θεῖον
 αὐτοῦ τὸν Λάσκαριν Μανουήλ, μοναχὸν ὄντα καὶ Μάξιμον ὄνο-

3 ὡς ὅπερ] ὡσπερ vulgo. 8 τῶν vulgo om. 22 μεγίστην
 et στρατιαν vulgo.

probeque consuluistis. verum si quippiam etiam ipse, deo auspice, excogitarim, an non illud, veluti a prudente domino, eoque qui de vobis, uti adde-
 cecit, providet, prolatum aequo animo accipietis?” omnes acclamarunt “quid-
 quid fuerit maiestati tuae visum, acceptum et universis complacitum erit.”
 sic eos ad propria tentoria, ut corpus cibo propter hiemem reficerent, man-
 dat: ipse in cubiculum suum introiens, cum iis qui circa eum aderant, quid
 facto opus esset consulere. quidam consilium, quod foris dederant, opere
 praestandum esse contendere; alii, quorum meliora iudicia censuerat impe-
 rator, adversari: “iter enim” aiebant “retro nos ad Adrianopolim ducens
 exaequat illud quod ante ad Stenimachi oppidum fert, et quemadmodum ibi
 necessariorum copia, sic et Stenimachi affluit. ubi ita egerimus neque ti-
 more, quem ex hostibus conceperimus, neque tempestatibus asperitate retro
 cogi iudicabimur.” dictum approbaverat imperator. et cum acris hiems
 mitesceret nivisque impetus destisset, postero die receptui signum dari iussit.
 inde copiarum cohortes desumens Stenimachum contendit, et cum ibidem
 exercitum exsaturasset, recta Tzepaenam iter dirigit, pervenitque tandem in
 oppidum Vaucunium, quod per plures dies maximo exercitui abunde effuse-
 que posset alimenta suppeditare. ex eo patrum suum Manuelem Lascarum,

μαζόμενον, καὶ τὸν τοῦ ἀλλαγίου αὐτοῦ ἄρχοντα τὸν Μάργαριτην Κωνσταντινον, κατοπιεῦσαι τὸν τόπον, καὶ εἰ εὐχερεστέρον τὴν πρὸς αὐτὸν πορείαν σχοίη τὸ στρατεύμα. οἱ δὲ ἀπίοντες καὶ τὰ περὶ τὸν τόπον κατασκοπήσαντες εὐχερῆ τυχάνειν τὴν ἄνοδον τῷ
 5 βασιλεῖ κατήγγελλον, καὶ μάλιστα ὁ Μαργαρίτης Κωνσταντίνος, καὶ τοὶ γε πολλῶν τῶν εἰδότηων ἀντιλεγόντων. τοῖς γοῦν τούτου C
 λόγοις πείσθεις ὁ βασιλεὺς μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς ἀνέει. καὶ ἦν μὲν πάντῃ ἀνάτης ὁ χώρος τὴν ἄνοδον, καὶ πυγετός τὴν ὁδὸν πᾶσαν πολυτέροσ τε καὶ λείος βαδίσει δισχερεστέραν ἐποίει, συν-
 10 ηρεφῆ τε καὶ λάσια δένδρα περὶ τὴν ἀκρώρειαν ἦν. ἡ μὲν οὖν στρατιὰ τὴν νύκτα πᾶσαν ἐκείνην πυρκαϊᾶς ἀνάψαντες ζεφυμαί-
 νοντο· τῶν γὰρ πλειόνων οἱ ὑπηρεταὶ μετὰ τῶν σκηρῶν αὐτῶν οὐκ ἠδυνήθησαν τοὺς σφῶν κερλοὺς εὐρεῖν. ἐκλαιον δὲ μικροῦ δεῖν κλαυθμὸν ἀπαστον, εἰ καὶ ἄλυπον· ὁ γὰρ ἐκ τῶν πυρκαϊῶν καπνὸς
 15 ὑπὸ τῆς τῶν δένδρων πυκνότητος συνεχόμενος, καὶ διέξοδον εἰς ἐλεύθερον ἀέρα μὴ εὐρίσκειν δυνάμενος, κάτω ὑπενόσται καὶ τοὺς D
 ὀφθαλμοὺς εἰς ἄκρον ἔδακνε καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκπιέζειν κατηνά-
 καζε δάκρυον. τοῦτο καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπεπόνθει· ὡς δὲ ἡ νύξ παρήει καὶ ἡμέρα ἐπελάμψεν, ἀνεπιχειρήτον εἰς πολιορκίαν εἶναι
 20 τὸ ἄστυ γνωρίσας κατιέναι προσετιτάχει εἰς τὸ πεδίον τὴν στρατιάν. καὶ οἱ μὲν ἀπήεσαν, ὁ δὲ φύλαξ ὀπισθεν μετὰ μετρίων ἐναπελεί-
 φθη στρατιωτῶν, καὶ τούτων περιαντῶν τε καὶ νεωτέρων. κατό-
 πισθεν δὲ καὶ αὐτὸς κατῆει πεζός, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ· οὐδὲ γὰρ ἦν δυνατὸν ἐπιότην βαδίσει περὶ τὸ κάτωτατες τοῦ βουνοῦ.

9 παρύτερός?

qui monachis nomine dato nomen sibi Maximi assumpserat, et Allagii praefectum Constantinum Margaritem locum invisere misit, referreque si quis ad eum aditus militi facilis pateret. isti oculati, omnibus loci partibus perpen-
 sis, ascensum facilem esse nuntiant, et maxime Constantinus Margarites, licet alii, qui loca optime noverant, contradicerent. illius sermonibus fretus imperator cum universo exercitu ascensum tentat. locus erat praeruptus et ascensu arduus: glacies per universam viam conglomerata et levitate lubrica gressui properanti obstabat; spissae arbores ac foliis densae culmen occupa-
 rant. cohortes tota ea nocte focus accensis calefieri: plerorumque enim fa- muli cum attingens dominos comperire non poterant. omnesque parum abfuit quin fletum indesinentem et absque moestitudine flerent: nam fumus e rogis densitate arborum interceptus, cum in aëre liber evagari nequiret, infra refe-
 rebatur, oculosque ad extorsionem usque lacrimarum laedebat. hoc ipsum imperator quoque expertus est. verum, ut nox praeteriit et dies coepit, op- pidum obsideri haud facile posse cognoscens, militem in planitiem descen-
 dere iussit. illi descenderunt. imperator custos post eos cum exigua mili- tum, quibus corporis custodia demandata erat, eorumque iuvenum, manu remanserat; dein et ipse, quemadmodum et reliqui, pedes (neque enim erat equo insidentem per collis praerupta iter agere) in campum devenit.

60. Ἐκέισε γοῦν ἡμέρας διανύσας δύο, καὶ λείαν τὴν
 κόμην πεποικῶς τὸ Βατκούνιον, ἐς τὴν Ἀδριανοῦ καὶ αὐθις ὑπέ-
 στρεψε, κάκειθεν εἰς τὸ Διδυμότοιχον. αὐτόθι γοῦν εἰς ἡγεμόνας
 P 67 τάξας τὸν τε Λασκάρην Μανουήλ, ὃν καὶ πρωτοσεβαστὸν ἐπωνό-
 μασεν, ἀνθρώπιον ἀφελέστατον, κακῶς εἰδὸς στρατηγεῖν, καὶ τὸν 5
 Μαργαρίτην Κωνσταντῖνον, ὃν προφθύσας ὁ λόγος ἐδήλωσεν, ἄν-
 δρα ἄγροικον καὶ ἐξ ἄγροίκων γεγεννημένον, μάλῃ καὶ πιτύροϊς
 ἀνατεθραμμένον καὶ λαρυγγίζεν μόνον εἰδοτά. ἐκ Νεοκάστρων
 δὲ οὗτος ὄρητο, καὶ ἐτέλει τὰ πρῶτα ἐν τῇ τοῦ θέματος τουτουῖ
 στρατιᾷ, εἶτα καὶ τζαούσιος γέγονεν, δόξαν δὲ παρασχὼν τῷ βα- 10
 σιλεῖ Ἰωάννῃ ὡς ἐντρεχῆς ἐστὶ καὶ ὑπηρετεῖν ἰκανὸς ἐν τοῖς ἀνακτό-
 ροις, ἐκεῖθεν ἐκβαλὼν τζαούσιον τῆς αὐτοῦ πεποιήκε τάξεως, εἶτα
 αὐτῷ καὶ τὸ μέγας προσέθετο. ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόδωρος ἄρχοντα
 B τῆς αὐτοῦ κατωνόμακε τάξεως, οὐπω μέχρις αὐτοῦ τὸ τοιοῦτον ἐν
 τινι γεγονός. ὁ δὲ καὶ τὸ μέγας προσέγραφε τῷ ὀνόματι. τοῦ- 15
 τους εἰς φυλακὴν τῆς χώρας εἴασε, καὶ ἑτέρους ἡγεμόνας οὐκ ὀλί-
 γους. καταλελοίπει δὲ μετ' αὐτῶν καὶ ἄξιόλογον στράτευμα,
 προσετετάχει δὲ αὐτοῖς μηδ' ὄλως ἐς μάχην ἐγκαταστήναι τοῖς πολε-
 μίοις, εἴπερ κατὰ τούτων ὀρηθήσαιν Σκύθας προσλαβόντες εἰς
 συμμαχίαν· τοῦτο γὰρ ἡ φήμη προύλεγε. καὶ εἰς σκύλευσιν δὲ εἰ 20

1 D: Ἐκεῖ δὲ δύο ἀνύσας ἡμέρας, καὶ λείαν τὴν πόλιν πεποικῶς τὸ
 Βατκούνιον, ἐς Ἀδριανοῦ ἦκεν κάκειθεν ἐς Διδυμότοιχον. καὶ δια-
 περαιωθεὶς τὸν Ἑλλησποντον περὶ τὴν Λάμψακον σκηροῖ, καὶ Γεώρ-
 γιον τὸν Μουζάλονα πρωτοσεβαστὸν καὶ πρωτοβεστιαρίον καὶ μέγαν
 στρατοπεδάρχην ποιεῖ, τὸν δὲ αὐτοῦ ἀδελφὸν Ἀνδρόνικον μέγαν
 δομέστικον, τὸν δὲ Ἄγγελον Ἰωάννην πρωτοστράτορα, πρωτοβεστια-
 ρίτην δὲ τὸν Καρνανίτην πεποιήκεν. αὐτοῦ δὲ τὰς ἐορτὰς τῶν
 Χριστουγέννων καὶ φώτων διαβιβάσας εἰσήει τὸ Νύμφαιον.

60. Ibiq̄ue per duos dies cunctatus et Batcunium depopulatus, rursus
 Adrianopolim indeque Didymotoechum repetit. ubi exercitus ductores eligit
 Manuelem Lascarim, quem et protosebastum cognominavit, homuncionem
 ineptissimum militiaeque inexpertum, et Constantinum Margaritem, cuius su-
 pra meminimus, rudem ac silvestrem virum et ex silvestribus prognatum,
 hordeaceo furfuraceoque pane enutritum, verbaque solum gula praelusa
 male enuntiantem ac distortentem. is ex Neocastris originem duxerat, et
 in eo themate primum militiae operam navavit; dein tzausius factus est.
 deinceps imperatori Ioanni acer et ministrandi in aula peropportunos iudica-
 tus, qui eum inde amotum cohortis suae tzausium praefecit, et Magnum ipsi
 postea apposuit. ac imperator Theodorus suae cohortis archontem ad illa
 usque tempora nemini concessum appellavit. ille nomini Magnum praescri-
 bebatur. his aliisque nullis ducibus custodiam regionis tradidit, et militem rei
 supparem assignavit, illis condicionibus, ne ipsi hostium pugnam, si cum
 Scythia illi auxiliariis (id namque fama praevulgatum fuerat) in eos impetum
 facerent, adverso Marte sustinerent. quodsi illi regionem direptum ivissent,

κινήθειν τῆς χώρας, αὐτοὺς ἀτρεμεῖν, ἕκ τε τοῦ Διδυμοτοίχου τὴν ἀσφάλειαν ἔχοντας (ἐχυρὸν γὰρ τὸ ἄστυ) καὶ ἐκ τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου (μέσον γὰρ αὐτῶν στρατοπεδεύειν τούτους ἐκέλευσεν), εἰ C μὴ που ὀλίγη τις κατὰ τῆς χώρας ἐπισηροῖσιν στρατιά· κατὰ 5 ταύτης γὰρ ποιήσασθαι θαρροῦντως τὴν ἔφοδον. οὕτως γοῦν ταῦτα πάντα κατωρτίσας ὁ βασιλεύς, τὸν Ἑλλήσποντον διαπερραιωθείς περὶ τὴν Λάμψακον τὴν σκηνὴν ἐπήξει. κάκεισε τοὺς αὐτοῦ ὀφφικίους τετίμηκε καὶ ἀξιώμασι, καὶ τὸν μὲν Μουζάλωνα Γεώργιον τὸν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους τούτῳ φιλούμενον, ὄντα μέγαν 10 δομέστικον, πρωτοσεβαστόν τε καὶ πρωτοβεστιάριον καὶ μέγαν στρατοπεδάρχην τετίμηκε, τὸν δὲ αὐτοῦ ἀδελφὸν Ἀνδρόνικον πρωτοβεστιαρῆτην ὄντα μέγαν δομέστικον κατωνόμασε, τὸν δὲ Ἄγγε- D λον Ἰωάννην μέγαν πριμμικήριον τελοῦντα τετίμηκε πρωτοστράτωρα, πρωτοβεστιαρῆτην δὲ τὸν Καρναντίην τετίμηκεν. ἀλλὰ 15 ταῦτα μὲν οὕτως· διεξήκει δὲ τὰ περὶ τούτων ὁ τῆς ἱστορίας λόγος, ἵνα τὰ μετὰ ταῦτα σαφέστερον ἀπαγγείλῃ. ἐν τῇ Λαμψάκῳ γοῦν μικρὸν διὰ ταῦτα προσκυριετήσας ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ τὰς τοῦ Χριστοῦ πανηγύρεις τῆς τε γέννας καὶ τῶν φώτων ἀποπληρώσας, διὰ μετρίων πάνν τῶν ἡμερῶν ἐπεφθάκει τὸ Νύμφαιον.

20 61. Ἐκεῖσε γοῦν παραχημιάσας, ἐπὶ τὸ ἕαρ ἐπέλαμψε, πολλὴν συλλεξάμενος στρατιάν, — οὐ γὰρ μόνον τοὺς τεταγμένους ὀπαδεῖν προσέταττεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς μηδ' ὅλως ἐν τάξει ποτὲ τελοῦντας τῆς στρατιᾶς. αὐτίκα γὰρ τοὺς ἐξυπηρετοῦντας

20 D: Ἐαρος δ' ἐπιόντος κατενθὸν τῆς δυσμῆς ἐχώρει, ἐλίψων τοὺς περὶ τὸ Διδυμότειχον καταλειμμένους σώους εὐρεῖν. ἀλλὰ τούτους κακοβουλία ἔσφαλεν. ἐπεὶ γὰρ ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων μακρότερον διάγειν τὸν βασιλέα ἐγίνωσκεν, Σκυθικὸν στρατεύμα εἰς

ipsi Didymotoechi praesidio firmissimo fulti quiescerent: oppidum enim flumine quoque Hebro munitum erat. eosdem inter ea loca castra ponere praecerat, ni exiguus admodum miles in regionem irrumperet: tum enim fidenter arma moverent. his praescriptis imperator Hellespontum transfretans apud Lampsacum tentorium figit, ubi suos officiis ac dignitatibus auxit. Georgium Muzalonem, tantopere sibi ante alios dilectum, tunc magnum domesticum, protosebasti et protovestiarii magnique stratopedarchae munere decoravit; fratrem illius Andronicum protovestiaritem magni domestici, Ioannem Angelum magnum primicerium Protostratoris, Caryanitem protovestiaritae titulo insignivit. et haec ita fuere. oratio porro ita res eorum digerit ut futura magis dilucide enuntiet. Lampsaci paucis tempestatibus imperator commoratus, et Christi diebus solemnibus natalitiis ac luminibus celebratis, post non multos dies Nymphaeum ingreditur, ibique hibernat.

61. Sed vere iam appetente exercitu ingenti conflato, neque enim eos tantum qui inter milites censebantur, sed eos praeterea qui nunquam inter militares copias fuerunt asserti, sequi voluit: namque confestim, qui in ve-

τοῖς βασιλεῦσιν ἐν Θήραις [ταῖς τῶν Θηρῶν ἄγραις] ἐλάφων τε
 P 68 καὶ χοίρων, καὶ τοὺς δι' ἱεράκων θηρεύοντας, πάντας ἀπαξα-
 πλιῶς στρατιωτικοῖς συντέταχε τάγμασι. καὶ ἦν τὸ συνηγμένον
 πλῆθος πολὺ, καὶ ἡ τοῦ κρατοῦντος δὲ ἀρχὴ ἠνάγκαζε τοὺς
 πλείους τῶν εἰωθῶτων φέρειν τι περιττότερον. οὕτω γοῦν πᾶσαν⁵
 συναγροχῆκει τὴν στρατιάν. ὡς δὲ καὶ τὸν Περσάρχη μὴ πρά-
 γματα ἔχειν παρὰ τῶν Ταχαρίων πρεσβειάν ἐξαποστείλας ἐμεμα-
 θῆκει, κατευθὺν πρὸς τὴν δυσμὴν ἐκ τῆς ἑω ἐχώρει· καλῶς γὰρ
 ἔχειν τὸν Περσάρχη τῶν ἐκείνου πραγμάτων οἰόμενος καὶ ἀσφα-
 λῶς μένειν, οὐδ' ὄλως περὶ τῆ αὐτοῦ κατὰ τὴν ἑω ἐδεδείε ἀρχῆ.¹⁰
 B τὴν πᾶσαν γοῦν συνηθροικῶς στρατιάν μείζονα τῶν ποτὲ παρὰ τε
 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ βασιλέως καὶ τούτου συνειλεγμένων εἰς τὸ δια-
 περαιωθῆναι τὸν Ἑλλησποντον ἀφίκετο εἰς τὴν Λάμψακον, ἐπι-
 στας καὶ τοὺς κατὰ τὸ Διδυμότοιχον καταλειμμένους σώους τε
 εὐρεῖν κατὰ τὰ προστεταγμένα τούτοις καὶ οὐ μικρὰν προσθήκην¹⁵
 τῇ ἀμφ' αὐτὸν στρατιᾷ ἐμποιῆσασθαι. τοὺς δὲ κακοβοῦλῖα καὶ
 τὸ παρακοῦσαι τῆς βασιλικῆς κελύσεως ἔσφηλεν. ἐπεὶ γὰρ ὁ τῶν
 Βουλγάρων ἄρχων μακρότερον διάγειν τὸν βασιλέα ἐγίνωσκε,

σφετέραν συμμαχίαν προσκαλεσόμενος κατὰ Μακεδονίαν ἐπέπομ-
 φεν· ἠρίθμητο δὲ περὶ πον τὰς τέσσαρας χιλιάδας, οἱ τὴν Ἀδρια-
 νοῦ παραμείψαντες τὰ περὶ τὸν ποταμὸν Ῥηγίνα ἐλήϊζοντο καὶ τὰ
 περὶ τὸ Διδυμότοιχον. οἱ δὲ ἐκείσε στρατάρχη τῶν βασιλικῶν ἐπι-
 λελησμένοι προστάξενον κατὰ τούτων ἐχώρησαν. καὶ ἦσαν ὅπλοις
 κατάφρακτοι, οἱ δὲ Σκύθαι κοῦφοι ὀπλίται καὶ τόξοις χρώμενοι.
 μακρόθεν οὖν οὗτοι βέλεσι Ῥωμαίους ἐβάλλον, καὶ πεζοὺς τοὺς ἰπ-
 πότητας ῥαδίως ἐποίουν, καὶ τέλος τρέπονσιν. ὁ μὲν οὖν Λάσκαρις
 ταχύτερον ἔχων τὸν ἵππον φυγὰς εἰς Ἀδριανοῦ ἄρχετο, ὁ δὲ Μα-
 γαρίτης ἐάλω, καὶ ἄλλοι πλείστοι, οὓς καὶ ἀπεμπόλησαν Βουλγά-
 ροις. ὁ δὲ μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἔσπευσε διὰ τάχους περὶ τὸν τοῦ
 Βουλγαροφύγου χώραν ἐλθεῖν. ὡς δ' οἱ Βούλγαροι τὴν βασιλικὴν
 ἔγνωσαν ἔφοδον, ἔφυγον, ὡς εἶχον ποδῶν. οἱ πλείους δὲ τούτων
 περὶ τὰ μέρη Βιζύης ξίφους ἔργον ἐγένοντο. περὶ τὸν ποταμὸν οὖν
 Ῥηγίνα τὴν σκηπὴν ἐπηξεν. 12 συνειλεγμένην vulgo.

nationibus capiendis feris, cervis et porcis, nec non accipitrum aucupio im-
 peratoribus inserviebant, universis penitus inter milites conscriptis ingens
 militum vis exaggerata est. imperatoris quoque studia animos, ut quid so-
 lito cumulatim deferrent, concitabant. hac ratione universas copias conflu-
 vit. et cum Persarum principem Tachariorum molestia liberum legatis missis
 cognovisset, recta ex Oriente in Occidentem graditur. namque cum Per-
 sarchae res esse in tuto collocatas et sine discrimine apprehendisset, nihil de
 suo apud Orientem imperio hostile timebat. igitur maiore quam unquam vel
 pater illius Ioannes vel ipse antea comparasset, exercitu instructo, ad trans-
 fretandum Hellespontum Lampsacum proficiscitur, etiam quos Didymotoechi
 reliquerat incolumes, uti illis mandaverat, offendere, illisque maximum exer-
 citum maiorem facere sperans. at illos ducum perversa consilia, prudentiae
 et fidelitatis vacua, atriverant, quandoquidem Bulgarorum princeps lon-

Σκυθικὸν στρατεύμα εἰς σφετέραν συμμαχίαν προσκαλεσάμενος C
 κατὰ τῶν τῆς Μακεδονίας χώρων ἐκπέπομε κέρδους τε χάριν καὶ
 τῆς πρὸς Ῥωμαίους τινὸς ἐκροβήσεως. ἠρίθμητο δὲ περὶ που
 τὰς τέσσαρας χιλιάδας, ὡς οἱ εἰδότες ἔφασκον Σκύθαι. τινὲς
 5 μὲν ὄν καὶ πλείους, οἱ δὲ καὶ ἐλάττους ἔλεγον. οἱ μὲν ὄν Σκύ-
 θαι τὴν Ἀδριανοῦ παραμείψαντες τὰ περὶ τὸν ποταμὸν οὗ Ῥηγίνα
 τοῦτομα λείαν ἐποιῶντο, καὶ τὰ περίξ τοῦ Διδυμοτοίχου χωρία
 ἐσκέλευον. οἱ δὲ προλελεγμένοι στρατιάρχῃ τοῦ εἰς τὸ Διδυμό-
 10 σμένοι προστάξῃον, καθοπλισθέντες κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐφόρη- D
 σαν. οἱ μὲν ὄν Ῥωμαῖοι, οἷα ἔθος αὐτοῖς, δυσαχθέσιν ὄπλοις
 κατώφρακτοι ἦσαν, οἱ δὲ Σκύθαι κοῦφοι ὄπλιται καὶ τόξοις χρώ-
 μενοι. μακρόθεν ὄν οὗτοι τοῖς βέλεσι τοὺς Ῥωμαίους ἔβαλ-
 λον καὶ τοὺς ἵππους ἐτίρωσκον καὶ πείσοις τοὺς ἵππούτας ὁμίδως
 15 ἐποίουν, καὶ τέλος τρέπουσιν. ὁ μὲν ὄν Μανουὴλ ὁ Λάσκουρις
 ταχύτατον ἔχων τὸν ἵππον, ὃν καὶ Χρυσοπόδην ἐκάλεσε, φηγὰς
 εἰς τὴν Ἀδριανοῦ ὄχετο· ὁ δὲ Μαργαρίτης Κωνσταντίνος ἐάλω,
 καὶ ἄλλοι πολλοὶ μετ' αὐτοῦ τῶν εἰς κεφαλὰς τεταγμένων τῆς
 στρατιᾶς, οὓς καὶ ἀπημπόλησαν τοῖς Βουλγάροις οἱ Σκύθαι. ὁ
 20 μὲν ὄν βασιλεὺς τὰ περὶ τούτου μαθὼν ἠγιάθη, ἔσπευσε δὲ διὰ
 τάχους ἐπὶ τὸν τοῦ Βουλγαροκόρου χώρον ἔλθεῖν, καὶ ἐπιτείνας
 τὸν δρόμον ὄξυτέραν ἐποίηε τὴν κίνησιν. ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ πενση-
 ρες ἔφασκον ἐγγὺς τεγγάνειν τὸ Σκυθικὸν στρατεύμα, ἔνθα αὐ-
 τοὺς περιπολεῖν ἔλεγον, ἐκίσε καὶ πᾶσαν ἐκίνει τὴν στρατιάν.
 25 καὶ ἡμέρας μὲν μίῃς πλείους τῶν τετρακοσίων διεξῆει σταθμούς, P 69

gius abesse imperatorem cognoscens, auxiliariam Scytharum sibi manum ad-
 scitam ad bona oppugnanda timoremque Romanis incutiendum in Macedoniae
 loca amandat. eorum numerus non ultra quattuor milia, ut rerum gnari
 Scythae referebant, fuit; nonnulli plures, alii pauciores affirmabant. Scy-
 thae Adrianopolim praetercurrentes, quae circum flumen cui nomen Reginae
 est, et circum Didymotoechum oppida, omnia praedis ac rapinis vastabant.
 exercitui apud Didymotoechum praefecti, neglectis imperatoris mandatis
 arma sumentes, in Scythas irruunt. Romani pro more suo gravi armatura
 praecincti erant, Scythae levi et sagittarii. quare de longinquo isti iaculis
 Romanos incessere, equos sauciare, et gravi casu ex equitibus pedites fa-
 cere, tandem fugare. itaque Manuel Lascaris equo velocissimo, quem
 Chrysopedem dicebat, fuga sese Adrianopolim intrusit. Constantinus Mar-
 garites et cum eo plures alii cohortium capita Bulgaris ac Scythis venundata
 capta sunt. de his certior factus imperator indoluit, maturisque in Bul-
 garophygi locum festinavit, et gressum intendens festinationem acceleravit.
 sed speculatoribus Scytharum exercitum prope esse denuntiantibus, ubi eos
 palantes audivit, eo universum exercitum movet, et uno die quadringentas

οὐκ ἐνέκυρσε δὲ τούτοις· ἐμμευθήκεσαν γὰρ καὶ οὗτοι τὴν τα-
χεῖαν τοῦ βασιλέως ἔφοδον, καὶ ὡς εἶχον ποδῶν ἔργον, καὶ
πλείους δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ περιφανέστεροι τοῦ ἔθνους περὶ πον τὰ
μέρη τῆς Βιζύης ξίφους ἔργον ἐγένοντο. ἀποτυχῶν γοῦν τῆς ἐγ-
χειρήσεως ταύτης ὁ βασιλεὺς περὶ τὸν ποταμὸν ὃς Ῥηγίνα καλεῖ- 5
ται τὴν σκιηὴν ἐπήξει, καὶ πᾶσαν ἐκείσε συνῆξε τὴν στρατιὰν εἰς
πλήθος οὖσαν πολὺ.

62. Ὁ μὲν τῶν Βουλγάρων ἄρχων, ἐπειδὴ μὴ διαπρά-
ξασθαι τι κατὰ Ῥωμαίων ἐδεδύνητο τοῦ βασιλέως ἐπιδημηκότος
B μετὰ τοσοῦτων στρατευμάτων ἐν τῇ δυσμῇ καὶ πεπλησιακότος τῇ 10
ἐαυτοῦ, εἰς σπονδὰς ἐτρόπετο, καὶ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ τὸν Ῥώ-
σον Οὔρον, τοῦ ῥηγὸς Οὐγγρίας ἐπὶ Θυγατρὶ τελοῦντα γαμβρόν,
μεσιτεῦσαι τὰ εἰς εἰρήνην βεβούλευται. καὶ πρῶτα μὲν ἔστειλε
πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα προοικονομήσοντας τὴν εἰς αὐτὸν τοῦ
Οὔρου ἀφίξιν ἕξω πτοίας τε εἶναι καὶ ἐντίμως πρὸς τοῦ βασιλέως 15
δεχθῆναι. καὶ γέγονε ταῦτα, καὶ ὁ Οὔρος εἰς τὸν βασιλέα ἀφί-
κετο. ἐδέχθη γοῦν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἄσμένως τε καὶ μετὰ
τῆς προσηκούσης φιλοτιμήσεως καὶ οὗτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ,
καὶ τὴν εἰρήνην πεποίηκεν ἐπομοσόμενος δικαίῳ τε αὐτοῦ καὶ τοῦ
C γαμβροῦ αὐτοῦ τοῦ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντος, ἀπολυθῆναι μὲν 20

8 D: Ὁ γοῦν τῶν Βουλγάρων ἄρχων πτοία ληφθεὶς εἰς σπονδὰς
ἐτρόπετο, καὶ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ τὸν Ῥώσον Οὔρον, τοῦ ῥηγὸς
Οὐγγρίας ἐπὶ τῇ Θυγατρὶ τελοῦντα γαμβρόν, μεσιτεῦσαι τὰς εἰς εἰ-
ρήνην βεβούλευται. καὶ ὁ Οὔρος εἰς τὸν βασιλέα ἀφίκετο, καὶ
ἐδέχθη προσηκόντως, καὶ τὴν εἰρήνην πεποίηκεν, καὶ ὤμοσεν ἀπο-
λυθῆναι τὴν Τζέπαιναν καὶ ἐκάτερα τὰ μέρη τοῖς παλαιτέροις
ὄρεσις ἀρκεῖσθαι. καὶ ἐς εἴκοσι χιλιάδας βασιλικῶν χαρισμάτων ὁ
Οὔρος τυχὼν ἐξῆει. ὁ δὲ βασιλεὺς διεκατέρει τὴν τῆς Τζέπαινης
περιμένων ἀπόλυσιν.

et amplius mansiones permensus est. attamen in eos non incidit; celere enim
adventu imperatoris cognito, citato cursu fugam arripuerunt, et plerique
eorum et nationis celebrioris circum Bizyae loca truncidati sunt. spe frustra-
tus imperator in fluvio cui Reginae nomen castra metatur, ibique universum
cogit exercitum, insolentem sane atque amplissimum.

62. Bulgarorum interim princeps, ubi adversum Romanos imperatoris
cum tam ubere milite in Occidentem accessu illiusque vicinitate proficere
quicquam non posset, amicitiam et foedus petit, et Rosum Urum socrum,
Ungariae regis generum, cuius arbitrato communibus negotiis consuleretur,
destinat. primum tamen legati ad imperatorem praemissi, protectionem ad
eum Uri, ut absque timore esset, quin etiam ut ille honorifice exciperetur,
praeparant. et profecto ita se res habuit, et Urus ad imperatorem se con-
tulit. ipse, et alii qui cum eo accesserant, lubentissime et debitis honoribus
ab imperatore afficiuntur; quare suo et generi Bulgarorum principis iure

πρὸς αὐτὸν βουσίλει τὸ τῆς Τζεπαίνης ἄστυ (τοῦτο γὰρ καὶ μόνον παρὰ τῶν Βουλγάρων κατείχετο ἀπ' ὧν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ἐκράτει), εἰρήνην τε πρὸς τοὺς Βουλγάρους ἔχειν τὸν βασιλέα, καὶ ἐκάτεροι τὰ μέρη τοῖς παλαιτέροις ὀρίοις ἀρκεῖσθαι. ἐπεὶ 5 γοῦν οὕτως ταυτὶ κατὰ γνώμην τετέλεσται τῷ κρατοῦντι, ὁ μὲν Οὐρος τοὺς τῆς ἀποχωρήσεως ἔξειπὼν λόγους ἐξῆει βασιλικῶν χαρισμάτων τυχῶν (τὰ δ' ἦσαν εἰς εἴκοσι χιλιάδας ἀπαριθμούμενα ἀπάντων συνεισαγομένων εἰδῶν, ἵππων τε καὶ ὕφασμάτων καὶ λοιπῶν), ὁ δὲ βασιλεὺς διεκαρτέρει ἐν τῷ τῆς Ῥηγίνης τόπῳ, τὴν D 10 τῆς Τζεπαίνης περιμένον ἀπόλυσεν.

63. Συμβέβηκε δέ τι ἐν τούτοις τῷ τότε πρᾶγμα θανμάσιον, μνήμης καὶ ἱστορίας ἄξιον. ἡμέρα ἦν τῶν ἐπιφανῶν τε καὶ εορτασίμων καθ' ἣν τὴν τοῦ Χριστοῦ μεταμόρφωσιν οἱ εὐσεβεῖς εορτάζομεν· καὶ ἐπεὶ ἔδει καὶ ἀμφὶ τὴν ἱερὰν μυσταγωγίαν, 15 ὡς τὸ εἰωθὸς, παρῆναι τὸν βασιλέα, εἰς ἄργίαν ὁ τοῦ ἀρίστου παρετάθη καιρὸς. ἠριστήσαμεν γοῦν καὶ αὐτοί, καὶ μικρὸν τι καθενδύσαντες ἀνηγέρθημεν· ἤδη δὲ ὁ ἥλιος τῷ ὀρίζοντι προσήγγιζε τῆς δυσμῆς. ἔθος δὲ ἐπῆρχε τῷ βασιλεῖ περὶ δελην ἐσπέραν ἐποχεῖσθαι καὶ σύμπαν διέρχεσθαι τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀμφὶ τὸ 20 τούτου τέρμιον εἰς τόπον ἀγχώμαλόν πως τελοῦντα καὶ μικρὸν ὑπερανεστηκότα τῆς πεδιάδος ἀνέρχεσθαι, καὶ τὴν ὄλην καθορᾶν P 70 στρατιάν, ἣν καὶ πόλιν κινουμένην ὠνόμαζε, πύσας τὰς Ῥωμαϊκὰς ἄλλας πόλεις φυλάττουσαν. τοῦτο δὲ οὕτως ἐποίει διηνεκῶς,

11 Συμβέβηκε — p. 141, 5 σκοποῦ om D.

etiam iureiurando pacem firmavit, ea condicione ut Tzepaenae oppidum solum ex iis, quae sub ditione Ioannis imperatoris erant, a Bulgaris tum occupatum imperatori restitueretur, imperator vice versa amicitiam et pacem cum Bulgaris continuaret, et uterque antiquis confinium terminis contineretur. ubi res pro arbitratu imperatoris successit, Urus de reditu sermone collato egreditur, imperatoriis muneribus auctus. eorum ad viginti milia, si donariorum omne genus, equorum item ac textilium et aliorum, in unum conferas, summa ascendit. imperator Tzepaenae restitutionem expectans Reginae cunctabatur.

63. Per id tempus res quidem dictu mira contigit, digna quae hominum memoriae et historicis monumentis commendetur. dies erat sollemnis et ex celebrioribus, quo Christi transfigurationem pii nos celebramus; et cum sacro audiendo, ut moris erat, imperator adesse deberet, in diei vesperam prandium dilatatum est. prandimus et ipsi, paulisper obdormimus, dein somno experrecti assurgimus, cum sol se in occasum praecipitaret. suaverat imperator nimis sero inequitans universum circumire exercitum, in cuius confine aequum et paululum e planitie assurgentem locum ascendere, indeque universum exercitum lustrare, quem "urbem se moventem caeterasque alias Romanas urbes tutantem" nominabat; hocque ita patrabat continuo,

- καὶ ὁ φροσφόρος δὲ εἶπερ τὸν δυτικὸν εἰσδύναι ὄρῳζοντα ἔμελλεν, οὐ κατώκει τοῦτο ἐργάζεσθαι. τὸ δὲ τοῦ στρατοπέδου διάστημα ἀμφὶ πον τὰ τεσσαράκοντα στάδια ἦν, εἰ μὴ γε καὶ πρὸς. ἔγωγε οὖν οὐκ ἀγαθῇ τότε τύχῃ χρησόμενος ὁ φιλοβασιλεὺς τε καὶ μάταιος, πεπυσμένος ἐπτότην εἶναι τὸν βασιλέα, τῆς ἡμίονου ὡς 5
- B** εἶχον τύχους ἐπιβὰς δρομαῖος ἐφειπόμην αὐτῷ; οὐ τὸ τῆς ὥρας ἄωρον κατοπιεύσας, ὅπερ ἔδει. ἔφ' ἵππου δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπιβὰς ταχύτερον ἐπορεύετο, ὡς δὲ εἶδέ με κατόπιν αὐτοῦ μὴ δυνάμενον ἐκείνῳ συνέπεσθαι, ὑπολαβὼν μὴ πως μακρόν τις οὐκ ἔνομαι, εἰρήκει μοι “μηδ’ ὄλως ἀπολειφθῆς, ἀλλὰ καὶ σχολαιότερον ἔρ-10 χου.” ἀπῆει γοῦν εἰς τὸν συνῆδη τόπον, καὶ σὺν ἑαυτῷ ὅτι ἀμφ’ αὐτὸν λογάδες συνέστησαν, καὶ αὐτὸς σφίσι συνῆλθον ἐπόμνος, καὶ περιέστημεν κατὰ κύκλον πάντες. καὶ ὁ βασιλεὺς “μεμαθήκατέ” φησι “τῶν προσφάτως ἀπηγγελμένων ἡμῖν;” καὶ ἡμεῖς “οὐκουν, ὦ βασιλεῦ.” καὶ ὁ βασιλεὺς “ἄνθρωπός τις πρό τινος 15
- C** βραχείας ὥρας ἔλθων ἀπήγγελέ τι τῶν ἀβουλήτων. τὸ δ’ ἦν ὡς ὁ Ρῶσος Οὐρος ἡμῶς ἐξηπάτηκε· χάριν γὰρ κέρδους ἐταυθὶ ἀφιγμένος τὴν μεσιτείαν τῆς εἰρήνης ἐψεύσατο καὶ ἐπίορκον ὤμοσε. φενάκη γοῦν ἐπῆρχε τὰ πάντα ἐκεῖνα ὅσα πεποίηκε, καὶ ἀπολογίαν εὐάφορμον ἔχει, ὡς φασί, πρὸς τὴν τῶν ὕρκων 20 διάλυσιν, ὅτι περ ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων ὁ τούτου γαμβρὸς τὴν ἐπὶ συμφωνίαις τοιούταις εἰρήνην οὐ καταδέχεται. τί οὖν ἡμῖν δοκεῖ; ἄρ’ ἀληθές ἐστι τοῦτο, ἢ ἔημι πεπλασμένον πρὸς
- D** ψευδολόγου;” καὶ ἡμεῖς “οὐδ’ ὄλως δοκεῖ πως” ἔημεν “ἀλη-

et licet vesperugo in occasum sese immergeret, ipse nihilominus id idem neque segnis praestabat. castrorum intervallum quadraginta stadia, nisi etiam plura addere velimus, exaequabat. ego itaque, deo tunc mihi irato, imperatoris nimium amans ac stolidus, ubi imperatorem equo vehi accepi, in mulam prope saliens contento cursu sequebar, temporis inopportunist, quod utique debebam, minime conspicatus. imperator equo vectus cursum rapere. mox me subsequenter conspiciens cursui impari, suspicatus, si longius ipse processisset, non securum, dixit “cave, cursum contineas, sequere tamen commodius.” ille in sueta sibi loca advehitur; proceres ac viri illustres itineris comites, quibuscum et ipse conveneram, undique eum constipantes adstant. tunc imperator “cognovistisne” inquit, “quae nobis nuper nuntiata sunt?” nos “minime, imperator” diximus. et imperator “quidam ante paucissimum tempus adveniens, quod sane nobis displicet, nuntiavit, Rosum Urum nobis fucum fecisse. lucri enim causa huc veniens pacem et amicitiam, quam inter nos et Bulgaros meditatus est, fefellit et peieravit. quaecumque ergo attentavit, fucus fuere atque fallacia. nec male compta illi responsio ad ius deerit violandum, Bulgarorum nempe principem, eius generum, pacem huiusmodi condicionibus conflam non recipere. quid vobis videtur? vestrumne est hoc, an verbum a mendace confictum?” et nos “neutiquam” dicimus “sermo verus esse videtur: omnino namque falsus

θείας τὸν λόγον ἔχισθαι· πᾶν γὰρ τυγχάνει οὗτος ψεύδης καὶ ἀβέβαιος, ὅτι περὶ ὃ Ῥώσος Οὐρος οὐ μόνον ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ τοῦ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντος ἐπιμύσαιοτο. πῶς ὄν ἐστὶ πικρὸς ἀνθρωπῶν ὅτι Χριστιανῶν ἐπισημασίη τοιαύτη περιπέσειν; καὶ ὁ βασιλεὺς “ἢ τῶν χρημάτων ἴσως ἐπιθυμία παρέλειπεν ἂν αὐτὸν εἰς τοιαύτην ἐξολισθῆσαι κακίαν. καὶ ἡμεῖς οὐ μόνον τὴν τῶν Βουλγάρων ἀγάπην οὐκ ἔχομεν, ἀλλὰ καὶ τοσαῦτα ἐπὶ κενῆς κατηναλώκαμεν χρήματι.” “οὐμνοῦν” ἡμεῖς ἔφημεν “ἀληθές τουτὶ καθέστηκε, βασιλεῦ.” καὶ 10 ὁ βασιλεὺς ἰδίᾳ καὶ πρὸς ἐμέ “σὺ δὲ τί φάσκεις πρὸς ταῦτα;” καὶ αὐτὸς “οὐτωςί πως ἐν τούτοις ὡς καὶ οἱ ἄλλοι δύναιμαι, καὶ ἐπὶ πολὺ μᾶλλον ψεύδασθαι τὸ λελεγμένον ἢ ἀληθεύειν οἶμαι. εἰ δέ, οἷα συμβαίνει ποτὲ καὶ ἐν ἐνίοις, καὶ ὁ Οὐρος οὐτωσὶ τοὺς ὄρκους ἠθετηκέναι βεβούλευται, δόξας ἡμῶς ἐξηπατηκέναι, ἀλλ’ P 71

15 ἔξει μὲν οὗτος τὸ θεῖον καθ’ ἑαυτοῦ πολέμιον, ἡμεῖς δὲ ὑπὲρ ἑαυτῶν τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαίου ὑπερμαχόμενον.” ταῦτ’ εἶπομεν, καὶ ὁ βασιλεὺς τοῖς λελεγμένοις συνήνεσε. καὶ ὑποστρέφειν πρὸς τὰς σκηνὰς ἐχωρήκαμεν· νῆξ γὰρ ἦδη. ἀλλ’ ἢ σελήνη παισέληρος οὕσα φῶς ἡμῖν παρεῖχεν ὄραν. καὶ ὁ βασιλεὺς 20 διερχόμενος “τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τῶν λελεγμένων;” αὐθις ἠρώτα. καὶ ἡμεῖς “ψευδές τοῦτο, ὦ βασιλεῦ.” τοῦτο δὲ οὐχ ἄπαξ, οὐδέ δις ἢ καὶ τρίς, ἀλλὰ καὶ πολλάκις πυθόμενος ἦν. καὶ ἡμεῖς τὰς ἀποκρίσεις ἕξ ἴσου πρὸς τὰς πένσεις πεποιηκότες ἐσιώπωνμεν. ὁ δὲ καὶ πάλιν ἠρώτα. ἐπεὶ δὲ τοὺς ἄλλους σιγῶντας ἐώρα, πρὸς B

est atque incertus.

namque Rosus Urus non pro se ipso modo, sed et pro genero suo Bulgarorum principe iuravit. at quonam modo id fieri potest, hominem Christianum tali se periurio dedecorasse? et imperator pecuniarum fortassis aviditas in simile eum flagitium conduxit. et nos neque Bulgarorum amicitia fruimur, et tantam nummorum vim incassum proiecimus. non est subdimus nos, non est hoc veritati consonum, imperator. et imperator ad me potissimum conversus tu vero quid ad haec ais? tum ipse non aliter de his iudico: aliorum approbo sententiam, fraudemque esse quam maximam potius quam veritatem, quod circumfertur, existimo. verum si, quod etiam aliquando in nonnullis accidere solet, Urus sacramentum violavit, nobis, ut ipse opinabatur, imponens, attamen numen ipse sibi iratum, nos vero id pro nobis ipsis veritate iustitiaque ipsa decertans habebimus. haec imperator effata approbavit, et quisque nostrum ad tentoria progredi coeperat: namque nox omnia occupaverat, licet luna plena lumine collustraret. imperator dein praeteriens, rursus nos sollicitare, quid nobis de praedictis videretur. et nos mendaciam hoc est, imperator. et hoc non bis aut ter, sed saepissime interrogabat. et nos porro responsionibus interrogationibus ex aequo satisfaciennes tacebamus, ille rursus compellare.

με τὸν λόγον ἀποστρέψας ἠρώτηκε “σὺ δὲ τί φῆς πρὸς ταῦτα;” τὴν τοῦ ὀφφικίου κλήσιν προσθεῖς. “ἡ τοιαύτη ὑπόθεσις σοὶ ἀρμόττει, καὶ ὡς σὴ καθέστηκε μάλιστα.” ταυτὶ δὲ ἔλεγεν πρόφρασιν ὀργῆς ζητῶν ἐφευρεῖν. ἦν δ’ ἐγὼ “τίνος χάριν ἐστὶν ἐμῆ; εἰ γὰρ μὴ καλῶς πεποίηκε τὰς γραφὰς καὶ τοὺς ὅρκους τετέλεκα, 5 μηδὲ προσηκόντως αὐτὸν τε καὶ τοὺς ἀμφ’ αὐτὸν ὠκονόμηκα, σφάλμα τοῦτο ἐμὸν καὶ πταῖσμα μακρόν. εἰ δὲ πρεπόντως ταῦτα γεγνήηται καὶ ὡς οὐκ ἄλλως ἐχορῆν, τί πρὸς ἐμὲ τὰ παρ’ ἐκείνου

C πρὸς ἀνατροπὴν τῶν γεγενημένων τελούμενα;” καὶ ὁ βασιλεὺς οὐκ οἶδ’ ὅπως (τὴν γὰρ αἰτίαν εἰρήκειν) πάλιν λέγει “τί φῆς 10 περὶ τῶν τοιούτων;” καὶ αὐτὸς “πολλάκις εἰρήκειν, ὃ βασιλεῦ, ὡς ἐπὶ πλεόν μοι δοκεῖ τὸ εἰρημένον ψευδές, ἐπ’ ἔλαττον δὲ ἀληθές. τὸ δὲ ἐπὶ τοῖς ἀδύλοις ἀκριβῶς ἀποφαίνεσθαι οὐ μοι δοκεῖ ῥῆθον εἶναι.” ἦ δ’ ἐκεῖνος “ἐν τοῖς ἀδύλοις ἐστὶ χάρις βεβαίως καὶ ἀληθῶς ἀποφαίνεσθαι· ἐπὶ γὰρ τοῖς δύλοις καὶ οἱ ἀεῖδαροι 15 λέγουσιν.” ἦν δ’ ἐγὼ “ἰδοὺ μετὰ τῶν ἀειδύρων καὶ ἡμεῖς συντετάγμεθα.” καὶ ὁ βασιλεὺς χόλου πλησθεὶς “σὺ πάντοτε ἦσθα” ἔφη “μωρός, καὶ ἀρτίως πάλιν μωρός.” καὶ αὐτὸς οὐδέν τι

D πλεόν μὰ τοὺς λόγους ἀνταπεκρίθην ἀλλ’ ἢ “ἐγὼ μὲν εἰμι μωρός, καὶ ἵνα σιωπῶ, οἱ δὲ φρονοῦντες λαλείτωσιν.” ταῦτ’ εἶπον, καὶ 20 ὀργῆς ὁ βασιλεὺς ὑπλέτου πλησθεὶς ἐλκύσαι μὲν ὤρμησε τὴν σπάθην τοῦ κουλιού, τῆς κώπης ἐπιλαβόμενος. ἀλλὰ τοῦτο μὲν κατέσχε· μικρὸν γὰρ ταύτην ἀπογυμνώσας πάλιν εἰσήξε· τῷ μεγάλῳ

sed caeteros obmutescens intuitus ad me convertens orationem infit. “tu porro quid ad haec dicis?” et nomini officium addidit. “hoc negotium ad te spectat, et tua potissimum interest.” haec autem irascendi sibi causam procurans dicebat. tum ego “quanam causa mea interest? si fideliter scripturas non executus sum, nec iusiurandum persolvi, neque uti par erat illud et quae circa illud pertractari solent disposui, error hic quidem meus et imprudens culpa fuerit. verum si haec uti decuit, et ratione, qua nihil melius, absoluta sunt, quomodo, quae ille ad evertendum quae confecta sunt meditatur, mea poterunt interesse?” et imperator rursum nescio quomodo (namque causam exposui) denuo profert. “quid ipse de his sentis?” tum ego “at saepius effatus sum plus in se mendacii quam veritatis, quod circumfertur, in se continere; et in dubiis exquisite sententiam ferre, non ita facile mihi videtur.” respondit ille “sed in dubiis vere ac firmiter enuntiare, id prudentis est: de manifestis quippe et asini pronuntiaverint;” tum ego “iam et nos inter et asinos collocamur.” et imperator ira inflammatus “tu semper” ait “haud sanus ineptis, et nunc quoque ineptis.” ipse, nec aliud, ita me sermones ament, respondi “at ego quidem ineptio; ideoque silentium est mihi qui sapiunt, ipsi loquantur.” dixeram. imperator incredibili atque atroci percitus iracundia, ensis capulo manu compresso, vagina detegere tentat. sed motum temperat, et quem paululum retexerat ensem, vaginae

δὲ δομεστικῶ αὐτοῦ τῷ Μουζάλωνι Ἀνδρονίκῳ καταβαλεῖν με τοῦ ἵππου προσέταξεν. καὶ ὃς ἠρέμου πως ἔφη “ἔκοτηθι τῆς ἐφεστράδος.” καὶ αὐτὸς ἀπέβην τῆς ἡμιόνου. ὁ δὲ χρησιότατος περὶ ἡμᾶς βασιλεὺς τοὺς πολλὰ πρὸς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ δι’ αὐτὸν πε-
 5 πονθότας, ὡς ἐν πολλῷ πληθεῖ καὶ πολλὰκις διαπρυσίῳ ἔλεξε τῇ γωνῇ ὡς “πολλῶν μοι αἰτίος ἀγαθῶν οὗτος ὁ ἄνθρωπος γέγονε,” περὶ τῆς λογικῆς φάσκων παιδείας, “καὶ πολλῶν ὀφειλέτης τούτῳ P 72
 τυγχάνω,” δυοῖν κορνοφόροισιν προσέταξεν τύπτειν με, χθιζὰ καὶ πρὸ τρίτης τούτους χειροτονήσας, ὡς εἴκοσι τέσσαρας πάντα
 10 τὸν ἀριθμὸν, οὐκ οἶδ’ εἰ μὴ δι’ ἐμέ, ἐν’ εἴῃ καὶ σκηνῇ τοῦ δράματος εἰς τραγωδίαν μεμορφωμένη. καὶ οἱ μὲν ἔτυπτον, ἐγὼ δὲ σιγῇ τὰς τύψεις ἐλάμβανον. ὁ καὶ μᾶλλον τοῦτον ἐξέμαινεν, ὅτι μηδ’ ὕλως πρὸς δεήσεις κάμπτομαι καὶ πληττόμενος. ἐπεὶ δὲ
 15 πολλὰς κατὰ παντὸς ἐδεξάμην τοῦ σώματος, μόγις ἵσχυρῇ καὶ ἡρεμῶναια γωνῇ “ὦ Χριστέ βασιλεῦ” ἔφην, “πόσας νεύσῃκα νόσους, καὶ διὰ τί ἐν οὐδεμιᾷ τούτων κατέλυσα τὴν ζωὴν, ἀλλ’ ἐν τοιοῦ- B
 τοις με καιροῖς ἐταμίνευς;” ταῦτ’ εἶπον; καὶ ὁ βασιλεὺς οἶον αἰδεσθεὶς ἀπηλλάγη, ἐνὶ τῶν ἀκολούθων αὐτοῦ εἰρηκῶς “λάβε τοῦτον αὐτός.” καὶ ὃς ἔφιππὸν με λαβὼν ἠρώτα ποῦ ἂν καὶ
 20 ἀπέλθοιμεν. ἐγὼ δὲ “ὅπου ἂν αὐτὸς βούλει, ἐφέπομαι.” καὶ πάλιν οὗτος διὰ τῶν ἐρωτήσεων κατηνύγκαιζε. τότε γούτν καὶ αὐτὸς πρὸς τοῦτον ἀντέφην ὡς δεῖ ἡμᾶς τὴν πρὸς τοὺς Βαρδαριώ-
 τας βαδίσειν· τοῦτο γάρ μοι δοκεῖ καὶ μᾶλλον συμφέρον σοι. καὶ γέγονεν οὕτως, καὶ ἐς τῶν Βαρδαριωτῶν ἀπήμειν τὰς σκηνάς.

reddit. dein magno domestico Andronico Muzaloni me de equo deicere, imperat. ille voce submissa “secede” ait “sago.” ego mula descendi. tunc optimus erga nos imperator, nos qui multa a patre suo sui gratia aspera perpessi eramus, ut palam saepeque multis audientibus clarissima voce testatus est virum hunc, me nempe intelligens, bona sibi plurima apportasse pro disciplina logica, qua eum institueram, nec non et alia non exigua se debere confessus, duobus clavigeris heri aut nudius tertius, nescio an propter me, ut dramatis scena in tragoediam ad amussim converteretur, electis, et eorum numero ad viginti quattuor ascendente, verberibus appetere iussit. illi itaque verberare, ego silentio verbera excipere. id magis in furorates agebat imperatorem, quod nec verberibus caesus ad supplicationes effunderer. ubi vero frequentium verberum ictibus universum corpus foedaverant, vix tandem ego debili ac voce submissa “Christe rex” inquam, “quot morbis afflictatus sum, quare eorum nullo vitam amisi, sed ad has me tempestates servasti?” his dictis imperator nonnihil, ut videbatur, veritus recessit, cum uni ex iis qui ipsum sequebantur dixisset “duc tecum ipsum.” ille equo advehens interrogat quo abituri simus. ego “praei; quocumque lubentia trahit, sequar.” rursus ille interrogans urgere, quando et ipse respondi “per nobis ad Bardariotas, tibi magis expeditum ineundum est.” res ita gesta est, et ad Bardariotarum tentoria convenimus. ubi me eorum primicerius

- C ἰδῶν δέ με ὁ αὐτῶν προμμικήριος Θυμιάσους ἠρώτα τί ἂν βουλό-
 μενος ἐπὶ τὴν αὐτοῦ σκηνὴν ἀφικόμην. καὶ ἔγωγε “μικρῶς” ἔφη
 “ἀναπαύσεως χάριν.” βραχὺ γοῦν τι προσεκαρτέρησα τοῖς ἐκείσε·
 ἤδη γὰρ καὶ ὁ προμμικήριος ἐμεμαθήκει τὰ κατ’ ἐμέ. ὁ δὲ βα-
 σιλεὺς οὐδ’ εἰς πολὺ μελλήσας διεμνήσασατο εἰς τὴν σκηνὴν ἀφι- 5
 κέσθαι με. δειδιῶς δὲ μή πως τῇ λύπῃ κατασχεθεὶς γενῆι χρί-
 σσομαι, προσέταξε μοῖράν τινα στρατιωτικὴν περιστοιχίσαι μου
 τὴν σκηνὴν καὶ ληληθότως φυλάττειν με. ἐγὼ μὲν οὖν εἰς τὴν
 D οἰκίαν ἀφικόμενος σκηνὴν ἡσύχως ἐν αὐτῇ τὸν καιρὸν διεβίβαζον,
 οὐκ ἐν ἀνακτόροις βαδίζων, οὐδέ τι τῶν ἐπιτηδείων καὶ σννή- 10
 θων προσομιλῶν, ἀλλ’ ἢ ταῖς βίβλοις προσανέχων καὶ ἀναγνώσει
 χρώμενος καὶ τροφῆς μεταλαμβάνων κατὰ καιρὸν. ἰκαναὶ γοῦν
 ἡμέραι οὕτωςί πῶς μου ἔχοντος παρωχήμεσαν, καὶ ὁ βασιλεὺς
 ἠγανάκει τὸ σκληρόν μου καθορῶν τοῦ φρονήματος. παρήει γοῦν
 ὄλος ὁ Ἀγγοσιος, καὶ οὐδ’ ὄλος ἐνδοῦναι εἶχον τῆς ἧς ἔστερξα 15
 γνώμης μικρόν. πολλοὶ γοῦν τῶν ἀρχιερέων ἀφίκοντο πρὸς ἐμέ,
 βασιλικῇ μὲν, ὡς ἠπιστάμην, τῇ προσταγῇ, εἰ καὶ ἐκεῖνοι λαν-
 θάνειν ἠθέλον, οἴκοθεν λέγοντες ἀφικέσθαι πρὸς ἐμέ φιλίας χάριν
 καὶ χρηστῆς διαθέσεως· πολλὰ τε λέγοντες τὸ ἀπόκροτον καταλι-
 πῆν με τῆς γνώμης καὶ τῷ βασιλεῖ ξυνέλθεῖν καὶ αὐθις αὐτῷ πρὸς 20
 τὸν τῆς δουλείας συνελαθῆναι ζυγόν, οὐχ εὐρισκον ὄλος πείθη-
 νιον· ἔφασκον γὰρ ὡς εἶπερ μοι τὰ χρηστότατα ὁ βασιλεὺς ἐπι-
 P 73 δεῖξαιτο, ὅποια οὐδέεις τῶν βεβασιλευκώτων ἐπὶ τι τῶν ὑπηρετη-

15 ὄλος vulgo.

conspexit, non sine admiratione percunctatur quatenam me occasio in eius tentorium conduceret. tum ego “ut tantillum placide quiescam” aio. paululum inibi commoror: iam enim et primicerius de me cognoverat omnia. neque in multum cunctatus imperator ad tentorium me meum conferre praecepit; suspicatus vero ne molestia conflictatus fuga me subducerem, aliqua militum manu tentorium circumsepsit, et sic clanculum me custodiri mandavit. in meum advectus tentorium quiete aetatem agebam, neque in aulam vadens, neque familiares neque amicos alloquens, sed libris tantum incumbens, eorumque lectione me delectans, ciboque me opportune reficiens. plerique itaque dies cum hoc vitae meae moderamine praetergressi sunt. et imperator ingenium meum durum ac implacabile videns aegre ferebat. Augustus totus effluxerat, neque ego de sententia mihi proposita aliquid movi. interim praesules non pauci advenerunt imperatoris iussu, ut ipse cognoveram, licet ipsi id occultare studerent, nutu proprio processisse asseverantes, amicitiae et bonae erga me dispositionis gratia ingenue suadentes ut asperitate mentis aliquantulum mollita ad imperatorem accederem, rursumque illi me sub servitutis subderem iugo. illis tamen cohortationibus ad id ipse adduci non potui. dicebam enim, sive imperator in me optima quaeque munifice admodum, quae nullus ex imperatoribus, qui ante eum imperio praefuere,

πάντων αὐτῷ ἐπιδέδειχεν, ἢ τὰ χεῖριστι καὶ κάκιστα ἐν ἐμοὶ κατεργάσαιοτο, οἷε οὐδεὶς ἄλλος τῶν ἐπὶ κακίᾳ περιβοήτων ἐν οὐδεὶ τῶν ἀπάντων πεποίηκεν, οὐθ' οὕτως οὐτ' ἐκείνως τῷ βασιλεὶ κατέτι δουλεύουμι. ἔγω μὲν οὖν οὕτως εἶχον γνώμης καὶ ἀμεταθέ-
 5 του σκοποῦ. Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ Σεπτέβριος ἐφροσθήκει μῆν, καὶ ἡ τοῦ δεσπότου Μιχαὴλ σύζυγος Θεοδώρα παρὰ τὸν βασιλέα ἀφίκετο μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Νικηφόρου τὸ πρὸς τὸν βασιλέα κῆδος ἀπο-
 πληρώσαντες, ὅπερ ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ὁ τοῦ βασιλεύοντος πατὴρ
 πρὸ χρόνων τινῶν συμπεφώνηκεν, ὁ μὲν βασιλεὺς ἔσπευδε τὴν B
 10 Θεσσαλονικίην καταλαβεῖν, ἔνθα καὶ τοὺς γάμους ποιῆσαι βεβού-
 ληται. καὶ δὴ περ ὑπᾶρας ἐξ οὗπερ ἔκειτο τόπου τῆς εἰς τὴν Θεσσαλονικίην φεροῦσης ἤπιετο· καθ' ὁδὸν δὲ μετὰ τῆς τοῦ δε-
 σπότου συζύγου ἡς συμβιβάσεις ἐποίει. ἡ μὲν οὖν τοῦ δεσπότου
 15 σύζυγος Θεοδώρα καὶ ἄκουσα τοῖς τοῦ βασιλέως λόγοις συνῆρ-
 χετο· ἐντὸς γὰρ τῶν ἐκείνου χειρῶν οὖσα, καὶ μικροῦ δεῖν ὡς ἐν
 εἰρκτῇ τυγχάνουσα, οὐκ εἶχε τι ἄλλο δρᾶσαι. συμπεφώνηκε γοῦν
 δοῦναι πρὸς τὸν βασιλέα τὸ κύστρον τὰ Σέρβια καὶ οὖν αὐτῷ καὶ
 τὸ Δυρράχιον. ἐπὶ τούτοις καὶ ὄρκοι ἐγγράφως προέβησαν καὶ C
 ἀπεστάλησαν πρὸς τὸν δεσπότην Μιχαὴλ. ὁ δὲ, ὃ φησιν ἡ ποιη-
 20 σις, ἐκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ τοῖς ὠμοσμένοις ξυνηλθεν· ἠῤῥχετο

1 χεῖρα vulgo 5 ἐπεὶ δὲ — 20 ξυνηλθεν] ἀφίκετο δὲ καὶ ἡ τοῦ δεσπότου Μιχαὴλ γυνὴ Θεοδώρα μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Νικηφόρου τὸ πρὸς τὸν βασιλέα κῆδος ἀποπληρώσαντες. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἔσπευδε τὴν Θεσσαλονικίην καταλαβεῖν, συνείποντο δὲ ταῦτα καὶ ἡ τοῦ δεσπότου γυνὴ μετὰ τοῦ υἱοῦ, καὶ καθ' ὁδὸν τὰς συμβάσεις ἐποίουν, καὶ συμπεφώνηκε καὶ ἄκουσα δοῦναι πρὸς τὸν βασιλέα τὰ Σέρβια καὶ τὸ Δυρράχιον. ἐπὶ τούτοις καὶ ὄρκοι προέβησαν καὶ ἀπεστάλησαν πρὸς τὸν Μιχαὴλ, καὶ ὃς ἐκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ ξυνηλθεν. D 7 ἀποπληρώσαντες vulgo 20 ἠῤῥχετο — p. 142, 15 ἐγένετο om D.

administorum cuiquam dedit, contulerit, sive pessima et atrocissima, quibus alius omnibus flagitiis inquinatissimos unquam divexavit, in me attentaverit, sive hac sive illa ratione, nullo me modo illi inserviturum. ego itaque neque de sententia neque de proposito dimoveri potui. cum September appeteret, despotae Michaelis coniux Theodora cum filio suo Nicephoro ad absolvendas nuptias, uti Ioannes imperator, imperantis pater, ante paucos annos convenerat, ad imperatorem proficiscitur. imperator ad urbem Thessalonicam, in qua nuptias adornare decreverat, properavit, iamque loco abierat. discedens Thessalonicense iter ingreditur, et inter eundum pactio- nes cum despotae uxore adibat. despotae uxor Theodora licet invita cum imperatore concordabat, quippe quae in manibus eius cum esset, tantum non carceri mancipata, aliud agere nequibat. convenit itaque Serbia castrum et cum eo Dyrrachium imperatori cedere. et haec iureiurando, quod scripto consignatum est, fuerunt stabilita et ad Michaellem despotam transmissa. ille, quod poeta retulit, lubenti illubentique animo iuratis consensum prae-

γὰρ ἐλευθερωθῆναι καὶ παρ' αὐτὸν γενέσθαι καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὴν
 σύζυγον. ἐν τοῖς τοιοῦτοις τῶν λόγων ὁ βασιλεὺς καμὲ τῆς ἡς
 εἶχον ἐκμοχλεύσας στερρότητος ἐχειρώσατο. ἔξαποστείλας γὰρ
 τὸν πρὸς πάππου αὐτοῦ θεῖον τὸν Λάσκαριν Μανονῆλ καὶ τὸν
 πρωτοβεσιτάριον τὸν Μουζάλονα Γεώργιον ἰλαροῖς καὶ ἄπλοῖς 5
 τισὶν ἐχρήσατο λόγοις καὶ με εἶλε, καὶ πρὸς αὐτὸν οἱ ἀποσταλέν-
 D τες ἀπήγαγον. καὶ γοῦν προσιὼν τῷ βασιλεῖ, καὶ ὡς ἔθος κλί-
 νας τὴν κεφαλὴν, μακρότερον ἔστην. καὶ ὁ βασιλεὺς "οὐκ οἶδας
 ὅπη εἰώθεις ἵστασθαι; τὸν τόπον σου γινώσκεις, καὶ πρόσθι." τῇ
 προσταγῇ γοῦν ὑπέβας τοῦ βασιλέως ἀπέλθὼν ἔστην ἐκ πλα- 10
 γίου αὐτοῦ, καθὼς περ εἶχον καὶ ἔθος. τότε γοῦν μοι ὁ βασιλεὺς
 τὰς τοῦ δεσπότητος Μιχαὴλ ὑποθέσεις πάσας ἀνεκοινώσατο, καὶ ἐξ
 ἀρχῆς ὅπως προέβησαν διηγήσατο. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς τοῦ
 Λαγγαδᾶ (τόπος δὲ ἐστὶν οὗτος ἐγγὺς πρὸς τῶν τῆς Θεσ-
 σαλονίης) ἐγένετο. 15

64. Ἐπεὶ δ' ὁ βασιλεὺς τὴν Θεσσαλονικὴν κατέληψε,
 τοὺς ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Μαρίας γάμους μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ δεσπότητος
 Μιχαὴλ Νικηφόρου, ὃν καὶ δεσπότην τετίμηκεν, ἐκπεπλήρωκεν.
 ἐν τούτοις δὲ ὄντος τοῦ βασιλέως γραφὴ τις πρὸς αὐτὸν ἐξεπέμφθη
 παρὰ τῶν ἐν τοῖς τῆς Βιθυνίας μέρεσιν ὄντων καὶ εἰς φυλακὴν 20
 εἶναι τοῦ τόπου προστεταγμένων, ὡς ὁ Μιχαὴλ Κομνηνὸς Πα-
 P 74 λαιολόγος, ὃν καὶ μέγαν κονοσταῦλον πρὸς τοῦ βασιλέως Ἰωάννου

16 D: Ἐπεὶ δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν Θεσσαλονικὴν κατέλαβε, τοὺς γά-
 μους πληροῖ, καὶ δεσπότην τὸν Νικηφόρον τετίμηκεν. ἦκε δ' αὐτῷ
 γραφὴ ὡς ὁ Παλαιολόγος Μιχαὴλ ὁ μέγας κονοσταῦλος τὴν Βιθυ-
 νίαν διέπων φηγὰς ὅτι περὶ τῶν Μουσουλμάνων, καὶ ἐτα-
 ράθη ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς. 20 τοῖς vulgo om.

stítit: namque uxorem et filium liberari et ad se venire summopere exopta-
 bat. inter haec imperator me quoque ex pertinacia, quae mihi insederat,
 summotum expugnat. patruo enim ex avo Manuele Lascari et protovestiaro
 Georgio Muzalone ad me transmissis, laetisque ac placidis sermonibus cap-
 tum, ad eum, qui missi fuerant, conducunt. ipse ad imperatorem veniens
 et pro more caput inclinans, diutius stans haerebam. et imperator "an non
 tenes ubi stare solebas? locum tuum agnoscis; eum petito." iussis impera-
 toris audiens abiit, et e latere, quemadmodum prius suaveram, steti. tum
 mihi Michaelis despotae negotia communicat, et a principio omnia dilucide
 narrat. et haec quidem apud Langadam locum prope Thessalonicam gesta
 sunt.

64. Ubi Thessalonicam ventum est, nuptias filiae suae Mariae cum
 filio Michaelis despotae Nicephoro, quem et despotae munere insignivit,
 adornat. interea qui Bithyniae partes tutabantur, quique in semet locorum
 custodiam receperant, literis datis imperatori significant Michaellem Comne-
 num Palaeologum, magni stabuli comitis a Ioanne imperatore, ut supra nar-

ὁ λόγος φθάσας τετιμῆσθαι δεδήλωκε καὶ τὴν τῆς ἀπάσης ταύτης
 χώρας ἡγεμονίαν ἐμπεπιστευῖσθαι, φηγὰς ἴχθετο καὶ ἐπὶ τὸν τῶν
 Μουσουλμάνων ἀπήει χώρον. ἐταράχθη γοῦν ἐπὶ τούτοις ὁ βα-
 σιλεὺς οὐ μικρῶς, καὶ με προσκαλεσάμενος “ἔγνωσ” ἔφη “τί γέ-
 5 γονεν;” καὶ αὐτὸς “οὐδαμῶς” ἔφη, “ὦ βασιλεῦ· τί δέ ἐστι τὸ
 προσφάτως γεγενημένον;” ὁ δὲ φησιν “ὁ μέγας κονοσταῦλος ἀπέ-
 δρα καὶ ἐπὶ τὰ τῶν Μουσουλμάνων κειώρηκε. τί γοῦν ἄρα περὶ
 τοῦ τοιούτου διανοῆ; μῶν πρὸς Μουσουλμάνων προσλαβόμενος
 στρατεύμα καθ’ ἡμετέρας χωρήσει χώρας;” “οὐδαμῶς μοι δο- B
 10 κεῖ τοιοῦτον, ὦ βασιλεῦ,” ἔφη “αὐτὸν διαπράξασθαι· τὴν γὰρ
 γνώμην τοῦ ἀνδρὸς ἐπέγνω, καὶ τὸ τοῦ φρονήματος ἐπίσταμαι
 φιλορῶμαιον.” καὶ ὁ βασιλεὺς “τίνος οὖν χάριν φηγὰς τῶν ἡμε-
 τέριον ἐγένετο;” “ὅτι περ” ἔφη, “ὡς οἶσθα ὦ βασιλεῦ, οὐχ
 ἁπᾶς οὐδὲ δις ἀλλὰ καὶ μυριάκις ἠπέιλις αὐτῷ τὰ δεινότεα καὶ
 15 ὠργίζον κατ’ αὐτοῦ χυλεπῶς, καὶ ἐν πλήθει παρόντι πολλῶν ἔφα-
 σκες ἐκπέμψαι καὶ ἔξορύξαι οἱ τοὺς ὀφθαλμούς. ταῦτα ἐκίνος
 ἐμάνθανε καὶ παρὰ πολλῶν τῶν λεγομένων ἤκουε, καὶ ἐδάκνετο
 τὴν ψυχὴν καὶ ἐδειλία τὴν τιμωρίαν καὶ ἀποφνεγεῖν ἐπέσπευσε τὴν C
 ποιήν.” “καὶ διὰ τί” ἔφη ὁ βασιλεὺς “οὐκ ἔν τοῖς ἡμετέροις
 20 προσεκαρτέρει, καὶ εἰ παθεῖν ἐμέλλε τὰ δεινὰ ταῦτα, τῆς ἐπὶ τῆς
 ἀλλοδαπῆς εὐπρωγίας τὴν ἐν τοῖς ἰθυγενέσι προτιμῶν δυσπρα-
 γίαν;” “οὐκ ἔστι τοῦτο ψυχῆς ἀνθρωπίνης, ὦ βασιλεῦ. δεινὰ
 μὲν γὰρ παθεῖν καὶ περιπεσεῖν συμφοραῖς ἔνιοι ἂν ἱκανοὶ φανῶσι,

2 περὶ vulgo.

ratum est, titulo condecoratum, et cui universae illius regionis praefectura fuerat demandata, ad Musulmanos confugisse. quare anxius imperator animo non leviter aestuare. et me accito “tenesne” ait “quod gestum est?” et ipse “nequaquam” aio, “imperator. quid autem recens accidit?” ille subdit “magnus comes stabuli fuga se surripuit, et ad Musulmanos venit. quid de hoc animus suggerit? an ex Musulmanis exercitu conducto in nostras irrumpet ille provincias?” “neutiquam mihi videtur, o imperator, cum tale quid acturum: illius enim sensum ego et erga Romanos propensum animum pulchre calleo.” et imperator “quamnam ergo ob causam fugitivus abiit?” “quod” inquam, “ut tu bene nosti, imperator, non semel aut bis, sed saepius atque saepius atrocissima minabaris, in eumque iracundia concitatus, plurimis audientibus, te illi oculos effossurum iactabas. de his ille certior factus, cum a multis quidquid inter loquendum diceretur perdisceret, angebatur animo poenasque exhorrescebat; tandem saluti suae fuga consuluit.” “et propter quid,” inquit imperator, “in ditione nostra moratus non est, licet mala haec subiturus fuisset, in alieno solo felicitati, in materno infortunium perferens.” “dedecet hoc humanum animum, o imperator, dura siquidem atque aspera perpeti noxisque variis afflicti nonnulli ingenio validiori ac

στεροτέρον γεγενημένοι φρονήματος καὶ οἷον εἰπεῖν ἀπροσπαθοῦς ἐν τοῖς τοῦ βίου πράγμασιν· τὸ δὲ περὶ αὐτῆ τῆ ζωῆ δεδιέναι καὶ ἀκρωτηριασμὸν τῶν καιριωτέρων σωματικῶν μερῶν προσδοκᾶν, οὐ μὲν οὖν δοκεῖν τιὰ ἐν τούτοις προσκαρτερεῖν, ἀλλὰ τὸν περὶ
D ψυχῆς τρέχων ἀποφυγάνει τῶν δεινῶν ὅση δύναμις.” ταῦτ' εἰ- 5
 πάντες σεσιωπήκαμεν. καὶ μετὰ βραχὺ “τί δὲ οἶε” ὁ βασιλεὺς ἔφη “τοῦτον ποιῆσαι;” ἐγὼ δὲ ἔφην ὡς μικρὸν ὑπολαμβάνω παρὰ τὸν Περσάρχην προσκαρτερήσας ἀποσταλεῖ συμπιθείας πρὸς τοῦ σοῦ κράτους ἀξιοθῆναι, ἔχων καὶ τὸν Περσάρχην ἐπὶ τῆ ὑποθέσει μεσολαβοῦντα, ζητήσῃ δέ σε ὄρκον εἰς τὴν τῆς ἀληθείας βε- 10
 βύλωσιν, οὗ ἄνευ οὐκέτι μοι δοκεῖ παρὰ σὲ ἀφικέσθαι. ἐν τούτοις ἦν τεταραγμένος ὁ βασιλεὺς, ἐν ἀμφιβόλοις τυγχάνων τοῖς πράγμασιν. ὡς δὲ μετ' ὀλίγας τινὰς ἡμέρας γραφαὶ πρὸς τὸν βασιλέα ἐπέμψθησαν πρὸς τῶν στραταρχούντων ἐν Βιθυνίᾳ καὶ Μεσοθυνίᾳ, αἱ δὲ γραφαὶ τοῦ μεγάλου κοινοσταύλου ἐτύγχανον 15
 πρὸς αὐτοὺς περιλήψεως ἔχουσαι οὕτως (πρὸς ἕνα δὲ ἕκαστον τῶν τοιούτων ἐγεγραφήκει) ὡς ἐγὼ μὲν τὸν ἐκ τοῦ βασιλέως φό-
P 75 βον ἐν τῆ καρδίᾳ μου ἔχων, καὶ δεδιὼς μή τί ποιν πάθω δεινόν, φηγῆ ἔχρησάμην· ὑμεῖς δὲ φρονίμως καὶ ἀνδρικῶς τῶν στρατιωτικῶν ἐγχειρισθέντων ἡμῖν πραγμάτων ἀντέχεσθε, καὶ αἱ φυλα- 20
 καὶ τῶν πολιχνίων καὶ ἄσπεων ἀσφαλεῖς ἔστωσαν, καὶ ἡ τῆς ἀπάσης χώρας προσοχὴ καὶ συντήρησις παρ' ὑμῶν ὡς ἔθος γενέσθω, καὶ καθὼς ἐπράττετε μετ' ἐμοῦ, καὶ αὐθις ποιεῖτε. καὶ ἡ ἐπιγραφή

2 προστάγμασιν vulgo

8 ἐπισταλεῖ?

16 περὶ λήψεως vulgo

19 δὲ vulgo om

23 ὑπογραφή?

ferociori et in humanae vitae casibus, ut ita dicam, obdurato, sustinebunt: sed vitae ipsius discrimen et praecipuarum corporis partium imminutionem, dum quis sibi timet, haud videtur fieri posse ut patienter ferat, sed pro vitae periculo currens, quantum in se est, molesta ac noxia subterfugit.” his dictis siluimus. et post breve spatium “quid autem” ait imperator “existimas eum facturum?” ipse respondi “suspicio eum non diu apud Persarum principem commoratum missurum, ut a maiestate tua commissorum veniam consequatur, tanquam qui speret etiam in hoc negotio auxiliarem operam dicti principis non defuturam, et in veritatis confirmationem sacramentum etiam exposcet, sine quo, ut opinor, nequam ad te veniet.” propter haec imperator turbatus, rebus in incertis ac dubiis agitatus, post paucos dies a cohortium Bithynicarum et Mesothyniae praesidibus epistolae ad imperatorem datae sunt; quae erant epistolae magni comitis stabuli de negotiis pertractantes in hunc fere modum, ad unumquemque illorum scriptae. “ego quidem imperatorum timorem animo volutans, haerensque ne quam subirem noxam, fugam arripui. vos caute ac fortiter rerum militarium commissarum vobis curam agite. custodiae urbium ac oppidorum in tuto sint, universaeque regionis defensio ac propugnaculum, uti moris est, procedat; et quemadmodum mecum, ita et rursus vos gerite.” subscriptio magnum comitem

τὸν μέγαν κοινοσταῦλον ἐσήμαινε. ταύτας ὁ βασιλεὺς Θεασάμενος τὰς γραφὰς ἰλαρῶς διετέθη πρὸς τὴν ὑπόθεσιν καὶ τοῖς λόγοις μου ἐμπειστέωκεν.

65. Ἐνταῦθα δὲ τοῦ λόγου γενόμενοι τὰ τῆς ἱστορίας, B
5 ὡς δέον ἐστίν, ἐμπλάτυναμεν· πολλῶν γὰρ λόγων ἄξια τὰ ἐν τῇ φωνῇ γεγενημένα τοῦ Κομνηνοῦ Μιχαῆλ ἐγγράφει. ἐπεὶ γὰρ οὗτος ἐν τοῖς οἰκήμασι τῶν Τουρκομάνων ἀφίκετο (ἔθνος δὲ τοῦτο τοῖς ἄκροις ὄρειοις τῶν Περσῶν ἐφειθεῖον καὶ ἀσπόνδῳ μίσει κατὰ
10 Ῥωμαίων χρώμενον καὶ ἀρπαγαῖς ταῖς ἐκ τούτων χαίρον καὶ τοῖς
τὰ τῶν Περσῶν ἐκνυμίνετο καὶ ταῖς ἐκ τῶν Ταχαρίων ἐφόδοις
συνεταράττετο), τῷ Κομνηνῷ Μιχαῆλ ὡς ἐρμαῖο ἐντυχόντες τινί,
καὶ λίγρον ὄμμα τοῖς αὐτοῦ ἐπιβαλόντες πράγμασι, πάντα τὰ C
αὐτοῦ διηρηάκασιν, χρυσὸν ἄργυρον ἵππους ὑφάσματα καὶ αὐτὰ
15 δὴ τὰ ἐνδύματα οἷς οἱ αὐτοῦ ἐνεδέδυντο. διαιμερίσαντες δὲ καὶ

4 D: Ἐπεὶ δὲ ὁ Παλαιολόγος ἐν τοῖς οἰκοῖς τῶν Τουρκομάνων ἀφίκετο, τούτῳ ὡς ἐρμαῖο ἐντυχόντες τὰ αὐτοῦ διηρηάκασιν. οὗτος δὲ μόγις διεφυγὼν γυμνὸς περὶ τὸν Περσάρην ἀφίκετο, ὁ δὲ ἀσμένως τούτου προσήκατο, καὶ γραφὰς στέλλονται ἵνα τὰ ἐστυλιεμένα ἐξ αὐτοῦ ἐπικομισθεῖεν αὐτῷ. ἐπεὶ δ' οἱ Ταχάριοι τὰ πλείω τῶν Μουσουλμάνων ἐληΐζοντο καὶ περὶ τὰ Ἄξαρα ἑστρατοπεδεύσαντο, ὁ Κομνηνὸς Μιχαῆλ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ῥωμαϊκῶν εἰληφὼς στρατιῶν καὶ χάριτι θείᾳ ἀναρρωσθεὶς πρὸς μάχην ἐξώρμησε, καὶ τοὺς Ταχαρίους νενίκηκε, πρῶτος τὸν πρῶτον τούτων βασιλῶν. καὶ τις Ἀμυραχούρης τὸ ὑπ' αὐτὸν συλλαβὸν στρατεύμα τοῖς Ταχαρίοις προσώρμησε, κἀνεῦθεν οἱ διώκοντες ἔφυγον. ἐπιπτον γοῦν Πέρσαι συγροί. μέχρι μὲν οὖν μακρῶν διαστημάτων τὴν διάξιν οἱ νενικηότες πεποιήνται. ὁ γοῦν Κομνηνὸς Μιχαῆλ συμβάν οὕτω τῷ μεγίστῳ στρατοπεδάρχει τῶν Περσικῶν στρατευμάτων, ὃν πεκλάρπανι οἶδασιν Πέρσαι καλεῖν, ξυνηίει κατ' ὄδον, καὶ ἐπορευόντο πλείους ἡμέρας ἐφεπομένων τῶν πολεμίων. ἐπεὶ δὲ ἡ τοῦ λεγομένου πεκλάρπανι οἰκία περὶ τὴν Καστάμουαν ἦν, ἐκεῖσε ἐγγύονισαν. τὸ δὲ τῶν Ταχαρίων γένος πᾶσαν τὴν ὑπὸ τοῦς Μουσουλμάνους κατέδραμε χώραν.

stabili connotabat. his imperator literis inspectis animum nimio gaudio exhilaratus sermonibus meis fidem adhibuit.

65. Sed dum huc oratio perducta est, in historia enarranda, uti par est, uberius progrediamur: digna enim consideratione sunt quae inter fugiendum Michaeli Comneno accidere, quando hic ad Turcomanorum sedes pervenit. gens ista in extremis Persarum confinibus assidet, odio adversus Romanos inexorabili atque inexpiabili furens, et rapinis eorum et bellicis spoliis admodum gaudens gestiensque. hi tunc temporis potissimum, cum Persarum res titubaret et Tachariorum irruptionibus affligeretur, in Michaeleni Comnenum obvium velut in thesaurum quendam incidentes, et oculos avaros in illius suppellectilem conicientes, universa illius praedam agunt, aurum argentum equos textilia, ipsas etiam vestes, quibus qui cum eo erant

πάντας τοὺς ἐφεπομένους αὐτῷ, ἕκαστος τὸν κατισχημένον εἰς οὐ-
 κείαν δουλείαν ἡγάγετο. ὁ δὲ Κομνηρὸς Μιχαὴλ μόγις τὰς χεῖ-
 ρας τούτων διεκφυγῶν καὶ Θεοῦ προνοίᾳ διασωθεὶς γυνὸς ἀπάν-
 των παρὰ τὸν Περσάροχον ἤφικετο. ὁ δὲ οὐ κατὰ τέχνην γυνάδα
 τοῦτον ἐδέξυτο, ἀλλ' ἀσμένως λίαν προσήκατο. τό τε γὰρ εὐ-5
 γενές τοῦ ἀνδρὸς ἐμεμαθήκει, καὶ πάντες οἱ μετὰ τοῦ Περσάροχου
 D μεμιστᾶνες τελοῦντες τὸ εἶδος αὐτοῦ καὶ τὸ φρόνημα τεθαυμάσασσι,
 καὶ ὁ φησί τις τῶν παλαιῶν, τεραννίδος ἄξιον ἔκριναι. εἰς ὀλί-
 γους γὰρ αὐτῷ ἑτιώτερες λόγους ἐκ βραχείων τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐπε-
 γνώκεισαν σταθρότητα· τὴν τε γὰρ αὐτοῦ στρατιωτικὴν ἐτεκμή-10
 ραντο τέχνην καὶ τὴν ἐν τοῖς πολέμοις ἀκρίβειαν, καὶ ὡς οὐκ
 ἀδαῆς ἂν εἴη τῶν προσσηκόντων ἐν μάχαις. χάριν μὲν οὖν τῶν
 ἐσκυλευμένων αὐτοῦ πραγμάτων καὶ τῶν διαμεμερισμένων ἑπιρε-
 τῶν γραφαὶ τοῦ σοῦλτάνου, εἰ καὶ εἰς μάτην, γεγένηται, ἵν'
 ἐπισυναχθεῖεν τὰ πάντα καὶ πάντες καὶ ἐπικομισθεῖεν αὐτῷ. ἐπεὶ 15
 δὲ ἐπὶ ξυροῦ ἀρκῆς τὰ τῆς μάχης στίσιβ ἐρίστατο, — οἱ τε γὰρ
 Ταχάριοι τὰ πλείω τῆς χώρας τῶν Μουσουλμάνων ληϊσάμενοι
 περὶ τὰ Ἄξαρα ἰστροποπεδεύσαντο, πᾶσα δὲ ἀνάγκη ἦν καὶ πρὸς
 μάχην τοὺς Πέρσας ἀντιστῆναι τοῖς Ταχαρίοις. τὸν μὲν οὖν
 P 76 Κομνηρὸν Μιχαὴλ εἰς ἡγεμόνα τῶν Χριστιανῶν στρατευμάτων οἱ 20
 Πέρσαι εἶναι διετάξαντο. ὁ δὲ ἐπεὶ ἐν ἀλλοδαπῇ ἐτύγχανεν ὢν,
 συμμαχεῖν μὲν Μουσουλμάνοις ἀπενκταῖον ἤγειτο, μή ποτε, ὡς
 ἔφρασκεν οὗτος, ἐν μάχῃ πεσὸν τὸ εὐσεβὲς αἷμα αἵμασι συνανα-
 κραθεῖν ἀνοσίους καὶ ἀσεβέσι, χάριτι δὲ θείᾳ ἀναρρωσθεῖς καὶ

1 τῶν κατισχημένων vulgo.

induebantur. socios quoque illius divisos quisque suos in propriam servitu-
 tem adduxit. Michael servatus, spoliatus omnibus ad Persarum principem
 confertur, qui eum non tanquam transfugam advenam excepit, sed quam
 humanissime hominem amplexus est (viri namque nobilitatem perceperat),
 et omnes regni proceres forma illius et cogitationibus obstupescentes, quod
 antiquorum nescio quis dixerat, dignum imperio iudicarunt: paululum et-
 enim cum eo congressi ex modico illius effatu constantes ac firmos hominis
 mores assecuti sunt, unde in illius arte militari industriam et in rebus bellicis
 sagacitatem, nec non in conflictibus experientiam opportunam coniectura
 etiam prospexere. igitur pro rapta supellectile divisisque famulis recupe-
 randis literas, etsi frustra, sultanus dederat, ut omnia in unum recollecta
 ipsi remitterentur. verum cum in extremo discrimine res bellica, et quod
 aiunt, in novaculae acie versaretur (Tacharii quippe plerumque Musulma-
 nicae dicionis occupatum expilaverant et apud Axara castra locaverant),
 impellenteque necessitate Persae ad pugnam cum Tachariis instaurandam
 urgerentur, Michaelem Comnenum Christianis cohortibus praesidere decre-
 vere. ille extorris et in aliena terra oberrans auxilio suo Musulmanis sub-
 venire nefas esse ducebat, ne inter pugnandum, ut ille asseverabat, pio-

γενναῖον ἀναλαβῶν φρόνημα πρὸς τὴν μάχην ἐξώρμησε. τὸ μὲν οὖν μέρος τοῦ στρατεύματος τὸ παρὰ τοῦ Μιχαὴλ Κομνηνοῦ τεταγμένον τοὺς ἀντιτεταγμένους αὐτῷ Ταχαρίους κατὰ κράτος νενίκηκε, τοῦ Μιχαὴλ αὐτοῦ πρώτως δόρατι παρὰ μαζῶν βαλόντος 5 τὸν τοῦ στρατεύματος προηγούμενον, ὅς, καθάπερ ἔφησαν οἱ γινώσκοντες, μετὰ μικρὸν ἐκ τῆς βολῆς ἐτεθνήκει. καὶ ἦσαν μὲν B ἐκ τοῦ κρατουμένου μέρους τοῦ Κομνηνοῦ ἐκνεκρωμένοι οἱ Ταχάριοι, καὶ πρὸς φυγὴν ἤδη ἐχώρουν· ἀνὴρ δέ τις τῶν ἐν Πέρσαις περιωνύμων, τὴν ἀξίαν ἀμυραχούρης (μέγα δὲ τοῦτο παρὰ Πέρσαις), ἀπιστίαν περὶ τὸ αὐτοῦ γένος ἐγκυμονῶν ἐκ μακροῦ τότε 10 ταύτην ἐξώδιε, καὶ τὸ ὕφ' αὐτὸν ἄπαν συλλαβῶν στρατεύματα τοῖς Ταχαρίοις προσώρμηκε. καὶ τὸ ἐντεῦθεν τάναντία ἦν ἰδεῖν· οἱ γὰρ πρὸ μικροῦ διώκοντες ἔφευγον καὶ νῶτα ἐδίδουν τοῖς ἐναντίοις πλήττεσθαι. ἔπιπτον γοῦν οἱ Πέρσαις συχνοὶ τοῖς τῶν Ταχαρίων πληττόμενοι βέλεσι. μέχρι μὲν οὖν μακρῶν διαστημάτων 15 τὴν δίωξιν οἱ νενικηκότες πεποίηται. ὁ γοῦν Κομνηνὸς Μιχαὴλ C συμβὰν οὕτω τῷ μεγίστῳ στρατοπεδάρχη τῶν Περσικῶν στρατευμάτων, ὃν πεκλάρπακιν οἶδασιν οἱ Πέρσαις καλεῖν, ζηνῆει κατὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἐπορεύοντο πάντῃ πλείους ἡμέρας ἐφεπομένους ἑαντοῖς τοὺς πολεμίους ἔχοντες καὶ καθ' ὥραν μαχόμενοι. ἐπεὶ δὲ ἦ τοῦ λελεγεμένου οἰκία πεκλάρπακι περὶ τὴν Καστάμιοναν ἐτύγγανεν οὔσα, ἐκεῖσε σπεύσαντες ἐγεγόνεισαν. τὸ δὲ Ταχαρίων γένος 20 πᾶσαν τὴν ὑπὸ τοὺς Μουσουλμάνους κατέδραμε χώραν. ἀλλ'

7 τοῦ K.] ὑπὸ vel παρὰ τοῦ K.?

rum sanguis impiis ac consceleratis sanguinibus immisceretur. sed enim divino praesidio fretus, et mentem induens generosam, pugnam committit. pars itaque exercitus, quae sub Michaelae Comneno arma movebat, adversos sibi Tacharios vi pulsos devicit, a Michaelae ipso primum exercitus hostilis ductore ad mammas vulnerato, qui, ut harum rerum periti affirmarunt, ex eo vulnere non diu post animam efflavit. debellati itaque ex ea parte, cui Comnenus praeerat, Tacharii iam fuga terga vertebant. at vir quidam inter Persas celebris, dignitate Amyrachures, maximae apud Persas existimationis, quam multo abhinc tempore in suam gentem parum fidus proditorem conceperat, tunc exclusit, et cum universo milite suo Tachariis adhaesit. hinc contraria cerni: namque paulo ante victores sese in pedes coniciere tergaque hostibus ad lacerandum dare. itaque Persae Tachariorum iaculis dilaniati frequentes cadere, quos per longa spatia victores subsecuti sunt. Michael Comnenus, cum ita sors tulisset, maximo Persicorum exercituum stratopedarchae, quem Pelarpacim Persae vocant, socius in itinere coniungitur. sic per plurimos dies procedentes cum adversariis continuo subsequentiibus singulis horis pugnam conserebant, et ad Pelarpacis habitationem quae Castamone erat, gressum accelerarunt. tunc Tacharii universam Musulmanorum regionem hostiliter percurrunt. at de his narratio hoc in loco

ἐνταῦθα μὲν ὁ περὶ τούτων λόγος ἀναμεινάτω, ἐχέσθω δὲ τῶν
D προτέρων, ἵνα καὶ καθ' εἰρημὸν τὰ τῆς ἱστορίας προήρσιν.

66. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Θεόδωρος ἐπεὶ περὶ τῶν γεγενη-
μέτων ἐν τῇ τῶν Μουσουλμάνων ἐπέθρετο χώρα, οὐδὲν περὶ τούτων
μᾶλλον ἔχων φροντίδα ἢ περὶ τῶν αὐτοῦ (κίνδυνον γὰρ οὐ μικρὸν 5
ἐπισημβαίνειν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ὑπετόπασε χώρας) ἔσπευσε πρὸς
τὴν ἕω παλινοστήσαι. καὶ δὴ πᾶσαν τὴν Ῥωμαϊκὴν στρατιὰν μεθ'
ἑαυτοῦ προσλαβὼν τῆς πρὸς τὴν ἕω φερούσης ἐφήπτετο. κατα-
λελοίπει δὲ ἔν τε τῇ Θεσσαλονίκῃ καὶ τοῖς κατὰ δυσμῆν μέρεσιν ὡς
πρὸς φύλαξιν δῆθεν τῆς χώρας τὸν πρὸς πάμπου θεῖον αὐτοῦ τὸν 10
Λάσκαριν Μιχαήλ, μικρὸν τι καὶ εὐσύνοπτον ἐκ Παφλαγόνων
στράτευμα ἐπιδοὺς αὐτῷ καὶ τοῦ Σκυθικοῦ ὅσον εἰς τριακοσίους
ἠριθμημένον, τοῦ δὲ Πριλάπου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν στρατευμάτων
τὸν ὃν εἶχε Σκουτέριον Ξυλέαν ὀνομασμένον, φερωνύμως τὴν
P 77 κλήσιν νῆ τὴν Θέμιν ἔχοντα, εἰς δὲ τὸν Βελεσὸν καὶ τὰ περὶ αὐτὸν 15
τὸν Καλαμπάκην Θεόδωρον, ὃν καὶ τατᾶν τῆς αὐλῆς κατονόμα-
ζον. τὸν δὲ Χαβάρωνα Κωνσταντῖνον εἰς ἡγεμονίαν τοῦ Ἀλβάνου
κατέστησεν. ἐμὲ δὲ πρῶτορα χειροτονήσας πάντων αὐτῶν ἀφήκε
προΐστασθαι. τοῦτο δέ, ὡς οἶμαι, πεποίηκεν, ἵνα τῇ ἕξ αὐτοῦ
μακροτέρα ἀποδημία εἰς λήθην ὧν ἐπεπόνθειν γενοίμην. οὐδὲ γὰρ 20

2 προῆ? an προΐσιν?

3 D: Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόδωρος
ἐπεὶ περὶ τῶν γεγενημένων ἐπέθρετο, ἔσπευσε πρὸς τὴν ἕω παλινο-
στήσαι, ἀφῆκε ἔν Θεσσαλονίκῃ καὶ τοῖς κατὰ δυσμῆν μέρεσιν εἰς
φύλαξιν τὸν πρὸς πάμπου θεῖον αὐτοῦ τὸν Λάσκαριν Μιχαήλ μετὰ
μικροῦ στρατεύματος, ὅσον εἰς τριακοσίους ἠριθμημένον, τοῦ δὲ
Πριλάπου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν στρατευμάτων τὸν ὃν εἶχε Σκουτέ-
ριον Ξυλέαν ὀνομασμένον, εἰς δὲ τὸν Βελεσὸν καὶ τὰ περὶ αὐτὸν
τὸν Καλαμπάκην Θεόδωρον, ὃν καὶ τατᾶν τῆς αὐλῆς κατονόμαζον,
τὸν δὲ Χαβάρωνα Κωνσταντῖνον εἰς ἡγεμονίαν τοῦ Ἀλβάνου, ἐμὲ
δὲ πάντων προΐστασθαι.

pedem sistat, et de prioribus verba faciat, ut recto ordine continuatio hi-
storiae procedat.

66. Igitur Imperator Theodorus de rebus in Musulmanorum ditione
gestis certior factus, magis suis quam illis animum advertens, ingens inde
Romanis regionibus imminere periculum suspicatus, in Orientem quam ce-
leriter pedem retulit cum universis Romanorum copiis iter ad ea loca ingres-
sus. Thessalonicae vero et in aliis Occidentis partibus in custodiam reliquit
avunculum Michaellem Lascarim, consignata illi exigua nec ampla Paphlago-
num manu, et ex Scythis non ultra trecentis. Prilapi et vicinorum exerci-
tium Scuterium, Xyleam dictum, digno aedepol cognomine; Belesi tractus-
que circa ipsum Calampacem Theodorum, quem tatum aulae nuncupabant,
Constantinum Chabaronem Albano praefecit; me praetorem creatum omni-
bus hisce praeesse iussit, non alio, ni fallor, scopo quam ut longiori ab eo
discessu praeteritorum malorum obliviscerer. namque post plagas acceptas

εἶδέ μὲ ποτε μετὰ τὰς πληγὰς ἐλευθεριώσαντα καὶ λόγοις χρησσο-
 τέροις, ὡς εἰῶθειν πρὸς αὐτὸν χρήσασθαι. ἵνα γοῦν τῇ χροσίᾳ
 ταύτῃ διατριβῇ τῆς ψυχῆς ἢ σκαθρωπότης διαλυθεῖ μοι, πέ-
 προυχε τοῦτο. τύχα δὲ καὶ ὡς δυσχεραίνων ἦν τὴν ξυναυλίαν μου B
 5 βαρυνόμενος· προσέκρονον γὰρ αὐτῷ πολλάκις ἐφ' οἷς ἦδεν οὐ
 κατὰ τὸν δίκαιον λόγον διαπραττεσθαι θέλοντα.

67. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς πρὸς τὴν ἑὸ ἀπῆει, ἐγὼ δὲ κατ-
 ελελείμμην τοῖς ἐν δυσμῇ. τῆς γοῦν Θεσσαλονίκης ἔξιὼν ἀφι-
 κόμην ἐπὶ τὴν Βέροοιάν· ἐκεῖσε γὰρ ὑπῆρχον καὶ οἱ τοῦ πάπα
 10 πρέσβεις, οὓς ἀπεκβαλεῖν βασιλικῷ προστάγματι ἐμελλον. κακῆϊσε
 μικρὸν προσκαρτερήσας διὰ τὴν τῶν πρέσβεων ἀπεκβολὴν καὶ δι'
 ἐτέρως τιὰς ὑποθέσεις, ἐκεῖθεν ἔξιὼν τῆς πρὸς τὸ Ἄλβανον φε- C
 ρούσης ἠπτόμην. καὶ δὴ τὰ Σέρβια παρελθὼν καὶ πυραμείφως
 τὴν Καστοριάν καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀχρίδα πυραγγελίας ἀφικόμην
 15 ἐπὶ τὸ Ἄλβανον, κακ τοῦτον μετὰ τῶν τῆς χώρας ἐκκρίτων κατεί-
 λημα τὸ Ἀνρράχιον. κακῆϊσε διακαρτερήσας ἡμέρας ὅτι ἔξιεν
 πάντα τὰ καθ' ὁδὸν οἰκονομήσας καὶ καταρτίσας ὡς ἔμοιγε δεόν
 ἔδοκει, κατὰ ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοῦ Ἀνρράχιου. ἔξορμήσας γοῦν
 20 τοῦ Ἀνρράχιου καὶ διελθὼν τὰ τῆς Χονναβίας, καὶ τὸ ὄρος ὑπερ-
 βὰς ὃ δὴ Κακὴν Πέτραν κατονομάζουσιν, εἰς τὰ περὶ τὴν Μάτην D
 ἀπῆειν, κἀντεῦθεν ἐπὶ τὴν Δέβρην ἀφῆμαι. πᾶσι δὲ τοῖς καθ'
 ὁδὸν ξυντυχόν τοῖς ἀμφὶ τὰ ἄσθη καὶ τοῖς ἀμφὶ τὰ τοπικὰ στρα-

7 D duorum capitum loco (67 et 68): Καὶ διελθὼν τὰ τῆς Χοννα-
 βίας καὶ τὸ ὄρος τὴν κακὴν Πέτραν, τὴν Μάτην, τὴν Δέβρην,
 τὴν Κύντσαβιν, εἰς Πρίλαπον ἦχθην. εἶτα τὴν Ἀλβανίαν κατέλα-
 βον. ἦλθον εἰς Ἀχρίδαν, τὴν Πρέσπαν, τὸ Σδηρόκαστρον, καὶ
 τῷ Πριλάφῳ προσέεχον.

nunquam me liberius dicere quae sentirem, nunquam verbis hilarioribus more
 meo uti conspexerat. ut ergo longa ista mora moerorem e pectore demerem,
 id egerat; fortasse etiam mei contubernii, quod fastidiebat, taedio. saepe
 enim in iis quae ille contra ius fasque intentabat, ipse adversabar.

67. Imperator itaque in Orientem processit, ego in occiduis partibus
 restiti. egressus Thessalonica Berroeam proficiscor, ubi et papae legati im-
 morabantur, quos imperatorio mandato dimissurus eram. ibi propter lega-
 torum dimissionem aliaque nonnulla negotia paululum cunctatus, dein disce-
 dens Albani viam ingredior, et Servii a tergo relictis, et Castoriam prae-
 tergressus, nec non Achrida elapsus, Albanum convenio, indeque cum no-
 bilioribus urbis accolis Dyrrachium peto; ubi per dies octo rebus inter eun-
 dum peropportune praeparatis adornatisque, ut mihi commodius videbatur,
 Dyrrachiique negotiis compositis, in viam deducor, et Chunavia emensa,
 et montem quam Malam Petram cognominant permeans, Matem progredior,
 indeque Derbem appello, cum universis qui in itinere obviam facti sunt,
 quique vel oppida vel privatos exercitus vel publicarum etiam rerum sum-

τεύματα καὶ τοῖς τὰ δημόσια διενεργουμένοις πράγματα, διὰ τῆς Κυτζάβειος παριῶν ἐπὶ τὸν Πρίλαπον ἐγερόμην. ταύτην γοῦν τὴν πορείαν τὴν ἐκ Θεσσαλονίκης μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ Πριλάπου διὰ τριῶν πεποίηκα τῶν μηνῶν χειμῶνος ὥρα· Δεκέβριος γὰρ ἦν ὁπότε τῆς Βερροίας ἐξώρμων, καὶ τὸ Φεβρουαρίου τέλος ἐπὶ τὸν Πρί-5 λαπον εἶχέ με.

68. Ἐκείσε γοῦν ἀφγιμένου μου φήμη πάμπαν δεινὴ τοῖς ὠσὶν ἐπεισέφρησε. τὰ δὲ τῆς φήμης, ὅτι περὶ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Ἀλβάνου πρὸς τοῦ βασιλέως λαβὼν ὁ Χαβάρων Κωνσταντίνος πρὸς τοῦ δεσπότη Μιχαὴλ ἐάλω μηχαναῖς τῆς γυναικαδέλφης 10 αὐτοῦ Μαρίας, ἣτις προεῖχε μὲν ἄνδρα Σφραντζῆν τοῦπίκλην, τότε δὲ ὑπῆρχε χήρα· δόλοισ γὰρ αὐτὴ τὸν Χαβάρωνα μετέλ-θούσα, καὶ γραμμασιν ἑρωτικοῖς δελεάσασα τούτου τὸ φρόνημα
P 78 (κουφότερος γὰρ οὗτος περὶ τὰ τοιαῦτα τυγχάνων ἦν, εἰ καὶ ἄλ-λως καλὸς ἐτύγχανε στρατιώτης), ταῖς πάγαις ταύτης ἀλώσιμος 15 ἐγγόνοι. τούντεῦθεν εἰς ἀποστασίαν φανερὰν ὁ Μιχαὴλ ἐξωρ-μήκει. ἔγωγε μὲν οὖν διάγων περὶ τὸν Πρίλαπον περὶ τοῦ γεγε-νημένου δράματος ἐπεπόνησα. ὡς εἶχον γοῦν σπουδῆς πρὸς τὸν Λάσκαριν Μιχαὴλ ἐπιστολὴν ἐπεπόμφειν, τὰ συμβεβηκότα τούτω διὰ ταύτης δηλοποιῶν, καὶ ἐπὶ τὴν Πελαγονίαν ἀφίχθαι τούτον 20 γεγράφηκα, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς ἀφγιμένος ἐκείσε καὶ ἄμφω εἰς ἓν γεγονότες περὶ τῶν ἀνὰ χεῖρας ἡμῶν πραγμάτων τὴν συμβουλήν
B ποιησαίμεθα. ξυνήλθομεν γοῦν καὶ ἄμφω ἐν τῇ Πελαγονίᾳ, καὶ μεθ' ἡμῶν καὶ ὁ Ξυλεύς Σκουτέριος. ὑπελαμβάνομεν γὰρ αὐτὸν

8 περ] περὶ vulgo

20 περὶ vulgo.

mam peragerent, sermonem conserens; et per Cytzabim transiens Prilapum contendi. iter hoc Thessalonica coeptum ad Prilapum usque per tres menses tempestate hiberna perfecti. Decembri namque Berroea egredior, et Februario exeunte Prilapum appello.

68. Ubi eo venissem, vox quaedam, sed nimis dira ad aures nostras advolat. rumor erat Chabaronem Constantinum, cui Albani praefectura ab imperatore commissa fuerat, a Michaele despota, uxoris illius sororis Mariae, quae prius viro Sphrantzae cognomine nupserat, sed tum vidua aetatem agebat, insidiis circumventum captum fuisse. illa etenim dolis subductum et literis amatoriis insidiose compulsam (namque in his erat ille levior, licet miles praestans atque egregius) retibus illa suis interceptis. hinc palam Michael defectionem fecit. ego itaque Prilapi degens, ut primum flagitium audivi, qua potui diligentia literas, quibus quae evenerant indico, ad Michaellem Lascarum mitto, cui et Pelagoniam accessum, ut eo profectus et ambo in unum coeuntes de rebus, quae prae manibus erant, consilium iniremus. ambo ergo Pelagoniam progredimur. nobiscum Scuterius Xyleas ad-

ἀνθρωπον στρατιωτικὸν εἶναι ἢ καὶ ῥωμαϊόφρονα· καὶ γὰρ καὶ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος πολλὴν περὶ αὐτοῦ εἶχεν ἐπὶ βλήσιν, στρατηγικὴν τε αὐτὸν ἀχρῆν ἐμπειρίαν καὶ περὶ αὐτὸν καὶ τὰ τῶν Ῥωμαίων εὖνοιαν κεκτηῖσθαι τὴν ἀκροτάτην. ἐπεὶ οὖν ξυνήμει, 5 ἐβουλευσάμεθα οὕτως, τὸν μὲν Λάσκαριν Μιχαὴλ λαβεῖν τὸ ὑπ' αὐτὸν ἄπαν στρατόπεδον, τὸ τε Ῥωμαϊκὸν καὶ τὸ Σκυθικόν, καὶ ἀποχωρῆσαι τῶν περὶ τὴν Βέρροϊαν χώρων (ἐκεῖσε καὶ γὰρ ἐποιεῖτο τὰς σκιρὰς) καὶ ἐπὶ τὴν Πελαγονίαν ὀρμηῆσαι κάκεισε C στρατοπεδεῦσαι. ὡσούτως καὶ ὁ Ξυλέας Σκουτέριος ἵνα λάβῃ τὸ 10 ὑπ' αὐτὸν ἄπαν στρατιωτικὸν σύνταγμα (ἐκεῖνο γὰρ μᾶλλον εἰς πλῆθος ἤριθμητο) καὶ συνέλθοι τῷ Λάσκαρι Μιχαὴλ, καὶ ἠνωμένος ἐν τοῖς περὶ τὴν Πελαγονίαν μέρεσι στρατοπεδεύσασθαι. ἐν ἐπικαίρῳ γὰρ ἦν ὁ τόπος ἐπὶ τὴν τοῦ δεσπότητος Μιχαὴλ καὶ ἐπὶ τὴν τῶν Σέρβων, ὡς ἐπυθόμεθα ὅτι καὶ οὗτοι συμφώνους λόγους 15 πρὸς τὸν δεσπότην Μιχαὴλ ἐπέποιήντο. ἐκείνους μὲν οὖν ἐκπληρῶσαι τὰ βεβουλευμένα ὑπεσχημένους κατέλιπον, ἐγὼ δὲ μετὰ τῆς προσηκούσης ὑπηρεσίας μου τὴν Ἀχρίδα κατέλαβον, εἴ πως ἂν D δυνηθεῖν τὰ τῶν Ἀλβανιτῶν διορθώσασθαι. προύλαβον δὲ ἐξασπασίαι ἐπὶ τὸ Ἄλβανον τὸν ἐπὶ τῆς βασιλικῆς τραπέζης Ἰσαάκιον τὸν Νεσιτόγγον, ἔνταλμα δοὺς αὐτῷ κατ' ἔθος περιλαμβάνον τῆς ἡγεμονίας περιλήψιν. ὠριστό μοι καὶ γὰρ ἐπ' ἀδείας ἔχειν με 20 τοιαῦτα ποιεῖν, ἐνεργοῦντας καὶ δημόσια διαπραττομένους καὶ στρατευμάτων προϊσταμένους καὶ χωρῶν ἡγεμονίαν κεκτημένους ἀνταλλάττειν ὡς ἂν βουλοίμην. εἰλόμην οὖν ἀπελθεῖν ἐπὶ τὸ Ἄλ-

11 ἠνωμένους? an ἠνωμένοι — στρατοπεδεύσαιντο?

venerat: eum enim militiam doctum vel saltem Romanorum partium fauorem existimabamus, quandoquidem et imperator Theodorus non aliter de eo sentiebat: nam militarem ille experientiam prae se ferebat, ostentabatque se erga imperatorem reliquosque Romanos quam maxima benevolentia affici. convenimus; deliberavimus Michaelē Lascarim cum universa militum manu, Romanorum nempe ac Scytharum, ex Berrocae locis, ubi castra metabatur, deflectere et Pelagoniam advehi in eaque tentoria locare. eodem modo Scuterium Xyleam cum suo exercitu, multitudine longe ampliore, Michaeli Lascari coniungi et circa Pelagoniae loca castra ponere. locus ad Michaelis despota ac Servorum (hi enim etiam cum despota Michaelē foedus inierant) impetum comprimendum satis idoneus atque opportunus, ut accepimus, erat. his decreta se completuros pollicitis, relictis, ipse cum decenti famulatio atque servitio Achridam venio, si forte potuissem res Albanitarum corrigere. Albanum praeviseram imperatoriae mensae praefectum Isaacium Nestongum, cum illi antea, quidquid agendum esset circa administrationem, in mandatis pro more dedissem: nutu namque meo similia peragi iniunctum fuerat; ministros item et publica procurantes, nec non ductores exercituum praefectosque urbium, utcumque mihi libuisset permutari. satius itaque duxi Albanum

βανον καὶ τῆς τῆς χώρας ἔνεκε διορθώσεως καὶ τοῦ μαθεῖν με τί
 ἂν ὁ ἐπὶ τῆς βασιλικῆς τραπέζης πεποιήκεν. ἀπελθὼν γοῦν τὸν
 μὲν ἐπὶ τῆς τραπέζης, καθὼς ἂν εἶχον ἰσχύος, τοῦ Ἀλβάνου ἐξή-
 γαγον. προῦφθασαν γὰρ τὸ τῶν Ἀλβανιτῶν ἔθνος, καὶ τὰ τῆς
 ἀνταρσίας ἐκπεληρώσασιν· ἄπαντες γὰρ ξυνῆλθον τῷ ἀποστάτῃ 5
 δεσπότη Μιχαήλ. ἐπεὶ γοῦν αὐτὸς ἐώρων τὰ πάντα κινώμενα,
 ἐκ τῶν Δεβρων ἀπάρας (πλείους γὰρ ἐκεῖσε ἡμέρας ἢ ἔδει διή-
 P 79 νωσα· κύκλω γὰρ εἶχον τοὺς πολεμίους) μετὰ μετρίων τινῶν ἀν-
 δρῶν τῶν ἐξεπηρετούτων μοι μεθ' ὅπλων κατέληφα τὴν Ἀχρίδα.
 καὶ ἐκεῖσε γοῦν τὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης εἰς φυλακὴν τοῦ κάστρου ἀφείς, 10
 διαβάς τὴν Πρέσπαν καὶ τὸ οὕτω πως ἐπονομαζόμενον Σιδηρόκα-
 στρον, τῷ Πριλάπῳ προσέσχον, καὶ οἷον ἐδόκουν ὡς εἰς λιμένα
 τινὰ προσοκεῖλαι με ἄκλυστον. ὑπῆρξε δὲ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐκεῖσε
 οὔσιν ἡμετέροις τὰ ἐναντία. τῶν γὰρ περίξ χωρῶν καὶ κάστρων
 ὁ ἀντάρτης ἐπιδραξάμενος Μιχαὴλ ἐνός καὶ μόνου τοῦ Πριλάπου 15
 ἐλείπετο, καὶ ἔσπευδεν, ὅσον ἦν αὐτῷ δυνατόν, ὑφ' ἑαυτὸν ποιῆ-
 σαι τὸν Πριλαπον· οὕτω γὰρ ἦν ἔξὸν αὐτῷ καὶ ἀσφαλῶς τῶν
 B περίξ κρατεῖν. ἐπῆλθε γοῦν καὶ ἡμῖν μετ' οὐ πολλὰ τὸ πρῶτον ὁ
 ἀποστάτης Μιχαὴλ μετὰ τοῦ περὶ αὐτὸν στρατεύματος ἄπαντος,
 καὶ ἀπεπειράσατο στρατιωτικαῖς μεθόδοις τοῦ ἄστεως. τὸ δὲ ἦν 20
 ἀσφαλές καὶ οὐ ῥάδιον χειρωθῆναι. ἐθάρρει δὲ οὗτος μᾶλλον
 ταῖς τῶν οἰκητῶρων ἐπιβουλαῖς. τῷ τότε μὲν οὖν ἀπεκρούσθη,
 καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ λαβὼν ἐπανέξενε καὶ τοῖς γύρωθεν τόποις
 περιεπόλευν, ἡμεῖς δὲ ἐγκλισάμενοι τῷ τοῦ Πριλάπου ἄστει καὶ

abire ad loci emendationem, nec non et cognoscendum quid mensae impera-
 toriae praefectus praestitisset. praefectum mensae, uti potui, Albano eduxi:
 gens enim Albanitarum coniurationem inierant et cum defectore Michaelae des-
 pota conspirarant. cum turbata omnia comperissem, Debris discedens
 (namque plures ibi dies quam opus esset perstiteram) undique me hostibus
 ambientibus armata manu Achridam haud multo cum famulatu profectus sum.
 ibique oppidi custodiam mensae praefecto committens, et Prespam prae-
 teriens et quod vulgo Siderocastrum dicitur, Prilapum perveni, et tunc me
 veluti in portum tranquillum et tutum invectum esse rebar. mihi nihilo mi-
 nus, aliisque qui ex nostris ibidem agebant, contraria evenere. oppidorum
 enim ac castellorum adiacentium Michael defector potitus uno et solo Prilapo
 destituebatur; ideoque quam cupidissime ad illud occupandum festinabat:
 eo quippe subacto, sine ullo incommodo tutoque circum circa alia poterat
 expugnare. neque diu post nos quoque defector Michael cum suo exercitu
 universo aggreditur, et militaribus artibus oppidum attentat. erat illud mun-
 nitum et aggressu difficile, quamvis ille in oppidanorum insidiis spem hae-
 rentius fixerat. attamen tunc ille repulsus est, qui recollecto exercitu re-
 greditur et in circumstantibus locis oberrat. nos Prilapi oclusi, ac si in car-

ὡς ἐν εἰρκῇ καθειρογμένοι γερόναμεν. καὶ τὰ μὲν ἐν ἡμῖν οὕτω ξυνέβη, ὁ δὲ τῆς ἱστορίας λόγος τῶν ἐπὶ τὴν ἔω γεγενημένων ἐξέσθω.

69. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς διαπεριωθεὶς τὸν Ἑλλήσποντον, C
5 ὡς εἶχε τάχους ἐπὶ τοὺς τῆς Λυδίας τόπους κενώρηκε, καὶ περὶ
τὰς Σάρδεϊς τὰς σκηρὰς ἐπήξεν. ὁ δὲ Περσάρχης σουλτάνος γυ-
ζακινῆς ἐλάφου κραδίην ἔχων, εἶπεν ἄν ποιητής, τὴν χώραν τοῦ-
τον καταλιπὼν, ἐπέπερ καὶ τὸ τοῦτου στράτευμα καταλέλκται,
φρυγὰς πρὸς τὸν βασιλεῦα χωρεῖ. ὁ δὲ ἐδέξατο τοῦτον, καὶ δωρή-
10 μασιν αὐτόν τε καὶ τοὺς ἄμφ' αὐτὸν φιλοτιμῶς ἐδεξιώσατο, καὶ
πρὸς τὴν αὐτῶν ἐπαναξενῆσαι τούτους πεποίηκε, δοὺς αὐτοῖς D
στράτευμα μέτριον· εἰς τετρακοσίους γὰρ καὶ μόνον ἤριθμητο.
ἡγεμόνα δὲ τοῦ στρατεύματος τὸν Ἰσαάκιον Δούκιαν κατέστησεν,
ὃν καὶ Μούρτζουφλον ἐπανόμαζον, τῷ γένει τούτου τοῦπίλκην
15 ἐπιθέντων τινῶν τῶν πύξιν εἰωθότων περὶ τὰς κλήσεις, πριμι-
κῆριον τότε τῆς βυσιλικῆς ἀλλῆς τελοῦντα. ὁ δὲ Περσάρχης ἀν-
τίχαριν ἀντιδοῦναι θέλων τῷ βασιλεῖ τὸ ἄστυ τῆς Λαοδικείας
ἀπεχαρίσατο, καὶ εἰσῆλθεν ἐν αὐτῷ καὶ Ῥωμαϊκῇ φυλακῇ. ἀλλ'
ἐπ' ὀλίγον τοῦτο προσεκαυτέρησε, καὶ πάλιν ἐπὶ τοὺς Μουσουλ-

4 D: Ὁ δὲ βασιλεὺς διαπεριωθεὶς τὸν Ἑλλήσποντον, ὡς εἶχε
τάχους ἐπὶ τοὺς τῆς Λυδίας τόπους κενώρηκε, καὶ περὶ τὰς Σάρ-
δεϊς τὰς σκηρὰς ἐπήξεν. ὁ δὲ σουλτάνος τὴν αὐτοῦ χώραν κατα-
λιπὼν φρυγὰς πρὸς τὸν βασιλεῦα ἀφίκετο. ὁ δὲ δώροισ τούτου ἐδε-
ξιώσατο, καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ ἐπαναξενῆσαι πεποίηκε, δοὺς αὐτῷ
καὶ στρατὸν τετρακοσίων ἐπιλέκτων, στήσας αὐτοῖς ἡγεμόνα Ἰσαά-
κιον Δούκιαν τὸν Μούρτζουφλον. ὁ δὲ Περσάρχης τὸ ἄστυ τῆς
Λαοδικείας τῷ βασιλεῖ ἐχαρίσατο· ἀλλ' ἐπ' ὀλίγον ἦν Ῥωμαίων.
ὁ μὲν οὖν σουλτάνος ἐπεὶ μὴ ἐξίσχνε τοῖς Τυχαρίοις ἀντίστασθαι,
εἰς ξυμβάσεις αὐτοῖς συνηλθε ὑπὸ τέλει φόρων, ἐξ οὗ ἕως νῦν φο-
ρολογοῦνται. ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος ὄρον παρὰ τοῦ βασι-
λέως λαβὼν πρὸς αὐτὸν ἐπανέξενε. 15 ἐπὶ vulgo.

cere circumventi essemus, astringebamur. et res nostra ita se habebat. ora-
tionis porro series, unde digressa est, in Orientem revertatur.

69. Imperator Hellepontum transmittens quam celerrime ad Lydiae
loca devenit, et apud Sardes castra posuit. Persarum princeps sultanus ti-
midus cervi cor habens, ut poeta loqueretur, propria deserens, quando illius
exercitus attritus erat, fugitivus imperatorem convenit. ille virum ample-
xatus, muneribusque eundem et socios ditatos, honorifice ac humanissime
pertractavit, et in regionem propriam remisit, pusilla etiam militum manu
concessa (nam quadringenti numero omnes erant), et exercitus ductorem
instituit Isaacium Ducam, Murtzuphlum cognominatum, quod illius generi
nonnulli, qui in similibus imponendis ludere solent, cognomen esse addide-
rant, tum imperatoriae aulae primicerium. Persarum princeps par pari dare
hostimentum cupiens imperatori Laodiceam urbem donavit, ingressaque est
in eam Romanorum, quae paulum perduravit, custodia, urbe rursus a Mu-

μάνους τὸ ἄστυ τοῦτο γεγένηται· οὐδὲ γὰρ ἦν δυνατὸν ὑπὸ Ῥωμαίων φυλάττεσθαι. ὁ μὲν οὖν σουλτάνος ἐπεὶ μὴ ἐξίσχυε τοῖς Ταχαρίοις ἀντίστασθαι, μετὰ τῶν αὐτοῦ λογάδων βουλευσάμενος εἰς ξυμβιβάσεις καὶ συμφωνίας τοῖς Ταχαρίοις ξυνήλθε, καὶ ὑπόφοροι τούτοις ἐγένοντο, καὶ ἔκτοτε τυχάνουσιν σφίσι αὐτοῖς οἱ 5
 P 80 Μουσουλμάνοι φορολογούμενοι. ὁ δὲ Κομνηνὸς Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος, οὗ πολλάκις ἐμνήσθημεν, ὄρκον πρὸς τῷ βασιλέως λαβὼν εἰς ἀσφάλειαν πρὸς αὐτὸν ἐπανεξέβη καὶ τοῖς οἰκείοις αὐτοῦ ἀπεκατέστη καὶ τῶν ἰδίων ἀπήλυσεν.

70. Οὐπω πάνυ πολλὰ παρήλθον ἡμέραι, καὶ ἐπεὶ τὰ 10
 περὶ δυσμῆν τυραττόμενα λίαν ἐπιγνώκει ὁ βουσιλεὺς καὶ τὰ πλείω πρὸς τοῦ ἀντάρτου Μιχαὴλ ἀλισχόμενα, καὶ ἔδει στρατηγὸν ἀνδρα μετὰ στρατεύματος εἰς ἀντιπαράταξιν στείλαι, τὸν εἰρημέρον Κομνηνὸν Μιχαὴλ ἐξελέξατο, δοὺς αὐτῷ καὶ στρατεύματα ἐκ Μακεδονίας, πάνυ τε τῷ ποσῷ ὀλίγον καὶ ἀνωφελέστατον τῆ 15
 B ποιότητι. ὁ δὲ (καὶ γὰρ οὐκ εἶχεν ἀντιλέγειν τοῖς αὐτῷ προστατομένοις) λαβὼν τὸ μικροπρεπὲς ἐκείνο καὶ ἀπόλεμον στρατεύματα τὴν Θεσσαλονίκην καταλαμβάνει, καὶ κεῖθεν διαβὰς τὸν Βαρδάριον, ὃν οἱ παλαιοὶ Ναξιὸν ὀνομάζουσι, καὶ τῷ Λάσκαρι Μιχαὴλ ἐνωθεὶς, καὶ ἄμφω βουλὴν ποιησάμενοι κατὰ τῆς Βερροίας ὠρ- 20
 μήκασιν, οὐχ ἵνα μαχέσωνται ταύτῃ (οὐδὲ γὰρ ἐξῆν αὐτοῖς τοιοῦτόν τι διαπράττεσθαι) ἀλλ' ἵνα λίαν τὰ περὶ ταύτην ποιή-

10 D: Καὶ στέλλεται τοῦτον κατὰ τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ μετὰ στρατεύματος. ὁ δὲ διαβὰς τὸν Βαρδάριον, ὃν οἱ παλαιοὶ Ναξιὸν ὀνομάζουσι, καὶ τῷ Λάσκαρι Μιχαὴλ ἐνωθεὶς τὴν Βερροίαν ἐλησαντο. οἱ δὲ Σέρβοι τὴν Κύνεαβιν παραμείψαντες τὰ περίεξ Πριλάπον ἐσκύλευον. ὁ δὲ Σκουτέριος ἐμπλακεῖς τούτοις ἀσυντάκτως ἤτηται.

sulmanis occupata; neque enim fieri poterat ut a Romanis custodiretur. sultanus ad resistendum Tachariis impar, cum proceribus consilio inuito, pacem et foedus a Tachariis accipit seseque illis subdit; et ex eo tributa Musulmani Tachariis persolvunt. interim Michael Comnenus Palaeologus, cuius saepius meminimus, iureiurando ab imperatore ut tutus ageret suscepto, redit, propriisque redditus bona sua recuperat

70. Inter paucos dies, ubi res quae in Occidente gerebantur quam maxime manifestas habuit imperator, et pleraque a Michaele defectore occupari, transmittendusque esset rei militaris peritia praeditus cum exercitu, qui adversariorum impetum sustineret, dictum Michaelem Comnenum elegit, illique exercitum ex Macedonibus collectum tradidit, numero hominum haud amplum, viribus infirmum plane atque inutilem. ipse neque contra obniti neque iussa exuere idoneum ratus, cum pusillo et viribus imbecillo exercitu sese Thessalonicam confert. inde Bardarium, quem antiqui Naxium appellabant, transvectus, et cum Michaele Lascari copulatus, cumque eo consilio inuito, Berroeam irrumpunt, non quod eam aggredi vellent (neque enim id poterant) sed ut circa eam loca praedam militibus darent. et sane maxi-

σονται. και ἐσκόλευσαν πολλά· ζώων γὰρ πληθὺν οὐκ εὐχερῶς ἀριθμουμένην οἱ ἀμφ' αὐτοὺς ἐλήϊσαντο. ἐν οἷς δὲ οὗτοι ταῦτα ἐποίουν, ὁ τῶν Σέρβων ἄρχων τὴν τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ ἀν- C
αρσίαν μαθὼν, γένος ἔκσπονδον καὶ μηδέποτε εἰδὸς χάριν τοῖς
5 εἰς αὐτὸ ἐπιδειξαμένοις χρηστόν, ἀλλὰ διὰ μικρὸν τι κέρδος τὸ
φιλίας ἀπορρῖπτον καὶ καταπατοῦν κίπελλον, στρατεύματα συνα-
θροίσεις ὡς εἰς χιλίους ἠριθμημένον κατὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν ἐκπέ-
πομφε χώρων. οὗτοι μὲν οὖν τὴν Κίτζαβιν παραμείψαντες τὰ
πέριξ τοῦ Πριλάπου ἐσκόλευον. ὁ δὲ Σκουτέριος Ξυλέας μετὰ
10 τοῦ ἑπ' αὐτὸν στρατεύματος ἐγγύς που τοῦ ἄστεως κείμενος, ὡς
εἶδε τὸ τῶν Σέρβων στρατεύμα τὴν χώραν ληΐζον καὶ πρὸ παν-
ταχοῦ ἀναπτύμενα, ἄνθρωπος ἀδαῆς τὰ πολεμικὰ καὶ μηδ' ὕλως D
ἐμπειρίαν ἔχων στρατιωτικὴν (οὔτε γὰρ σκοποὺς εἶχε μακρὰν,
ὥστε πόρρωθεν μαθεῖν τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον, οὔτε συνάξει
15 στρατεύματα ἐπεγνώκει) ἀπέλυσεν ἕκαστον κατὰ τῶν Σέρβων ὁρμῶν
ὡς ἐβούλετο. διαλυθέντες γοῦν τῆς συντάξεως καὶ ὀλίγοι τοῖς
Σέρβοις πλείοσιν οὔσιν ἠλίσκοντο συμπλεκόμενοι. καὶ οἱ μὲν ἔρ-
γον μαχαίρας ἐγένοντο, οἱ δὲ ἔξωγοῦντο καὶ δεσμιῶται ἀπήγοντο.
ἕσπερον δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ξυλέας Σκουτέριος μετὰ τῶν ἐναπολει-
20 φθέντων στρατιωτῶν κατὰ τῶν Σέρβων ὁρμήσας μόγις που διε-
σώθη, ὄρη διελθὼν καὶ βουνοὺς καὶ κρημνώδεις τόπους ὑπὸ τῶν
ἐχθρῶν διωκόμενος. οὕτω μὲν οὖν τὸ ἐν τῷ Πριλάπῳ καταλέ-
λυται στρατεύμα, καὶ ἡμεῖς ἐγκεκλεισμένοι τῷ τοῦ Πριλάπου
ἄστει καὶ οἷον ἐγκαθειρογμένοι γεγόναμεν.

mos quaestus praedasque fecerunt. nam animalium multitudinem non facili negotio numerandam milites adduxerunt. interim dum isti in agro fertili praeda onerantur, Servorum princeps defectoris Michaelis perfidiam edoctus, genere quidem foedifrago et semper in beneficos et liberales ingrato et inhumano, et parvi emolumentum gratia amicitiae poculum, ut dicitur, conculcante, exercitu mille hominum coacto Romanam dicionem infestat. hi itaque Citzabim praetergressi Prilapi adiacentem regionem praedatum ibant, porro Scuterius Xyleas cum suo milite, licet oppido appropinquasset, Servos omnia vastantes atque igne corrumpentes conspiciens, vir belli expertus et qui praeliarem experientiam ne per somnium quidem degustarat (neque enim speculatores longe dimiserat, ut per eos hostium irruptionem atque insidias cognosceret), neque copias disponere edoctus, unumquemque, quo animus ferret, in Servos impetum facere concessit. quare perturbato ordine, pauci ipsi Servis numerosioribus occursantes capi, quorum alii ensibus obruncati, alii vivi vinculis colligati deduci. ipse quoque Scuterius Xyleas cum reliqua militum manu in Servos irruens fugatur, et montibus ac collibus praeruptisque locis emensis, vix tandem salutem consequitur. et hoc modo exercitus, qui Prilapi erat, dissipatur. nos porro in Prilapi oppido concludimur et carceri, ut ita dicam, mancipamur.

P 81 71. Οἱ δὲ περὶ τὸν Κομνηνὸν Μιχαῆλ τὸν Παλαιολόγον καὶ οἱ περὶ τὸν Λάσκαριν Μιχαῆλ τοιαύδε πεπόνθασιν. ἐπεὶ τὴν λείαν ἐν τῇ Βερολίᾳ πεποιήνται, περὶ τὸν ἐν Βοδητοῖς χώρον ἐσχῆρσαν, δμυλὸν τε ὄντα καὶ εἰς τροφὴν ἵππων χρήσιμον. ὁ ἀποστάτης δὲ Μιχαῆλ ὁ δεσπότης τὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύμα- 5 τος ἀκριβῶς ἐγνωκώς, καὶ εἰς ὄψσον τοῦτο ἠρίθμηται καὶ ὡς πλὴν ὀλίγων τὸ πᾶν ἔστιν ἀνωφελὲς καὶ ἀχρήσιμον, ἐκλογὴν ποιησάμενος ἀπὸ παντὸς αὐτοῦ τοῦ στρατεύματος καὶ οἷον ἐξ ἀπάντων τοὺς κρείττους χωρίσας καὶ ὡς εἰς πεντακοσίους αὐτοὺς ἀριθμή- 10 σας, καὶ στρατηγὸν χειροτονήσας τὸν νόθον αὐτοῦ υἱὸν τὸν Θεό- 10 δωρον, κατὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος πέπομφεν. ἔννεγε δὲ τῷ τότε καὶ ὁ Λαμπαρδᾶς Μανουὴλ μετὰ στρατεύματος συρφετῶδους καὶ ξύγκλυδος πρὸς τοῦ βασιλέως ἀποσταλῆς τοῖς προσοῦ- σιν ἡγεμόσι συγκῆρσαι, καὶ κατεμέμμετο αὐτοὺς ὡς προλαβόντας καὶ τὴν λείαν ἐργασαμένους, κάκεινον δὲ ἄμοιρον γενέσθαι τοῦ 15 κέρδους. ἐν οἷς γοῦν τὰ τοιαῦτα συνωμιλοῦντο οἱ τοῦ στρατεύματος ἡγεμόνες, τὸ ὑπὸ τὸν Λαμπαρδᾶν Μανουὴλ συρφετῶδες στρατεύμα, ὧν οἱ πλείους ἐπώχοῦντο φορβάσι καὶ εἶχον αὐτὰς 15 C τὰ χρειώδη πεφορτισμένας, μὴ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων ἐδότων εἶ- χοντο τῆς ὁδοῦ τῆς παραμειβούσης τὸ ἄστυ τῶν Βοδητῶν, ἵνα 20 πρότερον τῶν ἄλλων διελθόντες λείαν καὶ οὗτοι ποιήσαντο. ζυν-

1 D: Καὶ ὁ ἀποστάτης Μιχαῆλ στρατιὰν ἐκπέμψας, στρατηγὸν ἐπιστήσας αὐτοῖς τὸν νόθον υἱὸν αὐτοῦ Θεόδωρον, τοὺς ὄντας ἐκεῖσε ἐν ἀκαρεῖ ἐστρέψατο. ὁ γνοὺς ὁ Παλαιολόγος Μιχαῆλ κατ' αὐτῶν ὄρησεν, καὶ τῷ στρατηγῷ τοῦ ἀποστάτου Θεοδώρῳ συρρήξας βάλλει τούτον τοῦ ἵππου καὶ ἱκετὴν ὑπὲρ τοῦ μὴ θανεῖν δέχεται. παραδίδασιν οὖν τούτον Τούρκῳ τινί, καὶ ὃς πεφόνευκε τούτον. καὶ ἐτρέψαντο τοὺς τοῦ ἀποστάτου. εἶτα ἀφίκνυντο πρὸς τὸν Πρίλαπον, καὶ ὀλίγας ἡμέρας προσμείναντες ὑπέστρεψαν. 14 προσλαβόντας vulgo 16 συνημιλλῶντο?

71. Qui vero cum Michaele Comneno Palaeologo et Michaele Lascari erant, talia tulerunt. Berrocae omnia depraedati apud Bodenos castra locant, planitiem fertilem alendis que equis apprime idoneam. Michael despota defector Romanum militem, quantus esset, et illius numerum plane callens, ex illisque praeter paucos reliquos omnes neque usui neque ulli bono esse, ex universo suo exercitu electis et ex cunctis probatoribus secretis quingentis numero, filio suo Spurio Theodoro ductore constituto in Romanas cohortes immittit. ea etiam tempestate Manuel Lampardas cum tumultuario ac collecticio exercitu ab imperatore, ut cum aliis ducibus aggregaretur, mittitur. sed enim ipse aegre ferebat eos praedam praeripuisse, semet lucri expertem labori superesse, interim dum haec inter se conferunt copiarum ductores, viles abiectaeque Manuelis Lampardae cohortes, ex quibus plerique gregalibus equis rerum necessariorum onustis vehebantur, insciis aliis ducibus iter, quod ultra Bodenorum oppidum extendebatur, continuant, ut aliis anteversis ipsi quoque praedam praecoccuparent. illis obviam fit in Bo-

ἡγήσει γοῦν αὐτοῖς ἐν τῇ κλείσει τῶν ἐν τοῖς Βοδηροῖς ὄρειν τὸ
 ἀποσταλὲν πρὸς τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ στρατεύματα πρὸς τὴν τῶν
 Ῥωμίων καταπολέμησιν. ἄνδρες γοῦν στρατιωτῶται γενναῖοι ὑψαί-
 5 ρησις ἵπποις ἐποχοῦμενοι καὶ τοῖς ὅπλοις κατίσχυατοι ἀνθρωπί-
 σσοις ξυνηχόντες ἀόπλοις καὶ ἀγενέσι καὶ θηλείαις ἵπποις ἐφε-
 ζομένοις ἐν ἀκαρεῖ πάντας ἐτρέφαντο τούτους. σφύραδες γοῦν ἔνιοι
 ἐκ τούτων γεγενημένοι καὶ πρὸς τὸν Κομνητὸν Μιχαὴλ ἀσχημένοι **D**
 ἀπήγγειλαν αὐτῷ τὰ ξυμβάντα. ὁ δὲ οὐκ ἐτροχέθη τῷ αἰφνιδίῳ,
 ἰσχυρὸς δὲ ὢν τὴν χεῖρα καὶ τὴν γνώμην ἀνδρείος καὶ τὰ μάχια
 10 ἔμπειρος (πολλοῖς γὰρ καὶ πρότερον τοῖς πολεμικοῖς ἐγγεγύμνα-
 στο) ὀπλισθεὶς καὶ δόρυ λαβὼν καὶ τὸ στρατιωτικόν, ὅπερ ἦν
 ὑπὸ τὸν Λάσκαριν Μιχαὴλ ἐκ Παφλαγονίας ὠρητημένον καὶ εἰς
 πενήκοντα ἄνδρας ἡριθμημένον (ἐκεῖνο καὶ γὰρ μόνον ἐτέγγανε
 τῶν ἄλλων κρεῖττον καὶ πολεμῆσαι δυνάμενον), κατὰ τῶν ἐναν-
 15 τίων ὄρηα. ὁ δὲ Λάσκαρις Μιχαὴλ, ὡς εἰώθει, οὐ θώρακα
 ἀλλὰ θωρακίδιον ὑπεנדυθεὶς, ὡς ἂν ἔχοι ῥαδίως φεύγειν, ἐκ
 πλαγίου τῆς μάχης ἦν καὶ ἐσκόπει τὸ γενησόμενον. ὁ μὲν οὖν
 Κομνητὸς Μιχαὴλ τῷ πρώτῳ ἐρχομένῳ ξυναντήσας βάλλει τῷ
 δόρυτι καὶ ῥίπτει τῆς ἐφεστρίδος· ἦν δὲ ὁ ῥηθεὶς τοῦ ἀποστάτου
 20 Μιχαὴλ νόθος υἱὸς Θεόδωρος. τοῦ πτώματος γοῦν ἀναστὰς οὗ-
 τος προσέδραμε τῷ Κομνητῷ Μιχαὴλ, καὶ ἐδυσώπει μὴ φονεύ- **P 82**
 θῆναι. ἤρῳε δὲ τοῦτον ὁ Κομνητὸς, καὶ ὅστις ἦν οὐκ ἠπίστατο.
 παραδίδωσι γοῦν αὐτὸν Τούρκῳ τινί, καὶ ὃς πεφύονεκε τοῦτον.
 εἶτα ξυμπλακέντες οἱ σὺν αὐτῷ Παφλαγόνης τοῖς λοιποῖς ἄλλος

denorum montium claustris Michaelis defectoris agmen ad oppugnandos Ro-
 manos transmissum. milites ergo fortes ac strenui, superbis equis vecti et
 armis undique septi, homunciones inermes ac putidos, equulis insidentes,
 nulla mora omnes terga vertere coegere. ex his nonnulli, qui sibi fuga con-
 sulnerant, ad Michaelē Comnenum concedentes, quaecunq; acciderant
 enarrant. ille re insolita atque improvisa minime consternatus, vir manu
 validus, natura fortis, militiae magna scientia et animo ingenti celebris, tan-
 quam qui et antea praeliis consueverat, armatus, hasta arrepta, et agmine,
 quod Michael Lascaris e Paphlagonia duxerat, quinquaginta tantum homi-
 num conducto (illud namque solum pugnam sustinere uti caeteris praestan-
 tius poterat) in hostes arma movet. Lascaris Michael pro suo more non
 lorica sed lorica circumdatus, ut expeditus in fugam sese coniceret, e la-
 tere pugnae eventum observat. at Comnenus Michael primo hostium obviam
 factus hasta percussus sagulo pellit. erat is quem diximus, Michaelis de-
 fectoris filius spurcius Theodorus, qui lapsu sublevatus Michaeli Comneno
 supplicatum venit, multisque verbis ne neci traderetur efflagitabat. eum
 Michael neque cognoscebat, neque quis esset sciebat; quare Turcae cuidam
 traditus occiditur. dein Paphlagonēs pugnae comites cum reliquis confligen-

ἄλλον ἔβαλλε, καὶ τὸ τοῦ πολέμου τέλος εἰς τροπὴν μὲν οἱ τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ ἀπεῖδον, οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Κομνητὸν Μιχαὴλ πλείους ἢ εἴκοσι τῶν ἑκκρίτων ζωορήσαντες καὶ πολλοὺς ἄλλους ξίφους ἔργον ποιήσαντες ἔστησαν· οὐδὲ γὰρ εἶχον διώκειν πάντῃ B ὄλγοι τυγχάνοντες, προδιεφθαρισμένων καὶ διαλελυμένων τῶν 5 προαπεροχόμενων στρατιωτῶν, ὡς εἰρήκειμεν. οὕτω μὲν οὖν καὶ αὐτοῖς δυστυχῶς ξυνέβη τὰ πράγματα κατ' ἴσον τοῖς περὶ τὸν Πριλάπον. ὁ μὲν οὖν Κομνητὸς Μιχαὴλ καὶ ὁ Λάσκαρις Μιχαὴλ καὶ οἱ ἀμφ' αὐτοὺς ἡγεμόνες τυγχάνοντες τοῦ στρατεύματος, ἐπεὶ παρ' ἡμῶν ἠγαγκάζοντο καταλαβεῖν εἰς τὸν Πριλάπον καὶ 10 ἡμῖν ξυντυχεῖν, ἐκόντες ἄκοντες ἀφίκοντο παρ' ἡμᾶς, καὶ ὄλιγας ἡμέρας προσκυρτερήσαντες μεθ' ἡμῶν, ἐπεὶ μὴ εἶχον δυνάμειος συστιάδην ξυνελθεῖν καὶ τὸν ἀποστάτην μαχέσασθαι Μιχαὴλ, ἀφέντες ἡμᾶς ὑπέστρεψαν· τὴν τε γὰρ ἀπιστίαν τῶν οἰκητόρων C διανοήσαντο, καὶ τὸ ἀμφίβολον τῶν εἰς φύλαξιν αὐτοῦ τεταγμέ- 15 των νουνεχῶς ἔτεκμήρυντο. ἐναπελείφθη γοῦν καὶ αὐτὸς ἐν Πριλάπῳ μετὰ τῶν ὄντων εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ ἄστεως· οὕτω καὶ γὰρ ὁ κρατῶν μοι προστέταχεν.

72. Ἐπῆλθε γοῦν τὸ δεύτερον καθ' ἡμῶν ὁ ἀποστάτης Μιχαὴλ, καὶ ἐπεὶ ἐκεχειρίαν εἶχεν (ἐπέγνω γὰρ ὡς αἱ βασιλικαὶ 20 δυνάμεις ἀδυνατοῦσι τοῦτον ἀντιστάδην μαχέσασθαι), περι-

19 D: Καὶ ἐπεὶ ἐκεχειρίαν εἶχε, περιεστοίχισε τὸ ἄστυ καὶ ἐλεπόλεις συνίστα καὶ κλίμακας ἔφερεν, ὡς ἂν διὰ τούτων περὶ τὸ ἄστυ ἀναρριχῆσαντο. ἀλλὰ τότε μὲν τραπέντες πλείστοι ἔργον φόνου γεγόνεισαν. αὐτῆς δὲ προσβολῆ περισσοτέρᾳ περὶ τὸ ἄστυ, καὶ ἡ ἀπόκρουσις ὁμοία. ὡσαύτως καὶ ἡ τρίτη. εἶτα ἡρέμα παρεκάθητο, καὶ οὕτως ἐβλιν τὸν Πριλάπον.

tes alius alium trucidabant: tandemque pugna extrema Michaelis defectoris milites fugae se dedere, Michaelis Comneni viginti et amplius ex electioribus adversariis vivis captis, et pluribus aliis obruncatis finem conatui fecere. namque cum essent admodum pauci, aliis militibus, qui ante eos praeliis se immiscuerant, ruptis ac dissipatis, ut ante narravimus, persequi minime poterant. et sic illis misere ac infelicitur, quemadmodum et iis qui apud Prilapum ceciderunt, res evenit. postmodum Michael Comnenus, Michael Lascaris et caeteri ductores cohortium a nobis compulsi et ad Prilapum accersiti, ut consilii causa accederent, volentes nolentes concedunt. et per paucos dies nobiscum morati, cum vires ad comminus et aperto Marte Michaellem defectorem oppugnandum non suppeterent, relicti nobis revertuntur. accolarum enim perfidiam animadverterunt, et eorum, quibus custodia tradita erat, leve atque inconstans prudenter cauteque ingenium subodorati sunt. quare ipse cum iis qui in oppidi custodia erant (namque sic mandaverat imperator) Prilapi permansi.

72. Michael defector altera vice nos adoritur, et cum in tuto sua vidisset (cognoverat enim imperatorias copias neque ad malum propulsandum neque ad resistendum idoneas), oppidum obsidione cinxit et aptavit arietes.

στοίχισε τὸ ἄστυ φρουρῶν καὶ ἐλεπόλεις ἴστα. ἦσαν δὲ οἱ ἐντὸς
καὶ οἱ σὺν ἡμῖν τὰ αὐτοῦ φρονοῦντες. πρῶτον γοῦν πεποίηκεν
ἀπόπειραν, καὶ ὄπλισας τὸ σύμπαν αὐτοῦ στράτευμα τῷ ἄστει
προσέβαλε, τοξόταις καὶ σφειδονήταις εὐστόχοις χρησάμενος. καὶ
5 κλιμακας ἔφερον, ὡς ἂν διὰ τῶν κλιμάκων ἐπὶ τὸ ἄστυ ἀναρρι-
χῆσαιντο. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐτράπησαν, καὶ πλείους ἐξ αὐτῶν ἐρ- D
γον φόνον γεγένηται λίθοις βεβλημένοι καὶ ὄιστοις. καὶ μέχρι
μὲν ἡμερῶν τινῶν ἠσύχασαν, καὶ πάλιν οἱ ἐντὸς καὶ ἡμέτεροι τού-
τους ἐκίνησαν, καὶ αὐθις προσβολὴ σφοδροτέρα ἐπὶ τὸ ἄστυ,
10 καὶ ἡ ἀπάκρουσις ὁμοία· οὐδὲ γὰρ ἠδυνήθησαν τι ποιῆσαι, μᾶλ-
λον πεποιθότες ἢ πράξαντες. μέχρι καὶ τρίτον προσέβαλε τὸ
δεινόν, καὶ τὰ ὅμοια ἐπ' ἴσως γεγένηται. ἠρέμισαν γοῦν οἱ
ἐναντίοι καὶ ἐν ἡσυχίᾳ προσεφίζανον. οὐδὲ γὰρ ἐτόλμων προσ-
εγγίσει· μᾶλλον γὰρ ἔπασχον ἐγγίσαντες ἢ ἐποίουν. οἱ μὲν οὖν
15 τὴν ἀπιστίαν νοσοῦντες ἐδόκουν ἐν τῇ κινήσει τῆς μάχης ὡς τὰ
ἐαυτῶν βουλήματα κατορθώσαιντο· θαῦμα δὲ ἂν εἴη τοῖς ἀκού- P 83
ουσι, εἰ ἐνὸς ἀνδρὸς ἤτιητο ὄν πλείους τῶν τετρακόκοντα ὑπη-
ρέτας ἔχοντος καὶ μόνῃ τῇ πίστει καὶ τῇ ἀληθείᾳ τεταρρακόντος.
ὡς γοῦν ἀδυνάτως εἶχον μάχῃ καὶ κδομιῶν τὰ διαβούλια οἱ καθ'
20 ἡμῶν φρονοῦντες τὰ σφῶν κατορθώσασθαι, ἐν ἡσυχίᾳ μεμελετή-
κασι τὸ δεινόν, καὶ σκῆρην ποιησάμενοι τὴν τοῦ εἰς φυλακὴν τοῦ
ἄστειως συντεταγμένου στρατεύματος ζωαρκείας χάριν διοίκησιν,
ἐξάγουσιν αὐτὴν τῶν ἐπάλξεων καὶ ἐπὶ τὰ σιτοφυλάκια ἀπάγουσιν.
ἐξ ἐρήμης γοῦν ἀνοίγουσι τὰς πύλας οἱ ταῦτα προμελετήσαντες. B

6 τοῦτο] τότε?

18 τῇ πίστει] καὶ πίστει vulgo

23 περι vulgo.

oppidani, et qui cum nobis erant, una cum eo sentiebant. igitur primum
pertentat, et universum militem armatum oppido applicat, ad hoc sagittariis
ac funditoribus quam optimis usus; scalas item advehit, ut illis muros ascen-
deret. sed tunc quidem reiecti sunt, et ex illis plerique saxis telisque ob-
ruti ex hominum vita migrarunt. et sic per dies nonnullos quievit, rur-
sumque ab oppidanis et nostris comitati rursus in oppidum vehementius ir-
rumpunt, et pari ratione reiciuntur: neque enim aliquid proficere suo po-
tius quam aliorum incommodo. et tertium quoque vis illa mali incaluit, ter-
tiumque restincta est. hostis igitur finem turbandi facit, et quieta mente
constitit, et appropinquare non audebat, tanquam qui maioribus quam infer-
ret malis affligeretur. verumtamen qui defectionem meditabantur, in com-
motione pugnae consilia magis se tuto exequi posse existimabant. mirum
vero id auditoris videbitur, si unius, non plures quam quadraginta famulos
habentis, fide sola et veritate freti hominis vi compescerentur. cum ergo
pugna ac praelio infanda consilia malorum machinatores exequi non possent,
scelus in tranquillitate nec alia fraude moliantur. agmen enim, cui ad tu-
tandum oppidum in urbe domicilium erat, vitae sustentandae causa propu-
gnaculis eductum ad granaria transmittunt. haec praemeditati, cum abesset

καὶ ἐάλω οὕτω τὸ τοῦ Πριλάπου ἄστυ, οὐ πολεμίων ἀρετῇ, οὐκ ἀνοχρότητι τόπον, ἀλλὰ τῇ τῶν φυλάκων ἀβελτηρίᾳ καὶ ἀπιστίᾳ. καὶ ἡμεῖς συνειλάωμεν καὶ δεσμοῦται γεγόναμεν. οὐδὲ γὰρ ἄνησεν ἡμῶς τὸ τῆς ἀκροπόλεως φρούριον· πέτρα γὰρ ἦν, καὶ ἀλωτὴ δεκαβάθμῳ κλίμακι, ἔπερ ἐπῆσάν τινες πολεμήσοντες. 5 ἐν ᾗ καὶ νυκτὸς οἱ τάναντία φρονήσαντες ἡμέτεροι ἐφορμήσασιν καθ' ἡμῶν ἠβουλήθησαν ὡς ἡμῶς τε ἀποκτενεῖν καὶ τὰ ἡμῶν ἔνλλαβεῖν. ἐπεὶ δὲ αὐτὸς ταυτὶ ἐπεγνώκειν, τότε μὲν ἑαυτοὺς ἐφυλάξάμεθα καθὼς ἦν ἡμῶν δυνατόν, ἐπιλαμπύσης δὲ ἡμέρας τῇ

C ἀποστάτῃ Μιχαῆλ εἰς ἔμφωνίᾳς ξενήλθοι. κακείνος μὲν πρὸς 10 ἡμῶς δέδωκεν ὄρκους ἐλευθέρους μὲν κακῶν καὶ μετὰ τῶν σφετέρων πραγμάτων παρὰ τοῦ μέρους αὐτοῦ εἰς τὴν χώραν διασωθῆναι τοῦ βασιλέως, ἡμεῖς δὲ τὸ μικρὸν ἐκείνο πρὸς αὐτὸν ἀπολέλωκαμεν φρούριον. ἀλλ' ἦσαν οἱ ὄρκοι τούτου ψευδεῖς· ἐπίορκον γὰρ ὤμωμόκει. ἔσχεν οὖν ἡμῶς ἐν δεσμοῖς καὶ ἀπὸ χώρας εἰς 15 χώραν μεταβιβαζομένους πεδίτας.

Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Θεόδωρος περὶ τούτων ἀκήκοὺς ὑπετόπασε μὲν περὶ ἐμοῦ οὐ καλῶς, ἀνθρωπίνους δὲ λογισμοῖς ἐπόμενος ὑπετόπασεν. ὡς γὰρ ἐμεμαθήκει τοὺς κρείττους τῶν στρατη-

D γούτων ἐν τῇ δυσμῇ, ἐν οἷς ἐθάρρει καὶ τὰ πολλά, ὑπὸ τὸν 20 ἀποστάτην Μιχαῆλ γεγενῆσθαι, τοὺς μὲν καὶ πρὸ τῶν κατασχέσεων τῶν φρουρίων, ἤγον τὸν Σκουτέριον Ξυλεῖον, τὸν Ραματῶν Μανονήλ, τὸν Πουλάχαν καὶ ἄλλους ἐπίους τῶν σὺν αὐτοῖς, αὐθις δὲ καὶ μετὰ τὰς κατασχέσεις, εἴτ' οὖν τὸν ἐπὶ τῆς τράπεζης

exercitus, portas aperiunt. sicque Prilapi oppidum non virtute hostium, non loci imbecillitate, sed custodum socordia ac perfidia captum est, et nos una cum eo, et vinculis tradimur; quibus nec arcis castellum profuit: saxum namque erat, et expugnatum facillimum, si quis decem graduum scala illud adortus fuisset. in quod noctu, qui ex nostris adversus nos hostilia induerant, ad nos interimendos nostraque rapienda ingruere animum induxerant. haec edocti tum, uti vires concesserant, nos custodivimus. sed ubi dies coepit, cum Michaele defectore ad pactiones venio. ille etiam iureiurando se obligaverat nos a noxa immunes et rem familiarem pro viribus salvos atque incolumes imperatoriae dicioni redditurum. sic nos pusillum illud castrum dedidimus. verumtamen iusiurandum cum ille nefarie iurasset, frustra fuit, quandoquidem ille nos vinculis colligatos de loco in locum transportabat.

Igitur imperator Theodorus de his certior redditus, de me quidem haud ingenue suspicatus est, suspicatus est tamen humanis considerationibus ductus. namque ut audiit ductorum celebriores, quibus quam maxime fidebat, in Occidente Michaeli defectori cessisse, partim antequam oppida expugnarentur, uti Scuterium Xyleam, Manuelem Ramatam, Pula-cham aliosque nonnullos, partim post occupatas urbes, veluti mensae prae-

Ἰσαάκιον τὸν Νεστόγγον, ὃν αὐτὸς εἰς φυλακὴν, καθὰ προϊστορήκειν, ἀποκατέστησα τῆς Ἀχρίδος, καὶ ἄλλους οὐκ ὀλίγους τῶν γνωρίμων τε καὶ ὀνομαστῶν ὑπὸ τὸν ἀποστάτην ἐκόντας τελείσαι, ἐδεδίει καὶ περὶ ἐμοί, μὴ ποτε καὶ αὐτὸς πάθω τὰ ὅμοια.
 5 ἔθραυτε καὶ γὰρ τὸν αὐτοῦ λογισμὸν τὸ ἐξ ὑπογυίου συμβᾶν ἐμοὶ παρ' αὐτοῦ. οἱ δὲ τὰ κατ' ἐμὲ ἀκριβέστερον ἐπιγνόντες δυσχυρίζοντο μὴ ἂν ποτε τοιοῦτον φανῆναι με. ἐπεὶ δὲ χρόνος παρερρή σιγῆς, καὶ τῶν ἐπερχομένων δεσμοῦ τῆν ἐμάνθανεν εἶναι με καὶ εἰρηκτῆ περικλείεσθαι ποδοκάκαις τε καὶ χειροπέδαις συνέχε-
 10 σθαι, ἠγάπη τε τὴν πρῶξιν καὶ μοι προσφιλέστερον διετέθειτο, P 84 ὄρισμους δὲ ἐπεποιήκει κτημάτων πέρι τῶν ἐμῶν, μηδένα τολμῆσαι πόδα τε βυλεῖν ἐν αὐτοῖς καὶ ζημίαν ἐπεμβυλεῖν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἔσχε, τῷ δὲ βασιλεῖ Θεοδώρῳ ξυνέβη οὕτω τὰ πράγματα.

15 73. Ὁ μὲν οὖν τῶν Βουλγάρων ἄρχων, ὁ γυναικάδελφος αὐτοῦ Μιχαήλ, ὃς πολλὴν τὴν ἔχθραν κατὰ τε αὐτοῦ τοῦ γαμβροῦ καὶ βασιλέως καὶ τῶν Ῥωμαίων ἐξέτρεφε, πρὸς τοῦ πρωτεξαδέλφου αὐτοῦ Καλλιμάνου καιρίαν πληγῆς εἰδήσει καὶ τινων

4 καὶ περὶ] γὰρ περὶ vulgo 15 D: Ὁ δὲ τῶν Βουλγάρων ἄρχων, γυναικάδελφος τοῦ αὐτοῦ Μιχαήλ, ἔχθραν μὲν εἶχε κατὰ Ῥωμαίων, ἀλλὰ πρὸς τοῦ πρωτεξαδέλφου αὐτοῦ Καλλιμάνου καιρίαν πληγῆς ἐτεθνήκει. ὁ δὲ Καλλιμάνος τὴν ἐκείνου λαβῶν γεμετὴν τὴν Βουλγάρων ἀρχὴν ἐσφετερίζετο. ἀλλ' ὁ Ῥώσος Οὐρός μετὰ στρατευμάτων ἐπελθὼν τῷ Τρωόβῳ τὴν θυγατέρα τοῦτου, τὴν τοῦ Μιχαήλ σύζυγον, εἴληφεν· ὁ γὰρ Καλλιμάνος προπεφόνευστο. ἐπεὶ δ' ἔρημος ἐναπελείφθη κληρονομίον ἢ τῶν Βουλγάρων ἀρχή, οἱ προύχοντες τὸν Τοίχου υἱὸν Κωνσταντῖνον εἰς τὸ ἄρχειν αὐτῶν ἀνεδέξαντο. ἵνα δὲ καὶ εὐπρόσωπος αὐτῷ ἢ ἀρχὴ γένοιτο καὶ δόξειεν ἀπὸ κληρονομίας κρατεῖν, πρὸς τὸν βασιλεῖα Θεόδωρον πρεσβείαν πεπόμφασιν, ἵνα τὴν πρῶτην αὐτοῦ θυγατέρα Εἰρήνην συζεύξῃ τῷ τοῦ Τοίχου, ἐγγύνην οὖσαν τοῦ Ἀσάν. ἐχώρισαν οὖν τὴν ἣν εἶχε γυναῖκα, καὶ πρὸς τὸν βασιλεῖα ἀπέστειλαν. οὕτω γοῦν ἠρέμησαν τὰ τῶν Βουλγάρων.

fectum Isaacium Nestongum, cui ipse, ut antea narraui, Achridae custodiam demandaveram, aliosque non paucos ex maxime notis atque nobilibus voluntarie se defectori subdidisse, de me quoque timebat, ne quid patrerem simile: anxie enim illius animum turbabat, quod nuper ipse in me perpetraverat. attamen de me rebusque meis enucleatius edocti me nusquam talem futurum contendebant. post tempus non modicum ex internuntiiis me vinculis addictum ocludi carcere, compedibus pedes, capulis manus astringi recognoscens, facinus laudare, humanius in me affici, deque rebus meis, ne aliquis in eas intruderetur damnumque inferret, decreta evulgare. et haec quidem sic se habuere. imperatori vero Theodoro res ita evenere.

73. Bulgarorum princeps, uxoris illius frater Michael, qui simultates et inimicitias, easque non leves, et in generum et in imperatorem et rem denique Romanam gerebat, a consobriino suo Callimano, consciis nonnullis
 Georg. Acropol. Annal. 11

οικητόρων Τρινόβου, ἔξω που τοῦ τοιοῦτου διάγων ἄστειως εὐθὺς
B ἐτεθνήκει. ὁ δὲ φρονέσας αὐτὸν Καλλιμάνος τὴν ἐκείνου λαβιδὴν
 γαμετὴν ἔδοξε τὴν τῶν Βουλγάρων ἀρχὴν σφετερισθῆναι. ἀλλ' ὁ
 Ῥώσος Οὐρως μετὰ στρατευμάτων ἐπελθὼν τῷ Τρινόβῳ τὴν θυ-
 γατέρα τοῦτου τὴν τοῦ Μιχαὴλ σύζυγον εἴληψε· τὸν γὰρ Καλλι-
 μάνον προῦλαβόν τινες πεφρονεκένοι ἐκ τόπου εἰς τόπον φεύγοντα.
 ἐπεὶ δὲ ἔρημος ἐναπελείφθη κληρονόμου γνησίου ἢ τῶν Βουλγά-
 ρων ἀρχή, ξυνιόντες οἱ προύχοντες εἰς βουλὴν τὸν τοῦ Τοίχου
 υἱὸν Κωνσταντῖνον εἰς τὸ ἄρχειν αὐτῶν ἀναδέξασθαι ἐβουλεύ-
 σαντο. ἵνα δὲ καὶ εὐπρόσωπος αὐτῷ ἢ ἀρχὴ γένοιτο, καὶ ὡς ἂν 10
C γε δόξειεν ἀπὸ κληρονομίας κρατεῖν, πρὸς τὸν βασιλέα Θεόδωρον
 πρεσβείαν πεπόμφουσιν, ἵνα τὴν αὐτοῦ θυγατέρα τὴν πρώτην,
 ἣτις καὶ Εἰρήνη κατωνομάζετο, εἰς σύζυγιαν τῷ τοῦ Τοίχου Κων-
 σταντῖνῳ ἐκπέμψουσιν καὶ συζευχθῆ νομίμως αὐτῷ, ἐγγόνη οὖσα
 τοῦ προκατόρου Βουλγάρων τοῦ Ἀσάν Ἰωάννου καὶ προσή-
 15
 κουσα τῇ τοιαύτῃ ἀρχῇ. ἐπεὶ δὲ ἔτυχε τὸν Τοίχον Κωνσταντῖνον
 γυναικῶ νόμιμον ἔχειν, χωρισμὸν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς πεποιήκασιν,
 καὶ τὴν γυναικῶ πρὸς τὸν βασιλέα Θεόδωρον ἔστειλαν. οὕτω μὲν
 οὖν ἔσχε τὰ τῶν Βουλγάρων, οὕτω δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος
 τὴν ἐξ αὐτῶν ἔσχεν εἰρήνην, καὶ ἠρέμισαν ἐν ἀμφοτέροις τὰ 20
 πράγματα.

D 74. Μετὰ δὲ ταῦτα νόσῳ δεινῇ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος πε-
 ριπέπτωκεν. ἀπέκαμον οὖν ἐν ταύτῃ καὶ λατρῶν χεῖρες, καὶ πᾶσά

22 **D**: Μετὰ δὲ ταῦτα νόσῳ δεινῇ ὁ βασιλεὺς περιπέπτωκεν. ἀπέ-
 καμον οὖν ἐν ταύτῃ καὶ λατρῶν χεῖρες. ἐν οὐκ ὀλίγῳ γούν χρόνῳ

Trinobi civibus, extra dictam urbem degens, letali vulnere accepto illico
 expiraverat. qui eum iugulaverat Callimanus, illius uxore ducta Bulgaro-
 rum principatum sibi quodammodo vindicasse visus est. sed Rosus Urus
 cum exercitu Trinobum aggressus filiam huius Michaelis consortem recupe-
 rat: quidam enim Callimanum ex loco in locum aberrantem antea trucidarant.
 cum vero herede legitimo Bulgarorum principatus destitueretur, proceres in
 consilium conveniunt, eliguntque Toechi filium Constantinum, ut sibi ipsis
 imperet; et ut speciosas regnandi causas haberet ac hereditario iure regnum
 possidere videretur, legatos ad imperatorem Theodorum misere, ut filiam
 suam maiorem, cui nomen Irene erat, in matrimonium Constantino Toechi
 concederet, quae illi legitime copularetur, tanquam quae esset Asani Ioan-
 nis, qui antea Bulgaris imperarat, neptis, ideoque ad talem dominatum
 pertineret. sed quando Toechi Constantinus alio eoque legitimo matrimonio
 vinciretur, uxorem a viro separatam ad imperatorem Theodorum deducunt.
 sic se res Bulgarorum habebant, sic Theodorus imperator pacem recuperat:
 sic etiam tranquillitatem uterque aucupatur.

74. Post haec Theodorum imperatorem morbus gravis invasit. morbo
 medicinam facere medici non poterant; frustra que remedia omnia, quae malo

τις ἄλλη θεωρεῖται ἀπειρηκεν. ἐν οὐκ ὀλίγῳ γοῶν χρόνῳ τῇ νόσῳ κατεξετασθεὶς καὶ τὸ σῶμα ἅπαν κατασκελετευνθεὶς, ἐν τῷ τέλει λόγον μετάνοιᾶς ἐν ἑαυτῷ προσλαβὼν τὸ μοναδικὸν ὑπεισήκει σχῆμα. ὡς δὲ οἱ τὰ κατ' αὐτὸν ἀκριβῶς τεθεαμένοι μοι διηγήσαντο, καὶ ἔξομολόγησιν ἐπεποιήκει ψυχῆς ἀξίαν γενναίας καὶ μεγαλόφρονος. τὴν γὰρ εὐαγγελικὴν μιμησάμενος πόρνην, τὸν τῆς Μιτυλήνης ἀρχιερατικῶς προϊστάμενον εἰς τὴν τῶν αὐτοῦ σφαλμάτων ἔξαγορειᾶν μετακαλεσάμενος ἔμπροσθεν τῶν αὐτοῦ ποδῶν πίπτει πρὸς τοῦδαφος, καὶ δακρῶν ἀπλέτοις ῥεύμασι τὴν 10 γῆν ἐν ἣ κατέκειτο ἐπλυνεν, ὥστε καὶ πηλὸν γεγενῆσθαι ἐκ τούτων, καθὼς οἱ κατιδόντες ταῦτα σαφῶς ἡμῖν παρεστήσαντο, καὶ P 85 τὸ "ἐγκατέλιπόν σε Χριστέ" συχνῶς ἐπεφώνει, τοῖς τῆς ἔξαγορειᾶς λόγοις τοῦτο συμπυραπλέκων. ἐκείνος μὲν οὖν οὕτω βιώσας καὶ μήπω ὄλους τέτταρας ἐνιαυτοὺς αὐτοκρατορήσας· κατὰ 15 Νοέμβριον γὰρ ἄρξας ἐν Ἀυγούστῳ μηνὶ τὸ τέλος ἐσχῆκε τῆς

τῇ νόσῳ κατεξετασθεὶς καὶ τὸ σῶμα ὄλον κατασκελετευνθεὶς τὸ μοναδικὸν ὑπεισήκει σχῆμα, καὶ ἔξομολόγησιν ἐπεποιήκει ψυχῆς γενναίας καὶ μεγαλόφρονος, τὴν εὐαγγελικὴν μιμησάμενος πόρνην, τὸν τῆς Μιτυλήνης ἀρχιερατικῶς προϊστάμενον εἰς τὴν τῶν αὐτοῦ σφαλμάτων ἔξαγορειᾶν μετακαλεσάμενος, καὶ ἔμπροσθεν τῶν αὐτοῦ ποδῶν πίπτει πρὸς τοῦδαφος, καὶ δακρῶν ῥεύμασι τὴν γῆν ἐπλυνεν, ἐν ἣ κατέκειτο, ὡς καὶ πηλὸν γενέσθαι ἐκ τούτων, καὶ τὸ "ἐγκατέλιπόν σε Χριστέ" συχνῶς ἐπεφώνει, τοῖς τῆς ἔξαγορειᾶς λόγοις τοῦτο συμπυραπλέκων. ἐκείνος μὲν οὖν οὕτω βιώσας καὶ μήπω ὄλους τέτταρας ἐνιαυτοὺς αὐτοκρατορήσας· κατὰ τὸν Νοέμβριον γὰρ ἄρξας ἐν Ἀυγούστῳ μηνὶ τὸ τέλος ἐσχῆκε τῆς ζωῆς. ὁ μὲν οὖν νεκρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ τῶν Σωσάνδρων ἀπεκομίσθη μονῇ, καὶ ἐτάφη ἐκεῖσε ὅπου καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πατὴρ αὐτοῦ. τετελευτηκῶς δὲ τρία καταλελοιπὴ παιδία, ἐν μὲν ἄρρεν τοῦνομα Ἰωάννην, θήλεια δὲ δύο, τὴν Θεοδώραν καὶ Εὐδοκίαν. τὰς ἑτέρας γὰρ δύο αὐτοῦ θυγατέρας ἀνδράσι συνέζευξεν, τὴν Εὐδοκίαν τῷ τοῦ Τοῖχου νιῷ, τὴν δὲ Μαρίαν τῷ τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ νιῷ Νικηφόρῳ, ἧτις καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς τοῦ πενθέρου ἀποστάσεως τὸ κοινὸν ἀπέδοτο γένος.

succurrere posse videbantur, tentata sunt. longo itaque tempore noxa conflictatus, et corpus omne exsiccatus, prope finem in animo suo dedit poenitentiae locum, et monasticum habitum induens, quemadmodum res illius sedulo ac curiose intuiti mihi narrarunt, confessionem peccatorum animo generoso ac magnifico dignam absolvit; quippe evangelicam aemulatus meretricem, Mitylenensem archiepiscopum pro delictorum confessione accersens, ante illius pedes in solum obvolutus lachrimarum indesinenter fluentium rivis terram, in qua iacebat, conspersit, adeo ut ex illis lutum concinnatum sit. sic qui illa conspexere plane nobis affirmarunt; et saepe illud "deserui te Christe" inter confessionis verba immiscens inclamabat. ita ille aetate peracta, nondum quattuor integros annos potitus mortem obit: principium enim regnandi Novembrem, Augustum finem vitae fecit. cadaver illius in Sosan-

ζωῆς. ὁ μὲν οὖν νεκρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ τῶν Σωσάνδρων ἀπεκομι-
σθη μονῇ, καὶ ἐτάφη ἐκεῖσε ὅπου καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πατὴρ αὐ-
τοῦ. τετελευτηκῶς δὲ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος τοῖα κατελελοίπει
παιδιά, ἐν μὲν ἄρρεν τοῦνομα Ἰωάννην, δύο δὲ θῆλαι, τὴν τε
Θεοδώραν καὶ Εὐδοκίαν. τὰς γὰρ ἐτέρας δύο αὐτοῦ θαυματέρας 5
B ἀνδράσι πρὸ τούτου συνέξευξε, τὴν μὲν πρώτην τὴν καὶ Εἰρήνην
καλουμένην τῷ τοῦ Τοῖχου υἱῷ, καθάπερ ἔφημεν, Κωνσταντίνῳ,
τὴν δὲ ἐτέραν τὴν καὶ Μαρίαν ὀνομασμένην τῷ τοῦ ἀποστάτου
Μιχαὴλ υἱῷ Νικηφόρῳ, ἣτις καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς τοῦ πενθεροῦ
ἀποστασίας τὸ κοινὸν ἀπέδοτο χρέος, ὡς μὲν τινες ἔφασκον, ἐπὶ 10
τοῦ συζύγου Νικηφόρου τυφθεῖσα πολλὰς, ὡς δὲ ἔτιοι ἔλεγον,
φυσικῶ περιπεσοῦσα νοσήματι.

75. Ὁ μὲν οὖν υἱὸς τοῦ βασιλέως Θεοδώρου ὁ Ἰωάννης
πάνν ἀφῆλιξ ἐτύγχανεν ὡν ἐν τῷ καιρῷ τῆς τελευτῆς τοῦ βασι-
C λέως καὶ πατρός· οὐπω γὰρ τελείων ἐνιαυτῶν ὑπῆρχεν ὀκτώ. ὁ 15
δὲ πατὴρ τούτου καὶ βασιλεὺς διαθήκην πεποίηκε, τάχα μὲν ὡς

13 D: Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ οὐπω τελείων ἐτῶν ὀκτώ. ὁ δὲ πατὴρ
αὐτοῦ διαθήκην πεποίηκεν τάχα μὲν ὡς ἐπὶ τῷ παιδί, τῇ δ' ἀλη-
θείᾳ ἐπὶ τῷ πρωτοβεστιαρίῳ αὐτοῦ τῷ Μουζάλωνι Γεωργίῳ· του-
τον γὰρ διετίθετο τὸ κράτος ἔχειν, μέχρις ἂν ὁ τοῦ βασιλέως υἱὸς
εἰς ἥβην τελείαν ἀφίκοιτο, καὶ προῦβησεν ἐπὶ τούτοις προσταξί-
μοι τοῦ βασιλέως ὄροι παρὰ τῶν ἐντυχόντων τῷ τότε. ἀλλ' οὐπω
τριταίος ἦν ἐν τάφῳ ὁ τοῦ βασιλέως νεκρὸς, καὶ ὡς ἀπὸ κοινου
συνθήματος συνδραμόντες πάντες οἱ ἐκεῖσε (στράτευμα δὲ ἦν ἰα-
κόν) καὶ οἱ πρὸς βασιλέως κεκαωμένοι ἄνδρες εὐγυνεῖς, ὁ Στρα-
τηγόπουλος Ἀλέξιος, οὗ τὸν υἱὸν τετύφλωκεν, ὁ Τορνίκης Κων-
σταντίνος, ὃν εἶχε δέσμιον, ὁ Φιλῆς Θεόδωρος, ὃν τετύφλωκεν, ὁ
Ζαγαρομίτης Γεώργιος, ὃν ἐκράτει, οἱ τέσσαρες υἱοὶ τοῦ πρωτο-
βεστιαρίου τοῦ Ραοῦλ καὶ αὐτοὶ καθειργμένοι, Νικηφόρος ὁ Ἀνά-
της, οὗ τὴν γλῶσσαν ἐξέτεμεν, αὐτοβοεῖ πρὸς τὴν Σωσάνδρων μο-
νην κατὰ τοῦ ἐπιτρόπου πρωτοβεστιαρίου καὶ τῶν αὐταδέλφων αὐ-
τοῦ ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος ξίφους ἔργον τούτους ἐποίησαν. καὶ
τὸν βασιλέα ἔσκωπτον ὅτι ἀνδραρίῳ οὐτιδανῶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν
ἐνεπίστευσεν.

drorum monasterium delatum, ubi imperator et pater illius antea, humatum
est. fato functus imperator Theodorus tres reliquerat filios, masculum unum
nomine Ioannem, feminas duas Theodoram et Eudociam. namque alias duas,
antequam ipse mortem obiret, viris nuptum dederat, primam, cui et Irene
nomen erat, Constantino Toechi filio, ut diximus, alteram Mariam nuncu-
patam defectoris Michaelis filio Nicephoro; quae tempore defectionis soceri
de medio excessit, ut quidam asserebant, a marito Nicephoro multis verbe-
ribus coercita, ut vero alii, naturali morbo extincta.

75. Theodori imperatoris filius Ioannes in obitu imperatoris patris puer
impubes erat et adhuc tenellus, octo annos neque eos integros natus. ideo-
que pater illius ac imperator testamentum fecerat, ut quidem videbatur, pro

ἐπὶ τῷ παιδί, τῇ δ' ἀληθείᾳ ἐπὶ τῷ πρωτοβεστιαρίῳ τῷ Μουζάλωνι Γεωργίῳ· τοῦτον γὰρ ἡ διαθήκη ἐποίει τῶν Ῥωμαϊκῶν ἀπάντων πραγμάτων κέρσιον, ὥστε τὸ κράτος ἔχειν ἀπόσπης τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς, μέχρις ἂν ὁ τοῦ βασιλέως υἱὸς εἰς τελείαν 5 τὴν ἡλικίαν ἀφίκοιτο. καὶ προύβησαν ἐπὶ τούτοις προστάξει τοῦ βασιλέως καὶ ὄρκοι παρὰ τῶν ἐπιτελούντων τῷ τότε. ἀλλ' οὐπω τριταῖος ἦν ἐν τάφῳ κείμενος ὁ τοῦ βασιλέως νεκρός, καὶ ὡς ἀπὸ κοινοῦ συνθήματος συνδραμόντες πάντες οἱ ἐφηρεθέντες ἐκείσε D Ῥωμαῖοι — στρατεύματα δὲ ἦν ἱκανὸν ὀνήγημένον ἐκείσε, οὐ μὴν 10 ἀλλὰ καὶ οἱ πρὸς τοῦ βασιλέως κεκαχωμένοι ἄνδρες ἐγγενεῖς καὶ τῆς πρώτης τεγγάνοντες τάξεως, ὧν εἷς μὲν ἐπῆρχεν ὁ Στρατηγόπουλος Ἀλέξιος, οὗ τὸν υἱὸν Κωνσταντῖνον τετύφλωκεν, αὐτὸν δὲ καθεῖξεν, ὁ Τόρνικης τε Κωνσταντῖνος, ὃν μέγαν πριμικῆριον ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης εἶχεν καὶ πρὸς τοῦ βασιλέως υἱοῦ 15 καθωσίωτο, ὁ Φιλῆς Θεόδωρος τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ αὐτὸς ἐξορωρημένος, καὶ ὁ Ζαγαρομμάτης Γεώργιος, ὃν πρωτοβεστιαρίτην μὲν ὁ βασιλεὺς ἀνόμασεν Ἰωάννης, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ παρακοιμώμενον πρῶτον τιμήσας μετὰ βραχὺ καθωσίωσε, Νικηφόρος τε ὁ Ἀλυάττης, ὃν πρὸ βραχέος ἐπὶ τοῦ κανικλείου τιμητικῶς 20 ὕστερον τὴν γλῶττιαν ἐπ' οὐδεμιᾷ αἰτία ὁ βασιλεὺς ἐκτεμὼν καθ- P 86 ωσίωσεν, ἄλλοι τε πολλοὶ τῶν χρησίμων καὶ ὀνομαστῶν ἀνδρῶν, οἱ τοῖς στρατιώταις ξυγιόντες καὶ ἅμα συνδραμόντες καὶ ἐπὶ τῇ τῶν Σωσάνδρων συναγιόντες μοιῇ κατὰ τοῦ πρωτοβεστιαρίου καὶ ἐπιτρόπου καὶ τῶν ἀνταδέλφων αὐτοῦ αὐτοβοεὶ ἐφόρησαν·

filio, re autem vera pro Georgio Muzalone protovestiariorum. hunc enim testamento Romanarum rerum omnium moderatorem ac dominum instituerat, ita ut penes eum Romani imperii totius esset summa, quoadusque imperatoris filius ad perfectam aetatem pervenisset. mandata imperatoris eorum qui tunc aderant iureiurando confirmata sunt. sed nondum tertius dies, postquam imperatoris cadaver tumulo conditum est, decurrerat, et tanquam ex composito quicumque illic comperiebantur Romani, cum ibidem non exigua militum manus commeasset, concurrentes, necnon qui ab imperatore noxa atque incommodis attriti fuerunt nobiles et primae conditionis homines, inter eos et Strategopulus Alexius, cuius filium Constantinum oculis spoliaverat, ipsum carceri constrinxerat; Constantinus Tornices magnus ab imperatore Ioanne primicerius constitutus, sed ab eius filio privatus; Theodorus Philes obcaecatus et ipse; et Zagarommata Georgius, quem imperator Ioannes protovestiarium crearat, filius vero illius paracoemomenon elegerat, sed quem non diu post dignitate illa exuerat; Nicephorus Alyattes paulo ante praefectus canicleii factus, postmodum nullam ob causam ab imperatore lingua imminutus, officio etiam absolutus; et plerique alii viri opportuni ac celebres cum militibus confusi festinanter ad Sosandrorum monasterium, ubi protovestiariorum sede locata iusta demortui imperatoris faciebat, properant,

- ἐκεῖσε γὰρ εἶχε τὴν σκηνὴν ὁ πρωτοβεστιiάριος· καὶ τὴν ὄσιαν τοῦ τεθνηκότος βασιλέως ἐπλήρου. γνοὺς οὖν ὁ πρωτοβεστιiάριος τὴν ἔφοδον τοῦ λαοῦ ὥρμησε τοῦ ναοῦ ἔξιέναι· ἔδον γὰρ ἦν τῆς
- B** θείας μυσταγωγίας τελουμένης ἐπακροώμενος. ἀλλὰ τινες τῶν τῆς βουλῆς ἐκείνης συμπαρόντες αὐτῷ, δεισάντες μὴ ἔξιόν και 5 ἐποχηθεῖς ἐντρέψῃ καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐφελκύσῃται τὸν λαὸν κἀν-τεῦθεν καὶ αὐτοὶ φωραθεῖεν, πρὸς ὀρκωμοσίας ἐτέρας ἐχώρουν. ἤδη γὰρ τοῦ βασιλέως πρὸς τὰς ἐσχάτας ὄντος ἀναπνοῦς Θεοδώρου, καὶ τῆς διαθήκης εἰς ἐπήκοον πάντων ἀναγνωσθείσης αὐτοῦ, δυνύουσιν ἅπαντες τὰ διατεταγμένα τῷ βασιλεῖ φυλάξαι ἀπαρ- 10 ποίητα. εἶτα καὶ μετὰ τὸ ἀποβιῶναι πάλιν δυνύουσιν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς. τρίτον οὖν ἤδη διὰ τὰ προειρημένα ὄρκοις καὶ συνθή-
C καις ἐμπεδωθέντες πείθουσι τὸν πρωτοβεστιiάριον συνίστασθαι τοῦ ναοῦ, οὖν ἡμῖ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἀνδρονίκῳ, τὴν τοῦ με-γάλου δομestίκου ἀξίαν τετιμημένῳ, καὶ τῷ πρώτῳ αὐτοῦ ἀδελ- 15 φῷ, ὃς καὶ πρωτοκννηγὸς τετίμητο. ὡς δὲ τὸ πλῆθος εἶδον γυμνοῖς τοῖς ἔξίφεσι κατ' αὐτῶν χωροῦντας, ἐντὸς εἰσήεσαν τοῦ ἱεροῦ βήματος, καὶ τὴν παναγῇ περιτυζόμενοι τράπεζαν ἐκεῖσε ἔξίφους ἔργον γεγένηται, μηδὲ μετὰ τὸν φόνον οἶκτον λαβόντων τῶν φο-νευτῶν· τοιοῦτον γὰρ τὸν θυμὸν ὁ λαὸς ἅπας ἐνεδέξατο κατ' 20 αὐτῶν, ὥστε καὶ μεληδὸν διατεμόντες αὐτόν, μᾶλλον δὲ κατὰ
D ἄρθρου, ἣ καὶ σμικρὰ τῶν σαρκῶν διελόντες τεμάχια ἕκαστος τὸ οἰκίον τμημῖ κρατῶν τῆς ἐπιθυμίας ἐνεφορήθησαν. καὶ ταῦτα μὲν τοιοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον.

et adversum protovestiarium ac tutorem illiusque fratres non sine clamore irrumpunt, quare protovestiarium cognita multitudinis irruptione templo, in quo divinac mystagogiae sacrum audiebat, egredi conatur. sed quidam consilii ac facinoris fautores, qui cum eo erant, timentes ne suo exitu equo insidens multitudinis animos illectos sibi consociaret, indeque ipsorum perfidia propalaretur, ad novum iusiurandum adiguntur. nam cum Theodorus imperator extremum spiritum ageret et illius testamentum omnibus audientibus percurreretur, universi sese iusiurando ad omnia imperatoris mandata sine illa immutatione conservanda constrinxerant. praeterea postquam animam efflavit, pro iisdem sacramentum iterarunt. tertium propter iam dicta novo iureiurando et pactiōibus adstricti protovestiario suadent, ut una cum fratre suo Andronico, magni domestici munere insignito, et maiore alio fratre, qui protocynegus erat, mordicus templo adhaeresceret. sed multitudinem strictis ensibus adversum se irruentem intuiti sese in sacrarium conferunt, et immaculatam amplexati mensam obruncantur, cum neque post necem parricidarum animos ad misericordiam allexissent. tantoque populus furore insanit, ut eo membratim diviso sive potius in articulos aut minutissimas carnis particulas discerpto, quicumque proprium frustum manu tenens pro libidine exsaturati sint, et haec quidem sic evenere.

76. Οἱ δὲ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πλήθους οἱ τε τῶν ἐν τέλει καὶ οἱ τῶν στρατιωτικῶν ταγμάτων σὺν τοῖς καὶ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου (συμπλοῆν γὰρ αὐτοῖς καὶ ὁ πατριάρχης καὶ τῶν ἐπιφανεστέρων ἀρχιερέων τινές) σκήψιν ἐπεποίητο περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, 5 τίς ἂν εἴη ἄξιος τὴν τούτων οἰκονομίαν λαβεῖν καὶ κρειττόνως τῶν ἄλλων διευθετήσασθαι. οὐ γὰρ προσήκον ἔκριναν τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν τοσαύτην οὔσαν ὑπὸ βρεφυλλίου ὑπωριζομένου ἢ καὶ ἀστραγαλλίζοντος διευθύνεσθαι, ἀλλ' ἔκριναν χρεῶν εἶναι τὸν δυνάμενον τὴν τῶν Ῥωμαίων σῶζειν ὀλκάδα ἐπὶ τῶν οὐάκων καθή- 10 σθαι βασιλείων, πολλῶν μὲν ἐναντίων πνευμάτων καταπνεόντων P 87 αὐτῇ, ἀλλεπαλλήλων δὲ κυμάτων καταβομβούντων καὶ τυραττόντων, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἐπὶ μεγάλου τυγχάνουσαν κλύδιονος, καὶ κυβερνήτου δεδεμημένην γενναίον πρὸς τὸ ὑπερίνω γενέσθαι τῶν ἐπελθόντων ταύτῃ δεινῶν. αὐτίκα γὰρ τὰ μὲν δημοροῦντα 15 τοῖς Πέρσαις ταῖς ἐφόδοις ἐθορυβοῦντο ὑπὸ τῶν ἐπερχομένων κατὰ Περσῶν Ταχαρίων· οὐπω γὰρ εἰς τελείαν εἰρήνην ἀπεκατέστησαν, οὐδὲ εἰς ξυμβιβάσεις καὶ συμφωνίας βεβαίως ξινήσεν. καὶ τὰ ἐν δυσμῇ μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ Ναξιῶ, ὃν καὶ Βαρδάριον ὁ πολλὸς καλεῖ λαός, ὁ ἀποστάτης Μιχαὴλ ὑψ' ἐαυτὸν B 20 ἐποίησατο, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πολυχυία τε καὶ φρούρια πυρεστή-

1 D: Καὶ οὕτω συνελθόντες ἅμα τῷ ἱεροῦ καταλόγῳ καὶ τῷ πατριάρχει σκέψιν ἔθεντο τὸ τίς ἂν εἴη ἄξιος περὶ τὴν κοινῶν πραγμάτων διοίκησιν. ἠρωτοῦντο γοῦν οἱ Ῥωμαῖοι, εἴτα Λατίνοι, εἴτα Σκύθαι, καὶ πάντες τὸν Κομνηνὸν Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον ἐπέλεγον καὶ τοῦ παιδὸς ἐπίτροπον εἶναι καὶ τῶν κοινῶν διοικητὴν. καὶ ὡς ἐν ὀλίγῳ ταινία δεσποτικῇ αὐτὸν ἀναδοῦσι, καὶ μετὰ μικρὸν εἰς βασίλειον ἀνήχθῃ περιωπήν. 10 βασιλείων] τῶν βασιλείων?

76. Verum ex Romano populo tum in dignitate constituti tum militarium cohortium ductores, et cum eis sacri senatus principes, quibuscum una et patriarcha et celebriorum archiepiscoporum plerique, de rebus publicis consularunt, quisnam earum administrationem in se suscipere dignus atque idoneus haberetur et aliis melius imperio consulere posset, haud enim conveniens esse existimarunt, Romanum imperium, maiestate ac dignitate tantum, a puerulo, qui vel fructibus alicui poterat vel talis adhuc luderet, gubernari: sed necessarium esse iudicarunt eum clavum tanti imperii tenere et gubernacula rei publicae tractare, qui tutam a naufragio navim adversariorum ventorum vi impetitam, variorum fluctuum strepitu turbatam ac fere obrutam, et ut verbo expediam, iugenti tempestate periclitantem, ideoque gubernatore generoso atque accommodo ad eam ab imminentibus opprimentibusque miseriis conservandam indigentem, conservare posset. statim enim Persarum confinia ab irruptione adversus Persas concurrentium Tachariorum, cum non adhuc stabili amicitia firmarentur neque ad certam pactionem ac concordiam convenissent, notabilis turbabantur; et in Occidente ad Naxium flumen, quem plebs Bardarium vocat, defector Michael omnia occupaverat, et in ea regione oppidula et castra sibi addixerat adeo, ut ea

- σατο, καὶ ἀφόβως τούτων ἤρχε καὶ ἀκινδύνως ἐδέσποζεν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἑτέρα τις προσδοκία τοὺς πολλούς, μᾶλλον δὲ τοὺς ἐχέφρονας ἔθραττε, τὰς ἐπιγαμβρίας φημί τοῦ ἀποστάτου Μιχαήλ· τὸν τε γὰρ ῥῆγυ Σικελίας Μαφρέ, καθὼς προειρήκαμεν, τῇ ἑαυτοῦ θυγατρὶ Ἐλένη συνῆξεν, καὶ κῆδος δὲ ἄλλο ἐπὶ τῇ 5 θυγατρὶ αὐτοῦ Ἄννη μετὰ τοῦ τῆς Ἀγαίας πρίγκιπος ἐπεποιήτο. ἦν δὲ καὶ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει τὸ τῶν Λατίνων γένος, ἐχθρὸν
- C** καὶ αὐτὸ τυγχάνον Ῥωμαίοις, ἐν οἷς καὶ βασιλεύων ὁ Βαλδουῖνος ἐτύγχανεν. οὕτω μὲν οὖν τῶν πραγμάτων δυσχερῶς εἶχεν ἢ τῶν Ῥωμαίων ἀρχή, ἐζήτουν δὲ ἄρα οἱ προύχοντες τὸν καλῶς αὐτῶν 10 προστησόμενον. ξυμπάντων δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ πρὸς τὸν Κομνητὸν Μιχαὴλ ἀφείρων, οὗ πολλάκις ὁ λόγος ἀπεινημένονυσεν. ἐπειδὴ δὲ ἔδει καὶ ἐρωτήσεις γενέσθαι πρὸς τὸν λαόν, ἵνα σχοίεν σφῶν αὐτῶν ἀπόπειραν τῆς βουλήσεως καὶ γνοῖεν ἐκάστου πρὸς ὃν ἔχει οὗτος ῥοπήν, αἱ πεύσεις κατὰ γένη καὶ κατὰ τάξεις ἐγένοντο. 15
- D** καὶ πρῶτον μὲν ἤρωτοῦντο οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἀπαξάπαντες ἁμοθυμαδὸν ὡς ἕξ ἑνὸς στόματος τὸν Κομνητὸν Μιχαὴλ ἐθέλειν εἶναι ἔλεγον τῶν Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων κηδεμόνα καὶ φροντιστὴν καὶ ὡς οἰκεῖον δεσπότην ἔχειν αὐτόν. καὶ τὸ Λατινικὸν δὲ γῆλον ἐρωτηθὲν οὐ πολλῆς ἐδεήθη τῆς ἀποκρίσεως, ἀλλ' ἐθῆς τὸν Κομνη- 20 τὸν Παλαιολόγον τὸν Μιχαὴλ ἐζήτουν καὶ οὗτοι ἀρχηγὸν ἀπάντων τελεῖν. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ Σκυθικὸν ἤροντο γένος, οὐ βυρβαρικῶς ἀπεκρίνοντο ἀλλὰ καὶ λίαν Ἑλληνικῶς τε καὶ συνειτῶς, καὶ οὐ κρείττονα ἄλλον εἰδέναι δυσχερῶζοντο εἰς τὸ ἄρχειν ἀπάντων τοῦ

sine ullo metu teneret et discrimine potiretur. praeterea et alia suspicio plurimos, sed prudentes potissimum, angebat, defectoris Michaelis inquam generi. namque Manfredo Siciliae regi, ut praenarravimus, filiam Helenam matrimonio coniunxerat, et aliam affinitatem ex filia sua Anna cum Achaiae principe contraxerat, quin etiam Cpoli Latina gens Romanis adeo inimica, quam Balduinus sustinebat, insederat. hac ratione Romanorum imperium graviter aegrum vehementerque undique laborans qui probe regeret, proceres investigare. omnium nihilominus oculi in Michaellem Comnenum, cuius saepe meminimus, ferri. verum cum de hoc populus etiam expostulandus esset, ut cuiusnam ille sententiae esset ipsi experirentur, et in quem magis animis propenderet cognoscerent, interrogationes secundum genera et ordines institutae sunt. et primum quidem Romani sciscitantur. illi universi confertim, unoque ore, non alium praeter Michaellem Comnenum Romanarum rerum tutorem ac curatorem, et eum veluti dominum proprium agnoscere se velle fatebantur. cum ex Latina natione quaereretur, non multa expectatione opus fuit, tanquam quae subito Michaellem Palaeologum omnium summum principem postulavit. cum Scytharum quoque genus percontarentur, non barbare sed Graece admodum prudenterque respondit, et Michaelle Comneno praestantio, cui summa imperii dedi deberet, se te-

Κομνηνοῦ Μιχαήλ. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ ἱερὸς κατάλογος, ἐπεὶ τὸν Κομνηρὸν ἑώρα Μιχαήλ πρὸς τὸ ἀντιλαβέσθαι τῶν Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων οὐ μικρῶς δυσχεραίνοντα, ἀλλ' οἷον κατοικουῖντα καὶ ἀναβαλλόμενον τὴν ἐγχείρησιν καὶ τάχα καὶ ὡς αἰτίαν τιθέντα τὸν 5 πρὸ βραχέος προβάντα ὄρκον ἐπὶ τῷ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου παιδί, οὐ μόνον ἀγράφως αὐτῷ συνεχώρουν τῆς πράξεως, ἀλλὰ P 88 καὶ ἔγγραφον ἐξέθεντο τόμον, ἐν ᾧ σὺν τῷ πατριάρχῃ οἱ ἀρχιερεῖς πάντες ὑπογεγράφασι, διπλαμβάνοντα ὡς οὐ μόνον ἐν τῷ ἀδεκῆστῳ βήματι τοῦ Χριστοῦ οὐχ ὑφέξει λόγους τοῦ πράγματος, 10 ἀλλὰ καὶ στέφανοι θειώτεροι τούτῳ πλακῆσονται ἕνεκα τοῦ εἰς σωτηρίαν ἐληλυθέναι τοῦτον τοῦ χριστιανώμου λαοῦ. οὕτω μὲν τὸν τοῦ Κομνηνοῦ Μιχαήλ λογισμὸν ἀποτινάξαι τὴν δειλίαν φρονίμως, καὶ ὡς δέον ἦν, ἀπειργάσαντο, (77) καὶ οὕτω μὲν καὶ ὁ Κομνηρὸς Μιχαήλ τὸν ἀγῶνα τῆς βασιλείου ἀλλῆς ὑπειέδου. καὶ 15 πρῶτα μὲν ἐν τῷ δεσποτικῷ τούτου ἀνήγαγον ἀξιωματί, καὶ ται- B νίαν δεσποτικὴν τῇ τούτου περιτιθέουσι κεφαλῇ. μικρὸν τι πάνυ χρονικὸν παρήλαθε διάστημα, καὶ ἐκὼν ἁκῶν εἰς τὴν βασιλείου

13 D: Ἐπεὶ δ' ἀπὸ τῶν μεγιστάνων ὁ Καρρανίτης ἦν, ὃς καὶ φόρον κατεψηφίσατο τῶν Μουζαλώνων, τούτου ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ, ἵνα μὴ τι νεωτερίση, ἐν εἰρητῇ ἔθετο. ὁ δὲ ἀποδράς περὶ τὰ τῶν Περσῶν ᾤχετο, κατασχεθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Τουρκομάνων πεφόνευσται. ἐναπολείπειτο δὲ ἀπὸ τῶν περιορῶντων ὁ ἄγγελος Ἰωάννης ὁ πρωτοστράτωρ, ὃς κατὰ τὴν δυσμὴν ἦν. τούτου πέμπας ὁ βασιλεὺς ἤθελεν ἀγαγεῖν, καθ' ὃδόν δὲ βέλει τραθεὶς ἐτεθνήκει. ὁ γὰρ βασιλεὺς τὸν ἀυτάδελφον αὐτοῦ μέγαν χειροτονήσας δομέστικον, καὶ τὰ στρατεύματα παραδόνς αὐτῷ, εἰς δύσιν ἐπέπομφε κατὰ τοῦ ἀποστάτου Μιχαήλ. ὡς δ' ἀνηγορεύθη, σεβαστοκράτορα εἶναι τούτου πέπομφεν. συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ Στρατηγόπουλος Ἀλέξιος καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Ραοῦλ Ἰωάννης. τετίμηκε δὲ καὶ τὸν Στρατηγόπουλον μέγαν δομέστικον, καὶ τὸν ἐξ ἑτέρας μητρὸς ἀυτάδελφον αὐτοῦ Κωνσταντῖνον Καίσαρα τετίμηκε καὶ εἰς τὰ τῆς Παφλαγονίας ἔστειλε μέρη.

nere neminem contendebant. quin immo sacer senatus Michaellem Comnenum multo nisi rerum Romanarum administrationem detractantem, procrastinantem atque deludere provinciam conantem, et forte etiam non multum ante tempus de Theodori imperatoris filio sacramentum causantem, patriarcha et caeteri omnes praesules non tantum voce, sed scripto etiam tomo, in quo ea continebantur, tantum abesse ut pro tali conatu apud iustum iudicem Christum rationem redderet, ut coronis diviniorebus potius coronandus esset, quod in salutem Christiani populi accessisset, suadebant, atque facultatem similia in se recipiendi concedebant. sicque ut Comnenus Michael metum animo pelleret, prudenter sane, et uti necesse erat, effecerunt. (77) Ita Michael Comnenus imperatorii dominatus certamen adiit. et primum quidem eum despotica dignitate exornant: mox taenia etiam despotica caput coronant. nec multum temporis processit, et ipse volens nolens,

ἀνίχθη περιωπήν, πολλὰ πρὸς τῶν προυχόντων ἐκβιωθεῖς, καὶ οἷς τὰ κοινὰ τῶν πραγμάτων ἔμελε· καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς βασιλευσῆς ἀσπίδος οἱ τῶν ἐν τέλει καὶ οἱ ἄλλοι τῶν στρατευμάτων κρείττους ὄντες καθίσταντες βασιλικῶς ἐπευφήμησαν. ἐπεὶ δὲ ἴδει καὶ βασιλικῶ διαδήματι τοῦτον στεφθῆναι, ἐπὶ τὴν προκαθημένην πόλιν τῶν Βιθυνῶν ἀφίκετο Νίκαιαν, ἔνθα παρὰ τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου τὸ βασιλικὸν ζταινιώθη διάδημα. ἐπεὶ δὲ ἀπὸ τῶν τοῦ βασιλέως Θεοδώρου ἐκκρίτων δοκούντων εἶναι καὶ μεγιστάνων ὁ Καρνανίτης, ὃν καὶ πρωτοβεστιαρίτην ἐκείνος προέβαλεν, ἐσώζετο, ὅς καὶ τῶν προειρημένων τοῦ τε πρωτοβεστιαρίου καὶ τῶν αὐταδέλφων αὐτοῦ φόνον εἰργάσατο (ἐκείνος καὶ γὰρ τῷ τότε τὴν Ῥωμαϊκὴν στρατιὰν ἐπεκράτει), τοῦτον ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ, ἵνα μὴ τι νεωτερίσῃ, ἐν εἰρηκτῇ ἔθετο. ὁ δὲ ἀποδρὰς ἐπὶ τὰ τῶν Περσῶν ὄχρετο, ὑπὸ τινων δὲ Τουρκομάνων κατασχεθεὶς ἐσκόλευται μὲν τὰ αὐτοῦ καὶ αὐτὸς δὲ πεφόνευται. ἐναπολέλειπται δὲ ἀπὸ τῶν μεγάλων καὶ περιωνύμων ὁ Ἄγγελος Ἰωάννης, ὃς καὶ πρωτοστράτηγος ἦν καὶ κατὰ τὴν δυσμὴν διῆγεν, ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν οὐ σμικρὰν τινα μοῖραν τῆς στρατιᾶς. τοῦτον μετὰ τὸν πρωτοβεστιαρίον ὁ βασιλεὺς ἐφίλει Θεόδωρος, καὶ ταῖς τιμαῖς καὶ πᾶσιν ἄλλοις ἀπλῶς τὰ δευτερεῖα ἔφερεν· εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλέ τινας τῶν αὐτοῦ εἰς αὐτὸν ἀγαγεῖν, καθ' ὃδὸν δὲ δειλίως οὗτος βέλει τρωθεὶς ἐτεθνήκει. οὗτοι μὲν οὖν ἦσαν οἱ πρόκριτοι τῶν ἐκείνου καὶ οἱ πρότιστοι τῶν ἐν ἀξιώμασιν, οἱ δ' ἄλλοι ἀνθρώπια

13 περὶ vulgo.

vi ab eminentioribus, et quibus res publicae curae erant, adactus ad imperatorium culmen ascendit. etenim imperatorio scuto, qui in dignitate, et alii cohortium celebriores, collocatum acclamationibus prosequuntur, et imperatorio diademate coronandus ad reginam Bithynarum urbium Nicaeam proficiscitur, in qua a patriarcha Arsenio corona imperii decoratur. quando vero ex iis qui apud Theodorum imperatorem selectiores esse ac praecipui videbantur, Caryanites protovestiarii dignitate ab eo decoratus reliquus erat, qui iam dictorum protovestiarii et fratrum illius necem patrauerat et tunc temporis Romanam militiam gubernabat, ne quid novi attentaret, in carcerem a Michaele imperatore intruditur. ille fuga sese surripiens ad Persas commeat, sed a quibusdam Turcomanis interceptus rebus spoliatur et ipse de medio tollitur. e principibus etiam et magni nominis viris Ioannes Angelus, munere protostrator, in Occidente aetatem agebat, non exiguae militiae partis praefectus. hunc post protovestiarium imperator diligebat Theodorus, illique in honoribus aliisque omnibus plane secundas tribuebat. eum ut ad se duceret, quosdam e familiaribus imperator miserat: sed inter eundem metu obrutus expiravit. hi itaque inter eos qui in dignitatibus erant et praecipui apud eum habebantur, primas sine controversia ferebant. caeteri

ὑπὸ ἄλλοις λόγοις ἄξια· διὰ ταῦτα καὶ ὡς καταπεφρονη-
 μένοι πυρέθησαν. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Μιχαὴλ πρὸ τοῦ βασι-
 λικῶς στεφθῆναι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην τὸν Κομνηνόν,
 μέγαν χειροτονήσας δομέστικον καὶ τὰ Ῥωμιαῖα τούτῳ πυραδοῦς
 5 στρατεύματα, εἰς τὰ δυτικὰ μέρη κατὰ τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ P 89
 ἐκπέπομφε. συνέξαπέστειλε δὲ αὐτῷ καὶ τὸν Στρατηγόπουλον
 Ἀλέξιον καὶ τὸν Ῥαοῦλ Ἰωάννην τὸν τοῦ πρωτοβεστιάριου Ῥαοῦλ
 πρῶτον υἱόν, σὺν τοῖς δὲ καὶ ἄλλοις στρατηγεῖν εἰδύτας καὶ μά-
 χαις ὡς δέον συμπλέεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἀνγγορέθη καὶ βασιλεὺς ὁ
 10 βασιλεὺς Μιχαὴλ, τὸν μὲν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Κομνηνόν Ἰω-
 ἄνην σεβαστοκράτορα τετίμηκεν, ἔξαποστείλας αὐτῷ ἐν τῇ δυσμῇ
 ὄντι τὰ τοῦ ἀξιώματος σύσσημα, τὸν δὲ Στρατηγόπουλον Ἀλέξιον
 μέγαν ἐτετιμήκει δομέστικον, τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ Κωνσταν-
 τῖνον ἐξ ἑτέρας ὄντι τούτῳ μητρὸς τῷ τοῦ Καίσαρος τετίμηκεν
 15 ἀξιώματι καὶ εἰς τὰ τῆς Παφλαγονίας ἔστειλε μέρη, τὰς ἐκεῖσε B
 πόλεις καὶ τὸν στρατὸν ἐπισκεψόμενον καὶ τὰ φρούρια.

78. Ἐπεὶ οὖν ἐγκρατῆς τῶν βασιλικῶν σκήπτρων ὁ Κο-
 μνηνὸς γεγένηται Μιχαὴλ, πάντας μὲν τοὺς ἐξ ὑπομοσῆ τινος
 αἰτίας κατασχέτους ὄντας ὑπὸ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου ἢ καὶ ἄλ-

17 D: Καὶ ἦν χαρὰ ὡς ἐκ σκοτομήνης εἰς φέγγος ἢ ἐκ κλύδανος εἰς
 γαλήνην ἢ ἐκ χειμῶνος εἰς ἔαρος ἢ ἐκ λαίλαπος εἰς νημεῖαν ἢ ἐξ
 ἀθυσίας εἰς ἠδονήν. οἱ δ' ἐν πόλει Λατίνοι καὶ ὁ ἐν αὐτῇ βασι-
 λεύων πρεσβείαν ἔστειλαν πρὸς τὸν βασιλέα ἀπὸ Θεσσαλονίκης
 ποιούντες ζήτησιν, ἵνα δοίη ταῦτ' αὐτοῖς καὶ πάσαν τὴν ἄλλην
 χάραν ἕως τῆς Κωνσταντίνου. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀστειότερον πρὸς
 σφᾶς ἀπελογήσατο, ὡς ἐν Θεσσαλονίκῃ ὁ ἐμὸς πατὴρ ἡγεμονεύων
 ἐτεθνήκει· ὡς οὖν πατρίδος θάλω ἄρχειν αὐτῆς. ταῦτ' ἀκηκούτες
 οἱ πρέσβεις ὑποκνησιώσαν ἔσχον τὴν ἀκοήν, καὶ παραχώρησον
 ἡμῖν ἐκ τῶν Σερρών" αὐτῷ ἔφασαν. καὶ ὃς "ἐκεῖ πρῶτον ἡγεμο-
 νεύειν ἠρξάμην, καὶ οὐ χρεῶν ταύτην καταλιπεῖν με." οἱ δὲ "καὶ
 δὸς ἡμῖν ἐκ τοῦ Βολερού τὰ μέχρις ἡμῶν." καὶ ὃς "πολλάκις"

leves homunculi, nulla consideratione digni, ideoque tanquam nullius sortis
 homines negleximus. igitur imperator Michael antequam regio more coro-
 naretur, fratrem germanum suum Ioannem Comnenum magnum domesticum
 constitutum Romanis illi concreditus agminibus in occidentas partes adversus
 Michaellem defectorem dimittit, et illi Alexium Strategopulum, Ioannem
 Raulum, primum protovestiarium Raulis filium, aliosque militiam doctos et
 eum adversario congregari, uti par est, gnaros socios adiungit. Michael ipse
 imperator acclamatus fratrem suum germanum Ioannem Comnenum sebasto-
 cratorem fecit, et ad eum in occidentis morantem dignitatis insignia transmisit.
 Strategopulum Alexium magnum domesticum creavit, et alterum fratrem
 Constantinum, ex alia ortum matre, Caesaris munere decoratum in Paphla-
 goniam amandavit, ut urbes in ea exercitum oppidaque inviseret.

78. Sed cum regendi potestatem sibi asseruisset, omnes ex quacunque
 causa ab imperatore Theodoro custodiae mancipatos aut quomodolibet ne-

λως παρεωραμένους ἀνεροῦσατό τε καὶ ἀνεκαλέσατο, καὶ δωρη-
 μασιν ἀφορτέροις τούτους ἐδεξιώσατο. ἀλλὰ καὶ ἀπαξιαπλῶς πρὸς
 πάντας φιλοτιμότερον ἐχρήσατο τῇ ἀρχῇ, ἀφειδῶς ἐπιχείων τού-
 τοις τὰ χρήματα. καὶ ἦν ἰδεῖν τὸ τῶν Ῥωμαίων πλήθος, κἂν
 οἰοῦντή τις ἔτυχε τάγματος κἂν οἰοσθῆ τις τύχης καὶ ἐπιτηδεύ- 5
C μαιτος οἰοῦντή τις, πολλῆς τῆς ἡδονῆς ἐμφορούμενον καὶ ἐπι-
 χαῖρον τοῖς πράγμασι. ὥσπερ γὰρ τις ἐκ σκοτομήνης βαθείας
 εἰς καθαρώτατον ἡλίον φέγγος ἐπέλθῃ ἢ καὶ ἀπὸ κλύδιον εἰς
 γαλήνην ἢ ἐκ χειμῶνος εἰς ἕα ἢ εἰς νημεῖαν ἐκ λαίλαπος, καὶ
 τῆς πολλῆς ἀνίας μεταμειφθεῖ εἰς ἡδονήν, οὕτως ἅπαντες ἐπε- 10
 γάννυτο καὶ ἐσκίρτων ὑφ' ἡδονῆς, τῆς προτέρας ἐπιλελησμένοι
 ἀλγεινότερας καὶ πικρῶς διαγωγῆς. οἱ μὲν οὖν ἐν τῇ Κωνσταντι-
 νουπόλει Λατίνοι καὶ ὁ ἐν αὐτοῖς τάχα βασιλεύων Βαλδουῖνος
 πρεσβείαν ἔστειλαν πρὸς τὸν βασιλέα, ὑπέρογκά τινα ζητοῦντες
D καὶ ἀτόπων ὄντα ἑγγύς· καταφρονητικῶς γὰρ διατεθέντες πρὸς 15
 τὸν βασιλέα ὡς νῦν τῆς ἀρχῆς ἀψάμενον βαρείας τὰς ζητήσεις
 ἐποίουν. καὶ πρῶτον μὲν ἤρξαντο ἀπὸ τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης
 ποιῆσθαι τὴν ζήτησιν, ἵνα παρούσῃ ταύτην τούτοις ὁ βασιλεὺς
 καὶ πῦσαν τὴν ἄλλην χώραν ἄχρι καὶ τῆς Κωνσταντίνου αὐτῆς.
 ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν τοιούτων ἀκροασάμενος ἀστειότερον πρὸς σφῶν 20
 αὐτοὺς τὸν ἀπόλογον ἐποίησατο, ὡς ἡ πόλις αὕτη πατρίς μου οἶον

φησὶν " ἐκεῖσε ἐθήρηνσα, καὶ οὐ μοι κέκριται ἄξιον ἀφεῖναι τοῦτον
 τὸν χώρον." " τί οὖν ἡμῖν δίδως;" οἱ πρέσβεις ἀντέφησαν. " ἐγὼ
 μὲν" ἔφη " οὐδέν. ἀλλ' εἴπερ τὴν ἐξ ἐμοῦ λαβεῖν θέλετε εἰρήνην,
 ἐθέλω τοὺς ἐν Κωνσταντίνου Λατίνοὺς πρὸς τὴν Ῥωμαίων τελείν
 ἀρχὴν μερίδα μὲν ἐκ τοῦ κομενηνίου ἡμίσειαν, καὶ τοῦ χρυσοψητείου
 ὡσαύτως. εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἔστω μάχη." 7 γὰρ] γὰρ εἴ?

glectos liberavit et revocavit et munificentioribus donis cohonestavit, et ut
 rem in pauca conferam, erga omnes dominatione splendidus usus est, et
 large effuseque pecunias distribuit. tum Romanorum multitudinem, cuius-
 cunque illa ordinis, cuiuscunque generis aut instituti fuisset, multa exultare
 laetitia et rebus secundis gaudere, intueri omnes poterant. quemadmodum
 enim, dum quis et densissimis tenebris in purissimum solis iubar emergens,
 aut e tempestate in tranquilla aut ex hieme in vernali aut ex procella in
 quieta accesserit, aut etiam ingentem moerorem in gaudium transmutavit,
 laetitia differtur, ita omnes voluptate quadam perfundi et gaudium cumulari
 atque exillire, miserrima deterrimaque prioris vitae ratione et pectore oculis-
 que amota. Latini, qui Cpoli erant, et Balduinus illorum moderator ad im-
 peratorem legatos praetumida quaedam et pene absurda quaeritantes mise-
 runt. contemptius namque erga imperatorem, tanquam qui tum primum im-
 perium assumpserat, affecti immoderatis postulationibus urgebant; et ab
 ipsa Thessalonica initium facientes, ut eam sibi et reliquam omnem regionem
 Cpolim usque imperator concederet, poscebant. his auditis imperator res-
 ponsum lepidum sane neque invenustum dedit. eam scilicet urbem sui pa-

τυχάνει· ἐκείσε γὰρ ὁ ἐμὸς πατὴρ ἡγεμόνευεν, ὃν καὶ ὑμεῖς οἶ-
 δατε τὸν μέγαν δομέστικον. ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ οὗτος τὸ ξῆν ἔξε-
 μέτησεν, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐκείσε τέθραται. πῶς οὖν δέον
 ἐστὶ ταύτην τὴν πόλιν ἔξω τῆς ἐμῆς τυχάνειν ἀρχῆς; ταῦτα ἀκη-
 5 κούτες οἱ πρόσβεις ὑποκησιούσαν ἔσχον τὴν ἀκοήν, ὡς τάχα τινὰ P 90
 τῶν ζητομένων παρ᾽ ἄλλοις τούτοις ὁ βασιλεὺς, καὶ μεταβυλόντες
 τὸν λόγον “οὐκοῦν” ἔφησαν, “ὦ βασιλεῦ; παραχώρησον ἡμῖν ἐκ
 τῶν Σεροῶν αὐτῶν κατισχεῖν τὰ λοιπά.” καὶ ὁ βασιλεὺς “οὐδ’
 αὐτὴν μοι προσήκουσαν ποιείσθε τὴν ζήτησιν. πρώτως γὰρ ἐν
 10 αὐτῇ πρὸς τοῦ μακαρίτου βασιλέως τοῦ Θείου μου ἡγεμονεύειν
 χόρου ἠρξάμην, καὶ πρώτως ἐν αὐτῇ ἑστρατήγησα, καὶ φιλῶ τὸν
 τόπον ὡς σύννηδες ἔδαφος. οὐ χρεῶν γοῦν οὐδὲ ταύτην τὴν πόλιν
 καταλιπεῖν.” εὐχερῶς γοῦν οἱ πρόσβεις ἐκ τόπου μετεπήδων εἰς
 τόπον, καὶ μηδὲν ἔχοντες, εἰ καὶ τι λάβοικεν, ἀγαπᾶν ὡς κερδή- B
 15 σαιτες, καὶ “ὦ βασιλεῦ” ἀντεῖπον, “καὶ δὸς ἡμῖν ἐκ τοῦ Βολε-
 ροῦ τὰ μέχρις ἡμῶν.” καὶ ὁ βασιλεὺς “ἐν τούτοις τοῖς τόποις
 πολλάκις ἐθήρευσα, καὶ σχεδὸν τὸ καλῶς χρῶσθαι ταῖς θήραις
 ἐν τούτῳ μεμάθηκα, καὶ οὐ μοι κέροικαι ἄξιον τοῦτον ἀφεῖναι τὸν
 χῶρον, ἔνθα καὶ πάλιν ἀγαπῶ θηρεύειν καὶ ἄγροις ζῶων ἐφήδε-
 20 σθαι.” “τί γοῦν ἡμῖν δίδως;” ἀντέφησαν οἱ πρόσβεις τῷ βασι-
 λεῖ. “ἐγὼ μὲν” ἔφη ὁ βασιλεὺς “οὐδέν. ἀλλ’ εἴπερ ἐθέλετε τὴν
 ἔξ ἐμοῦ εἰρήνην λαβεῖν (καλῶς γὰρ με ἐπίστασθε, καὶ τὴν ἔξ C
 ἐμοῦ μάχην ξυνίετε, ἦνίκα τὴν ἡγεμονίαν Βιθυνίας καὶ Ταρσίας

14 ἡγάπων interpres.

triam quodammodo esse; in ea patrem suum, quem ipsi optime noverant,
 magnum domesticum principatum obtinuisse; in ea vitae finem fecisse, in
 eaque cadaver illius sepulturae mandatum. quomodo itaque ea urbs extra
 potestatem meam fuerit? audiunt legati: adhuc tamen pruritu aurium aliqua
 concensurum imperatorem sperabant, et mutata oratione "igitur" aiunt "im-
 perator, concede nobis ab Serris ipsis reliqua possidere." et imperator
 "neque iuste neque decenter haec postulatis. primum enim in ea a beatae
 memoriae imperatore patruo meo loci dominatum habui, illic dominationis
 meae exordia, illic militiae prima incunabula; et loco tanquam familiari solo
 delector. haud itaque erit operae pretium illum amittere." legati de loco in
 locum facili negotio sermonem convertere, et cum nihil haberent, si quid im-
 petraessent, eo contentos esse, ac si victoriam fuissent consecuti. et "o im-
 perator" excipiunt, "saltem nobis e Bolero ad nostra permitte." tum impe-
 rator "illis in locis saepissime venationi operam dedi, et venationibus non
 male uti in illis apprehendi. indignum itaque videtur locis illis renuntiare,
 ubi rursus venationi incumbere gestio et ferarum capturis animum oblectare."
 "quid igitur nobis donas?" legati imperatori responderunt. "ego quidem"
 inquit imperator "nihil. sed si pacem ex me habere concupiscitis (bene nam-
 que me nostis, et quid pugnando valeam; iamque satis didicistis cum Bithy-

εἶχον, ὅπως ὑμῖν οἶδα μαχέσασθαι), ἐθέλω τοὺς ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει Λατίνους πρὸς τὴν τῶν Ῥωμαίων τελεῖν ἀρχὴν μερίδα μὲν τὴν ἐκ τοῦ κομιμερχίου αὐτῶν, τὴν ἀνάλογον ἰσοσύτως εἰσποδόν. εἰ ταῦτά μοι παρασχεῖν ὑποσχόητε, εἰς εἰρήνην συνέροχομαι. εἰ δ' οὐκ ἔστω μάχη, ἣτις σὺν Θεῷ γίναται μᾶλλον 5 λυσιτελήσει Ῥωμαίοις." οὕτως κατωσχευθέντες οἱ τῶν Λατίνων πρέσβεις ἤπρακτο πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὑπενόστουν.

79. Καὶ πρὸς τὸν ἀποστάτην δὲ Μιχαὴλ ἐστείλατο πρεσβείαν ὁ βασιλεὺς διὰ τοῦ Φιλῆ Θεοδώρου τοῦ πρὸς τοῦ βασιλείως Θεοδώρου τετραφλωμένον. καὶ ἡ πρεσβεία πραεῖα καὶ πολλὰ 10 ὑπενδιδούσα τῶν προσηκόντων ἕστειον καὶ χωρῶν· παρεχώρει γὰρ τῷ ἀποστάτῃ ὁ βασιλεὺς, πρὸς ἀγάπην ἐφέλικων αὐτόν. ὅλημα δὲ αὐτὰ ἀνεκαλεῖτο, καὶ οἷα οὐκ ἦν εἰκὸς παριδεῖν. ἀλλ' ἦν ὁ ἀποστάτης πρὸς τὰς ἀχροάσεις σκληρὸς καὶ πρὸς τοὺς λόγους ἀπόκροτος· οὐ μόνον γὰρ τὴν πρεσβείαν οὐ κατεδέξατο, ἀλλὰ 15 καὶ τὰς ἀποκρίσεις οὐ προσηκούσας ἐποιεῖτο. ἐφύσα γὰρ αὐτόν οὐ μόνον τὸ ἐπὶ τῷ ὄρηι τῆς Σικελίας τῷ Μαμφρῆ κῆδος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπὶ τῷ πρίγκιπι τῆς Ἀχαΐας τῷ Γουλιέλμῳ· ἤδη γὰρ καὶ τὴν τοιαύτην ἀγχιστείαν πεπλήρωκεν. ἐντεῦθεν μεγάλα τε ἐφρόνει καὶ

8 D: Καὶ πρὸς τὸν ἀποστάτην δὲ Μιχαὴλ ἐστείλατο πρεσβείαν διὰ τοῦ Φιλῆ Θεοδώρου, πολλὰ ὑπενδιδούσα τῶν προσηκόντων ἕστειον καὶ χωρῶν. ἀλλ' ἦν πρὸς τὰς ἀποκρίσεις σκληρὸς· ἐφύσα γὰρ αὐτόν οὐ μόνον τὸ ἐπὶ τῷ ὄρηι Σικελίας Μαμφρῆ κῆδος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπὶ τῷ πρίγκιπι Ἀχαΐας τῷ Γουλιέλμῳ. ὁ δὲ βασιλεὺς πρὸς τὸν ὄρηα Σικελίας τὸν Μαμφρῆ τὸν τοῦ ἀποστάτου γαμβρὸν πρέσβεις ἐστείλει διὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου Νικηφόρου τοῦ Ἀλνάτου, ὃν καὶ κατεῖχε μεθ' ἑαυτοῦ ἐγγύς που δύο ἐτῶν. καὶ πρὸς τὸν πρίγκιπα Ἀχαΐας διεπρεσβεύσατο· ἀλλ' οὐδὲ οὕτως εἴξε.

niae Tarsiaeque rerum potirer, quam ipse ratione bello conflagam), volo Latinos, qui Cpoli sunt, Romano imperio eam ex tributo partem persolvant quae introitibus proportione respondeat. haec si praestare annueritis, pacem compono. sin minus, pugnam edico, quae deo auspice, ut ita dicam, multo Romanis utilior erit." his Latinorum legati confusi Cpolim infecto negotio remeant.

79. Ad Michaelem etiam defectorem legatum imperator Theodorum Philem, ab imperatore Theodoro luminibus orbatum, mittit. legatio lenis erat, tanquam quae ex pertinentibus ad se urbibus ac oppidis pleraque cederet; quae defectori imperator, eum secum concilians permittebat, parva vero admodum repetebat, quae haud decorum videbatur ab eo negligi. sed durus atque inexorabilis defector oblati sermonibusque magis induruit; qui non modo legationi locum non dederat, sed in responsionibus etiam indecore admodum se gesserat. inflaverat namque animos non solum cum Siciliae rege Manfredo, sed etiam cum Gulielmo Achaiae principe contracta affinitas: iam enim et hoc quoque matrimonium absolverat. hinc horrendum turgere et

ἐπέρογκα διαλέγετο. ἐνθὲν τοι καὶ ὁ Φιλῆς Θεόδωρος πολλὰ τοῖς
 λόγοις ἀναθεῖς καὶ βαρυνλήσας ταῖς ἀποκρίσεις πρὸς τὸν βασι- P 91
 λέα ὑπέστρεψε, τοῦτο πρὸς τὸν ἀποστάτην εἰπὼν “οἶδα μὲν ὡς
 ἀνοηταίνεις, καὶ διὰ τοῦτο φθέγγῃ τὰ μὴ προσήκοντα. ἀλλ’ ἴσθ’
 5 ὡς τάχος πειραθήσῃ βασιλικῆς ἰσχύος καὶ Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως,
 καὶ γενήσῃ μετάρμελος, ὅτε οὐδέν σοι τὸ ὕφελος.” ταῦτ’ εἰπὼν
 πρὸς τὸν βασιλέα ἀφίκετο, πολλὴν καταγνοῦς τοῦ Μιχαὴλ ἄβελ-
 τηρίαν, ὅτι μηδὲ μικρὰν τινα ἠβουλήθη βασιλέως ἀξίωσιν ἀπο-
 πλῆσασθαι, μηδὲ τὸν Χαβάρωνα Κωνσταντῖνον ἀπολῦσαι καὶ B
 10 ἐμὲ αὐτὸν τὸν ἐγγυρόφοντα, τὸν μὲν ὡς στυγατοειδραμμένον τῷ
 βασιλεῖ καὶ πολλάκις συνημιλλημένον στρατιωτικοῖς ἐπιτηδύμμο-
 σιν, ἐμὲ δὲ ὡς εἰς κῆδος τῷ βασιλεῖ ἐννεληθόντα καὶ τῆς συζύγου
 γοερὸν ἀναβοώσης, τῶν ποδῶν προκλινδουμένης τοῦ αὐτοκράτο-
 ρος, καὶ ταῦτα πλείους τῶν εἴκοσι τῆς εἰρηκῆς λευκότητος τοῦ
 15 βασιλέως, οὓς ἐν τῷ κατὰ τὰ Βοδηνὰ πολέμῳ ζωγρίας ὁ βασιλεὺς
 εἶλετο πρὸς τοῦ βασιλέως Θεοδώρου ἀποσταλείς, ὧν ἔνιοι καὶ
 προσγενεῖς ὑπῆρχον τῷ ἀποστάτῃ, οἱ δ’ ἄλλοι κρείττους τε ἐν
 στρατιᾷ καὶ τῶν ἐκ γένους περιφανῶν. οὕτω μὲν τὰ τῆς πρε-
 σβείας προέβη τῆς πρὸς τὸν ἀποστάτην· ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ πρὸς C
 20 τὸν ἄρχηγον τῆς Σικελίας τὸν Μαφρὸν τὸν τοῦ ἀποστάτου γαμβρὸν
 πρεσβείαν ἔστειλε διὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου Νικηφόρου τοῦ Ἄλυ-
 αίτου, ὃν καὶ κατέχευε μίθ’ ἑαυτοῦ ἐγγύς που δύο ἐτῶν· πῶς γὰρ
 ἂν εἶχε καὶ πληρωσαί τι τῶν βασιλέως βουλευμάτων καθάπαξ τῷ
 ἀποστάτῃ Μιχαὴλ συνδεθεῖς καὶ εἰς φαντασίαν μείζονος κέρδους

satis tumide ratiocinari. propterea Theodorus Philes sermonibus illius cordi
 suo dolens, et illius responsis animo discruciatas, ad imperatorem regreditur,
 illud defectori fassus. “te stulte agere sat novi, ideoque loqueris indecora.
 sed scias velim te quam citissime robur imperatorium ac Romanam virtutem
 experturum; et duceris, dum nulli usui erit, poenitentia.” his dictis ad regem
 revertitur, stultitiae non modicae Michaellem incusans, quod ne leve
 quidem imperatoris postulatum expleverit, vel saltem Constantinum Chaba-
 ronem, et me, qui haec scribo, servitute liberaverit, eum tanquam, qui cum
 imperatore enutritus fuisset, saepeque militaribus industriis concertasset, me
 vero veluti affinitate cum imperatore coniunctum, quando et uxor lacrima-
 bili gemitu ad pedes imperatoris provolveretur. sed praecipue quod impera-
 tor ab imperatore Theodoro missus plerisque bello apud Bodenos confecto
 vivos, quorum aliqui sanguine coniuncti erant cum defectore, alii ex exer-
 citu magis spectabiles et genere illustriores, e carcere liberasset. et hoc
 modo legatio ad defectorem transmissa se habuit. imperator praeterea ad
 Manfredum Siciliae regem, defectoris generum, ob eandem causam Nicepho-
 rum Alyatem canicleo praefectum legatum misit, ab eoque per duos fere an-
 nos detentum. et quamquam ille ratione ex iis quae quam cupidissime expete-
 bat imperator, semel Michaeli defectori colligatus, et potiora ac utiliora animo

κρατηθεῖς; ὁ δὲ βασιλεὺς πρὸς τὸν πρίγκιπα Ἀχαΐας διεπρεσβεύ-
 σατο· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος τῷ κήδει τῷ πρὸς τὸν ἀποστάτην τεταρ-
 ρηκῶς, καὶ πολλὰ ἐκ τούτου προσγενήσεσθαι αὐτῷ προσδοκῶν,
 D εἰς οὐδὲν τοὺς λόγους ἐτίθετο.

80. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς, ὡς προέφημεν, τὸν ἀπτάδελγον 5
 αὐτοῦ σεβαστοκράτορι ἐν τῇ δυσμῇ κατὰ τοῦ ἀποστάτου ἐκπέμ-
 ψας, καὶ τούτῳ τὰς δυνάμεις ἐγχειρίσας καὶ τοὺς αὐτῶν στρατη-
 γοὺς, προσέταξε κατευθῆναι τὴν πορείαν ποιήσασθαι, μέχρις ἂν τῷ
 τοῦ ἀποστάτου ἐντύχῃ στρατεύματι. ὁ μὲν οὖν σεβαστοκράτωρ
 Ἰωάννης κατὰ τὸ προσταχθὲν ἐποίησε, ὁ δὲ ἀποστάτης Μιχαὴλ 10
 μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ καὶ τῶν οικειῶν περὶ τὰ τῆς Καστορίας
 μέρη ἐστρατοπέδευεν. ἄφνω δὲ ἐπῆλθε τούτῳ βοή ὡς τὰ Ῥω-
 μαϊκὰ στρατεύματα τὰ τῶν Βοδηρῶν τέμνη διαβάντα κατ' αὐτὸν
 χωροῦσιν. οἱ μὲν οὖν ἀκούσαντες τῆς φωνῆς καὶ πτοίαν οὐ μικρὰν
 ἐν ψυχῇ λαβόντες πρὸς δρασμὸν αὐτοὶ τε ὤρμησαν καὶ πάντας 15
 P 92 τοὺς ἐαυτῶν ἐκίνησαν. ἐπεὶ δὲ ἦν νύξ καὶ οὐχ ἑώρα τις ἦν ἤρε-
 ται, πολλοὶ γεγόνασιν, ὡσπερ τινὸς ζίφους, ὁδοῦ ἔργον. καὶ ὁ

5 D: Τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν σεβαστοκράτορα κατὰ τοῦ ἀπο-
 στάτου ἐκπέμψας προσέταξε κατευθῆναι τὴν πορείαν ποιήσασθαι, μέ-
 χρις ἂν τῷ τοῦ ἀποστάτου ἐντύχῃ στρατεύματι. ὁ δὲ ἀποστάτης
 περὶ τὰ τῆς Καστορίας μέχρι ἐστρατοπέδευεν. ἄφνω δ' ἐπῆλθε
 τούτῳ βοή ὡς τὰ Ῥωμαϊκὰ στρατεύματα τὰ τῶν Βοδηρῶν Τέμνη
 διαβάντα κατ' αὐτῶν χωροῦσι. καὶ πτοία ληφθεὶς ὄρετο, πολλοὶ
 δὲ καθ' ὁδὸν εἰόνοντο. καὶ ὁ Πετραλίφας δὲ Θεόδωρος, ὁ αὐτο-
 κασίγητος τῆς τοῦ ἀποστάτου συζύγου, τόπω ἐντυχὼν κρημνώδει
 σὺν τῷ Ἰππῷ ἀπόλετο. συνεστάλησαν οὖν μέχρι τῶν Πηγηναίων
 ὄρων, ἃ δὴ διορίζει τὴν παλαιὰν τε καὶ νέαν Ἠπειρὸν τῆς Ἑλληνί-
 δος καὶ ἡμετέρας γῆς. ἐπεὶ δ' οὕτω συνέβη, ἔδειξαν ὁ σεβαστοκρά-
 τωρ δραξάμενος κατὰ τῶν ἄστεων ὤρμησεν. ἔβλεν οὖν Ἀρχίδα, Δεά-
 βολιν. καὶ πᾶσα δὲ ἡ περὶ τούτων χώρα, εἴτ' οὖν Πρέσπα Πελα-
 γωνία Σωσκόδ Μωλικός, ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐγεγονέισαν ἐπικρά-
 τειαν. 13 κατ' αὐτοῦ?

sibi fingens, efficeret? porro imperator et ad Achaiae principem legat: sed ille quoque propter affinitatem cum Michaelē inītam spei bonae plenus, et ex ea multa sibi comoda promittens atque expectans, sermones ac postulata imperatoris contempsit.

80. Igitur imperator, ut praenarravimus, consobrinum suum sebastocratorem in Occidentem adversus Michaelē defectorem misit, et copiis illi cum eorum ducibus concreditis recta iter ingredi iubet, quoad usque defectoris exercitui occurreret. sebastocrator Ioannes dicto audiens recta proficiscitur. per ea tempora Michael defector cum uxore atque familiaribus in Castoriae partibus castra locaverat. hinc subito rumor occupat Romanas copias Bodenorum Tempe praetergressas in eam penetrare. qui vocem audierant, metu non parvo in animo concepto in fugam sese ipsi conicere, aliosque omnes in eandem ciere, et cum nox esset tenebrisque omnia obducerentur, quo pedem quisque moveret incompertum habere; hinc plurimi via aequae ac

Πετραλίφας δὲ Θεόδωρος ὁ αὐτοκασίγητος τῆς τοῦ ἀποστάτου
 Μιχαὴλ συζύγου, θρασυτέρου ἐπιβὰς ἵππου, ἐπεὶ ἐνέτευχε κρη-
 μινώδει τόπῳ, αὐτὸς τε καὶ ὁ ἵππος καταβέβληνται καὶ ἄμω
 ἀπώλοντο. συνεστάλησαν οὖν μέχρι τῶν οἰκείων ὕρων, εἴτ' οὖν
 5 τῶν Πυρροηναίων ὄρων, ἃ δὴ διορίζει τὴν παλαιὰν τε καὶ νέαν
 Ἠπειρον τῆς Ἑλληνίδος καὶ ἡμετέρας γῆς. ἐπεὶ δὲ ταῦτα οὕτως
 ἐπὶ τοῖσι ξυνέβη, ἀδείας ὁ σεβαστοκράτωρ δραξάμενος, ἔρημον
 εὐρὼν τῆς ἐπικουρούσης τὴν χώραν δυνάμειος, κατὰ τῶν ἐν αὐτῇ **B**
 ἄστεων τὰς ὁρμὰς ἐποιεῖτο. καὶ πρῶτον μὲν ἀπῆει ἐπὶ τὴν Ἀρχοί-
 10 δα, ἣν καὶ ἀρχιεπισκοπὴν Βουλγαρίας οἱ πάντες οἶδασιν, ἔχων
 μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον ταύτης τὸν Καβύσιλαν Κων-
 σταντῖνον, ὅς ἦν πρὸς τοῦ βασιλέως Θεοδώρου κατισχημένος.
 ἔφωρατο γὰρ ἐπ' αὐτοῦ μὴ δοθὸς εἶναι περὶ τὴν ἀρχὴν τὴν βασι-
 λειον· οἱ τε γὰρ ἀτάδελφοι αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἀποστάτου ἐτύγχανον
 15 Μιχαὴλ, ὁ τε Ἰωάννης καὶ Θεόδωρος, καὶ ὁ μὲν Θεόδωρος συν-
 ηριθμεῖτο τοῖς ἐν αὐτῷ προύχουσιν, ὁ δὲ Ἰωάννης σχεδὸν τῶν
 αὐτοῦ πραγμάτων τὴν δεσποτείαν ἔφερε, τὰ τε κοινὰ διέπων καὶ **C**
 τὰ κατ' οἶκον. διὰ ταῦτα, ὡς ἔφημεν, οὐκ ἐθάρρει ὁ βασιλεὺς
 Θεόδωρος τῷ ἀρχιερεῖ. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ ἔλευθερώτερον
 20 τοῖς πράγμασι χρώμενος, καὶ θεῶ τὸ πλεῖον τῶν πραττομένων
 αὐτῷ ἢ καὶ τὸ πᾶν ἀναρτοῦν, ἔλευθερίαν τῷ ἀρχιεπισκόπῳ δέδω-
 κεν εἰς τὴν αὐτοῦ ἀφικέσθαι, καὶ συνέλιπετο οὗτος τῷ σεβαστο-
 κράτορι. ἐπελθόντες οὖν εἰς τὴν Ἀρχίδα, ὡς ἔφημεν, ὁ μὲν

9 περι vulgo

21 τῷ Ἀρχιερεῖ Ἐπισκόπῳ vulgo.

ense vitam dispergere. Theodorus etiam Petraliphas, uxoris Michaelis de-
 fectoris frater, audentius equum calcans ubi loca praerupta obviam facta
 sunt, ipse et equus praecipitati vitam posuere. fugatique sunt ad proprios
 confinium terminos, sive montes Pyrrhaeos, qui veterem et novam Epirum
 a nostra Graecaque regione disterminant. cum haec ita evenissent, occa-
 sione sumpta sebastocrator auxiliarium cohortium praesidio regionem vacuum
 deprehendens in oppida, quae in ea erant, impetum facit. et primum quidem
 Achridam, quam Bulgariae archiepiscopatum esse norunt omnes, secum una
 et illius archiepiscopum Constantinum Cabasilam ducens, contendit. Caba-
 silas porro ab imperatore Theodoro erat seiunctus, tanquam qui suspectus
 illi foret non aequo in imperium animo esse. namque fratres illius Germani
 Ioannes et Theodorus cum Michaelae defectore vitam agebant, Theodorus
 inter illius proceres connumeratus, Ioannes fere rerum universarum, publica-
 rum nempe ac domesticarum, dominatum pro nutu agens ferensque. ob haec,
 ut diximus, Theodorus imperator non admodum archiepiscopo fidebat. verum
 enimvero Michael imperator magis libere ac ingenue res pertractans, et nu-
 mini maximam ab ipso gestorum partem aut cuncta ascribens, archiepiscopo,
 qui tum sebastocratorem sequebatur, potestatem ad sua revertendi fecit.
 itaque cum Achridam pervenissent, ut diximus, sebastocrator militares ma-
 Georg. Acropol. Annal. 12

σεβαστοκράτωρ τὰς πολεμικὰς μηχανὰς κατ' αὐτῶν ἐκίνει, ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος λόγοις ὑπερδοῦναι ὑπέιληφεν. ἐν οὖν πολλῷ γούν-
 D χρόνῳ ἐάλω πρὸς αὐτῶν ἡ Ἀχρίς. ἐπεὶ δὲ τὰ ἐνεῖπε καλῶς ὁ σε-
 βαστοκράτωρ διέδετο, ἐπὶ τὴν Δεάβολιν ὤρμησεν, καὶ τὸ τῆς
 Δεαβόλεως ἄστυ μηχανήμασι πάντοίσις παραστήσασθαι ἐβεβού-
 5 λευτο. καὶ ἔταξε ταῦτα, καὶ ἐλεπόλεις ἔστησε, καὶ μηχανὰς
 παντοίας πεποίηκε, καὶ συνεχεῖς ἐφόδους διεπράττετο, καὶ παν-
 τοίως τὴν τοῦ ἄστεως ἄλωσιν γεγενῆσθαι προέλειτο. καὶ μὴν καὶ
 κατὰ σκοπὸν αὐτῷ προέβη τὸ πρῶγμα· πολλῶν γὰρ τῶν ἐγὼς
 πεφρονευμένων τοῦ ἄστεως, οὐκ ὀλίγων δὲ καὶ ταῖς βολαῖς ταῖς ἐκ τῶν 10
 οἰστῶν πεπληγμένων, οἱ ἄλλοι μαλακισθέντες (φύσει γὰρ ὑπάρχει
 τὸ δυτικὸν γένος πρὸς φυλάξεις ἄστεων μαλθακώτερον) καὶ τὸ
 τοιοῦτον ἄστυ τῆς Δεαβόλεως τῷ σεβαστοκράτορι ἐνεχείρισαν.
 καὶ πᾶσα δὲ ἡ περίεξ τῶν τοιούτων ἄστεων χώρα, εἴτ' οὖν Πρέ-
 15 σπα Πελαγονία Σωσκόδ Μολυσκός, ὑπὸ τὴν ἐπικράτειαν τῶν 15
 P 93 Ῥωμαϊκῶν δυνάμειον ἐγεγόνεισαν καὶ ὑπετάττοντο τοῦτοις. τοιοῦ-
 τοι γὰρ εἰσιν οἱ τῶν δυτικῶν οἰκίητορες, ὁμῶς πᾶσι τοῖς δυνα-
 στεύουσιν ὑποπίπτοντες. ἐντεῦθεν τοὺς ὀλέθρους ἀποφργγάνουσι
 καὶ τὰ πλείω τῶν σφετέρων περιουσιῶν διασωθῶσι. καὶ ταῦτα
 μὲν ὑπῆρξεν ἕαρος ἐπιστιμμένον. 20

81. Ὁ δὲ ἀποστάτης Μιχαὴλ ἐπέπερ ἑώρα ἡδη

21 D: Ὁ δ' ἀποστάτης πάντα κάλον κινήσας τοὺς οἰκίους συνέ-
 λεξε, καὶ συμμαχίαν παρὰ τοῦ ἡγῆος τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ προσελά-
 βετο εἰς ἱππότηας τετρακοσίους. ἕτερος δὲ τούτου γαμβρὸς ὁ Ἀχαῖας
 πρίγγιψ τὴν πᾶσαν αὐτοῦ στρατιὰν συλλεξάμενος δι' ἑαυτοῦ τὴν
 πρὸς τὸν αὐτοῦ πενθερὸν συμμαχίαν πεποίητο, ἄγων πλήθος ἱπ-
 πέων τε καὶ πεζῶν. συνήθροιστο γούν παμπληθῆς στρατιά, καὶ
 κατὰ τοῦ σεβαστοκράτορος Ἰωάννου τὴν ἀρμὴν ἐποιούντο. ὁ δὲ

chinas in eos movere, archiepiscopus sermone alliciendos esse existimare.
 nec multum post tempus Achrida potiti sunt. in ea rebus sebastocrator recte
 compositis Deabolim petit, cuius arcem omnibus machinis sibi adsciscere con-
 stituerat; quare tormenta admovit, arietes instruxit, machinas omnis generis
 applicuit, et frequentibus irruptionibus infestans modis omnibus sibi oppidum
 expugnandum proposuerat. et sane eum spes non fefellit: multis enim oppi-
 danis occisis, non paucis vero telorum ictibus confossis, reliqui demissis ani-
 mis (natura quippe ad tutandas urbes occidua natio mollior existit) Deabolim
 non contemnendum oppidum sebastocratori dederunt; et universa circa ea
 oppida regio, necnon Prespa, Pelagonia, Soscus, Molyscus sub potestate
 Romanarum virium redactae Romanis obnoxiae factae sunt. occidentalium
 quippe partium incolae ita nati sunt ut omnibus praepotentibus facili negotio
 succumbant. hinc neces cladesque evitant, facultatibus suis maiori ex parte
 consulunt. et haec quidem appetente vere gesta sunt.

81. Verum defector Michael in extremum discrimen res suas iam pro-
 rumpere conspicatus, imperatoris viribus obviam ire instituens, machinam

ὡς οὐκ εἰς καλὸν ἀποβῆναι μέλλει τούτῳ τὰ πράγματα, ἀντιστήναι ταῖς βασιλικαῖς δυνάμεσιν ἐβελούλετο, καὶ πᾶσαν μηχανὴν καὶ πάντα κάλων, τὸ τῆς παροικίας, κενίηκε. καὶ τοὺς μὲν οἰκείους ἀπαξ-
 5 ἀπλῶς συλλέγδην πάντας συνήθροισε, συμμαχίαν δὲ οὐ σμικρὰν Β
 παρὰ τοῦ ἠγγλῶς Σικελίας τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ προσελάβετο· ἀπη-
 ρίθμητο γὰρ οὗτοι εἰς τετρακοσίους ἵππους, ὅλοις ἔχουσι καταφράκτους καὶ ὑψιπέσιν ἵπποις καὶ ἀγεράχοις ἐποχουμένους, ἕκαστος τούτων ἐκ τοῦ σφετέρου γένους ἐκκρίτων τυγχάνοντες. ἄτερος δὲ τούτου γαμβρὸς ὁ Ἀχαΐας πρίγκιψ τὴν πᾶσαν αὐτοῦ

στρατηγικῶς τοὺς ἀντιπάλους μετήρχετο. ἐκεῖνος μὲν γὰρ μετὰ τῶν καταφράκτων καὶ θώραξι κεχημένων δυνάμεων τὰ ἐχυρώτατα τῶν τόπων ἐκράτει, τοὺς δ' ἑλαφροτέρους κατὰ τῆς πεδιάδος πρὸς τοὺς ἀντιπάλους ἀνθίστασθαι προσετείχε. καὶ οὗτοι οἱ μὲν ἐκ Σικελίας οἱ δὲ ἐκ Τουρκίας, ἕτεροι δὲ ἐκ Ῥωμαίων, οἷς μᾶλλον ἢ τοξεία τὸ ἐπιτήδευμα, οἳ καὶ μακρόθεν τούτους τοῖς βέλεσιν ἐπληττον. ἤρξατο μὲν οὖν ἐκ τόπου οὗ Βορλίλα Λόγγος τὸ ὄνομα, καὶ οὐδ' ἡμέρας ἀνέτους βαδίζειν αὐτοὺς παρεχώρουν οὔτε νυκτός· συνερηγῆναι γὰρ αὐτοῖς ἡμέρας μὲν ἐν τοῖς τῶν ἵππων ποταμοῖς. συνέπιπτον δὲ τούτοις καὶ καθ' ὁδὸν, καὶ ταῖς ἀμάξαις καὶ τοῖς φορηγῶσι ὑποζυγίοις προσπελάζοντες ἐκ τῶν παρ' αὐτοῖς φορτίων ἐσκύλευον ὑποχωρούντων τῶν φυλασσόντων. τοῦτο δὲ πολλάκις πεποιηκότις εἰς θάρσος κατὰ τῶν ἐναντίων οὐ μέτριον ἐηλάσασιν, ὥστε καὶ χερσὶ χεῖρας ἐμβαλεῖν κατὰ αὐτῶν σκυλεύειν τὰ προστυχόντα. οὕτω τὸ τοῦ ἀντάρτου Μιχαὴλ συνέσταται στρατεύμα, βίε καὶ μόγις Στανὸν καὶ Σωστόν καὶ Μωλυσκὸν παραμείψαντες· ἔσπευθε γὰρ εἰς τὸ τοῦ Πριλάπου ἄστυ γενέσθαι, ὅπως αὐτὸ διασώσειαν. ἐκεῖ δὲ γεγονότες, εἰς οἰκίαν ἕκαστος διασκευασθέντες βουλήν βεβούλευται τὸν περὶ ψυχῆς τρέχειν. καὶ ὁ μὲν ἀποστάτης μετὰ τοῦ υἱοῦ Νικηφόρου καὶ τινων νυκτός ἐποχηθέντες ἀπέδρασαν, ὡς δ' ἔγνωστο τοῖς λοιποῖς, καὶ αὐτοὶ πρὸς φυγὴν ἐτάρανοντο. τὸ μὲν οὖν Ῥωμαϊκὸν στρατεύμα καὶ ὁ νόθος υἱὸς Ἰωάννης τοῦ ἀποστάτου τῷ σεβαστοκρατορὶ Ἰωάννῃ προσήλθον καὶ τῷ βασιλεῖ τοὺς ὄρκους ἀπέδοντο, ὁ δὲ πρίγκιψ Ἀχαΐας καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἄλλος ἄλλου διεσπάρησαν. καὶ ὁ μὲν πρίγκιψ κατὰ τὴν Καστορίαν ἔαλω ὑπ' ἀχρηματιᾶ τινὶ κρυβείσιν καὶ τῶν ὀδόντων γνωρισθείς (εἶχε γὰρ τοὺς ἐμπροσθίους εὐμεγέθεις), καὶ δέσμιος ἀπήχθη τῷ βασιλεῖ. οἱ δὲ κρείττους τῶν πραγμάτων αὐτοῦ καὶ προσγενεῖς, οἳ τε Ἀσελδουσί, ὁ τῆς Καρταίνης Ἰορρὲ καὶ ἄλλοι τῶν ὀνομαστών, οἱ μὲν κατὰ τὸν Πλαταμῶνα οἱ δὲ κατ' ἄλλο μέρος ἔαλωσαν. καὶ τὸ συμμαχικὸν στρατεύμα τὸ ἐκ τοῦ ἠγγλῶς Σικελίας σταλὲν ὑπὸ τεσσάρων κατεσχέθησαν, ὧν μὲν εἷς ἦν ὁ μέγας δομέστικος ὁ Στρατηγόπουλος, ὁ Ῥιμψᾶς Νικηφόρος, οἱ δὲ δύο τῶν ἀνωνύμων. καὶ τούτους ὡς δεσμώτας πρὸς τὸν βασιλέα ἔπεμψαν. 1 ὡς vulgo om 8 τούτων] τῶν?

omnem omnemque funem, ut proverbio fertur, movit; et proprium quidem militem plane universum in unum coegit, addidit auxiliares copias, easque non contemnendas, generi sui regis Siciliae, quae ad quadringentos equites armis fortibus circummunitos ac superbientibus ac magnanimis equis insidentes (ex his singuli inter suos praecipui erant) numerabantur. alius etiam illius gener Achaiae princeps universo exercitu collecto per semetipsum socero

στρατιάν συλλεξάμενος δι' ἑαυτοῦ τὴν πρὸς τὸν αὐτοῦ πενθερὸν
 συμμαχίαν πεποίηκεν. ἦγε δὲ οὗτος ἀπειροπληθὲς τὸ ὀπλιτικόν·
 ἔκ τε γὰρ τοῦ Φρυγικοῦ γένους ἐτήγγανε καὶ ἐκ τῶν οἰκητόρων
 Ῥωμαίων Ἀχαιοὺς τε καὶ Πελοποννήσους, ὧν οὗτος ἦρχεν· οἱ πλείους
 C δὲ τοῦ τῶν Λατίνων ὑπῆρχον γένους. συνήθροιστο γοῦν παμ- 5
 πληθὴς στρατιά, καὶ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ
 σεβαστοκράτορος Ἰωάννου τὴν ὁρμὴν ἐποιοῦντο. ὁ δὲ (καὶ γὰρ
 εἶχε τὰς συμβουλὰς ἀγαθὰς ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ βασιλέως)
 στρατηγικῶς τοὺς ἀντιπάλους μετήρχετο. ἐκεῖνος μὲν γὰρ μετὰ
 τῶν καταφράκτων καὶ θώραξι κεχορημένων δυνάμεων τὰ ἐχρῶ- 10
 τερα τῶν τόπων ἐκράτει, τοῖς δὲ ἐλαφροτέροις τῶν ὀπλιτῶν, καὶ
 οἷς τὸ κινεῖσθαι ῥᾶον ὡς κουφοτέροις, τὴν κατὰ τὰς πεδιάδας
 μάχην πεποιῆσθαι πρὸς τοὺς ἀντιπάλους προστέταχεν. ἦσαν δὲ
 D οὔτοι οἱ μὲν ἐκ Σκυθῶν οἱ δὲ ἐκ Τούρκων, πολλοὶ δὲ καὶ ἐκ τῶν
 Ῥωμαϊκῶν φύλων, οἷς καὶ μᾶλλον ἢ τοξεία τὸ ἐπιτήδευμα. οὔτοι 15
 μὲν οὖν τοῖς ἐναντίοις προσβάλλοντες μακρόθεν τοῖς βέλεσι ἐπλήτ-
 τον. ἤρξαντο μὲν οὖν ἐκ τοῦ τόπου οὗ Βορίλα Λόγγος τοῦνομα
 ξυμπίπτειν τοῖς ἐναντίοις. οὔτε γοῦν ἡμέρας ἀνέτιος βαδίξεν
 αὐτοῖς παρεχώρον οὔτε νυκτὸς ἤρεμεῖν. συνερορήγνυντο γὰρ αὐ-
 τοῖς ἡμέρας μὲν ἐν τοῖς τῶν ἵππων πότοις, εἴ ποῦ τις μακρότερον 20
 ἀπήι τον ἵππον ποτίσαι. ξυνέπιπτον δὲ τούτοις καὶ καθ' ὁδόν,
 καὶ ταῖς ἀμάξαις καὶ τοῖς φορταγωγοῖς ὑποζυγίοις προσπελάζον-
 τες ἐκ τῶν παρ' αὐτοῖς φορτίων ἐσκόλευον ὑποχωρούντων τῶν
 φριλατόντων. τοῦτο δὲ πολλάκις πεποιηκότες εἰς θάροςος κατὰ

20 τοῖς μακροτέροις vulgo.

auxilium tulit. hic armatum agmen atque innumerabile e natione Francica
 et Romanis Achaiae et Peloponnesi, quibus ipse imperabat, incolis, licet
 potissimam illius partem miles Latinus completeret, lectum ducebat. amplis-
 simo itaque exercitu comparato adversus Ioannem Sebastocratorem imperato-
 ris fratrem bellum apparabat; qui fratris sui imperatoris proficuis monitis ac
 consiliis innixus militari calliditate adversarios eludebat; cum milite quippe
 undequaque armato et thorace communito loca magis ardua detinebat: at le-
 viori armatura indutum, et qui veluti agilior quocumque vellet expeditus se
 moveret, in planitie et agris cum hostibus conflagere iusserat. pars eorum
 Scythae, alii Turcae, plerique etiam e Romana gente, quibus sagittandi
 peritia inerat. hi cum hostibus manus conserentes eminus telis ferire, et e
 loco, cui Borilae Longo nomen est, adversarios urgere; quibus neque per
 diem iter sine molestia conficere neque noctu quiescere concedebatur. nam-
 que interdiu, dum equi aequatum ducerentur, conflagere, siquis ad potandum
 equum longius processisset. illis etiam inter eundem congressi, nec plaustri-
 iumentisque onerariis propinquantes res, quas illi conducere, nec custodi-
 bus renuentibus, rapere. atque id ubi saepius perpetrarunt, animis adver-

τῶν ἐναντίων οὐ μέτριον ἐηλάκασιν, ὥστε καὶ χερσὶ χεῖρας ἐμ-
βάλλειν καὶ αὐτῶν σκελεῖν τὰ προστυχόντα. τὸ μὲν οὖν τοῦ
ἀνιάρτου Μιχαὴλ κακ τοῦτου συνέσταλται στράτευμα καὶ εἰς P 94
5 ποίαν οὐ μικρὰν κατηντίκει· σχεδὸν γὰρ πῦσαν σωτηρίαν ἀπη-
γορεύει. βίβη γοῦν καὶ μύγης Στανὸν καὶ Σωσκὸν καὶ Μολυσκὸν
παραιμείψαντες (σκοπὸς γὰρ ἦν αὐτοῖς εἰς τὸ τοῦ Πριλάπου ἄστυ
γενέσθαι, ὅπως αὐτὸ διασώσειαν) ἐκείσε γεγονότες εἰς οἰκίαν
ἐκαστος διακεδασθέντες βουλῆν τὸν περὶ ψυχῆς τρέχειν, ὅπως ἂν
εἶχεν ἰσχύος, βεβούλευται. καὶ ὁ μὲν ἀποστάτης Μιχαὴλ μετὰ
10 τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Νικηφόρου καὶ τινων ἄλλων μετρίων ἀνδρῶν, οἷς
καὶ εἴωθεν ἐμπιστεύειν τὰς αὐτοῦ πράξεις, ἰνκτὸς τοῖς ἵπποις B
ἐποχηθέντες ἀπέδρασαν, καλῶς τὰ τῶν ὁδῶν ἐπιστάμενοι. ἔωθεν
δὲ ἡμέρας ἤδη γεγενημένης, ὡς οἱ τῶν στρατευμάτων ἐγνώκασιν
τὸν Μιχαὴλ ἀποδρόντα, ἤδη καὶ αὐτοὶ πρὸς φυγὴν ἐτόλμιοντο.
15 τὸ μὲν οὖν Ῥωμαϊκὸν στράτευμα καὶ οἱ κρείττους τῶν ἐπικρατούν-
των αὐτὸ καὶ ὁ νόθος τοῦ ἀποστάτου υἱὸς Ἰωάννης τῷ σεβαστο-
κράτορι Ἰωάννῃ προσῆλθον καὶ χεῖρας αὐτῷ δεδώκασιν καὶ τῷ
βασιλεῖ τοὺς ὄρκους ἀπέδοντο, ὁ δὲ πρίγκηψ Ἀγαθίας καὶ οἱ μετ'
αὐτοῦ ἄλλοι ἄλλαχθ' διεσπύρησαν. καὶ ὁ μὲν πρίγκηψ κατὰ τὴν
20 Καστορίαν ἐάλω, ὑπὸ ἀχυρμιῶ τινὶ κρυβείς κακ τῶν ὀδόντων τῶν C
τινὶ στρατιωτῶν γνωρισθεὶς (εἶχε γὰρ τοὺς ἐμπροσθίους ἐμμεγέ-
θεις καὶ προβεβλημένους τῶν φατινωμάτων), καὶ δέσμιος ἀπήχθη
τῷ βασιλεῖ· οἱ δὲ κρείττους τῶν ταγμάτων αὐτοῦ καὶ προσγε-
νεῖς, ὅ τε Ἀσὲλ Δετοσί, ὁ τῆς Καριτανίως Ἰοσφρὲ καὶ ἄλλοι τῶν

sus hostes ingentibus resumptis, re ad mucrones et manus adducta, obvia quaeque ex illis praedari. igitur defectoris Michaelis exercitus hac quoque ratione attritus est, timoreque non modico lacessitus de salute propria desperaverat. vi tandem et maximo suorum incommodo Stanum Soscum ac Molyscum penetrantes (nam illis in animo erat ad Prilapi oppidum, ut illi suppetias ferrent, proficisci), ubi ad ea loca pervenere, propriae quilibet opinioni servientes extrema quaeque tentare, et pro anima, ut dicitur, currere pro viribus instituerunt. interea defector Michael et filius Nicephorus cum nonnullis, sed valde paucis, quibuscum consilia sua et actiones commu- nicare sueverat, noctu equis invecti viasque bene instructi sese repente abripiunt. mane ubi dies processit, milites Michaelis fugam cognoscentes una et ipsi in fugam impelluntur. Romanum agmen, et qui illud ducebant praestantiores, et defectoris spurius filius Ioannes sebastocratori Joanni accurrentes se dedunt, et imperatori fidem sacramento obligant. princeps vero Achaiae sociique alius alio dispersi sunt. princeps apud Castoriam capitur sub palea- rum acervo absconditus, sed ex dentibus a quodam milite cognitus (namque dentes anteriores ingenti magnitudine prominebant) et colligatus ad impera- torem advehitur. agminum nobiliores affinesque Ascldetusi et Caritaniae

ὄνομαστῶν πλείους, οἱ μὲν κατὰ τὸν Πλαταμῶνα οἱ δὲ κατὰ ἄλλο μέρος ἐάλωσαν, καὶ δεσμῶται τῷ βασιλεῖ συναπήχθησαν. καὶ τὸ συμμαχικὸν δὲ στράτευμα τὸ ἐκ τοῦ ῥήγος Σικελίας τοῦ Μα-
 D μιν, ἠριθμημένον, αὐτοῖς ὄπλοις, αὐτοῖς ἵπποις ὑπὸ τεττάρων 5
 ἀνδρῶν κατεσχέθησαν, ἀφ' ὧν ὁ μὲν εἷς ἦν ὁ μέγας δομέστικος ὁ Στρατηγόπουλος Ἀλέξιος, ἄτερος δὲ ὁ Ῥιμψᾶς Νικηφόρος ἐκ Τούρκων ἔλκων τὸ γένος, ὀρθότατος δὲ γεγενημένος Χριστιανός· οἱ δὲ δύο τῶν ἀνωμόμων ὑπῆρχον, καὶ τούτους γοῦν δεσμώτας πρὸς τὸν βασιλέα ἐξέπεμψαν. τοιαύτην γοῦν νίκην οἱ τῶν ἡμε- 10
 τέρων ταῖς βασιλικαῖς συμβουλαῖς κατορθώσαντο ὥστε τὴν αὐτῆς φήμην εἰς πάντα τῆς γῆς περιμέναι τὰ πέρατα· ὀλίγας γὰρ τοιαύ-
 τας νίκας εἶδεν ὁ ἥλιος. τηρικαῦτα γοῦν πάντα τε τὰ ἕστη καὶ πᾶσαν χώραν ὑφ' ἑαυτοῦς πεποιήνται οἱ ἡμέτεροι.

82, Ὁ μὲν οὖν σεβαστοκράτωρ Ἰωάννης τὴν Θετταλίαν 15
 παραμείψας, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἕστη τε καὶ φρουρία ὀχυρωσάμενος, περὶ τὴν νέαν Πάτραν ἑστροποπεδεύσατο ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ

15 D: Ὁ μὲν οὖν σεβαστοκράτωρ Ἰωάννης τὴν Θετταλίαν παραμεί-
 ψας περὶ τὴν νέαν Πάτραν ἑστροποπεδεύσατο, ὁ δὲ Στρατηγόπου-
 λος οὖν ἑτέροις τὰ Πηριναῖα ὑπερβάντες ὄρη καὶ καταλιπόντες ἐν
 τοῖς Ἰωαννίνοις στράτευμα εἰς τοῦτον εἰς πολιορκίαν περὶ τὴν Ἀρ-
 ταν ἦκον. κατέλιπον δὲ τὸν ἐκεῖσε λαὸν οὐκέτι εὐνοϊκῶς περὶ αὐ-
 τοὺς ἔχοντα· οὐ γὰρ καλῶς ἐχρήσαντο τούτοις. διὰ ταῦτα καὶ ἡ
 περιφανεστάτη ἐκείνη νίκη πρὸς τούναντιον κεχώρηκεν. ὁ δὲ νόθος
 υἱὸς τοῦ Μιχαῆλ Ἰωάννης κατὰ τῶν Λατίνων κεχώρηκε, καὶ τὴν
 Λεβαδίαν παραμείψας τὰς Θήβας ἐκούλευσε, τὴν δ' ἦν ὠδινεν ἀπι-
 στίαν εἰς προὔπτον ἐξύφηνε, καὶ μετ' ἄλλων ἀποδράς πρὸς τὸν
 ἀποστάτην πατέρα ἦκε, μεθ' οὗ πλοιαρίους ἐμβάντες τὰς διατριβὰς
 ἐν τῇ θαλάσῃ ἐποίουν. ὁμῶς ἀνερωσθή, καὶ περὶ Ἀρταν ἀφιγμέ-
 νος, ἐπεὶ τοὺς πάντας οἰκήτορας προσκειμένους εὗρεν αὐτῷ, εἶδε
 δὲ καὶ τὸ τῆς Βουδίτζης ἄστυ παρὰ τοῦ μέρους τούτου κρατούμε-
 νον, συναγαγὼν πάντας τοὺς ἡμετέρους τῆς Ἀρτης ἐξήλασεν. ἀλλὰ
 καὶ τοὺς πολιορκοῦντας τὰ Ἰωάννινα. ὁ μὲν οὖν σεβαστοκράτωρ

Iophredus aliique illustrium plures, Platamone alioque in loco capti vincitque
 ad imperatorem conducuntur. auxiliariis item manus a Manfredo Siciliae
 rege defectori transmissa, ad quadringentos, ut diximus, numerata, cum ar-
 mis et equis a quattuor hominibus, magno nempe domestico Alexio Stratego-
 pulo, Nicephoro Rimpsa, qui Turca origine, Christianis nomen dederat,
 quorum fidem ingeniosissime coluit, et aliis duobus, quorum nomina tempus
 nobis invidit, debellata est. et hi quoque constricti vinculis ad imperatorem
 transportantur. hac victoria nostri imperatoris consiliis potiti sunt, adeo ut
 fama illius ad ultima quaeque orbis terrarum penetrarit: neque enim tales
 victorias plures sol vidit. tunc porro oppida omnia et regionem universam
 nostri subegerunt.

82. Postmodum Ioannes sebastocrator Thessaliam praetergressus, et
 in ea oppidis ac castellis communitis, ad novam Patram, una secum spurium

τὸν νόθον υἱὸν τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ Ἰωάννην· ὁ δὲ μέγας
 δομέστικος ὁ Στρατηγόπουλος Ἀλέξιος καὶ ὁ Ραοὺλ Ἰωάννης τὰ P 95
 Πυρρηναῖα ὑπερβάντες ὄρη ἐπὶ τὴν Ἄρταν ἐχώρουν, καταλιπόν-
 τες ἐν τοῖς Ἰωαννίνοις στρατεύματι μερικὸν εἰς πολιορκίαν τοῦ
 5 ἄστεως. κατέλαβον οὖν οὗτοι τὴν Ἄρταν, κἀκέῃσε γοῦν καὶ αὐτὸς
 τούτοις ξυντετυχέειν, οἷς καὶ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας συνομιλήσας,
 κᾶτα δὴ συντιάζόμενος τῆς Ἄρτης ἐξῆειν, καταλιπὼν τὸν ἐκεῖσε
 λαὸν οὐκέτι εὐνοϊκῶς πρὸς τοὺς ἡμετέρους διακείμενον· οὐ γὰρ
 καλῶς οἱ τῶν στρατευμάτων τούτοις ἐχρήσαντο. διὰ ταῦτα καὶ
 10 ἡ περιφανεστάτη ἐκείνη νίκη τοῖς Ῥωμαίοις ἐπιλάμψουσα ἐν οὐ
 πολλῷ τῷ χρόνῳ πρὸς τοῦναντίον κεχώρηκεν. ἀπῆειν οὖν ἐξ ὄρ- B
 θοῦ πρὸς τὸν σεβαστοκράτορα Ἰωάννην τὸν τοῦ βασιλέως ἀδελ-
 φὸν περὶ τὴν νέαν Πάτραν διάγοντα, καὶ τινὰς ἡμέρας μετ'
 αὐτοῦ διακυρετήσας τῆς πρὸς τὸν βασιλέα φεροῦσης ἡγιάμην. ὁ
 15 μὲν οὖν νόθος υἱὸς τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ Ἰωάννης τῷ σεβαστο-
 κράτορι ξυνὼν ἀποστασίαν μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν ἐμελέτα· καὶ
 ἐπεὶ ὁ σεβαστοκράτωρ Ἰωάννης κατὰ τῶν Λατίνων κεχώρηκε καὶ
 τὴν Λεβυδιαν παραιμίψας τὴς Θήβας ἐσκόλευε, τὴν ἦν ὠδινεν
 οὗτός ἀπιστίαν εἰς προὔπτον ἠρούφηγε, καὶ μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν C
 20 ἀποδοῦς ἐπὶ τὸν ἀποστάτην Μιχαὴλ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἀπῆει.
 ἐκεῖνος μὲν οὖν τῷ ἄθρῳ τοῦ πράγματος ταραχθεὶς οὐκ εἶχεν
 ὄπη γῆς σταίη, ἀλλ' ἐν πλοιαρίοις ἐμβάντες αὐτὸς τε καὶ ὁ υἱὸς

Ἰωάννης καὶ Τορνίκιος ὁ πενθερὸς αὐτοῦ πρὸς τὸν ἀτοκράτορα
 ἐπαγγέσαν· ὃν καὶ τῷ τῶν δεσποτῶν τετίμηκεν ἀξιώματι, τὸν δὲ
 Τορνίκιον τῷ τῶν σεβαστοκρατόρων, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
 Κωνσταντῖνον σεβαστοκράτορα κατωνόμασεν. ἀλλὰ καὶ τὸν Στρα-
 τηγόπουλον Ἀλέξιον δι' ἐπιστολῆς τετίμηκε Καίσαρα. 3 περὶ
 vulgo.

Michaelis defectoris filium deferens, locat tentoria. magnus domesticus Ale-
 xius Strategopulus et Ioannes Raulus Pyrenaeos montes transeuntes Artam
 properant, Ioanninis militum manu ad obsidendum oppidum relicta. Artam
 itaque hi penetrarunt. in ea cum illis ipse quoque in colloquium veni, et
 paucos dies quotidianis congressibus versatus rebusque dispositis Arta egre-
 dior, cum multitudo illa non bene erga nostros afficeretur: milites enim non
 aequos se illis praebuerant. ideoque victoria illa, quae Romanis illuxerat,
 omnium ore concelebrata, non diu post in contrarium dilapsa est. ipse recta
 via ad Ioannem Sebastocratorem imperatoris fratrem, apud novam Patram
 agentem, profectus, et nonnullos dies cum eo moratus, iter ad imperatorem
 ingredior. filius spurius defectoris Michaelis Ioannes Sebastocratori adsidens
 cum quibusdam aliis defectionem meditabatur; et dum Sebastocrator Ioannes
 adversus Latinos progressus praeterita Lebadia Thebas praedarentur, quam
 secum conceperat, palam defectionem parturit, et cum quibusdam aliis sce-
 leris conscis fuga arrepta ad defectorem Michaelem patrem proficiscitur. ille
 re improvisa turbatus, ubi pedem figeret, nescire. sed naviculas ipse et filius

αὐτοῦ Νικηφόρος καὶ ἡ σύζυγος τούτου καὶ τινες τῶν αὐτοῦ τὰς
 διατριβὰς ἐν τῇ Θαλάττῃ ἐποιοῦν, τὰς τε νήσους τὰς πέριξ κατα-
 γώγιον εἶχον, Λευκάδα δηλαδὴ καὶ τὰς τῶν Κεφαλήνων. ἀλλ'
 ἐπεὶ ὁ τούτου νόθος υἱὸς Ἰωάννης πρὸς αὐτὸν ἀπῆει καθὰ δεδή-
 λωται, ἀνερωρώσθη τῆς ῥαθυμίας, καὶ τὸν ὄκνον ἀποσιεσάμενος 5

- D ἐπὶ τὴν Ἄρταν ἐβάδιζε. κάκεισε δὴ ἀφιγμένος, ἐπεὶ τοὺς πάντας
 οἰκήτορας προσκειμένους εὔρεν αὐτῷ, εἶχε δὲ καὶ τὸ τῆς Βονδί-
 τῆς ὄστου παρὰ τοῦ μέρους τούτου κρατούμενον, συναγαγὼν τοὺς
 ἐκεῖσε εὐρισκόμενους τοὺς ἡμετέρους τῶν ὀρίων τῆς Ἄρτης ἐξήλα-
 σεν. ἀλλὰ καὶ τοὺς πολιορκοῦντας τὰ Ἰωάννινα μακρὰν τῶν 10
 Ἰωαννίνων πεποίηκεν. οὕτω μὲν οὖν ἀρχὴν κακῶν τὰ τῶν Ῥω-
 μαίων εἴληχε πράγματα, καὶ τὰ καλῶς ταῖς βασιλικαῖς συμβου-
 λιαῖς γεγενημένα ταῖς τῶν στρατηγούτων ἀνηκούσιαι καὶ ἀταξίαις
 εἰς τὸ μηδὲν σχεδὸν ἢ καὶ πάνν σμικρὸν κατηγήκασιν. ὁ μὲν
 οὖν ἀντάδελφος τοῦ βασιλέως ὁ σεβαστοκράτωρ Ἰωάννης καὶ ὁ 15
 πενθερὸς αὐτοῦ ὁ Τορνίκιος Κωνσταντῖνος τῆς μάχης ἐξιόντες εἰς
 τὸν αὐτοκράτορα ἐπανεζεύξαν περὶ τὴν Λάμψακον ὄντα καὶ τὰς
 διατριβὰς ἐκεῖσε ποιοῦμενον. τὸν μὲν οὖν σεβαστοκράτορα Ἰωάν-
 νην ὁ βασιλεὺς τῷ τῶν δεσποτῶν τετίμηκεν ἀξιώματι, ἀντίμαρον
 οἶον τῆς νίκης τούτῳ διδούς, καὶ ἵνα τοῖς μαχομένοις τούτῳ προσ- 20
- P 96 ὥποις ἀντισταθμίζοιτο, δεσπότης πρὸς δεσπότης μαχόμενος· τὸν
 δὲ πενθερὸν αὐτοῦ τὸν Τορνίκιον Κωνσταντῖνον μέγαν προμμικλή-
 ριον ὄντα τῷ τῶν σεβαστοκρατόρων τετίμηκεν ἀξιώματι. ἀλλὰ
 καὶ τὸν ἀντάδελφον αὐτοῦ Κωνσταντῖνον ἐκ Καισάρων σεβαστο-

13 ἀταραξίαις vulgo.

Nicephorus et uxor et ex familiaribus quidam conscendentes in mari moras
 trahere, et circa insulas, Leucada nempe et Cephalenem, divertere, sed
 quando illius filius spurius Ioannes ad eum, ut innuimus, accessit, exuta so-
 cordia segnitioque deposita animos assumens Artam contendere. eo appulsus
 cives universos in se propensos comperiens (sub ditione quoque sua ad illum
 diem Bonditzae oppidum remanserat), quos ibi offendit, simul collectis,
 nostros de finibus Artae expellit, et Ioannina obsidentes longius ab obsidione
 removet. sic denuo Romana res affligi coepit, et quae imperatoris adhorta-
 tionibus prospere gesta fuerant, ducum inobedientia ac socordia in nihilum
 fere aut satis parum redacta sunt. interim imperatoris frater Ioannes seba-
 stocrator et socer illius Tornicius Constantinus pugna dimissa ad imperato-
 rem Lampsaci eo tempore moras trahentem remeant. imperator sebastocra-
 torem Ioannem despotarum dignitate adornavit ob victoriam partam remunera-
 rans, et ut ea dignitate personis, quibus cum bella gesserat, despota cum
 despotis confligens exaequaret. socerum vero illius Constantinum Tornicium,
 magnum primicerium, sebastocratoris munere insignivit. sed et fratrem illius
 Germanum Constantinum ex Caesare sebastocratorem indigitavit. et in his

κράτορα κατωνόμισιν. ἐν τούτοις δὲ τὰ τῶν σεβαστοκρατόρων διέφερον, ἐν οἷς ὁ μὲν ἀντὶδελφος τοῦ βασιλέως τοῖς κνανοῖς πεδίλοις ἐγκεκολλημένους εἶχε καὶ χρυσοῦφεις ἀετούς, ὁ δὲ Τορνίκιος γυμνὰ τούτων τὰ πέδιλα ὑπεδέδετο. ἀλλὰ καὶ τὸν Στρατηγόπουλον Ἀλέξιον μέγαν δομέστικον ὁ αὐτοκράτωρ τετιμηκῶς δι' ἐπιστολῆς τετίμηκε Καίσαρα, διαπόμπιμον αὐτῷ τὴν τιμὴν χαρισάμενος. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω ξυνέβη.

83. Ὁ δὲ βασιλεὺς παραχειμιάσας ἐν τῇ Λαμψάκῳ, ἕαρος ἐπιλάμπαντος κατὰ τῆς Κωνσταντίνου κειώρηκεν ἄπασα γὰρ ἦν αὐτῷ σπουδὴ καὶ ἄπας σκοπὸς τῆς τῶν Λατίνων χειρὸς ἀναρρῦσασθαι. ἐπῆλθε γοῦν κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐ τοῖς στρατεύμασι τεθαρρηκῶς (οὐδὲ γὰρ ἦγεν ἀξιόμαχον στρατιὰν εἰς τοιαύτης πόλεως πολιορκίαν) ἀλλὰ λόγοις τοῖς τοῦ ἑξαδέλφου αὐτοῦ, οὗ τὸ ὄνομα Ἀσέλ, ἑξηπατημένος· ἠπάτα καὶ γὰρ τὸν βασιλέα, ὡς αὐτὸς ἐν τῷ τείχει τῆς πόλεως τὴν οἰκίαν ἔχει καὶ πύλας ἔχει παρ' αὐτοῦ δεσποζομένης, δι' ὧν δύναιτ' ἂν τὰ τοῦ βασιλέως στρατεύματα ἔνδον τῆς πόλεως ἀποσφῆτι καὶ δίχα μάχης εἰσωγαγεῖν. καὶ ἐπιστεύετο λέγων ταῦτα· τό τε γὰρ συγγενὲς φαντασίαν ἐδίδον τοῦ ἀληθεύειν τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸ πλειόντων δωρημάτων τε καὶ τιμῶν [τε] ὑποσχέσεις ἐνωμότους λαβόντα Φράγκων . . . ἐν τῇ τοῦ πρίγκιπος Ἀχάϊας μάχῃ, καὶ προσδοκῆ-

3 ἐγκεκολλημένους vulgo 4 ἐπεδέδντο vulgo. vide p. 15 d, 56 c. 8 D: Ὁ δὲ βασιλεὺς ἕαρος ἐπιλάμπαντος κατὰ τῆς Κωνσταντίνου κειώρηκεν. ἐπῆλθε γοῦν κατ' αὐτῆς τῷ ἑξαδέλφῳ αὐτοῦ Ἀσέλ ἑξηπατημένος ὑπισχνουμένον ταύτην παραδοῦναι αὐτῷ, καὶ ἐν τῷ Γαλατῶ ἐστρατοπεδεύσατο, καὶ τὸ τοῦ Γαλατῶ ἐμάχετο φρούριον. ἀπίοντι οὖν ἐκειθεν πρέσβεις ἐκ Λατίνων ἦγον περὶ ἀγάπης, καὶ γέγονε χρόνον ἕνα.

sebastocratores differebant: nam imperatoris frater in ceruleis calceis aquilas auro contextas deferebat, Tornicius nudo hisce insignibus calceo utebatur. quinimo et Alexium Strategopulum, magnum domesticum antea condecoratum, per epistolam Caesarem instituit, missilem illi dignitatem elargitus, et haec quidem ita evenere.

83. Imperator cum Lampsaci hybernasset, appetente vere Cpolim com-meat: namque quamcupidissime appetebat, omnesque suos eo referebat conatus, ut Latinorum e manu in libertatem Cpolim vindicaret. hinc profectus est adversus Cpolim, non copiis fretus (neque enim tantum exercitum, qui similem civitatem obsidione posset cingere secum ducebat) sed consobrii sui, cui nomen erat Aseli, sermonibus deceptus. ille etenim mala fraude imperatorem eludebat, se inquam penes urbis moenia aedem habere, portasque in sua potestate esse, per quas imperatoris copias intra urbem sine strepitu et sine pugna quiret intromittere. his sermonibus sibi in dicendo fidem conciliabat. affinitas enim et muneribus ac honoribus eum auctum fuisse, et adversus Achaiae principem pugna multa incommoda passum, multis bonis ac

σας δεινὰ μάλιστα ἠνυμοιοῖσθαι πολλῶν ἀγαθῶν, ὅτε καὶ τὰς τοιαύτας ὑποσχέσεις τῷ βασιλεῖ δέδωκε καὶ τὰς πρὸς αὐτὸν ἀντεδέξατο. τούτοις οὖν, ὡς ἔφημεν, ἐλπίσους ὁ βασιλεὺς κατὰ τῆς

D Κωνσταντίνου ἐπῆει, καὶ ἀντιπέραν τοῦ βορείου κέρως τῆς πόλεως ἐν τῷ τόπῳ τοῦ Γαλατῆ κατονομαζομένου ἐστρατοπεδεύσατο, καὶ 5 τῷ μὲν δοκεῖν τὸ τοῦ Γαλατῆ ἐμάχετο φρούριον, τῇ δ' ἀληθείᾳ κρύφα πρὸς τὸν Ἀσὲλ ἐπεμπεν ὅπως τὰς ὑποσχέσεις πληρώσειεν. ὁ δὲ πρὸς κέρδος ἔωρα, οὐ πρὸς ἀλήθειαν· ψευδεῖς γοῦν ἐποιεῖτο τὰς ἀποκρίσεις, ἀλλὰ ἐπ' ἄλλοις προφασιζόμενος. ἐπεὶ γοῦν ἱκανὸς πικρῆρῃ χρόνος καὶ οὐδὲν ἦνεν, ἀλλὰ καὶ τῆς στρατιᾶς 10 ὀπλισθείσης καὶ νυκτὸς ἀπιούσης καὶ τῇ οἰκίᾳ τούτου προσεγγισίας (τοῦτο γὰρ ἐκεῖνος γενέσθαι διεμηνύσατο), τότε ψεύδεσθαι πεφώραται φανερώς. καὶ ἐπεὶ οὐκ εἶχε τινα εἴλογον ἀπολογίαν ποιήσασθαι, τὴν αἰτίαν εἰς τὸν ἄρχοντι τῆς πόλεως ἔθετο· “ὑπε-

P 97 τόπισε” γὰρ εἶρηκεν “οὗτος ὡς οὐ καλὸν ἐστὶ τὰς κλαῖς με τῶν 15 τῆς πόλεως κατέχειν πυλῶν, καὶ διὰ ταῦτα εἴληφε ταύτας αὐτός, καὶ διὰ τοῦτο ἔγωγε περὶ τὸ ἔργον ἀδυνατῶ.” ἐπεὶ οὖν καθυρώς τὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀπάτην ἐπεγνώκει ὁ βασιλεὺς, ἔξῃει τοῦ τόπου. καθ' ὁδὸν δὲ τρεῖς πρέσβεις εἰρήνην αἰτοῦντας πρὸς τὸν βασιλεῦσιν οἱ Λατῖνοι πετόμασιν. ὁ δὲ βασιλεὺς πεποίηκε ταύτην, εἰς 20 ἐνιαυτὸν δὲ καὶ μόνον ἕνα, ἐν στενωῷ κομιδῇ ἐπισφίγγξας τούτοις τὰ πράγματα.

84. Διυπεράσας γοῦν ὁ βασιλεὺς τὸν Ἑλλήσποντον τὰ

23 **D**: Ἦκεν οὖν εἰς Πηγάς, εἶτα πρὸς Νύμφαιον ἦκε καὶ περὶ Κλαζομένην, οὐ ἦξε καὶ ὁ σεβαστοκράτωρ Τορνίκιος, καὶ δι' ὄχλον γέ-

gratius affluenter abundasse tunc, cum imperatori ea promissa dederat aliaque ab imperatore ipse receperat, hominem vera dicere suadebant. igitur his fidens imperator in Cpolim arma movet, et ex adverso Borealis cornu urbis in loco Galata vocato castra metatur. et, ut quidem videbatur, Galatae oppidum oppugnabat, re tamen vera clanculum per internuntios Aselem sollicitabat ut fidem solveret suam. ille ad lucrum, non ad veritatem inhians, fallacibus ac captiosis responsionibus alia atque alia confingens rem protrahabat. verumtamen cum tempus diutinum procederet ipseque nihil efficeret, immo etiam armatis cohortibus noctuque progressis illius ad domum appropinquatum fuisset (id enim ille, ut fieret, denuntiarat), tum mendacio fallere et vera confundere palam deprehenditur. et cum ipse responsionem, qua obiectis fieri satis posset, haud haberet, crimen in urbis principem referebat: “neque enim decorum illi videbatur penes me,” aiebat ille, “claves urbis esse, ideoque eas abstulit, et ego opus perficere nequeo.” sic fraude hominis plane detecta imperator loco egreditur. in itinere tres legati a Latinis ad imperatorem missi pacem petunt; quam illis imperator non uno amplius anno concessit, cum res eorum in extremum iam discrimen adduxisset.

84. Igitur imperator Hellespontum trans abiit, et Pegarum partes, ubi

τῶν Πηγῶν κατέλαβε μέρη, κακέϊσε τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο. ἐπεὶ δὲ ὁ τοῦ Θέρους παρήει καιρὸς, ἀλλὰ γε δὴ καὶ ὁ τῆς ὀπώρας ἐρ- **B**
ρή, τῶν τοιούτων ἀπάρυς χώρων πρὸς τὴν ἐξ ἔθους τοῖς βασι-
λειῦσιν οὐσαν ἀνάπυσσιν, ἐξ ὅτου τῆς Κωνσταντίνου γεγόνασιν
5 ὑπερόριοι, κατηντήκει τὸ Νυμφαίον. ἐμὲ δὲ πρὸς τὸν ἄρχοντα
τῶν Βουλγάρων Κωνσταντῖνον πρέσβιν ἐκπέπομφεν. ἀπήειν γοῦν
πρὸς αὐτόν, καὶ διεβίβασα μετ' αὐτοῦ ἡμέρας τινάς· ἔτιχον γὰρ
τότε καὶ ἐορτάσιμοι τοῦ Χριστοῦ ἡμέραι, ἧ τε τῶν γενεθλίων καὶ
ἧ τοῦ βαπτίσματος, ἧ οἱ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντες λαμπρύνονται
10 μάλιστα, καὶ ἐβούλετο ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων τότε Κωνσταν-
τῖνος σφίσι αὐτοῖς συνεῖναι καμὲ καὶ θευτὴν γενέσθαι τῶν τελου- **C**
μένων. τὰ προστεταγμένα μοι γοῦν πληρώσας τοῦ Τρινόβου
ἐξῆειν, καὶ πρὸς τὸν βασιλεῦ ἀπήειν ἐν τῷ Νυμφαίῳ διάγοντι.
ἐκεῖσε γοῦν ὁ βασιλεὺς παρεχέμισε, καὶ ἐπιλάμψαντος ἕαρος τοῦ
15 Νυμφαίου ἐξῆει, τὴν λαμπρὰν τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου ἡμέ-
ραν προεορτάσας ἐν τῷ Νυμφαίῳ. ἡμέρας δὲ τινὰς ἐν τοῖς Φλε-
βίοις διαβιβάσας, ἐπὶ τόπον οὕτω πως ἐπονομαζόμενον Κλυζο-
μίην ἀπελθὼν ἐπήξατο τὰς σκηνάς. ἐκεῖσε καὶ γὰρ εἰώθασιν οἱ
βασιλεῖς τοῦ Νυμφαίου ἐξιόντες χρονοτριβεῖν καὶ τὸ πλεον τοῦ **D**
20 ἔαρινος παραμείβειν καιροῦ· ὃ τε γὰρ τόπος πεδιὰς ἄπας καὶ
χόρτον προβεβλημένη πολλοῖς ἀρκοῦντα τοῖς ἵπποις, κατάρρητος

γονε τῷ βασιλεῖ διὰ τὸν πατριαρχεύσαντα Ἀρσένιον, ὁ γὰρ πατρι-
αρχικὸς ἐχίρεινε θρόνος, τοῦ πατριαρχεύσαντος Νικηφόρου, ὃς ἀπὸ
τῆς Ἰαφέσου εἰς τὸν πατριαρχικὸν μετετέθη θρόνον, ἀπάραντος
τῶν ἐνθῆνδε μηδ' ὅλον ἐνιαυτὸν διαρκέσαντος. ὁ δὲ Ἀρσένιος προε-
κλήθη ἀπὸ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου, ὃς ἐχθρὰν ἔσχε κατὰ τοῦ βα-
σιλέως, καὶ ἀνήχθη αὐθις Ἀρσένιος. 9 οἱ vulgo om 17 περι
vulgo.

moras trahebat, occupat. cum vero aestas praeterlapsa fuisset necnon au-
tumni tempus excurrisset, inde discedens ad quietem imperatoribus de more,
ex eo quo Cpoli extorres tempore oberrabant, destinatam, Nymphaeum per-
venit. me porro ad Constantinum Bulgarorum principem legatum mittit.
abii, et cum eo per aliquos dies versatus sum. namque ea tempestate festi
dies Christi natalium ac baptismatis, quibus Bulgarorum principes magnifi-
centiam ostentant, celebrabantur; ideoque Bulgarorum princeps Constanti-
nus, ut cum eis tunc oculatus eorum quae fiebant spectator adessem, cogebat.
mandata itaque mihi imposita executus Trinobo exeo, et ad imperatorem
tunc Nymphaei cunctantem, in quo et hibernaverat, me confero. ineunte
vere ille Nymphaeo egreditur, prius ibidem laeto ac splendido resurrectionis
dominicae die concelebrato. et dies aliquot Phlebiis egit; inde ad locum
Clyzomenem dictum veniens tentoria collocat: namque ibi Nymphaeo exeun-
tes tempus conterere et veris plerumque agere imperatores suverant. cam-
pus undique planitie excurrit, agro fertili atque herboso, qui plurimis equis

δὲ τυχάνει καὶ ὕδασι, ἐγγὺς δὲ αὐτοῦ καὶ κόμης ἔχει πολλὰς καὶ πόλεις, ἕξ ὧν δαυιλῆ καθειστήκει τὰ ζωαρχῆ. ἐκεῖσε γὰρ ὄντος τοῦ βασιλέως καὶ ὁ σεβαστοκράτωρ ὁ Τορνίκιος ἐκ τῆς Νικαέων ἐπιδηδήμηκε, καὶ δι' ὄχλον τῷ βασιλεῖ γέγονε διὰ τὸν πατριαρχεύσαντα Ἀρσένιον. ὁ γὰρ πατριαρχικὸς ἐχίρηνε θρόνος, 5 τοῦ πατριαρχεύσαντος Νικηφόρου, ὃς ἀπὸ τῆς Ἐφέσου εἰς τὸν πατριαρχικὸν μετετίθηθαι θρόνον, ἀπάραντος τῶν ἐνθένδε πρὸς τὰ οὐράνια, μηδὲ εἰς ὄλον σχεδὸν ἐνιαυτὸν τοῦ πατριαρχικοῦ ἀπολαύσαντος θρόνου. ὁ δὲ Ἀρσένιος οὗτος ἦν προβεβλημένος εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον πρὸς τοῦ βασιλέως Θεοδώρου, ἀνὴρ καὶ 10 εἰς λόγον καὶ εἰς προᾶξιν πανευφρέστατος, καὶ λόγον μάλιστα τὸν ἐκ φύσεώς πως προβαλλόμενον· τοῦ γὰρ ἐκ παιδείας μικρὸν τι

P 98 μετέσχειν. ὀλίγα γὰρ τινα τῶν ἐγκυκλίων φιλοσοφίας τοῦ μὴ δοκεῖν παντάπυσιν τῶν τοιούτων ἀπείρως ἔχειν μηδὲ ἀγνοεῖν ὧν ὑπεριδεῖν ἔδοκίμασε, τῷ βέλει τοῦ πρὸς θεὸν ἔρωτος τρωθεὶς τὴν 15 ψυχὴν, πᾶσι τοῖς κατὰ κόσμον, ὧν οὐκ εὐχερῶς ἔχουσιν οἱ πλείους ἀφίστασθαι, χαίρειν εἰπὼν τὸν μονήρη βίον προείλετο. οὗτος τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀπεπλήρου στεφηφορίαν τῷ βασιλεῖ· ἐπεὶ δ' οὐχ ἑώρα τοῦτον τοῖς ἑαυτοῦ θελήμασιν ὑπεικόμενον, δύσους περὶ τοῦτον ἐγένετο, ἔχων ἐν ταυτῷ συνίστορας τὸν Σάρδεων Ἀν- 20 δρόνικον καὶ τὸν Θεσσαλονίκης Μανουὴλ τὸν καὶ Ὀυραῶν λεγόμενον. ἀλλ' ὁ μὲν Σάρδεων, ὅτε ὁ βασιλεὺς κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐστρατοπεδεύσατο καὶ ἐγγὺς ταύτης τὰς ἐπαύλεις

2 γὰρ] γοῦν?

alendis suffecerit, aquis irriguo, et multorum vicorum ac urbium vicinitate, unde vitae necessaria affluenter suppeditantur, peropportuno. in eo cum esset imperator, sebastocrator Tornicius Nicaea accedens pro expatriarcha Arsenio moleste imperatorem rogat, patriarchale siquidem solum Nicephoro patriarcha, qui in patriarchale culmen ex Ephesino metropolitae ascenderat, ex terreno ad coelestia promotus, cum nec integro anno patriarchatus praefuisset, sessore destituebatur. Arsenius ab imperatore Theodoro in patriarcham fuerat electus, vir et verbo et opere quam dexterrimus, et sermone praecipue, qui natura inditur; namque qui eruditione comparatur, parum omnino degustaverat. etenim cum nonnulla ex encycliciis philosophatus perdidicisset, ne horum penitus inexpertus haberetur, neque ea ignorare, quae ipse negligere sibi in animo proposuerat, videretur, telo divini amoris corde saucius, rebus terrenis omnibus, a quibus se avelli aegre plerique sustinent, contemptis, monastico instituto nomen dederat. hic imperatoria corona imperatorem condecoraverat: sed eum suis votis minime obtemperantem conspicatus, iniquior cum eo inimicitias exercuit. neque ab eo abhorruerat Andronicus Sardensis et Manuel Thessalonicensis, cognomine Opsara. sed Sardensis quando imperator Cpolim castra movit et prope eam sedem locavit,

ἐποιεῖτο, τότε τὰ τῶν μοναχῶν ἐνεδέδυτο ἄμφω ὑπὸ τοῦ Φιλα-
 δελφίας Ἰωαννικίου. ὡς γὰρ συχνῶς διηνώχλει τὸν βασιλέα ἐπι-
 δημῆσαι τῇ Παφλαγόνων (ἐκεῖθεν καὶ γὰρ ὠριμητο), τὸ στρεβλό-
 5 ἔκεισε μέρη ἀγῆχθαι· σκοπὸς γὰρ ἦν αὐτῷ τὰ τῶν Παφλαγόνων
 πάντα διαταράξαι τῇ πρὸς τὸν βασιλέα δυσνοίᾳ. ὁ βασιλεὺς δὲ
 δικαίωτατον πρὸς τοῦτον ἐποίει τὸν λόγον, ὡς μητροπολίτης χει-
 ροτόνησαι Σάρδεων, οὐκέτι γε μὴν Παφλαγονίας, καὶ δεῖ σε τοῖς C
 τῶν Σάρδεων ἐμφιλοχωρεῖν μέρεσι κακέϊσε καὶ διατρίβειν καὶ σου
 10 ποιμαίνειν τὸ ποιμνιον. ἐπεὶ οὖν ἐγνώκει ἀμετάπτωτον εἶναι τὸ
 βασιλικὸν βοῦλῆμα, μὴ ἔχων ὅ τι καὶ δράσειε, τὸν μονήρη βίον
 προείλετο. ὁ δὲ Θεσσαλονίκης Μανουὴλ ἄκων ἑξίων τῆς Νικαίας
 περὶ πού τὰ ἐγγὺς ἐκείνης διέτριβεν. ὁ δὲ πατριαρχεύσους Ἀρσέ-
 15 νιος καὶ αὐτὸς ἑξίων ἐκεῖθεν ἐν τινι σεμνείῳ ἑαυτὸν καθείρξας διῆ-
 κον, ψήφῳ πάντων καὶ προσταγῇ βασιλέως ὁ τῆς Ἐφέσου προέ-
 δρος Νικηφόρος εἰς τὸν πατριαρχικὸν ἀνίστηθη θρόνον. ἀλλ' οὗτος, D
 καθάπερ εἰρήκειν, μήπω ἐνιαυτίσους τὸ βιοῦν ἐξεμέτρησε. τότε
 γοῦν ὁ σεβαστοκράτωρ Τορνίκιος τῇ φίλῃ τοῦ Ἀρσενίου προσκί-
 20 μενος ἠνάγκαζε τὸν βασιλέα τὸν Ἀρσένιον εἰς τὸν πατριαρχικὸν καὶ
 αὐθις θρόνον ἀναγαγεῖν, θαύματά τινα καὶ τεράστια παρὰ τοῦ
 Ἀρσενίου ἐνεργούμενα διηγούμενος, καὶ πράγματα διηγεκῶς προ-
 ξίνει τῷ βασιλεῖ, πατριαρχεῖν τὸν δόνον αὐτῷ βιαζόμενος.

4 περὶ vulgo.

ab Ioannicio Philadelphensi monastico pallio induitur: ille enim continuo, et non sine molestia imperatoris animum sollicitabat, ut proficiscendi sibi daretur facultas Paphlagoniam, unde ipse ortum ducebat; sed imperator distorta hominis sensa apprime callens, ne in eas partes abiret, impediabat: animo enim proposuerat propter eas quas cum imperatore similitates exercebat, res Paphlagonum perturbare. verum imperator acquissimo eum sermone lacescit. "Sardium, non Paphlagoniae metropolitatum tenes: Sardium ideo partes invisendae, quibus continuo consuescere debes, ibique immorando greges tibi commissos pascere." igitur ubi imperatorem inexorabilem vidit, cum quid ageret ipse nesciret, monasticum vitae institutum complexus est. Thessalonicensis Manuel invitus Nicaea egressus in locis adiacentibus vitam ducebat. Arsenius item expatriarcha et ipse inde exiens in monasterium se intrusit. hinc universi praesules Lampsacum convenientes suffragio omnium mandatoque imperatoris Ephesinum antistitem Nicephorum in patriarchale solium invehunt. sed hic, ut iam dixi, neque per annum integrum cathedram moderatus e vivis excessit. tunc sebastocrator Tornicius Arsenio impense deditus imperatorem urgebat, ut Arsenium iterum in patriarchalem sedem promoveret, et mira quaedam ac portentosa Arsenii facinora in medium afferens continuo imperatorem ad molestiam usque exorabat, ut sibi minime ae-

ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ἐκὼν ἄκων τῇ τοῦ σεβαστοκράτορος συμβουλῇ
 ζυγνιθεὶς εἰς τὸν πατριαρχικὸν καὶ αὐθις θρόνον ἀνήγαγε τὸν Ἀρ-
 σένιον. καὶ οὕτω μὲν τὰ ἐπὶ τῷ Ἀρσενίῳ.

85. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Στρατηγόπουλον Ἀλέξιον τὸν Καί-
 σαρα μετὰ στρατευμάτων τινῶν οικονομήσας ἐπὶ τοῖς δυτικοῖς ἐκ-
 πέπομφε μέρεσι, τοῖς ἐκεῖσε οὖσι τῶν Ῥωμαίων ὑπεναντίοις ζυγ-
 P 99 ελθεῖν εἰς μάχην, παραγγείλας ὡς ἐν τῷ διόρχεσθαι, ἐπεὶ τὰ τῆς
 ὁδοῦ τῆς ἐκεῖσε φερούσης πλησίον ὑπῆρχε τῆς Κωνσταντινουπό-
 λειως, ἔφοδόν τινα κατὰ ταύτης ποιήσασθαι καὶ μέχρι τῶν πυλῶν
 αὐτῆς ἐπιδρομεῖν τὰ στρατεύματα, ὡς ἂν πτοία παρ' αὐτῶν τοῖς 10
 οὖσιν ἐντὸς Λατίνοις ἐγγένηται. ἐγένετο δὲ τῷ τότε καὶ τι ζυγμ-

4 D: Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Στρατηγόπουλον Καίσαρα πέμπει τοῖς
 δυτικοῖς μέρεσι, παρήγγειλε δὲ τῆς Κωνσταντίνου ἀποπειράσασθαι.
 ναὺς οὖν τότε μεγίστη ἐκ Βενετίας εἰς τὴν Κωνσταντίνου ἀφίκετο
 καὶ ποτεστάτος, ὃς παροτρύνας τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει Λατί-
 νους ἐν τριήρεσι καὶ πλοίοις καὶ λεμβαδίοις καὶ δρόμοσι κατὰ Λα-
 φρονουσίας χωρῆσαι. καὶ γέγονεν οὕτως, καὶ κενέωτο ἡ πόλις ἀν-
 δρῶν, τῷ βασιλεῖ ταύτης Βαλδουίνου μετὰ τινων μετρίων φυλαττο-
 μένη. αἰφνης οὖν ὁ Καίσαρ τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐπήει, ἔχων
 καὶ ἀνδρας τινὰς ἐκεῖθεν ὄντας καὶ ἀκριβῶς εἰδότες τὰ κατ' αὐ-
 τήν. καὶ μαθὼν ὅπῃν τινα περὶ τὰ τεῖχη χωροῦσαν εἰσιέναι ὀπί-
 λωσιν ἐκεῖ ἦεν. εἰσῆλθεν οὖν διὰ ταύτης ἀνήρ, καὶ ἔτερος, καὶ ἄλ-
 λος, καὶ καθεξῆς μέχρι τῶν ιε'. ἔτι δὲ καὶ πλείους ἄλλοι εἰσιόντες
 εὖρον ἕνα περὶ τὰ τεῖχη φύλακα, ὃν ἀναβάντες ἔξω τῶν τειχῶν ἔρ-
 ρισαν, καὶ πελέκεις τὰς πύλας ἐκμοχλεύσαντες ἐλευθέρωσαν τὴν εἰς
 αὐτὴν εἰσοδὸν ἐποίησαν τῷ στρατεύματι. οἱ δ' ἐντὸς τῷ αἰφνιδίῳ
 κατασεισθέντες, ὡς εἶχον ἕκαστος, τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν ἐπραγμα-
 τεύοντο. καὶ ὁ Βαλδουίνος περὶ τὸ μέγα παλάτιον ἐχώρησεν. οἱ
 δὲ περὶ Λαφρονουσίαν ἀπιόντες Λατίνοι καὶ ὁ ποτεστάτος, ἐπεὶ μὴ
 κατὰ αὐτῶν τὴν δρᾶσαι ἴσχυσαν, πρὸς τὴν πόλιν ἐπανεξέγγηνον·
 ἀντελάβετο γὰρ κἀκείνων θεός. καὶ πλησιάζσαντες εἰς τὴν πόλιν
 ὄρμησαν εἰσελθεῖν. ἀλλὰ τὰ Ῥωμαϊκὰ στρατεύματα τοῦτο γνόντες
 πῦρ ταῖς οἰκίαις τῶν Λατίνων ἐνέβαλον περὶ τὸν αἰγιαλὸν κειμέ-
 ναις, καὶ ἐνέπρησαν ταύτας, πρῶτα Βενετικῶν, εἶτα τῶν ἄλλων
 γινῶν, ὡς Κάμπους ἀνόμαζον. ὡς δ' εἶδον τοῦτο Λατίνοι λαβόν-
 τες ἐντὸς τῶν τριήρεων ὄρους ἠδύναντο, καὶ μῖα εἰς τὸ μέγα πα-
 λάτιον χωρησάσης καὶ δεξαμένης τὸν Βαλδουίνον, ὑπεχώρησαν. οὗ-
 τω μὲν ἡ Κωνσταντινουπόλις προνοία θεοῦ ὑπὸ Ῥωμαίων ἐγένετο,
 Ἰουλίῳ ἄγοντος κέ, οὐσης ἐπινημίσεως δ' καὶ ἀπὸ γενέσεως κόσμου
 ἔτους ὄντος 5958', ὑπὸ Λατίνων κρατηθεῖσα χρόνους πεντήκοντα
 ὀκτώ.

quum, etiam invitus, in patriarcham eligeret. sic imperator volens nolens, sebastocratoris consiliis loco dato, ad patriarchalem dignitatem Arsenium rursus evehit. et haec quidem de Arsenio ita se habuere.

85. Imperator Strategopulum Alexium Caesarem copis aliquibus futurum in occidentem partes mittit, ut cum Romani nominis hostibus confligeret, monens sub ipsa protectione, quando via, per quam esset incedendum, prope Cpolim erat, in eam irrumpere et ad portas ipsas conducere agmina, ut timor Latinis incuteretur. evenit vero tunc temporis, ut tale quid, ita providente

βῆραι προνοία Θεοῦ. ἐπεὶ γὰρ ταῦς μερίστη κοίλη Λατινικὴ ἐκ Βενετίας εἰς τὴν Κωνσταντίνου ἀφίκετο, καὶ νέος ἐν ταύτῃ ἔξοσι-
 σιαστὴς παρεγένετο, ὃν καὶ ποτεστάτον ἐπονομαζούσιν, ἀνὴρ, ὡς
 ἐγάνη, δραστήριος καὶ θρασύτερος εἰς τὰ μάχημα, τοὺς ἐν τῇ
 5 Κωνσταντινουπόλει Λατίνους παροτρύνας εἰς μάχην, καὶ ξυμβου- B
 λένσας ὡς δεῖ καὶ ἡμᾶς μὴ μόνον ἐντὸς ὄντας τῆς πόλεως τὴν
 πόλιν καὶ ἑαυτοὺς φυλάττειν, ἀλλὰ καὶ κατὰ Ῥωμαίων τι δοῦν,
 ὡς ἂν μὴ πάντῃ κατασρονητικῶς ἐν τοῖς καθ' ἡμῶν διατίθωνται.
 ἔπεισεν οὖν αὐτοὺς εἰσιόντας ἐν ὅσους εἶχον τριήρεσι καὶ τισιν ἑτε-
 10 ροῖς πλοίοις, λεμβαδίοις οἷον καὶ δρόμωσι, κατὰ τῆς νήσου Λα-
 γουσίας χωρῆσαι, εἴ πως δυνήθεϊεν αὐτὴν παραστήσασθαι καὶ
 σκέλων ἐμμοιρῆσαι τῶν ἐξ αὐτῆς. κενένωται οὖν ἡ πόλις ἀνδρῶν,
 καὶ ἦν γυναιξὶ καὶ νηπίοις καὶ τῷ βασιλικῶς τάχα ταύτης κατέρ-
 15 τηρουμένη. αἰφνης οὖν ὁ Στρατηγόπουλος Ἀλέξιος ὁ Καῖσαρ C
 νυκτὸς ἐπιὼν τῇ Κωνσταντίνου προσήγγισεν. ἐπεὶ δὲ μεθ' ἑαυ-
 τοῦ εἶχε καὶ ἄνδρας τινὰς ἐξωρημένους τῆς πόλεως καὶ ἀκριβῶς
 εἰδότας τὰ κατ' αὐτήν, καὶ πνιθανόμενος αὐτῶν ζιμμηθήκει
 ὁπλῆν τινα εἶναι περὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως δι' ἧς ἀνὴρ ὀπλίτης
 20 δύναιτ' ἂν ἐντὸς εἰσελθεῖν, μηδ' ὄλωσ μελλήσας τοῦ ἔργου εἶχετο.
 καὶ εἰσῆλθε διὰ ταύτης ἀνὴρ, καὶ ἐπηκολούθησεν αὐτῷ ἕτερος,
 εἶτα ἐκείνῳ ἄλλος, καὶ οὕτω μέχρι τῶν πεντεκαίδεκα, τάχα δὲ
 καὶ πλείους ἄνδρες ἐντὸς εἰσῆλθον τῆς πόλεως. ἐπεὶ δὲ περὶ τὸ
 τεῖχος ἕνα εἶρον τὸν ἐμπειπιστευμένον τὴν φυλακὴν, τινὲς ἐξ αὐτῶν

deo, contingeret. navis maxima Latinorum Venetiis Cpolim appulit; cum
 ea juvenis auctoritate potens, quem illi potestatem vocant, accessit, vir, ut
 effectus comprobavit, factiosus et in pugnas audacior. is Latinos, qui Cpoli
 erant, ad ineundam pugnam concitat, haud decorum esse dictitans, eos qui
 in urbe essent, urbem seque tutando tempus conterere, sed aliquid etiam ad-
 versus Romanos machinari debere, ne nos illi adeo contemptim conterant et
 pro nihilo ducant. suavit itaque in triremes, quotquot haberent, aliaque
 navigia, lembadia nempe ac dromones, ingressos in Daphnusiama insulam per-
 gere; quam si in potestatem redigere forte potuissent, nae illi spoliis locuple-
 tarentur. urbs igitur hominibus vacua, mulieribus ac infantibus et forte tunc
 imperanti Balduino cum exigua aliorum manu gubernabatur et custodiebatur.
 interea improviso Caesar Alexius Strategopulus noctu adveniens in eam im-
 petum fecit, et cum viros secum haberet nonnullos ex urbe fugitivos et rerum
 illius apprime gnaros, ex iisque sciscitans cognovisset foramen urbis muris
 inesse, per quod armatus miles introire posset, nulla mora operi incumbit.
 et per illud quidam ingreditur, quem sequitur alius et iterum tertius, et hac
 ratione quindecim et forte plures viri urbem ingrediuntur. in ipso muro
 quendam, cui custodia demandata erat, compertum, muro conscenso arre-

- D** ἀναβάντες καὶ τῶν ποδῶν λαβόντες ἔρριψαν ἔξω τῆς πόλεως. οἱ δ' ἄλλοι ἄξινας ἐγχειρισάμενοι καὶ τοὺς μόχλους τῶν πύλων διαρρήξαντες ἐλευθέραν πεποίηται τὴν εἰς τὴν πόλιν εἴσοδον τῷ στρατεύματι. οὗτῳ μὲν οὖν ὁ Στρατηγόπουλος Καῖσαρ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πάντες Ῥωμαῖοι καὶ Σκύθαι (ἐκ τῶν τοιούτων καὶ γὰρ τὸ 5 ἔπ' αὐτὸν συνεκεκρούτητο στρατεύμα) ἐντὸς τῆς πόλεως ἐγεγόνεισαν. οἱ δ' ἐντὸς τῷ αἰφνιδίῳ κατασεισθέντες τοῦ πράγματος, ὡς εἶχον ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν ἐπραγματεύετο. καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τὰ σεμνεῖα βιάδιζον καὶ μοναχικὰ ἐνεδέδοντο ἄμφια, ὅπως τὸν φόνον ἐκφυγοῖεν, γυναῖκες δὲ εἰς ὅπας τοίχων συνεστέλλοντο 10 καὶ εἰς στοὰς σκοτεινὰς καὶ ἀποκρύφους ἐκρούπτοντο. ὁ δὲ τῆς πόλεως κατάρχων Βαλδοῦνιος ἐπὶ τὸ μέγα παλάτιον ὤρμησεν. οἱ δὲ ἐπὶ τὴν Δαφνουσίαν ἀπιόντες Λατῖνοι καὶ ὁ μετ' αὐτῶν ποτεστάτος, μηδὲν τι τῶν γινομένων γνωρίσαντες, ἐπεὶ μὴ κατὰ τῆς
- P 100** νήσου Δαφνουσίας ποιῆσαι τι ἵσχυσαν (ἀνετέλεβετο γὰρ ἐκείνων 15 θεός), παλινδρομοὶ πρὸς τὴν πόλιν ἐπανεξέγγνον. μέχρι μὲν οὖν τοῦ ναοῦ τοῦ ἄρχιστρατήγου τῶν ἔτι δυνάμεων Μιχαὴλ ἐλθόντες, τοῦ περὶ τὸν ἐν Ἀνάπλῳ διακειμένου, οὐδὲν τι ὅλως τῶν γεγενημένων ἐμειμαθήκεισαν· ἐκεῖσε δὲ ἀφικόμενοι καὶ ταῦτα μαθόντες εἰς τὴν πόλιν ὤρμησαν ἐπέλθειν. ἀλλὰ τὰ Ῥωμαϊκὰ στρα- 20 τεύματα τοῦτο γνόντες πῦρ ταῖς οἰκίαις τῶν Λατῖνων ἐπέβαλον παρὰ τὸν αἰγιαλὸν κειμέναις, καὶ ἐνέπηρσαν ταύτας, καὶ πρώτα μὲν τὰς τῶν Βενετικῶν, εἶτα τῶν ἄλλων γενῶν, ὡς καὶ Κάμπους
- B** κατοικόμαζον. ἐπεὶ δὲ εἶδον τὴν πόλιν νηροπολυμένην οἱ τῶν Λατῖνων, τὰς παρεῖας ταῖς χερσὶ τύψαντες, καὶ λαβόντες ὄσους 25

9 περὶ vulgo.

ptum pedibus extra muros proiciunt, alii strictis securibus et portarum vectibus disruptis in urbem introitum liberum exercitui aperiunt. hac ratione Caesar Strategopulus et cum eo Romani universi ac Scythae (ex his enim copiae conflatae erant) urbem ingressi sunt. cives re improvisa perculti, ut quisque poterat, salutis suae consulere. hic quidam monasteria petere, et monasticum habitum, ut cladem evitarent, induere. mulieres in murorum foramina conici, et in cellis obscuris reconditisque abscondi. civitati imperans Balduinus in magnum advolare palatium. qui vero Daphnusiam abierant Latini, et cum illis Potestas, eorum quae gerebantur plane ignari, cum nihil adversum Daphnusiam perpetrare potuissent (opem enim illis tulerat deus), retrogressi in urbem contendere, et in supernarum virtutum principis Michaelis templum in Anaplo situm conveniunt, adhuc eorum quae patrabantur nescii. at ubi eo commigrassent, certiores redditi in urbem gressus festinant. id Romanae copiae audientes, igne in Latinorum domos prope littus adiacentes immisso, eas corrumpunt, et ante alias Venetorum aliarumque deinceps nationum, quas Campos vocant. Latini incendiis urbem inflammari

ἠδύναντο ἐντὸς τῶν τριήρων αὐτῶν καὶ τῶν λοιπῶν πλοίων, ὑπανεχώρησαν, μιᾶς τριήρεως εἰς τὸ μέγα παλάτιον ἀπελθούσης καὶ ἀναδεξαμένης τὸν Βυλδοῦϊνον ἐν χροῖ τῆς ζωγραφείας γενόμενον. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω ξυνέβη, καὶ ἡ Κωνσταντίνου προνοία Θεοῦ 5 καὶ αὐδῆς ὑπὸ χεῖρα τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων ἐγένετο κατὰ λόγον δίκαιόν τε καὶ προσήκοντα, Ἰουλίῳ εἰκοστὴν καὶ πέμπτην ἄγοντος, οὔσης ἐπινεμήσεως τετάρτης, καὶ ἀπὸ γενέσεως κόσμου ἔτους ὕντος 5759, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κρατουμένη χρόνους πενή- κοντα καὶ ὀκτώ.

10 86. Περὶ γοῦν τὸ Μετεώριον τότε σκηνοῦμένον τοῦ βασι- C
λέως ἑξαπίνης φήμη τις νύκτωρ τὰς τῶν πολλῶν περιβόμβησεν ἀκούς. ἡ δὲ φήμη παρὰ παιδαρίου τινὸς ἀταδέλφης τοῦ βασι-
λέως τῆς ὀνομαζομένης μὲν Εἰρήνης, διὰ δὲ τοῦ μοναδικοῦ σχή-
ματος μετονομασθεῖσης Ἐδλογίας, ἐκ τῶν τῆς Βιθυνίας μερῶν
15 παρ' αὐτὴν ἀφικομένου, ὃς καθ' ὁδὸν ἐμειμαθήκει παρὰ του τῶν
Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἄλῶναι τὴν Κωνσταντίνου. ὡς εἶχε
γοῦν τάχους ἡ τοῦ βασιλέως αὐτοκασιγνήτη παρὰ τὸν βασιλέα
ἀφιγμένη καταδαρδάνοντα τοῦτον εἶρε, καὶ ἠρέμα πως ἐκίνει αὐ-
τὸν τῇ χειρὶ, ὅπως ἂν γε καὶ ἐρηγορήσειεν, ἰσχυροτέρα τῇ φωνῇ D
20 ὑπολέγουσα ὡς κατέσχες, ὦ βασιλεῦ, τὴν Κωνσταντινούπολιν.
καὶ πολλάκις τοῦτο εἰρήκει, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπέμενε μηδὲν τι πρὸς
ταύτην ἀνταποκρινόμενος. ὡς δὲ τὸν λόγον μετέβαλε καὶ εἰρήκει
“ἀνάστηθι, βασιλεῦ· ὁ γὰρ Χριστὸς ἀπεχαριστάτ' σοι τὴν Κων-
σταντινούπολιν,” τῆς κλίτης ἀναστὰς καὶ τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν

15 ὡς vulgo.

conspicientes, genis manibus diverberatis, quotquot habere potuerunt ex suis in triremes et alia navigia assumptis, retro cessere. ex triremibus una in magnum palatium progressa Balduinum in maximo discrimine et extremo pene periculo, iam iamque vivum capiendum, recepit. et ita ea res evenit, et Cpolis, ita deo annuente, rursum sub potestate Romani imperatoris iure et merito venit, vigesima quinta mensis Iulii, indictione quarta, anno ab orbe condito 6769, postquam hostes ea potiti fuissent annos quinquaginta octo.

86. Ea tempestate imperator castra Meteorii disposuerat, noctuque ex improvise rumor quidam inter multorum aures perstrepuit. rumor a servulo quodam sororis imperatoris Irenes, sed propter monasticum habitum Eulogiae nominatae, e Bithyniae partibus ad ipsam profecto, qui in itinere audierat a Romanis copiis captam esse Cpolim, sparsus fuerat. illa prope imperatorem conveniens somno sopitum invenit; quare manu eum placide movere, et ut excitaret, altiore voce proloqui, “tenes, o imperator, Cpolim.” saepius hoc repetiit: imperator immotus stans non respondebat. verumtamen cum illa sermone mutato dixisset “surge, imperator: Christus tibi Cpolim

ἀνατείνας " τοῦτον μὲν" ἔφη " τὸν λόγον, ὃ ἀδελφή, καὶ αὐτὸς δέχομαι. ὄν δὲ λόγον τὸ πρῶτον εἶπες, ὡς τῆς Κωνσταντινοῦ κεκρατήκα, οὐδαμῶς ἀποδέχομαι· πῶς γὰρ ἐκ τοῦ Μετεωρίου ἐγκρατῆς γενοίμην τῆς Κωνσταντινοῦ; ἀλλ' οὐδὲ στρατεύματα κατ' αὐτῆς ἀξιόλογον πέπομα. τὸ δὲ ὅραω ταῦτα εἶναι θεῶν καὶ αὐτὸς 5
 ξυνομολογῶ, καὶ θάττον ἂν τὰ μικροῦ καὶ ἀδύνατα τοῖς οἷς ἂν βούλοιο παρασχεῖν κατέστηκε δυνατός." ταῦτ' εἰπὼν τοὺς ἐν
 P 101 τέλει πάντας ξυνήθροισε, καὶ ἐπυθάνετο εἰ ἀληθῆ δοκεῖ σφίσι αὐτοῖς τὰ παρὰ τῆς φήμης. καὶ οἱ μὲν συνέθεντο τὰ τῶν λόγων ἐπαληθεύειν, καὶ μάλιστα οἷς ἢ τῶν Λατίνων ἕξοδος ἀκριβέστε- 10
 ρον ἐπεγνώσθη· ἐνιοὶ δὲ τὸν λόγον ἤγον ἐν ἀμυγβόλοις, οἷς οὐκ ἐν γνώσει τὰ τῆς ἄνω προνοίας κατέστηκε κρίματα, ὑπολογιζόμενοι καὶ τὸ πρᾶγμα τῶν δυσχερεστάτων τε εἶναι καὶ μὴ ὁρατῶς κατορθουμένων. ἐν τοῖς τοιοῦτοις μὲν λόγοις τὸ τῆς νυκτὸς παρῆι διάστημα· ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐπέφωσκεν, ἑλπίς μὲν ἦν πᾶσι 15
 τὸν διακομίζοντα ἀληθῆ ἀσικέσθαι πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς ἡμέρας ἐκεῖνης παραδεδραμῆκει διάστημα, καὶ οὐδεὶς
 B τοιοῦτος ἀφίκετο. ἤσχαλλον γοῦν αἱ τῶν ἀπάντων ψυχαὶ καὶ ἠδημόνον, καὶ μάλιστα γὰρ τοῦ βασιλέως. ἀλλὰ νυκτὸς ἐπιπτώσης ὁ τὴν ἀγαθὴν ἀγγελίαν διακομίζων ἐλήλυθεν καὶ σαφῶς εἰσῆκει 20
 περὶ τοῦ ἔργου, ὅτιπερ τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα μετὰ τοῦ Καίσαρος Στρατηγοπούλου ἐντὸς τῆς Κωνσταντινοῦ διάγονσιν. καὶ πάντα ὡς ἔσχεν ἀπήγγειλεν.

87. Ἀπάρας γοῦν ὁ βασιλεὺς τοῦ Μετεωρίου μεθ' ἡδοτῆς

elargitus est," lecto assurgens manibusque in coelum extensis "hunc" ait "sermonem, soror, et ipse amplector, sed quem primum dixeras, me Cpoli potitum, nullo pacto excipio. quam enim ratione, qui Meteorii sum, Cpolim devicerim? qui nec tantas copias ad eam debellandam adornavi. sed haec numini facillima esse et ipse fateor, citiusque ac commodius ea etiam, quae fieri haud posse videntur, quibus ipse voluerit, concedere potens est." dixit, omnibusque qui ibi in dignitate erant convocatis, an vera ea esse illis viderentur quae fama circumferrentur, interrogat. quidam annuere, rumorem vera nuntiare, et potissimum ii quibus Latinorum exitus exquisitus compertus fuerat. alii dubitare et in ambiguo ponere, qui divinae iudicia providentiae non accurate tenerent, ratiocinantes rem e difficillimis esse et ex illis quae non ita facili negotio peraguntur. in his sermonibus noctis spatium evigilatum est: ubi dies coepit, spes omnes tenere ab exercitu, qui vera referret, adventurum. at illius etiam diei intervallum consumitur, et horum nihil annuntiat. anxii itaque omnes trahere cum animo suo et angi, et praecipue imperator. veruntamen nocte ineunte bonus internuntius accessit, planeque facinus fatetur, Romanum militem cum Caesare Strategopulo intus Byzantium sedem locasse, et cuncta modo quo evenerant narrat.

87. Igitur imperator Meteorio exiens, mirandum in modum suo bono

ὅτι πολλῆς τὴν Κωνσταντίνου φθάσει διὰ τάχους ἐπέσπευδε, δε-
 διῶς μήποτε ἐκ τῆς Λαφρουσίας οἱ Λατῖνοι ὑποοστήσαντες καὶ
 τῆς πόλεως ἐντὸς γενόμενοι μάχην κατὰ Ῥωμαίων στήσαιεν κρα- C
 τεράν, καὶ πολλῶν πλείους τῶν Ῥωμαίων ὄντες τῶν τευχῶν ἕξω
 5 βύλλονσι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐ ξενέβη, ἀλλ' ἐκείνοι μὲν τὸ ἀθρόον
 τὰς ψυχὰς κατσεισθέντες προύλαβον ἀποδρῶναι, καθὼς ὁ λόγος
 φθάσεως ἐδήλωσεν, ὁ βασιλεὺς δὲ τὴν πορείαν ἐπέτεινεν. ἐπεὶ δὲ καὶ
 τοὺς τοῦ Καλάμου βουνοὺς παρημέψαμεν καὶ τῆς Ἀχρῶους ἐγγὺς ὁ
 βασιλεὺς ἐπήξατο τὴν σκηρῆν, τότε δὴ καὶ τοῦ Βαλδοῦίνου τοῦ τάχα
 10 βασιλικῶς τῆς Κωνσταντίνου κατάρχοντος τὰ βασιλικὰ διεκομίσθη-
 σαν σύμβολα· ταῦτα δὲ ἦν καλύπτρα Λατινικὴ τὸ σχῆμα καὶ μαργά-
 ροις πεποικιλμένη καὶ ὑπὲρ κεφαλῆς λιθίῳ κοκκίῳ, πέδιλά τε κοκκο-
 βαφῆ, καὶ σπάθη σιρικὸν κοκκοβαφῆς ἐνδεδυμένη προκάλυμμα. τότε D
 δὴ καὶ ὁ πολὺς λεὼς τὰ τῆς ὑποθέσεως ἐπεπίστετο· τὸ γὰρ μεγαλεῖον
 15 οὐκ εἶα τοῦ πράγματος εὐχερῶς πιστεύειν τοῖς λεγομένοις. ἔσπευσεν
 οὖν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν κίνησιν. ταχυτέρας γοῦν καὶ μακροτέρας
 ἐποιεῖτο τὰς μεταβάσεις. ἐγγίσαντι γοῦν τῇ Κωνσταντίνου τῷ βασι-
 λεῖ κατὰ νοῦν ἐπῆει θεοπροπεστέραν μᾶλλον ἢ βασιλικωτέραν τὴν εἰς
 τὴν Κωνσταντίνου ποιήσασθαι ἰεροδοκίαν. καὶ τὸν τρόπον ἐσκέφατο,
 20 ὅπως ἂν γένοιτο ὁ δὴ διὰ λόγων εὐχαριστηρίων πρὸς τὸν θεὸν καὶ
 φωνῶν εὐκτηρίων ὑπὲρ τε βασιλείας καὶ ἱεραρχίας ὑπὲρ τε τῆς
 πόλεως καὶ τῶν αὐτῆς οἰκητόρων καὶ τοῦ ταύτης πληρώματος.
 ἐπεὶ δὲ ἐζήτηι τὸν τὰς εὐχὰς συγγράψασθαι μέλλοντα, τὸν φιλό-
 σοφον Βλεμμίδην πρὸς τοῦτον ἐπινύξαι βεβούλητο. μακρὰν δὲ
 25 ἦν ὁ ἀνήρ· ἀμφὶ γὰρ τὴν Ἐφεσον τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο. εἰς

5 τὸ] διὰ τὸ?

13 περικάλυμμα?

gaudens, Cpolim celerrime festinabat, metuens ne Latini Daphnusia rever-
 tentes et urbem introgressi pugna magna cum Romanis confingerent et nu-
 mero superiores extra muros eicerent. sed haec minime contigerunt, quippe
 qui re subita atque improvisa animos deturbati fugam praeripuerunt, ut supra
 enarravimus. imperator iter sollicitabat, et Calami colles emensus prope
 Achyraum castra posuit. tunc Balduini Cpoli imperantis regia insignia allata
 sunt. haec autem erant operculum Latino more efformatum, unionibus in-
 terstinctum, in vertice saxulo rubeo renidens; cocco tincti calcei, et ensis
 ex serico rubro tegumentum indutus. tunc multitudo etiam rem ita fuisse
 persuasa est, quandoquidem facinoris magnitudo ne temere adeo dictis fides
 adhiberetur efficiebat. imperator loci mutationes longiores et velociores per-
 currens viam celeravit. Cpoli appropinquans animo agitare coeperat acces-
 sum ad urbem deo magis convenientiorem quam regi institueret, et modum,
 quo id ita fieret, excogitavit: per sermones nempe qui gratias deo referrent,
 et voces pro imperio sacerdotio urbe et cultoribus universis supplices. sed
 precationum scriptorem conquirens philosophum Blemnidam ad opus decre-
 verat. verum vir ille longe aberat: Ephesi namque aetatem agebat. quare

- P 102 ἀορίαν δὲ τὰ τοῦ πρῶματος ἐπιπτεν. ὁ δὲ βασιλεὺς μελλήσειν οὐκ ἤθελε πρὸς τὴν εἴσοδον. ἔδυσχέραινε γοῦν ἐπὶ τούτοις. ἀλλ' αὐτὸς τὸ δυσχερὲς διελυσάμην τῷ βασιλεῖ. "εἰ μὲν" γὰρ ἔφη, "ὦ βασιλεῦ, ὡς ἔξ ἁγίου ἀνδρὸς βούλει τὰς εὐχάς, ὡςπερ ἐθέλεις, γενέσθαι σοι, οὐκ ἔχω λέγειν" εἰ δὲ ἔξ οἴουδ' ἴσως, δυνα-5 μένου δὲ συγγράφειν προέλοιο τὴν βούλησιν ἐκπεπλησθαι σοι, ἰδοῦ σοι αὐτὸς τὴν θέλησιν ἀποπλήσαιμι καὶ τὰς εὐχάς σοι συγγράψαιμι." ἔδοξε κρεῖττον τοῦτο τῷ βασιλεῖ, καὶ τῆς ταχυνῆς εἰσόδου τὰς ὑπ' ἑμοῦ ποιηθησομένης προέειλετο. ἐγὼ μὲν οὖν εὐθὺς ἠψάμην τοῦ ἔργου, καὶ οὐπω ἡμέρα παρήει ὅλη καὶ νύξ, καὶ δέκα 10
- B πρὸς ταῖς τρισὶν συνεγραμμένην εὐχάς, ἐκάστην οἰκεῖον ἔχουσαν τὸν σκοπόν.

88. Κατέλαβε γοῦν ὁ αὐτοκράτωρ τὴν Κωνσταντίου. τεσσαρεσκαίδεκάτην ἤγειν τότε ὁ Αὐγουστος. εἰσελθεῖν γοῦν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν οὐκ ἠθέλησε τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἀλλὰ τὰς 15 σκηναῖς ἐν τῇ μονῇ τοῦ Κοσμιδίου ἐπήξαστο, τῇ ἄγχι διακεκμημένη τῶν Βλαχερνῶν. ἐκεῖσε γοῦν διανυκτερεύσας ἔωθεν ἀναστὰς τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν εἴσοδον ἀπειργάσατο τρόπον τοιοῦτον. ἐπὶ δὲ ὁ μὲν πατριάρχης Ἀρσένιος οὐ παρῆν, ἔδει δὲ ἄρα τῶν τιμᾶ

C ἀρχιερέων τὰς εὐχάς εἰς ἐπήκοον ἐξιπεῖν, ὁ τῆς Κυζίκου μητρο-20 πολίτης Γεώργιος, ὃν καὶ Κλειδαῖν κατωνόμαζον, ἐπλήρου τὴν χρεῖαν, καὶ εἰς ἓνα τῶν πύργων τῶν τῆς Χρυσείας ἀναβάς, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸ τῆς Θεοτόκου ἐκτύπωμα τὸ οὕτω πως ἐκ τῆς μονῆς παραιομασμένον τῶν Ὀδηγῶν, εἰς ἐπήκοον ἀπάντων ἀπεστομάτισε τὰς εὐχάς. ὁ μὲν οὖν αὐτοκράτωρ τὴν καλύπτραν 25

res nimis differri ac procrastinari videbatur, cum tamen imperator ingressum impense admodum acceleraret, proptereaque animo angebatur. sed ipse ardua imperatori complanavi. nam "o imperator" dixi, "si a sancto viro preces hasce conscribi exoptas, quid dicam ipse non habeo: si a quocunque, qui tamen scribere possit, voluntati tuae satisfactum iri putas, ipse ego tibi quae concupiscis efficiam et preces componam." id ut melius probatur imperatori, et ut ingressus celer esset, a me componendas aliis praetulit. ipse statim opus aggredior. et nondum integer dies et nox excurreret, et tres, et decem preces conscribo, qualibet proprio argumento locupletem.

88. Imperator decimo quarto Augusti die Cpolim pervenit; neque illo eodem die urbem introit, sed apud Cosmidii monasterium prope Blachernas tentoria locat. ibi cum pernoctasset, postero die Cpolim hoc apparatu ingreditur. et cum patriarcha Arsenio absente preces illae omnibus audientibus a praesule recitandae essent, Cyzici metropolita Georgius, quem Oclidam cognominabant, quae necessaria erant supplevit: nam in unam ex aureae portae turribus ascendens, secumque deiparae imaginem ex monasterio Hodegorum gestans, omnibus audientibus preces recitavit. interim imperator capitis tegumento regio deposito flexisque genibus in terram provolvi-

ἀποβαλὼν καὶ γόνυ κλίνας ἔπεσε χαμαί, καὶ πάντες δὲ οἱ σὺν αὐτῷ ὀπισθεν αὐτοῦ ἐπὶ γόνυ κατέπεσον. ἐπεὶ δὲ ἡ πρώτη τῶν εὐχῶν ἐκτετέλεσται καὶ ὁ διάκονος ἐσήμηρε τὴν ἀνάγνωσιν, πάντες ἀνωστάντες τὸ κύριε ἐλέησον, εἰς ἑκατὸν ἄριθμήσαντες, ἐπεβόησαν. καὶ τούτων τετελεσμένων πρὸς τοῦ ἀρχιερέως καὶ αὐθις D
 ἑτέρα τις ἐξεφωνήθη εὐχή. ὡς ἐν τῇ πρώτῃ γοῦν, καὶ ἐν τῇ δευτέρῃ γηγένηται, καὶ οὕτω πως διαπέπρακται μέχρι καὶ συμπληρώσεως τῶν ὅλων εὐχῶν. ἐπεὶ γοῦν οὕτωςί πως τὰ τῆς ἱεροπραξίας ταύτης γηγένηται, θεοπροπῶς μᾶλλον ἢ βασιλικῶς τὴν 10
 τῆς Χρυσείας πύλιν εἰσήλθεν ὁ βασιλεὺς· πεζὸς γὰρ ἐβάδιζε, προήρχετο δὲ τούτου τῆς θεομήτορος ἡ εἰκών. μέχρι μὲν οὖν τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς ἀπελθὼν, ἐκεῖσε τὴν εἰκόνα καταλιπὼν τῆς ὑπεράγρου μητρὸς τοῦ Θεοῦ, ἐπιβὰς τοῦ ἵππου ἐπὶ τὸ τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ ἀγίκετο τέμενος. ἐκεῖσε γοῦν τῷ δεσπότη Χριστῷ προσ- 15
 κνήσας, καὶ τὰ εἰκότα τούτῳ εὐχαριστήσας, ἐπὶ τὸ μέγα κατηντήκει παλάτιον. ἐν εὐφροσύνῃ γοῦν καὶ θυμηδίᾳ πολλῇ καὶ ἀπλείῳ χαρῆ τὸ Ῥωμαϊκὸν τῷ τότε γηγένηται πλήρωμα· οὐδεὶς γὰρ ἦν ὁ μὴ σικριτῶν τε καὶ ἀγαλλόμενος καὶ μικροῦ δεῖν τῷ πρά- P 103
 γματι ἀπιστῶν διὰ τὸ ἀπροσδόκητον τοῦ ἔργου καὶ τὸ ὑπερβάλ-
 20 λον τῆς ἡδονῆς.

Ἐπεὶ δὲ ἔδει καὶ τὸν πατριάρχην ἐντὸς γενέσθαι τῆς Κωνσταντίνου, μετὰ παρυδρομὴν τινῶν ἡμερῶν λόγοις καὶ τῇ παρὰ τούτων παιδοῦ εἰσήλθε, καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ἱερὸν ἀπῆλθεν ἀνάκτορον, τὸ τῆς μεγάλης σοφίας τέμενος, ἵν' ἐγχειρίσῃ τὴν

13 περι vulgo.

tur, omnesque qui cum eo erant post eum in genua procumbunt. sed precationum prima finita, diaconus indixit ut assurgerent. omnes stantes, "domine miserere" centies numerantes acclamarunt. his finitis a praesule rursus alia precatio enuntiat. itaque ut in prima, ita in secunda et in aliis factum est, et sic deinceps usque ad integram precationum omnium recitationem sacris precationibus ceremoniisque sine posito, deo magis convenientius quam regi, portam auream imperator ingreditur: pedes imperator praecedente dei matris imagine proficiscebatur. ad Studii monasterium ventum est. eo in loco immaculatissimae dei matris imagine relicta, equum conscendens ad sapientiae dei templum pervenit, et Christo domino adorato, gratisque uti par erat relatis, ad magnum palatium appellit. exultatione itaque et ingenti laetitia et inenarrabili gaudio Romanorum omnis sexus repletus gesticbat. namque qui non saltaret vel ludibundus exiliret nemo erat, tantae rei assensum vix praestans propter improvisum opus et superaffluentem voluptatem. quando vero et patriarchae ingrediendum erat Cpolim post nonnullorum dierum excursum, sermonibus suasionibusque adductus introit imperator in sacram regiam, magnae sapientiae sacrarium, ad cathedram pontifici consignan-

καθέδραν τῷ ἀρχιερεῖ. καὶ συνήθροιστο μετὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἐν τέλει πάντες καὶ τῶν ἀρχόντων οἱ πρόκριτοι καὶ πᾶσι πληθύν. ὁ βασιλεὺς δὲ τῆς χειρὸς τοῦ πατριάρχου ἐπιλαβόμενος
B “ἔχεις” φησὶ “τὸν θρόνον σου, δέσποτα, καὶ οὗ τινὸς ἐκ μακροῦ ἐστέρησαι. νυνὶ τῆς καθέδρας ἀπόλαυε.” καὶ οὕτω μὲν καὶ 5 ἐπὶ τῷ πατριάρχει τὰ τοῦ βασιλέως ξυνέβη.

89. Ἐγένετο δὲ τότε καὶ τι τοιοῦτον, ὃ μὴ παραδοῦναι γραφῇ τῶν οὐ δεόντων ἐλογισάμην. λόγον ἐπὶ τῇ ἀναρρέσει τῆς Κωνσταντίνου συνεγραψάμην. καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ λόγου κατὰ τὰς ἀρχὰς εὐχαριστία ἦν πρὸς Θεὸν τῆς πρὸς Ῥωμαίους τούτου ἀγα-10 θουρησίας καὶ τῆς εὐσπλάγγνον κηδεμονίας καὶ ἀντιλήψεως, συν-
C ανεκεράννυτο δὲ τῷ λόγῳ καὶ εὐφημία πρὸς τὸν βασιλέα εὐχαριστήριος. ἣ δὲ ἐπὶ τέλει τοῦ λόγου ἀξιώσεις συναναγορευθῆναι τῷ βασιλεῖ καὶ πατρὶ τὸν βασιλέως πρωτογενῆ παιδα, τὸν Κομνηνὸν Ἀνδρόνικον. τοῦτο ἐλάνθανε τοὺς πολλούς, καὶ μάλιστα τῶν 15 ἐν τέλει, οἷς καὶ οὐ κατὰ γνώμην ὑπῆρχε τὸ πρῶγμα. οἱ μὲν προύχοντες τῶν ἡμετέρων, ὃ τε δεσπότης Ἰωάννης ὁ τοῦ βασιλέως ἀδελφός καὶ ὁ πενθερός τούτου ὁ σεβαστοκράτωρ Τορνίκιος (ὃ γὰρ Καῖσαρ Στρατηγόπουλος, καὶ εἰ παρῆν ἐν τοῖς τοιούτοις, οὐδ’ ὄλως εἶχε περὶ τούτων φροντίδα), τὸν σκοπὸν ἀγνοοῦν-20 τες καὶ τὴν ἀξίωσιν τοῦ προβλήματος ἠνάγκασιν τὸν βασιλέα ἐπ’ ἀκροῦσαι γενέσθαι τοῦ λόγου. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐδυσχέραινεν· ἦδη γὰρ μέσημβρινὰς τὰς ἀκτῖνας ὁ ἥλιος ἔβαλλε, καὶ ὁ τοῦ ἀρίστου παρήει καιρός.

dam. cum imperatore omnes in dignitatibus constituti et patriciorum praecipui et plebs universa accurrerat. ibi imperator manum patriarchae continens “tene” inquit “thronum tuum, domine, et a qua tamdiu aberrasti, cathedra frueri.” sic etiam patriarchae ab imperatore provisum.

89. Ea tempestate accidit, quod non alienum a narratione mea esse ducens hic scripto consignabo. orationem de recepta Cpoli composueram. orationis argumentum, circa principium gratiae deo pro beneficentia erga Romanos et misericorde suo auxilio ac patrocinio redditae: inerat et orationi praeter imperatoris praeconia ad eundem gratiarum actio; sub calce adhortatio ut Andronicus Comnenus primus imperatoris filius cum imperatore et patre in administratione advocaretur. hoc multos et potissimum dignitatibus praeditos, quibus non ex sententia res successisset, fugiebat. at ex nostris, qui primas obtinebant, Ioannes nempe despota imperatoris frater, et socer illius Sebastocrator Tornicius (nam Caesar Strategopulus, licet adesset, de his omnino nullam curam suscipiebat), propositum ignorantes et postulata problematis, imperatorem ad orationem audiendam compulere. imperator aegre ferebat: iam enim sub meridie solis radii ingruerant, et prandii hora abierat.

THEODORI DOUSAE

ET

LEONIS ALLATII

IN GEORGIUM ACROPOLITAM

N O T A E.

THEODORI DOUSAE

ET

LEONIS ALLATII

IN GEORGIUM ACROPOLITAM

IN NOTAE.

Plurima hic sunt, benevole lector, cum in sermone tum in argumento libri, quae virum etiam *πᾶν ἴσσορα* remorari possint, ex utriusque nimirum insolentia. insolentes in sermone voces, res plurimum abstrusae. difficultatis illius in causa sunt antiquitas, novitas, peregrinitas. quae tria sermoni vitium, rei obscuritatem adferre solent. sermoni vitium a vocibus vulgaribus et a saeculi phrasibus accedit; rem obscurat historiae varietas, quae et non parum hic distorta est et implexa. sane accuratorem temporum et rerum distinctionem desidero. sed quemadmodum illo aevo omnium rerum et imperii confusio erat distractioque et quasi chaos quoddam nationum, ita etiam existimo hanc historiam. quae tamen ne semper cum tineis certaret et opinum pabulum blattis praeberet, manum admovi extergendis illis sordibus et obscuritatibus explicandis. quodsi non omnia, quorum equidem imparem me fuisse libens profiteor, aliquid me tamen assecutum spero. quae me fefellerunt in tanta obscuritate, excusabit facile quisquis humanus est. prodit itaque (quod felix faustumque sit et utile rei publicae literariae) mea opera studioque nunc primum ex pulvere situque erutus et vindicatus Georgius Logothetes, auctor neutiquam aspernandus et meliore (Hercules!) fato dignissimus, qui rebus gestis quas memoriae prodit non interfuit solummodo, sed plerumque et praefuit; quod non obscure alibi ipsemet indicat. quid pluribus opus est? quanti suo aevo habitus sit, ostendit qui eum propius novit, maximi nominis et dignitatis vir Gregorius Cyprius, prae-

claro illo et pene invidendo elogio, quod operi praefiximus. ut taceam titulum logothetae, quae summa fuit apud Graecos imperatores dignitas; de qua mox infra quaedam dicturi sumus.

DOUSA.

Tit. ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ] Logothetes auctoris nomen proprium possit videri. sed est officii Palatini nomen; unde haud scio an nomen proprium, quamvis pereunte officio, in familia permanserit. quae autem fuerint Logothetae partes apud imperatorem, ex Cuiuspalate seu Georgio Codino petas licebit, cuius extat elegantissimus et accuratissimus de officiis Palatii Cpolitani et magnae ecclesiae libellus. vide et Iohannis Meursii Glossarium Graecobarbarum, ex quo disces variis fuisse dignitatibus nomen hoc appositum. erat e Palatinis (ut ecclesiasticos praeteream) ὁ λογοθέτης τοῦ γενικοῦ, id est aerarii. erat et ὁ τῶν οἰκειακῶν, qui alias κουράτωρ. erant praeterea ὁ τοῦ δρόμου, τοῦ στρατιωτικοῦ, τῶν ἀγγελῶν, τῶν σεκρέτων, qui postremus Nicetae Choniatae in Manuele Commeno lib. 7 etiam καγκελλάριος dicitur. inter omnes autem excellebat ὁ μέγας λογοθέτης, eiusque munus circa mandata bullasque imperatoris et alia (quae functio quaestoris est) occupari. quae cum singula diligentissime ab amico illo nostro praestantissimo explicata sint et notata, supervacuum esse duxi ea hic repetere, cum ad satietatem illinc haurire quisque possit. quaedam etiam haud protrita suppedabit summus iureconsultus Iac. Cuiacius ad lib. 10 codicis Iustiniani tit. 30, qui est de discussoribus, id est, I. C. interprete, *logothetis: et discussores* ait esse veluti *cognitores et disceptatores rationum fiscalium ab aliis tractatarum vel etiam rationum publicarum*. Novella Valentiniani de Indulg. reliq. refert *discussores in provinciis plerumque proficisci ambitione et suffragio potius quam merito vel electione certa, et ingressos statim expetere cohortales atque etiam scholares*. exhibet ibidem vir summus lib. 4 ex lib. 56 Basilicon, quae exulabat. cuius capita praecipua haec sunt: *non mitti in provincias discussorem sine auctoritate principis; discussis apocham sacram vel a discussore dari; sumptus solatiaque discussorem sive logotheten habere ex publico, nihil capere a collatoribus*. discussor in Novella Valentiniani s. d. *inspector* vocatur. sed frequentius λογοθέτης dicitur. Procopius lib. 2 de bello Gothico: ἦν δὲ Ἀλέξανδρος τις ἐν Βυζαντίῳ τοῖς δημοσίοις ἐφειστώς λογισμοῖς· λογοθέτην ἑλληνίζοντες τὴν τιμὴν ταύτην καλοῦσι Ῥωμαῖοι. in vetustis glossariis *discussor* alias redditur *τράκτωρ στρατιώτης*, alias *λογοθέτης*. quo autem munere ex iis omnibus noster Georgius functus sit, haud satis mihi hactenus compertum est. quare illud in medium relinquo, erudito lectori investigandum. discutiendum itidem doctioribus relinquo unde *Acropolis* dicatur. *Acropolis* Libyae urbs et Aetoliae apud Stephanum Ethnographum. Iberiae Asiaticae etiam urbs Dioni

lib. 37. diversae aliae item Acropoles. *Acropolis* quoque arx Atheniensium: Athenae enim in tres partes sive regiones distinctae olim et divisae, *Acropolin Astu* et *Piraeicum portum*. hinc nonnemo fortassis satis putet constare auctorem hunc fuisse Athenis natum. aliis aliter videbitur. DOUSA.

p. 3 v. 1. Veteres fere omnes ac recentiores historici id ex animo accurarunt, ut ante alia lectoribus historiae, et praecipue quam ipsi tum scriberent, utilitatem miro verborum apparatus proponentes, et quasi illice blanda aequae ac impulsoria legentium animis pellectis, ad sui lectionem vehementius inflammarent: utilitate enim videntur omnia probare; ideoque non incongrue Ovidius 2 de Ponto,

*ipse decor, recti, facti si praemia desint,
non movet; et gratis poenitet esse probum.
nil nisi quod prodest, carum est. en detrahe menti
spem fructus avidae, nemo petendus erit.
at reditus iam quisque suos amat, et sibi quid sit
utile sollicitis computat articulis.*

idque cum alii fuse abundanterque peregerunt, ait hic auctor nolle se nunc eadem iterare, ne videatur eandem cantilenam canere. nec alia ratione suam exorsus est historiam Polybius. prooemium hoc inscio editum est a compilatore, licet fere omnia in eandem sententiam efferantur, quem edidit Dousa, ut quilibet ex se animadvertet. nos tamen codicem nacti absolutiorem, praefationem illam in compilatione exhibuimus, quam ex eo exscripsimus fere eandem cum hac nostra. ALLATIUS.

p. 5 v. 8. Tacitus Annal. 1: *sine ira et studio, quorum causas procul habeo.* et 1 Histor. *sed incorruptam fidem professis, nec amore quisquam et sine odio dicendus est.* veritas historiae quanti facienda sit, fuse cum alii pertractarunt tum Georgius Pachymeres in prooem. histor. p. 12 11 sqq. ALL.

ib. v. 11. *τοῦ μὴ λήθης βυθῶ ἢν ὁ χρόνος]* Pachymeres p. 12 5 et Ioannes Cinnamus p. 4 1. ALL.

ib. not. v. 6. *ἔγγελυμένα]* ita vitiose ins, quo unico usi sumus. scribendum *ἔγγελυμένα*. DOUSA.

ib. v. 13. *τῆς Κωνσταντινου]* Cpolis et ab aliis scriptoribus, antequam caperetur a Latinis, id est Italis Gallis et Belgis, *πόλις πόλεων καὶ βασιλέων ἐστία*, felix ante alias et regina urbium dicta est, nomenque propter excellentiam urbis et Novae Romae meruit. nam Byzantium vetus nomen nemo paulo humanior ignorat, situmque eius, nempe ad Bosporum Thracium, imperii Occidentis quondam (et etiamnum hodie, si ita Turcorum tyrannidem nominare liceat) caput. haec augusta et regia urbs, veteris Romae (quae et septicollis uti haec *ἐπιτάλοφος* Graecis) aemula, mundi miraculum, orbis epitome ac re-

rum domina, tum temporis in flore suo non immerito Martialis versibus compellari potuit.

*terrarum dea gentiumque Roma,
cui par est nihil et nihil secundum.*

enimvero hoc Iudaeus scriptor testatur, Benjamin (inquam) Tundelensis in Itinerario suo, ubi se Cpolim venisse et inter alia urbis admiranda vidisse Blachernas ad littus maris, opus imp. Emmanuelis, scribit. *in eo, inquit, loco vidi res narratu incredibiles. deferuntur enim in illud Palatium quotannis tributa, quibus turres implentur coccinea purpureaque veste et auro, ita ut nullibi terrarum par structurae atque divitiarum exemplum inveniri possit. affirmatur autem ipsius solius civitatis vectigal, ex foris portu ac mercatorum tributo collectum, ad viginti milia aureorum in singulos dies accedere. vixit hic auctor ante 400 et quod excurrit annos.* Nicetas Choniates non uno in loco nobilissimam hanc urbem mire praedicat, sortemque eius iam a Latinis captae deplorat: vide imprimis elogium urbis in Alexio Duca Murzuffo. habet in *κειμηλίοις* suis Bonaventura Vulcanius V. C, optine de litteris Graecis meritis, Gregorii Cyprii patriarchoe Cpolitani descriptionem et encomium illius urbis, Emmanuelis praeterea Chrysolorae epistolas, quibus veterem et Novam Romanam inter se accuratissime comparat. extantque vulgo Petri Gillii de topographia Cpoleos et de illius antiquitatibus doctissimi commentarii, uti et de Bosporo Thracio. imaginem vero huius amplissimae civitatis videre qui volet, adeat is academiae Lugduno-Batavae bibliothecam, ubi Turcica Cpolis in tabula 11 circiter pedes oblonga manu Melchioris Lorichii felicissime delineata visitur. de eadem non pauca etiam in epistolis et itinerariis suis memoriae produnt amplissimus Augerius Busbequius et ornatissimus frater meus Georgius Dousa, qui annis superioribus, dum vita deusque sinebant, Cpoli cum esset, ex Georgii Cantacuzeni, viri magni et imperatorio stemmate oriundi, bibliothecae mss codicibus sic satis instructae servitute Georgium Logothetam nostrum redemit; cuius primae editioni, lector, si aequum te ac faventem sensero, communicabo tibi post non visas hactenus et a multis expetitas Ioannis Zonarae epistolas theologicas, rarum mihi que earum opus. quibus et alia fortasse succedent, reliqua mihi adhuc ex libris mss, quos secum P. M. frater meus Cpoli advexit. caeterum viri illustris Hesychie Milesii elegantissimus libellus de rebus patriis Cpoleos, quem recens amicus noster Ioannes Meursius Graece et Latine primus divulgavit notisque eruditissimis illustravit, non est sane praetereundus, quinimo ambabus manibus amplectendus. videatur etiam hic eodem titulo conscriptum opusculum elegans Georgii Codini, origines Cpolitanas complectens, quod frater meus Georgius Heidelbergae olim in linguam Latinam ex Graeco transtulit, et

postea ab amicis ibidem typis descriptum est, iterato deinde editum notisque eruditissimis auctum opera eiusdem Meursii.

DOUSA.

p. 5 v. 13. Cpolis laudes et encomia passim ubique prostant; in cuius laudibus Graeci fere omnes et Byzantini praecipue multiloquaces merito habiti sunt, et garrisse adeo ut neque caput neque pes sermonis unquam comparuerit. in tantam urbis felicitatem addam et ego nonnulla, quae quia non edita et rara, ideo gratiora curioso lectori accedent. Aimonius Sophista Orat. Eucharist. in Iulianum imperatorem inter alia: σὲ δὲ οὐδὲ νῆσον, οὐδέ τινα πόλιν, ἃς οὕτω καλοῦσιν ἄνθρωποι, ἀλλ' ἤπειρον ὄλην ὀλίγον δεῖν πόλιν ποιήσασαν, τίς ποιητῆς ἢ λογοσυνθέτης οὐκ ἂν εἰκότως ὑμνήσειεν; θαυμάζομέν σου καὶ τὰ λοιπὰ πάντα. σὺ μὲν γὰρ Εὐρώπης ἀρχή, σὺ δὲ καὶ πέρας καθέστηκας, σὺ δὲ καὶ Ἀσίας τὴν ἴσην μοῖραν κεκλήρωσαι. σοὶ μὲν Πόντος κύμασιν ἴστανται, ἐκ σοῦ δὲ Αἰγαῖος γεννᾶται. σὸς δὲ καὶ γείτων ὁ μέγας Βόσπορος, πορθμὸς πάσης μὲν ποιήσεως πάντων δὲ λόγων ἀγώνισμα, ὡσπερ οἶμαι καὶ προμαντευόμενος ὡς καὶ διογενῶν βασιλέων φύσιν κόλποις τοῖς ἑαυτοῦ τιθηνῆται· λέγεται γὰρ Ἰὼ τὴν Ἰνάχου κρίσει Διὸς εἰς βοῦν ἐκ παρθένου τὴν ἑαυτῆς φύσιν ἀμείψασαν νῆξασθαί τε ταύτην τὴν θάλασσαν καὶ δοῦναι τῷ πορθμῷ κληῖσιν τῆς τότε τύχης τὸ σύμβολον. τὸ δὲ σὸν μέγεθος ἢ κάλλος τίς ἂν ἢ μεγέθει λόγων ἢ κάλλει κατὰ τὴν ἀξίαν ὑμνήσειεν; ἀρξαμένη γὰρ ἐκ μέσου etc. Constantinus Porphyrogeneta orat. de transl. reliquiarum divi Ioannis Chrysostomi: καὶ καυχῆσεως στέφανος τῆς ὑποδεξαμένης μεγαλοπόλεως. οὐ γὰρ ἔδει τὴν τοσοῦτοις εὐθηνουμένην καλοῖς καὶ τοσοῦτοις ἐναγλαῖζομένην ἀγάλασεν ἀρετῆς ὅλον ἡκρωτηριάσθαι περὶ τὸ καιριώτερον καὶ τὸν οἰκεῖον περιηρησθαι κόσμον. et ναὶ τέκνα πολιτείας εὐγενοῦς τε καὶ φιλοσέμου, τῆς εὐδαίμονος πόλεως εὐτυχέστατα θρόεματα, καὶ γεννήματα τῆς τιμῆς τὰ τίμια λόγοις καὶ πανδήμοις ἑορταῖς τε καὶ πανηγύρεσιν. Constantinus Manasses lib. 2 Odoeporici:

ὦ γῆ Βυζαντίς, ὦ πόλις τρισολβία,
ὀφθαλμὲ τῆς γῆς, κόσμῳ τῆς οἰκουμένης,
τηλαυγὲς ἄστρον, τοῦ κάτω κόσμου λύχνε,
ἐν σοὶ γενοίμην καὶ κατατροφήσαιμὲ σου.
σὺ καὶ περιθάλποις με καὶ διεξάγοις
καὶ μητρικῶν σῶν ἀγκαλιῶν μὴ χωρίζαις.

auctor vitae Ioannis Acatii: ἤνεγκε μὲν ἡ πασῶν πόλεων ἡγεμονίς αὕτη, ἦγε τῷ πάσας μὲν πανταχοῦ τῆς παντοδαπῆς καλλονῶν εἶδῶσιν ὑπεράρειν πάντας εἰς εὐφημίαν κινεῖ, οὐδὲν δὲ ἦττον ἐξ ὧν ἠυμοίρησε μὲν τὴν ἀρχὴν οἰκιστὴν καὶ ἀρχηγέτην τὸν αἰοδιμον ἐν βασιλεῦσι, τὸν κρηπίδα εὐσεβείας Ἑλλησι καὶ βαρβάρους καταβαλλόμενον ἐπιγράψασθαι, εὐμοίρησε δὲ τοῖς κορυφαίοις τῶν ἀποστόλων ὀρέξει μὲν χεῖρα φιλόξενον, ὁδὸν δὲ οὐκ ἀγεννῆ τῷ θεῷ τεμεῖν κηρύγματι, ἐνταῦθα μάλιστα τοῦ Βυζαντίου, ἐνθ' ὁ νῦν

ἐπαινούμενος τὸ στάδιον ἑαυτῷ τῶν ἄθλων ἐπήξατο. αὐχεῖ δ' ἐν-
 τεῦθεν μαρτύρων μῆτηρ καὶ τροφὸς ὀνομάζεσθαι, ἧ̄ πᾶσα μὲν γῆ
 καὶ θάλασσα ὑπήκοος, πᾶσα δὲ ἡπειρος καὶ γῆ νησιῶτις παντα-
 χόθεν ὡς ἀπὸ κύκλου ῥέπει πρὸς κέντρον βασιλείοις ἐπομένη νεύ-
 μασιν, ἀφ' ἧς σοφία καὶ δικαιοσύνη πᾶσα πάσαις πηγάζει ψυχαῖς.
 πάντων δὲ πρακτέων ἔσμός θεμιστεύεται, τὰ μὲν ἐς ψυχὴν ἐν
 θεοῦ μοίρᾳ, τὰ δ' ἐκτός ἐν τάξει πατρὸς εὐφρῶς τεταγμένης, καὶ
 ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀντὶ κοινοῦ χρήματος ἅπασιν τοῖς ὀμοπίστοις τελού-
 σης. ἦν ἔτις ποιητῶν θαυμάζων ἐτύγχανεν, εἶτα πρὸς τοῖς ἄλ-
 λοις ἐγκωμίοις καὶ θεόδητον ἐτόλμησε προσερεῖν καθάπερ τὸ
 Ἴλιον δεδομησθαι μυθεύεται, μόλις ἂν ἔνυχε τῆς ἀξίας, ἧς ἀγο-
 ράς τε καὶ μαρτύρων ἐστίας καὶ ναῶν κάλλη, καὶ περιβόλοις, καὶ
 τ' ἄλλα τοῦ παντὸς εἶδη κόσμου, καὶ μεγέθοις ὑπὸ τε φύσεως καὶ
 τέχνης κεκοσμημένα, τίς ἂν ἐξῆς, εἰ μὴ στόματα δέκα καὶ γλῶσσας
 καθ' Ὁμηρον ἐσχηκώς, δύναιτο καταλέγειν; ὅπως μὲν τὰ κατὰ
 τὴν χώραν γεωργίαις κοσμοίη, καὶ τῶν τε ὑπαρχόντων ἐπικαρπίας
 καὶ ἐτέρων κτήσιν παντοδαπῶν διδοίη, ἐν ἧ̄ παιδῶν τροφαὶ καὶ
 παιδεία κατὰ νόμον Χριστιανοῖς πάτριον, καὶ ξένων ὑποδοχαί,
 καὶ θεραπείαι ἀνδρῶν ἐναγῶν κατὰ τὰς θαυμασίας μάλιστα δια-
 τάξεις τῶν ἱερῶν μαθητῶν, ἐν ἧ̄ παντοδαπαὶ δι' ἔτους τῶν ὤρων
 πρόσοδοι ἑορταί τε καὶ πανηγύρεις καὶ θυμηθῆναι φέρουσαι τίνα
 τοῖς πένησι ψυχαγωγίαν. ἔτι δ' ἐκκλησίαι καὶ νόμοι καὶ δικαστή-
 ρια, καὶ ὅσα δὴ καθ' ἕναστος ἐν πόλεσιν ἐτέραις ἔστιν ἰδεῖν, ἐν-
 ταῦθα εὗροι τις πάνθ' ὁμοῦ τὰ πανταχοῦ γῆς σπάνια. ὥστ' εἰ-
 κέναι τήνδε τὴν πόλιν κοινῶ τινὶ τῆς γῆς ἐργαστηρίῳ, μᾶλλον δ'
 ἐνταῦθα ἔστι τὸ κοινὸν ἀνθρώπων ἐμπόριον καὶ ἡ κοινὴ τῶν ἐν γῆ
 φρομένων διοίκησις. πρὸς ἣν ἄγεται πάνθ' ὅσα πολλαχόθεν ταῖς
 ὥραις φύεται, τὰ μὲν ἐκ τῆς πέραν ἡπείρου, τὰ δ' ἐκ θαλάττης,
 τὰ δ' ἐκ τῶν ἄνω καὶ κάτω Μυσῶν, τὰ δ' ἐκ τῆς Σκυθῶν ἐρημίας
 παραδόξως εἰπεῖν, καὶ Θεμισκύρας τοῦ τῶν Ἀμαζόνων πεδίου.
 καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν πάντα πανταχόθεν, τὰ μὲν δὴ οὐκ ἴδωμεν, τὰ δὲ
 δι' ὀχημάτων, τὰ δὲ τρόποις παντοδαποῖς, ὡς εἰς κοινὸν κατα-
 γώγιον συρρεῖ, ὥσπερ τοὺς ποταμοὺς ὁρῶμεν αὐτομάτως συνιόν-
 τας εἰς θάλατταν. ἐνθ' ἰδεῖν ἔστιν, ὡς οὐκ ἄλλοθι τοὺς οὐχ ἥττον
 κτήμασιν ἐγγείοις ἢ ναυτικοῖς ἰσχύοντας. τοῦ γε μὴν λιμένος θέ-
 σιν τε καὶ κάλλος καὶ μέγεθος, καὶ ὡς εὖ μὲν τῶν ὄρμων καὶ νεω-
 ρίων, εὖ δὲ νεωσοίκων ἔχει καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς καὶ χρείας
 καὶ τῆς ἐξ ἄκρων εἰς ἄκρα διαβάσεως, ὥσθ' ὀλόκληρον ὡς ἀλη-
 θῶς θάλασσαν ἔξεῖναι, μὴ λιμένα καλεῖν, ἐνθ' εὐχερῆς μὲν ὁ
 ἔκπλους, εὐχερέστερος δ' ὁ κατάπλους. ἐνθα γαλήνην βαθεῖαν
 εὐρεῖν ἔστιν κἂν ταῖς θυέλλαις καὶ καταιγῖσιν, ὅτε καὶ τὰ τῆς γῆς
 θεμέλια κλονεῖσθαι δοκεῖ. ταῦθ' ἅπαξ πάντα κἂν τοῦ παρήκου-
 τος εἰπόντος ἐνίους ἀποχωρώντως ἔχειν σφίσιν ἠγείσθαι ἀνδρῶν ἂν
 εἴη λίαν φαστωναυομένων πρὸς τὰ καλά. ὡς ἐκ πάντων τῶν γε
 εἰρημένων συμβαίνειν τὴν βασιλίδα τήνδε τῶν πόλεων περιτιῶς
 ἀμφοτέρωθεν κεκοσμησθαι, τοῦ τε λαχεῖν τῶν ἄλλων διαφερόντως

ἔσταν καὶ θῶκον τυγχάνειν βασιλείων καὶ νίκην ἀνελέσθαι κατὰ πασῶν, καὶ τοῦ διὰ πάσης τῆς τ' ἔνδον τῆς τ' ἔκτος ἀρίστης καὶ ἀλέκτου κατασκευῆς τε καὶ τῶν ἄλλων πλεονεκτημάτων ἐκνικῆσαι καλλίστην καὶ ἡγεμονικωτάτην εἶναι τῶν πόλεων ἀπασῶν. τό γε μὴν πάνθ' ὑπεραῖρον ἀπίροις μήκεσι πρόσχημα, καὶ ἡ κοινὴ τῶν εἰς Χριστιανούς τελούντων φιλοτιμία, ὀφθαλμοῖς τε κόρον οὐκ ἔχον θαῦμα, ὥστ' εἶναι τοῖς ὁρῶσι καὶ μόνον μείζοσιν εὐθὺς τὴν γνώμην ἐντεῦθεν γίνεσθαι, ὁ νεὸς ἔστηκεν οὗτος μετρητὴ γαίης, ποιητῆς ἂν εἶπε, καὶ οὐρανὸν ἀστερόεντος, κατὰ τὴν Ὀμηρικὴν ἐπὶ γῆς μὲν βαίνουσαν εἰς δ' αἰθέρα φθάνουσαν ἔριν. "Ἄτλας τίς ἄλλος ἔφωσ, οὐκ οὐρανὸν κατὰ τὸν ἐσπέριον τὸ δοκοῦν ποιηταῖς κίονος ἀνέχων τρόπον, ἀλλὰ τὴν ὑπ' οὐρανὸν προτανεύων διὰ τῆς ἐνοικουσίας αὐτῶ χάριτος καὶ δυνάμεως, ὡς ποθ' ὁ κατὰ Παλαιστίνην τὸ Ἰουδαίων φύλον πρὶν εἰς ἡμᾶς τὴν ἐκεῖ χάριν κατὰ Θεοκτονίας μεταπεσεῖν ἔκτισιν. ὃν πολλοὶ μὲν ὕμνησαν ἰδρύσεως καὶ μεγέθους καὶ κάλλους ἀραρότως καὶ ὀλοκλήρως ἔχοντα, πολλοὶ δ' ἐθρήνησαν οὕτως αἰσχυροῦς καὶ πτώσεως, ὡς νῦν ὁρᾶται, φεῦ, ἔχοντα. προλέγω δ' ὅτι καὶ πλείους ὑμνήσουσιν, ἥνίκα ἂν ὁ κόσμος αὐτῶ καὶ ἡ πρὶν ἀξία καὶ κατάστασις εὖ ποιούσ' ἐπανέλθῃ. ὃν χωρὶς τῶν ἄλλων πολλῶν καὶ μεγάλων, τῶν τε λελεγμένων καὶ παρεμμένων, μόνον εἰς εὐκλείαν ἐξαρκεῖν ἡγούμενος τῇ τῶν πόλεων βασιλίδι οὐκ ἀπὸ οἴμαι γε τῆς προσηκούσης δοκιμασίας ἐκπέσοιμι. ἐνταῦθα φῆς καὶ τραφεῖς καὶ παιδευθεῖς ὁ τῶ ὄντι χρυσὸς Ἰωάννης ἐς τοσοῦτον ἤλασεν ἀρετῆς. tantam urbem neque ferro neque armis neque hostium vi et impetu ob sui magnitudinem pulchritudinem caeterasque dotes oppugnari unquam posse existimabant. eam licet saepius et adversariorum machinis et civilibus seditioibus mire oppressam, et paucos ante annos militi Italo praedam datam, ut ita dicam, vidisset Iosephus Bryennius, qui sub Manuele vivebat, tamen aeternam illi felicitatem exterorum hominum vi nunquam interrumpendam divino praesagio, quod utinam ita fuisset nec experientia eum mentitum fuisse demonstrasset, oratiuncula in D. Virginem eucharistica praedicere sibi autumat, quam in opere nostro de perpetuo utriusque ecclesiae Occidentalis atque Orientalis consensione editam leges. ALL.

p. 5 not. v. 7 ab im. [ἵνα τὴν ταύτης κάραν] haec tota periodus luxata est et distorta: sensus quidem commodus inde elici potest, sed verba corrupta sunt. cuius loci medicinam, ut et aliorum quamplurimorum in hoc libello, in aliud tempus differre et felicioribus ingeniis relinquere quam tricas nectere Tellenas consultius putamus. DOUSA.

ib. not. v. 3 ab im. καθ' Ὀμηρον] cum haerem ac dubitare an hic locus in Homero extaret, opportune subvenit ὁ θαυμάσιος Daniel Heinsius, nostrum et Musarum decus incomparabile, monuitque Hesiodi esse, "Ἔργων β, ipso fine:

φήμη δ' οὔτις πάμπαν ἀπόλλυται, ἦν τινα πολλοὶ
λαοὶ φημίξουσι. θεὸς νύ τις ἐστὶ καὶ αὐτῆ.

ad cuius exemplum Famam etiam deam vocavit Virgilius 4 Aeneidos:

haec passim dea foeda virum diffundit in ora. DOUSA.

p. 6 v. 1. Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ] res gestas Alexii et Isaacii Angelorum fratrum, et quomodo Isaacium Alexius imperio pulerit obcaecaveritque, fuse prosequitur Choniata in Alexio et Isaacio, quem vide. ALL.

ib. v. 2. Ἀγγέλων καὶ ἀμφοῖν ὀνομαζομένων] hinc Ἀγγελλώνυμοι κασίγνητοι, ἀδελφοὶ nuncupantur a Choniata lib. 3 in Alexio Comneno; et alibi saepius Ἀγγελωνμία. ALL.

ib. v. 3. Ρωμαίων] *Romanorum* appellatione accipit, quemadmodum et multi alii eius aevi scriptores, Cpolitanos Graecos. et *Romania* pro imperio Orientali in usu est, quia imperii caput Cpolis *Nova Roma* appellata est. Roma utique duplex statuitur in constitutionibus imperialibus, una vetus Italica, altera nova, id est Cpolis, quam veteris et antiquae Romae praerogativa laetari imp. voluerunt, lib. 6 C. de sacrosanct. Eccles. l. 40 C. de Episcop. et Cler. l. 4. de operib. public. l. ult. C. in quib. caus. pign. l. ult. C. de temporibus in integ. Zonaras aliique infiniti auctores cum νέαν Ρώμην dicunt, Cpolim intelligunt. quod notum est. DOUSA.

ib. v. 4. κατέβαλε μὲν] accidit id anno domini 1195. imperasse autem Isaacium Nicetas ait annos 9 menses 7. post quem Orientis 58 imperator factus Caesar Alexius 3 Angelus Pius Felix Augustus, qui imperavit annos 8 menses 3 dies 10. venit in Italian Alexius (puer forte duodecim annorum) imp. Isaacii Angeli, caeci et captivi ac imperio deiecti filius, auxilium a Latinis sive Occidentalibus contra tyramidem Alexii patris petendi causa, anno 1201. Romanae sedis tum pontifex erat summusque antistes Innocentius III. de tota hac re inter alios videndus Nicetas et Vincentius Bellovacensis spec. histor. lib. 30 cap. 64. quo in loco Vincentius patrem pueri *Conrezas* prodigiose vocat, itemque cap. 90 et 91 *Thursath*, et cap. 101 *Thursac*. peccavit nempe ipse aut librarii eius propter imperitiam linguae Graecae vulgaris. scribendum *Kur Isac*, Κῦρ Ἰσαάκ. idem mendum est apud veterem chronographum regium, magistrum Rigordum Gothum, de Gestis Philippi Augusti Francorum regis, ad annum 1201, ubi legitur *Conzerac*. quin immo in ipsis epistolis Balduini imp. et H. comitis Sancti Pauli, apud Godefridum Colon. S. Pantaleonis monachum, ad annum 1201, ubi *Tirsachius* scriptum est. non minus imperite apud Antoninum archiepiscop. Florent. legitur volum. 3 tit. 19 cap. 2 § 1 *Chorean* pro κῦρ Ἀγγελος. truncata huiusmodi vocabula multa posterioribus Graecis usitata. τὸ κῦρ pro κύρος aut κύριος, dominus, propriis

nomiibus praeponi solitum, Martino Crusio in Turco-Graecia et Ioanni Meursio in Glossario Graeco-barbaro notatum. Anthos, qui liber est linguae vulgaris Graecae: ἐβασίλευσεν εἰς αὐτὸ τότε ὁ κ̄ρ Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος. sic κυρά pro κυρία, domina, dicebant. atque hinc Iacobus Philippus Bergomas liberandus ab insigni hallucinatione, an mendo? lib. 12 Chronici, ubi de Montisferrati marchionatus primordiis circa annum 985 agit eiusque marchiones recenset, ait Emmanuelem Cpolitanum imp. Reinerio Montisferratensi uxorem dedisse filiam suam nomine *Curamariam*. atqui Nicetae lib. 6 scribitur Maria Emmanuelis F. collocata fuisse marchioni Montisferrati, imberbi adhuc adolescentulo, ipsa trigesimum aetatis annum iam egressa. ergo *Curamaria* haec est Κυρά Μαρία, domina Maria, unde ignobile et inauditum illud nomen detortum. et quod monstrosius, ex hac *Curamaria* alii *Cunariam* fabricarunt pudendo errore. sed huiusmodi hallucinationibus plurimi neoterici vulgo implicantur, qui ad hoc exemplum castigandi sunt. sed haec obiter monuisse sufficiat. ad historiam quod attinet, legendi praeter Nicetam, Rigordum, Godefridum S. Pantaleonis monachum Colon. in annalibus ad annum 1203, quos dixi, ex recentioribus Blondus Flavius Decad. 2 lib. 6 et de Gestis Venetorum, M. Antonius Sabellicus Histor. Venet. lib. 8, Platina in vita Innocentii III, Paulus Aemilius Histor. Gal. lib. 6, et Petrus Iustinianus Venet. multa ibi de navigatione Latinorum sive Occidentalium cum Alexio puero Cpolim versus, de Alexii impii fuga, de urbis expugnatione et Murzufli tyranni de Tauri columna praecipitatione, de obitu imp. Isaacii et filii Alexii, de imp. Balduino Flandro; quae circa annum 1202 et 1204 peracta sunt. expugnatam autem urbem invenio, ea parte qua regia est et templum S. Sophiae, duabus navibus colligatis et ad murum admotis, *Paradiso* et *Peregrina* nominatis, apud Vincentium lib. 30 cap. 91, ex epistola (ut videtur) ipsius Balduini imp. extant quippe de hoc bello duae epistolae satis prolixae apud Arnoldum Lubecensem Chron. Sclavor. lib. 6 cap. 19 et 20. scribitur in una de prospera Cpolim navigatione, de imperatore superato, de imp. Isaacio custodia educto, de illustris filii eius Alexii in ecclesia S. Sophiae coronatione, de gratitudine eius erga Latinos, et alia. item in altera imp. Alexium perfidia Graecorum seductum, ne promissa faceret, a Murzuflo Duca necatum, et latera costasque eius clava ferrea contractas esse; nec multo post dominum Isaacium, a quo filius dicebatur fuisse seductus, diem clausisse extremum, Murzuflum occupasse tyrannidem. inde 5 eidus Aprilis, sexta feria, Latinos navali praelio infeliciter cum Graecis dimicasse: sed pridie eidus, secunda feria post passionem domini, conscensis muris in urbem irruisse; imperatorem, qui non procul a muris steterit in tentoriis armatus, conspecto hoste sta-

tim fugisse; Latinos magna caede facta urbem invasisse. postri-
die Marzuffum iterum repugnantem victum esse; tum plenam
victoriam Latinis obtigisse, et inaestimabilem praedam abactam
equorum auri argenti gemmarum et pretiosarum vestium. *si in-
ter singulos* (inquit) *victoriam partiamur, quilibet ex nostris
non pauciores quam centum obsedit et vicin. nobis non victoriam
usurpamus: a domino est factum istud; et est mirabile in oculis
nostris.* addit a certis delectis die dominica *misericordias domini*
imperatorem electum esse, sequentique dominica *iubilante deo* in-
genti omnium applausu sublimatum. ibidem hoc titulo usus,
*Balduinus dei gratia fidelissimus imperator Cpolitanus, a deo
coronatus, Romaniae* (ita apud Arnoldum est legendum) *mode-
rator et semper Augustus, Flandrensium et Hennegoviensium comes.*
has epistolas legere volenti in mundo est Arnoldus Lubecensis
abbas, continuator Helmoldi Sclavorum chronographi, ipso lib. 6
fine. prior inscripta est *excellentissimo Dn. Othoni, dei gratia
Romanorum regi et semper Augusto*, posterior inscribitur *uni-
versis Christi fidelibus, archiepiscopis, episcopis et abbatibus,
primoribus, praepositis, decanis, caeterisque ecclesiarum prae-
latis ecclesiasticisque personis, baronibus, militibus, sarziantis
omnique populo Christiano.* atque eadem haec repraesentatur
etiam in Annalibus Godofridi monachi, ceu missa Adolfo Colo-
niensi archiepiscopo. conferant quibus otium et lubido est, mu-
tuaque opera eam restituant. legitur ibidem et alia epistola,
quam Henricus (qui aliis Hugo) Sancti Pauli comes Henrico
duci de Lovanio, id est Brabantiae, misit. quam vide; et plura
si voles, adhibe Guntherum monachum coenobii Parisiensis in
Alsatia, qui historiam hanc captae Cpoleos ex ore Martini abba-
tis sui, qui expugnationi et victoriae interfuit, fuse descripsit,
editam nuper ex membranis ab Henrico Canisio Noviomago I. C.
Antiquae lectionis tomo 5 part. 2. DOUSA.

p. 6 v. 9. *φυγήν τε μηχανησάμενος*] Alexius obcaecati
Isaacii filius ab Alexio patruo a custodia eductus, libertate et li-
centia utens, quidquid aliter narret Blondus Decad. 2 lib. 2, Ale-
xium contra protostratorem exiturum ad Democraniam sequitur.
is, nec abnuente patruo, cum Pisano quodam de fuga consilio
inito, ubi navigandi opportunitatem captasset, ad Hellesponti
Auloniam fertur, et Athyrae commorans per scapham navis ad
navem grandem pervehitur. conatus in eo capiendi Alexii patrum
frustra omnes fuere: nam ille coma in orbem rasa et Latina veste
induta, et in turba magna obversans, inquisitores latuit. Cho-
niata in Alexio Commeno lib. 3 p. 710 12. Alexii in custo-
diendo Isaacio fratre excaecato negligentiam non sine periculo
notat. quid ergo nugatur Blondus Histor. decad. 2 libro 6?
*frater erat Alexius, aetate minor, cum quo indulgentissime age-
bat, adeo ut nihil sibi ad summam administrationis praeter im-*

peratorium deesset nomen; eumque a Turcis sua temeritate captum imperator magna vi pecuniae impensa redemerat. qui pessimo vir ingenio piissimum indulgentissimumque fratrem dolo captum excaecatūque trusit in carcerem, eademque impietate Alexium nepotem, Isach genitum, annos duodecim agentem, nisi fuga elapsus fuisset, excaecare aut interficere quaesivit. perductus in Siciliam Alexius puer a sorore Irene recipitur et Philippo marito commendatur, ut patri suo pro virili opem ferat simul et imperio et oculis privato, et fratrem quoque iuvet exulere et extorrem. his ille praemunitus literis ad summum pontificem et regem Alemaniae Philippum progreditur, a quibus classium praefectis, qui ad Palaestinam contendebant, commendatur, ut eum, si fieri posset, in patrium imperium restituerent. et exceptus humanissime pepigit et sacramento firmavit ea se praebiturum quae vix ad exitum perducī poterant: nam praeter pecuniarum acervos auxilium contra Sarracenos cum Romanis militibus et quinquaginta triremibus promisit, et Latinorum religionem amplexus privilegiorum Romani pontificis eiusque in Orientali imperio auctoritatis restitutionem pollicetur, *promittens*, verba sunt Innocentii papae epistola ad Alexium imperatorem Cpolitanum, puer nempe Alexius, *quod tam in subsidium terrae sanctae quam in expensis et donativis eis magnifice responderet, paratus etiam in omnibus et per omnia nostris stare mandatis, eo quod sacrosanctam Romanam ecclesiam vellet iuxta posse suum modis omnibus honorare, ac ea efficere quae nostrae forent placita voluntati.* sic ille Cpolium conducitur. id cum rescisset Alexius patruus, ipse quoque legatos ad pontificem misit, qui proponerent Christianorum exercitum in subsidium terrae sanctae destinasse suas regiones invadere et contra Christianos arma movere; sui numeris esse ut eos a tali proposito revocaret, ne eorum manus Christianorum sanguine foedarentur et dei offensam incurrerent; ne Alexio filio Isaacii, qui contra imperium lapidem omnem movebat, opem praestaret, cum imperium illud non successione sed electione confortaretur, et Alexius, prius quam pater eius esset imperator, natus esset, nec poterat sibi in imperio ius aliquod vindicare. quid ad haec responderit summus pontifex, ex eiusdem literis ad eundem Alexium, quas perpetuam nonnulli ad Isaacium referunt, videri potest.

p. 6 v. 12. ἐπεὶ δὲ τῷ τότε] classis Veneta ab Erico Dandulo Venetiarum duce, hominum omnium Graecis infensissimo, deducta. Ubertus Folietia Genuens. Histor. lib. 4: *Michael Palaeologus sese navalibus opibus, quibus eo tempore omnino carebat, muniendum ratus adversus Venetos perpetuos Caesarum Graecorum hostes, quorumque in Graecis expellendis magna pars operae fuerat, quique complures urbes ac loca imperii tenebant, in opem Genuensem confugit.* expeditionis socii adiun-

guntur Bonifacius marchio Montisferrati, Flandriae comes Balduinus, comes Sancti Pauli Ericus, comes Pleae Doloicus, et alii complures, tradit Choniata, audaces bellatores et statura suis hastis propemodum pares. navium toto triennio Venetiis fabricatarum, nec non equitum, et militum numerum habes apud eundem Choniata, Andream Dandolum Hist. Venet. lib. 10 cap. 3 et alios. plura ducum nomina apud Iacobum Meyerum in Annal. Flandricis, anno 1203. ALL.

p. 6 v. 16. ἦν δὲ ὁ τούτους συναθροίσας] maligne admodum noster Acropolita causam Cpolitanae expeditionis in Romanum pontificem, ut in eum Graecorum odia excitet, conicit; quam magis ingenue in Venetos et eorum ducem Dandulum, Graecis, ut diximus, infensissimos, alii referunt. Danduli machinas et artes, quibus classem illam instruxit, Choniata minutatim narrat. alienum pontificis Innocentii animum ab ea expeditione, quam summis conatibus procurabat marchio Montisferrati Bonifacius, satis nobis indicant eiusdem Innocentii ad Alexium literae et auctor illius actorum. *ipse vero, marchio, de Francia per Alemanniam transitum fecit, ubi cum Philippo duce Sueviae, qui se regem gerebat, dicebatur habuisse tractatum, ne Alexium sororium suum, filium videlicet Isaacii quondam Cpolitani imperatoris, cuius sororem ipse Philippus duxerat in uxorem, a foedo captivitatis ergastulo fugientem reduci faceret Cpolim ab exercitu Christiano ad obtinendum imperium Romaniae. de quo cum idem marchio ad summum pontificem accessisset, coepit agere a remotis. sed cum intellexisset ipsius animum ad hoc non esse directum, expeditis negotiis ad crucis officium pertinentibus ad propria remeavit.* vide de hac eadem re Annales doctissimos Oderici Raynaldi ad annum 1203, qui pluribus Romanum pontificem a Graecorum calunnia liberat. ALL.

ib. v. 20. ἐτύχωνον γὰρ ἄδρα] suntque in haec maxime formam foedera constituta: *reductus in patriam Alexius, imperatorque aut solus aut cum patre, si superstes inveniretur, constitutus, Graecanicam ecclesiam et religionem Romanae ecclesiae aut catholico ritui subiiceret. pro damnis insuper, quae tam Venetis quam Francis ubique constitutis Hemanuel imperator pridem intulerat, triginta milia auri marchas dissolveret. principibus vero expeditionis navali impensae satisfaceret, in qua erant Venetis obligati.* Blondus Decad. 2 lib. 6 et Sabellicus Ennead. 9 lib. 5: *moverunt ducum animos pueri lacrimae et tenera aetas, cui facile favor conciliatur, sed magis praemia quae promittebantur: nam praeter caetera spes praetendebatur fore ut si Alexius cum patre imperium recuperasset, Cpolitana ecclesia Romanae subiiceretur.* ALL.

p. 7 v. 5. πνεύμασι φοροῖς] Choniata p. 717 15. ALL.

ib. v. 8. μάχαι κατὰ χέρσον] vide Choniata ibidem. ALL.

p. 7 v. 11. τὰ πάντα χαλρεῖν ἑάσας] nam post pugnam detrectatam, et malo genio in fugam impellente, in palatium reversus cum Irene filia et decem auri centenariis, cum alio ornatu imperatorio ex pretiosis gemmis et perspicuis margaritis, sub primam noctis vigiliam Debeltum contendit. Choniata p. 723 24. ALL.

ib. v. 13. Δαβὶδ φυγῶν] Regum lib. 1 cap. 23 v. 13: καὶ ἀπηγγέλη τῷ Σαουλ ὅτι διασέσωσται Δαβὶδ ἐκ Κεϊλά. nuntiatumque est Sauli quod fugisset David de Ceila et salvatus esset. et lib. 2 cap. 15 v. 14. fugit ab facie Absalomis, omnesque suos, quos Hierosolymis habebat, ut fugiant hortatur; quo spectat inscriptio Psalm. 3. ΔΟΥΣΑ.

ib. v. 14. τὴν γυναῖκα] de uxore ne verbum quidem Choniata; tantum advectae secum filiae meminit, quam tacuit noster Acropolita. unde vero hausit Blondus lib. 6 Decad. 2 Historiae? ad eum tumultum in urbe concitum Alexius patricida territus, nocte concubia fugiens, ingentem thesaurum, quod postea rescriptum est, apud Hirenem filiam virginem in monasterio defossum reliquit. et Sabellicus Ennead. 9 lib. 5: Venetis in muros accedentibus et in urbem irrupturis adversa vi Graeci resistunt. aegre urbs prima die est defensa. nocte, quae deinceps secuta est, Alexius imperator, desperatis rebus, uxore et liberis relictis, occulte fugam occupat, magno auri pondere apud Irenem filiam, unam ex sacris virginibus, humi defosso. ALL.

p. 8 v. 2. Ἰταλῶν ἀπαιτούντων] postulabant enim auri centenarios quinquaginta statim numerandos, et adiciebantur condiciones durissimae, tolerabiles tamen nec omnium difficillimae, quibus captivitatis periculum imminabat ac publicum exitium. ALL.

ib. v. 8. τῶν ἱερῶν κειμηλίων] consilium Isaacii secutus est Alexius filius, sacrosancta profanans et templa invadens, ut nec sacris imaginibus parceret, quarum ornatum abreptum imaginibus ipsis humi proiectis et sacra vasa ab iisdemmet templis rapta et conflata ut vulgare aurum et argentum hostibus dabat. gentiliū ea fuit opinio, ad conservandam rem publicam templa deorum nonnunquam denudare licere. Seneca Controv. 4: pro re publica plerumque templa nudantur, et in usum stipendii dona conflantur. Nerva ut impendia contraheret, sacrificia non pauca sustulit. sed parum nobis quid gentiles senserint. Christiani Christianam, veram nempe doctrinam amplectimur, et denudationem templorum similem, si necessitas, quam leges praescribunt, defuerit, et auctoritas pontificis concedentis, detestamur. Graeci licet suis semper et in omnibus supparasitentur imperatoribus, rapinam hanc summis etiam maledictis, non sine indignatione lacessere. Nicetas de Isaacio Angelo et Alexio filio p. 729 8. quocum conferre iuvabit quae Anna Comnena nar-

rat lib. 6: οὐκ ἔλαθε δὲ τοῦτον — πρυτανεύεσθαι παρεκλεύσατο.
ALL.

p. 8 v. 14. ὄν πρωτοβεστιάριον] Choniata p. 745 7. ALL.
ib. v. 14. de *protovestiarii* dignitate vide Glossarium Meursii in *Βεστιάριον*. differebant autem dignitate et munere *protovestiariorum* et *protovestiariorum*, cuius infra auctor noster meminit. vide ibi. Blondus de Gestis Venetorum Alexium hunc non recte *protonotarium* facit. quod tamen amanuensis aut librarii mendum videri potest, cum Decad. 2 lib. 6 aliter sit, et *protovestiarium* diserte legamus. DOUSA.

ib. v. 16. Alexius cognominatus *Murtsuphlius* Graeco vocabulo ob coniuncta et veluti oculis imminentiā supercilia. Nicetas in Isaacio Angelo et Alexio F: *μόνος δ' ἐκ πάντων ὁ Δούκας Ἀλέξιος, ὃς ἐκ τοῦ συνεσπᾶσθαι τὰς ὄφρῦς καὶ οἶον τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπικροέμασθαι πρὸς τῶν συνεφήβων ἐπανόμαστο Μούρτζουφλος. forte Μούρτυφλος. varie autem hoc nomen apud historicos vulgo concipitur. in epistola Balduini imp. apud Godefridum Monachum *Morchulfus*, apud Vincentium Bellovacensem *Morchulphus* et *Marculphus*, et sic in chronico Altissiodorensi. Blondo de Gestis Venetorum est *Murtilus*, eidemque Decad. 2 lib. 6 *Murtilus*, velut aliqui habent *scriptores*, *Morchulfus*, Paulo Aemilio *Myrtius* vel *Murzuphlius*, Gunthero Monacho in Historia Cpolitana *Murtiphlo*, cum interpretamento *id est flos cordis*. DOUSA.*

ib. v. 20. βούλευμα ἐπαίνου ἄξιον] cum pro his in apographo ipso in contextu legeretur ἀτόπημα, quod nos in versione sequuti sumus, additumque in margine esset βούλευμα ἐπαίνου ἄξιον, quod videtur Graeculi cuiusdam sive hominis otiosi commentum, id ipsum perperam in contextum ab operis receptum est. quod monitum volui, lector, nescius ne esses. DOUSA.

p. 9 v. 8. ἐάλω] ne tantopere decantatam Byzantii oppugnationem expugnationem et excidium non sine taedio concinamus, vide auctores qui de ea scripserunt, inter alios Nicetam, qui fuse et non sine lacrymis oculatus ipse testis prosequitur. Dorotheus Monembasiensis in synopsi Historiarum: καὶ τότε ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς ἦτοι ὁ ῥῆγας τῆς Φράντζας γράμματα νὰ πᾶσιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ νὰ ἀφήσουν τὸ ταξίδη τῶν Ἱεροσολύμων. καὶ ἔτρη ἐπῆγαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ εὐγαλαν τὰ φουσατά τῆς στερεᾶς, καὶ τὰ κότεργα τῶν Βενετικῶν τοῦ πελάγου ἀπέξω ἀπὸ τὰ τοιχεῖα. καὶ ἔδωκαν μέγαν πόλεμον καὶ φοβερόν, καὶ μὲ ταῖς λουμπάρδαις ἔκαμαν χαλαστρίαις τὰ κότεργα, καὶ ἐμπῆγαν οἱ Βενετικοὶ εἰς τὴν πόλιν πρῶτα ἀπὸ τοὺς ἄλλους. καὶ τότε ἐμπῆγαν τὰ φουσατά τὰ ἄλλα, καὶ ἔβαλαν παντιέρες ἦτοι φλάμπουρα εἰς τὰ τοιχεῖα, καὶ με μεγάλαις χαραῖς ἐπαῖξαν ταῖς τρομπέταις καὶ τὰ ἄλλα παιγνίδια. καὶ ὡς ἐκυρίευσαν οἱ Φράγκοι τὴν πόλιν, ἐγύρυσαν τὸν βασιλέα καὶ δὲν τὸν ἤδραν. nullae hic

ad oppugnandam Cpolim summi pontificis literae. totum hoc negotium regis Franciae fuit. quomodo vero Veneti primi ante alios ingressi Byzantium dicuntur? cum res civium apud summum patrem gereretur vitaeque eorum in dubio esset, pactionibus saepe confusis, Venetiarum dux Ericus Dandulus cum imperatore de pace acturus triremi iuxta Cosmedium appellit. eodem et imperator equo advehitur. dum de pace et condicionibus disputatur, Latinorum equestres copiae ex superiore loco subito erumpentes laxis habenis imperatorem petunt, ut vix equo converso periculum effugerit et comitum eius aliqui caperentur. exinde maximae hostiles naves, in quibus paratae erant scaelae caeteraque instrumenta ad oppugnandum necessaria, recta ad moenia accedunt et occupant. ex Choniata. ALL.

p. 9 v. 9. ἔτους μὲν ὄντος] Acropolita noster facit annum 6711: namque decimo mensis Maii in urbem appulere, continuarent obsidionem menses undecim, quare 11 mensis Aprilis urbem ingressi sunt. nam si 58 annos eam tenuere Latini, et anno 6769 recuperarunt Graeci, si demas occupatae numerum, qui remanent erunt anni 6711. Choniata in die mensis concinit, in anno non item, tanquam qui anno uno auctior sit: ait enim eam captam anno 6712. ex quibus corrigendus est idem Choniata in Balduino: δεκάς μὲν ὄν ἐπὶ δυνάδι τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς ἐνειστήκει, τῆς ἑβδόμης ἰνδικτιῶνος τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ἑπτακισιοστοῦ (legitur ὀκτακισιοστοῦ) δωδεκάτου ἔτους, καὶ ἡ βασιλὶς πόλις πρὸς Λατίνων κηδεύεται. et alio quoque loco πέμπτην ἄγοντος καὶ εἰκοστὴν τοῦ Μαρτίου μηνὸς τῆς τότε τροχούσης ὀγδόης ἰνδικτιῶνος τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ἑπτακισιοστοῦ (legitur ὀκτακισιοστοῦ) τρίτον καὶ δεκάτου ἔτους. ALL.

ib. v. 13. ἀπὸ κλίμακος] Choniata p. 721 21 et 753 14.

ALL.

ib. v. 14. ὅσα μὲν ὄν] malorum infortuniorum ac caedum, quibus in clade illa Cpolitana ac Orientalis imperii humanum genus, sed Graecorum potissimum afflictum est, post dei omnia disponentis providentiam et in peccata hominum nunquam non sontium saevientis humanitatem, causam Graeci Latinis, quorum saepius alias furorem et immanitatem experti fuerant, attribuant, Latini Graecorum perfidiae et apostolici culminis odio. Latinisne an Graecis fides in hoc negotio habenda est? Latini dicent sibi: nam Graeci eloquentia omnia invertunt, homines fallaces et leves et ad nimiam assentationem eruditi, profitentes quemadmodum causa inferior dicendo fieri superior posset, otiosi, loquaces, contentionis cupidiores quam veritatis; quibus, ut finiam, iusiurandum iocus est et testimonium ludus. Graeci sibi fidem praestandam esse contendunt. quae ipsi de Latinis dicunt, ut fidem elevent, non hic congeram. Graecis de Latinis loquentibus fidem nullam esse asseverabunt Latini: contra Graeci nul-

iam Latinis de Graecis. sic par pari redditur. res itaque haec in obscuro latebit, nec quisquam veritatem inveniet? minime vero. recurrendum est ad communem iudicem, qui momentis rationum ab utrisque auditis sine partium amore aut odio pronuntiat. is fuerit summus pontifex Innocentius, qui in re gravissima rationibus ponderatis, addito etiam spectatissimorum hominum consilio ad marchionem Montisferati datis literis ita deliberavit: *vos nullam in Graecos iurisdictionem aut potestatem habentes a puritate voti vestri timere declinasse videmini, dum non contra Sarracenos arma movistis, non intendentes ad recuperandam Hierusalem sed Cpolim occupandam, terrenas opes caelestibus divitiis praeferendo. illud quoque longe gravius reputatur, quod quidam nec religioni nec aetati nec sexui pepercerunt, sed fornicationes adulteria et incestus in oculis omnium exercentes non solum maritatas et viduas, sed etiam matronas virgines deoque dicatas exposuerunt spurcitiis gartionum, nec imperiales suffecit divitias exhaurire ac diripere spolia maiorum pariter et minorum, nisi ad ecclesiarum thesauros, et quod gravius est, ad ipsarum possessiones extendistis manus vestras, tabulas argenteas de altaribus rapientes, et violatis sacrariis cruces icones et reliquias asportantes, ut Graecorum ecclesia quantumcunque persecutionibus affligatur, ad obedientiam apostolicae sedis redire contemnat, quae in Latinis non nisi perditionis exempla et opera tenebrarum aspexit, ut iam merito illos abhorreat plusquam canes. tu vero contra iurisdictionem et potestatem indebitam, vel potius usurpata, apostolicae sedis legati consilium allegasti, tanquam ex eo vobis licuerit cum praefato adolescente ad instituendum sibi Cpolitanum imperium proficisci etc. ista vel similia ad alios eorum scribens summus pontifex repetit: ecce quod cum moerore referimus et rubore, unde videbamus hactenus profecisse, deficimus, et angustamur, unde credebamus potissimum dilatari: quomodo enim Graecorum ecclesia quantumcunque persecutionibus affligitur, ad unitatem ecclesiasticam et devotionem sedis apostolicae revertetur, quae in Latinis non nisi perditionis exemplum et opera tenebrarum aspexit, ut iam merito illos abhorreat plusquam canes? illi etenim qui non quae sua sunt, sed quae Iesu Christi quaerere credebantur, gladios quos exerere debebant in paganos, Christianorum sanguine cruentantes, nec religioni nec aetati nec sexui pepercerunt, incestus adulteria et fornicationes in oculis omnium exercentes, et tam matronas quam virgines etiam deo dicatas exponentes spurcitiis gartionum. nec suffecit eisdem imperiales divitias exhaurire ac diripere spolia principum et maiorum, nisi ad thesauros ecclesiarum, et quod gravius est, ad ipsarum possessiones extenderent manus suas, tabellas argenteas etiam de altaribus rapientes et inter se confringentes in frusta, violantes sacraria et cruces et reliquias asportantes etc. cum autem tabularum ar-*

gentearum mentionem fecerit Innocentius, non erit abs re, quod de tabula sive ara templi sanctae Sophiae comminiscitur Dorotheus Monembasiensis, ad posteriorum memoriam recensere. inter etiam alia sacra ac pretiosa donaria a Venetis aliisque erepta rem quoque commemorat hoc modo: καὶ οὐ μόνον ταῦτα ἐπήραν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπερθαύμαστον καὶ ἐξάκουστον ἁγίαν τράπεζαν τῆς αὐτῆς ἁγίας Σοφίας, τὴν πολύτιμον καὶ ὠραιότατην εὐγαλαν ἀπὸ τὸν ναόν, καὶ τὴν ἔβαλαν εἰς τὸ καράβη. καὶ καθὼς ἔκαμναν ἄρμενα καὶ ἐπήγεσαν εἰς τὴν Βενετίαν, ὃ τοῦ θαύματος, πλησίον τῆς νήσου τοῦ μαρμαρᾶ ἀνοιξε τὸ καράβη, καὶ ἐπήγεν εἰς τὴν θάλασσαν ἢ ἁγία τράπεζα, καὶ ἐβούλησεν, καὶ εἶναι ἐκεῖ ἕως τὴν σημερον. καὶ τοῦτο εἶναι φανερόν, καὶ τὸ μαρτυροῦν οἱ πάντες, διὸ τις ὅλο τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅταν κάμνη φουρτοῦνα, ἢ θάλασσα ὅλη κάμνη νύκτα φοβεράν, εἰς δὲ τὸν τόπον, ὅπου εἶναι ἢ ἁγία αὐτὴ τράπεζα, εἶναι γαλήνην, καὶ δὲν ταράσσεται ἢ θάλασσα, καὶ ὑπηγένουν τινὲς ἐκεῖ μὲ περάματα, καὶ λαμβάνουν ἀπὸ τὴν θάλασσαν ἐκείνην, ὅπου εἶναι ἢ ἁγία τράπεζα, καὶ μυρίζει θανασιώματα, μυρωδία ἀπὸ τὸ ἅγιον μύρον ὅπου ἔχει, καὶ τῶν ἄλλων χρωμάτων. sed de hoc fides sit penes auctorem. ALL.

p. 9 v. 18. τὰλλα πάντα ὁπόσα μαχαίρας ἔργον] unde ergo habuit sua Blondus? sed dante ingenium necessitate, cives convocatos in solemnem pompam sacerdotes secuti sunt inermes, et crucibus iconisque ad fidem comparandam praemissis, tenentes murum armatos, veniam supplices oraverunt, qua facillime impetrata, portis undique patentibus, Latini nominis multitudo undique est ingressa. quiete urbi data proceres in consilio decreverunt etc. ALL.

ib. not. v. ult. οἱ ἅγιοι τρεῖς παῖδες] Hebraeos pueros intelligit iussu regis Nabuchodonosor in ardentem fornacem immisos,

*quos olim Babylonicum per ignem
cantantes stupuit tremens tyrannus,*

ut cum Prudentio loquar Peristephan. Hymn. 10. illi (Ambrosio referente lib. 10 cap. 82) ardentem ignem innoxio videre tactu circa membra sua pasci. et de iisdem D. Hieronymus in epistola ad Innocent. de muliere septies icta: huc huc mihi trium exempla puerorum, qui inter frigidos flammarum globos hymnos edidere pro stetibus; circa quorum saraballa (i. braccas et crurales) sanctamque caesariem innoxium lusit incendium. Nazianzenus Homil. in Cyprian. lib. 4 epist. 6 et de duplici martyrio, Sedul. lib. 1. omnium gravissime Christianus noster Horatius Apotheosi, v. 197:

*fare age quem videat Babylonis ab arce tyrannus,
innocuas in flammis procul inspatiantem,
calcantem rapidos inadustis fratribus ignes etc.*

extat historia haec trium puerorum in fornace Babylonica apud

Danielem cap. 3. caeterum illa in vulgata editione *et ambulabant in medio flammae laudantes deum et benedicientes domino*, cum Azariae oratione quae sequitur, fidei et humilitatis plena, usque ad finem cantici puerorum, in Hebraeis voluminibus non haberi testis est D. Hieronymus, qui ea de Graeca Theodotionis editione transtulit. notat idem ad Azariae illam orationem, *benedictus es domine deus patrum nostrorum, et laudabile et gloriosum nomen tuum in saecula, quia iustus es in omnibus quae induxisti super nos et super civitatem sanctam patrum nostrorum Ierusalem; quia in veritate et in iudicio induxisti omnia haec propter peccata nostra*, notat, inquam, in commentario, *quando diversis premimur angustiis, ex toto cordis hoc loquamur affectu; et quidquid nobis acciderit, iuste nos sustinere fateamur, ut compleatur in nobis illud quod scriptum est: exultaverunt et laetatae sunt filiae Iudae in omnibus iudiciis tuis, domine. Psalm. 96.* hoc pie agit hic, si quid video, Georgius noster Logotheta.

DOUSA. *ἡ δὲ βασιλεὺς τὴν ἀποπέμψαντα τὴν ἀποπέμψαντα*
 p. 10 v. 5. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς] Debelum fugisse tradit Choniata. ALL.

ib. v. 8. Ἀλέξιος δὲ ὁ Δούκας] Πολυνομίλητος ἐν πρώτῃς τριῶς, καὶ ἐνηφηνῆς εἰς κοίτας δεικνύμενος, καὶ δύο κουριδίουσ ἀλόχους παρὰ δίκην ἀποπεμψάμενος, Choniata. ALL.

ib. v. 9. cum Nicolaum Canebum adolescentem seditiose Byzantii inaugurassent et Isaacius animam ageret, Alexius Bonifacium marchionem accersit, quibus visum est Latinas cohortes in palatium admittendas, quibus Canebus submoveretur. id cum nuntiassent Ducae Murtzuphlo, cum multis suis cognatis, et spadone fisco praefecto sibi conciliato, defectionem, quam iam animo fovebat, exclusit: namque intempesta nocte Alexium puerum adit, atque cognatos eius, bipenniferos barbaros, pluresque alios in foribus esse ad eum ob initam cum Latinis familiaritatem et amicitiam obtruncandum. sic puerum territum complexus per portam plerisque ignotam in tentorium, quod in palatio habebat, quasi liberaturus perducit, et compedibus iniectis in teterrimum carcerem coniecit, et sibi insignia imperii sumit, nec non ab aliis imperator de more consalutatur; nec multo post a satellitibus suis Canabum captum custodiae tradit. Alexio deinceps puero venenum propinavit, quod cum ille tum aetatis robore tum antidotis, quibus utebatur, vicisset, eum laqueo tandem praefocat, mense imperii sexto, die octavo. Blondus de gestis Venetorum: *et puerum Alexium, quem datum bis venenum non occiderat, eliso gutture manu propria necavit.* Sabellius Emead. 9 libro quinto: *Murtzuphlus est itaque, quod maxime optabat, consecutus, ut pars una multitudinis eum praefectum urbis, altera belli ducem, tertia imperatorem declaravit. ipse ab ea declaratione confestim satellitum propinquorumque caterva stipatus sese*

ex publico proripuit in Alexii domum, ac puerum, quem antea veneno petitem necare non potuit, eliso gutture propria necavit manu, homo tam perfidus quam ingratus; peperitque summum Isaacii beneficium, summam ingratitudinem. hic, ut videtur, Sabellius Alexios confundit. namque Alexius Murtzuphlus Alexium Isaacii filium neci tradidit. beneficia tamen Isaacii collata Alexio non Murtzuphlo fuere, sed Alexio fratri, quod et ipse Sabellius supra videret, de Alexio puero Isaacii filio sermonem habens: qui Isaachium patrem, cuius beneficio magno auri pondere fuisset olim a Turcis redemptus, atque ita humane tractatus ut quamvis mullo minor natu esset, vixerit tamen semper cum eo imperante ex aequo, subita vi oppressum privasset luminibus, privatum artissime vinxisset, vinctum in foedum ac tetrum carcerem coniecisset. addit Balduinus epist. ad Innocentium: nocte igitur insequenti dominum suum latenter laqueo suffocat in carcere, cum quo ipso die prandium sumpserat Iudae, et clava ferrea, quam tenebat in manu, latera morientis et costas inaudita crudelitate confringit, casuque vitam, quam laqueo extorserat, confingit ereptam, ac imperiali sepultura concessa propalatam omnibus scelus funeris honore dissimulat. scias quoque, lector, praeter historici fidem a nonnullis notari Guntherum appellare Murtzuphlum tyrannum, cuius consilio Alexii pater antea obcaecatus et in carcerem coniectus fuerat, cum eo temporis Murtzuphli nulla esset apud imperatorem auctoritas, et praecipui illius facinoris auctores censeantur Theodorus Brana, Georgius Palaeologus, Ioannes Petraliphas, Constantinus Raulus et Michael Cantacuzenus. ALL.

p. 10 v. 13. τρεῖς γὰρ] Choniata p. 673 17. Ge. Phranza lib. 1 cap. 1 praeter historiae fidem duas Alexium Comnenum imperatorem filias generasse scribit, quarum natu grandiozem Irenem vocabulo purpurea induere sandalia iussit, quod illam, et cui desponderetur, successores et haeredes post obitum suum fore constituisset etc. exscripsit ex Gregora lib. 4. Volaterannus lib. 23 non minora turbat ab aliis scriptoribus dissentiens: Alexius Murtzuphlus cognomento, ut est auctor Acropolita, filiam Annam Theodoro Lascari locavit; fugatusque deinde, uti diximus, a Gallis una cum coniuge Euphrosyna et genero fuit. Acropolites, quem ipse laudat, non ait Alexii Murtzuphli filiam Annam Theodoro Lascari locatam, sed Alexii imperatoris Isaacii fratris filiam: nam agens de filiabus huius Alexii, ἡ δὲ δευτέρα, scribit, ἐκαλεῖτο Ἄννα, εἰς ἣν Θεόδωρον τὸν Λάσκαριν ἐπεγάμβρυσεν. nullusque est inter scriptores Graecos qui in hoc ab Acropolita dissentiat. quis porro aequo animo ferret, dummodo in rebus Graecis omnino ieiunus non sit, Euphrosynam uxorem eiusdem Alexii Angeli, Isaacii fratris, uxorem dici Murtzuphli, cuius Eudocia Alexii Angeli memoratur? ALL.

p. 10 v. 14. *despotae* nomine, quod in hoc libello saepius occurrit, in aula Cpolitana vocabantur filii fratres generi imperatoris, sebastocrator, Caesar et patriarchae. sed *κατὰ ἐξοχήν* ita dictus fuit imperii successor, filiorum natu maximus. nonnullam et aliis principibus amicitiae aut affinitatis ergo deferebant. quae omnia accuratissime Meursius observavit in Glossario. DOUSA.

ib. v. 18. κράλης rex. idem quod Polonorum lingua *Crol. τὸν κράλην Σερβίας* Nicephorus Gregoras non semel nominat. et *ὁ κράλης Οὐγγρίας* in sancito quodam patriarchae anonymi apud Leunclavium in iure Graeco-Romano. *κράλαινα regina* Gregorae lib. 7 et *κραλίτζα* in Chronico Cpolitano ms apud Meursium. Nicetas in Alexio Comneno lib. 3 tertiam eius filiam nomine Eudociam, ipso adhuc Andronicum fugiente et Palaestina apud Ismaelitas oberrante, ab Isaacio patruo (non patre, uti Logotheta) Stephano filio Neemani Triballorum principi desponsam scribit. *Triballi* igitur et *Servii* iidem. *Serbi* Plinio sunt gentes circa Maeotim. iidem cum *Sorabis* Ortelio videntur. *Serbi* Cedreno sunt circa Dalmatiam, quos dicit quoque *Scythas* vocari. *Serviam* Dardanos habitasse scribit Volaterranus et Cuspinianus. *Dardania* Ptolomaeo Orosio et aliis Europae regio, quae *Mysia mediterranea* vocatur in codice. Illyriae pars est Aeliano in Variis et Nicolao apud Stobaeum. *Σερβία* habet Sophianus. *Triballi* Moesiae inferioris populi sunt Plinio Ptolemaeo et Straboni, qui eos dicit ad insulam Danubii Peucen pertinere. hos et *Scythas* quidam vocant. *Servii* dicuntur a Niceta; sed *Bulgares* a Laonico Chalcondyla Sophiano Lazio et aliis. de *Serviis* adi Pandectas Turcicas Leunclavii cap. 37. DOUSA.

ib. v. 18. ἐπί τινι δὲ πάθει] rem prosequitur accuratius Niceta lib. 3 de Alexio Comneno, tertiam filiam Eudociam, cum adhuc Andronicum fugeret et apud Ismailitas et in Palaestina aberraret Alexius, Isaacium fratrem Stephano Neomanis filio, Triballorum principi despondisse, qui post exiguum tempus in Papyrio monte monachus fit; filium illius eodem nomine Stephanum, paterni principatus domina Eudocia declarata, eam sibi iunxisse ex eaque filios suscepisse; postmodum divulso quereimoniis amore, cum alter alteri incestuosos amores obiiceret cresceretque in dies dissidium, Stephanum, sive conficto sive vere obiecto adulterii crimine, Eudociam sola tenui interula, eaque undique praecisa, ut vix pudendas partes tegeret, ignominiose, quo libitum esset abire concessisse; fratrem Stephani Volscum eius inhumanitate obiurgata orasse ut deposita iracundia, et generis Eudociae habita ratione, clementius ageret et famae suae consulere, sed cum ingenium illius implacabile movere non posset, ipsam Eudociam, ut dignitas eius postulabat, Dyrrhachium perducendam curasse, patrem Alexium certiozem redditum, filiam lectica aliisque ornamentis muliebribus missis, in aedem suam

recepisse. haec Byzantium reversa post captam urbem Alexio Murtzuphlo, qui duas uxores praeter fas omne repudiarat, ut eam sibi adiungeret, nupserat; sed Murtzuphlo demum luminibus orbatō, Larissae in Thessalia Leoni Sguro in matrimonium a patre Alexio datur. nota Triballorum principem dici a Choniata, quem noster Acropolita cralem Serviae nuncupat. ALL.

p. 10 v. 22. ἀπέδρα καὶ οὗτος ἐπειθεῖν] Choniata praeter Eudociam filiam imperatoris secum conductam, Euphrosynam quoque Alexii Angeli uxorem lembo impositam secum duxisse narrat in Murtzuphlo, cum duos menses et dies sexdecim imperasset. Sabellius Ennead. 9 lib. 5: *Alexius ubi urbem una ex parte captam videt, cum uxore ac pellicibus magnaue vi auri intempesta nocte Byzantium reliquit.* ALL.

p. 11 v. 5. ἐντὸς οὖν τοῦ λουτήρος] Choniata causam se nescire ingenue fatetur. ALL.

ib. v. 16. Ἀλέξιον εἰς τὴν Κωνσταντίνου ἀπήγαγον] namque non multo post excaecationem a Latinis Ducas comprehensus Byzantium reducitur, et in iudicium adductus pro sui defensione afferebat se patriae proditorem occidisse et poenis commertitis afflixisse; neque se unum id fecisse, sed reliquos illius cognatos. verumtamen Latini, repudiatis omnibus, capitis hominem condemnant novo et inusitato supplicii genere: nam in altissimam columnam, quae in Tauro est, perductum praecipitant. is aliquamdiu in pedes descendens, deinde in caput subversus et humi allisus miserabiliter interiit. sic Choniata a nostro non dissidens. paulo aliter narrat Dorotheus Monembasiensis: οἱ δὲ Φραγγοὶ ἔταξαν μεγάλα χαρίσματα, ὅποιος τὸν παραδώσει τὸν βασιλέα, καὶ μετὰ χαρίσματα τὰ πολλὰ τὸν προύδωκαν τῶν Φραγγῶν· καὶ αὐτοί, ὡς ἦσαν τὸν βασιλέα, ἐχώρησαν πολλά, καὶ ἐδιελογίζονταν τί θάνατον νὰ τὸν δώσουν, καὶ ἔτμη ἦσαν τοῦ Ἄκοντος τοῦ σοφοῦ οἱ χρησιμοί, εἰς τὴν κολώναν τὴν γλυπτὴν, ὅπου εἶχε πολλὰς προφητείας περὶ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, καὶ κατὰ τὸν χρησμὸν ἐκρέμασαν αὐτὸν εἰς τὴν κολώναν, καὶ καθὼς ἔκαμεν αὐτὸς Ἀλέξιου τοῦ βασιλέως, ἔτμη καὶ χειρότερα ἔπαθεν. et qui ab eo exscripsit Matthaeus Cigala in synopsi historiae. hunc imperasse Nicetas ait menses duos et dies sexdecim, ut verosimile est, Monembasiensis et Cigala annos duos et dies viginti: καὶ ἐβασίλευσε χρόνους δύο ἡμέρας εἴκοσι. nescio tamen undenam hauserint hi nebulones. ALL.

ib. v. 19. de Tauri columna, qua regione urbis fuerit, vide P. Gyllium de topographia Cpoleos lib. 3 cap. 6. DOUSA.

ib. v. 21. εἰς Θεσσαλονίκην ἀφίκετο] ex qua postea marchione ad Halmyrum fortunae suae respondentem locum habitatum missus est. Choniata: ὁ δὲ δὴ φηγὰς βασιλεὺς εἰς ὄψιν τῶ Μαρκεσίῳ ἐλθῶν, ἄρτον μετρητοῦ καὶ κοτύλης κεράσματος, τὰ τῆς βασιλείας ἀνταλλάττεται σύμβολα, καὶ εἰς χῶρον τῆ τύχη φερῶν-

μον, "Αλυρος ὁ χῶρος κηλήσκειται, τὰς διατριβάς τελέσων ἐκπέμ-
πεται διὰ Εὐφροσύνη τῆ ὀμεννέτιδι. quod antea de Isaacio illius
fratre dixerat iussu Alexii: βίον ἀγρότην ἀντιλοῦντα, ὄνω τε καὶ
σίτω μετρητῶ, ὡς τὸν τυχόντα ἰδιώτην διαζῶντα. addit Gregoras
lib. 1 eundem, dum in Thracia vagaretur, a Montisferrati mar-
chione captum, et opibus quas secum ferebat spoliatum, nudum-
que dimissum, longo tempore circa Achaïam et Peloponnesum
oberrasse: tandem Balduino a Bulgaris capto ab eodem mar-
chione una cum coniuge ad Alemaniae principem mittitur: καὶ
τὸν δυσπραγῆ ἐν βασιλεῦσιν Ἀλέξιον, καὶ τὴν τούτου σύνηνον
Εὐφροσύνην διαποντίους τῶ τῶν Ἀλαμανῶν ἐξέπεμψεν ἄρχοντι.
φεῦ, φεῦ τοῦ καινοῦ τοῦδε καὶ ἀνηκούστου παρὰ Ῥωμαίους ἀκού-
σματος, εἰπεῖν δὲ καὶ ἀθεάτου εἰς δεῦρο θεάματος. vide quae
sequuntur de Alexio cap. 8. Villarduinus ait una cum coniuge
a marchione missum fuisse captivum ad Monferratum; in qua re
narranda non omnes conveniunt. ALL.

p. 12 v. 1. ἄδειαν δεδώκασι] non statim initio captivitatis
urbis, sed post captum Balduinum, si Nicetae credimus p. 834
13. ALL.

ib. v. 6. ὁ λόγος] cap. 5. ALL.

ib. v. 16. τὰ περίξ Προύσης] parvum nempe tum tem-
poris Theodoro Prusaei, Nicaeenses, Lydi, Philomolpi, Smyr-
naei, Ephesii et interiecta oppida; qui etiam longis navibus fabri-
catis plerasque insulas postea subegit. Gregoras pag. 13 14.
ALL.

ib. v. 19. τὸν Περσάρχη] Iconii nempe Chaichosroem,
cum quo pacem fecit, et socero illius Manueli Maurozomae par-
tem imperii concessit, Chonas scilicet Nicetae historici patriam,
et quae in Phrygia est Laodiceam, et alia loca quae fluvius Mae-
ander amfractu suo amplectitur, donec in mare immergatur. ALL.

p. 13 v. 5. πατριάρχης] patriarchae summa erat in eccle-
sia Orientali dignitas, ut in Occidentali pontificis Romani. vide
Gl. Meursianum, nunquam sine laude nominandum, in πατριάρ-
χης. Iohannes vero hic Camaterus patriarcha Cp. ex diacono et
chartulario factus est Alexio imperio, praefuitque ad captam us-
que a Latinis urbem, annis 5 mensibus 8 diebus 7. post urbem
captam Didymotichum (opidulum Thraciae, in promontorio, ad
Hebrum fluvium, qui illud ambit, situm, *Dimotuc* vulgo) seces-
sit; ubi cum supervixisset annos 2 menses 2 dies 14, diem suum
obiit. videatur Catalogus sive Notitia patriarcharum Cpolitano-
rum apud Leunclavium Iuris Graeco-Romani lib. 4, et Nicetas in
Balduino Flandro. DOUSA.

ib. v. 5. Καματηρός Ἰωάννης] hunc ante excisam Cpolim
sua sponte urbe egressum Didymotoechum petiisse praeter Acro-
politam alii quoque narrant. quid ergo nugatur Ephraemius
Byzantinus, qui eum a Latinis tradit eiectum?

— τούτου Ξιφιλίνου,
 Θανόντος, εγκαθίσταται Θρόνον
 ὁ Καματηρός εὐεπῆς Ἰωάννης,
 ἴδιος σοφίας παντοδαπῆς καὶ λόγων,
 ἐπήβολός τε δογμάτων τῶν ἐνθέων,
 ἐκκλησίας ὦν λευίτης χαρτοφύλαξ.
 ἔφ' οὐ παρεστήσαντο Λατίνοι πόλιν,
 ὃς ἐξελαθεὶς δυστυχῶς πρὸς Λατίνων
 Θρόνου πατριδος τῆς ἐμῆς Βυζαντίδος
 οἰκεῖ Διδυμότουχον εἰς ἄστυ φθάσας,
 ἔνθα θανὼν ἔλιπεν ἡλίου φάος.

de illius morte Niceta p. 837 2. ALL.

p. 13 v. 10. *Μιχαὴλ ὁ Αὐτωριανός.*] Onufrius Panvinius Historiarum pater in Chronico Ecclesiastico, ad annum 1206: *Michael IV Autorianus a Graecis in schismate post obitum Iohannis Camateri, contra Thomam Maurocenum Venetum (a Latinis electum) 99 Cpolitanus patriarcha creatus, sedit in Asia annos quinque menses sex.* scribendum tamen in Logotheta Meursio nostro videtur ψ. δ. π. Μ. ὁ Σαυριανός. ecce, inquit, in Notitia patriarcharum: ἐπεὶ ὁ πατριάρχης οὗτος (loquitur de Iohanne Camatero, et ei Michaelem Saurianum statim subiicit) ἐν Διδυμοτείχῳ ἐτελεύτησεν, ἐχίρρευεν ὁ Θρόνος χρόνον ἕνα μῆνας δέκα, εἶτα ἐγένετο πατριάρχης ὁ μέγας σακελλαριος, κύριος Μιχαὴλ ὁ Σαυριανός, ἐν τῇ ἀνατολῇ προβληθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως κυροῦ Θεοδώρου τοῦ Δασκάρη, καὶ ἐκάθισεν εἰς Νίκαιαν. qui locus cum hoc Logothetae debet conferri. DOUSA.

ib. v. 10. de hoc Michaele, quemadmodum et de aliis Nicaenis patriarchis ad recuperatam a Graecis Cpolim, egimus in opere nostro de perpetua consensione utriusque ecclesiae tum Occidentalis tum Orientalis, lib. 2. ALL.

ib. v. 12. ὃς καὶ τὸν δεσπότην] unde itaque habuit sua Monembasiensis? ὁμοφώνησαν ὅλοι μίαν βουλὴν, καὶ ἐψήφισαν βασιλέα Θεόδωρον τὸν Δάσκαριν τὸν γέροντα, καὶ ἔτῃ εὐτρέπισαν τὸν βασιλικὸν Θρόνον; ὁποῦ τὸν ἐπῆραν ἀπὸ τὴν πόλιν, καὶ ὅλα τὰ βασιλικά φορέματα καὶ τὴν κορώναν, καὶ παλλάτιον βασιλικὸν ἔκαμαν, καὶ εὐτρέπισαν αὐτό. καὶ ἔτῃ ἐπῆραν αὐτὸν τὸν ὑποψήφιον βασιλέα, καὶ ἐπῆραν ἐν τῇ μητροπόλει Φιλαδελφίας, ὅτι ἔκαμαν τὸν Θρόνον τοῦ βασιλέως, καὶ ἐκεῖ ἐκαθέζετον. καὶ ἐφόρει δὲ τὴν βασιλικὴν κορώναν καὶ τὰ βασιλικά φορέματα, καὶ ἐστέφθη ὑπ' αὐτὸν τὸν μητροπολίτην τῆς Φιλαδελφίας βασιλέας. ALL.

ib. v. 13. ὁ Δάσκαρις] Niceta p. 828 1. ALL.

ib. v. 15. οὔτε γὰρ Ἰταλοὶ] progressus Latinorum in Oriente adversus Graecos et in illis partibus propagatum imperium tum ab Erico Balduini fratre tum a Petro Plancio fuse prosequitur Nicetas in Balduino, ex quo tibi pete, si lubet. ALL.

ib. v. 17. ψικίου καὶ Αἰγαίου.] sic disertè codex ms.

lege Ὀψικίον, quemadmodum noster postea. vel certe ψίκιον truncate dixerunt pro Ὀψικίον, ut μούλιον pro *tumultu*, et multa talia, quae passim in Glossario observavit doctissimus Meursius. θέματος τοῦ Ὀψικίον meminit etiam Zonaras Annal. tom. 3 in Constantino Copronymo: *provinciae Obsicii* vertit Hieronymus Wolfius. at θέμα (quod erudite, ut omnia, docet Meursius) primitus pro legione accipiebatur, quae provinciae alicui imposita. hinc Glossarium vetus H. Stephani: *legio τάξις, θέμα*. postea ipsae provinciae translato nomine ita appellari coeperunt; quod multis exemplis probat clarissimus Glossographus. quod autem θέμα Ὀψικίον, et quo mundi climate fuerit, discas ex Constantino Porphyrogenneta Them. Orient. 4; quem aureolum libellum debemus V. C. Bonaventurae Vulcanio, ut eiusdem auctoris Occidentalia themata Frederico Morellio, regio apud Gallos interpreti. DOUSA.

p. 13 v. 18. haec Βοάρις cum nuspiam terrarum mihi occurreret, corruptum esse vocabulum iudicavi et emendandum Βάρισσε; ad quam emendationem mihi Nicetas facem praeluxit in Manuele Commeno lib. 2: πόλις κατὰ τὴν τῶν Αἰγαίοπελαγῶν χώραν τειχίζεται, Βάρη καὶ Αὐλονία παρωνύμως ἐς ἔτι ὠνομασμένη. *Baris* ergo ad Aegaeum Pelagus urbs, quae et *Aulonía*, circa Hellespontum alicubi. DOUSA.

p. 14 v. 5. Θεόδωρος] Theodorus cognomento Mangaphas, patria Philadelphiensis, aetate Isaacii Angeli Comneni regnum affectans, primum eius urbis plebem audacissimam sibi conciliat et iureiurando adstringit, Lydisque omnibus ad defectionem impulsis regium nomen usurpavit et argenteam monetam cum imagine sua percussit. derisa initio defectio fuit. cum postmodum augesceret, nihil cunctandum ratus Isaacius hominem Philadelphiae obsidet. cum diuturna obsidione urbem ad deditionem compellere non posset, paciscitur iis condicionibus ut Theodorus depositis regni insignibus, privatim agat civesque ei pareant ut prius, et obsidibus acceptis Byzantium revertitur. non multo post Basilius Batatzes plurimos Mangaphae coniuratos largitionibus corrupit, effecitque ut urbe pelleretur; qui ad Chaicosroem Iconii Sultanium profugus auxilia contra Romanos non impetravit, obtinuit tamen ut Turci liberi, qui arcu et pharetra freti Romanos praedabantur, asciscerentur. sic non parvis copiis contractis Phryges Laodicenses nec non Colossenses innumeris claudibus affecit, mancipiis civium suorum et iumentis abductis, areis aestivo tempore incensis, et obviis quibusque hostilem in modum tractatis. Michaelis quoque archistrategi templum, opus maximum et celeberrimum, incendi passus est. postmodum ad Sultanium rediit: sed imperator largitionibus impetravit ut ille desertus a Sultano ac proditus ad se mitteretur, ea tamen condicione ut defectionem nec capite nec mutilatione laesioneque ullius

membri lueret. qua de causa ad diuturnum carcerem est damnatus. cum displicisset Sultani fratribus, qui regnum cum eo diviserant, quod hominem profugum et supplicem pecuniae causa Romanorum imperatori prodidisset, iracundiam eorum placuit. namque aiebat pacificationis ergo illum remisisse, non prodidisse; et hominem vagum in patriam restituisset, ut nec ipse alios nec ipsum alii prosequerentur. hic Errico circa Adramytium agenti arma infert, et inexpectato superventu et multitudine primum quidem terrorem incutit, sed Errico, cum Martis alea tentanda videretur, ante alios et per mediam hostium aciem cum suis perumpente dissipatur: nam Graeci equites ad primam Latinorum impressionem et hastarum directionem concitatis equis fugientes, pedestres ordines hostibus trucidandos reliquerunt et spoliandos. ex Niceta. ALL.

p. 14 v. 8. Παφλαγονίας δὲ πάσης] David siquidem et Alexius fratres, Manuele Andronici tyranni Romanorum filio nati, alter Ponti Heracleam et Paphlagoniam occupaverat, alter Alexius Oenaeum et Sinopem urbes et Trapezuntem. sed quomodo expeditionem Lascaris in Davidem Latinorum auxiliis fultum susceperit eumque debellaverit, discas a Niceta in Balduino. ALL.

p. 15 v. 2. τοῦ μὲν ἐκ Φλάντρας] capta Cpoli, cum designationem imperatoris suffragiis esse committendam decretum esset, ex Francis et Longobardis quinque, alii sex dicunt, ex Venetis totidem lectis iudicibus, plurium suffragiis sors imperii Balduino Flandriae comiti obtigit, quod plerique putant Danduli fraude et solertia factum esse, qui cum ob caecitatem excluderetur, imperium penes eum esse voluit qui hilarioribus esset moribus et ingenio minus ambitioso: sed quod potissimum fuit, ut privatus imperatoris designati principatus quam remotissimus esset e Venetorum ditione, ne si qua controversia cum illo incidisset, plures copias subito ex suo territorio arcessere aut Venetos fines commode invadere aut incursionibus vexare posset, quae omnia in expedito esse Bonifacio Marchioni ex Longobardia notat. his Dandulus Bonifacium Marchionem repulit, Balduinum praetulit, cuius ditionis limites tantum a Venetis distare noverat, quantum Venetiae a Graecorum provinciis disterminarentur. pactiones inter eos initas Innocentius non omnes laudavit, quasdam etiam reprobovit. vide quoque Gregoram lib. 1. hinc, lector, agnosces quam insulse recentiores et infimi nominis scriptores, Dorotheus Monembasiensis et Matthaeus Cigala, Venetis, inter quos synopsis suas historiarum pessime concinnarunt et ediderunt, supparasitentur, qui scribunt Venetos imperium Cpolitanum tenuisse, λαβόντες τὴν βασιλείαν οἱ Βενέτικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, et quod insulsius est, per annos quinquaginta sex vel, ut tradunt, sexaginta et menses octo, additis etiam diebus tredecim,

gubernavisse: ὤρισαν δὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν οἱ Βενέτικοι χρόνους νς', ἄλλοι λέγουν ξ', μῆνας ἢ καὶ ἡμέρας γ', καὶ ὡς ἂν εἶχαν τὴν Κωνσταντινούπολιν οἱ Βενέτικοι. ALL.

p. 15 v. 5. τὰ ἐξ ὄλου πρὸς τὸ ὄλον] auctor vitae Innocentii: totum quidem habere, quod in civitate inventum fuerit, a quolibet duci debet et poni in commune eo loco quo fuerit ordinatum; de quo tamen habere nobis et hominibus Venetis tres partes debent solvi, pro illo habere quod Alexius quondam imperator vobis et nobis solvere tenebatur. quartam vero partem nobis retinere debemus, donec fuerimus in ipsa solutione coaequales. si autem aliquid residuum fuerit, debemus per medietatem inter vos et nos dividere, donec fueritis apacati. si vero minus fuerit, ita quod non possit sufficere ad memoratum debitum persolvendum, undecunque fuerit prius habere acquisitum, ex eo debemus dictum ordinem observare, salvis tamen victualibus, quae debent observari et dividi tam vestris quam nostris aequaliter, ita quod utraque pars possit inde congrue sustentari. quod autem residuum fuerit, partiri debet in alio habere iuxta ordinem praenominatum. vos etiam et homines Veneti libere et absolute absque omni controversia per totum imperium habere debetis omnes honorificentias et possessiones, quas quondam consuevistis habere tam in spiritualibus quam in temporalibus, et omnes rationes sive consuetudines, quae sunt in scripto et sine scripto. ex pactis et conventionibus de praeda dividenda. ALL.

ib. v. 8. Θεσσαλονίκη] de Thessalonica Ioannes Tzetzes Chil. 10 v. 175, Historia 316. Ioannes Stauracius de miraculis S. Demetrii: Θεσσαλονίκη πόλις δὲ αὕτη περιφανής καὶ λαμπρά, καὶ Μακεδόνων μὲν κορυφή, Θεσσαλίας δὲ πάσης ὑπεριδουμένη καὶ ὑπερέχουσα, οἷς τε παντοδαπαῖς ὀλβίζεται χάρισι καὶ οἷς εἶδеси καλῶν ἀπάντων ἐναγλατίζεται. eandem in oculis curioso aspectu ponit Ioannes Caminiata, non infimi temporis scriptor, de excidio Thessalonicensi c. 4 — 6. ALL.

ib. v. 9. τὴν δηλωθεῖσαν Μαρίαν] Choniata in Balduino p. 792 2. ALL.

ib. v. 13. ἦν καὶ ἐς Κόρινθον] Alexius enim a septentrionalibus littoribus, ad quos fuerat a marchione transmissus, avulsus in Thessalica Tempe pervenerat, ac filiam Eudociam Sguro in matrimonium collocarat. Nicetas in Balduino.

ib. v. 14. Sgurus Nauplio ortus vi magis quam voluntate popularium principatum tenuit a patre susceptum, non sine sanguine imperans. turbulentis temporibus Argos dolo, Corinthum latrocinio cepit, et Athenas cum navibus et exercitu per Isthmum traducto adoritur. illius conatus leni oratione Athenarum praesul Michael Choniata reprimere tentat, sed frustra. tandem suorum saluti fortiter consulens militari prudentia grassatorem arcet. Sgurus iram suam in eam urbem extimulat cuius arcem expu-

gnare non potuit; quare villas incendit, greges armentaque rapit. et post dies aliquot soluta obsidione Thebas oppugnat et capit; et Thermopylis superatis, per Oetam montem descendens, Larissae cum Alexio imperatore coniungitur. cum postea marchio in Graeciam transitum tentaret, ipse Thermopylarum angustias et imminentem eis montem, aliaque loca quae Graeciae aditum intercludunt, custodiebat. sed Graecorum ignavia in illis a marchione superatus locum cedere cogitur; et aliis etiam cladibus fractus cum Argos et finitima oppida occupata esse cerneret a marchione, in Acrocorintho veluti in antro et in spelunca se abdit, in arduo monte sito ac fere inexpugnabili, vir inhumanus ac efferus, cladibus urbium, hominum caedibus et populorum direptionibus summopere gaudens, qui nec patriae suae Nauplio percipit, et Nicolaum Corinthiorum archiepiscopum, cum quo reconciliatus fuerat, inter epulas effossis oculis primum, postea de rupe praecipitavit.

p. 15 v. 20. ἦν γὰρ οὗτος τότε μέρους τινὸς τῆς παλαιᾶς] Blondus de gestis Venetorum ridicule satis *pariter Goffredus de Villa Gallicus, qui in Achaiae principatu Dominico de la Dosa successerat. et Michael Comenos Graecus nobilis cum Peloponneso, nunc Morea dicta, per fraudem Venetae reipublicae obedientiamque sponderunt.* ALL.

p. 16 v. 6. σουλτάνον] quid id nomen est? Cinnamus p. 14 10. ALL.

ib. Ἰαθατίνην] Gregoras lib. 1 p. 17 8. ALL.

p. 17 v. 3. πρεσβεία πρὸς τοῦ σουλτάν] Gregoras ex Acropolis sua habuit p. 17 15. ALL.

ib. v. 6. ἐταράχθη] Gregoras p. 17 21. ALL.

ib. v. 14. θαρσαλέως γοῦν] Gregoras p. 18 10. ALL.

ib. v. 19. Μαϊάνδρον] Anna Comnena Alexiados lib. 14: ποταμὸς δὲ ὁ Μαϊάνδρος περὶ Φρυγίαν, σκολιῶτατος ποταμῶν ἀπάντων, καὶ καμπὰς συνεχεῖς ποιούμενος.

p. 18 v. 9. ἦν δὲ ἅπαν] Gregoras p. 18 15. ALL.

ib. v. 12. ἐγγύς πον γοῦν γερόμενος] namque die tertio superat montis Olympi angustias, quae in maximam porrectae longitudinem Bithyniam et Phrygiam utramque determinant, illa versus septentrionem declinante, his versus Meridiem et austrum sitis; quo die undecimo cum pervenisset, Caystrum traicit, tam longum iter tam brevi dierum intervallo emensus. ALL.

ib. v. 15. Δύσπισιον ἐκείνω] Gregoras p. 18 24. ALL.

ib. v. 16. ὁ σουλτάν] Gregoras p. 19 12. ALL.

ib. v. 18. ἐπιπίπτουσι γοῦν] Gregoras p. 19 24. rarum fortitudinis, rarum virtutis bellicae exemplum! o animos aeternitate dignos, quam sibi ipsi sua morte peperere! o corpora cedro digna! o plagas illas stellis ipsis illustriores! ὦ τῆς φύσεως περισσότεροι! mori potuerunt, vinci aut pedem referre non potuerunt. ALL.

p. 19 v. 2. Gregoras p. 20 13. ALL.

ib. v. 15. καὶ οἱ αἰφνηδὸν] Gregoras tamen p. 21 2 ait caput sultani amputasse Theodorum, idque hasta in altum elatum barbaris exercitibus ostendisse. ALL.

ib. v. 19. τοῦτο τοῖς Ῥωμαίοις] Gregoras p. 21 4. ALL.

ib. v. 22. προσελάβετο δὲ] Gregoras p. 21 15. ALL.

p. 20 v. 2. Εὐφροσύνη] erat virili animo mulier, ab ipsa natura dicendi suavitate et lepore ornata, ad praesentia optime administranda et ad futura providenda solertissima, aliis rebus teterrima pestis: praeter enim exquisitum ornatum et luxum regium, et in mutando recepto statu et rebus novandis, quibus maritum superabat, ingenio impudicitiae probro atque infamia maritum dehonestabat. haec itaque limites transiliens et superiorum Augustarum instituta contemnens imperium in duos principatus divisit: neque enim imperator quidquid erat libitum mandabat, sed illa etiam pari auctoritate quae visa erant peragebat, imo aliquando pro sua libidine illius iussis intercedebat. in legationibus audiendis duo pretiosa solia coniungebantur, et illa marito cum magno splendore ac pileo gemmis et perspicuis margaritis ornato assidebat, et torques pretiosissimos de collo suspendebat. aliquando etiam in aliis palatiis seiuncti per vices adorabantur, subditis ab imperatore ad illam salutandam transeuntibus et genua submissius flectentibus. nonnulli etiam imperatoris consanguinei, qui summos magistratus gerebant, imperatricis splendidas et altas lecticas tanquam mancipia subibant. ex Choniata in Alexio Comneno lib. 1. ALL.

ib. v. 5. τοῦ τῆς Παφλαγονίας] vide supra c. 7. ALL.

ib. v. 11. Ἰσακίου τοῦ Κωνσταντίνου] hic, defuncta uxore, Belae Ungariae regis filiam nondum annos decem natam per legatos ambit. sumptus nuptiarum, ne fisci pecunia in simili celebritate minueretur, ab urbibus et provinciis affatim exigit: sed Anchialo finitimas praesertim afflixit et Haemi montis accolae, οἱ Μυσοὶ πρότερον ὀνομάζοντο, νυνὶ δὲ Βλάχοι κικλήσκονται, ait Choniata. hi prius etiam Romanis infensi, per causam abacti pecoris et alias vexationes aperte deficiunt. auctores defectionis fuere Petrus et Alanus fratres. ne tamen sine causa res novas moliri viderentur, apud Cupressos imperatorem adeunt, rogantque ut legionibus Romanis aversarentur, et praedium exigui redditus in Haemo monte sibi assignaretur. re non impetrata, ut contempti, defectionem domum reversi minantur, et potissimum Asanus homo audacior, qui eo ipso tempore ob impudentiam Ioannis sebastocratoris iussu colaphis impingitur. contumeliosius etiam irretiti homines isti nefarii gravissimum in Romanos incendium suscitaverunt. Bulgari rei difficultate perterriti ab eo conatu abhorrebant. hinc fratres, ut popularibus metum adinerent, sub Demetrii martyris nomine templum aedificant, in quo

multos coegerunt qui daemoniacos exquisite exprimerent, et furore acti proloquerentur libertatem Bulgaris deum concedere, Christi martyrem Demetrium neglecta Thessalonica et Romanorum consuetudine ad ipsos pervenisse, adiuturum ad opus. tum ac si maiori spiritu inflarentur exagitarenturque, maioribus vocibus clamitarent iam armis Romanos invadendos, captos omnes ad unum inclementer occidendos, pace et pretio repudiatis. his tota gens concitata ad arma cucurrit, et ex initio defectionis, quae auspicata fuerunt, animis magnis constabiliuntur, deum libertati suae favere. ALL.

p. 20 v. 18. τὸ δὲ Βουλγάρων φῦλον] Gregoras lib 2 p. 26 17. ALL.

ib. v. 20. ἀνδραποδισμῶν τε καὶ ἀλώσεων] quae mala Bulgari in Graecos et eorum regiones intulerint variis excursionibus, aliis atque aliis ducibus, et vastitatem provinciarum, fuse narrant omnes Graecorum historiae, donec a Basilio Bulgaroctono tandem fusi ac debellati sunt, unde illi nomen Bulgaroctono fuit. ALL.

ib. v. 22. de Basilio Bulgaroctono praeter nostrum Acropolitam agit Gregoras libro secundo, Zonaras, Cedrenus, Ioannes Tzetzes in Chiliad. reliqui fere omnes historici Graeci. de eius cadavere et sepultura Georgius Pachymeres lib. 1 p. 124 13. porro Basilium in eodem templo sepultum tradit Cedrenus: ταφῆναι δὲ παρεκάλεσε τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν, ὃν καὶ διάδοχον κατέλιπε τῆς ἀρχῆς, ἐν τῷ κατὰ τὸ Ἑβδομον ναῶ τοῦ εὐαγγελίστου καὶ θεολόγου. ὃ δὴ γέγονεν. ALL.

p. 21 v. 3. Ἀσάν] defectionem Bulgarorum, expeditionem in eos Isaacii imperatoris admodum infelicem, et damna illata Romanis fuse prosequitur Choniata. ALL.

p. 22 v. 3. πυραμῖς erat pileus acuminatus instar pyramidis, Orientalium principum gestamen; cuius postea iterum Georgius meminit: καὶ τὰ μὲν ἐρυθρὰ πέδιλα ἀπεβάλλετο, καὶ τὴν περιμάζγαρον πυραμίδα, ἃ βασιλικά σύμβολα. hoc, adhibito in consilium viro consultissimo ac Byzantinorum rerum peritissimo I. Meursio, didici ex duobus illis auctoris nostri locis. idemque docetur in Glossario Graeco-barbaro iteratae editionis, iisdem firmatum exemplis. quibus tertium adde ex Niceta in Audronico Comneno lib. 2: τρέπεται πρὸς φυγὴν, καὶ τὸ φοινικοβαφὲς πέδιλον τοῦ ποδὸς ἀφελιζόμενος, καὶ τὸ ἀρχαῖον αὐτῷ περιφύλαγμα τὸν σταυρὸν ὁ θεοβλαβῆς ἀποτραχηλισάμενος ἐκεῖ που, καὶ πῖλον βαρβαρικὸν τῇ κεφαλῇ κεριθέμενος, ὃς ἐς ὄξυ λήγων πυραμίδι εἴκασται, τὴν βασιλικὴν εἴσεισιν αὐτῆς τρίτην. vocat barbaricum pileum acuminatum et fastigiatum in metam instar pyramidis. non absimile genus pilei, aut idem forte, videtur fuisse τοῦφα, cuius meminit in Basilio Porphyrogenito Zonaras Annal. tom. 3 quem triumphantem incessisse vult ornatum recta tiara aut tupha,

τιάρρα ταινιωθεὶς ὀρθία, ἣν τοῦφαν καλεῖ ὁ δημῳδῆς. subdit: *a typho nimirum et superbia quam in animis gestantium excitat.* quae originatio utcumque nonnemini placitura sit fortassis, mihi certe displicet. apage, apage nugas nugacissimas. sed et *tufae* inter signa muta militaria, qualia sunt aquilae dracones vexilla flamulae etc., de quibus Vegetius lib. 3 C. V in emendata V. C. Petri Soriverii editione. Henricus Huntindoniensis Hist. Anglor. lib. 2: *ubique ante regem (Edwinum) vexilla gestabantur; nec non per plateas illud genus vexilli quod Romani tuffam vocant, Angli tuf appellant, ante eum ubilibet ferri solebat.* idem habetur in Venerabilis Bedae Hist. lib. 2 c. 16, unde manifesto desumpsisse videtur Huntindoniensis iste Henricus. DOUSA.

p. 22 v. 5. τὸν βασιλικὸν σταυρόν] intelligit (quod etiam a Meursio habeo) cruce[m] sphaerae terrestri impositam, quam sinistra manu imperator gestabat. qua re id nimirum innuebat imperator, fidei in Christum crucifixum beneficio orbis terrarum imperium se potitum esse. primusque ita in Augusteone effingi se Iustinianus curavit post aedificatum augustissimum S. Sophiae templum; et ab illo mox reliqui imperatores. refert Codinus in originibus Cpolitianis et Suidas v. *Ἰουστινιανός*. haec Meursii nostri coniectura est, cuius Mantisam vide ad librum de Luxu Romanorum cap. 8. de globo imperatorio Isidorus Originum lib. 17, qui eius usum atque originem ad Augustum refert his verbis: *pilam in signa constituuisse fertur Augustus propter nationes sibi in cuncto orbe subiectas, ut magis (legendum puto imagine) figuram orbis ostenderet.* huic pilae Constantinus Magnus imp. cruce[m] addidit, teste Nicephoro lib. 7 cap. 49 et aliis. videndus amplissimus Caesar Baronius, ecclesiasticorum annalium scriptor nobilis, anno 325. quo optimus imperator significare voluit orbem a Christo crucis virtute triumphatum esse. exemplum Constantini globum cruciferum manu tenentis sequuti sunt reliqui imperatores. vide passim nummos. sed imperatores non modo in globo imperatorio ferebant cruce[m], sed et solam absque globo. quod varia auctorum loca, statucae et nummi probant. et Graeci, quando cum hostibus confligendum erat, signum crucis secum in aciem efferre et hostibus invictissimi propugnaculi vicem obicere solebant. etiam Bulgarorum regi prodeunti in hostem cruce[m] praelatam Cedrenus auctor est. Conradus a Liechtenau abbas Uspergensis in Chron. anno 1101: *referebat mihi venerabilis abbas Gerardus, qui tunc cruce[m] dominicam semper lateri regis contiguus praeferebat.* sed loquitur hic de Christianorum bello adversus Mahometanos. Guilielmus Tyrius lib. 21 cap. 21 et 22 et lib. 22 cap. 26 docebit principes proprium quendam habuisse sacerdotem, qui in expeditionibus ex officio crucis signum ferret, quem ille *vivificae crucis baiulum* appellat. ist est *primarius sacerdos Palatii* Cedreno in Constantino Leonis F. et hoc signum

crucis pretiosius, maioreque cultu honore ac reverentia suspiciebatur et religiosius observabatur, si inclusas haberet primae crucis particulas. nam S. crucis lignum per partes (ut ait D. Cyrillus Hierosolymitanus episcopus Catech. 4, 10 et 13) de monte Calvariae sparsum est ac totum terrarum orbem replevit. eiusce modi cruces non paucae passim occurrunt antiquorum monumenta evolventi. tale hoc fuisse mihi persuadeo quod auctor noster τὸν βασιλικὸν σταυρὸν appellat, salvo tamen cuiusvis iudicio. vide Iacobum Gretserum S. I. theologum, qui hoc omne crucis negotium exactissime atque uberrime tribus tomis persequitur. quibus lectis opinioni meae subscribere ac calculum adicere lectorum candidum nulla erit invidia. DOUSA.

p. 22 v. 11. ζώνης αὐτῆς] ad zonam virginis deiparae quod attinet, eius quoque καταθέσια Graeci celebrabant prid. kal. Septembres. Menologium clare in mense Augusto: εἰς τὴν λαΐ τὰ καταθέσια τῆς τιμίας ζώνης τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου. et in Novella Manuelis Comneni de feriis: καὶ ἡ λαΐ τοῦ Αὐγούστου διὰ τὴν τῆς τιμίας ζώνης τῆς ἀχράντου θεοτόκου κατάθεσιν· suggestit amicissimus mihi Meursius Menologium Graecorum ex bibliotheca et interpretatione Guilielmi Sirlleti cardinalis, Aug. die 31: commemoratio pretiosae zonae sanctissimae dei parentis Mariae, repositae in venerabili eius aede, cum zona ipsa relata est, ab episcopatu Zelae sub Iustiniano imp. et factum miraculum per impositionem pretiosae zonae super reginam Zoem, coniugem Leonis imp. DOUSA.

ib. v. 16. αὐτοῦ δὲ τῶν Ῥωμαϊκῶν] namque Graecorum imperium non minora infortunia sub Alexio sustinuit quam antea sub Isaacio sustinuerat, quae narrat Choniata in Alexio. ALL.

ib. v. 18. quae sit Protostratoris dignitas, quod munus, unde melius liquidiusque constare possit, nullum luculentiore auctorem quam amicum nostrum Iohannem Meursium tibi nominare possum. videatur eius Glossarium, an thesaurum dicam? in πρωτοστράτωρ. DOUSA.

p. 23 v. 1. τὸν δὲ Πέτρον] Petrus praeterea auream corollam capiti imposuit et pedibus coccineos calceos induxit, ut imperialibus insignibus popularibus suis spectabilior ac dignior apparet. ALL.

ib. v. 3. Περισεθλάβα] Anna Comnena Alexiad. lib. 7: πόλις δὲ αὕτη περιφανῆς περὶ τὸν Ἴστρον διακειμένη, ποτὲ μὲν οὐτ' ὄνομα τοῦτο ἔχουσα βαρβαρικόν, ἀλλ' Ἑλληνίζουσα ἀπὸ τῆς προσηγορίας μεγάλη πόλις καὶ οὐσα καὶ λεγομένη. ἀφ' οὗ δὲ Μόκρος ὁ τῶν Βουλγάρων βασιλεὺς καὶ οἱ ἐξ ἐκείνου γενόμενοι, καὶ προσέτι Σαμουήλ ὁ τελευταῖος τῆς Βουλγαρικῆς δυναστείας, καθάπερ Σεδεκίας τῶν Ἰουδαίων, τῆς ἐσπέρας κατέδραμον, σύνθετον ἐκτίησαν τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τε τῆς Ἑλληνικῆς σημασίας, μεγάλη

ἐπονομαζομένη καὶ τὴν ἀπὸ τῶν Σθλαβογενῶν ἐπισυρομένη τάξιν μεγάλη Περισθλάβα πανταχόθεν τούτοις φημιζομένη. ALL.

p. 23 v. 8. non *Ibanus* sed *Ibancus*, Ἰβαγκός, apud Nicetam semper, et quodam loco Ἰβαγκός ὄνομα τῶδε, σημαίνει δὲ ἡ λέξις τὸν Ἰωάννην. rectius arbitror *Ibanus* sive *Ivanus*, id est *Ivan*, *Iwan*, *Iohan*. DOUSA.

ib. τοῦ πρωτεξαδέλφου] *Ibancus* (sic *Ioannes* a *Blachis* dicitur) natura et moribus *Asano* similis et intima familiaritate coniunctus clam cum uxore *Asani* sorore consuescebat. id ubi comperisset *Asanus*, principio uxorem accusare et propter facinoris dissimulationem capitis damnare. sed verbis uxoris deterritus iram a muliere in *Ibancum* transfert, eumque statim intempesta nocte ad se accersit. *Ibancus* accessum differt, *Asanus* sollicitat. tandem causa cur vocaretur *Ibancus* cognita, gladio sub veste occultato accinctus ingreditur. *Asanus* nihil moderati in eum cogitans, ad primum eius aspectum efferatus, ense quaerit. *Ibancus* facinus occupat et ense in inguine infixo *Asanum* occidit. inde elapsus statim ad conscios se confert, et caede indicata cum eis consilium defectionis init. ALL.

ib. v. 9. ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ] *Petrus* post necem *Asani* non multum summa rerum potitus est; qui nec morte naturali, sed miserabiliter a quodam populari confossus vitam finit; et principatus *Bulgarorum* ad *Ioannem* tertium fratrem transit. ita *Choniata*. *Acropolita* tamen hic noster aliter. *Ioannes* non parvo tempore apud *Romanos* obses fuerat, cum imperator *Isacius* secundum *Mysis* arma retulisset: sed fuga elapsus domum redierat. *Gregoras*: ὁ γὰρ τοῦ πρώτου Ἀσάν ἀδελφὸς καὶ διάδοχος Ἰωάννης. ALL.

ib. v. 12. πολλῶν τε τοῖς Ῥωμαίοις αἵτιοι] *Asano* et *Petro* fratribus spoliandis infestandisque *Graecis* immanior; cuius res gestas videre est in *Choniata*. ALL.

ib. v. 15. τῆς Μακεδονίας] quomodo *Itali* *Macedoniam* et *Graeciam* reliquam sibi subegerint, narrat *Choniata* in *Balduino*. ALL.

ib. v. 17. τὴν πόλιν Ἀδριανοῦ] *Adrianopolis* obsidionem et *Ioannis* machinas prolixius narrat *Choniata* in *Balduino*. de hac urbe auctor vitae *Athanasii* patriarchae *Cropolitani*: οὗτος ὁ μέγας τὴν ἀρετὴν καὶ σχεδὸν παντὶ τῷ κόσμῳ διαβόητος Ἀθανάσιος πατριδα μὲν ἔσχε τὸν Ὀδρυσὸν πόλιν ἀρχαίαν τε καὶ ἐπιφανῆ, οὐ μόνον παντοίους βρῖθουσιν τοῖς ἔξωθεν ἀγαθοῖς, ἀλλὰ καὶ πάσαις ἀρεταῖς κομᾶσαν καὶ πάσης ἀγαθῆς παιδείας ὑπερέχουσαν ἐργαστήριον, ἐξ Ὁρέστου μὲν τοῦ πρώτως αὐτὴν ἀνεγείραντος κληθεῖσαν Ὁρεστιάδα, ἐξ *Αἰλίου* δὲ τοῦ Ἀδριανοῦ τοῦ πολλοῖς ὕστερον χρόνοις πλατύναντος καὶ κοσμήσαντος καλουμένην Ἀδριανούπολιν, ἣτις ὅσοις περιρρεῖται παντοίοις πάντοθεν ἀγαθοῖς καὶ ποταμοῖς πρὸς τούτοις ἀένναα δέουσιν, ἕξεσι τῷ βουλομένῳ κα-

ταμαθεῖν ἐκεῖ δὴ καὶ φοιτήσαντι. de eadem Ioannes Tzetzes Chiliad. 8 versu 951. ALL.

p. 23 v. 19. τὴν Φιλιππούπολιν] Choniata in Balduino Flandro p. 829 1. ALL.

ib. v. 20. in hoc ἀνδραποδισμῷ τῶν Ῥωμαίων et miserabili direptione urbis Philippopolis (quae ab Alexandri Magni patre nomen accepit et incunabula) antiqui scriptores cum Logotheta consentiunt. inter caeteros testis αὐτόπτης Godefridus Ville-Harduinus, mareschallus Campaniae, V. N: ait enim Iohannem Asanum pulso Reinerio (an Renato) de Utrecht, qui eius urbis principatum a Balduino imperatore acceperat, ipsam hanc urbem contra fidem datam funditus evertisse, inque incolas plusquam barbarica rabie sæeviisse, interemptis crudeliter archiepiscopo proceribusque, ac caeteris in servitutem abductis. DOUSA.

p. 24 v. 13. κονφότερον] Choniata p. 812 20. ALL.

ib. v. 16. Βαλδουῖνον] Choniata p. 814 3. sic vinculis oneratus longo tempore Ternobi fuit. cum autem Aspietas ad Latinos defecisset, Ioannes vir astutus et dolore in dies ingravescente pene in rabiem actus, Balduino educto e carcere pedes a genibus et manus a brachiis securi amputari, deinde ipsum in vallem praecipitari iubet; ubi tertio demum die esca volucrum miserabiliter expiravit. hinc patet quantum fallantur ii qui Balduinum fatali morte decessisse aut in bello interfectum tradunt. et quantum garrit Dorotheus Monembasiensis, qui eum in Oriente post tredecim annos cum pugnaret adversus Theodorum Lascarim defunctum scribit: καὶ ἐσύναξαν φούσατα πολλά, καὶ ἐπῆρεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς ὁ Βαλδουῖνος, καὶ ἐπέρασεν εἰς τὴν ἀνατολήν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Φιλαδέλφειαν, καὶ ἐπολέμα μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἐμάχητον δεκατριῶς χρόνους, καὶ ἐκεῖ ἀπέθανεν, καὶ τινὲς μὲν λέγουσι ὅτι ἀπέθανε τὸν κοινὸν θάνατον, ἄλλοι δὲ λέγουσι ὅτι εἰς τὸν θάνατον ἐσκοτώθη. Sabellius quoque de eius morte varia tradit lib. 6 Ennead. 9: *Balduinus, qui post Byzantium a Gallis et Venetis captam fuerat imperator declaratus, intra annum quo fuit imperio potitus vita decessit. sunt qui scribunt ad Hadrianopolim victum in hostium potestatem venisse atque in vinculis morte consumptum, alii Byzantii aiunt fato defunctum.* addit Choniata lectissimos Latinorum equites et hastis vibrandis celebres eo in conflictu oecidisse, et Pleae comitem Lodoicum; callidissimum malum et omnium Romanarum cladium primum auctorem, Venetiarum ducem Dandulum, clade exercitus ex fugientibus cognita, statim conversis fraenis in castra properasse et Byzantium rediisse, intestinis fuga tot parasangarum raptis et scroto in immensum tumefacto. Gregoras lib. 1 p. 15 21. Ephraemius Byzantius in Chronico:

ὁ δ' ἀσμένως δέδεκτο πρεσβείας λόγους,
καὶ συμμαχικὸν Σκυθικὸν λαβῶν σίφος,

ἔπεισπεπτικῶς Ἰταλῶν στρατῷ λάθρα
 τοῦτον τροποῦται καὶ νικᾷ κατὰ κράτος.
 ζῶγρεῖ τε καὶ σφῶν κράτωρα Βαλδουῖνον,
 κομῶντα πολλαῖς ἀρετῶν νεανίαν,
 μάλιστα πασῶν σωφροσύνη καὶ δίκη,
 ὡς φθὰς προῖστόρησεν ἀνόπιν λόγος·
 ὄνπερ καθεῖρξας μακρὰν ἐν τῷ Τρινόβῳ,
 δράσας τε δεινὰ μυρία καιοτρόπως,
 πέρας καθυπέβαλεν οἰκτρῷ θανάτῳ
 κατ' ἡλιβάτων κατακρημνίσας τόπων.

quemadmodum itaque nomen Danduli apud Graecos inauspicatum atque infame habitum est, ita Balduini, quamvis eorumdem hostis, gloriosum; cuius etiam vires atque imperium ob amissam libertatem oderant, mores atque ingenium exosculabantur. Graecorum de eo praeconia digna quae lapidi sepulchrali incidantur hic ascribam. Choniata p. 790 14. et Ephraemius in Chronico:

ἔκ τε Φραγγίσκων Βενετικῶν Λωμπάρδων
 ἐπιλεγέντες εὐγενεῖς ψηφηφόροι
 εἰς ἄνακτα χρίουσι τῆς Κωνσταντίνου
 Βαλδουῖνον κόμητα χώρας τῆς Φλάντρας,
 νεανίαν κάλλιστον, ὠραῖον φύσει,
 φιλευσεβῆ τε καὶ φιλόχριστον λίαν,
 πρᾶν, ἰλαρόν, σωφρονέστατον μάλα,
 μερίδα καὶ μέλλοντι διδόντα βίω,
 πολλῶν ταμεῖον ἀρετῶν θεοδότων,
 μάλιστ' ἐραστὴν σωφροσύνης καὶ δίκης.
 ὃς εἶχε δις κήρυκα τῆς ἑβδομάδος
 τορὸν βοῶντα μὴ καθεύδειν μηδένα
 τῶν βασιλείων ἐνδοθεὶν καθ' ἑσπέραν,
 μηδὲν νομίμῳ γυναικὶ συνημμένον,
 πόρνη δ' ἀθέσμως συμβιοῦν ἡρημμένον.
 ἦν καὶ φύλαξ νόμων τε δίκης τ' ἐννόμου,
 γυναικὶ προσχεῖν οὐ θελήσας οὐδ' ὄλωσ,
 μηδ' ἂν μέχρι βλέμματος ἐμπαθῆ θέαν,
 ὅσον περ ἀπῆν τῆς συνεύνου τὸν χρόνον. ALL.

p. 24 v. 15. nota fatum Balduini imp. a Scythis captus vivusque in hostium potestatem venit, ac primo Iohanni Bulgarorum regi, mox carceri traditus, modico tempore post miserabili exitu periit, circa annum 1205. fuitque Cpoli interregnum anni unius et mensium quattuor, morte imperatoris non prius explorata, quae ita contigit testē Niceta. captus diu Ternobi fuit: cum autem Aspietes ad Latinos defecisset, Iohannes rex propterea vehementissime exacerbatus aestuansque ira, et dolore in dies ingravescente pene in rabiem actus, Balduino educto e carcere pedes ipsi manusque amputari, deinde truncum in profundam vallem praecipitari iubet, ubi tertio demum die esca volu-

crum miserabiliter exspiravit. haec Nicetas. alii in carcere membratim dissectum tradunt, quod uxori Iohannis regis matrimonii imperiique sui consortium, si ope eius liberaretur, obtulisse per illam procacem reiectamque falso accusaretur. Matthaeus Paris non Bulgariae reginam, sed puellam quandam nobilem fuisse dicit, uti infra videbimus. quibus pro corollario addit noster Logotheta, quod ab aliis praetermissum est, barbarum capiti illius in conviviis illuisse, cranio videlicet maximi principis poculi vice abusum. neque tamen hoc ipsum categorice adstruit: ait enim *ὡς φασί.* utcumque tamen hoc in medium relinquendum sit, de nece ipsius Balduini ne dubitatur quidem. quid igitur sibi volunt illi qui eum post longam peregrinationem et captivitatem carcere eductum sospitem ac incolumem in patriam rediisse volunt? scio repertum fuisse quendam Balduino non absimilem, qui se imperatorem et comitem Flandriae Haemoniaeque mentiretur. nullo namque non tempore inventi sunt qui infimo loco nati mendacio se conati sunt clarissimis inserere familiis. hoc exemplo Pseudo-Balduini, quia nobile est, non gravabor hic, tamen etsi paulo longiuscula sit historia, fide veterum chronographorum adscribere. darem primum locum Alberto abbati Stadensi, qui circa illa tempora vixit. cui succederet deinde Godofridus Sancti Pantaleonis monachus Coloniensis in diligentissimis, quos nuper Marquardi Freheri beneficio accepimus, annalibus sub gestis anni 1225. possem et alios his adiungere, praeclaros quidem et fide dignos, sed stili infaceti homines. sed horum sordibus omissis audiamus potius saeculi nostri

florem illibatam populi suadaeque medullam,

Iustum Lipsium. is in Monitis et exemplis politicis lib. 2 c. 5 num. 8 rem narrat. nonnihil fidei tenebrioni isti ac impostori dedisse videtur Matthaeus Paris, scriptor eius temporis, in Historia maiore, ad annum 1224. adde auctarium Aquicinctinum ad Sigeberti Gemblacensis Chronicon, nuper ab Auberto Miraeo canonico Antverpiensi publicatum. Iacobus Meyerus, Iohannis Iperii (qui anno 1294 vivere desiit) Chronico aliisque vetustissimis Flandriae monumentis et annalibus inspectis, interceptus sit Balduinus in praelio an occisus parum constare scribit, nunquam posthac inventum. de nebulone Balduinum mentiente vide ipsum ad annum 1225. Christianus Massaeus in Chronico ad annum 1201 captum Adrianopoli imperatorem ab adversariis et abductum in Syriam tradit. ita variant auctores. DOUSA.

p. 25 v. 1. οἱ γούν ἀπολειφθέντες] Choniata p. 814 11.

ALL.

ib. v. 2. φῶτα hic superfluum possit videri, et e glossula in contextum irrepsisse; cuius sententiae auctorem habeo Meursium, ex cuius Glossario haec, quae unice huc faciunt, deprompta sunt: τὸ λαμπρόν ἰgnis. Constantinus in Tacticis: θέλων

μετακινήσαι ἐκ τοῦ ἀπλήκτου αὐτοῦ ἐποίησε τοῦτο οὕτω, καὶ ἦψε λαμπρὰ πολλά. Glossae Graecobarbarae: τόπος ὅπου ἄπτοισι λαμπρὸν ἦτοι πῦρ. pro eodem τολλαμπρὸν (quod est τὸ λαμπρὸν) exstat in Turco-Graecia Crusii. sed de voce plus satis. simile autem stratagema legitur apud Livium 21 32, Annibalis, cum superato Pyrenaeo saltu ad Alpes pervenisset et montanos Gallos debellaret. leguntur apud eundem huiuscemodi stratagemata alia, ignibus in castris etiam vacuis accensis ad fallendos hostes. nam ad ignem nocturnae in castris vigiliae agebantur; cuius rei crebra mentio passim in lectione veterum occurrit: Horat. Od. 10 lib. 1; Virgil. 2 Aeneid.; Stat. Papin. Thebaid. lib. 4, lib. 8 et lib. 12; Propert. Eleg. 4 lib. 4, Tacitus alique historici. vide Homerum sub finem 8 Iliad. nocturnum signum castrense ignis, diurnum fumus. notavit Scholiastes Homeri ad Iliad. 18. pyrasque incensas lego ad speciem maioris exercitus apud Nicetam in Alexio Comneno Porphyrogenito. sed et in militia ignium alius usus, nempe pro litteris; quod elegantissimus Lipsius observavit de Milit. Roman. lib. 5 dialog. 9. DOUSA.

p. 25 v. 13. μη ἔχων τὸ ἐμποδῶν] Gregoras lib. 1 p. 16 4. vide etiam Choniata in Balduino. ALL.

ib. v. 18. ἐκ βάρθρων αὐτήν] Anna Comnena Alexiad. lib. 14. ALL.

p. 26 v. 8. Βουλγαροκτόνον] de bello Bulgarico et Basilii imp. triumpho circa annum 1016 consulendus Zonaras Annal. tom. 3 in Basilio Porphyrogenito. meminit et Nicephorus Gregoras. DOUSA.

ib. v. 9. καταντήσας καὶ αὐτῆς] minutatim omnia refert Choniata in historia et Ioannes Stauracius de miraculis S. Demetrii martyris. ALL.

ib. v. 11. ἔδοξε γὰρ αὐτῶ] hunc fuisse S. Demetrium martyrem Thessalonicensium patronum refert Ioannes Stauracius de miraculis S. Demetrii: τότε δὴ τότε ἀωρὶ τῶν νυκτῶν εἰς τέλος θεὸς τὴν ἑαυτοῦ τῆς ἐκδικήσεως φορμαίαν ἐστίλβωσεν καὶ ὑπέδηξεν ὡς ἐν θηγάγῃ τῶ ζήλῳ τοῦ μάρτυρος. καὶ αἴφνης ὁ ἄγρυπνος τῶ ὄντι φύλαξ καὶ πολιούχος ἡμῶν καὶ μέγας τοῦ μεγάλου βασιλέως στρατιώτης Δημήτριος ἔφιππος ἐφ' ἵππου λευκοῦ τῶ Βουλγαροκτόνου φαίνεται, καὶ καιρίαν ἀκοντίζει παραχρημα τὸν ἄθλιον. ὁ δὲ μέγα παραντίκα ἀνακραγῶν κατεβοᾶτο τοῦ ἀρχιστρατήγου τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ Μαναστρᾶ ὡς δὴ θεν τρωθεὶς ὑπ' αὐτοῦ· τοῦτον γὰρ ἔδοκει ὄραῖν ἱππαζόμενον, ὥπερ εὐγενεῖ καὶ λευκῷ ἵππῳ ἱππάζετο, τῆς σκηνῆς ἔνδον γενόμενον, καὶ λόγην ἣν περιέφερε τῇ καρδίᾳ τούτου ἐμβάψαντα. καὶ αὐθις κατεβοᾶτο τούτου καὶ πολλάκις, ὡς καὶ αὐτὸν ταῖς κραυγαῖς θορυβηθέντα καὶ ἀναπηδήσαντα τῆς στρωμνῆς (ἐν γειτόνων γὰρ ἦν αὐτῶ ἡ σκηνή) εἰσελθεῖν καὶ ἰδεῖν καὶ φανῆναι, καὶ ἀκοῦσαι ὡς σύ με πρὸ βραχέως ἔφιππος τῶ λευκῷ σου ἵππῳ γενόμενος ἐνταῦθα κατέσφαξας δό-

ρατι. καὶ τὸν γενέσθαι περιδεῖα, καὶ εἰπεῖν "μὴ σὺ γε βασιλεῦ· συμπάθησον, οἴκτειρον. οὐκ ἔστι τοῦτο, οὐκ ἔστι. φάσμα σοι γέγονεν, οὐκ ἀλήθεια." ἐκεῖνος εἰς βάθος δεξάμενος τὴν πληγὴν ἔστροβείτο δεινῶς, ἐκέκραγε καὶ ἀνωλόλυξε. νύσεται οὖν τὴν κοιλίαν εὐθύς, καὶ ζοῦν ἱκανὸν ἀκραιφνεστάτου αἵματος κάτωθεν ἀπορρεῖ, ὅπως ἂν βαφῆ ὁ ποῦς σοι, Δημήτριε, αἵματι τῶν ἐχθρῶν σου ὑπὲρ τῆς σῆς τῆσδε πόλεως. καὶ ἄρχεται ἤδη λειποφυχεῖν. ταῦτα ἰδὼν ὁ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἀρχιστράτηγος Μαναστρᾶς, ἣ τάχους εἶχεν, ὑπτιον τοῦτον ἐπιβιβάσας προτροπαδὴν φεύγει, καὶ κλέπτων τὴν σωτηρίαν μεθ' ὅσον τάχους ὑποχωρεῖ, καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ σὺν αὐτῷ ἅπαν ἐκείνο τὸ μυριοπληθὲς στρατολογικόν, οὔτω ταχέως ὡς εἰ καὶ Βορεάδαι τινὲς κατὰ τοὺς θρυλλομένους τούτους ἐδίωκον· φόβος γὰρ αὐτοῖς καὶ τρόμος ἐπῆλθε κατὰ τινα ξένην ἀντιπερίστασιν. ἀλλὰ γὰρ οὐκ εἰς μακρὸν τοῦτω τὸ ζῆν, ἀλλ' ἀνθημερὸν πρὸς ἡλίον δυσμὰς κατὰ τὸ ἐν ταῖς ἱστορίαις ζῶον μονήμερον θνήσκει βιαίως οὕτως ὁ ἄθλιος τῆς οἰκείας κακίας καὶ ματαιότητος δρεψάμενος τοὺς καρπούς, μέχρις αὐτοῦ τρυγίου τὸ κόνδυ τοῦ θυμοῦ ἐκπιῶν καὶ τὸ τῆς ὀργῆς κυρίου ποτήριον, καὶ μεμεθυσμένον θεῖον ξυροῦ εἰς πείραν ἔλθῶν. ἐπεστράφη γὰρ ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ κορυφῆν μὲν ἡ ἀδικία αὐτοῦ κατέβη, εἰς βόθρον δ' ὃν εἰργάσατο πέπτωκε, καὶ μία μαρτυρικὴ βολὴ εἰς ἐκδίκησιν ἤρκεσε τῶν πολλῶν ἐκείνου κακῶν, καὶ αἷμα ἐξέχεε δίκαιον τῶν ἐγκάτων αὐτοῦ πολλῶν αἱμάτων ἀδίκων ἀντίπονον. in codice Vaticano 163 in margine historiae Choniatae legitur: οὗτος ἔστιν ὁ ἀσεβῆς Σκυλοῖωάννης ἐπικληθεὶς ὕστερον, ὃν ἀντίλεον ὁ μέγας Δημήτριος προδήλωσεν κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης ἐπιστρατεύσαντα, ὡς ἐν τοῖς ἐκείνου θαύμασιν ἀναγγεγραπται. et infra ἀσεβέστατε ἀνθρώπων Σκυλοῖωάννης Βούλγαρε, καὶ ποῖος θῆρ ἀγριώτατος τοιαῦτα εἰργάσατο, μὴ εὐροι ἢ μιὰρὰ σου ψυχὴ τὴν τυχοῦσαν ἄνεσιν ποτέ. ALL.

p. 27 v. 2. ὁ δὲ Μιχαὴλ] causas quoque addit Gregoras lib. 1 p. 13 18. ALL.

ib. v. 21. ἐπηύξησε τὴν αὐτοῦ ἀρχὴν] Gregoras lib. 2 p. 25 22. ALL.

p. 28 v. 4. ἔνθα καὶ Πέτρον] anno 1216 Honorio III. pontif. Rom. Petrus hic Cortenaesus ex comite Antisiodorensi factus imperator Cpolitianus, eadem hac pagina dicitur in praelio confossus occubuisse. at Antonius Bonfinius (Rer. Ungar. Decad. 2 lib. 7) tradit ipsum in Theodori Dyrrachini tyranni carcere diem suum obiisse, Iole interim sive Iolanta imperium eius administrante. alii in Thessaliae saltibus praeter iurisiurandi religionem et fidem interceptum scribunt, et toto biennio in tetro squalidoque carcere fatigatum ac pene enectum tandem obtruncatum esse anno 1221. DOUSA.

ib. v. 6. ἀνηγορευμένον πρὸς τοῦ πάπα] Latini scriptores rem aliter narrant, ferunt siquidem defuncto Henrico imperium

ab iis qui Cpoli erant delatum fuisse Andreae Ungariae regi vel socero illius comiti Petro Antisiodorensi, de quo statim Andreas pontificem Honorium III certiozem reddidit. Petrus tamen potioribus suffragiis vocatus e Galliis Romam cum uxore et filiis et alio comitatu advolat, et ab Honorio diademate cingitur in ecclesia S. Laurentii extra muros, ne quid iuris Orientale imperium in Occidentale comparasse videretur, et ne Cpolitani patriarchae viribus inungendi Orientis imperatoris detractum videretur. Honorius epistola ad patriarcham Cpolititanum: *nos autem licet id pluries denegassemus eisdem, ne quis posset quemvis de superfluo suspicari, quod in ecclesiae Cpolititanae praeiudicium faceremus, quia timebatur a multis ne, si sic a nobis confusus abscederet, non solum sibi sed universo imperio grave dispendium immineret, condescendentes tandem ipsos sine tuo vel alterius praeiudicio vel contemptu in ecclesia B. Laurentii foris muros urbis duximus solemniter coronandos.* et ut maior auctoritas negotio accederet, comitem illi dedit Ioannem Columnnam tit. S. Praxedis. ALL.

p. 29 v. 2. ξρον μαχαίρας γενέσθαι] hoc quoque aliter narrant scriptores Latini, qui scribunt non armis sed proditione et perfidia a Theodoro Comneno captum: nam cum in via foedus cum Theodoro iniisset, invitatur a Theodoro, et in convivio tum ipse tum legatus capiuntur, reliquis fugatis aut prostratis, et carceri mancipantur. leguntur ad eundem Theodorum Honorii epistolae, quibus eum tanti facinoris accusat, hortaturque ut legatum sedis Apostolicae et Petrum eximat vinculis et solutos sinat; et ni pareat, minas gravissimas incutit. et liberasse postmodum legatum pontificium compertum est. de Petro quid actum sit, silent historici. dubium itaque est an in vinculis e vivis excesserit an libertati restitutus fuerit. certe imperio redditus non est. Richardus de S. Germano in Chronico, nunc primum a doctissimo Ferdinando Ughello in Italiae sacrae tom. 3 edito, anno 1217: *Petrus Altissiodorensis comes in Cpolis imperatorem electus est. Romam veniens cum consorte sua ab Honorio papa apud S. Laurentium extra muros urbis in imperatorem et imperatricem coronantur. qui regnum intrantes et se Brundisium conferentes cum honesto militari exercitu, ibi dominum Ioannem de Columna Card. in Cpol. legatum venturum expectant, cum quo infausto satis omine navigio transfretantes ad portum Dyrrachii pervenerunt. qui pravo ducti consilio, imperatrice eos per mare praeeunte ad civitatem Byzantium, obsidere, et expugnare praeviderunt Dyrrachium, et cum viris non proficerent aut viribus suis, ab obsidione civitatis ipsius digressi sunt. qui errantes per devia et condensa silvarum a Graecis intercepti sunt, de quibus nonnulli in ore gladii perierunt, nonnulli vero capti sunt et carcerali squalore una cum ipso imperatore consumpti. ipse etiam cardinalis captus est et detentus. hic miscet omnia et tur-*

bat Blondus de gestis Venetorum. *Ioannes nunc imperator Venetis promiserat, si ab eis qui a Cpoli detulerunt cum habito a pontifice exercitu Cpolim deportaretur, Dyrrachium eis recuperare, quam urbem Theodorus Epirotes furto dolisque surripuerat. debellaturus autem Dyrrachium imperator hinc Iolem uxorem, inde cardinalem Columnam Cpolim iussit accedere, inchoataque est obsidio, et oppugnationes per dies fere singulos intentatae. sed urbem veteri muro, quem Venetus instaurasset, munitam Theodorus milite abundans ex Epiro fideli facile defensabat, adeo ut imperator potiri desperans sibi constituerit abeundum. et quia mediterraneas Macedoniae urbes invisendi desiderio tenebatur, petitam inter solvendam obsidionem a Theodoro fidei publicae securitatem accepit. secundum quam scripto sibi datam ad Aretae amnis portum extensionem in Macedoniae littora primam fecit. inde ad nemorosa Tempe delatus, cum ad montium saltus pervenisset, in silvis tectorum structas a Theodoro duce insidias incidit, et abductus in teterrimum carcerem est coniectus. primum hic Ioannem Hierosolymorum regem cum Petro Altissiodorensi confundit. res Petri, et quidquid Petro acciderat, Ioanni tribuit. Iole fuit uxor Petri, non Ioannis, soror Balduini primi. Theodorus Michaelis frater eidem Michaeli in principatu successit, quem armis et virtute bellica auctiorem reddidit. Iole tantum navigio Byzantium transfretavit: cardinalis Columna eiusdem Petri, uti laborum comes, ita et carceris fuit. leguntur etiam litterae Honorii III ad eundem Theodorum et alios, quibus sollicitat sub poenis etiam gravissimis Theodorum ut Apostolicae sedis legatum e custodia dimittat, alios ut factam iniuriam vindicent et liberationem procurent. ut dicta aliorum historicorum praeteream, qui nec bello pugnasse cum Theodoro Petrum et legatum affirmant, sed exoratos a Theodoro, etiam promissis expensis ad ipsum Byzantium, per illius dicionem iter arripuisse et in convivio captos carceri fuisse mancipatos, reliqua multitudine, quam secum ducebant, profligata. Chronicon Fossae novae, Iordanus, Ricardus de S. Germano, et alii. liberet in his fidem suam Blondus, si potest, si vult sibi fidem in aliis haberi. Raphael quoque Vولاتerranus Theodorum hunc Epiri principem, qui Petro Altissiodorensi insidias struxit, cum Theodoro Lascari Graecorum imperatore confundit; narratque Petrum non carceri mancipatum, sed ab eodem in convivio obtruncatum. Sabellius Ennead. 9 lib. 5: Petrus Altissiodorensis ab Honorio pontifice imperatoris insignibus ornatus cum Ioanne Columna supremi ordinis antistite retro abiit: mittebatur is in Pannoniam ad arma in Turcos comparanda. ubi vero Brundisium ventum est, imperator Venetis navibus cum uxore et liberis exceptus in Dalmatiam transmittit, Ioanne antistite ad comparandum bellum praemisso. ipse conatus est Dyrrachium Theodoro, qui Epirum*

obtinebat, adimere. gerebat ipse pro imperatore Graeciae, Veneti aliquando antea instauraverant, illa ex improvise suo inderat praesidio. Veneto itaque nomini gratificaturus imperator, tum quia imperii aemulum infense oderat, aliquando Dyrrachium frustra oppugnavit. Theodorus interim pacis studium assimilans, Antisiodorensi insinuat, ex hoste brevi fit hospes. imperatorem itaque comiter invitatum medio convivio obtruncat, neque foedus nuper ictum neque hospitalia iura reveritus. alii circa nemorosae Thessaliae loca, quae Tempe vocant, insidiis a Theodoro exceptum scribunt, atque in potestatem redactum in vinculis asservatum. ALL.

p. 29 v. 9. ἐπὶ τῷ υἱῷ παραδίδωσι] Belae 4 eius nominis Ungariae regi, Andreae 2, cui ex Hierosolymitana expeditione cognomen *Hierosolymitani* adhaesit cuiusque hic mentio fit, filio uxor fuit Maria, testantibus Ungarorum annalibus, quam imperatoris Graecorum filiam fuisse affirmant; Anton. Bonfinius decad. 2 lib. 7. qui nomen patris exprimeret, praeter Eliam Reusnerum, vidi neminem. hic in Genealogico dicit fuisse Emmanuelis imp. filiam; in quo fallitur. ex Logotheta Mariam (Belae 4, ut opinor, coniugem) clare Theodori Lascaris fuisse filiam discimus. quare castigandus hic eius error, aliorumque fortassis, qui ipsum sequuntur aut quos ipse duces habet. DOUSA.

ib. v. 10. Ἄννην] Εἰρήνην scribendum statim praecedentia et mox sequentia satis manifesto ostendunt, ut pluribus opus non sit ad vulgatam scripturam redarguendam ac convincendam. DOUSA.

ib. v. 13. Ἰωάννην τὸν Δούκα τοῦ Βατάτζη] Ioannes Baptista Egnatius, Cuspianus et alii hunc Iohannem, *Ducam Batatzem* cognomento, corrupte Iohannem *Diplobatazium* vocant. DOUSA.

ib. v. 16. ἠγάγετο δὲ ἐξ Ἀρμενίων] huius Gregoras non meminit, qui scribit demortua prima uxore secundam duxisse sororem Roberti imperatoris Cpolitani p. 21 20. ALL.

p. 30 v. 10. μέγρι καὶ αὐτοῦ τοῦ Νυμφαίου] multa de expeditionibus Latinorum in Oriente narrat Choniata in Balduino. ALL.

ib. v. 19. Νεοκάστρων] Anna Comnena lib. 14. ALL.

ib. v. 22. Μολδία καὶ ὀψίγια] de themate *Obsequii* supra quaedam attulimus in notis; Μολδία videtur *Moldavia*. DOUSA.

p. 31 v. 4. Ἐρρηῆς] Balduini frater post mortem Balduini tenuit et gubernavit imperium Cpolititanum annum unum et menses quattuor absque imperatorio titulo: nemini enim, ita referente Niceta p. 847 7, popularium suorum regni inaugurationem condonare voluerunt, nisi Balduini morte explorata, quod summore laudans Choniata in suos Graecos invehitur. ALL.

p. 31 v. 8. τὸ δὲ κοινὸν πλῆθος ὡς οἰκεῖον] Ephraemius in Chronico

μεθ' ὃν κατάρχει Λατίνων τῶν ἐν πόλει
κλήσιν Ἐρρῆς σύναιμος ὢν Βαλδοῦϊνον,
ἄνῆρ ἰλαρὸς, εὐμενὴς ὑπηκόοις,
πρὸς δὲ στρατηγὸς εὐσθενῆς, τολμητίας
ὑξύροπος τε πρὸς μάχας ἀντιπάλων,
καὶ στρατιώτας γεννάδας ῥωμαλέους
Ἕλληνας ἄνδρας συντεταγμένους ἄγων,
ἐπίλεκτον φάλαγγα καὶ νικηφόρον. ALL.

ib. v. 11. ἐν γὰρ τῷ τῶν Λεαντίνων ἄστει ὥστε καὶ σῆτει φαγεῖν κατηνάγκασεν] corruptus locus. sensum qualemcunque expressimus. in quo tamen nobismet ipsis non satisfecimus. neque etiam amicis. quorum princeps Dusarumque ac Musarum amor, Petrus Scriverius, aliud suspicatus latere adhibuit familiarissimum sibi communemque amicum nostrum Danielem Heinsium; cui viro quid Graecae, quid Latinae debeant litterae, limatissimi eius ingenii immortales foetus summorumque ac eruditissimorum hominum de illo iudicia abunde testantur, et sentiet maximo cum emolumento posteritas. is coniectura ex tempore nata, et divina prorsus (ita me deus amet) divinatione, depravatissimum hunc locum ita interpolandum dixit: ἐν γὰρ τῷ τῶν Λεαντίνων ἄστει οὐ μόνον σπάνις ὕδατος τοὺς φυλάσσοντας ἐξέκαυσε, λιμός τε, ὥστε σκντοφαγεῖν κατηνάγκασεν ἀπὸ ἀσπίδων καὶ ἐφεστρίδων αὐτῶν. hoc est: in Leantinorum quippe oppido haud tantum aquae penuria praesidiarios urgebat ac fames, adeo ut clypeorum et sagorum coria manderent, verum etiam etc. vel ad verbum adeo ut clypeis ac sagis coria manducare cogerentur. de cuius lectionis veritate ne dubita. DOUSA.

p. 32 v. 6. λεγάτος vox Latino-Graeca, legatus. quae vox et apud alios Graecos scriptores occurrit. vide Glossarium Meursii. DOUSA.

ib. Πελάγιον] fuit hic Pelagius episcopus cardinalis Albanus, legatus in Syria et Aegypto, ubi obiit, sub Honorio 3 pontif. Rom. presbyter cardinalis tituli, sive ecclesiae S. Praxedis. vide Onufrium Panvinium et Alfonsum Ciaconium in pontificum et cardinalium historia. Iacobus de Vitriaco Acconensis circa illa tempora episcopus in epistola ad Lotharingos suos, de captione Damiatæ: igitur nonis Novembris, salvatore mundi regnante, domino Petro Albanensi episcopo apostolicae sedis legato solenniter vigilante, anno gratiae 1219 capta est Damiatæ. Petrum hunc eundem cum Pelagio credere quid vetat? an non et sic rescribendum? Pelagii Albanensis episcopi ac legati diserte meminit in eadem historia Oliverius scholasticus Coloniensis epist. ad Engelbertum archiepisc. Colon. et Matthaeus Paris Anglus in historia maiore ad annum 1219. aliique scriptores

consentiunt, tam veteres quam recentes; ex quorum numero videantur Paulus Aemilius Histor. Gallor. lib. 6 et Ubbo Emnius Rer. Frisicar. lib. 8, recentes quidem ambo sed elegantes et accurati scriptores. verum Ubbo noster variare auctores in pontificii legati nomine annotat, quosdam Pelagium, quosdam Columnnam ingerentes, Blondus Histor. Decad. 2 lib. 7, Bonfinius Rer. Ungar. Decad. 2 lib. 7, et alii cardinalem Columnnam hic agnoscunt. Cuspinianus (Platinam in vita Honorii 3 sequutus) in Petro Antisiodorensi imp. Cpolitano: *est tum Iohannes cardinalis de Columnna legatus declaratus (ab Honorio pontifice) ad Asiae res reformandas, cum copiis ab Innocentio excitatis.* de Pelagio Anonymus historiae Orientalis et captae Damiatiae scriptor apud Vincent. Bellovacens. Spec. Histor. lib. 31 cap. 138: *Damiata multis laboribus capta et per annum vel amplius a nostris possessa, postmodum Pelagio cardinali et legato Templariis et Hospitalariis totoque exercitu Christianorum, excepto rege Hierusalem Iohanne, qui ob quandam discordiam inter ipsum et legatum motam ab exercitu recessit, a Soldano per infortunium captis et graviter afflictis, reddita est paganis.* discordiae huius fomitem an fontem, nisi fallor, satis liquere existimo ex historia Pauli Aemilli, quem vide loco supra citato; et ex eo Meyer. ad annum 1221: DOUSA.

p. 32 v. 6. Pelagius cardinalis Albanensis episcopus legatus ab Innocentio III Cpolim mittitur, summa auctoritate instructus, ut Graecos, qui Latinis parebant, a schismate abduceret atque ad ecclesiae sinum revocaret. narrat hoc idem Sabellicus Ennead. 9 lib. 5: *Henricus imperator Christianae pietatis observantissimus se adiutorem praebuit Romani pontificis, legato ad hoc Byzantium misso, ut Graecos subigeret ad Romanae ecclesiae ritum suscipiendum. vix ea res moveri coepta est, cum seditio ingens civitatem invasit, Graecis reclamantibus imperatoris officium esse arma curare, non sacra; satis superque a se datum, qui suam passi essent ecclesiam Romanae subiectam renuntiari. Henricus relictis cum sua pertinacia Graecis ad imperii constitutionem convertitur.* id tamen non Graecorum pertinacia, sed legati imprudentia et nimio in rebus exequendis ardore factum esse, colligi potest ex aliis quoque huiusce Pelagii actionibus. nam plerique omnes, ut narrat Spondanus anno 1221 num. 19, *Damiatae amissionis dedecus in Pelagium reiiiciunt, qui contra omnium militarium ducum sententiam, ipse earum rerum inexpertus, alienissimo tempore vi censurarum adversus sultanum castra movere inconsulte coegerit, et tantum non ignavissimae morti vel turpissimae servituti florentissimum Christianorum exercitum obiecerit, quo vel tum universam Syriam et Palaestinam, et commodiori tempore etiam Aegyptum et Babylonem totumque Orientem subiugare facillimum fuisset.* nec ininus hac

sua legatione asperius functum fuisse, adeoque neque apud imperatorem neque apud Graecos aliquid profecisse tradit idem Spondanus anno 1213 num. 24. ALL.

p. 32 v. 7. ἐρυθροβαφῆ] ex rerum Latinarum ignoratione factum est ut Acropolita, quod ex more illius gentis esset, ad fastum et insolentiam traheret. quis enim nescit rubra indumenta et reliqua cardinalium suppellectilis rubro colore infici. non tamen inde sequitur, quicumque apud eam nationem rubris utuntur vestibus, cardinales esse, ut nugacissime argutatur Zacharias Gergenus in sua Catechesi, qui cum vidisset papam in sede deferrī ab hominibus rubris amictis vestibus, inconsiderate et plane ridicule enuntiavit *papam cardinalium quattuor humeris subvehi satellitio stipatum, τὸν βασιτάζουσι τέσσαρες καρδιναίεις μὲ δορυφόρους.* ALL.

ib. v. 15. τὸν πάπαν πρῶτον ἀρχιερέα] nempe iam olim de primatu contentio fuit inter Romanum pontificem et patriarcham Cpolitanum; quam decedit Iustinianus et Romae Cpolim subiecit. patet ex Novella 131. fecit idem Phocas rogante Bonifacio Pontifice; de quo Paulus Warnefridus de Gest. Longobard. lib. 4 cap. 37. Romanusque pontifex semper primatum asserere studuit, reclamante licet et multum repugnante patriarcha, donec sub Balduino Flandro capta urbe fugatoque patriarcha Graeco, Venetoque Thoma Mauroceno (primo ex Latinis patriarcha) electo, *Orientalis ecclesia, cuius olim metropolis erat Cpolis, cum imperatore et universo imperio eius capiti suo Romano pontifici, sicut fuit antiquitus renodata, Romanae ecclesiae sese esse filiam recognosceret; ipse etiam patriarcha huic aspirans operi et applaudens, se dignitatis suae pallium a summo Romano pontifice recepturum promitteret.* verba sunt Henrici (qui Meyero est Hugo) comitis de Sancto Paulo, ex epistola scripta Cpoli, quam annalibus suis inserit Godefridus monachus; qui extat Rerum Germanicarum tomo Freheriano primo. haec acciderunt anno 1203. sed statim, ut videtur, dissiluit haec concordia, iugumque Occidentale detrectarunt Orientales. quo nomine haec ad ipsos a pontifice Romano videtur instituta legatio, de qua insignis Logothetae locus. sed Pelagius legatus surdis cecinit, favente Cpolitanis imperatore Henrico Balduini fratre. quanquam anno 1215, tempore Concilii Romani, *Orientalis ecclesia, quod antea inauditum fuit, se subditam Romanae ecclesiae exhibuit. nam Cpoli duo in patriarcham electi Romam venerunt, quos ambos papa consilio cardinalium deposuit, et tertium substituit et investivit et ad sedem propriam remisit.* refert idem monachus in Annalibus. DOUSA.

ib. τούτου τὴν μνήμην ἐν ἱεροτελεστίαις ἐκφωνεῖν] hac de re, nempe ut in sacris hymuodiis Graecorum papae Ro-

mani mentio fieret et memoria coleretur, diuturna, ut et de primatu (de quo iam diximus), contentio fuit inter ecclesiam Romanam et Cpolititanam, duravitque ea ad tempora Michaelis Palaeologi, sub quo composita controversia illa unitaeque ecclesiae, etsi neque ista unio perseveravit. haec tria tum paciscebantur, primo ut a Cpolititanis in hymnodis papae Romani cum quattuor patriarchis mentio fieret, secundo ut liceret cuivis Romam veterem tanquam maius tribunal provocare, tertio ut papae Romano in omnibus deferretur principatus. auctores Nicephorus Gregoras Histor. Byzant. lib. 5, Georgius Phranza Chronici Orientalis lib. 1 cap. 6, Georgius Pachymerius in Excerptis Histor. lib. 5, aliique. sed non steterunt postea hoc pacto Graeci, et pontificis memoriam dedignati sunt: idcirco monet Palaeologos in epistola cardinalis Bessarion, inculcatque τὸ μνημόσυνον τοῦ πάπα. vide eruditissimum Meursium in Glossario voce πατριάρχης, et in notis ad epistolam illam Bessarionis Graeco-barbaram, una cum illustris Hesychii opusculis nuper editam et doctissime explicatam. DOUSA.

p. 33 v. 9. de monachis et hieromonachis distincte suis locis notavit edecumata quaedam idem doctissimus amicus noster in Glossario. vide in *ἱερομόναχος* et *μοναχός*. DOUSA.

ib. v. 16. τούτου δὲ τελευτήσαντος] Henrico succedit Robertus, vir non adeo fortis et acris et magni animi dux. Ephraemius in Chronico

τούτων κατάρχει Ῥομπέρτος Βυζαντίδος,
πράγμασι κοινοῖς μαλακῶς κεχηρημένος
μετ' Ἐρρῆν κατάρξαντα τὸν τεθνηκότα
Ἀρεῖον ἄνδρα καὶ πάνν ὄμμαλέον. ALL.

ib. ὁ ἀδελφός αὐτοῦ Ῥομπέρτος] quod auctor hic dicit Robertum Henrici fratrem fuisse, id vero falsissimum est. imo nepos fuit ex Iolanta sive Yolanthide, sorore ipsius (filiam quoque perperam vocat Io. Baptista Egnatius et Cuspinianus) nupta Petro Cortenaeo comiti Auxerrae sive Antisiodorensi, qui et ipse imperator fuit et cui successit Robertus. aliud egit itaque Logotheta, si ita scripsit. nam supra disertis verbis dixit Petrum ex Iolanta Balduini sorore propagasse Philippum Robertum et Balduinum, Robertumque ac Balduinum ipsi in imperio successisse, cedente ultro Philippo maximo natu. aberravit igitur hic eius mens, an manus? nisi culpa haec reiicienda sit in librariorum; de quo me amicus meus summus, antiquitatis illustrandae et historiae vindicandae studiosissimus, Petrus Sriverius submonuit, nempe hic scribendum ὁ ἀδελφιδούς αὐτοῦ, id est nepos ex fratre vel sorore, vel forte ὁ ἀδελφόπαις pro eodem. vide Eustathium Pollucem aliosque lexicographos. Constantinus Manasses

in opere historico versibus politicis concepto vocat Iustinum τὸν ἀδελφόπαιδα Iustiniani:

ἔνθεν τοι μέλλων τελευτᾶν καὶ γῆθεν μεταβαίνειν
ἐπὶ τὸν ἀδελφόπαιδα βλέπει τὸν Ἰουστίνον.

elige utrum malis. sane evidentissimus error (Scriviarii verba sunt) in loco tam conspicuo tolerari non debet. DOUSA.

p. 33 v. 17. Ῥομπέροτος] videtur Robertus hic in imperio administrando fuisse tenerior, amoribusque et otio indulsisse. cui opinioni Paulus Aemilius subscribit lib. 7, ubi verba eius sic habent: *Robertus Altissiodorensis Graecorum Augustus virginem nobilitatis Byzantiae formosissimam, sed quae desponsa iam fuerat Burgundioni cuidam iuveni florentissimo, sibi matrimonio consociavit, matre puellae autore, laetaque his multo splendidioribus nuptiis. laetitia in necem vertit. Burgundio iniuria magis irritatus quam Caesaris nomine deterritus, manu coacta in domum socrus irruptione facta, novam nuptam auribus desectis, truncis naribus deformavit, anum mari proximo mersit etc.* tragicum hoc exemplum etiam Ioan. Baptista Egnatius, Cuspinianus aliique commemorant, ita ut videatur Robertus fuisse Veneris quam Martis studiosior. sane hoc loco noster paucis eius indolem moresque denotat quasi degenerantis a virtute maiorum. Balduinus 1 ita se gessit, ut ipsis ab hostibus Latini nominis praeclarissime laudatus sit. nam hunc Nicetas ita commendat: *vir erat pius et modestus, ne impudico quidem aspectu mulierem intuitus, quamdiu ab sua coniuge abfuerat (in hac parte vel ipsi Scipioni praeferendus). vacabat divinis laudibus, necessitatibus conflictantes sublevabat. suae sententiae adversantes aequo animo audiebat. et quod maximum est, bis qualibet hebdomade vesperi proclamari iubebat ne quis in suo Palatio cubaret, qui alienam mulierem attigisset.* rebus humanis valedixisse perhibetur Robertus anno 1228, imperii annis 7 vixdum expletis. DOUSA.

p. 34 v. 7. nota Acropolitam unum filium masculum octennem Theodoro tribuere ex Armenia uxore susceptum, Gregoram p. 24 3 nullum illum habuisse asserere. ALL.

ib. v. 13. ἔτη δεκαοκτώ] Gregoras p. 24 1. ALL.

ib. v. 16. μοιχείας] elegans sane et quantivis pretii divinationo Scriveri nostri, legentis μάχας. cui suae emendationi hunc Nicephori Gregorae locum apponebat, Rom. Histor. lib. 2 cap. 1: *ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις ὄξυς μὲν ἦν τὴν ὄρμην καὶ ἀνυπόστατος, καὶ πλείστας μὲν προκεκινδύνευκε μάχας, πλείστας δ' ἀνώρθωσε πόλεις καλλίσταις οἰκοδομαῖς καὶ πολλοῖς ἀναλώμασιν, ἀνασοβῶν καὶ ἀναχαιτίζων διὰ τούτων τὴν τῶν Αἰτιῶν ὄρμην.* *imperator vero Theodorus Lascaris celerrimus fuit atque invictus, et plurimis praeliis spectatus, plurimusque urbes pulcherrimis aedificiis magnisque sumptibus ad retardandum et*

repellendum Latinorum impetum instauravit. elogium prorsus idem quod tribus verbis extulit Logotheta. DOUSA.

p. 34 v. 17. *περὶ τὰς μάχας ὄξυς θυμοῦ τε*] Gregoras lib. 2 p. 24 6. ALL.

p. 35 v. 6. de hisce patriarchis, Manuele Maximo Michaelē Theodoro, Cpolitānis, Nicaeae tamen sedentibus, diximus nonnulla in opere nostro de perpetua utriusque ecclesiae, Occidentalis et Orientalis, consensione, ex quo lector petat, si lubet. ALL.

ib. v. 9. *Κωπᾶς*] in Notitia patriarcharum *Κουπᾶς* dicitur. DOUSA.

ib. μετ' ἐνιαυτοῦς ἔξ] Notitia patriarcharum tradit vixisse tantum annum 1 menses 4 dies 3. DOUSA.

ib. v. 10. *Μάξιμος μοναχός*] hic antea praeerat monasterio τῶν Ἀκοιμητῶν, ut est in Notitia patriarcharum. DOUSA.

ib. v. 13. *μῆνας ἔξ*] Notitia patriarcharum tradit menses 8. DOUSA.

ib. v. 14. *ὁ Μανουήλ*] hic est Manuel Charitopulus in Notitia patriarcharum. DOUSA.

ib. v. 18. *Βοῦλα*] dixit supra ut occupaverit Bulgarorum imperium, c. 13. ALL.

ib. v. 19. de fuga Ioannis Asani filii supra agit Acropolita c. 12 et 13. ALL.

p. 36 v. 13. de purpureis imperatorum calceis vide quae Meursius fuse in Glossario, in *τζάγγαι*. meminerunt passim Nicetas et Cantacuzenus. vide et Zonaram in Nicephoro Botaniata et Alexio Comneno. ex Procopii loco, quem vir clarissimus in Glossario adducit, videmus eos ad genua usque pertigisse. hinc Ville-Harduinus: *Morchustes caucha les heuses vermeilles.* et quemadmodum idem amicus ille noster ibidem docet ex Iohanne curopalate in Tzimisce, habebant quoque ius huiusmodi calceorum reges Bulgariae, qui videntur imperatores appellati fuisse. quo nomine ac titulo Asanum Bulgarum cohonestat Hungariae rex Andreas 2, cognomento Hierosolymitanus, in epistola ad Honorium 3 pontif. Rom. *huius intentionis studio, ut securum peregrinationis, divino fulti consilio, pararemus transitum, filiam (Mariam) Comnini Theodori Lascari filio nostro (Belae 2) duximus in uxorem. eodem etiam animo inter Azen Bulgariae imperatorem, mediante nostra filia, matrimonium celebravimus.* cuius loci me commonefecit Scriverius noster, ut et notae sequentis, Logothetam nempe nostrum Bulgarum semper βασιλέα nominare, pari titulo cum imperatoribus Cpolitānis, cum abstineat in aliarum regionum dominis, nec alio nomine quam regis aut principis dignetur. *τῆς Οὐγγρίας ὀήξ, Σικελίας ὀήξ, Ἀχαιας προίγγεψ.* Iohannem etiam τὸν ὀῆγα vocat, cum Hierosolymorum, uti et nos eum vulgo vocamus, regem intelligeret. quippe

vocabulo βασιλεύς quiddam amplius et maius significare voluit quam nos voce *rex* significare consuevimus. et quanquam Graeci regem βασιλέα dicunt, nihilominus eodem vocabulo imperatorem etiam Romanum et Augustum exprimunt; vix unus et alter veterum ἀυτοκράτορα appellant. quamobrem quoties in hac historia vox βασιλεύς de Bulgarorum rege et Graecorum principe occurrit (occurrit autem passim), non *rex* sed *imperator* reddenda est. in quo (fatendum est) negligentiores quam par erat fuimus. sane Bulgarus βασιλεύς appellatus iam ab antiquo et Nicephori Phocae tempore: constat ex Luitprandi legatione ad illum ipsum imperatorem instituta circa annum 968. cum, inquit, *Christophori filiam Petrus Bulgarorum vasileus coniugem duceret. notanda quoque quae ibidem leguntur: de imperiali vestro nomine magna sumus contentione fatigati: ipse enim vos non imperatorem, id est βασιλέα sua lingua, sed ob indignationem ῥήγα, id est regem, nostra vocabat. cui cum dicerem, quod significatur idem esse, quamvis quod significat diversum. vide praeterea Glossarium Meursii in βασιλεύς et ῥήξ. DOUSA.*

p. 36 v. 14. πορφυρίδα τε] ex Acropolita videtur excerpisse sua Gregoras p. 26 6. ALL.

ib. Κωνσταντίνου τοῦ Μεσοποταμίτου] fuit huius apud Isaacium Angelum imperatorem summa familiaritas. Choniata p. 591 22. Alexio vero illius fratri et ante principatum inuisus et post eum parum gratus, quod plurima in Romana re publica movisset et omnia conturbasset, artibus tamen Euphrosynes Alexii uxoris Alexio reconciliatus, summa rerum ad illam devoluta, caeterorum auctoritas et cognatorum quoque imperatoris potentia elanguit; et qui dudum ab imperatore pro nihilo putabatur, nunc omnia poterat, et erat unus instar omnium; unus omnia recte statuere; unus omnium moribus se accommodare, omnia omnibus pro dignitate posse tribuere existimabatur, et ab imperatoris latere non discedebat. qui vero potentia exciderant, aegre ferebant, tum cognati imperatricis, Andronicus Contostephanus, cui Irene illius filia nupserat, et frater illius Basilius Cameterus; qui bilem suam contra imperatricem evomuerunt, et imperatori ad Occidentem abituro plura referunt: se plus Alexium diligere, e cuius salute propria quoque salus pendeat, quam Euphrosynem citra ullam verecundiam in turpissima facinora delabentem et adulteriis thalamum inquinantem. nam cum quo impudenter concumbit, eum etiam ad imperium evectum velle. quare potentia mulieris restringenda, amator e medio tollendus, ne post hac simile piaculum admittatur. dictis indignatur graviter imperator, et post Batatzii adolescentis caedem, regis spoliata vestibus in Nemetarium, muliebre monasterium circa Ponti fauces situm, imperatricem abduci iubet. post sex menses Euphrosyne delatorum novis conatibus et Constantini Mesopotamitae

artibus revocata, maiorem quam antea potentiam obtinuit, et maritum a se abalienatum miris blanditiis reconciliavit. Constantinus vero Mesopotamita illius aetatis vertumnus et homo callidissimus et versutissimus ob dominae reditum magis ac magis insolescebat, cum posset omnia apud imperatorem. hinc caniclei officium, quod ab Isaacio obtinuerat ac rursus offerrebat, ut suo fastigio inferius renuit, sed ex lectore diaconum se creari voluit, ut dignitates etiam ecclesiasticas contrectaret. simulat deinde se imperatori non amplius operam navaturum: neque enim permittere canones eundem et deo sacra facere et civilibus negotiis implicari. quare cogitur patriarcha Xiphilinus ut Mesopotamitae, simul et deo et imperatori, et templo et palatio sine fraude canonum inservire liceat, privilegio concedat. nec multo post Thessalonicae pontifex designatur. verumtamen cum cupiditati suae nullum modum statueret, sed vellet laeva templum dextera palatium tenere, fratres suos tanquam clavos et vectes inserebat, ac potius velut in aures de utraque imperatoris auricula suspendebat, ut si quando ecclesiasticis conventibus interesset, nullum dictum aut factum ignoraret, nec quisquam locum suum se imprudente occuparet. Thessalonicam profectus et vix solio collocatus summa cum festinatione Byzantium rediit, et uno digito regebat omnia. sed his cum fieret omnibus exosus, aulicorum criminationibus apud imperatorem impetitus de fastigio illo rerum deturbatur; nec excutitur tantum palatio, sed pontificato etiam deiicitur, et qui malis artibus ad primarias functiones ecclesiasticas usurpandas pervenerat, primariorum conatibus de solio deiicitur. et hoc modo Mesopotamita Constantinus et duo eius fratres ab administratione rei publicae et ecclesiae remouentur, et alii succedunt. ALL.

p. 36 v. 18. Δημήτριος] hunc archiepiscopum Iacobum vocat Pachymerius Histor. lib. 2. ALL.

ib. v. 19. τὸ βασιλικὸν περιτίθησι σχῆμα καὶ διάδημα] praeter honorem illum de quo iam verba fecimus, quod Bulgarorum princeps βασιλεύς appelletur, legati quoque eius omnium gentium legatis praeponebantur; quod ex Luitprando liquet. cuius totum ea de re locum hic adscribam: *cumque indignans abire vellem, Leo coropalates imperatoris frater et protoasecretis Simeon pone me sequuntur, haec latrantes: cum Christophori filiam Petrum Bulgarorum vasileus coniugem duceret, symphona, id est, consonantia scripta iuramento firmata sunt, ut omnium gentium apostolis, id est nuntiis, penes nos Bulgarorum apostoli praeponebantur, honorentur, diligentur.* praeterea Bulgariae archiepiscopus ἀποκέφαλος supremum in ecclesias suas ius habebat, neque patriarchae Cpolitano aut ulli alii subiectus erat. fidem faciunt Theophylactus in epistol. et Balsamon in

Privileg. patriarch. vide Meursii Glossarium in *ἀντοκέφαλος*. hactenus de privilegiis Bulgarorum. pergamus. DOUSA.

p. 36 v. 20. *αὐτόνομος*] de autonomia archiepiscopi Bulgariae plura diximus in syntagmate nostro de perpetua utriusque ecclesiae, Occidentalis et Orientalis, consensione lib. 1. ALL.

p. 37 v. 1. *σεβαστοκράτορας μεγάλους τε δομῆστικούς*] de his dignitatibus consule Glossarium Meursii in *σεβαστοκράτωρ* et *δομῆστικός*. DOUSA.

ib. v. 2. *ὄφφικίων*] vox iterum Latino-Graeca, *ὄφφικιον officium*, qualis supra ὁ *λεγάτος legatus*, et infra *κομμέριον commercium*, *μποτεστάς potestas*, et caetera suis locis annotanda. vide Glossarium Meursii. DOUSA.

ib. v. 16. *οἱ σεβαστοκράτορες*] historiam fuse prosequitur Gregoras p. 25 1. ALL.

ib. v. 22. ὁ μὲν οὖν βασιλεύς] hinc pelluntur ineptiae pene aniles Volaterrani, quas ille maximas agit lib. 23: Ioannes Batatzes apud Zacynthum imperii titulum extra patriam annos triginta quattuor tenuit. huic filius Theodorus Lascaris nomen avi materni referens fuit. quem Ioannes e vita decedens Michaeli Palaeologo, viro in armis strenuo, quo duce et administratore utebatur, commendavit. ille expulsis Latinis, pupilloque luminibus orbato et in carcerem coniecto, imperium sibi per nefas vindicavit. Batatzes Nicaeae imperium tenuit et admini- stravit, non Zacynthi, quem oculis suis, dum imperio potiretur, vidit, nec intueri licuit. nunquam Batatzes Michaeli Palaeologo Theodorum commendavit, neque Theodorum filium Ioannem, sed Theodorus moriens filium suum Ioannem Georgio Muzaloni et Arsenio patriarchae. obtruncato deinde Muzalone filius Theodori Ioannes ab Arsenio et universo senatu Michaeli Palaeologo commendatus est. falsum est praeterea Batatzem Michaeli Palaeologo duce et administratore usum fuisse, quod verissimum fuerit de Andronico Palaeologo Michaelis patre. qui tandem luminibus orbatus est a Palaeologo, non fuit ipse Theodorus, sed filius Theodori Ioannes, quo ille pupillo decesserat. huncine hominem tantis delectatum esse nugis in paucissimis verbis? ALL.

ib. Michael hic archistrategus, cui in Poemaneno a Ioanne Batatze Graecorum imp. templum exstructum dicit Logotheta, est Michael archangelus, cuius apud Graecos multa veneratio est magnoque in honore eius memoria. hunc τοῦ ἀρχιστρατήγου nomine afficiunt Graeci quasi principem Angelorum et caelestis militiae ducem. Michael Glycas Annal. part. 4: quoniam imp. Basilius Michaellem illum temulentum interfecerat, placandi dei causa multis per urbem locis novas aedes Michaeli principi copiarum caelestium duci exstruxit. Emmanuel imp. Novella de feriis: seriamur, inquit, sexta Septembris, ὅτι ἐν

αὐτῇ τὸ ἐν Χώναις τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ θαῦμα τερατουργεῖται, quia illa die commemoratio agitur miraculi, quod a Michaele archistratego Chonis patratum est. vide Menologia Graecorum hoc die et octavo Novembris. huius festivitatis cum alii tum Zonaras tom. 3 Annal. meminit in Isaacio Comneno. templorum numini eius dedicatorum et Michaelis nomine nuncupatorum cum alii multi tum Cedrenus in Basilio Macedone meminit, monasterii τοῦ ἀρχιστρατήγου ad Bosporum alicubi Nicephorus Gregoras lib. 5 cap. 1. videndus et Nicetas lib. 7 de imp. Manuelis gestis, item lib. 3 vitae imp. Isaacii Angeli, aliique passim. fuit et inter imperatoris flammeola, Codino curopalata teste, unum archistrategi nomine dictum, ab imagine videlicet τοῦ ἀρχιστρατήγου τῶν ἄνω τάξεων Μιχαὴλ. vide, et interpretationem corrige. DOUSA.

p. 39 v. 9. τριήρεις τε κατεσκευάσε] haec fusius narrat Gregoras p. 28 20. ALB.

p. 42 v. 15. Πετραλίφα] meminit quattuor fratrum Petralipharum, oriundorum ex Francorum gente, Nicetas sub Manuele Comneno libro 2. DOUSA.

ib. v. 20. Σταγείρας] Choniata Isaacii Angeli lib. 3. urbium ac regionum nomina in alia atque alia mutata certum est et indubitatum apud omnes. plurima alii suis notis vel commentariis adnotarunt. nos in eruditorum gratiam, eorumque potissimum qui recentiorum Graecorum historias legunt, exscribemus hic schedulam nobis Venetiis ex ms Graeco codice per virum fide doctrina officio et religione praestantissimum, Angelicum Aprosium Vintimilliam, transmissam; ut scias cui debeas hoc, qualecunque sit, eruditionis munusculum. περὶ ἐπωνυμίας πόλεων καὶ τόπων. Ἀμαί πόλις ἢ νῦν Χρυσούπολις. Ἀπία ἢ νῦν Κορώνη. Ἀπολλωνία ἢ νῦν Ἰερισσός, ἣτις καὶ Ὀλυνθος ἐλέγετο. Ἄργος Θεσσαλικὸν ἢ νῦν Λάρισσα. Ἀσία ἢ Ἐφεσος. Πτολεμαῖς ἢ Φιλαδέλφεια. Ἀχαΐα ἢ νῦν Πάτρα. Βοιωτία ἢ νῦν Λιβαδία. Βεριοῦπολις ἢ νῦν Στρούμιτσα. Βελεντιούπολις τὸ νῦν Βελεβούσιον. Ἐλισσὸν ὁ Ἐλασσών. Ἐπίδαμνος τὸ νῦν Δυρράχιον. Εὐρώπη ἢ δύσις πᾶσα. Ἡράκλεια ἢ νῦν Πελαγονία. Θεοῦπολις ἢ νῦν Προῦσα. Θέρμη ἢ Θεσσαλονίκη, καὶ Ἡμαθία. Ἰλλυριοὶ οἱ Ἀλβανῖται. Ἰλλυρικὸν τὸ νῦν Κάνικον καὶ ἢ Σέρβια. Κετταῖοι οἱ νῦν Μακεδόνες. Κιλικία ἢ Ἀρμενία. Κίλιξ ὁ Ἀρμένιος. Κολοσσαὶ αἱ Χώναι. Ὀδρυσός καὶ Ὀρεστία ἢ νῦν Ἀδριανούπολις. Ὀρθαγορία ἢ νῦν Μάκρη. Ὀλυμπία ἐν Ἀρκαδίᾳ. Πήδασος ἢ νῦν Μεθώνη, ἣς πλησίον Χερρόνησος, ἣτις καλεῖται Πύλος, ἢ πατὴρ Νέστορος, νῦν Ἀβαρῖνος. Πύδνα τὸ Κίτρος. Ποτιδαία ἢ νῦν Κασσάνδρεια, ἣτοι ἢ Βέρροια. Ροδόπη ἢ Φιλιππούπολις. Σίρμιον ἢ νῦν Οὐγγρία, πρώην δὲ Γήπεδον. Φωτική ἢ νῦν Βελᾶ. Ἑλλάς ἢ νῦν ὀνομαζομένη Πελοπόννησος. Εὐβοία ἢ Εὐριπος. adde etiam ex Anna Comnena Μονόλυκος ποταμὸς ὁ νῦν

Βαρηνός. Λιχνίτις λίμνη ἢ νῦν Ἀχρίς. Τέμπη αἱ νῦν Κλεισού-
 ραι. Κρηνίδες ἢ νῦν Φιλιππούπολις. Τριβαλλοὶ οἱ νῦν Σέρβοι.
 Choniata Κολωνία ἢ νῦν Τάξαρα. Σαρδιηὴ ἢ νῦν Τριαδίτζα.
 Τόπη ἢ νῦν Ἄκε. Ioanne Stauracio ὄρος τὸ Ἄθως τὸ νῦν Ἅγιον
 ὄρος. Ioanne Tzetze Μαίονες οἱ νῦν Βούλγαροι. Pachymerio
 Τοχάριοι οἱ νῦν Ἀτάριοι. Ioanne Lydo Ἀνατορία ἢ νῦν Μίλη-
 τος. Ὑποπλάκιος Θῆβαι τὸ νῦν Ἀτραμύτιον. Georgio Acropo-
 lita Εὐρος ὁ νῦν Μαρίτζα. Ναξιὸς ποταμὸς ὁ νῦν Βαρδάριος.
 Nicephoro Gregora Ταινάρια ἄκρα ἢ νῦν Μαίνη. ALL. *)

p. 43 v. 19. μέγας ἐταιρειάρχης] de hac dignitate vide
 Glossarium Meursii in ἐταιρεία καὶ ἐταιρειάρχης. DOUSA.

p. 44 v. 4. μέγχοι καὶ τῶν πτωχῶν τῆς Κ.] Gregoras p. 27
 16 et 28 5. ALL.

ib. v. 18. ὁ μὲν οὖν Ἄγγελος] brevius Gregoras p. 28 9.
 ALL.

p. 45 v. 12. τῇ σημαίᾳ τὸν ἔγγραφον ὄρκον] pleraque si-
 milia exempla apud alios historicos invenies, quibus cognoscitur
 rem male cessisse periuris: neque enim fidem frangit homini,
 qui iureiurando foedus et pacta constabilita amolitur, sed deo,
 qui has iniurias pulchre ulciscitur. cf. Nicephorus patriarcha in
 Breviario historico p. 24 D ed. Lupar., de Iustiano filio Con-
 stantini. ALL.

p. 46 v. 9. τῆς μεγάλης Βλαχίας] Thessaliae nempe mon-
 tana, quae magna Blachia dicebantur. Nicetas in Balduino p.
 841 13. hinc illius regionis accolae Μεγαλοβλαχῖται vocantur a
 Pachymerio lib. 1 cap. 30. ALL.

ib. v. 20. παρὰ Ῥωμαίων ἐφιλεῖτο] hinc plures eiusdem
 laudes et praeconia apud Graecos posteriores. ALL.

p. 47 v. 5. νεωτερισμοῖς χρᾶσθαι πεφώροται] Acropolita
 non statim post pugnam excaecatam fuisse a Bulgaro Theodo-
 rum, sed domi postquam illum excepisset humanissime, cum
 Theodorus post etiam accepta beneficia res innovare deprehensus
 esset. Gregoras l. 1. rem videtur aliter narrare. et Richardus e
 sancto Germano in Chronico: eodem mense Aprili in Graecorum
 imperio factum est praelium inter Graecos, in quo Comnenus
 captus est et utroque lumine orbatus. ALL.

ib. v. 22. ὁ ἀδελφός] Balduinum fratrem Roberti facit
 Acropolita, Matthaeus Parisius in Histor. Anglic. filium. in eo
 concordant eum fuisse puerum nec ferendo oneri parem. sic
 quoque historici Latini. ALL.

p. 48 v. 13. ξυνέθετο γοῦν ὁ ῥῆξ] Richardus a S. Germano
 in Chronico: anno 1231 rex quondam Hierosolymitanus apud
 Reate ad papam vadit, de cuius assensu obtinet ut cum filio im-
 peratoris Cpolitani de filia sua contrahat, et ipse sit curator

*) cf. Bandur. animadvers. in Constantini Porphyrog. de them. l. 1 p. 10.

imperii, donec in maiori constitutus aetate perveniat ad legitimam. mare apud Venetias intrans vadit collato exercitu Cpolim. ALL.

p. 49 v. 8. δύο ἐνιαυτούς] hoc duorum annorum intervallo Ioannem regem in Galliis exercitum comparasse et in Italiam se ad pontificem contulisse Reate, tandem Venetiis copias imposuisse navibus et Cpolim applicuisse, scribit Gregorius Nonus in Regestis. ALL.

p. 50 v. 7. τῆς ἐγκυκλίου] Anna Comnena lib. 5 Histor. τοῖς προϊσταμένοις τὴν ἐγκύκλιον παιδεύεσθαι παιδείαν, et ταῦτα δὲ λέγω ἀχθομένη διὰ τὴν παντελῆ τῆς ἐγκυκλίου παιδεύσεως ἀμέλειαν. encycliam eruditionem improprie hic Grammaticam intelligit noster Acropolita, licet alii aliter exponant. cf. Tzetzes Chiliad. 2 v. 522. ALL.

ib. v. 21. ὁ ῥήξ] de hac voce Glossarium Meursii in βασιλεύς et ῥήξ. DOUSA.

p. 52 v. 15. ἐγεννήθη γὰρ αὐτῷ] eadem prosequitur Gregoras p. 29 15. caetera conveniunt. intersunt tamen inter Gregoram et Acropolitam: nam in Gregora legati ex Bulgaris veniunt, in Acropolita ab imperatore mittuntur; in Gregora filia Bulgari Helena decennis est, in Acropolita novennis. ALL.

p. 53 v. 8. Θεόδωρος] legi nescio quid huius Theodori, sed memoria non suggerit quodnam illud fuerit: ad res tamen mathematicas spectasse suspicor. ALL.

p. 54 v. 3. de Blemmide pluribus alibi egimus. edita sunt illius Philosophica et Logica, et orationes duae de processione spiritus sancti per me in Latinum versae. multo plura sunt in bibliothecis. penes me sunt eiusdem oratio, ὁποῖον δεῖ εἶναι τὸν βασιλέα, et historia de sancto Paulo et aliis patribus, qui in Latro monte solitariam vitam egerunt, elegantissime et ad antiquum succum conscripta. in Vaticana legitur eiusdem λόγος ὃς ἐπεστάλη τῷ βασιλεῖ, βασιλικὸς κληθεὶς ἀνδρίας· ἔστι δὲ καὶ μονασταῖς καὶ παντὶ σπουδαίῳ λυσιτελής. principium: νόμος ἀρχῆθεν συμβαλῶν τοῖς πράγμασι τοὺς ὑπηκόους εἰσφέρειν τῷ βασιλεῖ. ALL.

p. 55 v. 1. ὁ Τρινόβου ἀρχιερέυς] Acropolita ὑπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως τελῶν, Gregoras τῷ τέως ὑπὸ τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς πρώτης τελῶν Ἰουστινιανῆς. et consentit Ephraemius in Chronico:

τῷ τηνικαῦτα ποιμενάρχης Τρινόβου,
τῷ Βουλγαρίας ὑποκείμενος θρόνῳ,
οὐκ οἶδ' ὅπως κέκριτο συνόδου κρίσει
θεσπίσματι τε τοῦ κρατοῦντος Ἀυσόνων
τιμὴν πατριάρχου γε καὶ κλησιν ἔχειν,
κῆδους τινόντων τῶν κρατούντων οἱ χάριν.

Acropolita memoriae lapsu vel parum rebus ecclesiasticis intentus

haec de Ternobi episcopo scripsit. de Ternobi autonomia nos etiam alibi. Ternobum porro omnium Haemi urbium munitissimam et praestantissimam dicit Choniata, in montis vertice sitam, firmis circumdatam moenibus. ALL.

p. 55 v. 9. τὴν δουρικὴν] Gregoras p. 30 6. ALL.

p. 56 v. 15. ἔφημεν] cap. 31. ALL.

p. 58 v. 8. Σκυθῶν] cum Ioannes Ducas rerum potiretur, maxima Scytharum multitudo ab Hyperboreis effusa ad Caspium mare descendit, et eorum duce Sitziscane defuncto filii eius Chalaus et Telepuges exercitus dividunt. Chalaus Caspium et Iaxartem fluvium ad Septemtrionem relinquens per inferiorem Asiam descendit: Telepuges limitibus imperii sui constitutis meridiem versus Caucasi cacuminibus et deinceps mari Caspio, per Massagetarum et Sauroanatarum regionem proficiscitur, subigitque gentes omnes quae Maeotidem paludem et Tanaim accolebant. deinde Tanai superato adversus Europaeas gentes multas ac varias et ex iisdem Scythis ortas impetum facit, quae impressione illa perterritae mutandas sibi sedes censuerunt: neque enim illis satis fiduciae ad resistendum erat, sed omnes et gentes et urbes trepidabant et velut spicae in area terebantur. unde et hi Scythico bello desperato pellibus palea plenis pro ratibus usi cum uxoribus et liberis Istrum transierunt, nec brevi tempore in Thracia oberrarunt, idoneam sibi coloniam quaerentes, decem milibus haud pauciores. ex Gregora. ALL.

ib. v. 9. de Tartarorum colluvie et barbarie varii varia scripserunt, Haithonus Armenius in Orientali historia, Marcus Paulus Venetus in itinerario, Alexander Gagninus in Sarmatia Europaea, et complures alii. omnium luculentissime Vincentius Beluacensis in Spec. Histor. lib. 31 et 32 ex Simone de Sancto Quintino et Iohanne de Planocarpi; quaedam etiam ex historia Tartarorum. hos Vincentii auctores secutum video Ant. Bonfinium Rer. Ungar. Decad. 2 lib. 8, ubi statim in initio de mirandis Tartarorum moribus nonnulla praenittit, Ungarorum gesta cum ipsis bella post commemoraturus. illic vide, si fortasse ulla tibi lubido est cognoscendi bipedes nequissimos, homines, ut ita dicam, non homines, aut potius magna parte belluas, si vera sunt quae de iis vulgo traduntur ab illis qui aut ipsi gentem vident, aut a fide dignis ea quae referunt acceperunt. DOUSA.

ib. v. 12. Ἐύρο] Ἐβρο legendum aut saltem intelligendum videtur amicissimo nostro Scriverio. et sic aliquoties infra, et apud Nicetam. adhibe tabulas Ptolemaicas, Mercatoris item atque Ortelii praestantissimorum geographorum lucubrationes. DOUSA.

p. 60 v. 2. ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης dignitas in Byzantinorum imperatorum aula non postremo loco habita est, ut apud Europalatem legimus. Witichindo est mensae ministrator, aliis dapifer.

quem dapiferatus honorem seu praefecturam mensae iam tum sub Constantino Magno ita distributis officiis institutam et Russiae principi assignatam, ut alia aliis, testatur Nicephorus Gregoras lib. 7 cap. 8. vide V. C. Marquardi Freheri Origines Palatinas parte 1 cap. 15 renovatae editionis, et Meursii Gloss. in *Δομέστικος*. DOUSA.

p. 60 v. 15. *τῆς τοῦ θεοῦ ἀντιλήψεως*] non arma, sed dei gratia est quae pugnat. Gregoras p. 83 19 de Alexio Strategopulo. ALL.

p. 63 v. 14. *ὁ μέγας Χαρτουλάριος*] de hac dignitate consulatur Glossarium Meursii. DOUSA.

p. 65 v. 4. *παρεσπόνδει*] cf. Anna Comnena lib. 7. ALL.

p. 67 v. 17. *θνήσκει*] mortis causam, quam hic tacuit Acropolita, narrat Gregoras p. 44 7. ALL.

ιβ. v. 18. *σωφρονική τε καὶ ἀρχική*] Irenes et Ioannis Ducae pietatem aliaque ad pios usus opera prosequitur Gregoras ibidem. de hac eadem Pachymerius in Historia. ALL.

p. 68 v. 18. *καλέσασα τοῦτον μωρόν*] Anna Comnena Histor. lib. 2: *καὶ ἡ θατέρου ἄτερον οὐκ ἐλάνθανε σχέσις. καὶ εἰς ἔργον οὐπω τὰ τῆς γνώμης ἀπέβαινε, ἐνθὲν τοι καὶ μωρόν καλέσας αὐτὸν ἐπυνθάνετο λέγων, τί ᾧδε ποιήσων ἡμεῖς;* ALL.

p. 70 v. 10. *τούτους γὰρ πρὸ βραχέος*] Gregoras p. 37 4 brevissime. ALL.

p. 71 v. 18. *ὁ πρωτοσέβαστος*] adi Glossarium Meursii in hac voce: facies operae pretium. reliqua autem quae hic commemorantur dignitatum nomina et functiones idem amicus noster longe doctissimus suis locis accuratissime explicat. quem virum quotiescunque nomino, si eum debito honore encomiisque ab exquisita et excellenti eruditione repetitis non afficiam, scito quia illa nomen ipsum praefert causam esse. DOUSA.

p. 72 v. 17. de purpureis imperatorum crepidis, an ocreis? supra egimus; item de tiara et pileo ad exemplum pyramidis in altum surgente et acuminato. de quo nunc audiendus Nicephorus Gregoras sub finem historiae suae, in Naenia: *de capitis porro tegumento, apud superiores imperatores moris erat ut aetate proveciores aulici proceres pileis turbinatis (καλύπτραις πυραμίδος ἐχούσαις σχῆμα) serico tectis uterentur, pro dignitate cuiusque.* atque haec imperii symbola haberi subdit Logotheta. quod et insinuat Iohannes Cantacuzenus Histor. Rom. sive Byzantinae lib. 1 cap. 5, ubi pileum istum *συνεκδοχικῶς* lapidem appellat, cum in apice pilei lapis visendae magnitudinis ac incomparabilis pretii spectaretur. Graece est *τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λίθον.* et lib. 4 cap. 37 *λίθῳ κεκοσμημένος πῖλος,* notante V. C. Iacobo Pontano S. I., cui illum auctorem praestantissimum, hactenus ignotum, luce nuper donatum, ut et Georgii Phranzae Chronicon, debemus. sed Latine tantum, quod unice dolemus.

de sandaliis imperatoriis idem Cantacuzenus lib. 2 cap. 14 et lib. 3 cap. 27. videndus etiam Leunclavius in Pandecte Historiae Turcicae. praetor Graeciae historicus, quem saepe vir magnus producit, ait *recepta Cpoli venisse in manus Graecorum imperatoria Balduini II symbola, quae quidem haec fuerint, καλύπτρα formae Latinis usitatae et unionibus distincta, cum lapillo rubri coloris in vertice capitis* (eius hic meminit Logotheta), *calciamenta cocco tincta, gladius vagina de coccinei coloris serico facta vestitus.* coniunge haec cum iis quae a nobis supra de pileo et calceis rubris annotata sunt. DOUSA.

p. 73 v. 21. *παρὰ τῶν Ταχαρίων*] Chalaus Sitziscanis filius, ut supra diximus, superatis Tanaidis fontibus Europam devastavit. alter Sitziscanis filius Telepuges Caspiis angustiis superatis, Sogdiana a tergo relicta, Bactrianis et Oxosogdo flumine ad radices magnorum montium progressus cum exercitu hibernat. montes quod una continenti serie cohaerent, unum veluti montem conflant, et Taurus dicitur, qui Asiam universam mediam dividit, incipiens ab occasu proxime Aegaeum mare, et Asiam secans ad subsolanum ventum, iuxta Oceanum sese terminans. vere maximorum gregum aut armentorum instar montium cacumina superant, et populos subiectos invadunt, et Indiam penetrant, quanta in utraque Indi ripa patet; qua subacta in Arachosiam et Carmaniam iter convertunt, et gentibus illis facile devictis ad Chaldaeos et Arabes perveniunt. deinde ad Babylonios et Assyrios transgressi Mesopotamiam occupant, et loci amoenitate allecti errores finiunt. tertio anno Iaxarte fluvio traiecto Asiam inferiorem sibi vindicant, nec tum quieverunt, sed tribuni alio atque alio missi Persas primum: et Parthos et Medos subigunt, deinde Armeniam maiorem ascendentes Colchidem et finitimam illi Iberiam excurrunt. praedia postmodum amoenissima, et delicatissimi agri, quibus illi summopere delectati sunt, effecere ut, quam animo iam possidebant, Asiam interiorem excurrerent, et imperii sui limites littoribus maris terminarent. gentibus tamen, quas inviserant, annua tributa inposuerunt, et pro sua libidine quidvis in illas decernunt. tandem Assyriorum Persarum et Chaldaeorum moribus exculti, patrio numinis cultu contempto ad eorum religionem inclinarunt, illorumque mores et instituta rebus in omnibus secuti sunt. hi Musulmanos, quos alii Turcas vocant, eo tempore pugnis et excursionibus assiduis acriter hostiliterque divexabant. ALL.

p. 74 v. 12. *σωτηριῶδες τοῦτο φάμενος τυγχάνειν ἀμφοῖν*] Gregoras p. 41 1. ALL.

p. 76 not. v. 3. *τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ καὶ Μεθοδίου*] etiam Onuphrius Panvinius in Chronico Germano patriarchae successorem facit Methodium hoc nomine 2. Nicephorus Gregoras tamen lib. 3 cap. 1 et 2 Germanum habuisse successorem

scribit Arsenium monachum, illum ipsum puta, cuius Logotheta infra meminit et Manuelem Arsenium vocat, monachum Apollonia accersitum, unoque die diaconum sacerdotem ac patriarcham factum. idem in notitia patriarcharum, quantum colligere possum (nam ea post Manuelem Charitopulum philosophum laeera est et interrupta) Arsenius Autorianus appellatur. sedit Germanus in throno iuxta Onuphrium annos 17 menses 6. catalogus ms patriarcharum Gretzero citatus annos tantum 17 habet. DOUSA: *ἄρτι εἰς τὴν ἐκείνου ἐπιπέσει*

p. 77 v. 22. τῆς μονῆς τοῦ Βηρός] Choniata p. 595 4. ALL.

p. 80 v. 10. Δραγωτῶν] ita ms exemplar. malim tamen quemadmodum post sequitur, ut sit ὁ Δραγωτᾶς. *Dragotes* sive *Dragutes* nomen proprium viri etiam alias occurrit. DOUSA.

p. 81 v. 14. ὁ Αἰτοβόης Νικόλαος] Choniata p. 564 11 meminit cuiusdam Litoboës militis in exercitu Ducæ sebastocratoris, qui ex barbarica cohorte ducem nactus alia via sine ulla noxa Ducam servavit in clade Isaacii a Blachis accepta. ALL.

p. 84 v. 9. τῷ τῆς Ῥοδόπης ὄρει] Anna Comnena lib. 14: κατὰ γραμμὴν παράλληλον κεῖται τῷ Αἴμω. ALL.

p. 87 v. 16. κατὰ τὸν κωμικόν] Chremylus ad Carionem servum in Pluto apud Aristophanem: ἀλλ' οὐ σε κρύψω· τῶν ἑμῶν γὰρ οἰκετῶν πιστότατον ἠγοῦμαι σε καὶ κλεπτίστατον. ALL.

ib. v. 20. ἐγὼ φησὶν] eodem astu Iuvenius Celsus promeritas poenas, quod adversus Domitianum coniurasset, effugit. vide Dionem in Domitiano. ALL.

p. 88 v. 4. ἀσκὸν διαφυσήσας] simile quid legi in vita S. Theodori Studitæ a Niceta Alexii filio perpetratum, tanti patris infortuniorum miserto. en verba. ἔγνω καὶ ταύτην τοῦ δικαίου τὴν παρορησίαν ὁ βασιλεὺς καὶ τὸ ἐν ἅπασιν ἀταπεινωτόν. ἀμέλει καὶ αὐτὸν πάλιν ὡς εἶχεν ὀρμῆς τὸν Νικήταν πρὸς τὸν ἅγιον πέμπει, πληγὰς νῦν σφοδροτάτας ἐντεῖναι αὐτῷ παρακελευσάμενος καὶ κατὰ μέρη καὶ μέλη ταῖς μᾶστιξι διαξᾶναι καὶ ὄλον αἰκισμῶν θεῖναι ὑπόπλεων. οὐ καὶ τὸν ὄσιον καταλαβόντος, ὅτου τε ἦκοι χάριν ἀναγγεῖλαντος, ὁ δὲ τοῦτον ἅμα τῷ λόγῳ τὸν χιτῶνα σὺν εὐθυμίᾳ ψυχῆς ἀποδύομενον καὶ τὰς σάρκας πρὸς τὸ μαστίξεσθαι εὐτρεπίζοντα. "τοῦτο γὰρ μοι" φησὶν "ἐκ πολλοῦ καὶ ἐφετὸν καὶ προσδόκιμον." ἀλλ' ὁ συμπαθῆς ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ αὐτόχορμα ἐλεήμων, ὡς μόνον ἴδοι τὰς τιμίας ἐκείνας σάρκας γυμνάς, ἃς καὶ χρόνος καὶ νηστεία ἐσχάτως ἐξέτηξεν, ἐκλάσθη ὅλως καὶ τὴν ψυχὴν ἔπαθε, μηδὲ προσχεῖν ὅλως μηδὲ ψαῦσαι ταύταις τὸ καθόλου τολμήσας, πολλοῦ γε καὶ δὴ χερσὶν αἰκίσαι ἢ μᾶστιξι. ὅθεν καὶ σοφόν τι ἐν ἑαυτῷ βουλευσάμενος, ὡς ἂν καὶ τὸ παρὰ βασιλείως δόξῃ ἀφοσιῶν καὶ τοὺς συνόντας λάθοι, ὡς τετυφῶς εἶη τὸν ἅγιον, προβάτου δορὰν ἐνεγκῶν καὶ ταύτην ἐπὶ τῶν ὤμων θεῖς τοῦ ἀνδρός, κατὰ ἐκείνης, ὡς εἶχε, τὴν τῶν μαστίγων ποιεῖται καταφορὰν, τὸ

μόνος καταλειφθῆναι μετὰ μόνου προοικονομησάμενος διὰ τὴν περὶ τὸν ἄνδρα, φησὶν, αἰδῶ καὶ τὴν τῶν σαρκῶν ἔκτλησιν. ἵνα δὲ καὶ θανάσιδος ὑποδεικνύειν ἔχη τοῦ ἀπὸ τῶν πληγῶν αἵματος, αὐτὸς ἐκεῖνος, ὃ γνώμης εὐγνώμονος, τὸν οἰκείου αἱμάσει βραχίονα σιδηρίῳ ἐκκεντήσας, καὶ τὸ ἐκείθεν ῥεύσαν τὴν μάστιγα ἐπιβάψας, οὕτω ταύτην ἐξελεθῶν δείκνυσιν σαρκὶ φοινηχθεῖσαν καὶ αἵματι, αὐτὸς δῆθεν ἀσθμαίνων καὶ ὑποκρινόμενος τὸν κατάκοπον, καὶ εὐλογηθεὶς παρὰ τοῦ ὀσίου ὁ θεοφιλῆς οὗτος, καὶ εὐχαῖς ταῖς αὐτοῦ προπεμφθεὶς ὁδοῦ εἴχετο, μισθὸν οὕτως ὑπερφυᾶ καλλίστου ἔργου δεξάμενος. ALL.

p. 88 v. 13. quomodo S. Demetrius sit Thessalonicae κηδεμῶν et πολιοῦχος, inter alios pluribus explicuit Ioannes Stauracius de miraculis S. Demetrii. et Nicolaus patriarcha monodia de excidio Thessalonicensi: ποῦ μοι, Δημήτριε μάργυς, ἢ ἀήττητος συμμαχία; πῶς τὴν σὴν πόλιν ὑπερείδες πορθουμένην; πῶς ὑπὸ σοὶ πολιοῦχο ἢ ἐχθροῖς ἄβατος, ἀφ' οὗ χρόνου ταύτην ἦλιος ἐθεάσατο, τοσοῦτων κακῶν εἰς πείραν ἐγένετο; πῶς τῆς τῶν δυσσεβούντων ὀφρῦος ἠνέσχου κατορχουμένης τῆς ἱερᾶς προστασίας; πῶς ὑπέμεινας ταῦτα καὶ διεκαρτέρησας; ALL.

p. 90 v. 19. πεπλούτηκεν εἰς εὐτυχίαν] hoc maxime improbatum est a Ge. Phranza lib. 1 c. 5: hoc maxime modo imperium ad Michaellem ex Palaeologis imperatoribus primum pervenit, quod utinam ne unquam pervenisset. ALL.

p. 91 v. 8. φιλόσοφος] corrigendum hic animadvertit Meursius, ὁ Φίλης. eius mentio pluries in hac historia. atque huius sine dubio gentilis est ille Philes cuius exstat *historia animalium*. quae sententia est illius doctissimi viri, quem modo nominavi. DOUSA.

ib. v. 16. ἐνεχειρίαν] cf. Ioannes Tzetzes Chil. 2 v. 58 de significatione huius nominis. ALL.

p. 92 v. 19. ὁ Γαβαλάς] repugnante licet scripto codice legendum ὁ Γλάβας, uti mox infra diserte perscriptum est. DOUSA.

p. 94 v. 16. ἱππαγωγούς] cf. Ioannes Tzetzes Chil. 6 v. 329. Suidas: ἱππαγωγὸς ναῦς ἢ τοὺς ἵππους, καὶ τοὺς ἄνδρας ἄγουσα. ἱππηγὸς dicitur a Polybio. idem in ῥῦμα. ex hoc monstrum facit Sabellius *Hippagenes*, Ennead. 9 lib. 5: quae habuit centum viginti arcilia: sic enim dicunt Veneti navigia ad convehendum equos; Graeci Hippagones vocant. ALL.

p. 95 v. 11. μετὰ τοῦ δεσπότου] exactius Gregoras p. 47 13—49 4. ALL.

p. 99 v. 11. παραχειμάσας οὖν] Gregoras p. 49 4—7. ait reditum parasse, quod ibi nollet hibernare.

ib. v. 22. ἐς Φιλίππους ἐπήξατο] Gregoras p. 49 7—21. et mirum sane Gregoram iudicium adeo celebre, quo forte Graecia et dignitate personarum et probationum veritate et iudicium

frequentia nullum vidit illustrius, adeo obruncasse deartuasseque ut neque pes neque caput in eo appareat. Ge. Phranza temere confundit omnia, qui iudicium hoc sub Batacio factum sub Theodoro illius filio ponit. *quae res eum in suspicionem captati imperii, cui per id tempus Theodorus Lascaris iunior praesidebat, per calumniam vocavit.* secundo, quaestioni praefuisse, cuius tum apud imperatorem plurimum valebat auctoritas, Arsenium patriarcham cum aliis iudicibus. et tamen Arsenius post illud iudicium ex Apolloniade accitus in patriarchatum evectus est. tertio, episcopus, qui illi suadet ut consilii sui conscios ediceret, etiam iureiurando promittit illos solos ex legibus poenas duros, Michaellem ab omni supplicio immunem ac liberum abiturum. et hoc fuit praeter sententiam imperatoris; et episcopus promittit nunquam postea observanda. quarto, probationem ferri candentis Michael ad probandam suam innocentiam poscit. *quodsi hoc non est satis, obsecro te, domine, hoc mihi da, ferrum in camini flammis coniectum et etiam atque etiam vehementerque candens manibus complectar, prunasque in sinum immitteus, sperans deum, qui tres pueros in camino ignis liberavit, et oculum illum omnia contuentem semperque vigilem, qui scrutatur renes et corda, quique novit nec cogitasse nec concepisse me de quibus interrogas, illaesum, si ei placuerit, ab adustione servaturum.* hoc vero merum mendacium est: semper enim ab huiusmodi ferri candentis experimento abhorruit, palamque edixit se ut Romanum legibus Romanis, non barbaris, quando ille mos barbarorum erat, iudicandum esse. quinto, ineptissime ab episcopo deterretur Michael ab illa probatione, cum episcopus ille ad eam suaderet, qui comperta postea Michaelis mente verba illa protulit. cum itaque omnia confundat et mutilet pro libidine Phranza, nos eo neglecto ex aliis scriptoribus rem adeo singularem illustrabimus. Henricus quoque Spondanus in Continuatione Annalium miro anachronismo, ut semper solet, hoc idem iudicium sub Theodoro ponit, sub quo affectasse imperium Michaellem Palaeologum scribit. ALL.

p. 100 v. 1. Νικόλαος] Nicolai huius quoque mentio fit supra loco nimisquam corrupto. μαγκλαβίτης nihil aliud est quam custos ad aulae ianuam, clava armatus, quam μαγκλάβιον *maniclavium* appellabant. vide Glossarium Meursii in μαγκλάβιον et μαγκλαβίτης. DOUSA.

ib. κατείπε πρὸς τὸν βασιλέα] saepe alias etiam in suspicionem affectati imperii sub hoc Batacio venisse Michaellem Palaeologum habeo ex Ge. Pachymere lib. 1 cap. 7, qui ibidem exponit quomodo Batacius securitatem sibi parabat. ALL.

ib. not. v. 7. ἡ διὰ μύδρον ἀπόδειξις] ferri candentis experimentum ad innocentiae probationem nota etiam Graecis ea

tempestate in usu fuisse. Georgius Pachymerius lib. 1 Historiae Graecae testatur *se adolescente nonnullos massam ferream candentem manibus citra noxam sustulisse, atque ita innocentiam suam per miraculum testatam reddidisse.* et diu post haec tempora adhuc *ferrum ignitum ab illaesa muliere contrectatum* scribit Cantacuzenus Histor. Byzant. lib. 3 cap. 27. DOUSA.

p. 100 not. v. 11. Φειδίας καὶ Πραξιτέλης] novum mihi hoc semper visum fuit Phidiam Praxitelemque, duos nobilissimos statuarios ac caelatores, magorum ac praestigiatorum loco haberi. si non nugatur Graeculus, profecto velim doceri quid sibi velit et quo alludat auctor. DOUSA.

p. 101 v. 15. Καλλιμάνου ἀδελφῆ] Pachymerius, ut supra, non hasce cum Thamare Callimani sororis nuptias, sed cum filia Michaelis despotae secreta sponsalia suspicionem affectati imperii movisse tradit. ALL.

p. 102 v. 5. de purgationibus per monomachiam et ferrum candens vide doctissimas et eruditissimas Martini Delrii dissertationes, et Sixtum Senensem Biblioth. lib. 2 in fine. sunt a sacris canonibus damnatae et interdictae sub poenis gravissimis. ALL.

p. 103 v. 4. ἡ διὰ μύδρον ἀπόδειξις] mirum quid in hoc ipso genere de muliere adultera sed poenitente, et episcopo Didymotichensi commemorat Ioannes Cantacuzenus Histor. lib. 3 cap. 27. addam ipso tempore Lascarium hanc purgationem ferri candentis maxime fuisse in usu, ut oculatus testis refert Pachymerius lib. 1 (p. 33 2 — 14). et nota καὶ εἶδεν ὁ γράφων ἡβῶν τῶ τότε ὑποστάντας τινὰς τοιαῦτα, πλὴν ἀλωβήτως ἀπαλλάξαντας τὸ θανατάσιον. pyrae eversae probationem in homicidio apud Cyprios lego apud Theodorum Prodromum de Rhodanthes et Dosi-clii amoribus lib. 1. ALL.

ib. v. 13. ὁ τῆς Φιλαδέλφῶν] hic est Phocas Philadelphien-sis episcopus, quem cum Arsenio patriarcha videtur confundere Phranza. ALL.

p. 107 v. 6. ὁ Μανουήλ] non ergo Arsenius, ut Phranza. Gregoras: ὁμοῦς ἔδοξεν ὄρκοις αὐτὸν βεβαιώσαντα etc. verba habes superiori capite. sed magis distincte et accurate Pachy-merius p. 22 8. ALL.

p. 108 v. 7. καὶ ὁ βασιλεὺς] Gregoras p. 49 21. ALL.

p. 109 v. 2. γεγωνῶς ἄφωνος] Gregoras p. 50 6. ALL.

ib. v. 4. ἐφόλβιον] corrigendum censet Meursius φόλβιον, barbara et peregrina voce, herbam significante. de qua sic in Glossario: φόλβιον herbae genus. Demetrius Cpol. Hieracosophii lib. 2 cap. 1: φολβίον βοτάνης, κόστου, σμύρνης ἀρρενικῆς, στά-χους Ἰνδικοῦ. occurrit illic pluries. videturque beta esse, quae Italis foglia molla. Scriverio vero nostro aliter videtur, qui le-gendum putat, levissima mutatione β in κ, ἐφόλκιον, ut dicat

medicos scarificationem cucurbitularum pedibus adhibuisse, et ἐφόλκιον sive attractorium quoddam medicamentum scarificationi iniēcisse et applicasse ad eliciendum sanguinem, cui rei εὐφόρβιον aptum etc. Dioscorides Aesclepiadesque alii videntur. de morbo autem imp. Io. Ducae Batatzis Nicephorus Gregoras lib. 2 cap. ult. ΔΟΥΣΑ.

p. 109 v. 15. τοῖς τοιοῦτοις ἐπεχωρίαζε] Gregoras p. 50 8. ALL.

p. 110 v. 3. τῷ ἐκείσῃ προσκνήσῃ Χριστῶ] in hac aegritudine Ioannis pietatem et nummorum in pauperes profusionem fuse enarrat Georgius Pachymerius (p. 70 8), qui a Christianis principibus omnino audiendus est. ALL.

ib. v. 14. ἐξήκοντα καὶ δύο] Gregoras p. 50 16. et nota annos vitae illius Acropolitam numerare sexaginta duos, Gregoram sexaginta: in annis imperii conveniunt, cum uterque tres et triginta imperii numeret. ALL.

ib. v. 18. θαυλεστέραν] admirabitur non nemo quam ratione eiusmodi imperatores, qui paulo ante reliquam regiam supellectilem hostibus cesserant et omnia sua amiserant, extorres, et non sine continuis illisque immensis sumptibus, nunc cum Bulgaris nunc cum Latinis nunc cum Christianorum hostibus, et quod maius cupiam videri poterit, cum Graecis ipsis belligerantes, tot recolligere pecunias potuerint, ut larga etiam manu largitionibus et retributionibus, non familiaribus modo sed exteris, supra etiam imperatorum consuetudinem effusissimis providerint. cessabit omnino admiratio, si revocentur in memoriam quae Pachymerius de aerario Ioannis et Theodori scribit p. 68 6. ALL.

ib. v. 22. Ἀννης] mortua namque Irene Annam Alemanam Manfredi Siciliae regis sororem uxorem duxit. Gregoras p. 45 7 et 91 22. Pachymerius lib. 3 p. 181 9 et infra p. 185 7. huius Annae postea imperium adeptus Michael Palaeologus maxime cupiens fuit. itaque inflammatus libidine ferebatur, ut neque pudor neque pietas neque hominum fama a cupiditate illa revocarint. mulieris castimoniam et artes et ipsius imperatoris conatus Pachymerius lib. 3 p. 181 14 sqq. expressit. ALL.

ib. v. 23. Μαρκεσίνης] rem fusius pertractat Gregoras p. 49 9 sqq. quae Gregoras de Nicephoro Blemmyda et exclusa Marcésina ab ecclesia tradit, videtur hausisse ex epistola encyclica eiusdem Nicephori, quae quia adhuc imedita est, quod sciam ipse, et digna sit quae ob pietatem et summam in Christianam religionem zelum teratur omnium manibus, hic exscribam Graece; quae est: Νικηφόρου μοναστοῦ καὶ πρεσβυτέρου τοῦ κατὰ τὰ Ἡράκλεια ἡσυχαστηρίου τοῦ Βλεμμύδου ἐπιστολὴ καθολικωτέρα καὶ πρὸς πολλούς, ὅτι ἡ ἀρχόντισσα ἡ Μαρκεσίνα, ἡ ἐξόχως ἐρωμένη τῷ βασιλεῖ καὶ διὰ τοῦτο πάντων ὑπερτεροῦσα, καὶ αὐτῆς τῆς Ἀγούστης πρᾶτεύουσα τυραννικῶς, εἰσέφρησεν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς

σεβασμία μονῆ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ, ἐν ἐκείνῃ τῇ μονῇ τῷ τότε διαγόντων ἡμῶν, εἰσῆλθε δὲ καὶ πρὸς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ τελουμένης τῆς λειτουργίας, καὶ ἀπεκλεισθῆ παρ' ἡμῶν τῆς ἱερᾶς ἀκροάσεως καὶ ἀπεδιώχθη μετὰ αἰσχύνης, ὀδυρομένη τὸ γεγονός ἐπὶ αὐτῇ. πάλιν ἡμεῖς ἐν πνεύματι τολμηταί, καὶ πάλιν ἡμῖν ἀπειλαὶ καὶ περιστάσεις καὶ κίνδυνοι. ἔτι τὴν κοσμικὴν ἔσμεν σοφίαν ἀπαίδευτοι, καὶ στυγητοὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀποτρόπαιοι. πάλιν ἀντιφερόμεθα ταῖς ἀρχαῖς, καὶ εἰκότως ἀπελεγχόμεθα δύσ-χρηστοι. μικρὸν τῆς τῶν δεινῶν ἐπιφορᾶς ἀνεψύξαμεν, καὶ ὁ Σατὰν ἤγαγεν εἰς ἡμᾶς τὴν ἀσελιγῆ τε καὶ φαρμακόν, τῆς οἰκουμένης τὸ πρόσκομμα, τὸ παγκόσμιον σκάνδαλον μετὰ τοῦ ἀνχένος καὶ τῆς ὀφρῆος καὶ τοῦ φρυάγματος, τάχα μὲν καταπλήξω καὶ καταπαλαίσω ἡμᾶς ἤδη ταῖς τῶν ἀλγεινῶν ἐκδειματωθέντας καὶ προκατασεισθέντας ἐπαγωγαῖς (τοῦτο γὰρ ἀήθη, πτωχοὺς τὴν διά-νοϊαν καὶ τὸν τῆς ψυχῆς τόνον παρειμένους εἰδώς), ὕτως δὲ τῷ μόνῳ σοφῷ τε καὶ ἰσχυρῷ κατασοφισθησόμενός τε καὶ ἐκνευρισθη-σόμενος. ἄθροους ἀκάθεκτος ἢ μαινὰς τῷ ἡμεδαπῷ σεμνεῖῳ προσ-έθραξε μετὰ βαρείας ὄσφ καὶ σφοδρᾶς τῆς πομπῆς, ὀξύρρου δίκην χειμάρρου πολυμιγούς. ἔωρακότες αὐτὴν οἱ περὶ τὰς πύλας ἡμέ-τεροι, καὶ ὅσοι τῶν ἐντός, πεφρίκασιν, διαπεφωνήκασιν. εἰσερρῆ παντοίμως καὶ εἰς αὐτὸν τὸν νεῶν τῆς θείας καὶ μυστικῆς ἐπιτε-λουμένης θυσίας ἢ ἐναγῆς. ἡμεῖς δὲ, καὶ ταῦτ' ἐν ἀμνηστία γεγο-νότες τῷ ἀδοκῆτῳ τοῦ πραγματος, ἀπείρομεν εὐθύς τὴν μοιχαλίδα τῆς ἱερᾶς ἀκροάσεως, τῆς κοινῆς καὶ συμφώνου τῶν πιστῶν εὐχῆς τε καὶ ὑμνωδίας. ἀποτροπιαζόμεθα τὴν ἀσχήμονα, τὴν ἐκτόπως τοῖς νόμοις τοῦ Χριστοῦ ἐνυβρίζουσαν καὶ τὴν ὕβριν δημοσιεύου-σαν, ὅλαις ὀρμαῖς ἐξοστρακίζομεν τῶν ὀσίων τόπων τὴν βέβηλον, περιδεεῖς μὲν ὄντες τῇ ἀσθενείᾳ τῆς σαρκὸς καὶ ὑπότρομοι, τῷ τοῦ κυρίου δὲ κρατίστῳ φόβῳ τὴν ἀνθρώπων ἐκκροούμενοι, καὶ τοῦ παρανομησαὶ τὸ θανεῖν μᾶλλον αἰρούμενοι, καὶ τὸ τῇ ἀκοινωνήτῳ συνεκκλησιασάσαι τῶν ἀπενυκταίων πλέον ἡγούμενοι τοῦ πικρῶς ἀπαλ-λαγῆναι τοῦδε τοῦ σκῆνους, πληγὰς ἐν αὐτῷ καὶ καθείρξεις καὶ λιμῶξεις, καὶ εἴ τι ἄλλο τῶν ἀπειλουμένων, ὑπενεγκόντες διὰ βίου παντός. τῶν μὲν γὰρ παρόντων ἀνδρῶν τὸ βιαιότατόν τε καὶ μονι-μώτατον, μὴ περαιτέρω τῆς τοῦ δεσμοῦ διαρρηξέως ἐξίσχυσαν, τῇ ἐπικῆρῳ συγκατεστράφη ζωῇ, μεγίστων ἀντιφιλοτιμησάμενον καὶ ἀκαταλύτων ἐπάθλων ἔσμον· τὸ δ' ἀστοχῆσαι νόμων θεοῦ, καὶ τι τῶν θελούντων τὴν αἰσθησιν προκρίναι τῶν τοῦ κυρίου θεσμῶν, τὸ ἀπερριφθῆαι προξενεῖ ἐξ αὐτοῦ, πικρίαν ἀνύποιστον, αἰσχύνην ἀπέραντον. χρῆ μὲν οὖν ἡμᾶς τὴν ἐν προσευχαῖς ἀληθίξιν ἐπί-κλησιν καὶ οἷα τέκνα τοῦ ἀγαθοῦ τὸ ἀγαθὸν ἐνεργεῖν, εἰ καὶ ὁ χοῦς ὑποσῶρει, συντόμως ἀνθέλκειν ἑαυτοῖς πρὸς τὰ ἄνω διὰ τὴν πρὸς τὸν ὕψιστον πατέρα αἰδῶ, καὶ τὸ πολίτευμα ἔχειν, ὡς ἐν πατρίδι, ἐν οὐρανοῖς, ἔρρειν ἀφέντας πᾶν γεηρὸν καὶ πρὸ γε τῆς ἀναλύ-σεως, εἰ δὲ τῆς πρώτης οὐκ ἐφικνούμεθα τάξεως, πρὸς τὰς ἀνεκ-φράστους ἀπολαύσεις τέως ὕραν αἰ δὴ βραβεῖα τοῖς ἐν ἀρετῇ κα-

μοῦσι προητοιμάσθησαν, καὶ πᾶσαν θλίψιν ὑποφέρειν διὰ τὴν αἰωνίζουσαν εὐκληρίαν (οὐ γὰρ ἔστιν ὅλως τοῦ νῦν καιροῦ τὰ παθήματα, κἂν ὅποσα κἂν ὅποια ποτ' ἂν εἴη, πρὸς τὴν ἐλπίζομένην ἀντίδοσιν ἄξια), εἰ δὲ καὶ τῆς τῶν μισθωτῶν διαμαρτάνομεν ὀμηγύρεως, κἂν γοῦν τῇ ἐσχάτῃ μοίρᾳ τῶν σωζομένων ἐγκαταλέγεσθαι καὶ τῶν δεσποτικῶν προσταγμάτων ἀντέχεσθαι, δεδοικότες τὸ τῆς περιφρονήσεως ἐπιτίμιον, τὴν ἐν γέεννῃ κατάκρισιν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ προκινδυνεύειν αὐτῶν, εἰ δεήσειεν, ἐπεὶ πόσης ἀνοίας ἔστι τὸ μικρῶν τιμωριῶν τὰς μείζους καὶ παυροτέρων βασάνων τὰς διαρκεστέρας ἀλλάξασθαι; καὶ μᾶλλον εἴπερ αἱ μὲν αἱ βραχεῖαι σωφρονίζουσι καὶ καθαίρουσι (τίς γὰρ ζήσας οὐχ ἤμαρτεν; ἀπὸ ἑύπου δὲ τίς καθαρὸς); αἱ δὲ λάχος εἰσὶν ἀναφαίρετον. ὥσπερ γὰρ τις ὀπωσοῦν ἐπταικῶς ἐκλογῆς ἑαυτῷ προκειμένης κολάσεων, εἰ τῶν τήμερον κουφοτάτων, μετριῶν ἴσως τινῶν θραπισμῶν, προέλοιτο τὰς ἐπιπονωτέρας εἰς τὸ ἐξῆς, ὅλον στρεβλώσεις, ξέσεις, μελῶν ἔκτομάς, ἀφρονέστατος κρίνοιτ' ἂν δικαίως καὶ ἀλογώτατος, οὕτως ὁ τῶν ἄρτι προελόμενος δυσχερῶν τὰς ἐσομένας ἀληθόνας ἐν αἰῶνι τῷ τῆς ἐκτίσεως, ὅταν ἐκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι δοκιμάσῃ τὸ πῦρ, ἀνοητότατός τε καὶ ἀθλιώτατος. παραπλησίως καὶ ὁ τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀπάτην ὑπὲρ τὴν τοῦ θεοῦ δόξαν ἠγαπηκῶς. καὶ οὗτος γὰρ ὄντως τετύφλωται, καὶ σκιᾶς ἐπιλημμένος ἢ νηὸς ἔχρους ἐν ὕδασι οἰεταί τι ἔχειν οὐδέν. ἐπείτοιγε εἰ φιλοδοξῆ, ζητεῖτω δόξαν τὴν ἀληθῆ τε καὶ μένουσαν, μὴ τὴν ψευδομένην καὶ παραρρέουσαν, ἀνθρώποις προσκείμενος καὶ θεῷ ἀπιστάμενος. ὁ γὰρ ἀνθρώποις σπεύδων ἀρέσκειν οὐκ ἔστι δούλος Χριστοῦ, καὶ οἷς πάντες ἀνθρώποι λέγουσι καλῶς, τούτοις ὁ ἀληθῆς λόγος ἀποκληροῦ τὸ οὐαί, κἂν οὐχ οἱ πολλοὶ τῆς ἴσης γνώμης ἡμῖν. ἀλλὰ μὴτ' ἐν πονηρευομένοις παραζηλοῦν διδασκόμεθα, μὴτε τοὺς τὴν ἀνομίαν ποιοῦντας ζηλοῦν, κἂν οὗτοι πατέρες εἴεν, ἀφιέναι προσήκον αὐτούς καὶ ἀκολουθεῖν ὀπίσω Χριστοῦ, τῶν ἰχνῶν αὐτοῦ δεδράχθαι, τῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων ἐξέχεσθαι· μὴ οὕτως γὰρ τις ποιῶν ἄξιός οὐκ ἔστι Χριστοῦ. τοῖς τοιούτοις ἐπειγόμενοι λογισμοῖς ἀπελάνομεν παραντίκα τῶν θείων σηκῶν τὴν ἀνόσιον, οὔτε τὸν ἅγιον ἄρτον τῇ ἀναιδεῖ καὶ ἀκαθάρτῳ δοῦναι τολμήσαντες, οὔτε μὴν ἔμπροσθεν τῆς καλινδουμένης τῷ τῆς μοιχείας βορβόρῳ τοὺς λαμπροὺς βελεῖν καὶ μαργαρώδεις λόγους τῆς ἱερᾶς τελετῆς. ὅθεν ἐν κυρίῳ καρτεροῦμεν τὰ ἐπερχόμενα. cuius sententia per me in Latinum conversa edita est a doctissimo Odorico Raynaldo Anualium tomo 14. hic Spondanus anno 1255 num. 16 mira nicestantia Nicephorum a Blemmyda dividit: *cum pellex eius quaedam, quae maiori pompa quam ipsa Augusta incedere consueverat, ab ingressu templi Blemmydae prohibita ab eius abbate Nicephoro magnae virtutis atque auctoritatis viro eto. sane hic abbas Nicephorus a Blemmyda delectus non est.* ALL.

p. 111 v. 19. φημισθεῖς αὐτοκρατῶρ] quamvis enim imperium iure haereditario ad Theodorum Lascarim veniret, quia

is a patre vivente non appellatus fuerat imperator, eo defuncto communi totius exercitus consensu ac nobilium omnium ac procerum concursu imperator salutatur: constabat enim Ioannem nemini omnium nisi filio imperium relinquere voluisse, quod et pius esset in liberos et nemini alteri id destinaret. quare autem filium vivens nullo modo designare voluerit, pluribus prosequitur Gregoras lib. 3, qui subdit: ἀνηγορεύετο δ' ὕστερον παρ' ἐκόντων τῶν ὑπηκόων ἀπάντων καθεστθεῖς ἐπ' ἀσπίδος κατὰ τὸ ἐν τοῦτοις ἱπικρατοῦν ἔτος. ALL.

p. 112 v. 7. ἐχῆρευε τοῦ πατριαρχοῦντος] Gregoras p. 55 3. ALL.

ib. v. 11. πολλοῖς ἐπὶ τῷ Βλεμμύδῃ] Gregoras p. 55 7. Acropolita Manuelem vocat patriarcham demortuum, Gregoras Germanum: sed de his nos alibi egimus. ALL.

p. 113 v. 7. μοναχόν τινα] Gregoras p. 55 13. ALL.

ib. v. 13. ἐν μιᾷ ἑβδομαδί] huius ordinationem per hebdomadam absolutam, uti non ita usitatam in ea ecclesia, narrat Acropolita, de qua nos egimus in tractatu de ordinationibus Graecorum. ALL.

p. 114 v. 4. ἐξορμήσας] Gregoras lib. 3 p. 55 23. ALL.

ib. not. v. 6. μνίκα] ita contracte καὶ ἐπικεχυμένως scriptum in manu exarato codice, quod in versione resolvendum putavi in *Μελένικον*, *Melenicum*. de quo dubitari non oportet. est autem *Μελένικος* civitas non longe a Thessalonica. Georgius Cedrenus in Basilio Bulgaroctono, qui circa annum 1010 imperavit, dicit imperatorem ἐλθεῖν εἰς τὰ Ζαγόρια, ἔνθα τὸ λίαν ὀχυρώτατον ἴδρυται φρούριον ὃ Μελένικος, venisse ad Zagoria, ubi in longe munitissimum castellum nomine Melenicum confugerint Bulgari, in saxo situm ac praecipitiis ac vallibus altissimis undique cinctum. Ζαγορὰ ἢ Μυσία Mysia, ubi Haemus mons, ut est apud Nicetam. DOUSA,

p. 130 v. 2. Βατκούνιον] Nicetas Βακτούνιον scribit. DOUSA.

ib. not. v. 4. πρωτοσέβαστον καὶ πρωτοβεστιάριον] de his dignitatibus consulendum esse Glossarium Meursii supra monuimus. DOUSA.

ib. not. v. 5. μέγαν στρατοπεδάρχην] quantae dignitatis fuerit *magnus stratopedarcha*, ostendit idem Meursius in exactissimo opere. item quis *magnus domesticus* et *protostrator*, quae officii nomina mox subsequuntur, nullibi melius quam ibi disces. DOUSA.

ib. not. v. 6. πρωτοβεστιαρίτην] differebant dignitate et munere ὁ πρωτοβεστιάριος et ὁ πρωτοβεστιαρίτης. clarum, ecce, ex hoc loco, et annotatum iam ante ex Codino V. C. Iohanni Meursio. vide Glossarium in βεστιάριον. DOUSA.

p. 131 v. 21. πολλὴν συλλεξάμενος στρατιάν] Gregoras lib. 3 p. 56 9. ALL.

p. 132 v. 6. τὸν Περσάρχη] Gregoras p. 56 4 ait foedus cum Turcis, quod pater percusserat, renovasse. ALL.

p. 133 v. 12. καὶ ἦσαν ὅπλοις κατάφρακτοι, οἱ δὲ Σκύθαι κοῦφοι ὀπλίται] Romanos milites induxit etiam supra gravi armatura munitos et propterea inhabiles, contra Scythas levibus armis expeditos suocinotosque, ubi Balduinus a Scythico equitatu circumventum captumque scribit. Herodianus lib. 7, in expeditione quadam Maximini adversus Germanos, hoc eodem pene eum militiae genere usum tradit: *μάλιστα δὲ οἱ ἀκοντισταὶ καὶ οἱ τοξόται πρὸς τὰς Γερμανῶν μάχας ἐπιτήδειοι δοκοῦσιν, ἐπιτρέχοντές τε αὐτοῖς κούφως οὐ προσδοκῶσι καὶ ἀναχωροῦντες ὁρδίως: caeterum iaculatores sagittariique gremendo adversus Germanos bello magnopere idonei videntur, siquidem expediti hostem opprimunt incautum, facileque rursus in tutum se recipiunt.* iaculatores hos domo Mauros Osrhoenos Armeniosque et Parthos fuisse, ibidem auctor innuit. eodem militiae seu mallitiae genere Balduinus imperator a Scythico equitatu circumventus oppressusque videtur. DOUSA.

p. 134 v. 1. ἐμεμαθήκεσαν γὰρ] Gregoras p. 56 13. ALL.

ib. v. 8. ὁ μὲν τῶν Βουλγάρων] Gregoras p. 56 16. ALL.

p. 135 v. 22. πόλιν κινουμένην] et ante Theodorum Anna Comnena Alexiad. lib. 13: καὶ ἦν φοβερὸν θέαμα ἐκεῖνο τὸ σύνηταγμα καθάπερ τι πόλεως τείχος ἀλλήλοις συνηρμοσμένοι. lib. 15: καὶ εἶπες ἂν ἰδὼν πόλιν τινα ἔμψυχον πεπυργωμένην πορεύεσθαι κατὰ τὴν εἰρημένην ἐκεῖνην κινουμένην σύνταξιν. ALL.

p. 141 v. 5. ὁ Σεπτέμβριος ἐφεστήκει μῆν] Gregoras p. 57 8. ALL.

p. 142 v. 21. ὁ Μιχαὴλ ὁ Κομνηνὸς] Gregoras p. 57 19. ALL.

ib. v. 22. ὁ μέγας Κονόσταλος] *magnus comes stabuli*. Κόντος (Italorum *conto*, et *conte* Gallorum) *comes*, σταῦλον et σταῦλος sive στάβλος Graeco-Barbaris *stabulum*. est igitur Κοντοσταῦλος sive Κονοσταῦλος (ita melius quam Κονόσταλος) qui Italis *contostabile*, Gallis *connestable*. ὁ μέγας Κονοσταῦλος non postrema dignitas in Palatio Graeco fuit. consule Meursium in Glossario. DOUSA.

p. 143 v. 3. ἐταράχθη] Gregoras p. 57 23. ALL.

ib. v. 13. ὅτι περ] Gregoras p. 57 24. nec diversa sunt quae Phranza commemorat. ALL.

ib. v. 16. ταῦτα ἐκεῖνος ἐμάνθανε] Pachymeres lib. 1 c. 9. ALL.

p. 146 v. 5. τοῦτον ἐδέξατο] Gregoras lib. 3 p. 58 15. Pachymerius p. 25 18. ALL.

ib. v. 20. τὸν Κομνηνὸν εἰς ἡγεμόνα] Gregoras p. 58 19. ex Gregora sua habuit Phranza lib. 1 c. 2. ALL.

p. 147 v. 8. ἀνήρ δέ τις] Gregoras p. 59 3. ALL.

p. 147 v. 9. Ἀμύρας] apud Cedrenum Nicetam Zonaram aliosque Graecos eius notae scriptores Ἀμύρας saepissime occurrit. etiam apud Latinos. ex iis unum solummodo producam, quia res tanti non est. Sigebertus Gemblacensis ad annum 647: *Persa quidam simulans se velle adorare Haumar amiram Saracenorum, infixio in ventrem eius gladio peremit eum.* item ad annum 766: *Constantinus imperator et Habdallas amiras pari vaesania in orthodoxos desaeviunt.* est autem amira Arabico vocabulo praefectus imperium obtinens. hinc *amiravisus* sive *amiravissus* apud scriptores expeditionum Hierosolymitanarum. apud quos, ut et in vita Sancti Ludovici, *admiratus* invenies, apud alios *ammuratus*, item *almuratus* et *amiraeus*. in Ottone Frisingensi est *admiraldus* ad annum 1101: *ab Alexio Memphaeorum regi seu admiraldo praesentati.* aliique recentiores *ameras* pro Turcico imperatore usurpant. et arabum principibus *amerae* appellationem prae caeteris semper arrisisse docti annotarunt. hinc et apud plerosque Europaeos *amiral* pro thalassiarcho seu praefecto maris. vide viri magni notas in Curopalatem, et Meursii Glossarium in ἀμυρᾶς, ἀμυραῖς, ἀμυράλιος et ἀμυραδία. DOUSA.

ib. v. 18. Πελάροπανις est *Beglerbegus* apud Turcas (quos hic Persas vocat Logotheta), dignitatis nomen satis notum. *Beglerbegi* significat ἄρχοντες ἀρχόντων, *domini dominorum*; et ipsi *Bassae* appellati. in ms Chronico Cpolitano apud Meursium *Μπεγλερμπεις* scribitur; et saepe ibi occurrit. vide Glossarium. praetor Graeciae historicus, Leunclavio saepius laudatus, *Πελάροπανις* scribit, et dicit *Beglerbegorum officium respondere dignitati vel officio maximi stratopedarchae* (idem hic innuit Logotheta), quem nunc *Generalem campi* vocare solemus. vide incomparabilis viri Pandecten *Histor. Turc. cap. 14*, ubi et *emires* exponit. DOUSA.

p. 148 v. 16. ὁ τατάς τῆς αὐλῆς nomen dignitatis in aula Cpolitana, cuius meminit Codinus, de vestimentis eius et ornatu. sed nullum munus suo tempore fuisse scribit. non satis liquet an huius Tatae mentio fiat in depravata veteri inscriptione Graeca, quam haec nobis meditantibus suggestit multiugae lectionis vir mihi que amicissimus Petrus Scriverius: ΕΤΕΙΜΗΣΑΝ. ΤΑΤΑ. Ν. ΟΙ. ΓΟΝΕΙΕ. ΒΑΤΑΚΗΣ. ΚΑΙ ΑΠΟΦΗ. Κ-ΓΥΝΒΑΒΕΙΣ. ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΝ. extat in *Caraler* in Galatia, productique ex schedis Busbequianis V. C. et de republica litteraria optime meritis Janus Gruterus, *Inscription. p. 1128 2.* DOUSA.

p. 149 v. 18. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοῦ Δυρραχίου] cf. Anna Comnena *Alexiad. lib. 12 et 13.* ALL.

p. 150 v. 16. τοῦντεῦθεν εἰς ἀποστασίαν] Gregoras lib. 3 p. 56 2 ieiune admodum. fusius Paohymerius lib. 1 c. 30. ALL.

p. 154 v. 6. ὁ δὲ Κομνηνός] Gregoras p. 56 10. ex Gre-

gora sua hausit Phranza lib. 1 c. 2. cf. Pachymeres lib. 1 c. 9 p. 25 21. ALL.

p. 154 v. 14. τούς αὐτῶ καὶ στρατεύμα] Pachymeres lib. 1 c. 10 p. 26 9. ALL.

ib. v. 19. Ἀξιόν, non Ἀξειόν neque Ναξειόν scribendum nota ex Ioannis Tzetzes Chil. 10 v. 186. ALL.

ib. Ναξειόν ὀνομάζουσι] certa est et liquida emendatio nostri Meursii, qui legendum monuit Ἀξειόν. nam veteribus Bardarius fluvius Ἀξίος dicebatur. testis Zonaras Annal. tom. 3 in Basilio Porphyrogenito. de Axio fluvio Nicetas lib. 3 de rebus gestis Isaacii Angeli, et multa Nicephorus Gregoras lib. 8. hunc Iohannes Tzetzes, ut est apud Ortelium in Thesaurο Geographico, Bardare, Sophianus Vardati vocat. corrigendus in hac re insignis Theophylacti locus in Epist.: θάτερον δὲ τὸ τοῦ γείτονος ποταμοῦ, ὃν ἡ παλαιὰ μὲν καὶ Ἑλληνίς Ἀξιόν, ἡ νέα δὲ καὶ βάρβαρος ὀνομάζει Βαρδάριον. perperam in ms ὀνομάζει Βαρανάριον. quod observatum quoque sagacissimo Meursio. vide Glossarium in Βαρδαριῶται. DOUSA.

p. 155 v. 9. ὁ δὲ Σκούτερις] quid? an Scuteris hic nomen proprium, an scribendum Σκουτέρης; Σκουτέρης sive Σκουτέριος officii nomen. ferebat scutum ac labarum imperatoris, Codino teste. quem vide, ut et Meursii Glossarium in hac voce et in διβέλλιον. marchionis dignitatem habuisse docet Gregoras lib. 7. meminit cuiusdam Glabae Scuterii Cantacuzenus lib. 3 cap. 69. DOUSA.

p. 156 v. 10. Θεόδωρος] Pachymeres p. 26 20 vocat Manuelem. ALL.

p. 162 v. 7. ἐπεὶ δὲ ἐναπελείφθη] Gregoras p. 60 12. ALL.

ib. v. 10. ἵνα δὲ καὶ εὐπρόσωπος] Gregoras p. 61 2. et nota, quam Acropolita imperatoris filiam vocat Irenem Constantino Toecho nuptam, a Gregora vocari, non sine memoriae lapsu, Theodoram; quod etiam infra inculcat p. 63 6. namque Theodora, quemadmodum et Eudocia, innuptae remanserant. nota etiam Pachymerium Histor. lib. 1 p. 35 22 tres tantum illi filias tribuisse. ALL.

ib. v. 22. νόσω] Gregoras p. 61 18. morbi illius naturam exprimit Pachymerius lib. 1. ALL.

p. 163 v. 2. κατὰ σκέλη τεθειθείς] dedi manuscripti codicis scripturam. lege κατασκελετισθείς, et infra τοῦτο συμπεριπλέκων. huius loci emendatio debetur elegantissimo et ingeniosissimo Heinsio nostro. DOUSA.

ib. v. 3. τὸ μοναδικόν] paulo ante obitum, ut scribit Gregoras p. 61 22. nec dissentit Phranza lib. 1 cap. 3, ut alii viri principes et imperatores, et ex vulgo quicumque in ea natione pietatem cultumque divinum colere videri volunt, imminente morte facere suevere. paulum enim antequam vita excedant,

quare vero id agant, fuse alibi diximus, monachorum habitum induunt. nugantur itaque Theodorus Monembasiensis et eius stolidissimus exscriptor Matthaeus Cigala, qui aiunt eum in Sosandrorum monasterio monachum factum pie admodum vixisse tandemque mortem obiisse: καὶ βασιλεύει ὁ υἱὸς αὐτοῦ Θεόδωρος χρόνους δ'. καὶ εἶδε τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου, ὅτι εἶναι μάταια, καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι αἰώνιος. ἄφησε τὴν βασιλείαν καὶ ὑπήγεν εἰς τὴν μονὴν τῶν Σωσάνδρων, καὶ ἔγινε καλόγηρος, καὶ εὐαρέστησε τῷ Θεῷ διὰ τῆς ταπεινώσεως. καὶ ἐκεῖ ἀπέθανεν. ALL.

ib. v. 5. ἐξομολόγησιν ἐπεποιήκει] Gregoras brevius p. 61 24. ALL.

ib. v. 6. τὴν εὐαγγελικὴν μιμησάμενος πόρνην] Lucas evangelista cap. 7 v. 37: καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἐν τῇ πόλει ἣτις ἦν ἀμαρτωλὸς etc., *peccatricem* appellans prostitutae pudicitiae mulierem. cuius resipiscentia in exemplum passim adducitur. haec γυνὴ ἀμαρτωλὸς est Maria Magdalene, soror Lazari. vide Caesaris Baronii Annal. Ecclesiast. ad annum Christi 32 n. 16 et seqq. DOUSA.

ib. v. 13. ἐκεῖνος μὲν οὖν οὕτω βιώσας] mores Theodori tanquam illi infensus tacet Acropolita. audiamus, si placet, ex Pachymere p. 36 6. ALL.

p. 164 v. 1. τῇ τῶν Σωσάνδρων μονῇ] monasterium hoc Sosandrorum Magnesiae deiparae virginis nomine ipse imp. Iohannes extrui fecit, teste Gregora lib. 2 cap. 11; eundemque sepultum inibi dicit cap. ult. eiusdem libri. DOUSA.

ib. v. 15. Acropolita octo annos nondum absolutos, Gregoras sex annos natum refert p. 62 22. Phranza Gregoram sequitur. Pachymerius lib. 1 p. 35 23 novennem facit. hinc erroris arguitur Flavius Blondus, qui duos Theodoro filios dat, eorumque tutorem Michaelem Palaeologum ab eodem constitutum refert, lib. 8 Decad. 2 Hist. et forte tunc accidit Theodorum Vattari (Batatzium vel Bataccium vel Vatacium dicere debuit) Graecorum, ut appellabant, imperatorem mori, duobus filiis superstitionibus, quibus pueris Michaelem Palaeologum sibi affinitate coniunctum testamento dederat tutorem. et infra: Michael Palaeologus tutor crudelissimus pueros fidei suae sub affini nomine ab eo, qui eum extulerat, commendatos, cum interfecisset, imperium assumpsit. in his postremis verbis alius Flavii errorprehenditur: Michael enim filium unicum Theodori Ioannem excaecatam oclusumque in Nicetiatorum castro custodiisque circummoenitum magna diligentia asservavit. Pachymerius lib. 3 p. 191 11. vide de hoc eodem Ioanne occaecato Gregoram lib. 4, Phranza lib. 1 c. 5, et alios. immo Ioannes hic Theodori filius, qui interfectus a Michaele asseritur, post Michaelem ipsum superstit; eumque post Michaelis obitum Andronicus F. imperans sua

praesentia honoravit, beneficiis ac muneribus cumulavit, pro paterno scelere exoravit, et veniam impetravit. Pachym. de Andron. Michaelis F. p. 103 16. Blondum sequitur Sabellicus Ennead. 9 lib. 6: *reliquerat Theodorus Michaellem cognomento Palaeologum filiis tutorem, fecitque ea res fidem Balduino et Venetis futurae pacis, si tutoris nomine contentus esset Palaeologus. sed homo vehementi spiritu multaque prudentia non solum Balduini opes fregit, sed evertit etiam funditus.* ALL.

p. 165 v. 1. Μουζάλων Γεωργίω] erat is non claro genere ortus, sed ob cognitionem rerum et ad omnia aptitudinem atque morum urbanitatem a puero in aulam imperatoriam ascitus, ut cum multis aliis aequalibus Theodoro imperatori collusor esset; qui ita se ad mores illius accommodavit, ut unus illi esset omnia faciens dicensque quidquid imperatori gratum erat. amor eorum crescente aetate concevit adeo, ut apud eum iam imperatorem principem et auctoritatis et gratiae locum obtineret, solertissimus conector, quod illi placeret, dexter negotiorum administrator et fidus arcanorum particeps; quas ob res celeriter protovestiarium dignitate ornatus uxorem ex imperatoria familia duxit. ex Gregora. vide etiam Pachymerium historiarum libro primo. quibus notabis monstrum et ἀνιστορησίαν Sabellici Ennead. 9 lib. 6: *sunt qui Gregorium Imisolum tutorem a Theodoro relictum scribant, quem sacris operantem Palaeologus interfecerat, recepta ad se puerorum tutela, quos pari iniuria ac nescio an maiore etiam sustulit.* Georgius in Gregorium evasit, Muzalon in Imisolum, obtruncatus ab exercitu et populo in interfectum a Palaeologo, puer unicus in pueros, obcaecatus in sublatum. quid de reliquis expectandum est? ALL.

ib. v. 2. τοῦτον γὰρ ἢ διαθήκη ἐποίησεν] Gregoras p. 62 19 Georgio addit secundum curatorem Arsenium patriarcham, quem tacuit Acropolita. neque diversus est Phranza. ALL.

ib. v. 6. καὶ ὄρκοι] Gregoras p. 63 10. ALL.

ib. οὐπω τριταῖος] Gregoras Pachymerius et Phranza tradunt fuisse perpetratum die nono, et forte omnes vera nuntiant. neque enim statim atque moritur imperator, sepulturae traditur. quare sex primis diebus funus illius curatum est, elatum, propositum populo, terrae tandem traditum, nono vero die ab illius obitu, tertio ab illius sepultura, Muzalones obtruncarunt. ALL.

ib. v. 8. συνδραμόντες πάντες] solemnitas exequiarum et frequens omnium concursus non merebatur tam indignum spectaculum. convenerant enim in templum patriarcha cum clero universo, matronae, omnes nobiles, ut de more lugerent et memoriam imperatoris celebrarent. aderant omnes principes, plebei quoque non deerant, confluxerat omnis exercitus, non eadem omnes sententia, alii luctum praeferentes, alii necem spirantes,

et quod sane atrocius est, dum hymni concinerentur, vel ut Acropolis dicit, dum sacrosanctae missae sacrificium offerretur et cultus divinus perageretur. Gregoras p. 65 23. similia sunt quae narrat Phranza. ALL.

p. 165 v. 10. οἱ πρὸς τοῦ βασιλέως κεικακωμένοι] Pachym. p. 23 16, 24 6, 64 17, 65 7. ALL.

ib. v. 24. καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ αὐτοβοεῖ] Gregoras p. 66 1. scriba hic ob similitudinem obruncatus, ut id quoque obiter advertam, Theophylactus nuncupabatur, eratque affinis Georgii Pachymerii historici. audiamus ab ipso libro primo p. 59 12. ALL.

p. 166 v. 7. πρὸς ὀρκωμοσίας ἐτέρως] certe si usquam alias, hoc certe aevi Graecis hisce iusiurandum ludus est, et iurare saepius peierare fuerit, iurarunt siquidem proceres conceptis verbis ex sententia imperatoris, antequam ille moreretur, se omnia ad amussim servaturos quae ille in testamento praescripserat; deinde statim post eius obitum peierant. nam cum se cognosceret ob rerum novitatem proceribus invisum Muzalon, qui dignitatis illius fastigium aegre ferebant, cum multi essent ad quos simul et tutela pueri et imperii administratio magis pertineret, convocatis omnibus in curiam submisit eis collocutus, haud obstare subintulit se tum imperii administratione tum tutela pueri cessurum. proceres simul velut ex composito id recusarunt, iusque iurandum priore sanctius datur tum a nobilibus tum a plebe militari; sibi quoque et familiae suae quilibet exitium imprecantur, nisi quod iurassent sancte servassent, ac Muzalonis tutelam, imperatoris vero filio imperium insidiarum expers et inviolatum ad omnem posteritatem tuerentur. cum deinceps exercitus in ecclesiam rueret et timore percitus Muzalo elabi conaretur, iidem omnes simul, ne ille egrediens templo saluti suae provideret, denovo iusiurandum adiecerunt, velle se omnia tuta quae imperator praeceperat, et cordi sibi esse aequae ac propriam Muzalonis vitam. hinc non semel sed saepius se religione obstrinxerant: et tamen cum res ipsa cogeret, sive vindictae studio sive odio sive neglectu, utinam non impulsu et adhortationibus iura divina atque humana violantes, necibus Muzalonum manus dedere. vide quae de his sacramentis et execrationibus praeter Acropolitam referunt Gregoras Phranza et Pachymerius. ALL.

ib. v. 17. τοῦ ἱεροῦ βήματος] quid fuerit βῆμα, vide Glossarium Meursii in πρόθεσις. DOUSA.

ib. τοῦ ἱεροῦ βήματος] Gregoras lib. 3 p. 65 19. paria sunt quae nobis dat Phranza: sed huiusce rei tragoediam multo melius ac fusius prosequitur Pachymerius lib. 1 p. 55 1. ALL.

ib. v. 20. τοιοῦτον γὰρ τὸν θυμὸν] causas tanti odii recenset Pachymerius lib. 1 p. 54 7. ALL.

p. 167 v. 3. trucidatis iam Muzalonibus, et inepto ad imperandum Ioanne immatura adhuc aetate, quaeritur ab omnibus

qui imperium regat, nutantem principatum sustentet, nec oneri cedat; nec aptior indicatur Michaelae Palaeologo. vide Gregoram et Phranzam. Pachymerius quoque hisce fusius rem prosequitur. ALL.

p. 167 v. 6. οὐ γὰρ προσῆκον] de his omnibus vide Gregoram lib. 3, et qui Gregoram exscribit, Phranzam lib. 1 c. 3. ALL.

ib. v. 9. ὀκιάδα] navis optime confertur cum re publica seu imperio, gubernator cum principe, curae turbae negotia seditiones tempora dubia cum marinis fluctibus, cives cum vecto-ribus. Theophylactus Simocatta Mauric. hist. lib. 1 c. 1: χαλί-νου λόγῳ τὴν ἔξουσίαν, φιλοσοφία τὸ κράτος οἰάκιζε. Cicero Epist. ad Q. Cornificium: *quamobrem, mi Quinte, conscende nobiscum et quidem ad purpim. una navis est iam bonorum omnium, quam quidem nos damus operam ut tutam teneamus: utinam prospero cursu. sed quocumque venti erunt, ars nostra certa non deerit.* et in Sextiana: *navis rei publicae fluitans in alto tempestatibus seditionum et discordiarum.* et in Pisonem: *qui maximis turbinibus ac fluctibus rei publicae navim gubernassem.* Choricus Sophista oratione peracta in Procopium Gazaeum: ὅμως ἀπῆλθεν ὁ Δημοσθένης, καὶ προσέτι βιαίῳ θανάτῳ, καὶ τὴν Ἀθηναίων τύχην σαλευομένην καταλιπὼν δίκην νεῶς περι-κλυζομένης ἀνέμων τε βίᾳ καὶ συγχύσει κυμάτων. ὁ δὲ τὴν ἐνεγκοῦσαν ἀφῆκεν εἰς ἀσφαλῆ τε καὶ μέγαν ὀρμιζομένην λιμένα τὸν ἑρέα. sed omnium optime atque elegantissime turbas ac seditiones rei publicae expressit Alcaeus: τὸ μὲν γὰρ ἔνθεν κύμα κυλίν-δεται, τὸ δ' ἔνθεν. ἄμμες δ' ἂν τὸ μέσσον ναῖ φορήμεθα σὺν μελαίνα χειμῶνι μοχθεῦντες μεγάλῳ κάλῳ. πῆρ μὲν γὰρ ἄντλος ἱστοπέδα ἔχει, λαῖφος δὲ πᾶν ζάδηλον ἤδη, καὶ λακίδες μεγάλαι κατ' αὐτό. χαλᾶσι δ' ἄγκυραι. (Alcaei fragmentum dedi ab Hermanno Elem. doctr. metr. p. 688). ALL.

p. 168 v. 11. ξυμπάντων δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ] Gregoras p. 70 16. artes etiam ipsius ad occupandum imperium (neque enim soli aliorum lubentiae rem commisisset) fusius exprimit Pachymerius lib. 1. ALL.

p. 169 v. 15. καὶ πρώτα μὲν] Gregoras p. 71 2. ex Gregora sua descripsit Phranza. Pachymerius nihilominus primum eum ad magni ducae officium evectum tradit lib. 1 p. 67 16. quomodo postea ex magno duca despotae dignitatem induerit, et tum adversorum tum favorabilium procerum sententias et concertationes in pleno senatu, ubi intervenerat et patriarcha et celerus, fusissime prosequitur Pachymerius lib. 1 c. 29. ALL.

ib. v. 16. μικρὸν τι πάνυ] Gregoras p. 78 1. similia habent Phranza c. 4, Pachymerius p. 97 2. ALL.

p. 170 v. 6. ἔνθα παρὰ τοῦ πατριάρχου] Acropolita plurima in hoc negotio silentio praetermittit, ne invidiam suo confleret Pa-

laeologo. ea tamen ex aliis subministrantur; Gregora p. 78 3. nec diversa sunt quae scribit Phranza. ALL.

p. 170 v. 9. ὁ Καρνανίτης] Pachymerius p. 63 7. reliquos, si sibi adversari poterant vel suis conatibus impedimento esse, ut de medio tulerit, habeto tibi ex Pachymere p. 80 11. ALL.

p. 172 v. 7. ἐκ σκοτομήνης βαθείας] Pachymerius p. 97 16. ALL.

ib. v. 12. οἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει Λαῖνοι] Pachymerius p. 106 8. ALL.

ib. not. v. 5. χρυσοψητεῖον sive χρυσοεψητεῖον fornax in qua aurum coquitur et conflatur. Suidas: χρυσοεψητεῖον, ἔνθα χωννεύουσι καὶ ἔψουσι τὸν χρυσόν. DOUSA.

p. 174 v. 3. τῶν κομερκίων] *commerciorum*. vox Latina tota κομέρκιον sive κομμέρκιον, *commercium*. vide Glossarium Meursii. DOUSA.

ib. v. 17. τῷ ὄηγι τῆς Σικελίας τῷ Μαφρέ] Gregoras lib. 3 p. 71 21. Pachymerius p. 82 21. ALL.

ib. v. 18. τῷ Πρίγγιπ] iterum pura puta vox Latina, Πρίγγιπ sive Πρίγγιπ princeps. τῶν Φράγγων ῥήξ *Francorum rex* etc. vide Meursii Glossarium. DOUSA.

p. 175 v. 21. κανικλείου] *caniclei* praefectura erat magna valde dignitas Cpoli. vide omnino Meursii Glossarium, et adhibe Cantacuzenum lib. 1 cap. 14 et lib. 4 cap. 40. DOUSA.

ib. v. 24. μείζονος κέρδους] Gregoras p. 72 3. ALL.

p. 176 v. 5. τὸν αὐτάδελφον] Gregoras p. 72 8. hinc colligitur Michaeli Palaeologo duos fuisse fratres, quamvis non ex eadem matre, Ioannem et Constantinum. Pachymerius: ὁ μέντοιγε μέγας κονοσταυλος τοὺς ἀδελφοὺς ἐπιστήσας νέους ὄντας καὶ συνετούς, ὧν ἄτερος μὲν Ἰωάννης, ὁ δὲ δεύτερος μετ' ἐκείνον ὁ Κωνσταντῖνος ἐλέγοντο, ὀφφικίοις οὐπω σεμννομένους τὰς προπούσας ἐαυτῷ φυλακὰς καθίστη. ALL.

ib. v. 9. ὁ μὲν οὖν σεβαστοκράτωρ] plura de his vide apud Gregoram lib. 3 c. ult. ALL.

ib. v. 14. οἱ μὲν οὖν] hostes Graecis ipsis longe plures erant. hinc ad militares artes animus advertitur. nam Graeci propius hostem castris motis mittunt hominem idoneum, qui hostiles exercitus concitet et conturbet. is noctu veluti transfuga cum Michaelē Aetoliae principe congregitur. nuntiat illi magnum periculum impendere. illius generos Achaiae et Peloponnesi principem et Siciliae regem clam per legatos pacem Graecis largitionibus obtulisse. si salus sua sibi curae esset, antequam illa concordia iniretur, sibi prospiceret. Michael paucis suorum re indicata ante solis ortum fugit, eumque alii atque alii sequuntur: ita Michaelis milites omnes in fugam se vertere. mane socii fuga Michaelis cognita, cum causam consequi non possent et valde imminutum suorum numerum cernerent, in fugam se ver-

tunt, se a Michaele proditos esse rati; quos ita turbatos aggressi Graeci maxima ex parte caedunt, caeteros paucis exceptis vivos capiunt, inter quos Peloponnesi et Aethiopiae princeps fuit. aliam huiusce victoriae causam narrat Pachymerius p. 84 6, principem scilicet et illius equitum proceres Ioannis filii Michaelis uxoris amore captos animoque obsequentes vim inferre pudicitiae illius in animo habuisse. res Ioanni displicet, et aerumnam gravem repellere minatur. equites ridere et verbis etiam lacessere non desinunt. sic Ioannes principem trahit ad pugnam; dum pugnatur inter eos, a Graecis victoria stetit. Siciliae rex cum paucis suorum clam effugit. Iacobus Pontanus not. in c. 4 lib. 1 Phranzae mirum in modum in his nominibus sese implicat. exsolvamus eum. *ubi asteriscum reposui, scriptum est in Graeco τὸν τῆς Σικελίας ἡγεῖα Μαμφρέ Siciliae regem Manfredum. sequitur continenter καὶ τὸν τῆς Πελοποννήσου καὶ Ἀχαΐας πρίγκιπα et Peloponesi atque Aethiopiae principem.* Demendus est asteriscus, et verba ita ut iacent in textu reponenda, si veritatem historiae volumus. similia Gregorae verba supra posuimus cap. 79. sequitur Pontanus: *Manfredus Friderici secundi ex pellice filius et Siciliae rex, quomodo potuit esse gener despotae Epiri et a Michaele Palaeologo capi, quem Carolus Galliae rex in praelio interfecit, ut narrat Thomas Fazellus rerum Sicularum Decad. 12 lib. 8, equidem non video.* viderunt qui rem accuratius examinarunt. an ita arduum fuerit despotam Epiri Manfredo Siciliae regi et Peloponesi et Aethiopiae principi Gulielmo filias suas collocasse in matrimonium? et tamen collocavit, si Acropolitae Gregorae Phranzae fides adhibenda est, et sane adhiberi debet. adde etiam Pachymerio p. 82 21. en itaque quomodo Manfredus Siciliae rex et Peloponesi princeps generi Michaelis fuere. sed Manfredus interfectus fuit a Carolo. quid tum? non potuit antequam interficeretur, uxorem ducere et gener Michaelis esse? narret quidquid velit Fazellus, oculatis ipse testibus magis credo. addit Pontanus, omnino fugit ratio protovestiarium, et alium nominare voluit aut debuit. sed hoc probandum erat, et ratio pro protovestiarario stat, nec alium nominare voluit aut debuit, si mentis non despiebat. ALL.

p. 178 v. 2. *ἐάλω*] Pachymerius lib. 2 p. 106 16. ALL.

p. 179 v. 5. in equitum numero multum inter se distant Acropolita et Pachymerius. Acropolita non ultra quingentos agnoscit, Pachymerius ad tria milia extendit. ALL.

ib. v. 9. *τὴν πᾶσαν αὐτοῦ στρατιάν*] Pachymerius *τὸν δὲ γε πρίγκιπα ὅλον εἶχε σὺν τοῖς στρατεύμασιν.* ALL.

p. 181 v. 12. *ἔωθεν δὲ*] Gregoras p. 74 21. ALL.

ib. v. 16. *ὁ μὲν οὖν νόθος υἱὸς*] de hoc Ioanne Pachymerii verba supra adduximus. ALL.

ib. v. 18. *ὁ δὲ πρίγκιψ Ἀχαΐας*] quomodo postea occupata

Cpoli a Graecis dimissus fuerit, refert Pachymerius p. 86 15. Gregoras lib. 4 p. 79 22. tres tantum urbes recenset. ALL.

p. 184 v. 18. τὸν μὲν οὖν σεβαστοκράτορα] Gregoras p. 79 11. ALL.

p. 186 v. 4. ἀντίπεραν τοῦ βορείου] Gregoras p. 80 20. de hac re pluribus agit Pachymeres lib. 2 c. 19. ALL.

p. 187 v. 3. τὴν ἐξ ἔθους] Gregoras p. 81 12. ALL.

p. 188 v. 11. πανευφρόστατος] Gregoras Arsenium usu rerum et imperii administratione nec cum fossore quidem conferendum tradit p. 66 19. ALL.

ib. v. 22. ἀλλ' ὁ μὲν Σάρδεων, ὅτε ὁ βασιλεύς] hoc idem pluribus narrat Pachymeres lib. 2 c. 17. ALL.

p. 190 v. 7. παραγγείλας] Gregoras p. 83 8. ALL.

p. 191 v. 3. μοτεστας] vox mere Latina, *potestas*. dignitatis genus, Italicum *podesta*. sed et priscis Latinis nomen officii et magistratus. Iuvenalis Satyr. 10:

praetextam sumere mavis,

an Fidenarum Gabiorumque esse potestas?

Suetonius in Claudio: *atque etiam per provincias demandavit.* apud alios scriptores Graeco-barbaros dicitur *ποτεστάτος*. vide Glossarium Meursii. quod et ipsum non multo post auctor nostro usurpat. DOUSA.

ib. v. 10. Δαφνουσίας] Gregoras p. 85 4. Daphnusiae meminit Nicephorus patriarcha Cpolititanus in Breviario historico (p. 44 A ed. Lupa.). in codicis antiquissimi margine, in quo erat Apoplus maris Euxini sine nomine auctoris, diversus ab eo qui est Arriani, adnotatum erat Ἀπολλωνία ἢ νῦν Δαφνουσία. ALL.

ib. v. 17. ἄνδρας τινὰς ἐξωρημένους] Gregoras p. 84 15. rem distinctius narrat Pachymeres lib. 2 c. 27. Phranza aliter lib. 1 c. 4. vesane itaque nimis Sabellicus Rerum Venet. Decad. lib. 10 in fidem Graecorum oblatrat, quam sine aperto mendacio laedere non potuit, narrat siquidem quosdam Graecos, rerum praesentium pertaesos, cum Palaeologo per fidos nuntios egisse ut certa noctis hora cum quibus sibi videretur copiis adesset: fore ut in urbem receptus sine ulla caede rerum potiretur. Palaeologum occasionem minime negligentem silentio noctis cum expeditissimis copiis ad urbem accessisse, quas per accessu ab hostibus loca, ne quid illi praesentire possent, moenibus admotas, caesis portarum vigilibus proditores in urbem sine alia maiore caede acceperunt. Balduinum et Pantaleonem Iustinianum antistitem ad primum captae urbis tumultum excitos, cum necessariis pretiosissimisque rebus, quas nocturna illa trepidatione exportare potuerunt, ad Euripum se trepide recepisse, ubi navem ingressos continua navigatione in Euboeam esse delatos. et illi concors Blondus Flavius lib. 8 Decad. 2: *inita itaque coniura-*

tione Palaeologus de recipienda urbe per idoneos est admonitus. classe igitur imperatoria, quae omnes asportaverat Latinorum nervos in Pontico iam agente, adveniēns exercitu Palaeologus, refracta a coniuratis porta, nocte concubia est admissus. Balduinus vero imperator et Pantaleo Iustinianus patriarcha, navigio derepente cum suis omnibus et rapta suppellectile ad Euripum sese profugi receperunt. audiatur etiam denuo Sabellicus Enead. 9 lib. 6: *sed dum ille, Balduinus, extremam vim formidat, domestica opprimitur, urbs vacua a paucis Palaeologo prodita est. et sunt qui dicunt eum abfuisse, quum hosti tradita est: sed sive affuit, cum hostis in urbem receptus est, sive in castris fuit, satis constat, Byzantium proditione amissum.* Alexius Strategopulus et non Michael Palaeologus Cpolim capit. quomodo enim qui Nicaeae et Peritheorii commorabatur, Cpolim capere potuit? et sane si per Graecos de recuperanda Cpoli fidem certam habuisset, gloriosam adeo provinciam non demandasset Alexio, sed ipse per se ad similem triumphum accessisset, ut fecerat anno superiori, quo verbis Aselis fretus exercitum in Galatam duxerat ad expugnandum illud oppidum, ut videbatur, re tamen vera, ut Byzantium occuparet, deceptus nihilominus promissis Aselis, re infecta, Nicaeam revertitur. adde eundem Michaelē non misisse Alexium ad occupandam Cpolim sed ad debellandum Michaelē defectorem, et cum prope Cpolim exercitus esset ducendus, dedisse in commissis Alexio non ut caperet, sed ut tantummodo pertentaret et Latinis timorem incuteret. Pachymeres lib. 2 p. 138 6. quomodo postea Alexius urbem ceperit, fuse narrant eorum temporum σύγχρονοι scriptores, Acropolita Pachymerius et forte Gregoras, quorum dicta praeponeunda sunt Sabellici et Blondi somniis. Balduinum cum rebus necessariis et pretiosissimis fuga ad Euripum appulisse, credat quicumque eiusdem atque Sabellicus et Blondus felicitis cerebri est. qui enim necessaria et pretiosissima deferre secum potuit, qui ornamenta imperii et dignitatis insignia et carissima quaeque hostibus praedam reliquit? ALL.

p. 191 v. 19. ὀπὴν τινα] Gregoras p. 85 13. ALL.

ib. v. 21. εἰσῆλθε διὰ ταύτης] Gregoras p. 85 19. ALL.

ib. v. 23. κάμπους] G. Codinus in libello de rebus patriis

Cpoleos, quem frater meus Georgius P. M. de Graeco in Latinum transtulit, cuius statim in principio notarum meminimus, hic in fine nobis ad explicationem huius loci prae caeteris advocandus est: ποιήσας (inquit) οὖν ὁ αὐτὸς βασιλεὺς (Theodosius Iunior) ἰκεσίαν καὶ λιτὴν εἰς τὸν κάμπου τοῦ τριβουναλίου μετὰ τοῦ πατριάρχου Πρόκλου. his adde Diaconum: *ut timentes Byzantii extra civitatem, in loco qui Campus dicitur, essent perseverantes, et caetera, quae in notis ad Codinum eximiae eruditionis et diligentiae vir Iohannes Meursius annotavit.* DOUSA.

p. 192 v. 7. οἱ δ' ἐντὸς τῷ αἰφνιδίῳ κατασεισθέντες] Pachym. p. 147 3. ALL.

ib. v. 12. Βαλδουῖνος] Pachymerus p. 144 11. ALL.

ib. v. 13. Ποτεστάτος] Pachymerus p. 162 17. ALL.

ib. v. 14. μηδέν τι τῶν γινομένων] Gregoras p. 86 13 dicit eodem die ad eos, qui Daphnusiam obsidebant, de capta Cpoli famam allatam. nec videtur dissentire Pachymerus p. 145 8. ALL.

ib. v. 21. πῦρ ταῖς οἰκίαις] Gregoras et Phranza statim in ipso ad urbem ingressu, antequam qui in Daphnusiam abierant reverterentur, Caesarem Byzantium incendisse narrat, Acropolita post reditum Latinorum ex insula Daphnusia. illi quattuor in locis urbem incensam, eamque flammis circumdatam; Acropolita ignem immisum in Latinorum aedes prope litus iacentes, quas Campos appellabant. idque factum consilio cuiusdam Ioannis, qui fuerat famulus Balduini, tradit Pachymerus p. 146 1. ALL.

ib. v. 24. ἐπεὶ δὲ εἶδον] Gregoras p. 86 13. ALL.

p. 193 v. 2. μιᾶς τριήραως] Gregoras p. 86 10 scribit Balduinum cymba arrepta fuga salutem quaesuisse. ALL.

ib. v. 4. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω ξυνέβη] Phranza: *tali modo urbs ampla illa et urbium imperatrix auxilio dei omnipotentis et Caesaris peritia solertiaque militari ab Italorum Latinorumve manibus vindicata, ad Romanos tandem post annorum novem et quinquaginta, mensium trium, dierum quattuor intervallum rediit. cum Acropolita consentit Pachymerus: ἐν ὀκτῶ μόνοις πρὸς τοῖς πεντήκοντα ἔτεσι κατεχομένης τῆς πόλεως τοῖς ἐχθροῖς.* ALL.

ib. v. 12. ἡ δὲ φήμη] Pachymerus lib. 2 c. 29. ALL.

p. 194 v. 1. τοῦτον μὲν ἔφη] Gregoras p. 86 21. et nota Gregoram hic dicere captam Cpolim a viris octingentis, cum supra dixisset eam captam a Caesare, cum ne milenarium quidem exercitum adduceret, nec ulla machinas ad deiiciendos muros paratas haberet. Pachymeres p. 151 16. brevius haec eadem Phranza. ALL.

ib. v. 19. νυκτὸς ἐπιούσης] Phranza: *sed postquam nuntius alter etiam cum litteris a Caesare ipso conscriptis supervenit, iis visis dubitationem a se amovit, deoque gratias egit, et patriarcha totoque senatu assentientibus propter victoriam adeo admirabilem et facta Caesaris ingentia, quibus Romanum imperium amplificasset.* Pachymeres p. 152 15 ait eodem die, quo capta est Cpolis, allatas etiam fuisse litteras Caesaris. ALL.

p. 195 v. 1. τὴν Κωνσταντίνου φθάσαι] Gregoras p. 87 11. Pachymerus lib. 2 c. 31. ALL.

ib. v. 9. τοῦ Βαλδουῖνου τοῦ τᾶχα] seriem imperatorum Latinorum in Byzantio disposuit Gregoras p. 85 ima. ALL.

p. 196 v. 13. κατέλαβε γοῦν] Pachymeres p. 160 4. ALL.
 ib. v. 18. τὴν εἰς Κωνσταντινουπόλιν εἴσοδον] belle admodum haec omnia Gregoras. ALL.

ib. v. 20. ὁ τῆς Κυζίκου] Pachymeres p. 160 16. ALL.

p. 197 v. 11. τούτου τῆς Θεομήτορος] Pachymeres lib. 2 c. 31. Gregoras lib. 4 p. 87 14. idque ante Michaelē post Iustinianum et Heraclium primus omnium imperatorum egerat Ioannes Comnenus, si fides adhibenda est Ioanni Cinnamo Histor. lib. 1. ALL.

ib. v. 13. περὶ τὸ τῆς σοφίας τοῦ θεοῦ ἀφίκετο τέμενος] multa de hoc templo a Iustiniano extracto dixere Graeci et Latini, omnia tamen infra dignitatem: molimina enim omnium in dicendo opus superabat. ipse Michaelis Pselli facundissimi scriptoris in idem templum terrae motu quassatum disiectumque monodiam adhuc ineditam, dignam tamen quae legatur ab omnibus, dabimus, ut meus ms oodex tineis exesus madoreque lacerus suppeditabit, non erit iniucundus labor inter lacrimas. εἰς τὴν τῆς ἁγίας Σοφίας σύμπτωσιν. ἦν ἄρα καὶ συμφορὰ συμφορᾶς καὶ πάθος πάθους καὶ λύπη λύπης καὶ οἰμωγῆς οἰμωγῆ καὶ θρήνος θρήνου μείζων τε καὶ ἀργαλεώτερος. καὶ τὰ μὲν ἄλλα τῶν παθημάτων, ὅσα καὶ μνημαὶ φέρουσι, πόλεων κατασκαφάς, ναῶν ἐρημώσεις, οἰκῶν ἐρειπώσεις, ἀγαμάτων συμπτώσεις, * στάσεις, ἀπαγωγάς, αἰχμαλωσίας ἐγνώκαμέν τε καὶ οἶδαμεν. εἶδομεν ἃ οὐκ ἠλίπισαμεν οὐδὲ προσεδοκῆσαμεν, οὐκ ἂν ποτε εἰς νοῦν ἀνετυπώσαμεν, καὶ οὐ μείζων κακὸν οὐκ ἦν ἰδεῖν * καὶ οὐ προαποθανεῖν πάντως ἂν ἠνέγκατό τις. τί τοῦτο; τὸν κόσμον ἡμῶν, τὸν οὐρανόν, τὸν ἥλιον, τὴν σκέπην καὶ καταφυγὴν ἡμῶν, τὴν ἑλπίδα, τὴν μόνην ψυχαγωγίαν, τὴν μόνην ἀντίληψιν, τὸ ἔρεισμα, τὸ ἰλαστήριον, τὸν περικαλλῆ νεῶν, τὸν ἀσύγκριτον οἶκον, ὃν ὠκοδόμησεν ἡ Σοφία ἐπὶ τῷ ἑαυτῆς ὀνόματι, καὶ οὐ ὑπήρξαισε τοὺς ἐπτά στύλους ἐκείνους, ὑπὲρ οὗ καὶ ἑαυτῆς ἔσφαξε θύματα καὶ τὸν κρατῆρα ἐκέρασεν. ὦ τοῦ πάθους, ὦ τῆς συμφορᾶς. ὦ τοῦ μεγέθους τῶν κακῶν, ὦ τῆς Πλιάδος. τίς οὐκ ἂν καὶ τὴν γλαῦτταν ἐνδώκη ὥστε μὴ εἰπεῖν; τίς οὐκ ἂν καὶ ἐκῶν ἐμπνιγείη πρὶν ἐκλαλῆσαι; τοῦτον ἐκείνον ὃν ὁ θεὸς ἐξελέξατο, ὃ ἔπεφοίτα, ὃ μᾶλλον εἰπεῖν ἐνεδήμει, ὃ ἠρέσκετο, ὃ ἐπετέρετο, εἰς ὃν ἀπέκειτο τὰ τιμιώτατα, τὸ μῦρον, τὸ χρῖσμα, τὸ βασιλικὸν λέγω καὶ ἱερατικόν. εἶπω τὸ παράδοξον, τὸ τοῦ θεοῦ σῶμα καὶ αἷμα; ἐν ὃ ἔθυετο οὗτος. τίς εἰπεῖν τολμήσει τὸ γεγονός; τίς ἐνέγκη ψυχὴ προενεγκεῖν τὴν φωνήν; οὗτος ὁ διώνυμος, ὁ περιβόητος, ὁ ἄσλος ἔπεσεν οἴμοι. ἔπεσε σεισμῷ κλονηθεὶς καὶ βρασμῷ γῆς τιναχθεὶς. καὶ ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν οὐκ ἠυδόκησεν, οὐκ ἠδέσθη ἄρα, οὐκ ἠλέησε πίπτοντα· πρὸς σέ γάρ ὁ λόγος, ναὸς τοῦ θεοῦ, καὶ χάσμα γενόμενον καὶ διαλυόμενον, καὶ πρὸς αὐτὸν πάλιν κοινορτὸν αἰρόμενον καὶ ἀναφερόμενον, οὐκ ἀπεστράφη, οὐ κατενύγη ἐπὶ σοὶ ὁ εὐσπλαγ-

γνος. ἄθυτος διὰ τοῦτο ἔσται καὶ ἀκαλλιέρητος, καὶ διαμενεῖ ἀμελωδῆτος καὶ ἄψαλτος καὶ ἀπροσφώνητος καὶ ἀπροσαυδῆτος, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔπαθέ τι ἐπὶ τῇ συντριβῇ σου, ἀλλ' ἔθηκε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς στερεὰν πέτραν, ἔν' εἰδῆ καὶ αὐτός, εἰ καὶ νῦν ὡς ἔοικεν ἐπιλέλησται, ἔν' ἀνθρωπίνως εἴπω καὶ περιπαθῶς, ὡς ἀνθρωπός τε ἐγένετο καὶ τὰ σωματικὰ ἀνεδέξατο. ὑμεῖς δὲ οἱ υἱοὶ Σιών οἱ τίμιοι, οἱ λειτουργοὶ καὶ ἱερεῖς καὶ θύται τοῦ μεγάλου καὶ καινοῦ θύματος, καὶ εἴ τι ἕτερον ἐν διακόνοις καὶ ὑποδιακόνοις τοῖς αἵρουσι τὰ σκεύη καὶ καθαίρουσι καὶ μελουργοῖς καὶ μελωδοῖς καὶ ψάλλταις σύστημά τε καὶ πλήρωμα, οἷ ὡς Ἱερεμίας φησὶ τὰς ὑψώσεις τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ λάργυγι περιφέροντες, ποῦ νῦν μετετέθητε; ποῦ νῦν ἀθροίζεσθε; πῶς ἐστράφη εἰς πένθος ἢ χαρὰ ὑμῶν; πῶς αἱ ἑορταὶ εἰς θρηῆνον; οὐ καλὸν ἦν ὑμῖν καὶ ὄσιον, ὡς καὶ ἐμοὶ καὶ πᾶσιν ἔδοξε, προαποθανεῖν, ἢ συνθανεῖν τῷ συμπτώματι; ἐπεὶ δὲ ὁ Θεὸς ζῆν ἡμῖν ἔδωκε καὶ ἐγκατάλειμμα ἡμᾶς ὑμῖν ἐγκατελέξατο, ζητῶ, ποῦ τὸ ἱερὸν ὑμῶν κάθηται νῦν ἢ ἴσταται σεμνολόγημα; ποῦ ἡ συνέλευσις; ποῦ ἡ συζήτησις τῶν γραφικῶν ῥητῶν; τί περὶ τῆς συμφορᾶς ἐκείνης φιλοσοφεῖτε, περὶ εὐδοκῆσεως, περὶ παραχωρήσεως, * νομίας, περὶ τῶν ἀνεφίκτων ῥημάτων; εἴ τις ἐδόθη ὑμῖν ἢ ἀπεκαλύφθη λόγος, εἶπατε, καὶ μὴ ἐάσητε μόνῳ τῷ ἀποσπάσματι τοῦ ἱεροῦ προσανέχειν, οὐκ ἔστιν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ * ἄρχων καὶ προφήτης καὶ ἡγούμενος, οὐδὲ ὀλοκαύτωσις, οὐδὲ θυσία, οὐδὲ προσφορὰ, οὐδὲ θυμίαμα * πῶς τῷ καρπῶσαι ἐνώπιόν σου, καὶ εὐρεῖν ἕλεος. ἀλλ' ὑμεῖς μὲν καὶ σώζοισθε, καὶ ἴδοιτε τὴν νέαν Ἱερουσαλήμ ἀναγομένην τε εἰς ὕψος καὶ ἀνακαινιζομένην, καὶ ταῖς εὐχαῖς συγκαίμοιτε, καὶ δοξασθήσοισθε ἐν αὐτῇ, καὶ λαμπρυνθήσοισθε. σὺ δὲ ἦλιε καὶ σελήνη καὶ ἀστέρες, ὑμεῖς ποῦ ποτὲ ἄρτι φαίνεσθε; ποῦ νῦν ἀγάζετε; ποῦ τὰς ἀκτίνας ἀνίσχοντες πέμπετε; ποῖος ὑμᾶς οἶκος ἀρτίως ἐκδέχεται ἢ ἀποδέχεται; τίνι ἀντιλάμπετε; ποῖῳ ἔργῳ σεμνύνεσθε; τίς ἰδεῖν ὑμᾶς ἄνω βλέπων ἐθέλοι; τίς οὐχὶ μᾶλλον ἐν σκότει κύντων διαπορεύεται καὶ φῶς ἀποστρέφεται; οὐκ ἔδει σε περιβαλέσθαι σκότος τὸ πένθιμον ἐκείνου τούτου ἤδη δεύτερον, ὡς φωστήρων ἄριστε καὶ μέγιστε ἦλιε; οὐχὶ σὲ πανσέληνε κωνοειδεῖ τινὶ σκιάσματι ὑποδραμεῖν καὶ ὑποκουβῆναι ἢ ἐκλείψαι; ἀλλ' οὕτω παρεῖδετε τὸ γεγονός ὡς ἀγέννητον; καὶ ποῦ δοξασθήσεσθε; ἐγὼ γοῦν πολλάκις ὑμᾶς εἶδον ἐν τῷ σελασφόρῳ ἐκείνῳ ναῷ, καὶ ἰδὼν ἐθαύμασα, καὶ τὴν αἰτίαν ἠρξέυνησα δι' ἣν τοῦτο ὑπέστητε, καὶ τὸ τοῦ νῦν κάλλος ναοῦ αἴτιον ἔμαθον τῆς διατριβῆς ἐκείνης. καίτοι δυσέρωτας ὑμᾶς ᾄμην εἶναι καὶ ἀνέρωτας. ποτὲ δὲ καὶ δι' ὅλης ἡμέρας ἐφάνης, ἦλιε, συμφιλοχωρῶν ἐκείσε καὶ στρεφόμενος καὶ λάμπων, καὶ ἐκὼν οὐκ ἀφίστασο, ἢ μεθίστασο, τὴν διάδοχόν σου σελήνην φέρων. καὶ τοῦτο ἐγὼ βλέπων ἐλογιζόμεην, ὅταν καὶ γίγαντα καὶ νυμφίον ἐκ τοῦ παστοῦ ἐξερχόμενον ὁ μελωδὸς Δαυὶδ σε προανεφώνησε. προεῖδε γάρ σε κάκεινος τοῦ παμφραοῦς ἐκείνου ναοῦ ἱερῶντα, καὶ ἐπῆρδὲ σοὶ ταῦτα. καὶ νῦν τοῦ-

τον οὐκ ἐκτράπης πίπτοντα, δι' ὃν ἦς μείζων, δι' ὃν ἐνδοξότερος, δι' ὃν φαιδρότερος ἔσῃ. καὶ σὺ πάντως εὐδόξαστος ταπεινωθήσῃ μικρὸν καὶ στυγνάσεις ἐπὶ τῷ πτώματι, ἵνα μάθῃς ἀλλοιωτὸς αὐτὸς καὶ τρεπτὸς γεγονὼς καὶ φθορᾷ ὑποκείμενος. οὗτος δὲ εἰ μὲν ἀναστήσεται ἢ συντελεσθήσεται καὶ καλλωπισθήσεται, οὐκ ἔμὸν εἰδέναι· τὸ δὲ ἔμὸν εἰ ἐπιβιώσω, εἰ εἰσέλθω, εἰ εἶδω, εἰ προσκυνήσω, εἰ θεοκλυτήσω, θεοῦ ἄρα τοῦτο, κακῆϊνο εἰδάτος. ALL.

p. 197 v. 21. ἐπεὶ δὲ ἔδει καὶ τὸν πατριάρχην ἐντὸς γενέσθαι] Gregoras lib. 4 p. 88 16. ALL.

p. 198 v. 23. ἤδη γὰρ μεσημβρινῶς] Pachymerius p. 161 3. ALL.

INDEX GRAMMATICUS.

- Ἄγαθῶς** 110 b.
ἡ Ἀδριανοῦ 25 c, 46 a, 57 d, 114 d, 117 b, 119 b. **ἡ Ἀττάλου** 17 b, 66 b c. **ἡ Κωνσταντίνου** 8 a, 9 b, 10 d a, 11 c bis, 14 c, 15 c, 16 d, 20 a, 22 a, 23 d, 31 b, 32 d a b, 33 c ter, 44 a, 48 b bis, 49 c d, 50 a, 51 d, 61 d etc. **ἡ Φιλαδέλφου** 17 c, 75 b, 111 a. **ἡ Φιλίππου** 78 d. **ἡ Βουλγάρων** 124 c. **ἡ Ἰουνιέων** 75 b. **ἡ Ῥωμαίων** 21 c.
ἀείδαρος 138 c.
ἀθεσμογαμία 34 d.
ἀλλαγίου ἄρχων 129 b.
ἀλωθῆναι 45 d, 117 d.
ἀνακαλιέσασθαι 172 b. **τὴν ἦταν** 59 d. **τὰς συνθήκας** 61 a.
ἀνάκλησιν σχεῖν 25 d.
ἀνίερος 113 d.
ἀνοχυρότης 160 b.
ἀντερίζειν 77 b.
ἀντιστάδην 178 c.
ἀπειροπλάσιοι 18 b.
ἀπεκβάλλειν 149 b.
ἀπεκβολή 149 b.
ἀπήρχοντο καταπίπτειν 38 b.
ἀπὸ πανταχόθεν 127 a.
ἀποπληρωτικός 52 b.
ἀργία vespera 135 d.
ἀρχιεπισκοπή 177 b.
ἄτερ 83 b.
αὐτοκρατορεῖν 163 a.
αὐτοπροσώπως 15 b, 59 a.
αὐχὲν τὸ φῶς ἐξ ἡλίου 68 c, 151 b.
βαδίσαι τόπους 51 c.
τὸν βάδον ἐποιεῖτο 39 c.
Βουλγαρώρης 113 a.
βριαρός 48 a. **βριαρώτερον** 49 d.
γειτονικός prooem. 5
γεγράφηκα 150 a. **ἐγεγραφήκει** 144 d.
το γνήσιον πρὸς τοὺς μεγάλους 107 d.
δέσποινα imperatrix 82 b, 111 c.
δεφένδενσις 14 d.
δευτερεξάδελφος 54 c.
διακράτησις 115 b.
διενεργεῖν ὄφρῖκιον 29 d. **διενεργεῖσθαι τὰ δημόσια** 150 d.
δικαίον ἐν ἡμῖν ἔχει 82 a. **δικαίω αὐτοῦ καὶ τοῦ γαμβροῦ** 134 b.
δικαιοῦται ἐν ἡμῖν 82 a.
δοκεῖ ἀληθείας τὸν λόγον ἔχεισθαι 136 d, 143 b, 152 a.
ἐδροικὸν νόσημα 125 d.
εἶωθε τοὺς κατακρίτους διασκευάζεσθαι 102 a.
ἐκόντες ἄκοντες 158 b, 169 b, 190 d.
ἐναντιοφωνεῖν 4 b.
ἐγασμενίζειν 33 c.
ἐνδομυχοῦσιν ἐχθραν 115 d.
ἐξαγορεία 163 d a.
ἐξαντοσχεδιάζειν 80 a.
ἐπεγάμβρευσε τὸν Λάσκαριν εἰς ταύτην 10 a.
ἐπενμοιοῦν 86 d.
ἐπιχειρήσασθαι 59 d.
ἐφόλβιον 109 c.
ἕως ὡραν εὐθιτον 100 a.
θάτερος 101 d.
θροηθῆναι 21 d, 157 d.
ἱεροπραξία 197 d.
ἴν' ὅπως 62 c.
καθ' ἑαυτῶν ἔμενον 75 b.
καθοσιοῦν 165 d a.
καί] καὶ ἄμφω s. ἀμφοτέροι 54 b, 55 d, 56 a, 65 d, 67 d, 75 a b, 101 d, 102 d, 122 c, 150 b. **καὶ γὰρ post alias voces** 26 a, 29 d, 32 d a, 37 d, 45 c, 46 a bis, 64 c, 68 b, 69 a, 91 d, 113 d, 114 b, 120 c, 128 d, 151 b. **καὶ μάλ᾽**

- 61 d. καὶ μόνος 45 c, 84 b, 106 a, 114 b c, 116 d, 117 a, 120 d, 125 a, 127 a, 152 a, 153 d, 186 a. μέχρι καὶ 51 d, 56 a, 58 c, 73 c, 94 a, 114 d, 123 c, 150 d, 159 d.
 πρὸ καιροῦ 10 a, 29 d, 64 b, 76 a, 98 d.
 ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου 175 c.
 τὴν κάραν prooem. 5, 102 b.
 καταβουβεῖν 167 a.
 κατακρως 53 a.
 καταλαβεῖν εἰς Πρίλαπον 158 b.
 κατάλογος ὁ ἱερός 167 d, 169 d.
 κατατροποῦσθαι 23 a, 94 b.
 κατεξετάζειν 56 a, 63 d, 106 b, 163 d.
 ὁ ἐπὶ τοῦ κεράσματος 93 b, 95 b.
 κλείσις 157 c.
 κλείσουρα 122 d.
 κομμέριον 174 c.
 κομύεσσα prooem. 5.
 κρημνώδης θάνατος 11 c.
 κνυλομερῶς prooem. 5.
 λάθη ἀλωθῆναι 116 d.
 λειτουργῆσαι τὸ χρεῶν 110 b.
 λυμήναντες 51 d.
 εἰς μάτην 146 d.
 μαχέσασθαι τινα 49 d, 158 b c, 186 d.
 μάχιμον 7 c, 157 d.
 μεθόδευμα 80 d.
 μεσιτεύειν 71 b.
 μετάμελος 57 c, 61 a, 67 a, 175 a.
 μήκοθεν 108 not.
 μικροδιάστατον 31 c.
 ἐς μικρὸν τοῦ ἀλῶναι ἦλθον 38 b.
 μολεῖ 124 not.
 μοναδικὸν σχῆμα 163 d, 193 c.
 μονήρης βίος 188 a, 189 c.
 μονημέρως 111 not.
 ἐς νεῶτα i, q. τῆ ὕστεραία 117 a.
 νοσεῖν τὸ ἄστατον 7 b. τὴν ἀπιστίαν 159 d.
 ξύλα πειρατικά 94 a.
 ὁ Ῥώμης 7 b. οἱ τοῦ βασιλέως 72 c, 89 c, 94 b. οἱ τοῦ ἱεροῦ κατάλογον 167 d. οἱ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πλήθους ibid. οἱ τῆς σύγκλυδος 106 a. οἱ τῶν ἡμετέρων 182 d. οἱ τῶν Λατίνων 192 b. οἱ Ῥωμαίων 94 d. οἱ τῶν στρατευμάτων 183 a. οἱ τῶν στρατιωτικῶν ταγματίων 167 d. οἱ τῶν ἐν τέλει 8 a, 167 d, 170 b.
 οἷα ἔθος αὐτοῖς 138 d. εἰδῶς οἷα ἐχέφρων 60 c. οἷα ἐνδιατρίφας 53 a. οἷα ἐκεῖνος δεινός 52 b, 74 d. οἷα ἐκείνη τυχοῦσα 56 b.
 οἷα ἐκεῖνοι ἀπονεύοντες 62 a. rectius, opinor, οἷος ἐκεῖνος ὄν 66 d. οἷος ἐκεῖνος ἐπιχειρῶν 70 c. οἷος ἐκεῖνος ποιούμενος 102 a.
 ὀρθὸς περὶ τὴν ἀρχὴν 177 b. ὀρθότατος Χριστιανός 182 d.
 ὀπισθορομήτους ποιῆσαι 57 a.
 Ὀστρίκιον 63 d.
 ὅτι πολλή 195 b.
 παιδεντής 53 d.
 πανευφρέστατος 188 d.
 πανσυδί 17 c.
 παραγγεῖλαι τὴν Οὐγγρίαν 63 d. εἰς ἡλικίαν 89 d.
 παραιγιάλιος 39 d, 51 c d.
 παράρροια 26 d.
 παρέβριος τόπος 45 d.
 παρεστάλη τῆς ἡγεμονίας 64 c.
 περιαντός 129 d.
 περιδιδύσκων 36 b.
 περιμάγαρος 72 d.
 περιφρονῆναι 122 d.
 εἰς πλήθος 22 a.
 πλησμίως ἀπάνωτο 74 d.
 πλουτισμός prooem. 5.
 πολυάνδροιοι τόποι prooem. 5.
 πολεμεῖ τὸ ἄστυ 54 b.
 πολιόρκησις 185 b.
 πράγματα 160 c.
 πράτωρ 148 a.
 πρέσβις 17 c, 18 a, 72 d, 187 b.
 προλαβεῖν χερῶσασθαι 23 d, 151 d, 162 b.
 καὶ πρὸς 136 a.
 προσκύρσαι μάχαις 13 c.
 προσρίπτει ἐαυτὸν τῷ ἀρχιερεῖ 6 d.
 προσωπήσας 127 a.
 προφάσεως χάριν 86 d.
 πρωτεξαδέλφω 98 a, 100 b.
 πρωτεξαδέλφος 15 c, 23 c, 39 d, 161 a.
 πρωτοβεστιαρίτης 29 d.
 πυραμίδες αἱ τοῦ βασιλέως 22 a, 72 d.
 ἡ Ῥωμαῖς 15 b, 36 a.
 σεμνείον 189 c, 192 d.
 σθεναροί 18 a.
 σιηνὴν ἔχειν 166 a. σιηνὰς ἐνιδρύσασθαι 110 b. σιηνὰς πῆξαι a. πῆξασθαι 30 a, 71 a, 80 c, 93 c, 97 b, 99 d, 125 d, 131 c, 134 a, 153 c, 187 c, 195 c, 196 b.
 σιῆψις 32 a, 66 a.
 σταθρότης 146 d.
 στρεβλόνοισι 189 b.
 συμβάν οὕτω 147 c. οὕτω συμβάν 67 b.
 συναγοχήκει 132 a.

- συνεχώρονν αὐτῷ τῆς πράξεως 169 a.
 συμμάδες χαρίτων prooem. 5.
 σφᾶς αὐτούς i. q. αὐτούς 125 b, 172 d. σφίσιν αὐτοῖς 154 d, 194 a.
 τῆς σφετέρως i. q. τῆς ἑαυτοῦ 12 d.
 τάχα (oppos. τῇ ἀληθείᾳ) 21 d, 80 d, 83 b, 88 d, 103 b, 105 a, 164 c, 169 d, 172 d, 191 b, 195 c.
 τελεῖν 6 c, 12 d a, 20 b, 21 b, 64 b, 90 d, 101 c, 126 d, 185 d.
 τέμπη 176 d.
 τέως 65 d, 116 c.
 Τζουλούκιωνες 80 d.
 τιμᾶν πρωτοβεστιάριον 8 a, 10 a, 12 d, 15 b, 40 a, 85 c, 86 d, 171 a ter.
 ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης 60 a b, 61 d, 71 c, 96 a, 151 d, 152 d.
 τύχοι συναχθῆναι 6 d. εἶναι τυχόντες 14 c. ἔτυχε διάγειν 50 d. ἔτυχε ἀπάραι 76 a. ἔτυχε τὸν — ἔχειν 162 c.
 τύψεις ἐλάμβανον 139 a.
 ὑπέκεισθαι 91 b, 188 a.
 ὑπενδύθεις θώρακα 157 d.
 ὑποθέσεις 71 b, 103 d, 142 d, 144 d, 145 a, 149 b.
 ὑποκνηστικῶσαν ἀκοήν 173 a.
 φανώματα 181 c.
 φθάνει τὴν Φιλίππου 78 d, 118 d, 122 d, 126 c, 131 d, 195 b. πέφθακεν προσεξελθεῖν 12 d, 14 a, 29 d, 31 d, 33 d, 34 d.
 φιλοτιμῆσις 134 b.
 φρονετής 27 d, 166 c.
 φρονεῖν κατὰ τινος 159 a. ὑπέρ τινος 87 b.
 φύλαξις 148 d, 158 c. φυλάξεις 114 b, 178 d.
 χειροκοπία et χειροκόπησις 40 b.
 χιλιοστύας 9 a, 58 b, 59 a.
 χροῆμα 11 a, 66 d.
 χροματίσαι εἰς κύπελλον 24 b.
 Χριστογενῶν ἑορτή 130 not.
 ὡς διδασκάλου i. e. πρὸς τὸν διδάσκαλον 53 d.

- ἦν ἐξόν 152 a. ἦν τυγχάνων 150 a.
 futuri usus: ἄξιον λέξιν 4 d. δέον παραλήψεσθαι 5 b. δυναμένους ἐφέψεσθαι 117 a. ἔχομεν ἐρεῖν 3. εἶχον ἐρεῖν 68 4. ἵνα κλινοῦσι καὶ διαμεριοῦνται prooem. 5. προπεφθάρκαμεν ἐρεῖν 85 c.
 plusquamperfecti usus: εἰρήκειν 28 b, 35 c, 49 d, 51 c, 83 c. εἰρήκει 10 d, 53 d. εἰρήκειμεν 27 b, 67 d. εἰρήκεισαν 17 d. προεἰρήκειμεν 75 b. εἰρημῶς 82 d.

INDEX HISTORICUS.

- Achaiae princeps v. Villharduinus.
 Achris s. Achridos 28 d, 42 a, 78 d, 114 c, 119 b, 126 d, 149 c, 151 d, 177 b, 178 d.
 Achyraus 30 a, 40 a, 195 c.
 Acropolis Georgius 48 a, 50 a, 67 b — 68 d, 84 b, 93 d, 99 c, 137 a — 145 a, 148 a — 153 b, 158 b — 161 a, 175 b, 183 a, 187 b.
 actuarius 66 c.
 Adrianopolis 23 d, 41 d, 43 c d, 46 a.
 Aegaei thema 13 c.
 Albanitae 152 d.
 Albanum 28 d b, 46 a, 93 a, 148 a.
 Alyattes Nicephorus 93 d, 165 d, 175 c.
 Amastris opp. 20 d.
 amyrachures 147 b.
 ἐν Ἀνάκλω 192 a.
 Angeli:
 Alexius Angelus Isaacii f. 6 c — 10 d.
 Alexius Angelus Comnenus Isaacii fr. 6 d, 7 c, 10 d, 11 c, 16 d a, 19 d.
 Anna Alexii Angeli Comneni f., Theodori Lascaris uxor 10 a, 16 a, 29 d, 34 a, 35 b.
 Anna Michaelis Angeli f., principis Achaiae uxor 65 d.
 Anna Theodori Angeli f. 65 d.
 Demetrius Angelus Theodori f., 65 d, 85 c.

Angeli:

- Eudocia Alexii Angeli Comneni f.,
cralis Serviae Murzuphli Sguri
uxor 10 d a, 15 c.
Eudocia Ioannis Angeli f. 107 a.
Ioannes Angelus primicerius, mox
protostrator 122 c, 131 d, 170 d.
Ioannes Angelus Theodori f. 66 b,
67 d, 75 b.
Irene Alexii Angeli Comneni f.,
Alexii Palaeologi uxor 10 d.
Irene Theodori Angeli f., Ioannis
Asanis uxor 65 d, 89 c.
Isaacius Angelus 6 a — 8 d, 20 a —
22 a.
Manuel Angelus Michaelis (I) fr.,
Ioannis Asanis gener 47 c, 65 a
— 69 b.
Michael (I) Angelus Comnenus,
Ioannis Angeli Sebastocratoris f.
nothus 27 b d.
Michael (II) Angelus Comnenus,
Michaelis (I) f. nothus 27 c, 69 b,
146 sqq. Theodora maritus
95 d, 141 b.
Nicephorus Angelus Michaelis (II) f.
nothus, Theodori Ducae gener
95 c, 99 c, 141 a, 142 d, 181 a,
184 c.
Theodorus Angelus 44 b, 65 d, 95 d,
97 b, 99 c.
Andronicus Sard. episcopus 188 a.
Anna Allemanna 110 c.
Antiochia ad Maeandrum 17 c.
Antonius et Cleopatra 66 c.
Apolloniadis lacus 113 d.
Aristophanes comicus 87 c.
ex Armenia uxor Theodori Lascaris
29 d, 34 a.
Arsenius patriarcha 113 d, 170 b,
188 d.
Arta 16 d, 183 a, 184 d.
Asanes:
- Asan 21 b.
Anna Ioannis (II) f. 69 a.
Callimanus Ioannis Asanis f. 69 a,
77 c, 78 d.
Helena Ioannis (II) f. 52 c, 54 b,
56 b, 62 b.
Ioannes (I) Asanis fr. 22 b, 23 b,
26 b.
Ioannes (II) Asanis f. 22 b, 35 d,
44 b — 69 d.
Maria Ioannis (II) ex concubina f.
44 b.
Maria Ioannis (II) ex Irene Ange-
lina f. 65 d, 69 a.

Asanes:

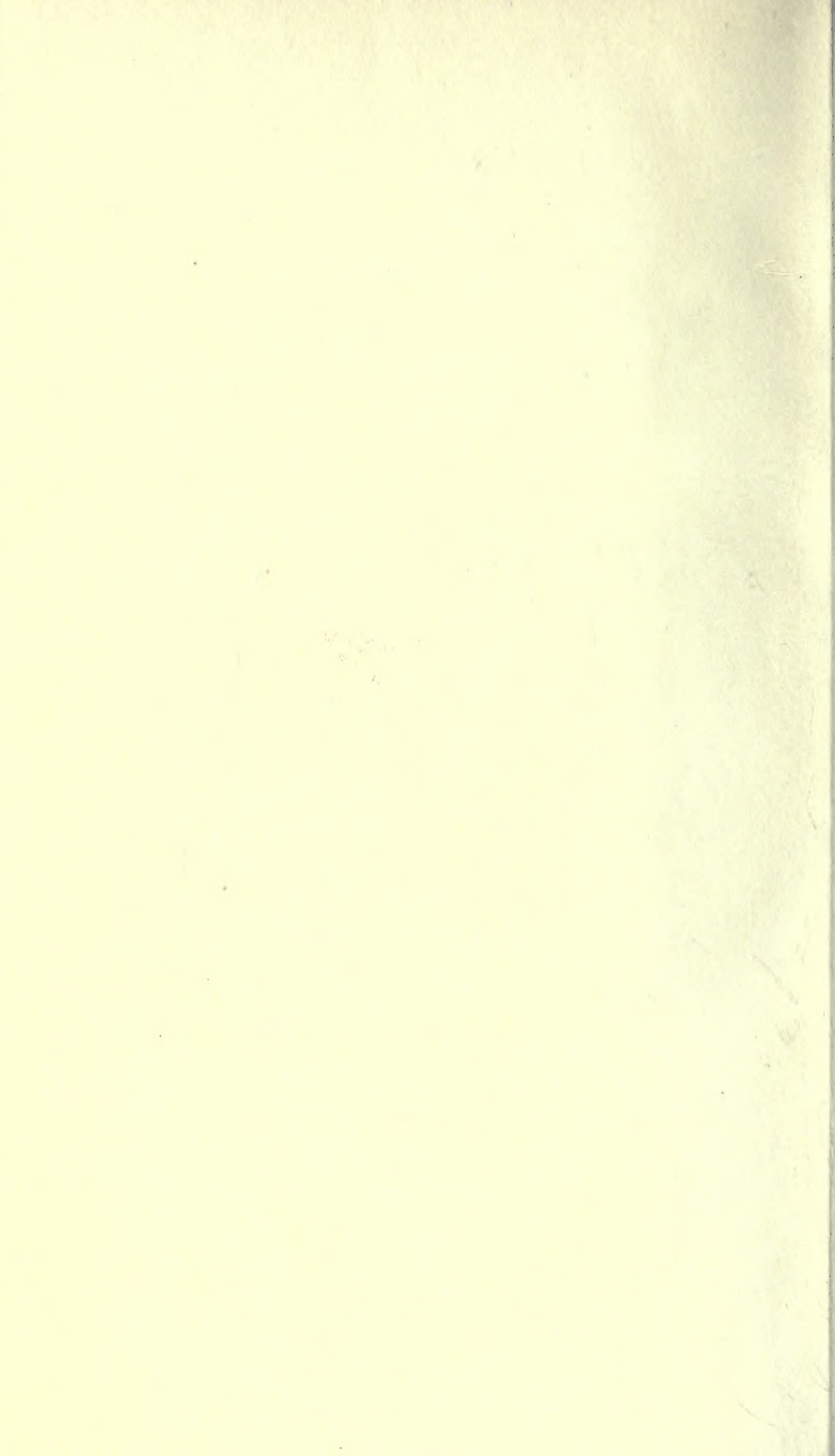
- Michael Asanis f. 79 c.
Michael Ioannis (II) f. 65 d, 69 a.
Petrus Asanis fr. 22 b, 23 b.
Thamar Callimani soror 69 a, 101 c.
Theodora Ioannis (II) f. 65 d.
Aseldecæ (*Anseau de Cahicu*) Theo-
dori Lascaris gener 44 a, 92 d,
185 b.
Aseldetusi (*Anseau de Toucy*) 181 c.
Atramytiun 13 c.
Aulonia 13 c.
aurea porta (*ἡ τῆς Χρυσείας πύλη*)
196 c, 197 d.
Austria (*Ὀστρούμιον*) 63 d.
Autorianus Michael patriarcha 13 b.
Axara 146 d.
Azatines sultan 74 c.
Balduinus (I) Flandrus 15 b —
22 b.
Balduinus (II) Petri Cortenacensis f.
28 a, 47 d, 62 b, 172 c, 192 d,
195 c.
Bardariotæ 139 b.
Bardarius fl. 124 d, 154 b, 167 b.
Baris 13 c.
Basilius Bulgaricida 20 b, 26 a.
Batcunium opp. 128 b.
Belebudii regio 84 a.
Belesus opp. 84 a, 125 a.
Berbeniacum 39 c.
Beris monasterium 77 c.
Beroë 119 d.
Beroea 97 c.
Bisaltia 99 d.
Bithynia 13 c.
Bizye opp. 44 a, 59 d, 91 d.
Blachernæ 196 b.
Blachia magna 66 d.
Blemmides Nicephorus 54 a, 68 b,
112 b, 195 d.
Bodena opp. 91 c, 97 a, 99 c, 124 d,
156 a c, 157 c, 175 b.
Bolerum 46 a, 173 b.
Bonditza 184 d.
Borilæ Longus 180 d.
Borilas Bulgarus 35 d, 36 d.
Bulgaroctonus v. Basilus.
Bulgarophygun 183 d.
Cabasilæ:
Constantinus Achrid. episc. 177 b.
Ioannes ib.
Theodorus ib.
Καυὴ πέτρα 149 d.
Calamus vicus 30 a, 195 c.
Calampaces Theodorus 148 a.
Callipolis 39 d, 54 b.

- Camaterus Ioannes patriarcha 13 b.
 Caminas mons 30 a.
 Campanus Thessalonicensis 85 d.
Κάμποι 192 a.
 Camytzes Ioannes 22 b, 41 d, 43 c d.
 Cantacuzenus Ioannes ἐπὶ τοῦ κερσίου 93 b. Thracensium dux 95 b.
 Caritania 181 c.
 Caryanita protovestiarita 131 d, 170 c.
 Castamona 147 c.
 Castoria 97 c, 98 a, 149 c, 176 d.
 Celbianum 14 a, 39 b.
 Cenchriae 51 d.
 Cephallenum insulae 184 c.
 Ceramidas castellum 51 d.
 Chabaron Constantinus 148 a, 150 d.
 chalifa Babylonius 76 a.
 Charioros 39 c.
 Chariupolis 26 d.
 Chliara 30 b.
 Chotobus opp. 84 a.
 Christopholis 70 d, 78 d.
 ἡ τῆς Χρυσείας πόλις 196 c, 197 d.
 Chrysopodes equus 133 d.
 Chunabia 149 c.
 Cissi castellum 55 d, 77 c.
 Claudiopolis 26 d.
 clavigeri a Theodoro Duca lecti 139 a.
 Clidas Georgius Cyzic. metropolita 196 c.
 Clototinitza ad Hebrum 45 d.
 Clyzomene 187 c.
 cometes 69 d.
 Comneni:
 Alexius magnus Comnenus 14 d.
 Davides Alexii fr. 14 d, 20 d.
 Manuel Andronici imp. f. 14 d.
 Michael Palaeologus Comnenus v. Palaeologus.
 Constantinus Toechi f. 162 b, 187 b.
 Contopbre Manuel 64 b, 71 b.
 Contostephanus Theodorus 71 c, 94 a.
 Copas Irenicus Theodorus patriarcha 35 c.
 Cosmidii monasterium 196 b.
 Cotertzes Nicolaus 55 a.
 crales Serviae 10 a.
 Croae Albani castellum 93 b.
 crux imperatoria 22 a.
 Crybus opp. 114 d.
 Crytzymus opp. 114 c, 120 c.
 Cutzulatus Thessalonicensis 85 d.
 Cytzabis 150 d, 155 c.
 Cyzicus 51 d.
 Dacibyza opp. 64 b.
 Georg. Acropol. Annal.
- (Dandulus) Venetus 15 b.
 Deabolis 178 d. magna et parva 93 a.
 Debrae 152 d.
 Demetrius 66 d.
 Demetrius Bulgariae archiepiscopus 36 b.
 S. Demetrius 88 a.
 Derbe 149 d.
 Dermocaites Lentianis praefectus 31 d.
 Didymotichum 43 c.
 Dragotas Bulgarus 80 d, 81 b, 121 b, 124 d.
 Ducae:
 Alexius Ducas Murtzuphlus 8 a, 10 d, 11 a c.
 Alexius Ducas Philanthropenus 126 d.
 Eudocia Theodori Ducae f. 164 a.
 Ioannes Ducas Vatzes 29 c. imperator 34 d — 111 d.
 Ioannes Isaacii f. 107 a.
 Irene Isaacii neptis, Michaelis Palaeologi uxor 106 c.
 Irene Theodori Ducae f. Constantino Toechi nupta 162 c.
 Isaacius Ducas Murtzuphlus, Vatzes fr. 99 c, 107 a, 153 d.
 Maria Theodori Ducae f. 95 c, 142 d, 164 b.
 Theodora Theodori Ducae f. 164 a.
 Theodorus Ducas Lascaris, Vatzes f. 52 c. imperator 111 d — 164 b.
 Ephraem opp. 114 d.
 Ericus v. Henricus.
 Euphrosyne Alexii Angeli Comneni uxor 20 d.
 Euripus s. Euboea 47 d, 67 a.
 ferrum candens 103 c.
 Flamulius magnus hetaeriarcha 39 d.
 Francorum in terram sanctam expeditio 94 d. Francorum rex 62 c.
 Gabalae fratres:
 Ioannes 92 b.
 Leo Caesar 49 d, 92 b.
 Galata 186 d.
 Ganos opp. 55 a.
 Germanus patriarcha 54 c, 77 a.
 Gratiana opp. 42 b.
 Gudeles tyrannus 97 b.
 Gulamus Albanita 93 a.
 Hebrus s. Maritza 58 c, 77 c, 84 a, 126 c, 131 b.
 Henricus imperator Cpolititanus 29 d, 42 a.
 Heraclea 25 d.
 Heraclea Pontica 20 d.

- Hodegorum monasterium 196 c.
 Holcus Hellesponti portus 39 d, 50 c.
 S. Hyacinthi monasterium Nicaenum
 20 d, 35 b, 77 b.
 Hyalensis Michael 99 c.
 Januenses Rhodo potiti 92 b.
 Iathatines Iconii sultan 16 d, 74 c d.
 Iatropulus 85 d.
 Ibanus Bulgarus 23 c.
 Ioannes Hierosolym. rex (*Jean de
 Brienne*) 48 d — 56 c.
 Ioannicus Philadelph. episcopus 189 b.
 Iolenta Balduini imperatoris soror
 28 a.
 Iophre 181 c.
 Irene v. Angeli, Ducae, Lascares,
 Palaeologi.
 Irenicus v. Copas.
 Ises protostrator 41 d, 43 c.
 Isphraeus Armenius 64 b.
 Labisda locus 83 c.
 Lampardas Manuel 156 b.
 Lampetus Michaelis Angeli legatus
 98 b.
 Lampsacus 40 a, 49 c, 73 a.
 Langadas prope Thessalonicam 142 d.
 Laodicea 153 d.
 Larissa 67 d, 99 c.
 Lascares:
 Alexius et Isaacius Theodori La-
 scaris fratres 37 d, 38 a.
 Eudocia Theodori Lascaris f. 12 d,
 33 d, 37 d, 92 d.
 Irene Theodori Lascaris f. Vatatzae
 uxor 12 d, 29 c, 41 c, 52 b, 54 c,
 55 d, 56 b, 67 a.
 Manuel Theodori Lascaris fr. 115 a.
 Maria Theodori Lascaris f. regis
 Ungarorum filio nupta 12 d.
 Michael (Maximus monachus)
 Theodori Lascaris fr. 115 a,
 128 b, 130 d, 133 d, 142 d,
 148 d, 150 a, 156 a.
 Michael Lascaris Thessalonicensis
 85 d.
 Theodorus Lascaris Alexii Angeli
 gener 10 a. imperator 11 b. mor-
 ritur 34 d a.
 Theodorus Ducas Lascaris v. Du-
 cae.
 Latini Cpoleos inquilini 8 a. Latino-
 rum *παρηγοία* 105 d.
 Lebadia opp. 183 b.
 Leiton Rhodiorum castellum 93 c.
 Lentiana cast. 13 c, 31 c, 39 c, 91 c.
 Leucas ins. 184 c.
 Libadarius Michael 72 d.
 Litoboes Nicolaus 81 c.
 Lopadium 13 c, 31 b.
 Macre mons 42 c.
 Macrenus Ioannes 40 a b, 97 b.
 Macrolibas 127 b.
 Macrothus Ioannes 93 d, 105 a.
 Madyta opp. 39 d, 55 d.
 Maeander fl. 14 a.
 Magidia 30 b.
 Magnesia 40 b.
 Maliasenus Michaelis Angeli affinis
 98 b.
 manclavita 81 c, 99 d.
 Manfredus Siciliae rex 168 b, 174 d,
 175 c, 179 b, 182 c.
 Manuel Thessalonic. archiepiscopus
 188 a.
 Marcesina Vatatzae concubina 110 c,
 111 c d.
 marchio Montisferrat. (Bonifacius)
 15 b.
 Margarites Constantinus 129 b, 130 a,
 133 d.
 Maria Petri Cortenacensis f., Theo-
 dori Lascaris uxor 28 a.
 Maria Sphrantzae vidua 150 d.
 Maria Ungara 14 a, 15 c, 20 a, 54 b,
 61 d.
 S. Mariae lac et cingulum 22 a.
 Maritza fl. 55 d, 58 c, 78 d,
 Mate 149 d.
 matrimonia illicita principibus concedi
 106 c.
 Maximus patriarcha 35 c.
 Melenicus castellum 42 a, 80 d, 81 c.
 Mesembria opp. 21 c.
 Mesopotamitae:
 Constantinus Thessalonic. archiep.
 36 b.
 Ioseph 93 d.
 Mesothynia 144 d.
 Meteorium 193 c.
 Methodius patriarcha 77 b.
 S. Michael archangelus 37 d, 192 a.
 Mniacum opp. 114 c.
 Molyscus 178 d, 181 a.
 Morotheodorus v. Theodorus.
 Mosynopolis 10 d, 26 d, 42 b.
 Muzalones:
 Andronicus 131 c, 139 d, 166 c.
 Georgius imperii procurator 116 d,
 126 c, 131 c, 142 c. —
 Ioannes mysticus 72 d,
 natu maximus 166 c.
 Murtzuphlus v. Ducae.
 Naupactus 16 d.
 Nazaraei 76 d.

- Neocastra 14 a. Neocastrorum thema 30 b, 130 a.
- Nestongi:
Andronicus 39 d, 40 b.
Isaacus 40 b, 151 d, 161 d.
- Neustapolis 84 a, 125 b.
- Nicaea 12 d, 31 b.
- Nicephorus patriarcha 188 d, 189 d.
- Nicetiatae castellum 64 b.
- Nicolaus empiricus 68 c.
- Nicolaus manclavita 81 c.
- Nymphaeum 30 a, 73 a c, 91 d, 109 d, 110 b, 187 b.
- Opsaras v. Manuel Thessalonicensis.
- Opsicia 30 b.
- Opsicii thema 13 c.
- Ostricum v. Austria.
- Ostrobi locus 97 b.
- Palaeologi:
Andronicus Michaelis imp. f. 198 c.
Constantinus Michaelis imp. fr. 171 a, 184 a.
Eulogia s. Irene Michaelis imp. soror monacha 193 c.
Ioannes Michaelis imp. fr. 171 d a.
Maria Andronici f. natu maxima 60 a.
Michael Andronici f. Comnenus 90 b, 97 b, 99 d, 142 d, 145 b, 154 a, 168 c, imperator 169 sqq.
- Panium 26 d.
- papae legati 149 b.
- Patmus castellum 126 d.
- Patra nova 182 d, 183 b.
- patriarchae:
Ioannes Camaterus.
Michael Autorianus.
Theodorus Irenicus Copas.
Maximus.
Manuel.
Arsenius.
Nicephorus.
Arsenius iterum (v. suis locis).
- peclarpacis 147 e.
- Pegae 41 d, 51 d, 72 d, 73 b, 187 a.
- Pelagius legatus 32 d.
- Pelagonia 46 a, 84 a, 150 a, 178 d.
- Pergamus 30 b.
- Periclystra 68 b, 110 a.
- Peristhlaba magna 23 b.
- Peritheorium 26 d.
- Perperacium 144 d.
- Persae Tachariis tributarii 154 d.
- Petraliphae:
Ioannes magnus chartularius 42 b, 63 d, 71 c.
Theodorus Michaelis Angeli *γυναικάδελφος* 97 c, 93 d, 177 a.
- Petri regia Bulgariae pars 23 b.
- Petrus imperator (*Pierre de Courtenay*) 28 d.
- Pharsalus 67 d.
- Philadelphia 14 d a.
- Philanthropenus v. Ducae.
- Phileremus Rhodiorum castellum 93 c.
- Philes Theodorus 91 c, 165 d, 174 d.
- Philippopolis 22 b, 23 d, 25 d.
- Philippus Petri Cortenacensis f. 28 a.
- Phlebia opp. 187 c.
- Phocas Philadelph. metropolita 99 c, 103 d.
- Platamon 7 d, 182 c.
- Poemanenum 13 c, 31 c, 37 d, 39 c.
- potestas (*ποτεστάτος*) 191 a.
- praetor 148 a.
- Prespa 152 a, 178 d.
- Prilapus 28 d, 46 a, 84 a, 125 a, 148 d, 150 d, 160 b.
- Pristitza 114 c, 120 c.
- Probatae hortus 71 a.
- Probatus opp. 23 c.
- Prosacus opp. 84 a.
- Pulachas 160 d.
- Pyrrhenaei montes Epirum et Graeciam disternant 177 a, 183 a.
- Raedestum 26 d.
- Ramatas Manuel 160 d.
- Raul:
Alexius protovestiarius 71 c b, 99 d.
Ioannes Alexii f. 171 a, 183 a.
- Regina fl. 133 c, 134 a.
- reliquiae ab imperatoribus ad castra et bella portantur 22 a.
- Rentina castellum 70 a.
- Rhimpas Nicephorus 182 d.
- Rhodus ab Ianuensibus capta 92 b. a Graecis recepta 94 a b c.
- Robertus imperator 28 a.
- Romaeus Michaelis Epirotae percussor 27 d.
- Ropelii angustiae 122 d.
- Rossi 35 d.
- Sabbas Sampsonis urbi dominatur 14 d.
- Scopia opp. 84 a.
- scuto allevatur imperator novus 170 b.
- Scyloioannes 26 a.
- Scythae 58 b, 63 d, 70 d.
- sebastocratorum insignia 185 a.
- Serbia castellum 141 b, 149 c.
- Servae 38 b, 46 a, 78 a.
- Sgurus 15 c.
- Siderocastrum 152 a.
- Sigrena opp. 50 a, 73 b.
- Smyrna 94 a, 110 a.
- solis defectus 67 b.

- S. Sophia 197 d a.
 Sosandrorum monasterium 164 a,
 165 a.
 Soscus 178 d, 181 a.
 Spartenus Thessalonicensis 85 d.
 Sphrantzes 150 d.
 Stadia opp. 49 d.
 Stagirae mons 42 b.
 Stanum 181 a.
 Staridola 91 c.
 Stasenus Synadeni affinis 40 a.
 Stenimachus opp. 84 a, 114 c, 120 c.
 Stihlavus despota 42 a.
 Strategopuli:
 Alexius 97 b, 120 d, 165 d, 171 a,
 182 d, 185 a, 198 c.
 Constantinus Alexii f. 165 d.
 Strinabus opp. 21 c.
 Strobis 91 c.
 Strummitza 125 c.
 Strymon fl. 122 d.
 Studii monasterium 197 c.
 Stumpium opp. 84 a.
 Tachari s. Tacharii 72 c, 73 c, 74 d,
 75 b, 126 c, 146 d, 154 d, 167 a.
 taenia despotarum 170 b.
 Tarchaniotae:
 Nicephorus 60 a, 71 c, 96 a.
 Synadenus 40 a.
 Tarsia 173 c.
 Tartari 58 b.
 tatas aulae 148 a.
 Taurus columna 11 c.
 Ternobus s. Trinobus 36 d, 162 a b,
 187 c. Ternobi episcopus patriar-
 cha 55 c, 61 d.
 Thamar v. Arsanes.
 Thebae 183 b.
 Theodora v. Angeli, Asanes, Ducae.
 Theodorus Philadelpheiae dominus 14 d.
 Theophilopulus Georgius 32 d.
 Thessalonica capta 85 c.
 Thracensium dux 93 c.
 Tornicii:
 Constantinus 120 d, 165 d, 184 d,
 188 d.
 Demetrius 71 b, 97 d, 100 a, 101 b.
 Traianopolis 26 d.
 Tripolis ad Maeandrum 75 a.
 Turcomani 145 b, 170 c.
 tzausius 130 a.
 Tzepaena 84 a, 114 c, 120 d, 126 d,
 135 c.
 Tzulucones 80 d.
 Tzurulo opp. 56 a, 59 a, 63 d, 91 d.
 Tzyrithon magnus chartularius 85 d.
 Urus Russus 134 b, 162 b.
 Ustra opp. 114 c.
 Venetis eripitur Callipolis 54 b.
 (Villharduinus) Guilelmus Achaiae et
 Peloponnesi princeps 94 d, 174 d,
 179 b, 181 b.
 Xanthia 42 b.
 Xerus Naupacti metropolita 93 b.
 Xyleas Prilapi praefectus 148 d, 151 b,
 155 c d.
 Zagarommates Georgius 165 d.
 Zichna opp. 77 c.

DF
503
C6
v.6

Corpus scriptorum historiae
byzantinae

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
